İSLÂM TARİHİ 1-2

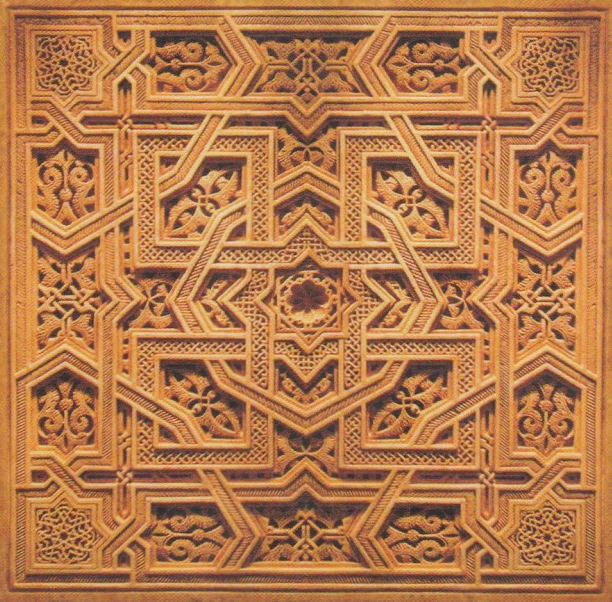

Peygamberler Peygamberi

Hazreti MUHAMMED ALEYHİSSELAM ve İSLÂMİYET

M. ÂSIM KÖKSAL

IŞIK YAYINLARI

İSLÂM TARİHİ 1-2

Peygamberler Peygamberi

Hazreti MUHAMMED ALEYHİSSELAM ve İSLÂMİYET

M. ÂSIM KÖKSAL

MEKKE DEVRİ

Peygamberler Peygamberi
HZ. MUHAMMED ALEYHİSSELAM
VE İSLÂMİYET-1

Copyright © Işık Yayınları, 2010
Bu eserin tüm yayın hakları Işık Yayıncılık Tic. A.Ş.'ye aittir.
Eserde yer alan metin ve resimlerin Işık Yayıncılık Tic. A.Ş.'nin önceden yazılı izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

Editör
Ömer ÇETİNKAYA
Ali BUDAK
Haydar YILDIRIM

Görsel Yönetmen
Engin ÇİFTÇİ

Kapak
İhsan DEMİRHAN

Sayfa Düzeni
Necmi TOPAL

ISBN
978-975-278-216-7

Yayın Numarası
456

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan Matbaası Sarnıç Yolu Üzeri No: 7
Gaziemir/İZMİR
Tel: (0232) 252 20 96
Aralık 2010

Genel Dağıtım
Gökkuşağı Pazarlama ve Dağıtım
Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31 Tek-Er İş Merkezi
Mahmutbey/İSTANBUL
Tel: (0212) 410 60 00 Faks: (0212) 445 84 64

Işık Yayınları
Bulgurlu Mahallesi Bağcılar Caddesi No: 1
34696 Üsküdar/İSTANBUL
Tel: (0216) 522 11 44 Faks: (0216) 522 11 78

www.isikyayinlari.com

(3. BASKI)

İçindekiler

Önsöz 19

Birinci Bölüm
HZ. PEYGAMBERİN DOĞUMU, ÇOCUKLUĞU VE GENÇLİĞİ

Muhammed Aleyhisselamın Soyu ve Pak Soyluluğu 23
Peygamberimiz Aleyhisselamın İsimleri ve Künyesi 26
Peygamberimiz Aleyhisselamdan Önce Kimlere ve
Ne İçin Muhammed İsmini Koydukları 28
Peygamberimiz Aleyhisselamın Babası Hz. Abdullah'ın Vefatı 29
Hz. Âmine'nin Hz. Abdullah Hakkındaki Mersiyesi 30
Hz. Abdullah'ın Terikesi 31
Peygamberimiz Aleyhisselamın Doğumu, Doğum Tarihi ve Doğum Yeri 31
Doğum Gecesinde Vuku Bulan Önemli Hadiselerden Bazıları 32
Peygamberimiz Aleyhisselamın Kâbe'ye Götürülüp Dua Edilişi 34
Peygamberimiz Aleyhisselamın Hz. Âmine ve Süveybe Hatun Tarafından
Kısa Bir Müddet Emzirilişi 35
Peygamberimiz Aleyhisselamın Doğumundan Dolayı Halka Ziyafet Çekilişi 36
Yeni Doğan Çocukların Sütannelere Verilmesi Âdeti 37
Sütannesi Halime Hatun'un Peygamberimiz Aleyhisselamı Emzirişi ve Büyütüşü ... 37
Halime Hatun'un Ailesinin Peygamberimiz Aleyhisselam Yüzünden
Hayra ve Geçim Bolluğuna Kavuşması 40
Peygamberimiz Aleyhisselamın Büyümesindeki Başkalık 42
Peygamberimiz Aleyhisselamın Sütten Kesilişi ve Annesine Götürülüşü 43
Habeş Hristiyanlarının Peygamberimiz Aleyhisselamı
Halime Hatun'un Elinden Almaya Kalkışmaları 43

Peygamberimiz Aleyhisselamın Benî Sa'd Yurduna Tekrar Götürülüşü 44
Peygamberimiz Aleyhisselamın Atlattığı İkinci Tehlike 44
Peygamberimiz Aleyhisselamın Göğsünün Melekler Tarafından Yarılışı ve Tartılışı ...45
Halime Hatun'un Peygamberimiz Aleyhisselamı Mekke'de Kaybedişi 46
Bir Kâhinin Peygamberimiz Üzerindeki Teşhisi ve Korkunç Teklifi 49
Peygamberimiz Aleyhisselamın Annesine Teslim Edilişi 49
Mekkelilere Ziyafet Çekilişi ve Halime Hatun'un İkramlara Gark Edilişi 50
Peygamberimiz Aleyhisselamın Halime Hatun'a Sevgi ve Saygısı 51
Peygamberimiz Aleyhisselamın Annesiyle Birlikte Medine'ye Gidişi 52
Peygamberimiz Aleyhisselamın Medine Ziyaretine Ait
Bazı Hatıraları ve Yahudilerin Onun Üzerindeki Teşhisleri 53
Hz. Âmine'nin Ebva'da Vefat Edişi ve Peygamberimiz Aleyhisselamın
Ümmü Eymen Tarafından Mekke'ye Götürülüp Dedesine Teslim Edilişi 54
Peygamberimiz Aleyhisselamın Dadısı Ümmü Eymen'e Sevgi ve Saygısı 55
Peygamberimiz Aleyhisselamın Hz. Âmine'nin Kabrini Ziyaret Edişi 56
Abdulmuttalib Dedenin Peygamberimiz Aleyhisselamın Üzerine Kanat Gerişi 56
Yemen Hükümdarı Seyf b. Zî Yezen'in Yanında Sakladığı Bir Kitapta
Peygamberimiz Aleyhisselam Hakkında Yazılı Haberleri Abdulmuttalib'e Açıklayışı.. 58
Müdlic Oğullarının Peygamberimiz Aleyhisselam Hakkındaki Teşhisleri 63
Necran Uskufunun Peygamberimiz Aleyhisselam Hakkındaki Teşhisi 64
Abdulmuttalib Dedenin Peygamberimiz Aleyhisselam
Hakkında Ümmü Eymen'i Uyarışı 65
Peygamberimiz Aleyhisselamın Kaybolan Develerini Bulup Getirişi 66
Abdulmuttalib Dedenin Yağmur Duası İçin Peygamberimiz Aleyhisselamı
Ebu Kubeys Dağına Omuzunda Çıkarışı 67
Abdulmuttalib Dedenin Vefatı 71
Ebu Talib'in Peygamberimiz Aleyhisselamı Yanına Alıp Büyütüşü 73
Fâtıma Hatun'un Peygamberimiz Aleyhisselama Annesinden Sonra Anne Oluşu;
Ona Derin Sevgi ve Saygı Besleyişi 75
Ezd-i Şenue'li Âif'in Peygamberimiz Aleyhisselam Hakkındaki Teşhisi 77
Peygamberimiz Aleyhisselamın Kalbine Re'fet Ve Rahmet Dolduruluşu 77
Peygamberimiz Aleyhisselamın Amcasıyla Birlikte Busra'ya Gidişi 78
Busra'da Rahip Bahîra İle Buluşulması 79
Rahip Bahîra'nın Kervan Halkına Ziyafet Çekişi 80
Rahip Bahîra'nın Peygamberimiz Aleyhisselam
Hakkındaki Teşhisi ve Ebu Talib'i Uyarışı 81

Busra'da Üç Yahudinin Peygamberimiz Aleyhisselama Suikast Teşebbüsünde Bulunmaları ve Rahip Bahîra Tarafından Vazgeçirilmeleri 84
Bir Açıklama 85
Peygamberimiz Aleyhisselamın İsim ve Sıfatlarının Ehl-i Kitab Nezdinde Belli Oluşu 85
Daha Önceki Peygamberlerden Peygamberimiz Aleyhisselam Hakkında Ahd ve Mîsak Alınışı 86
İsrail Oğullarının Gelmesini Bekledikleri Üç Peygamber 90
Peygamberimiz Aleyhisselamın Her Türlü Kötülüklerden Korunarak Büyütülüşü 93
Peygamberimiz Aleyhisselamın Hılfu'l-fudûl'e Girişi ve Hılfu'l-fudûl'ün İcraatından Bazı Örnekler 97
Peygamberimiz Aleyhisselamın İzinin Makam'dakine En Çok Benzediği 100
Peygamberimiz Aleyhisselamın Ticaret Hayatına Atılışı 102
Ticaret İçin Mekke'den Yola Çıkış 105
Peygamberimiz Aleyhisselamın Yolda Yorulan Develeri Hızlandırışı 106
Rahip Nastura'nın Peygamberimiz Aleyhisselam Hakkındaki Teşhisi 106
Busra Çarşısında Satılacakların Satılıp Satın Alınacakların Satın Alınıp Büyük Bir Kazanç Sağlanması 108
Busra Pazarında Bir Yahudinin Peygamberimiz Hakkındaki Teşhisi 108
Busra'dan Mekke'ye Dönüş 108
Meysere'nin Peygamberimiz Hakkındaki Bilgileri Hz. Hatice'ye Aktarışı 109
Hz. Hatice'nin Peygamberimiz Aleyhisselama Taze Hurma İkram Edişi 110
Hz. Hatice'nin Peygamberimiz Aleyhisselam Hakkında Varaka b. Nevfel İle Konuşması 110
Hz. Hatice ve Kadın Arkadaşlarının Vaktiyle Karşılaştıkları Bir Hadise 111

İkinci Bölüm

PEYGAMBERİMİZ ALEYHİSSELAMIN HZ. HATİCE İLE EVLENMESİ

Hz. Hatice'nin Kimliği, Üstün Kişiliği ve Peygamberimiz Aleyhisselamla Evlenmek İsteyişi 115
Dünürlük ve Nikâh Töreni 117
Düğün Şenliği ve Velime Cemiyeti 119
Evlenme Tarihi ve Eşlerin Yaşları 119
Kutlu Evlenmenin Yapıldığı Ev 120
Zeyd b. Hârise'nin Köle Olarak Satın Alınıp Azad ve Evlad Edinilişi 120
Peygamberimiz Aleyhisselamın Hz. Ali'yi Yanına Alıp Büyütüşü 120
Peygamberimiz Aleyhisselamın Hz. Hatice'den Doğan Çocukları 121

Kâbe'nin Kureyşliler Tarafından Yeniden Yapılışı 123
Cidde Sahilinde Parçalanan Gemi Enkazının Kâbe İçin Satın Alınışı 124
Kâbe Duvarlarının Yıkım ve Yapım İşlerinin Kur'a İle Bölüşülmesi 126
Kâbe'nin Üzerinde Güneşlenen Korkunç Yılan ve Âkıbeti 127
Kâbe Yıkılırken Bulunan Taşlar ve Üzerindeki Yazılar 131
Kâbe'nin Kuyusunda Bulunan Madenî Levhalardaki Yazılar 133
Peygamberimiz Aleyhisselamın Mekke'nin Haramiyet ve
Dokunulmazlığı Hakkındaki Açıklaması 133
Kâbe'nin Planında Kısaltma ve Daraltma Yapılışının Sebebi 134
Kâbe Duvarlarının Örülüşü ve Hacerü'l-Esved Üzerinde Çıkan
Anlaşmazlığın Peygamberimiz Aleyhisselam Tarafından Giderilişi 136
Kâbe Yüksekliğinin On sekiz Arşına Çıkarılışı 140
Kâbe'nin Tavanlanışı 141
Kâbe'nin Damına Oluk ve İçeride Dam Merdiveni Yapılışı 141
Kâbe'nin Duvar ve Direklerinin Yaldızlanışı,
Direklerin Çizilen Resimlerle Süslenişi 142
Kâbe'ye Kapı Takılışı, Kâbe Mallarının Depoya Konuluşu
ve Kâbe'ye Yemen Bürüdünden Örtü Örtülüşü 142

Üçüncü Bölüm

VAHYİN GELİŞİ

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselama Vahiy ve Peygamberlik
Gelmeden Birkaç Yıl Önce Cereyan Eden Hadiselerden Bazıları 145
Hz. Muhammed Aleyhisselamın Şekil ve Şemâili 146
Hz. Muhammed Aleyhisselama Peygamberlik Vahyinin Ne Zaman
ve Nasıl Gelmeye Başladığı 149
Nebilik ve Resullük 155
Peygamberlerin Sıfat ve Faziletlerinden Bazıları 155
Peygamberlerin Sayısı, İlki ve Sonuncusu 156
Peygamberliğinin Hz. Muhammed Aleyhisselama Bildirilişi 157
Hz. Hatice'nin Peygamberimizi Aratması, Teselli ve Tebşir Etmesi 158
Varaka b. Nevfel'in Peygamberimiz Aleyhisselamın
Başına Neler Geleceğini Haber Verişi 159
Hz. Hatice'nin Cebrail Aleyhisselam Hakkında Addas'tan Bilgi Alışı 160
Hz. Hatice'nin Cebrail Hakkındaki Bir Denemesi 161
Cebrail Aleyhisselamın Peygamberimiz Aleyhisselama Uyanıkken Gelişi 162
İslâm'da İlk Abdest ve İlk Namaz 165

Vahiy ve Vahiy Tarzları 167
Peygamberimiz Hz. Muhammed Aleyhisselamın Tebligat ve
İcraatının Kaynağının İlahî Vahiy Oluşu 185
İbrahim ve İsmail Aleyhisselamların Peygamberimiz Aleyhisselam
Hakkındaki Dilekleri ve Dileklerinin Kabul Olunuşu 185
Kur'ân-ı Kerîm, Kur'ân-ı Kerîm'in İnişi, Ezberlenişi ve Yazılışı 186
Kur'ân-ı Kerîm'in En Büyük ve En Devamlı Mucize Oluşu 190
Kur'ân-ı Kerîm'in Mushaf Haline Getirilişi ve Nüshalarının Çoğaltılışı 193
Kur'ân-ı Kerîm'in Yüce Allah'ın Koruması Altında Bulunuşu 197
Peygamberimiz Aleyhisselamın Getirip Tebliğ Ettiği Din ve Şeriat 198
İslâm Dininin Tevhid Dini Oluşu 200
Âdem Oğullarının, Tevhid Akidesinden Putperestliğe Ne Zaman ve Nasıl Saptıkları . 201

Dördüncü Bölüm

İSLÂMİYETİN MEKKE'DE GİZLİCE YAYILIŞI

İlk Mü'min ve Müslümanlar 211
Peygamberimiz Aleyhisselamın Dârü'l-Erkam'a Girip
İslâmiyeti Orada Yaymaya Devam Edişi 230
Dârü'l-Erkam'a Ne Zaman Girildiği ve Orada Ne Kadar Kalındığı Meselesi 231
Dârü'l-Erkam'ın Geçirdiği Safhalar 234
Nübüvvetin (Peygamberliğin) Beş Devresi, Davet ve İcabet Ümmetleri 236
Peygamberimiz Aleyhisselamın En Yakın Hısımları Uyarışı
ve Kendisine Yardıma Davet Edişi 238
Peygamberimiz Aleyhisselamın Safâ Tepeciğinden Kureyşlilere Seslenişi 246
İslâmiyeti Mekke'de Yaymaya Çalışanlar
ve Müslümanlıklarını Hiç Çekinmeden Açıklayanlar 251
İslâmiyetin Mekke'de Açıklanışından Sonra Müslüman Olanlardan Bazıları 251
Amr b. Abese'nin Müslüman Oluşu 252
Ebu Zerri'l-Gıfârî'nin Müslüman Oluşu 255
Peygamberimiz Aleyhisselamın Tevhid Akidesini Yaymaya Koyuluşu 262

Beşinci Bölüm

KUREYŞ'İN DÜŞMANLIĞI VE İŞKENCE

Kureyş Müşriklerinin Ebu Talib'e Başvurmaları 267
Peygamberimiz Aleyhisselama ve İslâmiyete Düşman Olan Müşrik Uluları 268
Bunlardan, Peygamberimiz Aleyhisselama
Düşmanlıklarını Aşırı Derecede Sürdürenler 269

Peygamberimiz Aleyhisselama Düşmanlıkta Fazla İleri Gitmeyenler 270
Peygamberimiz Aleyhisselamla Alay Eden Müşriklerden Başlıcaları 270
Müşrik Ulularının Peygamberimiz Aleyhisselama ve
İslâmiyete Düşman Olmalarının Başlıca Sebepleri 270
Velid b. Mugîre'nin Kur'ân-ı Kerîm Karşısında Hayranlığı 275
Kureyş Müşriklerinin İslâmiyetin Yayılmasını Önlemeye Çalışmaları 277
Üç Müşrikin Üç Gece Peygamberimiz Aleyhisselamın
Evinde Okuduğu Kur'ân-ı Kerîm'i Dışarıdan Dinlemeleri 280
Kureyş Müşriklerinin Ebu Talib'e Ültimatomları 282
Kureyş Müşriklerinin Ebu Talib'e Gülünç Bir Teklifleri 284
Kureyş Müşriklerinin Tevhid Akidesini İkrara Davet Edilişi 285
Hâşim Oğulları Yiğitlerinin Peygamberimiz Aleyhisselamı
Öldüreceklere Kâbe'de Kılıçlarını Sıyırmaları 287
Kureyş Eşrafının Peygamberimiz Aleyhisselamı Türlü Tekliflerle
Peygamberlikten Vazgeçirmeye ve Ölümle Tehdide Kalkışmaları 289
Müşriklerin İstek ve Sorularının Allah Tarafından Cevaplandırılışı 293
Kureyş Müşriklerinin Yahudilerden Öğrendikleri Sorularla
Peygamberimiz Aleyhisselamı Susturmaya Kalkışmaları 297
Nadr b. Hâris ve Onun Peygamberimiz Aleyhisselama
ve İslâmiyete Karşı Tutum ve Davranışı 300
Peygamberimizin Ümmîliği ve Bütün Hayatının Belliliği,
Bildiklerini İlahî Vahiy İle Bildiği ve Bildirdiği 303
Puta Tapanların Peygamberimiz Aleyhisselamla Tartışmaları 307
Übeyy b. Halef'in Öldükten Sonra Dirilmeyi İnkâr Ederek
Peygamberimiz Aleyhisselamla Tartışması 311
Müşriklerin Peygamberimiz Aleyhisselama Acayip Teklifleri 314
Peygamberimiz Aleyhisselamın İbn Ümmi Mektum Yüzünden Uyarılması 319
Müşriklerin Peygamberimiz Aleyhisselama ve
Müslüman Olanlara İşkenceler Yapmaya Başlamaları 320
Peygamberimiz Aleyhisselamı Korumak Üzere Hâşim ve
Muttalib Oğullarının Ebu Talib'in Çevresinde Toplanmaları 323
Müşriklerin Tavaf Sırasında Peygamberimiz Aleyhisselama
Laf Atmaları ve Saldırmaları 323
Peygamberimiz Aleyhisselamın İki Kötü Komşusundan Çektikleri 325
Ebu Leheb'in Karısı Ümmü Cemil'in Peygamberimiz Aleyhisselama
Düşmanlığı ve İşkenceleri 325

Ebu Leheb İle Karısının, Oğullarını
Peygamberimiz Aleyhisselamın Kızlarından Ayırmaları 329
Uteybe'nin Bir Arslan Tarafından Isırılıp Öldürülüşü 330
Peygamberimiz Aleyhisselamın Kureyş Müşriklerinden
Yedi Kişi Aleyhinde Dua Edişi 331
Ukbe b. Ebi Muayt'la Ebu Cehil'in
Peygamberimiz Aleyhisselamı Öldürmeye Kalkışmaları 337
Hz. Ebu Bekir'le Talha b. Ubeydullah'a Yapılan İşkence 339
Zübeyr b. Avvam'a Yapılan İşkence 340
Hz. Osman'a Yapılan İşkence 340
Mus'ab b. Umeyr'e Yapılan İşkence 340
Zinnîre Hatun'a Yapılan İşkence 341
Ümmü Ubeys Hatun'a Yapılan İşkence 342
Nehdiye Hatun İle Kızına Yapılan İşkence 343
Lübeyne Hatun'a Yapılan İşkence 343
Âmir b. Füheyre'ye Yapılan İşkence 343
Ebu Fükeyhe'ye Yapılan İşkence 344
Bilal-i Habeşî İle Annesine Yapılan İşkence 345
Habbab b. Eret'e Yapılan İşkence 346
Mikdad b. Amr'a Yapılan İşkence 350
Süheyb b. Sinan'a Yapılan İşkence 350
Yâsir ve Aile Efradına Yapılan İşkenceler 351
İslâm'da Ruhsat ve Azimetin Mahiyeti ve Hükümleri 356
Abdullah b. Mes'ud'un Kâbe'de Açıktan Kur'ân Okuyuşu ve Dövülüşü 357
Ebu Dübb Vadisinde Namaz Kılan Müslümanların
Takipçi Müşriklerle Çarpışmaları 359

Altıncı Bölüm

HABEŞ ÜLKESİNE HİCRET

Hicretin Sebebi 363
Habeş Ülkesine İlk Hicretin Tarihi ve İlk Hicrete Katılanlar 364
Muhacirlerin Şuaybe'den Gemiyle Habeş Ülkesine Gidişleri 366
Müşriklerin Muhacirleri Yakalamaya Gitmeleri 366
Garanik Hadisesi ve Bu Hadisenin İçyüzü 366
Kur'ân-ı Kerîm'deki Secde Âyetleri ve Hükümleri 368
Gerekli Bir Açıklama 369
Muhacirlerin Habeş Ülkesinden Mekke'ye Dönüşleri 371
Osman b. Maz'un'un Kul Himayesini Bırakışı 374

Dinlerinden Döndürülmek İçin
Mekke'de İşkencelere Uğratılan Sahabilerden Bazıları 379
Habeş Ülkesine İkinci Hicret 380
Hicret Edeceği Sırada Leylâ Hatun'a Hz. Ömer'in Rastlayışı 384
Kureyş Müşriklerinin Muhacirleri Geri Çevirmeleri İçin
Necaşî'ye Elçiler ve Hediyeler Göndermeleri 385
Habeş Necaşî'sinin Sorularını Hz. Cafer'in Cevaplayışı 387
Hz. Ebu Bekir'in Hicret İçin Yola Çıkışı ve Geri Çevrilişi 391

Yedinci Bölüm

HAMZA VE ÖMER

Hz. Hamza'nın Müslüman Oluşu 399
Hz. Ebu Bekir'in Mescid-i Haram'da Müşrikleri İslâmiyete Davet Edişi 403
Hz. Ebu Bekir'in Annesinin Müslüman Oluşu 405
Tuleyb b. Umeyr'in Teşviki İle Ervâ Hatun'un Müslüman Oluşu 406
Müslüman Olan Sahabe Annelerinden Bazıları 408
Müşriklerin Peygamberimiz Aleyhisselama Eski Tekliflerini Tekrarlamaları 408
Hz. Ömer'in Müslüman Oluşu 412
Müşriklere Karşı Dârü'l-Erkam'dan Sert Bir Yürüyüş Gösterisi 423
Müşriklerin Peygamberimiz Aleyhisselamı Öldürmeye Yemin Etmeleri 424
Hâşim ve Muttalib Oğullarının Şı'b-ı Ebu Talib'de Toplanmaları 425

Sekizinci Bölüm

MEKKE AMBARGO UYGULUYOR

Müşriklerin Hâşim ve Muttalib Oğullarına İçtimaî
ve İktisadî Ambargo Uygulamaları 429
Ebu Talib'in Kureyşlileri Uyarışı ve Kendisine Karşı Saygılı
ve Merhametli Davranmaya Çağırışı 431
Ebu Talib'in Peygamberimiz Aleyhisselam İçin Her Gece Koruma Tedbiri Alışı ... 432
Şı'b Sakinlerinin Yokluk ve Açlık Sıkıntısına Düşmeleri 432
Müşriklerin Kuraklık ve Kıtlık Azabına Uğramaları 435
Acem-Rum Savaşı Hakkında Müşriklerle Bahse Girişilmesi 438
Dımâdu'l-Ezdî'nin Peygamberimiz Aleyhisselamı
Tedavi Etmeye Kalkışması ve Müslüman Oluşu 441
Peygamberimiz Aleyhisselamın Halkı İslâmiyete Davetten Geri Durmaması
ve İman Ettirmek İçin Kureyş Pehlivanı Rükâne İle Görüşmesi 445
Ayın İkiye Ayrılması Mucizesi 448

Müşriklerin Kâbe'ye Astığı Antlaşma Sahifesinin Güve Tarafından Yenilişi 453
Şı'b Sakinlerinin Şı'b'dan Çıkarılışları 456

Dokuzuncu Bölüm

HÜZÜN YILI

Ebu Talib'in Hastalanışı ve Müşriklerin Onunla Konuşmaya Gelişi 465
Ebu Talib'in Peygamberimiz Aleyhisselama Önemli Bir Tavsiyesi 468
Ebu Talib'in Vefatı 468
Hz. Hatice'nin Vefatı 469
Müşriklerin Peygamberimiz Aleyhisselama İşkenceye Başlamaları
ve Ebu Leheb'in Peygamberimiz Aleyhisselamı Himayesine Alışı 471
Müşriklerin Peygamberimiz Aleyhisselama
Yaptıkları Düşmanlık ve Kötülüklerden Bazıları 473
Peygamberimiz Aleyhisselamın Taif Eşrafını İmana Davet Etemeye,
Kendisine Yardımcı Olmalarını İstemeye Gidişi ve Oradan Mekke'ye Dönüşü.. 477
Hristiyan Köle Addas'ın Müslüman Oluşu 483
Peygamberimiz Aleyhisselamın Üstün Rahmet ve Şefkati 485
Peygamberimiz Aleyhisselamdan Kur'ân Dinleyen Cinlerin İman Etmeleri 486
Peygamberimiz Aleyhisselamın Mekke'ye Girmek İçin
Bazı Müşriklerden Himaye Talebinde Bulunuşu 487
Tufeyl b. Amr'ın Müslüman Oluşu 490
Müşriklerin Peygamberimiz Aleyhisselam Yüzünden Birbirleriyle Tartışmaları .. 494
Âs b. Vâil'in Peygamberimiz Aleyhisselam Aleyhindeki Konuşmaları 495
Peygamberimiz Aleyhisselamın Arap Kabilelerine Başvuruşu 496
Peygamberimiz Aleyhisselamın Hz. Sevde İle Evlenişi 516
Kureyş Müşriklerinin Peygamberimiz Aleyhisselamdan
Safâ Tepeciğini Altına Çevirmesini İstemeleri 519
Peygamberimiz Aleyhisselamla Alay Eden Müşrikler ve Akıbetleri 521
Ebu Cehil'in Peygamberimiz Aleyhisselamın
Secdede Boynunu Çiğnemeye Yemin Edişi 524
Peygamberimiz Aleyhisselamın Ebu Cehil'e, İraş'a Olan Borcunu Ödettirişi 526
Âs b. Vâil'in Habbab'a Olan Borcunu Ahirette Ödeyeceğini Söylemesi 528
Peygamberimiz Aleyhisselamın Süveyd B Sâmit'le
Görüşüp Kendisini İslâmiyete Davet Edişi 530
Kureyş Müşrikleriyle İttifak Yapmaya Gelen
Medinelilerin İslâmiyete Davet Edilişi 532

Peygamberimiz Aleyhisselamın Akabe'de Medineli
Altı Hazrecî İle Buluşup Görüşmesi 533
Zekvan b. Abdi Kays'ın Müslüman Oluşu 536

Onuncu Bölüm

İSRÂ VE MİRAC MUCİZESİ

İsrâ ve Mirac Kelimelerinin Mânâları 539
İsrâ ve Mirac Hadisesinin Tarihi 539
İsrâ ve Miracın Ruhen mi, Bedenen mi Vuku Bulduğu Meselesi 540
İsrâ Hadisesinin Kur'ân-ı Kerîm'de Açıklanışı 541
İsrâ ve Mirac Mucizesi Hadisesini Rivayet Eden Erkek ve Kadın Sahabiler 541
Peygamberimiz Aleyhisselamın Göğsünün Yarılıp
Kalbine İman ve Hikmet Doldurulușu 543
Burak'ın Getirilişi ve Peygamberimiz Aleyhisselamın Ona Bindirilişi 543
Peygamberimiz Aleyhisselamın İmam Olup Peygamberlere Namaz Kıldırışı 545
Peygamberimiz Aleyhisselamın Sunulan İçeceklerden Sütü Tercih Edişi 546
Peygamberimiz Aleyhisselamın Göklere Çıkarılışı
ve Orada Bazı Peygamberlerle Karşılaşıp Selamlaşması 547
İbrahim Aleyhisselamın, Cennete Çokça Fidan Dikmelerini Müslümanlara
Tebliğ Etmesini Peygamberimiz Aleyhisselama Tavsiye Edişi 554
Sidretü'l-Müntehâ'ya Yükseliş 554
Refref, ve Öteler Ötesindeki Buluşma 555
Kur'ân-ı Kerîm'in Mirac Hakkındaki Açıklaması 556
Cennetü'l-Me'vâ, Kürsî ve Arş 557
Mirac Mülâkatında Peygamberimiz Aleyhisselama Verilenler 557
Mirac Gecesinde Peygamberimiz Aleyhisselamın Cennete Götürülüşü 559
Peygamberimiz Aleyhisselama Cehennemin Gösterilişi 560
Peygamberimiz Aleyhisselamın Mekke'ye Dönüşü 561
Abdulmuttalib Oğullarının Peygamberimiz Aleyhisselamı Aramaya Çıkışları 561
İsrâ ve Mirac Mucizesinin Kureyş Halkına Haber Verilişi 562
Müşriklerin Peygamberimiz Aleyhisselama Beytü'l-makdis
ve Beytü'l-makdis Mescidi Hakkında Sorular Sormaları 565
Müşriklerin Kervanları Hakkındaki Soruları 566
İslâm Dininin İbadet Esaslarından Namaz 568
Beş Vakit Namazın Farz Kılınışı ve Vakitlerinin Tarif Edilişi 569
Namazın Peygamberimiz Aleyhisselamdan Önceki
Peygamberlerin Şeriatlarında da Yer Aldığı 570

Beş Vakit Namazdan Önceki Namaz: Teheccüd Namazı 571
Vitir Namazı ve Vakti 571
Peygamberimiz Aleyhisselamın Beş Vakit Namazı Kılışı, Kıldırışı 571
Peygamberimiz Aleyhisselamın Beş Vakit Farz Namazla
Birlikte Kıldıkları Sünnetler ve Rekâtları 575
Namaza Özenmenin Gerekliliği 576
Kabul Olunan ve Olunmayan Namazın Durumu 579
Beş Vakit Namızı Özenerek Kılan ve Kılmayanların Durumu 579

On Birinci Bölüm

BİRİNCİ AKABE BEY'ATI

Birinci Akabe Buluşma ve Bey'atı 583
Birinci Akabe Bey'atında Bulunanlar 584
Mus'ab b. Umeyr'in Öğretmen Olarak Medine'ye Gönderilişi 585
Useyd b. Hudayr İle Sa'd b. Muaz'ın
Müslüman Oluşu ve İslâmiyetin Medine'de Yayılışı 587
Ebu Seleme'nin Medine'ye Hicreti 592
Amr b. Cemûh'un Müslüman Oluşu 592

On İkinci Bölüm

İKİNCİ AKABE BEY'ATI

İkinci Akabe Buluşma ve Bey'atı 597
Berâ' b. Ma'rur İle Ka'b b. Malik'in Peygamberimizle Görüşmeleri 598
Uveym b. Sâide, Sa'd b. Hayseme ve Arkadaşlarının Teklifleri 601
Buluşma Yerinde Gizlice Toplanış 601
Es'ad b. Zürâre'nin Konuşması 603
Berâ' b. Ma'rur'un Konuşması 605
Peygamberimiz Aleyhisselamın Konuşması 606
Çıkarılan Nakîbler (Temsilciler) 607
Abbas b. Ubâde'nin Bey'at Hakkındaki Açıklaması 608
Bey'atın Nasıl Yapılacağının Açıklanışı 609
Es'ad b. Zürâre'nin Bey'at Hakkındaki Son Uyarısı 610
Hz. Abbas'ın Konuşması 611
Ebu'l-heysem Malik b. Teyyihan'ın Son Konuşması 612
Bey'atın Yapılışı 613
Ebu'l-Heysem'in Bey'atı 613
Abdullah b. Revâha'nın Bey'atı 614

Es'ad b. Zürâre'nin Bey'atı 614
Numan b. Hârise'nin Bey'atı 614
Ubâde b. Sâmit'in Bey'atı 614
Sa'd b. Rebia'nın Bey'atı 614
Peygamberimiz Aleyhisselamın İki Kadınla Bey'atı 615
Berâ' b. Ma'rur'un Bey'at Kapanış Konuşması 615
Akabe Bey'at'ı Üzerine Koparılan Çığlık 615
Kureyş Müşriklerinin Bey'at İşini Soruşturmaları 616
Müşriklerin Sa'd b. Ubâde'yi Yakalamaları 617
İkinci Akabe Bey'atında Bulunan Medineli Müslümanların İsimleri 619
Akabe Bey'atında Bulunan Ensarın Muhacir Sayılışı 622

On Üçüncü Bölüm

MEKKELİ SAHABİLERİN MEDİNE'YE HİCRETİ

Mekkeli Müslümanların Medine'ye Hicretleri 625
Âmir b. Rebia İle Zevcesi Leylâ Hatunun Medine'ye Hicreti 626
Ganm b. Dudan Oğullarının Medine'ye Hicretleri 627
Hz. Ömer ve Arkadaşlarının Medine'ye Hicretleri 628
Muhacirlerin Kimlere Konuk Oldukları 629
Kuba'daki Muhacir Cemaatının İmamı 631
Mekke'den Medine'ye Hicrete Devam Edilişi 631
Ebu Cehil'in Ayyâş b. Ebi Rebia'yı Aldatıp Mekke'ye Götürüşü 631
Hz. Ümmü Seleme'nin Medine'ye Hicret Edip Gidişi 633
Cübeyr b. Mut'im'in Şam Manastırlarında
Peygamberimiz Aleyhisselamın Resmine Rastlayışı 635
Kayser Herakliyus'un Çekmecesinde Sakladığı
Peygamber Resimlerini İslâm Elçilerine Gösterişi 637
Peygamberimiz Aleyhisselamın Şekil ve Şemaili 649
Mekke'nin Müslümanlardan Boşalışı ve Hz. Ebu Bekir'in Hicrete Hazırlanışı 656
Kureyş Müşriklerinin Peygamberimiz Aleyhisselamı
Öldürmeyi Kararlaştırmaları 657
Dârü'n-Nedve'de Toplanan Müşriklerden Başlıcaları 657
Necidli Olduğunu Söyleyen Bir Şahsın Toplantıya Katılışı 658
Peygamberimiz Aleyhinde Yapılan Konuşmalar ve Verilen Korkunç Karar 659
Suikast Hadisesinin Kur'ân-ı Kerîm'de Anılışı 661

On Dördüncü Bölüm

PEYGAMBERİMİZ ALEYHİSSELAMIN MEDİNE'YE HİCRETİ

Peygamberimiz Aleyhisselamın Medine'ye
Hicret Etmesine Allah Tarafından İzin Verilişi 665
Kâbe'nin Üzerindeki Putun Sökülüp Aşağı Atılışı 668
Hicretin Gizli Tutuluşu ve
Peygamberimiz Aleyhisselamın Hz. Ali'ye Emir ve Tavsiyeleri 668
Evin Celletlar Tarafından Kuşatılışı ve Duvardan İçeri Girilmek İstenilişi 669
Peygamberimiz Aleyhisselamın Kapısı Önünde Toplanan Müşriklerden Bazıları ..670
Peygamberimiz Aleyhisselamın Müşriklerin
Başlarına Toprak Saçarak Aralarından Geçip Gidişi 671
Sevr Dağı ve Sevr Mağarasında Gizleniş 673
Sevr Mağarasının Kapısında Gerçekleşen Mucizeler 674
Müşriklerin Peygamberimiz Aleyhisselamla
Hz. Ebu Bekir'i Aramaya Koyulmaları 675
Hz. Ebu Bekir'in Telaşlanışı ve Korkuya Düşüşü 678
Hz. Ebu Bekir'in Evdeki Parasını Getirtip Medine'ye Götürülüşü 681
Peygamberimiz Aleyhisselamın Mekke'de Peygamber Olarak
Ne Kadar Kaldığı ve Medine'ye Ne Zaman ve Nasıl Hicret Ettiği? 681
Peygamberimiz Aleyhisselamın Yurt Sevgisi
ve Hz. Ebu Bekir'in Kureyş Müşrikleri Hakkındaki Sözü 683
Medine'ye Gidilirken Takip Edilen Yollar ve Uğranılan Yerler 684
Peygamberimiz Aleyhisselamın Bir Kayanın Gölgesinde Dinlenişi 685
Ümmü Ma'bed Hatunun Çadırına Uğranılması 687
Peygamberimiz Aleyhisselamın Sütsüz Koyundan Süt Sağışı 688
Ümmü Ma'bed Hatunun Peygamberimiz Aleyhisselamda
Gördüklerini ve Peygamberimiz Aleyhisselamı Kocasına Anlatması 689
Ümmü Ma'bed Hatunun Mucize Sütlü Koyunu 690
Ümmü Ma'bed Âtike Hatunla Kocası Eksem'in Müslüman Oluşu 690
Mekkelilerin Bir Cinden Beyitler İşitmeleri ve
Ümmü Mâbed'den Peygamberimiz Aleyhisselamı Sormaları 691
Sürâka b. Malik Cu'şum'un Peygamberimiz Aleyhisselamı
Takip Edişi ve Eman Dilemek Zorunda Kalışı 692
Peygamberimiz Aleyhisselamın Sürâka'ya Bir Müjdesi 697
Ebu Cehil'in Sürâka'yı Yermeye Kalkışı ve
Sürâka'nın da Ona Ders ve Öğüt Verişi 698
Medine'ye Doğru Yola Devam Edilişi 699

Ümmü

Büreyde b. Husayb'la Cemaatının
Peygamberimiz Aleyhisselamla Buluşup Müslüman Olmaları 699
Talha b. Ubeydullah ile Zübeyr B. Avvam'ın Peygamberimiz Aleyhisselamla
Buluşmaları ve Peygamberimiz Aleyhisselamın Medine'ye Doğru
Yol Almaya Devam Edişi 700
Peygamberimiz Aleyhisselamın Medine'de Gözlenişi, Özlenişi 703
Peygamberimiz Aleyhisselamın Kuba'ya Varışı ve
Külsûm b. Hidm'e Konuk Oluşu 704
Peygamberimiz Aleyhisselama Kuba'da Ümmü Cirzan Hurmasının İkram Edilişi 704

ÖNSÖZ

Bizi, her şeyi yaratan, bitmez tükenmez nimetleri içinde yaşatan Yüce Allah'a hamd ve sena eder; sevgili Peygamberimiz, dünya ve âhirette en büyük rehber ve önderimiz Hz. Muhammed Aleyhisselam Efendimizi ve bütün ev halkını, kendisiyle sohbet ve İslâm dâvâsına hizmet edenleri sevgi ve saygı ile selamlarım.

İtalyan müsteşrik Caetani'nin; İslâmiyet ve Peygamberimiz hakkında bazı müsteşrik, profesör ve rahiplerin yardımlarıyla yazdığı ve Hüseyin Cahid'in dilimize çevirip İslâm Tarihi adıyla yayınladığı 10 ciltlik kitabı beş yıl inceleyerek tesbit ettiğimiz sayısız yanlışlar, isnad ve iftiralar hakkındaki "Reddiye"mizi yazdıktan sonra -ki, onu yazmamış olsaydık Peygamberimiz Aleyhisselamın hayatına ve İslâmiyete ait bilgileri, başta Kur'ân-ı Kerîm ile hadis ve sünnet mecmuaları olmak üzere, kaynaklarımızdan derleyip yaymak ve yabancı tercümanları aradan çıkarmak gücünü, azim ve cesaretini belki de kendimizde bulamazdık- Hz. Muhammed Aleyhisselam ve İslâmiyet adını verdiğimiz kitabımızı kaleme almak için, ilk işimiz, 31 yıldan beri çalışmakta bulunduğumuz Diyanet İşleri Başkanlığı'ndaki vazifemizden emekliye ayrılmak oldu.

İlk önce, muhtasar birer cilt halinde Mekke ve Medine devirlerini yazmayı kararlaştırıp hemen işe başladık.

Mekke devrini bitirdikten sonra, bu kararımızdan vazgeçip Medine devrinin muhtasar bir özeti yerine, on bir ciltlik geniş bir tarihini yazdık ve bu on bir ciltlik çalışmada:

Mekke devrine ait muhtasar ciltte dayandığımız kaynakları her bahis sonunda topluca göstermemizin yerine; okuyanlara itimad gelsin, araştırma yapacak olanlara da kolaylık olsun diye, her sahifenin altında, o bahsin kısmen veya tamamen bulunduğu kaynakları, cilt ve sahife numaraları ile gösterdik.

Kitabımızda kaynakları konuşturmakla yetindik.

Şahsî görüşlerimizle araya girmekten kaçındık.

Karşılaştığımız müphem noktaları, uzun araştırmalar yaparak bulduğumuz bilgilerle aydınlatmaya çalıştık.

Her türlü acz ve noksanımıza rağmen giriştiğimiz bu işte, Yüce Allah lütuf ve yardımını bizden esirgemedi, kesmedi.

Yalnız Peygamberimiz Aleyhisselamın hayatının değil, İslâm dininin de bir tarihi niteliğinde sayılabilecek olan; eskilerin de, yenilerin de yadırgamayacakları açık, sade ve akıcı bir dille kaleme alınmış bulunan bu kitabımızdan, her sınıf okuyucunun yararlanacağına ve memnun kalacağına inanıyoruz.

Hayatımızın en mes'ud, en mutlu devri; her türlü güçlük ve ağırlığına rağmen, bu kitabı yazmakla geçirdiğimiz devir olmuştur.

Çünkü, başından sonuna kadar bütün bir devri, olanca çileleri ve mutlulukları ile, sevgili Peygamberimiz Aleyhisselamın ve ashabının yanında yaşamış gibi idik.

Kitabımızı okuyanların da bu kanaate varacaklarını sanıyoruz.

Peygamberimiz Aleyhisselamın hayatını okumak ve öğrenmekte; erkek-kadın her Müslüman için, hatta herkes için, temiz, ibretli ve mutlu bir hayatı örnek edinip kendilerini kötü örneklerin etkilerinden kurtarmak, başka bir deyişle İslâmiyeti öğrenmek, yaşamak, dünya ve âhiret mutluluğunu kazanmak vardır.[1]

***

Peygamberler Peygamberi[2] Muhammed Aleyhisselam ve İslâmiyet adıyla okuyucularımıza 8 cilt halinde sunduğumuz bu kitap; 12 cilt olarak hazırlanmış ve Pakistan hükûmetinin Sîret Kitapları Milletlerarası Yarışmasında 1984 yılında birinciliğe layık görülerek ödüllendirilmiş ve sonradan 18 cilde çıkarılmış olan kitabımızın özlü bir özeti olarak hazırlanmıştır.

Tevfik ve inayet ancak Allah'tandır.

Mustafa Âsım Köksal

---

1 Ahzâb, 21.

2 Âl-i İmrân, 81.

Birinci Bölüm

HZ. PEYGAMBERİN DOĞUMU, ÇOCUKLUĞU VE GENÇLİĞİ

HZ. PEYGAMBERİN DOĞUMU, ÇOCUKLUĞU VE GENÇLİĞİ

Muhammed Aleyhisselamın Soyu ve Pak Soyluluğu

Muhammed b. Abdullah, b. Abdulmuttalib, b. Hâşim, b. Abdi Menaf, b. Kusayy, b. Kilab, b. Mürre, b. Ka'b, b. Lüey, b. Galib, b. Fihr, b. Mâlik, b. Nadr, b. Kinane, b. Huzeyme, b. Müdrike, b. İlyas, b. Mudar, b. Nizar, b. Maadd, b. Adnan.[1]

Bütün kaynaklar Muhammed Aleyhisselamın, Adnan'a kadar olan atalarının gerek isimlerinde, gerek sıralarında, ittifak halinde bulundukları gibi,[2] Adnan'ın da İsmail Aleyhisselam b. İbrahim Aleyhisselamın öz be öz soyundan geldiğinde de müttefiktirler.[3]

Muhammed Aleyhisselamın on dokuzuncu kuşaktaki atası Maadd b. Adnan; İsa Aleyhisselamın muasırı idi.[4]

İsa Aleyhisselam ile Muhammed Aleyhisselam arasındaki fetret devrinin 600 yıl oluşu da,[5] bunu ayrıca doğrular.

---

1 İbn İshak, İbn Hişam, 1/1-4, İbn Sa'd, 1/55-56, Mus'abu'z-Zübeyrî, s. 3-17, Buhârî, Sahîh, 4/238, İbn Kuteybe, Maârif, s. 51-52, Belâzurî, Ensâb, 1/12-92, Yakubî, 2/118, Taberî, Târîh, 2/191; İbn Abdi Rabbih, 4/249, Mes'ûdî, Mürûc, 2/272, Beyhakî, Delâil, 1/179, İbn Hazm, Cevâmi, s. 2, İbn Abdilberr, 1/25, İbn Asâkir, 1/279, İbn Cevzî, 1/76-77, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/20, Nevevî, 1/21, İbn Kayyım, 1/29, İbn Seyyid, 1/21-22, Zehebî, Târîh, s. 17, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 4; c. 2, ks. 1, s. 323-330, Aynî, 16/301-303, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 7/123-125, Kastallânî, Mevâhib, 1/18-19.

2 İbn Kuteybe, Maârif, s. 51, Taberî, Târîh, 2/191, İbn Hazm, Cevâmi, s. 2, Beyhakî, Delâil, 1/180, İbn Kayyım, 1/29, İbn Seyyid, 1/22, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 1, s. 298, Aynî, 16/303, Kastallânî, Mevâhib, 1/19.

3 İbn İshak, İbn Hişam, 1/8, İbn Hazm, Cevâmi, s. 2, Cemhere, 1/7, İbn Kayyım, 1/29, İbn Seyyid, 1/22, Zehebî, Târîh, s. 17, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 1, s. 241, 298.

4 İbn Sa'd, 1/57, İbn Asâkir, 1/280, Zehebî, Târîh, s. 17, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 1/392.

5 Buhârî, Sahîh, 4/270.

Maadd, babası Adnan'ın vefatından sonra, Kâbe hizmetini üzerine almış ve Mekke Hareminden hiç ayrılmamıştır.[6]

Adnan da; babası Üded'in vefatından sonra Kâbe hizmetini üzerine almış, Kâbe'ye meşinden örtü örttürmüş,[7] Mekke Hareminin yıkılan sınır taşlarını da dikmişti.[8]

Mekke halkının Kureyş diye anılması, Muhammed Aleyhisselamın on ikinci kuşakta yer alan ve ilk kez Kureyş lakabıyla anılan atası Nadr b. Kinane'den dolayıdır.[9] Ve Kur'ân-ı Kerîm'de açıklandığına göre, kendileri, İbrahim Aleyhisselamın soyundan gelme torunlarıdır.[10] Muhammed Aleyhisselam da onların arasından seçilerek onlara peygamber gönderilmiştir.[11]

Muhammed Aleyhisselam; Kureyş kabilesi içinde, gerek baba ve gerek ana yönünden en temiz ve en şerefli bir aileye mensuptur. Bunu, bizzat hadis-i şeriflerinde şöyle açıklamışlardır:

"Yüce Allah; İbrahim oğullarından, İsmail'i seçti.[12]

İsmail oğullarından, Kinane oğullarını seçti.

Kinane oğullarından, Kureyş'i seçti.

Kureyş'ten, Hâşim oğullarını seçti.

Hâşim oğullarından da, beni seçti."[13]

"Ben, Muhammed b. Abdullah b. Abdulmuttalib'im!

Yüce Allah; mahlukatı yarattı ve beni, onların en hayırlı fırkasının içinde bulundurdu!

Sonra, onları iki fırkaya ayırdı ve beni, en hayırlı olan fırkanın içinde bulundurdu.

Sonra, onları kabilelere ayırdı ve beni, en hayırlı olan kabilenin içinde bulundurdu.

Sonra, onları ailelere ayırdı ve beni, onların en hayırlısı içinde bulundurdu.

Ben, sizin aile yönünden de en hayırlınızım, nefis yönünden de en hayırlınızım!"[14]

---

6 Yakubî, 1/223.

7 Belâzurî, Ensâb, 1/15, Yakubî, 1/223

8 Yakubî, 1/223, Ebu't-Tayyib, 1/37.

9 İbn İshak, İbn Hişam, 1/96, İbn Sa'd, 1/72, Yakubî, 1/232, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 1, s. 324

10 Hacc: 78.

11 Bakara: 129, 151.

12 İbn Sa'd, 1/20, Ahmed b. Hanbel, 4/107, Tirmizî, Sünen, 5/583.

13 İbn Sa'd, 1/20, Ahmed b. Hanbel, 4/107, Müslim, 4/1782, Tirmizî, Sünen, 5/583, Beyhakî, Delâil, 1/165, İbn Abdilberr, 1/26, Zehebî, Târîh, s. 22, İbn Kesîr, Bidâye, 2/255-256.

14 Ahmed b. Hanbel, 1/210, Tirmizî, Sünen, 5/584, İbn Abdi Rabbih, 2/173, Beyhakî, Delâil, 1/170, İbn Cevzî, 1/77-78, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 9/397, İbn Kesîr, Bidâye, 2/256.

"Ben, Âdem oğulları soylarının en hayırlı, en temiz olanlarından, devirden devre, aileden aileye geçe geçe nihayet, şu içinde bulunduğum aileden vücuda getirildim!"[15]

"Ben, Muhammed b. Abdullah, b. Abdulmuttalib, b. Hâşim, b. Abdi Menaf, b. Kusayy, b. Kilab, b. Mürre, b. Ka'b, b. Lüey, b. Galib, b. Fihr, b. Malik, b. Nadr, b. Kinane, b. Huzeyme, b. Müdrike, b. İlyas, b. Mudar, b. Nizar'...ım! Halk, ne zaman iki kısma ayrılsa, muhakkak, Allah beni onların en hayırlı olanının içinde bulundurmuştur. Ben, Cahiliye devrinin kötülüklerinden hiçbir şeye bulaşmaksızın, ana ve babamdan meydana geldim.

Ben, tâ Âdem'den babama ve anneme gelip ulaşıncaya kadar, hep nikâh mahsulü olarak meydana geldim, asla zinadan meydana gelmedim!

Ben, sizin nefis yönünden de en hayırlınızım, baba soyu yönünden de en hayırlınızım!"[16]

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselamın annesi Âmine binti Vehb, b. Abdi Menaf, b. Zühre, b. Kilab, b. Mürre'dir.[17]

Zühre; Hâşim oğullarının ataları olan Kilab oğlu Kusayy'ın kardeşi olduğuna göre, Hz. Âmine'nin soyu, kocası Hz. Abdullah b. Abdulmuttalib'in soyu ile Mürre b. Kilab'da birleşir.

İbn Sa'd; Ensar bilginlerinden Muhammed b. Sâib'e dayanarak, Peygamberimiz Aleyhisselamın anne ve anneannelerini, babaannelerini batınlarca kaydettikten sonra, bu bilginin:

"Peygamber Aleyhisselamın beş yüz annesini tesbit ve kayd etmeye muvaffak oldum. Hiçbirinde, ne zinaya, ne de Cahiliye çağında işlenegelen kötü işlerden hiçbir şeye rastlamadım!" dediğini de nakleder.[18]

Bunun içindir ki, büyük bilgin İbn Haldun, "Muhammed Aleyhisselamdan başka, hiçbir kulun, ilahî ikram olarak ne soyunun bu derece mazbut olduğunun, ne de Âdem Aleyhisselamdan kendilerine gelinceye kadar soy şerefliliğinin kesintisiz devam ettiğinin görülmediği"ni bildirir.[19]

---

15 İbn Sa'd, 1/25, Ahmed b. Hanbel, 2/373, Buhârî, Sahîh, 4/166, Beyhakî, Delâil, 1/175, İbn Cevzî, 1/77, İbn Kesîr, Bidâye, 2/256.

16 Beyhakî, Delâil, 1/174-175, İbn Kesîr, Bidâye, 2/255-256, Suyutî, Câmiu's-sağîr, 1/107, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 11/401.

17 İbn Sa'd, 1/59.

18 İbn Sa'd, 1/59-60, İbn Asâkir, 1/288-291, Kadı Iyaz, 1/11.

19 İbn Haldun, Târîh, 1/115.

Peygamberimiz Aleyhisselamın İsimleri ve Künyesi

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Benim birtakım isimlerim vardır:

Ben Muhammed'im!

Ben Ahmed'im!

Ben Mâhî'yim ki, Yüce Allah, küfrü benimle yok edecektir!

Ben Hâşır'ım ki, insanlar, Kıyamet günü benim izimce haşr olunacaklardır!

Ben Âkıb'ım ki, benden sonra peygamber yoktur!"[20]

"Ben rahmet peygamberiyim!"[21]

"Ben savaşlar peygamberiyim!" buyurmuşlardır.[22]

Peygamberimiz Aleyhisselam, Kur'ân-ı Kerîm'de dört kere Muhammed ismi ile,[23] bir kere de Ahmed ismi ile anılır.[24]

Muhammed: Övülmeye layık hasletleri çok olan,

Ahmed ise: En çok övülen veya en çok hamd ve şükür eden, ya da, bu hasletlerle anılan zât mânâlarına gelir.[25]

Peygamberimiz Aleyhisselam; en çok Muhammed ismi ile anılmış, Muhammed ismini kullanmıştır.

Medine'de bulunan Mekkeli ve Medineli Müslümanlarla Yahudileri ve her iki tarafın müttefiklerini ilgilendiren muameleler hakkında yazdırdığı yazıda Peygamberimiz Aleyhisselamın Muhammed ismi yer alır.[26]

Ebu Süfyan b. Hâris'in Peygamberimiz Aleyhisselamı hicveden şiirine karşı, Hassân b. Sâbit, söylediği uzunca şiirde:

"Demek, sen Muhammed'i hicvettin ha?!" der.[27]

Peygamberimiz Aleyhisselam; Hicretin altıncı yılında Hudeybiye'de Kureyş müşrikleriyle yaptığı muahedenin yazısını yazdırmak isteyip:

---

20 Mâlik, 2/1004, İbn Sa'd, 1/105, Buhârî, Sahîh, 4/162, Müslim, 4/1828, Tirmizî, Sünen, 4/135, Dârimî, 2/225.

21 İbn Sa'd, 1/105, Ahmed b. Hanbel, 5/405, Müslim, 4/1821.

22 İbn Sa'd, 1/105, Ahmed b. Hanbel, 5/405.

23 Âl-i imrân: 144, Ahzâb: 40, Muhammed: 2, Feth: 29.

24 Sâf: 6.

25 Râgıb, s.131.

26 İbn İshak, İbn Hişam, 2/147-150, Ebu Ubeyd, s. 291-292.

27 Müslim, 4/1936.

"Yâ Ali! Bu, Muhammed Resûlullah'ın, Süheyl b. Amr ile üzerinde anlaşıp sulh oldukları[28] ve gereğinin yerine getirilmesini kararlaştırıp imzaladığı maddelerdir" buyurunca,[29] Süheyl b. Amr Hz. Ali'nin elini tuttu.[30]

Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Vallahi, biz senin gerçekten peygamber olduğunu tanımış olsaydık, Beytullah'ı ziyaretten seni alıkoymaz ve seninle çarpışmaya kalkmazdık![31] En iyisi, sen, muahedenameye bizim bildiğimiz şeyi yaz!" dedi.[32]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ya nasıl yazalım?" diye sordu.[33]

Süheyl b. Amr:

"Muhammed b. Abdullah diye kendi ismini ve babanın ismini yaz!" dedi.[34]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Bu da güzeldir. Öyle yazınız![35]

Ben, hem Abdullah'ın oğluyum, hem de Allah'ın Resûlüyüm![36]

Vallahi, siz beni yalanlasanız da, ben yine, hiç şüphesiz, Allah'ın Resûlüyüm![37]

Kendi ismimi ve babamın ismini yazdırmak, benim peygamberliğimi gidermez!" buyurdu.[38]

Hükümdarlara gönderilen İslâmiyete davet mektuplarında da, Muhammed ismi yazılı, Muhammed Resûlullah mührü basılı idi.[39]

Peygamberimiz Aleyhisselamın, hadis-i şeriflerinde açıkladıkları isimlerinden başka, Kur'ân-ı Kerîm'de ve daha önceki peygamberlere indirilmiş olan ilahî kitablarda geçen daha birçok isimleri vardır.

---

28 İbn İshak, İbn Hişam, 3/332, Vâkıdî, Megâzî, 2/611, İbn Sa'd, 1/97, Ahmed b. Hanbel, 1/342, 4/325.
29 Ebu Yûsuf, s. 210, Abdurrezzak, 5/337, 338, Ebu Ubeyd, s. 232, Buhârî, Sahîh, 3/181, Müslim, 3/1410, Dârimî, 2/155.
30 Ahmed b. Hanbel, 4/87.
31 Abdurrezzak, 5/338, Ebu Ubeyd, s. 233, Buhârî, Sahîh, 3/181.
32 Ahmed b. Hanbel, 4/87, Taberî, Tefsîr, 26/94.
33 Ebu Yûsuf, s. 210.
34 İbn İshak, İbn Hişam, 3/332, Ebu Yûsuf, s. 210, Vâkıdî, Megâzî, 2/610, Ahmed b. Hanbel, 3/268, Müslim, 3/1411.
35 Ebu Yûsuf, s. 210.
36 Ebu Ubeyd, s. 232, Dârimî, 2/155.
37 Abdurrezzak, 5/375, Buhârî, Sahîh, 3/181.
38 Yakubî, 2/54.
39 İbn Sa'd, 1/58, Buhârî, Sahîh, 1/24, Müslim, 3/1657, Tirmizî, Sünen, 5/69-70.

İsimlerin çokluğu ise, isim sahibinin şerefinin üstünlüğünü gösterir.[40]

Peygamberimiz Aleyhisselam; Hz. Hatice'den ilk doğan oğlu Hz. Kasım'dan dolayı (Ebu'l-Kasım=Kasım'ın Babası) diye künyelenmişti.[41]

Medineli Ensardan bir zât, doğan oğluna Muhammed ismini koymak istemiş ve bunda bir sakınca olup olmadığını Peygamberimiz Aleyhisselamdan sormuştu.[42] Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Benim ismimi takınınız! Amma, künyemi takmayınız!" buyurmuştur.[43]

Hz. Ali de:

"Yâ Rasûlallah! Senden sonra doğacak çocuğuma senin ismini ve künyeni takmamı uygun görür müsün?" diye sormuş; Peygamberimiz Aleyhisselam da ona:

"Evet!" buyurmuştur.[44]

Peygamberimiz Aleyhisselamdan Önce Kimlere ve Ne İçin Muhammed İsmini Koydukları

Tâbiîn bilginlerinin büyüklerinden Saîd b. Müseyyeb der ki:

"Araplar, kendilerinden, Muhammed isminde bir peygamber gönderileceğini, Kitab Ehli olan [Yahudi ve Hristiyan]larla kâhinlerden işitmişlerdi. Bunu işiten Araplardan bazıları -peygamber olması ümidiyle- oğullarına Muhammed ismini vermişlerdi:

1) Benî Temimlerden Süfyan b. Mücaşi', Şam'a gidip bir rahibin evine inmişti.

Süfyan, kendisinin Mudarlardan olduğunu söyleyince, rahip:

"Araplar içinde bir peygamber gönderilecek, kendisine Muhammed denilecektir!" dedi.[45]

Bunun üzerine, Süfyan, doğan oğluna Muhammed ismini verdi.[46]

---

40 Kastallânî, Mevâhib, 1/236, 239.

41 İbn İshak, İbn Hişam, 1/202, İbn Sa'd, 1/133, Belâzurî, Ensâb, 1/396, İbn Abdilberr, 1/50, İbn Hazm, Cevâmi, s. 38, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/377, İbn Kayyım, 1/40, İbn Seyyid, 2/288, İbn Kesîr, Bidâye, 2/294.

42 İbn Cevzî, 1/105.

43 Abdurrezzak, 11/44, İbn Sa'd, 1/106-107, Ahmed b. Hanbel, 2/248, Buhârî, Sahîh, 4/163, Tirmizî, Sünen, 5/136, İbn Mâce, 2/123.

44 Ahmed b. Hanbel, 1/95, İbn Cevzî, 1/106.

45 İbn Sa'd, 1/169.

46 İbn Habib, s. 130.

Muhammed b. Süfyan, büyüyünce, Hristiyan papazı oldu.[47]

2) Benî Süleymlerin Zekvan oğullarından[48] Muhammed b. Huzâî'ye,[49] Muhammed ismi, peygamber olması ümidiyle verilmiştir.

Ebrehe bu Muhammed b. Huzâî'yi Yemen'e götürmüş, o da orada Ebrehe'yle birlikte bulunmuş ve Hristiyanlık dininde ölmüş;[50] Ebrehe'nin emriyle, Kâbe yerine, San'a'daki Kulleys kilisesine haccetmeleri için propaganda yaparken, Huzeyllerden Urve b. Hıyad tarafından bir okla vurulup öldürülmüştür.[51]

3) Benî Süleymlerden Muhammedü'l-Cüşemî'ye,

4) Muhammedü'l-Useydî'ye,

5) Muhammedü'l-Fukaymî'ye,[52]

6) Muhammed b. Berrü'l-Kinanî'ye,

7) Muhammed b. Humran b. Malikü'l-Cu'fî'ye,

8) Benî Cahcabalardan Muhammed b. Ukbetü'l-Cülahu'l-Evsî'ye,[53]

9) Muhammed b. Hırmazü't-Temim'e,[54]

10) Evsîlerden Muhammed b. Meslemetü'l-Ensarî'ye...[55] hep, peygamber olması maksat ve ümidiyle Muhammed ismi konulmuştur.[56]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Babası Hz. Abdullah'ın Vefatı

Peygamberimiz Aleyhisselamın babası Hz. Abdullah, Hz. Âmine ile evlendikten kısa bir müddet sonra,[57] Kureyşlilerin ticaret malları yüklü kafilelerinden bir kafileye katılarak Şam'a ve Gazze'ye gitmişti. Satacaklarını satıp alacaklarını aldıktan sonra, oradan geri dönüldüğü sırada[58] yolda hastalandı. Medine'ye gelince,[59] arkadaşlarına:

---

47 İbn Sa'd, 1/169, İbn Habib, s. 130.
48 İbn Sa'd, 1/169.
49 İbn Habib, s. 130.
50 İbn Sa'd, 1/169.
51 Taberî, Tefsîr, 30/300.
52 İbn Sa'd, 1/169.
53 İbn Habib, s. 130, Belâzurî, Ensâb, 1/538.
54 İbn Habib, s. 130.
55 İbn Habib, s. 130, Belâzurî, Ensâb, 1/538.
56 İbn Sa'd, 1/169.
57 İbn İshak, İbn Hişam, 1/167.
58 İbn Sa'd, 1/99, İbn Seyyid, 1/26.
59 İbn Sa'd, 1/99, Belâzurî, Ensâb, 1/92, Taberî, Târîh, 2/130-131, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/20, İbn Seyyid, 1/26, İbn Kesîr, Bidâye, 2/263.

"Ben, burada dayılarım Adiyy b. Neccar oğullarının yanında biraz kalayım" dedi ve hasta olarak onların yanında bir ay kaldı.

Kafile arkadaşları, yollarına devam edip Mekke'ye geldiler.

Abdulmuttalib, onlardan oğlunun nerede kaldığını sordu. Onlar da, "Onu gerimizde, dayıları Adiyy b. Neccar oğullarının yanında bıraktık. Kendisi hastadır" dediler.

Bunun üzerine, Abdulmuttalib, büyük oğlu Hâris'i acele Medine'ye yolladı. Hâris Medine'ye vardığı zaman, Hz. Abdullah'ı vefat etmiş ve Adiyy b. Neccarlardan Nâbiga'nın evine gömülmüş buldu.

Hz. Abdullah'ın kabri Nâbiga'nın evinin içine girilince sol tarafa düşen küçük evindedir.

Dayıları; Abdullah'ın nasıl hastalandığını, olanca çabalarına rağmen kendisini kurtaramadıklarını ve Nâbiga'nın evine gömdüklerini Hâris'e anlattılar.

Hâris, acele Mekke'ye dönüp babasına acı haberi verince, Abdulmuttalib ile Abdulmuttalib'in bütün oğulları ve kızları da son derece ağladılar.[60]

Hz. Abdullah, vefat ettiği zaman 25 yaşında idi.[61]

Peygamberimiz Aleyhisselam da, daha annesinden doğmamıştı.[62]

Hz. Âmine'nin Hz. Abdullah Hakkındaki Mersiyesi

Hz. Âmine, kocası Hz. Abdullah için söylediği mersiyede şöyle dedi:

"Artık, Mekke'nin Batha tarafı, Hâşim oğullarından boşaldı.

O, ölümün davetine uyarak, evinden örtüler ve kefenler içinde çıkıp kabre gitti!

Fakat, ölüm insanlar arasında Hâşim oğlu gibi bir yiğit bulup onun boşluğunu dolduramaz!

Bütün dostları ve arkadaşları, onun tabutunu taşımak için üşüşmekte ve elden ele almakta idiler.

Ne yazık ki, ecel hiç beklenmedik bir zamanda onu alıp götürdü!

Halbuki, o, cömert ve çok merhametli bir insandı."[63]

---

60 İbn Sa'd, 1/99, İbn Seyyid, 1/26, İbn Kesîr, Bidâye, 2/263.

61 İbn Sa'd, 1/99, Belâzurî, Ensâb, 1/92, İbn Esîr, Kâmil, 2/10, İbn Kesîr, Bidâye, 2/263, Diyarbekrî, 1/197.

62 İbn İshak, İbn Hişam, 1/167, İbn Sa'd, 1/100, Belâzurî, Ensâb, 1/92, Taberî, Târîh, 2/130, Hâkim, 2/605, İbn Esîr, Kâmil, 2/10, İbn Seyyid, 1/25, İbn Kesîr, Bidâye, 2/263, Diyarbekrî, 1/187.

63 İbn Sa'd, 1/100, Belâzurî, Ensâb, 1/92, Kastallânî, Mevâhib, 1/27, Diyarbekrî, 1/187.

Hz. Abdullah'ın Terikesi

Hz. Abdullah'ın, miras olarak bıraktığı;

1. Ümmü Eymen (Bereke) adında bir köle kadın,
2. Beş adet deve,
3. Birkaç davar,[64]
4. Bir adet kılıç,
5. Bir miktar gümüş paradan ibaretti.[65]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Doğumu, Doğum Tarihi ve Doğum Yeri

Peygamberimiz Aleyhisselam; Fil yılında, Rebiülevvel ayının 12. Pazartesi günü,[66] tan yeri ağarırken,[67] Şı'b'daki evlerinde doğdu.[68]

Riyaziyecilere göre; doğum tarihi şemsî aylardan Nisan ayının yirmisine rastlamış,[69] Mısırlı Mahmud Felekî Paşa da, bunun Milâdî 571 yılı 20 Nisan Pazartesi gününe rastladığını hesapla doğrulamıştır.[70]

Peygamberimiz Aleyhisselamın doğduğu ev: Şı'b'da, Hâşim'den Abdulmuttalib'e kalan, ondan da Peygamberimiz Aleyhisselamın babası Hz. Abdullah'ın hissesine düşen ev olup, "Mevlid Sokağı" diye anılan Ebu Talib Şı'b'ı caddesinde, Leyl sokağında idi.[71]

Peygamberimiz Aleyhisselamın doğumu gecesinde, Abdurrahman b. Avf'ın annesi Şifâ Hatun da hazır bulunup ebelik etmiştir.[72]

Peygamberimiz Aleyhisselamdan üç yaş büyük olan amcası Hz. Abbas da; Hz. Âmine'nin bir oğlan çocuğu doğurduğu haber verilince, annesinin sabahleyin kendisini elinden tutup oraya götürdüğünü, Peygamber Aleyhisselamın evlerinin ortasında yattığı yerde döşeğine ayağıyla vurduğunu hâlâ görür gibi olduğunu ve orada bulunan kadınların kendisini onun üzerine çekip "Öp kardeşini!" dediklerini bildirir.[73]

---

64 İbn Sa'd, 1/100, Belâzurî, Ensâb, 1/96, Ebu Nuaym, Delâil, 1/121, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/21, Diyarbekrî, 1/187.

65 Belâzurî, Ensâb, 1/96, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/21.

66 İbn İshak, İbn Hişam, 1/167, İbn Sa'd, 1/101, Ahmed b. Hanbel, 4/215, Tirmizî, Sünen, 5/589, Belâzurî, Ensâb, 1/92, Taberî, Târîh, 2/125, Hâkim, 2/603, İbn Abdilberr, 1/30, İbn Cevzî, 1/90, İbn Seyyid, 1/26, Zehebî, Târîh, s. 23, İbn Kesîr, Bidâye, 2/261, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 4.

67 Zehebî, Târîh, s. 25, 26, Kastallânî, Mevâhib, 1/34.

68 Taberî, Târîh, 2/125, Süheylî, 2/90.

69 Süheylî, 2/159, Zehebî, Târîh, s. 27, İbn Kesîr, Bidâye, 2/261, Kastallânî, Mevâhib, 1/34.

70 Mahmud Felekî Paşa'dan naklen Şiblî, Sîretü'n-nebî, 1/189-190.

71 Ezrakî, 2/198.

72 İbn Kesîr, Bidâye, 2/264, Halebî, 1/103.

73 Hâkîm, 3/320.

Doğum Gecesinde Vuku Bulan Önemli Hadiselerden Bazıları

1. Hz. Âişe'den rivayet edildiğine göre;

Mekke'de, ticaretle uğraşan bir Yahudi, Peygamberimiz Aleyhisselamın doğduğu gece, doğuşuna alâmet olan yıldızın doğduğunu görmüş, katıldığı Kureyş meclislerinden bir mecliste:

"Ey Kureyş cemaati! İçinizden, bu gece çocuğu doğan oldu mu?" diye sormuştur.

"Vallahi, bilmiyoruz!" dediler.

Bunun üzerine, Yahudi:

"Ey Kureyş cemaati! Size söylediğim şeyi ezberleyiniz! Bu gece, bu âhir zaman ümmetinin peygamberi doğmuştur! Onun iki küreği arasında, üzerinde tüyler bulunan kırmızımtırak bir ben de vardır!" dedi.

Meclistekiler, Yahudinin sözlerinden hayrette kalarak meclisten dağıldılar. Onlardan her biri, evlerine varınca, Yahudinin söyediklerini ailelerine haber verdiler.

Bazılarına, aileleri:

"Abdullah b. Abdulmuttalib'in bir oğlu doğdu. Kendisine, Muhammed ismini verdiler" dediler.

Onlar, o günden sonra, Yahudinin evine gidip:

"Bizim içimizde bir çocuk doğduğunu duydun mu, öğrendin mi?" dediler.[74]

Yahudi: "Ben size onun doğduğunu haber verdikten sonra mı, yoksa önce mi doğdu?" diye sordu.

"Önce doğdu!" dediler.[75]

Dileği üzerine, kendisini Hz. Âmine'nin evine götürdüler.

Yahudi, Hz. Âmine'den, oğlunu yanına çıkarmasını istedi; çıkarıldı.

Peygamberimiz Aleyhisselamın arkasındaki peygamberlik hâtemini görünce, Yahudi bayıldı. Ayıldığı zaman, kendisine "Yazıklar olsun sana! Ne oldu sana?" dediler.

Yahudi:

"Vallahi, artık İsrail oğullarından peygamberlik gitti![76] Ellerinden Kitab da gitti! Bu, İsrail oğullarının öldürüleceklerine ve bilginlerinin de

74 İbn Sa'd, 1/162-163, Hâkîm, 22/601-602, Beyhakî, Delâil, 1/108, İbn Kesîr, Bidâye, 2/267.
75 İbn Sa'd, 1/163.
76 İbn Sa'd, 1/163, Hâkîm, 2/602, Beyhakî, Delâil, 1/108-109. Kastallânî, Mevâhib, 1/34-35.

itibarlarının kalmayacağına verilmiş bir hükümdür! Araplar, peygamberlikle, büyük bir izzet ve şerefe erecekler![77] Ey Kureyş cemaati! Sevininiz! Vallahi, siz; haberi doğudan batıya kadar ulaşacak bir atılım ve yenme gücüyle güçleneceksiniz!" dedi.[78]

2. Medineli Müslümanlardan şair Hassân b. Sâbit der ki:

"Ben, yedi sekiz yaşlarında, duyduklarımı kavrayabilecek, boylu boslu bir çocuktum.

Bir gün, Yesrib'de (Medine'de) bir Yahudinin köşk üzerinden en yüksek sesle:

'Ey Yahudi cemaati!' diyerek bağırdığını işittim.

Yahudiler, etrafına toplanınca, ona:

'Allah cezanı versin! Ne oldu sana?' dediler.

O da:

'Ahmed'in doğumunda doğacak olan yıldızı, bu gece doğdu!' dedi."[79]

İbn İshak:

"Hassân b. Sâbit'in torunu Saîd b. Abdurrahman'a:

'Resûlullah Aleyhisselam Medine'ye geldiği zaman Hassân b. Sâbit kaç yaşında idi?' diye sordum.

Saîd:

'Hassân, altmış yaşında idi. Resûlullah Aleyhisselam da, elli üç yaşında iken Medine'ye geldi' dedi.

Demek ki, Hassân, o Yahudinin söylediğini yedi yaşında iken işitmiş" demiştir.[80]

3. Hz. Âmine'nin bildirdiğine göre; Peygamberimiz Aleyhisselama ne hamileliği sırasında, ne de onu dünyaya getirirken hiçbir zahmet çekmemiş ve o doğarken de, doğu ile batı arasını aydınlatan bir nurun kendisinden onunla birlikte çıktığını görmüştür.[81]

4. Peygamberimiz Aleyhisselam, doğarken, çocukların yere düştükleri gibi düşmeyip ellerini yere dayamış, başını semaya kaldırmış olarak doğmuştur.[82]

---

77 İbn Sa'd, 1/163.

78 İbn Sa'd, 1/163, Hâkîm, 2/602, Beyhakî, Delâil, 1/109, İbn Kesîr, Bidâye, 2/267.

79 İbn İshak, İbn Hişam, 1/168, Ebu Nuaym, Delâil, 1/75, Hâkîm, 3/486, Beyhakî, Delâil, 1/110,

80 İbn İshak, İbn Hişam, 1/168, Beyhakî, Delâil, 1/110.

81 İbn Sa'd, 1/102, Beyhakî, Delâil, 1/113, 136, Zehebî, Târîh, s. 47. İbn Kesîr, Bidâye, 2/264.

82 İbn Sa'd, 1/102, Taberî, Târîh, 2/128, Beyhakî, Delâil, 1/113, Zehebî, Târîh, s. 47, İbn Kesîr, Bidâye, 2/266.

5. Muhammed Aleyhisselam doğunca, geleneğe göre sabaha kadar üzerine kapatılan çanağın yarılarak, yarığından kendisinin gözlerini semaya diktiği görülmüştür.[83]

"Doğrusu, biz bunun gibi bir çocuk görmedik!" denilmiştir.[84]

6. Şeytan; hayatında koparacağı dört çığlıktan birisini, bu kutlu doğum gecesinde koparmıştır.[85]

7. İran başkadısı ve din adamı Mubezan, rüyasında; birtakım serkeş develerin bir sürü yürük atları önlerine katarak Dicle ırmağını geçtiklerini, İran topraklarına yayıldıklarını görmüştür.

8. Sâve[86] gölünün suyu çekilmiştir.

9. Semave[87] vadisini su basmıştır.

10. Kisra'nın sarayından 14 şerefe yıkılmıştır.

11. İranlıların 1000 yıldan beri hiç sönmeden yanan ateşgedeleri sönüvermiştir![88]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Kâbe'ye Götürülüp Dua Edilişi

Hz. Âmine; Peygamberimiz Aleyhisselamı dünyaya getirdiği zaman, Peygamberimiz Aleyhisselamın dedesi Abdulmuttalib'e:

"Bir oğlan torunun doğdu.[89] Gel de, gör onu!" diye haber saldı.[90]

Abdulmuttalib, o sırada Kâbe'nin yanında, Hicr'de, oğlu ve kavminden bazı kimselerle birlikte oturuyordu.

Müjdeci, ona:

"Âmine bir oğlan çocuğu doğurdu!" diye haber verince Abdulmuttalib çok sevindi ve hemen ayağa kalkıp yanındakilerle birlikte Hz. Âmine'yi görmeye geldi.[91]

---

83 İbn Sa'd, 1/102, Ebu Nuaym, Delâil, 1/138, Beyhakî, Delâil, 1/113, İbn Kesîr, Bidâye, 2/266.

84 Beyhakî, Delâil, 1/113.

85 Süheylî, 2/149, İbn Seyyid, 1/27, İbn Kesîr, Bidâye, 2/266-267.

86 Sâve, Hemdan ile Kum arasında, eni, boyu altı fersahlıktan fazla olup, "Gemi" diye anılırdı. Gölün suyu çekilince, yerine Sâve şehri kuruldu (Diyarbekrî, 1/200).

87 Semave, Kûfe ile Şam arasında, Kelb arazisinden, taşsız bir çöldür. (Yâkût, 3/245, Diyarbekrî, 1/200).

88 Taberî, Târîh, 2/131-132, İbn Abdi Rabbih, 2/29-30. Ebu Nuaym, Delâil, 1/139-140, Beyhakî, Delâil, 1/126-127, İbn Cevzî, 1/97-100, İbn Arabî, Muhâdarât, 2/66-68, İbn Seyyid, 1/28-29, Zehebî, Târîh, s. 35-39, İbn Kesîr, Bidâye, 2/268-269, Diyarbekrî, 1/200-201.

89 İbn İshak, İbn Hişam, 1/168, Belâzurî, Ensâb, 1/81, Taberî, Târîh, 2/125, İbn Esîr, Kâmil, 1/459, İbn Seyyid, 1/29.

90 İbn İshak, İbn Hişam, 1/168, Taberî, Târîh, 2/125, İbn Esîr Kâmil, 1/459, İbn Seyyid, 1/29.

91 İbn Sa'd, 1/103, İbn Cevzî, 1/99.

Torununa baktı.[92]

Hz. Âmine hamile iken düşünde gördüğü şeyleri; kendisine neler söylendiğini ve koyacağı isim hakkında ne emir verildiğini Abdulmuttalib'e anlattı.[93]

Abdulmuttalib torununu bir kumaş parçasına sarılmış olduğu halde[94] kucağına alıp Kâbe'ye girdi.

Orada, Allah'a dua ve ihsanından dolayı şükranını arz ettikten sonra, onu annesine gönderdi.[95]

Oğlu Ebu Talib'e de:

"Bu, benim sana, yanında bulundurup üzerine kanat gereceğin emanetimdir. Muhakkak, bu oğlumun hal ve şânı yüce olacaktır!" dedi.[96]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Hz. Âmine ve Süveybe Hatun Tarafından Kısa Bir Müddet Emzirilişi

Peygamberimiz Aleyhisselamı; önce annesi Hz. Âmine,[97] üç gün veya yedi gün emzirdi.[98]

Bundan sonra, Süveybe Hatun, oğlu Mesruh ile birlikte, günlerce emzirdi.[99]

Süveybe Hatun, daha önce Hz. Hamza'yı, sonra da Peygamberimiz Aleyhisselamla birlikte, Ebu Seleme b. Abdulesed'i de emzirmişti.

Bunun için, Hz. Hamza ile Ebu Seleme, Peygamberimiz Aleyhisselamın süt kardeşi idiler.[100]

Peygamberimiz Aleyhisselam; Mekke'de iken, Süveybe Hatun'a harçlık verir, Hz. Hatice de ona ikramda bulunurdu.

Süveybe Hatun; Ebu Leheb'in cariyesi idi.

Hz. Hatice onu azad etmek, kölelikten kurtarmak için Ebu Leheb'den satın almak istemişse de, Ebu Leheb yanaşmamıştı.

---

92 İbn İshak, İbn Hişam, 1/168, Belâzurî, Ensâb, 1/81, Taberî, Târîh, 2/125, İbn Esîr, Kâmil, 1/459, İbn Seyyid, 1/29.

93 İbn Sa'd, 1/103, Taberî, Târîh, 2/125, İbn Cevzî, 1/95, 96, İbn Esîr, Kâmil, 1/459, İbn Seyyid, 1/29.

94 Belâzurî, Ensâb, 1/81.

95 İbn İshak, İbn Hişam, 1/168, İbn Sa'd, 1/103, Belâzurî, Ensâb, 1/81, Taberî, Târîh, 2/126, İbn Cevzî, 1/96, İbn Seyyid, 1/29-30, İbn Kesîr, Bidâye, 2/264.

96 Ebu Nuaym, Delâil, 1/138.

97 Yakubî, 2/9.

98 Diyarbekri, Târih, 1/222, Halebî, 1/143.

99 İbn Sa'd, 1/108, Belâzurî, Ensâb, 1/94, Yakubî, 2/9, Ebu Nuaym, Delâil, 1/113, İbn Abdilberr, 1/25, İbn Cevzî, 1/107, İbn Esîr, Kâmil, 1/459.

100 İbn Sa'd, 1/108-110, Ahmed b. Hanbel, 6/291, Buhârî, Sahîh, 6/125, Müslim, 2/1072, Ebu Dâvud, 2/222, İbn Mâce, 1/624, Yakubî, 2/9, Beyhakî, Sünen, 7/453, İbn Abdilberr, 1/28, İbn Esîr, Kâmil, 1/459.

Peygamberimiz Aleyhisselam Medine'ye hicret ettiği zaman, Ebu Leheb onu kendiliğinden azad etmişti.

Peygamberimiz Aleyhisselam, Süveybe Hatun'a Medine'den de harçlık ve elbise gönderirdi.

Hicretin yedinci yılında, Hayber seferinden dönerken, onun vefat etmiş olduğunu haber alınca "Oğlu Mesruh ne yapıyor?" diye sormuş; "Annesinden önce, o da vefat etti!" denilmişti.

Bunun üzerine, Peygamberimiz Aleyhisselam "Onların akrabalarından sağ kalan kim var?" diye sormuş; "Hiçbir kimse yok!" demişlerdir.[101]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Doğumundan Dolayı Halka Ziyafet Çekilişi

Peygamberimiz Aleyhisselamın doğumunun yedinci günü, dedesi Abdulmuttalib,[102] develer, davarlar kestirerek Mekke halkına üç kez yemek yedirmesini, oğlu Ebu Talib'e emretti.

Ayrıca, Mekke mahallelerinden her mahallede develer kesilerek bırakıldı.

Onlardan insanların, kurtların, kuşların yararlanmalarına engel olunmadı.[103]

Kureyşliler, ziyafetten sonra:

"Ey Abdulmuttalib! Doğumu sebebiyle bize ikramda bulunduğun bu oğluna ne isim taktın?" diye sordular.

Abdulmuttalib:

"Muhammed ismini taktım!" dedi.

Kureyşliler:

"Ne için, aile halkının, atalarının isimlerinden birini takmaya özen göstermedin de Muhammed ismini taktın?" diye sordular.

Abdulmuttalib:

"Gökte Allah'ın, yerde de halkın onu övmelerini istedim!" dedi.[104]

Yeni Doğan Çocukların Sütannelere Verilmesi Âdeti

Yeni doğan çocuklarını sütannelerine vermek, Kureyş ve diğer Arap eşrafının âdetleri idi.

---

101 İbn Sa'd, 1/108-109, Belâzurî, Ensâb, 1/95-96, İbn Abdilberr, 1/28, İbn Esîr, Kâmil, 1/459.
102 Beyhakî, Delâil, 1/113, İbn Kesîr, Bidâye, 2/266, Diyarbekrî, 1/204, Halebî, 1/128.
103 Ebu Nuaym, Delâil, 1/138.
104 Beyhakî, Delâil, 1/113, İbn Kesîr, Bidâye, 2/266, Diyarbekrî, 1/204, Halebî, 1/128.

Bu da; kadınların kocalarıyla daha rahat meşgul olmalarını ve çocukların da[105] kırda yaşayan Araplar içinde,[106] özellikle havasının güzelliği, rutubetinin azlığı ve suyunun tatlılığı ile tanınan yerlerde yaşayan şerefli kabileler arasında[107] sağlam vücutlu, sıkı etli, cesaretli yetişmelerini ve düzgün ve pürüzsüz konuşmayı öğrenmelerini sağlamak içindi.

Emevî halifelerinden Abdulmelik b. Mervan:

"Velid'i sevmek, bize zarar verdi!" derdi.

Velid; annesinin yanından ayrılmadığı için, konuşurken hep gramer hatası yapardı.

Kardeşi Süleyman ise, çok düzgün ve pürüzsüz konuşurdu. Çünkü, Süleyman ve öteki kardeşleri, kırda otururlardı.

Arapçayı açık, pürüzsüz ve düzgün konuşmayı orada öğrenmişlerdi.[108]

Umumiyetle Araplar için tek lügat vardı. Benî Sa'd b. Bekrlerin ise, lügatları yedi idi.

Benî Sa'd b. Bekr b. Hevazin'ler; Arap kabileleri içinde, dil bakımından en fesahatli olanı, en açık, en düzgün ve en pürüzsüz konuşanı idi.[109]

Benî Sa'd b. Bekr kabilesi; Arap kabileleri arasında cömertlikleri ve şereflilikleri ile de tanınmış bir kabile idi.[110]

Mekke çevresinde ve Harem içinde oturan kabilelerden sütannesi olanlar, her yıl iki kez, yaz ve güz mevsimlerinde Mekke'ye gelerek, yeni doğan çocukları -ücretle emzirmek üzere- alıp yurtlarına götürürlerdi.[111]

Sütannesi Halime Hatun'un Peygamberimiz Aleyhisselamı Emzirişi ve Büyütüşü

Peygamberimiz Aleyhisselamı; Süveybe Hatun'dan sonra, Benî Sa'd b. Bekr kabilesinden sütannesi Halime Hatun götürüp emzirdi.[112]

Halime Hatun; Kays b. Aylanlardan Ebu Züeyb Abdullah b. Hâris'in kızı[113] ve Sa'd b. Bekr b. Hevazinlerden Hâris b. Abduluzza'nın da zevcesi idi.

---

105 Süheylî, 2/167, Diyarbekrî, 1/223.
106 Süheylî, 2/167.
107 Diyarbekrî, 2/167
108 Süheylî, 2/167-168.
109 İbn Abdi Rabbih, 4/251.
110 Diyarbekrî, 1/223.
111 Diyarbekrî, 1/223, Zürkânî, 1/141-142.
112 İbn Sa'd, 1/108, Taberî, Târîh, 2/126, İbn Esîr, Kâmil, 1/459, İbn Seyyid, 1/32, İbn Kesîr, Bidâye, 2/272.
113 İbn İshak, İbn Hişam, 1/169-170, İbn Sa'd, 1/110, Belâzurî, Ensâb, 1/91, Taberî, Târîh, 1/22, İbn Esîr, Kâmil, 1/459-460, İbn Kesîr, Bidâye, 2/273.

Peygamberimiz Aleyhisselamın bu sütanne ve babadan kardeşleri de, Abdullah b. Hâris, Üneyse binti Hâris ve Şeyma binti Hâris idi.

Halime Hatun; yanında, kocası ve memedeki küçük oğlu ve Benî Sa'd b. Bekr kadınlarından da[114] on kadın olduğu halde,[115] emzirilecek oğlan çocuğu arayıp bulmak üzere, yurtlarından yola çıktılar,[116] Mekke'ye geldiler.[117]

Halime Hatun der ki:

"İçinde bulunduğumuz kuraklık ve kıtlık yılında, hiçbir şeyimiz kalmamıştı.

Ben, kır merkebimin üzerinde idim.

Yanımızda yaşlı bir devemiz de bulunuyordu.

Vallahi, o bize bir damla bile süt vermiyordu.

Fakat, biz, bir yağmura kavuşmayı, darlıktan kurtulmayı umup duruyorduk.

Üzerinde bulunduğum arık ve zayıf merkebimin yürüyüşünün ağırlığı, arkadaşların canını sıkacak dereceye varmıştı.

Nihayet, Mekke'ye varıp, emzirilecek oğlan çocukları aramaya başladık.

İçimizde hiçbir kadın yoktu ki, o ona arz ve teklif edilsin de, 'Yetimdir!' denilince onu almaktan kaçınmış olmasın!

Çünkü, bizler, emzireceğimiz çocuğun babasından bahşişe kavuşmayı umuyor ve onun [Peygamber Aleyhisselamın] hakkında da:

'Yetimdir. Annesi ve dedesi, bize ne ihsan yapabilecek?' diyorduk.

Bunun için, hepimiz, onu emzirmek üzere almak istememiştik.

Benimle gelmiş olan kadınlardan, emzirilecek çocuk almayan, benden başka, kalmamıştı."[118]

O sırada, Abdulmuttalib, Peygamberimiz Aleyhisselam için sütannesi arayıp duruyordu.[119]

Halime Hatun der ki:

---

114 İbn İshak, İbn Hişam, 1/171, Belâzurî, Ensâb, 1/93, Taberî, Târîh, 2/126, İbn Seyyid, 1/33.

115 İbn Sa'd, 1/110, Ebu Nuaym, Delâil, 1/155, İbn Kesîr, Bidâye, 2/273.

116 İbn Sa'd, 1/111, Belâzurî, Ensâb, 1/93, Taberî, Târîh, 2/126, İbn Esîr, Kâmil, 1/460.

117 İbn Sa'd, 1/110, Ebu Nuaym, Delâil, 1/155, Beyhakî, Delâil, 1/133, İbn Seyyid, 1/33, Zehebî, Târîh, s. 46, İbn Kesîr, Bidâye, 2/273.

118 İbn İshak, İbn Hişam, 1/171-172, Belâzurî, Ensâb, 1/93, Taberî, Târîh, 2/126-127, Ebu Nuaym, Delâil, 1/155-156, Beyhakî, Delâil, 1/133, İbn Cevzî, 1/108, İbn Esîr, Kâmil, 1/460, İbn Seyyid, 1/33, Zehebî, Târîh, s. 46, İbn Kesîr, Bidâye, 2/273-274.

119 İbn İshak, İbn Hişam, 1/169, Belâzurî, Ensâb, 1/92, Taberî, Târîh, 2/126.

"Abdulmuttalib, benimle karşılaşınca:

'Sen, kimsin?' diye sordu.

'Ben, Benî Sa'dlardan bir kadınım!' dedim.

'İsmin nedir?' diye sordu.

'Halime' dedim.

Abdulmuttalib gülümsedi:

'Ne güzel! Ne güzel! Sa'd ve hilm iki güzel haslettir ki, dünyanın hayrı da, ebediyetin izzet ve şerefi de bunlardadır.

Ey Halime! Benim yanımda yetim bir çocuk vardır ki, onu Benî Sa'd kadınlarına teklif ettim.

'Biz, götüreceğimiz çocuklardan yararlanmayı, onların babalarından ikram görmeyi umuyoruz' diyerek, almaya yanaşmadılar.

Onu emzirmeyi, sen üzerine alır mısın?

Belki onun yüzünden saadete, mutluluğa erersin' dedi.

Ben de:

'Bana biraz müsaade et de, kocama bir danışayım' dedim.

Hemen, kocamın yanına dönüp durumu ona haber verdim[120] ve:

'Mekke'de, bu yetim çocuktan başka, emzirilecek çocuk yoktur! O çocuğu almamızı uygun görür müsün?

Ben yurdumuza eli boş dönmemizi hoş bulmuyorum.[121]

Vallahi, ben, arkadaşlarım arasında, emzirilecek bir çocuk almadan geri dönmeyi istemiyorum.

Vallahi, o yetime gideceğim. Ben de onu alacağım!' dedim.

Kocam:

'Bunu yapmanda bir sakınca yok. Belki, Allah onun yüzünden bereket ve bolluk ihsan eder.[122]

Ey Halime![123] Git, al onu!' dedi.[124]

Döndüğüm zaman, Abdulmuttalib'i oturmuş, beni bekliyor bir halde buldum.

---

120 Halebî, 1/147.

121 İbn Sa'd, 1/111.

122 İbn İshak, İbn Hişam, 1/172, Taberî, Târîh, 2/127, Beyhakî, Delâil, 1/133-134, İbn Cevzî, 1/108, İbn Esîr, Kâmil, 1/460, İbn Seyyid, 1/32, İbn Kesîr, Bidâye, 2/274.

123 Halebî, 1/147.

124 İbn Sa'd, 1/111, Halebî, 1/147.

Kendisine: 'Haydi, çocuğu getir!' deyince, yüzünde sevinç belirdi ve beni hemen Âmine'nin evine götürdü.

Âmine, bana 'Hoş geldin! Safa geldin!' dedi. Beni Muhammed Aleyhisselamın bulunduğu odaya koydu.[125]

Odaya girdiğim zaman, o, sütten daha ak bir yün kumaşa sarılmış, kendisinin altına da yeşil ipekten bir sergi serilmişti.

Sırtüstü yatırılmış, mışıl mışıl uyuyor, kendisinden misk kokusu geliyordu!

Sevimliliğine ve yüzünün güzelliğine hayran oldum.

Kendisini uykudan uyandırmaya kıyamadım.

Ellerimi göğsünün üstüne yavaşça koyduğum zaman, gülümsedi ve bana bakmak için gözlerini açtı.

Hemen, iki gözünün arasından öptüm ve kucağıma aldım.'"[126]

Hz. Âmine:

"Bana, üç gece: 'Oğlunu, Benî Sa'd b. Bekrlerde Ebu'z-Züeyb ailesi içinde emzireceksin!' denildi" dedi.

Halime Hatun:

"İşte, bu kucağımdaki çocuğun sütbabası Ebu'z-Züeyb'dir. O benim babamdır" dedi.

Hz. Âmine gerek hamilelik, gerek doğum sırasında gördüklerini haber verip "Oğlumu iyi koru!" diyerek Halime Hatun'a sıkı sıkı tenbihatta bulundu.

Halime Hatun'un içi son derecede ferahladı, işittiği şeyler kendisini sevindirdi.[127]

Halime Hatun'un Ailesinin Peygamberimiz Aleyhisselam Yüzünden Hayra ve Geçim Bolluğuna Kavuşması

Halime Hatun, hatıralarını anlatmaya devamla der ki:

"Ben onu, ancak başkasını bulamadığım için almıştım.

Binitimin ve yolculuk eşyalarımın yanına döndüğüm ve kucağıma alıp emzirmek istediğim zaman, ona memelerimden dilediği kadar süt geldi!

O da, onunla birlikte sütkardeşi de, kanasıya emdiler ve uyudular.[128]

---

125 Halebî, 1/147.

126 Kastallânî, Mevâhib, 1/36, Diyarbekrî, 1/223, Halebî, 1/147, Zürkânî, 1/143.

127 İbn Sa'd, 1/111, 113.

128 Peygamberimiz Aleyhisselam, daima sütannesinin memesinden birisini emmekle yetinip diğerini emmekten kaçınır; onu, süt ortağı, sütkardeşi Abdullah'a bırakırdı. (Süheylî, 2/196, İbn Seyyid, 1/34.)

Halbuki, bundan önce, bizim çocuk, kendisiyle birlikte bizi de hiç uyutmamıştı.

Kocam, kalkıp o yaşlı ve sütsüz devemizin yanına vardığı zaman, onun da memelerinin sütle dolu olduğunu gördü.

Kendisi, ondan, içeceği kadar süt sağıp içti.

Kendisiyle birlikte ben de içtim.

Her ikimiz de süte kandık ve doyduk!

Bambaşka ve hayırlı bir gece geçirdik.

Sabaha çıktığımız zaman, kocam, bana: 'Vallahi, ey Halime! İyi bil ki, sen mübarek bir çocuk almış bulunuyorsun' dedi.

'Vallahi, ben de böyle olmasını umuyor ve diliyordum' dedim.

Sonra, hayvanıma bindim. Çocuğu da kucağıma aldım."[129]

Hâris ise yaşlı devesinin üzerine bindi; Sirer vadisinde yol arkadaşlarına yetiştiler.

"Kadınlar:

'Ey Halime! Ne yaptın' diye sordular.

'Vallahi, hayrı ve bereketi en büyük olan bir çocuğu görüp aldım.'

'Yoksa, o kucağındaki, Abdulmuttalib'in oğlu [torunu] mu?' dediler.

'Evet!' dedim.

Kadınlarımızdan bazılarının kıskandıklarını gördüm.[130]

Vallahi, benim merkebim öyle hızlı gidiyordu ki, hepsinin önüne geçti.

Kafiledekilerin merkeplerinden hiçbirisi ona yetişemediler.

Nihayet, kadın arkadaşlarım, bana:

'Ey Ebu Züeyb'in kızı! Yazıklar olsun sana! Biraz durup bizi beklesen a? Gelirken üzerine binmiş olduğun merkep bu değil miydi?' diyerek sesleniyorlar; ben de onlara:

'Evet! Vallahi, işte o merkeptir' diyordum.

Şaşırıyorlar ve:

'Vallahi, buna şaşılacak bir şey olmuş!' diyorlardı.

Nihayet, Benî Sa'd yurtlarındaki evlerimize geldik.

Ben; Allah'ın yarattığı yerlerden, Benî Sa'd yurdundan daha kurak bir yer bulunduğunu bilmiyorum.

---

129 İbn İshak, İbn Hişam, 1/172-173, Taberî, Târîh, 2/127, Beyhakî, Delâil, 1/134, İbn Cevzî, 1/108-109, İbn Esîr, Kâmil, 1/461, İbn Seyyid, 1/33, Zehebî, Târîh, s. 46, İbn Kesîr, Bidâye, 2/274.

130 İbn Sa'd, 1/111, Ebu Nuaym, Delâil, 1/156.

Fakat, çocuğu yanımıza getirdiğimizden beri, davarlarımız akşamları karınları tok ve memeleri sütlü olarak dönüyor ve biz de onlardan süt sağıp içiyorduk.

Halbuki, hiç kimse, davarlarından sağıp içecek bir damla süt bulamıyordu.

Hatta, kavmimizden, çevremizde bulunanlar çobanlarına:

'Yazıklar olsun size! Ebu Züeyb'in kızının çobanı nerede yayıyor, otlatıyorsa, siz de onunla birlikte yaysanız ya' diyerek çıkışmakta idiler.

Fakat, onların davarları akşamları karınları aç, memelerinde bir damla bile süt sızmaz bir halde dönerlerken, bizim davarların karınları tok, memeleri sütle dolu olarak dönerlerdi!

Yüce Allah, bize, onun [Peygamberimiz Aleyhisselamın] yüzünden hayır ve bereketi arttırdı durdu.

Onun büyüyüp yetişmesi de başka çocuklara benzemiyordu."[131]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Büyümesindeki Başkalık

Başka çocukların bir aydaki büyümelerini o bir günde büyüyor, başka çocukların bir yıldaki büyümelerini o bir ayda büyüyordu![132]

Peygamberimiz Aleyhisselam; daha iki aylık iken, her tarafa yuvarlanmaya çalışıyordu.

Üç aylık olunca, ayağa kalkıp day duruyordu!

Dört aylık olunca, duvara tutunup yürüyordu!

Beş aylık olunca, bir yere tutunmadan yürüyebiliyordu!

Altı ayı tamamlayınca, yürümeyi hızlandırmıştı.

Yedi aylık iken konuşuyor, her tarafa gidip geliyordu.

Sekiz aylık iken konuşuyor, konuşulanı anlıyordu.

Dokuz aylık iken, açık ve düzgün konuşmaya başlamıştı.

On aylık iken, çocuklarla ok atıyordu![133]

---

131 İbn İshak, İbn Hişam, 1/173, Beyhakî, Delâil, 1/134, İbn Cevzî, 1/109, İbn Esîr, Kâmil, 1/461, İbn Seyyid, 1/34, Zehebî, Târîh, s. 46-47, İbn Kesîr, Bidâye, 2/274.

132 İbn Asâkir, 1/287, İbn Cevzî, 1/109, Zehebî, Târîh, s. 47.

133 Maâricü'n-nübüvve'den nakleden Diyarbekrî, 1/225, Zürkânî, 1/148.

Peygamberimiz Aleyhisselamın Sütten Kesilişi ve Annesine Götürülüşü

Halime Hatun der ki:

"İki yıl geçince, onu sütten kestim.[134]

Kendisi, iki yılı doldurduğu zaman, oldukça iri ve gösterişli bir çocuk olmuştu.

Onu annesine götürdük, ama biz, onun yüzünden gördüğümüz hayır ve bereketten dolayı, kendisini yanımızda bir müddet daha tutmaya çok istekli bulunuyorduk."[135]

Habeş Hristiyanlarının Peygamberimiz Aleyhisselamı Halime Hatun'un Elinden Almaya Kalkışmaları

Sütannesi Halime Hatun, Peygamberimiz Aleyhisselamı Medine'ye, annesine götürürken,[136] Sirer vadisinde[137] Habeş Hristiyanlarından bazı kimselere rastlamıştı.[138]

Hristiyanlar, Halime Hatun'a nereye gittiğini sordular.[139] Sonra da, Peygamberimiz Aleyhisselama dikkatli dikkatli baktılar.[140] Arkasını döndürüp[141] onun iki kürek kemiği arasındaki peygamberlik hâtemine ve gözlerinin beyazındaki kırmızılığa baktılar.

Kırmızılık hakkında:

"Gözlerinden bir şikâyeti, hastalığı var mı?" diye sordular.

Halime Hatun:

"Hayır! Bu kırmızılık gözlerinden hiç ayrılmaz" dedi.[142]

Hristiyanlar:

"Biz, bunu kralımıza, ülkemize götüreceğiz. Çünkü, bunun bizimle ilgili hali, şanı vardır. Biz, onun işini biliyoruz" dediler.[143]

---

134 İbn İshak, İbn Hişam, 1/173, Taberî, Târîh, 2/127, İbn Esîr, Kâmil, 1/461, İbn Seyyid, 1/34.

135 İbn İshak, İbn Hişam, 1/173, Taberî, Târîh, 2/127, İbn Cevzî, 1/109, İbn Esîr, Kâmil, 1/461, İbn Seyyid, 1/34, İbn Kesîr, Bidâye, 2/274.

136 İbn İshak, İbn Hişam, 1/173, Ebu Nuaym, Delâil, 1/160, İbn Kesîr, Bidâye, 2/277, Suyutî, Hasâis, 1/144, Halebî, 1/157.

137 Ebu Nuaym, Delâil, 1/160.

138 İbn İshak, İbn Hişam, 1/177, Ebu Nuaym, Delâil, 1/160, İbn Kesîr, Bidâye, 2/277, Suyutî, Hasâis, 1/144, Halebî, 1/157.

139 Ebu Nuaym, Delâil, 1/160, Suyutî, Hasâis, 1/144.

140 İbn İshak, İbn Hişam, 1/177, Ebu Nuaym, Delâil, 1/160, Suyutî, Hasâis, 1/144, Halebî, 1/157.

141 İbn İshak, İbn Hişam, 1/177, İbn Kesîr, Bidâye, 2/277, Suyutî, Hasâis, 1/144, Halebî, 1/157.

142 Ebu Nuaym, Delâil, 1/160, Suyutî, Hasâis, 1/144, Halebî, 1/157.

143 İbn İshak, İbn Hişam, 1/177, İbn Kesîr, Bidâye, 2/277, Halebî, 1/157.

Hristiyanlar, Peygamberimiz Aleyhisselam hakkında o kadar baskı yaptılar ki, Halime Hatun onu zorla elinden alacaklarından korkmaya başladı. Fakat, Yüce Allah onu onlardan korudu.[144]

Halime Hatun, Peygamberimiz Aleyhisselamı onların ellerinden güçlükle kurtarıp[145] Hz. Âmine'nin yanına götürebildi.[146]

Hz. Âmine'ye, Peygamberimiz Aleyhisselam hakkında bilgi verdi. Onun uğurluluğu yüzünden gördükleri hayır ve bereketi anlattı. Habeş Hristiyanlarının yaptıklarını da haber verdi.[147]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Benî Sa'd Yurduna Tekrar Götürülüşü

Halime Hatun der ki:

"Âmine'ye:

'Oğulcuğumu, iyice büyüyünceye kadar benim yanımda bıraksan iyi olur. Çünkü, ben onun Mekke vebasına yakalanmasından korkuyorum!' dedim.

Bu hususta o kadar ısrar ettim ki, nihayet, Âmine onu yanımızda bırakmaya razı oldu,[148] ve:

'Oğlumla birlikte yurduna dön! Ben de onun Mekke vebasına tutulmasından korkuyorum. Vallahi, onun hali, şanı büyük olacak!' dedi."[149]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Atlattığı İkinci Tehlike

Halime Hatun; yurtlarına uğrayan bir Yahudi cemaatine:

"Siz, bu oğlum hakkında bana bir şey söylemeyecek misiniz?" deyip, Hz. Âmine'nin kendisine anlattığı gibi:

"Ben ona hamile iken şöyle şöyle, onu doğurduğumda şöyle, rüyada da şöyle gördüm" diyerek görülenleri anlatınca, Yahudiler birbirlerine:

"Onu öldürünüz" dediler.

Halime Hatun'a da:

"O, yetim midir?" diye sordular.

Halime Hatun:

---

144 Ebu Nuaym, Delâil, 1/160.

145 İbn İshak, İbn Hişam, 1/177, İbn Kesîr, Bidâye, 2/177, Halebî, 1/157.

146 Ebu Nuaym, Delâil, 1/160, Halebî, 1/157.

147 Ebu Nuaym, Delâil, 1/160.

148 İbn İshak, İbn Hişam, 1/173, Taberî, Târîh, 2/127, Beyhakî, Delâil, 1/135, İbn Cevzî, 1/109, İbn Esîr, Kâmil, 1/461, İbn Seyyid, 1/34, Zehebî, Târîh, s. 47, İbn Kesîr, Bidâye, 2/274.

149 İbn Sa'd, 1/112, Ebu Nuaym, Delâil, 1/160.

"Hayır! Şu, onun babasıdır. Ben de annesiyim" dedi.

Yahudiler:

"Eğer yetim olsaydı, onu muhakkak öldürürdük" dediler.[150]

Halime Hatun, Peygamberimiz Aleyhisselamı hemen oradan götürüp kendi kendine:

"Az kalsın emanetimi harap edecektim!" dedi.[151]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Göğsünün Melekler Tarafından Yarılışı ve Tartılışı

Sütannesi Halime Hatun yemin ederek der ki:

"...[Muhammed Aleyhisselam], sütkardeşi [Abdullah] ile birlikte evlerimizin arkasında küçük kuzularımızın yanında bulundukları sırada, sütkardeşi telaş ve heyecanla koşarak bize geldi. Bana ve babasına:

'Üzerlerinde ak elbise bulunan iki adam, o Kureyşî kardeşimi tutup yere yatırdılar, kendisinin karnını yardılar! Şimdi, onun içini karıştırıyorlar' dedi.

Ben ve babası, hemen Ona doğru vardık.

Kendisini, ayakta ve yüzü sararmış bir halde bulduk.

Ben, hemen tutup Onu bağrıma bastım. Babası da bağrına bastı.

'Sana ne oldu yavrucuğum?' diye sorduk.

'Üzerlerinde ak elbise bulunan iki adam gelip beni yatırdılar, karnımı yardılar. Karnımda, bilemediğim bir şey aradılar' dedi.

Birlikte, çadırımıza döndük.

Sütbabası Hâris:

'Ey Halime! Ben, bu çocuğun başına bir felaket gelmesinden korkuyorum!

Sen, başına bir felaket gelmeden önce, onu hemen ailesine götürüp teslim et!' dedi."[152]

Bu hadise, bazı kaynaklara göre Peygamberimiz Aleyhisselamın dörtbeş yaşlarında bulunduğu sırada vuku bulmuştur.[153]

Peygamberimiz Aleyhisselam da bu hususta şu açıklamada bulunmuşlardır:

---

150 İbn Sa'd, 1/112, Halebî, 1/155-156.

151 İbn Sa'd, 1/113.

152 İbn İshak, İbn Hişam, 1/173-174, Taberî, Târîh, 2/127, Beyhakî, Delâil, 1/135, İbn Cevzî, 1/109-112, İbn Esîr, Kâmil, 1/461-462, İbn Seyyid, 1/34, Zehebî, Târîh, s. 47, İbn Kesîr, Bidâye, 2/274-275.

153 İbn Sa'd, 1/112, Mes'ûdî, Mürûc, 2/281, Ebu Nuaym, Delâil, 1/161, İbn Cevzî, 1/110, İbn Esîr, Kâmil, 1/462, İbn Seyyid, 1/36, Zehebî, Târîh, s. 47.

"Ben, Sa'd b. Bekrlerde emzirilip büyütüldüm. O sıralarda, sütkardeşimle birlikte evlerimizin arkasında kendimize ait küçük kuzuları yayıyor, otlatıyorduk. Üzerlerinde ak elbise bulunan iki adam, içi kar dolu, altından bir leğen ile yanıma geldi.

Beni tutup karnımı yardılar.

Kalbimi çıkardılar. Onu da yardılar.

Kalbimin içinden, kara, pıhtılaşmış bir kan parçası çıkarıp attılar.

Sonra, kalbimi, karnımı, o karla iyice yıkayıp temizlediler.

Sonra da, onlardan birisi, arkadaşına:

'Onu, ümmetinden on kişi ile tart!' dedi.

Beni onlarla tarttı.

Ben onlardan ağır geldim.

'Onu ümmetinden yüz kişi ile tart!' dedi.

Beni onlarla tarttı.

Ben yine onlardan ağır geldim.

'Onu ümmetinden bin kişi ile tart!' dedi.

Beni onlarla tarttı.

Ben onlardan da ağır geldim.

Bunun üzerine:

'Artık onu tartmayı bırak! Vallahi, onu bütün ümmeti ile tartacak olsan, yine de o ağır gelir' dedi."[154]

Halime Hatun'un Peygamberimiz Aleyhisselamı Mekke'de Kaybedişi

Sütannesi Halime Hatun; Peygamberimiz Aleyhisselamı[155] beş yaşında iken[156] annesine teslim etmek üzere Mekke'ye getirdiği sırada,[157] Mekke'nin yukarı tarafında[158] kalabalık arasında kaybetti.[159]

Halime Hatun, bunu şöyle anlatır:

"Hayvanıma bindim. Sütoğlumu da önüme aldım.

Mekke'ye giriş kapılarından büyük kapıya kadar vardım.

---

154 İbn İshak, İbn Hişam, 1/175-176, Taberî, Târîh, 2/130, Beyhakî, Delâil, 1/135, 145-146, İbn Cevzî, 1/111-112, Kadı Iyaz, 1/132-133, İbn Seyyid, 1/35, İbn Kesîr, Bidâye, 2/275.

155 İbn İshak, İbn Hişam, 1/176, İbn Sa'd, 1/112, Belâzurî, Ensâb, 1/94.

156 İbn Sa'd, 1/112, Belâzurî, Ensâb, 1/94, İbn Abdilberr, 1/29, Süheylî, 2/179, İbn Esîr, Kâmil, 1/462.

157 İbn İshak, İbn Hişam, 1/176, İbn Sa'd, 1/112, Belâzurî, Ensâb, 1/95.

158 İbn İshak, İbn Hişam, 1/176, Belâzurî, Ensâb, 1/95, Halebî, 1/154.

159 İbn İshak, İbn Hişam, 1/176, İbn Sa'd, 1/112.

Orada toplanmış bir cemaat bulunuyordu.

İhtiyacımı gidermek ve üstümü başımı düzeltmek için sütoğlumu orada bırakıp ayrıldım.

Şiddetli bir gürültü işitip döndüğüm zaman, kendisini orada göremedim.

'Ey insanlar cemaati! Çocuk nerede?' diye sordum.

'Hangi çocuk?' dediler.

'Muhammed b. Abdullah b. Abdulmuttalib!' dedim.

'Allah'ın, onu büyütmek sebebiyle yüzümü güldüreceği, ev halkımı zengin kılacağı, açlığımı gidereceği ve onu annesine götürüp teslim ederek emanetimden çıkaracağım, sevincime ve umduğuma kavuşacağım sırada, önümden kaptılar kaçtılar!

Lât ve Uzza'ya andolsun ki, onu göremeyecek olursam, kendimi şu dağın tepesinden atacağım, parçalanacağım!' dedim.

'Biz, bir şey görmedik' dediler.

Beni ye'se düşürdükleri zaman, elimi başıma koyup:

'Vah Muhammed'ciğim! Vah oğulcuğum!' diyerek ağlamaya başladım.

Kadınları ve erkekleri ağıtımla ağlattım.

Orada bulunan halk da benimle birlikte feryad ederek ağlaştılar, yanıp yakıldılar.[160] Kaybolma haberinin Abdulmuttalib'e benden önce erişmesinden korktum. Hemen gidip Abdulmuttalib'in yanına vardım. Bana bakınca:

'Başına mutluluk mu, yoksa yaramazlık mı geldi?' diye sordu.

'Belki de, yaramazlığın en büyüğü!' dedim.

Maksadımı hemen anladı.

'Belki de, oğlum senin yanından kaybolmuştur' dedi.

'Evet![161] Bu gece, Muhammed'i getirmiştim. Mekke'nin yukarı tarafında bulunduğum sırada, kaybettim. Vallahi, şimdi o nerededir, bilmiyorum.[162] Belki de, Kureyşîler hainlik, düşmanlık edip onu öldürmüşlerdir' dedim.

Abdulmuttalib kızdı ve hemen kılıcını sıyırdı.

Kızdığı zaman, hiç kimse onun kızgınlığını durduramazdı.[163]

Bana:

---

160 Beyhakî, Delâil, 1/142-143, İbn Cevzî, 1/115-116, İbn Asâkir, 1/377-378.

161 Beyhakî, Delâil, 1/144.

162 İbn İshak, İbn Hişam, 1/176, Halebî, 1/154.

163 Beyhakî, Delâil, 1/144.

'Ey Halime! Sen otur!' dedikten sonra, Safa tepeciğine çıktı.[164]

'Yâ Âl-i Galib!'[165] diyerek seslendi.[166]

Bütün Kureyşliler toplanıp geldiler:

'Ey Hâris'in babası! Ne haber var?[167] Söyle, sana icabet edelim?' dediler.[168]

Abdulmuttalib:

'Oğlum Muhammed kayboldu!' dedi.

Kureyşliler:

'Sen hayvanına atla! Biz de seninle birlikte hayvanlarımıza atlayalım.[169] Sen bizi harekete geçir! Sen denize dalarsan, biz de seninle birlikte dalarız' dediler.[170]

Abdulmuttalib hemen hayvanına bindi.

Öteki Kureyşîler de hayvanlarına bindiler.

Mekke'nin yukarı tarafına vardılar. Oradan da Mekke'nin aşağısına indiler. Bir şey göremeyince, Abdulmuttalib halkı kendi haline bırakıp Beyt-i Haram'a geldi. İhrama girip Kâbe'yi yedi kere tavaf etti.[171]

'Yâ Rab! Kavmimin hepsi toplandı ise de, Muhammed bulunamadı!' diyerek Allah'tan yardım diledi.[172]

Havadan, bir seslenicinin:

'Ey cemaat! Feryad etmeyiniz! Hiç şüphesiz, Muhammed'in Rabbi vardır. O'nu yardımsız bırakmaz ve zayi etmez!' diyerek seslendiğini işittik.

Abdulmuttalib:

'Ey seslenici! Bize, O'nun nerede bulunduğunu da haber ver!' dedi.

'O, Tihame vadisinde, sağdaki ağacın yanındadır' diye haber verdi.

Abdulmuttalib, hemen o tarafa doğru gitti."[173]

Yolun bir kısmında Varaka b. Nevfel'e rastladı. Birlikte yollarına devam ettiler.[174]

---

164 Diyarbekrî, 1/227.

165 Cahiliye devrinde davet parolası böyle idi. (İbn Cevzî, 1/116).

166 İbn Cevzî, 1/116, Diyarbekrî, 1/227.

167 Beyhakî, Delâil, 1/144, Diyarbekrî, 1/227.

168 Diyarbekrî, 1/227.

169 Beyhakî, Delâil, 1/144, İbn Cevzî, 1/116, İbn Asâkir, 1/378-379, Diyarbekrî, 1/227.

170 Beyhakî, Delâil, 1/144, İbn Cevzî, 1/166,

171 Beyhakî, Delâil, 1/144, İbn Cevzî, 1/116, İbn Asâkir, 1/379, Diyarbekrî, 1/228.

172 Beyhakî, Delâil, 1/144, İbn Asâkir, 1/379.

173 Beyhakî, Delâil, 1/144, İbn Cevzî, 1/116, Kurtubî, 20/98, Diyarbekrî, 1/228, Halebî, 1/154, Zürkânî, 1/149.

174 Beyhakî, Delâil, 1/144, Diyarbekrî, 1/228, Zürkânî, 1/149.

O sırada, Peygamberimiz Aleyhisselam bir ağacın altında ayakta duruyor, ağacın dallarını çekip yaprağı ile oynuyordu.[175]

Abdulmuttalib, O'na:

'Ey çocuk! Sen kimsin?' diye sordu.

'Ben, Muhammed b. Abdullah b. Abdulmuttalib'im' cevabını alınca, Abdulmuttalib:

'Canım sana feda olsun! Ben, senin deden Abdulmuttalib'im' dedi. O'nu öptü, kucakladı, bağrına bastı.

Hemen, hayvanının önüne bindirip Mekke'ye getirdi.[176]

Boynuna bindirip Kâbe'yi yedi kere tavaf ve onu her türlü tehlike ve kötülükten koruması için Allah'a dua etti.[177] Sonra da, Peygamberimiz Aleyhisselamı Hz. Âmine'ye gönderdi.[178]

Duhâ sûresinin:

"Seni (çocukluğunda) kaybolmuş bulup da yolunu doğrultmadı mı?" mealli 7. âyetinin bu hadiseye işaret ettiği rivayet edilir.[179]

Bir Kâhinin Peygamberimiz Üzerindeki Teşhisi ve Korkunç Teklifi

Peygamberimiz Aleyhisselam, beş yaşında bulunduğu ve dedesi Abdulmuttalib'e teslim edildiği sırada, Mekke'ye bir kâhin gelmişti. Kâhin Abdulmuttalib'in yanında Peygamberimiz Aleyhisselamı görünce, ona dikkatli dikkatli bakıp:

"Ey Kureyş cemaati! Şu çocuğu öldürünüz! Çünkü, o sizi bölecek, öldürecek!" dedi.

Abdulmuttalib, Peygamberimiz Aleyhisselamı hemen oradan kaçırdı.[180]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Annesine Teslim Edilişi

Halime Hatun der ki:

"Sütoğlumu annesine götürdüğümüz zaman:

'O'nu ne diye getirdin ey sütannesi? Halbuki, yanında kalması için ne kadar ısrar etmiş durmuştun?' dedi.

---

175 Beyhakî, Delâil, 1/144, İbn Cevzî, 1/116, Kurtubî, 20/98.

176 Beyhakî, Delâil, 1/144, Halebî, 1/154.

177 İbn İshak, İbn Hişam, 1/176, Belâzurî, Ensâb, 1/95, İbn Kesîr, Bidâye, 2/277.

178 İbn İshak, İbn Hişam, 1/176, İbn Kesîr, Bidâye, 2/277.

179 Belâzurî, Ensâb, 1/95, Zemahşerî, 4/264-265, Kurtubî, 20/97-98, İbn Kesîr, Bidâye, 2/277.

180 İbn Sa'd, 1/166.

'Allah oğlumu büyüttü. Ben artık üzerime düşen vazifeyi yerine getirmiş bulunuyorum. Doğrusu, kendisinin başına bir şeyler gelmesinden de korktum. Şimdi, O'nu, istediğin gibi, sana teslim ediyorum' dedim.

'Sen bu halde değildin. Bana doğrusunu haber ver.' dedi.

Kendisine her şeyi haber vermedikçe beni bırakmadı ve:

'Yoksa, sen O'na şeytanın musallat olduğundan mı korktun?' dedi.

'Evet' dedim.

'Hayır! Vallahi, şeytan için, O'na musallat olmaya, sataşmaya asla yol yoktur. Hiç şüphesiz, benim oğlum için büyük bir hal ve şan vardır. Ben sana O'nun haberini bildireyim mi?' dedi.

'Evet! Bildir' dedim.

'Ben O'na hamile olduğum zaman, Şam topraklarından Busra'nın köşklerini[181] bana aydınlatıp gösteren bir nurun benden çıktığını gördüm.

O'na hamileliğimde de, vallahi, bana hamilelikten daha hafif, daha kolay gelen bir şey görmedim.

Doğurduğum zaman, O, başka çocukların yere düştükleri gibi düşmeyip ellerini yere dayamış, başını semaya kaldırmış olarak doğmuştur.

Şimdi, sen O'nu bana bırakıp doğruca yurduna gidebilirsin artık' dedi."[182]

Mekkelilere Ziyafet Çekilişi ve Halime Hatun'un İkramlara Gark Edilişi

Halime Hatun der ki:

"Kureyşliler ve sair halk sakinleştikleri zaman, Abdulmuttalib, yirmi deve[183] ile ayrıca davar ve sığır da kestirip Mekke halkına yemek yedirdi.[184]

Fakirlere sadaka olarak da 50 ratl[185] altın dağıttı.[186]

Sonra da, benim için hazırlanacak her şeyi en güzel bir şekilde hazırlatıp beni yurduma döndürdü.

Ben yurduma, tarif edemeyeceğim bir dünyalık hayırla döndüm!

Muhammed, dedesinin yanında kaldı.

Abdulmuttalib'e onun bütün haberlerini anlattım.

---

181 "Busra'nın köşkleri" yerine "Busra'daki develerin boyunlarını" rivayeti de vardır. (İbn Sa'd, 1/102, Zehebî, Târîh, s. 47, İbn Kesîr, Bidâye, 2/266)

182 İbn İshak, İbn Hişam, 1/175, Taberî, Târîh, 2/127-128, Beyhakî, Delâil, 1/135, 136, İbn Asâkir, 1/287-288, İbn Esîr, Kâmil, 1/462, İbn Seyyid, 1/34, Zehebî, Târîh, s. 47, İbn Kesîr, Bidâye, 2/275, Kastallânî, Mevâhib, 1/39, Diyarbekrî, 1/266.

183 Beyhakî, Delâil, 1/145.

184 Beyhakî, Delâil, 1/145, Halebî, 1/154.

185 Ratl veya rıtl, 12 ukıyye'dir, 1 ukıyye de 40 dirhemdir, (Fîruzâbâdî, 3/396).

186 Diyarbekrî, 1/228, Zürkânî, 1/149.

Abdulmuttalib O'nu bağrına basıp ağladı.

'Ey Halime! Hiç şüphesiz, bu oğlum için büyük bir hal ve şan vardır. Ben, o zamana erişmeyi ne kadar arzu ederdim!' dedi."[187]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Halime Hatun'a Sevgi ve Saygısı

Peygamberimiz Aleyhisselam, Halime Hatun'u gördükçe:

"Benim annem, annem! Benim annem!" der, kendisine candan sevgi ve saygı gösterir, omuz atkısını yere serip onu oturtur,[188] bir dileği varsa hemen yerine getirirdi.[189]

Halime Hatun, bir gün, Peygamberimiz Aleyhisselamı görmek için Mekke'ye gelmişti.

Peygamberimiz Aleyhisselam, o zaman, Hz. Hatice ile evli bulunuyordu.[190]

Halime Hatun'u konukladılar ve ağırladılar.[191]

Halime Hatun; yurtlarında hüküm süren kuraklık ve kıtlıktan, hayvanlarının kırıldığından dert yandı.

Peygamberimiz Aleyhisselam, bu hususta Hz. Hatice ile konuştu.

Hz. Hatice, ona kırk koyun ile, binmek ve yüklerini taşımak üzere bir de deve verdi.[192]

Peygamberimiz Aleyhisselam; Mekke'nin fethinde Ebtah mevkiinde bulunduğu sırada, Halime Hatun'un kız kardeşi, görümcesi (kocasının kız kardeşi) ile birlikte, Peygamberimiz Aleyhisselamı ziyaret ve bir dağarcık içinde keş peyniri (çökelek) ve yoğurt kurusu ile eritilmiş yağ hediye etmişti.

Peygamberimiz Aleyhisselam, ona hemen Halime Hatun'u sordu. Vefat etmiş olduğu söylenince, Peygamberimiz Aleyhisselamın gözleri yaşla doldu.

Onun, geride kimlerinin kaldığını da sorup bilgi aldı.

Bu sütannenin kardeşine elbise giydirilmesini, bir deveye bindirilmesini, kendisine ayrıca 200 dirhem gümüş para da verilmesini emretti.

Kadıncağız sevinerek yurduna dönerken:

"Sen, küçük iken de, büyüdükten sonra da ne güzel kefil olunansın, bakılansın!" demekte idi.[193]

---

187 Beyhakî, Delâil, 1/145.
188 İbn Sa'd, 1/114, İbn Cevzî, 1/114. Diyarbekrî, 1/228.
189 İbn Sa'd, 1/114.
190 İbn Sa'd, 1/113, Belâzurî, Ensâb, 1/95, İbn Cevzî, 1/114.
191 Belâzurî, Ensâb, 1/95.
192 İbn Sa'd, 1/114, Belâzurî, Ensâb, 1/95, İbn Cevzî, 1/114. Diyarbekrî, 1/228.
193 Belâzurî, Ensâb, 1/95.

Hevazin temsilcileri içinde Medine'ye gelen ve Peygamberimiz Aleyhisselama sütannesi dolayısıyla amca düşen Ebu Servan da:

"Yâ Rasûlallah! Biz seni süt emer olarak gördük. Fakat senden daha hayırlı süt emenini görmedik!

Biz seni sütten kesilmiş olarak gördük. Fakat senden daha hayırlı sütten kesilenini görmedik!

Biz seni genç iken de gördük. Fakat senden daha hayırlı genç görmedik!" demiştir.[194]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Annesiyle Birlikte Medine'ye Gidişi

Peygamberimiz Aleyhisselam; Mekke'de, annesi Hz. Âmine ile dedesi Abdulmuttalib b. Hâşim'in yanında, Yüce Allah'ın himayesinde yaşıyor; Yüce Allah, O'nu, peygamberlikle şereflendireceği için, bir nebat, bir gül gibi güzelce büyütüyordu.[195]

Peygamberimiz Aleyhisselam, altı yaşında iken; annesi Hz. Âmine, kocası Hz. Abdullah'ın Medine'deki Benî Adiyy b. Neccarlardan olan dayılarını ziyaret ettirmek üzere,[196] Peygamberimiz Aleyhisselamı dadısı Ümmü Eymen ile birlikte iki deve üzerinde Medine'ye götürdü ve Nâbiga'nın evine indi.[197]

Rivayete göre; Hz. Âmine'nin Medine'ye gidişi, özellikle, kocası Hz. Abdullah'ın kabrini ziyaret içindi.[198]

Zaten, Hz. Âmine her yıl Medine'ye gidip kocasının kabrini ziyaret ederdi.[199]

Kendisinin aynı maksatla, kayınpederi Abdulmuttalib ve dadı Ümmü Eymen'le birlikte Medine'ye gittiği de rivayet edilir.[200]

Neccar oğullarının dayılıkları, Abdulmuttalib'in dayısı olmalarından dolayı idi.[201]

Hâşim b. Abdi Menaf, Medine'de Benî Neccarlardan Amr'ın kızı Selma Hatun'la evlenmiş; Abdulmuttalib, Selma Hatun'dan doğmuştu.[202]

194 İbn Sa'd, 1/114, İbn Hacer, İsâbe, 4/28, Suyutî, Hasâis, 1/149.
195 İbn İshak, İbn Hişam, 1/177, İbn Seyyid, 1/37, İbn Kesîr, Bidâye, 2/279.
196 İbn İshak, İbn Hişam, 1/177, İbn Sa'd, 1/116, Taberî, Târîh, 2/131, Ebu Nuaym, Delâil, 1/188, İbn Abdilberr, 1/30, İbn Esîr, Kâmil, 1/467, İbn Seyyid, 1/37, Zehebî, Târîh, s. 50.
197 İbn Sa'd, 1/116, Ebu Nuaym, Delâil, 1/163, İbn Cevzî, 1/117, Kastallânî, Mevâhib, 1/47.
198 İbn Esîr, Kâmil, 1/467, Yâkût, 1/79.
199 Yâkût, 1/79, Semhûdî, 3/1119.
200 Belâzurî, Ensâb, 1/94, Yâkût, 1/79.
201 İbn İshak, İbn Hişam, 1/177-178.
202 İbn İshak, İbn Hişam, 1/145, 1/39, Taberî, Târîh, 2/176, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 1, s. 337.

Peygamberimiz Aleyhisselamın Medine Ziyaretine Ait Bazı Hatıraları ve Yahudilerin Onun Üzerindeki Teşhisleri

Konuklar; Medine'deki dayılarının evinde bir ay oturdular.[203]

Peygamberimiz Aleyhisselam; Medine'de geçen bir aylık ikametleri sırasında olanlardan birçok şey hatırlıyordu.

Nitekim, Medine'ye hicret edip geldiği zaman, Adiyy b. Neccar oğullarının köşklerini görür görmez tanımış[204] ve:

"Çocukluğumda, bu köşkün damında Ensar kızlarından Enise ile oynardım. Dayılarımın oğullarından bazıları da yanımda bulunurlardı" demiştir.

Nâbiga'nın evine bakınca da:

"Oraya da, beni annem konuk olarak indirmişti.

Babam Abdullah b. Abdulmuttalib'in kabri de bu evin içindedir.

Suda yüzmeyi de, Adiyy b. Neccarların kuyusunda öğrenmiştim.[205]

Yahudilerden birtakım kimseler yanıma gelirler, bana bakar dururlardı.[206]

Bir gün, Yahudilerden bir adam da bana dikkatli dikkatli bakıp durduktan sonra, dönüp gitti. Yalnız bulunduğum bir günde, tekrar yanıma gelip:

'Ey çocuk! Senin ismin nedir?' diye sordu.

'Ahmed!' dedim.

Sırtıma bakınca:

'Bu, bu ümmetin peygamberidir!' dedi.

Dayılarım da durumu anneme anlatınca, annem benim hayatım hakkında korkmaya başladı.

Mekke'ye dönmek üzere, Medine'den acele yola çıktık."[207]

Peygamberimiz Aleyhisselamın dadısı Ümmü Eymen de, bu hususta hatırasını şöyle anlatır:

"Bir gün, gündüzün ortalandığı sırada, Medine Yahudilerinden iki kişi gelip:

'Ahmed'i yanımıza çıkar da, bir bakalım.' dediler.

Kendisini onların yanına çıkardım. Uzun uzun süzdüler, evirdiler, çevirdiler.[208] Hatta, onun edeb yerine bile baktılar![209]

---

203 İbn Sa'd, 1/116, Ebu Nuaym, Delâil, 1/163, İbn Cevzî, 1/117, Kastallânî, Mevâhib, 1/42.

204 İbn Sa'd, 1/116, Ebu Nuaym, Delâil, 1/163, İbn Cevzî, 1/117, Kastallânî, Mevâhib, 1/42, Suyutî, Hasâis, 1/195, Zürkânî, 1/163-164, Diyarbekrî, 1/229.

205 İbn Sa'd, 1/116, İbn Cevzî, 1/117, Kastallânî, Mevâhib, 1/42, Diyarbekrî, 1/229, Zürkânî, 1/164.

206 İbn Sa'd, 1/116, Kastallânî, Mevâhib, 1/42, Diyarbekrî, 1/229, Zürkânî, 1/164.

207 Ebu Nuaym, Delâil, 1/163-164, Suyutî, Hasâis, 1/190, Zürkânî, 1/164.

208 Ebu Nuaym, Delâil, 1/164, İbn Kesîr, Bidâye, 2/279, Suyutî, Hasâis, 1/196.

209 Ebu Nuaym, Delâil, 1/164.

Onlardan birisi diğerine:

'Bu, bu ümmetin peygamberidir. Burası da, onun hicret yurdudur. Bu şehirde de, öldürme ve sürgün etme gibi birtakım büyük hadiseler vuku bulacaktır' dedi.[210]

Ben, ondan bu hususta işittiğim sözlerin hepsini ezberlemişimdir."[211]

Hz. Âmine'nin Ebva'da Vefat Edişi ve Peygamberimiz Aleyhisselamın Ümmü Eymen Tarafından Mekke'ye Götürülüp Dedesine Teslim Edilişi

Hz. Âmine, Medine'deki Neccar oğullarından olan dayılarını ziyaret ettirdikten sonra Peygamberimiz Aleyhisselamı Mekke'ye getirirken,[212] yolda hastalanıp Ebva köyünde durakladı.[213]

Başucunda duran ciğerpâresinin yüzüne baktı.

Sonra da, O'na şöyle hitap etti:

"Ey çekilen dehşetli ölüm okundan, Allah'ın lutfu ve yardımı ile yüz deve karşılığında kurtulan zâtın oğlu!

Allah, seni mübarek ve devamlı kılsın!

Eğer rüyada gördüklerim doğru çıkarsa, sen celâl ve ikram Sahibi tarafından Âdem oğullarına helâl ve haramı bildirmek üzere gönderileceksin!

Allah, seni, milletlerle birlikte devam edip gelen putlardan, putperestlikten de esirgeyecek, alıkoyacaktır!

Her canlı varlık ölür.

Her yeni eskir.

Her yaşlanan, kocayan, zeval bulur, yok olur.

Ben de öleceğim.

Fakat, temelli anılacağım.

Çünkü temiz bir oğul doğurmuş, arkamda hayırlı bir andaç bırakmış bulunuyorum."[214]

---

210 Ebu Nuaym, Delâil, 1/164, İbn Kesîr, Bidâye, 2/279, Suyutî, Hasâis, 1/196.

211 Ebu Nuaym, Delâil, 1/164, Suyutî, Hasâis, 1/196.

212 İbn İshak, İbn Hişam, 1/177, İbn Sa'd, 1/116-119, Belâzurî, Ensâb, 1/94, Taberî, Târîh, 2/131, İbn Esîr, Kâmil, 1/467, İbn Seyyid, 1/37, Zehebî, Târîh, s. 50, İbn Kesîr, Bidâye, 2/279.

213 Halebî, 1/172.

214 Ebu Nuaym'dan nakden Suyutî, Hasâis, 1/196, Kastallânî, Mevâhib, 1/42-43, Diyarbekri, Târih, 1/229-230, Zürkânî, 1/164-165.

Hz. Âmine, Ebva'da vefat etti.[215] Oraya da gömüldü.[216]

Hz. Âmine vefat ettiği zaman otuz yaşında idi.[217]

Ebva; Mekke ile Medine arasında bir köy olup,[218] Medine'ye Mekke'den daha yakındır.[219]

Medine'ye 23 mil,[220] yani beş günlük uzaklıktadır.[221]

Hz. Âmine'nin Ebva'da vefatı üzerine, Peyamberimiz Aleyhisselamı, dadısı Ümmü Eymen (Bereke) bağrına bastı.

Mekke'den binip gelmiş oldukları iki deveden[222] birisine bindi. Ötekini yedeğine alarak, beş günde Peygamberimiz Aleyhisselamı Mekke'ye getirip dedesine kavuşturdu.[223]

Dünyada böylece babasız ve annesiz kalan Peygamberimiz Aleyhisselamı, Yüce Allah hâmisiz bırakmadı. Önce dedesinin, sonra da amcası Ebu Talib'in bağrına bastırdı.[224]

Duhâ sûresinin 6. âyetinde:

"Rabbin, seni yetim bulup da barındırmadı mı?" buyurularak bu gerçek hatırlatılır.[225]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Dadısı Ümmü Eymen'e Sevgi ve Saygısı

Peygamberimiz Aleyhisselamın dadısı Ümmü Eymen'in asıl adı Bereke'dir.

Peygamberimiz Aleyhisselam Hz. Hatice ile evlendiği zaman, Bereke de Hazreclilerin Hâris oğullarından Ubeyd b. Zeyd ile evlenmiş, kendisinden Eymen doğmuştu.

Eymen, Huneyn gazasında şehit olmuştur.

---

215 İbn İshak, İbn Hişam, 1/177, İbn Sa'd, 1/116, Belâzurî, Ensâb, 1/94, Taberî, Târîh, 2/131, Ebu Nuaym, Delâil, 1/164-165.

216 İbn Sa'd, 1/117, Belâzurî, Ensâb, 1/94, Süheylî, 2/185, İbn Cevzî, 1/117, Yâkût, 1/79, Zehebî, Târîh, s. 50, Semhûdî, 3/1119.

217 Yakubî, 2/10.

218 İbn İshak, İbn Hişam, 1/117, Yakubî, 2/10, Taberî, Târîh, 2/131, Süheylî, 2/184, 185.

219 Süheylî, 2/185, Halebî, 1/172.

220 Yâkût, 1/79, Semhûdî, 3/1118.

221 Semhûdî, 3/1118.

222 İbn Sa'd, 1/116, Ebu Nuaym, Delâil, 1/165.

223 İbn Abdilberr, 1/30, Halebî, 1/172.

224 İbn İshak, İbn Hişam, 1/178, 179, 190, İbn Sa'd, 1/118-119, Yakubî, 2/10, 14, İbn Cevzî, 1/119, 120, Zehebî, Târîh, s. 50, İbn Kesîr, Bidâye, 2/281-282.

225 Zemahşerî, 4/264, Râzî, 32/215, Hâzin, 4/386, İbn Kesir, Tefsîr, 4/523.

Ümmü Eymen; Ubeyd'den sonra Zeyd b. Hârise ile evlenmiş, Üsâme adındaki oğlu dünyaya gelmiştir.[226]

Peygamberimiz Aleyhisselam bu dadısını sık sık ziyaret[227] ve kendisine "Ey anne!" diye hitap eder;[228] "Annemden sonra, annem!" diyerek sevgi ve saygı gösterir,[229] ona baktıkça:

"Bu, benim ev halkımdan sağ kalandır!" buyururdu.[230]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Hz. Âmine'nin Kabrini Ziyaret Edişi

Peygamberimiz Aleyhisselam; Hudeybiye umresine giderken, Ebva köyüne uğramıştı.[231]

Annesi Hz. Âmine'nin kabrini ziyaret için Yüce Allah'tan izin istemiş, izin verilince de[232] gidip kabrin üzerini eliyle düzlemiş,[233] ağlamış, yanındakileri de ağlatmıştı.[234]

Ne için ağladığı sorulunca:

"Rahmet duygusu beni rikkate getirdi de ağladım!" buyurmuştur.[235]

Abdulmuttalib Dedenin Peygamberimiz Aleyhisselamın Üzerine Kanat Gerişi

Abdulmuttalib Dede; babasız ve anasız kalan torununu yanına alıp şefkatle bağrına bastı.

Oğullarından hiçbirine göstermediği şefkati O'na gösterdi. O'nun üzerine kanat gerdi, titredi durdu.[236]

Abdulmuttalib Dedenin; uyurken veya odasında yalnız iken, yanına hiç kimse giremez,[237] Kâbe'nin Hicr'inde serili minderine de kendisinden başkası oturamazdı.[238]

---

226 İbn Sa'd, 8/223.
227 İbn Abdilberr, 4/1794, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/304.
228 İbn Sa'd, 8/223.
229 İbn Abdilberr, 4/1794, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/303, Kastallânî, Mevâhib, 1/47, Diyarbekrî, 2/180.
230 İbn Sa'd, 8/223.
231 İbn Sa'd, 1/116, Süheylî, 2/185, İbn Cevzî, 1/117.
232 İbn Sa'd, 1/116, Müslim, 2/671, Ebu Dâvud, 3/218, Nesâî, 4/90, İbn Mâce, 1/501, Beyhakî, Delâil, 1/189-190.
233 İbn Sa'd, 1/116, İbn Cevzî, 1/118.
234 İbn Sa'd, 1/116, Müslim, 2/671, Ebu Dâvud, 3/218, İbn Mâce, 1/501, Nesâî, 4/90, Beyhakî, Delâil, 1/190.
235 İbn Sa'd, 1/117, Beyhakî, Delâil, 1/189-190, İbn Cevzî, 1/117-118, İbn Kesîr, Bidâye, 2/279.
236 İbn Sa'd, 1/118, Ebu Nuaym, Delâil, 1/164, İbn Cevzî, 1/119, İbn Kesîr, Bidâye, 2/282, Diyarbekrî, 1/239, Zürkânî, 1/188.
237 Ebu Nuaym, Delâil, 1/164.
238 Ebu Nuaym, Delâil, 1/164, Zehebî, Târîh, s. 54.

Fakat, Peygamberimiz Aleyhisselam dedesinin yanından hiç ayrılmaz; odasında yalnız olduğu, uyuduğu sırada bile, dedesinin yanına serbestçe girer çıkardı.[239]

Kâbe'nin gölgesinde serili minderin üzerine -babalarına tâzim ve saygılarından dolayı- oğullarından hiçbiri oturmaz, çevresinde dururlarken; Peygamberimiz Aleyhisselam gelip dedesinin minderine serbestçe otururdu.

Amcalarının, kendisini minderden çekmek için tuttuklarını gördüğü zaman Abdulmuttalib:

"Bırakınız oğlumu![240] Vallahi, O'nun büyük bir hal ve şânı vardır!" der, minderinin üzerinde yanına oturtup sırtını eliyle sıvazlar, O ne yapsa hoşuna giderdi.[241]

Peygamberimiz Aleyhisselam, yine bir gün dedesinin Hicr'de serili minderinin üzerine oturmuş, bir adam çekip kendisini minderden kaldırınca, ağlamaya başlamıştır.

Abdulmuttalib:

"Oğlum ne için ağlıyor?" diye sordu.

"Mindere oturma isteğine engel olundu!" dediler.[242]

Abdulmuttalib:

"Bırakınız oğlumu! Minderin üzerine otursun! Herhalde O kendisinde bir şeref duyuyor. O'nun ne kendisinden önce geçmiş, ne de sonradan gelecek hiçbir Arabın erişemeyeceği bir şerefe ereceğini umuyorum!" dedi.[243]

Abdulmuttalib Dede bu sevgili torununu yanına almadıkça yemek yemez;

"Oğlumu yanıma getiriniz!" der, yanına getirtirdi.[244]

Yemeği getirildiği zaman da O'nu yanına alır, bazen de dizine oturtup yemeğin en nefisini hep O'na yedirir,[245] O gelmedikçe yemeklere el sürmez, O'nun gelmesini bekler, sırtını sıvazlar, başını ve ağzını öper, sözleri ve hareketleri hep hoşuna giderdi.

---

239 İbn Sa'd, 1/118, Ebu Nuaym, Delâil, 1/164, İbn Cevzî, 1/119, İbn Kesîr, Bidâye, 2/282. Diyarbekrî, 1/239, Zürkânî, 1/188.

240 İbn İshak, İbn Hişam, 1/178, Belâzurî, Ensâb, 1/81, Yakubî, 2/12, Ebu Nuaym, Delâil, 1/164, İbn Seyyid, 1/37, 38, İbn Kesîr, Bidâye, 2/281, Diyarbekrî, 1/239, Halebî, 1/177.

241 İbn İshak, İbn Hişam, 1/178, Belâzurî, Ensâb, 1/81, Yakubî, 2/12, Beyhakî, Delâil, 2/22, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/22, İbn Seyyid, 1/38, İbn Kesîr, Bidâye, 2/281, Suyutî, Hasâis, 1/201, Diyarbekrî, 1/239, Halebî, 1/177, Zürkânî, 1/188-189.

242 Ezrakî, 1/315, İbn Cevzî, 1/120, Zehebî, Târîh, s. 54, Halebî, 1/178.

243 Ezrakî, 1/315, İbn Cevzî, 1/120, Zehebî, Târîh, s. 54, Suyutî, Hasâis, 1/201, Halebî, 1/178.

244 İbn Sa'd, 1/118, İbn Seyyid, 1/38, İbn Kesîr, Bidâye, 2/282, Diyarbekrî, 1/239, Halebî, 1/180.

245 Belâzurî, Ensâb, 1/81, Halebî, 1/180.

Edep ve terbiyesine de çok dikkat ederdi.[246]

Peygamberimiz Aleyhisselam, sekiz yaşına kadar, yani Abdulmuttalib dedesinin vefatına kadar, onun yanında kaldı.[247]

Yemen Hükümdarı Seyf b. Zî Yezen'in Yanında Sakladığı Bir Kitapta Peygamberimiz Aleyhisselam Hakkında Yazılı Haberleri Abdulmuttalib'e Açıklayışı

Seyf b. Zî Yezen; Kisrâ tarafından Yemen hükümdarlığına tayin edilip[248] tahta oturduktan sonra her taraftan Arap heyetleri gelip kendisini tebrik ettikleri sırada,[249] Mekke'den gelen on kişilik tebrik heyetinin başında Abdulmuttalib b. Hâşim bulunuyordu.[250]

Abdulmuttalib ve arkadaşları, hükümdarı, hükümdar selâmıyla[251] selamladılar.

Abdulmuttalib, temsilci olarak hükümdarın önünde, ayakta durdu.[252]

Konuşmak için, hükümdardan izin istedi.[253]

Seyf b. Zî Yezen:

"Eğer krallar önünde konuşabilir kişilerden isen, sana izin verilmiştir.[254] Konuş bakalım!" dedi.[255]

Abdulmuttalib; Seyf b. Zî Yezen'in bulunduğu makama liyakatini, asaletini, babasının çok hayırlı bir hükümdar, kendisinin de onun hayırlı bir halefi olduğunu.. belirttikten sonra:

"Ey hükümdar! Bizler, Allah'ın dokunulmaz kıldığı Harem'inin halkı ve Beyt'inin (Kâbe'sinin) hâdimleri olup, zaferini tebrik heyetiyiz; ziyaretçi heyet değiliz!" dedi.

---

246 Belâzurî, Ensâb, 1/81.

247 İbn İshak, İbn Hişam, 1/178, İbn Sa'd, 1/119, Yakubî, 2/13, Beyhakî, Delâil, 2/22, İbn Abdilberr, 1/34, Zehebî, Târîh, s. 54.

248 İbn Kuteybe, Maârif, s. 278.

249 İbn Abdi Rabbih, 2/23, Mes'ûdî, Mürûc, 2/82-83, Ebu Nuaym, Delâil, 1/95, Beyhakî, Delâil, 2/9, İbn Cevzî, 1/122, İbn Kesîr, Bidâye, 2/328, 329, Halebî, 1/186.

250 Ebu Nuaym, Delâil, 1/95, Beyhakî, Delâil, 2/9, İbn Kesîr, Bidâye, 2/329.

251 Hükümdar Selamı: "En'im sabâhan=Sabahlar hayrolsun! Ebeytellânet=Zât-ı Devletinden, lânet ve nefreti mucib haller sâdır olmasın!" demekten ibaretti. (İbn Kuteybe, Maârif, s. 13, 271, Mes'ûdî, Mürûc, 1/42-43.)

252 İbn Cevzî, 1/122, Halebî, 1/186.

253 İbn Abdi Rabbih, 2/24, Ebu Nuaym, Delâil, 1/95, Beyhakî, Delâil, 2/9-10, İbn Cevzî, 1/122, İbn Kesîr, Bidâye, 2/329, Halebî, 1/186.

254 Ebu Nuaym, Delâil, 1/96, Beyhakî, Delâil, 2/10, İbn Cevzî, 1/122, İbn Kesîr, Bidâye, 2/329, Diyarbekrî, 1/240.

255 İbn Abdi Rabbih, 2/24, İbn Cevzî, 1/12.

Hükümdar Seyf:

"Ey konuşan kişi! Sen kimsin?" diye sordu.

Abdulmuttalib:

"Ben, Abdulmuttalib b. Hâşim'im" dedi.

Hükümdar:

"Demek, sen kız kardeşimizin oğlusun ha!" dedi.[256]

Abdulmuttalib:

"Evet!" deyince, hükümdar:

"Yakınıma gel!" dedi.

Yaklaşınca, hem ona, hem arkadaşlarına:[257]

"Demek, sizler, Kureyşü'l-Ebâtıh'sınız?" dedi.

"Evet!" diye cevap verdiler.[258]

Hükümdar:

"Hoş geldiniz, safa geldiniz! Sizler, yanında emniyet ve huzur bulacağınız, bol bol ihsanlar veren bir kralın yanına geldiniz! Kral ilk konuşmanızdaki sözlerinizi dinledi ve akraba olduğunuzu anladı, ziyaret vesilenizi kabul etti. Sizler burada oturduğunuz müddetçe, gece ve gündüz sohbet edilmeye, oturulup konuşulmaya,[259] övülmeye,[260] ağırlanmaya, ayrılıp giderken de ihsan olunmaya layık,[261] şerefli,[262] şanlı[263] kişilersiniz!" dedikten sonra, maiyetine onların konuk ve elçiler konağına götürülüp misafir edilmelerini emretti. Emri yerine getirildi.

Orada bir ay oturdular.

Hükümdar, bir gün, Abdulmuttalib'e haber salıp:[264]

"Arkadaşlarının arasından bir tek sen benim yanıma gel!" dedi.

Abdulmuttalib, hükümdarın huzuruna vardığı zaman, onu yalnız bir halde buldu. Yanında hiç kimse yoktu.

---

256 Abdulmuttalib'in annesi Selma Hatun, Hazrecîlerdendi. Hazrecîler ise, Yemen Sebe soyundan idiler. Seyf b. Zî Yezen de, Himyer b. Sebe soyundandı. (Süheylî, 2/88.)

257 İbn Abdi Rabbih, 2/25, Mes'ûdî, Mürûc, 2/84, Ebu Nuaym, Delâil, 1/96, Beyhakî, Delâil, 2/11, İbn Cevzî, 1/122-123, İbn Kesîr, Bidâye, 2/329, Halebî, 1/187.

258 İbn Cevzî, 1/123.

259 İbn Abdi Rabbih, 2/25, Mes'ûdî, Mürûc, 2/84, Ebu Nuaym, Delâil, 1/95, Beyhakî, Delâil, 2/10, İbn Kesîr, Bidâye, 2/329, Halebî, 1/186.

260 İbn Cevzî, 1/123.

261 Ebu Nuaym, Delâil, 1/95, Beyhakî, Delâil, 2/10, İbn Cevzî, 1/122-123, İbn Kesîr, Bidâye, 2/329, Diyarbekrî 1/240, Halebî, 1/187.

262 Ebu Nuaym, Delâil, 1/97, Beyhakî, Delâil, 2/10, İbn Kesîr, Bidâye, 2/329.

263 İbn Cevzî, 1/123.

264 İbn Abdi Rabbih, 2/25, Ebu Nuaym, Delâil, 1/95, Beyhakî, Delâil, 2/10, İbn Cevzî, 1/123, İbn Kesîr, Bidâye, 2/329, Diyarbekrî, 2/240, Halebî, 1/186-187.

Hükümdar Abdulmuttalib'i yanına yaklaştırdı, tahtında onunla birlikte oturdu.[265]

"Merhaba! Hoş geldin, safa geldin!" dedikten sonra;[266]

"Ey Abdulmuttalib! Ben sana bildiğim bir işin sırrını emanet edeceğim ki, o sırrı, senin yerinde başkası olsaydı, açmazdım!

Fakat, ben, onun madenini sende gördüm.

Bunun için, onu sana açıklayacağım!

Yüce Allah bu hususta izin verinceye kadar, bu sır senin yanında masun ve mahfuz kalsın!

Şüphesiz ki, Allah emrini yerine getirir.

Ben, gizli Kitab'da, kendimize tahsis edip başkasına kapalı tuttuğumuz ilimde; yaşamanın şerefi, ölmenin fazileti bulunan, genellikle bütün insanları ve heyet arkadaşlarını, özellikle de seni ilgilendiren çok büyük, çok şanlı bir haber buldum!" dedi.[267]

Abdulmuttalib:

"Ey hükümdar! Bütün göçebe halkı ard arda sana feda olsun! Nedir o büyük ve şanlı haber?" diye sordu.

Hükümdar:

"Tihâme bölgesinde bir çocuk doğacak. Alâmet olarak, onun iki küreği arasında bir ben bulunacak![268] Kıyamet gününe kadar, kendisinde imamlık, sizde de seyyidlik olacak!" dedi.[269]

Abdulmuttalib:

"Zât-ı Devletinden, lânet ve nefreti mucib haller sâdır olmasın!" diyerek onu hükümdar selam ve duasıyla selamlayıp:

"Eğer hükümdarlık makamının heybetini, ululuğunu gözönünde tutmak zorunluluğu olmasaydı, sevincimi arttıracak beşareti biraz daha açıklamak lutfunda da bulunmalarını kendilerinden dilerdim!" dedi.

Bunun üzerine, hükümdar:

"Bu zaman, O'nun doğacağı zamandır.

---

265 İbn Cevzî, 1/123.

266 *Ebu Nuaym, Delâil, 1/95.*

267 İbn Abdi Rabbih, 2/25-26, Ebu Nuaym, Delâil, 1/97, Beyhakî, Delâil, 2/11-12, İbn Cevzî, 1/123, İbn Kesîr, Bidâye, 2/329, Suyutî, Hasâis, 1/204, Halebî, 1/187.

268 İbn Abdi Rabbih, 2/26, Ebu Nuaym, Delâil, 1/97, Beyhakî, Delâil, 2/10-12, İbn Kesîr, Bidâye, 2/329, Suyutî, Hasâis, 1/203, Halebî, 1/187.

269 İbn Abdi Rabbih, 2/26, Ebu Nuaym, Delâil, 1/97, Beyhakî, Delâil, 2/12, İbn Kesîr, Bidâye, 2/329, Suyutî, Hasâis, 1/203, Diyarbekrî, 1/240, Halebî, 1/186.

Hatta, belki de doğmuştur!

Onun ismi Muhammed; babası ve annesi ölmüş olacak!

Kendisinin bakımını, dedesi ve amcası üzerlerine alacak!

Allah, O'nu apaçık tebligat yapan peygamber gönderecek!

Bizden, O'na Ensar (yardımcılar) yapacak!

Dostlarını onlarla aziz, düşmanlarını da onlarla zelil kılacak!

O, arzın en kıymetli yerlerini fethedecek!

O'nun doğumu ile, ateşgede sönecek!

Bir olan Rahmân'a ibadet edilecek!

Küfür ve taşkınlıklar yasaklanacak!

Putlar kırılacak!

Şeytan recmolunacak, taşlanacak!

O'nun sözü hak ile bâtıl arasını ayırıcı, hükmü sırf adâlet, tam ve dosdoğru hüküm olacak!

O daima iyiliği buyuracak ve işleyecek, kötülükten de sakındıracak ve onları ortadan kaldıracaktır!" dedi.

Abdulmuttalib:

"Ömrün uzun, saltanatın sürekli, şan ve şerefin yüce olsun!

Acaba hükümdar bu hususta beni sevindirecek bazı açıklamalar daha yapmak lutfunda bulunurlar mı?" dedi.

Hükümdar Seyf:

"Örtülerle örtülü Beytullah'a, mucizelere ve semavî kitablara andolsun ki, ey Abdulmuttalib! Hiç hilaf yok, muhakkak ki sen onun atasısın!" deyince, Abdulmuttalib sevincinden yere kapandı.

Hükümdar:

"Başını yerden kaldır! Kalbin ferahladı. Ömrün uzadı. İşin yükseldi!

Sana, anlattıklarımdan, idrak ettiğin, kavuştuğun bir şey var mı?" dedi.

Abdulmuttalib:

"Evet ey hükümdar! Benim çok sevgili, üzerine titrediğim bir oğlum vardı. Onu senin kavminin şereflilerinden birinin kızı olan Âmine binti Vehb b. Abdi Menaf ile evlendirmiştim. Âmine, dünyaya bir çocuk getirdi.[270] O'nun ismini Muhammed koydum.[271] İki küreğinin arasında da

---

270 İbn Abdi Rabbih, 2/26-27, Ebu Nuaym, Delâil, 1/97, 98, Beyhakî, Delâil, 2/11-13, İbn Cevzî, 1/126-127, İbn Kesîr, Bidâye, 2/329-330, Suyutî, Hasâis, 1/203, Diyarbekrî, 1/240-241, Halebî, 1/187-188.

271 Ebu Nuaym, Delâil, 1/97-98, Beyhakî, Delâil, 2/12-13, İbn Cevzî, 1/127, İbn Kesîr, Bidâye, 2/330, Suyutî, Hasâis, 1/203, Diyarbekrî, 1/241.

bir ben vardır! Anlattığın alâmetlerin hepsi de kendisinde mevcuttur.[272] O'nun babası ve annesi de vefat etmiştir. Kendisinin bakımını, ben ve amcası, üzerimize almış bulunuyoruz" dedi.

Bunun üzerine, hükümdar Seyf:

"O'nun hakkında sana söylediklerim, senin söylediğin gibidir.

Oğlunu iyi koru!

O'nun hakkında Yahudilerden sakın!

Çünkü, Yahudiler O'na düşmandırlar!

Fakat, Allah onlara bu hususta yol ve fırsat vermeyecektir.

Yanındaki heyet arkadaşlarından, yalnız sana açmış olduğum şeyleri onlara da dürülü tut! Sakın açayım deme!

Sizde bulunacak reisliği, onların ve oğullarının da kıskanıp onun başına gaileler çıkarmayacaklarından emin değilim.

Eğer O'nun peygamber olarak gönderileceğinden önce ölmeyeceğimi bilseydim, süvarilerim ve piyadelerimle birlikte gider,[273] Yesrib'i (Medine'yi) hicret yurdu,[274] devletime başkent yapardım![275]

Ben, Nâtık Kitab'da ve Sâbık ilimde buldum ki: Yesrib O'nun hicret ve nusret yurdu,[276] işinin muhkemleşeceği, kabrinin ve yardımcılarının bulunacağı yer olacaktır![277]

Ne olurdu, O'nu âfet ve belalardan ben koruya idim!" dedi.

Hükümdar; Kureyş heyetinden her bir delegeye onar köle, onar cariye,[278] yüzer deve,[279] beşer ratl (rıtl) altın, onar ratl gümüş,[280] Yemen elbiselerinden ikişer kat elbise, içi anberle doldurulmuş birer kutu;

---

272 İbn Abdi Rabbih, 2/27, Ebu Nuaym, Delâil, 1/98.

273 İbn Abdi Rabbih, 2/27, Ebu Nuaym, Delâil, 1/98-99, Beyhakî, Delâil, 2/13, İbn Cevzî, 1/128, İbn Kesîr, Bidâye, 2/330, Suyutî, Hasâis, 1/203, Diyarbekrî, 1/241, Halebî, 1/188.

274 İbn Abdi Rabbih, 2/27-28.

275 Ebu Nuaym, Delâil, 1/98-99, Beyhakî, Delâil, 2/1, İbn Cevzî, 1/128, Suyutî, Hasâis, 1/203-204, Diyarbekrî, 1/241, Halebî, 1/188.

276 İbn Abdi Rabbih, 2/28.

277 Ebu Nuaym, Delâil, 1/98, Beyhakî, Delâil, 2/13, İbn Cevzî, 1/128, İbn Kesîr, Bidâye, 2/330, Suyutî, Hasâis, 1/204, Diyarbekrî, 1/241, Halebî, 1/188.

278 İbn Abdi Rabbih, 2/28, Ebu Nuaym, Delâil, 1/98, Beyhakî, Delâil, 2/13, İbn Cevzî, 1/128, İbn Kesîr, Bidâye, 2/330, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 1, s. 64, Diyarbekrî, 1/241, Halebî, 1/188.

279 Ebu Nuaym, Delâil, 1/98, Beyhakî, Delâil, 2/13, İbn Cevzî, 1/128, İbn Kesîr, Bidâye, 2/330, İbn Haldun Târîh, c. 2, ks, 1, s. 64, Diyarbekrî, 1/241, Halebî, 1/188.

280 Ebu Nuaym, Delâil, 1/98, Beyhakî, Delâil, 2/13, İbn Cevzî, 1/128, İbn Kesîr, Bidâye, 2/330, Diyarbekrî, 1/241, Halebî, 1/188.

Abdulmuttalib'e ise, bunlardan onar kat verilmesini emretti ve ona:

"Bir yıl geçince, O'nun (Peygamberimiz Aleyhisselamın) işinden neler vukua geldiğinin haberini bana getir!" dedi.[281]

Abdulmuttalib, heyet arkadaşlarına, sık sık:[282]

"Ey Kureyş cemaati! İçinizden hiç kimse hükümdarın bana olan bol ihsanına gıpta da, kıskançlık da etmesin!

Hükümdarın bütün bu ihsanı, bana ve benden sonra soyumdan gelecek-lere olacak şeref ve izzetin yanında, çok az kalacaktır!" derdi.

Kendisine:

"Bu, ne zaman olacak?" dediklerinde de:[283]

"Bir zaman sonra zuhur edecek, açığa çıkacak;[284] dediğim şey[285] bili-necektir!" derdi.[286]

Seyf b. Zî Yezen, ne yazık ki yıl geçmeden öldü.[287] Daha doğrusu, öldürüldü. Yemen'den tardettiği Habeşlilerden edindiği hizmetçiler bir gün hükümdarı kendisine mahsus avlanma yerinde yalnız başına bulunduğu sırada harbeleriyle mızraklayıp öldürerek dağ başlarına kaçmışlar, hüküm-darın adamları da onların hepsini yakalayıp öldürmüşlerdir.[288]

Müdlic Oğullarının Peygamberimiz Aleyhisselam Hakkındaki Teşhisleri

Peygamberimiz Aleyhisselam bir gün çocuklarla oyuna dalarak Redm'e[289] kadar varıp dayanmışlardı.

Orada, Müdlic oğullarından bir cemaat, Peygamberimiz Aleyhisselamı yanlarına çağırdılar.

Kendisinin iki ayağına baktılar ve izini izlediler.

---

281 İbn Abdi Rabbih, 2/28, Ebu Nuaym, Delâil, 1/99, Beyhakî, Delâil, 2/13, İbn Cevzî, 1/128, İbn Kesîr, Bidâye, 2/330, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 1, s. 64, Diyarbekrî, 1/341, Halebî, 1/188.

282 Ebu Nuaym, Delâil, 1/98, Beyhakî, Delâil, 2/14, İbn Cevzî, 1/128, İbn Kesîr, Bidâye, 2/330, Halebî, 1/188.

283 İbn Abdi Rabbih, 2/27, Ebu Nuaym, Delâil, 1/98, Beyhakî, Delâil, 2/14, İbn Cevzî, 1/128, İbn Kesîr, Bidâye, 2/330, Halebî, 1/188.

284 İbn Abdi Rabbih, 2/27, Ebu Nuaym, 1/98, Halebî, 1/188.

285 Beyhakî, Delâil, 2/14, Halebî, 1/188.

286 Beyhakî, Delâil, 2/14, İbn Cevzî, 1/128, İbn Kesîr, Bidâye, 2/330, Halebî, 1/188.

287 İbn Abdi Rabbih, 2/27, Ebu Nuaym, Delâil, 1/98, Beyhakî, Delâil, 2/14, İbn Cevzî, 1/128, İbn Kesîr, Bidâye, 2/330, Diyarbekrî, 1/241.

288 İbn Kuteybe, Maârif, s. 278.

289 Redm: Mekke'de Benî Cumahlara ait mahalledir (Yâkût, 3/40.)

O sırada, Abdulmuttalib'le karşılaşıp kucaklaştılar.

Abdulmuttalib'e:

"Bu çocuk senin neslinden midir?" diye sordular.

Abdulmuttalib:

"Oğlumdur" dedi.[290]

Müdlic oğulları:

"O'nu iyi koru! Çünkü biz, Makam'daki ayak izine bununkinden daha çok benzeyenini görmedik" dediler.

Abdulmuttalib, oğlu Ebu Talib'e:

"Bak! Bunlar ne söylüyorlar? İşit!" dedi.

Bunun için, Ebu Talib Peygamberimiz Aleyhisselamı titizlikle korur dururdu.[291]

Müdlic oğulları; kıyafet, alâmet ve ayak izlerinden anlamaktaki maharetleriyle tanınırlardı.[292]

Makam-ı İbrahim, üzerinde İbrahim Aleyhisselamın iki ayağının izi bulunan mübarek bir taş olup,[293] Kur'ân-ı Kerîm'de de "Makam-ı İbrahim" diye anılır.[294]

Necran Uskufunun[295] Peygamberimiz Aleyhisselam Hakkındaki Teşhisi

Abdulmuttalib, bir gün, Kâbe'nin yanında, Hicr'de oturuyor, kendisinin dostu olan Necran Uskufu da yanında bulunuyordu.

Uskuf, söz arasında:

"İsmail oğullarından gelecek olan son peygamberin sıfatını kitablarda bulduk. Kendisinin doğum yeri burasıdır. Sıfatları da şöyledir, şöyledir" diyerek onları birer birer saydığı sırada, Peygamberimiz Aleyhisselam oraya geliverdi. Uskuf ona baktı. O'nun gözlerine baktı, arkasına baktı, ayaklarına baktı da:

"İşte O, budur! Bu çocuk senin neslinden midir?" dedi.

Abdulmuttalib:

---

290 Ebu Nuaym, Delâil, 1/165.

291 İbn Sa'd, 1/118, Ebu Nuaym, Delâil, 1/165, İbn Cevzî, 1/120, İbn Asâkir, 1/284, İbn Kesîr, Bidâye, 2/282, Suyutî, Hasâis, 1/201, Diyarbekrî, 1/239.

292 Diyarbekrî, 1/239, Halebî, 1/178.

293 Ezrakî, 2/30, Halebî, 1/178.

294 Âl-i imrân: 97.

295 Uskuf: Hristiyanların diyanet reisi, papazı, kıssîs'ten yukarı, matran'dan aşağı kişileri demektir. (Fîruzâbâdî, 3/158).

"Oğlumdur" dedi.

Uskuf:

"Biz O'nun babasını kitablarda sağ bulmadık!?" dedi.

Abdulmuttalib:

"O, benim oğlumun oğludur! Bu daha doğmadan, annesi buna hamile iken, babası vefat etmişti" deyince, Uskuf:

"Şimdi doğrusunu söyledin!" dedi.

Abdulmuttalib, oğullarına:

"Kardeşinizin oğlunu iyi koruyunuz! O'nun hakkında söylenilen şeyi işitmiyor musunuz?" dedi.[296]

Abdulmuttalib Dedenin Peygamberimiz Aleyhisselam Hakkında Ümmü Eymen'i Uyarışı

Peygamberimiz Aleyhisselamın dadısı Ümmü Eymen Bereke der ki:

"Resûlullah Aleyhisselama bakarken, bir gün, dalmışım, O'nun yanımdan uzaklaşıp gittiğini bilememişim.

Abdulmuttalib birdenbire başucuma dikildi.[297]

'Ey Bereke!' dedi.[298]

'Buyur!' dedim.

'Oğlumu nerede buldum, biliyor musun?' dedi.

'Bilmiyorum!' dedim.[299]

'Oğlumdan gaflet etme![300] O'nu sidre ağacının yakınında, çocukların yanında buldum.[301] Kitab Ehli olanlar [Yahudiler ve Hristiyanlar], bu oğlumun bu ümmetin peygamberi olacağını söylüyorlar.[302] Ben oğluma onların zarar vermeyeceklerinden emin değilim' dedi."[303]

---

296 Ebu Nuaym, Delâil, 1/165, Suyutî, Hasâis, 1/202, Halebî, 1/180.

297 İbn Seyyid, 1/38, Halebî, 1/180.

298 İbn Sa'd, 1/118, İbn Cevzî, 1/120, İbn Seyyid, 1/38, İbn Kesîr, Bidâye, 2/282, Suyutî, Hasâis, 1/201, Halebî, 1/180.

299 İbn Seyyid, 1/38, Halebî, 1/180.

300 İbn Sa'd, 1/118, İbn Cevzî, 1/120, İbn Seyyid, 1/38, İbn Kesîr, Bidâye, 2/282, Suyutî, Hasâis, 1/201, Halebî, 1/180.

301 İbn Sa'd, 1/118, İbn Seyyid, 1/38, İbn Kesîr, Bidâye, 2/282, Halebî, 1/180.

302 İbn Sa'd, 1/118, İbn Cevzî, 1/120, İbn Seyyid, 1/38, İbn Kesîr, Bidâye, 2/282, Suyutî, Hasâis, 1/201, Halebî, 1/180.

303 İbn Seyyid, 1/38.

Peygamberimiz Aleyhisselamın Kaybolan Develerini Bulup Getirişi

Kindir b. Saîd, babası Saîd'den; Behz b. Hakîm'in babasının da, dedesi Muaviye b. Hayda'dan görgüye dayanan rivayetine göre, demişlerdir ki:[304]

"Câhiliye devrinde yaptığım hacda,[305] Beytullah'ı tavaf ettiğim sırada, bir adam gördüm ki,[306] hem Beytullah'ı tavaf ediyor,[307] hem de:

'Ey Rabbim! Muhammed'i bana geri çevir!' diyerek yalvarıyordu.

'Kim bu?' diye sordum.

'Abdulmuttalib b. Hâşim'dir.[308] Bu, Kureyşîlerin seyyidi ve seyyidinin oğlu Abdulmuttalib b. Hâşim b. Abdi Menaf'tır' dediler.

'Muhammed, bunun neslinden midir?' diye sordum.

'Oğlunun oğludur ve o, kendisine insanların en sevgilisidir.

Kendisinin pek çok develeri vardır. İçlerinden birisi kaybolunca, onu aramaya oğullarını göndermişti. Oğullarının dönüşleri gecikince,[309] kaybolan deveyi aramaya oğlunun oğlunu da göndermişti. Onu hiçbir işe *göndermezdi ki, o onu*[310] başarmamış,[311] *getirmemiş olsun.*[312] Fakat, bu sefer o da gecikti, eğlendi kaldı' dediler.[313]

Aradan çok geçmeden,[314] daha bulunduğum yerden ayrılmadan,[315] torunu[316] peygamber[317] Muhammed Aleyhisselam deve ile[318] çıkageldi.[319]

---

304 İbn Sa'd, 1/112, Buhârî, Târîh, c. 2, ks. 1, s. 415, Beyhakî, Delâil, 2/20-21, İbn Seyyid, 1/38, Zehebî, Târîh, s. 51, Suyutî, Hasâis, 1/200.

305 Buhârî, Târîh, c. 2, ks. 1, s. 415, Belâzurî, Ensâb, 1/82, Beyhakî, Delâil, 2/20, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/385, Suyutî, Hasâis, 1/200.

306 İbn Sa'd, 1/112, Buhârî, Târîh, c. 2, ks. 1, s. 415, Beyhakî, Delâil, 2/20, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/385, Zehebî, Târîh, s. 51, Suyutî, Hasâis, 1/200, Halebî, 1/180.

307 Beyhakî, Delâil, 2/21, Zehebî, Târîh, s. 51, Suyutî, Hasâis, 1/200, Halebî, 1/180.

308 İbn Sa'd, 1/113, Buhârî, Târîh, c. 2, ks. 1, s. 415. Belâzurî, Ensâb, 1/82, Beyhakî, Delâil, 2/21, İbn Seyyid, 1/38, Zehebî, Târîh, s. 51, Suyutî, Hasâis, 1/200, Halebî, 1/180.

309 Beyhakî, Delâil, 2/21, Suyutî, Hasâis, 1/200, Halebî, 1/180.

310 İbn Sa'd, 1/113, Buhârî, Târîh, c. 2, ks. 1, s. 415, İbn Seyyid, 1/38, Zehebî, Târîh, s. 51, Suyutî, Hasâis, 1/200, Halebî, 1/180.

311 İbn Sa'd, 1/113, Beyhakî, Delâil, 2/20, Suyutî, Hasâis, 1/200, Halebî, 1/180.

312 Beyhakî, Delâil, 2/20, İbn Seyyid, 1/38, Zehebî, Târîh, s. 51.

313 İbn Abdilberr, 2/614, Beyhakî, Delâil, 2/21, Zehebî, Târîh, s. 51, Suyutî, Hasâis, 1/200, Halebî, 1/180

314 İbn Sa'd, 1/113, Beyhakî, Delâil, 2/20-21, Suyutî, Hasâis, 1/200.

315 Beyhakî, Delâil, 2/21, İbn Seyyid, 1/38, Suyutî, Hasâis, 1/200, Halebî, 1/181.

316 İbn Sa'd, 1/113, İbn Seyyid, 2/38, Halebî, 1/181.

317 Beyhakî, Delâil, 2/21.

318 Beyhakî, Delâil, 2/21, Zehebî, Târîh, s. 51, Suyutî, Hasâis, 1/200, Halebî, 1/181.

319 İbn Sa'd, 1/113, Beyhakî, Delâil, 2/21, İbn Seyyid, 1/38, Zehebî, Târîh, s. 51, Suyutî, Hasâis, 1/200, Halebî, 1/181.

Abdulmuttalib O'nu kucaklayıp bağrına bastı.[320]

'Yavrucuğum![321] Ben sana öyle üzüldüm ki, ben hiçbir şeye bunun kadar üzülmemişimdir. Vallahi,[322] ben bir daha seni hiçbir hacete göndermeyeceğim.[323] Bundan sonra, seni hiçbir zaman yanımdan ayırmayacağım' dedi."[324]

Abdulmuttalib Dedenin Yağmur Duası İçin Peygamberimiz Aleyhisselamı Ebu Kubeys Dağına Omuzunda Çıkarışı

Mahreme b. Nevfel'in,[325] Abdulmuttalib'le yaşıt olan[326] annesi Rukayka'dan (Rukayye'den) işitip rivayet ettiğine göre; annesi şöyle demiştir:

"Ard arda gelen kuraklık ve kıtlık yılları,[327] Kureyşîlerin bütün mal varlıklarını alıp götürmüş;[328] yerleri,[329] süt veren memeleri,[330] vücudun derilerini kurutmuş,[331] zayıflatmış, kemikleri inceltmişti.[332]

Ben, uyurken[333] veya uyuklarken,[334] birisinin:

'Ey Kureyş cemaati! içinizden gönderilecek olan o peygamberin zuhur zamanı bu zamandır![335]

---

320 İbn Sa'd, 1/113.

321 İbn Abdilberr, 2/614, Zehebî, Târîh, s. 51, Halebî, 1/181.

322 İbn Abdilberr, 2/614, Beyhakî, Delâil, 2/21.

323 İbn Sa'd, 1/113, Buhârî, Târîh, c. 2, ks. 1, s. 415, İbn Abdilberr, 2/614, Beyhakî, Delâil, 2/21.

324 Buhârî, Târîh, c. 2, ks. 1, s. 415, İbn Abdilberr, 2/614, Beyhakî, Delâil, 2/21, Zehebî, Târîh, s. 51, Halebî, 1/181.

325 İbn Sa'd, 1/89, Belâzurî, Ensâb, 1/82, Beyhakî, Delâil, 2/15, Süheylî, 2/1014, İbn Cevzî, 1/120, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/111, İbn Seyyid, 1/38, İbn Hacer, İsâbe, 4/303, Suyutî, Hasâis, 1/198, Diyarbekrî, 1/239, Halebî, 1/181.

326 İbn Sa'd, 1/89, Belâzurî, Ensâb, 1/82, Beyhakî, Delâil, 2/15, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/112, İbn Seyyid, 1/39, İbn Hacer, İsâbe, 4/303.

327 İbn Sa'd, 1/89, Belâzurî, Ensâb, 1/82, Beyhakî, Delâil, 2/15, Süheylî, 3/104, İbn Cevzî, 1/120, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/112, İbn Seyyid, 1/38, İbn Hacer, Base, 4/303, Suyutî, Hasâis, 1/198, Diyarbekrî, 1/239, Halebî, 1/181.

328 İbn Sa'd, 1/89-90, Belâzurî, Ensâb, 1/82, İbn Seyyid, 1/39, Halebî, 1/181.

329 Süheylî, 3/104.

330 İbn Cevzî, Vefa, 1/120, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/112, Diyarbekrî, 1/239.

331 Beyhakî, Delâil, 2/15, Suyutî, Hasâis, 1/198.

332 Beyhakî, Delâil, 2/15, Süheylî, 3/104, İbn Cevzî, 1/120, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/112, İbn Hacer, 4/303, Suyutî, Hasâis, 1/198, Diyarbekrî, 1/s. 239.

333 İbn Sa'd, 1/90, Belâzurî, Ensâb, 1/92, İbn Seyyid, 1/39, Halebî , 1/181.

334 Beyhakî, Delâil, 2/15, Süheylî, 3/104, İbn Cevzî, 1/121, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/112, Suyutî, Hasâis, 1/198.

335 İbn Sa'd, 1/90, Belâzurî, Ensâb, 1/82, Beyhakî, Delâil, 2/15-16, Süheylî, 3/104-105.

Zuhur zamanının gölgesi üzerinize düşmüştür![336]

Size O hayırlı yağmurlar, bolluk ve ucuzluklar getirecektir.[337]

Bakınız: içinizde, soyca en üstününüz ve şerefliniz; uzun boylu, iri kemikli, ak tenli, iki kaşının arası birbirine yakın, kirpikleri ve saçı uzun, yanakları düz, burnu ince ve yüksekçe olan zât ve oğulları çıksın.

İçinizden, her kabileden de birer adam çıksın.

Onlar, yıkansınlar, güzel koku sürünsünler. Sonra, Hacerü'l-Esved'i istilâm etsinler.

Sonra, Ebu Kubeys dağının tepesine çıksınlar.

Vasıfları anlatılan zât ileri geçip dua etsin.

Oradaki cemaat de, 'Âmin!' desinler.

Yağmura kavuşursunuz!' diyerek bağırdığını işittim.

Sabaha çıkınca, rüyamı anlattım.[338]

Baktılar da, bu sıfatları Abdulmuttalib'in sıfatına uygun buldular.[339] Haremin hürmetine andolsun ki, Mekke vadisinde bulunan herkes:[340]

'Bu, ancak ve ancak, Şeybetü'l-hamd'dir! Bu, Şeybetü'l-hamd [Abdulmuttalib]'dir!' dediler.[341]

Mekke'de böyle demeyen hiç kimse kalmadı.[342]

Hep Abdulmuttalib'in üzerinde ve başında toplandılar.

Her kabileden birer adam çıkıp emrolunanları yaptılar.[343]

Sonra da, Peygamberimiz Aleyhisselam yanlarında olduğu halde, Ebu Kubeys dağının üzerine çıktılar.[344]

Abdulmuttalib Dede, o zaman yedi yaşında bulunan Peygamberimiz Aleyhisselamı dağın üzerine, omuzunda çıkardı.[345]

---

336 İbn Cevzî, 1/121, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/112, Suyutî, Hasâis, 1/198.

337 İbn Sa'd, 1/90, Belâzurî, Ensâb, 1/82.

338 İbn Sa'd, 1/90, Belâzurî, Ensâb, 1/82-83, Beyhakî, Delâil, 2/15-16, Süheylî, 3/104-105, İbn Cevzî, 1/121, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/112, İbn Seyyid, 1/39, Suyutî, Hasâis, 1/198, Diyarbekrî, 1/239, Halebî, 1/101

339 İbn Sa'd, 1/90, Belâzurî, Ensâb, 1/83, İbn Seyyid, 1/339, Halebî, 1/181.

340 Beyhakî, Delâil, 2/16, Süheylî, 3/105, İbn Cevzî, 1/121, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/112.

341 Yakubî, 2/12, Beyhakî, Delâil, 2/16, Süheylî, 3/105, İbn Cevzî, 1/121, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/112, Suyutî, Hasâis, 1/198.

342 Yakubî, 2/12, İbn Cevzî, 1/121.

343 İbn Sa'd, 1/90, Beyhakî, Delâil, 2/16, Süheylî, 3/105, İbn Cevzî, 1/121, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/112, İbn Seyyid, 1/39, Suyutî, Hasâis, 1/198, Diyarbekrî, 1/239, Halebî, 1/181.

344 İbn Sa'd, 1/90, Belâzurî, Ensâb, 1/83, Yakubî, 2/12, Beyhakî, Delâil, 2/16, Süheylî, 3/105, İbn Cevzî, 1/121, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/112. İbn Seyyid, 1/39, Suyutî, Hasâis, 1/198-199, Diyarbekrî, 1/239, Halebî, 1/182.

345 Süheylî, 3/105, Diyarbekrî, 1/239.

Abdulmuttalib Dede, yanında Peygamberimiz Aleyhisselam olduğu halde, ayağa kalktı.

Cemaat de Abdulmuttalib'in iki yanında sıralandılar.[346]

Abdulmuttalib, cemaatin önüne geçti.[347]

Ellerini kaldırdı.[348]

'Ey ihtiyaçları karşılayan, sıkıntıları kaldırıp ferahlatan Allah'ım! Her şeyi öğretilmeden bilen, her nimeti istenilmeden, esirgemeden veren Sensin![349]

Bunlar, Senin erkek kulların[350] ve erkek kullarının oğullarıdır.[351]

Şunlar da, Senin kadın kulların[352] ve kadın kullarının kızları[353] ve onların oğullarıdır.[354]

Senin Harem'inin yanında barınıyorlar.[355]

Ard arda gelen kuraklık yılları davarları, develeri yok ettiğinden, Sana şikâyetleniyorlar![356]

Bizler, bildiğin şeye, musibete uğramış bulunuyoruz.

Ard arda gelen şu kuraklık yılları develeri, davarları alıp götürdü, yok etti.[357]

Allah'ım! Duamızı kabul buyur![358]

Üzerimizdeki kıtlığı gider! Bize, bolluk ve ucuzluk getirecek yağmuru acele yağdır!' diyerek dua etti.[359]

---

346 Yakubî, 2/12-13, Beyhakî, Delâil, 2/16, Süheylî, 3/105, İbn Cevzî, 1/121, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/112, Suyutî, Hasâis, 1/198-199.

347 İbn Sa'd, 1/90, Belâzurî, Ensâb, 1/83, İbn Seyyid, 1/39, Halebî, 1/182.

348 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/112.

349 Yakubî, 2/13, Beyhakî, Delâil, 2/16, Süheylî, 3/105, İbn Cevzî, 1/121, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/112, Suyutî, Hasâis, 1/199, Halebî, 1/182.

350 İbn Sa'd, 1/90, Belâzurî, Ensâb, 1/83, Yakubî, 2/13, Beyhakî, Delâil, 2/16, Süheylî, 3/105, İbn Cevzî, 1/121, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/112, İbn Seyyid, 1/39, Suyutî, Hasâis, 1/199, Halebî, 1/182.

351 İbn Sa'd, 1/90.

352 İbn Sa'd, 1/90, Yakubî, 2/13, Beyhakî, Delâil, 2/16, Süheylî, 2/105, İbn Cevzî, 1/121, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/112, İbn Seyyid, 1/39, Suyutî, Hasâis, 1/199, Halebî, 1/182.

353 İbn Sa'd, 1/90,

354 Belâzurî, Ensâb, 1/83.

355 Yakubî, 2/13, Beyhakî, Delâil, 2/16, Süheylî, 3/105, İbn Cevzî, 1/121, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/112, Suyutî, Hasâis, 1/199, Halebî, 1/182.

356 Beyhakî, Delâil, 2/15, 16, İbn Cevzî, 1/121, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/112, Suyutî, Hasâis, 1/199, Halebî, 1/182.

357 İbn Sa'd, 1/90, Belâzurî, Ensâb, 1/83.

358 Yakubî, 2/13, Beyhakî, Delâil, 2/17, Süheylî, 3/105.

359 İbn Sa'd, 1/90, Belâzurî, Ensâb, 1/83, İbn Seyyid, 1/39,

Kâbe'ye,[360] Kâbe'nin Rabbine[361] andolsun ki; daha bulundukları yerden ayrılmamışlardı ki,[362] gök yarılıp suyunu boşaltmaya başlamış,[363] Mekke vadisi sel sularıyla dolmuştu.[364]

Kureyş'in yaşlılarından ve ulularından Abdullah b. Cüd'an ile Harb b. Ümeyye ve Hişam b. Mugîre'nin, Abdulmuttalib'e:

'Henîen leke Ebe'l-Bathâ=Ey Mekke halkının atası! Senin içindir, senin sayendedir bu ihsan![365] Sen, Mekkelilere hayat bahşettin!' dediklerini işittim ve kendisini böyle kutladıklarını gördüm."[366]

Rukayka (Rukayye) Hatun'un da, söylediği dört beyitlik manzumesinde, Yüce Allah'ın kendilerine Abdulmuttalib sayesinde yağmur ihsan ettiğini açıkladığı görülürse de;[367]

Gerek Ebu Talib'in Kureyş müşriklerine karşı Peygamberimiz Aleyhisselamı savunan uzun şiirindeki "O'nun yüzü suyu hürmetine, Allah'tan yağmur istenir!" mealli 38. beyti; gerek Medinelilerin kuraklık ve kıtlığa uğramaları üzerine Peygamberimiz Aleyhisselamın duasıyla sağanak halinde yağmaya başlayıp Medine'yi seller içinde bırakan yağmurun Medine çevresine kaydırılması duasıyla dindiği görülünce, Peygamberimiz Aleyhisselamın "Ebu Talib bu güne erişmiş olsaydı, buna sevinirdi!" buyurup, "Yâ Rasulallah! Herhalde, sen bununla Ebu Talib'in şu sözüne işaret etmek istiyorsun?" denilerek sözü geçen beyit okununca Peyamberimiz Aleyhisselamın "Evet!" buyurduklarının;[368] Hz. Âişe'nin de aynı beyti okuduğu zaman, Hz. Ebu Bekir'in "İşte, vallahi, bu, Resulullah Aleyhisselamdır!" dediğinin[369] gözönünde tutulması, bu hususdaki ihsanın Peygamberimiz Aleyhisselam için olduğunun unutulmaması gerekir.

---

360 Beyhakî, Delâil, 2/18, İbn Cevzî, 1/121.

361 İbn Esîr, 1/112.

362 İbn Sa'd, 1/90, Belâzurî, Ensâb, 1/83, Yakubî, 2/13, Beyhakî, Delâil, 2/18, Süheylî, 3/105, İbn Cevzî, 1/121, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/112, İbn Seyyid, 1/39, Suyutî, Hasâis, 1/199 Halebî, 1/182.

363 Yakubî, 2/13, Beyhakî, Delâil, 2/17, 18, Süheylî, 3/105, İbn Cevzî, 1/121, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/112, Suyutî, Hasâis, 1/199, Halebî, 1/182.

364 İbn Sa'd, 1/90, Belâzurî, Ensâb, 1/83, Yakubî, 2/13, Beyhakî, Delâil, 2/17, 18, Süheylî, 3/105, İbn Cevzî, 1/121, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/112, İbn Seyyid, 1/39, Suyutî, Hasâis, 1/199, Halebî, 1/182.

365 Beyhakî, Delâil, 2/16, 17, Süheylî, 3/105, İbn Cevzî, 1/121, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/112, Suyutî, Hasâis, 1/199, Diyarbekrî, 1/239, Halebî, 1/182.

366 Beyhakî, Delâil, 2/16, 17, İbn Cevzî, 1/121, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/112.

367 İbn Sa'd, 1/90, Belâzurî, Ensâb, 1/83, Beyhakî, Delâil, 2/17, 18, İbn Cevzî, 1/121, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/112, İbn Seyyid, 1/39, Suyutî, Hasâis, 1/199.

368 İbn İshak, İbn Hişam, 1/300.

369 Ahmed b. Hanbel, 1/7.

Abdulmuttalib Dedenin Vefatı

Peygamberimiz Aleyhisselamın dedesi Abdulmuttalib; Fil Vak'asından sekiz yıl sonra ölüm döşeğine düştü,[370] ki o zaman kendisi seksen iki yaşında,[371] Peygamberimiz Aleyhisselam da sekiz yaşında bulunuyordu.[372]

Abdulmuttalib Dede, öleceğini anlayınca, kızlarını başına topladı. Onlara:

"Vefatımdan sonra, hakkımda söyleyeceğiniz mersiyeleri, ölmeden bir dinleyeyim bakayım!" dedi.[373]

Bunun üzerine, kızları söyledikleri birer şiirle babalarına ağıt yaktılar.[374]

Yakıp dinlettikleri ağıtlarda onun üstün soylu, güçlü, boylu boslu, açık alınlı, güzel yüzlü, doğru sözlü, iyi huylu, cesaretli, adaletli, cömert, iyiliksever, saygıya ve boyun eğilmeye değer, şerefli, şanlı, her fazilet kendisinde toplanan, boşluğu doldurulamayacak olan, temelli kalmak şeref ve şanla olacak olsa kendisinin dünyada temelli kalabilecek olan bir zât olduğunu dile getirdiler.[375]

Abdulmuttalib Dede vefat edince, Kureyşliler onun cesedini, hürmeten su ile ve sidr ağacının yaprağı ile yıkadılar ki, o zamana kadar Kureyşlilerden hiçbir kimsenin ölüsü sidrle yıkanmış değildi.

Kendisi; kefen olarak Yemen hullesinden, bin miskal altın değerinde iki kat hulleye sarıldı. Kefenine de, misk sürüldü.

Kureyşîler; besledikleri derin sevgi ve saygılarından dolayı, onun cenazesini günlerce eller üzerinde taşıdılar.[376]

Abdulmuttalib Dede; Hacun kabristanına,[377] dedelerinden Kusayy'ın yanına gömüldü.[378]

Peygamberimiz Aleyhisselam; dedesinin cenazesini, Hacun kabristanına kadar ağlayarak takip etti.[379]

---

370 İbn İshak, İbn Hişam, 1/178, Taberî, Târîh, 2/194, Beyhakî, Delâil, 2/22, İbn Esîr, Kâmil, 2/37.

371 İbn Sa'd, 1/119, Belâzurî, Ensâb, 1/84.

372 İbn İshak, İbn Hişam, 1/178, İbn Sa'd, 1/119, Belâzurî, Ensâb, 1/84, Yakubî, 2/13, Ebu Nuaym, Delâil, 1/166, Beyhakî, Delâil, 2/22, Zehebî, Târîh, s. 54.

373 İbn İshak, İbn Hişam, 1/178-179, İbn Sa'd, 1/118, İbn Cevzî, 1/129, İbn Kesîr, Bidâye, 2/282, Halebî, 1/1185

374 İbn Sa'd, 1/118.

375 İbn İshak, İbn Hişam, 1/179-183, Belâzurî, Ensâb, 1/85-86.

376 Yakubî, 2/13.

377 İbn Sa'd, 1/119, Belâzurî, Ensâb, 1/84, İbn Asâkir, 1/285, İbn Cevzî, 1/129, Zehebî, Târîh, s. 54.

378 Halebî, 1/184.

379 Ezrakî, 1/315, İbn Cevzî, 1/130, Zehebî, Târîh, s. 54.

Peygamberimiz Aleyhisselamın dadısı Ümmü Eymen Bereke:

"O gün, Resûlullah Aleyhisselamı gördüm. Abdulmuttalib'in tabutunun arkasından ağlıyordu!" demiştir.[380]

"Abdulmuttalib'in ölümünü hatırlayabiliyor musunuz?" diye sorulduğu zaman, Peygamberimiz Aleyhisselam da:

"Evet! O zaman ben sekiz yaşlarında idim!" buyurmuştur.[381]

Abdulmuttalib Dedenin arkasından ağlandığı kadar, hiç kimseye ağlanmamıştır:

Mekke çarşısı onun ölümünden dolayı günlerce açılmamış, kapalı tutulmuştur.[382]

Kureyşîler; Ka'b b. Lüeyy'e tâzimlerinden dolayı, onun ölüm tarihini, Fil yılına kadar tarih başlangıcı edinmişlerdi.[383]

Sonra da, Abdulmuttalib'in ölümünü tarih edindiler.[384]

Kureyşîler, Abdulmuttalib'e "ikinci İbrahim" derlerdi.[385]

Kendisi ahirete, ahiret ceza ve mükâfatına inanır; "Vallahi, şu dünyanın arkasında bir dünya daha vardır ki, iyilik edenler orada iyiliklerinin mükâfatını görecekler, kötülük edenler de orada kötülüklerinin cezasını çekeceklerdir!" derdi.[386]

Beytullah'ı çok çok tavaf eder,[387] Haram olan ayların dokunulmazlığını son derecede gözetir, hac mevsiminde hacılara mallarının en iyisinden infakta bulunurdu.

Konukları ağırlardı.[388]

Dağ başlarında da, vahşi hayvanların, kurtların, kuşların karınlarını doyururdu.[389]

Kaybolan Zemzem kuyusunu ortaya çıkardıktan sonra, kuyunun başına yaptığı havuza Zemzem doldurup, Mekke halkına ve hacılara Zemzem suyu içirirdi.[390]

---

380 İbn Sa'd, 1/119, Belâzurî, Ensâb, 1/84, İbn Cevzî, 1/129, Diyarbekrî, 1/253, Halebî, 1/184.
381 İbn Sa'd, 1/119, Ebu Nuaym, Delâil, 1/166, İbn Cevzî, 1/129, Diyarbekrî, 1/253, Halebî, 1/184.
382 Halebî, 1/186.
383 Belâzurî, Ensâb, 1/41, Diyarbekrî, 1/153.
384 Belâzurî, Ensâb, 1/41.
385 Yakubî, 2/11.
386 Şehristânî, 2/240.
387 Belâzurî, Ensâb, 1/84.
388 Yakubî, 2/s. 10-11
389 İbn Sa'd, 1/92, Yakubî, 2/10.
390 İbn İshak, İbn Hişam, 1/155.

Ayrıca, develerinin sütünü balla karıştırarak hacılara ikram ettiği gibi, kuru üzüm satın alıp Zemzem'le hoşaf yaparak içirdiği de olurdu.[391]

Abdulmuttalib Dede, Kureyşîlerin hâkimlerindendi.[392]

İçki içmezdi.[393]

İçkiyi ve zinayı yasaklamıştı.

Zina yapanı, kamçılatarak cezalandırırdı.

Oğullarına, ahlâkî faziletleri emir ve tavsiye ederdi.[394]

Ebu Talib'in Peygamberimiz Aleyhisselamı Yanına Alıp Büyütüşü

Abdulmuttalib Dede, ölüm döşeğine düşünce, bütün oğullarını başına topladı. Peygamberimiz Aleyhisselama çok iyi bakmalarını onlara tavsiye ve emretti.

Zübeyr ile Ebu Talib; Peygamberimiz Aleyhisselamın babası Hz. Abdullah ile aynı anneden, yani Fâtıma binti Amr, b. Âiz, b. İmran, b. Mahzum'dan doğma kardeş idiler.

Bu iki amca; Peygamberimiz Aleyhisselamı yanlarına almak için kur'a çektiler.

Kur'a, Ebu Talib Amca'ya çıktı.

Ebu Talib Amca; Peygamberimiz Aleyhisselama karşı, amcalarının en hamiyetlisi ve en şefkatlisi idi.[395]

Peygamberimiz Aleyhisselam, o zaman, sekiz yaşında bulunuyordu.[396]

Ebu Talib'in; Arafat hizasındaki Urene vadisinde bulunan,[397] arada sırada sütü sağılıp Mekke'ye getirilen birkaç deveden başka malı yok,[398] aile efradı ise çoktu. Onları geçindirmekte sıkıntı çekmekte idi.[399]

Ebu Talib; yoksulluğuna rağmen, Kureyşîlerin seyyidi, ulu kişisi idi.

Kendisinin sözü dinlenir, emirlerine karşı gelmekten, aykırı hareket etmekten sakınılırdı.[400]

---

391 Ezrakî, 1/113-114.
392 İbn Habib, s. 132, Belâzurî, Ensâb, 1/72, Yakubî, 1/258, Ebu't-Tayyib, 1/152.
393 İbn Habib, s. 237, Halebî, 1/184.
394 A. Zeynî Dahlan, 1/35.
395 Belâzurî, Ensâb, 1/85, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/22, Diyarbekrî, 1/253, Halebî, 1/185.
396 İbn İshak, İbn Hişam, 1/178, İbn Sa'd, 1/119, Belâzurî, Ensâb, 1/84.
397 Ebu Nuaym, Delâil, 1/166, İbn Seyyid, 1/40.
398 İbn Sa'd, 1/168, Ebu Nuaym, Delâil, 1/166, İbn Seyyid, 1/184.
399 Süheylî, 2/184.
400 Yakubî, 1/14.

Babası Abdulmuttalib gibi, o da ağzına içki koymazdı.[401]

Peygamberimiz Aleyhisselamın üzerine titrer,[402] O'nu kendi çocuklarından fazla severdi.[403]

O'nu yanına almadıkça uyumaz,[404] bir yere giderse O'nu da yanında götürürdü.

O'nun üzerine düştüğü kadar, hiçbir şeyin üzerine düşmezdi![405]

İstirahati için kendisine serilen minder e O'nun gelip oturmasından sevinç duyar:

"Rebia'nın ilâhına yemin ederim ki, kardeşimin oğlu için pek büyük bir şeref vardır!" derdi.[406]

Hazırlanan bir yemeği,[407] Ebu Talib'in aile efradı, toplu veya münferid olarak yedikleri zaman, doymazlardı.

Fakat, Peygamberimiz Aleyhisselam onlarla birlikte yediği zaman doyarlardı.[408] Bunun için, Ebu Talib; yemeklerini yemek istedikleri zaman aile efradına:

"Durunuz! Sizin gibi oğlum da gelsin, hazır olsun!" der, Peygamberimiz Aleyhisselam gelip onlarla birlikte yerse, yemekler artardı. Peygamberimiz Aleyhisselam yemekte onlarla birlikte bulunmazsa, doymazlardı.[409]

Ebu Talib:

"Sen, hiç şüphesiz mübâreksin!" derdi.[410]

Sofraya bir tek kişinin içeceği bir kapla konulan sütten,[411] Peygamberimiz Aleyhisselam önce içip ötekiler sonra içecek olurlarsa, ilkinden sonuncusuna kadar hepsi kanasıya içerlerdi.[412]

Peygamberimiz Aleyhisselamın dadısı Ümmü Eymen Bereke der ki:

---

401 Halebî, 1/184.
402 Ebu Nuaym Delâil, 1/166.
403 İbn Sa'd, 1/119, İbn Cevzî, 1/130-131, İbn Kesîr, Bidâye, 2/282.
404 İbn Sa'd, 1/119.
405 İbn Sa'd, 1/119, İbn Kesîr, Bidâye, 2/282.
406 İbn Sa'd, 1/120, İbn Cevzî, 1/131, Halebî, 1/189.
407 İbn Sa'd, 1/119, İbn Cevzî, 1/131
408 İbn Sa'd, 1/168, Ebu Nuaym, Delâil, 1/166, İbn Cevzî, 1/131, İbn Seyyid, 1/40, İbn Kesîr, Bidâye, 2/282, Suyutî, Hasâis, 1/205.
409 İbn Sa'd, 1/119-120, Ebu Nuaym, Delâil, 1/166, İbn Cevzî, 1/131, İbn Seyyid, 1/40, İbn Kesîr, Bidâye, 2/282.
410 İbn Sa'd, 1/120, Ebu Nuaym, Delâil, 1/167, İbn Cevzî, 1/131, İbn Kesîr, Bidâye, 2/282-283
411 Ebu Nuaym, Delâil, 1/166, İbn Seyyid, 1/40, Halebî, 1/189.
412 İbn Sa'd, 1/168, Ebu Nuaym, Delâil, 1/166-167, İbn Seyyid, 1/40, Suyutî, Hasâis, 1/205, Halebî, 1/189.

"Peygamberimiz Aleyhisselamın gerek çocukluğunda, gerek büyüklüğünde, ne açlıktan, ne de susuzluktan şikâyetlendiğini görmedim.[413]

Günlerinin çoğunda,[414] sabahleyin[415] biraz Zemzem içer, kendisine yiyecek vermek istediğimiz zaman:

'İstemem! Ben tokum' derdi.[416]

Amcasının çocukları sofraya konulan şeye hemen uzandıkları halde o uzanmaz, onun yenme zamanını beklerdi.

Bunun için, Ebu Talib'in ona ayrı sofra kurdurduğu da olurdu.[417]

Ebu Talib'in çocukları sabahleyin yataklarından gözleri çapaklı, yüzleri asık halde kalktıkları halde; O, parlak yüzlü, sürmeli gözlü olarak sabaha çıkardı."[418]

Fâtıma Hatun'un Peygamberimiz Aleyhisselama Annesinden Sonra Anne Oluşu; Ona Derin Sevgi ve Saygı Besleyişi

Ebu Talib Amca'nın zevcesi Fâtıma Hatun; faziletli,[419] iyi halli bir kadındı.[420]

Peygamberimiz Aleyhisselamın yanında, onun büyük bir mevkii ve itibarı vardı.[421]

Fâtıma Hatun vefat ettiği zaman Peygamberimiz Aleyhisselamın gözlerinden yaşlar akmış;[422] "Bugün annem vefat etti!" buyurup[423] gömleğini ona kefen olarak sardırmış,[424] cenaze namazını kıldırmış,[425] gömüleceği kabrin içine inip yanının üzerine uzandıktan sonra onu indirtmişti.[426]

"Biz, senin buna yaptığın şeyi başkasına yaptığını hiç görmedik!" dedikleri zaman:

---

413 İbn Sa'd, 1/168, Ebu Nuaym, Delâil, 1/167, İbn Seyyid, 1/40, 41, Halebî, 1/184.
414 Belâzurî, Ensâb, 1/96.
415 Suyutî, Hasâis, 1/205.
416 İbn Sa'd, 1/168, Belâzurî, Ensâb, 1/96, Ebu Nuaym, Delâil, 1/167, İbn Seyyid, 1/40, Suyutî, Hasâis, 1/205, Halebî, 1/184.
417 İbn Kesîr, Bidâye, 2/283, Suyutî, Hasâis, 1/205, Halebî, 1/189.
418 İbn Sa'd, 1/120,168, Ebu Nuaym, Delâil, 1/167, İbn Cevzî, 1/131, İbn Seyyid, 1/40, İbn Kesîr, Bidâye, 2/283, Suyutî, Hasâis, 1/204-205, Diyarbekrî, 1/254, Halebî, 1/189.
419 Yakubî, 2/14.
420 İbn Sa'd, 1/122.
421 Hâkîm, 3/108.
422 Hâkîm, 3/108, Muhibbü't-Taberî, 2/202, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 13/636.
423 Yakubî, 2/14.
424 Hâkîm, 3/108, İbn Abdilberr, 4/1891, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/217, Muhibbü't-Taberî, 2/202.
425 Hâkîm, 3/108, Muhibbü't-Taberî, 2/202, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 13/635.
426 Hâkîm, 3/108, İbn Abdilberr, 4/1891, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/217, Muhibbü't-Taberî, 2/202.

"Ebu Talib'den sonra, bu kadıncağız kadar bana iyilik eden hiçbir kimse yoktur!

Âhirette Cennet elbiselerinden elbise giymesi için, ona gömleğimi sardırdım.

Kabre ısınması için de, oraya kendisiyle birlikte uzandım!" buyurmuştur.[427]

Peygamberimiz Aleyhisselam, bu yengesi için duyduğu üzüntüden hayrete düşenlere de:

"O, beni doğuran annemden sonra, annemdi.

Kendisinin çocukları aç durur, suratlarını asarlarken, o önce benim karnımı doyurur, saçımı tarar ve gülyağlarıyla yağlardı.

O, benim annemdi![428]

Cebrail (Aleyhisselam), Yüce Rabbim tarafından:

'Bu kadın, Cennetliklerdendir!' diye bana haber verdi" buyurmuş[429] ve:

"Allah seni yarlığasın ve hayırla mükâfatlandırsın!

Allah sana rahmet etsin ey annem!

Sen, benim annemden sonra annemdin!

Kendin aç durur, beni doyururdun!

Kendin çıplak durur, beni giydirirdin!

En nefis nimetlerden kendi nefsini alıkor, bana tattırırdın!

Bunu da, ancak Allah'ın rızasını ve ahiret yurdunu umarak yapardın!

Allah ki, diriltendir, öldürendir, hiç ölmeyen diridir O!

Yâ Allah! Annem Fâtıma binti Esed'i af ve mağfiret et!

Ona hüccet ve delilini anlat!

Girdiği yeri genişlet!

Ben peygamberinin ve benden önceki peygamberlerinin hakkı için, duamı kabul buyur ey merhametlilerin en merhametlisi olan Allah!" diyerek, onun hakkında dua etmiştir.[430]

Peygamberimiz Aleyhisselam; bu mübarek Cennetlik hatunu, sağ bulunduğu müddetçe gidip ziyaret eder, onun evinde kuşluk uykusu uyurdu.[431]

---

427 İbn Abdilberr, 4/1891, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/217, Muhibbü't-Taberî, 2/202, Heysemî, 9/257, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 13/635-636.

428 Yakubî, 2/14.

429 Hâkîm, 3/108, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 13/636.

430 Heysemî, 9/256-257.

431 İbn Sa'd, 8/222, İbn Hacer, İsâbe, 4/380.

Ezd-i Şenue'li Âif'in Peygamberimiz Aleyhisselam Hakkındaki Teşhisi

Ezd-i Şenue kabilesine mensup bir Âif vardı.[432]

Iyafet; kuşları "Kışt!" diye azarlayarak kişileyip, onların isimlerinden, seslerinden, iniş ve geçişlerinden uğurluluk veya uğursuzluk çıkarmaya çalışmak demektir ki bu, Arapların çoğu zaman yapageldikleri âdetlerindendi.[433]

Âif de, kıyafet, alâmet ve izlerden anlayan, gelecek hakkında kehânette bulunan, kuşun uçması gibi şeylerden hüküm çıkaran falcı demektir.[434]

Ezd-i Şenue'li Âif Mekke'ye geldiği zaman, Kureyşîler oğullarını ona götürür, fallarına baktırırlardı.

Ebu Talib de, o zaman çocukluk çağında bulunan Peygamberimiz Aleyhisselamı, falına baktırmak için, başkalarıyla birlikte, ona götürmüştü. Falcı; Peygamberimiz Aleyhisselama şöyle bir baktıktan sonra, bir şeyle biraz meşgul olup işini bitirir bitirmez:

"Yanıma getirsenize o çocuğu!" dedi durdu.

Ebu Talib, onun böyle Peygamberimiz Aleyhisselamın üzerine düştüğünü görünce, onu göstermedi.

Âif'in "Yazıklar olsun size! Demin görmüş olduğum çocuğu yanıma getirsenize! Vallahi, ileride onun şanı büyük olacaktır!" deyip durduğu sırada, Ebu Talib, Peygamberimiz Aleyhisselamla birlikte, oradan yavaşça, sezdirmeden ayrılıp evine gitti.[435]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Kalbine Re'fet ve Rahmet Dolduruluşu

Peygamberimiz Aleyhisselam, on yaşını birkaç ay geçmiş olduğu sırada kırda, üzerinden bir sesin geldiğini işitti.

Başını kaldırıp baktığı zaman, bir adamın diğer bir adama:

"Bu O mudur?" diye sorduğunu gördü.

Sorulan adam:

"Evet!" dedi.

Ne yüzleri, ne de giyinişleri hiçbir kimseninkine benzemeyen bu adamlar, Peygamberimiz Aleyhisselamı karşılayıp kollarından tuttular.

---

432 İbn İshak, İbn Hişam, 1/190, İbn Kesîr, Bidâye, 2/292, Halebî, 1/191.

433 İbn Esîr, Nihaye, 3/330, Fîruzâbâdî, 3/185.

434 Fîruzâbâdî, 3/185.

435 İbn İshak, İbn Hişam, 1/190, İbn Kesîr, Bidâye, 2/283, Halebî, 1/191.

Peygamberimiz Aleyhisselam, onların tutuşlarını hiç hissetmedi.

Onlardan birisi, arkadaşına:

"Yatır O'nu!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselamı, hiç çabalatmadan, eğip bükmeden yere yatırdılar.

Onlardan biri, öbür arkadaşına:

"Yar O'nun göğsünü!" dedi.

O da, Peygamberimiz Aleyhisselamın göğsünü yardı.

Göğsü ne kanadı, ne de ağrıdı.

Yine, biri öbürüne:

"Kin ve kıskançlığı çıkar içinden!" dedi.

O da, pıhtılaşmış kan gibi bir şey çıkarıp attı.

Yine, biri öbürüne:

"Rahmet ve re'fet doldur!" dedi.

Bundan sonra, Peygamberimiz Aleyhisselam; küçüklere karşı son derecede şefkatli, büyüklere karşı son derece merhametli oldu.[436]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Amcasıyla Birlikte Busra'ya Gidişi

Peygamberimiz Aleyhisselam on iki yaşında bulunduğu sırada idi.[437] Kureyşîler, Şam'a götürüp satmak üzere pek çok ticaret malları hazırlamışlar, Ebu Talib de bu ticaret kervanına katılıp gitmeye hazırlanmıştı.

Peygamberimiz Aleyhisselam, kendisini de yanında götürecek mi diye bekleyip duruyordu.

Yola çıkılacağı sırada, bütün erkek ve kız kardeşleri, Ebu Talib'i uğurlamaya gelmişlerdi.

Ebu Talib'in, Peygamberimiz Aleyhisselama çok sevgisi ve şefkati vardı. O'na:

"Sen de benimle birlikte gider misin?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselamın amcaları ve âmeleri (halaları), Ebu Talib'e:

---

436 Ahmed b. Hanbel, 5/139, Ebu Nuaym, Delâil, 1/219-220, Heysemî, 8/222-223, Suyutî, Hasâis, 1/160-161, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/400-401.

437 İbn Sa'd, 1/153, Belâzurî, Ensâb, 1/96, İbn Kuteybe, Maârif, s. 65, İbn Cevzî, 1/131, İbn Kayyım, 1/31.

"Bu yaştaki bir çocuk, hastalıklara uğratılmak için, yemesi içmesi bol bir yere götürülmez!" dediler.[438]

Bunun üzerine, Ebu Talib Peygamberimiz Aleyhisselamı hastalıktan korumak üzere[439] geride bırakmaya karar verince, Peygamberimiz Aleyhisselam ağladı.[440]

Ebu Talib:

"Ey kardeşimin oğlu! Sana ne oldu? Herhalde, seni geride bıraktığım için ağlıyorsun?" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Evet!" dedi[441] ve Ebu Talib'in devesinin yularından tutup:

"Benim ne babam var, ne annem!" dedi.[442]

Ebu Talib rikkate geldi:

"Vallahi, seni yanımda götüreceğim! Hiçbir zaman, ne O benden ayrılacak, ne de ben O'ndan ayrılacağım!" dedi ve Peygamberimiz Aleyhisselamı yanında götürdü.

Kureyş ticaret kervanı, Şam topraklarından Busra'da konakladı.

Busra'da Rahip Bahîra ile Buluşulması

Busra'da, Rahip Bahîra diye anılan bir rahip, bir de, onun içinde barındığı manastırı vardı.

Bahîra, Hristiyanların en âlimi idi.

Hristiyanların ilmi, onda ve buradaki manastırda idi.

Çünkü, burada; büyükten büyüğe geçerek gelen bir kitab vardı ki, bu manastırda o güne kadar gelip geçmiş rahiplerden, bu kitabdan yararlanmayan, bilgi almayan yoktu.[443]

Bahîra'nın asıl adı Circis veya Sercis idi.[444]

Kendisi Teyma Yahudilerinden ve Yahudi âlimlerinden olup,[445] İsa Aleyhisselamın dininde idi.[446]

---

438 Ebu Nuaym, Delâil, 1/168.

439 Belâzurî, Ensâb, 1/96.

440 Belâzurî, Ensâb, 1/96, Ebu Nuaym, Delâil, 1/168.

441 Ebu Nuaym, Delâil, 1/168.

442 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 2/53, Beyhakî, Delâil, 2/24-25, Diyarbekrî, 1/257.

443 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 2/53, Taberî, Târîh, 2/194, Beyhakî, Delâil, 2/27, İbn Seyyid, 1/40-41, İbn Kesîr, Bidâye, 2/283, Diyarbekrî, 1/257, Halebî, 1/191-192.

444 Mes'ûdî, Mürûc, 1/75, İbn Hacer, İsâbe, 1/176, Zürkânî, 1/194.

445 Süheylî, 2/220, Diyarbekrî, 1/257, Halebî, 1/193.

446 Mes'ûdî, Mürûc, 1/75.

Kureyş ticaret kervanı bu sefer onun manastırının yakınında konaklamış bulunuyordu.

Rahip Bahîra'nın Kervan Halkına Ziyafet Çekişi

Kureyş ticaret kervanları daha önceki yıllarda defalarca gelip uğradıkları halde Rahip Bahîra onlarla hiç konuşmaz, ilgilenmezken, bu yıl manastırının yakınında konakladıkları zaman, onlar için birçok yemekler yaptırmıştı.

Bu da, kendisinin manastırında oturduğu yerden, Peygamberimiz Aleyhisselama ait bazı şeyler görmüş olmasından ileri gelmişti.

Rivayete göre; Bahîra manastırda bulunduğu sırada, kafile ilerlerken bir bulutun kervandakiler arasında Peygamberimiz Aleyhisselamı gölgelediğini, sonra gelip manastırının yakınında bir ağacın gölgesine indikleri zaman bulutun ağacı gölgelediğini, ağacın dallarının da Peygamberimiz Aleyhisselamın üzerine doğru eğildiğini ve onu gölgesinin altına aldığını görmüştü.

Bahîra bütün bunları görünce manastırından indi ve:

"Ey Kureyş cemaati! Ben sizin için yemek yaptım.

Sizin küçük büyük, köle hür olanlarınızın yemekte hazır bulunmanızı arzu ediyorum!" diye haber gönderdi.

Yemek için geldikleri zaman, Kureyşîlerden birisi:

"Vallahi, ey Bahîra! Senin bugün şaşılacak bir halin var! Biz sana çok kere uğrardık da, bize böyle bir şey yapmazdın. Bugün, sendeki bu hal nedir?" dedi.

Rahip Bahîra:

"Doğru söyledin! Siz konuksunuz, ağırlanmaya layıksınız. Ben de sizi ağırlamayı arzu ettim ve hepiniz yiyesiniz diye yemek yaptım!" dedi.

Hepsi gelip sofra başında toplanmış, yalnızca Peygamberimiz Aleyhisselam, çocuk ve yaşça onların hepsinden küçük olduğu için, ağacın altındaki yüklerin yanında bekçi olarak geride kalmıştı.

Bahîra, gelenlere birer birer bakıp bildiği ve kitabda bulduğu sıfatları hiçbirinde göremediği için:

"Ey Kureyş cemaati! Sizden, bu yemekte hazır bulunmayan, geride kalan bir kimse var mı?" diye sordu.

Kureyşîler:

"Ey Bahîra! Senin yemeğine gelmesi gerekenlerden, bir çocuktan başka kimse geride kalmadı! O çocuk da aramızda yaşça cemaatin en küçüğü olup, ağırlıkların yanında geride kaldı" dediler.

Bahîra:

"Yapmayınız! O'nu da çağırınız! Bu yemekte, sizinle birlikte, o da bulunsun!" dedi.

Ticaret kafilesinde Kureyşîlerden bir zât:

"Lât ve Uzzâ'ya andolsun ki; aramızdan, Abdullah b. Abdulmuttalib'in oğlunun bu yemekten geride kalışı, bizim için kınanacak bir tutumdur!" dedikten sonra, kalktı. Ona doğru vardı. Kolundan tutup getirdi ve sofradakilerin yanına oturttu.

Rahip Bahîra'nın Peygamberimiz Aleyhisselam Hakkındaki Teşhisi ve Ebu Talib'i Uyarışı

Rahip Bahîrâ; Peygamberimiz Aleyhisselamı görür görmez, ona dikkatli dikkatli bakmaya ve bedeninden bazı uzuvlarını süzmeye başladı.

Peygamberimiz Aleyhisselama baktıkça, kitabda yazılı sıfatları onda buluyordu.

Cemaat yemeklerini yiyerek dağıldıkları zaman, Bahîra, Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına gelip:

"Ey çocuk! Ben sana bazı şeyler soracağım. Lât ve Uzzâ hakkı için, sorularımı cevaplandır!" dedi.

Bahîrâ; Lât ve Uzzâ adına yemin ettiklerini, and içtiklerini Kureyşîlerden işittiği için, Peygamberimiz Aleyhisselama da böyle and vermişti.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Lât ve Uzzâ adına yemin vererek bana bir şey sorma!

Vallahi ben, hiçbir şeyden onlardan nefret ettiğim kadar nefret etmem!" dedi.

Bahîra:

"Öyle ise, Allah aşkına, sana soracağım şeyler hakkında bana cevap ver!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Bana istediğini sor!" dedi.

Bunun üzerine, Bahîra; Peygamberimiz Aleyhisselama, uyku durumu ve bunlardan başka halleri ve işleri hakkında birçok sorular sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam da sorulara cevaplar verdi ki, hepsi de Bahîra'nın bildiği sıfatlara uyuyordu.

Bahîra, en sonunda, Peygamberimiz Aleyhisselamın sırtına da baktı.

İki omuzu arasındaki peygamberlik hâteminin de, bildiği şekilde, yerli yerinde bulunduğunu gördü.

Rahip Bahîra, sorularını sorup bitirdikten sonra, Peygamberimiz Aleyhisselamın amcası Ebu Talib'in yanına geldi. Ona:

"Bu çocuk senin neslinden midir?" diye sordu.

Ebu Talib:

"Oğlumdur" dedi.

Bahîrâ:

"O, senin oğlun değildir! Bu çocuğun babasının sağ olması uygun değildir!" dedi.

Ebu Talib:

"O, benim kardeşimin oğludur!" dedi.

Bahîra:

"Babasına ne oldu?" diye sordu.

Ebu Talib:

"Annesi buna hamile iken, babası öldü!" dedi.

Bahîra:

"Doğru söyledin!" dedi.[447]

"Annesi ne oldu?" diye sordu.

Ebu Talib:

"Öldü!" dedi.

Bahîra:

"Doğru söyledin![448]

Kardeşinin oğlunu hemen memleketine geri çevir!

Yahudilerin O'na zarar vermelerinden sakın!

Vallahi, Yahudiler O'nu görüp de benim O'nda bulunduğunu anladığım şeylerin O'nda bulunduğunu anlayacak olurlarsa, muhakkak O'nu öldürmeye kalkışırlar!

---

447 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 2/54-55, İbn Sa'd, 1/153-155, Taberî, Târîh, 2/195, Ebu Nuaym, Delâil, 1/168-169, Beyhakî, Delâil, 2/27, İbn Asâkir, 1/270-272, İbn Cevzî, 1/131-133, İbn Seyyid, 1/41-42, Zehebî, Târîh, s. 58-60, İbn Kesîr, Bidâye, 2/283-284, Suyutî, Hasâis, 1/208-209, Diyarbekrî, 1/257-258, Halebî, 1/193-194.

448 İbn Sa'd, 1/155, Ebu Nuaym, Delâil, 1/169, İbn Cevzî, 1/133, Diyarbekrî, 1/258, Halebî, 1/195.

Senin kardeşinin oğlunun çok büyük bir hal ve şanı olacaktır!

Sen, O'nu memleketine götürmekte acele et![449]

Biz, O'nun son peygamber olacağını kitablarımızda ve atalarımızdan bize yapılan rivayetlerde bulmuşuzdur![450]

Bu hususta bizden ahd ve mîsaklar da alınmıştır!" dedi.

Ebu Talib:

"Sizden bu mîsakları kim aldı ola?" deyince, Bahîra gülümsedi, sonra da:

"Yüce Allah, O'nu İsa b. Meryem'e indirdiği kitabda aldı.

Sen, eğlenip kalmayı azalt da, onu memleketine ve doğum yerine hemen döndür!" dedi[451] ve:

"Sen O'nun üzerine titrersin, değil mi?" diye sordu.

Ebu Talib:

"Evet!" dedi.

Bahîra:

"Vallahi, O'nu Şam'a götürecek olursan, artık kendisini hiçbir zaman ev halkına kavuşturamazsın!

Muhakkak O'nu öldürmeye kalkarlar!

Onlar buna düşmandırlar![452]

Kardeşinin oğlunu, sakın Yahudilerin bulunduğu oralara kadar götüreyim deme!

Çünkü, Yahudiler düşmanlık ehlidirler.

Bu çocuk, bu ümmetin peygamberi olacaktır!

Kendisi, Araplardandır.

Halbuki Yahudiler gelecek peygamberin İsrail oğullarından olmasını isterler, bu çocuğu kıskanırlar.

Sen, kardeşinin oğlu hakkında onlardan sakın![453]

İyi bil ki, ben sana karşı üzerime düşen öğüt vazifesini yerine getirmiş bulunuyorum" dedi.[454]

---

449 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 2/55, İbn Sa'd, 1/155, Taberî, Târîh, 2/195, Ebu Nuaym, Delâil, 1/169, Beyhakî, Delâil, 2/29, İbn Cevzî, 1/133, İbn Seyyid, 1/42, Zehebî, Târîh, s. 59, İbn Kesîr, Bidâye, 2/284, Suyutî, Hasâis, 1/210, Diyarbekrî, 1/258, Halebî, 1/194.

450 İbn Sa'd, 1/155, Ebu Nuaym, Delâil, 1/169-170, İbn Cevzî, 1/133, Diyarbekrî, 1/258, Halebî, 1/195.

451 Ebu Nuaym, Delâil, 1/170.

452 Abdurrezzak, 5/318.

453 İbn Sa'd, 1/155.

454 İbn Sa'd, 1/155, Ebu Nuaym, Delâil, 1/170, İbn Cevzî, 1/133, Diyarbekrî, 1/258, Halebî, 1/195.

Busra'da Üç Yahudi'nin Peygamberimiz Aleyhisselama Suikast Teşebbüsünde Bulunmaları ve Rahip Bahîra Tarafından Vazgeçirilmeleri

Rivayet edildiğine göre; Peygamberimiz Aleyhisselamın amcası Ebu Talib'le yaptığı Şam seferi sırasında Rahip Bahîra'nın Peygamberimiz Aleyhisselamda gördüğü şeyleri, Ehl-i Kitabdan,[455] Yahudilerden[456] Zebir,[457] Temmam[458] ve Deris adlarındaki[459] kimseler de gördüler.[460]

Peygamberimiz Aleyhisselamı öldürmeyi tasarladılar.

Bunu Rahip Bahîra ile de konuşmaya gelip, konuştular.[461]

Bu Yahudiler; Peygamberimiz Aleyhisselama suikast hususundaki görüşlerine Rahip Bahîra'nm da katılacağını sanıyorlardı.[462]

Rahip Bahîra onları böyle bir şeye girişmekten en şiddetli bir nehy ile nehyetti.[463]

Kendilerine, Allah'ı hatırlattı.

Kitabda, gelecek peygamberin zikrini ve sıfatını bulduklarını, O'nu öldürmek isteseler de öldüremeyeceklerini anlattı.[464] Onlara:

"Siz de, O'nun sıfatını, Kitabda bulamadınız mı?" diye sordu.

"Evet! Bulduk" dediler.

Bahîra:

"O halde, O'nu öldürmeye, sizin için yol ve imkân yoktur!" dedi.[465]

Bunun üzerine, onlar Bahîrâ'nın söylediği sözlerin doğruluğuna kanaat getirerek Peygamberimiz Aleyhisselamı bıraktılar, geri dönüp gittiler.[466]

---

455 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 2/55, İbn Sa'd, 1/155, Ebu Nuaym, Delâil, 1/170, Beyhakî, Delâil, 2/29, İbn Cevzî, 1/133, İbn Seyyid, 1/42, İbn Kesîr, Bidâye, 2/284, İbn Hacer, İsâbe, 1/176, Suyutî, Hasâis, 1/210, Diyarbekrî, 1/258.

456 Ebu Nuaym, Delâil, 1/170, İbn Cevzî, 1/133, Diyarbekrî, 1/258.

457 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 2/55, Suyutî, Hasâis, 1/210.

458 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 2/55, Ebu Nuaym, Delâil, 1/170, Suyutî, Hasâis, 1/210.

459 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 2/55, İbn Kesîr, Bidâye, 2/284, Suyutî, Hasâis, 1/210.

460 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 2/55, İbn Sa'd, 1/155, Ebu Nuaym, Delâil, 1/170, Beyhakî, Delâil, 2/29, İbn Cevzî, 1/133, İbn Seyyid, 1/42.

461 Ebu Nuaym, Delâil, 1/170, İbn Cevzî, 1/133, Diyarbekrî, 1/258.

462 Ebu Nuaym, Delâil, 1/170.

463 İbn Sa'd, 1/155, Ebu Nuaym, Delâil, 1/170, İbn Cevzî, 1/133, Diyarbekrî, 1/258.

464 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 2/55, Beyhakî, Delâil, 2/29, İbn Seyyid, 1/42, İbn Kesîr, Bidâye, 2/284, İbn Hacer, İsâbe, 1/176, Suyutî, Hasâis, 1/210, Diyarbekrî, 1/258, Halebî, 1/195.

465 İbn Sa'd, 1/155, Ebu Nuaym, Delâil, 1/170, İbn Cevzî, 1/133, Diyarbekrî, 1/258.

466 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 2/55, İbn Sa'd, 1/155, Taberî, Târîh, 2/195, Beyhakî, Delâil, 2/29, İbn Seyyid, 1/42, İbn Kesîr, Bidâye, 2/284.

Ebu Talib de, Rahip Bahîra'nın tavsiyesi üzerine, Peygamberimiz Aleyhisselamla birlikte, oradan hemen Mekke'ye döndü.[467]

Bir Açıklama

İbn İshak'ın (doğumu: 85, ölümü: 151 Hicrî) son zamanlarda bulunup 1401/1982 yılında yayınlanan Kitâbu'l-Mübtedâ ve'l-meb'as ve'l-megâzî-'sinin metninde Ebu Talib'in bu seyahat hakkında söylediği 12, 18 ve 13 beyitlik üç manzumesinin bulunduğu ve bunlarda Mekke'den yola çıkışları, Busra'da Rahip Bahîra tarafından ağırlanışları ve isimleri de açıklanan üç Yahudi tarafından Peygamberimiz Aleyhisselama yapılmak istenilen suikastın Rahip Bahîra tarafından önlenişi hadiselerinin dile getirildiği görülür.[468]

Bu manzumeler; Beyhakî tarafından da (doğumu: 384, ölümü: 458 Hicrî), İbn Asâkir tarafından da (ölümü: 571 Hicrî), Süheylî tarafından da (doğumu: 508, ölümü: 581 Hicrî) bilinmekte idi.

Hatta, İbn Asâkir, bunlardan 12 ve 18 beyitlik olanlarını kitabına (Târîh, 1/272-273); Süheylî de 18 beyitlik olanının başından 9 beytini Ravdu'l-ünüf'üne (2/227-228) kaydetmiştir.

Peygamberimiz Aleyhisselamın İsim ve Sıfatlarının Ehl-i Kitab Nezdinde Belli Oluşu

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselamın isim ve sıfatları, Musa Aleyhisselama indirilen Tevrat'ta ve İsa Aleyhisselama indirilen İncil'de yazılı olup Ehl-i Kitab olan Yahudi ve Hristiyan bilginleri bu hususta tam bilgiye sahip bulunmakta,[469] kendilerine Kitab verilenler, Peygamberimiz Aleyhisselamı öz oğullarını tanıdıkları gibi tanımakta idiler.[470]

Nitekim, Yahudi âlimlerinden iken Müslüman olan Abdullah b. Selam:

"Ben, Resûlullah Aleyhisselamı, kendi oğlumu tanıdığımdan daha ziyade tanırım!" dediği zaman, Hz. Ömer:

"Ey Selam'ın oğlu! Bu, nasıl tanıma?" diye sormuştu.[471]

Abdullah b. Selam:

---

467 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 2/55, İbn Sa'd, 1/155, Taberî, Târîh, 2/195, Ebu Nuaym, Delâil, 1/170, Beyhakî, Delâil, 2/29, İbn Asâkir, 1/271, İbn Seyyid, 1/42, İbn Kesîr, Bidâye, 2/284.

468 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 2/55-57.

469 A'râf: 157.

470 Bakara: 146.

471 Vâhidî, s. 27, Neseffî, 1/82, Hâzin, 1/94, Beyzâvî, 1/89, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 1/147.

"Ben, Muhammed (Aleyhisselam)ın gerçekten Resûlullah olduğuna yakînen şehadet ederim.[472]

Kendisinin peygamber olduğunda hiç şüphe etmem![473]

Çünkü, O'nun Allah tarafından gönderilen peygamber olduğu, na't ve vasıfları Kitabımızda bulunmaktadır.[474]

Kendi oğlum üzerinde ise böyle kesin bir şehadeti yapamam![475]

Çünkü, onun anası[476] kadının ne yaptığını bilemem.[477]

Ne bileyim, belki de ihanet etmiş olabilir!" dedi.[478]

Bunun üzerine, Hz. Ömer:

"Ey Selam'ın oğlu! Allah seni hakka isabet ettirmiş!" dedi[479] ve onun başını öptü.[480]

Daha Önceki Peygamberlerden Peygamberimiz Aleyhisselam Hakkında Ahd ve Mîsak Alınışı

Yüce Allah; daha önceki peygamberlerden de, Peygamberimiz Aleyhisselama iman ve yardım etmeleri hakkında ahd ve mîsak almıştır.[481]

Kadı Iyaz der ki:

"Yüce Allah, o mîsakı, vahiy ile almıştır. Hiçbir peygamber göndermemiştir ki, ona Muhammed Aleyhisselamı veya vasıflarını anmış ve 'O'na eriştiğin takdirde, kesin olarak iman edeceksin!' diye kendisinden ahd ve mîsak almış olmasın!

Deniliyor ki: Yüce Allah, bunu kendi kavimlerine de haber vermeleri ve onların kendilerinden sonra gelecek kavimlerine de aynen bildirmeleri hususunda da kesin söz almıştır."[482]

Atâ b. Yesar'dan rivayet edildiğine göre:

Peygamberimiz Aleyhisselamın Tevrat'taki sıfatlarından sorulunca, Abdullah b. Amr İbnü'l-Âs demiştir ki:

---

472 Vâhidî, s. 27, Hâzin, 1/94.
473 Zemahşerî, 1/321, Râzî, 4/128, Hâzin, 1/94, Beyzâvî, 1/98, Ebussuud, 1/176.
474 Hâzin, 1/94, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 1/147.
475 Vâhidî, s. 27.
476 Zemahşerî, 1/321, Râzî, 4/128, Nesefî, 1/82, Beyzâvî, 1/89, Ebussuud, 1/176.
477 Vâhidî, s. 27, Hâzin, 1/94, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 1/147.
478 Zemahşerî, 1/321, Râzî, 4/128, Nesefî, 1/82, Beyzâvî, 1/89, Ebussuud, 1/176.
479 Vâhidî, s. 27, Hâzin, 1/94, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 1/147.
480 Zemahşerî, 1/321, Râzî, 4/128, Hâzin, 1/94, Nesefî, 1/82, Beyzâvî, 1/89, Ebussuud, 1/176.
481 Âl-i imrân: 81.
482 Kadı Iyaz, 1/35.

"Evet! Vallahi, Kur'ân'daki 'Ey Peygamber! Şüphe yok ki, Biz seni şahit, müjdeleyici ve korkutucu olarak gönderdik!'[483] âyetindeki bazı sıfatlar ile, Tevrat'ta da tavsif buyrulmuştur. Şöyle ki:

'Ey Peygamber! Biz seni şahit, müjdeleyici, korkutucu, ümmîler için de koruyucu olmak üzere gönderdik.

Sen, benim kulumsun, peygamberimsin.

Ben, sana Mütevekkil ismini verdim.

O, ne kötü huyludur, ne katı kalblidir; ne de çarşılarda, pazarlarda bağırır, çağırır.

O, kötülüğü kötülükle de karşılamaz, fakat affeder, bağışlar.

Doğru yoldan sapan milleti Lâ ilâhe illallah [Allah'tan başka ilah yoktur!] diyerek doğrultmadıkça, kör gözleri, sağır kulakları, kapalı gönülleri açmadıkça, Allah O'nun ruhunu almayacaktır!'"[484]

Atâ b. Yesar, Yahudi âlimlerinden iken Müslüman olan Abdullah b. Selâm'ın da bunu aynen tekrarladığını; ve yine Yahudi âlimlerinden iken Müslüman olan Ka'bu'l-Ahbar'ı da Abdullah b. Selam'ın söylediklerinin aynısını söylerken işittiğini, Ebu Vâkıdü'l-Leysî'nin kendisine haber verdiğini, aynı zamanda:

"O'nun doğum yeri Mekke, hicret yurdu Taybe (Medine) olacak, kendisi Şam ülkesine hükmedecektir.

O'nun ümmeti de, bollukta ve darlıkta, her yerde Allah'a hamd ederler; her yüksek yerde tekbir getirirler.

Güneşin seyrini izleyip, vakitleri gelince, nerede olursa olsun, namazlarını kılarlar.

Bellerine fota (izar) bağlarlar.

Kollarını yıkarlar (abdest alırlar).

Ezanlarının sesleri, geceleyin, gök boşluğunda arı uğultusu gibi uğuldar!" dediğini açıklamıştır.

Abdullah b. Abbas da, Ka'b'a:

"Tevrat'ta, Resûlullah Aleyhisselamın na'tını nasıl buldun?" diye sorduğu zaman, Ka'b:

"Tevrat'ta, O'nun na'tı:

---

483 Ahzâb: 35.

484 İbn Sa'd, 1/362, Ahmed b. Hanbel, 2/174, Buhârî, Sahîh, 3/21, Beyhakî, Delâil, 2/374-377, Kadı Iyaz, 1/19, İbn Cevzî, 1/37-38, İbn Seyyid, 1/58, Zehebî, Târîh, s. 92-94, İbn Kesîr, Bidâye, 2/325.

'Muhammed b. Abdullah, Mekke'de doğacak, Tâbe'ye (Medine'ye) hicret edecek, Şam'a hakim olacaktır!

Kendisi ne kötü söz söyler, ne de çarşılarda bağırır çağırır.

Kötülüğü kötülükle karşılamaz, fakat affeder, bağışlar.

Onun ümmeti de, bollukta, darlıkta, her yerde, Allah'a hamd ederler. Tekbir getirirler.

Kollarını yıkarlar (abdest alırlar).

Bellerine fota bağlarlar.

Savaşta saf oldukları gibi, namazlarında saf olurlar.

Mescidlerinde, arı uğultusu gibi uğuldarlar.

Ezanlarının sesleri, gök boşluğunda duyulur!' diye yazılı bulduk" demiştir.[485]

Kur'ân-ı Kerîm'e göre; Musa Aleyhisselama indirilen Tevrat'ta Peygamberimiz Aleyhisselamın Ashabının vasıfları, hal ve şanları da şöyle açıklanmış bulunuyordu:

"Muhammed, Allah'ın Resûlüdür.

O'nunla birlikte olanlar (Ashab da), kâfirlere karşı çok sert, kendi aralarında ise çok merhametlidirler.

Onların, rükû ve secde ederek; Allah'tan, lutuf ve rızasını istediklerini görürsün.

Onların yüzlerinde, secdelerin izinden dolayı, nuranîlik vardır.

Bu, onların Tevrat'taki vasıflarıdır..."[486]

Peygamberimiz Aleyhisselamın geleceğini İsa Aleyhisselam da müjdelemiş, Kur'ân-ı Kerîm'de açıklandığı üzere:

"Bir zaman, Meryem oğlu İsa:

'Ey İsrail oğulları! Ben size, Allah'ın gönderdiği peygamberiyim!

Benden önceki Tevrat'ı tasdik edici, benden sonra gelecek peygamberi de -ki, ismi Ahmed'dir- müjdeleyici olarak geldim" demişti.[487]

İbn İshak'ın (85-151 Hicrî) bildirdiğine göre; İsa Aleyhisselama Allah tarafından gelen İncil'de Peygamberimiz Aleyhisselamın sıfatı ve ismi hakkında verilmiş olan bilgiyi, İsa Aleyhisselamın devrinde havari Yuhannâ da yazdığı İncil'de tesbit etmiş bulunuyordu.

---

485 Dârimî, 1/14-15, İbn Cevzî, 1/38-39, Zehebî, Târîh, s. 94.

486 Feth: 29.

487 Saf: 6

Nitekim, İsa Aleyhisselam, kendisini inkâr eden kavmine karşı:

"Rab tarafından çıkıp gelecek olan O Münhamenna, Rab tarafından çıkıp gelecek olan O Rûhu'l-Kudüs gelmiş olsaydı, O bana şehadet ederdi.

Siz de, şehadet edersiniz.

Çünkü, öteden beri benimle birlikte bulunuyorsunuz.

Ben, bunları size söyledim ki, şüpheye düşmeyesiniz ve sürçmeyesiniz!" demiştir.

Münhamenna, Süryanice Muhammed demektir. Bunun Rumcası Baraklitus'dur.[488]

Ebu'l-Ferec İbn Cevzî'nin (540-597 Hicrî), İbn Kuteybe'den (213-276 Hicrî) nakline göre:

İsa Aleyhisselam, havarilerine:

"Ben gidersem, size Faraklit, Rûhu'l-Hak gelecektir!

O, kendiliğinden söz söylemeyecek, ancak kendisine ne söylenirse onu söyleyecektir.

O, bana şehadet edecektir.

Siz de şehadet edersiniz.

Çünkü, siz halktan daha önce benimle birlikte bulunuyorsunuz.

Ben gitmezsem, Faraklit size gelmez!" demiştir.[489]

Gerek Baraklitus, gerek Faraklit sözü Periclotas şekline sokulup Yuhanna İncili'nde "Teselli Edici" diye tercüme edilmiştir.[490]

Şüphesiz ki, İsa Aleyhisselamın anadili Yunanca değil, İbranice idi. Kendisine Allah tarafından indirilmiş olan İncil'in de İbranice olacağı tabiîdir.

İsimleri tercüme etmek Ehl-i Kitab âlimlerince âdet olduğundan, İsa Aleyhisselamın kendisinden sonra geleceğini müjdelediği âhir zaman peygamberinin ismini de Yunancaya tercüme etmişler ve Arapça mütercimler de onu Faraklit olarak Arapçalaştırmışlardır.

Bir papaz tarafından yazılıp Hicrî 1268 yılında Kalküta'da bastırılan bir broşürde; Faraklit olarak Arapçalaştırılan ismin İncil'in Yunanca nüshasında Paraklitus şeklinde mi, yoksa Piraklütüs şeklinde mi geçtiği incelenerek, birinci şekle göre ismin Teselli ve Yardım Edici, Vekil mânâlarına geldiği ifade ve ikinci şekle göre ise, Muhammed ve Ahmed mânâlarına

---

488 İbn İshak, İbn Hişam, 1/248.

489 İbn Cevzî, 1/67.

490 Yuhanna İncili, bab: 14, fıkra: 16; bab: 15, fıkra: 26; bab: 16, fıkra: 7.

gelebileceği itiraf edilmiş ve Müslümanların bu şekli iltizam ettikleri ileri sürülmüştür.

Halbuki, iki kelime arasında şekil ve telaffuz bakımından pek az bir fark vardır.

Yunan harfleri, birbirlerine benzerler.

Bazı İncil nüshalarındaki Piraklütüs, belki de, yazıcıların hatası yüzünden Paraklitüs olmuştur."[491]

Kur'ân-ı Kerîm'e göre Peygamberimiz Aleyhisselamın ashabının "İncil'deki vasıfları da, bir ekin gibidir ki; filizini çıkarmış, onu kuvvetlendirmiş, sapları üzerine, bir düzeye dizilmiştir. Öyle ki, ekincilerin hoşuna gider. Bu (teşhisle) ki, onlarla, kâfirleri öfkelendirmek içindir. Allah, onlardan, iyi amel işleyenlere bir mağfiret ve büyük bir ecir vaad buyurmuştur."[492]

Markos İncili'nde bu hususta şöyle denilmiş olduğu görülür:

"Ve dedi: Allah'ın melekûtu böyledir. Yere tohum saçan bir adam gibidir.

Gece gündüz uyuyup kalkar, tohum biter ve büyür. Nasıl, o bilmez.

Toprak, kendiliğinden önce otu, sonra başağı, sonra başakta dolu taneyi verir.

Mahsul kemale erdiği zaman, hemen orağı salar.

Çünkü, hasat zamanı gelmiştir."[493]

İsrail Oğullarının Gelmesini Bekledikleri Üç Peygamber

Yuhannâ'nın İncil menkıbesine göre, Yahudiler üç peygamberin gelmesini beklemekte idiler:

İlki: Tekrar geleceğini sandıkları İlya,

İkincisi: Mesîh İsa Aleyhisselam,

Üçüncüsü: Herkesin bildiği, kendisi sadece "O Peygamber" diye anılan peygamberdi.

Yahudiler, Yahya Aleyhisselama:

"Sen kimsin?" diye sordukları zaman, o:

"Ben, Mesîh değilim!" dedi.

Yahudiler:

"Öyle ise, sen nesin? İlya mısın?" dediler.

---

491 Rahmetullah, İzhâru'l-hak, Türkçe terceme, 2/262-263.

492 Feth: 29.

493 Markos İncili, bab: 4, fıkra: 26-29.

Yahya Aleyhisselam:

"Değilim!" dedi.

Bunun üzerine, Yahudiler:

"Sen, O Peygamber misin?" diye sordular.

Yahya Aleyhisselam:

"Hayır!" dedi.

Yahudiler:

"Öyle ise, sen kimsin? Kendin hakkında, ne diyorsun?" dediler.

Yahya Aleyhisselam:

"Ben, İşaya Peygamberin dediği gibi:

'Rabbin yolunu düzeltiniz!' diye çölde bağıranın sesiyim!

Aranızda biri duruyor da, siz onu bilmiyorsunuz.

Benden sonra gelen odur! Ben, onun çarığının bağını çözmeye lâyık değilim!" dedi.[494]

İsa Aleyhisselam ise, Yahya Aleyhisselam hakkında:

"Eğer kabul etmek isterseniz, gelecek olan İlya budur!" demiş;[495] gelecek olan Mesîh'in de İsa Aleyhisselam olduğu,[496] gösterdiği mucizelerle anlaşılmıştır.[497]

Geleceği müjdelenenlerden üçüncüsü olan ve kendisi sadece "O Peygamber" diye anılan[498] son peygamberin gelmesi ise, İsa Aleyhisselamdan sonra beklenip duruyordu.

Nitekim, Medineli putperest Evs ve Hazrec kabilelerinin ne zaman Medineli Yahudilerle araları açılsa, Yahudiler onlara:

"Bir peygamber, hemen gönderilmek, gelmek üzeredir!

Onun geleceği zamanın gölgesi düştü.

O peygamber gelince, biz ona tâbi olacak; İrem ve Âd kavimleri gibi, sizi öldürüp kökünüzü kazıyacağız!" derlerdi.[499]

Rahip Bahîra'nın da dediği gibi, Yahudiler gelmesini bekledikleri son peygamberin İsrail oğullarından olmasını arzu etmekte idiler.

---

494 Yuhanna İncili, bab: 1, fıkra: 19-27.

495 Matta İncili, bab: 11, fıkra: 14-15.

496 Matta İncili, bab: 2, fıkra: 1-5,

497 Matta İncili, bab: 11, fıkra: 1-6.

498 Yuhanna İncili, bab: 1, fıkra: 21-25.

499 İbn İshak, İbn Hişam, 2/70, Taberî, Târîh, 2/234, Beyhakî, Delâil, 2/75-76, İbn Esîr, Kâmil, 2/95-[c] İbn Seyyid, 1/156, Zehebî, Târîh, s. 290, İbn Kesîr, Bidâye, 2/149.

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselam ise, İsmail Aleyhisselamın soyundan gelen Araplardan olduğu için; Medineli Yahudiler de Peygamberimiz Aleyhisselama kıskançlıklarından dolayı, iman etmemekte ve karşı koymakta direnmiş durmuşlardır.[500]

İbn İshak'ın Abdullah b. Ebi Bekr, b. Muhammed, b. Amr, b. Hazm'dan, onun da Peygamberimizin zevcesi Hz. Safiyye'den rivayetine göre:

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselamın Medine'ye hicreti sırasında, Kuba köyüne geldiği işitilince, babası Huyey b. Ahtab ile amcası Ebu Yâsir b. Ahtab hemen Kuba'ya gitmişler, güneş batarken de, çok bitkin ve üzgün bir halde eve dönmüşlerdi.

Ebu Yâsir b. Ahtab, Huyey b. Ahtab'a:

"Bu, geleceği beklenilen O Peygamber midir?" diye sormuş, Huyey b. Ahtab:

"Evet! Vallahi, O'dur!" demişti.

Ebu Yâsir:

"Bunun O olduğunu iyice anladın ve tesbit ettin mi?" diye sormuş, Huyey b. Ahtab:

"Evet!" demiştir.

Ebu Yâsir:

"O halde, O'na karşı kalbinde ne var?" diye sormuş, Huyey b. Ahtab:

"Vallahi, sağ oldukça, O'na hep düşmanlık besleyip duracağım!" demiştir.[501]

Medineli Yahudilerin; Peygamberimiz Aleyhisselam ve Allah'tan getirdiği Kitabı hakkındaki tutum ve davranışları Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle açıklanır:

"Vaktâ ki, onlara Allah katından, yanlarındakini tasdik edici, doğrulayıcı bir Kitab geldi ki, onlar daha önce, kâfirlere karşı Allah'tan böyle bir fetih ve yardım istiyorlardı. İstedikleri kendilerine gelince, (kıskançlıklarından) onu inkâr ettiler. Artık, Allah'ın lâneti o kâfirlerin üzerinedir."[502]

Yüce Allah, Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselamı da, Firavun'a gönderdiği resûl gibi bir resûl olarak göndermiştir.[503]

Eski Ahid'de de, Musa Aleyhisselama Yüce Allah tarafından şöyle denildiği görülür:

"Onlar (İsrail oğulları) için, kardeşleri arasından, senin gibi bir peygamber çıkaracağım ve sözlerimi onun ağzına koyacağım ve ona emredeceğim

---

500 İbn Sa'd, 1/155.

501 İbn İshak, İbn Hişam, 2/165-166, Ebu Nuaym, Delâil, 1/77-78, Beyhakî, Delâil, 2/533, İbn Cevzî, 1/57.

502 Bakara: 89.

503 Müzzemmil: 15.

her şeyi onlara söyleyecek ve vâki olacak ki, Benim ismimle söyleyeceği sözlerimi dinlemeyecek olan adamdan, Ben arayacağım!"[504]

İsrail oğullarının kardeşlerinden maksadın, İsmail Aleyhisselamın oğulları olduğu mâlumdur. Onların içinden de, Muhammed Aleyhisselamdan başka hiçbir kimsenin ilahî vahye mazhar olduğu ve ağzına Yüce Allah'ın Kelamının konulduğu görülmemiştir.[505]

İbrahim Aleyhisselam ile oğlu İsmail Aleyhisselamın, Kâbe'nin duvarlarını örüp yükseltirlerken Yüce Allah'a:

"Ey Rabbimiz! Bizden sâdır olan şu hizmeti kabul buyur!

Şüphe yok ki, her şeyi işiten, her şeyi bilen Sensin Sen!

Ey Rabbimiz! Bizi, Sana teslimiyette sâbit kıl!

Soyumuzdan da, yalnız Sana boyun eğen Müslüman bir ümmet yetiştir!

Ey Rabbimiz! Onların içinden de, kendilerine Senin âyetlerini okuyacak, onlara Kitabı ve Hikmeti öğretecek, onları iyice temizleyecek bir peygamber de gönder..." diyerek dua ettikleri[506] ve:

"İçinizde, kendinizden bir peygamber gönderdik ki, size âyetlerimizi okuyor, sizi tertemiz yapıyor, size Kitabı ve Hikmeti öğretiyor, bilmediğiniz şeyleri size bildiriyor"[507] buyurularak Peygamberimiz Aleyhisselam hakkındaki dualarının kabul edilmiş olduğu açıklanmış bulunmaktadır.

Peygamberimiz Aleyhisselamın Her Türlü Kötülüklerden Korunarak Büyütülüşü

Peygamberimiz Aleyhisselam, amcası Ebu Talib'in şefkatli kanadı altında güzelce büyüyüp gidiyordu.[508]

Ebu Talib bu koruyuculuğunu ve kollayıcılığını hayatının sonuna kadar devam ettirdi.[509]

Yüce Allah; Peygamberimiz Aleyhisselamı, Ebu Talib'in yanında bulundurup[510] peygamberlikle şereflendireceği için, onu Cahiliye devrinin kötülüklerinden hiçbirine bulaştırmadı.[511]

---

504 Eski Ahid, Tesniye, bab: 18, fıkra: 18-19.
505 Mâverdî, A'lâmü'n-nübüvve, s. 198.
506 Bakara: 127-129.
507 Bakara: 151.
508 İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 5.
509 İbn Sa'd, 1/121.
510 İbn Sa'd, 1/121, Ebu Nuaym, Delâil, 1/169.
511 İbn İshak, İbn Hişam, 1/194, İbn Sa'd, 1/121, Ebu Nuaym, Delâil, 1/169, Beyhakî, Delâil, 2/28, 30, İbn Kesîr, Bidâye, 2/286-287.

1. Suyutî'nin Ebu Nuaym ve İbn Asâkir'den nakline göre, Hz. Ali der ki:

"Muhammed Aleyhisselama, bir gün:

'Sen, hiç puta taptın mı?' diye soruldu.

'Hayır!' buyurdu.

'Sen, hiç içki içtin mi?' diye sordular.

'Hayır! Ben, daha Kitab ve imanın ne olduğunu bilmezken bile, Kureyşîlerin küfür üzerinde bulunduklarını bilmekten uzak kalmamışımdır' buyurdu."[512]

Peygamberimiz Aleyhisselam, kendisini çocukluğu sırasında Yüce Allah'ın nasıl koruduğunu şöyle anlatır:

"Öyle bir zamanımı biliyorum ki; Kureyş çocuklarıyla birlikte, bir oyun oynamak üzere, bir yerden bir yere taş taşıyorduk.

Her birimiz, fotasını sıyırıp boynuna dolamış, taşı onun üzerinde taşıyordu.

Ben de, onlarla birlikte böyle yapıp gelir giderken, kendisini görmediğim birisi bana ağrıtıcı bir yumruk indirip:

'Bağla fotanı beline!' dedi.

Ben de, hemen, fotamı belime bağladım.

Arkadaşlarımın arasında, yalnız ben, fotalı olduğum halde boynumda taş taşıdım."[513]

2. Cabir b. Abdullah'ın rivayetine göre, Peygamberimiz Aleyhisselam, Kureyş ile birlikte, Kâbe için taş taşıyordu. Fotası da üzerinde idi.

Peygamberimiz Aleyhisselamın amcası Hz. Abbas:

"Kardeşimin oğlu! Şu fotanı çözsen, omuzlarının üzerine alsan da, taşıyacağın taşla gitsene!" demişti.

Peygamberimiz Aleyhisselam, fotasını çözüp omuzlarının üzerine koyar koymaz, yere, baygın düştü!

İşte ondan sonra, kendisi hiçbir vakit çıplak görülmemiştir.[514]

3. Peygamberimiz Aleyhisselam, on iki yaşında bir çocuk iken,[515] Rahip Bahîra'nın Kureyş müşriklerinin Lât ve Uzzâ putları adına yemin edip durduklarına bakarak, Peygamberimiz Aleyhisselama da "Lât ve Uzzâ

512 Suyutî, Hasâis, 1/221, Diyarbekrî, 1/254, Halebî, 1/204.

513 İbn İshak, İbn Hişam, 1/194-195, Beyhakî, Delâil, 2/30, 31, İbn Kesîr, Bidâye, 2/287, Halebî, 1/299.

514 Buhârî, Sahîh, 1/96, Müslim, 1/268, Beyhakî, Delâil, 2/32.

515 İbn Sa'd, 1/153, Belâzurî, Ensâb, 1/96, İbn Kuteybe, Maârif, s. 65, İbn Cevzî, 1/131, İbn Kayyım, 1/31.

hakkı için, sorularıma cevap ver!" dediği zaman, "Lât ve Uzzâ adına yemin vererek bana bir şey sorma! Vallahi, ben, bunlardan nefret ettiğim kadar, hiçbir şeyden nefret etmem!" demiştir.[516]

4. Peygamberimiz Aleyhisselamın dadısı Ümmü Eymen der ki:

"Kureyş müşrikleri, tâzim için, Buvâne putunun yanında yılda bir gün toplanırlar, geceye kadar onun yanında saç kestirmek, itikâfa girmek, kurban kesmek suretiyle tören yaparlardı.

Ebu Talib de, Kureyş kavmi ile birlikte bu bayram için hazırlanmış ve Resûlullah Aleyhisselamın da bu bayramda kavminin yanında bulunmak üzere hazırlanmasını söylemişti.

Resûlullah Aleyhisselam bundan kaçınınca, Ebu Talib'in de, Resûlullah'ın âmelerinin (halalarının) da Resûlullah'a son derece kızdıklarını gördüm.

Halaları:

'İlahlarımızdan yüz çevirmek demek olan bu davranışından dolayı, senin bir felakete uğramandan korkuyoruz!' diyerek o kadar ısrar ettiler, o kadar üzerine düştüler ki, Resûlullah Aleyhisselam yanlarına düşüp gitmek zorunda kaldı.

Allah'ın dilediği kadar bir müddet orada gaip olup görünmedi.

Sonra, korkudan benzi sararmış bir halde dönüp yanımıza geldi.

Halaları:

'Senin başına ne felaket geldi?' diye sordular. O da:

'Bana cin dokunmasından korkuyorum!' dedi.

Halaları:

'Allah, seni şeytanla mübtelâ kılmaz! Sende, iyi haslet ve meziyetler var. Söyle bakalım, görmüş olduğun şey nedir?' dediler.

Resûlullah:

'Ben, bu putun yanına yaklaşınca, beyaz ve uzun boylu bir adam peyda olup, bana 'Ey Muhammed! Gerine dön! Sakın ona el sürme!' diyerek bağırıyordu!' dedi.

Artık, kendisine peygamberlik gelinceye kadar, onların bayramına ve törenine katılmadı."[517]

---

516 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 2/54, İbn Sa'd, 1/154, Ebu Nuaym, Delâil, 1/169, Beyhakî, Delâil, 2/35, İbn Cevzî, 1/133, İbn Seyyid, 1/42.

517 İbn Sa'd, 1/158, Ebu Nuaym, Delâil, 1/187, İbn Cevzî, 1/38-39, İbn Seyyid, 1/45, Zehebî, Târîh, s. 80-81, Suyutî, Hasâis, 1/221-222, Halebî, 1/200-201.

5. Hz. Ali'nin, Peygamberimiz Aleyhisselamdan bizzat işitip bildirdiğine göre, Peygamberimiz Aleyhisselam buyurmuşlardır ki:

"Ben, Cahiliye devri insanlarının işledikleri bir şeyi işlemeye iki kere teşebbüs etmiş isem de, Yüce Allah, işlemek istediğim şeyle benim arama girip beni ondan alıkoydu.

Bundan sonra, Yüce Allah beni peygamberlikle şereflendirinceye kadar hiçbir kötü şeye teşebbüs etmedim!"[518]

İki kere yapmaya teşebbüs edip alıkonulduğum şey de şu idi:

"Bir gece, Mekke'nin yukarı taraflarında, Kureyş'ten bir veya birkaç gençle birlikte kendi koyunlarımızı otlatıyordum.

Arkadaşıma:

'Eğer koyunuma bakarsan, ben de diğer gençler gibi, Mekke'ye gidip gece konuşmalarına katılayım' dedim.

Arkadaşım:

'Olur. İstediğini, yap!' dedi.

Ben, bu arzumu yerine getirmek üzere, yola çıktım.

Mekke evlerinden ilk evin yanına vardığım zaman, defler, düdüklerle ıslık çalındığını işittim.

'Nedir bu?' diye sordum.

'Filan erkek, filanca kadınla evleniyor!' dediler.

Hemen, oturup onlara bakmaya başladım.

Derken, Yüce Allah kulaklarımı tıkadı, uyuyakaldım.

Beni ancak güneşin sıcaklığı uyandırabildi!

Hemen, dönüp arkadaşımın yanına geldim.

'Ne yaptın?' diye sordu.

'Hiçbir şey yapmadım!' dedim. Sonra da başımdan geçeni ona anlattım.

Başka bir gece, yine, arkadaşıma aynı şekilde ricada bulundum. O da:

'Olur. Dilediğini, yap!' dedi.

Yola çıkıp Mekke'ye geldiğimde, şu geçen gece Mekke'ye geldiğim zaman işittiğimin aynısını işittim.

Hemen, oraya çöküp bakmaya başladım.

---

518 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 2/58, Buhârî, Târîh, 1/130. Taberî, Târîh, 2/196. Ebu Nuaym, Delâil, 1/186, Beyhakî, Delâil, 2/33, İbn Seyyid, 1/44, Zehebî, Târîh, s. 79, İbn Kesîr, Bidâye, 2/287, İbn Hacer, Metâlib, 4/178, Suyutî, Hasâis, 1/219.

Derken, Yüce Allah kulaklarımı tıkadı.

Vallahi, beni ancak güneşin sıcaklığı uyandırabildi!

Uyanınca, hemen, arkadaşımın yanına döndüm. Başımdan geçeni ona anlattım.

Bundan sonra, Yüce Allah beni peygamberlikle şereflendirinceye kadar hiçbir kötü şeye teşebbüs etmedim."[519]

6. Kureyş müşriklerinin, putları olan Lât ve Uzzâ'ya geceleri taptıktan sonra yatmayı âdet edindikleri sıralarda, Peygamberimiz Aleyhisselamın, zevcesi Hz. Hatice'ye "Ey Hatice! Vallahi, ben hiçbir zaman Lât'a tapmam! Vallahi, ben hiçbir zaman Uzzâ'ya tapmam!" dediğini ve Hz. Hatice'nin de "Boşver Uzzâ'yı Muzzâ'yı!" diye karşılık verdiğini komşusunun işitmiş olduğu rivayet edilir.[520]

İbn İshak (85-151 Hicrî) der ki:

Resûlullah Aleyhisselam; erlik çağına erinceye kadar, mertlik ve insanlıkça, kavminin en üstünü; ahlâkça en güzeli; soy sop itibarıyla en şereflisi; komşuluk haklarını en çok gözeteni; akıl ve uslulukça en büyüğü; doğruluk ve doğrü sözlülükte en başta geleni; eminlik ve güvenilirlikte en büyüğü; kötülükten, insanları alçaltan huylardan da, insanların en uzak bulunanı idi.

Yüce Allah, bütün iyi haslet ve meziyetleri onda toplamıştı.

Bunun için; kendisi, kavmi arasında 'el-Emîn' adıyla anılırdı."[521]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Hılfu'l-fudûl'e Girişi ve Hılfu'l-fudûl'ün İcraatından Bazı Örnekler

Peygamberimiz Aleyhisselam yirmi yaşlarında iken[522] amcalarıyla birlikte katıldığı[523] son Ficar kavgasından dönüldükten sonra,[524] Haram aylardan Zilkade ayında idi ki,[525] Yemenli Zübeyd kabilesinden bir adamın satmak üzere Mekke'ye getirdiği bir yük metaını Kureyş eşrafından Âs b. Vâil satın almış, parasını ödemeye yanaşmamıştı.[526]

---

519 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 2/58-59, Taberî, Târîh, 2/196, Ebu Nuaym, Delâil, 1/186, Beyhakî, Delâil, 2/33-34, İbn Seyyid, 1/44-45, Zehebî, Târîh, s. 79-80, İbn Kesîr, Bidâye, 2/287-288, İbn Hacer, Metâlib, 4/178, Suyutî, Hasâis, 1/289.

520 Ahmed b. Hanbel, 5/362.

521 İbn İshak, İbn Hişam, 1/194, İbn Kesîr, Bidâye, 2/286-287.

522 İbn İshak, İbn Hişam, 1/198, İbn Sa'd, 1/128, Yakubî, 2/17, İbn Cevzî, 1/127, İbn Seyyid, 1/46.

523 İbn Esîr, Kâmil, 2/41, İbn Seyyid, 1/46.

524 İbn Sa'd, 1/128.

525 Süheylî, 2/72, İbn Kesîr, Bidâye, 2/291.

526 Mes'ûdî, Mürûc, 2/276, Süheylî, 2/72.

Âs b. Vâil adamın metaını kendisine geri vermesi isteğine de yanaşmayınca,[527] adamcağız:

Abduddar, Mahzum, Cumah, Sehm ve Adiyy b. Ka'b oğulları gibi, Mekke'nin nüfuzlu ailelerinin ileri gelenlerine başvurup Âs b. Vâil'deki alacağını ödettirmeleri için kendisine yardım etmelerini istemişti. Fakat, bunlar adamcağıza yardımcı olacakları yerde, Âs b. Vâil'i kayırmışlar, adamcağızı da azarlamışlardı.

İşin kötüye gittiğini gören[528] ve çaresizlik içinde kalan adam[529] güneşin doğmak üzere olduğu ve Kureyş ileri gelenlerinin de Kâbe'nin çevresinde küme küme oturdukları bir sırada, Ebu Kubeys dağına çıkarak "Ey Fihr hanedanı!" diye bağıra bağıra okuduğu şiirinde, uğradığı zulmü ve haksızlığı açıklayıp yardım dileğinde bulununca;[530] orada hemen kalkıp temaslara başlamak suretiyle ilk harekete geçen ve bu yolda daha başkalarını da harekete geçiren zât, Peygamberimiz Aleyhisselamın amcası Zübeyr b. Abdulmuttalib oldu.[531]

Kureyş kabilelerinden:

Hâşim b. Abdi Menaf,

Muttalib b. Abdi Menaf,

Zühre b. Kilab,

Teym b. Mürre,

Hâris b. Fihr oğulları, Darü'n-Nedve'de toplandılar.

Durumu aralarında konuştular, ne şekilde hareket edileceğini sözbirliğiyle belirlediler.[532]

Bu hususta andlaşmaya, birbirlerini davet ettiler.

Yaşlılığı dolayısıyla[533] Abdullah b. Cüd'an'ın evinde toplandılar.[534]

Abdullah b. Cüd'an, yemek yaptırıp onlara yedirdi.[535]

---

527 İbn Cevzî, 1/136.

528 Süheylî, 2/72, İbn Kesîr, Bidâye, 2/291.

529 Mes'ûdî, Mürûc, 2/276.

530 Mes'ûdî, Mürûc, 2/276-277, Süheylî, 2/72, İbn Kesîr, Bidâye, 2/292.

531 İbn Sa'd, 1/128, Mes'ûdî, Mürûc, 2/276-277, Süheylî, 2/72, İbn Cevzî, 1/137, İbn Kesîr, Bidâye, 2/292.

532 Mes'ûdî, Mürûc, 2/277.

533 İbn Esîr, Kâmil, 2/41, İbn Kesîr, Bidâye, 2/293.

534 İbn Sa'd, 1/129, Mes'ûdî, Mürûc, 2/276, Süheylî, 2/77, İbn Cevzî, 1/137, İbn Esîr, Kâmil, 2/41, İbn Kesîr, Bidâye, 2/292.

535 İbn Sa'd, 1/129, Süheylî, 2/72, İbn Cevzî, 1/137, İbn Esîr, Kâmil, 2/41, İbn Seyyid, 1/47, İbn Kesîr, Bidâye, 2/292.

"Mekkelilerden ve Mekkeliler dışında, Mekke'ye girecek olan sair insanlardan, Mekke'de zulme ve haksızlığa uğramış bir kimse bırakmamak;[536] mazlumun hakkı geri alınıncaya kadar zalime karşı mazlumla birlikte hareket etmek" üzere ahidleştiler ve akidleştiler.[537]

Denizlerin bir kıl parçasını ıslatacak kadar suyu bulundukça, Hira ve Sebîr dağı yerlerinde durduğu ve üzerlerinde dağ tekeleri yayıldığı müddetçe, ahid ve akidlerine bağlı kalacaklarına and içtiler.[538]

Geçmiş zamanlarda, Cürhüm kabilesinden:

Fadl b. Fadâle,

Fadl b. Vedâa,[539]

Fadl b. Hâris,[540] veya Fudayl b. Hâris[541] isimlerinde, eşraftan üç kişinin biraraya gelip:

Zalime karşı mazluma yardım etmek;[542] zayıfın hakkını güçlüden, yabancının hakkını yerliden almak; adaleti aralarında hâkim kılmak üzere, andlaşmışlardı.[543]

Kureyşliler, şekil ve mahiyeti itibarıyla eskisine pek benzeyen bu yeni teşebbüse de; "Fadl adlı kişilerin andı" anlamına gelen "Hılfü'l-fudûl" adını verdiler.[544]

Hılfü'l-fudûl'ün ilk işi; Âs b. Vâil'e giderek Zübeydî'nin malını Âs b. Vâil'den çekip almak ve Zübeydî'ye teslim etmek oldu.

O sırada; Has'am kabilesinden bir adam, umre veya hac yapmak maksadıyla, kızını yanına alarak Mekke'ye gelmişti.

Has'amî'nin Katul diye anılan kızı, herkesin kadınından güzeldi.

Mekke eşrafından Nübeyh b. Haccac; onu, görür görmez, babasının elinden zorla alıp kaçırdı.

Has'amî:

"Bu adamı bulup benim yanıma getirecek bir kimse yok mu?" diyerek feryad etti durdu.

---

536 İbn Esîr, Kâmil, 2/41, İbn Kesîr, Bidâye, 2/293 İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s.3.

537 İbn Sa'd, 1/129, Süheylî, 2/72-73, İbn Cevzî, 1/137-138, İbn Esîr, Kâmil, 2/41, İbn Seyyid, 1/47, İbn Kesîr, Bidâye, 2/292, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 3.

538 İbn Sa'd, 1/129, Süheylî, 2/73, İbn Cevzî, 1/138, İbn Seyyid, 1/47, İbn Kesîr, Bidâye, 2/292.

539 Süheylî, 2/70, İbn Esîr, Nihâye, 3/456, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 3.

540 İbn Esîr, Nihâye, 3/456, İbn Kesîr, Bidâye, 2/292.

541 Süheylî, 2/76.

542 İbn Kesîr, Bidâye, 2/292.

543 İbn Esîr, Nihâye, 3/456.

544 İbn Sa'd, 1/129, Yakubî, 1/18, Süheylî, 2/73, İbn Cevzî, 1/136, İbn Esîr, Nihâye, 3/456, İbn Esîr, Kâmil, 2/41, İbn Kesîr, Bidâye, 2/292, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 3.

Kendisine:

"Git de, derdini Hılfü'l-fudûl'e anlat!" denildi.

Bunun üzerine, Has'amî, hemen Kâbe'nin yanına dikilip:

"Yâ Hılfe'l-fudûl! Yetiş imdadıma!" diyerek bağırmaya başlayınca, kılıçlarını sıyırıp her taraftan boyunlarını uzatarak Has'amî'nin yanına yetişenler:

"İşte, sana yardıma geldik. Ne oldu sana?" diye sormaya başladılar.

Has'amî:

"Nübeyh, kızım hakkında bana zulmetti, kızımı elimden zorla çekip aldı!" dedi.

Hılfü'l-fudûl ashabı, hemen Has'amî'yi yanlarına alarak Nübeyh'in evine gittiler, kapısının önüne dikildiler.

Nübeyh yanlarına çıkınca, kendisine:

"Yazıklar olsun sana! Sen de biliyorsun ki, biz, bu hususta akid yapmışızdır! Haydi, tez getir kadını!" dediler.

Nübeyh:

"Emrinizi yerine getireyim! Fakat, bir gece olsun, ondan yararlanmama müsaade ediniz!" dedi.

Hılfü'l-fudûl ashabı:

"Hayır! Vallahi, sana süt sağım zamanı kadar bile müsaade edilemez!" dediler. Bunun üzerine, Nübeyh, kadını çıkarıp babasına teslim etmek zorunda kaldı.[545]

Peygamberimiz Aleyhisselam, amcalarıyla birlikte bulunup[546] Abdullah b. Cüd'an'ın evinde yapıldığını bildirdiği Hılfü'l-fudûl hakkında,[547] "Ona İslâmiyet devrinde bile davet edilsem, icabet ederim" buyurmuştur.[548]

Peygamberimiz Aleyhisselamın İzinin Makam'dakine En Çok Benzediği

Güvenilir ravilerin Abdullah b. Abbas'tan rivayetlerine göre,[549] Peygamberimiz Aleyhisselamın yirmi yaşlarında bulunduğu sırada idi ki, Kureyşliler kıyafet ve izlerden anlayan kâhin bir kadının yanına varıp:

---

545 Süheylî, 2/73, İbn Kesîr, Bidâye, 2/292.

546 Ahmed b. Hanbel, 1/190, İbn Cevzî, 1/138, İbn Esîr, Kâmil, 2/41.

547 İbn Sa'd, 1/129, Süheylî, 2/75, İbn Cevzî, 1/138, İbn Esîr, Nihâye, 3/456, İbn Esîr, Kâmil, 2/41, İbn Kesîr, Bidâye, 2/293.

548 İbn Sa'd, 1/129, Süheylî, 2/75, İbn Cevzî, 1/138, İbn Esîr, Nihâye, 3/356, İbn Esîr, Kâmil, 2/41, İbn Kesîr, Bidâye, 2/293, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 3.

549 İbn Mâce, 2/787.

"Şu Makam sahibine[550] iz bakımından[551] hangimizin daha çok benzediğini bize haber ver?" dediler.[552]

İbrahim Aleyhisselam İsmail Aleyhisselamla birlikte Kâbe'nin duvarlarını yükseltirlerken,[553] İbrahim Aleyhisselamın uzanıp yerden taş alması ve duvara kaldırması zorlaşınca,[554] İsmail Aleyhisselam, bir taş getirip İbrahim Aleyhisselamın ayağının altına koymuş, o da onun üzerinde dikilerek duvar örme işine devam etmişti.[555]

Kâbe'nin yapısı sona erinceye kadar bu iskele taş, köşelerde dolaştırılmış durmuştu.

İşte, İbrahim Aleyhisselamın üzerinde durduğu bu Taş'a "Makam-ı İbrahim" adı verilmiştir.[556]

Kur'ân-ı Kerîm'de de:

"Şüphesiz ki, âlimler için feyizli ve ayn-ı hidayet olmak üzere konulan ilk Beyt (Mâbed), elbette ki Mekke'de olandır. Orada, apaçık alâmetler, Makam-ı İbrahim vardır..."[557] buyurularak, bu mübarek taş anılmıştır.

İbrahim Aleyhisselamın gerek iskele gibi kullandığı ve gerek üzerine dikilip insanları hacca davet ettiği bu mübarek taşın[558] üzerinde İbrahim Aleyhisselamın iki ayağının izi de bulunmaktadır.[559]

Kâhin kadın, Kureyşîlerin isteklerine karşı:

"Eğer, siz şu ince milli yerin üzerine bir yaygı serer, sonra da onun üzerinde yürür geçerseniz, ben size istediğinizi haber veririm" dedi. Kureyşîler; ince, yumuşak milli yerin üzerine hemen bir yaygı serdiler, sonra da üzerinden yürüyüp geçtiler.

Kâhin kadın; Peygamberimiz Aleyhisselamın izini görünce:

"Bu iz; Makam'dakine benzerlikte en yakınınızdır!" dedi.

---

550 Ahmed b. Hanbel, 1/332, İbn Mâce, 2/787, İbn Seyyid, 1/78-79, Suyutî, Hasâis, 1/171, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/391.

551 İbn Mâce, 2/787, İbn Seyyid, 1/79.

552 Ahmed b. Hanbel, 1/332, İbn Mâce, 2/787, İbn Seyyid, 1/79, Suyutî, Hasâis, 1/171, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/391.

553 Bakara: 127.

554 Ezrakî, 1/59, Beyhakî, Delâil, 2/52, Zemahşerî, 1/448.

555 Buhârî, Sahîh, 4/116, Taberî, Tefsîr, 1/536, Beyhakî, Delâil, 2/52.

556 Ezrakî, 1/59, Taberî, Tefsîr, 1/536.

557 Âl-i imrân: 96-97.

558 Ezrakî, 1/67-68.

559 Ezrakî, 1/68, Taberî, Tefsîr, 4/11, Zemahşerî, 1/448, Kurtubî, 7/139, İbn Kesîr, Tefsîr, 1/384.

Bundan, yirmi yıl[560] veya yirmi yıla yakın[561], ya da Allah'ın dilediği kadar[562] bir müddet geçtikten sonra, Yüce Allah, Muhammed Aleyhisselamı peygamber olarak gönderdi.[563]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Ticaret Hayatına Atılışı

Kureyşliler; öteden beri ticaretle uğraşırlardı.[564]

Ticaretle uğraşmayanların ise, ellerinde hiçbir şeyleri bulunmazdı.[565]

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselam; on altı yaşında bulunduğu sırada, amcası Zübeyr b. Abdulmuttalib'le birlikte, Kureyşlilerin ticaret kervanına katılarak Yemen'e gitti.[566]

Giderken, önlerine gerilen puğur (kızgın) deveyi uysallaştırmak, gelirken de kafilenin önüne düşerek onları sel sularıyla dolup taşan geçitsiz vadiden selametle geçirmek gibi halleri görüldü.[567]

Bu hadiseler, ayrıntılı olarak şöyle anlatılır:

Ticaret kafilesi giderken bir vadiye uğramışlardı ki, erkek, puğur (kızgın) bir deve oradan kimseyi geçirmemekte idi.

Kafile, geri dönmek istedikleri zaman, Peygamberimiz Aleyhisselam;

"Ben onun hakkından gelirim!" diyerek kafilenin önüne düştü.

Puğur deve Peygamberimiz Aleyhisselamı görünce uysallaştı.

Peygamberimiz Aleyhisselam kendi devesinden inip onun üzerine bindi. Vadiyi geçtikten sonra, onu salıverdi.

Seferlerinden dönüşlerinde de, su ile dolup taşan bir vadiye rastlamışlar ve duraklamışlardı.

Peygamberimiz Aleyhisselam: "Siz, beni takip ediniz!" dedi. Kafile onu takip ederek selametle geçtiler. Sanki, Yüce Allah, oradaki suları kurutmuş, geçit verir hale getirmişti.

Mekke'ye gelip bunları anlattıkları zaman, halk "Bu gencin hal ve şanı büyük olacak!" demeye başladılar.[568]

---

560 Ahmed b. Hanbel, 1/332, İbn Mâce, 2/787, İbn Seyyid, 1/79, Suyutî, Hasâis, 1/171-172, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/391.

561 Ahmed b. Hanbel, 1/332, Suyutî, Hasâis, 1/172.

562 Ahmed b. Hanbel, 1/332, İbn Mâce, 2/787, İbn Seyyid, 1/79, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/391.

563 Ahmed b. Hanbel, 1/332, İbn Mâce, 2/787, İbn Seyyid, 1/79, Suyutî, Hasâis, 1/172, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/391.

564 İbn İshak, İbn Hişam, 1/199, Taberî, Târîh, 2/196.

565 Ebu Nuaym, Delâil, 1/173, İbn Seyyid, 1/47-48.

566 İbn Cevzî, 1/101, İbn Kesîr, Bidâye, 2/277, Diyarbekrî, 1/260.

567 İbn Kesîr, Bidâye, 2/277.

568 İbn Cevzî, 1/101.

Peygamberimiz Aleyhisselam; zengin Kureyş kadınlarından Hz. Hatice hesabına, Cüreş pazarına iki kere ticaret seferi yapmış ve her sefer için, kendisine ücret olarak genç ve erkek birer deve verilmiştir.[569]

Cüreş, Yemen'in Mekke tarafına düşen birinci iklimde 65 boylam 17 enlem derecesinde bulunan sancaklarından, büyük ve geniş şehirlerinden idi.[570]

Hz. Hatice; kendisine ait malları Tihâme'deki Hubaşe pazarında da sattırmak üzere Peygamberimiz Aleyhisselamı ücretle tuttu ve Kureyşîlerden tuttuğu başka bir zâtı da Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına kattı.

Hubaşe, Arapların pazar yerlerinden bir yer olup,[571] Yemen'de idi ve Mekke'ye altı günlük bir mesafede idi.

Orada, her yıl Recep ayında,[572] üç gün[573] veya sekiz gün pazar kurulur,[574] alışveriş yapılırdı.[575]

Bu sefer; Peygamberimiz Aleyhisselamın, Hz. Hatice hesabına Hubaşe'ye Meysere ile birlikte yaptığı ilk seferi idi.

Oradan, Tihâme kumaşı satın alıp Mekke'ye getirmişler, Hakîm b. Hizam'a satarak çok güzel bir kazanç sağlamışlardı.[576]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ben, Hatice'den daha hayırlı patron görmedim. Ben ve arkadaşım, seferden dönüp de, onun yanında, bizim için biriktirilmiş buğday ekmeği, nefis ve turfanda türlü yemişleri hazır bulmadığımız olmamıştır!" diyerek Hz. Hatice'yi övmüştür.[577]

Ebu Talib Amca, bir gün Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Ey kardeşimin oğlu! Ben, malsız bir adamım.

Zamanın, üzerimize çöken sıkıntısı son dereceyi buldu.

Kıtlık ve mücadele yılları, bizde ne sermaye bıraktı, ne de ticaret!

İşte, kavminin ticaret kervanı Şam'a gitmeye hazırlanmış bulunuyor. Hatice binti Huveylid de, bu kervana yükleyeceği mallarla katılacak, mallarının üzerinde de, kavminden bazı adamlar gönderecektir.[578]

---

569 Hâkîm, 3/182, Beyhakî, Delâil, 2/66, İbn Kesîr, Bidâye, 2/295.
570 Yâkût, 2/126.
571 Abdurrezzak, 5/320, Taberî, Târîh, 2/197, Yâkût, 2/210-211, İbn Seyyid, 1/50.
572 Ezrakî, 1/191, Yâkût, 2/210, Aynî, 10/104.
573 Ezrakî, 1/191, Halebî, 1/221.
574 Zübeyr b. Bekkâr, 1/191, Aynî, 10/104, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 3/473.
575 Ezrakî, 1/191, Aynî, 10/104, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 3/473, Halebî, 1/221.
576 Zübeyr b. Bekkâr, 1/371, Halebî, 1/221.
577 Abdurrezzak, 5/320, Yâkût, 2/211, İbn Seyyid, 1/50.
578 İbn Sa'd, 1/156, Ebu Nuaym, Delâil, 1/172, İbn Cevzî, 1/143, İbn Seyyid, 1/47-48.

Kendisinin, senin gibi güvenilir, temiz ve vefakâr bir insana çok ihtiyacı vardır. İşlerinden ve ticaretinden bir kısmına seni vekil yapması için yanına varıp kendisiyle konuşmuş olsaydık, iyi olurdu.[579]

Yine de, gidip dileğini ona arz edecek olursan, herhalde, hemen kabul eder.[580]

Temizliğin sebebiyle, seni başkasına üstün tutar sanırım.

Gerçi, ben senin Şam taraflarına gitmeni istemiyor ve sana Yahudilerden bir zarar gelmesinden korkuyorum, ama bundan başka bir fikir, bir çare de bulamıyorum" dedi.[581]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Belki de, o (Hz. Hatice), bu hususta bana bir haber salar" dedi.

Ebu Talib Amca:

"Ben, onun senden başkasını vazifelendireceğinden de endişe ediyorum. Sen, işi tedbirli olarak talep ve takip et!" dedi.[582]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Amcacığım! Sen, nasıl istiyorsan öyle yap!" dedi.[583]

Hz. Hatice; şerefli ve çok zengin bir kadındı, ticaretle uğraşırdı. Güvendiği kimselere sermaye verip -aralarında belirleyecekleri şarta göre, zarar ve ziyan sermayeye ait olmak üzere- onlarla ortak olur, elde edilen kazançtan bir kısmını onlara verirdi.[584]

Hz. Hatice; Ebu Talib ile Peygamberimiz Aleyhisselam arasında geçen konuşmayı işittiği zaman;[585] Peygamberimiz Aleyhisselamın son derecede doğruluğunu, eminliğini ve iyi huyluluğunu çok iyi bildiği için,[586] "Ben onun bunu isteyeceğini bilmiyordum!" dedi[587] ve hemen, Peygamberimiz Aleyhisselama haber salıp ticaret kervanını götürenlere veregeldiğinden daha fazla ücret vermek şartıyla ticaret malını Şam'a götürmesini teklif etti.[588]

---

579 Belâzurî, Ensâb, 1/97.

580 İbn Sa'd, 1/129, Ebu Nuaym, Delâil, 1/172, İbn Cevzî, 1/143, İbn Seyyid, 1/47-48.

581 Ebu Nuaym, Delâil, 1/173, İbn Cevzî, 1/143, İbn Seyyid, 1/48, Halebî, 1/216.

582 İbn Seyyid, 1/48, Halebî, 1/216.

583 Belâzurî, Ensâb, 1/97.

584 İbn İshak, İbn Hişam, 1/199, Taberî, Târîh, 2/196, Ebu Nuaym, Delâil, 1/173, Beyhakî, Delâil, 2/66, İbn Esîr, Kâmil, 2/39, İbn Seyyid, 1/48, İbn Kesîr, Bidâye, 2/293.

585 İbn Sa'd, 1/129, Ebu Nuaym, Delâil, 1/173, İbn Cevzî, 1/143, İbn Seyyid, 1/48, Halebî, 1/216.

586 İbn İshak, İbn Hişam, 1/199, Taberî, Târîh, 2/196, Ebu Nuaym, Delâil, 1/173, Beyhakî, Delâil, 2/66, İbn Esîr, Kâmil, 2/39, İbn Seyyid, 1/48, İbn Kesîr, Bidâye, 2/293.

587 Ebu Nuaym, Delâil, 1/173, İbn Seyyid, 1/48, Halebî, 1/216.

588 İbn İshak, İbn Hişam, 1/199, İbn Sa'd, 1/129, 156, Taberî, Târîh, 2/196, Ebu Nuaym, Delâil, 1/173, İbn Cevzî, 1/143, İbn Esîr, Kâmil, 2/398, İbn Seyyid, 1/48, İbn Kesîr, Bidâye, 2/293.

Peygamberimiz Aleyhisselam Hz. Hatice'nin yanına gelince, Hz. Hatice:

"Ben, seni, Şam'a göndereceğim ticaret malları üzerinde göndermek için çağırdım.

Senin doğru sözlü, son derece güvenilir, güzel huylu olduğunu biliyorum.

Sana, kavminden hiçbir kimseye vermediğim ücretin birkaç katını vereceğim!" dedi.[589]

Peygamberimiz Aleyhisselam, Hz. Hatice'nin bu teklifini kabul etti.[590]

Hemen, amcası Ebu Talib'le buluşup, durumu ona anlattı.[591]

Ebu Talib:

"Bu, Allah'ın sana gönderdiği bir rızıktır.[592]

Ey kardeşimin oğlu! Bana erişen habere göre, Hatice filan adamı iki erkek genç deve vermek üzere tutmuş. Biz sana da bu kadar ücret vermesine razı değiliz. Senin için, bu hususta onunla bir konuşsak olmaz mı?" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Sen nasıl istersen öyle olsun!" dedi.

Bunun üzerine, Ebu Talib, hemen Hz. Hatice'nin yanına gitti:

"Ey Hatice! Sen, Muhammed'i tuttun mu? Haber aldığıma göre, filan zâtı, iki erkek genç deve vermek üzere tutmuşsun.

Biz, Muhammed için, dört erkek ve genç deveden başkasına razı değiliz!" dedi.

Hz. Hatice:

"Sen bunu bize uzak ve düşman olan bir kimse için bile dilemiş olsaydın, yine kabul ederdik. Kaldı ki, bize akraba ve dost olan birisi için dilemiş bulunuyorsun ki, bu nasıl kabul edilmez?" dedi.[593]

Ticaret için Mekke'den Yola Çıkış

Peygamberimiz Aleyhisselam; Hz. Hatice'nin ticaret malını Şam'a götürüp satmak üzere,[594] kölesi Meysere ile birlikte Mekke'den yola çıktı.[595]

589 Ebu Nuaym, Delâil, 1/173, İbn Seyyid, 1/48, Halebî, 1/216.
590 İbn İshak, İbn Hişam, 1/199, Taberî, Târîh, 2/196, İbn Seyyid, 1/48, İbn Kesîr, Bidâye, 2/293.
591 Ebu Nuaym, Delâil, 1/173, İbn Cevzî, 1/143, İbn Seyyid, 1/48, Halebî, 1/216.
592 İbn Sa'd, 1/130, Ebu Nuaym, Delâil, 1/173, İbn Cevzî, 1/143, İbn Seyyid, 1/48, Halebî, 1/216.
593 İbn Sa'd, 1/130, Diyarbekrî, 1/262.
594 İbn İshak, İbn Hişam, 1/199, Taberî, Târîh, 2/196, Beyhakî, Delâil, 2/66, İbn Kesîr, Bidâye, 2/293.
595 İbn İshak, İbn Hişam, 1/199, İbn Sa'd, 1/130, Ebu Nuaym, Delâil, 1/173, Beyhakî, Delâil, 2/66, İbn Cevzî, 1/143, İbn Seyyid, 1/48.

Hz. Hatice; Huzeyme b. Hakîmü's-Sülemî'yi de, yardımcı olmak üzere, yanlarına kattı.[596] Huzeyme, Hz. Hatice'nin akrabasındandı.[597] Her yıl, Hz. Hatice'yi görmeye gelirdi.[598]

Hz. Hatice; kölesi Meysere'ye de, Peygamberimiz Aleyhisselam hakkında, "O'na hiçbir işte itaatsizlik etme! O'nun hiçbir görüşüne de aykırı davranma!" dedi.[599]

Peygamberimiz Aleyhisselamın amcaları ve amca mevkiinde bulunanları da, Peygamberimiz Aleyhisselamla ilgilenmelerini, kervan halkına tavsiye ettiler.[600]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Yolda Yorulan Develeri Hızlandırışı

Hicaz ile Şam arasında Hz. Hatice'nin mal yüklü develerinden ikisi yorulup geride ve ticaret kervanından gittikçe uzakta kalmaya başlamıştı.

O sırada, Peygamberimiz Aleyhisselam, önde bulunuyordu.

Meysere; hem kendi hayatından, hem bu develerin durumundan korktu.

Koşarak, Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına gelip, durumu haber verdi.

Peygamberimiz Aleyhisselam, hemen develerin yanına geldi.

Develerin ayaklarının altını ve kemiklerini eliyle oğuşturduktan sonra, yanlarından ayrıldı.

Develer, koşmaya başladılar ve böğürerek kafilenin önüne geçtiler.

Huzeyme, bunu görünce, Peygamberimiz Aleyhisselamın hal ve şanının büyük olacağını anladı. Hizmetine ve korunmasına çok özen gösterdi.[601]

Rahip Nastura'nın Peygamberimiz Aleyhisselam Hakkındaki Teşhisi

Ticaret kervanı, Şam topraklarından Busra'ya varıp erişti.[602]

---

596 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/134, Diyarbekrî, 1/262.
597 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/134, İbn Hacer, İsâbe, 1/427, Diyarbekrî, 1/262.
598 İbn Hacer, İsâbe, 1/427.
599 Halebî, 1/216, A. Zeyni Dahlan, Sîre, 1/54.
600 İbn Sa'd, 1/130, Ebu Nuaym, Delâil, 1/173, İbn Cevzî, 1/143, İbn Seyyid, 1/48, Halebî, 1/216.
601 Diyarbekrî, 1/262, Halebî, 1/219.
602 İbn Cevzî, 1/143, Diyarbekrî, 1/262.

Peygamberimiz Aleyhisselam, Busra çarşısında,[603] rahiplerden bir rahibin manastırının yakınındaki bir ağacın altına indi.[604] Denildiğine göre, altına inilen ağaç, çok yaşlı bir zeytin ağacı idi.[605]

Manastırda oturan rahibin adı Nastur (Nastura) idi.[606] Kendisi, Meysere'yi tanırdı.[607]

Savmaa'sından (manastırından) başını Meysere'ye doğru çıkarıp:[608]

"Ey Meysere![609] Şu ağacın altına inmiş olan zât kimdir?" diye sordu.

Meysere:

"Bu, Kureyşîlerden, Harem halkından bir zâttır!" dedi.

Rahip:

"Şimdiye kadar, bu ağacın altına peygamberden başkası inmemiştir!" dedi.[610]

"Şu saatte inen de, ancak peygamberdir!" demek istedi.[611]

"Kendisinin, gözlerinde biraz kırmızılık var mı?" diye sordu.

Meysere:

"Vardır ve gözlerinden hiç ayrılmaz!" dedi.[612]

Nastura:

"İşte, odur. O, peygamberlerin sonuncusu! Ne olurdu, ben onun peygamber olarak gönderilmesinin emrolunacağı zamana da erişseydim!" dedi.

Meysere; Rahip Nastura'nın bu sözlerini de aklında tuttu.[613]

Denildiğine göre, Hz. Ebu Bekir de Peygamberimiz Aleyhisselamın bu ticaret seferinde bulunmuş ve rahipten işittiği sözlerden çok duygulanmıştı.[614]

---

603 İbn Sa'd, 1/156, Ebu Nuaym, Delâil, 1/173, İbn Seyyid, 1/48.

604 İbn İshak, İbn Hişam, 1/199, Taberî, Târîh, 2/196, Ebu Nuaym, Delâil, 1/173, Beyhakî, Delâil, 2/66, İbn Esîr, Kâmil, 2/39, İbn Seyyid, 1/48, İbn Kesîr, Bidâye, 2/294.

605 Halebî, 1/218, A. Zeyni Dahlan, Sîre, 1/54.

606 İbn Sa'd, 1/130, Ebu Nuaym, Delâil, 1/173, İbn Abdilberr, 1/35, Süheylî, 2/326, İbn Cevzî, 1/143, İbn Seyyid, 1/48, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 5.

607 İbn Sa'd, 1/156, Ebu Nuaym, Delâil, 1/173, İbn Seyyid, 1/48, Halebî, 1/216-217.

608 İbn İshak, İbn Hişam, 1/199, Taberî, Târîh, 2/196, Ebu Nuaym, Delâil, 1/173, Beyhakî, Delâil, 2/66, İbn Esîr, Kâmil, 2/39, İbn Seyyid, 1/48, Zehebî, Târîh, 63, İbn Kesîr, Bidâye, 2/294.

609 İbn Sa'd, 1/156, Ebu Nuaym, Delâil, 1/173, İbn Seyyid, 1/48, Halebî, 1/217.

610 İbn İshak, İbn Hişam, 1/199, İbn Sa'd, 1/130, 156, Taberî, Târîh, 2/196, Ebu Nuaym, Delâil, 1/173, Beyhakî, Delâil, 2/66, İbn Esîr, Kâmil, 2/39, İbn Seyyid, 1/48. Zehebî, Târîh, s. 63, İbn Kesîr, Bidâye, 2/294.

611 Süheylî, 2/236.

612 İbn Sa'd, 1/156, Ebu Nuaym, Delâil, 1/173, İbn Cevzî, 1/143, İbn Seyyid, 1/48, Halebî, 1/217.

613 İbn Sa'd, 1/156, Ebu Nuaym, Delâil, 1/173, İbn Seyyid, 1/48, Halebî, 1/217.

614 İbn Hacer, İsâbe, 1/177, Kastallânî, Mevâhib, 1/50, Zürkânî, 1/245.

Busra Çarşısında Satılacakların Satılıp Satın Alınacakların Satın Alınıp Büyük Bir Kazanç Sağlanması

Peygamberimiz Aleyhisselam; Mekke'den getirdiği malları orada, Busra çarşısında sattı ve satın almak istediği malları da oradan satın aldı.[615]

Sattıkları mallardan, o güne kadar hiç kazanamadıkları bir kazanç sağladılar.[616]

Meysere:

"Ey Muhammed! Hatice için kırk yıl ticaret yapsaydık, senin yüzünden elde ettiğimiz şu kazançtan daha fazla bir kazanç sağlayamazdık!" dedi.[617]

Busra Pazarında Bir Yahudinin Peygamberimiz Hakkındaki Teşhisi

Busra pazarında satılan mal üzerinde Peygamberimiz Aleyhisselamla bir Yahudi arasında anlaşmazlık çıkmış ve Peygamberimiz Aleyhisselama "Lât ve Uzzâ'ya yemin et!" demişti.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ben, şimdiye kadar, onlar adına hiç yemin etmemişimdir! Onların yanından da, yüzümü çevirerek geçerim!" deyince, Yahudi:

"Yerinde olan söz, senin söylediğin sözdür!" dedi ve tenhada Meysere'nin yanına varıp:

"Ey Meysere! Bu zât, vallahi peygamberdir! Varlığım Kudret Elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki, O, muhakkak âlimlerimizin kitaplarında sıfatlarını buldukları peygamberdir!" dedi.

Meysere, bunu da aklında tuttu.[618]

Busra'dan Mekke'ye Dönüş

Ticaret kervanı, Mekke'ye dönmek üzere, Busra'dan ayrıldı.

Meysere; öğle sıcağının şiddetlendiği sıralarda, devesinin üzerinde giderken, iki meleğin Peygamberimiz Aleyhisselamı güneşten gölgelediklerini gördü.[619]

---

615 İbn İshak, İbn Hişam, 1/200, İbn Sa'd, 1/156, Taberî, Târîh, 2/196, Ebu Nuaym, Delâil, 1/173, Beyhakî, Delâil, 1/66, İbn Esîr, Kâmil, 2/39, İbn Seyyid, 1/48, İbn Kesîr, Bidâye, 2/294.

616 İbn Sa'd, 1/157, Diyarbekrî, 1/263, Halebî, 1/219.

617 Halebî, 1/219.

618 İbn Sa'd, 1/156, Ebu Nuaym, Delâil, 1/173, İbn Cevzî, 1/143, İbn Seyyid, 1/48, Diyarbekrî, 1/263, Halebî, 1/219, Zürkânî, 1/199.

619 İbn İshak, İbn Hişam, 1/200, İbn Sa'd, 1/130, Taberî, Târîh, 2/196-197, Ebu Nuaym, Delâil, 1/174,

Bunu da aklında tuttu.[620]

Yüce Allah, Meysere'nin kalbinde, Peygamberimiz Aleyhisselama karşı derin bir sevgi uyandırdı. Artık o, Peygamberimiz Aleyhisselamın kölesi oldu.[621]

Ticaret kervanı, Merru'z-Zahran'da bulunduğu sırada, Meysere:

"Ey Muhammed! Sen, benden önce Hatice'ye git! Senin yüzünden Yüce Allah'ın ona neler yaptığını haber ver de, seni o da anlasın!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam, hemen hareket edip öğlenin en sıcak saatlerinde Mekke'ye girdi. O sırada Hz. Hatice, içlerinde Nefise binti Münye'nin de bulunduğu bazı kadın arkadaşlarıyla birlikte konağının üst katında oturuyordu.

Peygamberimiz Aleyhisselamın, devesinin üzerinde iken iki melek onu güneşten gölgeler bir halde Mekke'ye girdiğini gördü ve bunu kadın arkadaşlarına da gösterdi.

Hepsi de, hayret içinde kaldılar.

Peygamberimiz Aleyhisselam, Hz. Hatice'nin konağına vardı.

Malların satışından ne kadar kazanç sağladıklarını ona haber verdi. Bu haber Hz. Hatice'yi sevindirdi.[622]

Peygamberimiz Aleyhisselam, Busra'dan Mekke'ye getirdiği malları da Hz. Hatice'ye teslim etti.

Hz. Hatice, onları da satıp iki kat veya bu miktara yakın bir kazanç elde etti.[623]

Meysere'nin Peygamberimiz Hakkındaki Bilgileri Hz. Hatice'ye Aktarışı

Meysere, Rahip Nastura'nın, Peygamberimiz Aleyhisselam hakkında söylediklerini;[624]

Mal satışı sırasında Peygamberimiz Aleyhisselama itimadsızlık gösteren Yahudinin sonunda neler söylediğini;[625]

Beyhakî, Delâil, 2/67, İbn Cevzî, 1/143, İbn Esîr, Kâmil, 2/39, İbn Seyyid, 1/48-49, İbn Kesîr, Bidâye, 2/294, Diyarbekrî, 1/263, Halebî, 1/220.

620 İbn Sa'd, 1/130, İbn Cevzî, 1/143, Diyarbekrî, 1/263.

621 İbn Sa'd, 1/156, İbn Seyyid, 1/49, Diyarbekrî, 1/263, Halebî, 1/220.

622 İbn Sa'd, 1/156-157, İbn Cevzî, 1/144, İbn Seyyid, 1/49, Diyarbekrî, 1/263, Halebî, 1/220.

623 İbn İshak, İbn Hişam, 1/200, Taberî, Târîh, 2/197, Beyhakî, Delâil, 2/67, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/80, Zehebî, Târîh, s. 64, İbn Kesîr, Bidâye, 2/294.

624 İbn İshak, İbn Hişam, 1/200, İbn Sa'd, 1/157, Taberî, Târîh, 2/197, İbn Cevzî, 1/144, İbn Esîr, Kâmil, 2/39, İbn Seyyid, 1/498, Zehebî, Târîh, s. 64, İbn Kesîr, Bidâye, 2/294, Diyarbekrî, 1/263.

625 İbn Sa'd, 1/157, İbn Cevzî, 1/144, İbn Seyyid, 1/49, Diyarbekrî, 1/263.

İki meleğin, Peygamberimiz Aleyhisselamı, güneşin şiddetli sıcağından nasıl gölgelediklerini;

(Gidip gelirken) Gider ve gelirken gördükleri şeyleri;[626]

Yorulan iki deveyi nasıl yürütüp hızlandırdığını;[627]

Eminliğini, temizliğini, uğurluluk ve bereketliliğini,

Kitab Ehli olanların onun hakkında neler söylediklerini;[628]

Kendisiyle yemek yediği zaman doyduğunu ve artan yemeğin ise hiç yenilmemiş gibi olduğunu.. anlattı.[629]

Meysere; Peygamberimiz Aleyhisselamda gördüğü fevkalâde halleri Hz. Hatice'ye anlattığı zaman, kendi kendine:

"Eğer o Yahudinin söylediği doğru ise, geleceği haber verilen O Peygamber, ancak budur!" demişti.[630]

Hz. Hatice'nin Peygamberimiz Aleyhisselama Taze Hurma İkram Edişi

Hz. Hatice; bir tabak üzerinde olgun taze hurma getirtip kız kardeşi Hâle'yi ve Peygamberimiz Aleyhisselamı davet etti.

Tabaktaki hurmadan doyasıya yedikleri halde, ondan hiçbir şey eksilmediği görüldü.[631]

Hz. Hatice'nin Peygamberimiz Aleyhisselam Hakkında Varaka b. Nevfel ile Konuşması

Hz. Hatice; kölesi Meysere'nin Peygamberimiz Aleyhisselam hakkında Rahip Nastura'dan işitip anlattığı şeyleri ve iki meleğin onu güneşin sıcaklığından gölgeleyerek koruduğunu görmüş olduğunu Varaka b. Nevfel'e anlattı.

Varaka b. Nevfel; Hz. Hatice'nin amcasının oğlu idi, Hristiyandı. Kendisi, semavî kitapları çok okur, insanların bütün bildikleri şeyleri bilirdi.

Varaka b. Nevfel, Hz. Hatice'ye:

---

626 İbn İshak, İbn Hişam, 1/200, Taberî, Târîh, 2/197, Beyhakî, Delâil, 2/67, İbn Esîr, Kâmil, 2/39, İbn Kesîr, Bidâye, 2/294.

627 Halebî, 1/220.

628 Belâzurî, Ensâb, 1/97.

629 İbn Habib, s. 78, Belâzurî, Ensâb, 1/97.

630 Halebî, 1/228, Zürkânî, 1/200.

631 İbn Habib, s. 78.

"Ey Hatice! Eğer bu söylediklerin doğru ise, hiç şüphesiz, Muhammed bu ümmetin peygamberi olacaktır! Ben, zaten gelmesi beklenen peygamberin bu ümmetten çıkacağını biliyorum. O'nun geleceği zaman da, tam bu zamandır!" dedi.[632]

Hz. Hatice ve Kadın Arkadaşlarının Vaktiyle Karşılaştıkları Bir Hadise

Rivayete göre, Mekkeli[633] Kureyş[634] kadınları, Recep ayında,[635] bayramda[636] Mescid-i Haram'da[637] toplanarak tören yaparlar,[638] bu bayrama gelip katılmaktan kendilerini hiçbir şey alıkoymazdı.[639] Yine bir gün, Kureyş kadınları Mescid'de,[640] putun yanında[641] toplanmış bulundukları sırada, birden ortaya çıkan bir adam,[642] yanlarına gelip[643] en yüksek sesiyle bağırarak:

"Ey Teymâ kadınları,[644] ey Kureyş kadınları topluluğu! Çok sürmez, aranızda,[645] yakında yurdunuzda Ahmed ismiyle anılan[646] peygamber zuhur edecek,[647] gönderilecektir![648] Sizden hangi kadın ona zevce olabilirse, hemen olsun!" deyince, bütün kadınlar adama taş atmışlar, hakaret etmişler, ağır sözler söylemişlerdi.

Hz. Hatice ise, onun sözüne karşı, başını önüne eğip[649] duymazdan gelmiş,[650] hiçbir itirazda bulunmamış,[651] hatta, bundan ümide bile düşmüştü.[652]

---

632 İbn İshak, İbn Hişam, 1/203, İbn Seyyid, 1/51, İbn Kesîr, Bidâye, 2/296.
633 İbn Sa'd, 8/15, İbn Hacer, İsâbe, 4/282.
634 Halebî, 1/227, Zürkânî, 1/200.
635 İbn Sa'd, 8/15.
636 İbn Sa'd, 8/15, İbn Hacer, İsâbe, 4/282, Zürkânî, 1/200.
637 Halebî, 1/227.
638 İbn Sa'd, 8/15, İbn Hacer, İsâbe, 4/282, Zürkânî, 1/200.
639 İbn Sa'd, 8/15.
640 Halebî, 1/227.
641 İbn Sa'd, 8/15.
642 İbn Sa'd, 8/15, İbn Hacer, İsâbe, 4/282, Halebî, 1/227, Zürkânî, 1/200.
643 Halebî, 1/227, Zürkânî, 1/200.
644 İbn Sa'd, 8/15.
645 Halebî, 1/227, Zürkânî, 1/200.
646 İbn Sa'd, 8/15, İbn Hacer, İsâbe, 4/282.
647 İbn Sa'd, 8/15, İbn Hacer, İsâbe, 4/282, Halebî, 1/227, Zürkânî, 1/200.
648 İbn Sa'd, 8/15.
649 İbn Sa'd, 8/15, İbn Hacer, İsâbe, 4/282.
650 Zürkânî, 1/200.
651 İbn Sa'd, 8/15, İbn Hacer, İsâbe, 4/282, Zürkânî, 1/200.
652 Halebî, 1/228.

İkinci Bölüm

PEYGAMBERİMİZ ALEYHİSSELAMIN HZ. HATİCE İLE EVLENMESİ

PEYGAMBERİMİZ ALEYHİSSELAMIN HZ. HATİCE İLE EVLENMESİ

Hz. Hatice'nin Kimliği, Üstün Kişiliği ve Peygamberimiz Aleyhisselamla Evlenmek İsteyişi

Hz. Hatice; Cahiliye devrinde Tâhire diye anılırdı.

İki kere evlenmiş ve dul kalmıştı.[1]

Nefise binti Münye (Ümeyye) der ki:

"Hatice binti Huveylid, b. Esed, b. Abduluzza, b. Kusayy; işini bilir ve sıkı tutar, sağlam karakterli ve şerefli bir kadındı.

Yüce Allah; onu, bu meziyetleriyle birlikte, daha da şereflendirmeyi ve hayra erdirmeyi diledi.

Hatice o zaman, Kureyş kadınlarının soy sopça en seçkin ve üstünü, şerefçe en büyüğü, mal bakımından da en zengini idi.

Bunun için, kavminin her erkeği, elinden gelse onunla evlenmeye can atar, onunla evlenebilmek için servetini saçardı.

Muhammed (Aleyhisselam) Hatice'nin Şam ticaretinden döndükten sonra, Hatice kendisiyle evlenmek isteyip istemeyeceğini anlamak maksadıyla yoklama yapmak üzere, beni Muhammed'e (Aleyhisselam) gönderdi.

Ona:

'Ey Muhammed! Seni evlenmekten alıkoyan nedir?' diye sordum.

'Elimde param yok! Ben nasıl evlenebilirim?' dedi.

'Eğer sana evlenme masrafı sağlansa da, sen cemale, mala, şerefe, denkliğe davet olunsan, icabet etmez misin?' diye sordum.

---

1 İbn Sa'd, 8/14-15, İbn Abdilberr, 4/1917, Süheylî, 2/246, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/78-79.

'Kim bu kadın?' dedi.

'Hatice'dir!' dedim.

'Bu, sence benim için nasıl olabilir?' dedi.

'Orası, bana düşen bir vazifedir' dedim.

'O halde, ben de senin dediğini yaparım!' dedi.

Hemen gidip durumu Hatice'ye bildirdim."[2]

Hz. Hatice, Nefise Hatun aracılığıyla yaptığı yoklama sonucunda Peygamberimiz Aleyhisselamın kendisiyle evlenmeye razı olacağını anlayınca:[3]

"Ey amcamın oğlu! Akrabam olduğun kavminin arasında şerefli, emniyetli, güzel huylu ve doğru sözlü olduğun için seninle evlenmeyi arzu etmiş bulunuyorum.[4] Amcam Amr b. Esed'e gidip beni iste![5] Sen de, şu saatte gel!" diyerek Peygamberimiz Aleyhisselama; nikâhını kıyması için de amcası Amr b. Esed, b. Abduluzza, b. Kusayy'a haber gönderdi.[6]

Peygamberimiz Aleyhisselam, Hz. Hatice'nin evlenme teklifini amcalarına duyurdu.[7]

Ebu Talib, durumu iyice öğrenmek üzere, Peygamberimiz Aleyhisselamı yanına alıp Hz. Hatice'nin evine vardı.

Hz. Hatice, Ebu Talib'e:

"Ey Ebu Talib! Amcamın yanına var da, kardeşinin oğlu Muhammed b. Abdullah'la benim nikâhımı kıysın" dedi.

Ebu Talib, o zaman Mudar'ların başkanları olan Hâşim oğullarından on kişilik bir toplulukla, Hz. Hatice'nin amcasının yanına vardı.[8]

Gidenler arasında Peygamberimiz Aleyhisselamla bütün amcaları bulunuyordu.[9]

Hz. Hatice'nin amcası Amr b. Esed, o zaman çok yaşlı idi.[10] Esed'in, hayatta olan, ondan başka oğlu kalmamıştı.[11]

---

2 İbn Sa'd, 1/131, İbn Cevzî, 1/144, İbn Seyyid, 1/49-50, İbn Hacer, İsâbe, 4/282, Diyarbekrî, 1/264, Halebî, 1/223-224, Zürkânî, 1/200.

3 Zürkânî, 1/200.

4 İbn İshak, İbn Hişam, 1/200-201, Taberî, Târîh, 2/197, Beyhakî, Delâil, 2/67, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/23, İbn Seyyid, 1/49, Zehebî, Târîh, s. 64-65, İbn Kesîr, Bidâye, 2/294, Halebî, 1/225.

5 İbn Habib, s. 78, Belâzurî, Ensâb, 1/97.

6 İbn Sa'd, 1/131, Belâzurî, Ensâb, 1/98, İbn Cevzî, 1/145, İbn Seyyid, 1/50.

7 İbn İshak, İbn Hişam, 1/201, Taberî, Târîh, 2/197, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/80, İbn Seyyid, 1/49, İbn Kesîr, Bidâye, 2/294, Halebî, 1/223.

8 Halebî, 1/226.

9 Belâzurî, Ensâb, 1/98, İbn Esîr, Kâmil, 2/40.

10 İbn Sa'd, 1/132, İbn Habib, s. 78, Belâzurî, Ensâb, 1/97.

11 İbn Sa'd, 1/132. İbn Habib, s. 78.

Dünürlük ve Nikâh Töreni

Dünürlük ve nikâh töreninde Hz. Hatice'nin amcası Amr b. Esed ile Peygamberimiz Aleyhisselam ve amcaları hazır bulundular.[12]

Amr b. Esed; sakalını sarı yağla yağlayıp taramış, üzerine de Bürd-ü Yemanî diye anılan Yemen işi alacalı kumaştan ağır bir elbise giymişti.[13]

Hz. Hatice'nin koyun etinden yaptırdığı yemekler yenildikten sonra, Hz. Hatice Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Amcan Ebu Talib'e söyle de, şu mecliste beni sana, amcamdan istesin!" dedi.[14]

Ebu Talib hemen ayağa kalkıp şöyle konuştu:

"Hamd olsun Allah'a ki, bizi, İbrahim'in zürriyetinden, İsmail'in neslinden,[15] Maad'in mâdeninden ve Mudar'ın aslından yarattı.

Bize; hac ve ziyaret edilecek bir beyt (Mabed), içinde emniyet ve huzura kavuşulacak bir Harem ihsan etti.

Bizi; Beyt'inin bakıcısı ve Harem'inin yöneticisi kıldı.[16]

Bizi; böylece halkın hâkimi ve başkanı yaptı.[17]

İçinde bulunduğumuz beldemizi, bize bereketli kıldı.[18]

İmdi, kardeşimin oğlu Muhammed b. Abdullah'la Kureyş'ten kim tartılsa,[19] muhakkak bu, soy sopça, akıl ve faziletçe[20] ona üstün tutulur;[21] kendisiyle kim ölçülse, bu, ondan büyük gelir.[22]

Malı az olsa da, mal dediğin nedir ki? Tez geçici bir gölgedir; alınır verilir iğreti bir şeydir![23]

---

12 Belâzurî, Ensâb, 1/98, Yakubî, 2/30.

13 Yakubî, 2/20.

14 İbn Habib, s. 79, Belâzurî, Ensâb, 1/97

15 Yakubî, 2/20, İbn Cevzî, 1/145, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 5, Diyarbekrî, 1/264, Halebî, 1/226, Zürkânî, 1/201.

16 İbn Cevzî, 1/145, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2 s. 5, Diyarbekrî, 1/264, Halebî, 1/226, Zürkânî, 1/201.

17 Yakubî, 2/20, İbn Cevzî, 1/145, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 5, Diyarbekrî, 1/264, Halebî, 1/226, Zürkânî, 1/201.

18 Yakubî, 2/20.

19 Yakubî, 2/20, Süheylî, 2/238, İbn Cevzî, 1/145, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 5, Diyarbekrî, 1/264, Halebî, 1/226, Zürkânî, 1/201.

20 Süheylî, 2/238.

21 Yakubî, 2/20, Süheylî, 2/238, İbn Cevzî, 1/145, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 5, İbn Haldûn, Târîh, c.2 , ks. 2, s. 5, Diyarbekrî, 1/264, Halebî, 1/226.

22 Yakubî, 2/20.

23 Yakubî, 2/20, Süheylî, 2/238, İbn Cevzî, 1/145, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 5. Diyarbekrî, 1/264, Halebî, 1/226, Zürkânî, 1/201.

Muhammed'in, Abdulmuttalib ve Hâşim gibi şanlı ataların torunu olduğunu bilirsiniz.[24]

Kendisi şimdi, kızınız[25] Hatice binti Huveylid'le evlenmeyi arzu etmektedir.[26]

Aynı şekilde,[27] Hatice de onunla evlenmeyi istemektedir.[28]

Hatice'ye, kendi malımdan, mehir olarak ne vermemi istersiniz?[29]

Vallahi, bundan sonra onun (yeğenimin) haberi büyük, hâl ve şanı ulu olacaktır!" dedi.[30]

Ebu Talib konuşmasını tamamlayınca, Hz. Hatice'nin amcasının oğlu Varaka b. Nevfel kalkıp şöyle konuştu:

"Allah'a hamd olsun ki, bizi de anlattığın gibi yarattı.

Saydığın fazl ve şereflerle de, mümtaz kıldı.

Biz de, Arapların ulu kişisi ve başkanıyız.

Siz de böylesiniz.

Ne Araplar sizin faziletinizi inkâr, ne de insanlardan hiçbiri sizin iftihar ettiğiniz şeyleri, şerefinizi reddeder.

Biz de, sizinle hısımlık kurmayı ve şereflenmeyi arzu ediyoruz.

Ey Kureyş cemaati! Şahit olunuz ki; ben Hatice binti Huveylid'i, dört yüz dinar mehirle Muhammed b. Abdullah'a nikâhladım!" dedi, sustu.

Ebu Talib:

"Ben, Hatice'nin amcasının da konuşmasını istiyorum!" dedi.

Bunun üzerine, Amr b. Esed:

"Ey Kureyş cemaati! Siz şahit olunuz ki; ben de Hatice binti Huveylid'i, Muhammed b. Abdullah'a nikâhladım!" dedi.

Hazır bulunan Kureyş ulusları, buna şahit oldular.[31]

---

24 İbn Cevzî, 1/145, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 5, Diyarbekrî, 1/264, Halebî, 1/226, Zürkânî, 1/201.

25 Halebî, 1/226, Zürkânî, 1/201.

26 Yakubî, 2/20, Süheylî, 2/238, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 5, Diyarbekrî, 1/264, Halebî, 1/226, Zürkânî, 1/202.

27 Süheylî, 2/238, Halebî, 1/226.

28 Yakubî, 2/20, Süheylî, 2/238.

29 Yakubî, 2/20, İbn Cevzî, 1/145.

30 Yakubî, 2/20, İbn Cevzî, 1/145, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 5, Kastallânî, Mevâhib, 1/50, 51, Diyarbekrî, 1/264, Halebî, 1/226, Zürkânî, 1/202.

31 Diyarbekrî, 1/264, Halebî, 1/227, Zürkânî, 1/202.

Hz. Hatice'ye mehir olarak 12 ukıyye[32] ve 1 neş altın verildiği,[33] 20 genç ve yiğit deve verilmesinin taahhüt edildiği de rivayet edilir.[34]

Sanıldığına göre; develer, Peygamberimiz Aleyhisselam tarafından mehre ilave edilmiştir.[35]

Bir ukıyye 40 dirhemdir;[36] bir neş de, yarım ukıyye, yani 20 dirhemdir.[37]

Peygamberimiz Aleyhisselamın zevcelerinden çoğunun mehri, on ikişer ukıyye birer neş idi.[38]

Düğün Şenliği ve Velime Cemiyeti

Hz. Hatice; cariyelerine defler çaldırdı, oyunlar oynattı.

Peygamberimiz Aleyhisselam, evden dışarı çıkacağı sırada, Hz. Hatice:

"Ey Muhammed! Nereye gidiyorsun? Amcan Ebu Talib'e uğra da, senin develerinden bir veya iki deve kessin ve halka yemek yedirsin!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam, öyle yaptı.

Bu ziyafet, Peygamberimiz Aleyhiselamın verdiği ilk velime ziyafeti idi.

Peygamberimiz Aleyhisselam Hz. Hatice ile evlendiği zaman, Ebu Talib son derecede sevindi ve:

"Allah'a hamd olsun ki, bizden bütün sıkıntıları ve üzüntüleri giderdi" dedi.[39]

Evlenme Tarihi ve Eşlerin Yaşları

Evlenme tarihi; Peygamberimiz Aleyhisselamın Busra dönüşünden 2 ay 24-25 gün sonra olup,[40] o zaman Peygamberimiz Aleyhisselam 25 yaşında,[41] Hz. Hatice ise 40 yaşında idi.[42]

---

32 İbn Habib, s. 79, Diyarbekrî, 1/265.

33 Belâzurî, Ensâb, 1/97, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/23, Kastallânî, Mevâhib, 1/51, Halebî, 1/226

34 İbn İshak, İbn Hişam, 1/201, Zehebî, Târîh, s. 65, İbn Kesîr, Bidâye, 2/294, Diyarbekrî, 1/265, Halebî, 1/225.

35 Halebî, 1/226.

36 Belâzurî, Ensâb, 1/97, Hâkîm, 2/177, İbn Esîr, Nihâye, 5/56, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/23, Kastallânî, Mevâhib, 1/51, Halebî, 1/226.

37 İbn Esîr, Nihâye, 5/56, Fîruzâbâdî, 2/301.

38 Ahmed b. Hanbel, 6/94, İbn Mâce, 1/607, Dârimî, 2/65, İbn Esîr, Nihâye, 5/56.

39 Diyarbekrî, 1/265, Halebî, 1/227, Zürkânî, 1/201.

40 Mes'ûdî, Mürûc, 2/278, İbn Abdilberr, 1/35, Kastallânî, Mevâhib, 1/50, Diyarbekrî, 1/264, Halebî, 1/228.

41 İbn İshak, İbn Hişam, 1/198, İbn Sa'd, 1/132, Belâzurî, Ensâb, 1/99, Yakubî, 2/20, Taberî, Târîh, 2/196, İbn Abdilberr, 4/1818, İbn Cevzî, 1/145, İbn Seyyid, 1/50, İbn Kesîr, Bidâye, 2/295.

42 İbn Sa'd, 1/132, Belâzurî, Ensâb, 1/98, Taberî, Târîh, 2/196, İbn Abdilberr, 4/1818, İbn Cevzî, 1/145, İbn Seyyid, 1/50, Kastallânî, Mevâhib, 1/50, Diyarbekrî, 1/264, Halebî, 1/229.

Kutlu Evlenmenin Yapıldığı Ev

Peygamberimiz Aleyhisselamın gerdeğe girdiği ev Hz. Hatice'nin evi olup, Safa ile Merve'nin arasındaki Attarlar Çarşısı'nın arkasında,[43] Adiyy b. Hamraü's-Sakafî'nin evinin arkasında idi.

Eve girilince, kapının sol tarafında[44] bir arşın bir karış çapında bir taş vardı.

Hz. Hatice ve kızları, daima bu evde oturmuşlar, Hz. Hatice bütün çocuklarını bu evde dünyaya getirmiş, kendisi de bu evde vefat etmişti.

Peygamberimiz Aleyhisselam, Medine'ye hicret edinceye kadar da buradan ayrılmamıştı.

Medine'ye hicret ettiği zaman, bu evi, amcası Ebu Talib'in oğlu Akîl zaptetti.

Muaviye b. Ebu Süfyan, halifeliği sırasında bu mübarek evi ondan satın alıp içinde namaz kılınır mescid haline getirmiştir.[45]

Zeyd b. Hârise'nin Köle Olarak Satın Alınıp Azad ve Evlad Edinilişi

Zeyd b. Hârise; sekiz yaşında bir çocukken, Beni Kayn atlıları tarafından yapılan baskında yakalanıp Ukâz panayırında satılırken, onu Hakîm b. Hizam halası Hz. Hatice için dört yüz dirheme satın almıştı.

Peygamberimiz Aleyhisselam, onu görünce:

"Bu köle benim olsaydı, muhakkak, onu hemen azad ederdim!" demişti. Hz. Hatice:

"Haydi, o senin olsun!" diyerek Peygamberimiz Aleyhisselama bağışlamış, Peygamberimiz Aleyhisselam da onu hemen azad etmişti.

Daha sonra, Peygamberimiz onu evlad edinmişti.[46]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Hz. Ali'yi Yanına Alıp Büyütüşü

Yüce Allah'ın Hz. Ali'ye olan nimetlerinden ve onun hakkında dilediği iyiliklerden birisi, Kureyşîlerin şiddetli bir kıtlığa ve açlığa uğradığı bir

---

43 Mâverdî, Ahkâmu's-Sultâniye, s. 176.

44 Taberî, Târîh, 2/197.

45 Ezrakî, 2/199, Taberî, Târîh, 2/197-198.

46 İbn İshak, İbn Hişam, 1/264-265, İbn Sa'd, 3/40-42, Belâzurî, Ensâb, 1/467, 469, 476, İbn Kuteybe, Maârif, s. 63, İbn Abdilberr, 2/543-545, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/281-283, İbn Seyyid, 1/94, Zehebî, Siyer, 1/162-163, İbn Hacer, İsâbe, 1/563-564, Halebî, 1/438.

vasatta, Peygamberimiz Aleyhisselamın bakmak üzere onu yanına alarak büyütmesi olmuştur.

Ebu Talib Amca'nın aile efradı kalabalıktı.

Peygamberimiz Aleyhisselam, Hâşim oğullarının en zengini olan amcası Hz. Abbas'a gidip:

"Ey Abbas! Biliyorsun ki, kardeşin Ebu Talib'in aile efradı çok kalabalıktır. Halk, şu gördüğün kıtlık ve açlık felaketine uğramış, kıvranıp duruyor. Haydi, Ebu Talib'in yanına gidelim de kendisiyle konuşalım. Oğullarından birini ben yanıma alayım, birini de sen yanına al! Onun aile yükünü biraz hafifletelim! Çocuklarından ikisinin yükünü onun üzerinden almamız, yetişir!" dedi.

Hz. Abbas:

"Olur!" dedi.

İkisi birden kalkıp Ebu Talib'in yanına vardılar. Ona:

"Halkın içinde kıvrandığı kıtlık ve açlık sıkıntısı ortadan kalkıncaya kadar, biz senin aile efradından bir kısmını yanımıza alıp geçim yükünü hafifletmek istiyoruz!" dediler. Ebu Talib:

"Akîl'i, Talib'i bana bırakınız da, istediğinizi yapınız!" dedi.

Bunun üzerine, Peygamberimiz Aleyhisselam Hz. Ali'yi, Hz. Abbas da Hz. Cafer'i yanına aldı.

Yüce Allah, Peygamberimiz Aleyhisselamı peygamber olarak gönderinceye kadar, Hz. Ali, Peygamberimiz Aleyhisselamın yanında kaldı.[47]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Hz. Hatice'den Doğan Çocukları

Peygamberimiz Aleyhisselamın, Hz. Hatice'den, iki erkek, dört kız çocuğu doğdu.[48]

Hz. Hatice'den ilk doğan erkek çocuğu, Hz. Kasım'dı ve Peygamberimiz Aleyhisselam, ondan dolayı "Ebu'l-Kasım=Kasım'ın Babası" künyesini taşırdı.[49]

Hz. Kasım yürüdüğü,[50] iki yaşında bulunduğu sırada vefat etti.[51]

---

47 İbn İshak, İbn Hişam, 1/262-263, Taberî, Târîh, 2/213, İbn Abdilberr, 1/37, 38, İbn Seyyid, 1/92-93, Zehebî, Târîh, s. 136, Halebî, 1/432, Zürkânî, 1/241.

48 Abdurrezzak, 5/321, Mus'abu'z-Zübeyrî, s. 21, Belâzurî, Ensâb, 1/396-405, Hâkîm, 3/182, İbn Abdilberr, 1/500, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/23, İbn Seyyid, 2/288-289, İbn Kesîr, Bidâye, 2/294, Heysemî, 9/217.

49 İbn İshak, İbn Hişam, 1/202, İbn Sa'd, 1/133, Belâzurî, Ensâb, 1/396, İbn Abdilberr, 1/50, 4/1819, İbn Cevzî, 1/105, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/23, 4/277, İbn Seyyid, 2/288.

50 Belâzurî, Ensâb, 1/396, İbn Kuteybe, Maârif, s. 61, İbn Abdilberr, 4/1819, Süheylî, 2/243, İbn Esîr, Usdu-'l-gâbe, 7/81, Kastallânî, Mevâhib, 1/255, Diyarbekrî, 1/277, Halebî, 3/391.

51 İbn Sa'd, 1/133, Belâzurî, Ensâb, 1/396, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/277, Kastallânî, Mevâhib, 1/255, Diyarbekrî, 1/273, Halebî, 3/391.

Peygamberimiz Aleyhisselamın bütün çocuklarının doğum ebesi, Safiyye binti Abdulmuttalib'in cariyesi Selma Hatun'du.[52]

Selma Hatun, Hz. Fâtıma'nın oğullarının da doğum ebesi idi.[53]

Peygamberimiz Aleyhisselamın, İslâm devrinde Hz. Hatice'den ikinci erkek çocuğu doğup, kendisine Abdullah ismi verilmişti.

Hz. Abdullah, Tayyib ve Tahir diye de anılırdı.[54]

O da vefat ettikten sonra, Kureyş müşriklerinden Âs b. Vâil, Peygamberimiz için:

"Bırakınız onu! O, ebter, nesli devam etmeyecek bir adamdır! Ölünce, anılmaz olur![55] Siz de, artık ondan rahata kavuşursunuz!" dedi.[56]

Bunun üzerine, Yüce Allah, Kevser sûresini indirdi.[57]

Peygamberimiz Aleyhisselamın oğlu Hz. Kasım'dan sonra Hz. Hatice'den ilk doğan kızı, Hz. Zeyneb idi.[58]

Hz. Zeyneb, Peygamberimiz Aleyhisselamın kızlarının en büyüğü idi.[59] Hz. Zeyneb doğduğu zaman, Peygamberimiz Aleyhisselam otuz yaşında bulunuyordu.[60]

Peygamberimiz Aleyhisselamın, Hz. Zeyneb'den sonra, kızı Hz. Rukayye (Rukiyye) doğdu.[61] Hz. Rukayye doğduğu zaman, Peygamberimiz Aleyhisselam otuz üç yaşında idi.[62]

Hz. Rukayye'den sonra, Hz. Ümmü Külsûm doğdu.[63]

---

52 İbn Sa'd, 1/133, İbn Cevzî, 2/655-656, İbn Seyyid, 2/289, İbn Hacer, İsâbe, 4/334, Zürkânî, 3/195.

53 İbn Abdilberr, 4/1862, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/147.

54 İbn Sa'd, 1/133, İbn Abdilberr, 1/50, 4/1818-1819, İbn Cevzî, 2/655, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/23, İbn Seyyid, 2/288.

55 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 5/252-253, Vâhidî, s. 307, Hâzin, 4/417, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/559.

56 Vâhidî, s. 307.

57 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 5/252-253, Vâhidî, s. 307, Hâzin, 4/417, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/559.

58 İbn Sa'd, 1/133, Mus'abu'z-Zübeyrî, s. 21, Belâzurî, Ensâb, 1/397, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/81, İbn Kayyım, 1/40, İbn Seyyid, 2/288, İbn Hacer, İsâbe, 4/312, Kastallânî, Mevâhib, Kastallânî, Mevâhib, 1/255, Diyarbekrî, 1/273, Zürkânî, 1/195.

59 İbn Sa'd, 8/80, İbn Abdilberr, 4/1853, İbn Hazm, Cevâmi, s. 39.

60 İbn Abdilberr, 4/1853, İbn Seyyid, 2/289, İbn Hacer, İsâbe, 4/312, Kastallânî, Mevâhib, 1/255, Diyarbekrî, 1/273, Zürkânî, 1/195.

61 İbn İshak, İbn Hişam, 1/207, İbn Sa'd, 1/133, Belâzurî, Ensâb, 1/401, İbn Abdilberr, 4/1893, İbn Hazm, Cevâmi, s. 39, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/23, İbn Kayyım, 1/40, İbn Seyyid, 2/289, İbn Hacer, İsâbe, 4/377, Kastallânî, Mevâhib, 1/255, Diyarbekrî, 1/274, Halebî, 3/391.

62 İbn Abdilberr, 4/1839, Kastallânî, Mevâhib, 1/255, Diyarbekrî, 1/274, Zürkânî, 3/197.

63 İbn İshak, İbn Hişam, 1/202, İbn Sa'd, 8/16, Belâzurî, Ensâb, 1/401, İbn Abdilberr, 4/1893, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/23, İbn Kayyım, 2/40, İbn Seyyid, Ensâb, 2/289, İbn Hacer, 4/377, Kastallânî, Mevâhib, 1/255, Diyarbekrî, 1/275, Halebî, 3/391.

Hz. Ümmü Külsûm'den sonra, Hz. Fâtıma doğdu.[64]

Hz. Fâtıma'nın doğumu, Kureyşlilerin Kâbe'yi yeniden yaptıkları yıla rastlar.[65]

Bu da, Peygamberimiz Aleyhisselama Peygamberlik gelmeden beş yıl önce olup,[66] o zaman Peygamberimiz Aleyhisselam otuz beş yaşında bulunuyordu.[67]

Hz. Abbas, bir gün, Hz. Ali ve Hz. Fâtıma'nın evine gitmişti.

O sırada, Hz. Fâtıma, Hz. Ali'ye:

"Ben, senden yaşlıyım!" diyordu.

Hz. Abbas:

"Ey Fâtıma! Sen, Kureyşlilerin Kâbe'yi yeniden yaptıkları ve Peygamber Aleyhisselamın da otuz beş yaşında bulunduğu sırada doğdun. Sen de, ey Ali! Bundan yıllarca önce doğmuştun!" dedi.[68]

Kâbe'nin Kureyşliler Tarafından Yeniden Yapılışı

Peygamberimiz Aleyhisselamın atası, büyük peygamberlerden İbrahim Aleyhisselamın oğlu İsmail Aleyhisselamla birlikte yapmış olduğu Kâbe'nin[69] yüksekliği dokuz arşındı.[70]

Ne tavanı vardı, ne de duvarları örülürken çamur kullanılmıştı. Sadece, taşlar, birbiri üzerine dizilmişti.[71]

Peygamberimiz Aleyhisselamın atalarından Kusayy, Kâbe'nin duvarlarını yeniden ördüğü gibi; onu, devm ağacının tahtaları ve kabukları soyulmuş kuru hurma dallarıyla da, tavanlatmıştı.[72]

Kureyşîler Kâbe'yi yeniden yapmadan önce de, Kâbe, taşlarla, çamursuz olarak, taşlar üst üste dizilmek suretiyle yapılmış bulunuyordu.[73]

Bir kadının Kâbe Hareminde buhurdanlıkta öd ağacı yaktığı sırada buhurdanlıktan sıçrayan bir kıvılcımdan, Kâbe'nin kat kat olan örtüsü

---

64 İbn İshak, İbn Hişam, 1/202, İbn Sa'd, 8/16, Belâzurî, Ensâb, 1/42, İbn Abdilberr, 4/1893, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/23, İbn Kayyım, 1/40, İbn Seyyid, 2/289, İbn Hacer, 4/377.

65 İbn Sa'd, 8/19, Diyarbekrî, 1/277.

66 İbn Sa'd, 8/19, İbn Cevzî, 2/656, Diyarbekrî, 1/277.

67 İbn Sa'd, 8/26, İbn Hacer, İsâbe, 4/377.

68 İbn Sa'd, 8/26, İbn Hacer, İsâbe, 4/379-380.

69 Bakara: 127.

70 Ezrakî, 1/64.

71 İbn İshak, İbn Hişam, 1/205, Ezrakî, 1/66.

72 Yakubî, 1/240, Mâverdî, Ahkâmu's-sultâniye, s. 160, Diyarbekrî, 1/111.

73 Abdurrezzak, 5/112, Ezrakî, 1/157, Beyhakî, Delâil, 2/54, Süheylî, 2/264, Zehebî, Târîh, s. 69, 75, Heysemî, 3/289, İbn Hacer, Metâlib, 4/182-183.

tutuşup tamamen yanmış,[74] bu yüzden, duvarlar da her taraftan gevşeyip çatlamış bulunuyordu.[75]

Mekkelilerce Arim selleri diye anılan ve ard arda gelen sellerden çok daha büyük,[76] iki dağ arasını dolduran,[77] Mekke'nin yukarı tarafından gelen[78] bir sel de Kâbe'nin içerisine girerek duvarları büsbütün çatlatmış,[79] Kâbe yıkılacak diye,[80] Kureyşîleri son derece korkutmuştu.[81]

Kâbe'deki kuyunun içinde saklanagelirken[82] çalınan[83] birtakım zinet eşyasıyla, altından yapılmış, üzeri incili ve cevherli geyik heykelleri,[84] Huzaa kabilesinden Müleyh b. Amr oğullarının azadlı kölesi Düveyk'in yanında bulunup, ceza olarak kendisinin eli kesilmişti.

Bunun için, Kureyşîler; Kâbe'nin duvarlarını onarıp sağlamlaştırmak ve üzerine de tavan çatmak istiyorlar,[85] fakat, onu yıkmaya kalkarlarsa[86] azaba uğrayabileceklerinden de[87] korkuyorlar,[88] Kâbe'nin işini aralarında istişare ediyorlar,[89] kararsızlık içinde bulunuyorlardı.[90]

Cidde Sahilinde Parçalanan Gemi Enkazının Kâbe İçin Satın Alınışı

Ficar kavgasından on beş yıl sonra,[91] Peygamberimiz Aleyhisselama vahiy ve peygamberlik gelmeden beş yıl önce,[92] kendilerinin otuz beş

74 Abdurrezzak, 5/318-319, Ezrakî, 1/158-160, Beyhakî, Delâil, 2/57, Zehebî, Târîh, s. 68, İbn Kesîr, Bidâye, 2/300, Diyarbekrî, 1/112, Halebî, 1/229.
75 Ezrakî, 1/160, Diyarbekrî, 1/112, Halebî, 1/229.
76 Ezrakî, 1/160.
77 Belâzurî, Ensâb, 1/90.
78 İbn Sa'd, 1/145, Beyhakî, Delâil, 2/58.
79 İbn Sa'd, 1/145, Ezrakî, 1/160, Belâzurî, Ensâb, 1/99, Halebî, 1/229.
80 İbn Sa'd, 1/145.
81 İbn Sa'd, 1/145, Ezrakî, 1/160.
82 İbn İshak, İbn Hişam, 1/205, Taberî, Târîh, 2/198.
83 İbn İshak, İbn Hişam, 1/205, İbn Sa'd, 1/145.
84 İbn Sa'd, 1/145, Mes'ûdî, Mürûc, 2/278, İbn Esîr, Kâmil, 2/42.
85 İbn İshak, İbn Hişam, 1/204-205, Taberî, Târîh, 2/198-200, İbn Esîr, Kâmil, 2/44, İbn Kesîr, Bidâye, 2/300-301.
86 İbn İshak, İbn Hişam, 1/206, Abdurrezzak, 5/319, Ezrakî, 1/160, İbn Kesîr, Bidâye, 2/300-301.
87 Ezrakî, 1/160.
88 İbn İshak, İbn Hişam, 1/204, Abdurrezzak, 5/319, Ezrakî, 1/160, İbn Kesîr, Bidâye, 2/301.
89 Abdurrezzak, 5/319, Ezrakî, 1/160.
90 Ezrakî, 1/160.
91 Beyhakî, Delâil, 2/62, İbn Esîr, Kâmil, 2/44, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 5.
92 Abdurrezzak, 5/103, Zehebî, Târîh, s. 77, İbn Kesîr, Bidâye, 2/300.

yaşında bulunduğu sırada;[93] Rum tüccarlarından birinin,[94] yapı ustası[95] ve marangoz olan[96] Bakom'un[97] gemisini,[98] çıkan şiddetli bir rüzgâr,[99] o zaman Mekke'nin Cidde tarafından iskelesi olan Şuaybe'ye doğru sürüklemiş,[100] gemi orada karaya çarparak parçalanmıştı.[101]

Geminin yükü, ak, yumuşak düz taş ile, kereste ve demir gibi inşaat malzemeleri idi.[102]

Bunları, Rum kralı, Habeşe[103]; Farsların yıktıkları,[104] yeniden yapılacak kilise için, mimar Bakom'la birlikte,[105] Mısır'dan, Kulzum denizi yolu ile göndermişti.[106]

Rum tüccarı, Kureyşîlere adam salıp, İbrahim Aleyhisselamın Beyt'ini yapmaları için gereken usta, marangoz ve keresteyi sağlamakta kendilerine yardımcı olacağını bildirmişti.[107]

Kureyşîler geminin parçalandığını işitince,[108] Velid b. Mugîre ve Kureyş'ten bazı kişiler,[109] hayvanlarına binip,[110] parçalanan geminin yanına gittiler,[111] tahtalarını satın aldılar.[112]

Kendileriyle birlikte Mekke'ye gelmesi için, Bakom'la konuştular.[113]

Gemi tayfalarının da, Mekke'ye girip, yanlarında bulunan metalarını onda bir vergi ödemeksizin satabileceklerini bildirdiler.

---

93 İbn İshak, İbn Hişam, 1/204, İbn Sa'd, 1/145, Belâzurî, Ensâb, 1/99, Taberî, Târîh, 2/198, Beyhakî, Delâil, 2/2, İbn Esîr, Kâmil, 2/44, Zehebî, Târîh, s. 66, İbn Kesîr, Bidâye, 2/301.

94 İbn İshak, İbn Hişam, 1/205, Abdurrezzak, 5/98, Taberî, Târîh, 2/200.

95 İbn Sa'd, 1/145, Ezrakî, 1/160, Beyhakî, Delâil, 2/54, Zehebî, Târîh, s. 69.

96 Ezrakî, 1/160, Taberî, Târîh, 2/200, Beyhakî, Delâil, 2/54, Zehebî, Târîh, s. 69.

97 İbn Sa'd, 1/145, Ezrakî, 1/160, Beyhakî, Delâil, 2/54, Zehebî, Târîh, s. 69.

98 İbn İshak, İbn Hişam, 1/205, Taberî, Târîh, 2/200.

99 İbn Sa'd, 1/145, Süheylî, 2/277, Halebî, 1/233.

100 İbn Sa'd, 1/145, Ezrakî, 1/160, Süheylî, 2/277, Yâkût, 3/351, Diyarbekrî, 1/112.

101 İbn İshak, İbn Hişam, 1/250, Abdurrezzak, 5/98, İbn Sa'd, 1/145, Ezrakî, 1/160, Taberî, Târîh, 2/200, Beyhakî, Delâil, 2/54, Zehebî, Târîh, s. 69, İbn Kesîr, Bidâye, 2/301, Heysemî, 3/289, İbn Hacer, Metâlib, 1/183, Diyarbekrî, 1/112.

102 İbn Kesîr, Bidâye, 2/301, Halebî, 1/233.

103 Mes'ûdî, Mürûc, 2/278, İbn Kesîr, Bidâye, 2/301, Halebî, 1/233.

104 İbn Kesîr, Bidâye, 2/301, Halebî, 1/233.

105 Mes'ûdî, Mürûc, 2/278, İbn Kesîr, Bidâye, 2/301, Halebî, 1/233.

106 Mes'ûdî, Mürûc, 2/278.

107 Abdurrezzak, 5/98.

108 Ezrakî, 1/160, Beyhakî, Delâil, 2/54, Zehebî, Târîh, s. 69.

109 İbn Sa'd, 1/145, Diyarbekrî, 1/114, Halebî, 1/233.

110 Ezrakî, 1/160, Beyhakî, Delâil, 2/54, Zehebî, Târîh, s. 69.

111 Abdurrezzak, 5/102, İbn Sa'd, 1/1, 45, Ezrakî, 1/157, 160, Beyhakî, Delâil, 2/54.

112 Beyhakî, Delâil, 2/54, Zehebî, Târîh, s. 69.

113 İbn İshak, İbn Hişam, 1/205, Abdurrezzak, 5/102, İbn Sa'd, 1/145. Ezrakî, 1/157, 160, Taberî, Târîh, 2/200, Beyhakî, Delâil, 2/54, İbn Esîr, Kâmil, 2/44, Zehebî, Târîh, s. 69, İbn Kesîr, Bidâye, 2/301, Heysemî, 3/289, İbn Hacer, Metâlib, 4/183.

Halbuki, Araplardan, Rumların memleketlerine giren tüccarlardan onda bir vergi alındığı gibi; Rum tüccarlarından Mekke'ye girenlerden de onda bir vergi alınırdı.[114]

Bakom, Kureyşîlerle birlikte Mekke'ye geldi.[115]

Kureyşîler, satın alıp getirdikleri gemi tahtalarıyla Kâbe'yi tavanlatmak için hazırlandılar.

Mekke'de Kıbti (Mısırlı) bir marangoz da bulunuyordu.[116]

Kureyşîler:

"Rabbimizin Beyt'ini, şu geminin enkazıyla yeniden yapsak!" dediler.[117]

Kâbe'yi yıkıp yeniden yapmak hususunda görüş birliğine vardılar.[118]

Bu hususta yardımlaştılar ve bağışlarda bulundular.[119]

Kâbe Duvarlarının Yıkım ve Yapım İşlerinin Kur'a ile Bölüşülmesi

Kureyşliler; Kâbe'nin duvarlarının yıkım ve yapım işinde de ihtilafa düştüler.

Velid b. Mugîre, bu hususta kura çekilmesini tavsiye etti ve böyle yapıldı.[120]

Kureyşliler; kabileleri dört gruba ayırdıktan sonra, Hübel putunun yanında, aralarında kura çektiler.[121]

1) Abdi Menaf ve Zühre oğullarına, Kâbe'nin cephe ve kapı tarafı,

2) Abduddar, Esed ve Adiyy oğullarına, Kâbe'nin Şam cephesi (Hatîm ve Hicr tarafı),

3) Teym ve Mahzum oğullarına, Kâbe'nin Yemen cephesi,

4) Sehm, Cumah ve Âmir oğullarına, Kâbe'nin Yemen cephesiyle Hacerü'l-Esved köşesi arası düştü.[122]

---

114 Ezrakî, 1/160.

115 İbn Sa'd, 1/145.

116 İbn İshak, İbn Hişam, 1/205, Taberî, Târîh, 2/200, İbn Esîr, Kâmil, 2/44, İbn Kesîr, Bidâye, 2/301.

117 Abdurrezzak, 5/102, İbn Sa'd, 1/145, Ezrakî, 1/158, 160, Beyhakî, Delâil, 2/54, Zehebî, Târîh, s. 69, Heysemî, 3/289.

118 İbn İshak, İbn Hişam, 1/205, Ezrakî, 1/158, 160, Taberî, Târîh, 2/200.

119 Ezrakî, 1/160-161.

120 Beyhakî, Delâil, 2/60, İbn Kesîr, Bidâye, 2/300.

121 Ezrakî, 1/161, Belâzurî, Ensâb, 1/99.

122 İbn İshak, İbn Hişam, 1/207, İbn Sa'd, 1/146, Ezrakî, 1/161, Belâzurî, Ensâb, 1/99, Taberî, Târîh, 2/200-201, İbn Kesîr, Bidâye, 2/301-302, Diyarbekrî, 1/114-115, Halebî, 1/234.

Her kabile; Kâbe'nin kendilerine düşen yerleri için taş toplamaya ve taşımaya başladılar.[123]

Erkekler ikişer ikişer olup taş, kadınlar da sıva taşıdılar.[124]

Kâbe'nin Üzerinde Güneşlenen Korkunç Yılan ve Âkıbeti

Kâbe'nin içinde bulunan ve Kâbe'ye yapılan bağışlar içine konulagelen kuyuya, bir müddetten beri, bir yılan gelip yerleşmişti.[125]

Çok kara, karnı ak,[126] başı oğlak başı gibi olan[127] bu büyük ve korkunç[128] yılan, her gün çıkıp Kâbe duvarının üzerinde güneşlenir; Kâbe'ye hiç kimseyi yaklaştırmazdı.

Bir kimse ona yaklaşacağı zaman hemen kuyruğunun yanından başını kaldırır, ağzını açar, korkunç sesler çıkarmaya başlardı.

Bunun için, Kureyşîler ona yaklaşmaktan ürperirler, korkarlardı.

Bu yılan, yine her gün yaptığı gibi, Kâbe'nin duvarları üzerinde güneşleniyordu.[129]

Kureyşîler, Makam-ı İbrahim'in yanında toplanarak:

"Ey Allah! Eğer Beyt'inin yıkılıp yeniden yapılmasına razı isen, onu tamamlattır ve şu yılan uğraşısını da üzerimizden kaldır![130]

Ey Rabbimiz! Biz, Senin Beyt'ini şereflendirmek ve süslemek istiyoruz.

Sen, razı isen bunu yaptır.

Razı değilsen, Sen, istediğini yap!" diyerek dua ettiler.

O sırada, gökten bir çığlık işittiler.[131]

---

123 İbn İshak, İbn Hişam, 1/209, Ezrakî, 1/161, Taberî, Târîh, 2/201, İbn Esîr, Kâmil, 2/45, İbn Seyyid, 1/52.

124 Ebu Nuaym, Delâil, 1/189, Beyhakî, Delâil, 2/33, İbn Kesîr, Bidâye, 2/287, Heysemî, 3/301, Diyarbekrî, 1/112.

125 İbn İshak, İbn Hişam, 1/205, Taberî, Târîh, 2/200, İbn Esîr, Kâmil, 2/44, İbn Kesîr, Bidâye, 2/301, Diyarbekrî, 1/112.

126 Abdurrezzak, 5/102, Ezrakî, 1/158, 161, Zehebî, Târîh, s. 76, İbn Kesîr, Bidâye, 2/301, Heysemî, 3/289, İbn Hacer, Metâlib, 4/183, Diyarbekrî, 1/112.

127 Ezrakî, 1/158, 161, İbn Kesîr, Bidâye, 2/301, Diyarbekrî, 1/112.

128 Halebî, 1/233.

129 İbn İshak, İbn Hişam, 1/205, Taberî, Târîh, 2/200, İbn Esîr, Kâmil, 2/44, İbn Kesîr, Bidâye, 2/301, Diyarbekrî, 1/112, Halebî, 1/233.

130 Ezrakî, 1/161, Zehebî, Târîh, s. 76, Diyarbekrî, 1/112.

131 Abdurrezzak, 5/102, 103, Zehebî, Târîh, s. 76, Heysemî, 3/289, İbn Hacer, Metâlib, 4/183, Halebî, 1/234.

Yüce Allah tarafından;[132] sırtı kara, karnı ak, ayakları sarı, kartaldan daha büyük[133] bir kuşun salındığı görüldü.[134]

Bu kuş, birden yılanın üzerine inerek, başına batırdığı tırnaklarıyla onu hemen kapıp havalandı!

Yılanı, kuyruğu sallana sallana Küçük Ecyad'a,[135] Hacun'a doğru[136] götürdü.[137] Hacun'a bıraktı.

Yer, onu yuttu.[138]

Bunun üzerine, Kureyşliler:

"Yapmak istediğimiz işten Allah'ın razı olduğunu ümit ediyoruz.

Yanımızda, yardımından yararlanacağımız bir iş adamı da var, elimizde kereste de var!

Yüce Allah, yılan belâsını da başımızdan def etti!" dediler.

Kureyşliler; Kâbe'nin kendilerine düşen taraflarını yıkıp yeniden yapmaya karar verdikleri zaman, Ebu Vehb b. Amr, b. Âiz, b. İmran, b. Mahzum kalktı, Kâbe duvarının üzerindeki taşlardan birine elini uzatıp almasıyla taşın elinden sıçrayıp duvardaki eski yerine dönmesi bir oldu!

Ebu Vehb:

"Ey Kureyş cemaati! Kâbe'nin yapısına, kazancınızın temiz ve helal olmayanını sokmayınız!

Ona, ne fâhişe başlığı, ne faiz parası, ne de herhangi bir kimseden haksız olarak alınmış olan para sokulmasın!" dedi.[139]

Kureyşliler, Kâbe'yi yıkmaktan çok korkmakta ve çekinmekte idiler.[140]

Velid b. Mugîre, Kureyşlilere:

"Sizin Kâbe'yi yıkmaktaki gayeniz nedir? İyilik mi, yoksa kötülük müdür?" diye sordu.

---

132 İbn İshak, İbn Hişam, 1/205, Taberî, Târîh, 2/200, Zehebî, Târîh, s. 76, İbn Kesîr, Bidâye, 2/301.

133 Abdurrezzak, 5/103, Ezrakî, 1/161, Zehebî, Târîh, s. 76, Heysemî, 3/289, İbn Hacer, Metâlib, 4/183, Diyarbekrî, 1/112.

134 İbn İshak, İbn Hişam, 1/205, Abdurrezzak, 5/103, Taberî, Târîh, 2/200, Zehebî, Târîh, s. 76, İbn Kesîr, Bidâye, 2/301.

135 Abdurrezzak, 5/13, Zehebî, Târîh, s. 76, Heysemî, 3/289, İbn Hacer, Metâlib, 4/183, Diyarbekrî, 1/112.

136 Ezrakî, 1/170.

137 Abdurrezzak, 5/103, Ezrakî, 1/170, Zehebî, Târîh, s. 76, Heysemî, 3/289, İbn Hacer, Metâlib, 4/184.

138 Süheylî, 2/278, Halebî, 1/233, Zürkânî, 1/204.

139 İbn İshak, İbn Hişam, 1/205-206, Taberî, Târîh, 2/200, İbn Esîr, Kâmil, 2/44, İbn Kesîr, Bidâye, 2/301.

140 İbn İshak, İbn Hişam, 1/207, Abdurrezzak, 5/319, Ezrakî, 1/167, Taberî, Târîh, 2/200, İbn Esîr, Kâmil, 2/44, İbn Kesîr, Bidâye, 2/302, Diyarbekrî, 1/115.

"Elbette, iyiliktir!" dediler.[141]

Velid b. Mugîre:

"Ey kavmim! Siz, Kâbe'yi yıkmakla onu ıslah etmek istiyor değil misiniz?" diye sordu.

"Evet! Islah etmek istiyoruz!" dediler.[142]

Bunun üzerine, Velid b. Mugîre:

"Yüce Allah, ıslah edicileri helâk etmez![143]

Fakat, siz, Rabbinizin Beyt'inin onarımına, mallarınızın temiz ve helal olanından başkasını sokmayınız!

Ona, faizden, kumardan, fâhişe başlığından elde edilen parayı sokmayınız!

Beytullah'ı, mallarınızın kötü olanından uzak tutunuz!

Çünkü Allah, malın temiz ve helal olanından başkasını kabul etmez!" dedi.[144]

Kureyşliler, yapılan tavsiyenin gereğini yerine getirdiler.[145]

"O halde, yıkmak için onun üzerine kim çıkacak?[146] Onu yıkmaya, ilk önce kim başlayacak?" dediler.[147]

Velid b. Mugîre:

"Onun üzerine ben çıkacak, onu ben yıkacağım![148]

Sizin, onu yıkmaya ilk başlayanınız ben olacağım![149]

Ben, çok yaşlanmış bir kimseyim. Eğer başıma bir iş gelirse, varsın gelsin. Zaten ecelim yaklaşmış bulunuyor!" dedi.[150]

Eline bir külünk alarak[151] Beytullah'ın üzerine çıktı ve bir taşı yıkarken ayağının altındaki taş şiddetle deprenince,[152] Velid b. Mugîre:

---

141 Abdurrezzak, 5/319, Ezrakî, 1/158-159.

142 Ezrakî, 1/158-159, Diyarbekrî, 1/112.

143 Abdurrezzak, 5/100, 319, Ezrakî, 1/161-162, Diyarbekrî, 1/112.

144 Ezrakî, 1/162, Diyarbekrî, 1/112.

145 Ezrakî, 1/162.

146 Abdurrezzak, 5/100, 319, Ezrakî, 1/159.

147 Ezrakî, 1/162.

148 Abdurrezzak, 5/319, Ezrakî, 1/159.

149 İbn İshak, İbn Hişam, 1/206, Ezrakî, 1/162, Taberî, Târîh, 2/201, İbn Esîr, Kâmil, 2/44, Zehebî, Târîh, s. 67, İbn Kesîr, Bidâye, 2/302, Diyarbekrî, 1/115.

150 Ezrakî, 1/162.

151 İbn İshak, İbn Hişam, 1/207, İbn Sa'd, 1/145, Ezrakî, 1/159, 162, Taberî, Târîh, 2/201, İbn Esîr, Kâmil, 2/45, Zehebî, Târîh, s. 67, İbn Kesîr, Bidâye, 2/301, Diyarbekrî, 1/115.

152 Ezrakî, 1/162.

"Ey Allah! Biz, Senin dininden çıkmış, sapmış değiliz![153] Bizim ıslah etmekten,[154] hayırdan[155] başka gayemiz yoktur!" diyerek,[156] Kâbe'nin iki rüknü arasındaki kısmından[157] elindeki külünkle taş taş kaldırıp akşama kadar yıkma işine devam etti.[158]

Halk, o gece, yıkma işine girişmeyip beklediler.[159]

"Akşam olunca, azap inmesinden korkarız!" dediler.

Akşamleyin, Velid b. Mugîre'ye bir azap gelmediğini gördüler.[160]

O geceyi de beklediler ve:

"Bakalım, Velid'in başına bir felâket gelirse biz Kâbe'den hiçbir taş yıkmayız ve yıktıklarımızı da iade eder, eski haline getiririz.

Eğer onun başına bir felaket gelmezse, yaptığımız işten Allah'ın razı olduğunu anlarız ve hemen yıkmaya girişiriz!" dediler.[161]

Kureyş halkı, ertesi günü, sabahleyin Velid b. Mugîre'nin sapasağlam kalkıp işine başladığını gördükleri zaman, kendileri de kendilerine ayrılmış olan duvarları, onunla birlikte yıkmaya koyuldular.

İbrahim Aleyhisselamın, İsmail Aleyhisselamla birlikte Kâbe'yi yaparken attığı temele ulaşıncaya kadar, duvarları yıktılar.

Temelde; yeşil, birbirleriyle kaynaşmış, deve sırtı gibi taşlarla karşılaştılar[162] ki, her biri, otuz kişinin bile kaldıramayacağı kadar ağır ve iri idi.[163]

Yıkım işine katılan Kureyşlilerden birisi[164] elindeki külünkün ucunu iki taştan birisini ayırmak için aralarına sokup zorladığı zaman, taş kımıldamış, Mekke sarsılmaya başlamıştı!

---

153 İbn İshak, İbn Hişam, 1/207, Süheylî, 2/279, Diyarbekrî, 1/115, Halebî, 1/232.

154 İbn İshak, İbn Hişam, 1/207, Abdurrezzak, 5/100, Ezrakî, 1/159, 162, Taberî, Târîh, 2/201, İbn Esîr, Kâmil, 2/45.

155 İbn İshak, İbn Hişam, 1/207, İbn Sa'd, 1/145, Taberî, Târîh, 2/201, İbn Esîr, Kâmil, 2/45, Zehebî, Târîh, s. 67, İbn Kesîr, Bidâye, 2/302, Diyarbekrî, 1/115.

156 İbn İshak, İbn Hişam, 1/207, Abdurrezzak, 5/100, Ezrakî, 1/159, 162, Taberî, Târîh, 2/201, İbn Esîr, Kâmil, 2/45, Zehebî, Târîh, s. 67. İbn Kesîr, Bidâye, 2/302, Diyarbekrî, 1/115, Halebî, 1/232.

157 İbn İshak, İbn Hişam, 1/207, Taberî, Târîh, 2/201, İbn Esîr, Kâmil, 1/45, Zehebî, Târîh, s. 67, İbn Kesîr, Bidâye, 2/302, Diyarbekrî, 1/115.

158 Ezrakî, 1/162.

159 İbn İshak, İbn Hişam, 1/207, Taberî, 2/201, İbn Esîr, 1/45, İbn Kesîr, Bidâye, 2/302, Diyarbekrî, 1/115.

160 Ezrakî, 1/162.

161 İbn İshak, 1/207, Taberî, 2/201, İbn Esîr, s. 45, İbn Kesir, Bidâye, 2/302, Diyarbekrî, 1/115, Halebî, 1/232.

162 İbn İshak, İbn Hişam, 1/207, Ezrakî, 1/162, Taberî, Târîh, 2/201, İbn Esîr, Kâmil, 2/45, Zehebî, Târîh, s. 71, İbn Kesîr, Bidâye, 2/302, Diyarbekrî, 1/115.

163 Abdurrezzak, 5/95, Ezrakî, 1/162, Beyhakî, Delâil, 2/61-62, Zehebî, Târîh, s. 71, Diyarbekrî, 1/115.

164 Ezrakî'ye göre: Velid b. Mugîre veya Ebu Vehb (Ezrakî, 1/163, Beyhakî, Delâil, 2/61-62, Diyarbekrî, 1/115.) Zehebî'ye göre: Velid b. Mugîre, (Zehebî, Târîh, s. 71).

Bunun üzerine, yıkım işine orada son verdiler.[165]

Taş kımıldatılınca, altından, gözleri kamaştıracak derecede bir şimşeğin çaktığı da rivayet edilir.[166]

Kureyşîler:

"Sakın, bu taşı kımıldatmayınız ve hizasını da bozmayınız!" dediler.[167]

Kımıldatılan taşın, Âdem Aleyhisselam zamanında Kâbe'nin melekler tarafından atılmış bulunan temelinin taşı olduğu ve İbrahim Aleyhisselamın da Kâbe'nin temel ve duvarlarını bunun üzerinden yükselttiği rivayet edilir.[168]

Kâbe Yıkılırken Bulunan Taşlar ve Üzerindeki Yazılar

Kureyşliler Kâbe'yi yapmak üzere yıktıkları zaman, üzerleri yazılı bazı taşlar bulmuşlardı.[169]

İbn İshak'ın rivayetine göre; taşlardan, Rükün'de bulunanın üzerindeki Süryanice yazıda ne denildiğini, Yahudilerden birisi gelip onu okuyuncaya kadar, anlayamadılar.[170]

Yemen'den gelen Yahudi âlimine, doğru okuyup kendilerine doğrusunu söylemesi için yemin ettirdiler.

Yahudî âliminin bildirdiğine göre,[171] yazıda şöyle deniliyordu:

"Ben, Bekke (Mekke)'nin Sahibi olan Allah'ım!

Onu, göklerle yeri yarattığım, Güneş'e ve Ay'a şekil verdiğim gün yarattım!

Onu, masum yedi melek ile de, kuşattım.

Mekke'nin iki dağı[172] ortadan kalkmadıkça, o da ortadan kalkmayacaktır!

Bekke (Mekke) ahalisine, su ve süt bereketli kılınmıştır."[173]

Rivayete göre, Hicr'e gömülmüş bulunan bir taşın üzerinde de:

---

165 İbn İshak, İbn Hişam, 1/207, Ezrakî, 1/162-163, Taberî, Târîh, 2/201, İbn Esîr, Kâmil, 2/45, Zehebî, Târîh, s. 71, İbn Kesîr, Bidâye, 2/302, Diyarbekrî, 1/115, Halebî, 1/232.

166 Ezrakî, 1/163, Beyhakî, Delâil, 2/61, Süheylî, 2/278-279, Zehebî, Târîh, s. 71, Diyarbekrî, 1/115, Halebî, 1/232.

167 Beyhakî, Delâil, 2/61, İbn Kesîr, Bidâye, 2/302.

168 Abdurrezzak, 5/95, Ezrakî, 1/36, 37, 60, 62, 64, Diyarbekrî, 1/115, Halebî, 1/248-250.

169 İbn İshak, İbn Hişam, 1/208, Abdurrezzak, 5/149-151, Ezrakî, 1/78-80, Beyhakî, Delâil, 2/61, Süheylî, 2/280, İbn Kesîr, Bidâye, 2/302-303, Diyarbekrî, 1/115, Halebî, 1/232-233.

170 İbn İshak, İbn Hişam, 1/208, Ezrakî, 1/80 İbn Kesîr, Bidâye, 2/302, Diyarbekrî, 1/115, Halebî, 1/232.

171 Beyhakî, Delâil, 2/61.

172 Ebu Kubeys dağı ile Kuaykıan dağı (Halebî, 1/232)

173 İbn İshak, İbn Hişam, 1/208, Ezrakî, 1/80, İbn Kesîr, Bidâye, 2/302, Diyarbekrî, 1/115, Halebî, 1/234.

"Bu belde ahalisi için, suya ve süte bereket ihsan edilmiştir. Mekke'nin iki dağı ortadan kalkmadıkça, bu bereket de kalkmayacaktır!" diye yazılı idi.[174]

Ezrakî'nin rivayetine göre, Beytullah olan Kâbe yıkıldığı ve İbrahim Aleyhisselamın temeline ulaşıldığı zaman bulunan taşın üzerindeki yazı, çağırılan Yemenli bir adamla bir rahibe okutturuldu.

Yazıda şöyle deniliyordu:

"Ben, Bekke (Mekke)'nin Sahibi olan Allah'ım!

Göklerle yeri, Güneş'le Ay'ı yarattığım gün ve şu iki dağı meydana getirdiğim gün, onu Harem ve dokunulmaz kıldım ve masum yedi melek ile de, kuşattım."[175]

İbn İshak'ın rivayetine göre, Makam-ı İbrahim'de bulunan taşın üzerindeki yazıda da şöyle deniliyordu:

"Mekke! Haram ve dokunulmaz şehir!

Ona rızık üç yoldan gelir.

Mekke'nin haram ve dokunulmazlığı, oralının ilkinden başkasına hıll ve helal kılınmamıştır!"[176]

Ma'mer b. Raşid'in (vefatı: 153 Hicrî) el-Câmi'inde imam Zührî'den (vefatı: 124 Hicrî) rivayetine göre de:

Kureyşliler, Kâbe'yi yıkıp yeniden yaptıkları sırada, Makam-ı İbrahim'de, üç yüzü olan ve her yüzünde yazı bulunan bir taş buldular.

Taşın birinci yüzündeki yazıda:

"Ben, Bekke (Mekke)'nin Sahibi Allah'ım! Güneş'le Ay'ı yapıp çattığım gün, onu da yapıp çattım ve masum yedi melekle de, kuşattım. Onun ahalisi için, eti ve sütü bereketli kıldım."

Taşın ikinci yüzündeki yazıda:

"Ben, Bekke (Mekke)'nin Sahibi olan Allah'ım!

Rahm'i yarattım.

O, Benim ismimden ayrılmıştır.

Kim onu birleştirirse, ben de onu birleştiririm!

Kim onu koparırsa, ben de onu koparırım!"

Taşın, üçüncü yüzündeki yazıda da:

"Ben Bekke (Mekke)'nin Sahibi olan Allah'ım!

174 Ezrakî, 1/313.

175 Ezrakî, 1/78-79, Beyhakî, Delâil, 2/61.

176 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 2/86, İbn Kesîr, Bidâye, 2/302, Diyarbekrî, 1/115, Halebî, 1/232.

Hayrı ve şerri yarattım.

İki eli hayırda olana ne mutlu!

Vay iki eli şerde olan kimseye!" deniliyordu.[177]

Kâbe'nin Kuyusunda Bulunan Madenî Levhalardaki Yazılar

Kureyşliler; Kâbe'yi yıkıp yeniden yaptıkları sırada, Kâbe'nin içindeki kuyuda da, deve kuşu yumurtası büyüklüğünde iki adet sarı maden bulmuşlardı.

Onlardan birisinin üzerinde:

"Bu, Allah'ın Haram ve dokunulmaz Beyt'idir!

Allah, onun ahalisini ibadetle rızıklandırmıştır.

Orası, oralının ilkinden başkasına hıll ve helal kılınmamıştır!"

İkinci madenin üzerinde de:

"Arap kabilesinden filan oğullarının Allah için hac yaptıklarının beratıdır!" diye yazılı idi.[178]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Mekke'nin Haramiyet ve Dokunulmazlığı Hakkındaki Açıklaması

Peygamberimiz Aleyhisselam; Mekke'yi fethinin ikinci gününde irad ettiği hutbesinde şöyle buyurmuştur:

"Ey insanlar! Şüphe yok ki Allah, göklerle yeri, Güneş'le Ay'ı yarattığı gün, Mekke'yi de haram ve dokunulmaz kılmıştır.[179]

Burası, Allah'ın haram ve dokunulmaz kıldığı bir bölgedir.[180]

Kıyamet gününe kadar da, haram ve dokunulmaz olarak kalacaktır.[181]

Mekke'yi haram ve dokunulmaz kılan Allah'tır.

Onu, insanlar haram ve dokunulmaz kılmamışlardır.[182]

Allah'a ve âhiret gününe inanan kimseye, Mekke Hareminde kan dökmek, ağaç kesmek, helal olmaz![183]

---

177 Abdurrezzak, 5/149-150, Süheylî, 2/280, İbn Kesîr, Bidâye, 2/303, Halebî, 1/233.

178 Ezrakî, 1/79.

179 İbn İshak, İbn Hişam, 4/58, Vâkıdî, Megâzî, 2/844, İbn Sa'd, 2/137, Ahmed b. Hanbel, 4/32, Buhârî, Sahîh, 5/98, Nesâî, 5/203.

180 Ahmed b. Hanbel, 1/258, Nesâî, 5/203.

181 İbn İshak, İbn Hişam, 4/58, Vâkıdî, Megâzî, 2/844, İbn Sa'd, 2/137, Ahmed b. Hanbel, 4/32, Buhârî, Sahîh, 5/98, Nesâî, 5/203.

182 Ahmed b. Hanbel, 4/31-32, Buhârî, Sahîh, 1/35.

183 İbn İshak, İbn Hişam, 4/58, Vâkıdî, Megâzî, 2/844, Ahmed b. Hanbel, 4/31, 6/385, Buhârî, Sahîh, 1/35.

Mekke'de kan dökmek benden önce hiçbir kimse için helal olmadığı gibi, benden sonra da hiçbir kimse için helal olmayacaktır!

Bana da, ancak gündüzün belli bir saatinde helal kılınmıştır[184] ki, bu da Mekkelilerin ilahî gazabı hak etmiş olmalarından ileri gelmiştir.[185]

Şüphe yok ki, Fil'i Mekke'ye girmekten alıkoyan, tutan Allah'tır.

Mekkeliler üzerine, Resûlullah ile mü'minler de, ancak bir kez salınmışlardır.[186]

İyi biliniz ki: Şu saatte Mekke benim için bile haramdır.[187]

Mekke'nin bugünkü haramlığı, dünkü haramlığı haline dönmüştür."[188]

Kâbe'nin Planında Kısaltma ve Daraltma Yapılışının Sebebi

Kureyşîler, Beytullah'ı yıkıp yeniden yapacakları zaman; toplanan bağışlarla sağlanan yapı malzemesinin yetersizliği yüzünden, Beytullah'ın Hicr tarafındaki eski temelini dışarıda bırakıp duvarı biraz içeriden çekmek suretiyle, kısaltmak ve daraltmak zorunda kaldılar.[189]

Kâbe'nin eski temeline göre: Şam tarafından dışarıda bırakılan ve Kâbe'ye dahil bulunan Hicr kısmının[190] eni altı arşın,[191] veya altı arşın bir karış,[192] ya da yedi arşın[193] veya yedi arşına yakın olup;[194] Kureyşliler inşaattan artacak malzemelerle eski temel üzerinden çektirecekleri yarım daire duvarla, hem burasının Kâbe'ye dahil bulunduğunu belirlemek, hem de tavanın bu duvarın dışından yapılmasını sağlamak istediler.[195]

Kâbe'nin kapısı, İbrahim Aleyhisselamla Cürhüm ve Amalikalar devrinden beri, yer seviyesinde idi.[196]

---

184 İbn İshak, İbn Hişam, 4/58, Vâkıdî, Megâzî, 2/844, Ezrakî, 2/122, Ahmed b. Hanbel, 4/31, Buhârî, Sahîh, 1/36, 5/98, Belâzurî, Fütûh, 1/48, Nesâî, 5/204.

185 İbn İshak, İbn Hişam, 4/58, Ahmed b. Hanbel, 4/32.

186 Ahmed b. Hanbel, 2/238, Buhârî, Sahîh, 1/36 8/38.

187 Ahmed b. Hanbel, 4/32, Buhârî, Sahîh, 1/36, 8/38.

188 İbn İshak, İbn Hişam, 4/58, Vâkıdî, Megâzî, 2/844, İbn Sa'd, 2/137, Ahmed b. Hanbel, 4/31-32, Buhârî, Sahîh, 1/35, Nesâî, 5/206.

189 Abdurrezzak, 5/104, Ezrakî, 1/163, 315, Ahmed b. Hanbel, 6/239, Buhârî, Sahîh, 2/156, İbn Mâce, 2/985, Dârimî, 1/382, Nesâî, 5/216, Zehebî, Târîh, s. 71, İbn Kesîr, Bidâye, 2/303.

190 İbn Kesîr, Bidâye, 2/303.

191 Ahmed b. Hanbel, 6/179, Müslim, 2/970, İbn Kesîr, Bidâye, 2/303.

192 Ezrakî, 1/163, Zehebî, Târîh, s. 71, Diyarbekrî, 1/115.

193 Abdurrezzak, 5/104, İbn Kesîr, Bidâye, 2/303, Diyarbekrî, 1/115.

194 Abdurrezzak, 5/128, İbn Sa'd, 1/147, Müslim, 2/972.

195 Ezrakî, 1/163, Diyarbekrî, 1/115.

196 Belâzurî, Fütûh, 1/52.

Kureyşliler; Beytullah'ı yeniden yapmaya kalktıkları zaman,[197] Ebu Huzeyfe b. Mugîre:

"Ey kavmim![198] Kâbe'nin kapısını yerden yüksek yapınız![199] Zeminini de toprakla doldurunuz.[200] İçine, ne sel suları girebilsin,[201] ne de merdivensiz çıkılabilsin!

Ona, ancak sizin istediğiniz kimse girsin! İstemediğiniz kimse girmek isterse, aşağı itiveriniz!" dedi, öyle yaptılar.[202]

Bunun için, Kureyşliler Kâbe'nin kapısını dört arşın bir karış yüksekten koydular.

Kâbe'nin içinden zeminini de bu yüksekliğe kadar, toprakla doldurdular.[203]

Hz. Âişe der ki:

"Ben, Beytullah'ın içine girip orada namaz kılmayı arzu ederdim.

Resûlullah Aleyhisselam, elimden tutup beni Hicr'e koydu ve:

'Beytullah'a girmek istediğin zaman, Hicr'de namaz kıl!

Muhakkak ki, orası Beytullah'tan bir parçadır.

Fakat, senin kavmin Kâbe'yi yaptıkları zaman, kısalttılar da orayı Beytullah'tan çıkardılar' buyurdu.[204]

'Yâ Rasûlallah! Sen onu İbrahim'in temelleri üzerine çevirsen ya?' dedim.[205]

Resûlullah Aleyhisselam:

'Eğer kavmin Cahiliye devrinden ve küfürden yeni kurtulmuş olmasaydı, Kâbe'nin birikmiş malını Allah için harcar da, kapısını yerden yapar, Hicr'de bırakılmış olan kısmını ona katardım.[206]

Kâbe'ye, doğu ve batı tarafından da, yer seviyesinde iki kapı koyardım.[207]

Oradan girerler, şuradan çıkarlardı' buyurdu.[208]

---

197 Ezrakî, 1/163, Diyarbekrî, 1/115.

198 Belâzurî, Fütûh, 1/53, Diyarbekrî, 1/115.

199 Ezrakî, 1/163, Belâzurî, Fütûh, 1/52-53, Diyarbekrî, 1/115.

200 Ezrakî, 1/163.

201 Ezrakî, 1/163, Zehebî, Târîh, s. 71-72, Diyarbekrî, 1/115.

202 Ezrakî, 1/163, Belâzurî, Fütûh, 1/54, Diyarbekrî, 1/115.

203 Ezrakî, 1/164.

204 Ezrakî, 1/312, Ahmed b. Hanbel, 6/92-93, Ebu Dâvud, 2/214, Tirmizî, Sünen, 3/225, Nesâî, 5/219.

205 Mâlik, 1/363, Ahmed b. Hanbel, 6/113, Müslim, 2/969, Nesâî, 5/214.

206 Müslim, 2/969.

207 Abdurrezzak, 5/104, 128, Ahmed b. Hanbel, 6/179, Ezrakî, 1/311, Nesâî, 5/216.

208 Abdurrezzak, 5/104, İbn Sa'd, 1/147, Buhârî, Sahîh, 2/156-157, Müslim, 2/969-970, İbn Kesîr, Bidâye, 2/304.

'Kavminin, Kâbe kapısını ne için yükseğe kaldırdığını da bilir misin?' diye sordu.[209] 'Hayır! Bilmiyorum!' dedim.[210]

'Bunu, kavmin istediklerini içeri almak, istemediklerine engel olmak için yaptılar.[211]

Güya, Kâbe'nin şerefini gözetmek üzere, dilediklerinden başka kimse oraya girmesin diye, merdivenini yükselttiler.

Kâbe'ye girmesini istemedikleri bir kimseyi, merdivenden çıkmakta serbest bırakırlar, kapıya kadar çıkıp tam içeri gireceği sırada ise merdivenden aşağı itiverirlerdi de, adamcağız düşer giderdi!' buyurdu."[212]

Amr b. Hüzelî de, bu hususta müşahedelerini şöyle anlatır:

"Ben, Kureyşlilerin Cahiliye devrinde Beytullah'ı, Pazartesi ve Perşembe günleri açtığını gördüm.

Kâbe'nin kapıcıları, kapısının önüne otururlardı.

Kâbe'ye girmesini istemedikleri bir kimse merdivenden yukarı doğru çıkınca, onu hemen itip aşağı düşürürlerdi.

Bazan, düşürülen adamın sakatlandığı, öldüğü de olurdu."[213]

Kâbe Duvarlarının Örülüşü ve Hacerü'l-Esved Üzerinde Çıkan Anlaşmazlığın Peygamberimiz Aleyhisselam Tarafından Giderilişi

Kureyşliler; Kâbe'nin duvarlarını bir sıra taş, bir sıra da ahşap bağlama kirişleriyle örerek yükselttiler.[214]

Ahşap bağlama kirişleri, altlı üstlü taş sıralarının aralarına konulmakta idi.[215]

Duvarlar örülüp Hacerü'l-Esved'in konulacağı yere ulaşıldığı zaman, Kureyş kabileleri arasında anlaşmazlık çıktı.[216]

Her kabile:

---

209 Abdurrezzak, 5/128, İbn Sa'd, 1/147, Ezrakî, 1/311, Buhârî, Sahîh, 2/156, Müslim, 2/973, İbn Mâce, 2/985, Dârimî, 1/382.

210 Abdurrezzak, 5/128, İbn Sa'd, 1/147, Ezrakî, 1/311, Müslim, 2/972.

211 Buhârî, Sahîh, 2/156, Müslim, 2/973, Dârimî, 1/382.

212 Abdurrezzak, 5/311, İbn Sa'd, 1/147, Ezrakî, 1/311, Müslim, 2/972.

213 Ezrakî, 1/174.

214 Ezrakî, 1/163, Zehebî, Târîh, s. 71-72, Diyarbekrî, 1/115, Halebî, 1/235.

215 Ezrakî, 1/163, Diyarbekrî, 1/115.

216 İbn İshak, İbn Hişam, 1/209, Abdurrezzak, 5/319, İbn Sa'd, 1/146, Belâzurî, Ensâb, 1/99, Taberî, Târîh, 2/201, Mes'ûdî, Mürûc, 2/278, Sa'lebî, s. 53, İbn Cevzî, 1/146, İbn Esîr, Kâmil, 2/45, İbn Seyyid, 1/52, Zehebî, Târîh, s. 72, İbn Kesîr, Bidâye, 2/303, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 5-6.

"Onu yerine koymaya biz daha lâyıkız!"[217]

"Onu yerine koymayı biz üzerimize alacağız!" dedi.[218]

Kureyşlilerden bir kabile:

"Onu yerine biz koyacağız!" dediği zaman, başka bir kabile:

"Hayır! Onu yerine biz koyacağız!" diyerek direndi.[219]

Her kabile, onu tek başlarına kaldırıp yerine koymak istediler.[220]

Söz çoğaldı.

İş kıskançlığa ve ihtirasa dönüştü.

Aralarında sert tartışma ve çekişmeler başladı.

Abdi Menaf ve Zühre oğulları:

"Hacerü'l-Esved'in yeri, yapımı, bize düşen duvarın içindedir!" dedi.

Teym ve Mahzum kabileleri de:

"O, bize düşmüş olan duvardadır!" dedi.

Diğer kabileler ise:

"Rükn, üzerinde kura çektiğimiz hususlardan değildir!" dediler.[221]

Sonunda, her biri bir tarafa dağıldılar.

Abduddar oğulları, ortaya içi kanla dolu bir çanak getirdiler ve Adiyy b. Ka'b oğullarıyla birlikte, ölünceye kadar çarpışmak üzere anlaşma yaptılar ve çarpışmaya hazırlandılar.

Andlarını sağlamlaştırmak için de, ellerini o kanla dolu çanağın içine soktular!

Bundan dolayı, onlara "Kan yalayıcı" adı takıldı.

Kureyşliler, bu iş üzerinde dört veya beş gece durdular.

O zaman, Kureyşlilerin en yaşlısı olan[222] Ebu Ümeyye b. Mugîre, b. Abdullah, b. Ömer, b. Mahzum:

"Ey kavmim! Biz ancak iyilik istiyoruz, kötülük istemiyoruz.

Siz bu hususta birbirinize karşı kıskançlık yarışına girmeyiniz.

Çünkü, siz anlaşmazlığa düştüğünüz zaman, işleriniz dağılır da sizdekine sizden başkaları göz dikerler!" dedi.[223]

---

217 İbn Sa'd, 1/146.

218 Yakubî, 2/19.

219 Zehebî, Târîh, s. 77.

220 İbn İshak, İbn Hişam, 1/209, Taberî, Târîh, 2/201, Sa'lebî, s. 53, İbn Esîr, Kâmil, 2/45, İbn Seyyid, 1/52, Zehebî, Târîh, s. 67, İbn Kesîr, Bidâye, 2/303.

221 Ezrakî, 1/163.

222 İbn İshak, İbn Hişam, 1/209, Taberî, Târîh, 2/201, Sa'lebî, s. 53, İbn Cevzî, 1/146, İbn Esîr, Kâmil, 2/45, İbn Seyyid, 1/52, İbn Kesîr, Bidâye, 2/303, Halebî, 1/235.

223 Ezrakî, 1/163.

Bunun üzerine, Kureyşliler Mescid-i Haram'da toplanarak aralarında konuştular, birbirlerine karşı insafa geldiler.[224]

Ebu Ümeyye b. Mugîre:

"Ey Kureyş cemaati! Aranızda anlaşamadığınız bu işte, Mescid'in şu kapısından ilk girecek olanı, aranızda hakem yapınız! Aranızdakini, o halletsin!"[225] diyerek Mescid-i Haram'ın Beni Şeybe kapısına işaret etti.[226]

Kureyşliler:

"Razıyız ve onun vereceği hükme boyun eğeceğiz!" dediler.[227]

O sırada, üzerinde siyah, beyaz çizgili A'râb işi ince ihramı bulunduğu halde,[228] Mescid-i Haram'ın Benî Şeybe kapısından[229] içeriye ilk giren, Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselam oldu!

Kureyşliler, onu görür görmez:

"İşte, el-Emîn! Razıyız ona!" dediler.

Peygamberimiz Aleyhisselam yanlarına varınca da; Hacerü'l-Esved'i yerine koymak hususunda aralarında çıkan anlaşmazlığın halli için kendisini hakem yaptıklarını, vereceği hükmü kabul edeceklerini bildirdiler.[230]

Kureyşliler; Peygamberimiz Aleyhisselama, daha vahiy ve peygamberlik gelmeden önce, el-Emîn adını takmışlardı.[231]

Çünkü; Peygamberimiz Aleyhisselam daha gençlik çağında iken, yiğitlik ve insanlık bakımından kavminin en üstünü, ahlâk güzelliği bakımından en seçkini, soyluluk bakımından en şereflisi idi.

Konuya komşuya karşı insanların en iyi davrananı, sâkinlik ve yumuşak huylulukta en ulusu idi.

Doğru sözlülük ve güvenilirlikte insanların en başta geleni, insanları alçaltan kötülüklerden de en uzak bulunanı idi.

---

224 İbn İshak, İbn Hişam, 1/209, Taberî, Târîh, 2/201, Sa'lebî, s. 53, İbn Seyyid, 1/52, Zehebî, Târîh, s. 67, İbn Kesîr, Bidâye, 2/303, Halebî, 1/235.

225 İbn İshak, İbn Hişam, 1/209, Ezrakî, 1/163, Belâzurî, Ensâb, 1/100, Taberî, Târîh, 2/201, Sa'lebî, s. 53, İbn Esîr, Kâmil, 2/45, İbn Seyyid, 1/52, Zehebî, Târîh, s. 67, İbn Kesîr, Bidâye, 2/303, Halebî, s. 236.

226 Belâzurî, Ensâb, 1/100, Halebî, 1/236.

227 İbn Sa'd, 1/146, Ezrakî, 1/164.

228 Abdurrezzak, 5/319.

229 İbn Sa'd, 1/146, Mes'ûdî, Mürûc, 2/278, İbn Hacer, Metâlib, 4/181.

230 İbn İshak, İbn Hişam, 1/209, İbn Sa'd, 1/146, Ezrakî, 1/164, Belâzurî, Ensâb, 1/99, Taberî, Târîh, 2/201, Ebu Nuaym, Delâil, 1/176-177, Sa'lebî, s. 53, İbn Cevzî, 1/147, İbn Esîr, Kâmil, 2/45, İbn Seyyid, 1/52, Zehebî, Târîh, s. 67, İbn Kesîr, Bidâye, 2/303, Diyarbekrî, 1/115, Halebî, 1/236.

231 İbn İshak, İbn Hişam, 1/210, Abdurrezzak, 5/319, Taberî, Târîh, 2/201, Ebu Nuaym, Delâil, 1/176, İbn Cevzî, 1/147, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/24.

Yüce Allah, her iyiliği, her üstün meziyeti onda toplamıştı.

Bunun için, kavmi arasında en çok el-Emîn diye anılırdı.[232]

Peygamberimiz Aleyhisselam, Kureyşlilere:

"Haydi, bana bir örtü getiriniz!" buyurdu.

Hacerü'l-Esved'i eliyle tutup, getirilen örtünün içine koydu.[233]

"Beytullahın dört duvarını yıkıp üzerlerine almış bulunan dört kabile topluluğundan birer adam gelsin!" buyurdu.[234]

1) Utbe b. Rebia,

2) Ebu Zem'a,

3) Ebu Huzeyfe Velid b. Mugîre,

4) Kays b. Adiyy veya Âs b. Vâil geldiler.[235]

Peygamberimiz Aleyhisselam, onlara:

"Sizden her biriniz kabilesi adına, örtünün birer ucundan tutsun ve sonra da, hep birden onu yukarı doğru kaldırınız!" buyurdu.[236]

Abdi Menaf oğulları adına, Utbe b. Rebia örtünün bir ucunu;

Kabilesi adına Ebu Zem'a örtünün ikinci ucunu;

Kabilesi adına Ebu Huzeyfe Velid b. Mugîre örtünün üçüncü ucunu;

Kabilesi adına Kays b. Adiyy veya Âs b. Vâil örtünün dördüncü ucunu tuttu.[237] Hep birden kaldırdılar.

Peygamberimiz Aleyhisselam, Hacerü'l-Esved'i, konulacağı yerin hizasına gelince örtünün içinden alıp, kendi eliyle yerine yerleştirdi.[238]

Peygamberimiz Aleyhisselam; Hacerü'l-Esved'i Kâbe duvarındaki yerine koyduğu ve onu sıkılaştırıp sağlamlaştırmak gerektiği zaman, Necidli bir

---

232 İbn İshak, İbn Hişam, 1/194, İbn Sa'd, 1/121, Ebu Nuaym, Delâil, 1/170, Beyhakî, Delâil, 2/30, İbn Kesîr, Bidâye, 2/286-287.

233 İbn İshak, İbn Hişam, 1/209, Taberî, Târîh, 2/201, Sa'lebî, s. 53, İbn Cevzî, 1/147, İbn Esîr, Kâmil, 2/4, İbn Seyyid, 1/52, Zehebî, Târîh, s. 67, İbn Kesîr, Bidâye, 2/303, Diyarbekrî, 1/115, Halebî, 1/236.

234 Ezrakî, 1/172, Halebî, 1/236.

235 İbn Sa'd, 1/146, Ezrakî, 1/164, Mes'ûdî, Mürûc, 2/279, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 6.

236 İbn İshak, İbn Hişam, 1/209, İbn Sa'd, 1/146, Yakubî, 2/19-20, Taberî, Târîh, 2/201, Mes'ûdî, Mürûc, 2/279, İbn Esîr, Kâmil, 2/45, İbn Seyyid, 1/52, Zehebî, Târîh, s. 67, İbn Kesîr, Bidâye, 2/303, Halebî, 1/236.

237 İbn Sa'd, 1/146, Ezrakî, 1/164, Yakubî, 2/19-20, Mes'ûdî, Mürûc, 2/279.

238 İbn İshak, İbn Hişam, 1/209-210, Abdurrezzak, 5/319, İbn Sa'd, 1/146, Ezrakî, 1/164, Belâzurî, Ensâb, 1/99, Yakubî, 2/20, Taberî, Târîh, 2/201, Mes'ûdî, Mürûc, 2/279, Ebu Nuaym, Delâil, 1/176, Beyhakî, Delâil, 2/57, Sa'lebî, s. 53, İbn Cevzî, 1/147, İbn Esîr, Kâmil, 2/45, İbn Seyyid, 1/52, Zehebî, Târîh, s. 67, İbn Kesîr, Bidâye, 2/303, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 6, Diyarbekrî, 1/115, Halebî, 1/236.

adam[239] gidip bir taş getirmiş,[240] Peygamberimiz Aleyhisselama uzatmıştı.[241]

Hz. Abbas:

"Hayır!" dedi ve onu uzaklaştırdı, Kendisinin getirdiği taşı uzattı.

Peygamberimiz Aleyhisselam da, Hacerü'l-Esved'i onunla sağlamlaştırdı.

Necidli adam, kendisinin uzaklaştırıldığına kızdı.

Peygamberimiz Aleyhisselam da, ona:

"Bizden olmayan kişi, Beytullah'ı bizimle birlikte yapamaz!" buyurdu.[242]

Bunun üzerine, Necidli:

"Şaşılır o kavmin haline ki, kendileri şeref, akıl ve servet sahibi oldukları halde, yaşça en küçüklerini, servetçe en fakirlerini en şerefli işlerinin başına geçirdiler, kendilerine reis yaptılar!

Olanca üstünlüklerine rağmen, ona sanki hizmetçi oldular!

Fakat, vallahi o onlara galip gelecek,[243] hâkim olacak,[244] onların topluluklarını dağıtacak,[245] rızıklarını aralarında bölüştürecektir![246]

Siz, yaşça en küçüğünüze, malca en fakirinize güvendiniz ve şu en şerefli işinize onu vekil ettiniz!?[247]

Bundan sonra, onun hal ve şanı yücelecek, haberi pek büyük olacaktır!" dedi.[248]

Sanıldığına göre, Necidli adam,[249] insan suretine girmiş[250] şeytandı.[251]

Kâbe Yüksekliğinin On Sekiz Arşına Çıkarılışı

Hacerü'l-Esved Peygamberimiz Aleyhisselam tarafından yerine yerleştirildikten sonra, üzerine duvar örüldü.[252]

---

239 İbn Sa'd, 1/164, Ezrakî, 1/164, Belâzurî, Ensâb, 1/100, Diyarbekrî, 1/115, Halebî, 1/237.
240 Belâzurî, Ensâb, 1/100.
241 İbn Sa'd, 1/146, Ezrakî, 1/164, Diyarbekrî, 1/115, Halebî, 1/237.
242 İbn Sa'd, 1/146, Diyarbekrî, 1/115.
243 İbn Sa'd, 1/146, Ezrakî, 1/164, Mes'ûdî, Mürûc, 2/279, Halebî, 1/237.
244 Mes'ûdî, Mürûc, 2/279.
245 Halebî, 1/237.
246 İbn Sa'd, 1/146-147, Ezrakî, 1/164, Mes'ûdî, Mürûc, 2/279, Halebî, 1/237.
247 Belâzurî, Ensâb, 1/100.
248 Mes'ûdî, Mürûc, 2/279.
249 İbn Sa'd, 1/147, Ezrakî, 1/164, Belâzurî, Ensâb, 1/100, Mes'ûdî, Mürûc, 2/279, Süheylî, 2/281, Halebî, 1/237.
250 Süheylî, 2/281.
251 İbn Sa'd, 1/147, Ezrakî, 1/164, Belâzurî, Ensâb, 1/100, Mes'ûdî, Mürûc, 2/279, Süheylî, 2/281, Halebî, 1/237.
252 İbn İshak, İbn Hişam, 1/210, Sa'lebî, s. 53, İbn Cevzî, 1/147, İbn Esîr, Kâmil, 2/45, İbn Seyyid, 1/52, Zehebî, Târîh, s. 67, İbn Kesîr, Bidâye, 2/303, Diyarbekrî, 1/115.

Kâbe'nin tavanına kadar ahşap bağlama kiriş sıraları on beş, taş sıraları da on altı oldu.[253]

Kureyşîler; Kâbe'nin, kendilerinden önce dokuz arşın olan yüksekliğine dokuz arşın daha eklediler.[254]

Böylece, Kâbe'nin yerden tavana kadar yüksekliği on sekiz arşını buldu.[255]

Kâbe'nin Tavanlanışı

Kâbe'nin duvarları, bir sıra taş, bir sıra ahşap bağlama kirişleriyle örülüp tavan seviyesine yükseltildiği zaman, Rum marangoz Bakom, Kureyşlilere:

"Kâbe'nin tavanının kubbeli mi, yoksa düz mü olmasını istersiniz?" diye sordu.

Kureyşliler:

"Hayır![256] Rabbimizin Beytinin tavanını,[257] düz olarak yap" dediler.[258]

Böylece, Kâbe'nin tavanını düz yaptılar.[259]

Kâbe'nin son ahşap sırası üzerine on beş hezen (kiriş) attılar ve tavanı onun üzerine koydular.[260]

Kâbe'nin içinden de, iki sıra halinde[261] altı direk diktiler.[262]

Kâbe'nin Şam tarafındaki duvarından Yemen tarafındaki duvarına kadar, her sırada üç direk bulunuyordu.[263]

Kâbe'nin Damına Oluk ve İçeride Dam Merdiveni Yapılışı

Kâbe'nin damına, dam suyunu Hicr mahalline akıtacak biçimde bir oluk;[264] Kâbe'nin içinden, damına çıkmak için de Şam köşesinden ahşap bir merdiven yaptılar.

---

253 Ezrakî, 1/164, Zehebî, Târîh, s. 72, Diyarbekrî, 1/115, Halebî, 1/235.

254 Ezrakî, 1/164, Süheylî, 2/265, İbn Seyyid, 1/52, Zehebî, Târîh, s. 72, Halebî, 1/236.

255 İbn İshak, İbn Hişam, 1/211, Ezrakî, 1/164, Süheylî, 2/265, İbn Seyyid, 1/52, İbn Kesîr, Bidâye, 2/303, Diyarbekrî, 1/115, Halebî, 1/235.

256 Ezrakî, 1/164, Zehebî, Târîh, s. 72.

257 Ezrakî, 1/164.

258 Ezrakî, 1/164, Zehebî, Târîh, s. 72.

259 Ezrakî, 1/164.

260 İbn Sa'd, 1/147.

261 Ezrakî, 1/164, Zehebî, Târîh, s. 72.

262 İbn Sa'd, 1/147, Ezrakî, 1/164, Zehebî, Târîh, s. 72, Diyarbekrî, 1/115-116.

263 Ezrakî, 1/164, Diyarbekrî, 1/116.

264 Ezrakî, 1/164.

Kâbe'nin Duvar ve Direklerinin Yaldızlanışı, Direklerin Çizilen Resimlerle Süslenişi

Kâbe'nin tavanını, içindeki direklerini ve duvarlarını yaldızladılar.

Direklerin üzerlerine, peygamberler ve meleklerle ağaç resimleri çizdiler.[265]

Kapıya doğru olan direkte Hz. Meryem'le kucağında İsa Aleyhisselamın resmi, öteki direklerde de peygamberlerin, meleklerin, oklarla fal çeken ihtiyar bir adam şeklinde İbrahim Aleyhisselamın resmi, bir koç veya bir koç başı ile ağaç resimleri çizilmişti.[266]

İbrahim Aleyhisselam gibi, İsmail Aleyhisselam da, eliyle fal oku çeker bir şekilde tasvir edilmişti.[267]

İsmail Aleyhisselamdan sonra, oğullarından Kusayy'a ve ötekilerine ait olmak üzere, renk renk boyalarla altmışa yakın suret çizilmiş olduğu gibi, suretlerin her birinin karşısında da kendilerinin ibadetlerinin şekli ve işlerinden en çok anılanı, çizgilerle belirtilmeye çalışılmıştı.[268]

Kâbe'ye Kapı Takılışı, Kâbe Mallarının Depoya Konuluşu ve Kâbe'ye Yemen Bürüdünden Örtü Örtülüşü

Kureyşliler; Kâbe'ye kilitlenir, açılır bir kapı da taktılar.[269]

Kâbe yıkılacağı zaman, Ebu Talha'ya emaneten bırakmış oldukları malları ve zinet eşyasını getirtip Kâbe'nin deposuna yerleştirdiler.

İsmail Aleyhisselamın yerine kurban edilmiş olan koçun iki boynuzunu deponun üzerine astılar.

Hübel putunu da, Kâbe'nin içindeki eski yerine, Kâbe deposunun üzerine diktiler.

Kâbe'ye, Yemen bürüdünden bir örtü de örttüler.[270]

---

265 Ezrakî, 1/164-165, Zehebî, Târîh, s. 72, Diyarbekrî, 1/116.

266 Ezrakî, 1/165, 167, 169.

267 İbn İshak, İbn Hişam, 4/55, Vâkıdî, Megâzî, 2/834, Buhârî, Sahîh, 2/170.

268 Mes'ûdî, Mürûc, 2/278.

269 Ezrakî, 1/166, Diyarbekrî, 1/116.

270 Ezrakî, 1/166-167, Zehebî, Târîh, s. 72, Diyarbekrî, 1/116.

Üçüncü Bölüm

VAHYİN GELİŞİ

VAHYİN GELİŞİ

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselama Vahiy ve Peygamberlik Gelmeden Birkaç Yıl Önce Cereyan Eden Hadiselerden Bazıları

1) Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselama vahiy ve peygamberlik gelmeden iki yıl kadar önce,[1] Şamlı Yahudi âlimlerinden İbn Heyyiban, Şam'dan Medine'ye gelip yerleşti ve çok geçmeden de Medine'de ölüm döşeğine düştü.

Öleceğini anlayınca, Medineli Yahudilere:

"Ey Yahudi cemaati! Yemesi içmesi bol bir yerden, beni bu yoksulluk ve açlık yurduna getiren şeyin ne olduğunu sanırsınız?" dedi.

Yahudiler:

"Sen daha iyi bilirsin!" dediler.

İbn Heyyiban:

"Ben, bu memlekete ancak, gelme zamanı çok yaklaşmış bulunan ve buraya hicret edecek olan O Peygamberi gözlemek üzere gelmişimdir!

Onun, yakında peygamber olarak gönderilmesini ve benim de ona tâbi olmamı umduğum kendisinin gelme zamanı çok yakındır.

Ey Yahudi cemaati! Ona tâbi olmakta hiç kimse sizi geçmesin!

Çünkü, O, kendisine karşı koyanların kanlarını dökmek, çocuklarını, kadınlarını esir etmek selahiyetiyle gönderilecektir.

Siz, bu hususta ondan korunamazsınız!" dedi ve sonra öldü.[2]

---

1 Beyhakî, Sünen, 9/114.

2 İbn İshak, İbn Hişam, 1/226, 228, İbn Sa'd, 1/160-161, Ebu Nuaym, Delâil, 1/81-82, Beyhakî, Sünen, 9/114, Zehebî, Târîh, s. 123-124.

2) Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselam, kırk yaşına gelmeden önce,[3] otuz sekiz yaşında iken,[4] ışık, nur görür,[5] sesler işitir,[6] endişelenir dururdu.[7]

3) Yüce Allah, Muhammed Aleyhisselamın kerametini açıklamayı irade buyurduğu sıralarda idi ki Muhammed Aleyhisselam; evinden çıkar, Mekke evlerinden uzaklaşır, vadilerin kuytu köşelerine doğru dalar giderken, hiçbir ağaç veya taşa rastlamazdı ki:

"Esselâmü aleyke yâ Rasûlallah! = Selam olsun sana, ey Allah'ın Resûlü!" diyerek kendisini selamlamamış olsun!

Peygamberimiz Aleyhisselam; hemen etrafına, sağına soluna, arkasına dönüp bakınır, fakat ağaç ve taştan başka bir şey görmezdi.[8]

Bu da, Peygamberimiz Aleyhisselamın peygamberlikle görevlendirilmesinden iki yıl önce idi.[9]

Ashabdan Cabir b. Semure'nin rivayetine göre, Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Mekke'de bir taş tanırım ki, ben peygamber olarak gönderilmeden önce, bana selam verdi. Onu hâlâ tanıyorum!" buyurmuştur.[10]

Sanıldığına göre, bu taş Hacerü'l-Esved idi.[11]

Bunun, Hacerü'l-Esved'den başka bir taş olup Mekke'de Zükaku'l-Hacer diye tanınan sokakta bulunduğu[12] ve "Peygamberimiz Aleyhisselamı selamladı!" diye halk tarafından ziyaret ve üzerine eller sürülerek tasdik ve teberrük edildiği de bildirilmektedir.[13]

Hz. Muhammed Aleyhisselamın Şekil ve Şemâili

Hz. Ali; Peygamberimiz Hz. Muhammed Aleyhisselam Efendimizin şekil ve şemâilini şöyle tarif eder:

---

3 Belâzurî, Ensâb, 1/104.
4 Diyarbekrî, 1/279-280.
5 İbn Sa'd, 1/224, Ahmed b. Hanbel, 2/294, İbn Cevzî, 1/161, İbn Kesîr, Bidâye, 3/5.
6 İbn Sa'd, 1/224, Ahmed b. Hanbel, 2/294, Belâzurî, Ensâb, 1/104, İbn Cevzî, 1/161, İbn Kesîr, Bidâye, 3/5, Diyarbekrî, 1/280.
7 İbn Sa'd, 1/195, Ahmed b. Hanbel, 1/312.
8 İbn İshak, İbn Hişam, 1/250, İbn Sa'd, 1/157, Belâzurî, Ensâb, 1/104, Taberî, Târîh, 2/204, Beyhakî, Delâil, 2/146, İbn Cevzî, 1/161, Zehebî, Târîh, s. 129-130.
9 Zürkânî, 1/219.
10 İbn Ebî Şeybe, 11/464, Ahmed b. Hanbel, 5/59, Müslim, 4/1782, Tirmizî, Sünen, 5/593, Dârimî, 1/19, Ebu Nuaym, Delâil, 2/397, Süheylî, 2/388, İbn Cevzî, 1/161, İbn Seyyid, 1/83, 89, Zehebî, Târîh, s. 125, İbn Kesîr, Bidâye, 3/5.
11 Süheylî, 2/388, Halebî, 1/361.
12 Diyarbekrî, 1/220, Halebî, 1/361.
13 Diyarbekrî, 1/221.

"Peygamber Aleyhisselam; ne öyle uzun boylu, ne de kısa idi. Uzuna yakın orta boylu idi.

Kendisinin el ve ayak parmakları kalınca; başı, vücut yapısıyla dengeli biçimde, büyükçe idi.

Omuzları, dizleri ve bilekleri, kemikli idi.

Göğsünde, göbeğine kadar çizgi halinde uzanan ince kıllar vardı.

Karnında ve göğsünde, bundan başka kıl yoktu.

Peygamber Aleyhisselam yürürken ayaklarını sürümez, adımlarını canlı ve uzun atar, sanki yüksekten iner gibi, önüne doğru eğilirdi.

Kendisinin saçı, ne kıvırcık, ne de düzdü.

Sakalı sıktı.

Yüzü, az değirmi olup, yusyuvarlak değildi.

Boynu uzun, gümüş gibi pâk ve parlaktı.

Teni, kırmızı ile karışık aktı.

Yüzünün teri, inci gibi idi. Miskten daha güzel kokardı.

Gözleri büyükçe idi.

Gözbebeklerinin siyahı pek siyahtı.

Gözlerinin beyazında biraz kırmızılık vardı.

Vücudu ne zayıf, ne de şişmandı.

Bakmak istediği tarafa, bütün vücudu ile dönerek bakardı.

İki küreğinin arası, enli idi.

Omuz küreklerinin arasında peygamberlik hâtemi vardı.

Peygamber Aleyhisselamı birdenbire görenler, onun manevî vakar ve heybetinden sarsılırlar, kendisini yakından tanıyınca da ona en derin sevgi ve saygı ile bağlanırlardı.

Onun yüce haslet ve meziyetlerini anlatmak isteyen kimse 'Ben, ne ondan önce, ne de sonra, onun bir benzerini daha gördüm!' demekten kendini alamazdı."[14]

Hz. Hatice'nin öz ve Peygamberimiz Aleyhisselamın üvey oğlu Hind b. Ebi Hâle'nin ve diğer sahabilerin bildirdiklerine göre:

"Her ululuk Resûlullah Aleyhisselamda toplanmıştı.

---

14 İbn Sa'd, 1/410-412, Ahmed b. Hanbel, 1/89, 96, 117, 127, Tirmizî, Sünen, 5/598, 600, Belâzurî, Ensâb, 1/386, Taberî, Târîh, 3/185, 186, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/11, İbn Esîr, Kâmil, 2/305, Zehebî, Târîh, s. 434, 435.

Onun yüzü, ayın on dördü gibi parlardı.

O, uzuna yakın orta boylu idi, kısa boylu değildi.

Kendisinin saçı ne dümdüzdü, ne de kıvırcıktı.

Saçı, kendiliğinden ikiye ayrılıp yanlarına dökülürse, oldukları gibi bırakırdı.

Birleştiklerinde de onları ayırmaz, oldukları gibi bırakırdı.

Saçını uzattığı zaman, onlar kulaklarının memesini aşardı.

Teni kırmızıyla karışık, ak ve güzeldi.

Alnı açık ve genişti.

Kaşları, uzun ve kavisli idi.

Kaşlarının uçları ince, araları çok yakındı, fakat çatık değildi.

İki kaşının arasında bir damar vardı ki, kızgınlık zamanında kabarır, görünürdü.

Yüzünün iki kaş arasında başladığı yer yüksekçe, burnunun ucu da ince idi.

Yüzündeki ölçülülük ve denklik, dikkat edenlerin gözünden kaçmazdı.

Burnunda ayrı bir parlaklık da vardı.

Sakalı sıktı.

Peygamberimiz Aleyhisselamın yanakları düzdü, yumru değildi.

Ağzı tabiî büyüklükte idi.

Dişleri inci taneleri gibi idi.

Bütün uzuvları düzgündü.

Vücudu sıkı etli idi.

Karnı ve göğsü bir seviye idi, çıkık değildi.

Göğsü ve iki küreğinin arası genişti.

İri yapılı ve iri kemikli idi.

Soyunduğu zaman, vücudundan nur saçılırdı.

Vücudu kıllı değildi. Yalnız omuz başlarında, pazularında biraz kıllar vardı.

Bilek kemikleri uzun, el ayaları genişti.

El ve ayak parmakları, kalınca ve uzunca idi.

Ayaklarının altı düz değil, çukurca idi.

Ayakları hafif etli idi.

Ayaklarının üzerine su döküldüğü zaman, etrafa yayılırdı.

Yürürken, ayaklarını yerden canlıca kaldırır, iki yanına salınmaz, adımlarını geniş atar, vakar ve sükûnetle, rahatça yürürdü.

Etrafına gelişigüzel bakınmazdı.

Yeryüzüne bakışı, semaya bakışından çoktu.

Yeryüzüne bakışı da gözucuyla idi.

Yürürken, sahabilerinin gerisinde yürürdü.

Birisiyle karşılaştığı zaman, önce kendisi selam verirdi.[15]

Resûlullah Aleyhisselamın yüzü ve sesi çok güzeldi.[16]

Yüzünde sanki güneş çağlardı![17]

Resûlullah Aleyhisselam, yüzce insanların en güzeli ve tence en parlağı idi.[18]

Peygamberimiz Aleyhisselamın teri de, en güzel kokulardan daha güzel kokardı.[19]

Peygamberimiz Aleyhisselamın eli, serinlikçe kardan daha serin, kokuca da miskten daha güzeldi."[20]

Ümmü Ma'bed'e göre:

"Peygamberimiz Aleyhisselamın gözünün akı pek ak, siyahı da pek siyahtı ve Kudretten sürmeli idi. Sustuğu zaman kendisinde bir vakar ve ağırbaşlılık, konuştuğu zaman da güleryüzlülük görünür; sözleri, sanki dizilmiş birer inci gibi, ağzından tatlı tatlı dökülürdü. Sözü açık ve hak ile bâtıl arasını ayırıcı olup, ne âcizlik sayılacak derecede az, ne de boş ve gereksiz sayılacak derecede çoktu. Uzaktan bakılınca, kendisi, insanların en heybetlisi idi. Yakınına gelince, herkesten daha tatlı ve çekici idi. Kendisi, ekşi ve asık suratlı değil, güleçti."[21]

Hz. Muhammed Aleyhisselama Peygamberlik Vahyinin Ne Zaman ve Nasıl Gelmeye Başladığı

Hz. Muhammed Aleyhisselam, kırk yaşında bulunduğu[22] ve Yüce Allah onun kerametini açıklamayı ve kullarına onunla rahmet etmeyi dilediği

---

15 İbn Sa'd, 1/422-423, Ebu Nuaym, Delâil, 2/628-629, Beyhakî, Delâil, 1/286-287, Kadı Iyaz, 1/117-118, İbn Cevzî, 1/387-401, İbn Kesîr, Bidâye, 6/31-32.

16 İbn Sa'd, 1/376.

17 İbn Cevzî, 1/406.

18 Ebu Nuaym, Delâil, 2/638.

19 Ahmed b. Hanbel, 6/376-377, Müslim, 4/1415-1416, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 2/22.

20 Ahmed b. Hanbel, 4/309.

21 İbn Sa'd, 1/230-231, Hâkim, 3/9-10, Ebu Nuaym, Delâil, 2/338, Beyhakî, Delâil, 1/279.

22 İbn Sa'd, 1/194, Tirmizî, Sünen, 5/591, Belâzurî, Ensâb, 1/104, İbn Kuteybe, Maarif, s. 66, Taberî, Târîh, 2/202, Mes'ûdî, Mürûc, 2/282, İbn Abdilberr, 1/35, Beyhakî, Delâil, 2/135, İbn Hazm, Cevâmi, s. 5, Begavî, 2/174, İbn Esîr, Kâmil, 2/46, İbn Seyyid, 1/82, İbn Kayyım, 1/33, İbn Kesîr, Bidâye, 3/4, Heysemî, 8/257.

zaman,[23] kendisine ilk vahiy ve peygamberlik başlangıcı, uykuda sadık rüyalar görmekle olmuştur.

Hz. Muhammed Aleyhisselam hiçbir rüya görmezdi ki, sabahın aydınlığı gibi açıkça çıkmasın![24] Peygamberimiz Aleyhisselam, Yüce Allah'ın dilediği kadar müddet,[25] altı ay, bu hal üzere kaldı.[26]

Yüce Allah, bu altı ay içinde, peygamberine önce uykuda, sonra da uyanık iken vahyetti.[27]

Sonra, kendisine halvet, yalnızlık sevdirildi.[28]

Yüce Allah, böylece ona yalnızlığa çekilmeyi sevdirdi de,[29] kendisine halvetten, yalnız başına kalmaktan daha sevgili bir şey olmadı.[30]

Peygamberimiz Aleyhisselam bazı işleri için evlerden uzaklaşır, Mekke'nin dağ aralarındaki ıssız yerlerine, vadilerin içlerine doğru dalar giderdi.[31] Onun bu haline bakan Kureyşliler:

"Muhammed, Rabbine âşık olmuş!" derlerdi.[32]

Peygamberimiz Aleyhisselam; her yıl Ramazan ayında, Hira (Nur) dağında[33] bir ay itikâfa girer, Kureyşlilerin yapageldikleri gibi, yanına gelen yoksullara yemek de yedirirdi.[34]

Kendisinin; itikâftan çıktığı zaman, evine gelmeden önce ilk işi Kâbe'yi yedi kere veya Allah'ın dilediği kadar tavaf etmek olur, sonra evine dönerdi.[35]

---

23 İbn İshak, İbn Hişam, 1/246, Tirmizî, Sünen, 5/596, İbn Seyyid, 1/82, Halebî, 1/377.

24 İbn İshak, İbn Hişam, 1/249, 250, Abdurrezzak, 5/321, Ahmed b. Hanbel, 6/232-233, İbn Sa'd, 1/194, Buhârî, Sahîh, 1/3, Müslim, 1/139-140, Tirmizî, Sünen, 5/596, Belâzurî, Ensâb, 1/105, Taberî, Târîh, 2/205, Ebu Nuaym, Delâil, 1/213, Beyhakî, Sünen, 9/6, Vâhidî, s. 5, Süheylî, 2/392, Begavî, 2/174, İbn Cevzî, 1/162, İbn Esîr, Kâmil, 2/48, İbn Seyyid, 1/82, İbn Kayyım, 1/33, İbn Kesîr, Bidâye, 3/2, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 6.

25 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 2/100, İbn Sa'd, 1/194, Tirmizî, Sünen, 5/596.

26 Süheylî, 2/433, İbn Kayyım, 1/33, Aynî, 24/131, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 12/313, 321, Diyarbekrî, 1/280, Halebî, 1/278, Zürkânî, 1/207.

27 İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 12/321.

28 Abdurrezzak, 5/321, İbn Sa'd, 1/184, Ahmed b. Hanbel, 3/377, 6/232, Buhârî, Sahîh, 1/3, Müslim, 1/140, Tirmizî, Sünen, 5/596, Belâzurî, Ensâb, 1/105, Taberî, Târîh, 2/205, Ebu Nuaym, Delâil, 1/213, Beyhakî, Delâil, 2/135, Vâhidî, s. 5, Begavî, 2/174, İbn Cevzî, 1/162, İbn Esîr, Kâmil, 2/63, İbn Kesîr, Bidâye, 3/2, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 6.

29 İbn İshak, İbn Hişam, 1/250, Beyhakî, Sünen, 9/6, İbn Seyyid, 1/82.

30 İbn İshak, İbn Hişam, 1/250, İbn Sa'd, 1/194, Tirmizî, Sünen, 5/596, İbn Seyyid, 1/82, Halebî, 1/381.

31 İbn İshak, İbn Hişam, 1/250, Belâzurî, Ensâb, 1/104, Taberî, Târîh, 2/204, İbn Cevzî, 1/161.

32 Gazalî, Munkiz, s. 33.

33 Hira: Mekke'nin yukarı tarafından, Mekke'ye 3 mil uzaklıkta (Yâkût, 2/233, İbn Kesîr, Bidâye, 3/5), otsuz ve susuz bir dağdır (Yâkût, 2/233).

34 İbn İshak, İbn Hişam, 1/252, Taberî, Târîh, 2/206, Beyhakî, Delâil, 2/147, İbn Cevzî, 1/165, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 12/312.

35 İbn İshak, İbn Hişam, 1/252, Beyhakî, Delâil, 2/147, İbn Cevzî, 1/165.

Peygamberimiz Aleyhisselamın Hira'ya Hz. Hatice ile gittiği de olurdu.[36]

Peygamberimiz Aleyhisselam; kavminin sürü sürü putlara tapıp durduklarını gördükçe, onlardan uzaklaşmayı, halvet ve uzlete çekilmeyi özler,[37] Hira dağına gider,[38] halvet ederdi.[39]

Peygamberimiz Aleyhisselam, daha on iki yaşlarında iken bile; Rahip Bahîra'nın kendisine Lât ve Uzzâ putları adına yemin vermek istemesi üzerine, ona:

"Lat ve Uzzâ adına yemin vererek bana bir şey sorma! Vallahi, ben onlardan nefret ettiğim kadar, hiçbir şeyden nefret etmem!" demiştir.[40]

Peygamberimiz Aleyhisselam, Hira dağında kaldığı müteaddit günlerin gecelerinde tehannüsle meşgul olurdu.[41]

Sahih-i Buharî şârihi Bedrüddin Aynî, "'Peygamber Aleyhisselamın tehannüsü, taabbüdü ne şekilde idi?' diye sorulacak olursa, 'Bu, düşünmek ve ibret almaktan ibaretti. Ulu atası İbrahim Aleyhisselamın ibret alması gibi' diye cevap veririm" der.[42]

Hira dağında itikâfa giren kimsede üç ibadet toplanırdı:

1) Halvet,

2) Taabbüd,

3) Beytullah'a bakış.[43]

Peygamberimiz Aleyhisselamın taabbüdü, peygamber olma arzusundan ileri gelmiyordu.

Zaten peygamberlik istemekle veya çalışmakla elde edilecek bir şey olmayıp,[44] Yüce Allah onu kullarından seçip dilediğine veregelmiştir.[45]

---

36 İbn İshak, İbn Hişam, 1/252, Taberî, Târîh, 2/206, İbn Cevzî, 1/166, İbn Seyyid, 1/86.

37 İbn Kesîr, Bidâye, 3/5.

38 Abdurrezzak, 5/321, Ebu Nuaym, Delâil, 1/213, Beyhakî, Delâil, 2/135, Zehebî, Târîh, s. 117, Kastallânî, Mevâhib, 1/51, Diyarbekrî, 1/281.

39 İbn Sa'd, 1/196, Buhârî, Sahîh, 1/3, Müslim, 1/140, Belâzurî, Ensâb, 1/105, Beyhakî, Sünen, 9/6, Begavî, 2/174, İbn Seyyid, 1/84, İbn Kesîr, Bidâye, 3/2.

40 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 2/54, İbn Sa'd, 1/153, Taberî, Târîh, 2/195, Ebu Nuaym, Delâil, 1/169, Beyhakî, Delâil, 2/28, İbn Asâkir, 1/271, İbn Cevzî, 1/133, İbn Seyyid, 1/42, Zehebî, Târîh, s. 59, İbn Kesîr, Bidâye, 2/284, Suyutî, Hasâis, 1/2209, Diyarbekrî, 1/258, Halebî, 1/194.

41 Abdurrezzak, 5/321-322, İbn Sa'd, 1/194, Ahmed b. Hanbel, 6/233, Buhârî, Sahîh, 1/3, Müslim, 1/140, Belâzurî, Ensâb, 1/105, Ebu Nuaym, Delâil, 1/213, Beyhakî, Sünen, 9/6, Vâhidî, s. 5, Begavî, 2/174, İbn Seyyid, 1/84, Zehebî, Târîh, s. 117, İbn Kesîr, Bidâye, 3/2, Kastallânî, Mevâhib, 1/51, Diyarbekrî, 1/281, Halebî, 1/381.

42 Aynî, 1/61.

43 Aynî, 24/128, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 12/312.

44 Kastallânî, Mevâhib, 1/53, Zürkânî, 1/220.

45 Şûrâ: 52, Cum'a: 4, En'âm: 124.

Kendisine vahiy ve peygamberlik gelmeden önce, Peygamberimiz Aleyhisselam "Kitab nedir? İman nedir?" bilmezdi ki, bu hususta herhangi bir emeli, bir arzusu bulunsun.[46]

Peygamberimiz Aleyhisselam, Hira dağına giderken, azığını da yanında götürürdü.

Azığı tükenince Hz. Hatice'nin yanına döner, bir o kadar zaman için daha azık alır, giderdi.[47]

Peygamberimiz Aleyhisselamın azığı süt ile et,[48] ya da zeytinyağı ile çörek (kuru ekmek, peksimet) olup, orada gündüzleriyle birlikte üç gece, yedi gece ve hatta bazan bir ay kalır, taabbüdle meşgul olurdu.[49]

Peygamberimiz Aleyhisselam; halvette yalnız başına bulunduğu sıralarda ışıklar görür, sesler işitir; bunların, cinle, kehânetle ilgili olduklarını sanarak korkar durur, Hz. Hatice'ye:

"Ey Hatice! Ben bir ışık görüyor, bir ses işitiyorum.

Ben, bir kâhin olacağım diye korkuyorum.

Vallahi, ben, şu putlardan[50] ve kâhinlerden nefret ettiğim kadar hiçbir şeyden nefret etmem!" der, Hz. Hatice de:

"Ey amcamın oğlu! Öyle söyleme!

Allah seni hiçbir zaman öyle yapmaz" diyerek teselli ederdi.[51]

İbn İshak'ın Ebu Meysere Amr b. Şurahbil'den rivayetine göre de:

Resûlullah Aleyhisselam, zevcesi Hz. Hatice'ye:

"Ben halvette, yalnız başıma bulunduğum zaman, bir ses işittim.

Bunun, benim için tehlikeli bir hadise olabileceğinden korktum" dedi.

Hz. Hatice:

---

46 Şûrâ: 52..

47 Abdurrezzak, 5/321-322, İbn Sa'd, 1/194, Ahmed b. Hanbel, 6/233, Buhârî, Sahîh, 1/3, Müslim, 1/140, Belâzurî, Ensâb, 1/105, Ebu Nuaym, Delâil, 1/213, Beyhakî, Sünen, 9/6, Vâhidî, s. 5, Begavî, 2/174, İbn Seyyid, 1/84, Zehebî, Târîh, s. 117, İbn Kesîr, Bidâye, 3/2, Kastallânî, Mevâhib, 1/51, Diyarbekrî, 1/281, Halebî, 1/381.

48 Aynî, 24/128, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 12/12, Halebî, 1/381, Zürkânî, 1/211.

49 Halebî, 1/381.

50 Hz. Ali'den rivayet olunduğuna göre, Peygamber Aleyhisselama:
"Senin hiç puta taptığın oldu mu?" diye sorulunca;
"Hayır!" buyurmuştur.
"Senin hiç içki içtiğin oldu mu?" diye sorduklarında da, Peygamber Aleyhisselam:
"Hayır! Ben, daha 'Kitap nedir? İman nedir?' bilmezken bile, puta tapan, içki içenlerin küfür üzerinde olduklarını bilir dururdum!" buyurmuştur. (Ebu Nuaym'ın Delâil'inden ve İbn Asâkir'den naklen Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/13).

51 İbn Sa'd, 1/195.

"Allah korusun! Yüce Allah'ın sana öyle kötü bir şey yapması ihtimali yoktur. Vallahi, sen emaneti eda edersin. Akrabana iyilik yaparsın. Sözü, doğru söylersin!" dedi.

Sonra, Hz. Ebu Bekir geldi.[52]

Hz. Ebu Bekir, çocukluk çağından beri, Peygamberimiz Aleyhisselamın arkadaşı ve dostu idi.[53]

Hz. Ebu Bekir geldiği sırada, Peygamberimiz Aleyhisselam evde değildi.

Hz. Hatice; Peygamberimiz Aleyhisselamın söylediklerini ona anlatıp:

"Ey Atîk! Muhammed'i yanına alıp da Varaka'ya kadar gitsene." dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam gelince, Hz. Ebu Bekir onun elinden tutup:

"Haydi, bizimle birlikte Varaka b. Nevfel'e gidiver!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Başıma geleni sana kim haber verdi?" diye sordu.

Hz. Ebu Bekir:

"Hatice!" dedi.

Bunun üzerine, gidip hadiseyi Varaka'ya anlattılar.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Halvette, yalnız başıma bulunduğum sırada, arkamdan:

'Ey Muhammed! Ey Muhammed!' diye seslenildiğini işittim.[54]

Sesi işittim, fakat hiçbir şey göremedim" dedi.

Varaka b. Nevfel:

"Bunda, senin için bir sakınca yoktur!" dedi.[55]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Sesi işitince, korkarak oradan uzaklaşıyor, başka yerlere doğru gidiyorum" dedi.

Varaka:

"Öyle yapma! Seslenen geldiği zaman, sana söyleyeceği şeyi dinleyinceye kadar, orada sebat edip dur! Sonra da, dinlediğin şeyleri gel bana haber ver" dedi.[56]

---

52 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/112, Belâzurî, Ensâb, 1/105-106, Beyhakî, Delâil, 2/158, Süheylî, 2/407-408, Muhibbü't-Taberî, 1/78, Kurtubî, 1/115, İbn Seyyid, 1/83.

53 Beyhakî, Delâil, 2/165, Zehebî, Târîh, s. 137.

54 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/112, Belâzurî, Ensâb, 1/106, Beyhakî, Delâil, 2/158, Süheylî, 2/408, Muhibbü't-Taberî, 1/78-79, Kurtubî, 1/115, İbn Seyyid, 1/83-84, Aynî, 1/64.

55 Belâzurî, Ensâb, 1/106.

56 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/112, Beyhakî, Delâil, 2/165, Süheylî, 2/408, Kurtubî, 1/115, İbn Seyyid, 1/84, Aynî, 1/64, Kastallânî, Mevâhib, 1/53-54, Zürkânî, 1/221.

Yine, yalnız başına bulunduğu sırada, Peygamberimiz Aleyhisselama "Yâ Muhammed!" diye seslenilmiş ve:

"'Bismillâhirrahmânirrahîm. Elhamdülillahi Rabbil'âlemîn. Errahmanirrahîm. Mâliki yevmiddîn. İyyâke na'büdü ve iyyâke nestaîn. İhdinassıratalmüstakîm. Sıratallezîne en'amte aleyhim. Ğayrilmağdûbi aleyhim veleddallîn' de; 'Lâ ilâhe illallah' de!" buyurulmuştur.[57]

Alkame b. Kays'tan rivayet olunduğuna göre, peygamberlere verilen şeyler -kalbleri yatışıncaya kadar- önce kendilerine uyku halinde verilir, sonra da uyanık iken, vahiy olarak indirilirdi.[58]

Hz. Âişe'nin bildirdiği gibi, Peygamberimiz Aleyhisselama da ilk vahiy ve peygamberlik başlangıcı, uykuda sadık, görüldüğü gibi apaçık çıkan rüyalar görmekle olmuştur.[59]

Peygamberlik; çok büyük ve ağır bir vazife olduğundan, Peygamberimiz Aleyhisselamın da bu ağır vazifeye alıştırılması, hazırlanması ve bunun kendisine kolaylaştırılması için, vahiy[60] meleği Cebrail Aleyhisselam, Peygamberimiz Aleyhisselama uyanık iken gelmeye başlamadan önce, rüyada gelmeye başlamıştır.[61]

Zaten, vahiy peygamberlere uyanık iken geldiği gibi, Sâffât sûresinin 102. âyetine göre, rüyada da gelirdi.[62]

Peygamberlerin rüyası vahiydir.[63]

Peygamberlerin gözleri uyur, kalbleri uyumaz.[64]

Peygamberimiz Aleyhisselam, Hz. Âişe'ye:

"Ey Âişe! Benim gözlerim uyur, kalbim uyumaz" buyurmuştur.[65]

---

57 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/112-113, Belâzurî, Ensâb, 1/106, Süheylî, 2/408, Kurtubî, 1/115-116, Aynî, 1/64, Kastallânî, Mevâhib, 1/54.

58 Ebu Nuaym'dan nakleden İbn Kesîr, Bidâye, 3/4, Halebî, 1/377.

59 İbn İshak, İbn Hişam, Sîre, 1/249-250, Abdurrezzak, 5/321, Ahmed b. Hanbel, 6/232-233, İbn Sa'd, 1/194, Buhârî, Sahîh, 1/3, Müslim, 1/139-140, Belâzurî, Ensâb, 1/105, Tirmizî, Sünen, 5/596, Taberî, Târîh, 2/205, Ebu Nuaym, Delâil, 1/213, Beyhakî, Sünen, 9/6, Vâhidî, s. 5, Süheylî, 2/392, Begavî, 2/174, İbn Cevzî, 1/162, İbn Esîr, Kâmil, 2/48, İbn Kayyım, 1/33, İbn Seyyid, 1/82, İbn Kesîr, Bidâye, 3/2, 3, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 6, Kastallânî, Mevâhib, 1/52, Diyarbekrî, 1/280.

60 Vahiy; Yüce Allah'ın, dilediğini, peygamberlerine, dilediği tarzlarda bildirmesi demektir. (Şûrâ: 51)

61 Süheylî, 2/392-393.

62 İbn İshak, İbn Hişam, 2/41, Süheylî, 2/393.

63 Belâzurî, Ensâb, 1/256, Hâkîm, 2/431.

64 İbn Sa'd, 1/171, Buhârî, Sahîh, 4/168.

65 Mâlik, 1/120, Ahmed b. Hanbel, 6/36, Buhârî, Sahîh, 2/48, Müslim, 1/509, Tirmizî, Sünen, 2/303, Beyhakî, Sünen, 7/62.

Nebilik ve Resullük

Nübüvvet; akıl sahibi kulların üzerlerindeki dünya ve âhiret işleri hakkında, Allah ile kulları arasında yapılan elçilik demektir.[66]

Nebi; kendisine, melek tarafından vahiy veya kalbine ilham olunan, ya da sâlih rüya ile uyarılan zât demektir.

Resul ise, resul olması haysiyetiyle, nübüvvet vahyinin üstünde özel bir vahiy ile üstün kılınmış olan ve kendisine Cebrail Aleyhisselamın Yüce Allah tarafından özel olarak indirilmiş Kitab ile vahyetmiş olduğu;[67] Allah'ın, hükümlerini halka tebliğ etmek üzere gönderdiği kâmil insan demektir.[68]

Bunun için, "Her resul nebidir, fakat her nebi resul değildir" denilmiştir.[69]

Nebilik ve resullük Allah vergisi olup, bunu Yüce Allah'ın kullarından dilediğine ve lâyık olanına verdiği de, Kur'ân-ı Kerîm'de açıklanmıştır.[70]

Peygamberlerin Sıfat ve Faziletlerinden Bazıları

1) Bütün peygamberler (salât ve selam olsun onlara), ancak erkekler arasından seçilip gönderilmişlerdir.[71]

2) Bütün peygamberler babaları ve dinleri bir kardeştirler.[72]

3) Küçük[73] büyük günahlardan, küfürden uzaktırlar.[74]

Ancak, onların bazısından zelle, makamlarına göre kusur sayılabilecek bazı davranış ve sürçmeler vukû bulabilir.[75]

4) Peygamberler, en emîn,[76]

5) Allah'ın emir ve nehiylerini, insanlara hiç eksiltmeden, arttırmadan ulaştıran,[77]

6) Elçilik vazifesini yaparken, Allah'tan başka hiç kimseden korkmayan,[78]

---

66 Râgıb, s. 482.
67 Seyyid Şerif, s. 162.
68 Seyyid Şerif, s. 75.
69 Kadı Iyaz, 1/206, Râzî, 23/49, Kurtubî, 12/80, Seyyid Şerif, s. 75.
70 Cum'a: 4, En'âm: 124.
71 Nahl: 43, Enbiyâ: 7.
72 Ahmed b. Hanbel, 2/541, Buhârî, Sahîh, 4/142, Müslim, 4/1837.
73 Ebu Hanîfe, Fıkh-ı Ekber, s. 15.
74 Ebu Hanîfe, Fıkh-ı Ekber, s. 15, Îcî, Akâidi Adûdiye, s. 10.
75 Ebu Hanîfe, Fıkh-ı Ekber, s. 15.
76 Şuarâ: 107, 125, 142, 162, 178.
77 A'râf: 62, 64, 79, 93.
78 Ahzâb: 39.

7) En doğru sözlü, en doğru özlü,[79]

8) Kısa akıllılıktan ve[80]

9) Yanılgıdan uzak,

10) İnsanların bilmedikleri, bilemeyecekleri şeyleri -Allah'tan telakki eyledikleri vahiy ile- bilen, bildiren,[81]

11) İnsanlara Allah'ın âyetlerini okuyan, Kitab ve Hikmeti öğreten, onları maddî ve manevî kirlerden temizleyen,[82]

12) İnsanları doğru yola öğütleyen, onların esirgenmelerini dileyen,[83]

13) Mükâfatlarını dünyada insanlardan değil, âhirette Rabbü'l-âlemîn'-den alacaklarını açıklayan Allah elçileridir.[84]

14) Peygamberlerin Yüce Alla'ın izniyle mucizeler göstermeleri hak ve gerçektir ve göstermişlerdir de.[85]

Peygamberimiz Aleyhisselama ise, devamlı mûcize olarak Kur'ân-ı Kerîm vahyedilmek suretiyle verilmiş olduğundan, kendisi Kıyamet günü peygamberlerin en çok ümmetlisi olacaktır.[86]

Peygamberlerin Sayısı, İlki ve Sonuncusu

Hadis-i şerifte bildirildiğine göre; peygamberlerin sayısı yüz yirmi dört bin olup,[87] bunlardan üç yüz on beşi resul idi.[88]

Peygamberlerin ilki Âdem Aleyhisselam, sonuncusu da Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselamdır.[89]

Peygamberimiz Aleyhisselam hem nebi, hem resûl idi.[90]

---

79 Meryem: 56.
80 A'râf: 67.
81 A'râf: 61-62.
82 Bakara: 129.
83 A'râf: 63.
84 Şuarâ: 109, 127, 145, 164, 180, Furkan: 57, Sebe: 47.
85 Ebu Hanîfe, Fıkh-ı Ekber, s. 16.
86 Ahmed b. Hanbel, 2/341, Buhârî, Sahîh, 6/97, Müslim, 1/134.
87 Ahmed b. Hanbel, 5/266, Taberî, Târîh, 1/75, Beyhakî, Sünen, 9/4, Heysemî, 8/210.
88 İbn Sa'd, 1/32, Ahmed b. Hanbel, 5/179, Taberî, Târîh, 1/75, Beyhakî, Sünen, 9/4, İbn Asâkir, 2/361, Heysemî, 8/210.
89 İbn Sa'd, 1/32, Ahmed b. Hanbel, 5/178, İbn Kuteybe, Maârif, s. 26, Taberî, Târîh, 1/75, İbn Asâkir, 2/361.
90 Ahzâb: 40.

Peygamberliğinin Hz. Muhammed Aleyhisselama Bildirilişi

Peygamberimiz Aleyhisselamın Yüce Allah tarafından peygamber olarak gönderileceği ve ilahî rahmetin kullara onunla ihsan olunacağı gün gelmişti.

Peygamberimiz Aleyhisselam; Ramazan ayının on beşinci Cumartesi ve on altıncı Pazar gecelerinde[91] Hira mağarasında uyuduğu sırada, rüyasında vahiy meleği Cebrail Aleyhisselam, atlastan bir kap içinde bir Kitabla gelip Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Oku!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ben, okuma bilmem!" dedi.

Cebrail Aleyhisselam, Peygamberimiz Aleyhisselamı, nefesi kesilinceye kadar sıktı ki, Peygamberimiz kendisini ölecek sandı.

Bundan sonra, Cebrail Aleyhisselam bırakıp, Peygamberimize:

"Oku!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ben, okuma bilmem!" dedi.

Cebrail Aleyhisselam, Peygamberimiz Aleyhisselamı tekrar nefesi kesilinceye kadar sıktı.

Peygamberimiz Aleyhisselam, kendisini ölecek sandı.

Sonra, Cebrail Aleyhisselam bırakıp, Peygamberimize yine:

"Oku!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam, Cebrail Aleyhisselamın sıkmasından kurtulmak için:

"Neyi okuyayım!" diye sorduğu zaman, Cebrail Aleyhisselam, Alâk sûresinin başındaki beş âyeti okudu.

Cebrail Aleyhisselam ayrılıp gittiği ve Peygamberimiz Aleyhisselam uykudan uyandığı zaman, o âyetler sanki bir kitap olarak kalbine yazılmış gibi idi.

Peygamberimiz Aleyhisselam mağaradan ayrılıp Hira dağının ortasına geldiği zaman, gökten bir ses işitti ki:

"Yâ Muhammed! Sen, Allah'ın Resûlüsün! Ben, Cebrail'im!" diyordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam, başını kaldırıp bakınca, Cebrail Aleyhisselamı, ayaklarını göğün ufkuna basmış bir insan suretinde gördü!

---

91 İbn İshak, İbn Hişam, 1/252, Taberî, Târîh, 2/206-207, Beyhakî, Delâil, 2/147, İbn Cevzî, 1/165-166.

"Yâ Muhammed! Sen, Allah'ın Resûlüsün! Ben, Cebrail'im!" diyordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam duraklamış, ona bakakalmıştı.

Ne bir adım ilerleyebiliyor, ne de gerileyebiliyordu.

Cebrail Aleyhisselamı görmemek için, yüzünü göğün ufuklarından ne tarafa çevirip baksa, hep onu öylece görüyordu![92]

Cebrail Aleyhisselamın sesi, Peygamberimiz Aleyhisselama gâh gökten, gâh ağaçtan, gâh dağdan.. geliyordu.[93]

Hz. Hatice'nin Peygamberimizi Aratması, Teselli ve Tebşir Etmesi

Hz. Hatice'nin aratmaya gönderdiği adamları Mekke'nin yukarısına kadar Peygamberimiz Aleyhisselamı aradılarsa da, bulamayarak geri döndüler.

Peygamberimiz Aleyhisselam ise, hâlâ olduğu yerde dikilip duruyordu.

Nihayet, Cebrail Aleyhisselam ayrılıp gidince, Peygamberimiz Aleyhisselam hemen evine döndü.[94]

Hz. Hatice Peygamberimiz Aleyhisselama yemek yapıp göndermiş; gönderdiği adamlar Peygamberimiz Aleyhisselamı Hira mağarasında bulamamışlardı.

Bunun üzerine, amcalarının ve dayılarının evlerine de adam gönderip arattırmıştı.

Oralarda da bulamayınca, çok kaygılanmıştı.[95]

Peygamberimiz Aleyhisselam eve geldiği zaman, Hz. Hatice:

"Ey Ebu'l-Kasım! Nerede idin? Vallahi, seni aramak için adamlar saldım. Onlar seni Mekke'nin yukarılarına kadar aradıkları halde, bulamayıp geri döndüler!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam, bütün gördükleri şeyleri ona birer birer anlattı.

Rüyada gördüğü, kendisine çok ağır gelen hadiseyi anlattığı zaman, Hz. Hatice:

"Sana müjdeler olsun![96]

---

92 İbn İshak, İbn Hişam, 1/252-253, Taberî, Târîh, 2/206-207, Beyhakî, Delâil, 2/147-148, İbn Seyyid, 1/86, İbn Kesîr, Bidâye, 3/12.

93 Yakubî, 2/22.

94 İbn İshak, İbn Hişam, 1/253, Taberî, Târîh, 2/207, Beyhakî, Delâil, 2/148, İbn Seyyid, 1/86, İbn Kesîr, Bidâye, 3/12.

95 Halebî, 1/386.

96 İbn İshak, İbn Hişam, 1/253, Taberî, Târîh, 2/2207, Beyhakî, Delâil, 2/148, İbn Seyyid, 1/86, İbn Kesîr, Bidâye, 3/12.

Yüce Allah, sana hayırdan başka bir şey yapmaz![97]

Ey amcamın oğlu! Sebat et!

Hatice'nin varlığı Kudret Elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki, ben senin bu ümmetin peygamberi olacağını umuyorum!" dedi.

Hemen kalktı. Elbisesini derleyip toparladıktan sonra, Varaka b. Nevfel'e kadar gitti.[98]

Varaka b. Nevfel; Hz. Hatice'nin amcasının oğlu idi.

Kendisi, Cahiliye devrinde Hristiyanlığa girmişti; Arapça yazı yazmayı bilir, İncil'den bir şeyler yazar dururdu.

Çok yaşlanmış ve gözleri de görmez olmuştu.[99]

Tevrat ve İncil ehli olan Yahudi ve Hristiyanlardan birçok şeyler dinlemişti.

Hz. Hatice; Peygamberimiz Aleyhisselamın görüp işitip de kendisine haber vermiş olduğu şeyleri Varaka'ya haber verince, Varaka:

"Kuddûs! Kuddûs! [Pâk ve kusursuz! Pâk ve kusursuz!]

Varaka'nın varlığı Kudret Elinde Bulunana yemin ederim ki: Ey Hatice, bana doğru söyledinse, ona gelen Nâmûs-u Ekber'dir ki, o Musa'ya da gelmişti.[100]

O (Muhammed Aleyhisselam), muhakkak, bu ümmetin peygamberidir.

Kendisine söyle: Sebat etsin!" dedi.

Hz. Hatice, dönüp Varaka b. Nevfel'in söylediklerini Peygamberimiz Aleyhisselama haber verdi.

Varaka b. Nevfel'in Peygamberimiz Aleyhisselamın Başına Neler Geleceğini Haber Verişi

Varaka b. Nevfel; Kâbe'yi tavaf ederken, Peygamberimiz Aleyhisselama rastlayıp:

"Ey kardeşimin oğlu! Gördüğün, işittiğin şeyleri bana haber ver bakayım!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam haber verince, Varaka:

"Varlığım Kudret Elinde Bulunana yemin ederim ki; sen, muhakkak, bu ümmetin peygamberisin!

---

97 Beyhakî, Delâil, 2/148, İbn Seyyid, 1/83, Heysemî, 8/255.

98 İbn İshak, İbn Hişam, 1/254, Taberî, Târîh, 2/207, Beyhakî, Delâil, 2/148.

99 Abdurrezzak, 5/323, Ahmed b. Hanbel, 6/233, Buhârî, Sahîh, 1/3-4, Müslim, 1/142.

100 Nâmûs; sahib-i sırr demektir (İbn Esîr, Nihâye, 5/119).

Sana gelen Nâmûs-u Ekber, senden önce Musa'ya da gelmiş olandır.

Muhakkak, sen kavmin tarafından yalanlanacaksın!

Sana işkence de yapılacaktır!

Sen, yurdundan da çıkarılacaksın!

Seninle çarpışılacak da!

Andolsun ki, eğer ben o günlere erişirsem, Allah'ın dinine -Kendisinin bildiği yardımlarla- yardımda bulunacağım!" dedikten sonra, Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına varıp başının tepesinden öptü.

Peygamberimiz Aleyhisselam da, ayrılıp evine gitti.[101]

Hz. Hatice'nin Cebrail Aleyhisselam Hakkında Addas'tan Bilgi Alışı

Hz. Hatice; Utbe b. Rebia'nın kölesi Addas'a gitti.

Addas, Hristiyandı. Ninova halkındandı.[102]

Ona:

"Allah aşkına! Sende, Cebrail hakkında, bana verebileceğin bir bilgi var mı?" diye sordu.[103]

Addas:

"Kuddûs! Kuddûs! [Pâk ve kusursuz! Pâk ve kusursuz!]

Halkı putlara tapan şu belde halkına Cebrail anılır mı hiç?" dedi.[104]

Hz. Hatice:

"Sen, onun hakkında bildiğini bana haber ver!" dedi.[105]

Addas:

"Cebrail, Allah'ın Nâmûs-u Ekber'idir.[106]

O, Allah ile peygamberleri arasında, Allah'ın emîni, elçisidir.

Musa ve İsa Aleyhisselamların sahibidir.[107]

O, peygamberden başkasına gelmez!" dedi.[108]

---

101 İbn İshak, İbn Hişam, 1/254, Taberî, Târîh, 2/207-208, Beyhakî, Delâil, 2/148-149, İbn Seyyid, 1/87, İbn Kesîr, Bidâye, 3/12, 13, Halebî, 1/387.

102 Belâzurî, Ensâb, 1/111, Taberî, Târîh, 2/230, Beyhakî, Delâil, 2/143, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/4, Zehebî, Târîh, s. 128, İbn Kesîr, Bidâye, 3/13.

103 Beyhakî, Delâil, 2/143, Zehebî, Târîh, s. 128, İbn Kesîr, Bidâye, 3/13.

104 Belâzurî, Ensâb, 1/111, Beyhakî, Delâil, 2/143. İbn Kesîr, Bidâye, 3/13.

105 Beyhakî, Delâil, 2/143, Zehebî, Târîh, s. 128, İbn Kesîr, Bidâye, 3/13.

106 Belâzurî, Ensâb, 1/111.

107 Beyhakî, Delâil, 2/143, Zehebî, Târîh, s. 128, İbn Kesîr, Bidâye, 3/13.

108 Belâzurî, Ensâb, 1/111.

Hz. Hatice'nin Cebrail Hakkındaki Bir Denemesi

Varaka b. Nevfel, Hz. Hatice'ye:

"Cebrail; Allah ile peygamberler arasında, Allah'ın emînidir.

Sen, Muhammed'i, görmüş olduğu şeyleri gördüğü yere kadar götür.

Kendisine gelen şey gelince, başını saçını aç!

Eğer o Allah tarafından ise, Muhammed gördüğü şeyi göremez!" dedi.

Hz. Hatice öyle yaptı.[109]

Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Ey amcamın oğlu! Şu sana gelen sahibin (Melek) geldiği zaman, bana haber verebilir misin?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Evet! Haber verebilirim!" buyurdu.

Hz. Hatice:

"Öyle ise, o sana gelince bana haber ver!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ey Hatice! İşte, Cebrail yanıma geldi" buyurdu.

Hz. Hatice:

"Kalk, gel de ey amcamın oğlu! Sol dizimin üzerine otur!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam oturunca, Hz. Hatice:

"Onu görüyor musun?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Evet! Görüyorum!" buyurdu.

Hz. Hatice:

"Kalk da sağ dizimin üzerine otur!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam, kalkıp onun sağ dizinin üzerine oturdu.

Hz. Hatice:

"Onu yine görüyor musun?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Evet! Görüyorum!" buyurdu.

Hz. Hatice:

"Kalk da, kucağıma otur!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam, kalkıp onun kucağına oturdu.

---

109 İbn Cevzî, 1/164.

Hz. Hatice:

"Onu hâlâ görüyor musun?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Evet! Görüyorum!" buyurdu.

Hz. Hatice, başından başörtüsünü açtı ve:

"Yine onu görüyor musun?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Hayır! Görmüyorum!" buyurdu.

Bunun üzerine, Hz. Hatice:

"Ey amcamın oğlu! Sebat et! Müjdeler olsun ki, vallahi, bu sana gelen melektir; şeytan değildir!" dedi.[110]

Cebrail Aleyhisselamın Peygamberimiz Aleyhisselama Uyanıkken Gelişi

Ramazan ayının 17'sinde, Pazartesi günü, Hira mağarasında,[111] seher vakti,[112] uyanık bulunduğu sırada,[113] Peygamberimiz Aleyhisselama Hakk'ın emri geldi.[114]

Vahiy meleği Cebrail Aleyhisselam bir insan sûretine girmiş,[115] en güzel bir sûrete bürünmüş, en güzel kokular sürünmüş olduğu halde göründü.[116]

Cebrail Aleyhisselamın üzerinde sırmalı atlastan elbise vardı.[117]

Peygamberimiz Aleyhisselama:

"İkra! [Oku!]" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

---

110 İbn İshak, İbn Hişam, 1/255, Taberî, Târîh, 2/208, Ebu Nuaym, Delâil, 1/217, Beyhakî, Delâil, 2/151-152, İbn Abdilberr, 4/1820, İbn Cevzî, 1/164, İbn Esîr, Kâmil, 2/49, İbn Seyyid, 1/87, Zehebî, Târîh, s. 134, İbn Kesîr, Bidâye, 3/15-16, Heysemî, 8/256, Diyarbekrî, 1/283.

111 İbn Sa'd, 1/194, Belâzurî, Ensâb, 1/104-105, Taberî, Târîh, 2/203, Mes'ûdî, Mürûc, 2/282, İbn Cevzî, 1/166, İbn Esîr, Kâmil, 2/50, İbn Seyyid, 1/88, İbn Kesîr, Bidâye, 3/6, Aynî, 24/29, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 12/313, Kastallânî, Mevâhib, 1/51, Diyarbekrî, 1/280-281.

112 Halebî, 1/385, 389.

113 Süheylî, 2/392, İbn Kesîr, Bidâye, 3/4, Halebî, 1/389.

114 Abdurrezzak, 5/322, Ahmed b. Hanbel, Müsned, 6/232-233, Buhârî, Sahîh, 6/88, Müslim, 1/140-141, Taberî, Târîh, 2/205, Ebu Nuaym, Delâil, 1/213, Beyhakî, Sünen, 9/6, Delâil, 2/135, Vâhidî, s. 6, Begavî, 2/174, İbn Cevzî, 1/162, İbn Esîr, Kâmil, 2/48, İbn Seyyid, 1/85-86, Zehebî, Târîh, s. 117, İbn Kesîr, Bidâye, 3/3, Kastallânî, Mevâhib, 1/51-52, Diyarbekrî, 1/281.

115 Belâzurî, Ensâb, 1/111.

116 Kastallânî, Mevâhib, 1/57, Halebî, 1/424.

117 Ahmed b. Hanbel, 6/120, Yakubî, 2/22.

"Ben, okuma bilmem!" dedi.

O zaman, melek Peygamberimiz Aleyhisselamı tutup, takati kesilinceye kadar sıktı.

Sonra, bırakıp:

"Oku!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ben, okuma bilmem!" dedi.

Yine, melek, Peygamberimiz Aleyhisselamı tutup, ikinci kez, takati kesilinceye kadar sıktı.

Sonra, bıraktı ve:

"Oku!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ben, okuma bilmem!" dedi.

Sonra, melek, Peygamberimiz Aleyhisselamı tutup üçüncü kez sıktı.

Sonra da, bırakıp:

"Oku! Her şeyi yaratan Rabbinin ismiyle ki, O insanı bir alâktan (asılıp tutunan, ilişen bir şeyden) yarattı.

Oku! ki, senin Rabbin, kalemle yazı yazmayı öğreten, insana bilmediğini bildiren, bol kerem ve ikram Sahibidir" (Alâk: 1-5) dedi.[118]

Cebrail Aleyhisselam:

"Yâ Muhammed! Yüce Allah, sana selam söylüyor ve senin için 'Sen, Benim, bütün cinlere ve insanlara resûlümsün! Onları 'Lâ ilâhe illallah=Allah'tan başka ilâh yok' kelime-i tevhidine davet et!' buyuruyor" dedi.[119]

Peygamberimiz Aleyhisselam da, bir hadis-i şeriflerinde:

"Benden önce, her peygamber münhasıran kendi kavmine gönderiliyordu.

Ben ise, bütün beyazlara ve karalara (insanlara ve cinlere) gönderildim" buyurmuşlardır.[120]

Peygamberimiz Aleyhisselam; Yüce Allah tarafından Cebrail Aleyhisselamın getirip tebliğ ettiği peygamberlik vazifesiyle evine dönerken, hiçbir ağaç ve taşa rastlamadı ki, kendisini selamlamasın![121]

---

118 Abdurrezzak, 5/322, Ahmed b. Hanbel, 6/232-233, Buhârî, Sahîh, 6/88, Müslim, 1/140-141, Taberî, Târîh, 2/205, Ebu Nuaym, Delâil, 1/213, Beyhakî, Sünen, 9/6, Vâhidî, s. 5-6, Begavî, 2/174, İbn Cevzî, 1/162, İbn Esîr, Kâmil, 2/48, İbn Seyyid, 1/85-86, Zehebî, Târîh, s. 117, İbn Kesîr, Bidâye, 3/3, Kastallânî, Mevâhib, 1/51-52, Diyarbekrî, 1/281.

119 Kastallânî, Mevâhib, 1/57, Halebî, 1/424, Zürkânî, 1/234.

120 Ahmed b. Hanbel, 3/304, 5/145, Buhârî, Sahîh, 1/86, Müslim, 1/371, Dârimî, 1/234.

121 Beyhakî, Delâil, 2/143, Zehebî, Târîh, s. 128, İbn Kesîr, Bidâye, 3/13.

Yüreği titreyerek eve gelince, Hz. Hatice'ye:

"Beni sarıp örtünüz! Beni sarıp örtünüz!" buyurdu.

Korkusu, titremesi geçinceye kadar, vücudunu sarıp örttüler.[122]

Hz. Hatice'ye:

"Uykuda, rüyada görüp de sana söylemiş, anlatmış olduğum şeyi, Rabbim bana Cebrail'i göndererek açıkladı" buyurup, Yüce Allah tarafından gelenleri ve Cebrail Aleyhisselamdan işittiklerini haber verdi.[123]

"Doğrusu, kendim hakkında, korktum!" buyurdu.

Hz. Hatice:

"Öyle söyleme! Vallahi, Allah seni hiçbir zaman utandırmaz, üzüntüye düşürmez.

Çünkü, sen akrabanı görür gözetirsin!

İşini görmekten âciz olanların yükünü taşırsın!

Yoksula verir, hiç kimsenin kazandıramayacağını kazandırırsın!

Misafiri ağırlarsın!

Hak yolunda karşılaştıkları musibet ve felaket hadiselerinde, halka yardımcı olursun![124]

Sözü doğru söylersin![125]

Emaneti yerine verirsin![126]

Güzel huylusun da!" dedi.[127]

Sonra da, Peygamberimiz Aleyhisselamı, yanına alıp amcasının oğlu Varaka b. Nevfel'e götürdü. Ona:

"Ey amcamın oğlu! Dinle, bak! Kardeşinin oğlu ne söylüyor." dedi.

Varaka b. Nevfel:

"Ne gördün kardeşimin oğlu?" diye sordu.

---

122 Abdurrezzak, 5/322, Ahmed b. Hanbel, 6/233, Buhârî, Sahîh, 6/88, Müslim, 1/141, Taberî, Târîh, 2/205, Beyhakî, Sünen, 9/6, Vâhidî, s. 6, Begavî, 2/174, İbn Cevzî, 1/162, İbn Seyyid, 1/85, Zehebî, Târîh, s. 118, İbn Kesîr, Bidâye, 3/3, Kastallânî, Mevâhib, 1/52, Diyarbekrî, 1/281.

123 Beyhakî, Delâil, 2/143, Zehebî, Târîh, s. 128, İbn Kesîr, Bidâye, 3/13.

124 Abdurrezzak, 5/322, Ahmed b. Hanbel, 6/233, Buhârî, Sahîh, 1/3, Müslim, 1/141, Taberî, Târîh, 2/205, Ebu Nuaym, Delâil, 1/214, Beyhakî, Sünen, 9/6, Vâhidî, s. 6, Begavî, 2/174, İbn Cevzî, 1/162, İbn Esîr, Kâmil, 2/48, İbn Seyyid, 1/85, Zehebî, Târîh, s. 118, İbn Kesîr, Bidâye, 3/2-3, Kastallânî, Mevâhib, 1/52, Diyarbekrî, 1/282.

125 Abdurrezzak, 5/322, İbn Sa'd, 1/195, Ahmed b. Hanbel, 6/233, Taberî. Târîh, 2/205, Ebu Nuaym, Delâil, 1/214, Beyhakî, Sünen, 9/6, Vâhidî, s. 6, Begavî, 2/174, Süheylî, 2/408, İbn Cevzî, 1/163, İbn Esîr, Kâmil, 2/48, İbn Seyyid, 1/85, Zehebî, Târîh, s. 118, Kastallânî, Mevâhib, 1/52, Diyarbekrî, 1/282.

126 İbn Sa'd, 1/195.

127 İbn Sa'd, 1/195, Süheylî, 2/408.

Peygamberimiz Aleyhisselam gördüklerini, işittiklerini haber verince, Varaka:

"Senin bu gördüğün, Allah tarafından, Musa Aleyhisselama indirilmiş olan Nâmûs-u Ekber (Cebrail)'dir!

Âh! Keşke kavminin seni (yurdundan) çıkaracakları zaman, ben sağ ve genç, dinç olsaydım!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Demek, onlar beni çıkaracaklar ha?!" deyince, Varaka b. Nevfel:

"Evet! Çıkaracaklardır!

Çünkü, senin gibi bir şey getirmiş bir kimse yoktur ki, düşmanlığa ve işkenceye uğramasın!

Eğer ben senin davet günlerine erişirsem, sana son derecede yardım ederim!" dedi.

Kendisi, çok geçmeden de vefat etti.[128]

İslâm'da İlk Abdest ve İlk Namaz

Peygamberimiz Aleyhisselama vahyin açıktan geldiği günde, Cebrail Aleyhisselam Peygamberimiz Aleyhisselama abdest almayı ve namaz kılmayı da öğretti.[129]

Mekke'nin yukarı tarafında[130] vadinin bir köşesinde ökçesini yere vurdu. Oradan bir su kaynadı. Cebrail Aleyhisselam, ondan abdest aldı.

Peygamberimiz Aleyhisselam, Cebrail Aleyhisselamın abdest alışına bakıyor,[131] Cebrail Aleyhisselam da namaz için nasıl abdest alınıp temizlenileceğini ona göstermek istiyordu:[132]

Dirseklerine kadar, ellerini yıkadı.

Ağzını su ile çalkaladı.

Burnuna su çekti.

---

128 Abdurrezzak, 5/323, Ahmed b. Hanbel, 6/233, Buhârî, Sahîh, 1/3-4, 6/88, Müslim, 1/142, Ebu Nuaym, 1/214, Beyhakî, Sünen, 9/6, Begavî, 2/174, İbn Cevzî, 1/163, İbn Esîr, Kâmil, 2/49, Zehebî, Târîh, s. 118-119, İbn Kesîr, Bidâye, 3/3, Diyarbekrî, 1/282.

129 Ahmed b. Hanbel, 4/161, İbn Habib, s. 10, Belâzurî, Ensâb, 1/111, Süheylî, 3/13-14, Dârekutnî, 1/111, İbn Cevzî, 1/166, İbn Seyyid, 1/90-91, Suyutî, Câmiu's-sağîr, 1/7, Kastallânî, Mevâhib, 1/57, Halebî, 1/426, Zürkânî, 1/235.

130 İbn İshak, İbn Hişam, 1/260, Taberî, Târîh, 2/210, İbn Esîr, Kâmil, 2/50, İbn Seyyid, 1/90, Zehebî, Târîh, s. 135, İbn Kesîr, Bidâye, 3/24, Diyarbekrî, 1/281.

131 İbn İshak, İbn Hişam, 1/260, Taberî, Târîh, 2/210, Beyhakî, Delâil, 2/160, İbn Esîr, Kâmil, 2/50, İbn Seyyid, 1/90, İbn Kesîr, Bidâye, 3/24, Diyarbekrî, 1/281, Halebî, 1/425, Zürkânî, 1/235.

132 İbn İshak, İbn Hişam, 1/260-261, Taberî, Târîh, 2/210, İbn Esîr, Kâmil, 2/50, İbn Seyyid, 1/90, Diyarbekrî, 1/281, Halebî, 1/425, Zürkânî, 1/235.

Sonra, yüzünü yıkadı.

Başını ve kulaklarının arkasını, ıslak eliyle meshetti.

Topuklarına kadar, ayaklarını yıkadı.[133]

Abdest bittikten sonra, avucuna su aldı,[134] edeb yerine su serpti.[135]

Peygamberimiz Aleyhisselam da, Cebrail Aleyhisselamdan gördüğü gibi abdest aldı.[136]

Bundan sonra, Cebrail Aleyhisselam; namazın nasıl kılınacağını Peygamberimiz Aleyhisselama göstermek için,[137] kalkıp onunla birlikte iki rekat namaz kıldı ve bu namazda yüzünün üzerine dört secde yaptı.[138]

Yüce Allah; Peygamberimiz Aleyhisselamın gözünü, yüzünü güldürmüştü. Allah'tan beklediği, gönlünün hoşlandığı ibadet emri gelmiş bulunuyordu.[139]

Derin bir inanç ve sevinç içinde eve döndü.

Yüce Allah'ın kendisine olan üstün ikramını Hz. Hatice'ye haber verdi.[140]

Hemen elinden tutup, onu suyun yanına götürdü.[141]

Namaz için nasıl abdest alınıp temizlenileceğini göstermek üzere, Cebrail Aleyhisselamın kendisine gösterdiği gibi abdest aldı.

Hz. Hatice de Peygamberimiz Aleyhisselamın gösterdiği gibi abdest aldıktan sonra, Peygamberimiz Aleyhisselam, Cebrail Aleyhisselamın kendisine kıldırmış olduğu gibi, ona namaz kıldırdı.[142]

Peygamberimiz Aleyhisselam, kendisine peygamberlik geldiği Pazartesi gününde ilk namazı kılmıştı.

Hz. Hatice de, aynı günde, günün sonuna doğru, ilk defa aynı namazı kılmak mutluluğuna ermişti.[143]

---

133 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/117, Halebî, 1/425.

134 Ahmed b. Hanbel, 4/161, Dârekutnî, 1/111, Süheylî, 3/14, İbn Cevzî, 1/166, İbn Seyyid, 1/91, Zürkânî, 1/235.

135 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/117, Ahmed b. Hanbel, 4/161, Belâzurî, Ensâb, 1/111, İbn Cevzî, 1/166, İbn Seyyid, 1/91, Zürkânî, 1/235.

136 İbn İshak, İbn Hişam, 1/261, Yakubî, 2/23, Taberî, Târîh, 2/210, İbn Esîr, Kâmil, 2/50-51, İbn Seyyid, 1/90, İbn Kesîr, Bidâye, 3/24.

137 Yakubî, 2/23.

138 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/117, Beyhakî, Delâil, 2/160, İbn Kesîr, Bidâye, 3/24.

139 İbn İshak, İbn Hişam, 1/261, Taberî, Târîh, 2/210, İbn Esîr, Kâmil, 2/51, İbn Seyyid, 1/90, İbn Kesîr, Bidâye, 3/24.

140 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/117, Beyhakî, Delâil, 2/160, Zehebî, Târîh, s. 135, İbn Kesîr, Bidâye, 3/24, Diyarbekrî, 1/281.

141 Belâzurî, Ensâb, 1/111.

142 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/117, Beyhakî, Delâil, 2/160, Zehebî, Târîh, s. 135, İbn Kesîr, Bidâye, 3/24, Diyarbekrî, 1/281.

143 İbn Abdilberr, 4/1820, Muhibbü't-Taberî, 2/209, Heysemî, 9/103, Diyarbekrî, 1/286, Halebî, 1/426.

Vahiy ve Vahiy Tarzları

Lügatte sür'atli işaret, kitabet, risalet, ilham ve gizli kelam gibi çeşitli mânâlara gelen[144] vahy; Yüce Allah'ın dilediğini, peygamberlerine, dilediği tarzlarla bildirmesidir.[145]

Yüce Allah; daha önceki peygamberlere vahyettiği gibi, Peygamberimiz Hz. Muhammed Aleyhisselama da vahyetmiştir.

Bu gerçek, Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle açıklanır:

"Biz, Nûh'a, ondan sonraki peygamberlere vahyettiğimiz ve İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a, Yakub'un torunlarına, İsa'ya, Eyyub'a, Yûnus'a, Harun'a ve Süleyman'a vahyeylediğimiz ve Davud'a Zebur'u verdiğimiz gibi, şüphesiz, sana da vahyettik.

Öyle peygamberler (gönderdik ki), onların kıssalarını, önceden sana bildirdik.

Yine, öyle peygamberler (gönderdik ki), sana onların kıssalarını bildirmedik.

Allah, Musa'ya da, hitab ile konuştu."[146]

Vahiy, Peygamberimiz Aleyhisselama müteaddit tarzlarda gelmiştir.

1) Vahiy tarzlarından birisi, uykuda görülen ve görüldüğü gibi apaçık çıkan rüya tarzıdır.[147]

Peygamberimiz Hz. Muhammed Aleyhisselamın peygamberliği, vahyin bu tarzı ile başlamıştır.[148]

Zaten, vahiy peygamberlere uyanık iken geldiği gibi, uyurken rüyada da gelirdi.[149]

Peygamberlerin rüyaları, vahiydir.[150]

Nitekim, İbrahim Aleyhisselama, İsmail Aleyhisselam hakkındaki ilahî emir, rüyasında verilmişti.[151]

---

144 Râgıb, s. 515-516, İbn Esîr, Nihâye, 5/163, Fîruzâbâdî, 4/401, Aynî, 1/14.

145 Şûrâ: 51.

146 Nisâ: 163-164.

147 Süheylî, 2/393, İbn Kayyım, 1/32, İbn Seyyid, 1/82, Aynî, 1/40, Kastallânî, Mevâhib, 1/55, Zürkânî, 1/225.

148 İbn İshak, İbn Hişam, 1/249-250, Abdurrezzak, 5/321, Ahmed b. Hanbel, 6/232-233, İbn Sa'd, 1/194, Buhârî, Sahîh, 1/3, Müslim, 1/139-140, Belâzurî, Ensâb, 1/105, Tirmizî, Sünen, 5/596, Taberî, Târîh, 2/205, Ebu Nuaym, Delâil, 1/213, Beyhakî, Sünen, 9/6, Vâhidî, s. 5, Süheylî, 2/392, Begavî, 2/174, İbn Cevzî, 1/162, İbn Esîr, Kâmil, 2/48, İbn Kayyım, 1/33, İbn Seyyid, 1/82, Zehebî, Târîh, s. 117, İbn Kesîr, Bidâye, 3/2, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 6, Kastallânî, Mevâhib, 1/51, Diyarbekrî, 1/280. 168.

149 Süheylî, 2/392, İbn Kesîr, Bidâye, 3/14, Halebî, 1/377.

150 Buhârî, Sahîh, 1/209, Belâzurî, Ensâb, 1/256, Hâkim, 2/431.

151 Sâffât: 102.

Çünkü, peygamberlerin gözleri uyusa da, kalbleri uyumaz.[152]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Bana: 'Yâ Muhammed! Gözlerin uyusun! Kulağın işitsin! Kalbin ezberlesin!' denildi.

Benim gözlerim uyudu. Kalbim ezberledi! Kulağım işitti.[153]

Ey Âişe! Benim gözlerim uyur, kalbim uyumaz!" buyurmuştur.[154]

Uyuyanın uykusunda bazı şeyler görmesine rüya ve hulm (düş) denir.[155]

Fakat, rüyada görülen şeyler daha çok hayır ve güzel şeyler üzerine olur.

Hulmda ise, görülen şeyler daha çok çirkin şeyler üzerine olur.[156]

Peygamberimiz Aleyhisselam, rüya ve hulm hakkında şöyle buyurmuşlardır:

"Salih rüya Allah'tan, hulm ise şeytandandır."[157]

"Zamanın sonu yaklaşınca, Müslümanların rüyası hemen hemen yanlış çıkmayacaktır.

Sizin en doğru rüya göreniniz, en doğru söyleyeninizdir!

Rüya, üç çeşittir:

Yüce Allah tarafından, (kuluna) müjde olan salih rüya,

Şeytan tarafından, korku, üzüntü veren rüya,

Kişinin kendi nefsinden, kendisine telkin mahiyetinde vâki olan[158] rüya!"[159]

Şeytan; Âdem oğullarına karşı beslediği şiddetli düşmanlık sebebiyle, her zaman onlara sataşır, her yönden tuzaklar kurar, her yolla onların işlerini bozmak ister.

Gördükleri rüyalarını da, ya içlerine yanlışlar karıştırmak, ya da onlardan gaflete düşürmek suretiyle, onları belirsiz ve yararsız hale getirir.[160]

---

152 İbn Sa'd, 1/171, Ahmed b. Hanbel, 6/274.

153 İbn Sa'd, 1/197, Dârimî, 1/15.

154 Mâlik, 1/120, Ahmed b. Hanbel, 6/36, Buhârî, Sahîh, 2/48, Müslim, 1/509, Ebu Dâvud, 2/40, Tirmizî, Sünen, 2/439, Beyhakî, Delâil, 1/371-372.

155 İbn Esîr, Nihâye, 1/434, Fîruzâbâdî, 4/100.

156 İbn Esîr, Nihâye, 1/434.

157 Mâlik, 2/957, Abdurrezzak, 11/212, Ahmed b. Hanbel, 5/296, Buhârî, Sahîh, 8/74, Müslim, 4/1771, Ebu Dâvud, 4/305, İbn Mâce, 2/1286, Dârimî, 2/498, Heysemî, 7/181.

158 Uyanık iken içinden geçirmiş oldukları şeyleri uyurken düşünde görmesi gibi (İbn Mâce, 2/1285).

159 Abdurrezzak, 11/211, Ahmed b. Hanbel, 2/269, Buhârî, 8/77, Müslim, 4/1173, Ebu Dâvud, 4/304-305, Tirmizî, 4/532, Dârimî, 1/50.

160 İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 12/311.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Risalet de nübüvvet de sona ermiştir!

Benden sonra (gelecek) ne resul vardır, ne de nebi!" buyurunca, bu, ashaba çok ağır geldi.[161]

Bunun üzerine, Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Peygamberlikten bir şey kalmamıştır;[162] ama, mübeşşirat[163] vardır!" buyurdu.

"Yâ Rasûlallah! Mübeşşirat, nedir?" diye sordular.[164]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Müslüman kimsenin rüyasıdır,[165] salih rüyadır![166]

Salih rüya, peygamberlik işinin parçalarından bir parçadır.[167]

Salih kişinin gördüğü rüya,[168] peygamberlik işinin kırk altı parçasından bir parçadır!" buyurdu.[169]

Salih rüyanın peygamberlik işinin kırk altı parçasından bir parça oluşu; Peygamberimiz Aleyhisselamın peygamberlik süresinin, on üç yıl Mekke'de, on yıl da Medine'de olmak üzere, yirmi üç yıl olup, bunun ilk altı aylık kısmının sadık ve salih rüyalar görmekle geçmiş bulunduğuna ve bunun da yirmi üç yılın kırk altıda birini teşkil ettiğine göredir.[170]

2) Vahiy tarzlarından ikincisi, vahyedilecek kelamın,[171] melek görünmeksizin[172] Peygamberimiz Aleyhisselamın kalbine ilka olunmasıdır.[173]

Yüce Allah; Cebrail Aleyhisselamda, ilahî hitaba mutahap ve ilahî emri tebliğe memur olduğu hakkında zarurî bir ilim yarattığı gibi,

---

161 Ahmed b. Hanbel, 3/267, Tirmizî, Sünen, 4/533.

162 Buhârî, Sahîh, 8/69.

163 Kulun Levh-i Mahfuz'daki hallerine göre müekkel melek tarafından yapılan temsiller, işlerinde basiretli davranması için, bir müjde veya inzar ya da bir azar olmak üzere, rüyasında o kula gösterilir. (Hakîm-i Tirmizî, 1/116-117).

164 Ahmed b. Hanbel, 3/267, Buhârî, Sahîh, 8/69, Tirmizî, Sünen, 4/533.

165 Ahmed b. Hanbel, 3/267, Tirmizî, Sünen, 4/533.

166 Ahmed b. Hanbel, 3/267, Buhârî, Sahîh, 1/52, Tirmizî, Sünen, 4/533.

167 Ahmed b. Hanbel, 3/267, Tirmizî, Sünen, 4/533.

168 Mâlik, 2/956, Ahmed b. Hanbel, 2/314, 3/126, Buhârî, Sahîh, 8/68, İbn Mâce, 2/1284.

169 Mâlik, 2/956, Abdurrezzak, 11/212, Ahmed b. Hanbel, 2/369, Buhârî, Sahîh, 8/68-69.

170 İbn Kayyım, 1/33, Aynî, 24/131-132.

171 Süheylî, 2/393, İbn Kayyım, 1/32, Kurtubî, 16/53, İbn Seyyid, 1/89-90, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/121, Kastallânî, Mevâhib, 1/55, Halebî, 1/413, Zürkânî, 1/225.

172 İbn Kayyım, 1/32, Kastallânî, Mevâhib, 1/55, Zürkânî, 1/225.

173 Süheylî, 2/393, İbn Kayyım, 1/32, İbn Seyyid, 1/90, Aynî, 1/40, Kastallânî, Mevâhib, 1/55, Halebî, 1/413, Zürkânî, 1/225.

Peygamberimiz Aleyhisselamın kalbinde de zarurî bir ilim yaratırdı da, Peygamberimiz Aleyhisselam kalbine ilka olunan şeyin mücerred bir ilhamdan ibaret olmayıp Cebrail Aleyhisselamın Allah'tan getirdiği bir vahiy olduğunu kesin olarak bilirdi.[174]

Peygamberimiz Aleyhisselamın:

"Hiç şüphesiz, Ruhu'l-Kudüs (Cebrail Aleyhisselam) kalbime şunu ilka ve vahy etti ki, hiçbir nefis[175] eceli dolmadıkça,[176] rızkını tamam olarak almadıkça ölmez!

Öyle ise, Allah'tan sakınınız da, onu güzel ve meşru yollardan arayınız.[177] Helal olanı alınız, haram olanı bırakınız![178]

Rızık gecikirse, onu Allah'a mâsiyetle elde etmeye kalkışmayınız! Çünkü, Allah katındaki şeye Allah'a itaattan başkası ile nail olunamaz!"[179] hadis-i şeriflerinde olduğu gibi.[180]

3) Vahiy tarzlarından birisi de, vahiy meleğinin insan sûretine girerek, vahyedilecek şeyi,[181] bir insanın bir insana tevdi edişi gibi vahyedişidir.[182]

Hâris b. Hişam:

"Yâ Rasûlallah![183] Sana vahiy nasıl gelir?" diye sormuştu.

Peygamberimiz Aleyhisselam; ona verdiği cevapta, vahyin bu tarzını şöyle cevaplamıştır:

"Bazı kere, melek benim için insan sûretine girer, benimle konuşur, ben de onun söylediklerini iyice bellerim.[184]

Bu, bana vahyin en kolay gelenidir.[185]

---

174 Râzî, 28/288, Kastallânî, Mevâhib, 1/53, Halebî, s. 407-408, Zürkânî, 1/225.

175 Süheylî, 2/393, İbn Kayyım, 1/32, İbn Seyyid, 1/90, Kastallânî, Mevâhib, 1/55. Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 4/19-20, 22, 23, Halebî, 1/413, Zürkânî, 1/225-226.

176 Süheylî, 2/393, Kurtubî, 16/53, İbn Seyyid, 1/90, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/121, Halebî, 1/413, Zürkânî, 1/226.

177 İbn Mâce, 2/725, Süheylî, 2/393-394, İbn Kayyım, 1/32, Kurtubî, 16/53, İbn Seyyid, Uyûn, 1/90, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/121, Kastallânî, Mevâhib, 1/55, Halebî, 1/413, Zürkânî, 1/226.

178 İbn Mâce, 2/725, Kurtubî, 16/53, Halebî, 1/413, Zürkânî, 1/226.

179 İbn Kayyım, 1/32, Halebî, 1/413, Zürkânî, 1/226.

180 Süheylî, 2/393-394, İbn Kayyım, 1/32, Kurtubî, 16/53, İbn Seyyid, 1/90, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/121, Kastallânî, Mevâhib, 1/55, Halebî, 1/413, Zürkânî, 1/225-226.

181 Süheylî, 2/394, İbn Kayyım, 1/32, Kastallânî, Mevâhib, 1/55, Zürkânî, 1/227.

182 İbn Sa'd, 1/197, Halebî, 1/414.

183 İbn Sa'd, 1/198, Buhârî, Sahîh, 1/2, Ebu Nuaym, Delâil, 1/223, Begavî, 2/175, İbn Cevzî, 1/168, İbn Kesîr, Bidâye, 3/21.

184 Mâlik, 1/202-203, İbn Sa'd, 1/198, Ahmed b. Hanbel, 6/158, Buhârî, Sahîh, 1/2-3, Müslim, 4/1816-1817, Tirmizî, Sünen, 5/597, Nesâî, 2/148, Taberî, Tefsîr, 22/91, Ebu Nuaym, Delâil, 1/223, Begavî, 2/175, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/41.

185 Taberî, Tefsîr, 22/91.

Cebrail Aleyhisselamı gördüm.

Gördüklerimden, ona en çok benzeyeni, Dıhye'dir!" buyurmuştur.[186]

Cebrail Aleyhisselam, Peygamberimiz Aleyhisselama, çok kere Dıhye'nin suretinde gelirdi.[187]

Vahyin bu tarzında, Ashab-ı Kiramın Cebrail Aleyhisselamı gördükleri de olurdu.[188]

Hz. Âişe der ki:

"Dıhyetü'l-Kelbî'nin sakalı, başı ve yüzü, Cebrail'e benzerdi.[189]

Ben şu odamda oturduğum sırada,[190] Resûlullah Aleyhisselam birden sıçrayıp dışarı çıktı.

Bakınca, yanında bir adam bulunduğunu gördüm ki, kadana atının üzerinde duruyor, başına beyaz sarık sarmış, sarığının bir ucunu iki omuzunun arasına sarkıtmıştı.

Resûlullah Aleyhisselam ise, elini onun kadanasının yelesinin bittiği yere koymuştu.[191]

Resûlullah Aleyhisselam içeri girince:[192]

'Yâ Rasûlallah! Birdenbire sıçradın, beni korkuttun![193]

Sana gizli bir şey fısıldadığını gördüğüm kişi kimdi?' dedim.

Resûlullah Aleyhisselam:

'Sen onu gördün mü?' diye sordu.

'Evet! Gördüm' dedim.[194]

'Sen onu kime benzettin?' diye sordu.

'Dıhyetü'l-Kelbî'ye benzettim![195]

Sen iki elini onun atının yelesinin bittiği yere koymuş olduğun halde, kendisiyle konuştuğunu gördüm!' dedim.[196]

---

186 İbn Sa'd, 3/250, Ahmed b. Hanbel, 3/334. Müslim, 1/153.
187 İbn Sa'd, 3/250, Ahmed b. Hanbel, 2/107, Kastallânî, Mevâhib, 1/55, Zürkânî, 1/227.
188 İbn Kayyım, 1/32.
189 Ahmed b. Hanbel, 6/142.
190 İbn Sa'd, 8/67.
191 İbn Sa'd, 4/250.
192 İbn Sa'd, 8/67.
193 İbn Sa'd, 4/250.
194 İbn Sa'd, 4/250; 8/67, Ahmed b. Hanbel, 6/146.
195 İbn Sa'd, 8/67-68.
196 Ahmed b. Hanbel, 6/146.

'Sen, çok hayr görmüşsün![197] O, Cebrail'dir!' buyurdu.[198]

Çok geçmeden, 'Ey Âişe![199] Cebrail sana selam veriyor' buyurdu.

Ben de:

'Ve aleyhisselamü ve rahmetullahi ve berekâtüh! Allah, o konuğu da, sahibini de hayırla mükâfatlandırsın!

Ne güzel sahip! Ne güzel konuk!' dedim."[200]

Abdullah b. Abbas da der ki:

"Babam Abbas'la birlikte, Resûlullah Aleyhisselamın yanında idim.

Resûlullah Aleyhisselamın yanında da, bir adam bulunuyor ve onunla fısıldaşıyordu.

Resûlullah Aleyhisselam babamdan yüz çevirmiş gibi idi (Onunla pek ilgilenmiyordu).

Resûlullah Aleyhisselamın yanından dışarı çıktık. Babam, bana:

'Oğulcuğum! Amcanın oğlunun, benden yüz çevirir gibi olduğuna dikkat etmedin mi?' dedi.

Ben:

'Babacığım! O, yanında bulunan bir adamla fısıldaşıyordu' dedim.

Bunun üzerine, hemen Resûlullah Aleyhisselamın yanına döndük. Babam:

'Yâ Rasûlallah! Abdullah'a şöyle şöyle söylemiştim. O da, senin yanında bulunan bir adamla fısıldaştığını bana haber verdi. Senin yanında bir kimse var mıydı?' dedi.

Resûlullah Aleyhisselam, bana:

'Ey Abdullah! Sen onu gördün mü?' diye sordu. Ben:

'Evet! Gördüm' dedim.

Resûlullah Aleyhisselam:

'İşte o, Cebrail idi. Seninle ilgilenmekten, beni o meşgul etti!' buyurdu."[201]

Cebrail Aleyhisselamın, ashâba dinlerini öğretmek üzere, tanımadıkları bir beşer sûretine girerek Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına gelişini de, Hz. Ömer şöyle anlatır:

---

197 İbn Sa'd, 8/68.

198 İbn Sa'd, 8/8, Ahmed b. Hanbel, 6/146, Zehebî, Siyer, 2/105.

199 İbn Sa'd, 8/68.

200 İbn Sa'd, 8/68, Ahmed b. Hanbel, 6/146, Zehebî, Siyer, 2/105.

201 Ahmed b. Hanbel, 1/293-294, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/45, Heysemî, 9/276.

"Resûlullah Aleyhisselamla ashâbından yanındaki bir cemaatle birlikte[202] Mescid'de oturduğumuz sırada,[203] güzel yüzlü,[204] başının saçı kulak yumuşaklarına kadar uzamış,[205] güzel saçlı,[206] saçına güzel koku sürünmüş,[207] üzerindeki[208] elbisesi bembeyaz,[209] saçı simsiyah,[210] genç ve güzel,[211] üzerinde yolculuk eseri görülmeyen, bununla birlikte içimizden hiçbirinin tanımadığı bir adam[212] çıkageldi.[213]

Orada bulunan cemaat, birbirlerine bakıştılar.[214]

Adam:

'Esselâmü aleyke yâ Rasûlallah!' diyerek Resûlullah Aleyhisselama ve 'Esselâmü aleyküm!' diyerek bizlere selam verdi.

Resûlullah Aleyhisselam onun selâmına karşılık verdi.

Biz de, onunla birlikte, karşılık verdik.[215]

Adam:

'Yâ Rasûlallah! Ben, sana geldim' dedi.

Resûlullah Aleyhisselam:

'Evet!' buyurdu.[216]

Adam, Resûlullah Aleyhisselamın yanına kadar varıp oturdu.[217]

'Bana biraz yaklaş yâ Rasûlallah!' dedi.

Resûlullah Aleyhisselam biraz yaklaştı.

Adam, tekrar:

'Yâ Rasûlallah! Biraz daha yaklaş!' dedi.

Resûlullah Aleyhisselam biraz daha yaklaştı.[218]

---

202 Ebu Hanife, Müsned, s. 2.
203 Ahmed b. Hanbel, 1/27, İbn Mâce, 1/24.
204 Ahmed b. Hanbel, 1/27, Heysemî, 1/40.
205 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 2.
206 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 2, Ahmed b. Hanbel, 1/27.
207 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 2, Heysemî, 1/40.
208 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 2, Ahmed b. Hanbel, 1/27.
209 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 2, Ahmed b. Hanbel, 1/27, 51, Müslim, 1/37, Tirmizî, Sünen, 5/7, İbn Mâce, 1/24.
210 Ahmed b. Hanbel, 1/51, Müslim, 1/37, Tirmizî, 5/7, İbn Mâce, 1/27.
211 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 2.
212 Ahmed b. Hanbel, 1/51, Müslim, 1/37, Tirmizî, 5/7, İbn Mâce, 1/24.
213 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 2, Ahmed b. Hanbel, 1/27, 51, Müslim, 1/37, Tirmizî, 5/7, İbn Mâce, 1/24.
214 Ahmed b. Hanbel, 1/27.
215 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 2.
216 Ahmed b. Hanbel, 1/27.
217 Müslim, 1/37, Tirmizî, Sünen, 5/7, İbn Mâce, 1/24, Nesâî, 8/97, Begavî, 1/3.
218 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 2, Ahmed b. Hanbel, 1/53.

Adam:

'Yâ Rasûlallah! Biraz daha yaklaş!' dedi.

Resûlullah Aleyhisselam; dizkapakları onun dizkapaklarına değecek kadar yaklaştı.[219]

Sonra, adam, ona (Resûlullah Aleyhisselama) saygı olmak üzere, ayağa kalkıp oturdu.[220]

Adam; iki dizini Resûlullah Aleyhisselamın iki dizine bitiştirip dayadı,[221] ellerini kendi dizlerinin üzerine koydu.[222]

'Yâ Rasûlallah![223] Yâ Muhammed![224] Bana imandan haber ver. İman, nedir?' diye sordu.

Resûlullah Aleyhisselam:

'İman; Allah'a, Allah'ın meleklerine, Allah'ın Kitablarına, Allah'ın resullerine, âhiret gününe, bir de, hayr ve şer, kadere inanmandır!' buyurdu.[225]

Adam:

'Ben böyle yaparsam iman etmiş olur muyum?' diye sordu.

Resûlullah Aleyhisselam:

'Evet!' buyurdu.[226]

Adam:

'Doğru söyledin!' dedi.[227]

Adamın 'Doğru söyledin' diyerek biliyormuşcasına Resûlullah Aleyhisselamı tasdik edişine;[228] 'Hem soruyor, hem de onu tasdik ediyor?!' diye şaştık.

Adam, bundan sonra:

'Yâ Muhammed! Bana İslâm'dan haber ver![229] Nedir o?' diye sordu.

---

219 Ahmed b. Hanbel, 1/53.

220 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 2.

221 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 2, Ahmed b. Hanbel, 1/27, Müslim, 1/37, Tirmizî, 5/7, İbn Mâce, 1/24, Begavî, 1/3.

222 Ahmed b. Hanbel, 1/27 Müslim, 1/37, Tirmizî, 5/7, İbn Mâce, 1/24.

223 Ahmed b. Hanbel, 1/52.

224 Tirmizî, 5/7, İbn Mâce, 1/3.

225 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 2, Ahmed b. Hanbel, 1/52, Müslim, 1/37, Nesâî, 8/98, Begavî, 1/3.

226 Ahmed b. Hanbel, 4/129, Heysemî, 1/43.

227 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 2, Ahmed b. Hanbel, 1/52, Müslim, 1/37, Tirmizî, Sünen, 5/7, İbn Mâce, 1/24, Nesâî, 8/98, Begavî, 1/3.

228 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 22.

229 Ahmed b. Hanbel, 1/51, Müslim, 1/37, Tirmizî, Sünen, 5/7, İbn Mâce, 1/24, Nesâî, 8/98, Begavî, 1/3.

Resûlullah Aleyhisselam:

'İslâm; Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in Resûlullah olduğuna şehadet etmen, namazı kılman, zekâtı vermen, Ramazan orucunu tutman, yoluna gücün yeterse Beytullah'a haccetmen,[230] cünüplükten gusledip yıkanmandır!' buyurdu.[231]

Adam:

'Ben böyle yaparsam Müslüman olur muyum?' diye sordu.

Resûlullah Aleyhisselam:

'Evet!' buyurdu.[232]

Adam, yine: 'Doğru söyledin!' dedi.[233]

Biz, yine, adamın 'Doğru söyledin!' deyişine;[234] hem soruyor, hem de onu tasdik ediyor diye, haline şaştık.[235]

Adam böyle her defasında 'Doğru söyledin!' 'Doğru söyledin!' dedikçe, cemaat:

'Biz Resûlullah Aleyhisselama bu adamdan daha fazla saygı gösterenini görmedik! Sanki Resûlullah Aleyhisselamı tanıyor!' demekte idiler.[236]

Bundan sonra, adam:

'Yâ Rasûlallah![237] Sen bana ihsandan haber ver![238] Yâ Muhammed![239] Yâ Rasûlallah![240] ihsan nedir?' diye sordu.[241]

Resûlullah Aleyhisselam:

'İhsan;[242] Allah'a, O'nu görüyor gibi, ibadet etmendir. Sen O'nu görmesen de, iyi bil ki, O seni görür!' buyurdu.[243]

Adam:

'Ben böyle yaptığım zaman muhsin (ibadeti ihsan derecesinde yapan) olur muyum?' diye sordu.

---

230 Ahmed b. Hanbel, 1/51, Müslim, 1/37, Nesâî, 8/98.
231 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 2, Ahmed b. Hanbel, 1/52.
232 Ahmed b. Hanbel, 4/129, Heysemî, 1/43.
233 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 2, Ahmed b. Hanbel, 1/52, Müslim, 1/37, İbn Mâce, 1/24.
234 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 2.
235 Ahmed b. Hanbel, 1/51 Müslim, 1/37, İbn Mâce, 1/24.
236 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 2, Ahmed b. Hanbel, 1/52, Müslim, 1/37, İbn Mâce, 1/24.
237 Ahmed b. Hanbel, 1/53.
238 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 3, Ahmed b. Hanbel, 1/53, Müslim, 1/37. Nesâî, 8/99, Begavî, 1/3.
239 İbn Mâce, 1/24.
240 Ahmed b. Hanbel, 4/129.
241 Ahmed b. Hanbel, 1/27, 51, 4/129, Tirmizî, Sünen, 5/7, İbn Mâce, 1/24.
242 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 3.
243 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 3, Ahmed b. Hanbel, 1/27, 51, Müslim, 1/37, Tirmizî, Sünen, 5/7, İbn Mâce, 1/24, Nesâî, 8/99, Begavî, 1/3.

Resûlullah Aleyhisselam:

'Evet!' buyurdu.[244]

Adam, yine:

'Doğru söyledin!' dedi.[245]

Adam böyle her defasında 'Doğru söyledin!' 'Doğru söyledin!' dedikçe, biz de, 'Doğrusu Resûlullaha bundan daha çok saygı gösterenini görmedik!' diyorduk.

Adam:

'Yâ Rasûlallah![246] Bana Saat'ten (Kıyametten) haber ver![247] O ne zaman kopacak?' diye sordu.[248]

Resûlullah Aleyhisselam:

'Kıyamet hakkında, kendisine soru sorulan, sorandan daha bilgili değildir!' buyurdu.[249]

Adam:

'Doğru söyledin!' dedi.

Resûlullah Aleyhisselam:

'Kıyametin vakti, Allah'tan başka kimsenin bilmediği beş şeyden biridir!' buyurdu.[250]

Adam:

'Öyle ise, bana onun emâre ve alâmetlerinden haber ver![251] Kıyametin alâmetleri nedir?[252] Bana onlardan haber ver?' dedi.[253]

Resûlullah Aleyhisselam:

'Câriyenin kendi efendisini doğurduğunu; yalınayak, çıplak, yoksul davar çobanlarının (zenginleşip) yüksek bina kurmakta birbirleriyle yarıştıklarını ve övünmeye kalkıştıklarını görmendir' buyurdu.[254]

---

244 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 3.

245 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 3, Ahmed b. Hanbel, 4/129.

246 Ahmed b. Hanbel, 4/129.

247 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 3, Ahmed b. Hanbel, 1/51, 53, Müslim, 1/37, Nesâî, 8/100, Begavî, 1/3.

248 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 3, Ahmed b. Hanbel, 1/27, Tirmizî, 5/7, İbn Mâce, 1/24.

249 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 3, Ahmed b Hanbel, 1/27, 51, 53, Müslim, 1/37, Tirmizî, 5/7, Nesâî, 8/100, İbn Mâce, 1/24, Begavî, 1/3.

250 Ahmed b. Hanbel, 1/129.

251 Ahmed b. Hanbel, 1/52, 53, Nesâî, 8/100, Begavî, 1/3.

252 Tirmizî, Sünen, 5/7, İbn Mâce, 1/24.

253 Ahmed b. Hanbel, 1/52, Müslim, 1/38, Tirmizî, Sünen, 5/7, İbn Mâce, 1/24-25, Nesâî, 8/100, Begavî, 1/3.

254 Ahmed b. Hanbel, 1/52, Müslim, 1/38, Tirmizî, Sünen, 5/7, İbn Mâce, 1/24-25, Nesâî, 8/100, Begavî, 1/3.

Adam:

'Doğru söyledin!' dedi.

Sonra da, dönüp gitti.[255]

Resûlullah Aleyhisselam:

'Adamı bana geri çeviriniz!' buyurdu.[256]

Hemen kalkıp adamın ardına düştük. Ne kendisinin nereye yönelip gittiğini anlayabildik, ne de izini tozunu görebildik!

Bunu Peygamber Aleyhisselama anlattık.[257]

Resûlullah Aleyhisselam:

'Ey İbn Hattab![258] Ey Ömer![259] Sen bana o soruları soranın kim olduğunu biliyor musun?' diye sordu.[260]

'Allah ve Resûlü bilir!' dedim.[261]

Bunun üzerine, Resûlullah Aleyhisselam:

'O, Cebrail idi. Size dininizi öğretmek için gelmişti!' buyurdu."[262]

4) Vahiy tarzlarından birisi de, vahyin dehşet saçan bir çan, çıngırak uğultusu gibi uğuldayarak gelişidir.[263]

Hâris b. Hişam'ın:

"Yâ Rasûlallah![264] Sana vahiy nasıl gelir?" sorusuna Peygamberimiz Aleyhisselamın verdikleri cevapta, vahyin bu tarzı şöyle açıklanmıştır:

"Vahiy bazen bana çıngırak sesi gibi (müthiş bir madenî ses uğultusu ve alarm ile) gelir ki, vahyin bana en ağır geleni de budur!

Vahiy hali benden kalkınca, meleğin bana söylemiş olduğunu iyice bellemiş bulunurum" buyurmuştur.[265]

---

255 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 3.

256 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 3, Ahmed b. Hanbel, 1/27, Heysemî, 1/40.

257 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 3.

258 Ahmed b. Hanbel, 1/27.

259 Ahmed b. Hanbel, 1/52, Müslim, 1/38, Tirmizî, Sünen, 5/7, Nesâî, 8/101, Begavî, 1/3.

260 Ahmed b. Hanbel, 1/27, 52, Müslim, 1/38, Tirmizî, Sünen, 5/7, İbn Mâce, 1/25, Nesâî, 8/101.

261 Ahmed b. Hanbel, 1/27, 52, Müslim, 1/38, İbn Mâce, 1/25, Nesâî, 8/101, Begavî, 1/3.

262 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 3, Ahmed b. Hanbel, 1/27, 52, Müslim, 1/38, Tirmizî, Sünen, 5/7, İbn Mâce, 1/25, Nesâî, 8/101, Begavî, 1/3.

263 İbn Sa'd, 1/198, Süheylî, 2/294, İbn Kayyım, 1/32, Aynî, 1/40 Kastallânî, Mevâhib, 1/55, Zürkânî, 1/228.

264 İbn Sa'd, 1/198, Ahmed b. Hanbel, 6/257, Buhârî, Sahîh, 1/2, Begavî, 2/175.

265 Mâlik, 1/203, İbn Sa'd, 1/198, Ahmed b. Hanbel, 6/158, Buhârî, Sahîh, 1/2-3, Müslim, 4/1816-1817, Tirmizî, Sünen, 5/597, Nesâî, 2/148, Begavî, 2/175, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/41, Aynî, 1/40-41, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 1/49.

Sanıldığına göre; işitilen bu şiddetli ses ya vahiy meleğinin kendi sesi, ya da kanatlarının uğultusu idi.[266]

Bunun hikmeti de, vahyi telakki ve hıfz için, Peygamberimiz Aleyhisselamın kalbini toparlamak ve hazırlamak,[267] kulaklarının ve kalbinin vahiy meleğinin sesinden başkasıyla meşgul olmasına meydan bırakmamak içindi.[268]

Abdullah b. Amr b. Âs:

"Yâ Rasûlallah! Vahyin gelişini sezer misin?" diye sorduğu zaman, Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Evet! Sesi işitir ve susarım.

Bana hiçbir sefer bu tarzda vahyolunmamıştır ki, ruhumun alınıyor olduğunu sanmış olmayayım!" buyurmuştur.[269]

Yüce Allah bir emri vahyetmek, vahiy suretiyle dile getirmek istediği zaman, Allah'ın emrinin korkusundan, gökleri son derece şiddetli bir titreme alır.[270]

Göklerin halkı olan melekler de, İlahî Kelamı, düz ve sert bir kayaya çarpan demir zincir(in çıkardığı korkunç ses) gibi işitince,[271] Allah'ın Kelamı karşısında duydukları derin haşyetten dolayı kanatlarını çırparlar,[272] baygın düşüp secdeye kapanırlar!

Ayılıp secdeden başını ilk kaldıran, Cebrail Aleyhisselam olur.

Yüce Allah ona, vahiylerinden, dilediğini söyler.[273]

Cebrail Aleyhisselam yanlarına gelinceye kadar, öteki melekler öylece baygın halde kalırlar.

Cebrail Aleyhisselam, bütün göklerdeki meleklere uğrar.[274]

---

266 Zürkânî, 1/228.

267 Süheylî, 2/394, İbn Seyyid, 1/90, Zürkânî, 1/228.

268 Aynî, 1/40-41, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 1/49.

269 Ahmed b. Hanbel, 2/222, İbn Cevzî, 1/170, İbn Kesîr, Bidâye, 3/22, Halebî, 1/415.

270 Taberî, Tefsîr, 22/91, Kurtubî, 14/296, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/537, Heysemî, 7/94.

271 Buhârî, Sahîh, 5/221, Ebu Dâvud, 4/235, Tirmizî, Sünen, 5/362, İbn Mâce, 1/70, Taberî, Tefsîr, 22/90, Kurtubî, 14/296, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/537, Heysemî, 7/94.

272 Buhârî, Sahîh, 5/221, Tirmizî, Sünen, 5/362, İbn Mâce, 1/70, Kurtubî, 14/296, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/537.

273 Taberî, Tefsîr, 22/91, Kurtubî, 14/296, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/537, Heysemî, 7/294-295, Aynî, 1/45, 25/152.

274 Ebu Dâvud, 4/235, Hâzin, 3/488.

Her göğe uğradıkça,[275] kalblerinden korku kaldırılan[276] o gök halkı olan[277] melekler ona:

"Ey Cebrail![278] Rabbimiz[279] ne buyurdu?" diye sorarlar.

Cebrail de:

"Hakkı buyurdu.[280] En Yüce, en büyük olan O'dur!" der.

Meleklerin hepsi de, Cebrail Aleyhisselamın söylediği gibi söylerler.[281]

Birbirlerine de:

"Rabbimiz ne buyurdu?" diye sorarlar ve:

"Hakkı buyurdu. En yüce ve en büyük olan O'dur!" derler.[282]

Yüce Allah, vahyi nereye ulaştırmasını emir buyurmuşsa,[283] Cebrail Aleyhisselam, gökten yere kadar, gökten göğe geçe geçe,[284] götürüp oraya ulaştırır.[285]

Zerkeşî'ye göre; vahyin bu tarzında, vahyin Peygamberimiz Aleyhisselamca telakkisi, iki yolla idi.

Onlardan birisi, Peygamberimiz Aleyhisselamın beşeriyet sıfat ve sûretinden soyunup sıyrılıp, melekiyet sıfat ve sûretine bürünerek vahyi Cebrail Aleyhisselamdan alması;

Diğeri de, Peygamberimiz Aleyhisselam vahyi alıncaya kadar, meleğin melekiyet sıfat ve sûretinden soyunup beşeriyet sıfat ve sûretine girmesi idi ki birincisi, iki halden en güç ve en zor olanı idi.[286]

Ashab-ı Kiramdan bazılarının görüp anlattıklarına göre; vahyin inişi sırasında Peygamberimiz Aleyhisselama ağır bir sıkıntı basar;

Yüzü, gül gibi olur;[287]

---

275 Taberî, Tefsîr, 22/91, Kurtubî, 14/296, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/537, Heysemî, 7/94-95.

276 Buhârî, Sahîh, 5/221, Ebu Dâvud, 4/235, Tirmizî, Sünen, 5/362, İbn Mâce, 1/70, Kurtubî, 14/296, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/537.

277 Taberî, Tefsîr, 22/91, Kurtubî, 14/296, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/537, Heysemî, 7/95.

278 Ebu Dâvud, 4/235, Taberî, Tefsîr, 22/91, Kurtubî, 14/296, Aynî, 1/45, 25/152.

279 Taberî, Tefsîr, 22/91, Kurtubî, 14/296, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/537, Heysemî, 7/95, Aynî, 25/152.

280 Ebu Dâvud, 4/235, Taberî, Tefsîr, 22/91, Kurtubî, 14/296, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/537, Heysemî, 7/95, Aynî, 25/152.

281 Taberî, Tefsîr, 22/91, Kurtubî, 14/296, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/537, Heysemî, 7/95.

282 Buhârî, Sahîh, 5/221, Tirmizî, Sünen, 5/362, İbn Mâce, 1/70.

283 Taberî, Tefsîr, 22/91, Kurtubî, 14/296, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/537, Heysemî, 7/95.

284 Heysemî, 7/95.

285 Taberî, Tefsîr, 22/91, Kurtubî, 14/296, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/537, Heysemî, 7/95.

286 Zerkeşî, 1/229.

287 İbn Sa'd, 1/197, Ahmed b. Hanbel, 5/327, Müslim, 3/1316-1317.

Gözlerini kapar;[288]

Başını önüne eğerdi.

Yanındakiler de, başlarını önlerine eğerlerdi.[289]

Peygamberimiz Aleyhisselam, o hallerinde, çabuk çabuk nefes alırdı.[290]

En soğuk günde bile, alnından inci taneleri gibi terler dökülürdü.[291]

Vahiy hali sona erinceye kadar, yanındakilerden hiçbiri başlarını kaldırıp Peygamberimiz Aleyhisselamın yüzüne bakmaya kadir olamazlardı.[292]

Vahiy kâtiplerinden Zeyd b. Sabit'in bildirdiğine göre; Peygamberimiz Aleyhisselama gelen vahyin ağırlığı veya hafifliği, inen vahyin ağırlığı veya hafifliğiyle mütenasip bulunurdu.[293]

Yani, inen vahiy va'd ve tebşir mahiyetinde ise, Cebrail Aleyhisselam beşer sûretinde gelir, hitap ve telakki Peygamberimiz Aleyhisselama bir güçlük vermezdi.

İnen vahiy azap ve korkutmaya taalluk ettiği zaman, dehşet saçan bir çan, çıngırak uğultusu ile gelirdi.[294]

Peygamberimiz Aleyhisselam deve üzerinde bulunduğu sırada da vahiy geldiği olur; devenin inen vahyin ağırlığına dayanamadığı,[295] bacaklarının iki yana ayrıldığı, büküldüğü, kırılacak gibi olduğu, bazen de çöktüğü görülürdü.[296]

Nitekim, Peygamberimiz Aleyhisselam Adba adlı devesinin üzerinde bulunduğu sırada Mâide sûresi inmeye başlayınca, vahyin ağırlığından, Adba'nın bacakları az kalsın kırılıverecekti![297]

Zeyd b. Sâbit der ki:

"Resûlullah Aleyhisselamın yanında oturuyordum. Derken, vahiy durgunluğu gelip, Resûlullah Aleyhisselam baygınlaştı.

Kendisinin dizi, benim dizimin üzerine düştü.

Vallahi, Resûlullah Aleyhisselamın dizinden daha ağır basan bir şey bulmamışımdır.

---

288 İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/42, Halebî, 1/416.
289 Müslim, 4/1817, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/41.
290 Aynî, 1/43.
291 Mâlik, 1/203, İbn Sa'd, 1/198, Ahmed b. Hanbel, 6/58, 202, Buhârî, Sahîh, 1/3, Müslim, 4/1816, Tirmizî, Sünen, 5/597, Nesâî, 2/149.
292 İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/42, Halebî, 1/416.
293 İbn Cevzî, 1/169, Halebî, 1/416.
294 Kastallânî, Mevâhib, 1/57, Zürkânî, 1/234.
295 Ahmed b. Hanbel, 2/176, İbn Kesîr, Bidâye, 3/22.
296 İbn Sa'd, 1/197, İbn Cevzî, 1/171, İbn Kesîr, Bidâye, 3/22.
297 Ahmed b. Hanbel, 6/445, İbn Cevzî, 1/171, İbn Kesîr, Bidâye, 3/22.

Sonra, üzerinden vahiy hali sıyrılınca:

'Yaz ey Zeyd!' buyurdu.

Hemen, bir kürek kemiğinin üzerine, yazdım.

Resûlullah Aleyhisselamı, vahiy durgunluğu ve baygınlığı tekrar bürüdü.

Resûlullah Aleyhisselamın dizi, benim dizimin üzerine düştü.

Dizinin ağırlığını, öncekinden daha ağır buldum.[298]

Neredeyse dizim ezilecek sandım.[299] 'Ayağımın üzerinde artık yürüyemem!' dedim.[300]

Bir ve tek olan Yüce Allah'ın indirip de kemiğin üzerine eklemiş olduğum o istisna fıkrasına;[301] -varlığım Kudret Elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki-[302] hâlâ bakıyor, onu görüyor gibiyimdir!"[303]

Hz. Ömer de, "Resûlullah Aleyhisselama vahiy indirilirken, başucundan arı uğultusuna benzeyen bir ses işitildiğini" söylemiştir.[304]

5) Vahiy tarzlarından birisi de, vahiy meleği Cebrail Aleyhisselamın, Yüce Allah tarafından yaratıldığı aslî şekil ve sûretinde,[305] inci ve yakut saçılan[306] altı yüz kanadıyla görünerek,[307] Yüce Allah'ın dilediğini Peygamberimiz Aleyhisselama vahyedişidir.[308]

Bu da, iki kere vuku bulmuş;[309] Peygamberimiz Aleyhisselam, Cebrail Aleyhisselamı yaratılmış olduğu aslî heyet ve suretinde, altı yüz kanadı ile,[310] iki kere,[311] ufku kaplayan,[312] her bir kanadından renk renk

---

298 İbn Sa'd, 4/211, Ahmed b. Hanbel, 5/190-191, Ebu Dâvud, 3/10.

299 İbn Sa'd, 4/212, Ahmed b. Hanbel, 5/190-191, Buhârî, Sahîh, 3/212, Nesâî, 6/10, Taberî, Tefsîr, 5/29.

300 Taberânî'den naklen Kastallânî, Mevâhib, 1/56.

301 İbn Sa'd, 4/211, Ahmed b. Hanbel, 5/191, Ebu Dâvud, 3/11.

302 Ebu Dâvud, 3/11.

303 İbn Sa'd, 4/211, Ahmed b. Hanbel, 5/191, Ebu Dâvud, 3/11.

304 Ahmed b. Hanbel, 1/34, Tirmizî, Sünen, 5/236, Hâkîm, 2/392, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/41, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/237, Hâzin, 3/300.

305 Süheylî, 2/395, İbn Kayyım, 1/32, İbn Seyyid, 1/90, Aynî, 1/40, Kastallânî, Mevâhib, 1/56, Halebî, 1/416, Zürkânî, 1/230.

306 Süheylî, 2/395, Aynî, 1/40.

307 Süheylî, 2/395, İbn Kayyım, 1/32, Aynî, 1/40, Kastallânî, Mevâhib, 1/56, Halebî, 1/416, Zürkânî, 1/24.

308 İbn Kayyım, 1/32, Kastallânî, Mevâhib, 1/56, Zürkânî, 1/230.

309 İbn Kayyım, 1/32, Suyutî, 6/124, Kastallânî, Mevâhib, 1/56, Halebî, 1/416-417, Zürkânî, 1/230.

310 Ahmed b. Hanbel, 1/395, Buhârî, Sahîh, 6/51, Müslim, 1/158-159, Tirmizî, Sünen, 5/395, Taberî, Tefsîr, 27/46, 49, Beyhakî, Delâil, 2/366, Zehebî, Târîh, s. 253, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/248.

311 Buhârî, Sahîh, 1/50, Müslim, 1/159, Tirmizî, Sünen, 5/395.

312 Ahmed b. Hanbel, 1/395, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/251.

inciler, yakutlar saçılır[313] ve vücudunun büyüklüğü[314] yerle gök arasını doldurur bir halde görmüştür.[315]

6) Vahiy tarzlarından birisi de; Yüce Allah'ın, isrâ ve Mirac gecesinde olduğu gibi[316] göklerin üstünde,[317] perde arkasından, Peygamberimiz Aleyhisselama -uyanık iken- hitapta bulunması, ya da -hadis-i şerifte açıklandığı üzere- uyurken, arada vahiy meleği bulunmaksızın Peygamberimiz Aleyhisselamla konuşmasıdır.[318]

Peygamberimiz Aleyhisselam bu hususu şöyle açıklamışlardır:

"Rabbim, bana uykuda en güzel sûrette geldi."[319]

"Rabbimi en güzel sûrette gördüm![320] Bana:

'Yâ Muhammed! Mele-i Âlâ (Mukarreb Melekler), birbirleriyle ne hakkında konuşur, soruşurlar; bilir misin?' diye sordu.[321]

'Hayır! Bilmiyorum yâ Rab!' dedim.

Elini iki küreğimin arasına koydu.

Rabbimin Elinin serinliğini, memelerimin arasında duydum![322]

Her şeyin ilmi benim için tecelli etti.[323] Gökte ve yerde olan şeyleri öğrendim.[324] Rabbim:

'Yâ Muhammed! Mele-i Âlâ (Mukarreb Melekler), birbirleriyle ne hakkında konuşur, soruşurlar; bilir misin?' diye tekrar sordu.[325]

'Evet! Bilirim[326] yâ Rab![327] Keffaretler hakkında konuşurlar!' dedim.

---

313 Ahmed b. Hanbel, 1/395, Taberî, Tefsîr, 27/49, Beyhakî, Delâil, 2/372, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/251, Aynî, 1/40, Kastallânî, Mevâhib, 1/56, Halebî, 1/417.

314 Müslim, 1/159, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/248.

315 Ahmed b. Hanbel, 1/418, Müslim, 1/159.

316 Süheylî, 2/395, İbn Kayyım, 1/32, İbn Seyyid, 1/90, Aynî, 1/40, Kastallânî, Mevâhib, 1/56, Halebî, 1/407.

317 İbn Kayyım, 1/32, Kastallânî, Mevâhib, 1/56, Halebî, 1/418, Zürkânî, 1/230.

318 Süheylî, 2/395, İbn Seyyid, 1/90, Aynî, 1/40, Kastallânî, Mevâhib, 1/56, Halebî, 1/419, Zürkânî, 1/232.

319 Süheylî, 2/395, İbn Seyyid, 1/90, Aynî, 1/40, Kastallânî, Mevâhib, 1/56, Zürkânî, 1/232.

320 Taberî, Tefsîr, 27/48, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/124, Halebî, 1/419.

321 Taberî, Tefsîr, 27/48, Süheylî, 2/395, İbn Seyyid, 1/90, Aynî, 1/40, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/124, Kastallânî, Mevâhib, 1/56, Halebî, 1/419, Zürkânî, 1/232.

322 Taberî, Tefsîr, 27/48, Süheylî, 2/395, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/124, Halebî, 1/419, Zürkânî, 1/232.

323 Süheylî, 2/395.

324 Taberî, Tefsîr, 27/48, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/124, Halebî, 1/419, Zürkânî, 1/232.

325 Taberî, Tefsîr, 27/48, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/124.

326 Abdurrezzak ve Ahmed b. Hanbel'den naklen, Fethu'l-kebîr, 1/21.

327 Taberî, Tefsîr, 27/48, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/124.

'Nedir onlar?' diye sordu.[328]

'Dereceler, keffaretler, camiye ve cemaatlere yürüyerek gidiş,[329] namazlardan sonra namazları bekleyiş,[330] iyiliklere doğru adım atış...' dedim.[331]

'Doğru söyledin yâ Muhammed![332]

Kim böyle yaparsa temiz olarak yaşar, temiz olarak ölür, günahtan temizlenir, anasından doğduğu gibi olur![333]

Yâ Muhammed! Namaz kıldığın zaman:

'Ey Allah'ım! Bana hayırlı işler işletmeni,

Kötülükleri bıraktırmanı,

Yoksulları sevdirmeni,

Beni yarlığamanı,

Bana acımanı,

Benim tevbemi kabul etmeni,

Kullarını ibtilâya uğratmak istediğin zaman da beni fitne ve ibtilaya uğramamış olarak huzuruna almanı,

Selamı yaymak,

Yemek yedirmek,

Herkes uyurken geceleyin kalkıp namaz kılmak derecelerini bana nasip etmeni Senden dilerim!' de!' buyurdu."[334]

7) Vahiy tarzlarından birisi de Yüce Allah'ın, Peygamberimiz Aleyhisselamı hiçbir kulun hiçbir zaman erişemediği Yakınlık Makamına, ilahî kabul ve ikrama nail kılması;[335] arada vahiy meleği bulunmaksızın kendisine doğrudan doğruya hitap buyurmuş olmasıdır.[336] Ki, bu da Mirac gecesinde olduğu gibi, uyanık iken vahiy buyurulacak şeyler ya perde arkasından ya da doğrudan doğruya, yüz yüze olarak vahiy buyurulmak sûretiyle[337] vuku bulmuştur.

---

328 Süheylî, 2/395.
329 Taberî, Tefsîr, 27/48, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/124, Zürkânî, 1/232.
330 Taberî, Tefsîr, 27/48, Süheylî, 2/395, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/124, Zürkânî, 1/232.
331 Süheylî, 2/395.
332 Zürkânî, 1/232.
333 Süheylî, 2/395, Zürkânî, 1/232.
334 Zürkânî, 1/232.
335 Kadı Iyaz, 1/163.
336 İbn Kayyım, 1/32, Kastallânî, Mevâhib, 1/56, Halebî, 1/417-418, Zürkânî, 1/232.
337 Halebî, 1/417.

Abdullah b. Abbas'tan sahih bir senedle[338] rivayet edildiğine göre; bu mülakatta, Peygamberimiz Aleyhisselam Rabbini görmüştür![339]

Yine ondan sahih bir senedle rivayet edilen hadiste de;

İbrahim Aleyhisselamın halilliğine,

Musa Aleyhisselamın kelîmliğine,

Muhammed Aleyhisselamın Rabbini gördüğüne, şaşılamayacağını söylemiştir.[340]

Peygamberimiz Aleyhisselam da bir hadis-i şeriflerinde, bu hususta açıklamalarda bulunmuşlardır:

"Göklerin ve yerin işlerinden bana emrolunan şeylerden boşaldığım zaman:

'Yâ Rab! Benden önce, kendisine ikramda bulunmadığın hiçbir peygamber yoktur.[341]

Yâ Rab! İbrahim'i halil, Musa'yı da kelîm edindin.[342]

Davud için dağları, Süleyman için rüzgâr ve şeytanları musahhar kıldın! İsa için de ölüleri dirilttin!' dedim.

'Benim için, ne yaptın?' diye sordum.

Yüce Allah:

'Sana, bunların hepsinden daha üstününü vermedim mi?

Senin ismini Kendi ismimle birlikte anmadıkça, Kendi ismimi anmadım!' buyurdu."[343]

"Ve refa'nâ leke zikrek=Senin namını yükselttik"[344] âyetindeki nam yüksekliği; kelime-i tevhid ve kelime-i şehâdette,[345] ezanda, Kur'ân-ı Kerîm'de[346] Peygamberimiz Aleyhisselamın isminin Yüce Allah'ın ismiyle birlikte anılmasıdır diye tefsir edilmiştir.[347]

---

338 Heysemî, 1/78.

339 Ahmed b. Hanbel, 1/285, Heysemî, 1/78, Aynî, 19/198, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 8/468.

340 Taberî, Tefsîr, 27/48, Hâkîm, 2/469, Kurtubî, 17/92, Heysemî, 1/79, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 8/468.

341 İbn Kesîr, Tefsîr, 4/525, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/364.

342 Taberî, Tefsîr, 27/48, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/525, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/364.

343 İbn Kesîr, Tefsîr, 4/525, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/364.

344 İnşirah: 4

345 Taberî, Tefsîr, 30/235, Zemahşerî, 4/266, Nesefî, 4/365.

346 Zemahşerî, 4/266, Râzî, 32/5, Nesefî, 4/365, Kurtubî, 20/106, Hâzin, 4/389, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/524-525.

347 Taberî, Tefsîr, 30/235, Zemahşerî, 4/266, Râzî, 32/5.

Mekke'nin fethinde, Bilal-ı Habeşî Kâbe'nin üzerine çıkıp Mekke'de ilk ezanı okurken "Eşhedü enne Muhammeden resûlullah!" şehadetini işiten Ebu Cehil'in kızı Cüveyriye de:

"Hayatıma yemin ederim ki;[348] Allah Muhammed'in namını yükseltti.[349] Allah seni şereflendirdi ve senin namını yükseltti![350] Senin adın, şanın yükseldi!" demekten kendini alamamıştır.[351]

Peygamberimiz Hz. Muhammed Aleyhisselamın Tebligat ve İcraatının Kaynağının İlahî Vahiy Oluşu

Peygamberimiz Hz. Muhammed Aleyhisselamın tebligat ve icraatının kaynağı ilahî vahiy idi.

Bu gerçek, Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle açıklanmıştır:

"İşte, Biz (ey Resûlüm!), sana da böylece Emrimizden bir Ruh (Kur'ân) vahyettik.

Halbuki (vahiyden önce) sen, 'Kitab nedir? İman nedir?' bilmezdin.

Fakat Biz, Onu (Kur'ân'ı) bir nur yaptık.

Bununla, kullarımızdan kimi dilersek ona hidayet veririz.

Şüphe yok ki sen, muhakkak doğru bir yolun rehberliğini yapıyorsun!"[352]

İbrahim ve İsmail Aleyhisselamların Peygamberimiz Aleyhisselam Hakkındaki Dilekleri ve Dileklerinin Kabul Olunuşu

İbrahim Aleyhisselamla oğlu İsmail Aleyhisselamın, Kâbe'nin duvarlarını örüp yükseltirlerken, Yüce Allah'a:

"Ey Rabbimiz! Bizden sâdır olan şu hizmeti kabul buyur!

Şüphe yok ki, her şeyi işiten, her şeyi bilen Sensin Sen!

Ey Rabbimiz! Bizi, Sana teslimiyette sâbit kıl!

Soyumuzdan da, yalnız Sana boyun eğen Müslüman bir cemaat yetiştir!

Ey Rabbimiz! Onların içinden de, kendilerine Senin âyetlerini okuyacak, onlara Kitabı ve hikmeti öğretecek, onları iyice temizleyecek bir peygamber

---

348 Vâkıdî, Megâzî, 2/846, Ezrakî, 1/274-275, Süheylî, 2/138.

349 Belâzurî, Ensâb, 1/356.

350 Süheylî, 7/138.

351 Vâkıdî, Megâzî, 2/846, Ezrakî, 1/274-275.

352 Şûrâ: 52.

de gönder..." diyerek dua ettikleri[353] ve Hz. Muhammed Aleyhisselamın peygamber olarak gönderilmesiyle bu dualarının kabul buyurulduğu da:

"İçinizde, kendinizden bir peygamber gönderdik ki, size âyetlerimizi okuyor, sizi tertemiz yapıyor, size Kitabı ve hikmeti öğretiyor, bilmediğiniz şeyleri size bildiriyor;"[354]

'(Ey Resûlüm!) Allah, sana Kitabı ve hikmeti indirdi. Daha önce bilmediklerini de sana öğretti. Allah'ın senin üzerindeki lutuf ve inayeti çok büyüktür"[355] mealli âyetlerle açıklanmıştır.

Bu âyetlerde anılan Kitabın Kur'ân-ı Kerîm olduğu ve Peygamberimiz Aleyhisselamın da onu ümmetine bıraktığı, tarihî bir vâkıa ve gerçektir.

Kur'ân-ı Kerîm, Kur'ân-ı Kerîm'in İnişi, Ezberlenişi ve Yazılışı

Kur'ân-ı Kerîm'in isimlerinden olan "Kur'ân" sözü, aslında masdar olup kıraat etmek, okumak demektir.[356]

Kur'ân-ı Kerîm, âlemlerin Rabbi olan Yüce Allah tarafından[357] insanları karanlıklardan aydınlığa, Allah'ın doğru yoluna çıkarmak için[358] son peygamber[359] Hz. Muhammed Aleyhisselamın kalbine, Cebrail Aleyhisselamın aracılığıyla,[360] hiç unutmamak, hâfızasından silinmemek üzere[361] vahyedilmek,[362] okunmak suretiyle[363] azar azar indirilen;[364] hiç kimsenin bir benzerini daha vücuda getiremeyeceği;[365] Allah katında çok şerefli, kadri yüce; tertemiz sahifelerde kıymetli, sevgili, takva sahibi kâtiplerin elleriyle yazılı;[366] nesilden nesile tevatürle nakil olunagelen; doğruluğunda hiç şek ve şüphe bulunmayan Allah Kelamıdır.[367]

353 Bakara: 127-129.
354 Bakara: 151.
355 Nisâ: 113.
356 Râgıb, s. 402.
357 Vâkıa: 80.
358 İbrahim: 1
359 Ahzâb: 40.
360 Bakara: 37.
361 A'lâ: 6.
362 Şûrâ: 7.
363 Kıyâme: 18.
364 İnsan: 23.
365 İsrâ: 88.
366 Abese: 13-16.
367 Seyyid Şerif, s. 116.

Kur'ân-ı Kerîm Peygamberimiz Aleyhisselama, Ramazan ayında,[368] Kadir gecesinde inmeye başlamış,[369] yirmi üç yılda tamamlanmıştır.[370]

İbn Abbas'ın bildirdiğine göre; Peygamberimiz Aleyhisselam kendisine Cebrail Aleyhisselam tarafından indirilen âyetleri ezberlemek, unutmamak için acele eder, dudaklarını Cebrail'in okuyuşuna uydurarak kımıldatır dururdu.[371]

Bunun üzerine, Yüce Allah, indirdiği âyetlerde şöyle buyurdu:

"(Ey Resûlüm!) Onu (Kur'ân'ı Cebrail sana okuyup bitirmeden) ezberlemek için, dilini onunla (Kur'ân'la) depretme!

Onu, (göğsünde) toplamak (ezberletmek), okutmak Bize düşer.

O halde, Biz, onu sana (Cebrail'in dili ile) okuduğumuzda, sen onun okunuşuna sadece uy! (susup kulak ver, dinle!)

Sonra onu okuman, Bize aittir (okumanı Biz tekeffül ederiz)."[372]

"Bundan böyle, Biz sana Kur'ân'ı okutacağız da, sen onu unutmayacaksın."[373]

İşte bundan sonra, ne zaman Cebrail Aleyhisselam gelir, vahiy getirirse, Peygamberimiz Aleyhisselam susar, onu dinler; Cebrail Aleyhisselam dönüp gidince, onun okumuş olduğu âyetleri, o nasıl okumuş idiyse öylece ezberinden okurdu.[374]

Kur'ân-ı Kerîm'in Arapça olarak indirildiği de, Kur'ân-ı Kerîm'de açıklanmıştır.[375]

Kur'ân-ı Kerîm'in ilk hâfızı, Peygamberimiz Aleyhisselamdı.[376]

Cebrail Aleyhisselam her yıl Ramazan ayında, her gece gelir, Ramazan'ın sonuna kadar Kur'ân-ı Kerîm'i Peygamberimiz Aleyhisselamla mukabele eder; yani o okur, Peygamberimiz Aleyhisselam dinler, Peygamberimiz Aleyhisselam okur, Cebrail Aleyhisselam dinlerdi.

Peygamberimiz Aleyhisselamın vefat ettiği yılda ise, bu mukabele iki kere yapılmıştı.[377]

---

368 Bakara: 185.
369 Kadr: 1.
370 Zerkeşî, 1/232.
371 Ahmed b. Hanbel, 1/343, Buhârî, Sahîh, 1/4, Müslim, 1/330.
372 Kıyâme: 16-19.
373 A'lâ, 6.
374 İbn Sa'd, 1/198-199, Ahmed b. Hanbel, 1/343, Buhârî, Sahîh, 1/4, Nesâî, 2/149-150.
375 Yûsuf: 2, Tâhâ: 113, Şûrâ: 7.
376 A'lâ: 26, Kıyâme: 17.
377 İbn Sa'd, 2/248, Ahmed b. Hanbel, 1/231, 276, 326, 363, Buhârî, Sahîh, 2/228, 4/183, Müslim, 4/1803, 1905.

Yüce Allah Müslümanlara namazda Kur'ân'dan kolaylarına geleni okumalarını emir buyurduğu[378] ve Peygamberimiz Aleyhisselam da, Kur'ân'sız (kıraatsız) namaz olamayacağını haber verdiği için;[379] erkek kadın her Müslüman'ın, en az namazlarında okuyacakları kadar sûre veya âyetler ezberlemeleri gerekiyor, bununla yetinmeyip Kur'ân-ı Kerîm'in tümünü ezberlemeye koyulanlar da oluyordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam, kendisine Kur'ân-ı Kerîm âyetleri nazil oldukça, vahiy kâtiplerinden birini çağırır, ona "Yaz!" buyurup yazdırır, onun hangi sûreye ve sûrenin neresine konulacağını da bildirir,[380] bu da kendisine Cebrail Aleyhisselam tarafından bildirilmiş bulunurdu.

Nitekim, Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Bana Cebrail (Aleyhisselam) geldi. Şu 'innallâhe ye'muru bi'l-adli ve'l-ihsâni ve îtâi zi'l-kurbâ ve yenhâ ani'l-fahşâi ve'l-münkeri ve'l-bağyi yaizukûm lealleküm tezekkerûn' âyetini [Nahl: 90], şu sûrenin [Nahl sûresinin] şurasına [89. âyetin altına] koymamı bana emretti" buyurmuştur.[381]

Zeyd b. Sabit der ki:

"Vahyi Resûlullah Aleyhisselamın huzurunda yazardım. Bitirdiğim zaman, bana:

'Yazdığını, oku!' buyururdu.

Eğer onda yazılmayan bir şey kalmışsa ekletir, fazla bir şey olursa çıkarttırırdı."[382]

Nisâ sûresinin 95. âyeti nazil olunca da:

"Bana Zeyd'i çağırınız. Levhayı, diviti ve kürek kemiğini, veya kürek kemiğini ve diviti getirsin!" buyurmuş,[383] Zeyd gelince de, ona:

"Ey Zeyd!"[384] buyurarak[385] yazdıracağı âyeti yazdırmış,[386] bu âyete ait olup o anda nazil olan "zarar görenler dışında" istisnasını da ona ekletmiştir.

Zeyd b. Sabit der ki:

---

378 Müzzemmil, 20.
379 Müslim, 1/297, Beyhakî, Sünen, 2/193.
380 Ahmed b. Hanbel, 1/57, Ebu Dâvud, 1/209, İbn Ebi Davud, s. 30, Hâkim, 2/330, Beyhakî, Sünen, 2/48.
381 Ahmed b. Hanbel, 4/218, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/583, Heysemî, 7/48-49, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 4/128.
382 Sehavî, Irakî Elfiye, Şerhu Fethu'l-mugîs, 2/165.
383 Buhârî, Sahîh, 6/99-100.
384 Buhârî, Sahîh, 6/100.
385 Ahmed b. Hanbel, 5/191.
386 Ahmed b. Hanbel, 5/191, Buhârî, Sahîh, 6/100.

"Bir ve tek olan Yüce Allah'ın indirip de kemiğin üzerine eklemiş olduğum o istisnaya,[387] varlığım Kudret Elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki,[388] hâlâ bakıyor, onu görüyor gibiyimdir!"[389]

Kur'ân-ı Kerîm, böylece başından sonuna kadar Peygamberimiz Aleyhisselamın huzurunda hurma dalları, düz, yassı taşlar, kürek kemikleri ve yazı yazmaya elverişli daha başka şeyler üzerine yazılmış bulunuyordu.[390]

Kur'ân-ı Kerîm'in vahyi Peygamberimiz Aleyhisselamın vefatına yakın bir zamana kadar devam ettiği için,[391] Kur'ân-ı Kerîm'in yazılı sahifeleri mushaf haline getirilmemişti.

Kur'ân-ı Kerîm sûrelerden, sûreler de âyetlerden teşekkül etmiştir.

Kur'ân-ı Kerîm'in iki kapağı arasında yüz on dört sûre olup,[392] Berâe (Tevbe) sûresinden başka, bütün sûrelerin başında Besmele vardır.

Yani, her sûre diğerinden Besmele ile ayrılmıştır.[393]

Sûre; lügatta, yüksek derece ve mertebeye, büyük bir şehri kuşatan sûra benzetilerek, Kur'ân-ı Kerîm'in de en az üç âyetten müteşekkil, hususi bir isim taşıyan müstakil bölümlerinden her birine de sûre denilmiştir.[394]

Sûre sözü, Kur'ân-ı Kerîm'in müteaddit âyet ve sûrelerinde geçer.[395]

Kur'ân-ı Kerîm'in en uzun sûresi Bakara, en kısa sûresi de Kevser sûresidir.[396]

Âyet; lügatta açık alâmet, nişâne, bellik demektir.

Din teriminde ise; Kur'ân-ı Kerîm'in bir hükme delâlet eden ve birbirlerinden birer fasıla ile ayrılmış bulunan uzun veya kısa cümlelerinden her birine âyet denir.[397]

Kur'ân-ı Kerîm'in âyetlerinin sayısında, sûre başlarındaki Besmeleyi o sûrenin âyetlerinden sayıp saymamak, âyetlerdeki durak yerlerinde görüş birliğine varamamak gibi sebeplerle, altı binden sonrasında ihtilaf edilmiştir.

---

387 İbn Sa'd, 4/211, Ahmed b. Hanbel, 5/191, Ebu Dâvud, 3/11.
388 Ebu Dâvud, 3/11.
389 İbn Sa'd, 4/211, Ahmed b. Hanbel, 5/191, Ebu Dâvud, 3/11.
390 Ahmed b. Hanbel, 5/185, Buhârî, Sahîh, 5/210, 8/119.
391 Buhârî, Sahîh, 6/98.
392 Zerkeşî, 1/249.
393 Suyutî, İtkân, 1/65.
394 Râgıb, s. 247-248, Zemahşerî, 1/239-240, Suyutî, İtkân, 1/52.
395 Bakara: 53, Tevbe: 64, 86 124, 127, Yûnus: 38, Hud: 13, Nur: 1, Müzzemmil: 20.
396 Zerkeşî, 1/252.
397 Râgıb, s. 33.

İbn Abbas'a göre, Kur'ân-ı Kerîm âyetlerinin toplamı altı bin altı yüz altmış altıdır.[398]

Şeyhülislam İbn Kemal de bunu benimsemiş ve:

"Bilmek istersen eğer sen aded-i âyâtı:

Cümlesi altı bin'ü altı yüz altmış altı" demiştir.

Kur'ân-ı Kerîm'in En Büyük ve En Devamlı Mucize Oluşu

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Peygamberlerden hiçbir peygamber yoktur ki, ona insanların iman etmek zorunda kaldığı mucizelerin bir benzeri verilmemiş olsun!

Bana verilen mucize ise, Allah'ın bana vahyettiğidir, Kur'ân'dır!

Bunun için, Kıyamet günü, peygamberlerin en çok ümmetlisi ben olacağımı umarım!" buyurmuştur.[399]

Her peygamberin, zamanına göre peygamberlik dâvâsını isbatlayacak bazı harikulâdeleri, mucizeleri vardır; asânın yılana çevrilmesi gibi.

Musa Aleyhisselamın zamanında sihir yaygındı. Bunun için, Musa Aleyhisselam sihirden daha üstün ve baskın olan bir mucize getirip, muhataplarını iman etmek zorunda bıraktı.[400]

İsa Aleyhisselamın zamanında tıp (doktorluk) yaygın ve üstündü. Bunun için, İsa Aleyhisselam, doktorluktan daha üstün ve baskın olan bir mucize getirdi: Ölüyü diriltti.

Muhammed Aleyhisselamın zamanında ise, fesahat ve belagat yaygındı.[401] Bunun için, Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselam kavmine, bir fesahat ve belagat mucizesi olan Kur'ân-ı Kerîm'i getirdi.

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselamdan önceki peygamberlerin mucizeleri kendilerinin vefatlarıyla sona ermiş, onları o zaman hâzır bulunanlardan başkaları da görmemişlerdir.

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselamın mucizesi olan Kur'ân-ı Kerîm ise, Kıyamet gününe kadar devam edecektir.[402]

Önceki peygamberlere verilen mucizelerin benzerleri ya sûretçe, ya da hakikatçe, kendilerinden öncekilere de verilmiş bulunuyordu.

---

398 Suyutî, İtkân, 1/67.

399 Ahmed b. Hanbel, 2/451, Buhârî, Sahîh, 6/97, Müslim, 1/134, Zehebî, Târîh, s. 543.

400 Aynî, 20/13, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 9/5.

401 Kurtubî, 1/77-78, Aynî, 20/13, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 9/5.

402 Aynî, 20/13, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 9/6.

Kur'ân-ı Kerîm mucizesinin benzeri ise, daha önce hiçbir peygambere verilmemiştir.[403]

Kur'ân-ı Kerîm; yalnız fesahat ve belagat yönünden değil, her yönden de bir benzeri daha ortaya konulamayacak bir mucizedir.

Yüce Allah, bu gerçeği Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle açıklar:

"(Ey Resûlüm!) de ki: Andolsun, insanlar ve cinler, şu Kitabın benzerini vücuda getirmek üzere biraraya toplansa ve birbirlerine yardımcı da olsalar, yine de onun benzerini getiremezler!

Şanıma andolsun ki, Biz bu Kur'ân'da, insanlar için her mânâda nice türlüsünü açıklamışızdır.

İnsanların pek çoğu ise, kâfirlikte ayak dirediler."[404]

Ebu Ubeyd'in bildirdiğine göre; bir çöl Arabı, bir zâtı "Fasda' bimâ tü'meru ve a'riz ani'l-müşrikîn=Şimdi, sen, sana emrolunanı açığa vur! Müşriklerden yüz çevir!" (Hicr: 94) âyetini okurken işitince, hemen secdeye kapanır ve:

"Ben, onun fesahatından dolayı secde ettim!" der.

Başka birisi de:

"Felemmestey'esû minhü halesû neciyyâ=Vaktâ ki, ondan umutlarını kestiler, fısıldaşarak bir yana çekildiler" (Yûsuf: 80) âyetini bir adamdan işitince:

"Ben şehadet ederim ki; bu sözün benzerini bir yaratık söylemeye güç yetiremez!" demiştir.

Bir cariyeden dinlediği kelamın fesahatına hayran olarak:

"Allah aşkına, sen ne kadar da fesahatlısın!" demekten kendini alamayan Asmaî'ye, cariye:

"'Ve evhaynâ ilâ ümmi Mûsâ en erdıîhi fe izâ hıfti aleyhi fe elkîhi fi'l-yemmi ve lâ tehâfî ve lâ tahzenî. İnnâ râddûhü ileyke ve câilûhü mine'l-mürselîn=-Mûsâ'nın anasına: 'Onu, emzir. Sana onun hakkında bir tehlike gelince, kendisini denize bırak. Korkma. Kederlenme. Çünkü Biz, onu yine sana geri döndüreceğiz. Hem onu peygamberlerden biri de yapacağız' diye vahyettik' (Kasas: 7) kavlinden sonra, şu benimki bir fesahat mı sayılır?" demiştir.

Gerçekten de bu bir tek âyette; iki emir, iki nehiy, iki haber ve iki müjde birleştirilmiştir.[405]

---

403 İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 9/5, Kastallânî, İrşâd, 7/529.

404 İsrâ, 88-89.

405 Kadı Iyaz, 1/215-216.

Peygamberimiz Aleyhisselamın mucizesi sadece Kur'ân-ı Kerîm'den ibaret bulunmadığı ve daha birçok mucizeleri olduğu halde, hadis-i şeriflerinde yalnız Kur'ân-ı Kerîm'i anmakla yetinmeleri, onun mucizelerinin en büyüğü ve en yararlısı oluşundan; dine daveti, delil ve hücceti hâvi bulunuşundan; Kıyamet gününe kadar, hâzır ve gaip, herkesin ondan yararlanışındandır.[406]

Kur'ân-ı Kerîm'e Kur'ân isminin verilişi; ilahî Kitablar arasında, Kitabların, belki bütün ilimlerin semerelerini içinde toplamış olduğu içindir. Nitekim, Yüce Allah:

"Ve tafsîle külli şey'in=Her şeyin tafsilidir;" (Yûsuf: 111),

"Tibyânen li külli şey'in=Her şeyin apaçık bir beyanıdır" (Nahl: 89) buyurmuştur.[407]

Peygamberimiz Aleyhisselam da:

"Bana, Tevrat yerine es-Sebi' verildi.

Zebur yerine Miun verildi.

İncil yerine Mesâni verildi.

Mufassallar da fazla olarak verildi" buyurmuştur.[408]

Kur'ân-ı Kerîm'in sûreleri, âyetlerinin çokluğuna göre dörde ayrılır:

1) Tuvel,

2) Miun,

3) Mesani,

4) Mufassal.

Bakara, Âl-i imrân, Nisâ, Mâide, En'âm, A'râf ve Yûnus sûrelerine uzunluklarından dolayı "Seb'u't-tuvel=Yedi uzunlar" denir.

Kur'ân-ı Kerîm'in yüzden fazla veya yüze yakın âyetli; Berâe (Tevbe), Nahl, Hûd, Yûsuf, Kehf, İsrâ, Enbiyâ, Tâhâ, Mü'minûn, Şuarâ ve Sâffât sûrelerine ise Miun (Yüz âyetliler) denir.

Miun sûrelerinden sonra gelen ve yüzden az âyetli sûrelere Mesani denir.[409]

Kur'ân-ı Kerîm'in yüzden az âyetli Mesani sûrelerini sık sık takip eden ve araları Besmele ile ayrılmış bulunan kısa sûrelerine Mufassal sûreler;

406 Aynî, 20/13.

407 Râgıb, s. 402.

408 Ahmed b. Hanbel, 4/107, Beyhakî, Delâil, 5/475, Taberânî'den naklen Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 1/572, Zerkeşî, 1/244, 258.

409 Zerkeşî, 1/244, 245, Suyutî, İtkân, 1/202.

ve bunların uzunlarına uzun Mufassallar, orta uzunlukta olanlarına orta Mufassallar, daha az âyetli olanlarına kısa Mufassallar denir.[410]

Hakikat ehline göre; Kur'ân-ı Kerîm bütün hakikatleri kendisinde toplayan ledün ilminin de icmali ve özetidir.[411]

Hz. Ömer'in "ilimle dolu dağarcık!" diyerek takdir ettiği,[412] Ashab-ı Kiramdan Abdullah b. Mes'ud:

"İlim isteyen, Kur'ân'ı incelesin! Çünkü, öncekilerin de sonrakilerin de ilmi onun içindedir!" demiştir.[413]

Abdullah b. Mes'ud'un da "Kur'ân'ın ne güzel tercümanıdır!" diyerek takdir ettiği ve ilminin çokluğundan dolayı Bahr (deniz) diye anılan[414] ve Hz. Ömer tarafından da müşkil meselelerde çağırılıp görüşü alınan[415] Abdullah b. Abbas da:

"Eğer bana ait deve dizbağları yitecek olsa, muhakkak orada, Yüce Allah'ın Kitabında bulurum!" demiştir.[416]

Kur'ân-ı Kerîm'in Mushaf Haline Getirilişi ve Nüshalarının Çoğaltılışı

Peygamberimiz Hz. Muhammed Aleyhisselamın vefatından sonra vukû bulan Yemâme savaşında Kur'ân-ı Kerîm hâfızlarından bir haylisinin şehit düşmesi, Kur'ân-ı Kerîm sahifelerinin biraraya toplanmasına sebep olmuştur.

Vahiy katiplerinden Zeyd b. Sâbit der ki:

"Yemâme'de, birçok hâfız sahabinin şehit düşmeleri üzerine, Ebu Bekir, bana adam gönderdi. Kendisinin yanında Ömer de bulunuyordu.

Ebu Bekir, bana dedi ki:

'Ömer, bana geldi:

'Yemâme vak'ası, Ashabdan birçoklarının ölümüne sebep oldu.

Başka yerlerdeki savaşlarda da böyle şehit düşmesiyle, Kur'ân'dan birçok kısmının zayi olup gitmesinden korkuyorum.

Kur'ân'ı toplamayı emretmeni uygun görüyorum' dedi.

---

410 Suyutî, İtkân, 1/199-201.
411 Seyyid Şerif, s. 116.
412 İbn Sa'd, 2/344.
413 Taberânî'den naklen Heysemî, 7/165, İbn Esîr, Nihâye, 1/229, Zerkeşî, 1/454, İbn Hacer, Metâlib, 3/133.
414 İbn Sa'd, 2/366, Hâkîm, 3/535.
415 İbn Sa'd, 2/365.
416 Suyutî, İtkân, 2/1028.

Ömer'e:

'Resûlullah Aleyhisselamın yapmadığı bir şeyi ben nasıl yaparım?!' dedim. Ömer:

'Vallahi, bu, büyük bir hayırdır!' dedi.

Bana bu hususta o kadar ısrar etti ki, nihayet, ona Allah kalbimi açtı, yatıştırdı. Ömer'in görüşünü uygun gördüm.

'Sen genç ve akıllı bir adamsın.

Sana bizim emniyet ve itimadımız vardır.

Sen Resûlullah Aleyhisselama vahiy yazardın.

Binaenaleyh, Kur'ân'dan, gerek senin yanında, gerek başkaları yanında yazılı bulunanları araştır, topla, biraraya getir!' dedi.

Vallahi, bana dağlardan bir dağı nakletme işini teklif etselerdi, Kur'ân'ı cem işinden daha ağır olmazdı.

'Peygamber Aleyhisselamın yapmadığı bir şeyi nasıl yaparsınız?!' dedim.[417]

Ebu Bekir:

'Vallahi, bu, büyük bir hayırdır!' dedi.

Ebu Bekir'in ve Ömer'in kalbini yatıştıran Allah, ona benim de kalbimi açtı, yatıştırdı.[418] Bunun üzerine, Kur'ân'ı, yazılı bulunduğu yapraksız, kabuğu soyulmuş hurma dallarından, yassı, ince, beyaz taşlardan ve hâfızların hıfzından araştırarak topladım.

Hatta, ezberlerde bulunan Tevbe (Berâe) sûresinin âhirindeki 'Le kad câeküm rasûlün min enfüsiküm azîzün aleyhi mâ anittüm harîsun aleyküm bi'l-mü'minîne raûfun rahîm' âyetidir; Ebu Huzeyfetü'l-Ensârî'de buldum. Bunu, ondan başkasında yazılı olarak bulamadım.

Kur'ân'ın bu suretle toplanan sahifeleri, vefatına kadar Ebu Bekir'in yanında; sonra, hayatı boyunca Ömer'in yanında; ondan sonra da, Resûlullahın zevcelerinden Hafsa binti Ömer'in yanında kaldı."[419]

Peygamberimiz Aleyhisselam, ümmetine Kur'ân-ı Kerîm'den, iki kapak arasındakinden başka bir şey bırakmamış; Kur'ân-ı Kerîm'den olup da iki kapak arasına girmeyen bir şey kalmamıştır.[420]

---

417 Ahmed b. Hanbel, 1/13, Buhârî, Sahîh, 6/98, İbn Ebi Davud, s. 20-21.

418 Ahmed b. Hanbel, 5/189, Buhârî, Sahîh, 5/210, 6/98, İbn Ebi Davud, s. 20-21.

419 Buhârî, Sahîh, 5/98-99, İbn Ebi Davud, s. 20-21, İbn Nedim, s. 43.

420 Ahmed b. Hanbel, 1/220, Buhârî, Sahîh, 6/106.

Hz. Ebu Bekir, Kur'ân-ı Kerîm sahifelerini biraraya derletip toplattığı zaman:

"Ona, bir isim veriniz!" dedi.

Bazıları "İncil" ismini verdiler, beğenmediler.

Bazıları "Sifr" ismini verdiler.

Yahudiler kitaplarına Sifr dedikleri için, onu da beğenmediler.

Abdullah b. Mes'ud:

"Habeşlilere ait bir kitap görmüştüm ki, onlar onu Mushaf diye anıyorlardı" deyince, Mushaf ismini verdiler.[421]

Hz. Ali:

"Allah, Ebu Bekir'e rahmet etsin!

Mushafı toplamak hususunda, insanların en büyük ecre nail olanı, o idi.

Kur'ân-ı Kerîm'i iki kapak arasında toplayan ilk kişi, o idi" demiştir.[422]

Kur'ân-ı Kerîm'in, Hz. Osman devrinde nüshalarının çoğaltılışı da şöyle olmuştur:

Fütuhata katılan gaziler arasında kıraat ihtilafları çıkmış ve her biri kendi telaffuzunun doğruluğunda ısrar etmiş, bu hususta birbirlerini bilgisizlikle suçlayacak kadar ileri gitmişlerdi.

Irak ordusu ile birlikte İrminiyye ve Azerbaycan fethinden sonra, Şam'a karşı yapılan savaşta bulunduğu sırada, Huzeyfe b. Yeman, Hz. Osman'a geldi.

Huzeyfe b. Yeman'ı, ordu efradının Kur'ân-ı Kerîm okuyuşundaki ihtilafları, telaşa düşürmüştü. Hz. Osman'a:

"Ey mü'minler emîri! Kitabları üzerinde, Yahudiler ve Nasranîler gibi ihtilafa düşmeden, bu ümmete yetiş!" dedi.

Bunun üzerine, Hz. Osman:

"Mushaflara geçirmemiz için, Suhuf'u bize gönder! Sonra, sana iade ederiz!" diye, Hz. Hafsa'ya haber gönderdi.

Zeyd b. Sabit'e,

Abdullah b. Zübeyr'e,

Saîd b. Âs'a,

Abdurrahman b. Hâris b. Hişam'a emretti.

Bunlar da, o suhufu mushaflara geçirdiler.

---

421 Zerkeşî, 1/281-282, Suyutî, İtkân, 1/164.

422 İbn Ebi Davud, s. 5, Zerkeşî, 1/239.

Hz. Osman, onlardan, Kureyşî olan üç âzâya:

"Siz, Kur'ân'dan herhangi bir şeyde, Kur'ân'ın imlâsında Zeyd b. Sâbit'le ihtilaf ettiğiniz vakit, onu Kureyş'in dili ile yazınız. Çünkü, Kur'ân ancak Kureyş'in dili ile inmiştir!" dedi.

Onlar da öyle yaptılar.

Suhuf'u mushaflara geçirdikten sonra, Hz. Osman Suhuf'u Hz. Hafsa'ya iade etti.

Yazdıklarından, her tarafa birer mushaf gönderdi.

Bunlardan başkasını, sahife olsun, mushaf olsun, yakmalarını emretti.[423]

Hz. Osman, Hz. Hafsa'daki Suhuf'tan dört mushaf istinsah ettirmişti.

Onlardan birini, Kûfe'ye,

Birini, Basra'ya,

Birini, Şam'a gönderdi.

Birisini de yanında alıkoydu.

Çoğaltılan mushafların sayısının yedi olduğu,

Mekke'ye,

Yemen'e,

Bahreyn'e de birer mushaf gönderildiği de rivayet edilir.[424]

Bir kısım Kûfelilerden başka, her insan bu işin faziletini anladı ve takdir etti.

Hz. Ali, Kûfe'ye vardığı zaman, Kûfeli adamın biri Hz. Ali'nin yanına gelip mushaf istinsahı hususundaki hizmetinden dolayı Hz. Osman'ı ayıplamaya ve suçlamaya yeltenince, Hz. Ali ona bağırarak:

"Sus! O, bu işi bizim ileri gelenlerimizden bir cemaatle yaptı.

Osman'ın üzerine almış olduğu vazifeyi ben üzerime almış olsaydım, muhakkak ben de bu hususta onun yolunu tutardım![425]

Allah, Osman'a rahmet etsin!

Eğer idareyi ben üzerime almış olsaydım muhakkak, mushaflar hakkında onun yaptığını yapardım!

Ey insanlar! Mushaflar ve fazla mushafların yakılması hususunda Osman'a sakın kin beslemeyiniz! Onun hakkında, hayırdan başka bir söz de söylemeyiniz!

---

423 Buhârî, Sahîh, 6/97-98, İbn Ebi Davud, s. 19-20.

424 İbn Ebi Davud, s. 34, Zerkeşî, 1/240.

425 İbn Esîr, Kâmil, 3/112.

Vallahi, o, mushaflar hakkında yaptığı şeyi, ancak bizim ileri gelenlerimizden bir cemaati toplayarak yapmıştır!" dedi.[426]

Gerçekten de, Hz. Osman mushafları istinsah ettirmek istediği zaman, Kureyşîlerden ve Ensardan, -içlerinde Übeyy b. Ka'b ile Zeyd b. Sabit'in de bulunduğu- on iki kişilik bir danışma heyeti toplamıştı.[427]

Mushafları istinsaha memur edilenlerden:

Saîd b. Âs, halkın dili en fasîh ve düzgün olanı,

Zeyd b. Sâbit de, halkın Kur'ân-ı Kerîm'in okunuş tarzlarını en iyi bileni idi.[428]

Kur'ân-ı Kerîm'in Yüce Allah'ın Koruması Altında Bulunuşu

Yüce Allâh; Kur'ân-ı Kerîm'i korumayı üzerine aldığını, Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle açıklar:

"Zikr'i (Kur'ân'ı) Biz indirdik Biz! Onun koruyucuları da, şüphesiz ki, Biziz!"[429]

Ona, ne önünden, ne de ardından, hiçbir bâtıl yanaşamaz, gelemez!

O, bütün kâinatın hamd ettiği yegâne hüküm ve hikmet Sahibi Allah tarafından indirilmedir!"[430]

"Doğrusu, O Kitab çok şerefli bir Kur'ân'dır. Levh-ı Mahfuzdadır."[431]

Yüce Allah; müşrik ve münkirlerin Kur'ân-Kerîm hakkındaki görüşlerinin yersizliğini ve yanlışlığını da şöyle açıklar:

"O (Kur'ân) bir şair sözü değildir.

Siz, ne az inanır adamlarsınız!

O (Kur'ân), âlemlerin Rabbinden indirilmedir.

Eğer (Peygamber, zannettiğiniz gibi) bazı şeyleri Bize karşı kendiliğinden uydurmuş olsaydı, muhakkak onun sağ elini (kuvvet ve kudretini) alıverirdik!

Sonra da, hiç şüphesiz kendisinin kalb damarını koparırdık!

O vakit, sizden hiçbiriniz buna mâni de olamazdınız!"[432]

---

426 İbn Ebi Davud, s. 22.
427 İbn Ebi Davud, s. 25-26.
428 İbn Ebi Davud, s. 22-23.
429 Hicr: 9.
430 Fussilet: 42.
431 Buruc: 21-22.
432 Hâkka: 41-47.

Peygamberimiz Aleyhisselamın Getirip Tebliğ Ettiği Din ve Şeriat

Peygamberimiz Hz. Muhammed Aleyhisselamın Yüce Allah'tan telakki edip insanlara ulaştırmakla görevlendirildiği din ve şeriat; ulu atası İbrahim Aleyhisselamın dini,[433]

Dinden Nûh, İbrahim, Musa ve İsa Aleyhisselamlara tavsiye buyurulan ve ayrıca kendisine de vahyolunan şeriattır.[434]

Din; lügatta ceza, İslâm, ibadet, tâat, inkıyad, tevhid, millet, şeriat, vera ve takvâ, hesap.. gibi türlü mânâlara gelir.[435]

Şeriat dilinde din; peygamberin Allah tarafından getirip tebliğ ettiği şeyleri kabule akıl sahiplerini davet eden ilahî kanundur.[436]

Bu ilahî kanuna, uyulduğu için din denir.[437]

Allah'ın açık ve geniş yolu olduğu,[438] kullar bağlansınlar diye konulan hükümlerden ibaret bulunduğu için de şeriat denir.[439]

Şeriata şeriat denilmesi; sıdk ve sadakatla bağlananın susuzluğunu gidereceği, günah kirlerinden de temizleyip arıtacağı içindir.[440]

Dine millet denilmesi de, üzerinde toplanıldığı, yüründüğü içindir. Din, millet, aslında bir olup aralarındaki fark itibarîdir ve dinin Allah'a, milletin de peygambere nisbet edilmiş olmasından ibarettir.[441] Din; iman, İslâm ve bütün şeriatları kapsayan umumî bir isimdir.[442]

İnsanlara ilahî nimet olan şeriatler, milletler, açık, aydınlık yollar ve sünnetler, son peygamber Hz. Muhammed Aleyhisselamın Yüce Allah'tan telakki ve tebliğ ettiği İslâmiyet'le en son ve mükemmel şeklini bulmuş; bu vâkıa ve gerçek de Mâide sûresinin üçüncü âyetinde açıklanmıştır.[443]

Yani, İslâm dininin en son ve en mükemmel şeklini bütün insanlara ulaştırmak vazifesiyle gönderilen Hz. Muhammed Aleyhisselam hem kendisinden önceki peygamberlerin bu yoldaki tebliğlerine aykırı olarak sonradan insanlar tarafından yapılmış olan katmaları, değişiklikleri, dinle

---

433 Hacc: 78, Bakara: 128-129.
434 Şûrâ: 13.
435 Fîruzâbâdî, 3/45.
436 Seyyid Şerif, s. 72.
437 Râgıb, s. 175, Seyyid Şerif, s. 72-73.
438 Râgıb, s. 258.
439 Fîruzâbâdî, 3/45.
440 Râgıb, s. 258.
441 Seyyid Şerif, s. 73.
442 Ebu Hanîfe, Fıkh-ı Ekber, s. 17.
443 Şehristânî, 1/39.

ilgisi bulunmayan şeyleri kaldırıp onları aslî şekillerine çevirmiş; hem de İslâm dininin kendisine bırakılan en önemli kısımlarının tebligatını yapmış; ve böylece, İslâm dinini, her bakımdan tamamlanmış olarak insanlık dünyasına sunmuş; bu vâkıa, Yüce Allah tarafından:

"...Bugün, sizin dininizi kemale erdirdim. Üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve size, din olarak İslâm'ı verip ondan razı oldum..." buyurularak açıklanmıştır.

Allah katında din, İslâm dininden ibarettir.[444]

İslâm dininden başka din arayanın dini kabul olunmayacaktır.[445]

İnsanların ilk tuttukları, bağlandıkları tek ve genel din, İslâm dini idi.

Gelmiş geçmiş bütün peygamberler, İslâm dininin esaslarını tebliğe çalışmış, bu dinde can vermiş, bu dinde can vermeyi özlemişlerdir.

Âdem Aleyhisselamdan sonra, Ebu'l-beşer olan,[446] ikinci Âdem Baba diye tanınan Nûh Aleyhisselam, Müslüman'dı.[447]

Peygamberler atası İbrahim Aleyhisselam da, onun oğulları ve torunları da, Müslümandılar.[448]

Musa Aleyhisselamın; kavmi olan İsrail oğullarını ve Mısır Firavun'unu davet ettiği din de, İslâm dini idi.

Bunu, hem Musa Aleyhisselam, hem Firavun'un iman ve ihtida eden sihirbazları ve hatta, hem de bizzat Firavun da, -denizde boğulacağını anlayınca, Musa ve Harun Aleyhisselamların inandıkları Allah'a inandığını ve Müslüman olduğunu söyleyerek- ifade etmiştir.[449]

Musa Aleyhisselamdan sonra İsrail oğullarına peygamber olarak gönderilen İsa Aleyhisselam hakkında, Yüce Allah'ın havarilere:

"Bana ve peygamberime iman ediniz!" diye vahyettiği ve onların da:

"İman ettik! Müslüman olduğumuza şahit ol!" dedikleri;

İsa Aleyhisselam da, bu hususta İsrail oğullarından küfür ve inkâr taştığını hissedip:

"Allah'a doğru giden yolda bana yardım edecekler kimdir?" deyince, yine havarilerin:

---

444 Âl-i imrân: 19.
445 Âl-i imrân: 85.
446 Ahmed b. Hanbel, 1/5.
447 Yûnus: 72.
448 Yûnus: 130-133, Yûsuf: 38-101.
449 A'râf: 104, 126, Yûnus: 90, 91, 84.

"Biziz Allah'ın yardımcıları!

Biz, Allah'a inandık.

Sen de, ey İsa! Şahit ol ki: Biz, muhakkak, Müslümanlardanız!" diyerek Müslümanlıklarını açıkladıkları görülür.[450]

Yine Kur'ân-ı Kerîm'de açıklandığına göre; Peygamberimiz Hz. Muhammed Aleyhisselamın zamanındaki Hristiyan rahiplerinden de, Kur'ân-ı Kerîm'e inanan ve kendilerine Kur'ân-ı Kerîm okunduğu zaman:

"Buna inandık! Şüphe yok ki, bu, Rabbimizden gelen bir haktır!

Gerçekten, biz, bundan önce de, İslâm'ı kabul etmiş kimselerdik!" diye ikrar ve şehadette bulunanlar olmuştur.[451]

İslâm Dininin Tevhid Dini Oluşu

İslâm dini, tevhid dinidir.

Kur'ân-ı Kerîm'de ve hadis-i şeriflerde açıklandığı üzere, İslâm dininde her şeyden önce, Allah'a ve Allah'ın birliğine iman etmek farzdır.[452]

İslâm dininin bu tevhid akidesi; Allah'ın birliğine, O'ndan başka ibadet edilecek mâbud bulunmadığına inanmak demektir ki, bu akide, Kur'ân-ı Kerîm'de ve hadis-i şeriflerde "Lâ ilâhe illallah=Allah'tan başka ilah yoktur" kelime-i tevhidi ile en veciz bir şekilde ifade buyurulmuştur.

Tevhid; Yüce Allah'ın Zâtını, zihinlerde tasavvur ve tahayyül edilen her şeyin dışında ve üstünde tutmak demektir.

Bu da, üç şeyle:

1) Yüce Allah'ın Rabliğini bilmekle,

2) Yüce Allah'ın Vâhidliğini, birliğini ikrar etmekle,

3) Yüce Allah'a, hiçbir şeyi eş, ortak tutmamakla olur.[453]

Zaten, bütün Âdem oğullarının Rabbü'l-âlemînin Rabliğini tanımaları, asıldır.

Tanımamaları veya O'na şerik koşmaları, ârızîdir, sonradandır. Çünkü:

"Yüce Allah Âdem (Aleyhisselam)ın zürriyetini zerreler halinde çıkarıp onları akıl sahibi yapmış, kendilerine:

---

450 Mâide: 111, Âl-i imrân: 51-52.

451 Kasas: 52-53.

452 Bakara: 285, Ebu Hanîfe, Fıkh-ı Ekber, s. 2, 3, Ahmed b. Hanbel, 1/28, Buhârî, Sahîh, 6/20, Müslim, 1/37, Ebu Dâvud, 4/224, Tirmizî, Sünen, 5/7, Nesâî, 8/98, İbn Mâce, 1/24-25.

453 Seyyid Şerif, s. 48.

'Ben, sizin Rabbiniz değil miyim?' diye hitap etmiş, onlar da:

'Evet! Rabbimizsin!' (A'râf: 172-173) demişler; bu ikrar, onlar için, ilk iman olmuştur.

İşte, bunun içindir ki, bütün Âdem oğulları, daima bu selîm fıtrat üzere dünyaya getirilmişlerdir.

Kim, bundan (bu ahidden) sonra küfür etmişse, muhakkak ki, o fıtrî imanını kendisi değiştirmiş;

Kim de iman ve tasdikte bulunmuşsa, o da ilk ikrarı üzerinde sebat ve devam etmiştir."[454]

A'râf sûresinin 172-173. âyetlerinde açıklanmış olduğu üzere, Âdem oğullarının, daha dünyaya gelmeden ikrarlarının alınışı gerekçesi olarak da:

"Kıyamet günü, 'Bizim, bundan haberimiz yoktu!' yahut 'Daha önce, ancak atalarımız Allah'a şirk koşmuştu. Biz de, onların ardından gelen bir nesiliz. Şimdi, o bâtılı kuranların işlediği günahlar yüzünden bizi helâk eder misin?!' dememeniz içindi" buyurulmuştur.

Âdem Oğullarının, Tevhid Akidesinden Putperestliğe Ne Zaman ve Nasıl Saptıkları

Put ağaçtan veya altından veya gümüşten, insan şeklinde yapılmış olursa, ona Arapça sanem;

Taştan yapılmış olursa, ona da vesen denilir.[455]

Rivayete göre; Şis b. Âdem oğulları önceleri, gelir, Âdem Aleyhisselamın Nevz veya Bevz dağındaki mağarada bulunan cesedini ziyaret eder, ona tazimde bulunurlar, kendisi için Allah'tan rahmet dilerlerdi.[456]

Kabil b. Âdem oğullarından bir adam:

"Ey Kabil oğulları! Şis oğulları, Âdem'in cesedinin çevresinde dönüp dolaşarak ona tazimde bulunuyorlar. Sizin ise, böyle bir şeyiniz yok!" dedi ve onlar için bir put yonttu.

Tarihte ilk put yapan adam, bu oldu.[457]

Kur'ân-ı Kerîm'de:

1) Vedd,

---

454 Ebu Hanîfe, Fıkh-ı Ekber, s. 14-15.

455 Ebu'l-Münzir, s. 53.

456 Ebu'l-Münzir, s. 50.

457 Ebu'l-Münzir, s. 51, Yâkût, 5/367.

2) Süva',

3) Yağus,

4) Yauk,

5) Nesr

adları ile anılan putlar;[458] rivayete göre, Âdem Aleyhisselamın oğulları[459] veya oğullarının oğulları idiler.[460]

Bunlar, iyi amelli kişilerdi.[461]

Halk, bunlara uyardı.[462]

Süva'ın Şis Aleyhisselamın oğlu olduğu; Yağus, Yauk ve Nesr'in de Süva'ın oğulları oldukları da rivayet edilir.[463]

Bunlar öldükleri zaman, adamları:

"Keşke onların sûretlerini bize bir yapan olsaydı da, kendilerini hatırladıkça bizi ibadete teşvik etmiş olurdu!"[464] dediler. Onlara, yakınları çok ağladılar.

Kabil oğullarından bir adam:

"Ey kavmim![465] Ben can vermeye güç yetiremem, ama size onların sûretlerine göre beş tane heykel yapsam, yontsam olmaz mı?" dedi.

Onlar da:

"Olur!" dediler.

Bunun üzerine, Kabil oğullarının heykel yapıcısı, onlar için,

Vedd, Süva', Yağus, Yauk ve Nesr'in sûretlerine göre, beş tane heykel yonttu, dikti.

Adlarına heykel dikilenlerin kardeşleri, amcaları ve amca oğulları, gelip bu heykellerin çevrelerinde koşarak dolaşırlar ve onlara tazimde bulunurlardı. O asır, böylece geçti.

Yerd b. Mehlâil, b. Kaynan, b. Şis, b. Âdem zamanında da böyle yapıldı.[466]

Bazı kimseler İslâmiyet'ten döndü.[467]

---

458 Nûh: 23.
459 İbn Kesîr, Tefsîr, 4/426, Diyarbekrî, 1/97.
460 Taberî, Tefsîr, 29/99.
461 Ebu'l-Münzir, s. 51, Taberî, Tefsîr, 29/99.
462 Taberî, Tefsîr, 29/99.
463 Zürkânî, 2/348.
464 Taberî, Tefsîr, 29/99.
465 Taberî, Tefsîr, 29/99.
466 Ebu'l-Münzir, s. 51-52, Yâkût, 5/367.
467 İbn Sa'd, 1/39, Taberî, Târîh, 1/85, İbn Esîr, Kâmil, 1/29.

İkinci asır gelince, bu heykellere ilk çağdakinden daha çok tazimde bulundular.

Üçüncü asır gelince; "Bizden öncekilerin bu heykellere tazimleri, ancak Allah katında şefaat etmelerini umdukları içindi!" diyerek, onlara tapmaya başladılar ve küfürlerini arttırdılar.

Bunun üzerine, Yüce Allah, onlara İdris Aleyhisselamı peygamber olarak gönderdi.

İdris Aleyhisselam onları putlara tapmaktan men ve Yüce Allah'a ibadete davet etti.[468]

Fakat, onlar İdris Aleyhisselamı yalanladılar.

Yüce Allah da, onu yüksek bir makama kaldırdı.

Putperestlik, Nûh Aleyhisselamın zamanına kadar, artmakta devam etti.

Yüce Allah, İdris Aleyhisselamdan sonra, Nûh Aleyhisselamı peygamber olarak gönderdi.

Nûh Aleyhisselam da, kavmini Yüce Allah'a ibadete uzun zaman davet etti.

Fakat, onlar Nûh Aleyhisselama karşı koydular ve onu yalanladılar.[469]

Nûh Aleyhisselam, onlarla başa çıkamayınca, kendisini ve yanındaki mü'minleri onlardan kurtarması için, Yüce Allah'a dua etti.[470]

Allah da, onları Tufan suyunda boğdu.[471]

Tufan suları; Nevz veya Bevz dağından beş heykel putu sürükleyip yere indirdi.

Suların şiddetli akışları onları ülkeden ülkeye sürükledi. Nihayet, Cidde toprağına attı. Sonra, sular çekildi. Esen rüzgârlar, heykel putların üzerine toprak yığdı.[472]

Putperestliğin Arabistan'da ne zaman ve nasıl yayıldığına gelince;

Mekke, İsmail Aleyhisselamın oğullarına dar gelince başka ülkelerde bir yurt aramak üzere Mekke'den ayrılan herkes, Mekke Haremini tazim için, Harem taşlarından bir taşı muhakkak yanında taşır; ve her nereye gider, konarlarsa, onu yere koyarlar, Kâbe'yi tavaf ettikleri gibi, onu da tavaf ederlerdi.

Bu tutum, kendilerini, taşlardan, güzel gördükleri, hoşlandıkları herhangi bir taşa tapınmaya kadar götürdü.[473]

---

468 Ebu'l-Münzir, s. 52, Yâkût, 5/367.
469 Ebu'l-Münzir, s. 52-53, Yâkût, 5/367.
470 Şuarâ: 118.
471 Nûh: 25.
472 Ebu'l-Münzir, s. 53, Yâkût, 5/367.
473 İbn İshak, İbn Hişam Sîre, 1/79-80, Ebu'l-Münzir, s. 6, Ezrakî, 1/116.

Bu Cahiliye devrinde, adam sefere çıkacağı zaman yanında dört taş taşır, üçü ile tenceresine ocak çatar, dördüncüsüne tapardı.[474]

Bu dinî şaşkınlık, şöyle de anlatılır:

Bir kimse sefere çıkıp bir yerde konakladığı zaman dört taş alır, onlara göz gezdirip en yakışıklısını put edinir, ona tapar, kalan üçü ile de yemek tenceresi için ocak çatardı.

Oradan göç edeceği zaman onu orada bırakır, başka bir konak yerinde konaklayınca da böyle yapardı.[475]

Yakışıklı taş bulunmazsa, kumlardan yığılıp tepe haline gelen, üzerinde sağmal devenin sağıldığı kum tepesine de tapılırdı.[476]

İsmail Aleyhisselamın oğulları; hac ve umre için telbiye yapmak gibi, İbrahim Aleyhisselamdan kalma ibadetlere de -Allah'a şerik koşmak gibi bazı şeyler karıştırmakla birlikte- bağlı kalmakta devam ettiler.[477]

Amr b. Luhay; Mekke'nin idaresini ele geçirdiği ve Cürhümîleri Mekke'den sürüp çıkardığı zaman, Kâbe hizmetini de üzerine almıştı.[478]

Amr b. Luhay'ın her sözü, Araplarca, itirazsız uyulur bir din hükmü olarak benimsenir, yerine getirilirdi.

Kendisi, din namına birtakım bid'atlar ihdas etmiş, Kâbe'nin etrafına putları o dikmiş, İbrahim Aleyhisselamın dinini ilk defa o böylece bozup değiştirmişti.[479]

Hübel putunu, Belka Meab yöresinden Mekke'ye getirip diken ve ona tapmalarını halka emreden, Amr b. Luhay'dı.[480]

İsaf ve Naile heykellerini putlaştıran,

Kureyşîleri Uzzâ'ya taptıran da, o idi.[481]

Lât'ı[482] ve Menat'ı putlaştıran da o idi.[483]

Nûh Tufanından kalma beş heykel putunu da, Cidde'ye gidip toprak altından çıkararak Mekke'ye o getirmiş, hacca gelen Arapları bu putlara

474 İbn Sa'd, 4/217, Dârimî, 1/13-14.
475 Ebu'l-Münzir, s. 33, İbn Sa'd, 4/217, İbn Seyyid, 1/57.
476 Dârimî, 1/14.
477 İbn İshak, İbn Hişam, 1/80, Ebu'l-Münzir, s. 6-7, Ezrakî, 1/116.
478 Yâkût, 5/367.
479 Ezrakî, 1/100.
480 İbn İshak, İbn Hişam, 1/79, Yakubî, 1/254, Aynî, 16/91, Halebî, 1/17.
481 Ezrakî, 1/119-120, 126.
482 Süheylî, 1/357, Yâkût, 5/4, Aynî, 16/91.
483 Ezrakî, 1/125, Yâkût, 5/204.

tapmaya o davet ve teşvik etmiş ve davetine icabet edilerek[484] Vedd putu, Vâdi'l-Kura'da Dûmetü'l-Cendel'e, Yauk Yemen'de Hayvan karyesine, Yağus Yemen Ekemesine, Nesr Sebe bölgesinde Belha' mevkiine, Süva' da Nahle'de Ruhat'a götürülüp yerleştirilmişti.[485]

Araplar bu putlara tapmakla kalmamışlar,

Devs kabileleri, Zülkeffeyn putuna;

Hâris oğulları, Züşşera putuna;

Müzeyneler, Nühm putuna;

Anezeler, Suayr putuna;

Kudaalar, Lahmlar, Cüzamlar, Âmileler, Gatafan kabileleri, Ukaysır putuna;

Havlanlar, Umyanus putuna;

Beni Bekr'lerle Kinaneler, Sa'd putuna;[486]

Beni Kinane'lerden Malik ve Milkânlar, Sa'd putuna;

Tayyi'ler, Füls putuna;

Ezdlerin Tayyi' ve Kudaalardan komşuları olan kabileler, Bacer putuna;

Beni Esedler, Ya'büb putuna;

Has'am, Becile, Ezdi Serat ve Hevazinlerle bunlara akraba olan kabileler, Zülhalasa putuna;

Kudaalardan Müleyh oğulları, cinlere[487] tapıyorlardı.

Araplardan, meleklere tapanlar,[488] onların Allah'ın kızları olduğunu sananlar olduğu gibi;[489]

Şi'râ yıldızına,[490]

Güneşe tapanlar da vardı.[491]

Yalnız Mekke'de, Kâbe'nin çevresinde, tapılmak üzere dikilmiş, kurşunla berkitilmiş üç yüz altmış tane put bulunuyordu![492]

Bunlar Arap kabilelerine ait olup, zaman zaman gelinir, ziyaret edilip kendilerine kurbanlar kesilirdi.[493]

---

484 Ebu'l-Münzir, s. 54, Yâkût, 5/367-368.

485 Ebu'l-Münzir, s. 55, 57, 58, Yâkût, 5/67, 68.

486 Ebu'l-Münzir, s. 37-43.

487 Ebu'l-Münzir, s. 34-63.

488 İbn İshak, İbn Hişam, 1/318, Kalkaşandî, s. 452.

489 Nahl: 57, İbn İshak, İbn Hişam, 1/318, Şehristânî, 2/238.

490 Taberî, Tefsîr, 27/76-77, Zemahşerî, 4/34.

491 Ebu'l-Münzir, s. 110, Yakubî, 1/255.

492 Vâkıdî, Megâzî, 2/832, İbn Sa'd, 2/136, Ahmed b. Hanbel, 1/377, Buhârî, Sahîh, 5/92, Müslim, 3/1408, Tirmizî, Sünen, 5/333.

493 Kastallânî, Mevâhib, 1/204, Halebî, 3/30.

Mekke'de, umumî putlardan başka her ailenin kendi evinde taptığı özel bir putu da vardı.

Bir kimse, yola çıkmak istediği ve hayvanına bineceği zaman, puta el yüz sürer; bu, onun yola çıkmadan önce yapacağı ilk iş olurdu.

Yolculuktan döndüğü zaman da yine puta el yüz sürer; bu da onun daha ailesini görmeden yaptığı ilk iş olurdu.[494]

Ashab-ı Kiramdan Mikdad b. Esved'in de yeminle te'yid ederek dediği gibi; "Peygamberler arasında, Peygamber Aleyhisselam, şartları en ağır bir Fetret[495] ve Cahiliye devrinde peygamber gönderilmişti ki, insanlar o zaman putlara tapmaktan daha üstün bir din bulunabileceğini sanmıyorlardı."[496]

Kan davaları, hatta en önemsiz hadiseler bile, aileleri, kabileleri birbirlerine düşürür, yıllarca birbirleriyle boğuştururdu.[497]

Kabileler arasındaki kan davaları, son Ficar kavgasında olduğu gibi, belli bir yerde karşılaşıp birbirlerinin kanını akıtarak öç alınmak suretiyle halledilmeye çalışılırdı.[498]

Açlık ve geçindirememek bahanesi ile çocuklar öldürülürdü.[499]

Adam, köpeğini besleyip büyütür, çocuğunu ise öldürürdü![500]

Kız çocuğu doğurmak yüzkarası sayılır, kız çocukları diri diri toprağa gömülürdü!

Biri bir kız çocuğunun doğumu ile müjdelendiği zaman, öfkesini sineye çekerek, hiddetinden yüzü kapkara kesilir; kendisine verilen, kötü saydığı müjdeden dolayı herkesten saklanır:

"Onu, ne yapayım? Hakarete katlanarak alıkoyayım mı? Yoksa, toprağa mı gömeyim?" diye şaşırır kalırdı.[501]

Kız çocukları, ellerinden tutulup su kuyularına bırakılır, onların boğulup gitmeleri karşısında acımasız, duyarsız kalınırdı![502]

---

494 İbn İshak, İbn Hişam, 1/85, Ebu'l-Münzir, s. 32-33.

495 Fetret Devri, Yüce Allah'ın gönderdiği peygamberlerden iki peygamber arasında, İsa Aleyhisselamla Hz. Muhammed Aleyhisselam arasında olduğu gibi, peygamberliğin kesintiye uğradığı, peygambersiz zaman, durgunluk zamanı demektir. (İbn Esîr, Nihâye, 3/408). İsa Aleyhisselamla Peygamberimiz Aleyhisselam arasındaki fetret müddeti ise, altı yüz yıldır (Buhârî, Sahîh, 4/270).

496 Ebu Nuaym, Hilye, 1/175-176, Taberânî'den naklen, Heysemî, 6/17.

497 İbn Abdi Rabbih, 3/62-118, İbn Esîr, Kâmil, 1/502-687.

498 İbn İshak, İbn Hişam, 1/195-198, İbn Sa'd, 1/126-128, Belâzurî, Ensâb, 1/100-103, İbn Abdi Rabbih, 3/11-113, Süheylî, 2/233-236, İbn Esîr, Kâmil, 1/588-595, İbn Seyyid, 1/46-57, İbn Kesîr, Bidâye, 1/255-260, Halebî, 1/51-53.

499 En'âm: 151.

500 Dârimî, 1/14.

501 Nahl: 58-59.

502 Dârimî, 1/13.

Para kazanmak için cariyelerini fuhşa zorlayanlar;[503]

Asaletli bir adamdan evlat sahibi olmak için(!), karılarını onunla yatıp kalkmaya teşvik eden şerefsiz erkekler bile vardı.[504]

İçki düşkünlüğü aşırı derecelerde idi.[505]

Kumar düşkünlüğü ise aile faciası halini almıştı:

Adam servetini, hatta ailesini ortaya koyup kumar oynar, servetini ve ailesini kaybederdi.[506]

Yabancı ve koruyucusuz kimseler için can, mal ve hatta namus güvenliği kalmamıştı.

Yabancı satıcıların malları satın alınır, parasına ise dirsek çevirilirdi.[507]

Hac veya umre yapmak üzere kızını yanına alarak Mekke'ye gelen yabancıların kızları ellerinden zorla alınıp kaçırılır, feryad ve istimdadlarına kulak asılmazdı.[508]

İşte, son peygamber Hz. Muhammed Aleyhisselamın ilahî vahyi telakki ettiği peygamberlik vazifesiyle mükellef kılındığı zaman, Arap dünyasının dinî ve içtimaî durumu bu kadar bozuktu.

Dış dünyanın durumu ise, bundan daha az bozuk değildi.

Hz. Muhammed Aleyhisselam; insanların elleriyle yaptıkları kötülükler yüzünden karaların, denizlerin bozulduğu[509] böyle bir ortamda; yeryüzünde tevhid bayrağını açan ilk Müslüman,[510] Peygamberler Peygamberi,[511] Son Peygamber[512] sıfatı ile, Mekke ve çevresinden başlayarak[513] insanları Yüce Allah'ın İslâm dinine, önce hikmet ve güzel öğütlerle davet etmek;[514]

(Davetini kabul edenleri Cennet nimetleriyle) müjdelemek ve (davetinden yüz çevirenleri Cehennem azabıyla) korkutup uyarmak;[515]

---

503 Taberî, Tefsîr, 18/133, Hâzin, 3/330, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/288, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 5/46.
504 Buhârî, Sahîh, 6/132, Ebu Dâvud, 2/282, Dârekutnî, 3/216-217, Halebî, 1/69.
505 Mus'abu'z-Zübeyrî, s. 292, İbn Habib, s. 237, 240, Kurtubî, 3/56, İbn Abdilberr, 4/1295.
506 Taberî, Tefsîr, 2/358, Zemahşerî, 1/359, Râzî, 6/48, Hâzin, 1/149, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 1/253.
507 Mes'ûdî, Mürûc, 2/276, Süheylî, 2/72, İbn Cevzî, 1/136, İbn Kesîr, Bidâye, 2/291, Halebî, 1/215.
508 Süheylî, 2/73-74, İbn Kesîr, Bidâye, 2/292.
509 Rum: 41.
510 En'âm: 14, 163, Zümer: 11-12.
511 Âl-i imrân, 81, Taberî, Tefsîr, 3/332, Râzî, 8/115.
512 Ahzâb: 40.
513 Şûrâ: 7.
514 Nahl: 125.
515 Sebe: 28.

Sonra da, fitne ve fesat ortadan kalkıncaya, din tamamıyla Allah'ın oluncaya,[516] İslâm dini bütün dinlere üstün gelinceye,[517] insanlara "Lâ ilâhe illallah=Allah'tan başka ilâh yoktur!"[518] "Muhammedürresûlullah=Muhammed, Allah'ın Resûlüdür!"[519] dedirtinceye kadar savaşmak...[520] gibi, çok ağır ve ağır olduğu kadar da şerefli bir vazifeyi tek başına yüklenmiş bulunuyordu.

Bundaki güçlüğü ve ağırlığı sadece düşünmek bile, insanı ürpertmeye ve titretmeye yeter!

516 Enfâl: 39.

517 Feth: 28.

518 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 3, Ahmed b. Hanbel, 2/384, Buhârî, Sahîh, 1/11, Müslim, 1/52, Tirmizî, Sünen, 5/3, 4. Nesâî, 6/4, 5, Dârimî, 2/137.

519 Ahmed b. Hanbel, 2/384, Buhârî, Sahîh, 1/11-12, Müslim, 1/53, Tirmizî, Sahîh, 5/5, Nesâî, 6/7.

520 Enfâl: 39, Ebu Hanîfe, Müsned, s. 3, Ahmed b. Hanbel, 2/384, Buhârî, Sahîh, 1/4, Tirmizî, Sünen, 5/5, Nesâî, 6/7.

Dördüncü Bölüm

İSLÂMİYET'İN MEKKE'DE GİZLİCE YAYILIŞI

İSLÂMİYET'İN MEKKE'DE GİZLİCE YAYILIŞI

İlk Mü'min ve Müslümanlar

1. Peygamberimiz Hz. Muhammed Aleyhisselam, (kendi zamanında) Yüce Allah'a iman ve ibadet edenlerin ilki idi.

Bu vâkıa Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle açıklanır:

"De ki: 'Ben, Allah'a, ihlas edici olarak ibadet etmemle emrolundum. Bana, Müslümanların evveli olmam emir buyuruldu.'"[1]

"De ki: 'Hiç şüphesiz, Rabbim beni dosdoğru bir yola, dimdik ayakta duran bir dine, İbrahim'in hakka yönelik tevhid dinine iletmiştir. Ben, (bu ümmette) Müslüman olanların ilkiyim!'"[2]

İlk sıralarda; Kureyş müşriklerinin ulu kişilerinden aşırı inkârcı ve itirazcı olmayanları, yanlarından ve meclislerinden geçtikçe, Peygamberimiz Aleyhisselama işaret ederek:

"Abdulmuttalib oğullarının gökten söz eden oğlu bu!" derlerdi.[3]

Kureyş müşrikleri, ilk sıralarda, Peygamberimiz Aleyhisselamın Kâbe Mescidinde namaz kılmasına da karışmamakta idiler.[4]

Peygamberimiz Aleyhisselam gündüzün başlarında Kâbe'ye gider, kuşluk namazı kılardı.

Kureyş müşrikleri, bu namazdan da hoşnutsuzluk göstermezlerdi.[5]

---

1 Zümer: 11-12.

2 En'âm: 162-163.

3 Abdurrezzak, 5/325, İbn Sa'd, 1/199, Belâzurî, Ensâb, 1/24, İbn Cevzî, 1/181, Diyarbekrî, 1/288, Halebî, 1/461.

4 İbn Sa'd, 8/17-18, Taberî, Târîh, 2/212, İbn Abdilberr, 3/11243, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/49, İbn Seyyid, 1/93, İbn Kesîr, Bidâye, 3/25, İbn Hacer, İsâbe, 2/487.

5 Belâzurî, Ensâb, 1/113, İbn Esîr, Kâmil, 2/59, Halebî, 1/530.

Bundan sonra, Peygamberimiz Aleyhisselam namaz kılacağı zaman, Hz. Ali ile Zeyd b. Hârise, oturup Peygamberimiz Aleyhisselamı beklerlerdi.[6]

2. Peygamberimiz Aleyhisselamdan sonra, Yüce Allah'a ve O'nun Resûlüne ilk inanan, Müslüman kadın, Peygamberimiz Aleyhisselamın zevcesi Hz. Hatice idi.

Hz. Hatice; Peygamberimiz Aleyhisselam "Uykuda gördüğüm ve sana anlatmış olduğum şeyi, Yüce Rabbim bana Cebrail Aleyhisselamı göndererek açıkladı" buyurup Yüce Allah tarafından gelenleri ve Cebrail Aleyhisselamdan işittiklerini haber verdiği zaman, "Sana müjdeler olsun! Vallahi, Allah senin hakkında hayırdan başka bir şey yapmaz! Sana Allah'tan gelen, hak ve gerçektir..." diyerek[7] Allah'a, Allah'ın Resûlüne ve ona Allah'tan gelenlere ilk inanan[8] ve Peygamberimiz Aleyhisselama peygamberlik geldiği Pazartesi gününün sonuna doğru, herkesten önce namaz kılmak,[9] Yüce Allah'ın selamına nail olmak şerefine eren,[10] Allah tarafından Cennette inciden bir köşkle müjdelenen mutlu Cennet Hatunu idi.[11]

Peygamberimiz Aleyhisselam, kavmi tarafından reddolunmak, yalanlanmak hakaretlerine uğratılmak gibi hiç sevmediği kaba ve katı davranışlarla karşılaşarak üzüntü içinde evine döndükçe, Yüce Allah, Resûlünün üzüntüsünü Hz. Hatice'nin teselli ve teskin edici sözleriyle hafifletir, sebatını sağlar, vazifesini kolaylaştırırdı.[12]

Peygamberimiz Aleyhisselam, hadis-i şeriflerinde:

"Kendi zamanındaki kadınların hayırlısı, İmran'ın kızı Meryem'di. Bu ümmetin kadınlarının hayırlısı da Hatice'dir!"[13]

"Cennet halkı kadınlarının üstünü, Huveylid'in kızı Hatice,

Muhammed'in kızı Fâtıma,

İmran'ın kızı Meryem,

---

6 Belâzurî, Ensâb, 1/113, İbn Esîr, Kâmil, 2/59.

7 Beyhakî, Delâil, 2/142, İbn Seyyid, 1/93, Zehebî, Târîh, s. 128, İbn Kesîr, Bidâye, 3/13.

8 İbn İshak, İbn Hişam, 1/257, İbn Kuteybe, Maârif, s. 73, İbn Abdilberr, 4/1820, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/82, İbn Seyyid, 1/91, İbn Kesîr, Bidâye, 3/24, Halebî, 1/432.

9 İbn Abdilberr, 4/1820, İbn Seyyid, 1/92, Heysemî, 9/103, Diyarbekrî, 1/286, Halebî, 1/426.

10 İbn Abdilberr, 4/1821.

11 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 38, Ahmed b. Hanbel, 2/231, Buhârî, Sahîh, 4/231, Müslim, 4/1887, Hâkim, 3/185, Begavî, 2/204, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/84.

12 İbn İshak, İbn Hişam, 1/257, İbn Abdilberr, 4/1820, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/82, İbn Seyyid, 1/91, İbn Kesîr, Bidâye, 3/24, Halebî, 1/432.

13 Ahmed b. Hanbel, 1/84, Buhârî, Sahîh, 4/230, Müslim, 4/1886, Tirmizî, Sünen, 5/702-703, İbn Abdilberr, 4/1824, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/84.

Müzâhım'ın kızı ve Firavun'un zevcesi Âsiye'dir!" buyurmuşlardır.[14]

3-5. Hz. Hatice Müslüman olduğu zaman yanında bulunan kızları:

Hz. Rukayye,

Hz. Ümmü Külsûm,

Hz. Fâtıma

da Müslüman olmuş, Peygamberimiz Aleyhisselama İslâmiyet üzerine bey'at etmiştir.[15]

Allah hepsinden razı olsun!

6. Hz. Ali; Peygamberimiz Aleyhisselamla Hz. Hatice'nin namaz kıldıklarını görünce, "Nedir bu?" diye sordu. Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Bu; Allah'ın, Kendisi için seçtiği,[16] peygamberlerini onunla göndermiş olduğu[17] dinidir!

Ben seni bir ve tek olan Allah'a imana ve O'na ibadete;

Ne yarar, ne de zarar veremeyecek olan Lât ve Uzzâ'yı inkâra davet ediyorum!" buyurdu.

Hz. Ali:

"Ben, bu dini bugüne kadar hiç işitmedim!

Ben, babam Ebu Talib'e söylemedikçe, danışmadıkça bir iş yapamam!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam; peygamberlik işinin açıklanmasından önce yayılmasını istemediğinden:

"Ey Ali! Sana söylediğimi yaparsan yap!

Yapmayacak, Müslüman olmayacaksan, sana söylediğim bu işi gizli tut, açığa vurma!" buyurdu.

Hz. Ali, o gece bekledi.

Yüce Allah, onun kalbine İslâm sevgisini düşürdü.

Sabahleyin, Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına vardı ve: "Yâ Muhammed! Senin dün bana söylediğin şey ne idi?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

---

14 Ahmed b. Hanbel, 1/316, İbn Abdilberr, 4/1895.

15 İbn Sa'd, 8/36, 37, Zehebî, Siyer, 2/177.

16 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/118, Belâzurî, Ensâb, 1/112, Beyhakî, Delâil, 2/161, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/92, Zehebî, Târîh, s. 135, İbn Kesîr, Bidâye, 3/24, Halebî, 1/433.

17 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/118, Beyhakî, Delâil, 2/161, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/92, Zehebî, Târîh, s. 135, İbn Kesîr, Bidâye, 3/24, Halebî, 1/433.

"'Lâ ilâhe illallâhu vahdehû lâ şerîke leh' diyerek, Kendisinden başka ilâh bulunmayan, bir olan, şerîki olmayan Allah'a şehadet getirecek;

Lât ve Uzzâ'yı red ve inkâr edecek,

Allah'a denk tutulan her çeşit putlardan uzak duracaksın!" buyurdu.

Hz. Ali Peygamberimiz Aleyhisselamın buyruğunu hemen yerine getirip Müslüman oldu. Allah ondan razı olsun!

Babası Ebu Talib'den korkarak, Müslümanlığını bir müddet gizli tuttu, açığa vurmadı.[18]

Hz. Ali, Müslüman olduğu zaman on yaşında idi.[19]

Hz. Ali der ki:

"Resûlullah Aleyhisselam; Pazartesi günü peygamber gönderildi. Ben de, Salı günü Müslüman oldum."[20]

"Ben, Resûlullah Aleyhisselamla birlikte namaz kılan ilk adamım!"[21]

"Mekke'de, Peygamber Aleyhisselamla birlikte Mekke'nin bazı taraflarına gitmiştik.

Dağların ve ağaçların arasından geçip giderken, karşısına çıkan hiçbir dağ, hiçbir ağaç yoktu ki, Peygamber Aleyhisselama:

'Esselâmü aleyke yâ Rasûlallah=Selam olsun sana ey Allah'ın Resûlü!' diyerek selam vermesin!"[22]

Namaz vakti gelince, Peygamberimiz Aleyhisselam Mekke vadilerine doğru çıkıp gider; Hz. Ali de, babası Ebu Talib'den, bütün amcalarından ve halktan gizli olarak, Peygamberimiz Aleyhisselamla birlikte gider, namazlarını oralarda kılarlar, akşamleyin de dönerlerdi.

Allah'ın dilediği zamana kadar, böyle devam ettiler.[23]

Bir gün, Hz. Ali'nin annesi Fâtıma Hatun kocası Ebu Talib'e:

"Ali'nin Muhammed'in yanına devam ettiğini görüyorum.

Senin başına, Muhammed tarafından, oğlun hakkında güç yetiremeyeceğin bir iş gelmesinden korkuyorum!" dedi. Ebu Talib:

---

18 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/118, Belâzurî, Ensâb, 1/112, Beyhakî, Delâil, 2/161, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/92, Zehebî, Târîh, 2/135, İbn Kesîr, Bidâye, 3/24, Halebî, 1/433.

19 İbn İshak, İbn Hişam, 1/262, İbn Sa'd, 3/21, Taberî, Târîh, 2/213, Hâkîm, 3/111, İbn Abdilberr, 3/1093, Zehebî, Târîh, s. 128, Diyarbekrî, 1/279.

20 Heysemî, 9/102.

21 Ahmed b. Hanbel, 1/141, Heysemî, 9/103.

22 Tirmizî, Sünen, 5/593, Dârimî, 1/19, 20, Hâkîm, 2/620, Beyhakî, Delâil, 2/153-154, İbn Cevzî, 1/161, Zehebî, Târîh, s. 135, İbn Kesîr, Bidâye, 3/16.

23 İbn İshak, İbn Hişam, 1/263, Taberî, Târîh, 2/213, Muhibbü't-Taberî, 2/210, İbn Seyyid, 1/93, Zehebî, Târîh, s. 137, Halebî, 1/437-438.

"Demek, oğlum bana bunun için mi görünmüyor?" dedi ve hemen Peygamberimiz Aleyhisselamla Hz. Ali'nin ardına düştü. Onlara Ebu Dübb vadisinde veya başka bir vadide,[24] Batn-ı Nahle'de,[25] namaz kıldıkları sırada rastladı.

Biraz baktıktan sonra, Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Ey kardeşimin oğlu! Senin edindiğini gördüğüm bu din ne dinidir?" diye sordu. Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ey amca! Bu Allah'ın dinidir![26]

Allah'ın meleklerinin dinidir!

Allah'ın peygamberlerinin dinidir!

Babamız İbrahim'in dinidir ki, Allah beni peygamber olarak bütün kullara bununla gönderdi!

Ey amca! Öğütleyeceğim, doğru yola kılavuzlayacağım kimselerden, buna en çok sen lâyıksın!

Bu yoldaki davetimi kabul etmeye ve bu hususta bana yardımcı olmaya da sen herkesten daha lâyıksın!" buyurdu.[27]

Onu tevhide, Allah'ın birliğine inanmaya ve putlara tapmaktan vazgeçmeye davet etti.[28]

Ebu Talib:

"Vallahi, yaptığınız veya söylediğiniz şeylerde bir sakınca yoktur.[29]

Ey kardeşimin oğlu! Ben atalarımın dininden ve ona bağlı kalmaktan ayrılmaya güç yetiremeyeceğim!

Fakat, sen gönderildiğin şey üzerinde dur!

Vallahi, ben sağ oldukça, yapmak istediğini tamamlayıncaya kadar, sana hoşlanmayacağın bir şey erişmeyecektir!" dedi.[30]

Hz. Ali'ye de hoşlanmayacağı bir şey söylemedi.

"Ey oğulcuğum! Üzerinde bulunduğun bu din nedir?" diye sordu.

---

24 Belâzurî, Ensâb, 1/113.

25 Heysemî, 9/102.

26 İbn İshak, İbn Hişam, 1/263-264, Belâzurî, Ensâb, 1/113, Taberî, Târîh, 2/213, İbn Esîr, Kâmil, 2/58, Muhibbü't-Taberî, 2/210, İbn Seyyid, 1/93-94, Zehebî, Târîh, s. 137, Halebî, 1/436.

27 İbn İshak, İbn Hişam, 1/263-264, Taberî, Târîh, 2/213, İbn Esîr, Kâmil, 2/58, Muhibbü't-Taberî, 2/210, İbn Seyyid, 1/993-94, Zehebî, Târîh, s. 137, Halebî, 1/436.

28 Belâzurî, Ensâb, 1/113.

29 Belâzurî, Ensâb, 1/113, Muhibbü't-Taberî, 2/211.

30 İbn İshak, İbn Hişam, 1/264, Belâzurî, Ensâb, 1/113, Taberî, Târîh, 2/213, İbn Esîr, Kâmil, 2/58, Muhibbü't-Taberî, 2/210, İbn Seyyid, 1/94, Zehebî, Târîh, s. 137, Halebî, 1/433.

Hz. Ali:

"Babacığım! Ben, Allah'a, Allah'ın Resûlüne iman ve onun Allah tarafından getirdiklerini de kabul ve tasdik ettim. Ona tâbi oldum ve kendisiyle birlikte namaz kıldım!" dedi.

Ebu Talib:

"O, seni ancak hayır ve iyiliğe davet eder. Sen, onun yolunu tutmakta devam et![31] Oğulcuğum! Amcanın oğlunun girdiği şeye senin de girmen yaraşır!" dedi.

Ebu Talib'in sözleri, Peygamberimiz Aleyhisselamı sevindirdi.

Ebu Talib, dönüp eve gelince, zevcesi Fâtıma Hatun:

"Oğlun nerede?" diye sordu.

Ebu Talib:

"Ne yapacaksın ona?" dedi.

Fâtıma Hatun:

"Azadlı kadın kölem, Ecyad'da onu Muhammed'le birlikte namaz kılarken gördüğünü bana haber verdi.

Sen oğlunun dinini değiştirmesini uygun görüyor musun?!" diyerek çıkışınca, Ebu Talib ona:

"Sus! Sen onu bu işte kendi haline bırak!

Amcasının oğluna arka ve yardımcı olmak, elbette herkesten çok ona düşer!

Eğer nefsim Abdulmuttalib'in dinini bırakmak hususunda bana boyun eğmiş olsaydı,[32] eğer Kureyş kadınlarının kınamalarından korkmasaydım,[33] ben de muhakkak Muhammed'e tâbi olurdum!

Çünkü, o Halîm'dir, Emîn'dir, Tâhir'dir!" dedi.

Fâtıma Hatun da sustu.[34]

Ufeyfü'l-Kindî der ki:

"Ben ticaret adamı idim. Abbas b. Abdulmuttalib de ticaret adamı idi.[35]

Abbas, Yemen'e gelir, ıtır satın alıp hac mevsiminde satardı. Kendisi dostumdu.

---

31 İbn İshak, İbn Hişam, 1/264, Taberî, Târîh, 2/213, İbn Esîr, Kâmil, 2/58, Muhibbü't-Taberî, 2/210, İbn Seyyid, 1/94, Zehebî, Târîh, s. 137, Halebî, 1/433.

32 Belâzurî, Ensâb, 1/113.

33 Halebî, 1/436.

34 Belâzurî, Ensâb, 1/113.

35 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/119, Ahmed b. Hanbel, 1/209, Taberî, Târîh, 2/212, Beyhakî, Delâil, 2/57, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/49, İbn Kesîr, Bidâye, 3/25.

Cahiliye devrinde Mekke'ye gitmiş, Abbas b. Abdulmuttalib'in evine inmiştim. Aile halkıma, Mekke elbisesi ve ıtırından satın almak istiyordum.[36]

Abbas'ın yanında oturuyor, güneş gökte yükseldiği zaman, Kâbe'ye bakıp duruyordum.

O sırada, olgunluk çağına ermiş bir genç Kâbe'nin yanına vardı, başını göğe kaldırıp baktı. Sonra da, ayakta, Kâbe'ye yöneldi.

Sonra, bir çocuk gelip onun (biraz gerisinde) sağına (doğru) durdu.

Çok geçmeden, bir kadın gelerek onların arkalarına durdu.

Sonra, olgun genç eğilip rükûa varınca, çocuk da kadın da rükû ettiler.

Olgun genç rükûdan başını kaldırıp doğruldu.

Çocuk da kadın da rükûdan başlarını kaldırıp doğruldular.

Olgun genç secdeye gitti.

Çocuk da, kadın da secdeye gittiler.

'Ey Abbas! Ben büyük bir iş, şaşılacak bir hadise görüyorum!' dedim.

Abbas:

'Evet! Büyük bir iştir!' dedi ve bana:

'Bu olgun genç kimdir, biliyor musun?' diye sordu.

'Hayır! Bilmiyorum' dedim.

Abbas:

'Bu, Muhammed b. Abdullah b. Abdulmuttalib'dir; kardeşimin oğludur' dedi ve bana:

'Onun yanındaki şu çocuk kimdir, biliyor musun?' diye sordu.

'Hayır! Bilmiyorum! dedim.

'Ali b. Ebi Talib b. Abdulmuttalib'dir; kardeşimin oğludur' dedi.

'Şu kadının kim olduğunu biliyor musun?' diye sordu. Ona:

'Hayır! Bilmiyorum!' dedim.

'O da, Hatice binti Huveylid'dir ve şu kardeşimin oğlunun zevcesidir.

Kardeşimin oğlu, bize, senin şu gördüğün ve onların da sâlik bulunduğu bu dini, kendisine göklerin ve yerin Rabbi olan Rabbinin emrettiğini söylemektedir.

Vallahi, ben bütün yeryüzünde bu dinde şu üçünden başka bir kimse bulunduğunu bilmiyorum!' dedi.[37]

---

36 İbn Sa'd, 8/17, Taberî, Târîh, 2/212-213, İbn Abdilberr, 3/1243, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/49, İbn Seyyid, 1/93, İbn Kesîr, Bidâye, 3/25, İbn Hacer, İsâbe, 2/487, Halebî, 1/439.

37 İbn Sa'd, 8/17-18, Taberî, Târîh, 2/212, İbn Abdilberr, 3/1243, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/49, İbn Kesîr, Bidâye, 3/25, İbn Hacer, İsâbe, 2/487.

Âh! Ne olurdu, o zaman iman edeydim de ikinci erkek mü'min ben olaydım!

Onların dördüncüleri olmayı, ne kadar arzu ederdim!"[38]

Yüce Allah; Hz. Ali'den de, Ufeyfü'l-Kindî'den de, Hz. Abbas'tan da razı olsun!

7. Zeyd b. Hârise, sekiz yaşında,[39] kısa boylu, karayağız, yayvan burunlu bir çocukken;[40] annesi Sûdâ ile birlikte ziyaretlerine gittikleri Beni Maanlerin yurdunda Beni Kayn b. Cisr atlılarının baskınına uğrayıp esir edilmiş, Ukâz panayırında köle olarak satılırken, Hakîm b. Hizam tarafından halası Hz. Hatice için dört yüz dirheme satın alınmıştı.[41]

Hz. Hatice onu Peygamberimiz Aleyhisselama bağışlayınca, Peygamberimiz Aleyhisselam tarafından hemen azad edilmiş,[42] daha sonra da evlat edinilmişti.[43]

Zeyd b. Hârise; Hz. Ali'den sonra Müslüman olmuş, namaz kılmış,[44] Peygamberimiz Aleyhisselamın yanından ve hizmetinden hiç ayrılmamış, Peygamberimiz Aleyhisselam için Tâifli ayak takımının Peygamberimiz Aleyhisselama attıkları taşlara kendi vücudunu karşı tutarak kanlar içinde kalacak kadar fedakârlık göstermiş[45] ve onun sevgisine mazhar olmuş bir insandı.[46]

Yüce Allah ondan razı olsun!

8. Hz. Ebu Bekir, İslâmiyet'ten önce de Peygamberimiz Aleyhisselamın arkadaşı ve dostu idi.[47]

Çocukluğundan beri, onun doğruluğunu, emînliğini, güzel ve üstün ahlâkını biliyordu. Kendisinin bu ahlâkı halka yalan söylemesine engel olup dururken, Allah'a karşı asla yalan söylemeyeceği kanaatinde idi.[48]

---

38 İbn Sa'd, 8/18, Taberî, Târîh, 2/213, İbn Abdilberr, 3/1243, İbn Hacer, İsâbe, 2/487.

39 Süheylî, 3/17, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/281, Halebî, 1/438-439.

40 İbn Sa'd, 3/44, Belâzurî, Ensâb, 1/476, Zehebî, Siyer, 1/161

41 İbn Sa'd, 3/40-41, Belâzurî, Ensâb, 1/467, İbn Kuteybe, Maarif, s. 63, İbn Abdilberr, 2/543-544, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/281, İbn Hacer, İsâbe, 2/563.

42 İbn İshak, İbn Hişam, 1/264-265, İbn Sa'd, 3/40, Belâzurî, Ensâb, 1/467, 476, İbn Kuteybe, Maârif, s. 63, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/281, İbn Seyyid, 1/94, Zehebî, Siyer, 1/162, İbn Hacer, İsâbe, 1/563.

43 İbn Sa'd, 3/42, Belâzurî, Ensâb, 1/469, İbn Abdilberr, 2/545, Süheylî, 3/18, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/582-583, İbn Hacer, İsâbe, 1/563-564.

44 İbn İshak, İbn Hişam, 1/264, Taberî, Târîh, 2/215, Beyhakî, Delâil, 2/165, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/283, İbn Seyyid, 1/94, Zehebî, Târîh, s. 137-138.

45 İbn Sa'd, 1/212, İbn Cevzî, 1/212, İbn Kayyım, 2/52, İbn Seyyid, 1/134, Kastallânî, Mevâhib, 1/73, Diyarbekrî, 1/303, Halebî, 2/52.

46 İbn Sa'd, 3/44.

47 Beyhakî, Delâil, 2/165, Muhibbü't-Taberî, 2/71, 78, Zehebî, Târîh, s. 137, İbn Kesîr, Bidâye, 3/29.

48 İbn Kesîr, Bidâye, 3/27.

Nitekim, Peygamberimiz Aleyhisselam İslâmiyet'e davet eder etmez, onun hemen Müslüman olduğu görülür.

Peygamberimiz Aleyhisselam, bu hususta ki hadis-i şeriflerinde:

"İslâmiyet'e davet ettiğim herkes, ona karşı ağırdan davrandı, tereddüt etti ve düşündü.

Ancak, Ebu Bekir'dir ki; İslâmiyet'i kendisine arz ve teklif ettiğim zaman, kabulde hiç gecikmedi ve tereddüde de düşmedi" buyurmuşlardır.[49]

Hiçbir şey, Peygamberimiz Aleyhisselamı, Hz. Ebu Bekr'in Müslüman oluşuna sevindirdiği kadar sevindirmemiştir.[50]

Hz. Ebu Bekir de Müslüman olduğu zaman, hiç çekinmeden Müslümanlığını açıklamış ve halkı da Yüce Allah'a ve Resûlüne imana davet etmeye başlamıştır.[51]

Yüce Allah ondan razı olsun!

9-10. Bilal-i Habeşî ile annesi Hamâme Hatun köle idiler.[52]

Bilal-i Habeşî Peygamberimiz Aleyhisselamın halkı İslâmiyet'e gizlice davete başladığı ilk sıralarda Müslüman olduğu gibi,[53] annesi de o sırada Müslüman oldu.[54]

Bilal-i Habeşî, Müslümanlığını ilk açıklayan yedi Müslümandan birisi idi.[55]

Dininden döndürülmek, Lât ve Uzzâ adı andırılmak için yapılan en ağır işkencelere katlanırdı.

"Haydi, sen de bizim gibi söyle!" diye zorlandıkça;

"Dilim onu söyleyemiyor (Ona dilim dönmüyor). Ehad! Ehad! (Birdir! Birdir!)" demekten geri durmazdı.

Müşrikler Bilâl-i Habeşî'ye "Lât ve Uzzâ mâbuddur" dedirtemezlerdi.[56]

Bilal-i Habeşî, Hz. Ebu Bekir tarafından satın alınıp azad edilerek kölelikten ve dayanılmaz işkencelerden kurtarıldı.[57]

---

49 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/120, Beyhakî, Delâil, 2/164, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/310-311, Muhibbü't-Taberî, 1/71-72, İbn Seyyid, 1/95, Zehebî, Târîh, s. 136-137, İbn Kesîr, Bidâye, 3/27.

50 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/313, Muhibbü't-Taberî, 1/71, İbn Kesîr, Bidâye, 3/30.

51 İbn İshak, İbn Hişam, 1/266-267, Taberî, Târîh, 2/215, Beyhakî, Delâil, 2/165, İbn Esîr, Kâmil, 2/59, Muhibbü't-Taberî, 1/77, İbn Seyyid, 1/94, Zehebî, Târîh, s. 178, İbn Kesîr, Bidâye, 3/29.

52 Belâzurî, Ensâb, 1/184, İbn Esîr, Kâmil, 2/66.

53 Belâzurî, Ensâb, 1/184.

54 Hâkîm, 3/283.

55 İbn Sa'd, 3/233, Ahmed b. Hanbel, 1/404, İbn Mâce, 1/53, Ebu Nuaym, Hilye, 1/149, Beyhakî, Delâil, 2/170, İbn Abdilberr, 1/178-179, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/245, Muhibbü't-Taberî, 1/74, Zehebî, Siyer, 1/251, İbn Kesîr, Bidâye, 3/28.

56 İbn Sa'd, 3/232, Belâzurî, Ensâb, 1/184-185.

57 İbn İshak, İbn Hişam, 1/340, İbn Sa'd, 3/232, Belâzurî, Ensâb, 1/186, Ebu Nuaym, Hilye, 1/148,

Hz. Ebu Bekir, Bilal-i Habeşî'nin annesi Hamâme Hatunu da satın alıp azad ederek işkenceden kurtarmıştır.[58]

Yüce Allah hepsinden razı olsun!

11. Ebu Fükeyhe; Abduddar oğullarının[59] veya Safvan b. Ümeyye'nin kölesi olup,[60] ilk sıralarda[61] Bilal-i Habeşî'nin Müslüman olduğu zaman, Müslüman oldu.[62]

Dinlerinden döndürülmek için müşrikler tarafından en ağır işkencelere uğratılanlardandı.[63]

Hz. Ebu Bekir, onu da satın alıp azad etti.[64]

Allah, ikisinden de razı olsun!

12-13. Halid b. Saîd'in Müslüman oluşu çok eskidir.[65]

Müslüman oluşuna, gördüğü korkulu rüyası sebep olmuştur:

Kendisi, bir gece, uykuda, Allah'ın bildiği kadar geniş bir ateşin kıyısında durduğunu ve babasının onu ateşin içine iterek düşürmek ister gibi davrandığını, Resûlullah Aleyhisselam'ın ise hemen belinden kavrayarak onu ateşin içine düşmekten koruduğunu gördü!

Gördüğü bu rüyadan çok korktu.

Kendi kendine:

"Vallahi, bu herhalde hak ve gerçek bir rüyadır!" dedi.

Hz. Ebu Bekir'e rastlayınca, rüyasını anlattı. Hz. Ebu Bekir:

"Hakkında hayırlı olmasını dilerim.

İşte, Resûlullah Aleyhisselam! Hemen gidip ona tâbi ol!

Ona tâbi olur, İslâmiyet'e girer, onun yanında bulunursan, o seni ateşe düşmekten korur!

Baban ise Cehennemliktir!" dedi.

Halid b. Saîd, Ciyad mevkiinde Peygamberimiz Aleyhisselamı buldu:

"Yâ Muhammed! Sen nelere davet ediyorsun?" diye sordu.

Hâkîm, 3/284, İbn Abdilberr, 1/178-179, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/243, İbn Hallikân, 3/70, Zehebî, Siyer, 1/253-254.

58 İbn Abdilberr, 4/1813, İbn Hazm, Cevâmi, s. 55, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/69, İbn Mâce, İsâbe, 4/274, Halebî, 1/481.

59 İbn Sa'd, 4/123, İbn Abdilberr, 4/1730, İbn Esîr, Kâmil, 2/68-69, İbn Hacer, İsâbe, 4/156.

60 Belâzurî, Ensâb, 1/194-195, İbn Abdilberr, 4/1730, İbn Esîr, Kâmil, 2/68-69, Halebî, 1/481.

61 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/248, İbn Hacer, İsâbe, 4/156.

62 Belâzurî, Ensâb, 1/195, İbn Esîr, Kâmil, 2/669, Halebî, 1/481.

63 İbn Sa'd, 4/123, Belâzurî, Ensâb, 1/195, İbn Abdilberr, 4/1730, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/2 48, İbn Hacer, 4/156.

64 Belâzurî, Ensâb, 1/195, İbn Esîr, Kâmil, 2/69, İbn Hacer, 4/156, Halebî, 1/481-482.

65 İbn Sa'd, 4/96, İbn Abdilberr, 2/421, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/97, Zehebî, Siyer, 1/188, İbn Hacer, 1/406.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Bir olan ve şerîki olmayan Allah'a iman ve ibadete, Muhammed'in de O'nun kulu ve resûlü olduğuna inanmaya;

İşitmez, görmez, bir zarar veya yarar vermez, kendisine tapınanları tapınmayanları bilmez birtakım taş parçalarına tapmaktan -ki, sen de onlara tapmaktasın- vazgeçmeye davet ediyorum!" buyurdu.

Bunun üzerine, Halid b. Sâid:

"Ben, şehadet ederim ki: Allah'tan başka ilah yoktur!

Ve yine şehadet ederim ki: Sen de, O'nun resûlüsün!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam, onun Müslüman oluşuna sevindi.[66] Halid b. Saîd'in babası Ebu Uhayha, oğlunun Müslüman olduğunu öğrenince; Müslüman olmayan çocuklarını onun arkasından saldı.

Halid'i bulup getirdikleri zaman, Ebu Uhayha itip kakarak ona hakaret etti.

Elindeki değneği başında kırıncaya kadar, ona dayak attı!

"Sen Muhammed'in kendi kavmine aykırı hareket ettiğini ve onların ilahlarını yerdiğini, geçmiş atalarını ayıpladığını görüp duruyorsun da, ona tâbi oluyorsun ha?!" dedi. Halid:

"Vallahi, o doğru söylüyor! Doğru yapıyor!

Ben, bunun için kendisine tâbi oldum!" deyince, Ebu Uhayha büsbütün kızdı. Ona sövüp saydıktan sonra:

"Ey zelîl! Yaramaz! istediğin yere git!

Vallahi, senin rızkını da keseceğim!" dedi. Halid:

"Sen benim rızkımı kesersen, Allah elbette bana geçineceğim şeyi ihsan eder!" dedi.

Ebu Uhayha, Halid'i dışarı çıkarttırdı. Öteki oğullarına:

"Eğer sizden biriniz onunla konuşacak olursa, ona yaptığım şeyi kendisine de yaparım!" dedi. Halid'i hapsettirdi.

Mekke'nin yakıcı sıcağı altında, aç, susuz bıraktırdı.

Halid bir gün bir kolayını bulup babasının elinden kurtuldu. Habeş ülkesine hicret edinceye kadar, babasına görünmedi, Peygamberimiz Aleyhisselamın yanından ayrılmadı.[67]

---

66 İbn Sa'd, 4/94, Belâzurî, Ensâb, 4/125, Beyhakî, Delâil, 2/173, Hâkîm, 3/248, İbn Abdilberr, 2/423-424, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/97-98, İbn Kesîr, Bidâye, 3/32-33, Halebî, 1/424.

67 İbn Sa'd, 4/94-96, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/97-98, Halebî, 1/454.

Halid b. Saîd'in zevcesi Ümeyne Hatun da, ilk sıralarda Müslüman olmuştur.[68]

Yüce Allah onlardan razı olsun!

14-15. Amr b. Saîd, kardeşi Halid b. Saîd'den biraz sonra Müslüman olmuştur.[69]

Amr b. Sâid'in zevcesi Fâtıma Hatun da, ilk sıralarda Müslüman olmuştur.[70]

Yüce Allah onlardan razı olsun!

Hz. Ebu Bekir'in teşvik ve delâletiyle:

16. Hz. Osman,

17. Zübeyr b. Avvam,

18. Abdurrahman b. Avf,

19. Sa'd b. Ebi Vakkas,

20. Talha b. Ubeydullah

Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına geldiler.[71] Peygamberimiz Aleyhisselam onlara İslâmiyet'i arz ve teklif etti.

Kur'ân-ı Kerîm okudu.

İslâm hukukunu (şeriatlarını) anlattı.

Yüce Allah'ın Müslümanlara va'd buyurduğu izzet ve ikramları haber verdi. Hepsi de, iman ve İslâm hukukunu ikrar ederek sabahladılar.[72]

Hz. Osman:

"Yâ Rasûlallah! Şam'dan, yeni bir haberle geldim:

Maan ile Zerka arasında idik.

Uyur gibi bir halde olduğumuz sırada, birden, bir seslenici bize:

'Ey uykudakiler! Uyanınız! Çünkü, Ahmed Mekke'de zuhur etmiş bulunuyor' diyerek seslendi.

Mekke'ye gelince, seni (senin peygamber olduğunu) işittik" dedi.[73]

Talha b. Ubeydullah da der ki:

---

68 İbn Sa'd, 8/286, Belâzurî, Ensâb, 1/199, İbn Abdilberr, 4/1790-1791, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/26, İbn Hacer, İsâbe, 4/240.

69 İbn Sa'd, 4/101, İbn Abdilberr, 3/1177, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/230.

70 İbn Sa'd, 8/287, İbn Hacer, İsâbe, 4/382.

71 İbn İshak, İbn Hişam, 1/266-269, Taberî, Târîh, 2/215, Beyhakî, Delâil, 2/165, İbn Esîr, Kâmil, 2/59, İbn Seyyid, 1/94-95, Zehebî, Târîh, s. 138, İbn Kesîr, Bidâye, 3/29.

72 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/121, Beyhakî, Delâil, 2/165, İbn Kesîr, Bidâye, 3/29.

73 İbn Sa'd, 3/55.

"Busra panayırında bulunduğum sırada, bir rahip, manastırından, panayır halkına:

'İçinizde Harem halkından bir kimse var mı diye soruyorlar' diye seslendi.

'Evet! Ben varım' dedim. Rahip:

'Ahmed zuhur etti mi?' diye sordu.

'Hangi Ahmed?' dedim. Rahip:

'Abdulmuttalib'in oğlu Abdullah'ın oğlu Ahmed!

O, Mekke şehri içinde zuhur edecektir!

Kendisi, peygamberlerin sonuncusudur!

Harem'den ayrılıp çıkacak, hurmalık, taşlık ve çorak bir yere hicret edecektir!

Ona koşmanı, sana tavsiye ederim!' dedi.

Rahibin söyledikleri kalbime tesir etti.

Oradan acele ayrılıp Mekke'ye geldim.

'Olan bitenlerden, yeni bir şeyler var mı?' diye sordum.

'Evet, var! Abdullah'ın oğlu Muhammedü'l-Emîn peygamberliğe özeniyor.

Ebu Kuhafe'nin oğlu da ona tâbi oldu' dediler.

Hemen gidip Ebu Bekir'in yanına vardım. Ona:

'Sen şu zâta tâbi mi oldun?' diye sordum.

'Evet tâbi oldum. Sen de hemen ona git, tâbi ol!

Çünkü, o, hak ve gerçeğe davet ediyor' dedi."

Talha b. Ubeydullah, rahibin söylediklerini Hz. Ebu Bekir'e haber verdi. Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına varıp Müslüman olunca, ona da haber verdi.[74]

Sa'd b. Ebi Vakkas'ın bildirdiğine göre; Müslüman olmadan üç gün önce, uykuda, sanki karanlık içinde hiçbir şeyi göremez bir halde iken, kendisini aydınlatan bir ayın ışığını takip etmiş, bazı kimselerin de bu aya doğru gittiklerini görür gibi olup iyice bakınca, onların Zeyd b. Hârise ile Hz. Ali ve Hz. Ebu Bekir olduklarını görmüş.

Kendilerine:

"Oraya ne zaman varıp yetişeceksiniz?" diye sormuş. Onlar da:

"Bir saatte!" demişler.

---

74 İbn Sa'd, 3/214-215, Beyhakî, Delâil, 2/166, Muhibbü't-Taberî, 2/336, Zehebî, Târîh, s. 139-140, İbn Kesîr, Bidâye, 3/29, İbn Hacer, İsâbe, 2/229, Halebî, 1/448.

Sa'd b. Ebi Vakkas, o sırada Peygamberimiz Aleyhisselamın İslâmiyet'e gizlice davete başladığını haber alınca, Mekke'nin Ecyad vadisinde ikindileyin namaz kılarken Peygamberimiz Aleyhisselamı buldu. Ona:

"Sen, nelere davet ediyorsun?" diye sordu. Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in Resûlullah olduğuna şehadet edersin!" buyurdu.

Bunun üzerine, Sa'd b. Ebi Vakkas:

"Ben şehadet ederim ki: Allah'tan başka ilah yoktur!

Ve yine, şehadet ederim ki: Sen, Allah'ın resûlüsün!" diyerek Müslüman oldu.[75]

21. Ebu Ubeyde b. Cerrah,
22. Ebu Seleme,
23. Erkam b. Ebi'l-Erkam,
24. Osman b. Maz'un,
25. Kudâme b. Maz'un,
26. Abdullah b. Maz'un,
27. Ubeyde b. Hâris,
28. Saîd b. Zeyd,
29. Saîd b. Zeyd'in zevcesi Fâtıma binti Hattab,
30. Esmâ binti Ebu Bekir,
31. Habbab b. Eret,
32. Abdullah b. Mes'ud,
33. Mes'ud b. Rebi (Rebia),
34. Ayyâş b. Ebi Rebia,
35. Ayyâş b. Ebi Rebia'nın zevcesi Esmâ binti Selame,
36. Huneys b. Huzâfe,
37. Âmir b. Rebia,
38. Abdullah b. Cahş,
39. Ebu Ahmed b. Cahş,
40. Câfer b. Ebi Talib,
41. Câfer b. Ebi Talib'in zevcesi Esmâ binti Umeys,
42. Âmir b. Ebi Vakkas,

75 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/368, Begavî'nin Mu'cem'inden naklen Muhibbü't-Taberî, 2/391.

43. Ma'mer b. Hâris,
44. Nahham Nuaym b. Abdullah,
45. Hâtıb b. Amr,
46. Ebu Huzeyfe b. Utbe b. Rebia,
47. Âmir b. Füheyre,
48. Vâkıd b. Abdullah,[76]
49. Süheyl b. Beyzâ,[77]
50. Salît b. Amr,[78]
51. Muttalib b. Ezher,[79]
52. Muttalib b. Ezher'in zevcesi Remle binti Avf...[80]

Bunların hepsi, Peygamberimiz Aleyhisselamın halkı Dârü'l-Erkam'da İslâmiyet'e gizlice davete başlamasından önce Müslüman olanlardandı.

Allah hepsinden razı olsun!

***

Abdullah b. Mes'ud; Peygamberimiz Aleyhisselamın Dârü'l-Erkam'a girip halkı İslâmiyet'e gizlice davete başlamasından önce,[81] Saîd b. Zeyd ve zevcesi Fâtıma Hatun'un Müslüman oldukları sırada[82] Müslüman olmuştur.[83]

Abdullah b. Mes'ud der ki:

"Ben, Ukbe b. Ebi Muayt'ın davarlarını güden bir gençtim.

Bir gün, Peygamber Aleyhisselamla Ebu Bekir, bana uğradılar:

'Ey delikanlı! Yanında, bize içireceğin süt var mı?' diye sordular.[84]

'Evet, var! Fakat[85] ben emanetçiyim![86] Size süt içirmeye mezun değilim' dedim.[87]

---

76 İbn İshak, İbn Hişam, 1/267-278, İbn Sa'd, c. 3 ve 4'ün sahabilere ait sahifeleri, Beyhakî, Delâil, 2/173-174, İbn Seyyid, 1/95-97, Zehebî, Târîh, s. 138-139.

77 İbn Sa'd, 4/213.

78 İbn İshak, İbn Hişam, 1/273, Belâzurî, Ensâb, 1/219.

79 İbn Sa'd, 8/368, İbn Hacer, İsâbe, 4/307.

80 İbn İshak, İbn Hişam, 1/276, İbn Sa'd, 8/368, İbn Hacer, İsâbe, 4/307.

81 İbn Sa'd, 3/151, Hakim, 3/312, Zehebî, Siyer, 1/334.

82 İbn Abdilberr, 3/983, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/385.

83 İbn Sa'd, 3/151, İbn Abdilberr, 3/983, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/385, Zehebî, Siyer, 1/334.

84 İbn Sa'd, 3/150, 151, Ahmed b. Hanbel, 1/379, Ebu Nuaym, Delâil, 2/329, Beyhakî, Delâil, 2/171, İbn Kesîr, Bidâye, 3/32.

85 Ahmed b. Hanbel, 1/379, İbn Abdilberr, 3/988, İbn Esîr, 3/385, İbn Seyyid, 1/98, Zehebî, Siyer, 1/334-335.

86 İbn Sa'd, 3/151, Ahmed b. Hanbel, 1/462, Ebu Nuaym, Delâil, 2/329, Beyhakî, Delâil, 2/171, İbn Abdilberr, 3/988, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/385, İbn Seyyid, 1/98, Zehebî, Siyer, 1/335, İbn Kesîr, Bidâye, 3/32.

87 İbn Sa'd, 3/151, Ahmed b. Hanbel, 1/462, Ebu Nuaym, Delâil, 2/329, Beyhakî, Delâil, 2/171, İbn Kesîr, Bidâye, 3/32.

Peygamber Aleyhisselam:

'Üzerine koç çekilmemiş bir davar var mı yanında?' diye sordu.

'Evet, var' dedim ve onu yanlarına götürdüm.

Peygamber Aleyhisselam onun bacaklarını ayırdı. Memelerini eliyle sıvazlayıp dua edince, memeleri sütle doldu.

Ebu Bekir ona içi çukur sıcak bir taş (kap) getirdi.

Peygamber Aleyhisselam sütü onun içine sağıp içti. Ebu Bekir de içti. Ben de içtim.

Peygamber Aleyhisselam sütlü memelere:

'Derlenip toplan!' buyurunca, memeler eski sütsüz haline döndü![88]

Hemen Müslüman oldum.[89]

Bundan sonra, Peygamber Aleyhisselama gidip:[90]

'Yâ Rasûlallah![91] Şu[92] güzel, tatlı[93] Kelamdan,[94] şu Kur'ân'dan[95] bana da öğretsene!' dedim.[96]

Peygamber Aleyhisselam başımı okşadı,[97] ve:

'Allah sana rahmetini ihsan etsin![98] Allah öğrenmek istediğin şeyi sana mübarek kılsın![99] Hiç şüphesiz, sen öğretilmiş,[100] çok bilgili[101] bir genç olacaksın' buyurdu.[102]

---

88 İbn Sa'd, 3/151, Ahmed b. Hanbel, 1/379, Ebu Nuaym, Delâil, 2/329, Beyhakî, Delâil, 2/171, İbn Abdilberr, 3/988, İbn Esîr Usdu'l-gâbe, 3/385.

89 Zehebî, Siyer, 1/335.

90 İbn Sa'd, 3/151, Ahmed b. Hanbel, 1/379, Ebu Nuaym, 2/329, Beyhakî, Delâil, 2/171, İbn Abdilberr, 3/988, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/385.

91 Ahmed b. Hanbel, 1/379, Ebu Nuaym, Delâil, 2/239, Beyhakî, Delâil, 2/İbn Abdilberr, 3/988, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/385, İbn Seyyid, 1/98, Zehebî, Siyer, 1/335.

92 İbn Sa'd, 3/151, Ahmed b. Hanbel, 1/379, Ebu Nuaym, Delâil, 2/329, Beyhakî, Delâil, 2/171, İbn Abdilberr, 3/988, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/385, Zehebî, Siyer, 1/335.

93 Ebu Nuaym, Delâil, 2/329, Beyhakî, Delâil, 2/171.

94 İbn Sa'd, 3/151, Ahmed b. Hanbel, 1/462, Ebu Nuaym, Delâil, 2/329, Beyhakî, Delâil, 2/171, İbn Abdilberr, 3/988, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/385, Zehebî, Siyer, 1/335, İbn Kesîr, Bidâye, 3/32.

95 Ahmed b. Hanbel, 1/379, Ebu Nuaym, Delâil, 2/329, Beyhakî, Delâil, 2/171. İbn Abdilberr, 3/988, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/385, İbn Seyyid, 1/98, İbn Kesîr, Bidâye, 3/32.

96 İbn Sa'd, 3/151, Ahmed b. Hanbel, 1/379, Ebu Nuaym, 2/329, Beyhakî, Delâil, 2/171, İbn Abdilberr, 3/988, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/385, İbn Seyyid, 1/98, Zehebî, Siyer, 1/335, İbn Kesîr, Bidâye, 3/32.

97 Ahmed b. Hanbel, 1/379, İbn Abdilberr, 3/988, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/385, İbn Seyyid, 1/98, Zehebî, Siyer, 1/335.

98 Ahmed b. Hanbel, 1/379, İbn Abdilberr, 3/988, Zehebî, Siyer, 1/335.

99 İbn Seyyid, 1/98.

100 İbn Sa'd, 3/151, Ahmed b. Hanbel, 3/379, Ebu Nuaym, Delâil, 2/329, Beyhakî, Delâil, 2/171, İbn Abdilberr, 3/988, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/385, İbn Seyyid, 1/98, Zehebî, Siyer, 1/335.

101 Ahmed b. Hanbel, 1/379, İbn Abdilberr, 3/988, Zehebî, Siyer, 1/335.

102 İbn Sa'd, 3/151, Ahmed b. Hanbel, 1/379, Ebu Nuaym, Delâil, 2/329, Beyhakî, Delâil, 2/171, İbn Abdilberr, 3/988, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/385, İbn Seyyid, 1/98, Zehebî, Siyer, 1/335.

Bizzat Resûlullah'ın ağzından yetmiş sûre ahz ve hıfz ettim ki, bu hususta hiç kimse benimle çekişemez![103]

Kur'ân-ı Kerîm'in kalanını da, Resûlullah'ın ashabından ahz ve hıfz etmişimdir."[104]

***

Aşağıda isimlerini sunduğumuz erkek ve kadın sahabiler de -kaynaklara göre- ilk sıralarda veya Dârü'l-Erkam'da Müslüman olmuşlardır:

53. Ümmü Seleme Hatun,[105]
54. Utbe b. Mes'ud,[106]
55. Ümmü Ruman Hatun[107] (Hz. Ebu Bekir'in zevcesidir),
56. Umeyr b. Ebi Vakkas,[108]
57. Salît b. Amr'ın zevcesi Fâtıma binti Alkame,[109]
58. Hâtıb b. Hâris,[110]
59. Hâtıb b. Hâris'in zevcesi Fâtıma Hatun,[111]
60. Hattab b. Hâris,[112]
61. Hattab b. Hâris'in zevcesi Fükeyhe Hatun,[113]
62. Sâib b. Osman,[114]
63. Halid b. Hizam,[115]
64. Esved b. Nevfel,[116]
65. Amr b. Ümeyye,[117]
66. Yezid b. Zem'a,[118]

---

103 İbn Sa'd, 3/151, Ahmed b. Hanbel, 1/462, Ebu Nuaym, Delâil, 2/329, Beyhakî, Delâil, 2/171, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/385, Zehebî, Siyer, 1/335, İbn Kesîr, Bidâye, 3/32.

104 İbn Seyyid, 1/98.

105 İbn Hacer, İsâbe, 4/458.

106 İbn Sa'd, 4/126.

107 İbn Sa'd, 8/276, İbn Hacer, İsâbe, 4/450.

108 İbn İshak, İbn Hişam, 1/272, İbn Hacer, İsâbe, 1/35.

109 İbn Sa'd, 8/272.

110 İbn Sa'd, 4/201.

111 İbn Sa'd, 8/272, İbn Hacer, İsâbe, 4/438.

112 İbn Sa'd, 4/202.

113 İbn Sa'd, 8/246.

114 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/318, İbn Hacer, İsâbe, 2/11.

115 İbn Sa'd, 4/119, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/92.

116 İbn Sa'd, 4/120.

117 İbn Sa'd, 4/120.

118 İbn Sa'd, 4/121, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 5/488.

67. Ebu'r-Rum b. Umeyr,[119]
68. Kays b. Abdullah,[120]
69. Kays b. Abdullah'ın zevcesi Bereke binti Yesar,[121]
70. Firas b. Nadr,[122]
71. Cüheym b. Kays,[123]
72. Cüheym b. Kays'ın zevcesi Harmele (Hureymele),[124]
73. Muaykıb b. Ebi'l-Fâtıma,[125]
74. Şurahbil b. Hasene,[126]
75. Hâris b. Halid,
76. Hâris b. Halid'in zevcesi Reyta binti Hâris,[127]
77. Amr b. Osman,[128]
78. Seleme b. Hişam,[129]
79. Hâşim b. Ebi Huzeyfe,[130]
80. Hebbar b. Süfyan,[131]
81. Abdullah b. Süfyan,[132]
82. Ma'mer b. Abdullah,[133]
83. Adiyy b. Nadle,[134]
84. Urve b. Üsâse,[135]
85. Mes'ud b. Süveyd,[136]
86. Abdullah b. Huzafe,[137]

---

119 İbn Sa'd, 4/121, İbn Abdilberr, 4/1660.
120 İbn Sa'd, 4/104, İbn Hacer, İsâbe, 2/255.
121 İbn Sa'd, 8/246.
122 İbn Sa'd, 4/122.
123 İbn Sa'd, 4/122.
124 İbn Sa'd, 8/246.
125 İbn Sa'd, 4/116, Belâzurî, Ensâb, 1/200-201, İbn Abdilberr, 4/1478, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 5/240, İbn Hacer, İsâbe, 3/451.
126 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/513, İbn Hacer, İsâbe, 2/143.
127 İbn Sa'd, 4/128, 130, İbn Abdilberr, 1/286, 2/643, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/435.
128 İbn Sa'd, 4/128.
129 İbn Sa'd, 4/130, Hâkîm, 3/251, İbn Abdilberr, 2/643, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/435.
130 İbn Sa'd, 4/135.
131 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 5/385.
132 İbn Sa'd, 4/136, İbn Hacer, İsâbe, 2/319.
133 İbn Sa'd, 4/139, İbn Abdilberr, 4/1434, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 5/236, İbn Hacer, İsâbe, 3/448.
134 İbn Sa'd, 4/140.
135 İbn Sa'd, 4/140, İbn Abdilberr, 3/1064, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/26.
136 İbn Sa'd, 4/141.
137 İbn Sa'd, 4/189, İbn Abdilberr, 3/888, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/211.

87. Kays b. Huzâfe,[138]
88. Hişam b. Âs,[139]
89. Ebu Kays b. Hâris,[140]
90. Mahmiyye b. Cez',[141]
91. Süfyan b. Ma'mer,[142]
92. Sekran b. Amr,[143]
93. Sekran b. Amr'ın zevcesi Sevde Hatun,[144]
94. Mâlik b. Zem'a,[145]
95. Malik b. Zem'a'nın zevcesi Amre Hatun,[146]
96. İbn Ümmi Mektum,[147]
97. Amr b. Hâris,[148]
98. Osman b. Abdi Ganm,[149]
99. Sa'd b. Abdi Kays,[150]
100. Abdullah b. Hübeyb,[151]
101. Abdurrahman b. Hübeyb,[152]
102. Cuayl b. Sürâka,[153]
103. Yâsir b. Âmir,[154]
104. Yâsir b. Âmir'in zevcesi Sümeyye Hatun,[155]
105. Âkıl b. Ebi'l-Bükeyr,
106. Halid b. Ebi'l-Bükeyr,
107. İyas b. Ebi'l-Bükeyr,

---

138 İbn Sa'd, 4/191, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/418.
139 İbn Sa'd, 4/191, Hâkîm, 3/240, İbn Abdilberr, 4/1539, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 5/401.
140 İbn Sa'd, 4/194, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/259, İbn Hacer, İsâbe, 4/160-161.
141 İbn Sa'd, 4/198, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 5/119, İbn Hacer, İsâbe, 3/388.
142 İbn Sa'd, 4/202.
143 İbn Sa'd, 4/204.
144 İbn Sa'd, 8/52.
145 İbn Sa'd, 4/204, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 5/46.
146 İbn Sa'd, 8/273.
147 İbn Sa'd, 4/205, İbn Hacer, 2/523.
148 İbn Sa'd, 4/213, İbn Abdilberr, 3/1171, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/210.
149 İbn Sa'd, 4/214, İbn Abdilberr, 3/1037, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/583.
150 İbn Sa'd, 4/214, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/295.
151 İbn Sa'd, 4/245.
152 İbn Sa'd, 4/245.
153 İbn Sa'd, 4/245, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/338.
154 İbn Sa'd, 4/136, Belâzurî, Ensâb, 1/181, İbn Kuteybe, Maârif, s. 111, İbn Abdilberr, 4/1589, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 5/467, Zehebî, Siyer, 1/292, İbn Hacer, İsâbe, 3/647.
155 İbn Sa'd, 8/264.

108. Âmir b. Ebi'l-Bükeyr,[156]
109. Ammar b. Yâsir,[157]
110. Abdullah b. Yâsir,[158]
111. Suheyb b. Sinan,[159]
112. Utbe b. Gazvan,[160]
113. Mikdad b. Amr,[161]
114. Mus'ab b. Umeyr,[162]
115. Ebu Sebre,[163]
116. Ebu Sebre'nin zevcesi Ümmü Külsûm Hatun,[164]
117. Şemmas Osman b. Osman,[165]
118. Ebu Musa Abdullah b. Kaysu'l-Eş'arî,[166]
119. Zinnîre Hatun,[167]
120. Zinnîre Hatun'un kızı Ümmü Ubeys[168]

Yüce Allah hepsinden razı olsun!

Peygamberimiz Aleyhisselamın Dârü'l-Erkam'a Girip İslâmiyet'i Orada Yaymaya Devam Edişi

İslâm tarihinde "Dârü'l-İslâm" diye anılan[169] Dârü'l-Erkam, Ashab-ı Kiramdan Erkam b. Ebi'l-Erkam'ın[170] Mekke'de, Safâ tepeciğinin yanında bulunan evi olup[171] Kâbe'nin arsası, Harem'i içinde idi.[172]

---

156 İbn Sa'd, 8/388.
157 İbn Sa'd, 3/247, Belâzurî, Ensâb, 1/158, Hâkîm, 3/397, İbn Abdilberr, 2/728, İbn Esîr, 4/130.
158 İbn Sa'd, 4/136, Belâzurî, Ensâb, 1/157, İbn Kuteybe, s. 111, İbn Abdilberr, 4/1589, Zehebî, Siyer, 1/221, İbn Hacer, İsâbe, 2/382.
159 İbn Sa'd, 3/227, Belâzurî, Ensâb, 1/158, Hâkîm, 3/397, İbn Abdilberr, 2/728, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/130.
160 İbn Sa'd, 3/99, Hâkîm, 3/260, İbn Abdilberr, 3/1026, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/565, Zehebî, Siyer, 1/221, İbn Hacer, İsâbe, 2/455.
161 Ebu Nuaym, Hilye, 1/172, İbn Abdilberr, 4/1480, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 5/252, Zehebî, Siyer, 1/278, İbn Hacer, İsâbe, 4/454.
162 İbn Sa'd, 3/116, İbn Abdilberr, 4/147.
163 İbn Hacer, İsâbe, 4/84.
164 İbn Sa'd, 8/272, İbn Hacer, İsâbe, 4/490.
165 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/529.
166 İbn Sa'd, 4/105, İbn Abdilberr, 4/1763, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/306.
167 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/123.
168 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/365, İbn Hacer, İsâbe, 4/475.
169 İbn Sa'd, 3/243.
170 İbn Sa'd, 3/242, Ezrakî, 2/260, Hâkim, 3/502, İbn Abdilberr, 1/131, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/74, İbn Hacer, İsâbe, 1/28.
171 İbn Sa'd, 3/243, 3/502.
172 Ezrakî, 2/260, İbn Abdilberr, 1/131, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/74.

Peygamberimiz Aleyhisselam Kureyş müşriklerinden sakınarak[173] bu mübarek evde gizlenir;[174] yanına gelenleri orada İslâmiyet'e davet ederdi.[175]

Peygamberimiz Aleyhisselamla ashabı Dârü'l-Erkam'da[176] gizlice[177] toplanırlardı.[178]

Peygamberimiz Aleyhisselam, onlara orada Kur'ân-ı Kerîm okur ve öğretirdi.[179] Orada, topluca namaz da kılarlardı.[180]

Yüce Allah; dinini halka açıklamasını emir buyuruncaya kadar, üç yıl Peygamberimiz Aleyhisselam işini gizli yürütmüştür.[181]

Bu müddet içinde, yanına gelenleri Allah'ın birliğine inanmaya ve O'na ibadet etmeye, kendisinin de peygamberliğini tasdike gizlice davet etmekle uğraşmış,[182] birçok insan Dârü'l-Erkam'a girip Müslüman olmuşlardır.[183]

Dârü'l-Erkam Dârü'l-İslâm olarak seçilirken herhalde, Kâbe'nin arsası üzerinde yapılı ve Kâbe Haremine dahil bulunuşu;[184] kalabalık bir çevrede oluşu; oraya giren, oradan çıkanların pek belli olmayışı; halk ile temas kolaylığı gibi bazı özellikleri gözönünde tutulmuş olabilir.

Peygamberimiz Aleyhisselamın Dârü'l-Erkam'a girişi hadisesi, ilk sıralarda Müslüman olanların Müslüman oluşu tarihlerine de esas teşkil etmiş ve:

"Falanca, Resûlullah Aleyhisselamın Dârü'l-Erkam'a girip halkı orada İslâmiyet'e gizlice davete başlamasından önce Müslüman olmuştu." denilerek tarih düşürülmüştür.[185]

Dârü'l-Erkam'a Ne Zaman Girildiği ve Orada Ne Kadar Kalındığı Meselesi

Peygamberimiz Aleyhisselamın Dârü'l-Erkam'a giriş sebebi olarak, her ne kadar nübüvvetin dördüncü yılından itibaren başlayan mücadele devri

---

173 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/74.

174 Ezrakî, 2/200, 260, İbn Abdilberr, 1/131, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/74, Diyarbekrî, 1/293, Halebî, 1/456.

175 İbn Sa'd, 3/242, Hâkîm, 3/502, İbn Abdilberr, 1/131, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/74, Diyarbekrî, 1/293.

176 Ezrakî, 2/260, İbn Hazm, Cemhere, 1/143.

177 İbn Hazm, Cemhere, 1/143.

178 Ezrakî, 2/260, İbn Hazm, Cemhere, 1/143, Diyarbekrî, 1/293.

179 Ezrakî, 2/260.

180 Halebî, 1/457.

181 İbn İshak, İbn Hişam, 1/280, İbn Sa'd, 1/199, Belâzurî, Ensâb, 1/116, Yakubî, 2/24, Taberî, Târîh, 2/216, Mes'ûdî, Mürûc, 2/282, İbn Abdilberr, 1/35, İbn Cevzî, 1/181, İbn Esîr, Kâmil, 2/60, İbn Kayyım, 1/34, İbn Seyyid, 1/99, Zehebî, Târîh, 146, Kastallânî, Mevâhib, 1/60, Diyarbekrî, 1/287.

182 Yakubî, 2/24.

183 İbn Sa'd, 3/242, Hâkîm, 3/502, İbn Abdilberr, 1/131, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/74, İbn Hacer, İsâbe, 1/28.

184 İbn Sa'd, 3/243, Hâkîm, 3/502.

185 İbn Sa'd, 3/243, Zehebî, Siyer, 1/4.

içinde müşrikler tarafından yapılan baskı ve işkencelerin arttırılışı ileri sürülmekte[186] olup, bu hususta müşahhas bir misal verilmek istenilerek, Mekke vadilerinden bir vadide Sa'd b. Ebi Vakkas'ın bazı sahabilerle birlikte namaz kıldıkları sırada üzerlerine gelen müşriklerden bazı kimselerin Müslümanlarla münakaşaya ve hatta kavgaya tutuşmaları ve Sa'd b. Ebi Vakkas'ın da eline geçirdiği bir deve çene kemiğiyle vurup onlardan birisinin başını yarması hadisesi[187] üzerine Peygamberimiz Aleyhisselamın ashabı ile birlikte Dârü'l-Erkam'da gizlenmek zorunda kaldığı açıklanırsa da;[188] Sa'd b. Ebi Vakkas'la namaz kılan sahabiler arasında bulunan[189] Ammar b. Yâsir'in Dârü'l-Erkam'a girildikten sonra Müslüman olduğu[190] ve kendisinin Müslüman olmadan namaz kılmış olamayacağı gözönünde tutulursa, bu hadisenin Dârü'l-Erkam'a giriş sebebi olamayacağı açıktır.

Bu hususta, Müslümanlar ve gayrimüslimler tarafından kitap ve ansiklopedilerde ileri sürülen görüşler de gerçeği aksettirmekten uzaktırlar.

Meselâ, İngilizceden Türkçeye çevrilen İslâm Ansiklopedisi'nde:

Springer'e ve Caetani'ye dayanılarak kaleme alınmış olan "Erkam" maddesinde:

"Ömer'in ihtidasından biraz sonra, Peygamber, Erkam'ın evini bırakmıştır.

Orada ne zaman ve ne kadar kaldığı, kat'î olarak mâlûm değildir.

Fakat, 615-617 seneleri arasında kalmış olması muhtemeldir.

İbn Hişam, el-Erkam'dan hiç bahsetmez.

Taberî'nin bu vak'adan haberdar olmasına göre, İbn Hişam'ın da bilmesi icab ederdi.

Taberî umumî tarihinde vak'adan bahsederse de, Peygamberin hayatına ait fasılda bu noktaya temas etmez" denilmektedir.[191]

İngilizce, Fransızca ve Almanca "İslâm Ansiklopedisi"lerine dayanılmak ve ilmî bir tahrir heyetince gerekli incelemeler yapılmak suretiyle Arapça olarak yazılıp yayınlanmış bulunan Dâiretü'l-Maârifu'l-İslâmiye'nin "Erkam" maddesinde de:

---

186 Diyarbekrî, 1/293, A. Zeynî Dahlan, 1/99.

187 İbn İshak, İbn Hişam, 1/281-282, Belâzurî, Ensâb, 1/116, Taberî, Târîh, 2/216, İbn Hazm, Cevâmi, s. 51, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/367, İbn Hacer, İsâbe, 2/33, Halebî, 1/456.

188 Halebî, 1/456, A. Zeynî Dahlan, 1/99.

189 İbn İshak, İbn Hişam, 1/281-282, Belâzurî, Ensâb, 1/116, Taberî, Târîh, 2/216, İbn Hazm, Cevâmi, s. 51, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/367, İbn Hacer, İsâbe, 2/33.

190 Halebî, 1/456.

191 İslâm Ansiklopedisi, 4/316.

Peygamberin mihnetli günlerinde, emniyetli, davetini yapmaya elverişli ve yararlı bulduğu Dârü'l-Erkam'ı, Hz. Ömer'in Müslüman olması üzerine terk ettiği açıklandıktan sonra:

"Peygamberin, bu eve ne sığındığı tarih, ne de içinde kaldığı müddet hakkında bize tahkikli rivayetler zikredilmiş değildir.

Fakat, biz bunun 615 yılı ile 617 yılları arasında olduğunu söyleyebiliriz" denilmekte ve İngilizceden Türkçeye çevrilen İslâm Ansiklopedisi'nde olduğu gibi, İbn Hişam'ın bu evden hiç bahsetmediği ve Taberî'nin de, bu kıssayı bildiği halde, kitabının Peygamberimiz Aleyhisselamın siretine ait kısmında bundan hiç söz açmadığı görüşü tekrarlanmaktadır.[192]

Halbuki, kaynaklarımızdan bazılarında bu hususun da açıklanmış olduğu görülür. Meselâ:

1. İbn Sa'd (d. 168-ö. 230 Hicrî) Tabakâtü'l-Kübrâ'sında; Peygamberimiz Aleyhisselamın Dârü'l-Erkam'a girişinin İslâmiyet'in evvelinde olduğunu, Erkam'ın oğlu Osman'dan gelen rivayetle açıklar.[193]

2. Hâkim (d. 321-ö. 405 Hicrî) Müstedrek'inde, İbn Sa'd'in tesbitini -"evvel" kelimesini düşürmüş olarak- aynı senedle tekrarlar.[194]

3. İbn Hazm (d. 384-ö. 456 Hicrî) Cemhere'sinde, İslâmiyet daha Mekke'de ifşa edilmeden önce, Peygamberimiz Aleyhisselamın Dârü'l-Erkam'da Müslümanlarla birlikte toplandığını kaydeder.[195]

4. İbn Abdilber (d ?-ö. 463 Hicrî) İstiâb'ında, İslâmiyet'in evvelinde Peygamberimiz Aleyhisselamın Dârü'l-Erkam'da gizlenip, oradan çıkıncaya kadar insanları orada İslâmiyete davetle meşgul olduğunu bildirir.[196]

5. İbn Hacer (d. 773-ö. 852 Hicrî), bu hususta Hâkim'in söylediğini -ondan aldığını açıklamak suretiyle- tekrarlar.[197]

6. Nihayet, Diyarbekrî de (ö. 990 Hicrî) İslâmiyetin başlangıcında Peygamberimiz Aleyhisselamın Dârü'l-Erkam'da gizlendiği ve Müslümanlarla toplandığı rivayetini de kaydeder.[198]

Yukarıda sıraladığımız tarihî bilgilere göre; Peygamberimiz Aleyhisselamın Dârü'l-Erkam'a giriş tarihini nübüvvetin dördüncü yılı

---

192 Dâiretü'l-maârif el-İslâmiye, 4/316.
193 İbn Sa'd, 3/242.
194 Hakim, 3/502.
195 İbn Hazm, Cemhere, 1/143.
196 İbn Abdilberr, 1/131.
197 İbn Hacer, İsâbe, 1/28.
198 Diyarbekrî, 1/293.

değil, nübüvvetin birinci yılı ve hatta Erkam'ın Müslüman oluş tarihine göre, birinci yılın da ilk ayı olarak kabul etmek gerekir.

Dârü'l-Erkam'dan ne zaman çıkıldığı ve orada ne kadar kalındığı meselesine gelince; Abdullah b. Ömer'in bildirdiği gibi, Hz. Ömer nübüvvetin altıncı yılında, Zilhicce ayında Müslüman olmuş[199] ve Dârü'l-Erkam'dan çıkış da bu hadiseyi takip etmiştir.[200]

Dârü'l-Erkam'ın Geçirdiği Safhalar

Erkam b. Ebi'l-Erkam; sonradan Dârü'l-Erkam'ı vakıf olarak oğluna bırakmış, bu hususta Vakfiye'sinde şöyle demiştir:

"Bismillâhirrahmânirrahîm,

Bu, Erkam'ın, Safâ'dan biraz ilerideki evi hakkında yaptığı ahd ve vasiyyetidir ki onun arsası, Harem-i Şeriften mâdud bulunduğundan, o da haremleşmiş, dokunulmazlaşmıştır: Satılmaz ve tevarüs olunmaz.

Hişam b. Âs ve Hişam b. Âs'ın azadlı kölesi filan, buna şahittir."

Erkam'ın bu mübarek evi, içinde oğulları ve torunları tarafından oturulmak veya icarlarından yararlanılmak sûretiyle, Halife Ebu Câfer Mansur (ö. 158 Hicrî) zamanına kadar devam etti.

Halife Mansur; hac sırasında, Safâ ile Merve arasında sa'y ederken, Erkam'ın torunları, dedelerinin evinin arkasındaki bir çadırda bulunuyorlar, Mansur da onların alt taraflarından geçiyordu.

Aralarındaki mesafe çok kısa idi.

Mansur'un başındaki serpuşunu almak isteseler, elleriyle uzanıp alabilecek yükseklikte idiler.

Mansur; Merve'ye inip Safâ tepeciğine çıkıncaya kadar, onlara baktı durdu.

Mansur; Abdullah b. Osman b. Erkam'ın, Muhammed b. Abdullah b. Hasan'a uyanlardan olduğu halde onunla birlikte hareket etmemiş olmasıyla ilgilendi.

Abdullah b. Osman b. Erkam'ı hapsetmesi ve zincire vurması için, Medine valisine yazı yazdı. Sonra da Şihab b. Abdi Rab adındaki Kûfeli bir adamı Medine valisine gönderdi. Emrettiği şekilde hareket etmesi için valiye yazdığı mektubu da Şihab'la gönderdi.

---

199 İbn Sa'd, 3/269-270, Zürkânî, 1/272.

200 İbn Sa'd, 3/243, 269, Hâkîm, 3/502, Ebu Nuaym, Delâil, 1/1, 132, İbn Abdilberr, 1/132, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/74, İbn Kesîr, Bidâye, 3/31, İbn Hacer, İsâbe, 1/28.

Şihab, Abdullah b. Osman'ın hapsedildiği yere vardı.

Abdullah b. Osman, o zaman seksen yaşını aşmış bir ihtiyardı.

Zincire vurulmak onu son derecede üzmüş ve bunaltmıştı.

Şihab, ona:

"Ben seni içinde bulunduğun şu halden kurtarırsam, Dârü'l-Erkam'ı bana satar mısın? Çünkü, mü'minlerin emîri onu istiyor!

Eğer satacak olursan, senin hakkında onunla konuşayım, suçunu affettireyim?" dedi.

Abdullah b. Osman:

"O ev sadakadır, vakıftır.

Benim ondan ancak bir intifa hakkım vardır. Buna da kızkardeşim ve başkaları ortaktırlar!" dedi.

Şihab:

"Sen, kendine düşen hakkını bize ver! Ondan ilişiğini kes, kurtul!" dedi.

Bunun üzerine, Abdullah'ın şehadetle sabit olan hakkı hesaplanarak on yedi bin dinarlık bir satış senedi yazıldı.

Onun arkasından, parasının çokluğuna aldanarak, kızkardeşi de hakkını sattı.

Mansur, bu evde intifa hakkı olan herkesin intifa hakkını satın alıp ondan ilişkisini kesti.

Dârü'l-Erkam; Ebu Cafer Mansur'dan sonra, oğlu Halife Mehdi'ye geçti.

O da, zevcesi Hayzuran'a (Musa ve Harun'un annesine) bağışladı.

Hayzuran Hatun, Dârü'l-Erkam'ın çevresindeki evleri ve arsaları satın alıp ona katmak suretiyle, Dârü'l-Erkam'ı yeniden yaptırdı.[201]

Dârü'l-Hayzuran diye anılan ve içinde namaz kılınır mescid haline getirilen[202] Dârü'l-Erkam, daha sonra, Halife Câfer b. Musa'ya geçti.

Orada bir müddet de Mısırlılar ve Yemenliler oturdular.

Daha sonra, Gassan b. Abbad, Musa b. Câfer oğullarından onun hepsini veya çok kısmını satın aldı.[203]

En sonunda, onu Mısır Kahire Defterdarı İbrahim Bey, Sultan II. Selim'e hediye etti.

---

201 İbn Sa'd, 3/243-244, Hâkîm, 3/502-503.

202 Ezrakî, 2/260.

203 İbn Sa'd, 3/244, Hâkîm, 3/503.

III. Murad da, Hicrî 999 yılında, onu mescid tarzında yeniledi.[204]

Dârü'l-Erkam'ın son yapılı durumuna göre;

Kapısı doğu tarafına açılır.

Kapıdan, üzeri tavanlı, sekiz metre uzunluğunda, dört metre eninde bir sahanlığa girilir.

Sahanlığın solunda, üzeri tavanlı, eni üç metreye yakın bir sofa bulunmaktadır.

Ortadaki duvarın sağındaki kapıdan da, sekiz metre uzunluğunda ve bunun yarısına yakın eninde, tabanı hasırla döşeli bir kulübeye girilmektedir.[205]

Dârü'l-Erkam'ın En Son Durumu

Dârü'l-Erkam; günümüzde Suudî Arabistan Krallığınca, Harem-i Şerif için yapılan çevre düzenlemesinde yıkılarak arsası Harem'in arsasına katılmış, aslına rücu etmiştir.

Nübüvvetin (Peygamberliğin) Beş Devresi, Davet ve İcabet Ümmetleri

Davetin beş devresi olup, birinci devresi; nübüvvet (peygamberlik) devresidir.

Davetin ikinci devresi; en yakın hısım ve akrabayı, âhiret azabıyla korkutup uyarma devresidir.

Davetin üçüncü devresi; kendi kavmini âhiret azabıyla korkutup uyarma devresidir.

Davetin dördüncü devresi; kendilerine daha önce âhiret azabıyla korkutup uyarıcı gelmemiş bulunan bütün Arap kavimlerini âhiret azabıyla korkutup uyarma devresidir.

Davetin beşinci devresi; zamanın sonuna kadar, cinlerden ve insanlardan, kendilerine davet erişebilecek olanları âhiret azâbıyla korkutup uyarma devresidir.[206]

Ümmet; bir dinde veya bir zamanda, ya da bir yerde toplanmış olan her topluluğa denir.[207]

---

204 Eyyub Sabri Paşa, Mir'at-ı Mekke, s. 1050-1051.

205 İbrahim Rifat Paşa, Mir'atu'l-Haremeyn, 1/193.

206 İbn Kayyım, 1/34.

207 İbn Kuteybe, Te'vilu Müşkili'l-Kur'ân, s. 345-346.

Ümmet kelimesi, yalnız insan toplulukları için değil, yerde yürüyen hayvanlar, iki kanadıyla uçan kuşlar için de kullanılmıştır.[208]

Mütercim Âsım Efendi de Kamus tercemesinde şöyle der:

"Ümmet; kendilerine peygamber gönderilen cemaata denir; gerek iman eylesinler, (onlara) ümmet-i icâbet ıtlak olunur; gerek iman eylemesinler ki (onlara) ümmet-i davet ıtlak olunur ve her kabileden bir cemaata denür ve hayvan cinsüne denür."[209]

Kâfirler ümmet-i icabet değil, ümmet-i davettirler.[210]

Peygamberimiz Aleyhiselam, yalnız Araplara değil, bütün insanlara peygamber olarak gönderilmiştir.[211]

Peygamberimiz Aleyhisselam; Abdulmuttalib oğullarına yaptığı ilk hitabında da:

"Ey Abdulmuttalib oğulları![212] Ben özel olarak size, genel olarak da bütün insanlara peygamber gönderildim!" buyurmuştur.[213]

Ehl-i Kitab olan Yahudilerin ve Hristiyanların da, Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselamın risalet ve daveti dışında kalmadıkları da Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle açıklanmıştır:

"Ey Ehl-i Kitab! Peygamberlerin arası kesildiği bir zamanda, size (gerçekleri) apaçık söyleyip duran resûlümüz gelmiştir.

Tâ ki 'Bize ne bir rahmet müjdecisi, ne de bir azap habercisi gelmedi' (demenize meydan kalmasın!)

İşte, size rahmet müjdecisi de, azap habercisi de geldi artık!

Allah, her şeye hakkıyla kâdirdir!"[214]

Bunun içindir ki, Peygamberimiz Aleyhisselam; Hristiyan olan Rum kralı Herakliyus'a gönderdiği mektupta:

"...Ben, seni İslâm davetiyle Müslümanlığa davet ediyorum! Müslüman ol, selameti bul da, Allah sana ecir ve mükâfatını iki kat versin! Eğer bu davetimi kabul etmezsen, yoksul çiftçilerin, teb'an olan bütün halkın günahı senin boynuna olsun!"

---

208 En'âm: 38.
209 Mütercim Âsım Efendi, Kamûsu'l-muhît Tercemesi, 3/394.
210 Ebu'l-Beka, s. 73.
211 A'râf: 158, Sebe: 28.
212 Ahmed b. Hanbel, 1/159, Taberî, Târîh, 2/217, Heysemî, 8/302.
213 Ahmed b. Hanbel, 1/159, Belâzurî, Ensâb, 1/119, Taberî, Târîh, 2/217-218, İbn Esîr, Kâmil, 2/61, Heysemî, 8/302.
214 Mâide: 19.

'De ki: 'Ey Kitaplılar! Geliniz: Aramızda ve aranızda eşit ve ortak olan bir kelimede birleşelim de Allah'tan başkasına tapmayalım, O'na hiçbir şeyi eş, ortak tutmayalım. Allah'ı bırakıp da birbirimizi rab tanımayalım!'

Buna rağmen, onlar bu davetten yüz çevirirlerse, 'Siz şahit olunuz ki: Bizler, muhakkak Müslümanlarız!' deyiniz!' [Âl-i imrân: 64] buyurmuştur."[215]

Nübüvvetin ilk üç yıllık devresi, halkı İslâmiyete gizlice davetle geçmiş;[216] Peygamberimiz Aleyhisselam bu üç yıllık devrede bir ve şeriksiz olan Yüce Allah'a iman ve ibadete, kendisinin de Allah'ın kulu ve resûlü olduğunu tasdike ve putlara tapmaktan vazgeçmeye halkı gizlice davetle meşgul olmuştur.[217]

Bir yandan Peygamberimiz Aleyhisselamın,[218] bir yandan da Hz. Ebu Bekir'in, yanına gelenleri Allah'a imana ve İslâmiyete daveti neticesinde,[219] erkeklerden ve kadınlardan birçok insan İslâmiyete girmiş, İslâmiyet Mekke'de halk arasında konuşulur olmuştu.[220]

Peygamberimiz Aleyhisselamın En Yakın Hısımlarını Uyarışı ve Kendisine Yardıma Davet Edişi

Hz. Ali der ki:

"'Sen, ilkin en yakın hısımlarını inzar et, âhiret azabıyla korkut!' (Şuarâ: 214) âyeti nazil olunca,[221] Resûlullah Aleyhisselam beni çağırdı.[222]

'Ey Ali! Yüce Allah'ın, en yakın hısımlarımı inzar etmemi emir buyurması bana çok ağır geldi, kaygı verdi.[223]

---

215 Abdurrezzak, 5/346, Ahmed b. Hanbel, 1/263, Buhârî, Sahîh, 1/6, 4/4-5, 5/169, Müslim, 3/1396, Ebu Ubeyd, s. 34, Yakubî, 2/77, Taberî, Târîh, 3/87, Ebu Nuaym, Delâil, 2/345-346, İbn Cevzî, 2/724, İbn Kayyım, 3/71, İbn Seyyid, 2/261, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 31, Kastallânî, Mevâhib, 1/290, Diyarbekrî, 2/35, Suyutî, Hasâis, 2/121, Halebî, 3/261.

216 İbn Sa'd, 1/199, Belâzurî, Ensâb, 1/116, Yakubî, 2/24, Taberî, Târîh, 2/216, Ebu Nuaym, Delâil, 1/265, İbn Abdilberr, 1/35, İbn Cevzî, 1/181, İbn Esîr, Kâmil, 2/60, İbn Kayyım, 1/34, İbn Kesîr, Bidâye, 3/37, Kastallânî, Mevâhib, 1/60, Halebî, 1/456.

217 İbn Sa'd, 4/94, Hâkîm, 3/248, Beyhakî, Delâil, 2/161, 173, İbn Abdilberr, 2/423-424, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/97-98, İbn Kesîr, Bidâye, 3/32-33.

218 İbn Sa'd, 1/199, Belâzurî, Ensâb, 1/115, İbn Cevzî, 1/181, İbn Esîr, Kâmil, 2/60, İbn Seyyid, 1/98-99.

219 İbn İshak, İbn Hişam, 1/266-267, Taberî, Târîh, 2/215, Beyhakî, Delâil, 2/165, Muhibbü't-Taberî, 1/77, İbn Esîr, Kâmil, 2/59, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/585, İbn Seyyid, 1/94, Zehebî, Târîh, s. 138, İbn Kesîr, Bidâye, 3/29.

220 İbn İshak, İbn Hişam, 1/280, Beyhakî, Delâil, 2/175, İbn Esîr, Kâmil, 2/59, İbn Seyyid, 1/98.

221 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/126, Taberî, Târîh, 2/216, Tefsîr, 19/121, Ebu Nuaym, Delâil, 2/425-426, Beyhakî, Delâil, 2/179-180, İbn Cevzî, 1/184, İbn Esîr, Kâmil, 2/62, Zehebî, Târîh, s. 144-145, İbn Kesîr, Bidâye, 3/39.

222 Taberî, Târîh, 2/216-217, Tefsîr, 19/121, Ebu Nuaym, Delâil, 2/426, İbn Esîr, Kâmil, 2/62.

223 Taberî, Târîh, 2/217, Tefsîr, 19/121, Ebu Nuaym, Delâil, 2/425, İbn Cevzî, 1/184, İbn Esîr, Kâmil, 2/62.

Biliyorum ki ben ne zaman kavmime bu işi açmaya kalksam, muhakkak hoşuma gitmeyen bir şeyle karşılaşacağımı göreceğim.

Bunun üzerine, bir müddet sustum.

Cebrail Aleyhisselam bana geldi de:

'Yâ Muhammed! Eğer sen Yüce Rabbinin sana emrettiği şeyi yapmayacak olursan, Rabbin sana azab edecektir!' dedi.

Yâ Ali! Bize, bir sa' (dört kocaman avuç dolduracak kadar) yemek yap ve üzerine de koyun budundan et koy!

Bize bir kap da süt hazırla!

Sonra, Abdulmuttalib oğullarını benim için topla![224]

Onlarla bir konuşayım ve emrolunduğum şeyi kendilerine ulaştırayım' buyurdu.

Resûlullah'ın bana emrettiği şeyi[225] yaptım.

Abdulmuttalib oğulları Resûlullah'ın yanına toplandılar.

Onlar, o gün kırk kişi idiler.[226]

Yahut, kırk kişiden ya bir eksik,[227] ya da bir fazla idiler.[228]

Resûlullah'ın bütün amcaları, Ebu Talib, Hamza, Abbas ve Ebu Leheb de gelenler içinde bulunuyordu.

Abdulmuttalib oğulları yanına toplandıkları zaman, Resûlullah Aleyhisselam beni çağırdı.

Onlar için yaptığım yemeği getirmemi emretti.

Getirip önüne koydum.

Eti parçalayarak çanağın çevresine birer parça koyduktan sonra:

'Haydi yiyiniz, Bismillah!' buyurdu.

---

224 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/126-127, Taberî, Târîh, 2/217, Tefsîr, 19/121-122, Ebu Nuaym, Delâil, 2/425, Beyhakî, Delâil, 2/179-180, İbn Cevzî, 1/184, İbn Esîr, Kâmil, 2/62, Zehebî, Târîh, s. 144-145, İbn Kesîr, Bidâye, 3/39.

225 Taberî, Târîh, 2/217, Tefsîr, 19/122, Ebu Nuaym, Delâil, 2/425, İbn Cevzî, 1/184, İbn Esîr, Kâmil, 2/62.

226 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/127, Taberî, Târîh, 2/217, Tefsîr, 19/122, Ebu Nuaym, Delâil, 2/425, Beyhakî, Delâil, 2/180, İbn Cevzî, 1/184, İbn Esîr, Kâmil, 2/62, Zehebî, Târîh, s. 144-145, İbn Kesîr, Bidâye, 3/39.

227 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/127, Yakubî, 2/27, Taberî, Târîh, 2/217, Tefsîr, 19/122, Ebu Nuaym, Delâil, 2/425, Beyhakî, Delâil, 2/180, İbn Cevzî, 1/184, İbn Esîr, Kâmil, 2/62, Zehebî, Târîh, s. 145, İbn Kesîr, Bidâye, 3/39.

228 Yakubî, 2/227, Taberî, Târîh, 2/217, Tefsîr, 19/122, Ebu Nuaym, Delâil, 2/425, Beyhakî, Delâil, 2/180, İbn Esîr, 2/62, Zehebî, Târîh, s. 145, İbn Kesîr, Bidâye, 3/39.

Hepsi, ondan yediler ve tamamıyla doydular.[229]

Varlığım Kudret Elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki: Onların tümüne sunduğum yemeği,[230] onlardan bir tek adam bile yalnız başına yiyebilirdi!

Bundan sonra, Resûlullah Aleyhisselam:

'Yâ Ali! Onlara süt de içir!' buyurdu.

Onlara süt kabını getirdim.

Ondan da hepsi kanasıya içtiler.

Vallahi, o kaptaki süt kadarını, onlardan bir tek adam bile yalnız başına içebilirdi![231]

Yemeğin ve sütün kalanları, sanki hiç el dokunulmamış, yenilmemiş, içilmemiş gibi idi![232]

Resûlullah Aleyhisselam söze başlamak istediği sırada, Ebu Leheb:

'Şaşılacak şey! Arkadaşınız sizi büyük bir sihirle sihirledi![233] Doğrusu, biz bugünkü gibi bir sihir hiç görmedik!' dedi.[234]

Sonra da Resûlullah'a hitaben:

'Bunlar senin amcaların ve amcalarının oğullarıdır. Sen, onlara istediğini söyledin! Sen, dinden sapkınlığı bırak!

İyi bil ki: Kavmin, senin için bütün Arap topluluklarına karşı koymayı göze alacak değildir.

Bütün Kureyş kabileleriyle Araplar üzerlerine çullanmadan, ata oğullarının senin üzerinde durup seni haps ve esir etmeleri gerekir.

Onların böyle yapmaları, kendilerine, ötekinden daha kolaydır.

Ey kardeşimin oğlu! Ben; atanın oğullarına gelirken, senin getirdiğin gibi şer ve kötülük getiren bir kimse daha görmedim!' dedi.[235]

Resûlullah'ın konuşmasına imkân vermedi.

---

229 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/127, Taberî, Târîh, 2/217, Tefsîr, 19/122, Ebu Nuaym, Delâil, 2/425, Beyhakî, Delâil, 2/180, İbn Cevzî, 1/184, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/62, Zehebî, Târîh, s. 145, İbn Kesîr, Bidâye, 3/39.

230 Taberî, Târîh, 2/217, Tefsîr, 19/122, Ebu Nuaym, Delâil, 2/425, Beyhakî, Delâil, 2/180, İbn Cevzî, 1/184, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/62, Zehebî, Târîh, s. 145, İbn Kesîr, Bidâye, 3/39.

231 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/127, İbn Sa'd, 1/187, Taberî, Târîh, 2/217, Tefsîr, 19/122, Beyhakî, Delâil, 2/180, İbn Cevzî, 1/184, İbn Esîr, 2/62, Zehebî, Târîh, s. 145, İbn Kesîr, Bidâye, 3/39.

232 Ahmed b. Hanbel, 1/159, Taberî, Târîh, 2/217, Muhibbü't-Taberî, 2/221, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/350, Heysemî, 8/302.

233 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/127, Taberî, Târîh, 2/217, Tefsîr, 19/122, Ebu Nuaym, Delâil, 2/425, Beyhakî, Delâil, 2/180, İbn Cevzî, 1/185, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/62, Zehebî, Târîh, s. 145, İbn Kesîr, Bidâye, 3/39.

234 Heysemî, 8/302, Halebî, 1/460.

235 Belâzurî, Ensâb, 1/118, İbn Esîr, Kâmil, 2/61, Halebî, 1/458.

Dağıldılar.[236]

Ebu Leheb'in sözü, Resûlullah'ın çok ağırına gitti.

Resûlullah Aleyhisselam, o mecliste susup hiç konuşmadı.[237]

Bunun üzerine, Cebrail Aleyhisselam gelip, Allah'ın buyruğunu hemen yerine getirmesini, Resûlullah Aleyhisselama emir ve tavsiye etti.[238]

Kendisine bu hususta cesaret verdi.[239]

Ertesi günü, sabahleyin Resûlullah Aleyhisselam:

'Yâ Ali! O adam işittiğin sözlerle tez davranıp önüme geçti de, ben kavmimle konuşmadan onlar dağılıverdiler.

Sen önceki akşam bizim için yapmış olduğun kadar, yine yiyecek içecek hazırla![240] Sonra onları yanıma topla!' buyurdu.[241]

Yemeği yaptım. Sonra da, onları Resûlullah için topladım.[242]

Resûlullah Aleyhisselam, yemeği getirmem için bana seslendi.[243]

Resûlullah Aleyhisselam, geçen akşam yaptığı gibi yaptı (Yani, eti parçalayıp yemek çanağının çevresine birer parça koyduktan sonra):

'Haydi yiyiniz, Bismillah!' buyurdu.

Hepsi, ondan doyuncaya kadar yediler.[244]

Resûlullah Aleyhisselam:

'Haydi, onlara süt de içir!' buyurdu.

Kendilerine, içi süt dolu kabı getirdim.[245]

---

236 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/127, Taberî, Târîh, 2/217, Tefsîr, 19/122, Ebu Nuaym, Delâil, 2/425-426, Beyhakî, Delâil, 2/180, İbn Cevzî, 1/185, İbn Esîr, Kâmil, 2/62, Zehebî, Târîh, s. 145, İbn Kesîr, Bidâye, 3/39.

237 Belâzurî, Ensâb, 1/118.

238 Belâzurî, Ensâb, 1/118, Halebî, 1/459.

239 Belâzurî, Ensâb, 1/118.

240 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/127, Taberî, Târîh, 2/217, Tefsîr, 19/122, Ebu Nuaym, Delâil, 2/426, Beyhakî, Delâil, 2/180, İbn Cevzî, 1/185, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/62, Zehebî, Târîh, s. 145, İbn Kesîr, Bidâye, 3/39.

241 Taberî, Târîh, 2/217, Tefsîr, 19/122, Ebu Nuaym, Delâil, 2/426, İbn Cevzî, 1/185, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/62.

242 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/127, Taberî, Târîh, 2/217, Tefsîr, 19/122, Ebu Nuaym, Delâil, 2/426, Beyhakî, Delâil, 2/180, İbn Cevzî, 1/185, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/62, Zehebî, Târîh, s. 145, İbn Kesîr, Bidâye, 3/39.

243 Taberî, Târîh, 2/217, Tefsîr, 19/122, Ebu Nuaym, Delâil, 2/426.

244 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/127, Taberî, Târîh, 2/217, Tefsîr, 19/122, Ebu Nuaym, Delâil, 2/426, Beyhakî, Delâil, 2/180, İbn Esîr, Kâmil, 2/62, Zehebî, Târîh, s. 145, İbn Kesîr, Bidâye, 3/39.

245 Taberî, Târîh, 2/217, Tefsîr, 19/122, Ebu Nuaym, Delâil, 2/426.

O kaptan da, hepsi, kanasıya kadar süt içtiler.[246]

Vallahi, onların tümü için hazırladığım o yemeği de, o sütü de, onlardan bir tek adam bile yalnız başına yiyebilir, içebilirdi![247]

Resûlullah Aleyhisselam, onlara:

'Borcumu benim yerime hanginiz öder?' diye sordu.

Ben sustum.

Cemaat de sustu.

Resûlullah Aleyhisselam sorusunu tekrarlayınca:

'Ben öderim yâ Rasûlallah!' dedim. Resûlullah Aleyhisselam:

'Sen ödersin yâ Ali! Sen ödersin yâ Ali!' buyurdu.[248]

(Diğer bir rivayete göre; Resûlullah Aleyhisselam onlara:

"Benim borcumu benim yerime ödeyecek ve vaadlerimi yerine getirecek, Cennette benimle birlikte bulunacak, ev halkım içinde benim vekilim olacak kimdir?" diye sordu.

Onlardan birisi:

"Sen [kerem ve cömertlikte] denizsin! Sana bu hususta kim vekil olmaya güç yetirebilir?!" dedi.

Resûlullah Aleyhisselam sorusunu tekrarlayınca, Hz. Ali:

"Ben senin vekilin olurum!" dedi.[249]

Bunun üzerine, Resûlullah Aleyhisselam ona:

"Borcumu benim yerime sen ödeyecek ve vaadlerimi sen yerine getireceksin!" buyurdu.)[250]

Bundan sonra, Resûlullah Aleyhisselam konuşmasını şöyle sürdürdü:

'Hamd, Allah'a mahsustur. Ben, O'na hamdederim.

Yardımı da, O'ndan dilerim. O'na inanır, O'na dayanırım.

Şüphesiz bilir ve bildiririm ki: Allah'tan başka ilâh yoktur.

O, birdir; O'nun eşi, ortağı yoktur![251]

Herhalde, otlak aramaya gönderilen kimse, gelip de ailesine yalan söylemez.

---

246 İbn İshak, 3/127, Taberî, Târîh, 2/217, Tefsîr, 19/122, Ebu Nuaym, Delâil, 2/426, Beyhakî, Delâil, 2/180, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/62, Zehebî, Târîh, s. 145, İbn Kesîr, Bidâye, 3/39.

247 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/127, Beyhakî, Delâil, 2/180, İbn Kesîr, Bidâye, 3/39.

248 Heysemî, 8/302-303.

249 Ahmed b. Hanbel, 1/111, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/221.

250 Ahmed b. Hanbel'in Menâkıb'ından naklen Muhibbü't-Taberî, 2/221.

251 Belâzurî, Ensâb, 1/118, İbn Esîr, Kâmil, 2/61.

Vallahi, ben (faraza) bütün insanlara yalan söylemiş olsam, yine size karşı yalan söylemem! (Faraza) ben bütün insanları aldatmış olsam, yine sizi aldatmam!

Sizi Kendisine davet ettiğim Allah öyle bir Allah'tır ki, O'ndan başka hiçbir ilah yoktur!

Vallahi, sizler, uyur gibi öleceksiniz! Uykudan uyanır gibi de dirilecek ve bütün yaptıklarınızdan hesaba çekileceksiniz!

İyiliklerinizin mükâfatını görecek, kötülüklerinizin de cezasını çekeceksiniz!

Bunların sonucu ya temelli Cennette, ya da temelli Cehennemde kalmaktır![252]

İnsanlardan ilk inzar ettiğim kimseler sizlersiniz![253]

Ey Abdulmuttalib oğulları! Vallahi, Araplar içinde benim size getirdiğim, dünya ve âhiretiniz için hayırlı olan şeyden daha üstününü ve hayırlısını kavmine getirmiş bir yiğit bilmiyorum![254]

Ben, sizi dile kolay gelen, Mîzan'da ağır basan iki kelimeye dâvet ediyorum ki, o da:

Allah'tan başka hiçbir ilâh olmadığına ve benim de Allah'ın kulu ve resûlü olduğuma şehadet etmenizdir![255]

Yüce Allah, sizi buna davet etmemi bana emir buyurdu.[256]

Ey Abdulmuttalib oğulları! Ben, özel olarak size, genel olarak da bütün insanlara peygamber gönderildim!

Siz, bu hususta görmediğiniz mucizelerden bazısını da görmüş bulunuyorsunuz.[257] Üzerinde bulunduğum şeyde bana yardımcı ve kardeşim olmayı, Cennet kazanmayı hanginiz kabul eder?[258]

Hanginiz, bu yolda kardeşim ve sahibim olmak üzere, bana bey'at eder?' buyurdu.

Hiç kimse ayağa kalkmadı.

---

252 Belâzurî, Ensâb, 1/118, İbn Esîr, Kâmil, 2/61, Halebî, 1/459.

253 Belâzurî, Ensâb, 1/119.

254 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/127, Taberî, Târîh, 2/217, Tefsîr, 19/122, Beyhakî, Delâil, 2/180, İbn Cevzî, 1/185, İbn Esîr, Kâmil, 2/62-63, Zehebî, Târîh, s. 145, İbn Kesîr, Bidâye, 3/39.

255 Halebî, 1/460-461.

256 Taberî, Târîh, 2/217, Tefsîr, 19/122, İbn Cevzî, 1/185, İbn Esîr, Kâmil, 2/63.

257 Ahmed b. Hanbel, 1/159, Belâzurî, Ensâb, 1/119, Taberî, Târîh, 2/217-218, İbn Esîr, Kâmil, 2/63.

258 İbn Sa'd, 1/187.

Hemen, ben ayağa kalktım.

Yaşça oradakilerin en küçüğü idim. Resûlullah, bana:

'Sen otur!' buyurdu.

Sorusunu üç kere tekrarladı.

Her defasında, ben ayağa kalkıyordum. O da:

'Sen otur!' buyuruyordu.[259]

'Yâ Rasûlallah! Bunların yaşça en küçükleri ve bacakça en inceleri olsam da, sana ben kardeş ve yardımcı olurum' dedim.

Hepsi sustular.[260]

Resûlullah Aleyhisselam, sorularının üçüncüsünden sonra elini elimin üzerine koydu[261] da:

'İçinizde, bu benim kardeşim, vasîm ve vekilimdir.

Onun sözlerini dinleyiniz ve kendisine itaat ediniz!

Bu işe, amcamsız, amcamın oğlu varis oldu!' buyurdu.[262]

Davetliler gülüşerek ayağa kalktılar ve Ebu Talib'e:

'Bak! Sana, oğlunu dinlemeni emrediyor! Ona itaat et!' dediler.[263]

Ebu Talib:

'Bırakınız onu! Amcasının oğlu, onun başını hayırdan başka yana bükmez!' dedi.[264] Resûlullah Aleyhisselama da:

'Bizim katımızda, sana yardım etmek kadar sevgili bir şey yoktur.

Öğütlerini benimseyip kabullendik.

Sözlerini tamamıyla tasdik edip doğruladık!

Bu toplananlar, senin atalarının oğullarıdır.

Tabiî ki, ben de onlardan birisiyim!

Senin istediğin şeye onlardan koşacak olanların, andolsun ki, en çabuğu, en hayırlısı da benden başkası değildir!

Sen, emrolunduğun şeye devam et!

---

259 Ahmed b. Hanbel, 1/159, Taberî, Târîh, 2/218, Muhibbü't-Taberî, 2/221, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/350, Heysemî, 8/302.

260 İbn Sa'd, 1/187.

261 Ahmed b. Hanbel, 1/159, Taberî, Târîh, 2/218, Muhibbü't-Taberî, 2/221, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/350, Heysemî, 8/302.

262 Taberî, Târîh, 2/217.

263 Taberî, Târîh, 2/217-218, İbn Esîr, Kâmil, 2/63.

264 İbn Sa'd, 1/187.

Andolsun ki, etrafını kuşatıp seni korumaktan bir an geri durmayacağım!

Nefsimi, Abdulmuttalib'in dininden ayrılmak hususunda bana boyun eğer bulmadım!

Artık ben, onun üzerinde öldüğü dinde öleceğim!' dedi.[265]

Ebu Leheb'den başka, hepsi de yumuşak ve olumlu sözler söylediler.[266] Ebu Leheb ise:

'Ey Abdulmuttalib oğulları! Bu, vallahi, bir şerdir, kötülüktür![267]

Başkaları onun elini tutup bundan alıkoymadan önce, sizler onun ellerini tutup bundan alıkoyunuz!

Eğer siz bugün ona boyun eğecek olursanız, zillete, hakarete uğrarsınız!

Bunu korumaya kalkışacak olursanız, öldürülürsünüz!' dedi.[268]

Peygamberimiz Aleyhisselamın halası Safiyye binti Abdulmuttalib, Ebu Leheb'e:

'Ey kardeşim! Kardeşinin oğlunu ve onun dinini yardımsız, hor ve hakir bırakmak sana yakışır mı?!

Vallahi bilginler, öteden beri Abdulmuttalib'in soyundan bir peygamberin çıkacağını haber veregelmişlerdir.

İşte o peygamber budur!' dedi. Ebu Leheb:

"Bu, andolsun ki, boşuna bir umuntudur!

Zaten, kadınların sözleri erkeklere ayakbağı ve köstek mesabesindedir!

Kureyş aileleri ve onlarla birlikte bütün Araplar ayaklandığı zaman, onlara karşı koyacak bizim ne gücümüz var?

Vallahi, biz onların yanında bir lokmayız!' dedi. Ebu Talib ona:

'Ey korkak adam! Vallahi biz, sağ oldukça ona yardım edecek, onu savunacak ve koruyacağız!' dedi ve Peygamber Aleyhisselama da:

'Ey kardeşimin oğlu! Rabbine davet etmek istediğin zamanı bilelim, silahlanıp seninle birlikte ortaya çıkarız!' dedi."[269]

---

265 Belâzurî, Ensâb, 1/119, İbn Esîr, Kâmil, 2/61.

266 Belâzurî, Ensâb, 1/119, Yakubî, 2/27, Halebî, 1/459.

267 Belâzurî, Ensâb, 1/119, İbn Esîr, Kâmil, 1/61, Halebî, 1/459.

268 Belâzurî, Ensâb, 1/119, Yakubî, 2/27, İbn Esîr, Kâmil, 2/61, Halebî, 1/459.

269 Belâzurî, Ensâb, 1/119, Yakubî, 2/27-28, Halebî, 1/459.

Peygamberimiz Aleyhisselamın Safâ Tepeciğinden Kureyşlilere Seslenişi

"Sen, ilkin, en yakın hısımlarını inzar et!"[270] Yani, "küfürleri yüzünden üzerlerine azap inebileceğini hatırlatarak onları korkut, uyar!"[271] mealli âyet nazil olduğu zaman;[272] Resûlullah Aleyhisselam, günlerden bir gün[273] Safâ tepeciğine kadar gitti.[274] Orada, yüksekçe bir taşın üzerine çıktı.[275]

Şehadet parmaklarını kulaklarına tıkadı. Yüksek sesle:[276]

"Yâ Sabâhâh!*[277] Ey Kureyş cemaati!" diyerek bağırdı.[278]

"Kim bu seslenen?" diye sordular.[279]

"Muhammed,[280] Safâ tepesinden sesleniyor!" dediler.[281]

Kureyş kabileleri içinde Peygamber Aleyhisselama akraba olmayan bir kabile bulunmadığından,[282] Peygamber Aleyhisselam da kabile kabile bütün Kureyşlilere seslenmişti.[283]

İşitenler, gelip Peygamberimizin karşısında toplandılar.[284]

Gelemeyenler de, toplantının sebebini anlamak için, yerlerine adam gönderdiler.[285]

Yanına gelen Kureyşliler Peygamber Aleyhisselama:

---

270 Şuarâ: 214.

271 Taberî, Tefsîr, 19/118.

272 İbn Sa'd, 1/200, Ahmed b. Hanbel, 1/307, Buhârî, Sahîh, 3/190, Müslim, 1/192-193, Tirmizî, Sünen, 5/338, Belâzurî, Ensâb, 1/120, Nesâî, 6/248, Taberî, Târîh, 2/216.

273 Ahmed b. Hanbel, 1/307, Müslim, 1/194, Belâzurî, Ensâb, 1/121, Taberî, Târîh, 2/216.

274 Ahmed b. Hanbel, 1/307, Müslim, 1/194, Taberî, Târîh, 2/216, Beyhakî, Delâil, 2/181, İbn Kesîr, Bidâye, 3/38.

275 Buhârî, Sahîh, 6/16, Müslim, 1/193, Beyhakî, Delâil, 2/178, İbn Cevzî, 1/183, Halebî, 1/460.

276 Tirmizî, Sünen, 5/339, Taberî, Tefsîr, 19/120.

* "Yâ Sabâbâh," "Düşman tarafından kuşatıldık! Sarıldık! Sabah vakti gelip çattı! Hemen çarpışmaya hazırlanın!" gibi anlamlara gelir. (İbn Esîr, Nihâye, 1/6-7).

277 Ahmed b. Hanbel, 1/307, Müslim, 1/194, Tirmizî, Sünen, 5/339, Belâzurî, Ensâb, 1/121, Taberî, Târîh, 2/216, İbn Cevzî, 1/183, İbn Esîr, Kâmil, 2/60, Zehebî, Târîh, s. 144, İbn Kesîr, Bidâye, 3/38, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 7, Diyarbekrî, 1/288, Halebî, 1/460.

278 İbn Sa'd, 1/200, İbn Cevzî, 1/183.

279 Müslim, 1/194, Taberî, Târîh, 2/216, Zehebî, Târîh, s. 144, Halebî, 1/460.

280 İbn Sa'd, 1/200, Müslim, 1/194, Taberî, 2/216, İbn Cevzî, 1/183, Zehebî, Târîh, s. 144, Halebî, 1/460.

281 İbn Sa'd, 1/200, İbn Cevzî, 1/183.

282 İbn Sa'd, 1/24, Buhârî, Sahîh, 4/154.

283 Buhârî, Sahîh, 4/160.

284 İbn Sa'd, 1/200, Ahmed b. Hanbel, 1/307, Müslim, 1/194, Taberî, Târîh, 2/216, Beyhakî, Delâil, 2/181, İbn Esîr, Kâmil, 2/60, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 7.

285 Ahmed b. Hanbel, 1/307, Buhârî, Sahîh, 6/16, Taberî, Tefsîr, 19/121, Begavî, 2/175, İbn Kesîr, Bidâye, 3/38, Halebî, 1/460.

"Yâ Muhammed! Ne haber var?" diye sordular.[286]

Peygamber Aleyhisselam:

"Benimle sizin haliniz, düşmanı görünce ailesini haberdar etmek için koşmaya başlayan ve düşmanın kendisinden önce ailesine yetişip zarar vermesinden korkarak 'Yâ Sabâhâh!' diye bağıran bir adamın haline benzer.[287]

Ne dersiniz? Ben, size şu dağın eteğinden[288] veya şu vadiden,[289] sizi yağmalamak isteyen[290] birtakım atlıların çıkıvereceğini, yahut akşama, sabaha, düşman baskınına uğrayacağınızı[291] haber verirsem, beni tasdik eder, doğrular mısınız?" diye sordu.[292]

"Evet! Seni tasdik eder, doğrularız![293]

Çünkü, biz seni bütün tecrübelerimizde doğru sözlü bulduk![294]

Sen, bizim katımızda herhangi bir suçla suçlanmış bir kişi değilsin![295]

Hakkındaki tecrübelerimizde, sende hiçbir yalana rastlamış değiliz!" dediler.[296]

Bunun üzerine, Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Öyle ise, ben sizi şiddetli bir azap önünde inzara, korkutup uyarmaya memurum:[297]

Ey Abdulmuttalib oğulları!

---

286 İbn Sa'd, 1/200, Ahmed b. Hanbel, 1/281, Belâzurî, Ensâb, 1/121, Taberî, Târîh, 2/216, İbn Cevzî, 1/183.

287 Ahmed b. Hanbel, 3/476, Müslim, 1/193, Taberî, Tefsîr, 19/120, İbn Cevzî, 1/183, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/350.

288 İbn Sa'd, 1/200, Ahmed b. Hanbel, 1/307, Müslim, 1/194, Belâzurî, Ensâb, 1/120, Begavî, 2/175, İbn Cevzî, 1/183, İbn Esîr, Kâmil, 2/60, Zehebî, Târîh, s. 146, İbn Kesîr, Bidâye, 3/38.

289 Buhârî, Sahîh, 6/17, Begavî, 2/175.

290 Ahmed b. Hanbel, 1/307, Buhârî, Sahîh, 6/17, Begavî, 2/175, İbn Cevzî, 1/183, İbn Kesîr, Bidâye, 3/38.

291 Ahmed b. Hanbel, 1/307, Belâzurî, Ensâb, 1/121, Taberî, Târîh, 2/216, Beyhakî, Delâil, 2/182, Zehebî, Târîh, s. 146, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 7.

292 İbn Sa'd, 1/200, Ahmed b. Hanbel, 1/281, Buhârî, Sahîh, 6/17, Müslim, 1/194, Belâzurî, Ensâb, 1/120, Taberî, Târîh, 2/216, Beyhakî, Delâil, 2/182, Begavî, 2/175, İbn Cevzî, 1/183, İbn Esîr, Kâmil, 2/60, Zehebî, Târîh, s. 146, İbn Kesîr, Bidâye, 3/38.

293 İbn Sa'd, 1/200, Ahmed b. Hanbel, 1/281, Buhârî, Sahîh, 6/17, Belâzurî, Ensâb, 1/183, İbn Esîr, Kâmil, 2/60, İbn Kesîr, Bidâye, 3/38, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 7.

294 Buhârî, Sahîh, 6/17, Begavî, 2/175.

295 İbn Sa'd, 1/200, İbn Cevzî, 1/183.

296 İbn Sa'd, 1/200, Müslim, 1/194, Belâzurî, Ensâb, 1/120, Taberî, Târîh, 2/216, İbn Cevzî, 1/183, İbn Esîr, 2/60, Zehebî, Târîh, s. 146.

297 İbn Sa'd, 1/200, Ahmed b. Hanbel, 1/281, Buhârî, Sahîh, 6/17, Müslim, 1/194, Belâzurî, Ensâb, 1/120, Taberî, Târîh, 2/216, Beyhakî, Delâil, 2/182, Begavî, 2/175, İbn Cevzî, 1/183, İbn Esîr, Kâmil, 2/60, Zehebî, Târîh, s. 146, İbn Kesîr, Bidâye, 3/38.

Ey Abdi Menaf oğulları!

Ey Zühre oğulları!

Ey filanoğulları!..

Ey filanoğulları!..

diyerek birer birer Kureyş kabilesinin bütün ailelerine seslenip:

"Yüce Allah; en yakın hısımlarımı azab ile korkutmamı bana emretti. Sizler 'Lâ ilâhe illallah=Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur' demedikçe; ben size ne dünyada bir yarar, ne de âhirette bir nasip sağlayabilirim" buyurdu.[298]

Peygamberimiz Aleyhisselama atmak için eline bir taş alan Ebu Leheb:[299]

"Yuh sana! Sen, bugün, gelip de, bizi bunun için mi topladın?!" diyerek bağırdı.[300]

Resûlullah Aleyhisselam, hitap ve uyarısına şöyle devam buyurdu:

"Ey Kureyş cemaati! Kendinizi Cehennem ateşinden kurtarınız![301]

Ey Ka'b b. Lüey oğulları! Kendinizi Cehennem ateşinden kurtarınız!

Ey Mürre b. Ka'b oğulları! Kendinizi Cehennem ateşinden kurtarınız!

Ey Abduşşems oğulları! Kendinizi Cehennem ateşinden kurtarınız!

Ey Abdi Menaf oğulları! Kendinizi Cehennem ateşinden kurtarınız!

Ey Hâşim oğulları! Kendinizi Cehennem ateşinden kurtarınız!

Ey Abdulmuttalib oğulları! Kendinizi Cehennem ateşinden kurtarınız![302]

Ey Kureyş cemaati! Kendinizi Allah'tan satın alınız!

Ben, sizi Allah'ın azabından kurtarabilecek hiçbir şeye malik değilim.[303]

Ey Abdi Menaf oğulları! Kendinizi Allah'tan satın alınız![304]

Ben, sizi Allah'ın azabından kurtarabilecek hiçbir şeye malik değilim![305]

Ey Abdulmuttalib oğulları! Kendinizi Allah'tan satın alınız!

Ben, sizi Allah'ın azabından kurtarabilecek hiçbir şeye malik değilim.[306]

---

298 İbn Sa'd, 1/200, Belâzurî, Ensâb, 1/120, İbn Cevzî, 1/184.

299 Zemahşerî, 4/290, Râzî, 32/166, Kurtubî, 20/235, Hâzin, 4/424, Beyzâvî, 2/580, Ebussuud, 9/210, Diyarbekrî, 1/288.

300 İbn Sa'd, 1/200, Ahmed b. Hanbel, 1/281, Buhârî, Sahîh, 6/17, Müslim, 1/194, Belâzurî, Ensâb, 1/120-121, Taberî, Târîh, 2/216, Beyhakî, Delâil, 2/182, Begavî, 2/175, İbn Cevzî, 1/184, İbn Esîr, Kâmil, 2/60-61, Zehebî, Târîh, s. 146, İbn Kesîr, Bidâye, 3/38.

301 Tirmizî, Sünen, 5/338, Deylemî, 5/285.

302 Müslim, 1/192, Nesâî, 6/248, Taberî, Tefsîr, 19/120, Kurtubî, 13/143.

303 Buhârî, Sahîh, 6/17, Müslim, 1/193, Nesâî, 6/249, Taberî, Tefsîr, 19/119.

304 Nesâî, 6/248-249.

305 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/128, Buhârî, Sahîh, 6/17, Nesâî, 6/248-249.

306 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/128, Buhârî, Sahîh, 4/161, 6/17, Müslim, 1/193, Nesâî, 6/249-250, Taberî, Tefsîr, 19/119.

Ey Abbas b. Abdulmuttalib! Ben, seni Allah'ın azabından kurtarabilecek hiçbir şeye malik değilim![307]

Ey Zübeyr b. Avvam'ın annesi! Resûlullah'ın halası Safiyye!

Ey Muhammed'in kızı Fâtıma! Kendinizi Allah'tan satın alınız!

Siz, benim malımdan, dilediğinizi benden isteyiniz!

Fakat, ben sizi Allah'ın azabından kurtarabilecek hiçbir şeye malik değilim.[308]

Şu kadar ki, sizlerin bir hısımlığınız var!

Ben hısımlık suyu ile sulayacağım!" buyurdu.[309]

Bundan sonra, Resûlullah Aleyhisselam:

"Ey Fihr hanedanı!" diyerek seslendi.

Ebu Leheb:

"İşte, Fihr oğulları yanındalar!" dedi.

Resûlullah Aleyhisselam:

"Ey Galib hanedanı!" diyerek seslenince, Muharib b. Fihr oğullarıyla Hâris b. Fihr oğulları dönüp geri gittiler.

Resûlullah Aleyhisselam:

"Ey Lüey b. Galib hanedanı!" diyerek seslenince, Teymü'l-Erdem b. Galib oğulları dönüp geri gittiler.

Resûlullah Aleyhisselam:

"Ey Ka'b hanedanı!" diyerek seslenince, Âmir b. Lüey oğullarıyla Avf b. Lüey oğulları dönüp geri gittiler.

Resûlullah Aleyhisselam:

"Ey Mürre b. Ka'b hanedanı!" diyerek seslenince, Adiyy b. Ka'b oğulları ile Husays b. Ka'b'ın iki oğlu olan Sehm ve Cumah oğulları dönüp geri gittiler.

Resûlullah Aleyhisselam:

"Ey Kilab hanedanı!" diyerek seslenince, Teym b. Mürre oğullarıyla Mahzum b. Yakaza b. Mürre oğulları dönüp geri gittiler.

Resûlullah Aleyhisselam:

"Ey Kusayy hanedanı!" diyerek seslendiği zaman, Zühre oğulları dönüp geri gittiler.

---

307 Buhârî, Sahîh, 6/17, Müslim, 1/193, Nesâî, 6/249-250.

308 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/128, Buhârî, Sahîh, 4/161, 6/17, Müslim, 1/193, Nesâî, 6/249.

309 Müslim, 1/192, Tirmizî, Sünen, 5/339, Nesâî, 6/248, Taberî, Tefsîr, 19/119.

Resûlullah Aleyhisselam:

"Ey Abdi Menaf oğulları!" diyerek seslenince, Abduddar oğulları ve onlarla beraber Esed b. Abduluzzâ b. Kusayy oğulları dönüp geri gittiler.

Ebu Leheb:

"İşte, Abdi Menaf oğulları!" dedi.

Resûlullah Aleyhisselam:

"Ey Hâşim hanedanı!" diyerek seslenince, Abdüşşems oğullarıyla Nevfel oğulları dönüp geri gittiler.

Orada, yalnız Abdulmuttalib oğulları kaldı.

Ebu Leheb:

"İşte, Hâşim oğulları toplanmış bulunuyorlar!" dedi.

Resûlullah Aleyhisselam, onlara:

"Ben, sizi 'Lâ ilâhe illallâhu vahdehû lâ şerîke leh=Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur! O, birdir! O'nun ortağı yoktur!' diyerek şehadet getirmeye davet ediyorum!

Ben de, O'nun kulu ve resûlüyüm!

Bunu böylece kabul ve ikrar ettiğiniz takdirde, sizin Cennete gireceğinize kefil olurum![310]

Siz, Kıyamet günü iyi amellerinizle gelmez de dünyayı boyunlarınıza yüklenmiş olduğunuz halde gelirseniz, ben sizden yüz çeviririm (yüzünüze bakmam)!

O zaman siz bana:

'Yâ Muhammed!' dersiniz.

Ben ise, şöyle derim:

[Resûlullah Aleyhisselam "Şöyle derim" buyururken, yüzünü onlardan başka tarafa çevirdi.]

Siz, bana:

'Yâ Muhammed!' dersiniz. Ben ise, size şöyle derim:

[Resûlullah Aleyhisselam, "Şöyle derim" buyururken, yüzünü onlardan başka tarafa çevirdi.]"[311]

---

310 Belâzurî, Ensâb, 1/119-120, Yakubî, 2/27.

311 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/128.

İslâmiyeti Mekke'de Yaymaya Çalışanlar ve Müslümanlıklarını Hiç Çekinmeden Açıklayanlar

Peygamberimiz Aleyhisselamla yanında bulunan Müslümanlar İslâmiyeti açıkladıkları zaman, Mekke'de İslâmiyeti duymayan kalmadı.

Hz. Ebu Bekir bir köşede,

Saîd b. Zeyd bir köşede,

Hz. Osman bir köşede,

Ebu Ubeyde b. Cerrah bir köşede.. halkı, İslâmiyete davet ve teşvik etmeye koyuldular.[312]

Her tehlikeyi göze alarak, Müslümanlıklarını, herkesten önce şu yedi mücahit açıklamıştı:

1. Resûlullah Aleyhisselam,
2. Hz. Ebu Bekir,
3. Bilal-i Habeşî,
4. Mikdad b. Esved,
5. Suheyb b. Sinan,
6. Ammar b. Yâsir,
7. Sümeyye Hatun (Ammar b. Yâsir'in annesi).[313]

İslâmiyetin Mekke'de Açıklanışından Sonra Müslüman Olanlardan Bazıları

1. Peygamberimiz Aleyhisselamın halası Hz. Safiyye,[314]
2. Peygamberimiz Aleyhisselamın halası Hz. Âtike,[315]
3. Peygamberimiz Aleyhisselamın amcası Hz. Abbas,
4. Hz. Abbas'ın zevcesi Ümmü Fadl Hatun,
5. Hz. Abbas'ın âzadlısı Ebu Râfi',
6. Amr b. Abese,
7. Ebu Zerri'l-Gıfârî.

Ebu Râfi' der ki:

---

312 İbn Sa'd, 1/200, Belâzurî, Ensâb, 1/123.

313 İbn Sa'd, 3/233, İbn Ebî Şeybe, 13/47-48, Ahmed b. Hanbel, 1/404, Belâzurî, Ensâb, 1/158, Hâkîm, 3/349, Ebu Nuaym, Hilye, 1/172, İbn Abdilberr, 4/1864, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/152, Zehebî, Siyer, 1/293, İbn Kesîr, Bidâye, 3/58.

314 İbn Sa'd, 8/41.

315 İbn Sa'd, 8/43, Zehebî, Târîh, 2/195, İbn Hacer, İsâbe, 4/358.

"Ben, Abbas b. Abdulmuttalib'in kölesi idim.

İslâmiyet ev halkı içinde şâyi olup, Abbas Müslüman oldu.

Ümmü Fadl da Müslüman oldu.

Ben de Müslüman oldum.

Abbas; kavminden korkar ve onlara aykırı davranır görünmek istemez, Müslümanlığını gizlerdi.

Çünkü, kendisi servet sahibi olup, serveti de kavminin üzerinde (veresiyede) dağınık bir halde bulunuyordu."[316]

Amr b. Abese'nin Müslüman Oluşu

Amr b. Abese der ki:

"Ben, Cahiliye devrinde kavmimin putlarına tapmaktan yüz çevirmiştim. Tapılan putların boş olduğunu[317] görüyor;[318] insanların putlara taptıkları için, dalâletten başka bir şey üzerinde bulunmadıklarını anlıyordum.[319]

Onlar birtakım taşlara tapıyorlardı ki, taş insana ne zarar, ne de yarar verebilirdi.[320]

Putlara tapmanın boşluğu, içime doğmuştu.[321]

Teymâ halkından,[322] Kitab Ehli olan bir zâta rastladım.[323] Ona:

'Ben; bir yere konup da yanlarında put bulunmayınca, içlerinden birisi giderek dört taş getiren, onlardan üçü ile tenceresine ocak çatan ve yakışıklı olan dördüncüsüne tapan, oradan göç edileceği zaman da onu orada bırakan, her konduğu yerde bulduğu daha yakışıklısına tapan kabile halkından bir kimseyim!

İnsana ne yarar, ne de zarar veremeyen bir şeyi put edinmenin bâtıl ve boş olduğunu sanıyorum.

Sen, beni bundan daha hayırlısına kılavuzlasana!' dedim.[324]

O da:

'Mekke'den bir zât zuhur edecek, kavminin tapageldikleri putlardan yüz çevirip, halkı onlardan başkasına davet edecektir.

316 İbn Sa'd, 4/10, Belâzurî, Ensâb, 1/477, Hâkîm, 3/323, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/106.
317 İbn Sa'd, 4/217, Ahmed b. Hanbel, 4/111, Ebu Nuaym, Delâil, 1/257, İbn Abdilberr, 3/1192.
318 Ahmed b. Hanbel, 4/112, Ebu Nuaym, Delâil, 1/257, İbn Abdilberr, 3/1192.
319 Ahmed b. Hanbel, 4/112, Müslim, 1/569, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/76, İbn Hacer, İsâbe, 3/6.
320 Ebu Nuaym, Delâil, 1/257, İbn Abdilberr, 3/1193.
321 İbn Abdilberr, 3/1192, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/251.
322 İbn Sa'd, 4/217.
323 İbn Sa'd, 4/217, Ebu Nuaym, Delâil, 1/257, İbn Abdilberr, 3/1193.
324 İbn Sa'd, 4/217.

Sen onu gördüğün, duyduğun zaman, Ona hemen tâbi ol!

Çünkü, O, dinin üstününü getirecektir!' dedi.

Artık, o günden beri, Mekke'den her gelenin yanına varıp 'Mekke'de olan biten bir şey var mı?' diye sorardım.

'Bir şey yok!' denilince,[325] ev halkımın yanına dönerdim.

Ev halkım yola uzak değil, yakındı.

Mekke'den, deve üzerinde gelen kimselerin önlerine gerilip:

'Mekke'de, hadiselerden bir hadise var mı?' diye sordukça:

'Yok!' derlerdi.

Ben, yine bir gün yola oturmuştum.

Deve üzerinde bir kimse çıkageldi. Ona:

'Nereden geliyorsun?' diye sordum.

'Mekke'den geliyorum' dedi. Ona:

'Orada yeni bir haber var mı?' diye sordum.

'Evet, var![326] Mekke'de bir zât zuhur etti. Kavminin putlarından yüz çevirip, halkı onlardan başkasına iman ve ibadete davet ediyor!' dedi.

Hemen ev halkımın yanına döndüm.[327] Devemin üzerine atlayıp Mekke'ye geldim.[328]

Mekke'de, her zaman gelişimde indiğim yere indim.

Onun nerede olduğunu sordum.[329]

Bir de ne göreyim? Resûlullah Aleyhisselam gizlenmiş!

Kavmi ise, ona karşı çok cür'etli ve şiddetli davranmaktalar.[330]

Bana:

'Geceleyin, tavaf ettiği sıradan başka bir zamanda, Onunla görüşmeye kadir olamazsın!' denildi.

Bunun üzerine, Kâbe'nin önünde yatıp uyudum.

Kendisini, ancak tehlil sesiyle tanıyabildim. Hemen yanına vardım, kendisine selam verdim.[331]

---

325 İbn Sa'd, 4/217-218, Ebu Nuaym, Delâil, 1/257, İbn Abdilberr, 3/1193.

326 Ebu Nuaym, Delâil, 1/257, İbn Abdilberr, 3/1193-1194.

327 İbn Sa'd, 4/218, Ahmed b. Hanbel, 4/112, İbn Abdilberr, 3/1192-1194.

328 İbn Sa'd, 4/218, Ahmed b. Hanbel, 4/112, Müslim, 1/569, Ebu Nuaym, Delâil, 1/257, İbn Abdilberr, 3/1194.

329 İbn Sa'd, 4/218, Ahmed b. Hanbel, 4/111, Ebu Nuaym, Delâil, 1/257, İbn Abdilberr, 3/1194.

330 İbn Sa'd, 4/218, Ahmed b. Hanbel, 4/112, Ebu Nuaym, Delâil, 1/257-258, İbn Abdilberr, 3/1194.

331 Ahmed b. Hanbel, 4/111, Ebu Nuaym, Delâil, 1/258, İbn Abdilberr, 3/1194.

'Sen, nesin?' dedim.

'Ben, peygamberim' buyurdu.

'Peygamber, ne demek?' dedim.

'Resûlullah demektir' buyurdu.

'Seni kim gönderdi?' diye sordum.

'Yüce Allah gönderdi' buyurdu.

'Seni ne ile gönderdi?' diye sordum.

'Bir olan Allah'a eş, ortak koşmaksızın ibadet etmek,

Putları kırıp atmak,

Akrabaya yardım etmek,[332]

Kan dökmemek,

Yol güvenliğini sağlamak.. vazifesiyle gönderdi' buyurdu.

'Sen ne güzel şeylerle gönderilmişsin!

Ben sana iman ve senin getirdiklerini tasdik ediyorum![333]

Uzat elini, bey'at edeyim sana!' dedim.

Elini uzattı. Kendisine, İslâmiyet üzerine bey'at ettim.[334]

'Senin yanında, bu hususta sana yardımcı kimler var?' diye sordum.

'Bir hür ile bir köle' buyurdu.[335]

O sırada, yanında, Ebu Bekir b. Ebi Kuhâfe ile Ebu Bekir'in azadlı kölesi Bilal bulunuyordu.[336]

'Sana ben de tâbi oluyorum!' dedim.[337]

'Yanında kalayım mı? Yoksa, ev halkımın yanına döneyim mi? Ne buyurursun?' diye sordum.[338]

'Sen, şu gününde bunu yapamazsın.[339] Benim yanımda kalamazsın![340]

---

332 İbn Sa'd, 4/218, Ahmed b. Hanbel, 4/112, Müslim, 1/569, Ebu Nuaym, Delâil, 1/258, İbn Abdilberr, 3/1194, Hâkim, 3/617, Beyhakî, Delâil, 2/168, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/251-252, İbn Hacer, İsâbe, 3/6.

333 İbn Sa'd, 4/218, Ahmed b. Hanbel, 4/111, Ebu Nuaym, Delâil, 1/258, İbn Abdilberr, 3/1194.

334 İbn Abdilberr, 3/1193, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/252.

335 Ahmed b. Hanbel, 4/112, Müslim, 1/569, Hâkîm, 3/617, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/76, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/252.

336 Ahmed b. Hanbel, 4/112.

337 Ahmed b. Hanbel, 4/112, Müslim, 1/569, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/77.

338 İbn Sa'd, 4/218, Ahmed b. Hanbel, 4/111, Ebu Nuaym, Delâil, 1/258, İbn Abdilberr, 3/1194, İbn Hacer, İsâbe, 3/6.

339 Ahmed b. Hanbel, 4/112, Müslim, 1/569, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/77.

340 İbn Sa'd, 4/218.

Benim durumumu,[341] Allah'tan getirip tebliğ ettiğim şeylere karşı[342] insanların[343] tutumunu,[344] nasıl katı ve kötü[345] davrandıklarını görmüyor musun?!

Sen şimdi ev halkının yanına dön! Onların yanında otur!

Benim gideceğim yere gittiğimi işittiğin zaman, yanıma gel! Bana tâbi ol!' buyurdu.

Bunun üzerine, dönüp ev halkımın yanına gittim"[346]

Allah ondan razı olsun!

Ebu Zerri'l-Gıfârî'nin Müslüman Oluşu

Ebu Zerri'l-Gıfârî; Amr b. Abese ile, bir anadan doğma kardeş idiler.[347]

Kendisi, Cahiliye devrinde putlara tapmazdı.[348]

"Ben kavmimin tapageldikleri putlardan yüz çevirmiştim!" dediği zaman, Abdullah b. Abbas:

"Senin taptığın ne idi?" diye sormuştu.

Ebu Zerri'l-Gıfârî:

"Hiçbir şey değildi!" demiştir.[349]

Mekke halkından bir adam, bir gün Ebu Zerri'l-Gıfârî'ye:

"Mekke'de bir zât, senin dediğin gibi 'Lâ ilâhe illallah=Allah'tan başka ilah yoktur' diyor ve kendisinin peygamber olduğunu söylüyor" diye haber vermişti. Ebu Zerri'l-Gıfârî:

"O, kimlerdendir?" diye sorunca, Mekkeli adam:

"Kureyş'tendir!" demişti.[350]

Ebu Zerri'l-Gıfârî der ki:

"Ben Gıfâr kabilesinden bir adamdım.

---

341 Ahmed b. Hanbel, 4/112, Müslim, 1/569, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/77.

342 İbn Sa'd, 4/218, Ahmed b. Hanbel, 4/112, Ebu Nuaym, Delâil, 1/258, İbn Abdilberr, 3/1194.

343 İbn Sa'd, 4/218, Ahmed b. Hanbel, 4/111, Müslim, 1/569, Ebu Nuaym, Delâil, 1/258, İbn Abdilberr, 3/1194, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/77.

344 Müslim, 1/569.

345 İbn Sa'd, 4/218, Ahmed b. Hanbel, 4/111, Müslim, 1/569, Ebu Nuaym, Delâil, 1/258, İbn Abdilberr, 3/1194.

346 İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/77.

347 İbn Hacer, İsâbe, 1/252.

348 İbn Sa'd, 4/222, Ebu Nuaym, Hilye, 1/156, Zehebî, Siyer, 2/38.

349 Heysemî, 9/327.

350 İbn Sa'd, 4/223.

'Mekke'de bir zât zuhur etmiş, kendisinin peygamber olduğunu söylüyormuş' diye bize bir haber erişince,[351] Yüce Allah daha o zaman kalbime İslâmiyet sevgisini düşürdü.[352] Kardeşim Üneys'e:

'Hayvanına bin! Şu vadiye doğru git!

Kendisine gökten haber geldiğini söyleyen[353] O zât ile konuş![354]

Kendisinin söyledikleri şeyleri dinle![355]

Kendisi hakkında benim için bilgi edin![356] Haberi bana getir!' dedim.[357]

Kardeşim[358] Üneys, Mekke'ye kadar[359] gitti.[360]

Onunla buluştu.[361]

Kendisinin söylediklerini dinledikten sonra, dönüp[362] yanıma geldi.[363] Ona:

'Ne yaptın?[364] Ne haber var sende?' diye sordum.[365]

'Mekke'de, senin dininde bir zâta rastladım ki, kendisini Allah'ın gönderdiğini söylüyor' dedi.

'Halk, Onun hakkında ne söylüyor?' diye sordum.

'Şair, kâhin, sihirbaz diyorlar!' dedi.

Üneys, şair kişilerdendi. O:

'Ben, doğrusu, kâhinlerin sözünü dinledim. Onun söylediği, kâhinlerin sözü değil!

---

351 Buhârî, Sahîh, 4/158, Hâkim, 3/338, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/38.

352 İbn Sa'd, 4/222.

353 Buhârî, Sahîh, 4/241, Müslim, 4/1923, İbn Abdilberr, 4/1653, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/38, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/100, İbn Kesîr, Bidâye, 3/34, İbn Hacer, İsâbe, 4/62.

354 Buhârî, Sahîh, 4/158, Hâkim, 3/338, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/38, Zehebî, Siyer, 2/37.

355 İbn Sa'd, 4/224, Buhârî, Sahîh, 4/241, Müslim, 4/1923, İbn Abdilberr, 4/1653, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/38, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/100, İbn Kesîr, Bidâye, 3/34.

356 Buhârî, Sahîh, 4/241, Müslim, 4/1923, İbn Abdilberr, 4/1653, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/38, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/100, İbn Kesîr, Bidâye, 3/34.

357 İbn Sa'd, 4/224, Buhârî, Sahîh, 4/158, Müslim, 4/1923, Hâkîm, 3/338, İbn Abdilberr, 4/1653, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/38, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/100, İbn Kesîr, Bidâye, 3/34.

358 Buhârî, Sahîh, 4/241.

359 İbn Sa'd, 4/224, Müslim, 4/1923, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/38.

360 İbn Sa'd, 4/224, Ahmed b. Hanbel, 5/174, Buhârî, Sahîh, 4/158, Müslim, 4/1923, Ebu Nuaym, Delâil, 1/254, Beyhakî, Delâil, 2/209, İbn Abdilberr, 4/1653, Zehebî, Siyeru alâmu'n-nübelâ, 2/37.

361 Buhârî, Sahîh, 4/158, Zehebî, Siyer, 2/37.

362 İbn Sa'd, 4/224, Buhârî, 4/241, Müslim, 4/1923, İbn Abdilberr, 4/1653, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/38, İbn Kesîr, Bidâye, 3/34.

363 Ahmed b. Hanbel, 5/174, Beyhakî, Delâil, 2/209, Zehebî, Târîh, s. 166.

364 Müslim, 4/1923, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/35.

365 Buhârî, Sahîh, 4/158, Hâkim, 3/338, Zehebî, Siyer, 2/37.

Onun sözünü şiirin her çeşidine de tatbik ettim.[366] Vallahi,[367] benden sonra[368] Ona şiir demeye kimsenin dili varamaz!

Vallahi, O muhakkak sadıktır.

Onlar ise, muhakkak yalancıdırlar![369]

Vallahi, ben öyle bir zât gördüm ki; hayrı,[370] iyiliği, ahlâkî faziletleri[371] emrediyor, şerden, kötülükten de sakındırıyor.[372]

Onu ahlâkî faziletleri emrederken ve öyle bir söz söylerken gördüm ki, o söz sihir değildir' dedi.[373]

Vallahi, ben kardeşim Üneys'ten daha üstün bir şair duymadım![374]

Kardeşime:

'Sen bana bu hususta arzu ettiğim, gönlüme şifa verir, müşkillerimi giderir bir haber getirmedin![375]

Kendim gidip Onu görürüm' dedim. Üneys:

'Olur! Fakat, sen Mekke halkından sakınıcı ol!

Çünkü, onlar Ona karşı son derecede kin besliyorlar. Hep surat asıp duruyorlar' dedi.[376]

Hemen, azık dağarcığımı, su tulumumu yüklendim.[377] Elime bir asâ alıp yola düştüm, Mekke'ye ulaştım.

Resûlullah'ı şahsen tanımıyor, başkasından sormayı da uygun bulmuyor, Mescid-i Haram'da bulunuyor ve Zemzem suyundan içip duruyordum.[378]

O sırada, yanıma Ali b. Ebi Talib uğradı ve:

'Şu adam herhalde garîbdir, sanırım' dedi. Ona:

'Evet! Garîbim' dedim. Bana:

---

366 İbn Sa'd, 4/220, Ahmed b. Hanbel, 5/174, Müslim, 4/1923, Ebu Nuaym, Delâil, 1/254, Beyhakî, Delâil, 2/209, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 10/35, Zehebî, Târîh, s. 166, İbn Kesîr, Bidâye, 3/35.

367 Ahmed b. Hanbel, 5/174.

368 Müslim, 4/1923, Beyhakî, Delâil, 2/209, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/36, Zehebî, Târîh, s. 167.

369 İbn Sa'd, 4/220, Ahmed b. Hanbel, 5/174, Müslim, 4/1923, Ebu Nuaym, Delâil, 1/254, Beyhakî, Delâil, 2/209, Zehebî, Târîh, s. 167, İbn Kesîr, Bidâye, 3/35.

370 Buhârî, Sahîh, 4/158, Hâkim, 3/338, Zehebî, Siyer, 2/37.

371 İbn Sa'd, 4/224.

372 İbn Sa'd, 4/224, Buhârî, Sahîh, 4/158, Hâkîm, 3/338, Zehebî, Târîh, 2/37.

373 Buhârî, Sahîh, 4/241, Müslim, 4/1922-1923, İbn Abdilberr, 4/1653, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/38, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/100, İbn Kesîr, Bidâye, 3/34, İbn Hacer, İsâbe, 4/62.

374 Kadı Iyaz, 1/219.

375 Buhârî, Sahîh, 4/158, 241, Müslim, 4/1924, Hakim, 3/338, İbn Abdilberr, 4/1653, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/39, Zehebî, Târîh, s. 167, İbn Kesîr, Bidâye, 3/34, İbn Hacer, 4/62.

376 İbn Sa'd, 4/220, Ahmed b. Hanbel, 5/174, Müslim, 4/1924, Ebu Nuaym, Delâil, 1/254, Beyhakî, Delâil, 2/209, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/38. Zehebî, Târîh, s. 167, İbn Kesîr, Bidâye, 3/35.

377 Buhârî, Sahîh, 4/158, 241.

378 Buhârî, Sahîh, 4/158-159, Hâkîm, 3/338, Zehebî, Siyer, 2/37.

'Öyle ise, kalk, benimle birlikte bizim eve git!' dedi.

Onunla birlikte gittim.

Ne o bana bir şey sordu, ne de ben ona bir şey haber verdim.

Sabaha çıkınca, Resûlullah'ı sormak için, kuşluk vakti Mescid-i Haram'a gittim.

Fakat, hiç kimse Onun hakkında bana bir haber vermedi.

Yine, Ali bana uğradı da:

'Bu adam için, daha yerini öğrenmek zamanı gelmedi mi?!' dedi. Ben:

'Hayır!' dedim. Ali:

'Öyle ise gel, benimle birlikte bizim eve git!' dedi.

Evlerine varınca, bana:

'Senin işin nedir? Sen bu şehre ne için geldin?' diye sordu.

Ona:

'Gizli tutacağına[379] ve işim hakkında bana kılavuzluk edeceğine[380] söz verirsen, sana haber veririm' dedim.

'Öyle yaparım' deyince:

'Bize erişen habere göre; burada bir zât çıkmış, kendisinin peygamber olduğunu söylüyormuş![381] Onunla konuşması,[382] ondan işittiklerini ezberleyip bana haberini getirmesi için,[383] kardeşimi göndermiştim.[384] Kardeşim bana gönlüme şifa verecek bir haber getirmedi.[385] Kardeşimin getirdiği haber gönlüme şifa vermediği için,[386] onunla kendim buluşup konuşmak üzere[387] geldim'[388] dedim.

Bunun üzerine, Ali bana:

'Sen, geldiğine isabet ettin, akıllılık ettin![389]

Bu zât Allah'ın resûlüdür, hak peygamberdir![390]

Sabahladığın vakit, sen beni takip et!

---

379 Buhârî, Sahîh, 4/159, Hâkim, 3/338, Zehebî, Siyer, 2/37.
380 Buhârî, Sahîh, 4/241, Müslim, 4/1924.
381 Buhârî, Sahîh, 4/159, Hâkim, 3/338, Zehebî, Siyer, 2/37.
382 Buhârî, Sahîh, 4/159.
383 İbn Sa'd, 4/225.
384 İbn Sa'd, 4/225, Buhârî, Sahîh, 4/159.
385 İbn Sa'd, 4/225.
386 Buhârî, Sahîh, 4/159.
387 İbn Sa'd, 4/225, Buhârî, Sahîh, 4/159.
388 İbn Sa'd, 4/225.
389 Buhârî, Sahîh, 4/159, Hâkim, 3/338-339.
390 Buhârî, Sahîh, 4/241, Müslim, 4/1924, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/39, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/100.

Ben senin için korkulacak bir şey görürsem,[391] ya ayakkabımı düzeltiyormuşum gibi duvara doğru yönelir dururum;[392] ya da döküyormuşum gibi yaparım.[393]

Sen, durup beni bekleme, git![394]

Ben geçip gidersem, sen arkamdan gel ve benim girdiğim yere sen de gir!' dedi.[395]

O gitti, ben de gittim.

Nihayet o, Peygamber Aleyhisselamın huzuruna girdi.

Ben de kendisiyle birlikte girdim.[396]

'Esselâmü aleyke yâ Rasûlallah!' diyerek Onu ilk kez İslâm selâmı ile ben selamladım.[397] Bana:

'Sen, kimsin?' diye sordu.

'Gıfâr oğullarından bir adamım' dedim.[398] Kendisine:

'Yâ Muhammed! Sen insanları nelere davet ediyorsun?' diye sordum.

Resûlullah:

'Bir olan ve hiçbir şerîki olmayan Allah'a imana ve putları gidermeye ve benim de Resûlullah olduğuma şehadet etmeye davet ediyorum' buyurdu.[399]

'Bana İslâmiyeti (nasıl Müslüman olunacağını) bildir!' dedim.

Bildirince, hemen oracıkta Müslüman oldum.[400]

'Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhû ve rasûlüh=Şehadet ederim ki, Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur ve yine şehadet ederim ki, Muhammed, Allah'ın kulu ve resûlüdür' diyerek şehadet getirdim.[401]

Resûlullah Aleyhisselamın yüzünde sevinç belirdiğini gördüm.[402]

---

391 İbn Sa'd, 4/225, Buhârî, Sahîh, 4/159, Müslim, 4/1924, Hâkîm, 3/339, İbn Abdilberr, 4/1654, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/38, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/100, Zehebî, Siyer, 2/37.

392 Buhârî, Sahîh, 4/159, Hâkîm, 3/339, Zehebî, Siyer, 2/37.

393 İbn Sa'd, 4/225, Buhârî, Sahîh, 4/241, Müslim, 4/1924, İbn Abdilberr, 4/1654, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/39, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/100.

394 Buhârî, 4/159, Hâkîm, 3/339, Zehebî, Siyer, 2/37.

395 Buhârî, 4/159, Müslim, 4/1924, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/39.

396 Buhârî, Sahîh, 4/159, Hâkim, 3/339, Zehebî, Siyer, 2/37.

397 Ebu Nuaym, Hilye, 1/136, 159, Hâkîm, 3/342, İbn Abdilberr, 4/1654, Beyhakî, Delâil, 2/212, Zehebî, Târîh, s. 168, 170.

398 İbn Abdilberr, 4/1654.

399 İbn Sa'd, 4/225.

400 Buhârî, Sahîh, 4/159.

401 İbn Sa'd, 4/222, Hâkîm, 3/342, İbn Abdilberr, 4/1654, Beyhakî, Delâil, 2/212, Zehebî, Târîh, s. 170.

402 Hâkîm, 3/342, Beyhakî, Delâil, 2/212, Zehebî, Târîh, s. 170.

Resûlullah Aleyhisselam:

'Ey Ebu Zer! Sen şimdi bu işi Mekkelilerden gizli tut, memleketine dön, git!' buyurdu.[403]

'Yâ Rasûlallah! Ben dinimi açıklamak istiyorum' dedim.[404]

Resûlullah Aleyhisselam:

'Ben senin hakkında Mekkelilerden endişe ediyorum![405] Öldürülürsün diye korkuyorum' buyurdu.[406]

'Yâ Rasûlallah! Ben öldürüleceğimi bilsem de bunu muhakkak yapacağım' dedim. Resûlullah Aleyhisselam sustu.[407]

'Seni hak dinle peygamber gönderen,[408] varlığım Kudret Elinde bulunan Allah'a[409] yemin ederim ki,[410] Mescid-i Haram'da,[411] onların arasında bunu[412] İslâmiyeti[413] bağıracağım![414] İslâmiyeti haykırarak açıklamadıkça yurduma dönüp gitmeyeceğim' diyerek,[415] Kureyşlilerin Mescid-i Haram'da halkalandıkları, konuştukları sırada[416] Mescid-i Haram'a varıp yüksek sesle:[417]

'Ey Kureyş cemaati![418] Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhû ve rasûlüh=Şehadet ederim ki, Allah'tan başka

---

403 Buhârî, 4/159, Hâkîm, 3/339, İbn Abdilberr, 4/1654, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/40, Zehebî, Târîh, s. 170, İbn Kesîr, Bidâye, 3/34.

404 Ebu Nuaym, Hilye, 1/158, Heysemî, 9/328.

405 İbn Abdilberr, 4/1624.

406 Heysemî, 9/328.

407 Ebu Nuaym, Hilye, 1/158, Heysemî, 9/328.

408 Buhârî, Sahîh, 4/159, Hâkîm, 3/339, Zehebî, Siyer, 2/37, İbn Kesîr, Bidâye, 3/34.

409 İbn Sa'd, 4/225, Buhârî, Sahîh, 4/242, Müslim, 4/1924, İbn Abdilberr, 4/1654, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/39, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/100, İbn Hacer, İsâbe, 4/63.

410 İbn Sa'd, 4/225, Buhârî, Sahîh, 4/159, 242, Müslim, 4/1924, Hâkîm, 3/339, İbn Abdilberr, 4/1654, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/39, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/100, Zehebî, Siyer, 2/37.

411 İbn Sa'd, 4/225.

412 Buhârî, Sahîh, 4/159, 242, Müslim, 4/1924, Hâkîm, 3/339, İbn Abdilberr, 4/1954, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/39, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/100, Zehebî, Siyer, 2/37.

413 İbn Sa'd, 4/225, Ebu Nuaym, Hilye, 1/158.

414 Buhârî, Sahîh, 4/159, Müslim, 4/1924, Hâkîm, 3/339, İbn Abdilberr, 4/1654, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/39, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/100, Zehebî, Târîh, 2/37.

415 İbn Sa'd, 4/225, Ebu Nuaym, Hilye, 1/158.

416 Heysemî, 9/328.

417 İbn Sa'd, 4/225, Buhârî, Sahîh, 4/159, Müslim, 4/1924, Ebu Nuaym, Hilye, 1/158, Hâkîm, 3/339, İbn Abdilberr, 4/1654, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/39, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/100, İbn Kesîr, Bidâye, 3/34, Heysemî, 9/328.

418 Buhârî, Sahîh, 4/159, Hâkim, 3/339, Zehebî, Târîh, s. 170.

hiçbir ilah yoktur ve yine şehadet ederim ki, Muhammed Allah'ın kulu ve resûlüdür!' diyerek bağırdım.[419] Müşrikler:

'Adam sapıttı! Adam sapıttı![420] Kalkınız yürüyünüz şu Sâbiî'nin üzerine!' diyerek silkinip kalkıverdiler; beni öldüresiye[421] dövdüler, yere serdiler.[422]

O sırada, Abbas b. Abdulmuttalib yetişip üzerime kapandı ve onlara:

'Yazıklara olsun size! Siz Gıfâr kabilesinden bir adamı öldürüyorsunuz da,[423] onun Gıfâr kabilesinden olduğunu ve tüccarlarınızın Şam'a giden yolunun bunların yurdundan geçtiğini bilmiyorsunuz!?[424] Ey Kureyş cemaati! Sizler tüccarsınız! Ticaret yolunuz da Gıfâr yurdunun üzerindedir! Yoksa, siz ticaret yolunuzun kesilmesini mi istiyorsunuz?'[425] diyerek çıkışınca üzerimden çekildiler,[426] başımdan dağıldılar.[427]

Ertesi gün sabahleyin, yine Mescid-i Haram'a vardım.

Dünkü söylediğimin aynını tekrar söyledim.

Onlar da:

'Kalkınız, yürüyünüz şu Sâbiî'nin üzerine!' diyerek kalkıverdiler.

Dünkü gibi, yine öldüresiye[428] dövdüler ve yere serdiler.

O sırada, yine Abbas yetişip onlara dün söyledikleri gibi söyleyince, bıraktılar.[429] Beni öldürdüklerini sandılar.

Kalkıp Resûlullah Aleyhisselamın yanına vardım.

Resûlullah Aleyhisselam, halimi görünce:

'Ben seni men etmemiş miydim?' buyurdu.

'Yâ Rasûlallah! Bu, kalbimde bir istekti. Ben de onu yerine getirdim' dedim.

---

419 İbn Sa'd, 4/225, Buhârî, Sahîh, 4/159, Müslim, 4/1924, Ebu Nuaym, Hilye, 1/158, Hâkîm, 3/339, İbn Abdilberr, 4/1654, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/39, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/100, Zehebî, Târîh, s. 170, İbn Kesîr, Bidâye, 3/34, Heysemî, 9/328, İbn Hacer, İsâbe, 4/68.

420 İbn Sa'd, 4/225, Ebu Nuaym, Hilye, 1/158-159.

421 Buhârî, Sahîh, 4/159, Hâkîm, 3/339, Zehebî, Târîh, s. 170.

422 İbn Sa'd, 4/225, Buhârî, Sahîh, 4/242, Müslim, 4/1924, Ebu Nuaym, Hilye, 1/159, Hâkîm, 3/339, İbn Abdilberr 4/1954, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/39, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/100, İbn Kesîr, Bidâye, 3/34.

423 Buhârî, 4/159, Hâkîm, Hilye, 3/339, Zehebî, Târîh, s. 170.

424 Buhârî, Sahîh, 4/242, Müslim, 4/1924-1925, İbn Abdilberr, 4/1654, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/39-40, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/101, İbn Kesîr, Bidâye, 3/34.

425 İbn Sa'd, 4/225, Ebu Nuaym, Hilye, 1/159.

426 Buhârî, Sahîh, 4/159, Hâkim, 3/339.

427 Ebu Nuaym, Hilye, 1/159.

428 Buhârî, Sahîh, 4/159, Hâkim, 3/339.

429 İbn Sa'd, 4/225, Buhârî, Sahîh, 4/159, 242, Müslim, 4/1924-1925, Ebu Nuaym, Hilye, 1/159, Hâkîm, 3/339, İbn Abdilberr, 4/1654, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/40, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/100, İbn Kesîr, Bidâye, 3/34.

Bir müddet, Resûlullah Aleyhisselamın yanında bulundum.[430]

'Ey Allah'ın Peygamberi! Sen ne yapmamı bana emredersin?[431] Yâ Rasûlallah! İstediğini bana emret!' dedim.[432]

Resûlullah Aleyhisselam:

'Emrim sana gelince, onu kavmine haber ver, tebliğ et![433]

Ortaya çıkışımızın haberi sana eriştiği zaman, yanıma gel!' buyurdular."[434]

Bunun üzerine, Ebu Zerri'l-Gıfârî:

"Yâ Rasûlallah! Şimdi ben ev halkımın yanına döneceğim!

Senin savaşla memur olacağın zamana kadar bekleyecek, o zaman gelip yanına katılacağım!" dedi. Peygamberimiz Aleyhisselam ona:

"İyi edersin, hemen dön git!" buyurdu.[435]

Allah ondan razı olsun!

Peygamberimiz Aleyhisselamın Tevhid Akidesini Yaymaya Koyuluşu

Peygamberimiz Aleyhisselamın amcası Ebu Talib; zengin olmamasına rağmen, Kureyşîlerin seyyidi, ulu kişisi ve şereflisi idi.

Kendisinin sözü dinlenir, emirlerine karşı gelmekten çekinilirdi.[436]

Ebu Talib Amca, babası Abdulmuttalib'in vasiyyeti üzerine, Peygamberimiz Aleyhisselamı sekiz yaşında iken yanına alıp, onu kendi çocuklarından ziyade üzerine titreyerek büyütmüş;[437] yirmi beş yaşında bulunduğu sırada da Hz. Hatice ile evlendirmek suretiyle, ona karşı babalık ve hâmîlik vazifesini gereği gibi yerine getirmişti.[438]

Yüce Allah'ın buyruğunu yerine getirmek için yardım istediği sırada da,[439] Abdulmuttalib oğulları arasında yalnız o, Peygamberimiz Aleyhisselama:

---

430 Heysemî, 9/328.

431 İbn Sa'd, 4/225.

432 Ebu Nuaym, Hilye, 1/158.

433 İbn Sa'd, 4/225, Buhârî, Sahîh, 4/241-242, Müslim, 4/1924, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/39, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/100, İbn Kesîr, Bidâye, 3/34.

434 Buhârî, Sahîh, 4/159, Hâkîm, 3/339, Ebu Nuaym, Hilye, 1/158, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 10/40, Zehebî, Siyer, 2/37.

435 İbn Sa'd, 4/222.

436 Yakubî, 2/14.

437 İbn Sa'd, 1/119-120, Ebu Nuaym, Delâil, 1/166, İbn Cevzî, 1/130-131, İbn Kesîr, Bidâye, 2/282-283.

438 İbn İshak, İbn Hişam, 1/198-201, İbn Sa'd, 1/132, Belâzurî, Ensâb, 1/99, Yakubî, 2/20, Taberî, Târîh, 2/196, İbn Abdilberr, 4/1818, İbn Cevzî, 1/145, İbn Seyyid, 1/50, Zehebî, Târîh, s. 65, İbn Kesîr, Bidâye, 2/295, Diyarbekrî, 1/264.

439 Ahmed b. Hanbel, 1/159, Taberî, Târîh, 2/218, Muhibbü't-Taberî, 2/221, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/350, Heysemî, 8/302.

"Etrafını kuşatıp seni korumaktan bir an geri durmayacağım!" diyerek, İslâm dâvâsında da kendisini destekleyeceğine kesin söz vermiş bulunuyordu.[440]

Ebu Talib Amca Peygamberimiz Aleyhisselamın üzerine böyle olanca şefkatiyle eğildiği ve yanıbaşına dikilerek onu koruduğu zaman, Peygamberimiz Aleyhisselam, Yüce Allah'ın "Şimdi sen, ne ile emrolunuyorsan apaçık bildir! Müşriklere aldırış etme!" buyruğuna uyarak,[441] vazifesini açıkça yerine getirmeye;[442] gecede gündüzde, açıkta gizlide.. halkı tevhid akidesine davete koyuldu.

Kendisini bundan ne bir döndürücü döndürebildi, ne bir engelleyici engelleyebildi.

Hac mevsimlerinde; halkın toplu bulundukları yerleri durmadan dolaşarak, rastladığı herkesi, -hür köle, zayıf kavi, zengin fakir- ayırt etmeden, Allah'ın birliğine inanmaya davet ve teşvik etti.[443]

Peygamberimiz Aleyhisselam müşriklerin tapmakta oldukları putlarını yermeye başladığı[444] ve putlara taparak küfür ve dalâlet üzerinde ölüp gitmiş olan baba ve atalarının da[445] Cehenneme atıldıklarını,[446] helâk olduklarını[447] açıkladığı zaman, Kureyş müşrikleri Peygamberimiz Aleyhisselama suratlarını astılar.[448]

Peygamberimiz Aleyhisselamı ve söylediklerini, red ve inkâr ettiler.

Peygamberimiz Aleyhisselama karşı koymak ve düşmanlık beslemek hususunda birleştiler.[449]

Fakat, Peygamberimiz Aleyhisselamın amcası Ebu Talib'in kendi dinlerine bağlılıkta devamı,[450] onun aralarındaki saygınlığı,[451] kendisinin

---

440 Belâzurî, Ensâb, 1/119, İbn Esîr, Kâmil, 2/61.

441 Hicr: 94.

442 İbn İshak, İbn Hişam, 1/282, Taberî, Târîh, 2/218, İbn Esîr, Kâmil, 2/63, İbn Seyyid, 1/99, Zehebî, Târîh, s. 147.

443 İbn Kesîr, Bidâye, 3/40-41.

444 İbn İshak, İbn Hişam, 1/282, İbn Sa'd, 1/199, Belâzurî, Ensâb, 1/116, Yakubî, 2/24, Taberî, Târîh, 2/218, İbn Cevzî, 1/181, İbn Esîr, Kâmil, 2/63, İbn Seyyid, 1/99, Zehebî, Târîh, s. 148, Diyarbekrî, 1/288, Halebî, 1/461.

445 İbn Sa'd, 1/199, Belâzurî, Ensâb, 1/116, Yakubî, 2/24, İbn Cevzî, 1/181, Diyarbekrî, 1/283.

446 Belâzurî, Ensâb, 1/116.

447 İbn Sa'd, 1/199, Yakubî, 2/24, İbn Cevzî, 1/181.

448 İbn Sa'd, 1/199, Belâzurî, Ensâb, 1/116, Diyarbekrî, 1/288.

449 İbn İshak, İbn Hişam, 1/282, Taberî, Târîh, 2/218, İbn Seyyid, 1/99, Zehebî, Târîh, s. 148, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 7, Halebî, 1/461.

450 İbn İshak, İbn Hişam, 1/284, Taberî, Târîh, 2/218, İbn Esîr, Kâmil, 2/63, İbn Seyyid, 1/99, Zehebî, Târîh, s. 148, Halebî, 1/461.

451 İbn İshak, İbn Hişam, 1/284, İbn Sa'd, 1/202, Taberî, Târîh, 2/218, İbn Esîr, Kâmil, 2/63, İbn Seyyid, 1/99, Zehebî, Târîh, s. 148.

Peygamberimiz Aleyhisselam üzerindeki koruyucu ve kollayıcılığı, onların Peygamberimiz Aleyhisselamın üzerine yürüyüvermelerini engellemekte idi.[452]

452 İbn İshak, İbn Hişam, 1/282, Taberî, Târîh, 2/218, İbn Esîr, Kâmil, 2/63, İbn Seyyid, 1/99, Zehebî, Târîh, s. 148, Halebî, 1/461.

Beşinci Bölüm

KUREYŞ'İN DÜŞMANLIĞI VE İŞKENCE

KUREYŞ'İN DÜŞMANLIĞI VE İŞKENCE

Kureyş Müşriklerinin Ebu Talib'e Başvurmaları

Peygamberimiz Aleyhisselamın kendi dinlerinden ayrılmak ve putlarını yermek.. gibi davranışlarından şikâyetlerine Ebu Talib'in aldırış etmemekle kalmayıp yanına dikilerek onu koruduğunu, kolladığını gören Kureyş müşriklerinin eşrafından:[1]

1. Utbe b. Rebia,
2. Şeybe b. Rebia,
3. Ebu Süfyan b. Harb,
4. Ebu'l-Bahterî b. Hişam,
5. Esved b. Muttalib,
6. Ebu Cehil Amr b. Hişam,
7. Velid b. Mugîre,
8. Nübeyh b. Haccac,
9. Münebbih b. Haccac,
10. Âs b. Vâil...[2] gibi birtakım kişiler, Ebu Talib'in yanına vardılar.[3] Ona:

"Ey Ebu Talib! Kardeşinin oğlu bizim ilahlarımıza dil uzattı.

Dinimizi yerdi.

Akıllarımızı, hafif akıllılık ve akılsızlık saydı.

---

1 İbn İshak, İbn Hişam, 1/282, Taberî, Târîh, 2/218, İbn Esîr, 2/663, İbn Seyyid, 1/99, Zehebî, Târîh, s. 148, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 7-8.

2 İbn İshak, İbn Hişam, 1/282-284, Taberî, Târîh, 2/218, İbn Esîr, Kâmil, 2/63, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 8.

3 İbn İshak, İbn Hişam, 1/283-284, Taberî, Târîh, 2/218, İbn Esîr, Kâmil, 2/63, İbn Seyyid, 1/99, Zehebî, Târîh, s. 148, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 8, Halebî, 1/461.

Baba ve atalarımızın da dalâlet ve sapkınlık içinde ölüp gitmiş olduklarını iddia etti.

Sen ya onu bizimle uğraşmaktan alıkoyarsın, ya da aramızdan çekilir (bizi onunla başbaşa bırakır)sın!

Zaten, sen de ona karşısın; bizim gibi muhalifsin![4]

(Sen aradan çekilirsen) biz onun hakkından geliriz!" dediler.[5]

Ebu Talib onları güzellikle, güleryüzle, yumuşak ve tatlı sözlerle başından savdı.[6]

Peygamberimiz Aleyhisselama ve İslâmiyete Düşman Olan Müşrik Ulular

İslâmiyet Mekke'de yayılmaya başlayınca, müşriklerin ulu kişileri kızdılar.

Peygamberimiz Aleyhisselama karşı, kıskançlığa ve azgınlığa başladılar.

Aşağıda isimleri sıralanan müşriklerden bazıları, kıskançlık ve düşmanlıklarını açıkça, bazıları da kapalı ve sinsi bir biçimde sürdürdüler:

1. Ebu Cehil Amr b. Hişam,
2. Ebu Leheb b. Abdulmuttalib,
3. Esved b. Abdi Yağus,
4. İbn Gaytala Hâris b. Gays,
5. Velid b. Mugîre,
6. Ümeyye b. Halef,
7. Übeyy b. Halef,
8. Ebu Kays b. Fâke,
9. Âs b. Vâil,
10. Nadr b. Hâris,
11. Münebbih b. Haccac,
12. Züheyr b. Ebi Ümeyye,
13. Sâib b. Ebi Sâib,
14. Esved b. Abdulesed,

---

4 İbn İshak, İbn Hişam, 1/282-283, Taberî, Târîh, 2/218, İbn Esîr, Kâmil, 2/63, İbn Seyyid, 1/99, Zehebî, Târîh, s. 148, Halebî, 1/461.

5 İbn İshak, İbn Hişam, 1/284, Taberî, Târîh, 2/218.

6 İbn İshak, İbn Hişam, 1/284, Taberî, Târîh, 2/218, İbn Esîr, Kâmil, 2/63, İbn Seyyid, 1/99, Zehebî, Târîh, s. 148, İbn Haldun, c. 2, ks. 2, s. 8, Halebî, 1/461.

15. Âs b. Saîd,
16. Ebu'l-Bahterî Âs b. Hişam,
17. Ukbe b. Ebi Muayt,
18. İbnü'l-Asda',
19. Hakem b. Ebi'l-Âs,
20. Adiyy b. Hamra',[7]
21. Esved b. Muttalib,[8]
22. Ebu Süfyan b. Hâris,
23. Hanzale b. Ebi Süfyan,
24. Muaviye b. Mugîre,
25. Esed b. Abduluzzâ,
26. Ebu Zem'a Zem'a b. Esved,
27. Sayfiy b. Sâib,
28. Amr b. Âs,
29. Nübeyh b. Haccac,
30. Üneys b. Mi'yer,[9]
31 Tuayme b. Adiyy,[10]
32. Rükâne b. Abdi Yezid[11]
33. Mâlik b. Tulatıla,[12]
34. Hübeyra b. Ebi Vehb,[13]
35. Mut'im b. Adiyy.[14]

Bunlardan, Peygamberimiz Aleyhisselama Düşmanlıklarını Aşırı Derecede Sürdürenler

1. Ebu Cehil Amr b. Hişam,
2. Ebu Leheb b. Abdulmuttalib,
3. Ukbe b. Ebi Muayt idi.

---

7 İbn Sa'd, 1/200-201, Belâzurî, Ensâb, 1/123-124.
8 Belâzurî, Ensâb, 1/124, İbn Seyyid, 1/115-116.
9 İbn Seyyid, 1/111.
10 Belâzurî, Ensâb, 1/148, İbn Hazm, Cemhere, 1/115-116.
11 Belâzurî, Ensâb, 1/115, İbn Hazm, Cemhere, 1/242.
12 Belâzurî, Ensâb, 1/154, İbn Hazm, Cemhere, 1/141.
13 Belâzurî, Ensâb, 1/156, İbn Hazm, Cemhere, 1/141.
14 Belâzurî, Ensâb, 1/153.

Peygamberimiz Aleyhisselama Düşmanlıkta Fazla İleri Gitmeyenler

1. Utbe b. Rebia,
2. Şeybe b. Rebia,
3. Ebu Süfyan b. Harb olup, bunlar Peygamberimiz Aleyhisselama düşman olmakla birlikte, öteki müşrikler kadar düşmanlıkta ileri gitmezlerdi.[15]

Peygamberimiz Aleyhisselama düşman olan bu müşrik ulularından Ebu Süfyan b. Hâris,[16] Ebu Süfyan b. Harb, Amr b. Âs ve Hakem b. Ebi'l-Âs'tan başka, hiçbirisi Müslüman olmamıştır.[17]

Peygamberimiz Aleyhisselamla Alay Eden Müşriklerden Başlıcaları

1. Esved b. Muttalib,
2. Esved b. Abdi Yağus,
3. Velid b. Mugîre,
4. Âs b. Vâil,
5. Hâris b. Tulatıla (Gaytala) idi.[18]

Buna mukabil:

1. Mut'im b. Adiyy,
2. Ebu'l-Bahterî Âs b. Hişam, Peygamberimiz Aleyhisselamı ve ashabını en az üzen müşriklerdendi.[19]

Müşrik Ulularının Peygamberimiz Aleyhisselama ve İslâmiyete Düşman Olmalarının Başlıca Sebepleri

Kureyşî müşrik ulularının Peygamberimiz Aleyhisselama ve İslâmiyete düşman olmalarının birtakım sebepleri vardı:

1. Kureyşîler yüzlerce yıldan beri putperest idiler. Ataları İbrahim ve İsmail Aleyhisselamların tevhid mâbedi olan Kâbe, çevresine dikilen üç yüz altmış putla puthaneye çevrilmişti.[20]

---

15 İbn Sa'd, 1/201, Belâzurî, Ensâb, 1/124.
16 İbn İshak, İbn Hişam, 4/43, Vâkıdî, Megâzî, 2/811, Taberî, Târîh, 3/114.
17 İbn Sa'd, 1/201.
18 İbn İshak, İbn Hişam, 2/50-51, Yakubî, 2/24, Ebu Nuaym, Delâil, 1/268, İbn Esîr, Kâmil, 2/71, 72, 74, 75, İbn Seyyid, 1/113.
19 Belâzurî, Ensâb, 1/153, 146.
20 Vâkıdî, Megâzî, 2/832, İbn Sa'd, 2/136, Ahmed b. Hanbel, 1/377, Ezrakî, 1/121-122, Buhârî, Sahîh, 5/92, Müslim, 3/1408, Tirmizî, Sünen, 5/333.

Kureyşlilerden, evlerinde putu bulunmayan, evlerine girerken de evlerinden çıkarken de ona el yüz sürmeyen kimse yoktu.[21]

Peygamberimiz Aleyhisselam ise, onların bu putperestliğini yeriyor,[22] hatıra gönüle bakmaksızın ve hiç kimseyi istisna etmeksizin, putlara taparak küfür ve dalâlet içinde ölüp gitmiş olan baba ve atalarının da[23] Cehenneme atıldıklarını,[24] helâk olduklarını söylemekten çekinmiyordu.[25]

Kureyş müşriklerince ise, putlara tapmaktan daha üstün bir din yoktu ve olamazdı.[26]

2. Mekke şehri, ilahî Mâbed olan Kâbe'si ile, Arap ülkesinin biricik dinî merkezi olup, her yıl oraya hac mevsiminde hac için, diğer zamanlarda da umre için, her taraftan akın akın gelinirdi.[27]

Bunun için Kâbe'yi açmak, kapamak, korumak demek olan hıcâbe;[28]

Hacıların su ihtiyacını karşılamak demek olan sıkâye;[29]

Hacılara yemek yedirmek demek olan rifâde[30] gibi dinî hizmetlerin yanısıra,

Dârü'n-Nedve diye anılan idare meclisi ile;

Sancaktarlık demek olan livâ;[31]

Başkumandanlık demek olan kıyâde[32] gibi askerî hizmetler de ihdas,[33] ve kabilelerin ulularına tevcih edilmiş bulunuyordu.

Babadan evlada geçen bu hizmetler, kendilerine hem büyük nüfuz, hem de büyük çıkarlar sağlamakta idi.

Bunun için, müşrik ulular, kendilerinin dinî ve ticarî durumlarını sarsabilecek her harekete karşı koymayı çıkarlarının bir gereği saymakta idiler.

---

21 Vâkıdî, Megâzî, 2/870, Ezrakî, 1/123.

22 İbn İshak, İbn Hişam, 1/282, İbn Sa'd, 1/199, Belâzurî, Ensâb, 1/116, Yakubî, 2/24, Taberî, Târîh, 2/218, İbn Cevzî, 1/181, İbn Esîr, Kâmil, 2/63, İbn Seyyid, 1/99, Zehebî, Târîh, s. 148, Diyarbekrî, 1/288, Halebî, 1/461.

23 İbn Sa'd, 1/199, Belâzurî, Ensâb, 1/116, Yakubî, 2/24, İbn Cevzî, 1/181, Diyarbekrî, 1/228.

24 Belâzurî, Ensâb, 1/116.

25 İbn Sa'd, 1/199, Yakubî, 2/24, İbn Cevzî, 1/181.

26 Ebu Nuaym, Hilye, 1/175-176, Taberânî'den naklen Heysemî, 6/17.

27 Bakara: 158, Âl-i imrân: 96, Hacc: 27.

28 İbn Esîr, Nihâye, 1/340, 2/242.

29 Ezrakî, 1/110.

30 İbn Esîr, Nihâye, 2/242.

31 İbn Esîr, Nihâye, 4/279.

32 Fîruzâbâdî, 1/343.

33 İbn İshak, İbn Hişam, 1/136-137, İbn Sa'd, 1/73,. Taberî, Târîh, 2/184.

3. Peygamberimiz Aleyhisselam, Kureyşîlerin azılı müşriklerinin kötülüklerini ortaya döken âyetleri[34] okuyup duruyordu.

Müşrik ulularından kimi, bu ve benzeri âyetlerde sıralanan kötülüklerin tümünü, kimisi de bir kısmını kendisinde bulup gocunmakta; bu kötülüklerle teşhir edile edile, bir gün gözden düşebileceklerinden kaygılanmakta ve tedirgin olmakta idiler.

4. Kureyş uluları; kendileri için üstün bir hak tanımayan, herkesi bir tarağın dişleri gibi eşit tutan[35] ve "Sizin, Allah katında en şerefli ve değerli olanınız, Allah'tan (Allah'ın emirlerini yerine getirmemekten) en çok sakınanınızdır"[36] diyen bir dini, nasıl benimseyebilirler, içlerine sindirebilirlerdi?

Nitekim, İslâm düşmanlarının en azılılarından olan Ebu Leheb:

"Ey Muhammed! Ben sana iman eder, Müslüman olursam, bana ne verilir?" diye sormuş, Peygamberimiz Aleyhisselam da:

"Müslümanlara ne verilirse, sana da o verilir!" buyurmuştu. Ebu Leheb:

"Onların üzerinde, benim için bir üstünlük olmayacak mıdır?" diye sormuş, Peygamberimiz Aleyhisselam da:

"Daha ne istersin?!" buyurunca, Ebu Leheb:

"Benim şu sıradan insanlarla bir tutulacağım bu dine yuh olsun!" demekten kendisini alamamıştır.[37]

Yine Ebu Leheb:

"Muhammed, bana görmediğim birtakım şeyler vaad ediyor! Onların öldükten sonra olacağını söylüyor!

O, bu vaadlerden başka acaba ellerime (avucuma) ne koydu?!" diyerek ellerine üfledikten sonra;

"Yuh sizlere! Ben sizde Muhammed'in söylediklerinden hiçbir şeyin mevcut olduğunu görmüyorum!" demiştir.[38]

5. Kureyş aileleri arasında, öteden beri, birbirlerine karşı çekememezlik huyları ve üstünlük dâvâları vardı.

Bunun için, Peygamberimiz Aleyhisselamın Hâşim oğulları arasından peygamber olarak ortaya çıkmasıyla Hâşim oğulları ailesinin öteki ailelere karşı

---

34 Kalem: 10-14, Alâk: 15-16.

35 Ahmed Ziyâüddin, Ramûzu'l-ehâdîs, s. 238.

36 Hucurat: 13.

37 Taberî, Tefsîr, 20/336, Kurtubî, 20/235.

38 İbn İshak, İbn Hişam, 1/376, Râzî, 32/167, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/87, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/408.

ezici bir üstünlük sağlayacağını düşünerek bundan telaşlananlar olmuştu. Nitekim, Ebu Cehil bu yoldaki duygusunu açıklamaktan kendisini alamamış:

"Biz ve Abdi Menaf oğulları, şeref ve şan hususunda şimdiye kadar çekiştik durduk:

Onlar halka yemek yedirdiler, biz de yemek yedirdik.

Onlar arabuluculuk ederek diyet yüklendiler, biz de arabuluculuk ederek diyet yüklendik.

Onlar halka bağışta bulundular, biz de bağışta bulunduk.

Onlarla kulak kulağa giden iki yarış atı durumuna gelince, onlar:

'İşte, bizden kendisine gökten vahiy gelen bir peygamber de var!' dediler. Biz bunun dengini nereden bulup onların dengine ulaşacağız?

Vallahi, biz hiçbir zaman Ona inanmayız, Onu tasdik etmeyiz![39]

Ona vahiy geldiği gibi, bize de vahiy gelinceye kadar!" demiştir.[40]

Mugîre b. Şu'be der ki:

"Ben ve Ebu Cehil b. Hişam Mekke sokaklarından birisinde yürüyüp giderken, Resûlullah Aleyhisselam bizimle karşılaştı. Ebu Cehil'e:

'Ey Hakem'in babası! Gel, Allah'a ve Allah'ın Resûlüne tâbi ol da ben senin hakkında Allah'a dua edeyim.' dedi. Ebu Cehil:

'Yâ Muhammed! Sen ilahlarımıza dil uzatacak, onlara tapmaktan bizi men edeceksin, değil mi?

Sen ancak tebliğ ettiğin şeylere şehadet getirmemizi isteyeceksin, değil mi?

Vallahi, ben söylediğin şeylerin hak ve gerçek olduğunu bilseydim, sana tâbi olurdum' dedi.

Resûlullah Aleyhisselam ayrılıp gidince de bana dönüp:

'Vallahi, ben iyi biliyorum ki; onun söyledikleri hak ve gerçektir.

Fakat, Kusayy oğulları 'Kâbe'nin hıcâbe hizmeti bizdedir' dediler. Biz:

'Evet!' dedik. Onlar:

'Nedve hizmeti bizdedir' dediler. Biz:

'Evet!' dedik. Onlar:

---

39 İbn İshak, İbn Hişam, 1/337-338, Beyhakî, Delâil, 2/206-207, İbn Seyyid, 1/111-112, Zehebî, Târîh, s. 161.

40 Halebî, 1/497.

'Livâ hizmeti bizdedir' dediler. Biz:

'Evet!' dedik. Onlar:

'Hac mevsiminde sıkâye hizmeti bizdedir' dediler. Biz:

'Evet!' dedik.

Sonra, onlar halka yemek yedirdiler, biz de yedirdik.

Öyle ki, atbaşı beraber oluncaya kadar onlarla yarıştık durduk.

Onlar, şimdi:

'Bizden, bir peygamber de var' dediler.

Hayır! Vallahi, işte buna 'Evet' diyemeyeceğim' dedi."[41]

6. Kureyş ulularının telakkilerine göre; Kur'ân inecek idiyse, ne diye Kureyş ileri gelenlerinin yaşlı ve zengin olanlarından birisine inmiyordu?!

Nitekim, Velid b. Mugîre:

"Ben Kureyşlilerin seyyidi, ulu kişisi olduğum halde nasıl geri bırakılırım da Muhammed'e vahiy iner?

Yahut, Sakîf kabilesinin seyyidi, ulu kişisi Ebu Mes'ud Amr b. Umeyru's-Sakafî de bu hususta nasıl geri bırakılır?

Biz, bu iki kentin ulu kişileriyiz!" diyordu.[42]

Velid b. Mugîre, yine bir gün aziz dostu Ebu Uhayha Saîd b. Âs ile de böyle konuşmuştu. Velid b. Mugîre:

"Ne olurdu Muhammed'e gelen bu Kur'ân, Mekkelilerden yahut Tâiflilerden bir adama; meselâ Ümeyye b. Halef gibi birine inseydi ya!" deyince, Ebu Uhayha:

"Yahut, ey Abduşşems'in babası! Senin gibi birine, ya da Sakîf kabilesinden birisine ve meselâ:

Mes'ud b. Amr'a veya Kinane b. Abdi Yalil'e, yahud Mes'ud b. Muttalib'e veya onun oğlu Urve b. Mes'ud'a inseydi ya!" demişti.[43]

Münebbih ve Nübeyh b. Haccac da, bir gün Peygamberimiz Aleyhisselamla karşılaşınca:

"Allah, senden başka, peygamber gönderecek kimse bulamadı mı?

İşte, orada şu kişi var. O senden daha yaşlı, daha zengin![44]

---

41 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 5/191, Beyhakî, Delâil, 2/206-207, İbn Seyyid, 1/111-112, Zehebî, Târîh, s. 161, İbn Kesîr, Bidâye, 3/64-65, İbn Ebî Şeybe'den naklen Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 14/39-40.

42 İbn İshak, İbn Hişam, 1/387.

43 Belâzurî, Ensâb, 1/134.

44 Belâzurî, Ensâb, 1/144, İbn Esîr, Kâmil, 2/73.

Eğer sadık isen, yanında bulunacak, senin peygamberliğine şehadet edecek bir melek getir!" demişlerdir.[45]

Ümeyye b. Ebi's-Salti's-Sakafî de, bir gün Ebu Süfyan'a:

"Ben, en son gelecek olan peygamberin sıfatını, kitablarda yazılı buldum ve sanırım ki, O bizim ülkemizde ba's olunacaktır.

Sonra, bana şu da zahir oldu ki; O, Abdi Menaf oğulları içinden çıkacaktır.

Bakıyorum: Onların içinde de, gelecek peygamberin ahlâkı ile muttasıf, Utbe b. Rebia'dan başka bir kimse bulamıyorum!

Fakat, ona da kırk yaşını geçmiş bulunduğu halde, vahyolunduğu yok!" demişti.

Ebu Süfyan der ki:

"Muhammed Aleyhisselamın peygamber olarak gönderildiğini Ümeyye b. Ebi's-Salt'a haber verdim. Ümeyye:

'O gerçekten peygamberdir! Kendisine tâbi ol!' dedi. Ümeyye'ye:

'Seni ona tâbi olmaktan alıkoyan nedir?' diye sordum. Ümeyye:

'Sakîf kadınlarının Abdi Menaf oğullarından bir gence tâbi olduğumu haber almalarından utanışımdır!' dedi."[46]

Velid b. Mugîre'nin Kur'ân-ı Kerîm Karşısında Hayranlığı

Velid b. Mugîre bir gün Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına gelmişti. Peygamberimiz Aleyhisselam, ona Kur'ân-ı Kerîm okudu. Velid b. Mugîre dinlediği Kur'ân-ı Kerîm'den rikkate gelir, duygulanır gibi oldu.[47]

Başka rivayete göre; Velid b. Mugîre gelip, Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Bana Kur'ân oku!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam da;

"İyi biliniz ki, Allah, size adaleti, ihsanı, akrabaya vermeyi, emr; ve sizi fuhşiyattan, fenalıklardan ve zulüm yapmaktan nehy eder. Dinleyip tutasınız diye, size öğüt verir" (Nahl: 90) mealli âyeti okudu.

Velid b. Mugîre:

---

45 Belâzurî, Ensâb, 1/144.

46 Halebî, 1/301.

47 Taberî, Tefsîr, 29/156, Hâkîm, 2/506-507, Vâhidî, s. 295, İbn Cevzî, 1/203, Zehebî, Târîh, s. 154-155, Suyutî, Esbâbü'n-nüzûl, s. 230.

"Bunu bana bir daha oku!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam âyeti tekrar okuyunca, Velid b. Mugîre:

"Vallahi, bu sözde öyle tatlılık, öyle güzellik ve parlaklık var ki o, tepesi bol yemişli, dibi ve kökü sulak yemyeşil bir ağaç sanki![48] Bunu beşer söyleyemez![49] Bu, bir beşer sözü değildir!"[50] demekten kendisini alamadı.[51]

Rivayete göre; Velid b. Mugîre Hz. Ebu Bekir'in evine gitti. Kur'ân-ı Kerîm hakkında ona birtakım sorular sordu. O da, ona istediği bilgiyi verdi.

Bunun üzerine, Velid b. Mugîre Kureyşlilerin yanına vardı ve:

"Ebu Kebşe'nin oğlunun söylediği, doğrusu hayretlere şâyân şey!

Vallahi, o ne şiirdir, ne sihirdir, ne de delilik saçmalarındandır!

Onun söylediği, hiç kuşkusuz Allah kelamındandır!" dedi.

Velid b. Mugîre'nin bu sözünü işiten Kureyşîlerden bazıları, biraraya gelerek:

"Vallahi, Velid dininden dönecek olursa, muhakkak bütün Kureyşîler de dinlerinden dönerler!" dediler.[52]

Ebu Cehil bunu işitince;

"Ben, vallahi sizin için onun hakkından gelirim!" diyerek Velid b. Mugîre'nin evine vardı.

"Ey amca! Kavminin, senin için sadaka mal toplamak istediklerini, topladıklarını[53] gördün mü?" dedi.[54] Velid b. Mugîre:

"Ne için topluyorlar?" diye sordu. Ebu Cehil:

"Sana vermek için! Çünkü, sen kendisinden bir şeyler elde etmek için Muhammed'in yanına gidiyormuşsun!" dedi. Velid b. Mugîre:

"Kureyşîler benim malca kendilerinin en zengini olduğumu bilirler.[55]

Ben mal ve evlatça onlardan daha zengin değil miyim?" dedi.[56]

Ebu Cehil:

---

48 Beyhakî, Delâil, 2/198, Kurtubî, 10/165, Hâzin, 3/1322, Nesefî, 2/297.

49 Beyhakî, Delâil, 2/198.

50 Kurtubî, 10/165, Hâzin, 3/132, Nesefî, 2/297.

51 Beyhakî, Delâil, 2/198, Kurtubî, 10/165, Hâzin, 3/132, Nesefî, 2/297.

52 Taberî, Tefsîr, 29/156, Ebussuud, 9/57.

53 Taberî, Tefsîr, 29/156, Hâkîm, 2/507, Beyhakî, Delâil, 2/198, Vâhidî, s. 295, İbn Cevzî, 1/203, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/443, Suyutî, Esbâbü'n-nüzûl, s. 230.

54 Taberî, Tefsîr, 29/156.

55 Taberî, Tefsîr, 29/156, Hâkîm, 2/507, Beyhakî, Delâil, 2/198, Vâhidî, s. 295, İbn Cevzî, 1/203, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/443, Suyutî, Esbâbü'n-nüzûl, s. 230.

56 Taberî, Tefsîr, 29/156.

"Öyle ise, sen Kur'ân hakkında bir söz söyle de, kavmin işitsin ve senin ondan hoşlanmadığını, inkâr ettiğini anlasınlar!" dedi.

Velid b. Mugîre:

"Ne söyleyeyim bilmem ki! Vallahi, içinizde şiirlerin her çeşidini; recezini, kasidesini ve cin şiirlerini benden daha iyi bilen kimse yoktur.

Vallahi, onun söylediği bunların hiçbirine benzemiyor!

Vallahi, onun söylediği sözde öyle bir tatlılık, öyle bir parlaklık ve güzellik var ki, sanki tepesi bol yemişli, dibi sulak yemyeşil bir ağaç o!

Hiç kuşkusuz o söz, her şeye üstün gelir.

Fakat, ona hiçbir şey üstün gelemez!

O, altındakini de kırar!" dedi. Ebu Cehil:

"Onun hakkında bir şey söylemedikçe, kavmin senden hoşnut olmayacaktır" deyince, Velid b. Mugîre:

"Öyle ise, beni kendi halime bırak da, ben bir düşüneyim!" dedi.[57]

Kureyş Müşriklerinin İslâmiyetin Yayılmasını Önlemeye Çalışmaları

Kureyş müşriklerinin ileri gelenlerinden:

1. Ebu Cehil,[58]
2. Ebu Leheb,
3. Ebu Süfyan,
4. Nadr b. Hâris,
5. Ümeyye b. Halef,
6. Âs b. Vâil,[59]
7. Mut'im b. Adiyy... gibi[60] kişilerin de içlerinde bulunduğu bir topluluk, Velid b. Mugîre'nin yanında,[61] Dârü'n-Nedve'de[62] toplandılar.

Velid b. Mugîre, onların içinde oldukça yaşlı[63] ve nüfuzlu bir kimse idi.[64]

---

57 Taberî, Tefsîr, 29/156, Hâkîm, 2/507, Beyhakî, Delâil, 2/198, Vâhidî, s. 295, İbn Cevzî, 1/203, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/443, Suyutî, Esbâbü'n-nüzûl, s. 230.

58 Râzî, 29/189.

59 Râzî, 29/189, Kurtubî, 19/60.

60 Kurtubî, 19/60.

61 İbn İshak, İbn Hişam, 1/288, Belâzurî, Ensâb, 1/133, Ebu Nuaym, Delâil, 1/232, Beyhakî, Delâil, 2/198, İbn Cevzî, 1/202, İbn Seyyid, 1/101, Zehebî, Târîh, s. 155, İbn Kesîr, Bidâye, 3/61.

62 Belâzurî, Ensâb, 1/133.

63 İbn İshak, İbn Hişam, 1/288, Ebu Nuaym, Delâil, 1/232, Beyhakî, Delâil, 2/198, Zehebî, Târîh, s. 155, İbn Kesîr, Bidâye, 3/61.

64 Beyhakî, Delâil, 2/198.

Kâbe'ye bir yıl onun dışındaki Kureyşîler topluca örtü örterlerdi. Bir yıl da, tek başına o örter, Idl diye anılır, yani Kâbe'ye örtü örtmekte Kureyşîlerin tümüne denk sayılırdı.[65]

Velid b. Mugîre, onlara:

"Ey Kureyş cemaati! İşte, hac mevsimi de geldi!

Bu mevsimde Arap heyetleri yanınıza geleceklerdir.

Tabiî ki, onlar şu sahibinizin işini de işitmiş bulunuyorlardır.[66]

Onlar hac günlerinde yanınıza gelince, Muhammed hakkında size birtakım sorular soracaklardır.

Kiminiz: 'O bir sihirbazdır!' diyecek.

Kiminiz: 'O bir şairdir!' diyecek.

Kiminiz de: 'O bir kâhindir!' diyecek.

Onun hakkında ihtilafa düşeceksiniz.[67]

Halk da bu kadar şeylerin bir kimsede birleşemeyeceğini anlayacak, sözlerinize kulak asmayacaktır.[68]

Siz Onun hakkında bir tek görüşte birleşin!

Birbirinizi yalanlayıp, birbirinizin sözünü reddedip de anlaşmazlığa düşmeyin!" dedi.

"Ey Abduşşems'in babası! Haydi, sen bizim için bir şey söyle, bir görüş ileri sür de onun hakkında onu söyleyelim?" dediler.

Velid b. Mugîre:

"Hayır! Siz söyleyiniz de ben dinleyeyim!" dedi.

Kureyşîler:

"'Kâhindir' deriz" dediler.

Velid:

"Hayır! Vallahi, o bir kâhin değildir! Biz kâhinleri görmüşüzdür.

Onun okuduğu şeyler, ne kâhin mırıldanışı, ne de kâhin düzmesi, koşmasıdır![69]

---

65 Belâzurî, Ensâb, 1/133, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/71.

66 İbn İshak, İbn Hişam, 1/288, Ebu Nuaym, Delâil, 1/232, Beyhakî, Delâil, 2/198, İbn Cevzî, 1/202, İbn Seyyid, 1/101, Zehebî, Târîh, s. 155, İbn Kesîr, Bidâye, 3/61.

67 Belâzurî, Ensâb, 1/133, İbn Esîr, Kâmil, 2/71, Kurtubî, 19/60-61.

68 Belâzurî, Ensâb, 1/133, Kurtubî, 19/61.

69 İbn İshak, İbn Hişam, 1/288-289, Ebu Nuaym, Delâil, 1/232, Beyhakî, Delâil, 2/198, İbn Cevzî, 1/202, İbn Seyyid, 1/101, Zehebî, Târîh, s. 156, İbn Kesîr, Bidâye, 3/61.

Kehanet sahibi olan, doğru da söyler, yalan da söyler.

Biz, şimdiye kadar Muhammed'de hiçbir yalan görmedik ki!" dedi.[70]

Kureyşîler:

"'O mecnundur, delidir' deriz" dediler.

Velid b. Mugîre:

"O mecnun da değildir! Biz delilikleri ve delilik alâmetlerini, belirtilerini çok iyi biliriz. Onun ne boğulması, ne çarpınıp titremesi, ne de evhamlanması var" dedi.

Kureyşîler:

"'Şairdir' deriz" dediler.

Velid b. Mugîre:

"O şair de değildir! Biz şiirin her çeşidini; recezini, hacezini, karizasını, makbuzasını ve mebsutasını.. çok iyi biliriz. Onun okudukları şiir değildir" dedi.

Kureyşîler:

"Öyle ise 'O sihirbazdır' deriz" dediler.

Velid b. Mugîre:

"O sihirbaz da değildir. Biz sihirbazları ve onların yaptıkları sihirleri görmüşüzdür. Onun okudukları ne sihirbazların okuyup üfledikleridir, ne de düğümleyip bağladıklarıdır" dedi.

Kureyşîler:

"Ey Abdüşşems'in babası! Haydi, sen söyle! Ne diyelim!" dediler.

Velid b. Mugîre:

"Siz, Onun hakkında, söylediğiniz şeylerden hangisini söylerseniz, boş ve yersiz olduğu anlaşılır. Bence, yine Onun hakkında 'Sihirbazdır' demeniz, her halde akla en yakın olanıdır!

Çünkü, Onun getirdiği söz bir sihir gibidir: İnsanın babasıyla arasını açıyor. İnsanın kardeşiyle arasını açıyor, insanın karısıyla arasını açıyor, insanın kabilesiyle arasını açıyor!" dedi.

Velid'in yanından dağıldılar.[71]

Bunun üzerine, Müddessir sûresinin 11-29. âyetleri, Velid b. Mugîre hakkında nazil oldu.[72]

---

70 Belâzurî, Ensâb, 1/133, Râzî, 29/189, Kurtubî, 19/61.

71 İbn İshak, İbn Hişam, 1/289, Ebu Nuaym, Delâil, 1/232, Beyhakî, Delâil, 2/200, İbn Cevzî, 1/202-203, İbn Seyyid, 1/101, Zehebî, Târîh, s. 156, İbn Kesîr, Bidâye, 3/61.

72 İbn İshak, İbn Hişam, 1/289-290, Belâzurî, Ensâb, 1/133, Taberî, Tefsîr, 29/156, Hâkîm, 2/507, Beyhakî, Delâil, 2/200-201, Vâhidî, s. 295.

Kureyş müşrikleri, Mekke'de bağırıp başlarına topladıkları halka:

"Muhammed sihirbazdır" dediler.

Halk arasında bunu yaydılar.[73]

Hac mevsiminde, halkın gelip geçeceği yollara dikildiler.

Kendilerine rastlayıp da Peygamberimiz Aleyhiselamı anmadıkları, Peygamberimiz Aleyhisselamla görüşmekten sakındırmadıkları bir kimse bırakmadılar.[74]

Kureyş müşrikleri; Peygamberimiz Aleyhisselam hakkında uydurdukları şeyleri kendileriyle buluşan insanlara böylece söylemekle, Peygamberimiz Aleyhisselamın işini, yani İslâmiyeti de bütün Arap kabilelerine duyurmuş, yaymış oluyorlardı.[75]

Ebu Talib Amca, Arap halkı topluluklarının da Kureyş müşrikleriyle birlikte kendisine karşı harekete geçebileceklerinden korkunca, söylediği uzunca bir kasidede;

Mekke'nin ve Mekke'deki Kutsal Makamların dokunulmazlığına sığındığını açıkladı. Kureyşîlerin ileri gelenlerinden birçoklarını vefasızlıklarından ve samimiyetsizliklerinden dolayı kınadı.

Peygamberimiz Aleyhisselam hakkında da:

"Beytullah'a andolsun ki; mızraklar ve oklarla savaşmadıkça, çoluk ve çocuklarımızı bize unutturacak derecede çevresinde çarpışarak yerlere serilmedikçe, Muhammed'i teslim etmeyiz!" dedi.[76]

Peygamberimiz Aleyhisselam; kavminin hür veya köle her müşrikinin hiç sevmediği kötü tutum ve davranışlarıyla karşılaşarak üzüntüler içinde evine döndükçe, Yüce Allah onun üzüntüsünü Hz. Hatice'nin teselli ve teşvik edici sözleriyle hafifletiyor, gideriyor, vazifesini kolaylaştırıyordu.[77]

Üç Müşrikin Üç Gece Peygamberimiz Aleyhisselamın Evinde Okuduğu Kur'ân-ı Kerîm'i Dışarıdan Dinlemeleri

Bir gece; Ebu Süfyan Sahr b. Harb, Ebu Cehil Amr b. Hişam, ve Ahnes b. Şerik, birbirlerine duyurmadan, Peygamberimiz Aleyhisselamın geceleyin

---

73 Râzî, 29/190, Kurtubî, 19/61.

74 İbn İshak, İbn Hişam, 1/289, Ebu Nuaym, Delâil, 1/232, Beyhakî, Delâil, 2/200, İbn Seyyid 1/101, Zehebî, Târîh, s. 156, İbn Kesîr, Bidâye, 3/61.

75 İbn İshak, İbn Hişam, 1/291, İbn Seyyid, 1/101.

76 İbn İshak, İbn Hişam, 1/291-299, Zehebî, Târîh, s. 162-163, İbn Kesîr, Bidâye, 3/53-57.

77 İbn İshak, İbn Hişam, 1/257, 300, İbn Abdilberr, 4/1820, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/82, İbn Seyyid, 1/91, İbn Kesîr, Bidâye, 3/24, Halebî, 1/432.

evinde namaz kılarken okuduğu Kur'ân-ı Kerîm'i dinlemek için gidip, her biri bir yere sindi.

Hiçbirisi, arkadaşlarının orada sindikleri yerleri bilmiyordu.

Bunlar, Peygamberimiz Aleyhisselamın okuduğunu dinleyerek gecelediler.

Tan yeri ağarırken, yerlerinden ayrılıp dağıldılar.

Yolda birleştiler, birbirlerini kınadılar.

"Bir daha buraya dönüş yapmayınız!

Eğer sizi hafif akıllılarınızdan herhangi birisi görmüş olsa, muhakkak onun kalbine şüphe düşürmüş olursunuz!" dediler ve oradan ayrıldılar.

İkinci gece olunca, onlardan her biri, yine aynı yere, birbirlerinden habersiz olarak tekrar gidip sindiler.

Peygamberimiz Aleyhisselamın okuduğunu dinleyerek gecelediler.

Tan yeri ağarınca, yerlerinden ayrılıp dağıldılar ve yine, yolda birleştiler.

Önceki gece birbirlerine söyledikleri sözleri tekrarladıktan sonra oradan ayrıldılar.

Üçüncü gece olunca, yine, onlardan her biri eski yerlerini aldılar.

Peygamberimiz Aleyhisselamın okuduğunu dinleyerek gecelediler.

Tan yeri ağarınca dağıldılar.

Yine, yolda birleştiler. Birbirlerine:

"Bir daha buraya dönmeyeceğimize and içmedikçe buradan ayrılmayalım!" dediler. Andlaştıktan sonra, dağıldılar.

Ahnes b. Şerik, sabaha çıkınca, sopasını eline aldı.

Ebu Süfyan'ın evine kadar gidip, içeri daldı:

"Ey Hanzale'nin babası! Muhammed'den dinlemiş olduğun şey hakkındaki görüşünü bana bildir!" dedi. Ebu Süfyan:

"Ey Sa'lebe'nin babası! Vallahi, ben Ondan mânâsını bildiğim ve anlatılmak istenileni anladığım şeyler de işittim; mânâsını bilmediğim ve anlatılmak istenileni anlayamadığım şeyler de işittim!" dedi.

Ahnes b. Şerik:

"Ben de öyle!" dedi. Ebu Süfyan'ın yanından ayrılıp Ebu Cehil'in evine vardı. Ona:

"Ey Hakem'in babası! Muhammed'den işitmiş olduğun şey hakkındaki görüşün nedir?" diye sordu.

Ebu Cehil:

"Ondan ne işitmişim de?!

Biz ve Abd[illegible], şan ve şeref hususunda şimdiye kadar hep çekiştik durduk:

Onlar halka yemek yedirdiler, biz de yemek yedirdik.

Onlar arabuluculuk ederek diyet yüklendiler, biz de arabuluculuk ederek diyet yüklendik.

Onlar halka bağışta bulundular, biz de bağışta bulunduk.

Onlarla, kulak kulağa giden iki yarış atı durumuna gelince, onlar:

'İşte, bizden kendisine gökten vahiy gelen bir peygamber de var!' dediler.

Biz bunun dengini nereden bulup onlara ulaşacağız?!

Vallahi, biz hiçbir zaman Ona inanmayız ve Onu tasdik etmeyiz!" dedi.

Bunun üzerine Ahnes ayağa kalktı ve Ebu Cehil'i kendi haline bıraktı.[78]

Kureyş Müşriklerinin Ebu Talib'e Ültimatomları

Peygamberimiz Aleyhisselam Allah'ın dini İslâmiyeti açıklayıp herkesi ona girmeye davet ve teşvik etmeye koyulunca, Peygamberimiz Aleyhisselamla Kureyş müşrikleri arasında, iş büyüdü.

Kureyşîler kendi aralarında hep Peygamberimiz Aleyhisselamı konuştular ve birbirlerini onunla savaşmaya kışkırttılar.

Bir kez daha, Ebu Talib'in yanına varıp:

"Ey Ebu Talib! Sen aramızda yaşça, şeref ve mevkice bizden ileridesin!

Biz senden, kardeşinin oğlunu bizimle uğraşmaktan men etmeni istemiştik.

Sen Onu bizimle uğraşmaktan men etmedin!

Biz, vallahi artık onun atalarımıza dil uzatmasına, akıllarımızı akılsızlık saymasına, ilahlarımızı yermesine.. katlanamayacağız!

Sen ya onu bizimle uğraşmaktan vazgeçirirsin, ya da iki taraftan birisi yok oluncaya kadar, onunla da seninle de çarpışırız!" dedikten sonra, dönüp gittiler.

Kavmi ile ilgisini kesmek ve onlara düşman kesilmek gibi bir durumla karşılaşmak, Ebu Talib'e çok ağır gelmişti.

Fakat, Peygamberimiz Aleyhisselamı yardımsız bırakmak da, müşriklere teslim etmek de, gönlünün asla razı olamayacağı bir keyfiyetti.[79]

---

78 İbn İshak, İbn Hişam, 1/337-338, Taberî, Târîh, 2/218-219, İbn Esîr, Kâmil, 2/63-64, İbn Seyyid, 1/99, Zehebî, Târîh, s. 160-161, İbn Kesîr, Bidâye, 3/47, Halebî, 1/462.

79 İbn İshak, İbn Hişam, 1/284, Taberî, Târîh, 2/218-219, İbn Esîr, Kâmil, 2/63-64, İbn Seyyid, 1/99, Zehebî, Târîh, s. 148, İbn Kesîr, Bidâye, 3/47, Halebî, 1/462.

Ebu Talib Amca; adam gönderip Peygamberimiz Aleyhisselamı getirtti[80] ve Ona:

"Ey kardeşimin oğlu! Kavminin ileri gelenleri bana geldiler.[81] Şöyle şöyle söylediler.[82]

Senden, bana şikâyetlendiler. Senden dolayı beni çok üzdüler.

Atalarına dil uzatmak, ilahlarını yermek.. gibi, onların hoşlanmayacakları şeylerden vazgeç![83]

Hem bana, hem kendine acı![84] Güç yetiremeyeceğim, altından kalkamayacağım bir işi bana yükleme!" dedi.[85]

Peygamberimiz Aleyhisselam; Ebu Talib Amcasının bu sözlerinden, fikir değiştirdiğini, artık yanında dikilip kendisine yardım etmekten âciz kaldığını, desteklemeyi bırakacağını,[86] kendisini müşriklere teslim edeceğini sandı[87] ve:

"Ey amca! Vallahi, bu işi bırakmam için Güneş'i sağ elime ve Ay'ı sol elime koysalar da, Allah onu üstün kılıncaya ya da ben bu yolda ölüp gidinceye kadar bırakmam!" dedi.

Gözleri yaşardı ve ağladı.[88]

Ayağa kalkarak dönüp giderken, Ebu Talib:

"Gel ey kardeşimin oğlu!" diye seslendi.

Peygamberimiz Aleyhisselam dönüp gelince, Ebu Talib:

"Ey kardeşimin oğlu! Git, istediğini söyle![89]

İşine devam et! İstediğini yap![90]

---

80 İbn İshak, İbn Hişam, 1/284, İbn Esîr, Kâmil, 2/64, İbn Seyyid, 1/99, Zehebî, Târîh, s. 148-149, İbn Kesîr, Bidâye, 3/47.

81 İbn İshak, İbn Hişam, 1/284, Belâzurî, Ensâb, 1/229, Taberî, Târîh, 2/220, İbn Cevzî, 1/191, İbn Esîr, Kâmil, 2/64, İbn Seyyid, 1/99, Zehebî, Târîh, s. 149, İbn Kesîr, Bidâye, 3/48, Halebî, 1/462.

82 İbn İshak, İbn Hişam, 1/284, Taberî, Târîh, 2/220, İbn Cevzî, 1/191, İbn Esîr, Kâmil, 2/64, İbn Seyyid, 1/99-100, Zehebî, Târîh, s. 149, İbn Kesîr, Bidâye, 3/48, Halebî, 1/462.

83 Belâzurî, Ensâb, 1/229.

84 İbn İshak, İbn Hişam, 1/284, Taberî, Târîh, 2/220, İbn Esîr, Kâmil, 2/64, İbn Seyyid, 1/100, Zehebî, Târîh, s. 149, İbn Kesîr, Bidâye, 3/48, Halebî, 1/462.

85 İbn İshak, İbn Hişam, 1/284, Taberî, Târîh, 2/219, İbn Cevzî, 1/100, Zehebî, Târîh, s. 149, İbn Kesîr, Bidâye, 3/48, Halebî, 1/462.

86 İbn İshak, İbn Hişam, 1/284-285, Taberî, Târîh, 2/220, Beyhakî, Delâil, 2/187, İbn Esîr, Kâmil, 2/64, İbn Seyyid, 1/100, Zehebî, Târîh, s. 149, İbn Kesîr, Bidâye, 3/48, Halebî, 1/462.

87 İbn İshak, İbn Hişam, 1/284-285, Taberî, Târîh, 2/220, Beyhakî, Delâil, 2/187, İbn Seyyid, 1/100, Zehebî, Târîh, s. 149, İbn Kesîr, Bidâye, 3/48, Halebî, 1/462.

88 İbn İshak, İbn Hişam, 1/285, Belâzurî, Ensâb, 1/229-230, Taberî, Târîh, 2/220, İbn Cevzî, 1/191, İbn Seyyid, 1/100, Zehebî, Târîh, s. 149, İbn Kesîr, Bidâye, 3/48, Halebî, 1/462.

89 İbn İshak, İbn Hişam, 1/285, Taberî, Târîh, 2/220, İbn Cevzî, 1/191, İbn Seyyid, 1/100, Zehebî, Târîh, s. 149, İbn Kesîr, Bidâye, 3/48, Halebî, 1/462.

90 Belâzurî, Ensâb, 1/230.

Vallahi, ben seni hiçbir zaman onlara teslim edici değilim!" dedi.[91]

Bu yoldaki azmini, söylediği beş beyitlik şiirle de dile getirdi.[92]

Kureyş Müşriklerinin Ebu Talib'e Gülünç Bir Teklifleri

Kureyş müşrikleri; Ebu Talib'in Peygamberimiz Aleyhisselamı yardımsız bırakmaktan ve kendilerine teslim etmekten kaçındığını ve bu uğurda kavminden ayrılmayı ve onlara düşman olmayı bile göze aldığını anladıkları zaman, Umâre b. Velid b. Mugîre'yi Ebu Talib'e götürdüler[93] ve:

"Sen, bizim içimizde seyyidimiz ve üstünümüzsün![94]

Bu Umâre b. Velid b. Mugîre, Kureyş gençleri içinde en güçlü, en yakışıklı[95] bir gençtir.

Sen bunu al! Kendisinin aklından ve yardımından yararlan!

Kendine onu oğul edin! Senin olsun!

Senin dinine, baba ve atalarının dinine karşı olan, kavminin topluluğunu bölen, akıllarını akılsızlık ve beyinsizlik sayan şu kardeşinin oğlunu bize teslim et, öldürelim!

İşte, sana adam yerine adam!" dediler.[96]

Ebu Talib:

"Vallahi, siz bana ne kötü şey teklif ediyorsunuz![97]

İnsaflı davranış bu mudur?!

Vallahi, siz bana hiç de insaflı davranmıyorsunuz.[98]

Siz bana oğlunuzu vereceksiniz, ben onu sizin için besleyeceğim.

Ben oğlumu size vereceğim, siz ise onu öldüreceksiniz, öyle mi?[99]

---

91 İbn İshak, 1/285, Belâzurî, Ensâb, 1/230, Taberî, Târîh, 2/220, İbn Cevzî, 1/191, İbn Esîr, Kâmil, 2/64, Zehebî, Târîh, s. 149-150, İbn Kesîr, Bidâye, 3/42, Halebî, 1/462.

92 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/136, Beyhakî, Delâil, 2/187. Zehebî, Târîh, s. 150, İbn Kesîr, Bidâye, 3/42.

93 İbn İshak, İbn Hişam, 1/285, Taberî, Târîh, 2/220, İbn Esîr, Kâmil, 2/64, İbn Seyyid, 1/100, Zehebî, Târîh, s. 152, İbn Kesîr, Bidâye, 3/48.

94 İbn Sa'd, 1/202.

95 İbn İshak, İbn Hişam, 1/285, İbn Sa'd, 1/202, Belâzurî, Ensâb, 1, s. 100, Zehebî, Târîh, s. 152, İbn Kesîr, Bidâye, 3/48.

96 İbn İshak, İbn Hişam, 1/285, Taberî, Târîh, 2/220, İbn Esîr, Kâmil, 2/64-65, İbn Seyyid, 1/100, Zehebî, Târîh, s. 152, İbn Kesîr, Bidâye, 3/48, Halebî, 1/463.

97 İbn İshak, İbn Hişam, 1/285, İbn Sa'd, 1/202, Belâzurî, Ensâb, 1/231-232, Taberî, Târîh, 2/220, İbn Esîr, Kâmil, 2/65, İbn Seyyid, 1/100, Zehebî, Târîh, s. 152, İbn Kesîr, Bidâye, 3/48, Halebî, 1/463.

98 İbn Sa'd, 1/202, Yakubî, 2/25.

99 İbn İshak, İbn Hişam, 1/285, İbn Sa'd, 1/202, Belâzurî, Ensâb, 1/232, Yakubî, 2/25, Taberî, Târîh, 2/220, İbn Esîr, Kâmil, 2/65, Zehebî, Târîh, s. 152, İbn Kesîr, Bidâye, 3/48, Halebî, 1/463.

Vallahi, bu hiçbir zaman olur şey değildir![100]

Eğer dişi devenin kendi yavrusundan başkasının üzerine titreyebileceği vâki olsaydı, oğlumu size verir, sizinkini alırdım![101]

Siz önce bana kendi oğullarınızı verirsiniz, ben onları öldürürüm!

Ancak o zaman, ben de size onu verebilirim!" dedi.

Kureyş müşrikleri:

"İyi amma, bizim çocuklarımız onun yaptığım yapmıyorlar ki" dediler. Ebu Talib:

"Vallahi, O, sizin çocuklarınızdan daha hayırlıdır" dedi.[102]

Mut'im b. Adiyy:

"Vallahi, ey Ebu Talib! Kavmin sana çok insaflı davrandı.

Onlar senin de hoşuna gitmeyen şeyden seni kurtarmak için çalışıyorlar, ama senin onlardan gelen hiçbir şeyi kabul etmediğini görüyorum!" dedi. Ebu Talib:

"Vallahi, onlar bana hiç de insaflı davranmadılar.[103]

Bu mu iyi ve sağlam görüş, akrabalık gayreti güdüş?! Ne kadar uzak![104]

Anlaşılan, beni küçük düşürmek için sen de onlarla birleşmiş, bana karşı onlara yardıma karar vermişsin.

O halde, sen de dilediğini, elinden geleni yap!" dedi.[105]

Kureyş Müşriklerinin Tevhid Akidesini İkrara Davet Edilişi

Kureyş müşrikleri Ebu Talib'e:

"Ona [Hz. Muhammed Aleyhisselama] haber sal! Gelsin de Ona insaflılık gösterelim" dediler.[106]

Ebu Talib haber salınca, Peygamberimiz Aleyhisselam hemen geldi.[107]

---

100 İbn İshak, İbn Hişam, 1/285, Taberî, Târîh, 2/220, İbn Esîr, Kâmil, 2/65, İbn Seyyid, 1/100, Zehebî, Târîh, s. 152, İbn Kesîr, Bidâye, 3/48, Halebî, 1/463.

101 Kastallânî, Mevâhib, 1/60, Halebî, 1/463.

102 Belâzurî, Ensâb, 1/231-232.

103 İbn İshak, İbn Hişam, 1/285-286, Taberî, Târîh, 2/220, İbn Esîr, Kâmil, 2/65, İbn Seyyid, 1/100, Zehebî, Târîh, s. 153, İbn Kesîr, Bidâye, 3/48, Halebî, 1/463.

104 Belâzurî, Ensâb, 1/232.

105 İbn İshak, İbn Hişam, 1/286, Taberî, Târîh, 2/220, İbn Esîr, Kâmil, 2/65, İbn Seyyid, 1/100, Zehebî, Târîh, s. 153, İbn Kesîr, Bidâye, 3/48, Halebî, 1/463.

106 İbn Sa'd, 1/202.

107 İbn Sa'd, 1/202, Belâzurî, Ensâb, 1/231.

Ebu Talib:

"Ey kardeşimin oğlu! Bunlar, senin amcaların ve kavminin eşrafıdırlar. Sana karşı insaflı davranmak istiyorlar. Söyleyeceklerini dinle!" dedi.[108]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Söylesinler, dinliyorum!" buyurdu.[109]

Kureyş müşriklerinden Ahnes b. Şerik söze başlayıp:

"Sen bizi ve ilahlarımızı yermeyi bırak!

Biz de seni ve ilahını bırakalım" dedi.

Ebu Talib Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Kavmin sana insaflı davrandı. Onların isteklerini kabul et!" dedi.[110]

Peygamberimiz Aleyhisselam başını kaldırıp semaya baktı:

"Şu güneşi görüyor musunuz?" diye sordu.

"Evet! Görüyoruz" dediler. Bunun üzerine, Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ben sizi bu güneşin ışıklarından aydınlanmanızdan alıkoymaya güç yetirebilir miyim?" buyurdu. Ebu Talib:

"Vallahi, kardeşimin oğlu bize hiçbir zaman yalan söylememiştir!" dedi.[111]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ben onları öyle bir kelimeye davet ediyorum ki; kendilerinin onunla Cennete gireceklerine kefilim!" buyurdu. Ebu Cehil:

"Ne kadar sevindirici bir kelime imiş o! Haydi, söyle bakalım onu" dedi.[112]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ne dersiniz, size öyle bir kelime vereyim mi ki, siz o kelimeyi söylediğinizde, onunla Araplara hakim olasınız, Arap olmayanlar da size karşı yumuşasın, uysallaşsın" buyurdu.

Ebu Cehil:

"O kelime ne ise, biz onu on kat katlayarak söyleyelim!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"'Lâ ilâhe illallah=Allah'tan başka ilah yoktur' deyiniz![113]

---

108 Belâzurî, Ensâb, 1/231.
109 İbn Sa'd, 1/202.
110 İbn Sa'd, 1/202, Belâzurî, Ensâb, 1/231.
111 Buhârî, Târîh, 7/51, Beyhakî, Delâil, 2/187, Zehebî, Târîh, s. 149, İbn Kesîr, Bidâye, 3/42.
112 Belâzurî, Ensâb, 1/231.
113 İbn Sa'd, 1/202, Taberî, Târîh, 2/219.

Allah'tan başka ilah bulunmadığına ve benim de Resûlullah olduğuma şehadet getiriniz!"[114] buyurunca, Kureyş müşrikleri öfkelendiler ve ürktüler.[115] Birbirlerine:

"O, bütün ilahları bir tek ilah mı yapmış?! Bu cidden acaip, şaşılacak bir şey!

Yürüyünüz! Siz ilahlarınıza tapmakta sebat ediniz!

Şüphe yok ki, arzu edilecek olan budur!

Biz bunu başka bir dinde işitmedik.

Bu uydurmadan başka bir şey değildir.

O Kur'ân, aramızdan, Ona mı indirilmiş?!"[116] diyerek kalkıp gittiler. Giderken de:

"Onun yanına hiçbir zaman dönmeyeceğiz! Muhammed'in aldandığı şeylerde hayır yoktur!" dediler.[117]

Hâşim Oğulları Yiğitlerinin Peygamberimiz Aleyhisselamı Öldüreceklere Kâbe'de Kılıçlarını Sıyırmaları

Kureyş müşrikleri Peygamberimiz Aleyhisselamın yanından kızarak ayrılıp gittikten sonra, o gün o gece, Peygamberimiz Aleyhisselam gaip olmuş, nerede olduğu bilinememişti.

Ebu Talib ile Peygamberimiz Aleyhisselamın öteki amcaları, Peygamberimiz Aleyhisselamın evine gittiler.

Peygamberimiz Aleyhisselamı orada da bulamadılar.

Ebu Talib Hâşim oğullarıyla Muttalib oğullarının gençlerini topladı. Onlara:

"Her biriniz, yanına keskin bir kılıç aldıktan sonra, Mescid-i Haram'a girdiğim zaman beni takip edecektir!

Sizlerden her genç, bakacak; Muhammed öldürülmüşse, Kureyş büyüklerinden meselâ İbn Hanzaliye [Ebu Cehil] gibi bir büyüğün yanına oturacaktır!" dedi. Gençler:

"Öyle yaparız" dediler.

O sırada Zeyd b. Hârise geldi. Ebu Talib, ona:

"Ey Zeyd! Kardeşimin oğlundan bir sezgin var mı?" diye sordu. Zeyd:

---

114 Belâzurî, Ensâb, 1/231.

115 İbn Sa'd, 1/202.

116 Sâd: 5-8.

117 İbn Sa'd, 1/202-203.

"Evet! Az önce kendisinin yanında idim" dedi. Ebu Talib:

"Ben Onu görmedikçe evime gitmeyeceğim!" dedi.

Zeyd, hemen Peygamberimiz Aleyhisselamı aramaya gitti.

Safâ tepeciğinin yanındaki evde ashabıyla konuşurken buldu ve durumu kendisine haber verdi. Peygamberimiz Aleyhisselam hemen oradan kalkıp Ebu Talib'in yanına geldi.

Ebu Talib:

"Ey kardeşimin oğlu! Nerede idin? Hayırlı bir işte mi idin?" diye sordu. Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Evet!" buyurdu.

Ebu Talib:

"Hemen gir evine!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam da evine girdi.

Rivayete göre; Kureyş müşriklerinin ileri gelenleri Kâbe'nin Hicr'inde toplanmış, Peygamberimiz Aleyhisselamı görür görmez hep birden üzerine yürüyüp öldürmedikçe oradan ayrılmayacaklarına and içmiş bulunuyorlardı.[118]

Ebu Talib ertesi günü sabaha çıkınca, Peygamberimiz Aleyhisselamın elinden tutup Kureyş müşriklerinin toplantı yerine vardı.

Hâşim ve Muttalib oğullarının yiğitleri de yanında idi.

"Ey Kureyş cemaati! Maksadımı biliyor musunuz?" diye sordu.

Müşrikler:

"Hayır! Bilmiyoruz" dediler.

Ebu Talib durumu onlara haber verdi ve yanındaki gençlere de:

"Çıkarınız yanlarınızdakini!" dedi.

Gençlerin hepsi birden yanlarındaki yağlı kılıçları çıkardılar.

Ebu Talib:

"Vallahi, Onu [Muhammed Aleyhisselamı] öldürecek olursanız, sizden hiç kimse sağ kalmaz!

Nihayet, siz de biz de yok olur gideriz!" dedi.

Orada bulunan Kureyş cemaati hayal kırıklığına uğradılar.

Hele Ebu Cehil'in hayal kırıklığı, hepsinden daha ağır, daha beterdi.[119]

---

118 Ahmed b. Hanbel, 1/303, Ebu Nuaym, Delâil, 1/192-193, Beyhakî, Delâil, 2/277-278, İbn Cevzî, 1/186, Heysemî, 8/228.

119 İbn Sa'd, 1/203.

Kureyş Eşrafının Peygamberimiz Aleyhisselamı Türlü Tekliflerle Peygamberlikten Vazgeçirmeye ve Ölümle Tehdide Kalkışmaları

Kureyş müşriklerinin eşrafından:

1. Utbe b. Rebia,
2. Şeybe b. Rebia,
3. Ebu Süfyan Sahr b. Harb,
4. Nadr b. Hâris (Abduddar oğullarının kardeşi),
5. Ebu'l-Bahterî b. Hişam,
6. Esved b. Muttalib,
7. Zem'a b. Esved,
8. Velid b. Mugîre,
9. Ebu Cehil Amr b. Hişam,
10. Abdullah b. Ebi Ümeyye,
11. Âs b. Vâil,
12. Nübeyh b. Haccac,
13. Münebbih b. Haccac,
14. Ümeyye b. Halef

ve onlarla toplanabilen kimseler, bir gün güneş battıktan sonra Kâbe'nin arka yanında toplandılar. Birbirlerine:

"Muhammed'e haber salınız da, Onunla konuşunuz, tartışınız; tâ ki mazur görülesiniz, kınanmayasınız!" dediler ve Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Kavminin eşrafı seninle konuşmak üzere toplandılar, onların yanına gel!" diye haber saldılar.

Resûlullah Aleyhisselam, acele, onların yanlarına geldi.

Onların iyi niyet taşıdıklarını sanıyor, doğru yola erişmelerini son derecede arzu ediyor, yüz çevirmekte direnip durmaları ise kendisinin çok ağırına gidiyordu.[120]

Hemen varıp yanlarına oturdu. Kureyş müşrikleri:

"Ey Muhammed! Biz seninle konuşalım diye sana haber saldık.

Biz vallahi Araplardan, senin kavminin başını derde soktuğun gibi kavminin başını derde sokan bir adam daha bulunduğunu bilmiyoruz!

---

120 İbn İshak, İbn Hişam, 1/315, Taberî, Tefsîr, 15/164, Ebu Nuaym, Delâil, 1/205, Kurtubî, 10/328, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/62, Hâzin, 3/180, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 4/202.

Sen babalara, atalara dil uzattın!

Dini ayıpladın!

İlahlara dil uzattın!

Akılları akılsızlık, beyinsizlik saydın!

Birliği böldün, dağıttın!

Aramızda yapmadığın, başımıza getirmediğin kötü iş kalmadı!

Eğer sen getirip ortaya attığın o sözlerle mal, servet elde etmek istiyorsan; malca bizden daha zengin oluncaya kadar, senin için mallarımızdan mal toplayalım!

Eğer sen onunla içimizde en büyük şan ve şerefi kazanmak istiyorsan; biz seni seyyid ve ulu kişimiz tanıyalım!

Eğer sen onunla kral olmak istiyorsan; seni kendimize kral edinelim!

Şayet o sana gelen şey görüp de tesiri altında kaldığın cinlerden bir tâbi' işi ise -ki bu bazen olabilir- biz seni ondan kurtarıncaya veya senin hakkında mazur sayılıncaya kadar,[121] tedavi çareleri araştıralım" dediler.

Resûlullah Aleyhisselam, onlara:

"Dediğiniz şeylerin hiçbirisi bende yoktur!

Ben size getirdiğim şeylerle ne mallarınızı istemek,

Ne içinizde büyük şeref ve şan kazanmak,

Ne de üzerinize hükümdar olmak için gelmiş değilim.

Fakat, beni Allah size bir peygamber olarak gönderdi ve bana bir de Kitab indirdi.

Sizin (kabul edenleriniz) için, (Cennetle) bir müjdeleyici ve (kabul etmeyenleriniz) için de (Cehennemle) bir korkutup uyarıcı olmamı bana emretti.

Ben Rabbimin bana yüklediği elçilik vazifelerini size tebliğ ettim ve sizi öğütledim de!

Size getirdiğim şeyi kabul ederseniz, o, dünyada ve âhirette nasip ve azığınız olur!

Eğer onu kabul etmez, reddederseniz, Yüce Allah benimle sizin aranızda hükmünü verinceye kadar bana düşen, Allah'ın emrini yerine getirmek üzere, her güçlüğe göğüs gerip katlanmaktır" buyurdu.

Kureyş müşrikleri:[122]

---

121 "Üzerimizden vebal kalkıncaya kadar" (Zürkânî, 1/257).

122 Nadr b. Hâris, Ümeyye b. Halef ve Ebu Cehil (Belâzurî, Ensâb, 1/142).

"Ey Muhammed! Sen iyi bilirsin ki, geçimi bizden daha kıt, daha sıkıntılı kimse yoktur.

O halde, seni gönderdiği şeylerle göndermiş olan Rabbinden dile de:

Bizi sıkan, daraltan şu dağları ortadan kaldırıp bizden uzaklaştırsın!

Yurdumuzu bizim için genişletsin!

Geçmiş baba ve atalarımızdan bazı kimseleri de bizim için diriltsin!

Bizim için diriltilecek olanlar arasında Kusayy b. Kilab da bulunsun!

Çünkü o, doğru sözlü bir şeyh, bir ulu kişi idi.

Senin söylediğin şeyler hak ve gerçek mi, yoksa bâtıl mı? Ona soralım!

O seni tasdik ederse, sen de istediklerimizi yaparsan, seni tasdik eder, doğrularız!

Hem bunlarla senin Allah katındaki mevkiini ve dediğin gibi Allah'ın seni peygamber olarak gönderdiğini öğrenmiş oluruz!" dediler.

Resûlullah Aleyhisselam onlara:

"Ben size bunlarla gönderilmedim.

Allah beni ne ile gönderdi ise, ben ancak Allah tarafından size onu getirdim, size onu tebliğ ettim.

Eğer getirip tebliğ ettiğim şeyleri kabul ederseniz, o, dünyada ve âhirette sizin nasip ve azığınız olur.

Onu kabul etmez, reddederseniz, Yüce Allah benimle sizin aranızda hükmünü verinceye kadar bana düşen, Allah'ın emrini yerine getirmek üzere, her güçlüğe göğüs gerip katlanmaktır!" buyurdu. Kureyş müşrikleri:

"Sen bizim için bunları yapmazsan, kendin için Rabbinden bir şeyler edin:

Söylediğin şeylerde seni tasdik edecek, doğrulayacak, bizi senin üzerinden geri çevirecek bir meleği seninle birlikte göndermesini Rabbinden iste!

Yine, Rabbinden iste de:

Sana bahçeler, köşkler, altın, gümüş hazineleri versin de, senin geçimini aradığını gördüğümüz çabalardan, bunlarla seni müstağni kılsın!

Çünkü, bizim gibi sen de çarşılarda dolaşıp duruyor; bizim gibi sen de geçimini arıyorsun!

Eğer sen dediğin gibi gerçekten bir peygambersen (kavuşacağın bu nimetlerle) Rabbinin katındaki mevkiini öğrenmiş oluruz!" dediler.

Resûlullah Aleyhisselam onlara:

"Ben bunları yapmam!

Ben bunları Rabbinden isteyecek bir insan da değilim!

Zaten ben size bunlarla gönderilmedim.

Fakat, Allah beni (getirdiklerimi kabul edenleriniz için Cennetle) bir müjdeleyici ve (kabul etmeyip reddedenleriniz için de Cehennemle) bir korkutup uyarıcı olarak gönderdi.

Eğer size getirdiğim şeyleri kabul ederseniz, o, dünyada ve âhirette sizin nasip ve azığınız olur.

Onu kabul etmez reddederseniz, Yüce Allah benimle sizin aranızda hükmünü verinceye kadar bana düşen, Allah'ın emrini yerine getirmek üzere, her güçlüğe göğüs gerip katlanmaktır!" buyurdu. Kureyş müşrikleri:

"Öyle ise haydi, Rabbin 'isterse muhakkak yapar' dediğin gibi; göğü parçalar halinde üstümüze düşür bakalım!

Sen bunu yapmadıkça, biz sana inanmayız!" dediler.

Resûlullah Aleyhisselam:

"Bu iş Allah'a aittir.

O size bunu yapmak isterse yapar!" buyurdu. Kureyş müşrikleri:

"Ey Muhammed! Bizim seninle oturacağımızı, kendisinden sormuş olduğumuz şeyleri senden soracağımızı ve kendisinden istediğimiz şeyleri senden isteyeceğimizi Rabbin bilmiyor muydu?

Ne diye, bize vereceğin cevapları daha önceden sana öğretmedi? Getirip bize tebliğ ettiğin şeyleri kabul etmediğimiz takdirde kendisinin bize ne yapacağını sana ne diye haber vermedi?!

İşittiğimize göre, bunları sana Yemâme'de Rahmân diye anılan bir adam öğretiyormuş![123]

Biz vallahi hiçbir zaman Rahmân'a inanmayız!

Ey Muhammed! Artık sana karşı bir sorumluluğumuz ve kınanacağımız yoktur! Biz, vallahi senin yakanı bırakmayacağız!

Ya biz seni yok edeceğiz, ya da sen bizi yok edeceksin!" dediler.

Müşriklerden birisi:

"Biz meleklere taparız! Melekler Allah'ın kızlarıdır!" dedi.

Başka birisi de:

---

123 Yemâmeli Müseylimetü'l-Kezzab "Rahmânü'l-Yemâme" diye anılırdı (Süheylî, 7/443, İbn Kesîr, Bidâye, 5/50).

"Allah'ı ve melekleri (sözlerinin doğruluğuna) kefil (tanık) olarak getirmedikçe, sana inanmayız" dedi.

Kureyş müşrikleri bunları söyleyince, Resûlullah Aleyhisselam onların yanından ayrıldı.

Abdullah b. Ebi Ümeyye -ki, bu kişi, Peygamberimiz Aleyhisselamın halası Âtike Hatun'un oğlu idi- Peygamberimiz Aleyhisselamla birlikte kalkıp giderlerken:

"Yâ Muhammed! Kavmin sana bazı tekliflerde bulundu.

Sen onların tekliflerinden hiçbirini kabul etmedin!

Sonra, Allah katındaki mevkiini, dediğin gibi, peygamberliğini öğrenmek, seni doğrulamak ve sana uymak üzere senden kendileri için bir şeyler istediler.

Sen yine yapmadın!

Sonra, yine kendilerini korkuttuğun azaplardan bir kısmının kendileri için acele getirilmesini senden istediler, yapmadın!

Artık vallahi sen gözümün önünde göğe merdiven kurarak çıkıp gitmedikçe ve oradan[124] dediğin gibi peygamber olduğuna şehadet edecek dört de melek yanında getirmedikçe, sana hiçbir zaman inanmam!

Vallahi, bunu yapacak olsan bile seni doğrulayacağımı sanmıyorum!" dedikten sonra, o Resûlullah Aleyhisselamdan, Resûlullah Aleyhisselam da ondan ayrıldı.

Resûlullah Aleyhisselam kavminin kendisine yaklaşacak yerde böyle büsbütün uzaklaştığını görünce, kendisini çağırdıkları sıradaki ümidini yitirmiş olmanın üzüntüsü içinde ailesinin yanına döndü.[125]

Müşriklerin İstek ve Sorularının Allah Tarafından Cevaplandırılışı

"Onlara, Rablerinin âyetlerinden herhangi bir âyet gelmez ki, onlar muhakkak ondan yüz çevirmiş olmasınlar.

İşte onlar, hak (Kur'ân) kendilerine gelince de onu yalanlamışlardır.

Fakat, yakında onlara ne ile alay etmekte olduklarının (dehşetli) haberi gelecektir!

Görmediler mi ki, Biz kendilerinden önce nice nesiller helâk ettik?

---

124 Yanında açıklanmış beyanatı hâvî sahifeler (İbn Kesîr, Tefsîr, 3/180, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 4/203.

125 İbn İshak, İbn Hişam, 1/315-319, Taberî, Tefsîr, 15/164-166, Vâhidî, s. 198-199, Kurtubî, 10/128-130, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/62-63, Hâzin, 3/180-181, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 4/202-203.

Biz onlara, yeryüzünde size vermediklerimizi vermiştik ve üzerlerine gökyüzünü (yağmuru) bol bol salmıştık.

Altlarından ırmaklar akıtmıştık.

Öyle iken, onları günahları yüzünden helâk edip arkalarından yeni bir nesil olarak başkalarını var ettik.

Sana; kâğıt üzerinde yazılı bir kitap indirmiş olsaydık, kendileri de elleriyle onu tutmuş bulunsalardı, yine o küfür edenler muhakkak:

'Bu, apaçık bir sihirden başka bir şey değildir' derlerdi. Bir de:

'Onun üzerine, bir melek indirilseydi ya!' dediler.

Eğer biz öyle bir melek indirseydik, muhakkak iş bitirilmiş olurdu: Kendilerine bir an bile göz açtırılmazdı!

Eğer Biz Onu (peygamberi) bir melek yapsaydık, yine, o meleği de bir adam suretinde gösterir ve her halde, onları yine düşmekte oldukları şüpheye düşürürdük.

Andolsun ki: Senden önceki peygamberlerle de alay edildi de, eğlenmekte oldukları şey, içlerinden o maskaralık edenleri çepeçevre kuşatıverdi!

De ki: Yeryüzünde gezip dolaşınız! Sonra da bakınız ki, peygamberleri yalanlayanların sonu nasıl olmuştur?"[126]

"Bir Kur'ân ki, dağlar onunla yürütülseydi, veya yer onunla parçalansaydı, yahut ölüler onunla konuşturulsaydı, (o kâfirler yine iman etmezlerdi).

Ne var ki, bütün iş Allah'ındır!

İman edenler hâlâ anlamadılar mı ki, Allah dileseydi elbette hepsine birden hidayet ederdi.

O kâfirler(e gelince), Allah'ın va'di erişinceye kadar, kendi sun' ve taksirleri, küfürleri, kötü amelleri yüzünden, ya ansızın başlarına büyük bir belâ çatıp duracak, ya da (o belâ) yurtlarının yakınına konacaktır!

Şüphesiz ki, Allah va'dinden dönmez!

Andolsun ki, senden önceki peygamberlerle de alay edildi.

Ben, o küfür edenlere bir müddet için meydan verdim. Sonra da tutup onları azaba uğrattım!

Uğratıldıkları azap nasıl da dehşetli idi!"[127]

"Onlar: 'Bu peygambere ne oluyor? Yemek yiyor. Çarşılarda pazarlarda gezip yürüyor. Ona bir melek indirilse de, yanında azapla bir korkutucu;

126 En'âm: 4-11.

127 Ra'd: 31-32.

yahut, ona (gökten) bir hazine bırakılsa ya! Yahut onun güzel bir bahçesi olsa da ondan yese ya!' dediler.

Hem o zalimler (mü'minlere de):

'Siz,' dediler, 'büyülenmiş bir adamdan başkasına tâbi olmuyorsunuz.'

Bak! Onlar senin hakkında ne kötü misaller (kıyaslar) getirip saptılar. Artık onlar hidayete hiçbir yol bulamazlar.

(Allah) Öyle yüce bir Allah'tır ki, dilerse sana bu (dediklerinden) daha hayırlısını (verir), altından ırmaklar akan Cennetler verir, saraylar da yapar!"[128]

"Biz, senden önce de peygamberleri bundan başka şekilde göndermedik.

Şüphe yok ki, onlar (o peygamberler) de, hem yemek yerler, hem çarşılarda pazarlarda yürür gezerlerdi.

Sizin bir kısmınızı diğer bir kısım için bir ibtilâ (veya imtihan konusu) yaptık ki, sabredecek misiniz (bilinsin) diye.

(Bununla birlikte) Senin Rabbin her şeyi hakkıyla görendir!

Bize kavuşmayı ummayanlar: 'Bizim üzerimize de melekler indirilse ya? Yahut biz de Rabbimizi görsek ya?' dediler.

Andolsun ki, onlar nefislerinde kibirlendiler, büyük bir azgınlıkla haddi aştılar."[129]

"Biz sana kat'iyyen inanmayız! Meğer ki, bizim için şu yerden bir pınar akıtasın!

Yahut senin hurmalıklardan, üzümlüklerden bir bahçen olsun da, aralarından şırıl şırıl ırmaklar akıtasın!

Yahut, dediğin gibi, gökyüzünü üstümüze parça parça düşüresin!

Yahut Allah'ı ve melekleri kefil (tanık) getiresin!

Yahut senin altından bir evin olsun!

Yahut semaya çıkasın!

Bize oradan okuyacağımız bir Kitab indirmedikçe, göğe çıktığına da asla inanmayız!' dediler.

De ki: 'Rabbimin şanı yücedir! Ben Allah'ın Resûlü bir beşerden başkası mıyım?'

Kendilerine hidayet (rehberi) geldiği zaman insanların iman etmelerine, ancak 'Allah bir beşeri mi peygamber gönderdi?' demeleri engel olmuştur.

---

128 Furkan: 7-10.

129 Furkan: 20-21.

(Tarafımdan) söyle onlara: 'Eğer yeryüzünde insanlar gibi sakin sakin yürüyen melekler olsaydı, elbette onlara gökten melek bir peygamber gönderirdik!'

De ki: 'Sizinle benim aramda, şahit olarak Allah yeter!'

Çünkü, O, kullarının yaptıklarından hakkıyla haberdardır, her yaptıklarını hakkıyla görendir!

Allah kime hidayet nasip ederse, işte o doğru yolu tutar.

Kimi de şaşkınlıkta bırakırsa, artık onlar için Allah'tan başka asla yardımcılar bulamazsın!

Biz onları Kıyamet günü körler, dilsizler, sağırlar olarak, yüzükoyun haşrederiz!

Onların varacağı yer Cehennemdir ki, ateşi yavaşladıkça Biz onun alevini arttırırız!"[130]

"Biz senden önce nasıl peygamberler gönderdikse, seni de öylece, kendilerinden önce nice ümmetler gelip geçmiş olan bir ümmete sana vahyettiğimiz Kur'ân'ı onlara okuman için gönderdik.

Onlar Rahmân'ı tanımazlar. Sen, de ki:

'O, benim Rabbimdir! O'ndan başka, hiçbir ilah yoktur!

Ben ancak O'na dayanırım!

Benim tevbem de, dönüşüm de yalnız O'nadır!'"[131]

"... Biz, eğer dilersek, onları yere geçiririz!

Yahut gökten üstlerine parçalar düşürürüz!"[132]

"Şimdi, onlar çarçabuk azabımızı mı istiyorlar?!

Fakat, bu onların bölgesine çökünce, (gelecek tehlikelerle) korkutulan onların sabahı ne kötü olacaktır!"[133]

"Bir de, onlar Allah'a kızlar isnad ederler.

Hâşâ! O'nun şânı bundan tamamıyla münezzehtir!"[134]

"Onlar, ondan (peygamberden) yüz çevirdiler de, ona kimi 'Bir öğretilmiş!', kimisi de 'Bir mecnun!' dediler."[135]

---

130 İsrâ: 90-97.
131 Ra'd: 30.
132 Sebe: 9.
133 Sâffât: 176-177.
134 Nahl: 57.
135 Duhan: 14.

"Sen, Rabbinin nimeti sayesinde, bir mecnun değilsin!"[136]

"Sen, hemen öğütlemekte devam et!

Sen, Rabbinin nimeti sayesinde, ne kâhinsin, ne de mecnunsun!"[137]

"Hiç şüphesiz, sen büyük bir ahlâk üzerindesin!

Sen yakında göreceksin, onlar da görecekler ki, delilik hanginizde imiş?"[138]

"Onlardan öncekilere de herhangi bir peygamber gelmedi ki, onun hakkında da mutlaka böylece sihirbaz yahut mecnun demişlerdir.

Hepsi de, bunu birbirine tavsiye mi ettiler?!

Hayır! Onlar, umumiyetle, azgınlar güruhunun ta kendisidirler!"[139]

"'İnsanları, korkut! İman edenlere, Rableri katında, kendileri için muhakkak bir kadem-i sıdk (şefaat ve ecir) olduğunu müjdele!' diye içlerinden bir Er'e yaptığımız vahiy insanlar için şaşılacak bir şey mi oldu ki, o kâfirler 'Bu, şeksiz şüphesiz, apaçık bir sihirbazdır!' dediler."[140]

"O kâfirler, içlerinden, başlarına gelecek tehlikeleri bildiren bir peygamber geldiğine şaştılar da 'Bu, bir büyücü, bir yalancıdır!' dediler."[141]

"Onlar seni dinlerken, nasıl dinlediklerini ve fısıldaştıklarını ve o zalimlerin (mü'minlere) 'Siz ancak büyülenmiş bir adama tâbi oluyorsunuz' dediklerini de Biz çok iyi biliyoruz!"[142]

"Fakat, o kâfirler hâlâ Kur'ân'ı yalanlama içindeler. Halbuki, o şanlı bir Kur'ân'dır ve onun aslı Levh-ı Mahfuzdadır."[143]

Kureyş Müşriklerinin Yahudilerden Öğrendikleri Sorularla Peygamberimiz Aleyhisselamı Susturmaya Kalkışmaları

Kureyş müşrikleri Nadr b. Hâris ile Ukbe b. Ebi Muayt'ı Medine Yahudilerinin bilginlerine gönderdiler ve:

"Onlara, Muhammed'in sıfatlarını ve sözlerini anlatınız, kendisini onlardan sorunuz! Çünkü, Yahudiler kendilerine ilk Kitab inen millettir.

---

136 Kalem: 2.
137 Tûr: 29.
138 Kalem: 4-6.
139 Zâriyât: 52-53.
140 Yûnus: 2.
141 Sâd:, 4.
142 İsrâ: 47.
143 Buruc: 19, 21, 22.

Peygamberlere ait bilgilerden, bizde bulunmayan bilgi onlarda bulunur" dediler.

Bunun üzerine, Nadr b. Hâris ile Ukbe b. Ebi Muayt, Mekke'den yola çıkıp Medine'ye vardılar.

Medine Yahudilerinin bilginlerine, Peygamberimiz Aleyhisselamın işini anlattılar ve bazı sözlerini naklettiler ve:

"Sizler bu sahibimizin dinî durumunu bize haber veresiniz diye size geldik!" diyerek, Peygamberimiz Aleyhisselamı onlara sordular.

Yahudi bilginleri:

"Size emredeceğimiz üç şeyi ona sorunuz! Eğer onları size haber verirse, kendisi Allah tarafından gönderilmiş bir peygamberdir. Eğer bunu yapamaz (sorularınızı cevaplayamaz) ise, yalan uydurucu bir adam demektir. Artık, kendisi hakkında istediğinizi yapınız.

1. İlk zamanlarda gelmiş geçmiş bulunan gençlerin maceralarının ne olduğunu ona sorunuz. Çünkü, onların çok şaşılacak hadiseleri vardır.

2. Yeryüzünü, doğularına ve batılarına varıncaya kadar gezip dolaşan adamın haberinin de ne olduğunu sorunuz ona.

3. Bir de, kendisine ruhtan, 'Nedir o?' diye sorunuz bakalım.

Size bunları haber verdiği zaman kendisine uyunuz; çünkü O bir peygamberdir!

Eğer yapamaz (sorularınızı cevaplayamaz) ise, o yalan uydurucu bir adam demektir. Kendisine, istediğinizi yapınız!" dediler.

Nadr b. Hâris ile Ukbe b. Ebi Muayt, dönüp Mekke'ye, Kureyşlilerin yanına geldiler ve:

"Ey Kureyş cemaati!" dediler, "Sizin aranızla Muhammed'in arasını kesip aralayacak şeyi bulup getirdik size. Yahudi bilginleri; Ona sormamızı emrettikleri şeyleri bize haber verdiler: 'Eğer size onu haber verebilirse, kendisi bir peygamberdir. Eğer yapamaz (sorularınızı cevaplayamaz) ise, kendisi yalan uydurucu, lafçı bir adamdır. Kendisine istediğinizi yapınız!' dediler." Bunun üzerine, Kureyş müşrikleri Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına gelip:

"Ey Muhammed!

1. İlk zamanlarda gelip geçmiş ve şaşılacak kıssaları bulunan gençlerden,

2. Yeryüzünü, doğularına ve batılarına varıncaya kadar dolaşan adamdan, bize haber ver bakalım. Bir de:

3. Ruhtan haber ver ki, nedir o?" dediler.

Peygamberimiz Aleyhisselam, onlara:

"Sorduğunuz şeyleri yarın size haber vereyim" buyurup, bir istisnada bulunmamış, yani "inşâallah=Allah dilerse" dememişti.

Vahyin gelmesi gecikince, müşrikler;

"Muhammed 'Yarın haber vereyim' diye bize söz verdiği halde, kendisine sorduğumuz şeylerden hiçbiri hakkında bize bir haber vermiyor!" diyerek yaygaraya başlamışlardı.

Peygamberimiz Aleyhisselamın vahyin gecikmesine ve müşriklerin yaygaralarına üzülüp durduğu sırada, Cebrail Aleyhisselam, Yüce Allah tarafından Kehf sûresini getirdi.[144]

Bu sûrede, Peygamberimiz Aleyhisselama, hiçbir şey hakkında, "inşâallah=Allah dilerse" demeksizin "Ben bunu her halde yarın yapıcıyım!" dememesi tavsiye buyuruldu.[145]

Kureyş müşriklerinin Yahudi bilginlerinden öğrenip Peygamberimiz Aleyhisselama sordukları üç sorudan ikisi, Yüce Allah tarafından indirilen Kehf sûresindeki Ashab-ı Kehf ve Zülkarneyn kıssalarıylan;[146]

Ruh hakkındaki üçüncü soruları ise, "Sana Ruh hakkında soruyorlar. De ki: Ruh, Rabbimin emrindendir. (Zaten, onun hakkında) size az bir ilimden başka (bir şey) de verilmemiştir" mealli âyetle cevaplanmıştır.[147]

Kureyş müşrikleri; Peygamberimiz Aleyhisselamın kendilerine tebliğ ettiği şeylerin hak ve gerçek, söylediklerinin doğru olduğunu Yahudi bilginlerinden öğrenip sordukları -bilinmeyen şeylerin- cevaplarını vermesiyle onun peygamberlik makamını anladıkları halde, kıskançlıkları kendilerinin Peygamberimiz Aleyhisselama inanmalarına ve bağlanmalarına engel oldu. Allah'a isyan ve O'nun emrini terk etmekte, küfürde direndiler durdular.

İçlerinden birisi de:

"Şu Kur'ân'ı dinlemeyiniz!

Onu birtakım boş ve asılsız sözler yerine koyunuz! Eğlenceye alınız!

Belki Ona bununla galebe çalarsınız.

Eğer siz bir gün Onunla münazaraya, tartışmaya kalkarsanız, O size galebe çalar" dedi.[148]

---

144 İbn İshak, İbn Hişam, 1/321-322, Taberî, Tefsîr, 15/191, 192, Râzî, 21/82, Kurtubî, 10/346-347, İbn Seyyid, 1/108-109, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/71-72, Suyutî Dürru'l-mensûr, 4/210.

145 Kehf: 23-24.

146 Kehf: 1-26, 83-98.

147 İsrâ: 85.

148 İbn İshak, İbn Hişam, 1/334-335.

Yüce Allah, bunu da indirdiği âyette şöyle açıkladı:

"O küfredenler 'Bu Kur'ân'ı dinlemeyiniz. Onun hakkında yaygaralar koparınız. Belki (böylelikle) galebe çalarsınız' dediler."[149]

Nadr b. Hâris ve Onun Peygamberimiz Aleyhisselama ve İslâmiyete Karşı Tutum ve Davranışı

Nadr b. Hâris Kureyş müşriklerinin şeytanlarından, cin fikirlilerinden[150] ve zındıklarındandı.[151]

Kendisi bir ara Hîre'ye gitmiş, orada Acem şahlarının hikâyelerini, Rüstem ve İsfendiyar'a ait birtakım hikâye ve haberleri öğrenmişti.[152]

Acem kitapları okur, Hristiyanlar ve Yahudilerle düşer kalkardı.

Peygamberimiz Aleyhisselamı yalanlamakta ve incitmekte Kureyş müşriklerinin en aşırı gidenlerinden ve söz sahiplerindendi.

Hîre'de, bırbıt (ud, kopuz) çalmayı ve Hîrelilerin şarkılarını öğrenmiş; bunları Mekkelilerden birçok kimselere de öğretmişti.

Kendisi, şarkıcı iki köle kadın da satın almıştı.

Halkı, İslâmiyetten alıkoymak için bunlarla oyalardı.[153]

Peygamberimiz Aleyhisselam bir meclise oturup Allah'ı anar,[154] Allah'a inanmaya davet eder, Kur'ân-ı Kerîm okur,[155] kendilerinden önceki milletlerden hangilerinin ne gibi musibetlere uğradıklarını anlatarak kavmini uyarır; o meclisten kalkar kalkmaz, arkasından Nadr b. Hâris gelir, Peygamberimiz Aleyhisselamın yerine geçer ve:

"Ey Kureyş cemaati! Vallahi, ben Ondan daha güzel söylerim. Siz benim yanıma geliniz! Ben size Onun anlattıklarından daha güzelini anlatırım" dedikten sonra, Acem şahlarının, Rüstem ve İsfendiyar'ın hikâyelerini anlatır;[156]

"Muhammed benden ne ile daha güzel konuşurmuş?[157] Ben size anlattığım hikâyeleri nasıl başkalarından yazıp aldımsa, O da bunları başkalarından yazıp almıştır!" der;[158]

---

149 Fussilet: 26.
150 İbn İshak, İbn Hişam, 1/321, Beyhakî, Delâil, 2/202, Zehebî, Târîh, s. 157.
151 İbn Habib, s. 161.
152 İbn İshak, İbn Hişam, 1/321, Taberî, Tefsîr, 13/182.
153 Belâzurî, Ensâb, 1/139-140.
154 İbn İshak, İbn Hişam, 1/321, Taberî, Tefsîr, 13/182, Râzî, 21/82.
155 İbn İshak, İbn Hişam, 1/383.
156 İbn İshak, İbn Hişam, 1/383-384, Taberî, Tefsîr, 13/182. Râzî, 21/82.
157 İbn İshak, İbn Hişam, 1/321, Taberî, Tefsîr, 13/182.
158 İbn İshak, İbn Hişam, 1/384, İbn Kesîr, Bidâye, 3/88.

"Hangimizin sözü daha güzel? Benimki mi, yoksa Muhammed'inki mi?" diye sorardı.

Peygamberimiz Aleyhisselam, bir ara, Ebu Uhayha Saîd b. Âs'ın yanına uğrar, ona İslâmiyeti anlatırdı.

Ebu Uhayha, Peygamberimiz Aleyhisselam hakkında "O, semadan konuşuyor!" demeye başlamıştı.

Nadr b. Hâris, Ebu Uhayha'nın yanına gidip:

"İşittiğime göre; sen Muhammed'in sözlerini güzel buluyor, beğeniyormuşsun. Bu nasıl olur?! O, ilahlara dil uzatıyor! Baba ve atalarımızın Cehennemde olduklarını söylüyor! Kendisine tâbi olmayanları azapla tehdid ediyor!" dedi.

Bunun üzerine, Ebu Uhayha, Peygamberimiz Aleyhisselama düşman kesildi. Peygamberimiz Aleyhisselamı yermeye ve getirdiklerini ayıplamaya ve "Doğrusu, biz bunun getirdiklerinin bir benzerini daha işitmedik! Böylesi ne Yahudilikte, ne de Hristiyanlıkta var!" demeye başladı.

Ebu Uhayha ilk sözünden döndüğü zaman, Nadr b. Hâris ona teşekkür etmeye gitti.[159]

Halbuki, Nadr b. Hâris, bundan önce, Peygamberimiz Aleyhisselamın zikrini ve gönderileceği zamanın yaklaştığını işittiği zaman:

"Vallahi, bize bir uyarıcı gelecek olursa, biz milletlerden herhangi birisinden daha çok, doğru yolu tutarız" demişti.

Yüce Allah, bu münasebetle indirdiği âyette şöyle buyurdu:

"Onlar; kendilerine azapla korkutucu (bir peygamber) gelirse, her halde, (diğer) ümmetlerden herhangi birisinden daha ziyade doğru yolu tutacaklarına, yeminlerinin bütün hızıyla Allah'a and etmişlerdi.

Fakat, onlara azapla korkutan (bir peygamber) gelince, bu onların (haktan) uzaklaşmalarından başka bir şey arttırmadı.[160]

Nadr b. Hâris; Kur'ân-ı Kerîm okunduğu zaman:

"Bunlar, öncekilerin masallarıdır! Ben de size, Allah'ın indirdiği gibi, indireceğim!" derdi.

Kur'ân-ı Kerîm'de içinde "esâtîr" kelimesi geçen sekiz âyet, Nadr b. Hâris hakkında nazil olmuştur.[161]

---

159 Belâzurî, Ensâb, 1/140-141.

160 Fâtır: 42, Belâzurî, Ensâb, 1/139.

161 İbn İshak, İbn Hişam, 1/321, Belâzurî, Ensâb, 1/139-140, Taberî, Tefsîr, 13/182.

Nadr b. Hâris:

"O, getirdiği kitap üzerinde ancak, şu Esved b. Muttalib'in kölesi Cebr ile Şeybe veya Utbe b. Rebia'nın kölesi Addas'ın ve daha başkalarının yardımını görüyor!" diyordu.

Yüce Allah, indirdiği âyetlerle bu isnad ve iftirayı da şöyle reddetti:

"Andolsun ki, biz onların 'Bunu ancak bir beşer öğretiyor!' diyeceklerini biliyoruz.

Haktan sapmak suretiyle kendisine nisbet edecekleri o (sanığın) dili Acemî'dir, bu Kur'ân'ın dili ise apaçık Arapça bir dildir."[162]

"O küfredenler, 'Bu (Kur'ân) onun uydurduğu yalandan başka (bir şey) değildir. Bu hususta diğer bir zümre de ona yardım etmiştir' dediler de, muhakkak bir haksızlık ve tevzir meydana getirdiler.

'Onun başkasına yazdırıp, kendisine sabah akşam okunmakta olan eskilere ait masallardır' dediler.

De ki: 'Onu göklerde ve yerdeki bütün gaybı bilen (Allah) indirdi. Şüphe yok ki, O çok yarlıgayıcı, çok esirgeyicidir!'"[163]

"De ki: 'Andolsun, bütün insanlar ve cinler şu Kur'ân'ın bir benzerini meydana getirmek üzere biraraya toplansalar ve birbirlerine yardımcı da olsalar, yine, onun benzerini meydana getiremezler.'"[164]

Nadr b. Hâris bir gün Peygamberimiz Aleyhisselama rastlayıp:

"Sen Kureyşîlerin yakın bir zamanda vurulup yere düşeceklerini ve bunun sana Allah tarafından vahyedildiğini söylüyormuşsun, öyle mi?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Evet, ben söyledim! Sen de onlardansın!" buyurdu.[165]

Yüce Allah, Resûlüne indirdiği âyette "Yakında o cemaat bozulacak, onlar arkalarını dönüp kaçacaklar" buyurmuş;[166] Peygamberimiz Aleyhisselam da, Bedir savaşında Kureyş müşriklerinin bozguna uğrayıp kaçıştıklarını görünce, bu âyeti okumuştu.[167]

Nadr b. Hâris, Bedir savaşında esir edilen müşriklerden olup, Hz. Ali tarafından boynu vurulmuştur.[168]

---

162 Nahl: 103, Belâzurî, Ensâb, 1/140-141.
163 Furkan: 4-7, Belâzurî, Ensâb, 1/141.
164 İsrâ: 88.
165 Belâzurî, Ensâb, 1/140.
166 Kamer: 45.
167 Taberî, Târîh, 2/296.
168 İbn İshak, İbn Hişam, 2/367, Vâkıdî, Megâzî, 1/149.

Peygamberimizin Ümmîliği ve Bütün Hayatının Belliliği, Bildiklerini İlahî Vahiy İle Bildiği ve Bildirdiği

Kur'ân-ı Kerîm'de açıkça bildirildiği üzere, Peygamberimiz Aleyhisselam ümmî idi, okuma-yazma bilmezdi.[169]

Arap kavmi de, genellikle ümmî idiler.[170]

Bunu, Peygamberimiz Aleyhisselam da:

"Biz ümmî bir cemaatiz. Ne yazı yazarız, ne de hesap biliriz!" buyurarak açıklamışlardır.[171]

Peygamberimiz Aleyhisselam, peygamberliğe nail olduğu gece Cebrail Aleyhisselam tarafından "İkra'!=Oku!" diyerek okumaya tekrar tekrar zorlandığı zaman, hep "Mâ ene bi kâriîn=Ben okuma bilmem" cevabını vermişti.[172]

Peygamberimiz Aleyhisselamın okur yazar olmadığı da, Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle açıklanmaktadır:

"Sen, bundan önce, hiçbir kitap okur değildin. Hâlâ da, elinle yazı yazmazsın. Öyle olsaydı (okur yazar olsaydın) bâtıl söyleyenler, muhakkak, şüphelenebilirlerdi."[173]

Peygamberimiz Aleyhisselamın doğumundan peygamberliğe erdiği tarihe, kırk yaşına kadar olan hayatı, Kureyş müşriklerinin gözleri önünde geçmişti. Kendisinin hayatından, onlara gizli, kapalı kalan bir taraf yoktu.

Müşriklerin arasında, Peygamberimiz Aleyhisselamın doğumunu, çocukluğunu, gençliğini, peygamberliğe erinceye kadar geçirdiği hayatını günü gününe bilenler bile vardı; ve onlar Peygamberimiz Aleyhisselama karşı olanların safında bulunuyorlardı.

Peygamberimiz Aleyhisselamın aralarında doğup büyümüş olduğu müşrik hemşehrilerine, akrabalarına karşı, Yüce Allah tarafından "De ki: 'Ben, ondan (Kur'ân'dan) önce, aranızda bir ömür durmuş, yaşamışımdır! Siz hâlâ aklınızı kullanmaz mısınız?'"[174] buyurularak inkâr ve itiraz damarlarına basıldığı halde, Mekkeli müşrikler susmuşlar, susmak zorunda kal-

---

169 A'râf: 157-158.

170 Cum'a: 2.

171 Ahmed b. Hanbel, 2/52, Buhârî, Sahîh, 2/220, Müslim, 2/761, Ebu Dâvud, 2/296, Nesâî, 4/139.

172 Abdurrezzak, 5/322, Ahmed b. Hanbel, 6/232-233, Buhârî, Sahîh, 6/88, Müslim, 1/140-141, Taberî, Târîh, 2/205, Ebu Nuaym, Delâil, 1/213-214, Beyhakî, Sünen, 9/6, Vâhidî, s. 5-6, Begavî, 2/174, İbn Cevzî, 1/162, İbn Esîr, Kâmil, 2/48, İbn Seyyid, 1/85-86, Zehebî, Târîh, s. 117, İbn Kesîr, Bidâye, 3/3.

173 Ankebût: 48.

174 Yûnus: 16.

mışlarsa, bu ancak Peygamberimiz Aleyhiselamın hayatından kendilerince bilinmeyen bir taraf bulunmadığını gösterir.

Peygamberimiz Aleyhisselamın, vahiy gelmeye başladığı tarihe kadar da, ne Kitabdan, ne de imandan haberi yoktu.

Bu gerçeği de, Yüce Allah, Peygamberimiz Aleyhisselam tarafından mü'min, münkir, müşrik herkese okunan şu âyetle açıklamıştır:

"İşte, Biz, sana da böylece Emrimizden bir Ruhu vahyettik. Halbuki, (bundan önce) sen 'Kitab, nedir? İman, nedir?' bilmezdin. Fakat, Biz, onu (Kur'ân'ı) bir nur yaptık. Bununla, kullarımızdan kimi dilersek, ona hidayet veririz. Şüphesiz ki sen her halde doğru bir yolun rehberliğini yapıyorsun!"[175]

Peygamberimiz Aleyhisselam, kendisine bir şey sorulduğu zaman, o hususta vahiy nazil olmamışsa "Bilmiyorum!" buyurur veya vahiy gelinceye kadar susar, kendiliğinden bir şey söylemezdi.[176]

Bu gerçek de, Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle açıklanır:

"Sahibiniz (doğru yoldan) sapmadı, bâtıla da inanmadı. O, kendi (rey ve) hevasından söylemez! O (Kur'ân), kendisine (Allah tarafından) ilka edilegelen vahiyden başka (bir şey) değildir."[177]

"O, âlemlerin Rabbinden indirilmedir! Eğer (Peygamber) bazı sözleri Bize karşı kendiliğinden uydurmuş olsaydı, onun sağ elini (kudret ve kuvvetini) alıverirdik! Sonra da, hiç şüphesiz, kendisinin kalb damarını koparırdık. O vakit, sizden hiçbiriniz buna engel de olamazdınız!"[178]

Peygamberimiz Aleyhisselama kendiliğinden bilemeyeceği birçok gerçeğin Allah tarafından vahiy ile bildirildiği de Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle açıklanır:

1. Nûh Tûfanı[179] anlatıldıktan sonra:

"Bunlar gayb haberlerindendir ki, sana vahyediyoruz.

Onları bundan önce ne sen biliyordun, ne de kavmin biliyordu.

O halde, sen de (Nûh gibi) katlan!

Âkıbet, hiç şüphesiz takvâya erenlerindir!"[180]

2. Hz. Meryem'le İsa ve Yahya Aleyhisselamların doğumları[181] anlatıldıktan sonra:

---

175 Şûrâ: 52.
176 Buhârî, Sahîh, 8/148.
177 Necm: 2-4.
178 Hâkka: 43-47.
179 Hûd: 36-48.
180 Hûd: 49.
181 Âl-i imrân: 33-43.

"Bunlar sana vahyetmekte olduğumuz gayb haberlerindendir.

Meryem'i onlardan hangisi himayesine alacak, diye kalemlerini atarlarken sen yanlarında değildin.

Onlar bu hususta çekişirlerken de yine yanlarında değildin."[182]

3. Yûsuf Aleyhisselamın kıssası[183] anlatıldıktan sonra:

"Bu (kıssa) sana vahiy ile bildirmekte olduğumuz gayb haberlerindendir.

(Yoksa) onlar hile yaparak işleyecekleri işi kararlaştırdıkları zaman sen onların yanlarında değildin."[184]

4. Musa Aleyhisselamın kıssası[185] anlatıldıktan sonra:

"Musa'ya o emri vahyettiğimiz vakit, sen batı tarafında (bulunuyor) değildin, görenlerden de değildin.

Fakat, Biz daha birçok nesiller yarattık da, onların (ömürleri) uzadıkça uzadı.

Sen, Medyen ahalisi içinde ikamet edici olup da, âyetlerimizi onlardan okuyarak öğrenmiş de değilsin!

Ancak (geçmişlerin haberlerini sana) gönderenler, Biziz!

Musa'ya nida ettiğimiz vakit de, sen Tûr'un yanında değildin!

Fakat, sen Rabbinden bir rahmet olarak (gönderildin). Tâ ki, senden önce kendilerine inzar edici (bir peygamber) gelmemiş olan bir kavmi sen inzar edesin!

Olur ki, onlar iyice düşünüp öğüt kabul ederler."[186]

Meallerini yazdığımız bu âyetler; Peygamberimiz Aleyhisselamın hiçbir kimseden hiçbir şey öğrenmediğini, bütün bilgilerinin ilahî vahye dayandığını açıklamakta ve buna aykırı görüşleri topyekün reddetmektedir.

Peygamberimiz Aleyhisselam kendisinden asırlarca sonra keşfedilecek veya keşfine çalışılacak birtakım ilmî, fennî gerçekleri de vahiy ile bildirmiştir. Meselâ:

5. Güneş, Ay gibi semavî ecramdan her birinin birer yörüngede yüzdükleri, döndükleri,[187]

6. Güneşin kendi karargâhına doğru seyr ve cereyan ettiği,[188]

---

182 Âl-i imrân: 44.
183 Yûsuf: 4-101.
184 Yûsuf: 102.
185 Kasas: 3-43.
186 Kasas: 44-46.
187 Yâsin: 40.
188 Yâsin: 38.

7. Göklere muvazene kanununun konulduğu,[189]

8. Semanın ilk halinin gaz olduğu,[190]

9. Dünyanın döndüğü,[191]

10. Her canlı şeyin sudan yaratıldığı, su ile canlı kılındığı,[192]

11. Âdem oğullarının zürriyetlerine zerreler halinde iken Yüce Allah tarafından idrak ve şuur verilerek ilahî rububiyetin ikrar ettirilmiş olduğu,[193]

12. Bazı ürünlerin ilkah edici, aşılayıcı rüzgârlar gönderilerek meydana gelmelerinin sağlandığı,[194]

13. Bal arılarında görülen harikulade işlerin kendilerine Allah tarafından ilham yoluyla yaptırılmakta olduğu,[195]

14. Yerde yürüyen, havada uçan hayvanların da insanlar gibi, birer topluluk oldukları,[196]

15. Ruhun mahiyetini kavramaya insan ilminin yetmeyeceği,[197]

16. İnsanların bütün tutum ve davranışlarının istinsah edilmekte (filme alınmakta) olduğu,[198]

17. Cansız, dilsiz sanılan şeylerin de insanların kolay kolay anlayamayacakları özel dillerle Allah'ı tesbih ettikleri,[199]

18. İki denizin, aralarına konulan perde ile sularının birbirlerine karışmamalarının sağlandığı,[200]

19. Üç bin küsur yıl önce denizde boğulan Firavun'un cansız cesedinin (karada yüksekçe bir yere) atılıp arkasından geleceklere ibret olmak üzere korunacağı,[201]

20. Bir sultan'la (aşıp bastırıcı bir araçla) göklerin sınırlarının (uzayın) aşılabileceği,[202]

---

189 Enbiyâ: 30.
190 Rahmân: 7.
191 Fussilet: 11.
192 Neml: 88.
193 A'râf: 172-173.
194 Hicr: 22.
195 Nahl: 68-69.
196 En'âm: 38.
197 İsrâ: 85.
198 Câsiye: 29.
199 İsrâ: 44.
200 Neml: 61.
201 Yûnus: 92.
202 Rahmân: 33.

21. Göklerde de yerdekiler gibi yaratıklar bulunduğu ve Allah dilediği zaman onların yerdekilerle biraraya getirileceği,[203]

22. İlim ve fen dünyasınca ancak son zamanlarda farkına varılabilen; semanın genişletilmekte olduğu (Zâriyât: 47) gerçeği ve daha birçok gerçekler Yüce Allah tarafından vahiy ile bildirilmemiş olsaydı, Peygamberimiz Aleyhisselamın onları on dört asır önce bilmesi, bildirmesi mümkün mü idi?

Puta Tapanların Peygamberimiz Aleyhisselamla Tartışmaları

Peygamberimiz Aleyhisselam bir gün Mescid-i Haram'a girdiği sırada, Kureyş müşriklerinin ileri gelenlerinden[204] Velid b. Mugîre ve daha birçok kimseler[205] Kâbe'nin Hatîm'inde oturuyorlardı.[206]

Peygamberimiz Aleyhisselam da varıp onların yanına oturmuştu.[207]

Kâbe'nin çevresinde, tapılmak üzere dikilmiş, kurşunla berkitilmiş[208] üç yüz altmış put bulunuyordu.[209]

O sırada, Nadr b. Hâris de gelip yanlarına oturdu.

Peygamberimiz Aleyhisselam konuşmaya başlayınca, Nadr b. Hâris itiraz etti.

Peygamberimiz Aleyhisselam, verdiği cevapla onu susturdu. Sonra da ona ve oradakilere Enbiyâ sûresinin:

"Siz de ve Allah'ı bırakıp tapmakta olduklarınız da, hiç şüphesiz, Cehennem odunusunuz! Siz oraya gireceksiniz! Onlar (tapmakta olduğunuz yalancı tanrılar) eğer mabud olsalardı, oraya girmeyeceklerdi. Onların hepsi orada temelli olarak kalıcıdırlar! Onların orada (hakları) inim inim inlemektir! Onlar orada da (sağır olup hiçbir şey) işitmeyeceklerdir!"[210] mealli âyetlerini okudu.[211] Sonra da kalkıp gitti.[212]

Putları aleyhinde okunan âyetler Kureyş müşriklerinin çok ağırına gitti.[213]

---

203 Şûrâ: 29.
204 Zemahşerî, 2/584, Râzî, 22/223.
205 İbn İshak, İbn Hişam, 1/384, Taberî, Tefsîr, 17/96, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/198.
206 Zemahşerî, 2/584, Râzî, 22/223.
207 İbn İshak, İbn Hişam, 1/384, Taberî, Tefsîr, 17/96, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/198.
208 İbn İshak, İbn Hişam, 4/59, Buhârî, Sahîh, 5/92.
209 İbn Sa'd, 2/136, Buhârî, Sahîh, 5/92, Ezrakî, 1/120-121.
210 Enbiyâ: 98-100.
211 İbn İshak, İbn Hişam, 1/384-385, Taberî, Tefsîr, 17/96-97, Zemahşerî, 2/284, Râzî, 22/223, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/198-199.
212 İbn İshak, İbn Hişam, 1/385, Taberî, Tefsîr, 17/97, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/199.
213 Vâhidî, s. 206.

O sırada oraya Abdullah b. Zibârâ geldi.[214]

Cemaatin susup durduğunu görünce:

"Neye daldınız?![215] Sizin neyiniz var?"[216] diye sordu.

Velid b. Mugîre:

"Biraz önce, Abdulmuttalib'in oğluna karşı Nadr b. Hâris ne kalkabildi, ne oturabildi: Muhammed, bizim taptığımız şu ilahların Cehennem odunu olacağını söyledi!" deyip[217] Peygamberimiz Aleyhisselamın söylediklerini nakledince,[218] Abdullah b. Zibârâ:

"Vallahi, onu bulsaydım, kendisiyle tartışmaya tutuşur ve muhakkak dâvâyı ben kazanırdım![219] Sorunuz Muhammed'e" dedi, "Allah'tan başka, tapılan her şeyle, onlara tapan herkes Cehennemde midir? Öyle ise, biz meleklere tapıyoruz. Yahudiler Üzeyr'e tapıyorlar. Hristiyanlar Meryem oğlu İsa'ya tapıyorlar. Bunlara ne diyeceksin bakalım?" Velid b. Mugîre ile yanında bulunanlar, Abdullah b. Zibârâ'nın sözünü, dayanılacak ve dâvâyı kazandıracak en sağlam bir delil saydılar.[220]

Abdullah b. Zibârâ:

"Çağırın onu bana!" dedi.[221]

Peygamberimiz Aleyhisselamı hemen çağırdılar.

Abdullah b. Zibârâ:

"Ey Muhammed! Bunu sen mi söyledin?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Evet!" buyurdu.[222]

Abdullah b. Zibârâ:

"Ey Muhammed! Bu söylediğin şey, yalnız bizim ilahlarımıza mı mahsus, yoksa Allah'tan başkasına tapan herkese mi şâmildir?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhiselam:

---

214 İbn İshak, İbn Hişam, 1/385, Taberî, Tefsîr, 17/97, Vâhidî, s. 206, Zemahşerî, 2/584, Râzî, 22/222, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/199.

215 Zemahşerî, 2/584, Râzî, 22/222.

216 Vâhidî, s. 206.

217 İbn İshak, İbn Hişam, 1/385, Taberî, Tefsîr, 17/97, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/199.

218 Zemahşerî, 2/584, Râzî, 22/223.

219 İbn İshak, İbn Hişam, 1/385, Taberî, Tefsîr, 17/97, Zemahşerî, 2/584. Râzî, 22/223, İbn Kesîr, Tefsir, 3/199.

220 İbn İshak, İbn Hişam, 1/385, Taberî, Tefsîr, 17/97, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/199.

221 Vâhidî, s. 206.

222 Zemahşerî, 2/584, Râzî, 22/223.

"Evet! Allah'tan başkasına tapan herkese şâmildir!" buyurunca,[223]

Abdullah b. Zibârâ:

"Şu Beyt'in (Kâbe'nin) Rabbine andolsun ki; dâvâyı ben kazandım.[224]

Meryem oğlu İsa'nın bir peygamber olduğunu söyleyen, onu da, anasını da hayırla anan, öven sen değil misin? Pekâlâ bilirsin ki: Hristiyanlar bu ikisine tapıyorlar!

Üzeyr'e de, meleklere de tapılıyor![225]

Meleklerin salih kullar olduğunu, İsa'nın salih bir kul olduğunu söyleyen sensin değil mi?

Halbuki, şu Benî Müleyhler meleklere tapıyorlar!

Şu Hristiyanlar İsa'ya tapıyorlar!

Şu Yahudiler de Üzeyr'e tapıyorlar![226]

Yahudiler Üzeyr'e, Hristiyanlar Mesîh'e, Benî Müleyhler meleklere tapıyor değiller mi?[227]

Eğer bütün bunlar Cehennemde iseler, biz de, ilahlarımız da, onlarla birlikte bulunmaya razıyız!" deyince, müşrikler sevindiler.[228] Güldüler,[229] bağrıştılar.[230]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Her kim, Allah'tan başka, kendisine tapılmasını isterse, o, kendisine tapanlarla birliktedir![231] Çünkü, bunu (onlara tapmayı) kendilerine şeytanlar emretmişlerdir!" buyurdu.[232]

Bunun üzerine, inen âyetlerde şöyle buyuruldu:

"Şüphe yok ki, kendileri için Bizden en güzel (bir saadet) sebketmiş (takdir olunmuş) olanlar, işte bunlardır ki. oradan (Cehennemden) uzaklaştırılmışlardır. Bunlar, gönüllerinin dilediği (nimetler) içinde temelli yaşar(larken), onun (Cehennemin) gizli sesini bile duymazlar."[233]

---

223 Vâhidî, s. 206.
224 Vâhidî, s. 206, Zemahşerî, 2/584, Râzî, 22/225.
225 Nesefî, 4/121-122.
226 Vâhidî, s. 206.
227 Zemahşerî, 2/584, Râzî, 22/223.
228 Nesefî, 4/122.
229 Râzî, 2/223, Nesefî, 4/122.
230 Vâhidî, s. 206.
231 İbn İshak, İbn Hişam, 1/385, Taberî, Tefsîr, 17/97, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/584.
232 İbn İshak, İbn Hişam, 1/385, Taberî, Tefsîr, 17/97, Zemahşerî, 2/584. Râzî, 22/223, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/584.
233 Enbiyâ: 101-102.

Gerek İsa b. Meryem ve gerek Üzeyr Aleyhisselamlar ile Yahudi ve Hristiyan din adamlarından kendilerine tapılmış olanlar, Allah'a boyun eğen ve O'nun emri üzere yürüyen mübarek kişiler olup, birtakım sapkınlar sonradan sonraya onları Allah'tan gayrı mâbud edinmişlerdi.

Kureyş müşriklerinin meleklere taptıklarını söylemeleri ve meleklerin de Allah'ın kızları olduğunu iddia etmeleri üzerine,[234] Yüce Allah, indirdiği âyetlerde şöyle buyurdu:

"'O çok esirgeyici (Allah), bir evlat edindi' dediler.

O'nun şânı (böyle şeylerden) münezzehtir, uzaktır.

Hayır! Onlar ('evlat edinildi' denilenler) ikrama mazhar kılınmış kullardır.

Bunlar (melekler) sözleri ile asla O'nun (Allah'ın) önüne geçmezler (Allah emretmedikçe, hiçbir şey söylemezler).

Bunlar O'nun (Allah'ın) emriyle hareket ederler.

Önlerindekini de, arkalarındakini de hep O bilir.

Bunlar O'nun rızasına ermiş olanlardan başkasına şefaat edemezler.

Bunlar O'nun (Allah'ın) korkusundan titreyenlerdir.

Bunlardan kim (şeytanın dediği gibi) 'ilah O değil, benim!' derse, onu derhal Cehennemle cezalandıracağız!"[235]

Abdullah b. Zibârâ'nın Allah yerine İsa b. Meryem'e de tapıldığını söylemesi Velid b. Mugîre ile yanında bulunanların çok hoşlarına gitmiş, bunu, Peygamberimiz Aleyhisselamla tartışmalarında kendilerini kazandırıcı bir delil saymışlardı.[236]

Yüce Allah, bu hususta indirdiği âyetlerde de şöyle buyurdu:

"Meryem'in oğlu bir misal olarak (ileri) sürülünce, kavmin bundan (şımarıp kahkahalarla) gülüyorlardı. Dediler ki:

'Bizim ilahlarımız mı daha hayırlı, yoksa o mu?'

Bunu sana karşı (bâtıl) bir mücadeleden başka (bir maksatla ortaya) atmadılar.

Doğrusu, onlar çok düşman bir kavimdir.

O (İsa) Bizim kendisine nimet (peygamberlik) verdiğimiz, İsrail oğullarına (ibret verici, babasız yaratmak gibi) bir misal yaptığımız bir kuldan başkası değildi.

---

234 İbn İshak, İbn Hişam, 1/385-386, Taberî, Tefsîr, 17/97, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/199.

235 Enbiyâ: 26-29.

236 İbn İshak, İbn Hişam, 1/386, Taberî, Tefsîr, 17/97, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/199.

Eğer Biz dileseydik, size bedel, yeryüzünde ardınızda kalacak melekler yaratırdık.

Şüphe yok ki, o Saat'in (Kıyametin) ilmi, kendisiyle bilinenlerdendir.

Artık buna karşı sakın şüpheye düşmeyiniz!

Onlara de ki:

'Bana tâbi olunuz! (Sizi davet ettiğim) bu yol, doğru bir yoldur!

Sakın sizi şeytan çevirmesin! Çünkü, o sizin açık bir düşmanınızdır.'

İsa, o apaçık delilleri getirdiği zaman, İsrail oğullarına şöyle demişti:

'Ben size gerçek Hikmeti getirdim.

Bir de, hakkında ihtilafa düştüğünüz şeylerden bazısını da size açıklayayım diye (geldim).

Artık, Allah'tan korkun, bana tâbi olun!

Şüphe yok ki, Allah benim de Rabbimdir, sizin de Rabbinizdir. Haydi, hepiniz O'na kulluk edin! Doğru yol budur!'

Sonra, aralarından partiler (çıktı da) ihtilafa düştüler.

Artık, pek acıklı bir günün azabından vay o zulmedenlere!

Onlar kendileri farkında olmayarak başlarına gelecek Saatten başkasını mı gözlüyorlar?! Dostlar o gün birbirlerine düşmandır-takvâ sahipleri müstesna!"[237]

Übeyy b. Halef'in Öldükten Sonra Dirilmeyi İnkâr Ederek Peygamberimiz Aleyhisselamla Tartışması

Kureyş müşriklerinden, içlerinde Übeyy b. Halef, Âs b. Vâil ve Velid b. Mugîre'nin de bulunduğu bir cemaat, öldükten sonra dirilmenin imkânsızlığını aralarında konuştular.

Übeyy b. Halef onlara:

"Muhammed'in 'Hiç şüphesiz, Allah ölüleri diriltecektir' dediğini görmüyor musunuz?" dedi ve sonra da:

"Lât ve Uzzâ'ya andolsun ki, onun yanına varıp tartışacak, kendisine galebe çalacağım!" dedi.[238]

---

237 Zuhruf: 57-67.

238 Zemahşerî, 3/331, Ebussuud, 7/180.

Gerek Übeyy b. Halef ve gerek kardeşi Ümeyye b. Halef, Peygamberimiz Aleyhisselamı yalanlamalarıyla en çok üzen azılı müşriklerdendi.[239]

Übeyy b. Halef eline aldığı[240] çürümüş bir kemikle Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına geldi.[241]

"Ey Muhammed! Demek sen, çürüdükten sonra,[242] şu kemiği[243] ilahının,[244] Allah'ın dirilteceğini söylüyorsun ha!?" dedi.[245]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Evet! Bunu ben söylüyorum!" buyurdu.

Übeyy b. Halef:

"Demek sen bunu çürüdükten sonra Allah'ın dirilteceğini sanıyor, mümkün görüyorsun ha!?" dedi.[246] Onu elinde ufaladı,[247] tozunu da Peygamberimiz Aleyhisselama doğru[248] havaya[249] üfürdü![250]

"Ey Muhammed! Bunu, çürüdükten sonra kim diriltecek?[251]

Biz, öldüğümüz ve şu çürümüş kemik olduğumuz zaman iade mi olunacakmışız?!

Biz bunun gibi olunca, kimmiş diriltecek bizi?!" dedi.[252]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

---

239 Râzî, 1/137.

240 Zemahşerî, 3/331, Râzî, 26/107, Nesefî, 3/14, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/581, Ebussuud, 7/180.

241 İbn İshak, İbn Hişam, 1/387, Belâzurî, Ensâb, 1/137, Taberî, Tefsîr, 23/30, Râzî, 26/107, Kurtubî, 15/58, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/581, Hâzin, 4/13, Beyzâvî, 2/286, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 5/270.

242 İbn İshak, İbn Hişam, 1/387, Belâzurî, Ensâb, 1/137, Zemahşerî, 3/331, Râzî, 26/107, Nesefî, 3/14, Kurtubî, 15/58, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/581, Beyzâvî, 2/286, Ebussuud, 7/180, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 5/270.

243 İbn İshak, İbn Hişam, 1/387, Belâzurî, Ensâb, 1/137, Zemahşerî, 3/331, 581, Beyzâvî, 2/286, Ebussuud, 7/180, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 5/270.

244 İbn İshak, İbn Hişam, 1/387, Belâzurî, Ensâb, 1/137, Râzî, 26/107, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/581.

245 İbn İshak, İbn Hişam, 1/387, Râzî, 26/107, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/581.

246 Zemahşerî, 3/331, Nesefî, 3/14, Kurtubî, 15/58, Hâzin, 4/13. Beyzâvî, 2/286 Ebussuud, 7/180.

247 İbn İshak, İbn Hişam, 1/387, Belâzurî, Ensâb, 1/137, Taberî, Tefsîr, 23/30, Zemahşerî, 3/331, Nesefî, 3/14, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/581, Hâzin, 4/13, Beyzâvî, 2/286, Ebussuud, 7/180, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 5/270.

248 İbn İshak, İbn Hişam, 1/387.

249 İbn Kesîr, Tefsîr, 3/581.

250 İbn İshak, İbn Hişam, 1/387, Belâzurî, Ensâb, 1/137, Taberî, Tefsîr, 23/30, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/581, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 5/270.

251 Taberî, Tefsîr, 23/30, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 5/270.

252 Suyutî, Dürru'l-mensûr, 5/270.

"Evet![253] Allah seni de öldürecek![254] Onu da,[255] böyle olduktan sonra[256] seni de Allah diriltecek;[257] sonra da, seni Cehenneme sokacaktır!" buyurdu.[258]

Bunun üzerine Yüce Allah tarafından indirilen âyetlerde şöyle buyuruldu:

"İnsan, kendini bir nutfeden yarattığımızı görmedi mi ki; o açıktan açığa aşırı bir mücadeleci, kavgacı kesilmektedir!

O, kendi yaratılışını unutarak, bize bir misal getirdi:

'Bu çürümüş kemiklere kim can verebilir?!' dedi.

De ki: 'Onları, ilk defa yaratan, diriltecek!

O, her yaratmayı hakkıyla bilendir.

O, yemyeşil ağaçtan sizin için bir ateş çıkarandır.

İşte bakınız: Ateşi ondan çakıp alıyorsunuz.

Gökleri ve yeri yaratan, kendileri gibisini yaratmaya kâdir değil midir?

Elbette kâdirdir!

O, bütün kâinatı yaratandır.

Her şeyi hakkıyla bilendir.

O'nun emri, bir şeyi dilediği zaman, ona ancak 'Ol!' demesinden ibarettir.

O da, oluverir!

Demek, her şeyin mülk ve tasarrufu kendi elinde bulunan Allah'ın şanı ne kadar yücedir, münezzehtir!"[259]

Aynı konuda indirilmiş olan âyetlerden bazılarında da, şöyle buyurulmaktadır:

"Dediler ki: 'Biz bir sürü kemik, kırıntı ve döküntü (halinde bir toprak) olduğumuz vakit mi hakikaten yeni bir yaratılışla diriltileceğiz?!'

De ki: 'Gerek bir taş, gerek demir olunuz! Yahut, göğüslerinizde büyüyen herhangi bir halk olunuz! Muhakkak, diriltileceksiniz!'

'Öyle ise, bizi kim (dirilterek) geri çevirebilecek?!' diyeceklerdir.

Sen onlara de ki: 'Sizi ilk defa yaratmış olan!'

---

253 İbn İshak, İbn Hişam, 1/387, Taberî, Tefsîr, 23/31, Vâhidî, s. 246, Zemahşerî, 3/331, Kurtubî, 15/58, Nesefî, 3/14, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/581.

254 Taberî, Tefsîr, 23/31, Vâhidî, s. 248, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/581.

255 İbn İshak, İbn Hişam, 1/387, Taberî, Tefsîr, 23/31.

256 İbn İshak, İbn Hişam, 1/387.

257 İbn İshak, İbn Hişam, 1/387, Taberî, Tefsîr, 23/31, Vâhidî, s. 246, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/581.

258 İbn İshak, İbn Hişam, 1/387, Taberî, Tefsîr, 23/31, Vâhidî, s. 246, Zemahşerî, 3/331, Râzî, 26/107, Kurtubî, 15/58, Nesefî, 4/14, Hâzin, 4/13, Beyzâvî, 2/286, Ebussuud, 7/180.

259 Yâsin: 77-83.

O vakit sana başlarını sallayacaklar da (alay ederek):

'Ne vakit o?!' diyecekler.

De ki: 'Yakın olması umulur!'

(Allah'ın) sizi çağıracağı gün, hemen (kabirlerinizden kalkıp) O'nun emrine icabet edeceksiniz ve sanacaksınız ki (kabirlerinizde) pek az bir müddet kalmışsınız."[260]

"Kaf! O çok şerefli Kur'ân'a andolsun ki: (imandan nasibi olmayanlar, peygambere, peygamberin bildirdiklerine inanamazlar!)

Doğrusu, o kâfirler, kendilerine içlerinden âhiret azabıyla korkutucu (peygamber) geldi diye, şaştılar da: 'Bu çok tuhaf bir şey! Biz öldüğümüz ve bir toprak olduğumuz vakit mi (tekrar hayata dönecekmişiz?! Bu (ihtimalden) uzak bir dönüştür!' dediler.

Toprak onlardan neleri (yiyip) eksiltir, bizce mâlûmdur!

Nezdimizde (her şeyi) hıfz (ve tesbit) eden bir Kitab vardır."[261]

Müşriklerin Peygamberimiz Aleyhisselama Acayip Teklifleri

1. Mekkeli müşriklerin[262] inkârcı ve itirazcılarından[263] olan ve Peygamberimiz Aleyhisselamla, Kur'ân-ı Kerîm'le alay eden, öldükten sonra dirilmeye, Kıyamet gününe inanmayan beş kişi-ki, bu beş kişi:

1. Velid b. Mugîre,

2. Âs b. Vâil,

3. Esved b. Muttalib,

4. Esved b. Abdi Yağus,

5. Hâris b. Hanzale[264] idi-bir gün, Peygamberimiz Aleyhisselama Kur'ân-ı Kerîm hakkında birtakım acayip tekliflerde bulundular.

Bu adamlar; Peygamberimiz Aleyhisselamın ümmî olduğunu,[265] hiçbir kitap okumadığını[266] çok iyi bilmekte, soy ve ahlâkî faziletleri bakımından herkese üstünlüğünü bütün Kureyşîlerle birlikte itiraf etmekte ve kendisini el-Emîn diye anmakta idiler.[267]

---

260 İsrâ: 49-52.

261 Kaf: 1-4.

262 Taberî, Tefsîr, 11/96, Zemahşerî, 2/228, Râzî, 17/75, Nesefî, 2/156, Hâzin, 2/289, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/410, Beyzâvî, 1/442.

263 İbn Kesîr, Tefsîr, 2/410.

264 Râzî, 17/55.

265 Zemahşerî, 2/229, Hâzin, 2/289.

266 Râzî, 17/57, Hâzin, 2/289.

267 İbn İshak, İbn Hişam, 1/194, İbn Sa'd, 1/121, Ebu Nuaym, Delâil, 1/170, Beyhakî, Delâil, 2/30, İbn Kesîr, Bidâye, 2/286-287.

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselam, böylece kırk yaşına bastıktan sonra, onlara[268] öyle fesahatli[269] bir Kitap[270] getirip[271] okumuştu ki, o her fesahatli kelamı susturuyor, her manzum ve mensur kelama üstün bulunuyordu.

Onun içi, usul ve füru' ilimleriyle dolu idi.[272]

İlmin en nefislerini, ahkâm ve ahlâk ilminin en incelerini, geçmiş ümmet ve peygamberlere ait kıssaların en gizli noktalarını,[273] Allah'tan başkasının bilemeyeceği gayb haberlerini bildiriyordu.[274]

Edebleri ve ahlâkî faziletleri[275] öğretiyordu.[276]

Bütün belagat ve fesahat sahipleri ve ilim adamları,[277] Kur'ân-ı Kerîm'in fesahat ve belagatı, derinliği, genişliği karşısında âcizlik ve hayranlık içinde kalıyorlardı.[278]

Bu mübarek Kitap'ta yer alan ve putperestliği yeren, putperestlerin Cehenneme atılacaklarını bildiren âyetler, Kureyş müşriklerini kızdırmaktaydı.[279]

Bunun için yukarıda adlarını andığımız kişiler, Peygamberimiz Aleyhisselama şu tekliflerde bulundular:

"Eğer bizim sana iman etmemizi istiyorsan, bize; içinde Lât'a, Uzzâ'ya, Menât'a tapmayı bırakmak[280] ve ilahlarımızı yermek.. gibi, hoşumuza gitmeyen,[281] bizi kızdırıyor olan;[282] öldükten sonra diriimek, âhiret mükâfat ve cezası.. gibi imkânsız saydığımız[283] şeyler bulunmayan[284] başka bir Kur'ân getir![285]

Eğer Allah sana öyle bir Kur'ân indirmezse, sen kendinden uydur![286]

---

268 Zemahşerî, 2/229, Râzî, 17/57, Hâzin, 2/289.
269 Zemahşerî, 2/229, Nesefî, 2/156, Beyzâvî, 1/442.
270 Zemahşerî, 2/229, Râzî, 17/57, Nesefî, 2/156, Beyzâvî, 1/442.
271 Râzî, 17/57, Hâzin, 2/289.
272 Zemahşerî, 2/229, Nesefî, 2/156-157, Beyzâvî, 1/442.
273 Râzî, 17/57, Hâzin, 2/289.
274 Zemahşerî, 2/229, Nesefî, 2/157, Beyzâvî, 1/442.
275 Hâzin, 2/289.
276 Zemahşerî, 2/229, Nesefî, 2/157, Beyzâvî, 1/442.
277 Râzî, 17/57.
278 Zemahşerî, 2/229, Râzî, 17/57, Hâzin, 2/289.
279 Zemahşerî, 2/229, Nesefî, 2/156.
280 Hâzin, 2/288.
281 Hâzin, 2/288, Beyzâvî, 1/442.
282 Zemahşerî, 2/228.
283 Beyzâvî, 1/442.
284 Zemahşerî, 2/228, Beyzâvî, 1/442.
285 Zemahşerî, 2/228, Râzî, 17/57.
286 Hâzin, 2/288.

Yahut, şu elinde bulunandakinin tehdit âyetlerini tebşir âyetine, tebşir âyetini tehdit âyetine, haramı helale, helali harama çevir![287]

Azab âyeti yerine rahmet âyetini koy!

İlahları ve onlara tapmayı yeren âyetleri onun içinden çıkar![288] (Öylece) sana inanalım,[289] sana tâbi olalım!" dediler.[290]

Onların bundan maksatları alay etmek,[291] Peygamberimiz Aleyhisselamı susturmaktı.[292]

Bunun üzerine Yüce Allah, indirdiği âyetlerde şöyle buyurdu:

"Âyetlerimiz onlara apaçık deliller olarak okunduğu zaman, (öldükten sonra) bize kavuşmayı ummayan onlar:

'Sen ya bize bundan başka bir Kur'ân getir! Ya da onu değiştir!' dediler.

Sen, de ki:

'Onu kendiliğimden değiştirmek, benim için hiç olmayacak şeydir. Ben, bana vahyolunandan başkasına tâbi olamam!

Rabbime isyan edecek olursam, şüphesiz büyük bir günün azabından korkarım.'

De ki:

'Allah dileseydi bana bu Kur'ân'ı indirmezdi. Ben de onu size okumazdım. Allah onu benim dilimle size bildirmezdi de! Ben O'ndan (o Kur'ân'dan) önce, aranızda bir ömür durmuşum (yaşamışım)dır. Siz hâlâ aklınızı kullanmaz mısınız?!'"[293]

2. Bir gün; Peygamberimiz Aleyhisselam Kâbe'yi tavaf ederken,[294] Kureyş müşriklerinden birtakım kimseler,[295] -Esved b. Muttalib, Velid b. Mugîre, Ümeyye b. Halef, Âs b. Vâil[296] ki, bunlar kavimleri içinde en yaşlı kişilerdi-[297] Peygamberimiz Aleyhisselamla karşılaştılar[298] ve:

---

287 Taberî, Tefsîr, 11/95, Kurtubî, 8/319.

288 Zemahşerî, 2/228, Kurtubî, 8/319, Nesefî, 2/156.

289 Râzî, 17/56, Hâzin, 2/288.

290 Zemahşerî, 2/228.

291 Râzî, 17/56, Hâzin, 2/288.

292 Beyzâvî, 1/442.

293 Yûnus: 15-16.

294 İbn İshak, İbn Hişam, 1/388.

295 Taberî, Tefsîr, 30/330, Zemahşerî, 4/292, Nesefî, 4/380, Hâzin, 4/417, Beyzâvî, 2/579.

296 İbn İshak, İbn Hişam, 1/388, Taberî, 30/331, Râzî, 32/144, Kurtubî, 20/225, Hâzin, 4/417, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/404.

297 İbn İshak, İbn Hişam, 1/388.

298 İbn İshak, İbn Hişam, 1/388, Taberî, Tefsîr, 30/331, Kurtubî, 20/225, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/404.

"Biz sana bir haslet teklif edeceğiz ki, onda hem senin için, hem bizim için iyilik vardır!" dediler.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ne imiş o?" diye sordu.[299] Bu müşrikler:

"Ey Muhammed! Gel, sen bizim dinimize tâbi ol; biz de senin dinine tâbi olalım![300]

Sen bizim ilahlarımız olan Lât ve Uzzâ'ya bir yıl tap; biz de senin ilahına bir yıl tapalım![301]

Sen bizim ilahlarımıza bir ay tap; biz de senin ilahına bir ay tapalım![302]

Sen bizim ilahlarımıza bir gün veya bir ay veya bir yıl tap; biz de senin ilahına bir gün veya bir ay veya bir yıl tapalım![303]

Böylece aramızda barış meydana gelsin ve aramızdaki düşmanlık gitsin![304]

Ey Muhammed! Eğer senin taptığın bizim taptığımızdan daha hayırlı,[305] senin işin bizimkinden daha doğru ise,[306] biz ondan nasibimizi almış oluruz.[307]

Eğer bizim işimiz daha doğru ise,[308] Sen de ondan nasibini almış olursun!" dediler.[309]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ben Allah'a ibadet ederken başkasını O'na koşmaktan Allah'a sığınırım!" buyurdu.[310]

Zaten, Peygamberimiz Aleyhisselam bu hususta Yüce Allah'tan şöyle talimat almış bulunuyordu:

"De ki: 'Gökleri ve yeri yoktan var eden ki, O yedirip besliyor, Kendisi ise yedirilip beslenmiyor (böyle şeyden münezzeh bulunuyor)! Ben Allah'tan başkasını mı tanrı edinecekmişim?!'

---

299 Taberî, Tefsîr, 30/331, Kurtubî, 20/227, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/404.

300 Vâhidî, s. 307, Zemahşerî, 4/292, Nesefî, 4/380, Hâzin, 4/417.

301 Taberî, Tefsîr, 30/331, Taberânî, Mu'cemu's-sağîr, 1/265, Vâhidî, s. 307, Zemahşerî, 4/292, Kurtubî, 20/227-228, Nesefî, 4/380, Hâzin, 4/417, Beyzâvî, 2/579, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/404.

302 Râzî, 32/146.

303 İbn Kuteybe, Te'vîlu Müşkili'l-Kur'ân, s. 185.

304 Râzî, 32/144.

305 İbn İshak, İbn Hişam, 1/388, Taberî, Tefsîr, 30/331, Kurtubî, 20/225, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/404.

306 Râzî, 32/144.

307 İbn İshak, İbn Hişam, 1/388, Taberî, Tefsîr, 30/331, Râzî, 32/144, Kurtubî, 20/225, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/404.

308 Râzî, 32/144.

309 İbn İshak, İbn Hişam, 1/388, Taberî, Tefsîr, 30/331, Râzî, 32/144, Kurtubî, 20/225, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/404.

310 Vâhidî, s. 307, Zemahşerî, 4/292, Nesefî, 4/385, Hâzin, 4/417.

De ki: 'Bana, hakikaten, Müslüman olanların birincisi olmaklığım emredildi! 'Sakın Allah'a eş tutanlardan olma!' (buyuruldu).'"[311]

Müşrikler:

"Öyle ise, bazı ilahlarımıza elini sür! Biz de seni tasdik edelim. Sen'in ilahına tapalım" dediler.

Peygamberimiz Aleyhisselam, ertesi günü, Mescid-i Haram'a vardı. Orada, Kureyş müşriklerinden bir topluluk bulunuyordu.[312]

Peygamberimiz Aleyhisselam, onların başucuna dikilerek Kâfirûn sûresini okudu.[313]

Yüce Allah, onlar hakkında indirdiği âyetlerde[314] ve sûrede[315] şöyle buyurdu:

"De ki: 'Siz, ey câhiller! Bana Allah'tan başkasını mı tapmamı emrediyorsunuz?!'

Andolsun ki: Sana da, Sen'den önceki (peygamber)lere de şu vahyolunmuştur:

'Eğer (Allah'a) şerik tanırsan (bütün) amel(ler)in boşa gider ve sen muhakkak, hüsrana düşenlerden olursun!'

Hayır! Sen ancak Allah'a kulluk et! Şükredenlerden ol!"[316]

"De ki: 'Ey kâfirler! Ben sizin tapmakta olduklarınıza tapmam!

Benim (Kendisine) ibadet(te devam) ettiğime de siz ibadet ediciler değilsiniz.

Ben (zaten) sizin taptıklarınıza (hiçbir zaman) tapmış değilim!

Siz de benim ibadet etmekte olduğuma (hiçbir vakit) ibadet ediciler değilsiniz!

Sizin dininiz size, benim dinim de bana!'"[317]

Peygamberimiz Aleyhisselam sûreyi okuyunca, Kureyş müşrikleri[318] Peygamberimiz Aleyhisselama sövüp saydılar[319] ve ümitlerini kestiler.[320]

Peygamberimiz Aleyhisselama ve ashabına işkence yapmaya başladılar.[321]

---

311 En'âm: 14.

312 Zemahşerî, 4/292, Neseffî, 4/380, Hâzin, 4/417, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/404.

313 Zemahşerî, 4/292, Râzî, 32/144, Nesefî, 4/380, Hâzin, 4/417, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/404.

314 Taberî, Tefsîr, 30/331, Râzî, 32/144, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/404.

315 İbn İshak, İbn Hişam, 1/388, Taberî, Tefsîr, 30/331, Zemahşerî, 4/292, Râzî, 32/144, Nesefî, 4/380, Hâzin, 64-66.

316 Zümer: 64, 66.

317 Kâfirûn: 1-6.

318 Zemahşerî, 4/292, Râzî, 32/144, Nesefî, 4/380, Hâzin, 4/417, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/404.

319 Râzî, 32/144.

320 Zemahşerî, 4/292, Râzî, 32/144, Nesefî, 4/380, Hâzin, 4/417.

321 Hâzin, 4/417.

Peygamberimiz Aleyhisselamın İbn Ümmi Mektum Yüzünden Uyarılması

Bir gün Peygamberimiz Aleyhisselam Kureyş müşriklerinin ulularından, yanında bulunan[322] Velid b. Mugîre'yi[323] İslâmiyete davet ettiği[324] ve "Söylediklerimde bir sakınca görüyor musun?" diye sorduğu, O'nun da "Hayır!" dediği[325] ve Peygamberimiz Aleyhisselamın onun Müslüman olmasını umduğu[326] bir sırada, âmâ İbn Ümmi Mektum[327] geldi[328] ve:

"Yâ Rasûlallah! Beni irşad et![329] Allah'ın sana öğrettiği şeylerden, bana da öğret!" demeye,[330] kendisine Kur'ân okumasını Peygamberimiz Aleyhisselamdan isteyip durmaya başladı.[331]

İbn Ümmi Mektum'un böyle araya girip Peygamberimiz Aleyhisselamın sözünü kesmesi,[332] Peygamberimiz Aleyhisselamı sıktı, bunalttı.[333]

Kendisini meşgul ettiği,[334] Velid b. Mugîre'nin Müslüman olması hakkındaki ümidini boşa giderdiği için,[335] ona yüzünü ekşitti, ondan yüzünü çevirip ötekine yöneldi.[336]

İbn Ümmi Mektum isteğini çoğaltınca da, Peygamberimiz Aleyhisselam yüzünü ekşiterek bırakıp evine gitti.[337]

Bunun üzerine, Yüce Allah, indirdiği Abese sûresinde Peygamberimiz Aleyhisselamı şöyle uyardı:

"Yüzünü ekşitip çevirdi, kendisine o âmâ geldi diye! (Onun halini) sana hangi şey bildirdi?

---

322 Tirmizî, Sünen, 5/432, Taberî, Tefsîr, 30/50, Hâkîm, 2/514, Süheylî, 3/328-329, Kurtubî, 19/212, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/314.

323 İbn İshak, İbn Hişam, 1/389, Belâzurî, Ensâb, 1/151, Kurtubî, 19/212.

324 İbn Sa'd, 4/209, Nesefî, 4/332, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/315.

325 Tirmizî, Sünen, 5/432, Taberî, Tefsîr, 30/50, Hâkîm, 2/514, Kurtubî, 11/211-212, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/314.

326 İbn İshak, İbn Hişam, 1/389.

327 İbn Ümmi Mektum, Hz. Hatice'nin dayısı Kays'ın oğlu idi. (İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/514.)

328 İbn Sa'd, 4/209, Tirmizî, Sünen, 5/432.

329 Tirmizî, Sünen, 5/432, Taberî, Tefsîr, 30/50, Kurtubî, 19/211-212, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/470, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/314.

330 Belâzurî, Ensâb, 1/152, Taberî, Tefsîr, 30/51, Râzî, 31/54, Kurtubî, 19/212, Nesefî, 19/212.

331 İbn İshak, İbn Hişam, 1/389, Taberî, Tefsîr, 30/51, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/470.

332 Râzî, 31/54, Kurtubî, 19/212, Nesefî, 4/332.

333 İbn İshak, İbn Hişam, 1/389-390.

334 İbn İshak, İbn Hişam, 1/390, Süheylî, 3/328, Kurtubî, 19/212, Nesefî, 4/332.

335 İbn İshak, İbn Hişam, 1/390.

336 İbn Sa'd, 4/209, Tirmizî, 5/432, Taberî, Tefsîr, 30/51.

337 İbn İshak, İbn Hişam, 1/390.

Belki o (senden öğrenecekleriyle günahlarından) temizlenecekti. Yahut, öğüt alacaktı da, (senin) bu öğüt(ün) kendisine fayda verecekti.

(Amma, zengin olduğu için) kendisini müstağni gören (adam yok mu?) işte, sen onu karşına alıyor (ona yöneliyor)sun!

Halbuki, temizlenmemesinden (imana gelmemesinden) sana ne? Amma, sana koşarak gelen kişi, O (Allah'tan) korkar olduğu halde, sen onu bırakıp da (öteki ile) oyalanırsın.

Sakın (bir daha böyle yapayım deme!) Çünkü, O (Kur'ân) bir öğüttür! Binaenaleyh, O'nu dinleyen beller.

O (Allah katında) çok şerefli, kadri yüce, tertemiz kılınmış sahifelerdedir.

Kıymetli, sevgili, takvâ sahibi kâtiplerin elleriyle (yazılmıştır)."[338]

Bundan sonra, Peygamberimiz Aleyhisselam İbn Ümmi Mektum'a ikram eder,[339] kendisiyle konuşur; "Bir hâcetin var mı?"[340] "Bir şey ister misin?" diye sorar;[341] "Merhaba,[342] Rabbimin bana kendisi yüzünden itab buyurduğu kişi!" diye iltifatta bulunurdu.[343]

Müşriklerin Peygamberimiz Aleyhisselama ve Müslüman Olanlara İşkenceler Yapmaya Başlamaları

Kureyş müşrikleri; Peygamberimiz Aleyhisselama ve Kureyşîlerden Müslüman olup Peygamberimiz Aleyhisselamla birlikte bulunanlara karşı düşmanlıkta daha şiddetli, daha katı davranmaya başladılar.

Aşağılık adamlarını kışkırttılar, Peygamberimiz Aleyhisselama saldırttılar.

Peygamberimiz Aleyhisselamı yalanladılar.

Ona şairlik, sihirbazlık, kâhinlik ve mecnunluk.. gibi, kendilerinin de inanmadıkları türlü isnad ve iftiralarda bulunarak eziyet ettiler.

Peygamberimiz Aleyhisselam ise; Allah'ın emrini açıklamaktan; müşrikleri putlarından ayırmak, küfürlerinden uzaklaştırmak için, dinlerini yermek gibi, hiç hoşlanmadıkları şeyleri söylemekten geri durmadı.[344]

---

338 Abese: 1-16.

339 İbn Sa'd, 4/209, Taberî, Tefsîr, 30/51, Râzî, 31/54, Nesefî, 4/332, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/470-471.

340 Taberî, Tefsîr, 30/51, Râzî, 31/54, Kurtubî, 19/212, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/471.

341 Taberî, Tefsîr, 30/51, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/471.

342 Râzî, 31/54, Kurtubî, 19/212, Nesefî, 4/332, Halebî, 1/490.

343 Taberî, Tefsîr, 30/51, Râzî, 31/54, Kurtubî, 19/213, Nesefî, 4/332, Halebî, 1/490.

344 İbn İshak, İbn Hişam, 1/308-309.

Yüce Allah; müşriklere karşı Peygamberimiz Aleyhisselamı amcası Ebu Talib ile, Hz. Ebu Bekir'i de kavim ve kabilesi ile korudu.

Diğer Müslümanlara gelince;

Müşrikler onları yakalıyorlar, çıplak vücutlarına demir gömlekler giydiriyorlar, kızgın güneşin altına yatırıp vücutlarının yağlarını eritiyorlardı!

Müşriklerden hiçbiri yoktu ki, yaptıkları dayanılmaz işkencelerle istediklerini onlara söyletmesin![345]

Ancak, Bilal-i Habeşî'ye söyletemediler.[346]

Kureyşîlerden her kabile; içlerinden Müslüman olanları,[347] Peygamberimiz Aleyhisselama sahabi olanları;

Hapsetmek,

Dövmek,

Aç ve susuz bırakmak,

Mekke'nin en sıcak saatlerinde, en sıcak yerlerinde güneş altında tutmak.. gibi[348] türlü işkencelerle yıldırıp dinlerinden döndürmeye kalkıştılar.[349]

Kimisi karşılaştığı ağır işkencelere dayanamayıp dininden dönüyor; kimisi de direniyor, dönmüyor, Allah da onu dininden dönmekten koruyordu.[350]

Ammar b. Yâsir'in babası, annesi ve kardeşi gibi, dinlerinden dönmeyip işkenceler altında can verenler de vardı.[351] Kureyş müşrikleri, adamına ve yerine göre, her hakareti ve işkenceyi yapıyorlardı.

Ebu Cehil şerefli ve arkalı bir kimsenin Müslüman olduğunu işitince varıp ona çatıyor, hakaret ediyor:

"Sen babanın dinini bıraktın ha! Halbuki, o senden daha hayırlı idi. Demek sen onun fikrini hiçe saydın, şerefini düşürdün, öyle mi? Andolsun ki; biz de

---

345 İbn Sa'd, 3/233, Ahmed b. Hanbel, 1/404, İbn Mâce, 1/53, Belâzurî, Ensâb, 1/158, Hâkîm, 3/284, Ebu Nuaym, Hilye, 1/149, Beyhakî, Delâil, 2/282, İbn Abdilberr, 1/179, Muhibbü't-Taberî, 1/74, Zehebî, Târîh, s. 217, İbn Kesîr, Bidâye, 3/28.

346 İbn Sa'd, 3/233, Ahmed b. Hanbel, 1/404, İbn Mâce, 1/53, Hâkim, 3/284, Ebu Nuaym, Hilye, 1/149, Beyhakî, Delâil, 2/281, İbn Abdilberr, 1/179, Muhibbü't-Taberî, 1/74, Zehebî, Târîh, s. 217, İbn Kesîr, Bidâye, 3/28.

347 İbn İshak, İbn Hişam, 1/339, Taberî, Târîh, 2/220, İbn Esîr, Kâmil, 2/66, İbn Seyyid, 1/100, İbn Kesîr, Bidâye, 3/57, Halebî, 1/478.

348 İbn İshak, İbn Hişam, 1/339, Taberî, Târîh, 2/220, İbn Esîr, Kâmil, 2/66, İbn Kesîr, Bidâye, 3/57, Halebî, 1/478.

349 İbn İshak, İbn Hişam, 1/339, Taberî, Târîh, 2/220, İbn Esîr, Kâmil, 2/66, İbn Seyyid, 1/100, İbn Kesîr, Bidâye, 3/57, Halebî, 1/475.

350 İbn İshak, İbn Hişam, 1/339, İbn Esîr, Kâmil, 2/66, İbn Kesîr, Bidâye, 3/57.

351 İbn Sa'd, 8/261-265, İbn Kuteybe, Maârif, s. 112, Belâzurî, Ensâb, 1/160, Beyhakî, Delâil, 2/281-282, İbn Abdilberr, 4/1865, Zemahşerî, 2/430, Süheylî, 3/220, İbn Esîr, Kâmil, 2/67, Kurtubî, 10/180, Zehebî, Târîh, s. 217-218, İbn Kesîr, Bidâye, 3/59, İbn Hacer, İsâbe, 3/648, Halebî, 1/483.

senin aklını akılsızlık ve ahmaklık sayacağız! Senin görüşünün yanlışlığını ortaya koyacağız! Şerefini kaybettireceğiz!" diyerek tehditlerde bulunurdu.

Eğer Müslüman olan zât ticaretle uğraşan bir kimse ise, ona:

"Vallahi, senin ticaretini durgunluğa uğratacağız, servetini yok ettireceğiz!" derdi.

Müslüman olan zayıf ve fakir bir kimse ise, onu döver, aldatıcı sözlerle kandırmaya[352] ve Müslümanlıktan döndürmeye çalışırdı.[353]

Abdullah b. Abbas'a:

"Resûlullah Aleyhisselamın ashabı, dinlerini bırakmak için mazur sayılacak kadar, müşriklerden işkence görürler miydi?" diye sorulmuştu.

Abdullah b. Abbas:

"Evet!" dedi. "Vallahi, müşrikler onlardan yakaladıkları herhangi birisini o kadar döverler,[354] o kadar aç ve susuz bırakarak döverlerdi ki,[355] atılan dayağın şiddetinden[356] oturamaz hale gelir, dininden döndürmek için söylemesini istedikleri her şeyi söylerdi.[357]

Hatta kendisine 'Allah'tan başka, Lât ve Uzzâ da tanrı mıdır?' diye sorarlar, o da 'Evet!' derdi.

Yanlarından geçmekte olan cual (yellengen) böceğini gösterip, 'Şu cual de, Allah'tan başka, tanrın mıdır?' diye sorarlar; O da, kendisine yaptıkları ağır işkenceden kurtulabilmek için 'Evet!' derdi."[358]

Ayılıp aklı başına geldiği zaman ise, tevhide dönerdi.[359] İşte "Kalbi iman üzere sabit ve bununla mutmain ve müsterih olduğu halde cebr ve ikraha uğratılanlar müstesna olmak üzere, kim imanından sonra Allah'a inanmaz, küfre göğüs açarsa, işte Allah'ın gazabı o gibilerin başındadır! Onların hakkı, en büyük bir azabdır!"[360] mealli âyetteki istisna, böyleleri hakkında inmiştir.[361]

---

352 İbn İshak, İbn Hişam, 1/342, Belâzurî, Ensâb, 1/198, İbn Esîr, Kâmil, 2/70, İbn Kesîr, Bidâye, 3/59, Halebî, 1/478.

353 Halebî, 1/478.

354 İbn İshak, İbn Hişam, 1/342-343, Belâzurî, Ensâb, 1/197, Zehebî, Târîh, s. 219, İbn Kesîr, Bidâye, 3/59.

355 Belâzurî, Ensâb, 1/197, Zehebî, Târîh, s. 219, İbn Kesîr, Bidâye, 3/59.

356 İbn İshak, İbn Hişam, 1/343, Zehebî, Târîh, s. 219, İbn Kesîr, Bidâye, 3/59.

357 İbn İshak, İbn Hişam, 1/343, Belâzurî, Ensâb, 1/197, Zehebî, Târîh, s. 219.

358 İbn İshak, İbn Hişam, 1/343, Belâzurî, Ensâb, 1/197, İbn Kayyım, 2/49, Zehebî, Târîh, s. 219.

359 Belâzurî, Ensâb, 1/197.

360 Nahl: 106.

361 Taberî, Tefsîr, 14/181, Vâhidî, s. 190, İbn Kesîr, Bidâye, 3/59.

Peygamberimiz Aleyhisselamı Korumak Üzere Hâşim ve Muttalib Oğullarının Ebu Talib'in Çevresinde Toplanmaları

Kureyş müşrikleri birbirlerini Peygamberimiz Aleyhisselamın ashabına işkence yapmaya kışkırttıkları zaman, her kabile kendi aralarında bulunan Müslümanlara işkence etmeye ve onları dinlerinden döndürmek için zorlamaya başladılar.

Ebu Talib Kureyş müşriklerinin yaptıklarını görünce, Hâşim ve Muttalib oğullarını toplayıp, onları, kendisinin yaptığı gibi, Peygamberimiz Aleyhisselamı korumaya davet etti.

Bu iki kabile Ebu Talib'in teklifini hemen kabul ettiler ve onunla birlikte oldular.

Ancak, Allah düşmanı Ebu Leheb, Ebu Talib'in teklifini, davetini kabul etmedi.[362]

Ebu Talib, bu münasebetle söylediği yedi beyitlik bir manzumesinde:

Kureyşîler içinde Abdi Menaf oğullarının,

Abdi Menaf oğulları içinde Hâşim oğullarının,

Hâşim oğulları içinde de Muhammed Aleyhisselamın üstünlüğünü dile getirdi.[363]

Müşriklerin Tavaf Sırasında Peygamberimiz Aleyhisselama Laf Atmaları ve Saldırmaları

1. Bir gün Kureyş eşrafı Kâbe'nin Hicr diye anılan yerinde toplanarak Peygamberimiz Aleyhisselamı konuşmaya başladılar:

"Bizim, bu adamın işinde sabrettiğimiz kadar, hiçbir şeye sabrettiğimizi görmedik!

O, akıllarımızı akılsızlık saydı. Baba ve atalarımıza dil uzattı. Dinimizi yerdi. Topluluğumuzu bölüp dağıttı. İlahlarımıza hakaret etti.

Biz onun yapmış olduğu bu kadar ağır şeylere hep katlandık durduk" dediler.

Onlar böyle konuştukları sırada idi ki, Peygamberimiz Aleyhisselam göründü, yürüyerek geldi.

Hacerü'l-Esved'i istilam ettikten sonra, Kâbe'yi tavaf ederken, yanlarından geçti.

Yanlarından geçerken, Peygamberimiz Aleyhisselama laf attılar.

---

362 İbn İshak, İbn Hişam, 1/282, Taberî, Târîh, 2/220, İbn Esîr, Kâmil, 2/65, İbn Seyyid, 1/100.

363 İbn İshak, İbn Hişam, 1/287-288, İbn Kesîr, Bidâye, 3/49.

Müşriklerin bu hareketine Peygamberimiz Aleyhisselamın kızdığı, yüzünden belli olmakta idi.

Peygamberimiz Aleyhisselam Kâbe'yi tavafa devam etti.

İkinci kere, yanlarından geçtiği sırada, onlar yine aynı şekilde laf attılar.

Onların bu hareketine Peygamberimiz Aleyhisselamın kızdığı, yüzünden belli olmakta idi.

Peygamberimiz Aleyhisselamın üçüncü geçişinde, onlar yine önceki gibi laf attılar.

Bunun üzerine Peygamberimiz Aleyhisselam durdu, sonra da:

"Ey Kureyş cemaati! İşitiyor musunuz? Varlığım Kudret Elinde bulunan (Allah)'a yemin ederim ki, hakkınızda telakki eylediğim helâk haberiyle geldim!" buyurunca, onlar tutulakaldılar, başlarına kuş konmuş gibi başlarını önlerine eğip, kımıldamadılar.

Hatta, bundan önce Peygamberimiz Aleyhisselama karşı onların en şiddetli davrananı (Ebu Cehil) bile, bulabildiği en güzel, en yumuşak sözleri kullandı da:

"Ey Kasım'ın babası! Geç git, doğru yolda olduğun halde git! Vallahi, sen cahil bir kişi değilsin!" dedi.

Bunun üzerine, Peygamberimiz Aleyhisselam onların yanından ayrıldı.

Ertesi günü, Kureyş müşrikleri yine Hicr'de toplandılar. Birbirlerine:

"Onun size yaptıklarını ve hakkında size anlatılanları anıp duruyorsunuz. Fakat O karşınıza dikilerek hoşlanmadığınız şeyleri size tekrarladığı zaman kendisini serbest bırakıyorsunuz!" dediler.

Onların böyle konuştukları sırada, Peygamberimiz Aleyhisselam çıkageldi.

Hemen, oldukları yerden sıçrayıp Peygamberimiz Aleyhisselamın çevresi sardılar. İlahları ve dinleri hakkındaki sözlerini anarak, Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Şöyle şöyle söyleyen sen misin?" dediler.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Evet! Bunları söyleyen benim" buyurunca, içlerinden birisi Peygamberimiz Aleyhisselamın yakasına yapıştı.

Hz. Ebu Bekir hemen kalkıp Peygamberimiz Aleyhisselamın önünde durdu ve ağlayarak,[364] "Yazıklar olsun size![365] Siz bir adamı 'Rabbim

---

364 İbn İshak, İbn Hişam, 1/309-310, Ahmed b. Hanbel, 2/218, Taberî, Târîh, 2/223, Beyhakî, Delâil, 2/275-276, İbn Cevzî, 1/187-188, Zehebî, Târîh, s. 164-165, İbn Kesîr, Bidâye, 3/46, Heysemî, 6/15-16, Halebî, 1/423.

365 Taberî, Târîh, 2/223, Beyhakî, Delâil, 2/276.

Allah' diyor diye öldürecek misiniz?" deyince, Peygamberimizin üzerinden ayrıldılar.[366]

Müşrikler, Hz. Ebu Bekir'i de, o gün başının sık ve uzun saçından ve sakalından çekerek yaraladılar.[367]

Peygamberimiz Aleyhisselamın İki Kötü Komşusundan Çektikleri

2. Peygamberimiz Aleyhisselamın evi; iki kötü komşusu Ebu Leheb ile Ukbe b. Ebi Muayt'ın evleri arasında idi.

Bunlar; hayvan işkembesini[368] getirip Peygamberimiz Aleyhisselamın kapısının önüne atarlardı.

Peygamberimiz Aleyhisselam bu iki komşusunun yaptıklarına üzülür:

"Ey Abdi Menaf oğulları! Bu ne biçim komşuluk?!" diye sitemlenerek pislikleri kapısının önünden yayı ile ilerilere doğru iterdi.[369]

Ebu Leheb bir gün getirdiği pisliği Peygamberimiz Aleyhisselamın kapısının önüne dökmek isterken, Hz. Hamza gördü. Pisliği onun elinden alıp onun başına döktü!

Ebu Leheb pislikleri başından yere silkerken, Hz. Hamza'ya:

"Ahmak!" diyerek hakaret etti.[370]

Ebu Leheb, yaptığı bu kötülükle de kalmaz, kendi evinden ve komşusu Adiyy b. Hamrau's-Sakafî'nin evinden, Peygamberimiz Aleyhisselama taş atar dururdu.[371]

Ebu Leheb'in Karısı Ümmü Cemil'in Peygamberimiz Aleyhisselama Düşmanlığı ve İşkenceleri

Ebu Leheb'in karısı Ümmü Cemil[372] -ki, Ebu Süfyan'ın kızkardeşi ve Muaviye b. Ebi Süfyan'ın da halası idi- Peygamberimiz Aleyhisselama düşmanlıkta aşırı gider;[373] küfründe, inkârında ve inadında kocasına yardımcı olurdu.[374]

---

366 İbn İshak, İbn Hişam, 1/310, Ahmed b. Hanbel, 2/218, Taberî, Târîh, 2/223, Beyhakî, Delâil, 2/276, İbn Cevzî, 1/188, Zehebî, Târîh, s. 165, İbn Kesîr, Bidâye, 3/46, Halebî, 1/473.

367 İbn İshak, İbn Hişam, 1/310, Zehebî, Târîh, s. 165,

368 Hatta insan terslerini ve kokmuş şeyleri (İbn Esîr, Kâmil, 2/70).

369 İbn Sa'd, 1/201, Belâzurî, Ensâb, 1/131, Taberî, Târîh, 2/229, İbn Cevzî, 1/182, Heysemî, 6/21.

370 İbn Esîr, Kâmil, 2/70.

371 Ezrakî, 2/200, Taberî, Târîh, 2/197.

372 İbn İshak, İbn Hişam, 1/380, Belâzurî, Ensâb, 1/120.

373 Râzî, 32/171, Hâzin, 4/425, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/564.

374 İbn Kesîr, Tefsîr, 4/564.

Ümmü Cemil her gece[375] pıtırakları,[376] dikenleri,[377] dikenli ağaç dallarını[378] toplayıp[379] büyük demet yapar, boynuna bağlar,[380] geceleyin[381] ayağına batsın,[382] yaralar açsın diye Peygamberimiz Aleyhisselamın geçeceği yollara atar, saçardı![383]

Peygamberimiz Aleyhisselam ise, onlara kum yığınına,[384] ipek üzerine[385] basar gibi basar, geçerdi.[386]

Yüce Allah, gerek Ebu Leheb, gerek karısı Ümmü Cemil hakkında indirdiği sûrede:

"Yuh oldu iki eli Ebu Leheb'in, kendisi de yuh oldu!

O'na ne malı yarar verdi, ne de kazandığı!

O da, boğazında kıskıvrak bükülmüş bir urgan bulunduğu halde odun hammalı olarak karısı da, yaslanacak bir alevli ateşe!"[387] buyurdu; onların âhiretteki durumlarını duyurdu.[388]

Ümmü Cemil kendisi ve kocası hakkında Tebbet sûresinin indiğini işitince,[389] Peygamberimiz Aleyhisselamın Hz. Ebu Bekir ile birlikte[390] Kâbe Mescidinde[391] oturduğu sırada oraya vardı. Kendisinin elinde bir taş bulunuyordu.[392]

---

375 Kurtubî, 20/240.

376 Râzî, 32/171, Kurtubî, 20/240, Nesefî, 4/382, Hâzin, 4/425, Beyzâvî, 2/581, Ebussuud, 9/211.

377 İbn İshak, İbn Hişam, 1/380, Taberî, Tefsîr, 30/338, Râzî, 32/171.

378 Belâzurî, Ensâb, 1/122, Taberî, Tefsîr, 30/339, Hâzin, 4/425.

379 Taberî, Tefsîr, 30/338-339.

380 Zemahşerî, 4/297, Râzî, 32/171, 173, Nesefî, 4/382, 383.

381 Taberî, Tefsîr, 30/339, Râzî, 32/171, Kurtubî, 20/240, Nesefî, 4/382, Hâzin, 4/425, Beyzâvî, 2/581, Ebussuud, 9/211.

382 Taberî, Tefsîr, 30/338.

383 İbn İshak, İbn Hişam, 1/380, Belâzurî, Ensâb, 1/122, Taberî, Tefsîr, 30/339, Râzî, 32/171, Kurtubî, 20/240, Nesefî, 4/382, Beyzâvî, 2/581, Ebussuud, 9/211.

384 Taberî, Tefsîr, 30/339, Kadı Iyaz, 1/291.

385 Kurtubî, 20/240, Ebussuud, 9/211.

386 Taberî, Tefsîr, 30/339, Kadı Iyaz, 1/291, Kurtubî, 20/240. Ebussuud, 9/211.

387 Tebbet: 1-5.

388 İbn İshak, İbn Hişam, 1/380, İbn Sa'd, 1/200, Ahmed b. Hanbel, 1/281, Buhârî, Sahîh, 6/17, Müslim, 1/194, Belâzurî, Ensâb, 1/120, 121, Taberî, Târîh, 2/216, Beyhakî, Delâil, 2/183, Begavî, 2/175, İbn Cevzî, 1/184, İbn Esîr, Kâmil, 2/60-61.

389 İbn İshak, İbn Hişam, 1/381, Kadı Iyaz, 1/291.

390 İbn İshak, İbn Hişam, 1/381, Ezrakî, 1/316, Belâzurî, Ensâb, 1/123, Beyhakî, Delâil, 2/195, Kadı Iyaz, 1/291, Râzî, 32/173, Muhibbü't-Taberî, 1/81, Kurtubî, 20/234, İbn Seyyid, 1/102, Zehebî, Târîh, s. 147, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/565, Diyarbekrî, 1/288.

391 İbn İshak, İbn Hişam, 1/381, Belâzurî, Ensâb, 1/123, Beyhakî, Delâil, 2/195, Kadı Iyaz, 1/291, Râzî, 32/172, Muhibbü't-Taberî, 1/81, Kurtubî, 20/234, Zehebî, Târîh, s. 147, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/565. Hicr'de (Ezrakî, 1/316).

392 İbn İshak, İbn Hişam, 1/381-382, Ezrakî, 1/316, Beyhakî, Delâil, 2/195, Râzî, 32/17, Muhibbü't-Taberî, 1/81, Kurtubî, 20/234, Zehebî, Târîh, s. 147, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/565, Diyarbekrî, 1/288.

Hz. Ebu Bekir, onu görünce,[393] Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Yâ Rasûlallah! Bu Ümmü Cemil'dir.[394] Eziyet edici bir kadındır.[395] Sana doğru[396] geliyor! Onun seni görmesinden korkuyorum![397] Keşke bu kadın sana bir zarar vermeden,[398] eziyet etmeden[399] kalkıp gitmiş olsaydın,[400] bir köşeye çekilseydin!" dedi.[401]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"O beni göremez!" buyurdu.[402]

Gerçekten de, Ümmü Cemil Peygamberimiz Aleyhisselamı göremedi! Yüce Allah ona göstermedi.

O ancak Hz. Ebu Bekir'i görebildi. Gelip, Hz. Ebu Bekir'in başına dikildi.[403] Ona:

"Ey Ebu Bekir! Arkadaşın nerede?" diye sordu.[404]

Hz. Ebu Bekir:

"Ne yapacaksın onu?[405] Sen benim yanımda hiç kimse görmüyor musun?" dedi.

Ümmü Cemil:

"Benimle alay etme! Ben senin yanında senden başkasını göremiyorum.[406] Bana haber verildi ki, arkadaşın beni hicvetmiş.[407]

---

393 Ezrakî, 1/316, Beyhakî, Delâil, 2/195, Muhibbü't-Taberî, 1/80, 81, İbn Seyyid, 1/103, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/565.

394 Ezrakî, 1/316.

395 Ebu Nuaym, Delâil, 1/193, İbn Seyyid, 1/103, Kastallânî, Mevâhib, 1/62.

396 Râzî, 32/172.

397 Beyhakî, Delâil, 2/195, Râzî, 32/172, Muhibbü't-Taberî, 1/81, Zehebî, Târîh, s. 147, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/565.

398 Ezrakî, 1/316.

399 Ebu Nuaym, Delâil, 1/193, İbn Seyyid, 1/103, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/565.

400 Ezrakî, 1/316, İbn Seyyid, 1/103.

401 Ebu Nuaym, Delâil, 1/193, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/565, Kastallânî, Mevâhib, 1/62.

402 Ezrakî, 1/316, Ebu Nuaym, Delâil, 1/193, Beyhakî, Delâil, 2/195, Râzî, 32/172, Muhibbü't-Taberî, 1/81, İbn Seyyid, 1/103, 147, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/565.

403 İbn İshak, İbn Hişam, 1/381, Ezrakî, 1/316, Belâzurî, Ensâb, 1/81, Kurtubî, 20/234, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/565.

404 İbn İshak, İbn Hişam, 1/381, Ezrakî, 1/316, Belâzurî, Ensâb, 1/123, Kadı Iyaz, 1/291.

405 Belâzurî, Ensâb, 1/123.

406 Diyarbekrî, 1/288.

407 İbn İshak, İbn Hişam, 1/381, Ezrakî, 1/316, Belâzurî, Ensâb, 1/123, Beyhakî, Delâil, 2/195, Kadı Iyaz, 1/291, Râzî, 32/172, Muhibbü't-Taberî, 1/81, Kurtubî, 20/234, İbn Seyyid, 1/103, Zehebî, Târîh, s. 147, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/565, Kastallânî, Mevâhib, 1/62, Diyarbekrî, 1/288.

O şairse,[408] vallahi, ben de şair bir kadınım.[409] Kocam da şairdir.[410]

İşte, ben de onu hicvediyorum:[411]

'Biz o yerilmişe isyan ediyoruz.

Onun peygamberlik işinden yüz çeviriyoruz.

Onun dininden hiç hoşlanmıyoruz.'[412]

Vallahi, onu bulsaydım, şu taşı kendisinin ağzına vuracaktım!" dedi.[413]

Hz. Ebu Bekir:

"Hayır![414] Vallahi, arkadaşım şair değildir.[415] O şiir söylemez de.[416]

Şu Beyt'in (Kâbe'nin) Rabbine andolsun ki, o seni hicvetmiş değildir" dedi.[417] Ümmü Cemil:

"Muhakkak ki, sen benim katımda doğru sözlüsündür.

Kureyşîler iyi bilir ki, ben onların ulu kişilerinin[418] kızıyımdır!" diyerek dönüp gidince,[419] Hz. Ebu Bekir:

"Yâ Rasûlallah! O seni görmedi mi?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Beni görmedi! Allah onun gözünü alıp beni göremez hale getirdi!" buyurdu.[420]

Peygamberimiz Aleyhisselamdan hoşlanmayan Kureyş müşrikleri, Peygamberimiz Aleyhisselamın 'Övülmüş' mânâsına gelen Muhammed ismini zıddına çevirerek, Müzemmem (Yerilmiş) derlerdi.[421]

Peygamberimiz Aleyhisselam, bunu şu hadis-i şerifleriyle açıklamışlardır:

---

408 Belâzurî, Ensâb, 1/123.

409 İbn İshak, İbn Hişam, 1/381, Ezrakî, 1/316, Kurtubî, 20/234.

410 Ezrakî, 1/316.

411 Belâzurî, Ensâb, 1/122, Zehebî, Târîh, s. 147.

412 İbn İshak, İbn Hişam, 1/381-382, Belâzurî, Ensâb, 1/122, Râzî, 32/172, Muhibbü't-Taberî, 1/80, Kurtubî, 20/234, Zehebî, s. 147, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/565, Kastallânî, İrşâd, 6/25, Diyarbekrî, 1/288.

413 İbn İshak, İbn Hişam, 1/381, Belâzurî, Ensâb, 1/123, Kadı Iyaz 1/291, Muhibbü't-Taberî, 1/81, Kurtubî, 20/234.

414 Beyhakî, Delâil, 2/195, Râzî, 32/172, Muhibbü't-Taberî, 1/81, İbn Seyyid, 1/103, Zehebî, Târîh, s. 147, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/565.

415 Muhibbü't-Taberî, 1/81, Kastallânî, Mevâhib, 1/62.

416 Ebu Nuaym, Delâil, 1/194, İbn Seyyid, 1/103, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/565, Kastallânî, Mevâhib, 1/62.

417 Beyhakî, Delâil, 2/195, Râzî, 32/172, Muhibbü't-Taberî, 1/81, Zehebî, Târîh, s. 147.

418 Ebu Nuaym, Delâil, 1/193, İbn Seyyid, 1/103, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/565.

419 İbn İshak, İbn Hişam, 1/382, Beyhakî, Delâil, 2/195, Râzî, 32/172, Muhibbü't-Taberî, 1/81, Kurtubî, 20/234-235, Zehebî, Târîh, s. 147.

420 İbn İshak, İbn Hişam, 1/234-235, Zehebî, Târîh, s. 147.

421 Aynî, 16/97.

"Yüce Allah'ın Kureyş müşriklerinin sövmelerini, lânetlemelerini benden nasıl uzaklaştırdığına şaşmaz mısınız?

Onlar 'Müzemmem=Yerilmiş' diye söver ve 'Müzemmem' diye lânetlerlerdi.

Halbuki ben Muhammed'im ('Övülmüş'üm)."[422]

Ebu Leheb ile Karısının, Oğullarını Peygamberimiz Aleyhisselamın Kızlarından Ayırmaları

Peygamberimiz Aleyhisselama peygamberlik gelmeden önce, Peygamberimiz Aleyhisselamın kızı Hz. Ümmü Külsûm Ebu Leheb'in oğlu Uteybe ile, Hz. Rukayye de Ebu Leheb'in diğer oğlu Utbe ile nişanlanmış olup, henüz evlenmemiş bulunuyorlardı.

Tebbet sûresi nâzil olunca, Ebu Leheb'in karısı Ümmü Cemil oğullarına:

"Rukayye ve Ümmü Külsûm dinden çıkmışlardır. Onları boşayın, ayrılın onlardan!" dedi.[423]

Ebu Leheb de, oğullarının her ikisine:

"Muhammed'in kızını boşamazsan, başım başına haram olsun!" diyerek yemin etti.[424]

Bunun üzerine, Uteybe Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına gelerek:

"Ben senin dinini tanımıyorum. Kızından da ayrıldım.[425] Artık ne sen beni sev, ne de ben seni severim.[426] Ne sen bana gel, ne de ben sana gelirim!"[427] dedikten sonra, Peygamberimiz Aleyhisselamın gömleğini yırttı![428]

Uteybe o sırada ticaret maksadıyla[429] Şam tarafına[430] gitmek üzere idi.[431]

Ebu Leheb, Uteybe'nin satması için Şam'a elbise yüklemişti.[432]

Peygamberimiz Aleyhisselam Uteybe'nin yapmış olduğu çılgınlığa karşı:

---

422 İbn İshak, İbn Hişam, 1/382, Ahmed b. Hanbel, 2/244, Buhârî, Sahîh, 4/162, Ebu Nuaym, Delâil, 1/194, Muhibbü't-Taberî, 1/81, Aynî, 16/97, Kastallânî, İrşâd, 6/25.

423 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/384, Heysemî, 6/18, İbn Hacer, İsâbe, 4/490.

424 İbn Sa'd, 8/36-37, Beyhakî, Delâil, 2/338-339, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/384, Heysemî, 6/18.

425 Beyhakî, Delâil, 2/339, Heysemî, 6/18.

426 Beyhakî, Delâil, 2/339.

427 Heysemî, 6/18.

428 Beyhakî, Delâil, 2/339, Heysemî, 6/18.

429 Belâzurî, Ensâb, 1/131, Heysemî, 6/19.

430 Beyhakî, Delâil, 2/339, Heysemî, 6/19.

431 Belâzurî, Ensâb, 1/131, Heysemî, 6/19.

432 Beyhakî, Delâil, 2/339.

"Dilerim ki,[433] Allah köpeklerinden bir köpeği[434] senin üzerine salar!"[435]

"Allah köpeklerinden bir köpeği senin üzerine salsın!"[436]

"Allah'ım! Köpeklerinden bir köpeği[437] onun üzerine sal!" diyerek aleyhinde dua etti.[438]

Buna binaen, Ebu Leheb:

"Muhammed'in oğlum aleyhindeki duasından korkuyorum!" dedi.[439]

Uteybe'nin Bir Arslan Tarafından Isırılıp Öldürülüşü

Uteybe Kureyşîlerden bir ticaret kafilesiyle yola çıktı.

Zerka'[440] diye anılan bir yerde geceleyin konakladılar.

O gece bir arslan gelip çevrelerinde dolaşmaya başlayınca, Uteybe:

"Vay anam! Vallahi, Muhammed'in dediği gibi, bu beni yiyecek! Benim katilim İbn Ebi Kebşe'dir. Kendisi Mekke'de, ben Şam'da olsam da!" dedi.

Arslan o gece çevrelerinde dolaştıktan sonra dönüp gitti!

Arkadaşları Uteybe'yi ortalarına alıp uyudular.[441]

Arslan geri geldi. Aralarından geçti.[442] Yavaş yavaş ve koklaya koklaya, Uteybe'nin yanına kadar vardı,[443] başını yakalayıp öyle bir ısırışla ısırdı ki, işini bitiriverdi![444]

Uteybe, can çekişirken:

"Ben size 'Muhammed insanların en doğru sözlüsüdür' demedim mi?" diyerek ölüp gitti.[445]

Oğlunun arslan tarafından öldürüldüğünü işitince, Ebu Leheb de:

"Ben size 'Muhammed'in oğlum hakkındaki duasından korkuyorum' dememiş miydim?" demiştir.[446]

---

433 Beyhakî, Delâil, 2/339, Heysemî, 6/19.
434 Belâzurî, Ensâb, 1/131, Beyhakî, Delâil, 1/339.
435 Heysemî, 6/19.
436 Belâzurî, Ensâb, 1/131.
437 Heysemî, 6/19.
438 Beyhakî, Delâil, 2/339.
439 Beyhakî, Delâil, 2/339.
440 Zerka', Havran'dadır. (Belâzurî, Ensâb, 1/131)
441 Beyhakî, Delâil, 2/339, Heysemî, 6/19.
442 Heysemî, 6/19.
443 Belâzurî, Ensâb, 1/131.
444 Belâzurî, Ensâb, 1/131, Beyhakî, Delâil, 2/339, Heysemî, 6/19.
445 Belâzurî, Ensâb, 1/131.
446 Beyhakî, Delâil, 2/338.

4. Ukbe b. Ebi Muayt da, Peygamberimiz Aleyhisselama düşmanlıkta ve işkence yapmakta müşriklerin en aşırılarındandı.

Peygamberimiz Aleyhisselam, ona:

"Ey Eban'ın babası! Senden gördüğümüz şeyleri sen daha kısmayacak, azaltmayacak mısın?"diye sorduğu zaman, Ukbe:

"Hayır! Sen üzerinde durduğun şeyi [peygamberliği] bırakıncaya kadar, kısmayacağım!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Vallahi, sen ya bu davranışlarından vazgeçersin, ya da başına ansızın bir belâ gelip çatar!" buyurdu.

Ukbe b. Ebi Muayt bir gün bir zenbile doldurduğu insan pisliğini Peygamberimiz Aleyhisselamm kapısının önüne dökmek isterken, Peygamberimiz Aleyhisselamın halası Ervâ Hatun'un oğlu Tuleyb b. Umeyr gördü. Hemen zenbilini elinden alarak, Ukbe'nin başına döktü!

Ukbe, Tuleyb'e yapışıp, onu çeke çeke annesi Ervâ Hatun'un yanına götürdü. Ona:

"Oğlunun Muhammed yüzünden bana şu yaptığını görmüyor musun?" dedi.

Ervâ Hatun:

"Sen, ondan, bundan daha lâyık bir davranış mı beklerdin? O, onun dayısının oğlu olur. Mallarımız ve canlarımız Muhammed'in uğruna fedâ olsun!" dedi.[447]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Kureyş Müşriklerinden Yedi Kişi Aleyhinde Dua Edişi

5. Abdullah b. Mes'ud der ki:

"Peygamber Aleyhisselam, Beytullah'ın yanında durup[448] namaz kılıyordu.[449]

---

447 İbn Sa'd'dan naklen Belâzurî, Ensâb, 1/147.

448 Buhârî, Sahîh, 1/65, 131, Müslim,Sahîh, 3/1418, Nesâî, 1/162. Beyhakî, Delâil, 2/279, Zehebî, Târîh, s. 216, Kastallânî, Mevâhib, 1/62.

449 Ahmed b. Hanbel, 1/417, Buhârî, Sahîh, 1/65, 131, Müslim, 3/1418, Belâzurî, Ensâb, 1/125, Beyhakî, Delâil, 2/279, İbn Cevzî, 1/190, İbn Seyyid, 1/103, Zehebî, Târîh, s. 216, İbn Kesîr, Bidâye, 3/44, Heysemî, 6/17, Kastallânî, Mevâhib, 1/62.

Kureyşîlerden birtakım kimseler;[450] Ebu Cehil ve arkadaşları,[451] ki onlar:

1. Ebu Cehil b. Hişam,
2. Şeybe b. Rebia,
3. Utbe b. Rebia,
4. Ukbe b. Ebi Muayt,
5. Ümeyye b. Halef[452]

ve daha başka iki kişiden oluşan[453] yedi kişilik bir topluluk,[454] Hicr'de,[455] Peygamber Aleyhisselamın çevresinde[456] oturuyorlardı.[457]

Bir gün önce bir dişi deve boğazlanmıştı;[458] onun dölyatağı[459] ve işkembe pisliği, tersi,[460] yakın bir yerde bulunuyordu.[461]

Peygamber Aleyhisselam secdesini uzattı.[462]

Müşriklerin içlerinden birisi,[463] Ebu Cehil:[464]

'Görmüyor musunuz şu müraiyi (gösterişçiyi)?[465] Hanginiz varıp filan oğullarının[466] boğazlanan devesinin dölyatağını,[467] işkembe içindeki

450 Ahmed b. Hanbel, 1/417, Buhârî, Sahîh, 1/131, Müslim, 3/1419, Nesâî, 1/162, Beyhakî, Delâil, 2/279, İbn Cevzî, 1/190, Zehebî, Târîh, s. 216, İbn Kesîr, Bidâye, 3/44, Diyarbekrî, 1/292.

451 Buhârî, Sahîh, 1/65, Müslim, 3/1418, Beyhakî, Delâil, 2/279.

452 Ahmed b. Hanbel, 1/397, Ebu Nuaym, Delâil, 1/266-267, Heysemî, 1/17.

453 Ebu Nuaym, Delâil, 1/267, Heysemî, 6/17.

454 Ahmed b. Hanbel, 1/397, Ebu Nuaym, Delâil, 1/267, Heysemî, 6/17.

455 Belâzurî, Ensâb, 1/125, Ebu Nuaym, Delâil, 1/267, Heysemî, 6/17.

456 Ahmed b. Hanbel, 1/397, Müslim, 3/1419, Beyhakî, Delâil, 2/279, Zehebî, Târîh, s. 216.

457 Ahmed b. Hanbel, 1/417, Buhârî, Sahîh, 1/65, 131, Müslim, 3/1418, Nesâî, 1/162, Beyhakî, Delâil, 2/279, Zehebî, Târîh, s. 216, İbn Kesîr, Bidâye, 3/44, Heysemî, 6/17, Diyarbekrî, 1/292.

458 Müslim, 3/1418, Beyhakî, Delâil, 2/279, İbn Seyyid, 1/103, Zehebî, Târîh, s. 216.

459 Diyarbekrî, 1/286.

460 Nesâî, 1/162, İbn Seyyid, 1/103.

461 Ahmed b. Hanbel, 1/417, İbn Cevzî, 1/190, İbn Kesîr, Bidâye, 3/44, Diyarbekrî, 1/292.

462 Belâzurî, Ensâb, 1/125, Heysemî, 6/17.

463 Buhârî, Sahîh, 1/131, Kastallânî, Mevâhib, 1/62, Halebî, 1/469.

464 Müslim, 3/1418, Belâzurî, Ensâb, 1/125, Ebu Nuaym, Delâil, 1/267, Beyhakî, Delâil, 2/279, İbn Seyyid, 1/104, Zehebî, Târîh, s. 216, Halebî, 1/469.

465 Buhârî, Sahîh, 1/131, Beyhakî, Sünen, 9/7, Kastallânî, Mevâhib, 1/62, Halebî, 1/469.

466 Buhârî, Sahîh, 1/131, Müslim, 3/1418, Belâzurî, Ensâb, 1/125, Ebu Nuaym, Delâil, 1/267, Beyhakî, Sünen, 9/7, Heysemî, 6/17, Kastallânî, Mevâhib, 1/62, Halebî, 1/469.

467 Ahmed b. Hanbel, 1/417, Buhârî, Sahîh, 1/65, Müslim, 3/1418, İbn Cevzî, 1/1, 190, Zehebî, Târîh, s. 216, İbn Kesîr, Bidâye, 3/44, Kastallânî, Mevâhib, 1/62.

tersini,[468] kanını[469] getirir ve secdeye vardığı zaman[470] Muhammed'in sırtına,[471] iki omuzunun arasına koyar?' diye sordu.[472]

Oradakilerin en şakîsi, en bedbahtı olan[473] Ukbe b. Ebi Muayt[474] 'Ben yaparım' dedi.[475] Hemen kalkıp[476] gitti.[477] Dölyatağını,[478] işkembe içindeki tersini[479] alıp[480] getirdi.[481]

Peygamber Aleyhisselamın secdeye gitmesini bekledi.[482]

Secdeye vardığı zaman,[483] onları Peygamber Aleyhisselamın[484] iki omuzunun arasına[485] koyunca, gülmeye başladılar.[486]

Katıla katıla gülmekten,[487] (yere yıkılmamak için) birbirlerinin üzerine eğildiler, dayandılar![488]

---

468 Buhârî, Sahîh, 1/131, Belâzurî, Ensâb, 1/125, Ebu Nuaym, Delâil, 1/267, Nesâî, 1/162, Beyhakî, Sünen, 9/7, Heysemî, 6/18, Kastallânî, Mevâhib, 1/62, Halebî, 1/469.

469 Buhârî, 1/131, Beyhakî, Sünen, 9/7, Kastallânî, Mevâhib, 1/62, Halebî, 1/469.

470 Buhârî, 1/131, Müslim, 3/1418, Beyhakî, Delâil, 2/279, Zehebî, Târîh, s. 216. Kastallânî, Mevâhib, 1/62, Halebî, 1/469.

471 Ahmed b. Hanbel, 1/417, Buhârî, 1/65, Ebu Nuaym, Delâil, 1/267, Beyhakî, Delâil, 2/279, İbn Cevzî, 1/190, İbn Kesîr, Bidâye, 3/44, Diyarbekrî, 1/292.

472 Buhârî, Sahîh, 1/131, Müslim, 3/1418, Beyhakî, Delâil, 2/279, Zehebî, Târîh, s. 216, Kastallânî, Mevâhib, 1/62, Halebî, 1/469.

473 Buhârî, Sahîh, 1/65, 131, Müslim, 3/1418, Ebu Nuaym, Delâil, 1/267, Nesâî, 1/162, Beyhakî, Delâil, 2/279, İbn Seyyid, 1/103, Zehebî, Târîh, s. 216, Heysemî, 6/18, Kastallânî, Mevâhib, 1/62, Halebî, s. 469.

474 Ahmed b. Hanbel, 1/417, Buhârî, Sahîh, 1/65, 131, Müslim, 3/1418 Ebu Nuaym, Delâil, 1/267, Nesâî, 1/162, Beyhakî, Delâil, 2/279, İbn Cevzî, 1/190, İbn Seyyid, 1/103, Zehebî, Târîh, s. 216, Heysemî, 6/18, Kastallânî, Mevâhib, s. 62, Halebî, s. 469.

475 Ahmed b. Hanbel, 1/417, İbn Cevzî, 1/190, İbn Kesîr, Bidâye, 3/44, Diyarbekrî, 1/292.

476 Buhârî, 1/65, Müslim, 3/1418, İbn Seyyid, 1/103, Zehebî, Târîh, s. 216.

477 Belâzurî, Ensâb, 1/125, Nesâî, 1/162, Ebu Nuaym, 1/267, Beyhakî, Delâil, 2/279, Heysemî, 6/18.

478 Ahmed b. Hanbel, 1/417, Buhârî, 1/65, Müslim, 3/1418, Beyhakî, Delâil, 2/279, İbn Cevzî, 1/190, Zehebî, Târîh, s. 216, İbn Kesîr, Bidâye, 3/44.

479 Buhârî, 1/131, Belâzurî, Ensâb, 1/125, Nesâî, 1/62, Ebu Nuaym, 1/267, Heysemî, 6/6, s. 18, Halebî, 1/469.

480 Ahmed b. Hanbel, 1/417, Müslim, 3/1418, Nesâî, 1/162, Beyhakî, Delâil, 2/279, İbn Cevzî, 1/190, Zehebî, Târîh, s. 216, İbn Kesîr, Bidâye, 3/44, Kastallânî, Mevâhib, 1/62, Diyarbekrî, 1/292.

481 Ahmed b. Hanbel, 1/393, Belâzurî, Ensâb, 1/125, Nesâî, 1/162, Ebu Nuaym, 1/267, Beyhakî, Delâil, 2/279, Heysemî, 6/18, Kastallânî, Mevâhib, 1/62, Halebî, 1/469.

482 Buhârî, Sahîh, 1/65, 132.

483 Buhârî, 1/65, 132, Müslim, 3/1418, Belâzurî, Ensâb, 1/125, Nesâî, 1/162, Ebu Nuaym, 1/267, Beyhakî, Delâil, 2/279.

484 Ahmed b. Hanbel, 1/417, Buhârî, 1/65, Nesâî, 1/162, İbn Cevzî, 1/190, İbn Kesîr, Bidâye, 3/44.

485 Buhârî, 1/132, Müslim, 3/1418, Belâzurî, Ensâb, 1/125, Ebu Nuaym, 1/267, Beyhakî, Delâil, 2/279, Zehebî, Târîh, s. 216, Heysemî, 6/18, Kastallânî, Mevâhib, 1/62, Halebî, 1/469.

486 Buhârî, 1/132, Müslim, 3/1418, Beyhakî, Delâil, 2/279, Zehebî, Târîh, s. 216.

487 Buhârî, 1/132, Beyhakî, Sünen, 9/7, Halebî, 1/469.

488 Buhârî, 1/132, Müslim, 3/1418, Beyhakî, Sünen, 9/7, Delâil, 2/279, Zehebî, Târîh, s. 216, Kastallânî, Mevâhib, 1/62, Halebî, 1/469.

Peygamber Aleyhisselam secdeden ayrılmıyor,[489] başını kaldırmıyordu.[490]

Ben ise, hiçbir işe yaramıyor,[491] ayakta dikilip duruyor,[492] sadece ona bakıyordum.[493]

Konuşmaya bile gücüm yetmiyordu.

Beni koruyacak kavim ve kabilem yoktu.[494]

Ne olurdu, o zaman koruyacak bir gücüm ve koruyucum olaydı da, Resûlullah Aleyhisselamın sırtından onları hemen kaldırıp ataydım![495]

Nihayet, bir insan gidip Fâtıma'ya haber verdi.[496]

Fâtıma o zaman küçük bir kızdı.[497] Koşarak[498] geldi.

Resûlullah Aleyhisselamın üzerinden onları alıp attı.[499]

Bunu yapanlara ilendi.[500] Ağır sözler söyledi.[501]

Onlar Fâtıma'ya hiçbir karşılık vermediler.[502]

Peygamber Aleyhisselam, her zaman olduğu gibi secdesini tamamlayıp başını kaldırdığı[503] ve namazını bitirdiği zaman,[504] Beytullah'a,[505] Kâbe'ye[506] yöneldi.[507] Sesini yükseltti.[508] Kureyşîlerden, içlerinde:

Ebu Cehil,

---

489 Ahmed b. Hanbel, 1/417, Buhârî, 1/65, Müslim, 3/1418, Beyhakî, Sünen, 9/7, İbn Cevzî, 1/190, İbn Kesîr, Bidâye, 3/44, Kastallânî, Mevâhib, 1/62, Diyarbekrî, 1/292.

490 Ahmed b. Hanbel, 1/393, Buhârî, 1/65, Müslim, 3/1418, Beyhakî, Delâil, 2/279, Zehebî, Târîh, s. 216.

491 Buhârî, Sahîh, 1/65.

492 Müslim, 3/1418, Ebu Nuaym, 1/267, Beyhakî, Delâil, 2/279, Zehebî, Târîh, s. 216, Heysemî, 6/18.

493 Müslim, 3/1418, Beyhakî, Delâil, 2/279, Zehebî, Târîh, s. 216, Halebî, 1/469.

494 Ebu Nuaym, Delâil, 1/267, Heysemî, 6/18.

495 Müslim, 3/1418, Beyhakî, Delâil, 2/279, Zehebî, Târîh, s. 217, Heysemî, 6/18, Halebî, 1/469.

496 Buhârî, Sahîh, 1/132, Müslim, 3/1418, Beyhakî, Delâil, 2/279, Kastallânî, Mevâhib, 1/62, Halebî, 1/469.

497 Buhârî, Sahîh, 1/132, Müslim, 3/1418, Nesâî, 1/162, Beyhakî, Sünen, 9/7, Delâil, 2/279, Zehebî, Târîh, s. 216, Kastallânî, Mevâhib, 1/62.

498 Buhârî, Sahîh, 1/132, Nesâî, 1/162, Kastallânî, Mevâhib, 1/62.

499 Ahmed b. Hanbel, 1/417, Buhârî, Sahîh, 1/132, Müslim, 3/1418, Belâzurî, Ensâb, 1/125, Nesâî, 1/162, Ebu Nuaym, Delâil, 1/267, Beyhakî, Delâil, 2/279, İbn Cevzî, 1/190, Zehebî, Târîh, s. 216, İbn Kesîr, Bidâye, 3/44, Heysemî, 6/18, Kastallânî, Mevâhib, 1/62, Diyarbekrî, 1/293, Halebî, 1/469.

500 Ahmed b. Hanbel, 1/393, Müslim, 3/1419, Beyhakî, Delâil, 2/279.

501 Buhârî, Sahîh, 1/132, Müslim, 3/1419, Ebu Nuaym, 1/267, Beyhakî, Delâil, 2/279, Zehebî, Târîh, s. 216, Heysemî, 6/18, Kastallânî, Mevâhib, 1/62.

502 Belâzurî, Ensâb, 1/125, Ebu Nuaym, Delâil, 1/267, Heysemî, 6/18.

503 Heysemî, 6/18.

504 Buhârî, 1/132, Müslim, 3/1418, Nesâî 1/162, Ebu Nuaym, Delâil, 1/267, Beyhakî, Delâil, 2/279, Zehebî, Târîh, s. 217, Heysemî, 6/18, Kastallânî, Mevâhib, 1/62, Halebî, 1/470.

505 İbn Sa'd, 2/23, Müslim, 3/1420, Beyhakî, Delâil, 2/279.

506 Ahmed b. Hanbel, 1/397.

507 İbn Sa'd, 2/23, Ahmed b. Hanbel, 1/397, Müslim, 3/1420.

508 Müslim, 3/1418, Beyhakî, Delâil, 2/279, Zehebî, Târîh, s. 216.

Ümeyye b. Halef,
Utbe b. Rebia,
Şeybe b. Rebia,
Ukbe b. Ebi Muayt'ın da bulunduğu[509] yedi kişi aleyhinde dua etti.[510]
Resûlullah Aleyhisselamın üç kere:
'Ey Allah! Kureyş'i Sana havale ediyorum![511]
Ey Allah! Kureyş'i Sana havale ediyorum![512]
Ey Allah! Kureyş'i Sana havale ediyorum![513]
Ey Allah! Kureyş'ten şu topluluğu Sana havale ediyorum![514]
Ey Allah! Ebu Cehl Amr b. Hişam'ı Sana havale ediyorum!
Ey Allah! Utbe b. Rebia'yı Sana havale ediyorum!
Ey Allah! Şeybe b. Rebia'yı Sana havale ediyorum!
Ey Allah! Ukbe b. Ebi Muayt'ı Sana havale ediyorum!
Ey Allah! Ümeyye b. Halef'i Sana havale ediyorum!
Ey Allah! Velid b. Utbe'yi Sana havale ediyorum!
Ey Allah! Umâre b. Velid'i Sana havale ediyorum!'
diyerek aleyhlerinde dua ettiğini işittikleri zaman, onların gülmeleri, gülüşmeleri birden kesilip gidiverdi.[515]

Peygamber Aleyhisselamın onların aleyhlerinde dua etmesi çok ağırlarına gitti.

Çünkü, kendileri de, bu beldede yapılacak duanın muhakkak kabul olunacağı inancında idiler.[516]

Bunun için, Peygamber Aleyhisselamın aleyhlerindeki duasından korktular.[517]

---

509 Zehebî, Târîh, s. 217.

510 İbn Sa'd, 2/23, Ahmed b. Hanbel, 1/397, Nesâî, 1/162, Beyhakî, Delâil, 2/280, Zehebî, Târîh, s. 216, Heysemî, 6/18, Halebî, 1/470.

511 Buhârî, Sahîh, 1/65, Müslim, 3/1418, Nesâî, 1/162, Beyhakî, Delâil, 2/280, Zehebî, Târîh, s. 216, Heysemî, 6/18, Halebî, 1/470.

512 Buhârî, Sahîh, 1/132, Müslim, 3/1418, Belâzurî, Ensâb, 1/125, Nesâî, 1/162, Ebu Nuaym, Delâil, 1/267, Beyhakî, Delâil, 2/280, Zehebî, Târîh, s. 217, Heysemî, 6/18, Kastallânî, Mevâhib, 1/62, Halebî, 1/470.

513 Buhârî, Sahîh, 1/132, Müslim, 3/1418-1419, Ebu Nuaym, Delâil, 1/267, Zehebî, Târîh, s. 217, Heysemî, 6/18, Halebî, 1/470.

514 Ahmed b. Hanbel, 1/393, 417, Müslim, 3/1419, Zehebî, Târîh, s. 217, İbn Kesîr, Bidâye, 3/44, Diyarbekrî, 1/293.

515 Müslim, 3/1418, Beyhakî, Delâil, 2/280, Zehebî, Târîh, s. 217, İbn Kesîr, Bidâye, 3/44, 45, Halebî, 1/470.

516 Buhârî, Sahîh, 1/65.

517 Müslim, 3/1419, Beyhakî, Delâil, 2/280, Zehebî, Târîh, s. 217, İbn Kesîr, Bidâye, 3/44, 45, Halebî, 1/470.

Muhammed Aleyhisselama Kitabı indiren,[518] Muhammed Aleyhisselamı hak dinle Peygamber gönderen,[519] canım Kudret Elinde bulunan[520] Allah'a yemin ederim ki:[521] Resûlullah'ın adlarını saymış olduğu[522] bu kişilerin hemen hepsinin[523] Bedir Günü öldürüldüklerini,[524] yerlere serildiklerini,[525] kuyuya atıldıklarını gördüm.[526] Çok sıcak bir gündü. Güneş onları değiştirmiş (kokutmuş) idi.[527] Sonra onlar çukura, Bedir kuyusuna sürüklendiler,[528] atıldılar!"[529]

Bundan sonra Resûlullah Aleyhisselam Mescid-i Haram'dan[530] çıktı.

Ebu'l-Bahterî'ye rastladı.[531]

Ebu'l-Bahterî'nin elinde bir sopa vardı.[532] Ona dayanıyordu.[533]

Ebu'l-Bahterî, Peygamber Aleyhisselamı görünce,[534] onun benzi hiç de hoşuna gitmedi.[535]

Kendisini tutup:

"Gel![536] Bana söyle bakayım sana ne oldu?" dedi.

Peygamber Aleyhisselam:

"Bırak beni gideyim!" buyurdu.

Ebu'l-Bahterî:

"Sen bana ya halini bildireceksin ya da Allah bilir ki, seni bırakmayacağım! Muhakkak senin başına bir şeyler gelmiş!" diyerek,[537] halini sordu.[538]

---

518 Nesâî, 1/162.
519 Müslim, 3/1419, Beyhakî, Delâil, 2/280.
520 Buhârî, Sahîh, 1/65.
521 İbn Sa'd, 2/23, Ahmed b. Hanbel, 1/397.
522 Beyhakî, Delâil, 2/280.
523 Ahmed b. Hanbel, 1/417, Buhârî, Sahîh, 1/65, Diyarbekrî, 1/293.
524 Ahmed b. Hanbel, 1/417, Müslim, 3/1419, Diyarbekrî, 1/293.
525 İbn Sa'd, 2/23, Ahmed b. Hanbel, 1/397, Buhârî, 1/132, Müslim, 3/1419, Nesâî, 1/162, İbn Cevzî, 1/191, Zehebî, Târîh, s. 216, Kastallânî, Mevâhib, 1/62, Halebî, 1/470.
526 Müslim, 3/1419, Beyhakî, Delâil, 2/280.
527 İbn Sa'd, 2/23, Ahmed b. Hanbel, 1/397, Müslim, 3/1420, Beyhakî, Delâil, 2/280.
528 Ahmed b. Hanbel, 1/417, Buhârî, Sahîh, 1/132, Müslim, 3/1419. İbn Cevzî, 1/191, Zehebî, Târîh, s. 217, Kastallânî, Mevâhib, 1/62, Halebî, 1/470.
529 Ahmed b. Hanbel, 1/393, Müslim, 3/1419.
530 Ebu Nuaym, Delâil, 1/267, Heysemî, 6/18.
531 Belâzurî, Ensâb, 1/125, Ebu Nuaym, Delâil, 1/267, Heysemî, 6/18.
532 Belâzurî, Ensâb, 1/125, Ebu Nuaym, Delâil, 1/267.
533 Ebu Nuaym, Delâil, 1/267, Heysemî, 6/18.
534 Heysemî, 6/18.
535 Belâzurî, Ensâb, 1/125, Ebu Nuaym, Delâil, 1/267, Heysemî, 6/18.
536 Ebu Nuaym, Delâil, 1/267.
537 Ebu Nuaym, Delâil, 1/267, Heysemî, 6/18.
538 Belâzurî, Ensâb, 1/125.

Peygamber Aleyhisselam, Ebu'l-Bahterî'nin söyletmedikçe kendisini bırakmayacağını anlayınca:

"Ebu Cehil benim üzerime pislik atılmasını emretti."[539] diyerek, kendisine yapılanı ona haber verdi.[540]

Bunun üzerine, Ebu'l-Bahterî:

"Haydi, gel benimle birlikte Mescid'e!" dedi.[541]

Peygamber Aleyhisselam gelmek istemeyince, Ebu'l-Bahterî tutup onu zorla Mescid'e koydu.[542] Mescid'e girince Ebu Cehil'e yönelerek:

"Ey Hakem'in babası! Muhammed'in üzerine pislik atılmasını sen mi emrettin?" diye sordu. Ebu Cehil:

"Evet!" der demez,[543] elindeki sopayı kaldırıp Ebu Cehil'in başına vurdu!

Orada bulunan adamlar; Ebu Cehil'in mensup bulunduğu Mahzum oğullarıyla, Ebu'l-Bahterî'nin mensup bulunduğu Esed b. Abduluzzâ oğulları, yerlerinden sıçrayıp birbirlerinin üzerine atıldılar. Ebu Cehil:

"Yazıklar olsun sizlere! Sizin şu davranışınız kimin için olmuş (kimin işine yaramış) oluyor? Muhammed ancak aranıza düşmanlık sokup kendisinin ve ashabının kurtulmasını istiyor" diyerek bağırdı.[544]

Ukbe b. Ebi Muayt'la Ebu Cehil'in Peygamberimiz Aleyhisselamı Öldürmeye Kalkışmaları

6. Abdullah b. Amr b. Âs'ın bizzat görüp anlattığına göre; bir gün Peygamberimiz Aleyhisselam Kâbe'nin Hicr mevkiinde namaz kılarken Ukbe b. Ebi Muayt gelmiş, Peygamber Aleyhisselamı boğmak için ridasını boynuna dolayarak şiddetle çekmeye başlamış. Hz. Ebu Bekir yetişerek onu omuzundan tutup Peygamber Aleyhisselamm üzerinden def etmiştir.[545]

7. Peygamberimiz Aleyhisselam Kureyş müşriklerinin ileri gelenlerinden birtakım kişilerin güneş battıktan sonra Kâbe'nin arkasında toplanarak konuşmak bahanesiyle kendisini çağırıp, peygamberlikten vazgeçirtmek

539 Ebu Nuaym, Delâil, 1/267, Heysemî, 6/18.
540 Belâzurî, Ensâb, 1/125, Ebu Nuaym, Delâil, 1/267, Heysemî, 6/18.
541 Ebu Nuaym, 1/267, Heysemî, 6/18.
542 Ebu Nuaym, Delâil, 1/267.
543 Ebu Nuaym, Delâil, 1/267, Heysemî, 6/18.
544 Belâzurî, Ensâb, 1/125, Ebu Nuaym, Delâil, 1/267, Heysemî, 6/18.
545 İbn Ebi Şeybe, 14/297, Ahmed b. Hanbel, 2/204. Buhârî, Sahîh, 6/34-35, Ebu Nuaym, Delâil, 1/209, Beyhakî, Delâil, 2/274, İbn Cevzî, 1/190, Zehebî, Târîh, s. 215, İbn Kesîr, Bidâye, 3/46, Heysemî, 6/16.

için kendisine türlü hakaret ve yersiz tekliflerde ve ölümle tehditlerde bulunmaları üzerine, meclislerinden kalkıp derin bir üzüntü içinde evine gittikten sonra,[546] Ebu Cehil:

"Ey Kureyş cemaati! Görüyorsunuz ki, Muhammed dininizi ayıplamaktan, baba ve atalarınıza dil uzatmaktan, akıllarınızı akılsızlık saymaktan, ilahlarınıza dil uzatmaktan başka bir şey kabul etmedi![547]

Ben Allah'a söz veriyorum ki, yarın kolay kolay taşıyamayacağım bir taş alıp oturacak, namazda secdeye kapandığı zaman, o taşla Muhammed'in başını ezeceğim![548]

Bunun üzerine siz beni ister koruyunuz, ister Abdi Menaf oğullarına teslim ediniz. Bundan sonra, Abdi Menaf oğulları bana istediklerini yapsınlar (razıyım)" dedi. Kureyş müşrikleri:

"Vallahi, biz seni hiçbir zaman onlara teslim etmeyiz! Git, istediğini yap!" dediler.

Ebu Cehil sabaha çıkınca, vasıfladığı gibi, güçlükle taşıyabileceği iri bir taş aldı. Oturup Peygamber Aleyhisselamın gelmesini bekledi.

Peygamberimiz Aleyhisselam; her zaman olduğu gibi sabahleyin Kâbe'ye geldi. Kendisinin Mekke'de kıblesi, Şam'a doğru idi.

Bunun için namaz kılacağı zaman, Yemen köşesiyle Hacerü'l-Esved arasında kılar, Kâbe'yi Şam ile kendi durduğu yer arasına alırdı.

Peygamberimiz Aleyhisselam durup namaz kılmaya başladı.

Kureyş müşrikleri toplantı yerlerine gelip oturmuşlar, Ebu Cehil'in ne yapacağını bekliyorlardı.

Ebu Cehil taşı yüklendikten sonra Peygamberimiz Aleyhisselama doğru ilerledi.

Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına yaklaşır yaklaşmaz yenilgiye uğramış, benzi sararmış, büyük bir korkuya tutulmuş, elleri taşı tutamaz olmuş, hatta taş elinden yere düşmüş olarak hemen geri döndü.

Kureyş müşriklerinin ileri gelenleri ona doğru vardılar.

"Ey Hakem'in babası! Sana ne oldu?!" dediler. Ebu Cehil:

---

546 İbn İshak, İbn Hişam, 1/315, 319, Taberî, Tefsîr, 15/164-166, Vâhidî, s. 198-199, Kurtubî, 10/128-130, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/62-63, Hâzin, 3/180-181, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 4/202, 203.

547 İbn İshak, İbn Hişam, 1/319, Taberî, Tefsîr, 15/166, Ebu Nuaym, Delâil, 1/205, 206, Beyhakî, Delâil, 2/190, Zehebî, Târîh, s. 153-154.

548 İbn İshak, İbn Hişam, 1/319, Ebu Nuaym, Delâil, 1/205-206, Beyhakî, Delâil, 2/190, Zehebî, Târîh, s. 153-154.

"Dün size söylediğim şeyi ona yapmak üzere kalkıp ona doğru vardım. Kendisinin yanına yaklaştığım zaman, önüme develerden bir puğur (kızgın) çıkıverdi! Hayır! Vallahi, o puğurun ne tepesi ve boyun kökü, ne de dişleri gibisini hiçbir puğurda görmemişimdir. O beni hemen yemek istemişti!" dedi.[549]

Hz. Ebu Bekir'le Talha b. Ubeydullah'a Yapılan İşkence

8-9. Hz. Ebu Bekir ile Talha b. Ubeydullah'ı[550] İslâm dininden döndürmek[551] ve kendilerinin namaz kılmalarına mâni olmak için;[552] "Kureyşîlerin Arslanı" diye anılan Nevfel b. Huveylidü'l-Adevî[553] ile Talha b. Ubeydullah'ın ağabeyi Osman b. Ubeydullah,[554] tutup ikisini bir ipe bağlarlardı. Bundan dolayı, Hz. Ebu Bekir'le Talha b. Ubeydullah'a "Karînan," "Karîneyn" denilmiştir.[555]

Hz. Ebu Bekir ile Talha b. Ubeydullah, kendilerine yapılan bu işkenceye rağmen yaptırılmak istenileni yapmazlardı.[556]

Hz. Ebu Bekir'in mensup olduğu Teym oğulları, bunlara işkence yapıldığını gördükleri halde pek aldırış etmezler, onları pek korumazlardı.[557]

Osman b. Ubeydullah, her ikisinin bağlarından kurtulmuş oldukları halde namaz kıldıklarını görüp korkuya düşmedikçe, onlara bu işkenceyi yapmaktan vazgeçmedi.[558]

Mes'ud b. Hıraş der ki:

"Safâ ile Merve arasında sa'y ettiğimiz sırada, birçok insanın elleri boynuna bağlı bir gencin ardına düştüklerini gördüm.

'Kimdir bu genç? Nedir kendisinin suçu?' diye sordum.

'Talha b. Ubeydullah'tır! Dininden çıkmış, başka bir dine girmiş' dediler.

---

549 İbn İshak, İbn Hişam, 1/319-320, Ebu Nuaym, Delâil, 1/206, Beyhakî, Delâil, 2/190, İbn Seyyid, 1/108, Zehebî, Târîh, s. 153-154, İbn Kesîr, Bidâye, 3/42-43.

550 Beyhakî, Delâil, 2/166-167, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/86, İbn Hacer, İsâbe, 3/410

551 Beyhakî, Delâil, 2/167, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/86.

552 Beyhakî, Delâil, 2/167, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/86, İbn Hacer, İsâbe, 3/410.

553 İbn Sa'd, 3/215, Hâkîm, 3/369, Beyhakî, Delâil, 2/166-167, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/86, Muhibbü't-Taberî, 2/336, Zehebî, Târîh, s. 140, İbn Kesîr, Bidâye, 3/29.

554 Beyhakî, Delâil, 2/167, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/86, İbn Hacer, İsâbe, 3/410.

555 İbn Sa'd, 3/215, Hâkîm, 3/369, Beyhakî, Delâil, 2/167, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/86, Muhibbü't-Taberî, 2/336, Zehebî, Târîh, s. 140, İbn Kesîr, Bidâye, 3/29, İbn Hacer, İsâbe, 3/410.

556 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/86.

557 İbn Sa'd, 3/215, Hâkîm, 3/369, Beyhakî, Delâil, 2/167, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/86, Muhibbü't-Taberî, 2/336, Zehebî, Târîh, s. 140, İbn Kesîr, Bidâye, 3/29.

558 Beyhakî, Delâil, 2/167, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/86.

'Ya şu kadın da kim?' diye sordum.

'O'nun annesidir' dediler."[559]

Zübeyr b. Avvam'a Yapılan İşkence

10. Zübeyr b. Avvam'ı amcası bir hasıra bağlar, yaktığı ateşin dumanını ona doğru tüttürür:

"Eski dinine dön!" diye zorlar, Zübeyr b. Avvam da:

"Ben hiçbir zaman küfre dönmem!" derdi.[560]

Hz. Osman'a Yapılan İşkence

11. Hz. Osman'ı, amcası Hakem b. Ebi'l-Âs bir ipe bağlayıp:

"Sen atalarının dinini bıraktın da,[561] sonradan sonraya ortaya çıkarılmış bir dine,[562] Muhammed'in dinine[563] girdin ha!? Vallahi, sen üzerinde bulunduğun bu dini bırakıncaya kadar seni çözmeyeceğim!" derdi. Hz. Osman da:

"Vallahi, ben onu hiçbir zaman bırakmam! Ondan hiçbir zaman ayrılmam" derdi.

Hakem b. Ebi'l-Âs, Hz. Osman'ın dinine son derece bağlı olduğunu görünce, onu kendi haline bıraktı.[564]

Mus'ab b. Umeyr'e Yapılan İşkence

12. Mus'ab b. Umeyr, annesinden ve kavminden korkarak Müslümanlığını gizli tutar, Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına gizlice giderdi.[565]

Osman b. Talha, Mus'ab b. Umeyr'in namaz kıldığını görüp onu annesine ve kavmine haber verdi.

Onlar da Mus'ab'ı tutup hapsettiler.[566]

Allah yolunda Habeş ülkesine yapılan ilk hicrete katılıp Mekke'den ayrılıncaya kadar, kendisini serbest bırakmadılar.[567]

---

559 Buhârî'nin Târîh'inden naklen İbn Hacer, İsâbe, 3/410.

560 Hâkim, 3/360. Ebu Nuaym, Hilye, 1/89, Muhibbü't-Taberî, 2/353, İbn Hacer, 1/545, Taberânî'den naklen Heysemî, 9/151.

561 İbn Sa'd, 3/55, Halebî, 1/446.

562 İbn Sa'd, 3/55.

563 Halebî, 1/446.

564 İbn Sa'd, 3/55, Halebî, 1/446.

565 İbn Sa'd, 3/116, İbn Abdilberr, 4/1474, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 5/181, İbn Hacer, İsâbe, 3/421.

566 İbn Sa'd, 3/116, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 5/181, İbn Hacer, İsâbe, 3/421.

567 İbn Sa'd, 3/116-117, İbn Abdilberr, 4/1473, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 5/181.

Zinnîre Hatun'a Yapılan İşkence

13. Zinnîre Hatun; müşrikler tarafından kendi dinlerine döndürülmek için[568] en ağır işkencelere uğratılan kadın köleler arasında idi.[569]

Hz. Ömer'in de Müslüman olmadan önce yaptığı gibi, kendisinin üzerine yürünüp boğazı sıkılır, elleri yanlarına düşer, öldü sanılırdı.[570]

Ebu Cehil'in yaptığı işkenceler yüzünden[571] Zinnîre Hatun'un gözleri görmez olmuştu.[572]

Ebu Cehil:

"Gördün mü? Lât ve Uzzâ senin gözünü de kör etti!" dedi.[573]

Zinnîre Hatun:

"Hayır! Vallahi, bu öyle değildir!

Benim gözümü böyle eden onlar değillerdir![574]

Lât ve Uzzâ, ne yarar ne de zarar vermeye asla kadir olamazlar.[575]

Lât ve Uzzâ, hiçbir şeyi göremezler!

Onlar kendilerine tapanları da, tapmayanları da bilemezler![576]

Fakat bu semavî bir iştir.

Benim Rabbim gözümü geri vermeye, beni gördürmeye de kâdirdir!" dedi.[577]

Diğer Kureyş müşrikleri de:

"Onun gözlerini ancak Lât ve Uzzâ kör etmiştir!" dediler.[578]

Zinnîre Hatun, bunu işitince:

"Allah'ın Beyt'ine (Kâbe'sine) yemin ederim ki, onlar yalan söylüyorlar!

Lât ve Uzzâ ne zarar verebilir ne de yarar" dedi.[579]

---

568 Belâzurî, Ensâb, 1/156.

569 İbn İshak, İbn Hişam, 1/339-340, Belâzurî, Ensâb, 1/196-197, İbn Abdilberr, 4/1849.

570 Belâzurî, Ensâb, 1/195.

571 Belâzurî, Ensâb, 1/196, İbn Esîr, Kâmil, 2/69.

572 İbn İshak, İbn Hişam, 1/340, Belâzurî, Ensâb, 1/196, Zehebî, Târîh, s. 218, Hâzin, 4/385.

573 Belâzurî, Ensâb, 1/196, İbn Esîr, Kâmil, 2/69, Usdu'l-gâbe, 7/123, Halebî, 1/482.

574 Zehebî, Târîh, s. 128, Kastallânî, Mevâhib, 1/66.

575 Halebî, 1/482.

576 Belâzurî, Ensâb, 1/196, İbn Esîr, Kâmil, 2/69, Usdu'l-gâbe, 7/123.

577 Belazurî, Ensâb, 1/196; İbn Esîr, Kâmil, 2/69, Usdu'l-gâbe, 7/123, Halebî, 1/482.

578 İbn İshak, İbn Hişam, 1/340, Beyhakî, Delâil, 2/283, İbn Abdilberr, 1/849, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/123, Muhibbü't-Taberî, 1/117, Zehebî, Târîh, s. 218, Hâzin, 4/385, Kastallânî, Mevâhib, 1/66.

579 İbn İshak, İbn Hişam, 1/340, Muhibbü't-Taberî, 1/117, Hâzin, 4/385, İbn Hacer, İsâbe, 4/312.

O gece geçip sabaha çıkınca[580] Yüce Allah, Zinnîre Hatun'un gözünü geri çevirdi, gördürdü.[581] Kureyş müşrikleri:

"Bu da Muhammed'in sihirlerindendir!" dediler.[582]

Ebu Cehil, Zinnîre Hatun ve benzeri Müslümanlar hakkında:

"Muhammed'in izinden giden şu akılsızlara şaşmaz mısınız?! Eğer Muhammed'in getirdiği şey hayırlı ve gerçek olsaydı, biz ona uymakta bunlardan daha önce davranır ve kendilerini geçerdik! Zinnîre'nin doğruyu bulmakta bizi geçeceğini mi sanırsınız?" demişti.[583]

Bunun üzerine inen âyette[584] şöyle buyuruldu:

"O kâfirler, iman edenler için 'Eğer onda bir hayır olsaydı, bu hususta onlar bizim önümüze geçemezlerdi, bizden önce ona koşamazlardı' dediler.

Halbuki, onlar O'nunla (Kur'ân'la) hidayeti kabul etmedikleri için de 'Bu, eski bir yalandır.' diyeceklerdir."[585]

Ümmü Ubeys Hatun'a Yapılan İşkence

14. Ümmü Ubeys; Zinnîre Hatun'un kızı olup,[586] Allah yolunda işkenceye uğrayanlar arasında idi.[587]

Müslümanlıktan döndürülmek için ona, müşriklerden Abdi Yağus işkence yapardı.[588]

Nehdiye Hatun ile Kızına Yapılan İşkence

15-16. Nehdiye Hatun ile kızı da, Allah yolunda işkenceye uğratılan Müslüman köle kadınlardandı.[589]

---

580 Belâzurî, Ensâb, 1/196, İbn Esîr, Kâmil, 2/69, Usdu'l-gâbe, 7/123, Halebî, 1/482.

581 İbn İshak, İbn Hişam, 1/340, Belâzurî, Ensâb, 1/196, Beyhakî, Delâil, 2/283, İbn Esîr, Kâmil, 2/69, Usdu'l-gâbe, 7/123, Muhibbü't-Taberî, 1/117, Zehebî, Târîh, s. 218, İbn Hacer, İsâbe, 4/312, Hâzin, 4/385, Kastallânî, Mevâhib, 1/66, Halebî, 1/482.

582 Belâzurî, Ensâb, 1/196, İbn Esîr, Kâmil, 2/69, Usdu'l-gâbe, 7/123, Halebî, 1/482.

583 Belâzurî, Ensâb, 1/196 Zürkânî, 1/269-270.

584 Kurtubî, 16/189, Suyutî, Esbâbü'n-nüzûl, s. 196.

585 Ahkâf: 11.

586 Halebî, 1/482.

587 Mus'abu'z-Zübeyyrî, s. 147, İbn Kuteybe, Maârif, s. 77, İbn Abdilberr, 4/1946, Süheylî, 3/222.

588 Belâzurî, Ensâb, 1/196, İbn Esîr, Kâmil, 2/70, İbn Hacer, İsâbe, 4/475.

589 İbn Kuteybe, Maârif, s. 77.

Lübeyne Hatun'a Yapılan İşkence

17. Lübeyne Hatun Müemmel oğullarının kölesi olup;[590] Hz. Ömer, Müslüman olmadan önce, onu Müslümanlıktan döndürmek için en ağır işkencelere uğratırdı.[591]

Hassân b. Sâbit der ki:

"Ben umre hacısı olarak Mekke'ye varmıştım.

Peygamber Aleyhisselam halkı İslâmiyete davetle uğraşıyor, ashabı da işkencelere uğratılıyorlardı.

Ömer b. Hattab'ın başucuna dikildim.

Kendisi beline izar (fota) tutunmuştu.

Müemmel oğullarının kölesi olan kadının boğazını, elleri gevşeyip yanlarına düşünceye kadar sıktı durdu! Ben, kendi kendime:

'Öldü artık kadıncağız!' dedim.

Ömer b. Hattab onu bırakıp Zinnîre'nin üzerine yürüdü, ona da bunun gibi yaptı."[592]

Hz. Ömer, Müslüman olmadan önce, yine bir gün, Müslümanlıktan döndürmek için Lübeyne Hatun'a işkence yapıyor, vurup duruyordu. Dövmekten bıkınca, yorulunca, ona:

"Senden özür dilerim! Ben seni yorulduğum için bıraktım!" dedi.[593] Lübeyne Hatun da ona:

"Eğer Müslüman olmazsan,[594] Allah da sana böyle yapacaktır!" dedi.[595]

Âmir b. Füheyre'ye Yapılan İşkence

18. Âmir b. Füheyre; Müslümanlıktan döndürülmek için müşrikler tarafından işkenceye uğratılan kölelerdendi.[596]

---

590 Belâzurî, Ensâb, 1/195, İbn Hacer, İsâbe, 4/399.

591 İbn İshak, İbn Hişam, 1/341, Belâzurî, Ensâb, 1/195, İbn Hazm, Cevâmi, s. 55, İbn Esîr, Kâmil, 2/69, Muhibbü't-Taberî, 1/117, İbn Kesîr, Bidâye, 3/58.

592 Belâzurî, Ensâb, 1/195.

593 İbn İshak, İbn Hişam, 1/341, Belâzurî, Ensâb, 1/195, İbn Esîr, Kâmil, 2/69, Muhibbü't-Taberî, 1/117-118, Halebî, 1/482.

594 Belâzurî, Ensâb, 1/195, İbn Esîr, Kâmil, 2/69, Halebî, 1/482.

595 İbn İshak, İbn Hişam, 1/341, Belâzurî, Ensâb, 1/195, İbn Esîr, Kâmil, 2/69, Muhibbü't-Taberî, 1/118, İbn Kesîr, Bidâye, 3/58, Halebî, 1/482.

596 İbn Sa'd, 3/230, 231, Belâzurî, Ensâb, 1/194, İbn Esîr, 2/68, Usdu'l-gâbe, 3/136, 137, İbn Hacer, İsâbe, 2/256.

Kendisinin bazan Bilal-i Habeşî ile birlikte bir urgana bağlanarak çocuklar tarafından çekilip işkence yerlerine götürüldüğü görülür,[597] bazen de ne söylediğini bilemeyecek kadar işkenceye tutulduğu olurdu.[598]

Ebu Fükeyhe'ye Yapılan İşkence

19. Ebu Fükeyhe, Müslümanlıktan döndürülmek için en ağır işkencelere uğratılan kölelerdendi.[599]

Ebu Fükeyhe'ye, Abduddar oğulları işkence yaparlardı.[600]

Kendisini elbisesiz olarak[601] ayağından[602] zincirle[603] bağlarlar,[604] öğlenin en şiddetli sıcağında Remda'ya çıkarırlar, göğsünün üzerine kocaman bir taş, kaya parçası koyarlar,[605] aklı başından gider,[606] ne söylediğini bilmez olur,[607] dili ağzından dışarı çıkardı.[608]

"Öldü artık!" denilip bırakılırdı.

Sonra, ayılır, kendine gelirdi.[609]

Bir gün, Ümeyye b. Halef de Ebu Fükeyhe'nin ayağını iplerle bağlattı. Sürükleyip Remda'ya götürmelerini emretti. Kendisini oraya bıraktırdı.[610]

Ümeyye b. Halef, o sırada yanlarından yürüyüp geçmekte olan cual (yellengen) böceğini göstererek, Ebu Fükeyhe'ye:

"Senin Rabbin bu değil mi?" dedi.

Ebu Fükeyhe:

"Benim Rabbim Allah'tır!

Beni de, seni de yaratan O'dur!

Şu cual böceğini de O yarattı!" deyince, Ümeyye b. Halef kızdı.[611]

---

597 Belâzurî, Ensâb, 1/185, İbn Hazm, Cevâmi, s. 54.
598 Halebî, 1/481.
599 İbn Sa'd, 4/123, Belâzurî, Ensâb, 1/195, İbn Abdilberr, 4/1730, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/248, İbn Hacer, İsâbe, 4/156, Halebî, 1/481.
600 İbn Sa'd, 4/123, Belâzurî, Ensâb, 1/195, İbn Abdilberr, 4/1730, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/248.
601 İbn Abdilberr, 4/1730.
602 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/248.
603 İbn Sa'd, 4/123, İbn Abdilberr, 4/1730.
604 İbn Sa'd, 4/123, Belâzurî, Ensâb, 1/195, İbn Abdilberr, 4/1730.
605 İbn Sa'd, 4/123, Belâzurî, Ensâb, 1/195, İbn Abdilberr, 4/1730, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/248.
606 İbn Sa'd, 4/123, İbn Abdilberr, 4/1730, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/248.
607 İbn Sa'd, 4/123, Belâzurî, Ensâb, 1/158, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 4/132.
608 Belâzurî, Ensâb, 1/134.
609 Belâzurî, Ensâb, 1/195.
610 Belâzurî, Ensâb, 1/195, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/248, İbn Hacer, İsâbe, 4/156, Halebî, 1/481-482.
611 Belâzurî, Ensâb, 1/195, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 6/248, Halebî, 1/482.

Ebu Fükeyhe'nin boğazını boğarcasına sıktı.

Ümeyye b. Halef'in kardeşi Übeyy b. Halef de:

"Arttır onun azabını, Muhammed gelip onu kurtarıncaya kadar!" dedi.

O gün, öldüğünü sanıncaya kadar Ebu Fükeyhe'ye bu şekilde işkence yapıp durdular.[612]

Ebu Fükeyhe, Habeş ülkesine yapılan ikinci hicrete katılıp Mekke'den ayrılıncaya kadar, müşrikler ona işkence yapmaktan geri durmadılar.[613]

Bilal-i Habeşî ile Annesine Yapılan İşkence

20-21. Bilal-i Habeşî Müslümanlığını gizlemeyip açıklayan ilk yedi mücahidden birisi olup,[614] Allah yolunda en ağır işkencelere uğratılan kölelerden,[615] Müslümanların zayıf ve fakir tabakasındandı.

Dininden döndürülmek için yapılan en ağır işkencelere katlanırdı.

İşkencelere tutulup:

"Haydi, sen de bizim gibi söyle!" diye zorlandıkça;

"Dilim onu iyi söyleyemiyor! Ona dilim dönmüyor! Ehad! Ehad! [Birdir! Birdir!]" demekten geri durmaz, müşrikler söyletmek istedikleri hiçbir şeyi ona söyletemezlerdi.[616]

Kendisine Allah yolunda canını feda etmek, küfür sözünü söylemekten daha kolay gelirdi![617]

Kureyş müşriklerinden Ümeyye b. Halef; Bilal-i Habeşî'nin ellerini ayaklarını sıkıca bağlattırır,[618] öğle vakti kızgın güneşin altında Mekke vadisinde sırtüstü yatırtır, sonra büyük bir kaya parçasının onun göğsünün üzerine konulmasını emredip koydurur, Bilal-i Habeşî'ye de:

"Vallahi, ya ölünceye kadar böyle kalırsın, ya da Muhammed'i inkâr eder, Lât ve Uzzâ'ya taparsın!" derdi.

Bilal-i Habeşî ise, bu bela içinde:

---

612 Belâzurî, Ensâb, 1/195, İbn Esîr, Kâmil, 2/69, Usdu'l-gâbe, 6/248, Halebî, 1/482.

613 İbn Sa'd, 4/123, İbn Abdilberr, 4/1730, Halebî, 1/482.

614 İbn Sa'd, 3/233, Ahmed b. Hanbel, 1/404, İbn Mâce, 1/53, Ebu Nuaym, Hilye, 1/149, Beyhakî, Delâil, 2/281, İbn Abdilberr, 1/178-179, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/245, Muhibbü't-Taberî, 1/74, Zehebî, Siyer, 1/251.

615 İbn Kayyım, 2/48.

616 İbn Sa'd, 3/232, Belâzurî, Ensâb, 1/185-186.

617 İbn Sa'd, 3/233, Ahmed b. Hanbel, 1/404, İbn Mâce, 1/53, Hâkim, 3/284, İbn Abdilberr, 1/179, Muhibbü't-Taberî, 1/74, İbn Kayyım, 2/49, Zehebî, Târîh, s. 141-142, İbn Kesîr, Bidâye, 3/28.

618 Belâzurî, Ensâb, 1/186.

"Ehad! Ehad! [Birdir! Birdir!]" derdi.[619] Kendisinin:

"Vallahi, onları kızdırdığım, bundan daha ağır bir kelime bilseydim, muhakkak onu söylerdim!" dediği de rivayet edilir.[620]

Bilâl-i Habeşî'yi bir gün bir gece susuz bıraktıktan sonra,[621] kendisine demir gömlek giydirip Remda'nın şiddetli sıcağı altında da tutar, vücudunun yağını eritirlerdi![622]

Bilal-i Habeşî'nin bu ağır işkenceler altında bayılıp ayıldığı da olurdu.[623]

Hassân b. Sâbit der ki:

"Ben, hacc veya umre yaptığım sırada görmüştüm:

Bilal ile birlikte Âmir b. Füheyre bir urgana bağlanmış, çocuklar onları çekip götürüyorlar, Bilal ise 'Ehad! Ehad! [Birdir! Birdir!] Ben Lât'ı, Uzzâ'yı, Hübel'i, İsaf'ı, Nâile'yi ve Büvâne'yi tanımıyorum' diyordu."

Ümeyye b. Halef onu Remda'da yere yatırdı.

İstediği kadar işkence yaptıktan sonra, boynuna ip taktırdı.[624]

Çocuklara teslim etti. Onlar da Mekke sokaklarında dolaştırdılar.

Bilal-i Habeşî o halde, yine;

'Ehad! Ehad! [Birdir! Birdir!]" demekte idi."[625]

Bilal-i Habeşî'nin annesi Hamâme Hatun da Allah yolunda işkenceye uğrayan köle kadınlardandı.[626]

Habbab b. Eret'e Yapılan İşkence

22. Müşrik kadınlardan Ümmü Enmar'ın azadlı kölesi olan Habbab b. Eret,[627] Müslümanlığını açıklamaktan çekinmeyen,[628] dininden dön-

619 İbn İshak, İbn Hişam, 1/339-340, Belâzurî, Ensâb, 1/186, Ebu Nuaym, Hilye, 1/148, İbn Esîr, Kâmil, 2/66, Muhibbü't-Taberî, 1/117, İbn Kesîr, Bidâye, 3/57-58.

620 İbn Kesîr, Tefsîr, 2/588.

621 Belâzurî, Ensâb, 1/186.

622 İbn Sa'd, 3/233, Ahmed b. Hanbel, 1/404, İbn Mâce 1/53, Hâkim, 3/284, Ebu Nuaym, Hilye, 1/149, İbn Abdilberr, 1/179, Muhibbü't-Taberî, 1/74, Zehebî, Târîh, s. 217. İbn Kesîr, Bidâye, 3/58.

623 Belâzurî, Ensâb, 1/185.

624 Belâzurî, Ensâb, 1/185, İbn Hazm, Cevâmi, s. 54.

625 Ahmed b. Hanbel, 1/404, İbn Mâce, 1/53, Hâkim, 3/284, Ebu Nuaym, Hilye, 1/149, İbn Abdilberr, 1/179, İbn Hazm, Cevâmi, s. 54, Muhibbü't-Taberî, 1/74, Zehebî, Târîh, s. 217-218, İbn Kesîr, Bidâye, 3/58.

626 İbn Abdilberr, 4/1813, İbn Hazm, Cevâmi, s. 55, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/69, İbn Seyyid, 1/111, İbn Hacer, İsâbe, 4/274, Halebî, 1/481.

627 Belâzurî, Ensâb, 1/175.

628 İbn Sa'd, 3/233, Belâzurî, Ensâb, 1/156, Ebu Nuaym, Hilye, 1/140, Râzî, 20/121, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/114, Kurtubî, 10/181, Hâzin, 3/136.

dürülmek için Mekke'de en ağır işkencelere uğratılan koruyucusuz Müslümanlardandı.[629]

Müşrikler onun çıplak vücudunu dikenler içinde sürürlerdi.[630]

Kendisinin, çıplak vücuduna demir gömlek giydirilip, en sıcak günde Remda'da güneş altında vücudunun yağı eritilircesine tutulduğu da olurdu.[631]

Güneşten kızgın hale gelmiş ya da ateşle kızdırılmış olan taşa çıplak sırtı bastırıldığı halde, söyletmek istedikleri şeyi, küfür sözünü ona söyletemezlerdi.[632]

Nitekim müşrikler bir gün onu yakalayıp soydular. Düz bir yerde yaktıkları ateşin içine, sırtının üzerine yatırdılar.

İçlerinden birisi onun göğsünün üzerine ayaklarıyla bastı.

Ateş sönünceye ve yer soğuyuncaya kadar, kendisini öylece tuttular!

Yıllar geçtiği halde bile, Habbab'ın sırtındaki yanıkların yerleri, alacaları kaybolmadı![633]

Hz. Ömer, halifeliği sırasında, Habbab'a müşriklerden çektiği işkenceyi sormuştu. Habbab:

"Ey mü'minler emîri! Bak sırtıma!" dedi.

Hz. Ömer onun sırtına bakınca:[634]

"Doğrusu ben insan sırtının[635] bugünkü gibisini hiç görmemiştim!" dedi. Habbab:

"Benim için bir ateş yakmışlardı da,[636] ben onun üzerine sürüklenip atılmıştım.[637] O ateşi benim sırt etimin yağı söndürmüştü!" dedi.[638]

Habbab demirci idi.[639] Kılıç yapardı.[640] Habbab'ın hanımefendisi Ümmü Enmar da, Habbab'ın başını ateşte kızdırdığı demirle dağlardı!

Habbab, Peygamberimiz Aleyhisselama varıp, Ümmü Enmar'dan şikâyetlendi.

---

629 İbn Sa'd, 3/165.

630 Suyutî, Dürru'l-mensûr, 4/132.

631 İbn Sa'd, 3/233, Belâzurî, Ensâb, 1/158, Ebu Nuaym, Hilye, 1/140, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/114.

632 Taberî, Tefsîr, 14/182, İbn Esîr, Kâmil, 2/68.

633 İbn Sa'd, 3/165, Belâzurî, Ensâb, 1/178, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 13/375.

634 Ebu Nuaym, Hilye, 1/144, İbn Abdilberr, 2/439, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/115.

635 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/115.

636 Ebu Nuaym, Hilye, 1/144, İbn Abdilberr, 2/439, Râzî, 20/121, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/115, Hâzin, 3/136.

637 İbn Abdilberr, 2/439, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/115.

638 Ebu Nuaym, Hilye, 1/144, İbn Abdilberr, 2/439, Râzî, 20/121, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/115, Hâzin, 3/136.

639 İbn İshak, İbn Hişam, 1/383, İbn Sa'd, 3/164, Buhârî, Sahîh, 5/237, Belâzurî, Ensâb, 1/176, İbn Abdilberr, 2/438, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/115, Zehebî, Siyer, 2/235.

640 İbn İshak, İbn Hişam, 1/383, İbn Abdilberr, 2/438, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/115, İbn Hacer, İsâbe, 1/416, Halebî, 1/511.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ey Allah! Habbab'a yardım et!" diyerek dua edince, Ümmü Enmar başından bir derde tutulup, köpeklerle birlikte ulur oldu! Kendisine:

"Başını dağlat!" diye tavsiye edildi.

Bunun üzerine, Habbab demiri alır, ateşte kızdırır, Ümmü Enmar'ın başını onunla dağlardı![641]

Habbab'a, müşriklerden Abdi Yağus da işkence yapardı.[642]

Habbab b. Eret der ki:

"Bizler, müşriklerin en ağır işkencelerine uğramış bulunuyorduk.[643]

Resûlullah Aleyhisselam, Kâbe'nin gölgesinde, bürdesini, kaftanını yastık edinerek ona dayanmış olduğu bir sırada idi ki, yanına vardık, halimizi (müşriklerden çektiklerimizi) kendisine arz ve şikâyet edip:[644]

'Yâ Rasûlallah! Yüce Allah'a bizim için dua et![645] Bizim için Yüce Allah'tan yardım dile![646]

Yâ Rasûlallah![647] Bizi dinimizden döndürmelerinden korktuğumuz şu kavme karşı[648] bizim için Yüce Allah'tan yardım dilemez misin?[649] Bizim için, Allah'a dua etmez misin?' dedik.[650]

Resûlullah Aleyhisselamın hemen yüzünün rengi değişti.[651] Yüzü al al olduğu halde,[652] doğrulup oturdu:[653]

---

641 Belâzurî, Ensâb, 1/178-179, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/115.

642 Belâzurî, Ensâb, 1/179.

643 Buhârî, Sahîh, 4/238-239, Beyhakî, Delâil, 2/283, Zehebî, Târîh, s. 218-219, İbn Kesîr, Bidâye, 3/59.

644 Ahmed b. Hanbel, 5/110, Buhârî, Sahîh, 8/56, Ebu Dâvud, 3/47, Ebu Nuaym, Hilye, 1/144, Beyhakî, Delâil, 2/283, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/115.

645 Ahmed b. Hanbel, 5/109, Yakubî, 2/28.

646 Ahmed b. Hanbel, 5/109.

647 Ahmed b. Hanbel, 5/110, Hâkîm, 3/383, Beyhakî, Delâil, 2/283.

648 Hâkîm, 3/383.

649 Ahmed b. Hanbel, 5/110, Buhârî, Sahîh, 8/56, Ebu Dâvud, 3/47, Ebu Nuaym, Hilye, 1/1, 144, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/115.

650 Buhârî, Sahîh, 8/56, Ebu Dâvud, 3/47, Hâkîm, 3/383, Ebu Nuaym, Hilye, 1/144, Beyhakî, Delâil, 2/283.

651 Ahmed b. Hanbel, 5/109.

652 Ahmed b. Hanbel, 5/110, Buhârî, Sahîh, 4/239, Ebu Dâvud, 3/47, Ebu Nuaym, Hilye, 1/144 Beyhakî, Delâil, 2/283, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/115, Zehebî, Târîh, s. 219, İbn Kesîr, Bidâye, 3/59.

653 Ahmed b. Hanbel, 5/110, Ebu Dâvud, 3/47, Ebu Nuaym, Hilye, 1/144, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/115, Zehebî, Târîh, s. 219.

'Vallahi,[654] sizden öncekiler içindeki[655] mü'minlerden[656] bir kimse yakalanır,[657] kendisi için yerde bir çukur kazılır,[658] o kimse o çukura dizlerine kadar gömülür,[659] sonra bir testere getirilir,[660] başının üzerine konulup biçilerek ikiye bölünürdü de, bu işkence kendisini dininden döndüremezdi![661]

Yahut,[662] onun kemiğinin üzerinden eti ve siniri demir taraklarla taranır, kazınırdı da, yine, bu işkence kendisini dininden döndüremezdi![663]

Allah'tan korkunuz!

Hiç şüphesiz, Allah sizin için fetih ihsan edecektir![664]

Vallahi,[665] Yüce Allah bu işi muhakkak tamamlayacaktır![666]

Bu iş muhakkak tamamlanacaktır![667]

Bu işin hükmü muhakkak yerine getirilecektir![668]

O kadar ki, hayvanına binmiş bir kimse, San'a ile Hadramevt arasında,[669] San'a'dan çıkıp Hadramevt'e kadar[670] gidecek de, Yüce Allah'tan başka, hiçbir şeyden korkmayacak; ancak (varsa) koyunu hakkında kurt saldırmasından kaygı duyacaktır!

Fakat siz acele ediyorsunuz!' buyurdu."[671]

---

654 Ahmed b. Hanbel, 5/110, Hâkîm, 3/383, Ebu Nuaym, Hilye, 1/144.

655 Ahmed b. Hanbel, 5/111, Buhârî, Sahîh, 8/56, Ebu Dâvud, 3/47, Belâzurî, Ensâb, 1/176, Hâkîm, 3/383, Ebu Nuaym, Hilye, 1/144, Beyhakî, Delâil, 2/283, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/115, Zehebî, Târîh, s. 219, İbn Kesîr, Bidâye, 3/59.

656 Hakim, 3/383.

657 Ahmed b. Hanbel, 5/111, Buhârî, Sahîh, 8/56, Ebu Dâvud, 3/47, Ebu Nuaym, Hilye, 1/144, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/115.

658 Ahmed b. Hanbel, 5/11, Buhârî, Sahîh, 8/56, Ebu Dâvud, 3/47, İbn Esîr, 2/115.

659 Buhârî, Sahîh, 8/56.

660 Ahmed b. Hanbel, 5/11, Buhârî, Sahîh, 8/56.

661 Ahmed b. Hanbel, 5/11, Buhârî, 8/56, Ebu Dâvud, 3/47, Hâkim, 3/383, Beyhakî, Delâil, 2/283, İbn Esîr, 2/115, Zehebî, Târîh, s. 219, İbn Kesîr, Bidâye, 3/59-60.

662 Ebu Nuaym, Hilye, 1/144.

663 Ahmed b. Hanbel, 5/11, Buhârî, Sahîh, 8/56, Ebu Dâvud, 3/47, Belâzurî, Ensâb, 1/176, Ebu Nuaym, Hilye, 1/144, Beyhakî, Delâil, 2/283, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/115, Zehebî, Târîh, s. 219, İbn Kesîr, Bidâye, 3/57.

664 Hâkîm, 3/383.

665 Ahmed b. Hanbel, 5/11, Buhârî, Sahîh, 8/56, Ebu Dâvud, 3/47, Belâzurî, Ensâb, 1/176, Yakubî, 2/28.

666 Ahmed b. Hanbel, 5/109, Buhârî, Sahîh, 4/239, Ebu Dâvud, 3/47, Yakubî, 2/28, Ebu Nuaym, Hilye, 1/144, Beyhakî, Delâil, 2/283, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/115, İbn Kesîr, Bidâye, 3/60.

667 Buhârî, Sahîh, 8/56, Zehebî, Târîh, s. 219.

668 Belâzurî, Ensâb, 1/176.

669 Ahmed b. Hanbel, 5/109, Ebu Dâvud, 3/47.

670 Buhârî, Sahîh, 8/56, Belâzurî, Ensâb, 1/176, Ebu Nuaym, Hilye, 1/144, Beyhakî, Delâil, 2/283, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/115, Zehebî, Târîh, s. 219, İbn Kesîr, Bidâye, 3/60.

671 Ahmed b. Hanbel, 5/109, Buhârî, Sahîh, 8/56, Belâzurî, Ensâb, 1/176, Yakubî, 2/28, Ebu Nuaym, 1/144, Beyhakî, Delâil, 2/283, İbn Esîr, 2/115, Zehebî, Târîh, s. 219, İbn Kesîr, Bidâye, 3/60.

Mikdad b. Amr'a Yapılan İşkence

23. Mikdad b. Amr (Esved); Müslümanlığını açıklamaktan çekinmeyen[672] ve dininden döndürülmek için müşrikler tarafından demir gömlek giydirilip Remda'nın şiddetli sıcağı altında tutularak vücudunun yağı eritilecek derecede ağır işkencelere uğratılan Müslümanlardandı.[673]

Suheyb b. Sinan'a Yapılan İşkence

24. Kureyş müşriklerinden Abdullah b. Cüd'an'ın azadlı kölesi olan Suheyb b. Sinan,[674] Müslümanlığını açıklamaktan çekinmeyen yedi mücahidden birisi idi.[675]

Müslümanlıktan döndürülmek için, en ağır işkencelere uğratılırdı.[676]

Yapılan işkencenin ağırlığından, ne söylediğini bilmez hale gelirdi.[677]

Kendisine demir gömlek giydirilip en sıcak günde Remda'da güneşin altında tutulur, vücudunun yağı eritilirdi![678]

Suheyb b. Sinan, bir gün, yanında Habbab b. Eret ve Ammar b. Yâsir olduğu halde Kureyş müşriklerinin yanlarından geçerken müşrikler:

"İşte, Muhammed'in meclisinde bulundurduğu kişiler şunlar!" diyerek alay etmeye başlayınca Suheyb:

"Evet! Biz Allah'ın Peygamberinin meclisinde bulundurduğu kişileriz!

O'na biz iman ettik; siz ise küfrettiniz!

O'nu biz tasdik ettik; siz ise tekzip ettiniz!

Müslümanlıkla zelillik ve hakirlik, müşriklik ile de azizlik birarada bulunmaz!" deyince, müşrikler ona saldırdılar.[679]

---

672 Ahmed b. Hanbel, 1/404, İbn Mâce, 1/58, Hâkim, 3/349, Ebu Nuaym, Hilye, 1/172, İbn Abdilberr, 4/1481, Beyhakî, Delâil, 2/281, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 5/253, Zehebî, Siyer, 1/293, İbn Kesîr, Bidâye, 3/58, İbn Hacer, İsâbe, 3/454.

673 Ahmed b. Hanbel, 1/404, İbn Mâce, 1/53, Ebu Nuaym, Hilye, 1/172, Zehebî, Siyer, 1/293, İbn Kesîr, Bidâye, 3/58.

674 İbn Sa'd, 3/226, Belâzurî, Ensâb, 1/181, İbn Kuteybe, Maârif, s. 114, Hâkîm, 3/397, İbn Abdilberr, 2/727, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/36, Zehebî, Siyer, 2/10, 12, İbn Hacer, İsâbe, 2/195.

675 İbn Sa'd, 3/233, Ahmed b. Hanbel, 1/404, İbn Mâce, 1/53. Belâzurî, Ensâb, 1/158, Ebu Nuaym, 1/172, Hâkîm, 3/349, Beyhakî, Delâil, 2/281, İbn Abdilberr, 4/1481, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/38, Muhibbü't-Taberî, 1/74, Kurtubî, 10/182, Zehebî, Siyer, 1/12, İbn Kesîr, Bidâye, 3/58.

676 İbn Sa'd, 3/227, Belâzurî, Ensâb, 1/181, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/37, Zehebî, Siyer, 2/12, 13, İbn Hacer, İsâbe, 2/195.

677 İbn Sa'd, 3/248, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 4/132.

678 İbn Sa'd, 3/233, Ahmed b. Hanbel, 1/404, İbn Mâce, 1/53, Belâzurî, Ensâb, 1/158, Ebu Nuaym, Hilye, 1/140, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/38, Zehebî, Târîh, s. 217.

679 Belâzurî, Ensâb, 1/184.

"Demek Allah aramızdan (bula bula) bunlara lutfunu lâyık görmüş ha!?"[680] diyerek onu dövdüler.[681]

Müşrikler Mekke'de, böyle kavim ve kabilesi ve kendilerinin koruyucuları bulunmayanları, dinlerinden döndürmek için öğlenin en sıcak saatlerinde Remda'da işkenceye uğratmaktan geri durmadılar.[682]

Yâsir ve Aile Efradına Yapılan İşkenceler

25-28. Yâsir b. Âmir, Yemen'den gelip Mekke'de yerleşmiş ve Ebu Huzeyfe'nin kölesi Sümeyye Hatun'la da evlenerek ondan Ammar ve Abdullah adlarında iki oğulları dünyaya gelmişti.[683]

Bu ev halkı topluca Müslüman olmuşlar,[684] dinlerinden döndürülmek için Mahzum oğulları tarafından toplu olarak işkenceden işkenceye uğratılmışlardır.[685] Mahzum oğulları;

Ammar'ı,

Ammar'ın babası Yâsir'i,

Yâsir'in zevcesi ve Ammar'ın annesi Sümeyye Hatun'u öğlenin en sıcak saatinde güneşin kızdırdığı Mekke kayalığına götürüp işkence yaparlardı.[686]

Bathâ'da Yâsir'e ve Ammar ile Sümeyye Hatun'a işkence yapıldığı sırada, Peygamberimiz Aleyhisselam onlara rastlamıştı.[687] Yâsir:

"Yâ Rasûlallah![688] Zaman hep böyle, işkenceli mi olacak?" diye sordu. Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Sabrediniz!" buyurduktan sonra:

"Ey Allah! Yâsir ailesini (ev halkını) yarlığa!" diyerek dua etti.[689]

Peygamberimiz Aleyhisselam, yine, bir gün, işkenceye uğratıldıkları sırada onlara rastlamıştı:

---

680 En'âm: 53.

681 Belâzurî, Ensâb, 1/184.

682 İbn Sa'd, 3/248, Belâzurî, Ensâb, 1/156.

683 İbn Sa'd, 4/136, Belâzurî, Ensâb, 1/157, İbn Kuteybe, Maârif, s. 111, İbn Abdilberr, 4/1863, Zehebî, Siyer, 1/292.

684 İbn Sa'd, 3/246, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 5/467.

685 İbn Sa'd, 3/248, 249, Belâzurî, Ensâb, 1/160, İbn Abdilberr, 4/1589, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/131, Zehebî, Siyer, 1/293.

686 İbn İshak, İbn Hişam, 1/32, İbn Kesîr, Bidâye, 3/58.

687 İbn İshak, İbn Hişam, 1/342, İbn Sa'd, 3/249, Ahmed b. Hanbel, 1/62, Belâzurî, Ensâb, 1/161, İbn Abdilberr, 4/1589, Zehebî, Siyer, 1/294, Heysemî, 9/293.

688 Heysemî, 9/293.

689 İbn Sa'd, 3/249, Ahmed b. Hanbel, 1/62, Belâzurî, Ensâb, 1/161, İbn Abdilberr, 4/1589, Zehebî, Siyer, 1/294, Heysemî, 9/293, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 13/528.

"Sabrediniz ey Yâsir ailesi (ev halkı)"[690]

"Sevininiz ey Yâsir ailesi (ev halkı)!"[691]

"Sevininiz ey Ammar ailesi (ev halkı)!"[692]

"Hiç şüphesiz, sizin mükâfat yeriniz Cennettir!" buyurdu.[693]

Yâsir; müşriklerin söyletmek istedikleri şeyi söylemedi. İslâm'ın şerefi için ölmeyi göze aldı![694] Müşriklerin işkenceleri altında can verdi.[695]

İslâm'da ilk erkek şehit o oldu.[696]

Abdullah b. Yâsir de okla vurulup yere düşürüldü![697]

Yüce Allah onlardan razı olsun!

Yâsir b. Âmir'in zevcesi ve Ammar ile Abdullah'ın anneleri olan Sümeyye Hatun ise,[698] Müslümanlığını açıklamaktan çekinmeyen ilk yedi Müslümandan birisi olup,[699] dininden döndürülmek için yapılan en ağır işkencelere çok zayıf ve yaşlı olmasına rağmen katlanır, müşriklerin yaptırmak istediklerini yapmaz,[700] İslâm'ın şerefi için ölmeyi göze alır, müşriklerin söyletmek istediklerini söylemezdi.[701]

Kocası Yâsir işkenceler altında can verdikten sonra, Sümeyye Hatun, işkence için Ebu Cehil'e teslim edilmişti.[702]

---

690 İbn İshak, İbn Hişam, 1/342, Belâzurî, Ensâb, 1/160, Hâkîm, 3/383, Ebu Nuaym, Hilye, 1/140, İbn Esîr, Kâmil, 2/67, Zehebî, Siyer, 1/393, Heysemî, 9/293, İbn Hacer, İsâbe, 3/648.

691 İbn İshak, İbn Hişam, 1/342, Beyhakî, Delâil, 2/282, Hâkim, 3/388-389, Zehebî, Târîh, s. 218, İbn Kesîr, Bidâye, 3/59, Heysemî, 9/293.

692 İbn Sa'd, 3/249, Beyhakî, Delâil, 2/282, İbn Abdilberr, 4/1589, Heysemî, 9/293.

693 İbn İshak, İbn Hişam, 1/342, İbn Sa'd, 3/249, Hâkim, 3/383, Ebu Nuaym, Hilye, 1/140, Beyhakî, Delâil, 3/282, İbn Abdilberr, 4/1589, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 5/468, Zehebî, Târîh, s. 218, İbn Kesîr, Bidâye, 3/59, Heysemî, 9/293, İbn Hacer, İsâbe, 3/648, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 11/728.

694 Zemahşerî, 2/430, Nesefî, 2/301.

695 Belâzurî, Ensâb, 1/160, Zemahşerî, 2/430, İbn Esîr, Kâmil, 2/67, Kurtubî, 10/180, İbn Hacer, İsâbe, 3/648, Halebî, 1/483.

696 Zemahşerî, 2/430, Râzî, 20/121, Kurtubî, 10/180, Beyzâvî, 1/571, Ebussuud, 5/143.

697 Belâzurî, Ensâb, 1/160, İbn Hacer, İsâbe, 3/148.

698 İbn Sa'd, 4/136, Belâzurî, Ensâb, 1/157, İbn Kuteybe, Maârif, s. 111, İbn Abdilberr, 4/1863, Zehebî, Siyer, 1/292.

699 İbn Sa'd, 3/233, Ahmed b. Hanbel, 1/404, İbn Mâce, 1/53, Hâkim, 3/349, Ebu Nuaym, Hilye, 1/140, Beyhakî, Delâil, 2/281, İbn Abdilberr, 4/1864, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/152, Zehebî, Târîh, s. 218, İbn Kesîr, Bidâye, 3/58.

700 İbn Sa'd, 8/264, Zürkânî, 1/266.

701 Zemahşerî, 2/430, Nesefî, 2/301.

702 Halebî, 1/483, Zürkânî, 1/266.

Ebu Cehil; akşamleyin, harbesini yanına alıp, Müslümanlara işkence yapılan yere uğrar,[703] onlara[704] ve Sümeyye Hatun'a söver sayardı.[705]

Sümeyye Hatun da, Ebu Cehil'e ağır karşılık verirdi.[706]

Nihayet, Sümeyye Hatun'un bir bacağını bir deveye, öteki bacağını da başka bir deveye bağladılar.[707]

Ebu Cehil, harbesini Sümeyye Hatun'un önüne sapladı ve onu şehit etti.[708]

İslâm'da ilk kadın şehit de Sümeyye Hatun oldu.[709]

Yüce Allah ondan razı olsun!

Ammar b. Yâsir de, Müslümanlığını açıklamaktan çekinmeyen yedi mücahidden birisi olup,[710] dinlerinden döndürülmek için en ağır işkencelere uğratılan Müslümanlardandı.[711]

Kendisi öğlenin en sıcak saatinde Mahzum oğulları tarafından Remda'ya, Mekke kayalığına götürülür,[712] demir gömlek giydirilip yakıcı güneş altında tutulur, vücudunun yağı eritilir,[713] yapılan işkencenin ağırlığından, ne söylediğini bilmez hale gelirdi![714]

Ammar b. Yâsir'e -sırtı ateşle yakılarak da- işkence yapıldığı olurdu.

Sırtındaki yanıkların izleri, yıllar geçtiği halde bile kaybolmamış:

"Nedir bunlar?" diye sorulduğu zaman:

"Bunlar Kureyşîlerin Mekke'de, Remda'da bana ateşle yaptıkları işkencelerin izleri!" demiştir.[715]

---

703 Ebu Nuaym, Hilye, 1/140, İbn Abdilberr, 4/1865, Kurtubî, 10/181.

704 Ebu Nuaym, Hilye, 1/140, Râzî, 20/121, Kurtubî, 10/181.

705 İbn Abdilberr, 4/1865, Kurtubî, 10/181.

706 Belâzurî, Ensâb, 1/160, İbn Esîr, Kâmil, 2/67.

707 Zemahşerî, 2/430, Râzî, 20/121, Kurtubî, 10/180, Hâzin, 3/136, Beyzâvî, 1/571.

708 İbn Sa'd, 8/264-265, Belâzurî, Ensâb, 1/160, Beyhakî, Delâil, 2/82, İbn Hazm, Cevâmi, s. 54, İbn Abdilberr, 4/1965, Zemahşerî, 2/430, İbn Esîr, Kâmil, 2/67, Zehebî, Târîh, s. 218, İbn Kesîr, Bidâye, 3/59, Halebî, 1/483.

709 İbn Sa'd, 8/264-265, Belâzurî, Ensâb, 1/160, İbn Kuteybe, Maârif, s. 112, Beyhakî, Delâil, 2/282, İbn Abdilberr, 4/1865, Zemahşerî, 2/430, Süheylî, 3/220, İbn Esîr, Kâmil, 2/67, Râzî, 20/121, Kurtubî, 10/180, Zehebî, Târîh, s. 218, İbn Kesîr, Bidâye, 3/59, Halebî, 1/483.

710 İbn Sa'd, 3/233, Ahmed b. Hanbel, 1/404, İbn Mâce, 1/53, Hâkim, 3/349, Ebu Nuaym, Hilye, 1/140, Beyhakî, Delâil, 2/282, İbn Abdilberr, 4/1864, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/130, Zehebî, Târîh, s. 217, İbn Kesîr, Bidâye, 3/58.

711 İbn Sa'd, 3/248.

712 İbn İshak, İbn Hişam, 1/342, İbn Kesîr, Bidâye, 3/58.

713 İbn Sa'd, 3/233, Ahmed b. Hanbel, 1/404, İbn Mâce, 1/53, Belâzurî, Ensâb, 1/158, Ebu Nuaym, Hilye, 1/140, Zehebî, Târîh, s. 53, Belâzurî, Ensâb, 1/158, Ebu Nuaym, Hilye, 1/140, Zehebî, Târîh, s. 217.

714 İbn Sa'd, 3/248, Belâzurî, Ensâb, 1/158, Zehebî, Siyer, 1/293, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 4/132.

715 İbn Sa'd, 3/248, Belâzurî, Ensâb, 1/158.

Ammar b. Yâsir, bir gün, Peygamberimiz Aleyhisselama gelip:

"Yâ Rasûlallah! Bize yapılan işkenceler son derecelerine vardırıldı!" dedi. Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Sabrediniz ey Yakzan'ın babası!" buyurduktan sonra:

"Ey Allah! Ammar ailesinden hiç kimseye cehennem azabını tattırma!" diyerek dua etti.[716]

Müşrikler; Ammar b. Yâsir'e gâh güneşin en yakıcı sıcaklığı altında göğsüne ağır kaya parçası koyarak, gâh boğarcasına başını suya batırarak işkence yaparlardı.[717]

Mugîre oğulları onu Meymun kuyusuna batırırlardı.[718]

Müşriklerin suya batırarak işkence yapmış oldukları bir sırada Peygamberimiz Aleyhisselam Ammar b. Yâsir'e rastlamıştı.

Ammar ağlıyordu!

Peygamberimiz Aleyhisselam elini onun gözlerinin üzerine sürdü ve:

"Bir daha kâfirler seni yakalayıp suya batırırlar ve sana 'Şöyle şöyle söyle!' derler ve bu işkenceyi tekrarlarlarsa, onların söyletmek istediklerini söyleyiver, işkenceden kurtul!" buyurdu.[719]

Kureyş müşriklerinden[720] Mugîre oğulları[721] Ammar b. Yâsir'i bir gün yakaladılar,[722] Meymun kuyusunun içine batırdılar:[723]

"Sen Muhammed'e sövünceye ve 'Lât ve Uzzâ[724] Muhammed'in dininden[725] daha iyidir' deyinceye kadar seni bırakmayacağız!" dediler.[726]

Peygamberimiz Aleyhisselama dil uzattırmadıkça ve putlarının daha hayırlı olduğunu söyletmedikçe de, onu bırakmadılar.[727]

Peygamberimiz Aleyhisselama:

---

716 İbn Abdilberr, 4/1864, Süheylî, 3/220, Halebî, 1/483-484.
717 İbn Esîr, Kâmil, 2/67.
718 Taberî, Tefsîr, 14/181, Hâzin, 3/136, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 4/132.
719 İbn Sa'd, 3/249, Belâzurî, Ensâb, 1/159, Zehebî, Siyer, 1/294.
720 İbn Sa'd, 3/249, Belâzurî, Ensâb, 1/159, Taberî, Tefsîr, 14/182.
721 Taberî, Tefsîr, 14/181, Hâzin, 3/136, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 4/132.
722 İbn Sa'd, 3/249, Belâzurî, Ensâb, 1/159, Taberî, Tefsîr, 14/181-182, Ebu Nuaym, Hilye, 1/140, Zehebî, Târîh, 1/294, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/587, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 4/132.
723 Taberî, Tefsîr, 14/181, Hâzin, 3/136.
724 Belâzurî, Ensâb, 1/159, İbn Esîr, Kâmil, 2/67.
725 Belâzurî, Ensâb, 1/159.
726 Belâzurî, Ensâb, 1/159, İbn Esîr, Kâmil, 2/67.
727 İbn Sa'd, 3/249, Belâzurî, Ensâb, 1/159, Ebu Nuaym, Hilye, 1/140, İbn Esîr, Kâmil, 2/67, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/130-131.

"Yâ Rasûlallah! Ammar kâfir olmuş!" diye haber verildi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Hayır![728] Ammar, tepesine kadar,[729] tepesinden tırnağına kadar[730] imanla doludur![731] İman onun etine ve kanına karışmış, işlemiştir!" buyurdu.[732]

O sırada, Ammar b. Yâsir, Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına geldi.[733] Ağlıyordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam, O'nun gözlerini eliyle silerken:

"Sana ne oldu?[734] Arkanda ne haber var?" diye sordu.

Ammar b. Yâsir:

"Şer var[735] yâ Rasûlallah![736] Beni sana sövdürmedikçe,[737] beni senden vazgeçirtmedikçe,[738] Lât ve Uzzâ[739] putlarının da[740] senin dininden[741] daha iyi olduğu bana söylettirilmedikçe bırakılmadım!" dedi.[742]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Sana bunlar söylettirildiği zaman, kalbini nasıl bulmuştun? Söylemiş olduğun sözlerden kalbin ferahlı mı idi; değil mi idi?"[743] diye sordu.

Ammar b. Yâsir:

---

728 Zemahşerî, 2/430, Râzî, 20/121, Nesefî, 2/301, Hâzin, 3/136, Beyzâvî, 1/571, Ebussuud, 5/143.

729 Tirmizî, Sünen, 1/52, Hâkim, 3/392, Ebu Nuaym, Hilye, 1/139, Zehebî, Siyer, 1/296, Heysemî, 9/295.

730 Ebu Nuaym, Hilye, 1/139-140, Zemahşerî, 2/430, Râzî, 20/121, Nesefî, 2/301, Hâzin, 2/136, Beyzâvî, 1/571, Ebussuud, 5/143, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 11/724.

731 Tirmizî, Sünen, 1/52, Zemahşerî, 2/430, Râzî, 20/121, Hâzin, 3/136, Beyzâvî, 1/571, Ebussuud, 5/143, Heysemî, 9/295.

732 Zemahşerî, 2/430, Râzî, 20/121, Nesefî, 2/301, Hâzin, 3/136, Beyzâvî, 1/571, Ebussuud, 5/143.

733 İbn Sa'd, 3/249, Belâzurî, Ensâb, 1/159, Taberî, Tefsîr, 14/182, Ebu Nuaym, Hilye, 1/140, Zemahşerî, 2/430, Râzî, 20/121, İbn Esîr, Kâmil, 2/67, Nesefî, 2/301, Hâzin, 3/136, Beyzâvî, 1/571. Ebussuud, 5/143.

734 Zemahşerî, 2/430, Râzî, 20/121, Nesefî, 2/301, Hâzin, 3/136, Beyzâvî, 1/571, Ebussuud, 5/143.

735 İbn Sa'd, 3/249, Belâzurî, Ensâb, 1/159, Ebu Nuaym, Hilye, 1/140, İbn Esîr, Kâmil, 2/67, Zehebî, Siyer, 1/294.

736 İbn Sa'd, 3/249, Ebu Nuaym, Hilye, 1/140, İbn Esîr, Kâmil, 2/67, Zehebî, Siyer, 1/294.

737 İbn Kesîr, Tefsîr, 2/588.

738 İbn Sa'd, 3/249, Belâzurî, Ensâb, 1/159, Ebu Nuaym, Hilye, 1/140, Zehebî, Târîh, Siyer, 1/294.

739 Belâzurî, Ensâb, 1/159.

740 İbn Sa'd, 3/249, Belâzurî, Ensâb, 1/159, Ebu Nuaym, Hilye, 1/140, Zehebî, Siyer, 1/294, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/588.

741 Belâzurî, Ensâb, 1/159.

742 İbn Sa'd, 3/249, Belâzurî, Ensâb, 1/159, Ebu Nuaym, Hilye, 1/140, Zehebî, Siyer, 1/294, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/588.

743 İbn Sa'd, 3/249, Belâzurî, Ensâb, 1/159, Taberî, Tefsîr, 14/182, Ebu Nuaym, Hilye, 1/140, İbn Esîr, Kâmil, 2/67, Zehebî, Siyer, 1/294, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/588.

"Hayır! Ferahlı değildi![744]

Kalbimi Allah'a ve Resûlüne imanın ferahlığı ve rahatlığı içinde[745] ve dinime bağlılığımı da demirden daha sağlam bulmuşumdur!" dedi.

Bunun üzerine Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Öyle ise, sana bir vebal yok![746]

Ey Ammar![747] Eğer onlar bir daha bu söylediğini tekrarlatmak için seni zorlarlarsa, tekrarlayıver!" buyurdu.[748]

"Kalbi iman üzere (sabit ve müsterih) olduğu halde ikraha (cebre) uğratılanlar müstesna olmak üzere, kim imandan sonra Allah'ı tanımaz, fakat küfre göğsünü açarsa, işte Allah'ın gazabı o gibilerin başındadır. Onların hakkı en büyük azabdır!"[749] mealli âyetteki istisnanın Ammar b. Yâsir hakkında nazil olduğu rivayet edilir.[750]

İslâm'da Ruhsat ve Azimetin Mahiyeti ve Hükümleri

Ruhsat; Yüce Allah tarafından kullara teklif olunan hükümlerde,[751] kendilerinin özürleri sebebiyle[752] gösterilen kolaylık ve genişliktir.[753]

Azimet de; özürlerle ilişkisi bulunmayan asıl hükümlerdir.[754]

Meselâ, misafirin Ramazan orucunu tutması azimet, tutmaması ise ruhsattır.

Misafir azimeti tercih ederek oruç tuttuğu zaman, ruhsatı terk etmiş olur.[755]

Misafirin oruçta böyle yapması, kendisi için daha hayırlıdır.[756]

---

744 Suyutî, Dürru'l-mensûr, 4/132.

745 İbn Sa'd, 3/249, Belâzurî, Ensâb, 1/159, Taberî, Tefsîr, 14/182, Ebu Nuaym, Hilye, 1/140, İbn Esîr, Kâmil, 2/67, Zehebî, Siyer, 1/294, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/588.

746 Belâzurî, Ensâb, 1/160.

747 İbn Esîr, Kâmil, 2/67.

748 İbn Sa'd, 3/249, Belâzurî, Ensâb, 1/160, Taberî, Tefsîr, 14/182, Ebu Nuaym, Hilye, 1/140, Zemahşerî, 2/430, Râzî, 2/121, İbn Esîr, Kâmil, 2/67, Kurtubî, 10/180, Nesefî, 2/301, Hâzin, 3/136, Zehebî, Siyer, 1/294, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/588, Beyzâvî, 1/571, Ebussuud, 5/143.

749 Nahl: 106.

750 İbn Sa'd, 3/249, Belâzurî, Ensâb, 1/159-160, Taberî, Tefsîr, 14/182, Vâhidî, s. 190, İbn Esîr, Kâmil, 2/67, Kurtubî, 10/180, Zehebî, Siyer, 1/295, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/588.

751 Fîruzâbâdî, 2/316.

752 Seyyid Şerif, s. 74-75.

753 Fîruzâbâdî, 2/316, Seyyid Şerif, s. 74-75.

754 Seyyid Şerif, s. 100.

755 Kâsânî, 2/84.

756 Bakara: 184.

Kalbi Allah'a iman ile mutmain bulunan bir kimseye dayanılmaz işkencelerle söylettirilen küfür sözünden dolayı bir vebal terettüp etmez.[757]

Çünkü mecbur, mâzurdur.[758]

Mecbura küfür sözünü tecvizde, âlimler ittifak etmiştir.[759]

Ancak yapılan işkencenin ölümle tehdit olunmak, şiddetle dövülmek,[760] ateşte yakılmak[761] gibi dayanılmaz derecelerde bulunması gerekir.[762]

O takdirde mecbur, ya ruhsatla amel eder, kurtulur; ya da azimeti tercih eder, ölür.[763]

Ammar'ın babası Yâsir ile annesi Sümeyye Hatun, dinlerinin izzet ve şerefi uğruna, azimet ile hareket edip ölmeyi tercih etmişler; müşriklerin söyletmek istedikleri küfür sözünü söylememişlerdir.[764]

Ammar b. Yâsir ise ruhsat ile amel etmiş;[765] kalbi Allah'a ve Resûlüne imanla dopdolu olduğu halde, müşriklerin söylemeye zorladıkları küfür sözünü dil ucu ile söyleyip işkenceden kurtulmuştur.[766]

Zemahşerî'ye göre:

"'Bu iki işten hangisi, Ammar'ın yaptığı mı, yoksa baba ve annesinin yaptıkları mı efdaldir?' diye sorulacak olursa, 'Ammar'ın ebeveyninin fiili efdaldir' denilir. Çünkü, bunlarınkinde, İslâmiyeti izaz için, öldürülmeye katlanma vardır."[767]

Abdullah b. Mes'ud'un Kâbe'de Açıktan Kur'ân Okuyuşu ve Dövülüşü

İbn İshak'ın Urve b. Zübeyr'den rivayetine göre; Mekke'de Resûlullah Aleyhisselamdan sonra Kur'ân-ı Kerîm'i yüksek sesle ilk okuyan kişi Abdullah b. Mes'ud idi:

---

757 Taberî, Tefsîr, 14/182, Kurtubî, 10/181-182.

758 İbn Kesîr, Tefsîr, 2/587, Ebussuud, 5/143.

759 Râzî, 20/121, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/588.

760 Râzî, 20/121, Hâzin, 3/136.

761 Hâzin, 3/136.

762 Râzî, 20/121, Hâzin, 3/136.

763 İbn Kesîr, Tefsîr, 2/587, Ebussuud, 5/143.

764 Zemahşerî, 2/430, Nesefî, 2/301.

765 İbn Sa'd, 3/232, Ahmed b. Hanbel, 1/404, İbn Mâce, 1/53, Belâzurî, Ensâb, 1/185-186, Hâkîm, 3/284, İbn Abdilberr, 1/179, Muhibbü't-Taberî, 1/74, İbn Kayyım, 2/49, Zehebî, Târîh, s. 217, İbn Kesîr, Bidâye, 3/28.

766 İbn Sa'd, 3/249, Belâzurî, Ensâb, 1/159, Ebu Nuaym, Hilye, 1/140, Zehebî, Siyer, 1/294, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/588.

767 Zemahşerî, 2/430.

Bir gün, Resûlullah Aleyhisselamm ashabı toplanıp:

"Kureyşîler şu Kur'ân'ın yüksek sesle okunduğunu hiç dinlemediler. Kur'ân'ı onlara yüksek sesle okuyup dinletecek kim var?" dediler.

Abdullah b. Mes'ud:

"Ben varım!" dedi.

Arkadaşları:

"Biz, senin hakkında Kureyşîlerden korkarız!

Biz öyle bir adam istiyoruz ki, kendisinin kavim ve kabilesi bulunsun da Kureyşîler bir şey yapmak istedikleri zaman, onlara karşı onu korusunlar!" dediler.

Abdullah b. Mes'ud:

"Siz beni bırakın, ben gideyim. Yüce Allah beni korur!" dedi.

Ertesi günü, kuşluk vakti, Kâbe'nin Makam'ına kadar ilerledi.

Kureyşîlerin toplantı yerinde bulundukları sırada, Makam'da, ayak üzerinde yüksek sesle Besmele çekerek er-Rahmân sûresini okumaya başladı.

Kureyş müşrikleri ona yönelip:

"Şu Ümmü Abd'in oğlu ne diyor?!" diyerek mırıldandılar ve sonra da:

"O herhalde Muhammed'in getirdiği bazı şeyleri okuyor!" dediler, hemen kalkıp üzerine yürüdüler, yüzüne gözüne vurmaya başladılar.

Abdullah b. Mes'ud ise, okumaya devam ederek, Yüce Allah'ın sûreyi O'nun okuyup erişmesini dilediği yere kadar okuyup erişti!

Fakat dövülmekten yüzü gözü ezik ve bere içinde olarak arkadaşlarının yanına döndü.

Arkadaşları:

"Zaten, biz senin bu âkıbete uğrayacağından korkmuştuk!" dediler.

Abdullah b. Mes'ud:

"Benim nazarımda şu anda onlardan daha hafif, zayıf durumda Allah düşmanları yoktur!

İsterseniz ben yarın da gider, onlara bir o kadar daha Kur'ân dinletebilirim!" dedi.

Arkadaşları:

"Hayır! Onlara hoşlanmadıkları şeyi dinletmiş bulunuyorsun. Sana bu kadarı yeter!" dediler.[768]

---

768 İbn İshak, İbn Hişam, 1/336, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/385-386, Halebî, 1/476.

Ebu Dübb Vadisinde Namaz Kılan Müslümanların Takipçi Müşriklerle Çarpışmaları

Peygamberimiz Aleyhisselamın ashabından bazıları, namaz kılacakları zaman Mekke vadilerine gider, namaz kıldıklarını kavim ve kabilelerinden gizli tutmak isterlerdi.[769]

Nitekim, Sa'd b. Ebi Vakkas'la[770] bazı sahabiler, Ebu Dübb vadisine kadar gitmişlerdi.

Orada abdest alıp[771] namaz kılıyorlar,[772] namaz kıldıklarını kavim ve kabilelerinden hiç kimsenin işitmesini istemiyorlardı.

Fakat, kendilerini gözetleyen ve izleyen[773] müşriklerden bazı kimseler;[774] Ebu Süfyan Sahr b. Harb, Ahnes b. Şerik ve daha başkaları,[775] üzerlerine çıkageldiler.

Sahabilerin yaptıkları ibadetlerini ayıplamaya, kötülemeye kalkışınca dövüştüler.

Sa'd b. Ebi Vakkas eline geçirdiği bir deve çene kemiği ile vurup onlardan birinin başını yardı, kanattı.[776]

Bunun üzerine, müşrikler bozguna uğradılar.

Müslümanlar da, cesaretlenerek onları vadiden sürüp dışarı çıkardılar.[777]

Bu, İslâm'da bu konuda akıtılan ilk kan oldu.[778]

---

769 İbn İshak, İbn Hişam, 1/281, Taberî, Târîh, 2/216, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/367, Zehebî, Târîh, s. 147-148, Halebî, 1/456.

770 İbn İshak, İbn Hişam, 1/281-282, Belâzurî, Ensâb, 1/116, Usdu'l-gâbe, 2/367, İbn Hacer, İsâbe, 2/33, Halebî, 1/456.

771 Belâzurî, Ensâb, 1/116, İbn Esîr, Kâmil, 2/60.

772 İbn İshak, İbn Hişam, 1/282, Belâzurî, Ensâb, 1/116, Taberî, Târîh, 2/216, İbn Hazm, s. 51, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/367, İbn Hacer, İsâbe, 2/33, Halebî, 1/456.

773 Belâzurî, Ensâb, 1/116.

774 İbn İshak, İbn Hişam, 1/282, Belâzurî, Ensâb, 1/116, Taberî, Târîh, 2/216, İbn Hazm, Cevâmi, s. 51, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/367, İbn Hacer, İsâbe, 2/33, Halebî, 1/456.

775 Belâzurî, Ensâb, 1/116, İbn Esîr, Kâmil, 2/68.

776 İbn İshak, İbn Hişam, 1/282, Belâzurî, Ensâb, 1/116, Taberî, Târîh, 2/216, İbn Hazm, Cevâmi, s. 51, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/367, İbn Hacer, İsâbe, 2/33, Halebî, 1/456.

777 Belâzurî, Ensâb, 1/116.

778 İbn İshak, İbn Hişam, 1/282, Belâzurî, Ensâb, 1/116, Taberî, Târîh, 2/216, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/367, İbn Hacer, İsâbe, 2/33, Halebî, 1/456.

Yüce Allah içinde bulunduğunuz sıkıntılardan bir çıkış ve kurtuluş yolu açıncaya kadar siz orada bulunun!" buyurdu.[11]

Habeş ülkesi, hicret için, Peygamberimiz Aleyhisselamın en hoşuna giden yerdi.[12]

Zaten, Kureyşlilerin Habeşlilerle ticaret anlaşmaları vardı.[13]

Habeş ülkesi, öteden beri Kureyşlilerin ticaret için[14] kışın gidip geldikleri,[15] geçimlerini bol bol sağladıkları emniyetli bir yerdi.[16]

Bunun için Peygamberimiz Aleyhisselam, Habeş ülkesine gitmelerini Müslümanlara emretti.[17]

Habeş Ülkesine İlk Hicretin Tarihi ve İlk Hicrete Katılanlar

Habeş ülkesine ilk hicret, nübüvvetin beşinci yılında ve Recep ayında idi.[18]

Dinlerinden döndürülmekten korkup, dinî bir vazife olarak[19] Allah'a doğru kaçmak üzere;[20] kimi yalnız başına, kimi zevcesiyle birlikte;[21] kimi binitli, kimisi de yaya olarak[22] Habeş ülkesine hicret etmek için Mekke'den gizlice yola çıkanlar:

1. Hz. Osman b. Affan,
2. Hz. Osman'ın zevcesi Hz. Rukayye,
3. Ebu Huzeyfe b. Utbe,
4. Ebu Huzeyfe'nin zevcesi Sehle Hatun,
5. Zübeyr b. Avvam,
6. Mus'ab b. Umeyr,

---

11 İbn İshak, İbn Hişam, 1/344, Taberî, Târîh, 2/222, İbn Esîr, Kâmil, 2/76, Zehebî, Târîh, s. 184, İbn Kesîr, Bidâye, 3/66, Halebî, 2/3, Zürkânî, 1/270.

12 Abdurrezzak, 5/384, İbn Sa'd, 1/204.

13 İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 8.

14 Taberî, Târîh, 2/221, Diyarbekrî, 1/288.

15 Hâkîm, 2/622.

16 Taberî, Târîh, 2/221.

17 Taberî, Târîh, 2/221, Hâkîm, 2/622, Beyhakî, Delâil, 2/285, İbn Cevzî, 1/193, Zehebî, Târîh, s. 184, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 8.

18 İbn Sa'd, 1/204, Belâzurî, Ensâb, 1/228, Taberî, Târîh, 2/221, İbn Cevzî, 1/193, İbn Esîr, Kâmil, 2/77, İbn Seyyid, 1/116, İbn Kesîr, Bidâye, 3/66, Kastallânî, Mevâhib, Mevâhib, 1/66, Diyarbekrî, 1/288, Halebî, 2/5, Zürkânî, 1/270.

19 Zâriyât: 50.

20 İbn İshak, İbn Hişam, 1/344, Taberî, 2/222, İbn Esîr, Kâmil, 2/76, Zehebî, Târîh, s. 184, İbn Kesîr, Bidâye, 3/66, Zürkânî, 1/270.

21 Abdurrezzak, 5/384, İbn Sa'd, 1/204, İbn Seyyid, 1/116, Kastallânî, Mevâhib, 1/66.

22 İbn Sa'd, 1/204, Taberî, Târîh, 2/221, İbn Seyyid, 1/116, İbn Kesîr, Bidâye, 3/66, Halebî, 2/5, Zürkânî, 1/271.

7. Abdurrahman b. Avf,

8. Ebu Seleme b. Abdulesed,

9. Ebu Seleme'nin zevcesi Hz. Ümmü Seleme,

10. Osman b. Maz'un,

11. Âmir b. Rebia,

12. Âmir b. Rebia'nın zevcesi Leyla Hatun,

13. Ebu Sebre b. Ebi Rühm,[23]

14. Ebu Sebre'nin zevcesi Ümmü Külsûm Hatun,[24]

15. Hâtıb b. Amr,

16. Süheyl b. Beyzâ,[25]

17. Abdullah b. Mes'ud[26] olup, on iki erkek ile beş kadından oluşan on yedi kişilik bu hicret, İslâm'da Habeş ülkesine yapılan ilk hicret idi.[27]

Hz. Osman'la Hz. Rukayye'nin yolculukları hakkındaki haberleri, Peygamberimiz Aleyhisselama ulaşmakta biraz gecikmişti.

O sırada, Kureyşîlerden bir kadın, Habeş ülkesinden gelmişti.

Ona sorulunca:

"Yâ Muhammed! Damadını, yanında zevcesi olduğu halde gördüm!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Kendilerini ne halde gördün?" diye sordu.

Kadın:

"Damadın, zevcesini şu hayvanlardan bir merkebin üzerine bindirmişti. Kendisi de onu sürüp gidiyordu" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Onların sahipleri Allah olsun!

Şüphesiz ki, Osman; Lut Aleyhisselam'dan sonra, zevcesiyle birlikte hicret eden ilk kişidir!" buyurdu.[28]

---

23 İbn İshak, İbn Hişam, 1/344-345, İbn Sa'd, 1/204, Taberî, Târîh, 2/221-222, İbn Hazm, Cevâmi, s. 55-56, İbn Seyyid, 1/115, Zehebî, Târîh, s. 184, İbn Kesîr, Bidâye, 3/66, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 8.

24 İbn Hazm, Cevâmi, s. 56, İbn Seyyid, 1/115, Zehebî, Târîh, s. 184, İbn Kesîr, Bidâye, 3/67, Kastallânî, Mevâhib, 1/66, Halebî, 2/5.

25 İbn İshak, İbn Hişam, 1/345, İbn Sa'd, 1/204, Taberî, Târîh, 2/222, İbn Seyyid, 1/116, Zehebî, Târîh, s. 184-185, İbn Kesîr, Bidâye, 3/66, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 8.

26 İbn Sa'd, 1/204, Taberî, Târîh, 2/222, İbn Seyyid, 1/116, İbn Kesîr, Bidâye, 3/66, Halebî, 2/5.

27 İbn İshak, İbn Hişam, 1/344, Taberî, Târîh, 2/221, Hâkîm, 2/622, İbn Esîr, Kâmil, 2/76, İbn Kesîr, Bidâye, 3/66.

28 Beyhakî, Delâil, 2/297, Muhibbü't-Taberî, 2/113-114, Zehebî, Târîh, s. 183, İbn Kesîr, Bidâye, 3/66-67, Heysemî, 9/80-81, Kastallânî, Mevâhib, 1/66, Diyarbekrî, 1/289, Zürkânî, 1/271.

Muhacirlerin Şuaybe'den[29] Gemiyle Habeş Ülkesine Gidişleri

Mekke'den gizlice ayrılmış olan ilk Muhacir kafilesi Şuaybe'ye varıp kavuştukları sırada, Yüce Allah'ın lutfundan olmalı ki, iki tüccar gemisi gelivermiş; Muhacirleri, Habeş ülkesine götürmek üzere, yarım altına bindirmişti.[30]

Müşriklerin Muhacirleri Yakalamaya Gitmeleri

Kureyş müşrikleri, yakalamak için Muhacirlerin arkalarına düştüler.[31] Onları denize kadar takip ettilerse de,[32] kaybettiler;[33] onlara yetişemediler.[34]

Deniz sahiline vardıkları sırada gemiler Muhacirleri bindirip denize açılmış bulunduğu için, onlardan hiçbirini yakalayamadılar.[35] Muhacirler, Necaşî'nin ülkesine selametle varıp kavuştular.[36]

Garanik Hadisesi ve Bu Hadisenin İçyüzü

Kureyş müşrikleri Kâbe'yi tavaf ederlerken:

"Lât ve Uzzâ ve diğer üçüncü olarak Menat hürmetine!

Çünkü, onlar, o yüce ak kuğulardır ve her halde, kendilerinin şefaati umulur.

Onlar Allah'ın kızlarıdır! O'nun katında şefaat ederlerse!" derlerdi.[37]

Peygamberimiz Aleyhisselam; nübüvvetin beşinci yılında, Ramazan ayında,[38] Necm sûresini Kâbe'de müşriklerden bazılarının da hazır bulunduğu sırada, açıktan okumaya başlamıştı.

Sûrenin:

"Gördünüz mü Lât ve Uzzâ'yı ve, diğer üçüncü olarak da, Menat'ı?" meâlindeki 19. ve 20. âyetlerini okuyup:

"Erkek sizin de, dişi O'nun mu?!

---

29 Şuaybe, o zaman, Mekke'nin Cidde tarafından iskelesi idi. (İbn Sa'd, 1/145, Ezrakî, 1/160, Süheylî, 2/277, Yâkût, 3/351).

30 İbn Sa'd, 1/204, Taberî, Târîh, 2/221, İbn Seyyid, 1/116, Diyarbekrî, 1/288, Halebî, 2/5, Zürkânî, 1/271.

31 İbn Sa'd, 1/204, Taberî, Târîh, 2/221, İbn Cevzî, 1/193, İbn Seyyid, 1/116, Diyarbekrî, 1/289, Halebî, 2/5, Zürkânî, 1/271.

32 İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 8.

33 İbn Cevzî, 1/193, Diyarbekrî, 1/289.

34 İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 8.

35 İbn Sa'd, 1/204, Taberî, Târîh, 2/221, İbn Seyyid, 1/116, Halebî, 2/5, Zürkânî, 1/271.

36 Abdurrezzak, 5/384, İbn Seyyid, 1/115, Zehebî, Târîh, s. 184.

37 Ebu'l-Münzir, s. 19, Yâkût, 4/116.

38 İbn Sa'd, 1/206, İbn Seyyid, 1/121, Halebî, 2/5.

O takdirde, bu, insafsızca bir taksim!

Bunlar [bu putlar], sizin ve atalarınızın taktığınız adlardan başka birşey değildir! Allah, onlara hiçbir hüccet (delil) indirmedi.

Onlar, kuruntulardan ve nefislerinin arzuladığı heva ve hevesten başkasına uymuyorlar!

Halbuki, andolsun, kendilerine Rablerinden o hidayet rehberi de gelmiştir.

Yoksa, insana her umduğu mu var?

Ahiret de, dünya da Allah'ındır!

Göklerde nice melek vardır ki, onların şefaatleri bile hiçbir şeye yaramaz!

Meğer ki (o şefaat), Allah'ın dileyeceği ve razı olacağı kimseler için izin vermesinden sonra ola!

Hakikat, ahirete inanmaz olanlar, meleklere alabildiğine dişi adı takarlar.

Halbuki, onların buna dair de hiçbir bilgisi yoktur. Onlar, kuruntudan başkasına uymazlar.

Kuruntu ise hiç şüphesiz, haktan hiçbir şeyi ifade etmez.

Onun için sen, bizim Zikr'imize arka çeviren, dünya hayatından başkasını arzulamayan kimselerden yüz çevir!

Onların ilimden erebildikleri, işte budur!

Şüphesiz ki Rabbin, yolundan sapan kimseleri çok iyi bilendir. Hidayet bulan kimseleri de çok iyi bilen O'dur"[39]

Mealli âyetleri okurken, Kureyş müşrikleri, putlarının zemmedileceğinden korkarak, öteden beri putları hakkında söyleyegeldikleri:

"Onlar, o yüce ak kuğulardır. Her halde, onların şefaati umulur" sözünü, aralıkta söyleyiverdiler.[40]

Zaten böyle yapmak, onların âdetleri idi.[41] Çünkü, onlar:

"Kur'ân'ı dinlemeyiniz! O'nun hakkında mânâsız yaygaralar, gürültüler yapınız! Belki galebe çalar, susturursunuz!" derlerdi.[42]

Garanik hadisesinin, sahih hadislerde açıklanan tarzına gelince:

Resûlullah Aleyhisselam, bir gün Mekke'de, Kâbe'de, Necm sûresini açıktan okumaya başlayıp,[43] sûrenin son âyeti ve de secde âyeti olan 62.

---

39 Necm: 21-30.

40 Aynî, 7/100, Kastallânî, Mevâhib, 1/70.

41 Kastallânî, Mevâhib, 1/70, Zürkânî, 1/285.

42 Fussilet: 26.

43 Ahmed b. Hanbel, 1/388, Buhârî, Sahîh, 6/52, Müslim, 1/405, Ebu Davud, Sünen, 2/59, Dârımî, 1/281-282, Beyhakî, Sünen, 2/314, İbn Kesîr, Bidâye, 3/90.

ayetini okuduktan sonra orada secde etmiş;[44] orada bulunan,[45] yanındaki,[46] arkasındaki[47] herkes,[48] Müslümanlar, Peygamberimiz Aleyhisselam uyarak[49] secde etmiş;[50] cemaatten secde etmeyen kimse kalmamıştır.[51]

Müşrikler de putlarının adını işittikleri için,[52] putlarını tâzim maksadıyla secde etmişlerdir.[53]

Hatta Kureyş[54] kavminden[55] yaşlı, eğilmeyen[56] bir adam da bir avuç[57] toprak[58] veya çakıl taşı[59] alıp[60] alnına,[61] yüzüne[62] kaldırarak[63] onun üzerine secde etmiş[64] ve "Bana bu kadarı yeter!"[65] demiştir.

Abdullah b. Mes'ud: "Andolsun ki, bundan sonra, ben onun kâfir olarak öldürüldüğünü gördüm."[66]

"O, Ümeyye b. Halef idi" demiştir.[67]

Kur'ân-ı Kerîm'deki Secde Âyetleri ve Hükümleri

Kur'ân-ı Kerîm'deki secde âyetleri okununca, Kıble'ye dönülüp "Allahuekber" denilerek bir kere secde edilir ve "Allahuekber" denilerek, baş secdeden kaldırılır.

---

44 Müslim, 1/405, Ebu Davud, Sünen, 2/59, Dârımî, 1/282, Beyhakî, Sünen, 2/314, İbn Kesîr, Bidâye, 3/90.
45 Ahmed b. Hanbel, 1/388.
46 Müslim, 1/405, İbn Kesîr, Bidâye, 3/90.
47 Buhârî, Sahîh, 6/52.
48 Buhârî, Sahîh, 6/52., Buhârî, 6/52, Müslim, 1/405.
49 Ahmed b. Hanbel, 1/388.
50 Ahmed b. Hanbel, 1/388, Buhârî, 6/52, Müslim, 1/405.
51 Ebu Davud, 2/59, Dârımî, 1/282, Beyhakî, Sünen, 2/314.
52 Aynî, 7/101.
53 Beyhakî, Delâil, 2/287, Zehebî, Târîh, s. 187, Heysemî, 6/33, Aynî, 7/99, Halebî, 2/6.
54 Ahmed b. Hanbel, 1/388.
55 Ebu Davud, 2/59.
56 Müslim, 1/405, Dârımî, 1/282.
57 Ahmed b. Hanbel, 1/388, Buhârî, Sahîh, 6/52, Müslim, 1/405, Ebu Davud, 2/59, Dârımî, 1/282, Beyhakî, Sünen, 2/314.
58 Ahmed b. Hanbel, 1/388, Buhârî, Sahîh, 6/52, Müslim, 1/405, Ebu Davud, 2/59.
59 Müslim, 1/405, Ebu Davud, 2/59, Dârımî, 1/282, Beyhakî, Sünen, 2/314.
60 Ahmed b. Hanbel, 1/388, Buhârî, Sahîh, 6/52, Müslim, 1/405, Ebu Davud, 2/59, Dârımî, 1/282, Beyhakî, Sünen, 2/314.
61 Ahmed b. Hanbel, 1/388, Müslim, 1/405, Dârımî, 1/282, Beyhakî, Delâil, 2/314.
62 Ebu Davud, 2/59.
63 Ahmed b. Hanbel, 1/388, Müslim, 1/405, Ebu Davud, 2/59, Dârımî, 1/282, Beyhakî, Sünen, 2/314.
64 Ahmed b. Hanbel, 1/388, Buhârî, Sahîh, 6/52.
65 Müslim, 1/405, Ebu Davud, 2/59, Dârımî, 1/282, Beyhakî, Sünen, 2/314.
66 Ahmed b. Hanbel, 1/388, Buhârî, Sahîh, 6/52, Müslim, 1/405, Ebu Davud, 2/59, Beyhakî, Sünen, 2/314.
67 Buhârî, Sahîh, 6/52.

Teşehhüdsüz ve selamsız böylece tilavet yapmak, okuyana ve dinleyene vâcibdir.[68]

Secde âyetleri:

1. A'râf sûresinin 206,
2. Ra'd sûresinin 15,
3. Nahl sûresinin 49,
4. İsrâ sûresinin 109,
5. Meryem sûresinin 58,
6. Hacc sûresinin 18,
7. Furkan sûresinin 60,
8. Neml sûresinin 25,
9. Secde sûresinin 15,
10. Sâd sûresinin 24,
11. Fussilet sûresinin 37,
12. Necm sûresinin 62,
13. İnşikak sûresinin 21,
14. Alâk sûresinin 19.

âyetleridir.[69]

Gerekli Bir Açıklama

Garanik hadisesi konusunda, herşeyden önce, bilmek gerekir ki: Peygamberimiz Aleyhisselam Kureyş müşriklerinin evvel ve âhir yaptıkları anlaşma tekliflerini, Yüce Allah'ın kendisine indirdiği şu âyetlerle reddetmiş bulunuyordu:

"De ki: 'Gökleri ve yeri, yoktan var eden -ki, O yedirir, besler; Kendisi ise yedirilmez, beslenmez- böyle şeyden münezzehtir.

Ben Allah'tan başkasını mı tanrı edinecekmişim?!'

De ki: 'Bana, hakikaten, Müslüman olanların birincisi olmaklığım emredildi.

'Sakın Allah'a eş tutanlardan olma!' denildi.'"[70]

"De ki:

'Siz ey câhiller! Bana, Allah'tan başkasına mı tapmamı emrediyorsunuz?'

---

68 Tahâvî, s. 29.

69 Tahâvî, s. 29, Kâsânî, 1/193, Suyutî, İtkân, 1/110.

70 En'am: 14.

Andolsun ki, sana da, senden öncekilere de, şu vahyolunmuştur:

'Eğer Allah'a şerik tanırsan, (bütün) amel(ler)in boşa gider ve muhakkak hüsrana düşenlerden olursun!'

Hayır! Onun için sen ancak Allah'a kulluk et! Şükredenlerden ol!"[71]

"De ki:

'Ey kâfirler! Ben, sizin tapmakta olduklarınıza tapmam!

Benim (Kendisine) ibadete devam edeceğime de siz ibadet ediciler değilsiniz.

Ben, (zaten) sizin taptıklarınıza (hiçbir zaman) tapmış değilim.

Siz de, benim ibadet etmekte olduğuma ibadet edecek değilsiniz!

Sizin dininiz size, benim dinim de bana!'"[72]

Kur'ân-ı Kerîm'deki bu kadar açık ve kesin beyanlara rağmen, Garanik hadisesini Peygamberimiz Aleyhisselamın güya müşrikleri yumuşatmak, aradaki düşmanlığı kaldırmak için duyduğu samimi bir temayülün neticesi imiş gibi kabul etmek; ve hatta müşriklerin uydurup tavaf sırasında okuyageldikleri sözlerin[73] de, şeytan tarafından Peygamberimiz Aleyhisselamın diline getirilmiş ve Kur'ân-ı Kerîm âyetleri arasında yanlışlıkla okunmuş olduğunu sanmak ne kadar yanlışsa, o sözlerin Necm sûresinin 21-30. âyetleri ile ortadan kaldırılmış ve düzeltilmiş olduğunu sanmak da o kadar yanlıştır. Kur'ân-ı Kerîm hakkındaki ilâhî te'minatla da bağdaşır değildir.[74]

Kadı Iyaz, Râzî, Kurtubî ve Bedrüddin Aynî... gibi birçok büyük ilim adamları, Garanik hadisesinin dayanağı olmak üzere ileri sürülen rivayetleri ilim süzgecinden geçirerek, hiçbirinin sabit ve delil edinilmeye elverişli olmadıklarını isbatlamışlardır.[75]

Râzî, Beyhakî'nin de bu hadisenin nakil cihetinden sabit bulunmadığını ve ravileri arasında ta'n olunanlar bulunduğunu bildirdiğini açıklamıştır. Ayrıca Muhammed b. İshak b. Huzeyme'ye (223-311 Hicrî) Garanik hadisesi sorulunca, onun, bunun zındıkların uydurması olduğunu söylediğinin ve kendisinin bu hususta bir de kitap yazdığının rivayet edildiğini bildirir.[76]

---

71 Zümer: 64-66.

72 Kâfirûn: 1-6.

73 Ebu'l-Münzir, s. 19.

74 Fussilet: 42, Hicr: 9, Hâkka, 43-46.

75 Kadı Iyaz, 2/130-157, Râzî, 23/50-54, Kurtubî, 12/82-84, Aynî, 7/90-101, Kastallânî, Mevâhib, 1/68-71, Halebî, 2/8-9, Zürkânî, 1/280-286.

76 Râzî, 23/50-54.

Mîzânü'l-i'tidâl müellifi Zehebî'ye göre; Ebu Bekr Muhammed b. İshak b. Huzeyme hadis ve sünnet hâfızlarının büyüklerinden, imamlar imamı ve şeyhulislam idi.[77]

Muhacirlerin Habeş Ülkesinden Mekke'ye Dönüşleri

Nübüvvetin beşinci yılında Recep ayında Habeş ülkesine sığınmış olan Müslümanlar,[78] Şaban ve Ramazan ayında orada oturdular.[79]

Mekkelilerin[80] Peygamberimiz Aleyhisselamla birlikte[81] secde ettiklerini,[82] Müslüman olduklarını,[83] Mekke'deki Müslümanların güvenliğe kavuştuklarını,[84] Velid b. Mugîre ve Ebu Uhayha'nın, Peygamberimiz Aleyhisselamın arkasında secde ettiklerini işitince:

"Bunlar Müslüman olduktan sonra, Mekke'de Müslüman olmayan kim kalır?

Bize, kendi kavim ve kabilemiz daha sevgilidir![85]

Onlar iman etmiş olunca, dönelim yanlarına!" dediler.[86]

Bunun üzerine:

1. Hz. Osman,
2. Hz. Osman'ın zevcesi Hz. Rukayye,
3. Ebu Huzeyfe,
4. Ebu Huzeyfe'nin zevcesi Sehle Hatun,
5. Abdullah b. Cahş,
6. Utbe b. Gazvan,
7. Zübeyr b. Avvam,
8. Mus'ab b. Umeyr,
9. Suveybıt b. Sa'd,
10. Tuleyb b. Umeyr,
11. Abdurrahman b. Avf,

---

77 Zehebî, Tezkiretü'l-huffâz, 2/720-721.

78 Belâzurî, Ensâb, 1/228, İbn Esîr, Kâmil, 2/77, İbn Seyyid, 1/121, Diyarbekrî, 1/289.

79 İbn Sa'd, 1/206, Belâzurî, Ensâb, 1/228, İbn Seyyid, 1/121, Diyarbekrî, 1/289, Zürkânî, 1/271.

80 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/158, İbn Sa'd, 1/206.

81 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/158, Taberî, Târîh, 2/227, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/598.

82 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/158, İbn Sa'd, 1/206, Belâzurî, Ensâb, 1/227, İbn Seyyid, 1/115.

83 İbn Sa'd, 1/206, Belâzurî, Ensâb, 1/227, İbn Hazm, Cevâmi, s. 65, Süheylî, 3/344, İbn Esîr, Kâmil, 2/77, Zehebî, Târîh, s. 187, Zürkânî, 1/280.

84 Zehebî, Târîh, s. 187, Zürkânî, 1/280.

85 İbn Sa'd, 1/206, Halebî, 2/9.

86 İbn Cevzî, 1/194, Diyarbekrî, 1/285.

12. Mikdad b. Amr,
13. Abdullah b. Mes'ud,
14. Ebu Seleme b. Abdulesed,
15. Ebu Seleme'nin zevcesi Hz. Ümmü Seleme,
16. Şemmas b. Osman,
17. Ayyâş b. Ebi Rebia,
18. Seleme b. Hişam,
19. Ammar b. Yâsir,
20. Muattib b. Avf,
21. Osman b. Maz'un,
22. Sâib b. Osman,
23. Kudame b. Maz'un,
24. Abdullah b. Maz'un,
25. Huneys b. Huzafe,
26. Hişam b. Âs,
27. Âmir b. Rebia,
28. Âmir b. Rebia'nın zevcesi Leylâ Hatun,
29. Abdullah b. Mahreme,
30. Abdullah b. Süheyl,
31. Ebu Sebre b. Ebi Rühm,
32. Ebu Sebre'nin zevcesi Ümmü Külsûm Hatun,
33. Sekran b. Amr,
34. Sekran b. Amr'ın zevcesi Hz. Sevde,
35. Sa'd b. Havle,
36. Ebu Ubeyde b. Cerrah,
37. Amr b. Hâris,
38. Süheyl b. Beyzâ,
39. Amr b. Ebi Serh'ten oluşan,

Otuz üçü erkek, altısı kadın otuz dokuz kişilik bir kafile[87] nübüvvetin beşinci yılında Şevval ayında[88] Mekke'ye yaklaşıp da müşriklerin Müslümanlığı kabul ettiklerine dair işittikleri haberin asılsız olduğunu

87 İbn İshak, İbn Hişam, 2/3-8, İbn Hazm, Cevâmi, s. 65-66, İbn Kesîr, Bidâye, 3/91.
88 İbn Sa'd, 1/206, Belâzurî, Ensâb, 1/228, İbn Esîr, Kâmil, 2/77, İbn Kesîr, Bidâye, 3/91, Diyarbekrî, 1/289.

öğrendikleri zaman,[89] Habeş ülkesine geri dönüp gitmek kendilerine çok ağır geldi.[90]

Himayesiz olarak Mekke'ye girmekten de korktular.[91]

Aralarında uzun uzadıya konuştuktan sonra;

"Mekke'ye girelim, Kureyşlilerin ne durum ve tutumda olduklarına bakalım, sonra da Habeş ülkesine tekrar dönüp gidelim!" dediler.[92]

Bunun üzerine içlerinden her biri, Mekkelilerden birisinin himayesine girinceye kadar beklediler.[93]

Ancak müşrik olan akraba veya dostlarından birisinin himayesinde ya da müşriklere hiç görünmeden, gizlice Mekke'ye girebildiler.[94]

Nitekim, Hz. Osman, akrabasından Ebu Uhayha Saîd b. Âs'ın himayesine girdi.

O da:

"Ey Kureyş cemaati! Ebu Uhayha, Osman b. Affan'ı himayesine aldı! Ona dokunmayınız!" diyerek Mekke'de nida ettirdi.

Hz. Osman bu suretle, güvenliğe ve sabah akşam Resûlullah Aleyhisselamın yanına gitme imkânına kavuşmuş oldu.

Ebu Huzeyfe b. Utbe, Ümeyye b. Halef'in himayesine girdi.

Mus'ab b. Umeyr, Nadr b. Hâris'in veya Ebu Aziz b. Umeyr'in himayesine girdi.

Zübeyr b. Avvam, Zem'a b. Esved'in himayesine girdi.

Abdurrahman b. Avf, Esved b. Abdi Yağus'un himayesine girdi.

Kendisinin hiç kimsenin himayesine girmediği de rivayet edilir.[95]

Osman b. Maz'un, Velid b. Mugîre'nin himayesine girdi.[96]

Ebu Seleme b. Abdulesed, dayısı olan Ebu Talib'in himayesine girdi.[97]

Âmir b. Rebia, Âs b. Vâil'in himayesine girdi.

Ebu Sebre b. Ebi Rühm, Ahnes b. Şerik'in veya Süheyl b. Amr'ın himayesine girdi.

---

89 İbn İshak, İbn Hişam, 2/3, İbn Sa'd, 1/206, Taberî, Târîh, 2/227, İbn Esîr, Kâmil, 2/77.

90 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/158.

91 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/158, Heysemî, 6/33.

92 İbn Sa'd, 1/206, İbn Seyyid, 1/120, Halebî, 2/9, Zürkânî, 1/280.

93 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/158, Belâzurî, Ensâb, 1/227, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/598.

94 İbn İshak, İbn Hişam, 2/3, İbn Sa'd, 1/206, Belâzurî, Ensâb, 1/227, Taberî, Târîh, 2/227, İbn Cevzî, 1/194, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/598, İbn Seyyid, 1/120, Heysemî, 6/33-34, Halebî, 2/10, Zürkânî, 1/280.

95 Belâzurî, Ensâb, 1/227-228.

96 İbn İshak, İbn Hişam, 2/8, Belâzurî, Ensâb, 1/227, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/598, İbn Kesîr, Bidâye, 3/92.

97 İbn İshak, İbn Hişam, 2/8, İbn Kesîr, Bidâye, 3/92.

Hâtıb b. Amr, Huvaytıb b. Abduluzzâ'nın himayesine girdi.

Süheyl b. Beyzâ, mensup bulunduğu Benî Fihrlerden bir adamın himayesine girdi.

Abdullah b. Mes'ud ise, hiç kimseye sığınmadan, Mekke'ye gizlice girdi.[98]

Ebu Talib, Ebu Seleme b. Abdulesed'i himayesine aldığı zaman, Mahzum oğullarından bazı adamlar ona gittiler ve:

"Ey Ebu Talib! Haydi, kardeşinin oğlu Muhammed'i bize karşı koruyup durdun!

Bizim adamımızı [Ebu Seleme'yi] bizden koruman, seni ne ilgilendirir?!" dediler. Ebu Talib:

"Onu himayeme aldımsa, kendisi kız kardeşimin oğludur. Ben kız kardeşimin oğlunu korumayacak mıyım?!" dedi.

Ebu Leheb kalkıp:

"Ey Kureyş cemaati! Vallahi, siz şu şeyhe karşı çok oldunuz (ileri gittiniz)!

Kavmi arasında himayesine aldığı kimseler hakkında ayaklanmaktan geri durmuyorsunuz!

Vallahi ya onunla uğraşmaya son verirsiniz, ya da onun üzerinde durduğu herşeyde istediği yerini buluncaya kadar kendisiyle birlikte ayaklanırız!" dedi.

Bunun üzerine Mahzum oğulları:

"Hayır! Ey Ebu Utbe! Biz senin hoş görmediğin şeyden vazgeçeriz!" dediler.[99]

Osman b. Maz'un'un Kul Himayesini Bırakışı

Osman b. Maz'un, Velid b. Mugîre'nin himayesi altında yiyip içip rahatça yaşarken, Resûlullah Aleyhisselam ve ashabının ibtilâya uğradıklarını (belâlara maruz kaldıklarını)[100] ve bazılarının ateşle dağlandıklarını, kırbaçla dövüldüklerini görünce düşünceye daldı. Kendisi için de afiyette bulunma yerine, ibtilâya uğramayı istedi:[101]

"Vallahi, arkadaşlarımın ve ev halkının Allah yolunda uğradıkları türlü belâ ve işkencelere, bir müşrikin himayesi altında bulunarak

98 Belâzurî, Ensâb, 1/228.

99 İbn İshak, İbn Hişam, 2/10, İbn Kesîr, Bidâye, 3/93, Halebî, 2/12.

100 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/158, Beyhakî, Delâil, 2/291, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/598, Heysemî, 6/34.

101 Beyhakî, Delâil, 2/291, Zehebî, Târîh, s. 188, Heysemî, 6/34.

benim uğramayışım, emniyet içinde bulunuşum, benim için büyük bir noksandır![102]

Şaşılacak şey! Bir müşrikin himayesi altında nasıl bulunabilirim?!

Allah'ın himayesi daha şerefli, daha emniyetlidir!"[103] diyerek Velid b. Mugîre'nin yanına gitti.

Velid b. Mugîre, o sırada, Mescid-i Haram'da bulunuyordu.[104] Osman b. Maz'un ona:

"Ey Abduşşems'in babası![105] Ey amca![106] Ey amcamın oğlu![107]

Sen beni himayene aldın![108] Güzelce de himaye ettin![109] Taahhüdünü yerine getirdin!

Şu ana kadar senin himayen altında idim.

Şimdi senin himayenden çıkıp Resûlullah Aleyhisselamın yanına gitmek istiyorum ki, o ve ashabı benim için örnektir![110]

Artık üzerimdeki himayeni sana iade ediyorum![111]

Beni Kureyşlilerin içine götürüp üzerimdeki himayenden vazgeçtiğini bildirmeni istiyorum!" dedi.[112] Velid b. Mugîre:

"Ey kardeşimin oğlu![113] Ne için himayemden çıkmak istiyorsun?[114]

Yoksa kavmimden[115] bir kimse sana işkence mi yaptı?[116] Veya küfür mü etti?[117] Sana bir kimseden kötülük mü erişti?[118]

Yoksa benim himayem sana yeterli olmadı mı?" diye sordu.[119]

---

102 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/158, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/598.
103 Belâzurî, Ensâb, 1/227, İbn Esîr, Kâmil, 2/77.
104 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/158.
105 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/158, Ebu Nuaym, Hilye, 1/103, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/598, İbn Kesîr, Bidâye, 3/92.
106 Beyhakî, Delâil, 2/291, Zehebî, Tarîh, s. 188.
107 Heysemî, 6/34.
108 Beyhakî, Delâil, 2/291, Zehebî, Târîh, s. 188, Heysemî, 6/34.
109 Beyhakî, Delâil, 2/291, Zehebî, Târîh, s. 188, Heysemî, 6/34.
110 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/158, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/598.
111 İbn İshak, İbn Hişam, 2/9, Ebu Nuaym, Hilye, 1/103, İbn Kesîr, Bidâye, 3/92.
112 Beyhakî, Delâil, 2/291, Zehebî, Târîh, s. 188, Heysemî, 6/34.
113 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/158, Ebu Nuaym, Hilye, 1/103, Beyhakî, Delâil, 2/291, Zehebî, Târîh, s. 188, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/598, İbn Kesîr, Bidâye, 3/92, Heysemî, 6/34.
114 Ebu Nuaym, Hilye, 1/103.
115 İbn İshak, İbn Hişam, 2/9, İbn Kesîr, Bidâye, 3/92.
116 İbn İshak, İbn Hişam, 2/9, Ebu Nuaym, Hilye, 1/103, Zehebî, Târîh, s. 188, İbn Kesîr, Bidâye, 3/92, Heysemî, 6/34, Halebî, 2/10.
117 Zehebî, Târîh, s. 188, Heysemî, 6/34.
118 Belâzurî, Ensâb, 1/227.
119 Beyhakî, Delâil, 2/291, Heysemî, 6/34, Halebî, 2/10.

Osman b. Maz'un:

"Hayır! Vallahi, bana ne bir kimse çatmış, ne de işkence yapmıştır.[120] Fakat, ben Yüce Allah'ın himayesinde bulunmaya razı oluyor, O'ndan başkasının himayesinde bulunmayı istemiyorum!"[121] diyerek ısrar edince,[122] Velid b. Mugîre:

"Öyleyse, Mescitteki toplantı yerine gidelim de, senin üzerinde bulunan himaye taahhüdümü orada bana açıktan iade ve red et -benim seni himaye edişimi orada açıklamış olduğum gibi!" dedi.

Kalkıp Mescitteki toplantı yerine gittiler.[123]

O sırada Kureyşliler, her zaman olduğu gibi, toplu bir halde bulunuyorlar; ünlü şair Lebid de onlara şiir okuyordu.

Velid b. Mugîre, Osman b. Maz'un'un elinden tutup, Kureyşlilerin yanına vardı:[124]

"Bu Osman b. Maz'un,[125] üzerinde bulunan himaye taahhüdümden vazgeçmem için ısrar edip bana galebe çaldı.[126] Himaye taahhüdümü bana red ve iade etmek üzere buraya geldi.[127]

Sizi şahit tutarım ki, ben onu himaye etmekten vazgeçtim;[128] kendisi himayem altına girmeyi tekrar isteyinceye kadar!" dedi.[129]

Osman b. Maz'un da:

"Kendisine üzerimdeki himaye taahhüdünü red ve iade ettiğim doğrudur.

Gerçekten ben onu ahdine vefâkâr, himayesini de çok iyi buldum.

Fakat ben istedim ki, Allah'tan başkasının himayesinde bulunmayayım. Bunun için, onun üzerimdeki himayesini kendisine red ve iade ettim!" dedi ve oradan ayrıldı.[130]

---

120 Beyhakî, Delâil, 2/291, Zehebî, Târîh, s. 188, Heysemî, 6/34, Halebî, 2/10.

121 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/158-159, Ebu Nuaym, Hilye, 1/103, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/593, İbn Kesîr, Bidâye, 3/92, Halebî, 2/10.

122 Beyhakî, Delâil, 2/291, Zehebî, Târîh, s. 188, Heysemî, 6/34.

123 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/159, Ebu Nuaym, Hilye, 1/103, Beyhakî, Delâil, 2/291, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/598, İbn Kesîr, Bidâye, 3/92, Halebî, 2/10.

124 Beyhakî, Delâil, 2/291, Zehebî, Târîh, s. 188, Heysemî, 6/34.

125 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/159, Ebu Nuaym, Hilye, 1/103, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/598, İbn Kesîr, Bidâye, 3/92, Halebî, 2/10.

126 Beyhakî, Delâil, 2/291, Zehebî, Târîh, s. 188, Heysemî, 6/34.

127 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/159, Ebu Nuaym, Hilye 1/103, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/2, s. 599, İbn Kesîr, Bidâye, 3/92, Halebî, 2/10.

128 Beyhakî, Delâil, 2/291, Zehebî, Târîh, s. 188, Heysemî, 6/34, Halebî, 2/10.

129 Beyhakî, Delâil, 2/291, Zehebî, Târîh, s. 188, Halebî, 2/10.

130 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/159, Ebu Nuaym, Hilye, 1/103, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/599, İbn Kesîr, Bidâye, 3/92, Halebî, 2/10.

Kureyşlilerin oradaki meclislerine varıp oturdu.

Şair Lebid, o sırada, Kureyşlilere şiir okuyordu ve:

"İyi biliniz ki, Allah'tan başka, herşey bâtıldır" deyince, Osman b. Maz'un:

"Doğru söyledin!" dedi.

Lebid:

"Her nimet de zâildir" deyince, Osman b. Maz'un:

"Yalan söyledin! Cennet nimeti zevâle ermez!" dedi.[131]

Halk, Lebid'e yöneldiler ve:

"Okuduğunu tekrarla!" dediler.

Lebid ilk mısraı tekrar okuyunca, Osman b. Maz'un onu tekrar doğruladı.

Lebid ikinci mısraı okuyunca da, Osman b. Maz'un onu tekrar yalanladı.[132] Bunun üzerine, Lebid:

"Vallahi, ey Kureyş cemaati! Sizin meclislerinizdekine böyle şeyler yapılmaz,[133] sövülmezdi.[134]

Sizin meclisinizdeki,[135] hiç üzülmezdi.[136]

Akılsızlık, sizin hal ve şânınızdan değildi.[137]

Meclisinizdekini böyle üzmek âdeti, içinizde ne zaman çıktı?!" dedi.[138]

Meclistekiler:

"Bu, beyinsiz bir gençtir. Kavminin dinine aykırı tutum ve davranıştadır" dediler.[139]

Mecliste bulunan asıl beyinsizlerden[140] bir adam,[141] Abdullah b. Ebi Mugîre,[142] Osman b. Maz'un hakkında, Lebid'e:

---

131 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/159, Ebu Nuaym, Hilye, 1/103, Beyhakî, Delâil, 2/292, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/599, İbn Kesîr, Bidâye, 3/92, Heysemî, 6/34, Halebî, 2/10.

132 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/159, Beyhakî, Delâil, 2/292, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/599, İbn Kesîr, Bidâye, 3/92.

133 İbn İshak, 3/159, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/599.

134 Belâzurî, Ensâb, 1/228.

135 İbn İshak, İbn Hişam, 2/10, Belâzurî, Ensâb, 1/228, Ebu Nuaym, Hilye, 1/103, İbn Kesîr, Bidâye, 3/92, Halebî, 2/10.

136 İbn İshak, İbn Hişam, 2/10, Ebu Nuaym, Hilye, 1/103, İbn Kesîr, Bidâye, 3/92, Halebî, 2/10.

137 Belâzurî, Ensâb, 2/10.

138 İbn İshak, İbn Hişam, 2/10, Ebu Nuaym, Hilye, 1/103, Halebî, 2/10.

139 Belâzurî, Ensâb, 1/228.

140 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/159, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/599.

141 İbn İshak, İbn Hişam, 2/10, Ebu Nuaym, Hilye, 1/103, İbn Kesîr, Bidâye, 3/92, Heysemî, 6/34, Halebî, 2/10.

142 Belâzurî, Ensâb, 1/228.

"Bu, O'nun yanındaki beyinsizler içinde bir beyinsizdir!

Kendisi bizim dinimizden ayrılmıştır.

Sen, O'nun sözünden, kendine üzüntü verme!" dedi.

Osman b. Maz'un onun akılsızlık isnadını kendisine red ve iade edince, iş büyüdü. O adam kalkıp[143] Osman b. Maz'un'un gözüne şiddetli bir şamar attı, Onun gözünü gövertti.[144]

Sa'd b. Ebi Vakkas da, sıçrayıp indirdiği bir yumrukla, Abdullah b. Ebi Mugîre'nin burnunu kırdı.[145]

Velid b. Mugîre o sırada Osman b. Maz'un'un yakınında bulunuyor, yeğenine yapılanı görüyor,[146] hatta gülüyordu![147]

Osman b. Maz'un'un çevresindekiler:

"Vallahi, ey Osman! Sen o koruyucu himayede kalsaydın, ondan istiğna göstermeseydin, gözün bu musibete uğramazdı!" dediler.

Osman b. Maz'un ise:

"Allah'ın himayesi daha emin, daha şereflidir!

Sağlam kalan gözüm de öbür kardeşinin uğradığı şeye uğramaya muhtaçtır.

Bana, Resûlullah Aleyhisselam bir örnektir! Onun yanında bulunanlar da bir örnektir!" dedi.[148]

Velid b. Mugîre:

"Vallahi, ey kardeşimin oğlu! Eğer sen benim koruyucu himayemden müstağni davranmamış, himayemde kalmış olsaydın, gözün bu musibete uğramazdı!" dedi.

Osman b. Maz'un:

"Hayır! Vallahi, ey Abduşşems'in babası! Sağlam kalan şu gözüm de, Allah yolunda öbür kardeşinin uğradığı musibet gibi bir musibete uğramaya muhtaçtır!

---

143 İbn İshak, İbn Hişam, 2/10, Ebu Nuaym, Hilye, 1/103, Beyhakî, Delâil, 2/292, İbn Kesîr, Bidâye, 3/92, Halebî, 2/10-11.

144 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/159, İbn İshak, İbn Hişam, 2/10, Belâzurî, Ensâb, 1/228, Ebu Nuaym, Hilye, 1/103, Beyhakî, Delâil, 2/292, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/599, İbn Kesîr, Bidâye, 3/92, Heysemî, 6/34, Halebî, 2/11.

145 Belâzurî, Ensâb, 1/228.

146 İbn İshak, İbn Hişam, 2/10, Belâzurî, Ensâb, 1/228, Ebu Nuaym, Hilye, 1/104, İbn Kesîr, Bidâye, 3/92, Halebî, 2/11.

147 Belâzurî, Ensâb, 1/228, İbn Esîr, Kâmil, 2/78.

148 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/159, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/599.

Ben senden daha aziz ve daha güçlü bir Zât'ın himayesindeyim!" dedi.

Velid b. Mugîre:

"Gel kardeşimin oğlu![149] İstersen ben seni tekrar himayeme alayım" dedi.

Osman b. Maz'un:

"Hayır!" dedi.[150]

Dinlerinden Döndürülmek İçin Mekke'de İşkencelere Uğratılan Sahabilerden Bazıları

1. Dinlerinden döndürülmek için Kureyş müşrikleri tarafından türlü işkencelere uğratılan; ateşle dağlanan, kırbaçla dövülen sahabiler vardı.[151]

2. Osman b. Maz'un'un Müslüman arkadaşları ve ev halkı da, dinlerinden döndürülmek için türlü işkencelere uğratılmakta idiler.[152]

3. Habeş ülkesinden Mekke'ye döndüğü zaman, Seleme b. Hişam,[153] amcası[154] ve kardeşi tarafından[155] hapsedildi.[156]

Kardeşi Ebu Cehil onu dövdü, aç ve susuz bıraktı.[157]

4. Abdullah b. Süheyl; Habeş ülkesinden Mekke'ye dönünce, babası Süheyl b. Amr, onu Müslümanlıktan döndürmek için sımsıkı bağlayıp yanında tuttu,[158] hapsetti.

5. Hişam b. Âs da Habeş ülkesinden dönünce, yakalanıp Mekke'de hapsedildi.[159]

6. Müslümanlardan yedisinin Mekke'de tutuklulukları uzun müddet devam etti.[160]

---

149 İbn İshak, İbn Hişam, 2/10, Ebu Nuaym, Hilye, 1/104, İbn Kesîr, Bidâye, 3/92-93, Heysemî, 6/34, Halebî, 2/11.

150 Beyhakî, Delâil, 2/292.

151 Beyhakî, Delâil, 2/292, Zehebî, Târîh, s. 188, Heysemî, 6/34.

152 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/158, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/598.

153 İbn İshak, İbn Hişam, 2/6, İbn Sa'd, 4/130, İbn Hazm, Cevâmi, s. 66.

154 İbn İshak, İbn Hişam, 2/5, İbn Hazm, Cevâmi, s. 66.

155 İbn Hazm, Cevâmi, s. 66.

156 İbn İshak, İbn Hişam, 2/5, İbn Sa'd, 4/130, İbn Hazm, Cevâmi, s. 66.

157 İbn Sa'd, 4/130.

158 İbn Sa'd, 3/406.

159 İbn İshak, İbn Hişam, 2/6, 7.

160 İbn Sa'd, 1/207, İbn Seyyid, 1/119.

Habeş Ülkesine İkinci Hicret

Kureyş müşrikleri Habeş ülkesinden Mekke'ye dönen Muhacir Müslümanların Habeş Necaşî'si tarafından çok iyi korunduğunu işitip,[161] onlardan yakaladıklarını en ağır işkencelere uğratmaya başladıkları zaman, Peygamberimiz Aleyhisselam onların Habeş ülkesine ikinci kez hicret etmelerine, gitmelerine izin verdi.[162]

Hz. Cafer b. Ebi Talib de, Peygamberimiz Aleyhisselama başvurup "Hiç kimseden korkmaksızın Allah'a ibadet edebileceğim bir yere gitmeme izin ver" dedi ve kendisine izin verildi.[163]

Bunun üzerine, içlerinde Hz. Cafer'in de bulunduğu bir Müslüman topluluğu; dinlerinden döndürülmek tehlikesinden korunmak için, Habeş ülkesine firar ve hicret ettiler.[164]

Habeş ülkesine yapılan bu ikinci hicret de, yine, nübüvvetin beşinci yılında idi.[165]

Habeş ülkesinden Mekke'ye gelip de müşriklerin işkencelerine uğrayınca geri dönen Muhacirlerin yanına, Mekke'deki Müslümanlardan katılanlar olduğu gibi; sonradan, fırsat buldukça, kafile kafile Habeş yolunu tutanlar da olmuş ve orada toplanmışlardır.

Bu ikinci hicrete katılmış olanların isimleri gruplar halinde şöyle sıralanmıştır:

1. Hz. Cafer b. Ebi Talib,
2. Hz. Cafer'in zevcesi Esma binti Umeys Hatun,
3. Hz. Osman b. Affan,
4. Hz. Osman'ın zevcesi Hz. Rukayye,
5. Amr b. Saîd,
6. Amr b. Saîd'in zevcesi Hz. Fâtıma Hatun,
7. Halid b. Saîd,
8. Halid b. Saîd'in zevcesi Ümeyne (Hümeyne) Hatun,
9. Abdullah b. Cahş,
10. Ubeydullah b. Cahş,

---

161 İbn Sa'd, 1/206, İbn Kayyım, 2/50.
162 İbn Sa'd, 1/207, İbn Cevzî, 1/194, İbn Kayyım, 2/50, Diyarbekrî, 1/289.
163 Heysemî, 6/27, İbn Hacer, Metâlibe, 4/195.
164 Beyhakî, Delâil, 2/293.
165 Zehebî, Târîh, s. 191.

11. Ubeydullah b. Cahş'ın zevcesi Hz. Ümmü Habibe,
12. Kays b. Abdullah,
13. Kays b. Abdullah'ın zevcesi Bereke Hatun,
14. Muaykıb b. Ebi Fâtıma,
15. Ebu Huzeyfe b. Utbe,
16. Ebu Mûse'l-Eş'arî,[166]
17. Utbe b. Gazvan,
18. Zübeyr b. Avvam,
19. Esved b. Nevfel,
20. Yezid b. Zem'a,
21. Amr b. Ümeyye,
22. Tuleyb b. Umeyr,
23. Mus'ab b. Umeyr,
24. Suveybıt b. Sa'd,
25. Cehm b. Kays,
26. Amr b. Cehm,
27. Huzeyme b. Cehm,
28. Ebu'r-Rûm b. Umeyr,
29. Firas b. Nadr,
30. Abdurrahman b. Avf,
31. Âmir b. Ebi Vakkas,
32. Muttalib b. Ezher,
33. Muttalib b. Ezher'in zevcesi Remle Hatun,
34. Abdullah b. Mes'ud,
35. Utbe b. Mes'ud,
36. Mikdad b. Amr,
37. Hâris b. Halid,
38. Hâris b. Halid'in zevcesi Reyta Hatun,
39. Amr b. Osman,
40. Ebu Seleme Abdullah b. Abdulesed,

---

166 Ebu Musa el-Eş'arî'nin Peygamberimiz Aleyhisselamla buluşmak üzere Yemen'den bindiği gemi fırtınaya tutulup kendilerini Habeş ülkesine atmış, orada Hz. Cafer'le buluşmuş ve böylece Habeş Muhacirleri arasına katılmıştır. (İbn Sa'd, 4/106, Buhârî, Sahîh, 5/79-80, Müslim, 4/1946).

41. Ebu Seleme'nin zevcesi Hz. Ümmü Seleme,
42. Şemmas b. Osman,
43. Hebbar b. Süfyan,
44. Abdullah b. Süfyan,
45. Hişam (Hâşim) b. Ebu Huzeyfe,
46. Seleme b. Hişam,
47. Ayyâş b. Ebi Rebia,
48. Muattib b. Avf,
49. Osman b. Maz'un,
50. Sâib b. Osman,
51. Kudâme b. Maz'un,
52. Abdullah b. Maz'un
53. Hâtıb b. Hâris,
54. Hâtıb b. Hâris'in zevcesi Fâtıma Hatun,
55. Muhammed b. Hâtıb,
56. Hâris b. Hâtıb,
57. Hattab b. Hâris,
58. Hattab b. Hâris'in zevcesi Fükeyhe Hatun,
59. Süfyan b. Ma'mer,
60. Süfyan b. Ma'mer'in zevcesi Hasene Hatun,
61. Câbir b. Süfyan,
62. Cünâde b. Süfyan,
63. Şurahbil b. Hasene,
64. Osman b. Rebia,
65. Huneys b. Huzafe,
66. Abdullah b. Hâris,
67. Hişam b. Âs,
68. Kays b. Huzâfe,
69. Ebu Kays b. Hâris,
70. Abdullah b. Huzâfe,

71. Hâris b. Hâris,
72. Ma'mer b. Hâris,
73. Bişr b. Hâris,
74. Saîd b. Hâris,
75. Sâib b. Hâris,
76. Umeyr (İmran) b. Riab,
77. Mahmiyye b. Cez',
78. Ma'mer b. Abdullah,
79. Urve b. Ebi Üsâse,
80. Adiyy b. Nadle,
81. Numan b. Adiyy,
82. Âmir b. Rebia,
83. Âmir b. Rebia'nın zevcesi Leylâ Hatun,
84. Ebu Sebre b. Ebi Rühm,
85. Ebu Sebre'nin zevcesi Ümmü Külsûm Hatun,
86. Abdullah b. Mahreme,
87. Abdullah b. Süheyl,
88. Salît b. Amr,
89. Sekran b. Amr,
90. Sekran b. Amr'ın zevcesi Hz. Sevde,
91. Malik b. Zem'a,
92. Malik b. Zem'a'nın zevcesi Âmire Hatun,
93. Hâtıb b. Amr,
94. Sa'd b. Havle,
95. Ebu Ubeyde b. Cerrah,
96. Süheyl b. Beyzâ,
97. Amr b. Ebi Serh,
98. Iyaz b. Züheyr,
99. Osman b. Abdi Ganm,
100. Saîd b. Abdi Kays,
101. Hâris b. Abdi Kays.[167]

---

167 İbn İshak, İbn Hişam, 1/345-353, Belâzurî, Ensâb, 1/198-227, İbn Hazm, Cevâmi, s. 57-63, İbn Seyyid, 1/115-118, İbn Kesîr, Bidâye, 3/67-69.

Hicret Edeceği Sırada Leylâ Hatun'a Hz. Ömer'in Rastlayışı

Leylâ Hatun der ki:

"Habeş ülkesine doğru gitmeye hazırlandığımız sırada, (kocam) Âmir, bazı ihtiyaçlarımızı sağlamak üzere yanımdan ayrılıp (çarşıya) gitmişti.

Ömer b. Hattab, beni görünce gelip başucuma dikildi.

Kendisi o zaman müşrikti, daha Müslüman olmamıştı.

Bize karşı çok sert ve katı davranırdı. Kendisinden hep eza ve cefa çeker dururduk. Bana:

'Ey Ümmü Abdullah [Ey Abdullah'ın annesi]! Demek buradan gidiş var ha?' dedi. Ben de:

'Evet! Vallahi, artık Allah'ın yerlerinden bir yere çıkıp gideceğiz.

Siz bizi işkencelere uğrattınız ve ezdiniz!

Allah bize bir kurtuluş ve çıkış yolu açıncaya kadar oralarda kalacağız' dedim.

Bana:

'Allah size yoldaş olsun!' dedi.

Kendisinden o güne kadar hiç görmediğim bir yumuşaklık ve yufka yüreklilik gördüm.

Sonra dönüp gitti. Sanırım ki, bizim gidişimiz ona üzüntü vermişti.

O sırada Âmir işini bitirip yanıma gelince, kendisine:

'Ey Abdullah'ın babası! Biraz önce Ömer'in bize karşı gösterdiği yumuşaklığı ve yufka yürekliliği, gideceğimize duyduğu üzüntüyü bir görmeliydin!' dedim. Âmir:

'Sen onun Müslüman olacağını mı umuyorsun?!' dedi. Ben:

'Evet! Umuyorum' deyince, Âmir:

'Şunu iyi bil ki; sen Hattab'ın eşeğinin Müslüman olduğunu görünceye kadar, o kişi Müslüman olmaz!' dedi.

Ömer'den o zamana kadar görülegelen sertlik ve Müslümanlığa karşı kaskatı yüreklilik, kendisinden böylece ümit kestirmişti."[168]

---

168 İbn İshak, İbn Hişam, 1/367, Beyhakî, Delâil, 2/221-222, İbn Esîr, Kâmil, 2/84, Zehebî, Târîh, s. 181, İbn Kesîr, Bidâye, 3/79, Heysemî, 6/23-24, Halebî, 2/4-5.

Kureyş Müşriklerinin Muhacirleri Geri Çevirmeleri İçin Necaşî'ye Elçiler ve Hediyeler Göndermeleri

Kureyş müşrikleri Resûlullah Aleyhisselamın ashabının Habeş ülkesinde emniyet ve sükûnete kavuşmuş ve orada yurt yuva edinip yerleşmiş olduğunu görünce, aralarında toplantı yaptılar.

Onların; eski dinlerine döndürülmek üzere, yerleşmiş oldukları yerlerinden çıkarılmaları ve kendilerine geri çevrilmeleri için, Kureyşlilerden gözü özü pek iki adamı, Abdullah b. Ebi Rebia ile Amr b. Âs'ı Necaşî'ye göndermeyi kararlaştırdılar.

Necaşî ve kumandanları için topladıkları hediyeleri de iki elçi ile birlikte yolladılar.[169]

Ebu Talib; Kureyşîlerin bu kararlarını ve Necaşî'ye elçi ile hediyeler gönderdiklerini öğrenince, Muhacirleri müşriklerden korumaya teşvik için söyleyip Necaşî'ye gönderdiği beyitlerde şöyle dedi:

"Keşke, Cafer ile Amr'ın ve akrabadan düşmanların, uzaklarda, gurbette nasıl ve ne halde olduklarını bir bilseydim.

Acaba Necaşî'nin ihsanları Cafer ile arkadaşlarına ulaştı mı?

Yoksa bir arabozucu buna engel mi oldu ki?

Dilerim: Lânet ve nefret ettirici haller zât-ı devletinden sâdır olmasın!

Hiç şüphesiz, sen asaletli ve cömert bir zâtsın!

Senin himayende olanlar sıkıntı çekmezler.

Muhakkak ki, Allah sana geniş bir saltanat ve pek çok iyilikler vermiştir.

Sen yaşadıkça, Allah'ın bu bağışları sende kalacaktır.

Sen çok cömertsin, bol bağışlısın!

Senin bağışlarından dostlar da düşmanlar da yararlanırlar!"[170]

Peygamberimiz Aleyhisselamın zevcesi Hz. Ümmü Seleme demiştir ki:

"Biz, Habeş ülkesine ayak bastığımızdan itibaren Necaşî'de, en hayırlı bir komşuluk ve koruyuculuk gördük.

Dinimiz hakkında güvenlik içinde bulunduk.

Hiç eziyet edilmeksizin ve hoşlanmayacağımız hiçbir şey işitmeksizin Yüce Allah'a ibadet ettik.

Kureyş müşrikleri, bu durumumuzu haber alınca aralarında görüşme, konuşma yaptılar. Bizi geri çevirmesini istemek üzere içlerinden, özü

---

169 İbn İshak, İbn Hişam, 1/357.

170 İbn İshak, İbn Hişam, 1/357, İbn Kesîr, Bidâye, 3/76-77.

gözü pek iki kişiyi Necaşî'ye göndermeyi ve ona Mekke eşyasından, nâdir, kıymetli gördükleri şeylerden hediyeler sunmayı kararlaştırdılar.

Necaşî'ye, Mekke'den götürülecek şeylerin en hoşa gideni, beğenileni ise meşin olanlardı.

Bunun için, Kureyş müşrikleri, bol miktarda Mekke meşini topladılar.

Necaşî'nin kumandanlarından her birine ayrı ayrı hazırladıktan sonra, Abdullah b. Ebi Rebia ile Amr b. Âs'ı, hediyelerle birlikte yolladılar.

Yollarken de, emirlerini yerine getirmelerini onlara emrettiler ve:

'Muhacirler hakkında Necaşî ile konuşmadan önce, her kumandana hediyelerini verin! Sonra da, Necaşî'ye hediyesini sunun ve kendisinden, yanındaki Muhacirlerle hiç konuşmadan, onları size teslim etmesini isteyin!' dediler.

Bu iki adam, Necaşî'nin yanına geldiler.

O sırada biz, Necaşî'nin katında, hayırlı bir yurtta, hayırlı bir koruyucu yanında idik.

Mekke'den gelen iki Kureyşî, Necaşî ile konuşmadan önce bütün kumandanların hediyelerini verdiler. Hediye verilmeyen kumandan kalmadı.

Onların her birine hediyelerini verirken de:

'Bizden birtakım aklı ermez gençler gelip hükümdarın ülkesine sığındılar.

Onlar kendi kavimlerinin dininden ayrıldılar, sizin dininize de girmediler.

Kavimlerinin eşrafı, onları kendilerine geri çevirmesi için, bizi sizin hükümdara yolladılar.

Biz onlar hakkında hükümdarla konuştuğumuzda, onları bize teslim etmesini ve onların söyleyecekleri sözlere kulak asmamasını hükümdara tavsiye edin!

Çünkü, kendi kavimleri onları daha iyi bilirler ve kusurlarını daha iyi anlarlar' dediler.

Kumandanların hepsi, Kureyş elçilerine 'Olur' dediler.

Bundan sonra, elçiler, Necaşî'ye hediyelerini sundular.

Necaşî hediyeleri kabul ettikten sonra, elçiler:

'Ey hükümdar! Bizden birtakım aklı ermez gençler senin ülkene gelip sığındılar.

Onlar kavimlerinin dininden ayrıldılar, senin dinine de girmediler.

Onlar bizim de bilmediğimiz, senin de bilmediğin bir din icad ettiler, ortaya çıkardılar.

Onların babalarından, amcalarından ve yakın akrabasından olan kavimlerinin eşrafı, onları kendilerini geri çevirmeniz için bizi sana yolladılar.

Çünkü onlar, bunları başkalarından daha iyi bilirler, kusurlarını, kabahatlerini başkalarından daha iyi anlarlar' dediler.

Abdullah b. Ebi Rebia ile Amr b. Âs'ın en çok korktukları, istemedikleri şey, Necaşî'nin Muhacirleri çağırıp dinlemesi idi.

Hükümdarın yanında bulunan kumandanları ona:

'Ey hükümdar! Bu iki adam doğru söylüyorlar.

Kavimleri onları daha iyi bilirler ve kusurlarını daha iyi anlarlar.

Sen onları bu iki adama teslim et, ülkelerine ve kavimlerine geri götürsünler!' dediler.

Necaşî kızdı ve:

'Hayır! Vallahi, ben onları bu iki adama hemen teslim edivermem! Gelip ülkeme konmuş, beni başkalarına tercih ederek bana sığınmış olan bir cemaate kötülük yapılmaz!

Onları yanıma çağırıp, şu iki adamın söyledikleri şeyler hakkında onlara sorular sorarım.

Eğer onlar şu iki adamın dedikleri gibi iseler, kendilerini bu iki adama teslim eder, kavimlerine geri çeviririm.

Şayet onlar bu iki adamın söyledikleri gibi değillerse, kendilerini bunlara karşı korur ve himayemde kaldıkları müddetçe de en güzel şekilde korur ve kollarım' dedi.

Sonra da, haber salıp Resûlullah Aleyhisselamın ashabını yanına çağırttı.

Necaşî'nin davetçisi gelince, Muhacirler toplandılar, sonra da birbirlerine:

'Şimdi bu adamın [Necaşî'nin] yanına gittiğiniz zaman ona ne söyleyeceksiniz?' dediler ve yine birbirlerine:

'Vallahi, biz ancak bildiklerimizi, Peygamberimiz Aleyhisselamın bize emrettiklerini söyleriz. Ne olacaksa olsun!' dediler."

Habeş Necaşî'sinin Sorularını Hz. Cafer'in Cevaplayışı

Ümmü Seleme Validemiz anlatıyor ki:

"Muhacirler Necaşî'nin yanına vardıkları zaman, Necaşî, daha önceden kendi din adamlarını da yanına çağırmıştı. Onlar, Necaşî'nin çevresinde mushaflarını yaymış, açmış bulunuyorlardı. Necaşî, Muhacirlere:

'Siz, ne benim dinime, ne de şu milletlerden hiçbirinin dinine girmediğinize göre, sizin kavimlerinizden ayrılarak tutmuş olduğunuz bu din nasıl bir dindir?' diye sordu.

Muhacirler adına, Cafer b. Ebi Talib:

'Ey hükümdar!' dedi.

'Biz Cahiliye halkından bir kavim idik.

Putlara tapardık.

Ölmüş hayvan eti yerdik.

Bütün kötülükleri yapardık.

Akrabalarımızla ilgilerimizi keser, akraba hakkı gözetmezdik.

Komşularımızı unutur, komşuluk vazifelerini yerine getirmezdik.

İçimizden güçlü olan, güçsüz, zayıf olanı yerdi.

Yüce Allah bize kendimizden, soyunu sopunu, doğruluğunu, eminliğini, iffet ve nezahetini bildiğimiz Resûlü gönderinceye kadar, biz hep bu kötü durum ve tutumda idik.

O peygamber, bizi, bizim ve babalarımızın Allah'tan başka tapageldiğimiz, taştan, ağaçtan, altın ve gümüşten yapılmış putları bırakarak Allah'ın birliğine inanmaya ve yalnız O'na ibadet etmeye davet etti. Yine o peygamber:

Doğru söylemeyi,

Emaneti sahibine vermeyi,

Akraba haklarını gözetmeyi,

Komşulara iyi davranmayı,

Haramlardan uzak,

Kan dökmekten geri durmamızı bize emretti.

Yine o, bizi her türlü çirkin, yüz kızartıcı söz ve işlerden,

Yalan söylemekten,

Yetim malı yemekten,

İffetli kadınlara dil uzatmak ve iftira etmekten de men ve nehy etti.

Ayrıca:

Hiçbir şeyi kendisine eş ve ortak tutmaksızın, yalnız Allah'a ibadet etmemizi,

Namaz kılmamızı,

Zekât vermemizi,

Oruç tutmamızı da bize emretti.

Biz onu doğruladık ve ona iman ettik.

Allah tarafından getirdiği şeylere göre ona tâbi olduk.

Bir ve tek olan Allah'a ibadet ettik, O'na hiçbir şeyi şirk koşmadık.

O'nun bize haram kıldığını haram, helâl kıldığını helâl olarak kabul ettik.

Bunun üzerine, kavmimiz bize düşman kesildi.

Bizi dinimizden döndürmek, Yüce Allah'a ibadetten vazgeçirip putlara taptırmak, öteden beri helâlleştirip serbestçe işleyegeldiğimiz kötülükleri tekrar işletmek için, bizi işkenceden işkenceye uğrattılar.

Onlar bize böylece galebe çalıp zulmettikleri, bizimle dinimiz arasına gerildikleri ve tazyiklerini arttırdıkları zaman, biz senin ülkene çıkmak, sığınmak zorunda kaldık.

Seni başkalarına tercih ile, senin korurluğun ve komşuluğunda bulunmayı arzu ettik.

Ey hükümdar! Biz senin yanında hiçbir zulme uğramayacağımızı umuyoruz!'

Necaşî:

'Allah tarafından peygamberinizin getirip sizlere bildirdiği şeylerden, senin yanında birşey var mı?' diye sordu. Cafer:

'Evet! Var' dedi.

Necaşî:

'Onu bana oku!' dedi.

Cafer, Meryem sûresinin baş tarafından, Yahya ve İsa Aleyhisselamların doğumları ile ilgili âyetleri [1-35] okuyunca, vallahi Necaşî o kadar ağladı ki, (akan gözyaşlarından) sakalı ıslandı.

Necaşî'nin din adamları da, okunan âyetleri dinledikleri zaman, ağladılar ve hatta onların mushafları da gözyaşlarından ıslandı.

Bundan sonra, Necaşî, Mekke'den gelen iki Kureyşîye:

'Bu (dinlediğim şey), İsa'ya gelmiş olanla muhakkak aynı yerden çıkıyordur! Siz ikiniz, gidin artık! Hayır! Vallahi ben onları size ne teslim ederim, ne de onlara dokunulur!' dedi."

İki elçi, Necaşî'nin yanından dışarı çıktıkları zaman, Amr b. Âs:

"Vallahi ben yarın Necaşî'nin yanına gidip onlar hakkında söyleyeceğim şeyle onların köklerini kazıtacağım!" dedi.

Abdullah b. Ebi Rebia ise:

"Sen böyle birşey yapma! Onlar bize muhalif olsalar da, aramızda onlarla akrabalık var!" dedi.

Amr b. Âs:

"Vallahi, Necaşî'ye, bunların İsa b. Meryem'in bir kul olduğunu iddia ettiklerini haber vereceğim!" dedi.

Ertesi gün, Necaşî'nin yanına gidip:

"Ey hükümdar! Onlar İsa b. Meryem hakkında çok büyük, ağır bir söz söylüyorlar! Onları çağır da, onun hakkında ne söylediklerini onlara bir sor" dedi.

Bunun üzerine, Necaşî, bu hususu sormak için onları tekrar yanına çağırdı.

Muhacirler toplandılar. Birbirlerine:

"Necaşî size İsa b. Meryem hakkında sorduğunda, ne söyleyeceksiniz?" diye sordular ve:

"Vallahi, onun hakkında Allah'ın dediklerini ve Peygamberimizin bize bildirdiklerini söyleriz. İşin sonu ne olursa olsun!" dediler.

Muhacirler Necaşî'nin yanına vardıkları zaman, Necaşî onlara:

"Söyleyin bakalım; Meryem oğlu İsa hakkında ne söylüyorsunuz?" diye sordu.

Cafer b. Ebi Talib, ona:

"Biz, onun hakkında, Peygamberimizin bildirdiklerini söylüyoruz. O, diyor ki:

'İsa Allah'ın kulu, resûlü, Ruh'u ve O'nun dünyadan ve erden geçerek Allah'a bağlanmış bir kız olan Meryem'e ilka eylediği Kelimesidir'" deyince, Necaşî, elini yere uzatıp oradan bir çöp aldıktan sonra:

"Vallahi, İsa b. Meryem de, senin söylediğinden başka birşey değildir! Arada, şu çöp kadar bile fark yoktur!" dedi.

Necaşî bunu söylediği zaman, çevresindeki kumandanlar homurdanmaya başladılar. Necaşî, kumandanlara:

"Vallahi, siz homurdansanız da, gerçek olan budur!" dedi. Muhacirlere de:

"Gidiniz! Sizler, benim ülkemde, tamamıyla emniyet içindesiniz!

Size söven, dil uzatan kimse cezalandırılacaktır!

Size söven, dil uzatan kimse cezalandırılacaktır!

Size söven, dil uzatan kimse cezalandırılacaktır!

Ben, sizden birinize, bir dağ altın karşılığında bile, eziyet etmek istemem! Getirdikleri hediyeleri de şu iki adama geri verin! Benim onlara ihtiyacım yok!

Vallahi, Allah bana saltanatımı geri verdiği zaman benden rüşvet almadı ki, ben bu hususta rüşvet alayım!" dedi.

Bunun üzerine, Amr b. Âs ile Abdullah b. Ebi Rebia, getirdikleri hediyeleri geri verilerek, suçlanmış ve reddedilmiş bir halde Necaşî'nin yanından çıkıp gittiler.

Muhacirler de, Necaşî'nin ülkesinde, en iyi yurtta ve en iyi koruyucunun yanında kaldılar.[171]

Hz. Ebu Bekir'in Hicret İçin Yola Çıkışı ve Geri Çevrilişi

Hz. Ebu Bekir; Müslümanların müşrik kavim ve kabileleri arasında[172] türlü işkencelere uğratıldıklarını[173] ve Mekke'de işkenceler altında yaşamanın günden güne güçleştiğini, ağırlaştığını gördüğü zaman, hicret etmek üzere Peygamberimiz Aleyhisselamdan izin istemiş ve kendisine izin verilince de,[174] Habeş ülkesine yapılan ikinci hicrete dahil olmak üzere dayısının oğlu Hâris b. Halid ile birlikte Mekke'den ayrılıp[175] Habeş ülkesine doğru gitmişti.[176]

Bir-iki gün gittikten sonra,[177] Birku'l-Gımad mevkiine erişince,[178] Kare kabilesinin ulu kişisi İbnu'd-Dagınne ile karşılaştı.

İbn Dagınne:

"Ey Ebu Bekir! Nereye gitmek istiyorsun?" diye sordu.

Hz. Ebu Bekir:

---

171 İbn İshak, İbn Hişam, 1/357-362, Ahmed b. Hanbel, 1/202-203, 4/290, Ebu Nuaym, Delâil, 1/247-250, Beyhakî, Delâil, 2/301-304, Zehebî, Târîh, s. 191-192, İbn Kesîr, Bidâye, 3/72-75, Heysemî, 6/25-27, Diyarbekrî, 1/290-291.

172 Belâzurî, Ensâb, 1/205.

173 Abdurrezzak, 5/385, Buhârî, Sahîh, 4/254, Muhibbü't-Taberî, 1/82, İbn Kesîr, Bidâye, 3/94, Diyarbekrî, 1/319.

174 İbn İshak, İbn Hişam, 2/12, Muhibbü't-Taberî, 1/82, İbn Kesîr, Bidâye, 3/94, Diyarbekrî, 1/319.

175 Belâzurî, Ensâb, 1/205.

176 Abdurrezzak, 5/385, Buhârî, Sahîh, 4/254, Belâzurî, Ensâb, 1/205, Muhibbü't-Taberî, 1/81, İbn Kesîr, Bidâye, 3/94, Diyarbekrî, 1/319.

177 İbn İshak, İbn Hişam, 2/12, Muhibbü't-Taberî, 1/81, İbn Kesîr, Bidâye, 3/94, Halebî, 1/484.

178 Abdurrezzak, 5/385, Buhârî, 4/254, Muhibbü't-Taberî, 1/81, İbn Kesîr, Bidâye, 3/94, Diyarbekrî, 1/319, Halebî, 1/484.

"Beni (Mekke'den) kavmim çıkardı,[179] bana eza ve cefa yaptılar. Beni sıkıştırdıkça sıkıştırdılar.[180] Ben de yeryüzünde biraz gezip dolaşmak ve Rabbime serbestçe ibadet etmek istiyorum!" dedi.

İbn Dagınne:

"Ey Ebu Bekir! Senin gibi bir zât ne yurdundan çıkar, ne de çıkarılır.[181] Bu nasıl olur?!

Vallahi, sen kavmini, kabileni zînetlendirirsin! İyilik işlersin![182] Sen kimsenin kazandıramayacağını kazandırırsın![183]

Akrabayı, görür gözetirsin!

İşini görmekten âciz olanların yükünü taşırsın!

Konuğu ağırlarsın![184]

Hak yolunda zuhur eden hadiselerde halka yardım edersin![185]

Geri dön![186]

Sen benim himayemdesin![187]

Ben senin koruyucunum![188]

Haydi, dön de, kendi yurdunda Rabbine ibadet et!" dedi.[189]

Hz. Ebu Bekir, yoldaşı Hâris b. Halid için:

"Yanımda, kabilemden şu zât var!" dedi.

İbn Dagınne:

"Bırak onu! O yüzünün doğrusuna gitsin! Sen de, ev halkının yanına dön!" dedi.

Hâris b. Halid:

---

179 İbn İshak, İbn Hişam, 2/12, Abdurrezzak, 5/385-386, Buhârî, Sahîh, 4/254, Belâzurî, Ensâb, 1/205-206, Muhibbü't-Taberî, 1/81-82, İbn Kesîr, Bidâye, 3/94, Diyarbekrî, 1/319, Halebî, 1/484.

180 İbn İshak, İbn Hişam, 2/12, İbn Kesîr, Bidâye, 3/94, Halebî, 1/484.

181 Abdurrezzak, 5/386, Buhârî, Sahîh, 4/254, Muhibbü't-Taberî, 1/82, İbn Kesîr, Bidâye, 3/94, Diyarbekrî, 1/319, Halebî, 1/484.

182 İbn İshak, İbn Hişam, 2/12, İbn Kesîr, Bidâye, 3/94.

183 İbn İshak, İbn Hişam, 2/12, Abdurrezzak, 5/386, Buhârî, Sahîh, 4/254, Belâzurî, Ensâb, 1/206, Muhibbü't-Taberî, 1/82, İbn Kesîr, Bidâye, 3/94, Diyarbekrî, 1/319, Halebî, 1/484.

184 Abdurrezzak, 5/386, Buhârî, Sahîh, 4/254, Belâzurî, Ensâb, 1/206, Muhibbü't-Taberî, 1/82, İbn Kesîr, Bidâye, 3/94, Diyarbekrî, 1/319, Halebî, 1/484.

185 İbn İshak, İbn Hişam, 2/12, Abdurrezzak, 5/386, Buhârî, Sahîh, 4/254, Belâzurî, Ensâb, 1/206, Muhibbü't-Taberî, 1/82, İbn Kesîr, Bidâye, 3/94, Diyarbekrî, 1/319, Halebî, 1/484.

186 İbn İshak, İbn Hişam, 2/12, Belâzurî, Ensâb, 1/206, İbn Kesîr, Bidâye, 3/94.

187 İbn İshak, İbn Hişam, 2/12, İbn Kesîr, Bidâye, 3/94.

188 Abdurrezzak, 5/386, Buhârî, Sahîh, 4/254, Belâzurî, Ensâb, 1/206, İbn Kesîr, Bidâye, 3/94, Diyarbekrî, 1/319, Halebî, 1/484.

189 Abdurrezzak, 5/386, Buhârî, Sahîh, 4/254, Muhibbü't-Taberî, 1/82, İbn Kesîr, Bidâye, 3/94, Diyarbekrî, 1/319, Halebî, 1/484.

"Senin geri dönüp gitmen sana helâldir! Sen dön, git!

Ben de, arkadaşlarımla birlikte, yüzümün doğrusuna giderim!" dedi. Habeş yolculuğuna devam edip gitti.[190]

Hz. Ebu Bekir de İbn Dagınne ile birlikte döndü.[191]

Mekke'ye girince, İbn Dagınne:

"Ey Kureyş cemaati! Ben Ebu Kuhâfe'nin oğlunu himayeme aldım! Ona hiç kimse dokunmayacak, ancak iyilik edecektir!" dedi.[192]

O akşam[193] Kureyş eşrafı arasında dolaşarak, onlara da:

"Ebu Bekir gibi bir zât ne yurdundan çıkar, ne de çıkarılır.

Siz hiç kimsenin kazandıramayacağını kazandıran, akrabayı görüp gözeten, işini görmekten âciz olanların yükünü taşıyan, konuğu ağırlayan, hak yolunda zuhur eden hadiselerde halka yardım eden bir adamı nasıl çıkarırsınız?!" diyerek çıkıştı.[194]

Kureyş müşrikleri İbn Dagınne'nin Hz. Ebu Bekir hakkındaki himayesini reddetmediler,[195] yerine getirdiler.[196] Hz. Ebu Bekir'e işkence etmekten vazgeçtiler.[197] Eman verdiler.[198]

Fakat, İbn Dagınne'ye:

"Ebu Bekir'e söyle! O Rabbine ibadetini evinin içinde yapsın! Orada istediği kadar namaz kılsın, Kur'ân okusun! Evinden başka yerde açıktan namaz kılıp Kur'ân okuyup da bizi rahatsız etmesin![199] Çünkü, biz onun kadınlarımızı ve çocuklarımızı meftun etmesinden korkarız!" dediler.

İbn Dagınne, müşriklerin bu isteklerini Hz. Ebu Bekir'e söyledi.[200]

Hz. Ebu Bekir de öyle yaptı.[201]

---

190 Belâzurî, Ensâb, 1/206.

191 İbn İshak, İbn Hişam, 2/12, Abdurrezzak, 5/386, Buhârî, Sahîh, 4/254, İbn Kesîr, Bidâye, 3/94, Diyarbekrî, 1/319, Halebî, 1/484.

192 İbn İshak, İbn Hişam, 2/12-13, İbn Kesîr, Bidâye, 3/94.

193 Buhârî, Sahîh, 4/254, İbn Kesîr, Bidâye, 3/94.

194 Abdurrezzak, 5/386, Buhârî, Sahîh, 4/254, Belâzurî, Ensâb, 1/206, Muhibbü't-Taberî, 1/82, İbn Kesîr, Bidâye, 3/94, Halebî, 1/484.

195 Buhârî, Sahîh, 4/254, İbn Kesîr, Bidâye, 3/94, Halebî, 1/484.

196 Abdurrezzak, 5/386, Belâzurî, Ensâb, 1/206, Muhibbü't-Taberî, 1/82.

197 İbn İshak, İbn Hişam, 2/13, İbn Kesîr, Bidâye, 3/94.

198 Abdurrezzak, 5/386, Muhibbü't-Taberî, 1/82.

199 Abdurrezzak, 5/386, Buhârî, Sahîh, 4/254, Ebu Nuaym, Hilye, 1/29, Muhibbü't-Taberî, 1/82, İbn Kesîr, Bidâye, 3/94-95.

200 Buhârî, Sahîh, 4/254, İbn Kesîr, Bidâye, 3/95, Halebî, 1/484.

201 Abdurrezzak, 5/386, Ebu Nuaym, Hilye, 1/29, Muhibbü't-Taberî, 1/82.

Namazını açıkta kılmadı. Kur'ân-ı Kerîm'i de evinden başka yerde okumadı.[202]

Sonradan kendisinde bir fikir değişikliği olup, evinin önünde bir namazgâh yaptı.[203]

Orada namaz kılmaya, Kur'ân okumaya başladı.[204]

Hz. Ebu Bekir'in evi Cumah oğullarının mahallesinde idi.[205]

Hz. Ebu Bekir yufka yürekli olup,[206] Kur'ân-ı Kerîm'i okurken ağlamaklı olur,[207] ağlar durur, gözünün yaşını tutamazdı.[208]

Kur'ân-ı Kerîm okurken, müşriklerin çocukları, kadınları onun başına dikilir, yığılır, ona bakışırlar, meftun olurlardı.[209]

Bu hali Kureyş müşriklerinin eşrafını korkuttu.

Onlar İbn Dagınne'ye haber saldılar. İbn Dagınne yanlarına gelince,[210] ona:

"Ey İbn Dagınne![211] Biz Ebu Bekir hakkında -Rabbine evinde ibadet etmek şartı ile- himaye ve sıyanetine müsaade etmiştik.

Ebu Bekir ise bu haddi tecavüz ederek evinin önünde bir namazgâh yapmış, içinde açıktan namaz kılmaya, Kur'ân okumaya başlamıştır.

Doğrusu, biz kadınlarımızın ve çocuklarımızın dinlerinden döndürülmelerinden korkuyoruz!

Sen Ebu Bekir'i bundan men et!

Eğer buna yanaşmaz, ille de namaz ve kıraatını ilan etmek isterse, kendisine verdiğin eman ve himaye sözünü sana iade etmesini iste! Gerçekten,

---

202 Buhârî, Sahîh, 4/254, İbn Kesîr, Bidâye, 3/95, Diyarbekrî, 1/319, Halebî, 1/484.

203 Abdurrezzak, 5/386, Buhârî, Sahîh, 4/254, Belâzurî, Ensâb, 1/206, Ebu Nuaym, Hilye, 1/29, Muhibbü't-Taberî, 1/82, İbn Kesîr, Bidâye, 3/95, Diyarbekrî, 1/391, Halebî, 1/484.

204 İbn İshak, İbn Hişam, 2/13, Abdurrezzak, 5/386, Buhârî, Sahîh, 4/254, Belâzurî, Ensâb, 1/206, Ebu Nuaym, Hilye, 1/29, Muhibbü't-Taberî, 1/82, İbn Kesîr, Bidâye, 3/95, Kastallânî, Mevâhib, 1/71, Diyarbekrî, 1/319, Halebî, 1/484.

205 İbn İshak, İbn Hişam, 2/13, İbn Kesîr, Bidâye, 3/95.

206 İbn İshak, İbn Hişam, 2/13, İbn Sa'd, 3/178.

207 İbn İshak, İbn Hişam, 2/13.

208 Abdurrezzak, 5/386, Buhârî, Sahîh, 4/254, Ebu Nuaym, Hilye, 1/30, Muhibbü't-Taberî, 1/82, İbn Kesîr, Bidâye, 3/95, Kastallânî, Mevâhib, 1/71, Diyarbekrî, 1/320, Halebî, 1/484.

209 İbn İshak, İbn Hişam, 2/13, Abdurrezzak, 5/386, Buhârî, Sahîh, 4/254, Ebu Nuaym, Hilye, 1/29-30, Muhibbü't-Taberî, 1/82, Kastallânî, Mevâhib, 1/71, Diyarbekrî, 1/320.

210 Abdurrezzak, 5/386, Buhârî, Sahîh, 4/254-255, Belâzurî, Ensâb, 1/206, Ebu Nuaym, Hilye, 1/30, Muhibbü't-Taberî 1/82, İbn Kesîr, Bidâye, 3/95, Kastallânî, Mevâhib, 1/71, Diyarbekrî, 1/320, Halebî, 1/484.

211 İbn İshak, İbn Hişam, 2/13.

biz, sana verdiğimiz sözden caymayı çirkin görüyoruz. Fakat, Ebu Bekir'in açıktan ibadet etmesine de söz vermiş değiliz" dediler.

Bunun üzerine İbn Dagınne Hz. Ebu Bekir'in yanına varıp:[212]

"Ey Ebu Bekir! Ben sana kavmini rahatsız edesin diye himaye taahhüdünde bulunmadım!

Onlar, senin şu yerinde bulunmandan, asla hoşlanmamakta ve senden rahatsız olmaktadırlar! Sen evinin içine gir de, istediğini evinin içinde yap![213] Ey Ebu Bekir! Benim sana ne üzerinde söz vermiş olduğumu pekâlâ bilirsin! Şimdi sen ya o şarta göre hareket edersin, ya da senin üzerindeki himaye taahhüdümü bana iade edersin! Ben bir kimseye vermiş olduğum himaye taahhüdümü bozduğumu Arapların işitmesini istemem!" dedi.[214]

Hz. Ebu Bekir:

"Ben senin üzerimdeki himaye taahhüdünü sana iade edip de Allah'ın himayesiyle yetineyim mi?" diye sordu.

İbn Dagınne: "Evet! Himaye taahhüdümü bana iade et!" dedi.[215]

Hz. Ebu Bekir:

"Ey İbn Dagınne! Ben artık senin himayeni sana iade ediyorum.

Ben Yüce Allah'ın ve Resûlünün himayesine razıyım!" dedi.[216]

Bunun üzerine, İbn Dagınne:

"Ey Kureyşliler! Ebu Kuhâfe'nin oğlu himaye taahhüdümü bana iade etmiş, benim işim bitmiştir! Artık, sizin işiniz adamınızladır!" dedi.[217]

Hz. Ebu Bekir Kâbe'ye giderken, Kureyş müşriklerinden bir beyinsiz, Hz. Ebu Bekir'in başına toprak saçtı.

O sırada, Velid b. Mugîre veya Âs b. Vâil ile karşılaşınca, ona:

"Şu beyinsizin yaptığını göremiyor musun?" diyerek yakındı.

Fakat, o müşrik:

"Bunu sen başına kendin getirdin!" dedi.

---

212 Abdurrezzak, 5/386-387, Buhârî, Sahîh, 4/254-255, Muhibbü't-Taberî, 1/82, İbn Kesîr, Bidâye, 3/95, Kastallânî, Mevâhib, 1/71, Diyarbekrî, 1/320, Halebî, 1/484-485.

213 İbn İshak, İbn Hişam, 2/13.

214 Abdurrezzak, 5/387, Buhârî, Sahîh, 4/255, Belâzurî, Ensâb, 1/206, Ebu Nuaym, Hilye, 1/30, Muhibbü't-Taberî, 1/82, İbn Kesîr, Bidâye, 3/95. Kastallânî, Mevâhib, 1/71, Halebî, 1/485.

215 İbn İshak, İbn Hişam, 2/13.

216 Abdurrezzak, 5/387, Buhârî, Sahîh, 4/255, Belâzurî, Ensâb, 1/206, Ebu Nuaym, Hilye, 1/30, Muhibbü't-Taberî, 1/82, İbn Kesîr, Bidâye, 3/95, Kastallânî, Mevâhib, 1/71, Diyarbekrî, 1/320, Halebî, 1/485.

217 İbn İshak, İbn Hişam, 2/13.

Hz. Ebu Bekir, başından toprağı silkelerken:

"Ey Rabbim! Sen ne kadar da Halîm'sin! Ey Rabbim! Sen ne kadar da Halîm'sin! Ey Rabbim! Sen ne kadar da Halîm'sin!" diyordu.[218]

218 İbn İshak, İbn Hişam, 2/13, İbn Kesîr, Bidâye, 3/95, Halebî, 1/485.

Yedinci Bölüm

HAMZA VE ÖMER

HAMZA VE ÖMER

Hz. Hamza'nın Müslüman Oluşu

Hz. Hamza; Peygamberimiz Aleyhisselamın amcası olup,[1] Süveybe Hatun önce Hz. Hamza'yı, sonra da Peygamberimiz Aleyhisselamı emzirmiş olduğu için Hz. Hamza Peygamberimiz Aleyhisselamın süt kardeşi idi.[2]

Hz. Hamza nübüvvetin 6. yılında Müslüman oldu.[3]

Peygamberimiz Aleyhisselamın bir gün Safâ tepeciğinin yanında oturduğu sırada, Ebu Cehil,[4] Adiyy b. Hamrâ ve İbn Esda', oraya uğradılar.[5] Ebu Cehil Peygamberimiz Aleyhisselama sövüp saydı.[6] İslâm dinini ayıplamak, peygamberliğini tahkir etmek.. gibi, Peygamberimiz Aleyhisselamın hiç sevmediği şeyleri söyleyip kendisini çok incitti. Peygamberimiz Aleyhisselam ise ona hiçbir şey söylemedi, kalkıp evine gitti.

Abdullah b. Cüd'an'ın azadlı kölesi bir hatun, evinden Ebu Cehil'in bütün söylediklerini işitmişti. Ebu Cehil, Peygamberimiz Aleyhisselama söyleyeceklerini söyledikten sonra, Kâbe'nin yanında, Kureyşlilerin toplandıkları yere gitti, onlarla oturdu.

Çok geçmeden, Hz. Hamza yayı omuzunda olduğu halde, avlanmaktan dönüp oraya geldi.

---

1 İbn Sa'd, 3/8, Hâkîm, 3/192, İbn Abdilberr, 1/369.

2 İbn Sa'd, 1/108-110, Ahmed b. Hanbel, 6/291, Buhârî, Sahîh, 6/125, Müslim, 2/1072, Ebu Davud, 2/222, İbn Mace, 1/624, Yakubî, 2/9, Beyhakî, Sünen, 7/453, İbn Abdilberr, 1/370, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/51.

3 İbn Sa'd, 3/9, Hâkîm, 3/192, İbn Abdilberr, 1/369, Kastallânî, Mevâhib, 1/62, Diyarbekrî, 1/294.

4 İbn İshak, İbn Hişam, 1/311, Taberî, Târîh, 2/224, Hâkîm, 3/192, Beyhakî, Delâil, 2/213, İbn Esîr, Kâmil, 2/83, İbn Seyyid, 1/104, Zehebî, Târîh, s. 171, İbn Kesîr, Bidâye, 3/33, Diyarbekrî, 1/283, Halebî, 3/9.

5 İbn Sa'd, 3/9.

6 İbn İshak, İbn Hişam, 1/311, İbn Sa'd, 3/9 Taberî, Târîh, 2/224, Hâkîm, 3/192, Beyhakî, Delâil, 2/213, İbn Esîr, Kâmil, 2/83, İbn Seyyid, 1/104, Zehebî, Târîh, s. 171, Diyarbekrî, 1/293, Halebî, 1/477.

Kendisi avcı idi, daima avlanmaya giderdi. Avlanmaktan döndüğü zaman, Kâbe'yi tavaf etmedikçe, sonra da Kureyşlilerin toplantı yerine uğrayarak onları selamlayıp kendileriyle biraz konuşmadıkça evine gitmezdi.

Hz. Hamza, Kureyş yiğitleri arasında en şerefli ve en güçlü olanı, taşkınlığa ve haksızlığa hiç dayanmayanı idi.

Safâ tepeciğinden Kâbe'ye doğru giderken, azadlı cariye ona:

"Ey Umâre'nin babası! Kardeşinin oğlu Muhammed'e biraz önce Ebu'l-Hakem Amr b. Hişam tarafından yapılan kötülüğü görmüş olsaydın, sen hiç dayanamazdın.

Onu orada otururken bulup sövdü saydı, hoşuna gitmeyecek şeyler söyledi, incitti. Sonra da dönüp gitti.

Muhammed ise ona hiçbir şey söylemedi" dedi.

Yüce Allah Hz. Hamza'nın iyiliğini dilediği için, kendisi, kadının söylediği şeylerden son derece öfkelendi; ve hiç kimsenin yanında durmayıp Ebu Cehil ile karşılaşınca ona yapacağını yapmak üzere hızla Mescid-i Haram'a girdi.

Ebu Cehil'in Kureyşlilerden bir cemaat arasında oturduğunu gördü, ona doğru vardı. Başucuna dikildi, hemen yayını kaldırıp onun başına şiddetle vurdu. Başını fena halde yaraladı.

"Sen misin Ona sövüp sayan?

İşte, ben de Onun dinindeyim!

Onun söylediğini söylüyorum!

Gücün yetiyorsa, o yaptıklarını bana da yap bakayım" dedi.[7]

Ebu Cehil'in mensup bulunduğu Mahzum oğullarından bazı kimseler, Hz. Hamza'ya karşı Ebu Cehil'e yardım etmek üzere ayağa kalkıverdiler[8] ve ona:

"Biz seni dininden dönmüş görüyoruz!" dediler.

Hz. Hamza:

"Onun [Hz. Muhammed Aleyhisselamın] dininin hak ve gerçek olduğu, bence belli olmuştur!

Beni Ondan kim men edebilir?

---

7 İbn İshak, İbn Hişam, 1/311-312, Taberî, Târîh, 2/224, Hâkîm, 3/192-193, Beyhakî, Delâil, 2/213, İbn Esîr, Kâmil, 2/83, İbn Seyyid, 1/105, Zehebî, Târîh, s. 171, Diyarbekrî, 1/283, Halebî, 1/477.

8 İbn İshak, İbn Hişam, 1/312, Taberî, Târîh, 2/224, Hâkîm, 3/193, Beyhakî, Delâil, 2/213, İbn Esîr, Kâmil, 2/83, İbn Seyyid, 1/105, Zehebî, Târîh, s. 171, İbn Kesîr, Bidâye, 3/33, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 9, Diyarbekrî, 1/293, Halebî, 1/477.

Ben Muhammed'in Resûlullah olduğuna şehadet ediyorum. Onun söyledikleri hak ve gerçektir.

Vallahi, ben Ondan ayrılmam!

Eğer sözünüzde sadıklar iseniz, haydi bana engel olun bakayım" dedi.[9]

Ebu Cehil kendi kavminden olanlara:

"Bırakın Ebu Umâre'yi!

Vallahi ben onun kardeşinin oğluna çok kötü sövüp saymıştım" dedi.[10]

Hz. Hamza evine dönünce, şeytan ona vesvese vermeye ve:

"Sen Kureyşlilerin seyyidi, ulu kişisi idin!

Şu, dinden dönen kişiye uyup atalarının dinini bıraktın ha!

Ölmek, bu yaptığın şeylerden senin için daha hayırlıdır!" diyerek kalbini, zihnini karıştırmaya başladı.

Öfkeye kapılarak "Ben de onun dediği üzereyim!" deyip babalarının ve kavminin dinini bıraktığına pişmanlık duyar gibi oldu!

Geceyi, gözüne uyku girmeksizin, ağır bir iş ve şüpheler içinde geçirdi, ve:

"Ey Allah! Şu yaptığım şey doğru ise, onun doğru olduğunu kalbime tasdik ettir! Değilse, bu hususta benim için çıkar yolu kalbime doğdur!" diyerek Allah'a yalvardı.[11] Sonra da, Kâbe'ye gidip, göğsünü hakka açmasını ve kendisinden şüpheyi, şüphelenmeyi gidermesini Yüce Allah'tan diledi.[12] Ertesi gün, sabahleyin Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına vardı.[13] Uykusunu kaçıran şüphe ve tereddütlerini Peygamberimiz Aleyhisselama haber verdi:[14]

"Ey kardeşimin oğlu! Ben öyle bir iş içine düştüm ki, onun çıkış yolunu bilemiyorum. Ey kardeşimin oğlu! Senin bana bir söz söylemeni çok arzu ediyorum" dedi.

---

9 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/151-152, Hâkîm, 3/193, Beyhakî, Delâil, 2/213, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/52, İbn Kesîr, Bidâye, 3/33, Diyarbekrî, 1/293, Halebî, 1/477.

10 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/152, Taberî, Târîh, 2/224, Hâkîm, 3/193, Beyhakî, Delâil, 2/213, İbn Esîr, Kâmil, 2/83, İbn Seyyid, 1/105, Zehebî, Târîh, s. 171, İbn Kesîr, Bidâye, 3/33, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 9 Diyarbekrî, 1/293, Halebî, 1/477-478.

11 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/152, Hâkîm, 3/193, Beyhakî, Delâil, 2/213-214, İbn Kesîr, Bidâye, 3/33, Halebî, 3/151.

12 Süheylî, 3/151.

13 İbn İshak, 3/152, Hâkîm, 3/193, Beyhakî, Delâil, 2/214, Süheylî, 3/151, İbn Kesîr, Bidâye, 3/33, Halebî, 1/478.

14 Süheylî, 3/151.

Bunun üzerine, Peygamberimiz Aleyhisselam ona va'z u nasihatta bulundu. Ahiret azab ve nimetlerini anlattı. Onu azab ile korkuttu, Cennet ile sevindirdi.

Yüce Allah Hz. Hamza'nın kalbine imanı Resûlullah Aleyhisselamın sözleri ile yerleştirdi.[15] Kalbini yakîn ile doldurdu.[16]

Hz. Hamza bu yolda söylediği bir şiirinde şöyle dedi:

"Kalbimi İslâmiyete, hanîf olan dine yönelttiği zaman, Allah'a hamdettim. O din ki, kullarının bütün yaptıklarından haberdar olan; hepsinin iyisini kötüsünü bilen; mâsiyetleri sebebiyle kendilerini açlıktan, susuzluktan öldürmeyip, lutfu ile muamele eden; kudretiyle herşeye üstün gelen Rabbü'l-âlemîn tarafından gelmiştir.

Onun emirleri bize okunduğu zaman, kalb ve akıl sahibi olanların gözlerinden yaşlar boşanır.

Onlar apaçık Kur'ân âyetleri olarak Ahmed'e gelmiştir ki, Ahmed Mustafa içimizde sözü dinlenir ve kendisine boyun eğilir biridir!

Hayır! Vallahi, biz o kavimle aramızdakini kılıçla halletmedikçe, kendisini hiç kimseye vermeyiz! Ona yardımı kesmeyiz!"[17]

Hz. Hamza'nın Müslüman oluşu, Peygamberimiz Aleyhisselamı çok sevindirdi[18] ve güçlendirdi.[19]

Hz. Hamza, Yüce Allah'ın dinini kendileriyle güçlendirdiği sayılı kişilerdendi.[20]

Allah, ondan razı olsun!

Hz. Hamza Müslüman olunca; Kureyş müşrikleri Peygamberimiz Aleyhisselama yapageldikleri işkencelerin bir kısmından vazgeçtiler.[21]

---

15 İbn İshak, 3/152, Hâkîm, 3/193, Beyhakî, Delâil, 2/214, İbn Kesîr, Bidâye, 3/33, Halebî, 1/478, Zürkânî, 1/236.

16 Süheylî, 3/151.

17 İbn İshak, 3/153, Süheylî, 3/151, Kastallânî, Mevâhib, 1/63, Diyarbekrî, 1/293-294, Zürkânî, 1/256-257.

18 Halebî, 1/478.

19 İbn Sa'd, 3/9, Kastallânî, Mevâhib, 1/63.

20 Hâkîm, 3/193, Beyhakî, Delâil, 2/214, İbn Kesîr, Bidâye, 3/33.

21 İbn İshak, İbn Hişam, 1/312, Taberî, Târîh, 2/224, İbn Esîr, Kâmil, 2/83, İbn Seyyid, 1/105, Zehebî, Târîh, s. 171, İbn Kesîr, Bidâye, 3/33, Diyarbekrî, 1/293, Halebî, 1/478.

Hz. Ebu Bekir'in Mescid-i Haram'da Müşrikleri İslâmiyete Davet Edişi

Hz. Hamza'nın Müslüman olduğu günde idi[22] ki, Peygamberimiz Aleyhisselamın yanında, o sırada toplu bir halde[23] otuz sekiz[24] veya otuz dokuz[25] sahabe bulunuyordu.

Hz. Ebu Bekir Peygamberimiz Aleyhisselamın Müslümanlarla birlikte Mescid-i Haram'a gidip herkesi İslâmiyete davet ve teşvik etmesi için ısrar ediyor, Peygamberimiz Aleyhisselam da "Ey Ebu Bekir! Biz henüz azız, bu işe yetmeyiz" buyuruyordu.

Hz. Ebu Bekir ısrar edip durunca, Peygamberimiz Aleyhisselam ashabıyla birlikte Dârü'l-Erkam'dan çıkıp Mescid-i Haram'a gitti.

Müslümanlardan her biri, Mescid-i Haram'da bulunan kendi kabilelerinden insanların yanlarına dağıldılar.

Peygamberimiz Aleyhisselam oturduğu sırada[26] Hz. Ebu Bekir ayağa kalkıp halkı Allah'a ve Resûlullaha inanmaya davet edince, müşrikler Hz. Ebu Bekir'in[27] ve Müslümanların[28] üzerlerine yürüdüler.

Hz. Ebu Bekir'i[29] ve oradaki Müslümanları, Mescid-i Haram'ın her tarafında,[30] en şiddetli bir şekilde[31] dövmeye başladılar.[32]

Hele Hz. Ebu Bekir'i, fâsık Utbe b. Rebia, karnının üzerine çıkıp çiğnedi.

Yüzünü demir ayakkabılarıyla tekmeledi, şişirdi.

Hz. Ebu Bekir'in yüzünde, burnu belirsiz oldu!

Kabilesi olan Teym oğulları gelip yetişince, müşrikler Hz. Ebu Bekir'den uzaklaştılar.

---

22 Muhibbü't-Taberî, 1/64, İbn Kesîr, Bidâye, 3/33, Diyarbekrî, 1/294.

23 Muhibbü't-Taberî, 1/63, Diyarbekrî, 1/294, Halebî, 1/475.

24 İbn Kesîr, Bidâye, 3/30, Halebî, 1/475.

25 Muhibbü't-Taberî, 1/63, İbn Kesîr, Bidâye, 3/31, Diyarbekrî, 1/295.

26 Muhibbü't-Taberî, 1/63, İbn Kesîr, Bidâye, 3/30, Diyarbekrî, 1/294, Halebî, 1/475.

27 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/326, Muhibbü't-Taberî, 1/63, İbn Kesîr, Bidâye, 3/30, İbn Hacer, İsâbe, 4/447, Diyarbekrî, 1/294, Halebî, 1/475.

28 Muhibbü't-Taberî, 1/63, İbn Kesîr, Bidâye, 3/30, Diyarbekrî, 1/294, Halebî, 1/475.

29 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/326, Muhibbü't-Taberî, 1/63, İbn Kesîr, Bidâye, 3/30, İbn Hacer, İsâbe, 4/447, Diyarbekrî Târîh, 1/294, Halebî, 1/475.

30 Muhibbü't-Taberî, 1/63, İbn Kesîr, Bidâye, 3/30, Diyarbekrî, 1/294, Halebî, 1/475.

31 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/426, Muhibbü't-Taberî, 1/63, İbn Kesîr, Bidâye, 3/30, Diyarbekrî, 1/294, Halebî, 1/475.

32 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/326, Muhibbü't-Taberî, 1/63, İbn Kesîr, Bidâye, 3/30, İbn Hacer, İsâbe, 4/447, Diyarbekrî, 1/294, Halebî, 1/475.

Teym oğulları Hz. Ebu Bekir'i baygın bir halde, bir örtünün içinde evine götürüp koydular. Kendisinin öleceğini sandılar.

Hemen geri dönüp Mescid-i Haram'a girdiler ve:

"Vallahi, Ebu Bekir ölecek olursa, biz de muhakkak Utbe b. Rebia'yı öldürürüz!" dediler ve yine Hz. Ebu Bekir'in yanına döndüler.

Hz. Ebu Bekir ancak günün sonuna doğru kendine gelip konuşabilmiş ve:

"Resûlullah Aleyhisselam ne yapıyor? Ne haldedir?

Müşrikler Ona dil uzatmaya ve hakaret etmeye başlamışlardı!" deyip durmuştu.[33]

Teym oğulları, Hz. Ebu Bekir'in yanından kalktılar ve ayrılırken, annesi Ümmü'l-Hayr'a:

"Birşey yemek veya içmek isteyip istemediğini kendisine bir sor bakalım" dediler.

Ev tenhalaşınca, annesi Ümmü'l-Hayr, Hz. Ebu Bekir'e:

"Birşey yesen, içsen!" deyip duruyor, Hz. Ebu Bekir ise:

"Resûlullah Aleyhisselam ne yapıyor? Ne haldedir?" diyordu.

Ümmü'l-Hayr:

"Vallahi, arkadaşın hakkında benim hiçbir bilgim yok!" dedi.

Hz. Ebu Bekir:

"Öyle ise, Ümmü Cemil binti Hattab'a git. Resûlullah'ı ondan sor" dedi.

Ümmü'l-Hayr, Ümmü Cemil'in yanına gitti, ve:

"Ebu Bekir senden Muhammed b. Abdullah'ı soruyor" dedi.

Ümmü Cemil:

"Ben ne Ebu Bekir'i, ne de Muhammed b. Abdullah'ı tanırım! İstiyorsan, seninle birlikte, oğlunun yanına kadar gideyim" dedi.

Ümmü'l-Hayr:

"Olur!" dedi.

İkisi birlikte, Hz. Ebu Bekir'in yanına geldiler.

Ümmü Cemil Hz. Ebu Bekir'i böyle yerlere çalınmış, mahvolmuş bir halde bulunca, kendisini tutamayarak çığlık kopardı:

"Vallahi sana bunu yapan bir kavim muhakkak azgın ve sapkındır!

Ben, senin öcünü onlardan almasını, Allah'tan diler ve umarım!" dedi.

---

33 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/326. Muhibbü't-Taberî, 1/63, İbn Kesîr, Bidâye, 3/30, Diyarbekrî, 1/294, Halebî, 1/475.

Hz. Ebu Bekir:

"Resûlullah Aleyhisselam ne yapıyor? Ne haldedir?" diye sordu.

Ümmü Cemil:

"Şu annen, Onun hakkında söyleyeceğimi işitir!" dedi.

Hz. Ebu Bekir:

"Ondan sana hiçbir kötülük gelmez" dedi.

Bunun üzerine, Ümmü Cemil:

"Selâmettedir ve iyidir" dedi.

Hz. Ebu Bekir:

"Şimdi nerededir O?" diye sordu.

Ümmü Cemil:

"Erkam'ın evindedir" dedi.

Hz. Ebu Bekir:

"Allah'a andolsun ki, Resûlullah Aleyhisselama gitmedikçe ne bir yiyecek tadarım, ne de bir içecek içerim!" dedi.

Ortalık sakinleşip halk evlerine çekilinceye kadar bekledikten sonra, annesi ve Ümmü Cemil, koltuklarına girerek Hz. Ebu Bekir'i Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına götürdüler.[34]

Hz. Ebu Bekir Peygamberimiz Aleyhisselamı görür görmez, kendisini üzerine attı ve öptü.

Orada bulunan Müslümanlar da Hz. Ebu Bekir'e sarıldılar.[35]

Hz. Ebu Bekir'in hali Peygamberimiz Aleyhisselamı son derecede rikkate getirdi.

Hz. Ebu Bekir:

"Babam, anam sana feda olsun yâ Rasûlallah!

O fâsık adamın yüzümü gözümü belirsiz etmesinden başka bir sıkıntm yok!" dedi.[36]

Hz. Ebu Bekir'in Annesinin Müslüman Oluşu

Hz. Ebu Bekir:

"Yâ Rasûlallah! Şu annem, ebeveynine ve çocuklarına karşı çok iyiliklidir.

---

34 Muhibbü't-Taberî, 1/63-64, İbn Kesîr, Bidâye, 3/30, Diyarbekrî, 1/294, Halebî, 1/476.

35 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/326, Muhibbü't-Taberî, 1/64, İbn Kesîr, Bidâye, 3/30, Diyarbekrî, 1/294, Halebî, 1/476.

36 Muhibbü't-Taberî, 1/64, İbn Kesîr, Bidâye, 3/30, Diyarbekrî, 1/294, Halebî, 1/476.

Sen mübâreksin! Onun için Allah'a dua ve kendisini de İslâmiyete davet et! Belki Allah senin sayende onu Cehennem ateşinden korur!" dedi.

Bunun üzerine, Peygamberimiz Aleyhisselam onun için Allah'a dua edip kendisini Allah'a imana davet edince, Ümmü'l-Hayr Müslüman oldu.[37]

Allah ondan razı olsun!

Tuleyb b. Umeyr'in Teşviki İle Ervâ Hatun'un Müslüman Oluşu

Ervâ Hatun'un oğlu Tuleyb b. Umeyr Darü'l-Erkam'da Müslüman olmuş,[38] Habeş ülkesine yapılan hicrete de katılmıştı.[39] Tuleyb b. Umeyr, bir gün, annesi Ervâ binti Abdulmuttalib'in yanına varıp:

"Bak! Ben Muhammed Aleyhisselama uydum, Allah'a boyun eğdim, Müslüman oldum!" dedi.

Ervâ Hatun:

"Hiç şüphesiz, dayının oğlu senin yardımına ve desteğine herkesten daha lâyıktır. Vallahi, onu erkeklere karşı korumaya gücümüz yetseydi, her tecavüzden korurduk!" dedi.

Tuleyb b. Umeyr:

"Ey anne! Seni Müslüman olmaktan ve ona uymaktan alıkoyan nedir? Halbuki, kardeşin Hamza da Müslüman oldu!" dedi.

Ervâ Hatun:

"Bakarım. Kız kardeşlerim ne yaparsa, ben de öyle yapar, onlardan birisi olurum" dedi.

Bunun üzerine Tuleyb:

"Öyle ise, sen Ona giderek Müslüman oluncaya ve kendisinin peygamberliğini tasdik edip 'Allah'tan başka ilâh yoktur' deyinceye kadar, ben de Allah'a yalvarır dururum" deyince, Ervâ Hatun:

"Şehadet ederim ki: Allah'tan başka ilâh yoktur! Ve yine şehadet ederim ki: Muhammed, Allah'ın Resûlüdür!" dedi.

Ervâ Hatun, Peygamberimiz Aleyhisselama dili ile yardımcı olmaktan, oğlunu da bu yolda yardımcı olmaya, İslâm davası üzerinde durmaya teşvik etmekten geri durmadı.[40]

---

37 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/326, Muhibbü't-Taberî, 1/64, İbn Kesîr, Bidâye, 3/30-31, Diyarbekrî, 1/294-295, Halebî, 1/476.

38 İbn Sa'd, 3/123, Hâkîm, 3/239, İbn Abdilberr, 2/772-773, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/94, İbn Hacer, İsâbe, 2/234.

39 İbn Sa'd, 3/123, Belâzurî, Ensâb, 1/202, Zehebî, Siyer, 1/228.

40 İbn Sa'd, 3/123, 8/42, Hâkîm, 3/239, İbn Abdilberr, 2/722-723, 4/1779, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/94, 7/7, İbn Hacer, İsâbe, 2/234, 4/227, Diyarbekrî, 1/171.

Tuleyb b. Umeyr, bir gün, Ebu Cehil'in[41] Kureyş müşriklerinden yanındaki birkaç kişi ile[42] Peygamberimiz Aleyhisselamın önünün keserek[43] Ona eza ettiğini,[44] sövüp saydığını[45] görünce, dayanamamış;[46] eline geçirdiği deve çene kemiği ile[47] vurup, Ebu Cehil'in başını yarmıştı. Tuleyb'i tutup bağlamışlar,[48] dayısı Ebu Leheb de bağını çözmüş,[49] onu kurtarmıştı.[50] Ervâ Hatun'a:

"Tuleyb'in, Muhammed için kendisini tehlikeye attığını görüyor musun?!" denildiği zaman, Ervâ Hatun:

"Onun günlerinin hayırlısı, dayısının oğluna yardım ettiği gündür. O, Allah katından hakkı ve gerçeği getirmiştir!" dedi. Kendisine:

"Demek, sen de Muhammed'e tâbi oldun ha?!" dediklerinde Ervâ Hatun:

"Evet! Tâbi oldum" dedi.

Müşriklerden bazıları, gidip bunu Ebu Leheb'e haber verdiler.

Ebu Leheb hemen Ervâ Hatun'un yanına vardı ve:

"Senin, baban Abdulmuttalib'in dinini bırakıp da Muhammed'e tâbi olduğuna şaşılır!" dedi.

Ervâ Hatun:

"Kalk! Sen de kardeşinin oğlunun yanında durup Ona yardımcı, Onu savunucu ol! Eğer Onun dini üstün gelirse, sen Onun dinine girip kendisiyle birlikte bulunmayı veya kendi dininde kalmayı seçmekte serbest olursun! Aksi halde ise, Ona yardımında mazur sayılırsın!" dedi.

Ebu Leheb:

"Onun sonradan sonraya ortaya çıkarıp getirdiği bir dini bütün Araplara karşı savunmaya bizim gücümüz mü var?" diyerek dönüp giderken,[51] Ervâ Hatun:

"Tuleyb dayısının oğluna yardım etti. Ondan canını, malını esirgemedi" dedi.[52]

Allah onlardan razı olsun!

---

41 İbn Sa'd, 8/42-43, Zehebî, Siyer, 1/228, İbn Hacer, İsâbe, 4/227.
42 İbn Sa'd, 8/43, İbn Hacer, İsâbe, 4/227.
43 İbn Sa'd, 8/43, Zehebî, Târîh, 1/228, İbn Hacer, İsâbe, 4/227.
44 İbn Sa'd, 8/43, İbn Hacer, İsâbe, 4/227.
45 Zehebî, Siyer, 1/228.
46 İbn Sa'd, 8/43, Zehebî, Siyer, 1/228, İbn Hacer, 4/227.
47 Zehebî, Siyer, 1/228.
48 İbn Sa'd, 8/43, Zehebî, Siyer, 1/228, İbn Hacer, İsâbe, 4/227.
49 İbn Sa'd, 8/43, İbn Hacer, İsâbe, 4/227.
50 Zehebî, Siyer, 1/228.
51 İbn Sa'd, 8/42-43, İbn Hacer, Îsâbe, 4/227.
52 İbn Sa'd, 8/43, Mus'abu'z-Zübeyrî, s. 19-20, İbn Hacer, İsâbe, 4/227.

Müslüman Olan Sahabe Annelerinden Bazıları

1. Hz. Ali'nin annesi Fâtıma Hatun,[53]

2. Hz. Ebu Bekir'in annesi Ümmü'l-Hayr Hatun,[54]

3. Hz. Osman'ın annesi ve Peygamberimiz Aleyhisselamın halası Ümmü Hakîm Beyzâ Hatun'un kızı olan Ervâ Hatun,[55]

4. Abdurrahman b. Avf'ın annesi Şifâ Hatun,[56]

5. Talha b. Ubeydullah'ın annesi Sâbe Hatun,[57]

6. Zübeyr b. Avvam'ın annesi ve Peygamberimiz Aleyhisselamın halası Safiyye Hatun, Mekkeli sahabe annelerindendi.[58]

Müşriklerin Peygamberimiz Aleyhisselama Eski Tekliflerini Tekrarlamaları

Hz. Hamza'nın Müslüman olduğu ve Müslümanların sayılarının günden güne arttığının görüldüğü sıralarda idi[59] ki; içlerinde Ebu Cehil de bulunan[60] Kureyş müşriklerinin ileri gelenleri, bir gün toplantı yaptılar[61] ve:

"Muhammed'in işi yaygınlaştı, işlerimizi karıştırdı![62]

Sihirde, kehanette, şiirde en bilgiliniz kim ise araştırın da,[63] topluluğumuzu dağıtan, işimizi karıştıran, dinimizi ayıplayan[64] şu adamın yanına varıp kendisiyle bir konuşsun;[65] üzerinde direndiği şeyle ne yapmak istediğine bir baksın![66] Onun haberini bize getirsin![67] Buna da, Utbe b. Rebia'dan daha uygun bir kimse bilemiyoruz" dediler.[68]

---

53 İbn Sa'd, 8/222, Mus'abu'z-Zübeyrî, s. 40, İbn Abdilberr, 4/1891, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/217.

54 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/326

55 İbn Sa'd, 3/53, İbn Kuteybe, Maârif, s. 82, İbn Abdilberr, 3/1038, İbn Hacer, İsâbe, 2/362.

56 İbn Sa'd, 3/124, Mus'abu'z-Zübeyrî, Nesebi Kureyş s. 265-266, İbn Kuteybe, Maârif, s. 103, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/480, Zehebî, Siyer, 1/45.

57 İbn Sa'd, 3/214, İbn Kuteybe, Maârif, s. 100, İbn Abdilberr, 2/764, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/85.

58 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/326.

59 İbn İshak, İbn Hişam, 1/313, İbn Seyyid, 1/105, Zehebî, Târîh, s. 157-158.

60 Beyhakî, Delâil, 2/202-203, Zemahşerî, 3/448, Râzî, 27/111, Kurtubî, 15/338, Zehebî, Târîh, s. 158.

61 İbn Ebi Şeybe, 14/295, Ebu Nuaym, Delâil, 1/230, Beyhakî, Delâil, 2/203, Zemahşerî, Keşşâf, 3/448, Râzî, 27/111, İbn Cevzî, 1/201, Kurtubî, 15/338, Zehebî, Târîh, s. 158, İbn Kesîr, Bidâye, 3/62.

62 Zemahşerî, 3/448, Râzî, 27/111.

63 İbn Ebi Şeybe, 14/295, Ebu Nuaym, Delâil, 1/230, Beyhakî, Delâil, 2/203, Zemahşerî, 3/448, Râzî, 27/111, İbn Cevzî, 1/201, Kurtubî, 15/338, Zehebî, Târîh, s. 158, İbn Kesîr, Bidâye, 3/62.

64 İbn Ebi Şeybe, 14/295, Ebu Nuaym, Delâil, 1/230, İbn Cevzî, 1/201, İbn Kesîr, Bidâye, 3/62, Halebî, 1/486.

65 İbn Ebi Şeybe, 14/295, Ebu Nuaym, Delâil, 1/230, Beyhakî, Delâil, 2/203, Zemahşerî, 3/448, Râzî, 27/111, İbn Cevzî, 1/201, Kurtubî, 15/338, Zehebî, Târîh, s. 158, 62, Halebî, 1/486.

66 Ebu Nuaym, Delâil, 1/230, İbn Cevzî, 1/201, İbn Kesîr, Bidâye, 3/62, Halebî, 1/486.

67 Zemahşerî, 3/448, Beyhakî, Delâil, 2/203, Râzî, 27/111, Kurtubî, 15/338, Zehebî, Târîh, s. 158.

68 İbn Ebi Şeybe, 14/295, Ebu Nuaym, Delâil, 1/230, İbn Cevzî, 1/201, İbn Kesîr, Bidâye, 3/92.

O sırada Utbe b. Rebia müşriklerin yanında bulunuyor, Peygamberimiz Aleyhisselam da toplantı yerine yakın bir tarafta yalnız başına oturuyordu.[69]

Utbe b. Rebia:

"Vallahi, ben şiir, kehanet ve sihrin her çeşidini işitmiş ve bunlar hakkındaki bilgilere vukuf hâsıl etmiş bulunuyorum. Bana, bunların gizli, kapalı kalan bir tarafı yoktur![70]

Ey Kureyş cemaati! Ben kalkıp Muhammed'in yanına varayım. Onunla konuşayım.

Kendisine bazı şeyler teklif edeyim.

Teklif edeceğim şeylerden hangisini kabul ederse, istediğini kendisine veririz.

Belki artık bizimle uğraşmaktan vazgeçer!" dedi.

Müşrikler:

"Olur, ey Ebu'l-Velid! Kalk, Onun yanına var, kendisiyle konuş!" dediler.

Utbe hemen kalktı, Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına varıp oturdu ve:

"Ey kardeşimin oğlu! Sen de biliyorsun ki; kabile içinde, şeref ve soyca aramızda üstün bir mevkidesin.

Fakat, kavminin başına büyük bir iş, bir gaile getirdin!

Onunla, onların topluluklarını dağıttın!

Onunla, onların akıllarını akılsızlık saydın!

Onunla, onların ilahlarını ve dinlerini ayıpladın!

Onunla, onların babalarından gelip geçmiş olanları tekfir ettin![71]

Ey Muhammed! Sen mi daha hayırlısın? Yoksa Hâşim mi daha hayırlı?[72]

Ey Muhammed! Sen mi daha hayırlısın? Yoksa Abdulmuttalib mi daha hayırlı?

Sen mi daha hayırlısın? Yoksa Abdullah mı daha hayırlı?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam, Utbe'nin bu sorularına hiç karşılık vermedi, sustu.[73]

---

69 İbn İshak, İbn Hişam, 1/313.

70 Beyhakî, Delâil, 2/203, Zemahşerî, 3/448, Râzî, 27/111, Kurtubî, 15/338, Zehebî, Târîh, s. 158.

71 İbn İshak, İbn Hişam, 1/313, İbn Seyyid, 1/105, Zehebî, Târîh, s. 158, İbn Kesîr, Bidâye, 3/63, Halebî, 1/486.

72 İbn Ebi Şeybe, 14/295, Beyhakî, Delâil, 2/203, Zemahşerî, 3/448, Râzî, 27/111, Kurtubî, 15/338, Zehebî, Târîh, s. 158.

73 İbn Ebi Şeybe, 14/295-296, Ebu Nuaym, Delâil, 1/230, Beyhakî, Delâil, 2/203, Zemahşerî, 3/448, Râzî, 27/111, İbn Cevzî, 1/201, Zehebî, Târîh, s. 158, İbn Kesîr, Bidâye, 3/62, Halebî, 1/486.

Utbe:

"Eğer bunların senden daha hayırlı olduğunu kabul ediyorsan, bunlar senin ayıplamakta olduğun ilahlara tapıyorlardı!

Yok, eğer sen onlardan hayırlı olduğunu sanıyorsan, konuş! Bu yoldaki sözünü de dinleyelim.

Biz hiçbir zaman kavmine senden daha uğursuz ve ağır gelen birşey görmedik.

Topluluğumuzu dağıttın! İşimizi karıştırdın! Araplar içinde bizi rezil ettin!

'Kureyşliler içinde bir sihirbaz, bir kâhin türemiş!' dedirttin!

Vallahi, biz kılıçlarımızla birbirimizi yok etmeye kalkacağımız, çığlık koparılacak andan başkasını bekleyemiyoruz![74]

Gel, sen beni dinle:

Sana bazı şeyler teklif edeceğim!

Onların üzerinde dur! Düşün! Belki onlardan bazısını kabul etmek işine gelir" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Söyle ey Ebu'l-Velid! Dinliyorum" buyurdu.

Utbe:

"Ey kardeşimin oğlu! Eğer sen getirdiğin bu işle mal elde etmek istiyorsan, sen malca en zenginimiz oluncaya kadar, mallarımızdan senin için mal toplayalım.

Eğer sen bununla şeref ve şan kazanmak istiyorsan, seni üzerimize seyyid yapalım ve sensiz hiçbir işe karar vermeyelim.

Eğer sen bununla kral olmak istiyorsan, seni kendimize kral yapalım.

Eğer bu sana gelen şey, sana görünüp de kendinden uzaklaştırmaya güç yetiremediğin bir tâbi' cin işi ise, seni tedavi ettirelim. Seni ondan kurtarıncaya kadar, mallarımızı bu uğurda saçarcasına harcayalım. Tedavi edilinceye kadar tâbi' cinin adama sataşıp durduğu olabilir!" dedi.

Utbe sözlerini bitirinceye kadar Peygamberimiz Aleyhisselam onu dinledi ve:

"Ey Ebu'l-Velid! Söyleyeceklerini, söyleyip bitirdin mi?" diye sordu.

Utbe "Evet" deyince, Peygamberimiz Aleyhisselam:

---

74 İbn Ebi Şeybe, 14/296, Ebu Nuaym, Delâil, 1/230-231, İbn Cevzî, 1/201, İbn Kesîr, Bidâye, 3/62.

"Sen de, şimdi beni dinle!" buyurdu.

Utbe "Öyle yapayım" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam, Besmele çekerek Fussilet sûresini okumaya başladı.

Utbe de, susup, iki elini arkasından yere dayayıp Onu dinledi.

Peygamberimiz Aleyhisselam, Fussilet sûresinin secde âyeti olan 37. âyetini de okuyup secde ettikten sonra:

"Ey Ebu'l-Velid! Hiç işitmediğini dinlemiş bulunuyorsun!

Artık işte sen, işte o!" buyurdu.

Bundan sonra, Utbe kalkıp arkadaşlarının yanına varırken, arkadaşları birbirlerine:

"Allah'a and içeriz ki; Ebu'l-Velid, size, buradan gidişinden başka bir yüzle geldi!" dediler.

Gelip yanlarına oturduğu zaman, Utbe'ye:

"Ey Ebu'l-Velid! Arkanda ne haber var?" diye sordular.

Utbe:

"Arkamdaki haber; vallahi, ben şimdiye kadar bir benzerini daha işitmemiş olduğum bir sözü işitmiş bulunuyorum.

Vallahi, o ne şiirdir, ne sihirdir, ne de kehânettir!

Ey Kureyş cemaati! Gelin, beni dinleyin!

Siz bu işi bana bırakın. Şu adamı, üzerinde durduğu şeyle başbaşa bırakın! Siz aradan çekilin! Ondan uzak durun!

Vallahi, kendisinden dinlemiş olduğum söz, büyük bir haber olacaktır!

Eğer Onu Araplar öldürürlerse, sizden başkasıyla Onun hakkından gelmiş olursunuz.

Eğer O Araplara hakim olursa, Onun hakimiyeti sizin hakimiyetiniz, Onun kudret ve şerefi sizin kudret ve şerefiniz demektir.

Siz böylece, Onun sayesinde, insanların en mutlusu olursunuz![75]

Ey kavmim! Gelin, bugün bana itaat edip sözümü dinleyin de, sonra tek bana isyan edin!" dedi.[76]

Kureyşliler:

"Vallahi, ey Ebu'l-Velid! O, seni de diliyle sihirlemiş!" dediler.

---

75 İbn İshak, İbn Hişam, 1/313-314, Beyhakî, Delâil, 2/204-206, Kurtubî, 15/338-339, İbn Seyyid, 1/105-106, Zehebî, Târîh, s. 158-160, İbn Kesîr, Bidâye, 3/63-64, Halebî, 1/487.

76 Ebu Nuaym, Delâil, 1/233-234, Beyhakî, Delâil, 2/205, Zehebî, Târîh, s. 160, İbn Kesîr, Bidâye, 3/64.

Utbe:

"Bu, benim Onun hakkındaki görüşümdür. Siz nasıl istiyorsanız öyle yapın!" dedi.[77]

Utbe'nin, Kureyş müşriklerine "Muhammed 'Onlar bu beyandan sonra yine imandan yüz çevirirlerse, 'Âd ve Semûd'u çarpan yıldırım gibi, size de bir azabın gelip çatabileceğini hatırlatırım' de!' dediği zaman, ağzını elimle tutarak, daha fazla okumaması için, kendisine akrabalık adına and verdim. Çünkü, Muhammed birşey söylediği zaman hiç yalanlanmadığını bildiğim için, üzerinize azab ineceğinden korktum" dediği de rivayet edilir.[78]

Hz. Ömer'in Müslüman Oluşu

Hz. Ömer'in annesi Hanteme[79] Ebu Cehil'in amcasının kızı olduğuna göre, Ebu Cehil Hz. Ömer'in dayısı sayılırdı.[80]

Hz. Ömer, Müslüman olmadan önce, Peygamberimiz Aleyhisselama ve Müslümanlara karşı insanların en katı davrananı idi.[81]

Hz. Ömer'in Müslüman oluşu Kureyş müşriklerinin Habeş ülkesine hicret eden Müslümanları kendilerine teslim etmesi için ona ve kumandanlarına sunulacak hediyelerle birlikte Necaşî'ye gönderdikleri Amr b. Âs ve Abdullah b. Ebi Rebia'nın elleri boş olarak, hoşlarına gitmeyen bir şekilde geri çevrildikleri sıralarda[82] ve Hz. Hamza'nın Müslüman oluşundan üç gün sonra olup;[83] bu da nübüvvetin altıncı yılında,[84] Zilhicce ayından[85] bir cuma günü idi.[86]

Peygamberimiz Aleyhisselam, Dârü'l-Erkam'da pazartesi günü:[87]

"Ey Allah! Şu iki adamdan, Ebu Cehil veya Ömer b. Hattab'dan, sana sevgili olanı ile İslâm'ı aziz kıl, güçlendir!" diyerek dua etmişti.[88]

---

77 İbn İshak, İbn Hişam, 1/314, Beyhakî, Delâil, 2/205-206, Kurtubî, 15/338-339, İbn Seyyid, 1/106, Zehebî, Târîh, s. 160, İbn Kesîr, Bidâye, 3/64, Halebî, 1/487.

78 Beyhakî, Delâil, 2/203, Kurtubî, 15/339, Zehebî, Târîh, s. 160, İbn Kesîr, Bidâye, 3/63.

79 İbn Sa'd, 3/265, Hâkîm, 3/81, İbn Abdilberr, 3/1144, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/145, Heysemî, 9/60-61, İbn Hacer, İsâbe, 2/518.

80 İbn Abdilberr, 3/1144, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe. 4/145.

81 Abdurrezzak, 5/325, Beyhakî, Delâil, 2/216, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/147, Muhibbü't-Taberî, 1/250, İbn Seyyid, 1/122, Zehebî, Târîh, s. 17, İbn Hacer, İsâbe, 2/518, Halebî, 2/12.

82 İbn İshak, İbn Hişam, 1/366, Muhibbü't-Taberî, 1/256, İbn Kesîr, Bidâye, 3/79.

83 Ebu Nuaym, Delâil, 1/241, Zehebî, Târîh, s. 179, Kastallânî, Mevâhib, 1/66, Diyarbekrî, 1/295, Halebî, 2/16.

84 İbn Sa'd, 3/269, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe. 4/151.

85 İbn Sa'd, 3/269.

86 Heysemî, 9/62, Suyutî, Hasâis, 1/333.

87 Muhibbü't-Taberî, 1/251, İbn Seyyid, 1/123.

88 İbn Sa'd, 3/267, Ahmed b. Hanbel, 2/95, Tirmizî, Sünen, 5/617, Hâkîm, 3/83, Beyhakî, Delâil, 2/216,

Hz. Ömer der ki:

"Ben, Müslüman olmadan önce, Resûlullah Aleyhisselama sataşmak için evden çıkıp, kendisini buldum. O, Mescid-i Haram'a erişmekte beni geçmişti. Ben de varıp arkasında, ayakta durdum.

Resulullah Aleyhisselam el-Hâkka sûresini okumaya başladı.[89]

Dinlediğim kelamın belâgatına, düzgünlüğüne, derli-topluluğuna hayran oldum. Kendi kendime:

'Bu, vallahi, Kureyşlilerin dediği gibi, bir şair galiba!' dedim.

O sırada, Resûlullah, sûrenin şu (mealdeki) âyetlerini okudu:

'Gördüğünüz, görmediğiniz şeylere and ederim ki: Hiç kuşkusuz, o (Kur'ân), Allah katında çok şerefli bir resûlün (Allah'tan telakki ettiği) sözüdür!

O, bir şair sözü değildir! Siz ne az inanır (adamlar)sınız!'[90]

Ben, yine kendi kendime:

'Galiba bu bir kâhindir! (İçimden geçirdiklerimi anladı!)' dedim.

Resûlullah Aleyhisselam şu (mealdeki) âyetleri okumaya devam etti:

'O, bir kâhin sözü de değildir! Siz ne kıt düşünür (adamlar)sınız!

O (Kur'ân), âlemlerin Rabbi tarafından indirilmiştir.

Eğer, (Peygamber, söylemediğimiz) bazı sözleri bize karşı kendiliğinden uydurmuş olsaydı, elbette, Onun sağ elini (kuvvet ve kudretini) alıverir, sonra da, muhakkak Onun kalb damarını koparır (kendisini yaşatmaz)dık!

O vakit, sizden hiçbiriniz, buna mâni de olamazdınız!

Şüphe yok ki, O (Kur'ân), fenalıktan korunanlar için kat'î bir öğüttür.

İçinizde Onu yalan sayanlar bulunduğunu, elbette, Biz de biliyoruz. Muhakkak ki, O (Kur'ân), kâfirler üzerine bir hasrettir (iç yarasıdır)!

Hiç kuşkusuz, O (Kur'ân) kesin bilginin tam gerçeğidir.

O halde, O büyük Rabbini, Kendi ismiyle tesbih (ve tenzih)e devam et!'[91]

Resûlullah Aleyhisselam sûreyi böylece okuyup bitirdiği zaman, her yerde, kalbime İslâm meyli düştü."[92]

Muhibbü't-Taberî, 1/257, Zehebî, Târîh, s. 172, İbn Hacer, İsâbe, 2/518, Diyarbekrî, 1/296-297, Zürkânî, 1/272.

89 Hâkka: 1-37.

90 Hâkka: 38-41.

91 Hâkka: 42-52.

92 Ahmed b. Hanbel, 2/17, Süheylî, 3/277, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/147, Muhibbü't-Taberî, 1/248, İbn Seyyid, 1/125, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/417, Heysemî, 9/62, İbn Hacer, İsâbe, 2/518, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/258, Halebî, 2/17, Zürkânî, 1/277.

Yine, Hz. Ömer der ki:

"Ben Cahiliye devrinde içkici idim. İçki içmeyi çok sever ve içince neşelenirdim.

İslâmiyetten nefret duyar ve uzak dururdum.

Hazvere'de, Ömer b. Abd b. İmrânü'l-Mahzumîlere ait evlerin yanında, Kureyş erkeklerinden bazılarının içinde toplandığı bir toplantı yerimiz vardı.

Bir gece, toplantı arkadaşlarımla buluşmak arzusu ile bu toplantı yerine gitmiştim.

Oraya vardığımda, toplantı yerinde onlardan hiç kimseyi bulamadım. Kendi kendime 'Filan içkicinin yanına gideyim. Belki onda biraz içki bulur, içerim' dedim. Kendisi Mekke'de içki satardı.

Bu maksatla ona gittim. Fakat kendisini bulamadım. Yine, kendi kendime 'Bâri Kâbe'ye gideyim, Onu yedi veya yetmiş kere tavaf edeyim' dedim.

Kâbe'yi tavaf etmek arzusuyla Mescid-i Haram'a vardım.

Bir de gördüm ki, Resûlullah Aleyhisselam durmuş, namaz kılıyordu.

Kendisi, namaza durduğu zaman Şam'a doğru yönelir ve Kâbe, Şam ile kendisinin arasında kalırdı. Namaz kıldığı yer, Rüknü'l-Esved ile Rüknü Yemânî arası idi.

Onu görünce, kendi kendime:

'Vallahi, ne olursa olsun, bu gece Muhammed'in söylediklerini işitmek için durup dinlemek istiyorum' dedim.

Yine, kendi kendime:

'Dinlemek için Onun yanına yaklaşacak olursam, belki kendisini korkutmuş olabilirim' dedim. Hicr köşesine gittim. Orada, Kâbe'nin örtüsünün altına girdim. Örtünün arkasından yavaş yavaş yürüdüm. Resûlullah Aleyhisselam, ayakta durup namaz kılıyor ve Kur'ân okuyordu.

Ben, yürüyerek Onun karşısına kadar gelip, kıblesinde durdum.

Aramızda, Kâbe'nin örtüsünden başka birşey yoktu.

Kur'ân'ı dinlediğim zaman, kalbim Ona karşı yumuşadı."[93]

İbn İshak, İbn Hişam; Hz. Ömer'in Müslüman oluşunu şöyle anlatırlar:

Hz. Ömer'in kız kardeşi Fâtıma binti Hattab Hatun, Saîd b. Zeyd ile evli olup, ikisi de Müslüman olmuşlardır.

Fakat, Müslümanlıklarını Hz. Ömer'den gizli tutuyorlardı.

---

93 İbn İshak, İbn Hişam, 1/371-372, Muhibbü't-Taberî, 1/252-253, İbn Kesîr, Bidâye, 3/81, Halebî, 2/18, Zürkânî, 1/277.

Yine Hz. Ömer'in mensup bulunduğu Adiyy b. Ka'b oğullarından Nuaym b. Abdullah da Müslüman olmuştu. O da, kavminden korktuğu için, Müslümanlığını gizli tutuyordu.

Habbab b. Eret, Fâtıma Hatun'a gelip gidip Kur'ân okur ve okuturdu. Bir gün, Hz. Ömer, Peygamberimiz Aleyhisselam ile ashabından bir cemaate saldırmak üzere, kılıcını kuşanmış olarak evinden çıkmıştı.

Peygamberimiz Aleyhisselamla ashabının Safâ tepeciğinin yanındaki bir evde toplandıkları ve kadınlı-erkekli kırk kişiye yakın oldukları, kendisine haber verilmişti.

Dârü'l-Erkam'da; Peygamberimiz Aleyhisselam ile amcası Hz. Hamza, Ashab-ı Kiramdan Hz. Ebu Bekir, Hz. Ali ve Habeş ülkesine hicret etmeyip Peygamberimiz Aleyhisselamla birlikte Mekke'de oturan Müslümanlardan bazıları da bulunuyordu.[94]

Nuaym b. Abdullah Hz. Ömer'e rastladı ve:

"Ey Ömer! Nereye gitmek istiyorsun?" diye sordu.[95]

Hz. Ömer:

"Kureyşlilerin işlerini darmadağın eden, akıllarını akılsızlık sayan, dinlerini ayıplayan, ilahlarına dil uzatan, şu ata dinini bırakıp yeni din tutan Muhammed'e gitmek istiyorum. Öldüreceğim Onu!" dedi.

Nuaym b. Abdullah:

"Vallahi ey Ömer! Seni nefsin aldatmıştır, nefsin!

Sen Muhammed'i öldürünce Abdi Menaf oğullarının seni yeryüzünde gezer bırakacağını mı sanıyorsun?!

Sen kendi ev halkına dönsen de onların işi üzerinde dursan olmaz mı?" dedi.

Hz. Ömer:

"Sen benim ev halkımdan, hangisini kastediyorsun?" diye sordu.

Nuaym b. Abdullah:

"Amcanın oğlu enişten Saîd b. Zeyd ile kız kardeşin Fâtıma'yı kastediyorum! Vallahi, onların ikisi de Müslüman oldular, Muhammed'e uydular ve Onun dinine girdiler! Sana önce onlarla ilgilenmek düşer" dedi.

---

94 İbn İshak, İbn Hişam, 1/367-368, İbn Esîr, Kâmil, 2/85, Muhibbü't-Taberî, 1/251-252, İbn Kesîr, Bidâye, 3/79-80.

95 İbn İshak, İbn Hişam, 1/368, İbn Esîr, Kâmil, 2/85, Muhibbü't-Taberî, 1/252, Kurtubî, 11/163, İbn Kesîr, Bidâye, 3/80.

Hz. Ömer, hemen geri dönüp kız kardeşiyle eniştesinin evine kadar gitti.

O sırada, onların yanında Habbab b. Eret ve onun yanında da, içinde Fâtiha sûresi yazılı bir sahife bulunuyor, onu onlara okuyordu.

Hz. Ömer'in tıkırtısını işittikleri zaman, Habbab evin bir köşesinde gizlendi.

Fâtıma Hatun sahifeyi alıp uyluğunun altına sakladı.

Hz. Ömer, evin yanına geldiği zaman, Habbab'ın Fâtıma Hatun'la Saîd b. Zeyd'e Kur'ân okuduğunu işitmişti. Eve girince:

"İşitmiş olduğum o şey ne idi?" diye sordu.

Kız kardeşiyle eniştesi:

"Sen birşey işitmedin!" dediler.

Hz. Ömer:

"Evet! Vallahi, ikinizin de Muhammed'e uyduğunuzu ve Onun dinine girdiğinizi haber aldım!" dedi ve hemen eniştesi Saîd b. Zeyd'in üzerine çullandı.

Fâtıma Hatun da kalkıp onu kocasının üzerinden ayırmak, uzaklaştırmak isteyince, Hz. Ömer vurup Fâtıma Hatun'un başını yardı!

Hz. Ömer bunu yapınca, kız kardeşi de, eniştesi de:

"Evet! Biz Müslüman olduk! Allah'a ve Resûlüne iman ettik!

Sen istediğini yap!" dediler.

Hz. Ömer kız kardeşinin başını yarıp kanattığını görünce, yaptığına pişman oldu, yapmak istediği şeylerden vazgeçti. Kız kardeşine:

"Demin okuduğunuzu sizden dinlediğim şeylerin yazılı bulunduğu sahifeyi bana ver de, Muhammed'in getirdiği şeyin ne olduğuna bir bakayım" dedi.

Kız kardeşi:

"Biz senin sahifeye birşey yapmandan korkarız!" dedi.

Hz. Ömer:

"Korkma!" dedi ve onu okuduktan sonra geri vereceğine, ilahları üzerine yemin etti.

Bunun üzerine, Fâtıma Hatun, onun Müslüman olacağını umarak:

"Ey kardeşim! Sen, puta taptığın müddetçe, pissin (temiz değilsin)! Halbuki, ona (Kur'ân-ı Kerîm yazılı sahifeye), pâk olandan başkası dokunamaz!" dedi.

Hz. Ömer kalkıp yıkanınca, Fâtıma Hatun ona sahifeyi verdi. Verdiği sahifede Tâhâ sûresi yazılı idi. Hz. Ömer sûreyi baş tarafından okumaya başladı[96] ve on altı âyet okudu.[97]

"Bu sözler ne kadar güzel! Ne kadar değerli!" demekten kendini alamadı.

Habbab, bunu işitince, saklandığı yerden çıkıp Hz. Ömer'in yanına geldi ve:

"Ey Ömer! Vallahi, Allah'ın, Peygamberinin duasını sana nasip edeceğini umuyorum. Ben dün Peygamber Aleyhisselamdan işittim ki; O, 'Ey Allah! İslâm'ı, Ebu'-Hakem b. Hişam veya Ömer b. Hattab ile güçlendir!' diyerek dua etmişti.

Ey Ömer! Artık Allah'tan kork, Allah'tan" dedi.

Hz. Ömer, Habbab'a:

"Ey Habbab! Sen bana Muhammed'in bulunduğu yeri göster de, yanına varıp Müslüman olayım!" dedi.[98]

Habbab:

"O, Safâ tepeciğinin yanındaki bir evin içindedir. Kendisinin yanında da, ashabından bazıları bulunuyor" dedi.

Hz. Ömer hemen kalkıp kılıcını kuşandı. Sonra, Peygamberimiz Aleyhisselamla ashabının bulunduğu yere varıp kapılarını çaldı.

Hz. Ömer'in sesini işitince, Peygamberimiz Aleyhisselamın yanında bulunan bir zât[99] kalkıp kapının gediğinden dışarı baktı.

Hz. Ömer'i kılıcını kuşanmış olarak görünce, korktu. Peygamberimiz Aleyhisselamm yanına döndü:

"Yâ Rasûlallah! Bu, Ömer b. Hattab'dır! Kılıcını kuşanmış bir haldedir!" dedi.

Hz. Hamza:

"Ona izin ver! Eğer iyilik için geldiyse, kendisine bol bol iyilik ederiz! Eğer kötülük için geldiyse, onu kendi kılıcıyla öldürürüz!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ona izin veriniz!" buyurdu.

Kapıdaki zât (Bilal-i Habeşî) ona izin verdi.

---

96 İbn İshak, İbn Hişam, 1/368-370, İbn Esîr, Kâmil, 2/85-86, Muhibbü't-Taberî, 1/252, Kurtubî, 11/163-164, İbn Kesîr, Bidâye, 3/79-80.

97 Tâhâ: 1-16.

98 İbn İshak, İbn Hişam, 1/370, İbn Esîr, Kâmil, 2/86, İbn Kesîr, Bidâye, 3/80.

99 Bilâl-i Habeşî (Halebî, 2/15).

Peygamberimiz Aleyhisselam kalkıp ona doğru vardı ve kendisiyle avluda karşılaştı.

Kuşağından ve ridasının toplandığı yerden tutup, kendisine doğru hızlıca çekti ve:

"Ey Hattab'ın oğlu! Neye geldin?!

Vallahi, Allah'ın senin başına bir musibet indirmesine kadar duracağını sanmıyorum" buyurdu.

Hz. Ömer:

"Ey Allah'ın Resûlü! Ben Allah'a, Allah'ın Resûlüne ve Ona Allah'tan gelen şeylere iman edeyim diye senin yanına geldim" dedi.

Bunun üzerine, Peygamberimiz Aleyhisselam "Allahuekber" diyerek tekbir getirdi.

Peygamberimiz Aleyhisselamın ashabından olan ve evde bulunan halk, Hz. Ömer'in Müslüman olduğunu anladılar.[100] Onlar da tekbir getirdiler.

Tekbir sesleri Mekke'nin yollarında duyuldu.

Hz. Ömer der ki:

"Müslüman olup da dövülmeyen, dövmeyen bir kimse görmedim.

Ancak, benim payıma bunlardan hiçbir şeyin düşmediğini gördüm.[101] Kendi kendime:

'Müslümanlar musibetlere uğrarlarken, ben musibete uğramamak istemem!' dedim.[102]

Müslüman olduğum gece, kendi kendime düşündüm ki: Mekke halkından, Resûlullah Aleyhisselama düşmanlıkta en azılısı kim ise, gidip Müslüman olduğumu ona haber vereyim!

'Tamam! Ebu Cehil'e haber vereyim!' dedim.

Sabaha çıktığım zaman, Ebu Cehil'in kapısını çaldım.

Ebu Cehil yanıma çıkıp:

'Hoş geldin kız kardeşimin oğlu! Ne haber getirdin?' dedi.

Kendisine:

'Allah'a ve O'nun Resûlü olan Muhammed'e iman ve kendisinin bildirdiği şeyleri tasdik ettiğimi sana haber vereyim diye geldim' deyince, kapıyı yüzüme çarparcasına kapayıp:

---

100 İbn İshak, İbn Hişam, 1/370-371, İbn Esîr, Kâmil, 2/86, Muhibbü't-Taberî, 1/252, İbn Kesîr, Bidâye, s. 80-81.

101 Ebu Nuaym, Hilye, 1/41, Beyhakî, Delâil, 2/218. İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/149, Muhibbü't-Taberî, 1/253-254, Zehebî, Târîh, s. 178, Heysemî, 9/64.

102 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 44/149, İbn Seyyid, 1/123.

'Allah seni de, senin getirdiğin haberi de kötü etsin, iyilikten uzak kılsın! (Allah senin de belânı versin! Senin getirdiğin haberin de belâsını versin!)' dedi."[103]

Hz. Ömer, Müslüman olduğunu haber vermek için dayısı Velid b. Mugîre'ye[104] nasıl gittiğini ve nasıl karşılandığını da şöyle anlatır:

"Evden çıkıp dayıma gittim. Kendisi Kureyşlilerin eşrafından idi. Kapısını çaldım. İçeriden:

'Kim o?' diye sordu.

'İbn Hattab!' dedim.

Yanıma çıktı. Kendisine:

'Benim müşriklikten çıkıp yeni dine girdiğimi biliyor musun?' dedim.

Dayım bana:

'Sen gerçekten böyle yaptın mı?' diye sordu. Ben:

'Evet, yaptım!' dedim. Dayım:

'Sakın yapma!' dedi. Ben:

'Yapmış bulunuyorum bile![105]

Ey dayım! Ben Allah'a ve Allah'ın Resûlüne iman ettim. Allah'tan başka ilâh bulunmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resûlü olduğuna şehadet ediyorum.

Sen bunu kavmine böylece haber ver!' dedim.

Dayım Velid:

'Kız kardeşimin oğlu! Sen eski işinin üzerinde sebat et! Seni halk kendi halinde bilsin! Er kişi kendi hali üzere sabahlar, kendi hali üzere akşamlar!' dedi.

Kendisine:

'Vallahi benim için iş açıkça belli olmuştur!

Sen benim Müslüman olduğumu kavmine haber ver!' dedim.

Velid:

'Senin bu işini haber veren ilk kişi ben olmayacağım!' dedi[106] ve evine girip kapıyı yüzüme karşı kapadı. Kendi kendime:

'Bu birşey değil!' dedim.

---

103 İbn İshak, İbn Hişam, 1/375, İbn Esîr, Kâmil, 2/87, Muhibbü't-Taberî, 1/254, Halebî, 2/16.

104 Abdurrezzak, 5/327.

105 Beyhakî, Delâil, 2/218, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/149, Muhibbü't-Taberî, 1/253, İbn Seyyid, 1/123, Zehebî, Târîh, s. 178.

106 Abdurrezzak, 5/327.

Kureyş müşriklerinden başka bir adama gidip kapısını çaldım. İçeriden:

'Kim o?' diye sordu.

'İbn Hattab!' dedim.

Yanıma çıktı. Kendisine:

'Benim müşriklikten çıkıp yeni dine girdiğimi biliyor musun?' dedim.

'Sen gerçekten böyle yaptın mı?' diye sordu.

'Evet! Yaptım!' dedim. Bana:

'Sakın yapma!' dedi. Ben:

'Yapmış bulunuyorum bile!' dedim.

O da hemen içeri girip, kapıyı yüzüme karşı kapadı.[107] Kendi kendime:

'Müslümanlar dövülüyor, ben ise dövülmüyorum.[108]

Müslümanları dövüyorlar,[109] ben ise dövülmüyorum.[110] Beni hiç kimse dövmüyor!' dedim.[111] Geri döndüm.[112]

Bana, bir adam:

'Sen Müslümanlığını bildirmek istemiyor musun?' dedi. Ona:

'Evet! Bildirmek istiyorum' dedim.

'Öyle ise, Kureyşliler Hicr'de oturdukları sırada, sır saklamayı bilmeyen filan adama git! İkinizin arasında gizli kalmasını hatırlat!

Kendisine:

'Ben müşriklikten çıktım, başka bir dine girdim' de, yeter. Çünkü, onun sır sakladığı pek azdır' dedi."[113]

Abdullah b. Ömer der ki:

"Babam, Müslüman olduğu zaman 'Kureyşlilerin en çok söz taşıyanı, en çok söz yayanı kimdir?' diye sordu. Kendisine:

'Cemil b. Ma'meru'l-Cumahî'dir!' denildi.

Bunun üzerine, babam onun yanına gitti.

Ben de babamın arkasından gittim. Babam ona:

---

107 Beyhakî, Delâil, 2/218, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/149, Muhibbü't-Taberî, 1/253-254, İbn Seyyid, 1/123, Zehebî, Târîh, s. 178, Heysemî, 9/64.

108 Zehebî, Târîh, s. 178.

109 Ebu Nuaym, Hilye, 1/41, Beyhakî, Delâil, 2/218.

110 Beyhakî, Delâil, 2/218, Zehebî, Târîh, s. 178.

111 Ebu Nuaym, Hilye, 1/41.

112 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/149, İbn Seyyid, 1/123.

113 Ebu Nuaym, Delâil, 1/41, Beyhakî, Delâil, 2/218, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/149, Muhibbü't-Taberî, 1/254, İbn Seyyid, 1/123, Zehebî, Târîh, s. 178. Heysemî, 9/64.

'Ey Cemil, biliyor musun? Ben Müslüman oldum, Muhammed'in dinine girdim' der demez, vallahi Cemil ayağa kalkıverdi.

Acelesinden ridasını sürükleyerek, o önde, babam arkada gittiler. Ben de babamı takip ettim.

Mescid-i Haram'ın kapısına varıldı.

O sırada, Kureyş müşriklerinin ileri gelenleri Kâbe'nin kapısı civarındaki toplantı yerinde bulunuyorlardı.

Cemil, Kâbe'nin kapısında ayakta dikilerek, avazının çıktığı kadar:

'Ey Kureyş cemaati! Haberiniz olsun ki, Ömer b. Hattab dininden çıkmış, başka bir dine girmiştir!' diyerek bağırdı.

Babam ise:

'O yalan söylüyor! Ben Müslüman oldum ve Allah'tan başka ilah bulunmadığına ve Muhammed'in Allah'ın kulu ve resûlü olduğuna şehadet ettim!' deyince, Kureyş müşrikleri babama saldırdılar.

Güneş başlarının üzerinde yükselinceye kadar, babamla Kureyşliler, çarpıştılar.

Sonunda babam yorulup oturdu.

Müşrikler babamın başucuna dikildiler. Babam onlara:

'Siz bana istediğinizi yapın! Allah'a yemin ederim ki, biz üç yüz kişi olsaydık, ya biz yenilir, burayı size bırakırdık; ya da siz yenilir, burayı bize bırakırdınız!' diyordu.

Babam Ömer ile Kureyş müşrikleri bu durumda bulundukları sırada, üzerinde Yemen işi çizgili bir elbise ile nakışlı bir gömlek bulunan, Kureyşlilerden yaşlı bir adam gelip üzerlerine dikildi ve:

'Nedir bu haliniz?' diye sordu. Saldırganlar:

'Ömer dininden çıkmış, başka bir dine girmiştir' dediler. Gelen adam onlara:

'Bırakın onu kendi haline! Adam kendisi için bir iş (bir din) seçmişse, size ne oluyor? Ne istiyorsunuz siz ondan?!

Adiyy b. Ka'b oğullarının size adamlarını böylece teslim edeceklerini (öldürteceklerini) mi sanırsınız?!

Açılın, dağılın adamın başından![114]

---

114 İbn İshak, İbn Hişam, 1/373-374, Hâkim, 3/85, İbn Esîr, Kâmil, 2/86-87, Muhibbü't-Taberî, 1/254-255, Zehebî, Târîh, s. 176, İbn Kesîr, Bidâye, 3/81-82, Halebî, 2/17.

Ben onun koruyucusuyum!' dedi.[115]

Vallahi, onlar babamın üzerinden, bir elbisenin soyuluşu gibi sıyrıldılar, dağıldılar.

Medine'ye hicret ettikten sonra, babama:

'Ey babacığım! Mekke'de, Müslüman olduğun gün seninle çarpışan müşrikleri azarlayıp başından dağıtan adam kimdi?' demiştim. Babam:

'Ey oğulcuğum! O, Âs b. Vâilü's-Sehmî[116] idi' dedi."[117]

Hz. Ömer, Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Yâ Rasûlallah! İçinde İslâmiyeti açıklamadığım bir küfür meclisi bırakmayacağım!" dedikten sonra Mescid-i Haram'a giderek, müşriklerin oradaki toplantı meclislerinde Müslüman olduğunu açıklamış; Allah'tan başka ilah bulunmadığına ve Muhammed Aleyhisselamın Resûlullah olduğuna şahadet getirince müşriklerin saldırısına uğramış; bu onları, onlar bunu dövmeye başlamış; müşriklerin sayısının çoğaldığı sırada, daha önce kendisini korumaya alan Âs b. Vâil yetişip müşriklerin ellerinden Hz. Ömer'i tekrar kurtarmıştır.[118]

Hz. Ömer:

"Yüce Allah İslâm'ı güçlendirinceye kadar, İslâm uğrunda dövmekten, dövülmekten geri kalmadım!" demiştir.[119]

Ashab-ı Kiramdan Abdullah b. Mes'ud da:

"Ömer'in Müslüman oluşu bir fetih idi. Hicreti bir yardım idi. Halifeliği de bir rahmet idi![120] Vallahi, Ömer Müslüman oluncaya kadar Kâbe'nin yanında açıktan namaz kılmadık.[121]

O, Müslüman olunca Kureyş müşrikleriyle dövüştü.[122]

Kendisi, Kâbe'nin yanında namaz kıldı, biz de namaz kıldık!" demiştir.[123]

Allah ondan razı olsun!

---

115 Buhârî, Sahîh, 4/242, Beyhakî, Delâil, 2/221, Zehebî, Târîh, s. 176, Halebî, 2/17.

116 Hz. Ömer'in annesinin annesi Âs b. Vâil'in mensup bulunduğu Sehmîlerden olduğu için, Âs b. Vâil Hz. Ömer'in dayısı sayılırdı (İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/151).

117 İbn İshak, İbn Hişam, 1/374, Hâkim, 3/85, İbn Esîr, Kâmil, 2/87, Muhibbü't-Taberî, 1/255, Zehebî, Târîh, s. 176, Halebî, 2/17.

118 Heysemî, 9/65.

119 Beyhakî, Delâil, 2/219, İbn Seyyid, 1/124, Zehebî, Târîh, s. 179.

120 İbn İshak, İbn Hişam, 1/367, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/152, Heysemî, 9/62, Zürkânî, 1/277.

121 İbn İshak, İbn Hişam, 1/367, Hâkim, 3/83-84, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe. 4/152, Heysemî, 9/63, Halebî, 2/21, Zürkânî, 1/277.

122 İbn İshak, İbn Hişam, 1/367, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe. 4/152.

123 İbn İshak, İbn Hişam, 1/367, Heysemî, 9/62.

Müşriklere Karşı Dârü'l-Erkam'dan Sert Bir Yürüyüş Gösterisi

Hz. Ömer der ki:

"Müslüman olduğum ve Peygamber Aleyhisselamla ashabının da müşriklerden gizlendikleri sırada:[124]

'Yâ Rasûlallah! Biz, ister ölü, ister diri olalım;[125] hak üzere değil miyiz?' dedim.

Resûlullah Aleyhisselam:

'Evet![126] Varlığım Kudret Elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki; siz, ister ölü olunuz, ister diri olunuz,[127] hiç şüphesiz hak üzeresiniz!' buyurdu.[128]

Bunun üzerine:

'Yâ Rasûlallah! Biz hak üzere bulunduğumuza, onlar bâtıl üzere olduklarına göre, biz ne diye dinimizi gizliyoruz?![129]

Vallahi, biz İslâmiyeti küfre karşı açıklamaya daha haklı, daha lâyıkız! Allah'ın dini Mekke'de muhakkak üstün gelecektir!

Kavmimiz bize karşı taşkınlık etmek isterlerse, kendileriyle çarpışırız. İnsaflı davranmak isterlerse, onu da kabul ederiz!' dedim.[130]

Resulullah Aleyhisselam:

'Biz, sayıca çok azız!' buyurunca:

'Seni hak din ve Kitab ile peygamber gönderen Allah'a yemin ederim ki;[131] hiç çekinmeden, korkmadan,[132] oturup İslâm inanç esaslarını açıklamadığım bir küfür meclisi kalmayacaktır![133]

Seni hak din ve Kitab ile peygamber gönderen Allah'a yemin ederim ki; biz muhakkak ortaya çıkacağız!' dedim.[134]

İki saf halinde çıktık. Saflardan birinin başında Hamza, diğer safın başında ben vardım.[135]

---

124 Halebî, 2/21.

125 Ebu Nuaym, Delâil, 1/242, Muhibbü't-Taberî 1/246, 256, Diyarbekrî, 1/296, Halebî, 2/21-22, Zürkânî, 1/275.

126 Ebu Nuaym, Delâil, 1/242, Muhibbü't-Taberî, 1/246, Zehebî, Târîh, s. 180, Diyarbekrî, 1/296, Halebî, 1/21, Zürkânî, 1/275.

127 Ebu Nuaym, Delâil, 1/242, Muhibbü't-Taberî, 1/246, Diyarbekrî, 1/296, Halebî, 2/22, Zürkânî, 1/275.

128 Ebu Nuaym, Deâil, 1/242, Muhibbü't-Taberî, 1/246, Zehebî, Târîh, s. 180, Diyarbekrî, 1/296, Halebî, 2/22, Zürkânî, 1/275.

129 Muhibbü't-Taberî, 1/246, 256, Diyarbekrî, 1/296, Zürkânî, 1/275.

130 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/150.

131 Muhibbü't-Taberî, 1/246, 256, Diyarbekrî, 1/296, Halebî, 2/22, Zürkânî, 1/275.

132 Muhibbü't-Taberî, 1/256, Halebî, 2/22.

133 Muhibbü't-Taberî, 1/256, Diyarbekrî, 1/296, Halebî, 2/22.

134 Ebu Nuaym, Delâil, 1/242, Muhibbü't-Taberî, 1/246, Halebî, 2/22.

135 Ebu Nuaym, Delâil, 1/242, Muhibbü't-Taberî, 1/246, Zehebî, Târîh, s. 180, Diyarbekrî, 1/296, Halebî, 2/22, Zürkânî, 1/275.

Sert adımlarla, yerin topraklarını un gibi tozuta tozuta,[136] Mescid-i Haram'a girdik.

Kureyş müşrikleri bir bana, bir Hamza'ya bakıyorlardı.

Onlar, o gün bir benzerine daha uğramadıkları hüzün ve kedere uğradılar.

O zaman, Resûlullah Aleyhisselam, bana:

'Hak ile bâtılı ayırdı!' diye, 'Fâruk' adını verdi."[137]

Müşriklerin Peygamberimiz Aleyhisselamı Öldürmeye Yemin Etmeleri

Peygamberimiz Aleyhisselamın İslâm davasından vazgeçmediği takdirde öldürülmek üzere kendilerine teslimi için Kureyş müşriklerinin Ebu Talib'e yaptıkları teklifler neticesiz kalmıştı.[138]

Habeş ülkesine çıkan İslâm Muhacirleri Habeş Necaşî'si tarafından korunarak emniyet ve huzura kavuşmuş, Hz. Hamza ve onun arkasından da Hz. Ömer Müslüman olup Peygamberimiz Aleyhisselamla ashabının yanında yer almış,[139] İslâmiyet Arap kabileleri arasında duyulmaya ve yayılmaya başlamış bulunuyordu.[140]

Hele Necaşî'nin Hz. Cafer ve arkadaşlarına yaptığı ikramlar, Kureyş müşriklerinin çok ağırlarına gitmiş,[141] onları, Peygamberimiz Aleyhisselama ve ashabına karşı son derece kızdırmıştı.[142]

Bunun üzerine, müşrikler, Peygamberimiz Aleyhisselamı öldürmek hususunda birleştiler[143] ve:

"Onu, gizlice veya açıktan, muhakkak öldüreceğiz!" diyerek, öldürmeye yemin ettiler.

---

136 Ebu Nuaym, Delâil, 1/242, Muhibbü't-Taberî, 1/246, Diyarbekrî, 1/296, Halebî, 2/22, Zürkânî, 1/275.

137 Ebu Nuaym, Delâil, 1/242, Muhibbü't-Taberî, 1/246, Zehebî, Târîh, s. 180-181, Diyarbekrî, 1/296, Halebî, 2/22, Zürkânî, 1/275.

138 İbn İshak, İbn Hişam, 1/285, İbn Sa'd, 1/202, Belâzurî, Ensâb, 1/229-232, Yakubî, 2/25-31, Taberî, Târîh, 2/220, İbn Esîr, Kâmil, 2/65, İbn Seyyid, 1/100, Zehebî, Târîh, s. 152, İbn Kesîr, Bidâye, 3/48, Halebî, 1/463.

139 İbn İshak, İbn Hişam, 1/375.

140 İbn İshak, İbn Hişam, 1/375, Kastallânî, Mevâhib, 1/67, Halebî, 2/26.

141 İbn Sa'd, 1/208, Halebî, 2/26.

142 İbn Sa'd, 1/208.

143 İbn Sa'd, 1/208, Yakubî, 2/31, Ebu Nuaym, Delâil, 1/272, Beyhakî, Delâil, 2/311, İbn Seyyid, 1/126, Zehebî, Târîh, s. 221, İbn Kesîr, Bidâye, 3/84, Kastallânî, Mevâhib, 1/67, Diyarbekrî, 1/297, Halebî, 2/26.

Ebu Talib Kureyş müşriklerinin bu cinayeti işlemeye azimli olduklarını görünce, kardeşinin oğlunun hayatı hakkında korkuya düştü.

Kureyş müşriklerinin Kâbe çevresinde toplanmış bulundukları bir sırada, gidip Kâbe örtüsünün arasına girdi.

Kureyş müşriklerinin zulümlerinden Allah'a şikayetlendi:

"Ey Allah! Kavmimiz bana karşı azgınlığa ve taşkınlığa kalkıştı!

Bize acele yardımını yetiştir! Onların önlerine geril! Kardeşimin oğlunu öldürmelerine imkân verme!" diyerek Allah'a yalvardı.

Kureyş müşrikleri:

"Şu yalancı ve akılsız [hâşâ!] adam öldürülmedikçe, bizimle Hâşim ve Muttalib oğulları arasında ne barış, ne akrabalık ve ahid, ne de dokunulmazlık var!" dediler.[144]

Hâşim ve Muttalib Oğullarının Şı'b-ı Ebu Talib'de Toplanmaları

Ebu Talib Hâşim ve Muttalib oğullarını yanında topladı.

Peygamberimiz Aleyhisselamı kendilerine ait Şı'b'da,[145] yanlarında bulundurmalarını ve onu -öldürmek isteyenlere karşı- korumalarını onlara emretti.[146] Müslüman olan olmayan, hepsi; kimi din ve iman, kimisi de -müşrik olmalarına rağmen- aile ve akrabalık gayretiyle, bu hususta birleştiler.[147]

Muttalib oğulları da, Hâşim oğullarının yanında yer aldılar.[148]

Zaten, Muttalib oğullarıyla Haşim oğulları, bir soy sayılırlardı.[149] Hâşim b. Abdi Menaf'ın, kardeşi Muttalib'e vasiyeti üzerine, Hâşim oğulları öteden beri birlikte hareket ederlerdi.[150]

---

144 Belâzurî, Ensâb, 1/230.

145 Haşimoğullarının Şı'b'ı, Hacun'da idi (Halebî, 1/102). Hacun da, Mekke'nin yukarı kısmında, Mekkelilerin yanında kabirleri bulunan bir tepecik olup, Kâbe'ye uzaklığı bir buçuk mildir. (Yâkût, 2/225). Şı'b'da bulunan konak Hâşim b. Abdi Menaf'ın birtakım evlerden oluşan evi barkı olup, kendisinin vefatından sonra oğlu Abdulmuttalib'e geçmişti (İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 3/360-361). Abdulmuttalib, gözlerine zaaf geldiği zaman, bu evleri oğulları arasında bölüştürmüştü. Hâşimoğullarının bütün menzil ve meskenleri Şı'b'da idi. (Yâkût, 3/347).

146 Ebu Nuaym, Delâil, 1/272, Beyhakî, Delâil, 2/311, Zehebî, Târîh, s. 221, İbn Kesîr, Bidâye, 3/84, Kastallânî, Mevâhib, 1/67.

147 Belâzurî, Ensâb, 1/230, Ebu Nuaym, Delâil, 1/272-273, Beyhakî, Delâil, 2/311-332, İbn Kayyım, 2/51, İbn Seyyid, 1/126, Zehebî, Târîh, s. 221, İbn Kesîr, Bidâye, 3/84, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 9, Kastallânî, Mevâhib, 1/67, Diyarbekrî, 1/297, Halebî, 2/25-26.

148 İbn Sa'd, 1/209, 188, İbn Seyyid, 1/126, Halebî, 2/26.

149 Ahmed b. Hanbel, 4/85, Buhârî, Sahîh, 4/57, Belâzurî, Ensâb, 1/230, Halebî, 2/26.

150 İbn Sa'd, 1/79.

Cahiliye devrinde de, İslâm devrinde de onlardan ayrılmadılar.[151] Nübüvvetin altıncı yılından sonra,[152] yedinci yılında,[153] Muharrem hilalinin doğduğu gece,[154] Ebu Talib başlarında olmak üzere, Peygamberimiz Aleyhisselam ve bütün Haşim ve Muttalib oğulları Şı'b'da toplandılar.[155] Hâşim oğullarından yalnızca Ebu Leheb, Şı'b'a girmediği gibi, Hâşim ve Muttalib oğullarına karşı, müşrikleri desteklemeye devam etti.[156] Amca oğulları olan Abduşşems ve Nevfel oğulları da, Haşim ve Muttalib oğullarını desteklemediler.[157]

151 İbn Kayyım, 2/73.

152 Yakubî, 2/31, İbn Abdilberr, 1/27, Diyarbekrî, 1/297-298.

153 İbn Sa'd, 1/209, İbn Cevzî, 1/197, İbn Kayyım, 2/51, İbn Seyyid, 1/129, Kastallânî, Mevâhib, 1/67, Diyarbekrî, 1/297, Halebî, 2/26.

154 İbn Sa'd, 1/209, İbn Kayyım, 2/51, İbn Seyyid, 1/129, Kastallânî, Mevâhib, 1/67, Diyarbekrî, 1/297, Halebî, 2/26.

155 Belâzurî, Ensâb, 1/230, Taberî, Târîh, 2/225.

156 İbn İshak, İbn Hişam, 1/376, İbn Sa'd, 1/188, 209, Belâzurî, Ensâb, 1/230, Taberî, Târîh, 2/225, İbn Hazm, Cevâmi, s. 64, İbn Cevzî, 1/197, İbn Kayyım, 2/51, Halebî, 2/25.

157 Halebî, 2/26.

Sekizinci Bölüm

MEKKE AMBARGO UYGULUYOR

MEKKE AMBARGO UYGULUYOR

Müşriklerin, Hâşim ve Muttalib Oğullarına İçtimaî ve İktisadî Ambargo Uygulamaları

Hâşim ve Muttalib oğullarının Müslüman olan ve olmayanlarının tümünün Şı'b'da toplandıklarını ve Peygamberimiz Aleyhisselamı korumaya azmettiklerini görünce,[1] Kureyş müşrikleriyle Kinane'ler,[2] Mekke'nin yukarı tarafında, kabirler yanındaki[3] "Kinane oğullarının Hayf'ı" diye anılan Muhassab'da[4] toplandılar.[5]

Hâşim oğulları ile Muttalib oğullarına karşı:[6]

1. Öldürmek için[7] Peygamberimiz Aleyhisselam kendilerine[8] teslim edilinceye kadar, Haşim oğullarından gelecek barış dileği asla kabul edilmemek,

2. Kendilerine acınmamak,[9]

---

1 Ebu Nuaym, Delâil, 1/273, Beyhakî, Delâil, 2/312, İbn Seyyid, 1/126, Zehebî, Târîh, s. 221, İbn Kesîr, Bidâye, 3/84, Halebî, 2/26.

2 Ahmed b. Hanbel, 2/237, Buhârî, Sahîh, 2/158, Müslim, 2/952, Beyhakî, Sünen, 9/160, İbn Cevzî, 1/199, Halebî, 2/25, Zürkânî, 1/278.

3 Diyarbekrî, 1/297, Halebî, 2/25.

4 Muhassab; Mekke ile Mina arasında bir yer olup, Mina'ya Mekke'den daha yakındır. (Yâkût, 5/62).

5 Ahmed b. Hanbel, 2/237, Buhârî, Sahîh, 2/158, Müslim, 2/952, İbn Cevzî, 1/199, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 9, Halebî, 2/25, Zürkânî, 1/278.

6 İbn İshak, İbn Hişam, 1/375, Ahmed b. Hanbel, 2/237, Buhârî, Sahîh, 2/158, Müslim, 2/952, Belâzurî, Ensâb, 1/234, Taberî, Târîh, 2/225, Ebu Nuaym, Delâil, 1/273, Beyhakî, Delâil, 2/312, İbn Cevzî, 1/199, İbn Esîr, Kâmil, 2/87, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 9, Diyarbekrî, 1/297.

7 Ebu Nuaym, Delâil, 1/273, Beyhakî, Delâil, 2/312, İbn Seyyid, 1/126, Zehebî, Târîh, s. 221, İbn Kesîr, Bidâye, 3/84, Kastallânî, Mevâhib, 1/67, Diyarbekrî, 1/297, Halebî, 2/25.

8 Ahmed b. Hanbel, 2/237, Buhârî, Sahîh, 2/158, Müslim, 2/952, Ebu Nuaym, Delâil, 1/273, Beyhakî, Delâil, 2/312, İbn Cevzî, 1/197, İbn Kayyım, 2/51, 221, İbn Kesîr, Bidâye, 3/84, Kastallânî, Mevâhib, 1/67. Diyarbekrî, 1/297, Halebî, 2/25.

9 Ebu Nuaym, Delâil, 1/273, Beyhakî, Delâil, 2/312, İbn Seyyid, 1/126, Zehebî, Târîh, s. 221, İbn Kesîr, Bidâye, 3/84, Halebî, 2/25.

3. Onlara kız vermemek, onlardan kız almamak,[10]

4. Onlara birşey satmamak,[11]

5. Onlardan birşey satın almamak,[12]

6. Onlarla oturmamak, görüşmemek,[13] konuşmamak,[14]

7. Onların evlerine girmemek[15] üzere, küfür üzerinde[16] aralarında anlaştılar.[17] Kararlaştırıp üzerinde anlaştıkları bu maddeleri bir sahifeye yazdılar.[18] Sahifenin üzerine üç mühür bastılar.[19]

Verdikleri sözlerinde durmalarını sağlamak için de[20] onu Kâbe'nin içine astılar.[21]

Bu sahifeyi yazan Mansur b. İkrime idi.[22]

---

10 İbn İshak, İbn Hişam, 1/375, İbn Sa'd, 1/188, Ahmed b. Hanbel, 2/237, Buhârî, Sahîh, 2/158, Müslim, 2/952, Taberî, Târîh, 2/225, İbn Cevzî, 1/197, İbn Esîr, 2/87, İbn Kesîr, Bidâye, 3/86, Kastallânî, Mevâhib, 1/67, Halebî, 2/25.

11 İbn İshak, İbn Hişam, 1/375, İbn Sa'd, 1/188, Ahmed b. Hanbel, 2/237, Buhârî, Sahîh, 2/158, Müslim, 2/952, Belâzurî, Ensâb, 1/234, Taberî, Târîh, 2/225, Ebu Nuaym, Delâil, 1/273, Beyhakî, Delâil, 2/312, İbn Hazm, Cevâmi, s. 64, İbn Cevzî, 1/197, İbn Esîr, 2/83, İbn Kayyım, 2/51, İbn Seyyid, 1/126, Zehebî, Târîh, s. 221, İbn Kesîr, Bidâye, 3/84, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 9, Kastallânî, Mevâhib, 1/67, Diyarbekrî, 1/297, Halebî, 22/25.

12 İbn İshak, İbn Hişam, 1/375, İbn Sa'd, 1/188, Ahmed b. Hanbel, 2/237, Buhârî, Sahîh, 2/158, Müslim, 2/952, Taberî, Târîh, 2/225, İbn Cevzî, 1/197, İbn Esîr, Kâmil, 2/87, İbn Cevzî, 1/197, İbn Esîr, Kâmil, 2/87, İbn Kesîr, Bidâye, 3/86, Kastallânî, Mevâhib, 1/67, Halebî, 2/25.

13 İbn Sa'd, 1/188, Belâzurî, Ensâb, 1/234, Ebu Nuaym, Delâil, 1/273, Beyhakî, Delâil, 2/312, İbn Hazm, Cevâmi, s. 64, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/26, İbn Kayyım, 2/51, Zehebî, Târîh, s. 221, İbn Kesîr, Bidâye, 3/84, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 9.

14 İbn Sa'd, 1/188, Belâzurî, Ensâb, 1/234, İbn Hazm, Cevâmi, s. 64, İbn Esîr, 1/26, İbn Kayyım, 2/51, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 9.

15 Ebu Nuaym, Delâil, 1/273, Beyhakî, Delâil, 2/312, İbn Kesîr, Bidâye, 3/84.

16 Ahmed b. Hanbel, 2/237, Buhârî, Sahîh, 2/158, Müslim, 2/952, Ebu Nuaym, Delâil, 1/273, Beyhakî, Sünen, 9/160, İbn Cevzî, 1/199.

17 İbn İshak, İbn Hişam, 1/375, Ahmed b. Hanbel, 2/237, Buhârî, Sahîh, 2/158, Müslim, 2/952, Taberî, Târîh, 2/225, Ebu Nuaym, Delâil, 1/273, Beyhakî, Sünen, 9/160, İbn Cevzî, 1/199.

18 İbn İshak, İbn Hişam, 1/375-376, İbn Sa'd, 1/208-210, Belâzurî, Ensâb, 1/234, Taberî, Târîh, 2/225, Ebu Nuaym, Delâil, 1/273, Beyhakî, Delâil, 2/312, İbn Esîr, Kâmil, 2/87, İbn Kayyım, 2/51, İbn Seyyid, 1/126, Zehebî, Târîh, s. 221, İbn Kesîr, Bidâye, 3/86, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 9, Kastallânî, Mevâhib, 1/67, Diyarbekrî, 1/297, Halebî, 2/25.

19 İbn Sa'd, 1/209.

20 İbn İshak, İbn Hişam, 1/376, Taberî, Târîh, 2/225, İbn Esîr, Kâmil, 2/87, İbn Kesîr, Bidâye, 3/86, Halebî, 2/25.

21 İbn İshak, İbn Hişam, 1/376, İbn Sa'd, 1/209

22 İbn İshak, İbn Hişam, 1/376, İbn Sa'd, 1/209, Belâzurî, Ensâb, 1/235, Yakubî, 2/31, Taberî, Târîh, 2/229, Süheylî, 3/352, İbn Kayyım, 2/51, İbn Kesîr, Bidâye, 3/86, Suyutî, Hasâis, 1/377, Kastallânî, Mevâhib, 1/67, Diyarbekrî, 1/297.

Sahifeyi yazdığı gün,[23] Peygamberimiz Aleyhisselam dua edince,[24] Mansur'un eli[25] çolak oldu,[26] kurudu.[27]

Bunun üzerine, Kureyş müşrikleri aralarında:

"Hâşim oğullarına zulmettik de,[28] işte bakınız! Mansur b. İkrime musibete uğradı!" demeye başladılar.[29]

Bu zulüm sahifesinin Ebu Cehil'in anası[30] veya halası Ümmü'l-Cülas'ın[31] ve daha başkalarının yanında bulundurulduğu da rivayet edilir.[32]

Sanıldığına göre; sahifenin şahıslar yanında bulundurulуşu, Kâbe'nin içine asılışından önce idi.[33]

Ebu Talib'in Kureyşlileri Uyarışı ve Kendisine Karşı Saygılı ve Merhametli Davranmaya Çağırışı

Kureyş müşriklerinin, Haşim ve Muttalib oğullarına karşı aldıkları acımasız tedbirler üzerine, Ebu Talib söylediği bir manzumesinde:

Lüeyy oğullarına ve bilhassa onlardan Ka'b oğullarına;

Muhammed Aleyhisselamın, Musa Aleyhisselam gibi bir peygamber olduğunu eski semavî kitablarda yazılı bulduklarını kendilerinin de bildiklerini; Kâbe duvarına astıkları yazının, başlarına ancak uğursuzluk ve felaket getireceğini hatırlattı.

Suçsuzlar suçlu durumuna düşmeden ayılmalarını, fesatçılara uyup aradaki akrabalık ve dostluk bağlarını koparmamalarını, sonucu çok acı olabilecek kanlı bir savaşı davet etmemelerini tavsiye etti.

Zağlı kılıçlarla boyunlar ve kollar kesilip başlar uçurulmadan, Muhammed Aleyhisselamı kendilerine teslim edebileceğini hiç ummamalarını, babaları

---

23 İbn İshak, İbn Hişam, 1/376, Belâzurî, Ensâb, 1/235, Yakubî, 2/31.

24 İbn İshak, İbn Hişam, 1/376.

25 İbn İshak, İbn Hişam, 1/376, İbn Sa'd, 1/209, Belâzurî, Ensâb, 1/235, Taberî, Târîh, 2/229, Ebu Nuaym, Delâil, 1/278, Süheylî, 3/352, İbn Kayyım, 2/51, İbn Seyyid, 1/129, İbn Kesîr, Bidâye, 3/86, Kastallânî, Mevâhib, 1/67, Diyarbekrî, 1/297.

26 İbn İshak, İbn Hişam, 1/376, İbn Sa'd, 1/209, Belâzurî, Ensâb, 1/235, Yakubî, 2/31, Taberî, Târîh, 2/229, Ebu Nuaym, Delâil, 1/278, Süheylî, 3/352, İbn Kayyım, 2/51, İbn Seyyid, 1/129, İbn Kesîr, Bidâye, 3/86, Suyutî, Hasâis, 1/377, Kastallânî, Mevâhib, 1/67, Diyarbekrî, 1/297.

27 Suyutî, Hasâis, 1/377.

28 İbn Kesîr, Bidâye, 3/86, Suyutî, Hasâis, 1/375.

29 İbn Sa'd, 1/209, İbn Kesîr, Bidâye, 3/86, Suyutî, Hasâis, 1/377.

30 Belâzurî, Ensâb, 1/235.

31 İbn Sa'd, 1/209.

32 Belâzurî, Ensâb, 1/235.

33 Halebî, 2/25.

Hâşim'in vasiyetini tutan Hâşim oğullarının hiçbir zaman savaşmaktan yılmayacaklarını hatırlattı.[34]

Ebu Talib'in Peygamberimiz Aleyhisselam İçin Her Gece Koruma Tedbiri Alışı

Ebu Talib; Peygamberimiz Aleyhisselama herhangi bir kötülük veya suikastta bulunmak isteyeceklere karşı bir koruma tedbiri olmak üzere her gece, yatağa yatılacağı zaman herkesin gözü önünde, Peygamberimiz Aleyhisselama yatağına yatmasını söyler; halk uykuya dalınca da oğullarından veya kardeşlerinden ya da amca oğullarından birisine, Peygamberimiz Aleyhisselamın yatağına yatmasını emreder. Peygamberimiz Aleyhisselama da onun yatağında uyumasını söylerdi.[35]

Şı'b Sakinlerinin Yokluk ve Açlık Sıkıntısına Düşmeleri

Kureyş müşrikleri; Peygamberimiz Aleyhisselamı ve Peygamberimiz Aleyhisselamın kabile halkı olan Hâşim oğullarıyla Muttalib oğullarını, Şı'b'da[36] üç yıl kuşatıp gözaltında tuttular.[37]

Onlara sıkı bir içtimaî ve iktisadî ambargo uyguladılar.

Çarşı ve pazarların, Şı'b sâkinlerine giden yollarını kestiler,[38] Şı'b'a yiyecek ve katık gitmesini önlediler.[39]

Kureyş müşrikleri; Mekke'den gelen yiyecekleri veya satılan herhangi bir şeyi Şı'b'a bırakmamakta, hemen varıp onları kendileri satın almakta,[40] Şı'b sakinlerini açlıktan öldürüp,[41] böylece Peygamberimiz Aleyhisselamın kanını dökmeye muvaffak olabileceklerini ummaktaydılar.[42]

---

34 İbn İshak, İbn Hişam, 1/377-379, İbn Kesîr, Bidâye, 3/87.

35 Ebu Nuaym, Delâil, 1/273, Beyhakî, Delâil, 2/312, İbn Seyyid, 1/127, Zehebî, Târîh, s. 221, İbn Kesîr, Bidâye, 3/84, Halebî, 2/34, Zürkânî, 1/279.

36 İbn Sa'd, 1/188, Yakubî, 2/31, İbn Hazm, Cevâmi, s. 64, İbn Abdilberr, 1/37, İbn Kayyım, 2/51.

37 Vâkıdî, Megâzî, 2/828, İbn Sa'd, 1/188, Belâzurî, Ensâb, 1/234, Yakubî, 2/31, Taberî, Târîh, 2/225, Ebu Nuaym, Delâil, 1/273, Beyhakî, Delâil, 2/312, İbn Hazm, Cevâmi, s. 64, İbn Abdilberr, 1/37, İbn Esîr, Kâmil, 2/88, 89, İbn Kayyım, 2/51, İbn Seyyid, 1/127, Zehebî, Târîh, s. 221, İbn Kesîr, Bidâye, 3/84, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 9, Suyutî, Hasâis, 1/374, Diyarbekrî, 1/298.

38 Ebu Nuaym, Delâil, 1/273, Beyhakî, Delâil, 2/312, İbn Seyyid, 1/126, Zehebî, Târîh, s. 221, İbn Kesîr, Bidâye, 3/84.

39 İbn Sa'd, 1/209, Belâzurî, Ensâb, 1/234, Ebu Nuaym, Delâil, 1/273, İbn Cevzî, 1/197, İbn Kayyım, 2/51.

40 Ebu Nuaym, Delâil, 1/273, Beyhakî, Delâil, 2/312, İbn Seyyid, 1/126.

41 Ebu Nuaym, Delâil, 1/273.

42 Ebu Nuaym, Delâil, 1/273, Beyhakî, Delâil, 2/312, İbn Seyyid, 1/126, İbn Kesîr, Bidâye, 3/84.

Şı'b sakinlerinin hac mevsimlerinde -dinî geleneğe uyarak- Şı'b'dan çıkıp alışverişte bulunmalarına her ne kadar engel olmamakta iseler de,[43] Mekke çarşısına bir deve yükü yiyecek geldiği ve Şı'b sakinlerinden birisi çoluk çocuğu için biraz yiyecek almak üzere oraya vardığı zaman, Ebu Leheb hemen erzak yüklerinin başına dikilir:

"Ey tüccar topluluğu! Muhammed'in ashabına fiyatları öyle yükseltiniz ki, onlar yanınızdaki şeylerden birşey alamasınlar!

Siz benim zengin ve verdiği sözü yerine getirir bir kimse olduğumu bilirsiniz.[44] Böyle yapmanızdan size bir zarar gelmeyeceğine ben kefilim!" der;[45]

Tüccarlar da meta'larının fiyatını öyle kat kat arttırırlardı ki, Müslümanlar açlıktan ağlaşan çocuklarının yanına, ellerinde onlara yedirecek birşey bulunmaksızın dönmek zorunda kalırlardı.

Ertesi gün sabahleyin, tüccarlar Ebu Leheb'in yanına varırlar; o da kalan yiyecek ve giyecekleri onlardan yüksek fiyatla satın alıp,[46] mü'minleri ve yanındakileri aç ve çıplak bırakırdı.[47]

Şı'b sakinlerini geçindirmek için Peygamberimiz Aleyhisselam bütün malını harcadı.

Hz. Hatice de Ebu Talib de bu yolda bütün mallarını harcadılar.[48]

Yiyecek birşey bulunup satın alınmadığı için açlıktan ölenler,[49]

Ağaç yapraklarını yiyenler,[50]

Buldukları kuru deri parçalarını su içinde yumuşatıp ateşe tuttuktan sonra, onunla üç gün idare edenler oldu![51]

Açlıktan ağlaşan çocukların feryatları, Şı'b'ın arkasından duyulmaya başladı.[52]

Müşriklerden kimisi bundan sevinç, kimisi de üzüntü duymakta; üzüntü duyanları, "Bakınız! Sahifeyi yazan Mansur b. İkrime nasıl felakete uğradı!" demekte idi.[53]

---

43 İbn Sa'd, 1/209, Belâzurî, Ensâb, 1/234, İbn Cevzî, 1/197, Diyarbekrî, 1/297.
44 Süheylî, 3/354-355, Halebî, 2/25-26.
45 Süheylî, 3/355.
46 Süheylî, 3/355, Halebî, 2/26.
47 Süheylî, 3/355.
48 Yakubî, 2/31.
49 Belâzurî, Ensâb, 1/234, Ebu Nuaym, Delâil, 1/273.
50 Süheylî, 3/354, Halebî, 2/25.
51 Süheylî, 3/354.
52 İbn Sa'd, 1/209, Belâzurî, Ensâb, 1/234, Beyhakî, Delâil, 2/312, İbn Kayyım, 2/51, İbn Kesîr, Bidâye, 3/86.
53 İbn Sa'd, 1/209.

Kureyş müşrikleri Şı'b sakinlerine birşey göndermemekte, akrabalarına birşey göndermek isteyenler de, onu ancak gizlice salabilmekte idiler.[54]

Ebu Cehil Şı'b'ı sık sık gözetler dururdu.

Hz. Abbas, bir gün yiyecek satın almak için Şı'b'dan çıkmıştı.

Ebu Cehil ona çatmak istedi. Fakat, Allah onu Ebu Cehil'in şerrinden korudu.

Hz. Hatice, Zem'a b. Esved'e:

"Ebu Cehil'e bir söz dinlet" diye bir haber saldı.

O da söz dinletti, Ebu Cehil geri durdu.[55]

Hakîm b. Hizam; bir ticaret kafilesiyle, Şam'dan buğday yükleyip getirmişti.

Üzerine, buğday yüklediği bir deveyi, gizlice, Şı'b yoluna yöneltti, arkasına vurup Şı'b sakinlerinin yanına soktu. Onlar da, devenin üzerindeki buğdayı aldılar.[56]

Yine Hakîm b. Hizam; başka bir gece, devenin üzerine un yükleyip Şı'b'ın içine saldı.[57]

Hişam b. Amr da; bir gece, deveye yiyecek yükleyip Şı'b'ın ağzına kadar götürdü. Devenin başından yularını çözdü. İki böğrüne vurup onu Şı'b'a soktu.[58]

Hişam b. Amr Şı'b sakinlerine böyle yardım etmekte devam etti.[59]

Başka bir gecede üç yük yiyecek gönderdi.

Kureyş müşrikleri bunu öğrenince, sabahleyin ona bu hususta ihtarda bulundular. Hişam da:

"Ben artık böyle birşeyi tekrarlar ve size aykırı davranır değilim!" dedi.

Bunun üzerine, müşrikler onun yanından ayrıldılar.

Fakat, Hişam; bundan sonra, tekrar Şı'b sakinlerine geceleyin bir veya iki deve yükü daha yiyecek salınca, müşrikler ona ağır sözler söylediler.[60] Hatta, onu öldürmeye kalktılar![61]

---

54 İbn İshak, İbn Hişam, 1/379, Taberî, Târîh, 2/225, İbn Esîr, Kâmil, 2/87, Zehebî, Târîh, s. 223, Kastallânî, Mevâhib, 1/67, Diyarbekrî Târîh, 1/297.

55 Belâzurî, Ensâb, 1/235.

56 Zübeyr b. Bekkâr, s. 355.

57 Belâzurî, Ensâb, 1/235.

58 İbn İshak, İbn Hişam, 2/14, Belâzurî, Ensâb, 1/235, Ebu Nuaym, Delâil, 1/273, İbn Esîr, Kâmil, 2/88, İbn Kesîr, Bidâye, 3/96.

59 İbn İshak, İbn Hişam, 2/14, Ebu Nuaym, Delâil, 1/275.

60 İbn Seyyid, 1/128, Halebî, 2/34, Zürkânî, 1/290.

61 A. Zeynî Dahlan, 1/137.

Ebu Süfyan b. Harb:

"Bırakınız adamı! Şı'b'daki akrabalarına iyilik etmiş!

Vallahi, keşke biz de onun yaptığı gibi yapaydık! Ne güzel olurdu!" diyerek, onu kayırdı.[62]

Hakîm b. Hizam; bir gün, kölesinin sırtına biraz buğday yükleyip Peygamberimiz Aleyhisselamın zevcesi Hz. Hatice'ye götürmek üzere Şı'b'a giderken, yolda Ebu Cehil'e rastladı.

Ebu Cehil hemen Hakîm'in yakasına yapıştı.

"Demek sen Haşim oğullarına yiyecek götürüyorsun ha?!

Vallahi, ben seni Mekke'de rezil etmedikçe, buradan ne sen ileri geçebilirsin, ne de yiyecek geçebilir!" dedi.

O sırada, Ebu'l-Bahterî b. Hişam, yanlarına geldi. Ebu Cehil:

"O," dedi, "Hâşim oğullarına yiyecek taşıyor!?"

Ebu'l-Bahterî:

"Halasına ait olup yanında bulunan bir yiyeceği ona götürmesine sen nasıl engel olursun?!

Çekil adamın yolundan, gideceği yere gitsin!" dedi.

Ebu Cehil kabul etmedi ve hatta Hakîm'in veya kölesinin yakasına yapışınca, Ebu'l-Bahterî kızdı. Eline geçirdiği bir deve çenesi kemiği ile vurup Ebu Cehil'in başını yardı, kendisini yere yıktı, tepeledi, tekmeledi durdu.[63]

Hz. Hamza oraya yakın bir yerde bulunuyor ve onları seyrediyordu.

Müşrikler ise, aralarında geçen bu gibi hadiseleri Peygamberimiz Aleyhisselamla ashabının görüp veya işitip kendilerine gülmelerini hiç istemezlerdi.[64]

Müşriklerin Kuraklık ve Kıtlık Azabına Uğramaları

Peygamberimiz Aleyhisselam; Kureyş müşriklerinin kendisini dinlemediklerini,[65] yalanlayıp durduklarını,[66] İslâmiyete karşı çok yavaş ve isteksiz davrandıklarını[67] ve sırt çevirdiklerini[68] görünce:

---

62 İbn Seyyid, 1/128, Halebî, 2/34, Zürkânî, 1/290.

63 İbn İshak, İbn Hişam, 1/379-380, Taberî, Târîh, 2/225, Ebu Nuaym, Delâil, 1/275, İbn Esîr, Kâmil, 2/87-88, İbn Seyyid, 1/128, Zehebî, Târîh, s. 223, İbn Kesîr, Bidâye, 3/87-88, Halebî, 2/34.

64 İbn İshak, İbn Hişam, 1/379-380, Taberî, Tefsîr, 2/225, Ebu Nuaym, Delâil, 1/275-276, İbn Esîr, Kâmil, 2/87-88, Zehebî, Târîh, s. 223, İbn Kesîr, Bidâye, 3/88.

65 Ahmed b. Hanbel, 1/381, Tirmizî, Sünen, 5/379.

66 Râzî, 27/242, Hâzin, 4/113.

67 Buhârî, Sahîh, 6/19, Taberî, Tefsîr, 25/111, Beyhakî, Delâil, 2/326, Zehebî, Târîh, s. 225, İbn Kesîr, Bidâye, 3/107, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/28.

68 Müslim, 4/2156, Taberî, Tefsîr, 25/112, Beyhakî, Delâil, 2/227, Zehebî, Târîh, s. 226, İbn Kesîr, Bidâye, 3/107, Hâzin, 4/113.

"Ey Allah! Şunlara da, Yusuf Aleyhisselamın zamanındaki yedi (kıtlık) yılı gibi, yedi (kıtlık azabı) verip[69] bana yardım et!" diyerek,[70] Kureyş müşrikleri aleyhinde dua etti.[71]

Bunun üzerine, yağmurlar kesildi. Yer kupkuru oldu, kurudu![72]

Kureyş müşriklerini öyle bir kuraklık ve kıtlık yakaladı ki,[73] herşeyi kökten kazıdı, silip süpürdü![74]

Birçokları açlıktan öldüler![75]

Yiyecek birşey bulamayınca,[76] açlıktan dolayı, ölü hayvanların etlerini,[77] kokmuş leşleri,[78] derileri,[79] kemikleri,[80] köpekleri,[81] kanla deve yününden yapılan "ılhız" denilen şeyi.. yediler.[82]

Onlardan herhangi biri, gökyüzüne baksa, açlıktan dolayı, ortalığı duman kaplamış gibi görürdü![83]

---

69 Ahmed b. Hanbel, 1/441, Müslim, 4/2156, Tirmizî, Sünen, 5/380, Taberî, Tefsîr, 25/112, Ebu Nuaym, Delâil, 2/447, Beyhakî, Delâil, 2/326.

70 Ahmed b. Hanbel, 1/431, Buhârî, Sahîh, 6/19, Tirmizî, Sünen, 5/380, Ebu Nuaym, Delâil, 2/447, Beyhakî, Delâil, 2/326, Zehebî, Târîh, s. 225-226, İbn Kesîr, Bidâye, 3/107, Hâzin, 4/113, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/28.

71 Ahmed b. Hanbel, 1/431, Buhârî, Sahîh, 6/19, Müslim, 4/2157, Taberî, Tefsîr, 25/111, Ebu Nuaym, Delâil, 2/447, Zemahşerî, 3/502, Râzî, 27/242, Kurtubî, 16/131, Nesefî, 3/128.

72 Râzî, 27/242-243.

73 Ahmed b. Hanbel, 1/441, Buhârî, Sahîh, 6/19, Müslim, 4/2156, Tirmizî, Sünen, 5/380, Taberî, Tefsîr, 25/112, Ebu Nuaym, Delâil, 2/447, Beyhakî, Delâil, 2/326, Zehebî, Târîh, s. 226, Hâzin, 4/113, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/28.

74 Ahmed b. Hanbel, 1/441, Müslim, 4/2156, Tirmizî, 5/380, Taberî, Tefsîr, 25/112, Beyhakî, Delâil, 2/326, Zehebî, Târîh, s. 226, İbn Kesîr, Bidâye, 3/107, Hâzin, 4/113.

75 Buhârî, Sahîh, 6/19.

76 Zehebî, Târîh, s. 226, İbn Kesîr, Bidâye, 3/108.

77 Ahmed b. Hanbel, 1/431, Buhârî, Sahîh, 6/19, Müslim, 4/21566, Tirmizî, Sünen, 5/380, Taberî, Tefsîr, 25/111, Beyhakî, Delâil, 2/326, Zehebî, Târîh, s. 226, İbn Kesîr, Bidâye, 3/107, Hâzin, 4/113, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/28.

78 Taberî, Tefsîr, 25/112, Ebu Nuaym, Delâil, 2/447, Beyhakî, Delâil, 2/326, Zemahşerî, 3/502, Râzî, 27/242, Nesefî, 4/128, Zehebî, Târîh, s. 226, İbn Kesîr, Bidâye, 3/107.

79 Ahmed b. Hanbel, 1/431, Müslim, 4/2156, Tirmizî, Sünen, 5/380, Taberî, Tefsîr, 25/112, Beyhakî, Delâil, 2/326, Zehebî, Târîh, s. 226, Hâzin, 4/113, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/28.

80 Ahmed b. Hanbel, 1/431, Buhârî, Sahîh, 6/19, Taberî, Tefsîr, 25/112, Ebu Nuaym, Delâil, 2/447, Beyhakî, Delâil, 2/326, Râzî, 27/242, Kurtubî, 16/131, Zehebî, Târîh, s. 226, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/138, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/28.

81 Râzî, 27/243.

82 Zemahşerî, 3/502, Nesefî, 4/128, Zehebî, Târîh, s. 226, İbn Kesîr, Bidâye, 3/107.

83 Ahmed b. Hanbel, 1/431, Buhârî, Sahîh, 6/19, Müslim, 4/2156, Taberî, Tefsîr, 25/111, Ebu Nuaym, Delâil, 2/447, Beyhakî, Delâil, 2/326, Zemahşerî, 3/502, Râzî, 27/242, Kurtubî, 16/131, Nesefî, 4/128, Zehebî, Târîh, s. 226, İbn Kesîr, Bidâye, 3/107.

Mekke'de kuraklık ve kıtlık son dereceyi bulunca,[84] Ebu Süfyan Sahr b. Harb, Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına geldi:[85]

"Ey Muhammed![86] Sen kendinin rahmet olmak üzere gönderildiğini söylüyor,[87] Allah'a itaati,[88] akrabayı görüp gözetmeyi bize emredip duruyorsun![89]

Kavmin ise, kuraklık ve kıtlıktan ölüp gitmektedirler![90]

Onlardan bu felâketin kaldırılması için[91] Allah'a bir dua ediver![92]

Eğer sen dua edersen, Allah da şu belayı üzerimizden kaldıracak olursa, Allah'a iman edeceğiz!" diye and içerek söz verdi.[93]

Bunun üzerine, Peygamberimiz Aleyhisselam Allah'a dua etti.

Yağmur sularıyla sulandılar.[94]

Yüce Allah onların üzerinden kuraklık ve kıtlık azabını kaldırınca, onlar eski şirklerine döndüler.[95]

Yüce Allah, bu hususta indirdiği âyetlerde şöyle buyurdu:

"Hayır! Onlar (öldükten sonra dirilmekten) şüphe içindedirler. (Bununla) eğlenirler.

O halde, semanın apâşikâr bir duman getireceği günü gözle!

(Öyle bir duman ki) insanları saracaktır o!

('Bu,' diyecekler) 'pek yaman bir azab!

Ey Rabbimiz! Bizden bu azabı açıp kaldır!

Çünkü, biz artık iman edeceğiz!' diyecekler.

Onlara, düşünmek, ibret almak nerede?

---

84 Râzî, 27/243.

85 Ahmed b. Hanbel, 1/441, Buhârî, Sahîh, 6/19, Müslim, 4/2156, Tirmizî, Sünen, 5/380, Taberî, Tefsîr, 25/112, Ebu Nuaym, Delâil, 2/447, Beyhakî, Delâil, 2/326, Zemahşerî, 3/502, Râzî, 27/243, Zehebî, Târîh, s. 226, İbn Kesîr, Bidâye, 3/107-108, Hâzin, 4/113, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/28.

86 Buhârî, Sahîh, 6/19, Müslim, 4/2156, Taberî, Tefsîr, 25/112, Beyhakî, Delâil, 2/326, İbn Kesîr, Bidâye, 3/107.

87 Beyhakî, Delâil, 2/326, Zehebî, Târîh, s. 226, İbn Kesîr, Bidâye, 3/107, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/28.

88 Müslim, 4/2156, Taberî, Tefsîr, 25/112, Hâzin, 4/113.

89 Buhârî, Sahîh, 6/19, Müslim, 4/2156, Taberî, Tefsîr, 25/112, Ebu Nuaym, Delâil, 2/447, Hâzin, 4/113.

90 Ahmed b. Hanbel, 1/441, Buhârî, Sahîh, 6/19, Müslim, 4/2156, Taberî, Tefsîr, 25/112, Ebu Nuaym, Delâil, 2/447, Beyhakî, Delâil, 2/326, Zehebî, Târîh, s. 226, İbn Kesîr, Bidâye, 3/107, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/28.

91 Ahmed b. Hanbel, 1/441.

92 Ahmed b. Hanbel, 1/441, Buhârî, Sahîh, 6/19, Müslim, 4/2156, Tirmizî, Sünen 5/380, Taberî, Tefsîr, 25/112, Ebu Nuaym, Delâil, 2/447, Beyhakî, Delâil, 2/326, Zehebî, Târîh, s. 226, İbn Kesîr, Bidâye, 3/107, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/28.

93 Zemahşerî, 3/502, Râzî, 27/243.

94 Beyhakî, Delâil, 2/326, Zehebî, Târîh, s. 226, Suyutî, Dûrru'l-mensûr, 6/28.

95 Zemahşerî, 3/502, Râzî, 27/243, İbn Kesîr, Bidâye, 3/107.

Kendilerine gerçekleri apaçık anlatan bir Resûl geldi de, ondan yüz çevirdiler.

Ona: 'Bir öğretilmiştir!', 'Bir mecnundur!' dediler.

Biz o azabı biraz açacak, kaldıracağız!

Fakat, siz yine küfre döneceksiniz!

Amma, o büyük satvetle sıkıvereceğimiz gün, her halde, Biz onlardan intikam alacağız!"[96]

Acem-Rum Savaşı Hakkında Müşriklerle Bahse Girişilmesi

Nübüvvetin sekizinci yılında idi[97] ki, İran ordusu ile Rum ordusu,[98] Şam toprağı ile İran toprağı arasında,[99] Ezriat'ta,[100] Busra'da[101] karşılaşarak çarpışmışlar; İranlılar Rumları ağır bir yenilgiye uğratmışlardı.[102]

Rumların şehirlerini yakıp yıkmışlar,[103] ağaçları kesmişler,[104] hatta İstanbul'a kadar ilerlemişler,[105] Haliç'in üzerine konmuşlardı.[106] İstanbul'u uzun müddet kuşattıkları halde, yarısı denizde, yarısı karada olduğu için, ele geçirememişlerdi.

İran Şahı, Kayserden tazminat olarak, dünya hükümdarlarından hiçbirinin sağlamaya güç yetiremeyeceği kadar çok altın, mücevherat, kumaşlar, hizmetçi kadınlar, uşaklar ve daha pek çok türlü mallar da istemiş; o da muvafakat etmişti.[107]

Kureyş müşrikleri, Farslıların (İranlıların) Rumları yenmelerini isterlerdi.

Çünkü, onlar putperest idiler.

Müslümanlar ise, Rumların Farslıları yenmelerini isterlerdi.

Çünkü, onlar Kitab ehli idiler.[108]

---

96 Duhan: 9-16.

97 Diyarbekrî, 1/295.

98 Taberî, Tefsîr, 21/18, İbn Kesîr, Bidâye, Tefsîr, 3/424.

99 Taberî, Tefsîr, 21/21.

100 Ezriat, Şam taraflarında, Belka ve Amman arasında bulunan Şam kasabalarındandır (Yâkût, 1/130).

101 Taberî, Tefsîr, 21/18, Zemahşerî, 3/214, İbn Esîr, Kâmil, 1/476, Kurtubî, 14/4, Nesefî, 3/265, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/424, Beyzâvî, 2/215, Hâzin, 3/427, Ebussuud, 7/49.

102 Taberî, Tefsîr, 21/18, İbn Esîr, Kâmil, 1/476, Kurtubî, 14/4, İbn Kesîr, Tefsir, 3/423, Beyzâvî, 2/215-216, Hâzin, 3/427.

103 Taberî, Tefsîr, 21/18, İbn Esîr, Kâmil, 1/475, Kurtubî, 14/4, İbn Kesîr, Tefsir, 3/423-425.

104 Taberî, Tefsîr, 21/18, İbn Esîr, Kâmil, 1/475, İbn Kesîr, Tefsir, 3/423-424.

105 İbn Esîr, Kâmil, 1/475, İbn Kesîr, Tefsir, 3/425.

106 Taberî, Tefsîr, 21/18, İbn Esîr, Kâmil, 1/475, Kurtubî, 14/4.

107 İbn Kesîr, Tefsîr, 3/425.

108 Ahmed b. Hanbel, 1/276, Tirmizî, Sünen, 5/343, Taberî, Tefsîr, 21/16, Hâkîm, 2/410, Ebu Nuaym, Delâil, 2/391, Beyhakî, Delâil, 2/330, Kurtubî, 14/1, Zehebî, Târîh, s. 227, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/422, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 5/150.

Rumların mağlubiyet haberi Peygamberimiz Aleyhisselamla ashabına çok ağır geldi.

Peygamberimiz Aleyhisselam; Kitabsız Mecusilerin, Kitab ehli olan Rumlara galip gelmelerini istemezdi.

Kureyş müşrikleri, Müslümanlara:

"Siz ehl-i Kitabsınız, Hristiyanlar da Kitab ehlidirler.

Biz Kitabsız ümmîleriz.

Farslı kardeşlerimiz sizin Kitab ehli olan kardeşlerinize galip gelmişlerdir.

Siz de bizimle çarpışacak olursanız, muhakkak biz size galip geliriz!" dediler.[109]

Hz. Ebu Bekir müşriklerin bu sözlerini Peygamberimiz Aleyhisselama anınca, Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Şu muhakkak ki, onlar (Farslılar, er geç) mağlup olacaklardır!" buyurdu.[110]

Yüce Allah da bu hususta indirdiği âyetlerde şöyle buyurmuştur:

"Elif Lâm Mîm!

Rum(lar) mağlup oldu yakın bir yerde.

Halbuki, onlar, bu yenilmelerinin ardından, galip olacaklar. Bid'-i sinîn-de (üçten dokuza kadar olan yıllar içinde).[111]

Önünde de sonunda da emr Allah'ındır.

O gün, mü'minler de Allah'ın yardımıyla ferahlanacak.

O (Allah), kime dilerse yardım eder.

O (Allah) kudretiyle herşeye üstün gelen Azîz, rahmetiyle mü'minleri esirgeyen Rahîm'dir.

Bu, Allah'ın va'didir.

Allah va'dinden caymaz.

Fakat, insanların çoğu (bunu) bilmezler."[112]

Bunun üzerine, Hz. Ebu Bekir Kureyş müşriklerinin yanına varıp:

"Sizler (putperest) kardeşleriniz (Farslılar)ın, bizim (Kitab ehli) kardeşlerimiz (Rumlar)a galip gelmesine seviniyor musunuz? Hiç de sevinmeyin!

---

109 Taberî, Tefsîr, 21/17-18, Zemahşerî, 3/214, Nesefî, 3/265, Hâzin, 3/427, Ebussuud, 7/49, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 5/152, Diyarbekrî, 1/298.

110 Ahmed b. Hanbel, 1/276.

111 Ahmed b. Hanbel, 1/276.

112 Rûm, 1-6.

Allah sizin gözlerinizi aydın etmeyecektir!

Vallahi, Rumlar muhakkak Farslılara galip geleceklerdir!

Bunu bize Peygamberimiz Aleyhisselam haber verdi!" deyince, Übeyy b. Halef kalkıp Hz. Ebu Bekir'e doğru vardı ve:

"Sen yalan söyledin!" dedi.

Hz. Ebu Bekir:

"Ey Allah düşmanı! Sensin yalancı olan!

Eğer üç yıla kadar, Rumlar Farslılara galip gelirse, bana on deve vermeyi borçlan!

Fakat, Farslılar Rumlara galip gelirse, ben sana on deve vermeyi borçlanayım!" diyerek bahse giriştiler.

Bundan sonra, Hz. Ebu Bekir Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına gelip, Übeyy b. Halef ile aralarında geçeni haber verince, Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ben böyle mi andım?!

Âyetteki 'bid'i' sözü ancak üç ile dokuz arasındaki müddeti ifade eder.

Sen hemen gidip devenin sayısını da, müddeti de (ona göre) uzat!" buyurdu.

Hz. Ebu Bekir gitti. Übeyy b. Halef'le karşılaştı.

Übeyy b. Halef:

"Sen galiba (bahse giriştiğine) pişman oldun?!" dedi.

Hz. Ebu Bekir:

"Hayır! Pişman olmadım!

İstersen, aramızdaki bahiste alınacak verilecek develerin sayısını arttıralım, müddeti de uzatalım:

Bahiste kazanacak olan, yüz deve alsın! Kaybeden de yüz deve versin!

Müddet de dokuz yıla kadar uzatılsın!" dedi.

Übeyy b. Halef:

"Öyle yaptım!" dedi.[113]

Hz. Ebu Bekir'in Peygamberimiz Aleyhisselamla gizlice Mekke'den ayrılıp Medine'ye hicret edeceği sıralarda idi ki, Übeyy b. Halef Hz. Ebu Bekir'e:

"Bahiste yenilecek olursan bana ödeyeceğin develer hakkında bir kefil ver" dedi.

---

113 Taberî, Tefsîr, 21/18, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/424, Hâzin, 3/427, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 5/152.

Hz. Ebu Bekir de, oğlu Abdurrahman'ı kefil verdi.

Übeyy b. Halef de Uhud savaşına gitmek istediği zaman, Abdurrahman ondan bir kefil istedi, o da verdi.[114]

Übeyy b. Halef Uhud'da Peygamberimiz Aleyhisselamı öldürmek isterken, Peygamberimiz Aleyhisselamın mızrağından aldığı yaradan kurtulamayarak, Mekke yakınındaki Serif'te öldü.[115]

Rumlar belirlenen müddet içinde[116] birdenbire kalkınarak İranlıları ağır bir hezimete uğrattığı zaman;[117] Hz. Ebu Bekir Übeyy b. Halef'in veresesinden yüz deveyi alıp,[118] Peygamberimiz Aleyhisselama getirdi.[119]

Peygamberimiz Aleyhisselam da Hz. Ebu Bekir'e:

"Bunları fakirlere dağıt!" buyurdu.[120]

O da fakirlere dağıttı.[121]

Rumların İranlıları dokuz yıl içinde mağlup edecekleri hakkındaki ihbar-ı Kur'âniyenin böylece gerçekleşmesi üzerine, Mekkeli müşriklerden birçok kimseler Müslüman oldular.[122]

Dımâdu'l-Ezdî'nin Peygamberimiz Aleyhisselamı Tedavi Etmeye Kalkışması ve Müslüman Olması

Ezd-i Şenûe kabilesinden[123] Dımâd b. Sa'lebe, umre yapmak üzere[124] Mekke'ye gelmişti.[125]

Kendisi, Cahiliye devrinde, Peygamberimiz Aleyhisselamın tanışı, dostu idi. Doktorluğa özenir,[126] delilere okur,[127] ilim elde etmeye çalışırdı.[128]

---

114 Kurtubî, 14/3, Hâzin, 3/427, Diyarbekrî, 1/298.

115 İbn İshak, İbn Hişam, 3/89, Vâkıdî, Megâzî, 1/251-252, Taberî, Târîh, 3/26, Hâkîm, 2/327.

116 Kurtubî, 14/3.

117 Kurtubî, 14/3, Ebussuud, 7/49, Diyarbekrî, 1/298.

118 Zemahşerî, 3/214, Kurtubî, 14/3, Ebussuud, 7/49, Diyarbekrî, 1/298.

119 Zemahşerî, 3/214, Beyzâvî, 2/216, Hâzin, 3/428, Ebussuud, 7/49, Diyarbekrî, 1/298.

120 Zemahşerî, 3/214, Kurtubî, 14/3, Nesefî, 3/265-266, Beyzâvî, 2/216, Hâzin, 3/428.

121 Kurtubî, 14/3.

122 Tirmizî, Sünen, 5/345, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/422.

123 İbn Sa'd, 4/241, Müslim, 2/593, İbn Abdilberr, 2/751, İbn Cevzî, 1/200, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/26, Zehebî, Târîh, s. 197, İbn Kesîr, Bidâye, 3/36, İbn Hacer, İsâbe, 2/210.

124 İbn Sa'd, 4/241, Ebu Nuaym, Delâil, 1/235.

125 İbn Sa'd, 4/241, Ahmed b. Hanbel, 1/302, Müslim, 2/593, Ebu Nuaym, Delâil, 1/235, İbn Abdilberr, 2/751, İbn Cevzî, 1/200, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/56, Zehebî, Târîh, s. 197, İbn Kesîr, Bidâye, 3/36, İbn Hacer, İsâbe, 2/210.

126 İbn Abdilberr, 2/751, İbn Hacer, 2/210.

127 İbn Abdilberr, 2/751, İbn Cevzî, 1/200, İbn Hacer, İsâbe, 2/210.

128 İbn Abdilberr, 2/751, İbn Hacer, İsâbe, 2/210.

Dımâd, Mekke'ye gelince, Ebu Cehil, Utbe b. Rebia ve Ümeyye b. Halef'in bulunduğu bir mecliste oturdu.

Ebu Cehil:

"Şu adam bizim topluluğumuzu dağıttı. Akıllarımızı akılsızlık, ölüp gitmiş baba ve atalarımızı dalâlete düşmüş saydı. İlahlarımıza dil uzattı" dedi.

Ümeyye b. Halef de:

"O, hiç şüphesiz, deli bir adamdır!" dedi.[129]

Dımâd, müşriklerin "Muhammed delidir!" dediklerini işitince,[130] kendi kendine:[131]

"Ben gidip[132] şu zâtı bir görseydim,[133] tedavi etseydim,[134] belki Allah ona benim ellerimle şifa verirdi"[135] diyerek, müşriklerin meclislerinden kalktı.

O gün, Peygamberimiz Aleyhisselamı aradı, bulamadı.

Ertesi gün, tekrar aramaya çıktı.[136] Buldu[137] ve:

"Yâ Muhammed! Ben deliliği tedavi ederim.[138] İstersen seni de tedavi edeyim.[139] Belki Allah sana fayda verir![140]

Ben delilere okurum. Belki Allah benim elimle senin deliliğine de şifa verir!

Okumamı istersen, gel, sana da okuyayım.[141]

Sen, üzerindekini, gözünde büyütme!

Ben sendekinden daha ağırını tedavi etmişimdir, kurtulmuştur!

Ben senin hakkında;

---

129 Ebu Nuaym, Delâil, 1/235.

130 İbn Sa'd, 4/241, Müslim, 2/593, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe. 3/56, Zehebî, Târîh, s. 197, İbn Kesîr, Bidâye, 3/36, İbn Hacer, İsâbe, 2/210.

131 İbn Sa'd, 4/241, Müslim, 2/593, Ebu Nuaym, Delâil, 1/235, İbn Cevzî, 1/200, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/56, Zehebî, Târîh, s. 197.

132 İbn Sa'd, 4/241, Begavî, 2/177, Zehebî, Târîh, s. 197.

133 Müslim, 2/593, İbn Cevzî, 1/200, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/56.

134 İbn Sa'd, 4/241.

135 Müslim, 2/593, Begavî, 2/177, İbn Cevzî, 1/200, İbn Esîr, 3/56, Zehebî, Târîh, s. 197, İbn Kesîr, Bidâye, 3/56.

136 Ebu Nuaym, Delâil, 1/235.

137 İbn Sa'd, 4/241, Müslim, 2/593, Ebu Nuaym, Delâil, 1/235, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/56, Zehebî, Târîh, s. 197, İbn Hacer, İsâbe, 2/210.

138 İbn Sa'd, 4/241, Ahmed b. Hanbel, 1/302, Ebu Nuaym, Delâil, 1/235, İbn Hacer, İsâbe, 2/210.

139 İbn Sa'd, 4/241, Ebu Nuaym, Delâil, 1/235.

140 İbn Sa'd, 4/241.

141 Müslim, 2/593, İbn Cevzî, 1/200, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/56, Zehebî, Târîh, s. 197, İbn Kesîr, Bidâye, 3/36.

Kavminin akıllarını akılsızlık saymak,

Toplululuklarını dağıtmak,

Onlardan ölüp gitmiş olanların dalâlet içinde bulunduklarını ileri sürmek,

İlahlarını ayıplamak... gibi birtakım kötü huylardan söz ettiklerini işittim.

Bunu, kendisinde delilik bulunan adamdan başkası yapmaz!" dedi.[142]

Peygamberimiz Aleyhisselam, Dımâd'a şöyle mukabele buyurdu:

"Hamd Allah'a mahsustur.

Biz O'na hamdeder; yardımı,[143] yarlığanmayı da[144] O'ndan dileriz.[145]

Nefislerimizin şerlerinden de Allah'a sığınırız.[146]

Allah'ın doğru yola eriştirdiğini saptıracak yoktur!

Saptırdığını da doğru yola eriştirecek yoktur!

Şüphesiz bilir ve bildiririm ki: Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur!

O, birdir, tektir!

O'nun eşi, ortağı yoktur!

Yine, şüphesiz bilir ve bildiririm ki: Muhammed, O'nun kulu ve resûlüdür!"[147]

Peygamberimiz Aleyhisselamın söyledikleri, Dımâd'ın çok hoşuna gitti:[148]

"Ben, hiçbir zaman, bundan daha güzel bir kelam dinlememişimdir![149]

Sen şu sözlerini bana tekrarlasana" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam tekrarladı.[150]

Dımâd onu Peygamberimiz Aleyhisselama iki kere daha tekrarlattı.[151]

"Vallahi,[152] ben kâhinlerin sözlerini de, sihirbazların sözlerini de, şairlerin sözlerini de dinlemişimdir. Fakat, senin şu sözlerin gibi hiçbir

---

142 Ebu Nuaym, Delâil, 1/235.

143 Ahmed b. Hanbel, 1/302, Müslim, 2/593, Begavî, 2/177, İbn Cevzî, 1/200, İbn Esîr, 3/56, Zehebî, Târîh, s. 197, İbn Kesîr, Bidâye, 3/36.

144 Ahmed b. Hanbel, 1/302.

145 Ahmed b. Hanbel, 1/302, Müslim, 2/593, Ebu Nuaym, Delâil, 1/235, Begavî, 2/177, İbn Cevzî, 1/200, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/56, Zehebî, Târîh, s. 197, İbn Kesîr, Bidâye, 3/36.

146 Ahmed b. Hanbel, 1/302.

147 Ahmed b. Hanbel, 1/302, Müslim, 2/593, Ebu Nuaym, Delâil, 1/236, Begavî, 2/177, İbn Cevzî, 1/200, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/56, Zehebî, Târîh, s. 197, İbn Kesîr, Bidâye, 3/36.

148 İbn Sa'd, 4/241.

149 Ebu Nuaym, Delâil, 1/236.

150 İbn Sa'd, 4/241, Ahmed b. Hanbel, 1/302, Müslim, 2/593, Ebu Nuaym, Delâil, 1/236, Begavî, 2/177, İbn Cevzî, 1/200, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/56, Zehebî, Târîh, s. 197, İbn Kesîr, Bidâye, 3/36.

151 Müslim, 2/593, Begavî, 2/177, İbn Cevzî, 1/200, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/56.

152 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/56, Zehebî, Târîh, s. 197, İbn Kesîr, Bidâye, 3/36.

söz işitmemişimdir. Bunlar, denizin dibine kadar varıp dayanmıştır!" dedi. "Sen nelere davet ediyorsun?" diye sordu.[153]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Seni, boynundan putları atıp, eşi, ortağı olmayan, bir ve tek olan Allah'a iman etmeye ve benim de Allah'ın resûlü olduğuma şehadet getirmeye davet ediyorum" buyurdu.

Dımâd:

"Ben bunu yaparsam, bana ne var?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Sana Cennet var!" buyurdu,

Dımâd:

"Ben, boynumdan putları atıp onlardan uzaklaşarak[154] şehadet ederim ki: Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur!

O, birdir; O'nun eşi, ortağı yoktur!

Yine şehadet ederim ki: Sen de Allah'ın kulu ve resûlüsün!

Getir, ver elini, sana İslâmiyet üzerine bey'at edeyim!" dedi.[155]

Peygamberimiz Aleyhisselam elini uzattı. Dımâd bey'at etti.[156]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Bu bey'at kavmin adına da mı?" diye sordu.

Dımâd:

"Kavmim adına da!" dedi.[157]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Kendin adına da, kavmin adına da mı?" diye sordu.

Dımâd:

"Hem kendi adıma, hem kavmim adına!" dedi.[158]

Dımâd, böylece, hem kendi adına, hem kavmi adına bey'at edip Müslüman oldu.[159]

Yüce Allah ondan razı olsun!

---

153 İbn Sa'd, 4/241, Ahmed b. Hanbel, 1/302, Müslim, 2/593, Begavî, 2/177, İbn Cevzî, 1/200, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/56.

154 Ebu Nuaym, Delâil, 1/236.

155 Ahmed b. Hanbel, 1/302, Müslim, 2/593, Ebu Nuaym, Delâil, 1/236, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/56.

156 Müslim, 2/593, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/56.

157 Müslim, 2/593, İbn Cevzî, 1/200, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/57, Zehebî, Târîh, s. 197, İbn Kesîr, Bidâye, 3/36.

158 Ahmed b. Hanbel, 1/302.

159 İbn Sa'd, 4/241.

Peygamberimiz Aleyhisselamın, Halkı İslâmiyete Davetten Geri Durmaması ve İman Ettirmek İçin Kureyş Pehlivanı Rükâne ile Güreşmesi

Kureyş müşriklerinin İslâmiyeti önlemek için her tedbire başvurmalarına bakmayarak, Peygamberimiz Aleyhisselam, Yüce Allah'ın emriyle, hiç kimseden korkmaksızın, gece gündüz, gizli açık, halkı İslâmiyete davet ve teşvik etmekten geri durmamakta idi.[160]

Rükâne b. Abdi Yezid,[161] Kureyşlilerin en güçlü olanlarından,[162] sırtı yere getirilmeyen pehlivanlarındandı.[163]

Rükâne, bir gün, Mekke vadilerinden[164] veya dağlarından birisinde,[165] Peygamberimiz Aleyhisselama rastlamıştı.[166]

Peygamberimiz Aleyhisselam ona:

"Ey Rükâne! Sen hâlâ Allah'tan, korkmamakta ve seni davet ettiğim şeyi kabul etmemekte direnip duracak mısın?[167] Müslüman ol!" diyerek,[168] kendisini İslâmiyete davet etti.[169]

Rükâne:

"Eğer söylediklerinin hak ve gerçek olduğunu bilseydim, sana tâbi olurdum![170]

Yâ Muhammed! Sen beni yıkarsan, sana iman ederim!" dedi.[171]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ben seni yıkarsam, ne dersin? Söylediklerimin hak ve gerçek olduğunu bilir ve kabul eder misin?" diye sordu. Rükâne:

"Evet.[172] Sen beni yıkacak olursan, ben ya Müslüman olurum, ya da şu koyunlarım senin olur! Ben seni yıkacak olursam, sen şu peygamberlik işinden vazgeç!" dedi.[173]

---

160 İbn İshak, İbn Hişam, 1/380, Ebu Nuaym, Delâil, 1/276, Zehebî, Târîh, s. 223-224.
161 İbn İshak, İbn Hişam, 2/31, Belâzurî, Ensâb, 1/155, İbn Abdilberr, 2/507, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/236.
162 İbn İshak, İbn Hişam, 2/31, Mus'abu'z-Zübeyrî, s. 96, Belâzurî, Ensâb, 1/155, İbn Abdilberr, 2/507, Beyhakî, Delâil, 6/250, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/236, İbn Kesîr, Bidâye, 3/107, İbn Hacer, İsâbe, 1/521, Suyutî, Hasâis, 1/322.
163 Belâzurî, Ensâb, 1/155.
164 İbn İshak, İbn Hişam, 2/31, İbn Kesîr, Bidâye, 3/103.
165 Belâzurî, Ensâb, 1/155, İbn Hacer, İsâbe, 1/520.
166 İbn İshak, İbn Hişam, 2/31, Belâzurî, Ensâb, 1/155, İbn Kesîr, Bidâye, 3/103, İbn Hacer, İsâbe, 1/522.
167 İbn İshak, İbn Hişam, 2/31, İbn Kesîr, Bidâye, 3/103.
168 Beyhakî, Delâil, 6/250.
169 Belâzurî, Ensâb, 1/155.
170 İbn İshak, İbn Hişam, 2/31, Beyhakî, Delâil, 6/250, İbn Kesîr, Bidâye, 3/103.
171 Mus'abu'z-Zübeyrî, s. 96, İbn Hacer, İsâbe, 1/521.
172 İbn İshak, İbn Hişam, 2/31, İbn Kesîr, Bidâye, 3/103, Süyutî, Hasâis, 1/322.
173 Belâzurî, Ensâb, 1/155.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Kalk haydi! Seninle güreşelim!" buyurdu.

Rükâne, Peygamberimiz Aleyhisselamla güreşmeye kalktı.

Peygamberimiz Aleyhisselam, onu tutar tutmaz yere yıkıverdi!

Rükâne kendisini korumaya, savunmaya kâdir olamadı.[174]

"Yâ Muhammed! Bir daha güreşelim!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam tekrar güreşti ve onu yine yıkıverdi.[175] Rükâne:

"Ey amcamın oğlu! Haydi bir kez daha güreşelim!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam onu üçüncü güreşte de yıkıverdi.[176]

Rükâne:

"Vallahi, yâ Muhammed! Bu çok şaşılacak bir iş! Sen beni nasıl yıkabiliyorsun, anlayamadım.[177]

Şehadet ederim ki, sen muhakkak bir sihirbazsın!" dedi.[178]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Bundan daha çok şaşılacak olanı da var. İstersen, sana onu da göstereyim -Allah'tan korkar ve davetime uyarsan!" buyurdu.

Rükâne:

"Ne imiş o daha acaib olan şey?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Şu gördüğün ağacı senin için çağıracağım. O da bana gelecektir!" buyurdu.

Rükâne:

"Haydi çağır, gelsin bakayım!" dedi.[179]

Peygamberimiz Aleyhisselam, kendilerine yakın bir yerdeki, dallı budaklı[180] semüre[181] veya talha ağacını, "Allah'ın izniyle, gel benim

---

174 İbn İshak, İbn Hişam, 2/31, İbn Kesîr, Bidâye, 3/103.
175 İbn İshak, İbn Hişam, 2/31, İbn Kesîr, Bidâye, 3/103, Suyutî, Hasâis, 1/322.
176 Belâzurî, Ensâb, 1/155.
177 İbn İshak, İbn Hişam, 2/31, İbn Kesîr, Bidâye, 3/103.
178 Mus'abu'z-Zübeyrî, s. 96, İbn Hacer, İsâbe, 1/521.
179 İbn İshak, İbn Hişam, 2/31, İbn Kesîr, Bidâye, 3/103.
180 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/236, Suyutî, Hasâis, 1/323.
181 Belâzurî, Ensâb, 1/155.

yanıma!" diyerek çağırınca,[182] ağaç yeri yırta yırta gelip,[183] Peygamberimiz Aleyhisselamın önünde durdu![184]

Rükâne:

"Doğrusu, ben şimdiye kadar bugünkü gibi büyük bir sihir görmedim![185] Ona emret de, yerine dönsün!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam ağaca:

"Allah'ın izniyle,[186] dön yerine!" buyurdu.

Ağaç eski yerine döndü.[187]

Peygamberimiz Aleyhisselam, Rükâne'ye:

"Yazıklar olsun sana! Müslüman olsana!" buyurdu.

Rükâne:

"Hayır! Müslüman olmam" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Öyle ise, ben de senin davarlarını alırım!" buyurdu.

Rükâne:

"Kureyşlilere bu hususta ne söyleyeceksin?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"'Onunla güreştim. Kendisini yıkıp, davarlarını aldım' diyeceğim" buyurdu.

Rükâne:

"Böyle söylersen, beni rezil rüsvay etmiş olursun!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Öyle ise, onlara ne söylemeliyim?" diye sordu.

Rükâne:

"Onlara 'Rükâne ile bahse girişip, bahsi, kumarı kazandım' dersin" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"O zaman ben yalan söylemiş olurum" buyurdu.

Rükâne:

"Sabahtan akşama kadar hep yalan içinde bulunuyor, yalan söyleyip duruyor değil misin?" deyince, Peygamberimiz Aleyhisselam Rükâne'nin bu çirkin sözlerinden çok müteessir oldu ve ona:

---

182 Belâzurî, Ensâb, 1/155, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/236.
183 Belâzurî, Ensâb, 1/155.
184 İbn İshak, İbn Hişam, 2/31, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/236, İbn Kesîr, Bidâye, 3/103.
185 Belâzurî, Ensâb, 1/155.
186 Belâzurî, Ensâb, 1/155, İbn Esîr, 2/236.
187 İbn İshak, İbn Hişam, 2/31, Belâzurî, Ensâb, 1/155, İbn Kesîr, Bidâye, 3/103.

"Al git davarını!" buyurdu.

Bunun üzerine, Rükâne:

"Sen, vallahi, benden daha hayırlı ve daha şereflisin!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Böyle olmaya, elbette ben senden daha lâyıkım!" buyurdu.[188]

Rükâne, kavminin yanına gidip:

"Ey Abdi Menaf oğulları! Sahibinizin sayesinde, bütün yeryüzü halkıyla sihir yarışması yapın! Vallahi, ben şimdiye kadar ondan daha üstün sihirbaz görmedim!" dedi. Sonra da, onlara, Peygamberimiz Aleyhisselamın yaptığını gördüğü şeyleri haber verdi.[189]

Rükâne Mekke'nin fethinde Müslüman olmuş, Medine'ye giderek, oraya yerleşmiştir.[190]

Allah ondan razı olsun!

Ay'ın İkiye Ayrılması Mucizesi

İnşıkak-ı Kamer (Ay'ın ikiye ayrılması) mucizesinin Medine'ye hicretten beş yıl önce,[191] nübüvvetin dokuzuncu yılında,[192] Kureyş müşriklerinin istekleri üzerine -Yüce Allah'ın izniyle- Peygamberimiz Aleyhisselam tarafından gösterildiği:

Enes b. Malik,[193]

Hz. Ali,

Huzeyfe b. Yeman,[194]

Abdullah b. Mes'ud,[195]

Abdullah b. Abbas,[196]

---

188 Belâzurî, Ensâb, 1/155.

189 İbn İshak, İbn Hişam, 2/31, İbn Kesîr, Bidâye, 3/103.

190 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/236.

191 Kastallânî, Mevâhib, 1/466, Diyarbekrî, 1/298, Zürkânî, 5/108.

192 Diyarbekrî, 1/298.

193 Buhârî, Sahîh, 4/186, Müslim, 4/2159, Tirmizî, Sünen, 5/397, Taberî, Tefsîr, 27/84-85, Hâkim, 2/472, Beyhakî, Delâil, 2/262, 265, Kadı Iyaz, 1/235, İbn Seyyid, 1/114, Zehebî, Târîh, s. 209, İbn Kesîr, Bidâye, 3/118.

194 Kadı Iyaz, 1/235, İbn Seyyid, 1/115, İbn Kesîr, Bidâye, 3/118-119, Diyarbekrî, 1/298, Zürkânî, 5/108.

195 Ahmed b. Hanbel, 1/377, 413, Buhârî, Sahîh, 4/186, Müslim, 4/2158, Tirmizî, Sünen, 5/397-398, Taberî, Tefsîr, 27/85, Hâkîm, 2/471, Ebu Nuaym, Delâil, 1/279, 281, Beyhakî, Delâil, 2/264-265, Kadı Iyaz, 1/234, İbn Seyyid, 1/114, Zehebî, Târîh, s. 209-211, İbn Kesîr, Bidâye, 3/118.

196 Buhârî, Sahîh, 4/186, Müslim, 4/2159, Taberî, Tefsîr, 27/86, Hâkîm, 2/472, Ebu Nuaym, Delâil, 1/279-280, Beyhakî, Delâil, 2/267, İbn Seyyid, 1/114, Zehebî, Târîh, s. 211, İbn Kesîr, Bidâye, 3/118.

Abdullah b. Ömer,[197]

Abdullah b. Amr b. Âs,[198]

Cübeyr b. Mut'im[199] ve daha başka sahabiler tarafından bildirilmiştir.[200]

Abdullah b. Mes'ud der ki:

"Resûlullah Aleyhisselamın zamanında, Ay iki parçaya ayrılınca, Resûlullah Aleyhisselam:

'Şahit olunuz!' buyurdu."[201]

"Bir kere, biz, Resûlullah Aleyhisselamla birlikte Mina'da bulunuyorduk.

Ay iki parçaya ayrıldı!

Ayın bir parçası dağın gerisinde, bir parçası da berisinde oldu!

Bunun üzerine, Resûlullah Aleyhisselam, bize:

'Şahit olunuz!' buyurdu."[202]

"Resûlullah Aleyhisselamın zamanında, Ay iki parçaya ayrıldı da, parçanın birisini dağ örttü,[203] diğer parça dağın üzerinde oldu!

Bunun üzerine, Resûlullah Aleyhisselam:

'Ey Allah! Şahit ol!' dedi."[204]

Cübeyr b. Mut'im de:

"Resûlullah Aleyhisselamın zamanında, Ay, şu dağın üzerinde olmak üzere iki parçaya ayrıldı!" demiştir.[205]

Abdullah b. Mes'ud ile Enes b. Malik'in diğer rivayetlerinde de:

"Ay iki parçaya ayrıldığı zaman, dağın, Hira dağının, Ay'ın iki parçası arasında göründüğü" açıklanmıştır.[206]

Hadisenin ayrıntılarına gelince:

Kureyş müşriklerinden,

---

197 Müslim, 4/2159, Tirmizî, Sünen, 5/398, Taberî, Tefsîr, 27/85, Ebu Nuaym, Delâil, 1/279, Beyhakî, Delâil, 2/267, Kadı Iyaz, 1/235, İbn Seyyid, 1/114.

198 Hâkîm, 2/472, İbn Kesîr, 3/118.

199 Ahmet b. Hanbel, 4/81-82, Tirmizî, Sünen, 5/398, Taberî, Tefsîr, 27/86, Hâkîm, 2/472, Beyhakî, Delâil, 2/268, Kadı Iyaz, 1/235, İbn Seyyid, 1/114, Zehebî, Târîh, s. 211, İbn Kesîr, 3/119.

200 Kadı Iyaz, 1/235, Kastallânî, Mevâhib, 1/466, Diyarbekrî, 1/298, Zürkânî, 5/108.

201 Ahmed b. Hanbel, 1/377, Buhârî, Sahîh, 4/186, Müslim, 4/2158, Tirmizî, Sünen, 5/398.

202 Buhârî, Sahîh, 6/52, Müslim, 4/2158, Tirmizî, Sünen, 5/398, Taberî, Tefsîr, 27/85.

203 Dağın arkasında kaldı (Ahmed b. Hanbel, 1/447, Taberî, Tefsîr, 27/87).

204 Ahmed b. Hanbel, 1/447, Buhârî, Sahîh, 6/52, Müslim, 4/2159.

205 Ahmed b. Hanbel, 4/81-82, Tirmizî, Sünen, 5/398.

206 Ahmed b. Hanbel, 1/413, Buhârî, Sahîh, 4/243, Taberî, Tefsîr, 27/85.

1. Velid b. Mugîre,
2. Ebu Cehil Amr b. Hişam,
3. Âs b. Vâil,
4. Âs b. Hişam,
5. Esved b. Abdi Yağus,
6. Esved b. Muttalib,
7. Zem'a b. Esved,
8. Nadr b. Hâris; ve daha başkaları,[207] Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Eğer sen gerçekten peygambersen, bize Kameri (Ay'ı), yarısı Ebu Kubeys dağı, yarısı da Kuaykıan dağı üzerinde görülmek üzere ikiye ayır!" dediler.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Eğer bunu yaparsam iman eder misiniz?" diye sordu.

Müşrikler:

"Evet! İman ederiz" dediler.

Ay'ın bedir, yani dolunay olduğu, iyice göründüğü gece, Peygamberimiz Aleyhisselam, müşriklerin istedikleri şeyi kendisine vermesini, Yüce Allah'tan diledi.[208]

Cebrail Aleyhisselam inip:

"Yâ Muhammed! Mekkelilere:

'Bu gece mucizeyi seyredin; yararlanabilirseniz!' de" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam, Cebrail Aleyhisselamın söylediğini, onlara haber verdi. Müşrikler Ay'ın on dördüncü gecesinde, Ay'ın ikiye ayrıldığını gördüler![209]

Yüce Allah Ay'ın yarısını Ebu Kubeys dağı, yarısını da Kuaykıan dağı arasında doğdurunca, Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ey Ebu Seleme b. Abdulesed! Erkam b. Ebi'l-Erkam! Şahit olunuz!" diyerek Müslümanlara;[210]

"Ey filan! Ey filan! Şahit olunuz!" diye de, müşriklere seslendi.[211]

Fakat müşrikler; "Bu, Ebu Kebşe'nin oğlunun bir sihridir!"[212]

---

207 Ebu Nuaym, Delâil, 1/280, İbn Kesîr, Bidâye, 3/119, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/133, Kastallânî, Mevâhib, 1/467, Diyarbekrî, 1/299, Zürkânî, 5/110.

208 Ebu Nuaym, Delâil, 1/280, İbn Cevzî, 1/272-273, Kurtubî, 17/127, İbn Kesîr, Bidâye, 3/119-120, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/133, Kastallânî, Mevâhib, 1/467, Diyarbekrî, 1/299, Zürkânî, 5/110.

209 Taberî, Tefsîr, 27/85, İbn Kesîr, Bidâye, 3/120, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/133.

210 Ebu Nuaym, Delâil, 1/280-281, İbn Kesîr, Bidâye, 3/119-120, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 6/133.

211 Kurtubî, 17/127.

212 Taberî, Tefsîr, 27/85, Ebu Nuaym, Delâil, 1/281, Beyhakî, Delâil, 2/266, Vâhidî, s. 268, İbn Cevzî,

"Ebu Kebşe'nin oğlu sizi sihirledi!"[213]

"Muhammed bizi sihirledi!" dediler.[214]

Bazısı da:

"Muhammed bizi sihirlediyse[215] bütün insanları da sihirlemez ya!" dedi.[216]

"O Ay'ı sihirledi, nihayet Ay yarıldı!" dediler.[217]

Kimisi de:

"Muhammed Ay'ı sihirledi ise sihrini bütün yeryüzünü sihirlemeye de yetiştiremez ya!"[218]

"Başka beldeler halkından, yanınıza gelecek olanlara sorun bakalım: Bunu onlar da görmüşler mi?"[219]

"Siz gelecek olan yolcularınızı da gözleyin![220] Onlara da sorun bakalım![221]

Eğer onlar sizin gördüğünüz şeyin tıpkısını gördüklerini size haber verirlerse,[222] gördüğünüz doğru demektir.[223]

Şayet sizin gördüğünüz gibi birşey görmemişlerse, O sizi bir sihirle sihirlemiştir!" dediler.[224]

Ebu Cehil de:

"Bu bir sihirdir! Çevre ülkeler halkına adam salın! Bakalım, onlar da Ay'ı böyle yarılmış görmüşler mi? Yoksa görmemişler mi?" dedi.[225]

1/273, Kurtubî, 17/127, Zehebî, Târîh, s. 210, İbn Kesîr, Bidâye, 3/121, Kastallânî, Mevâhib, 1/466, Diyarbekrî, 1/299, Zürkânî, 5/109.

213 Ebu Nuaym, Delâil, 1/281, Beyhakî, Delâil, 2/266, Vâhidî, s. 268, Kadı Iyaz, 1/234, Kurtubî, 17/127, İbn Kesîr, Bidâye, 3/121.

214 Ahmed b. Hanbel, 4/82, Tirmizî, Sünen, 5/398, İbn Seyyid, 1/114, İbn Kesîr, Bidâye, 3/119, Kastallânî, Mevâhib, 1/466, Diyarbekrî, 1/299, Zürkânî, 5/109.

215 Ahmed b. Hanbel, 4/82, Tirmizî, Sünen, 5/398, Beyhakî, Delâil, 2/266, İbn Seyyid, 1/114-115, İbn Kesîr, Bidâye, 3/119, Kastallânî, Mevâhib, 1/466, Diyarbekrî, 1/299, Zürkânî, 5/109.

216 Ahmed b. Hanbel, 4/82, Tirmizî, 5/398, Ebu Nuaym, Delâil, 1/281, Beyhakî, Delâil, 2/266, İbn Seyyid, 1/114-115, Zehebî, Târîh, s. 211, İbn Kesîr, Bidâye, 3/119-121, Kastallânî, Mevâhib, 1/466, Diyarbekrî, 1/299, Zürkânî, 5/109.

217 Taberî, Tefsîr, 27/87, İbn Kesîr, Bidâye, 3/122.

218 Kadı Iyaz, 1/234, 235, İbn Seyyid, 1/114-115, Zürkânî, 5/109.

219 Kadı Iyaz, 1/235, İbn Seyyid, 1/114.

220 Ebu Nuaym, Delâil, 1/281, Beyhakî, Delâil, 2/266, İbn Kesîr, Bidâye, 3/121, Kastallânî, Mevâhib, 1/466, Diyarbekrî, 1/299, Zürkânî, 5/109.

221 Taberî, Tefsîr, 27/85, Kadı Iyaz, 1/235, Kurtubî, 17/127, Kastallânî, Mevâhib, 1/467, Diyarbekrî, 1/299, Zürkânî, 5/109.

222 Ebu Nuaym, Delâil, 1/281.

223 Ebu Nuaym, Delâil, 1/281, Beyhakî, Delâil, 2/266, Ebu'l-Ferec İbn Cevzî, el-Vefâ, 1/273, İbn Kesîr, Bidâye, 3/121, Kastallânî, Mevâhib, 1/467, Zürkânî, 5/109.

224 Beyhakî, Delâil, 2/267, İbn Kesîr, Bidâye, 3/121.

225 Kadı Iyaz, 1/235, İbn Seyyid, 1/114.

Sordular.[226]

Her taraftan[227] gelenler:[228]

"Evet![229] Onu biz de öyle gördük![230] Ay'ı ikiye yarılmış gördük!" dediler.[231] Ay'ın ikiye ayrılmış olduğunu haber verdiler,[232] doğruladılar.[233]

Her taraftan gelenlerden, Ay'ın ikiye ayrıldığını görüp de haber vermeyen bir kimse kalmadı.[234]

Fakat müşrikler iman etmekten, Müslüman olmaktan yüz çevirip:

"Bu, müstemir (olagelen) bir sihirdir!" dediler.[235]

Yüce Allah, Kamer sûresinde bu mucizeye şöyle temas buyurur:

"Saat yaklaştı.

Ay (ikiye) yarıldı (ayrıldı).

Onlar (ne zaman) bir âyet, bir mucize görseler, yüz çevirirler ve:

'Müstemir (olagelen) bir sihir!' derler.

(Ay'ın ikiye ayrılması mucizesini görünce de) hevalarına uydular:

'Yalan!' dediler (Peygamberi yalanladılar).

Oysa ki her iş bir gayeye bağlıdır.

Andolsun ki; onlara (kendilerini küfür ve inattan) vazgeçirecek öyle önemli haberler gelmiştir ki her biri, gayesine ermiş bir hikmet ve ibrettir.

Fakat, onları tehdit eden bütün o hadiseler kendilerine fayda vermiyor!

O halde sen de onlardan yüz çevir!

O Çağırıcının benzeri görülmedik korkunç şeye (Kıyamete) çağıracağı gün, onlar gözleri zelil ve hakîr (korkudan, dehşetten donmuş) olarak dağılmış çekirgeler gibi kabirlerden çıkacak, o Çağırıcıya doğru koşacaklar. Kâfir olanlar:

'Bu,' diyecekler, 'pek çetin bir gün!'"[236]

---

226 Taberî, Tefsîr, 27/85, Beyhakî, Delâil, 2/267, Kadı Iyaz, 1/235, Kurtubî, 17/127.

227 Beyhakî, Delâil, 2/267, İbn Kesîr, Bidâye, 3/121, Kastallânî, Mevâhib, 1/467, Diyarbekrî, 1/299, Zürkânî, 5/109-110.

228 Ebu Nuaym, Delâil, 1/281, Beyhakî, Delâil, 2/267, İbn Kesîr, Bidâye, 3/121, Kastallânî, Mevâhib, 1/467, Diyarbekrî, 1/299, Zürkânî, 5/109-110.

229 Taberî, Tefsîr, 27/85, İbn Cevzî, 1/273, İbn Kesîr, Bidâye, 3/121, Kastallânî, Mevâhib, 1/467, Diyarbekrî, 1/299, Zürkânî, 5/110.

230 Taberî, Tefsîr, 27/85, Ebu Nuaym, Delâil, 1/281, Beyhakî, Delâil, 2/267, Vâhidî, s. 268, İbn Kesîr, Bidâye, 3/121, Kastallânî, Mevâhib, 1/467, Diyarbekrî, 1/299, Zürkânî, 5/110.

231 İbn Cevzî, Vefâ 1/275, Kurtubî, 17/133.

232 Kadı Iyaz, 1/235.

233 Zehebî, Târîh, s. 211.

234 Ebu Nuaym, Delâil, 1/281.

235 Tirmizî, Sünen, 5/397, Taberî, Tefsîr, 27/87, Kurtubî, 17/127.

236 Kamer: 1-8.

Müşriklerin Kâbe'ye Astığı Antlaşma Sahifesinin Güve Tarafından Yenilişi

Haşim ve Muttalib oğulları Şi'b'da üç yıl kuşatılmış bir halde kaldıktan sonra,[237] Kâbe'nin içinde asılı sahifeye, Yüce Allah ağaç kurdunu (güvesini) musallat etti.

Güve; sahifede, Allah'ın ismi anılan[238] "Bismik'allahümme=Senin isminle başlarım ey Allah" cümlesi dışında,[239] zulüm ve cevr ifade eden herşeyi yedi, bırakmadı![240]

Bunu Yüce Allah Peygamberimiz Aleyhisselama vahiyle bildirdi.[241]

Peygamberimiz Aleyhisselam da, Ebu Talib'e:

"Ey amca! Benim Rabbim olan Allah, Kureyşlilerin sahifesine ağaç kurdunu (güvesini) musallat etti. Allah'ın isminden başka, onda tesbit edilen, zulüm, akraba ile ilgi kesme, bühtan.. gibi şeylerden hiçbirini bırakmadı, yok etti!" buyurdu.

Ebu Talib:

"Bunu sana Rabbin mi haber verdi?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Evet! Rabbim haber verdi" buyurdu.[242]

Ebu Talib:

"Ey kardeşimin oğlu! Bana haber verdiğin şey gerçek midir?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Evet! Vallahi gerçektir!" buyurdu.[243]

Ebu Talib:

"Vallahi, bizim yanımıza da,[244] senin yanına da, (bunu haber verecek) hiç kimse girmemiştir![245] Bunu sana kim haber verdi?" diye tekrar sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

---

237 İbn Sa'd, 1/188, 209, Ebu Nuaym, Delâil, 1/273, Beyhakî, Delâil, 2/312, Zehebî, Târîh, s. 221, 222.

238 İbn Sa'd, 1/188-189, 209, Yakubî, 2/31, Ebu Nuaym, Delâil, 1/273, Beyhakî, Delâil, 2/312, İbn Esîr, Kâmil, 2/89-90, Zehebî, Târîh, s. 222.

239 İbn İshak, İbn Hişam, 2/16, İbn Sa'd, 1/209.

240 İbn Sa'd, 1/209, Yakubî, 2/31, Ebu Nuaym, Delâil, 1/273-274, Beyhakî, Delâil, 2/312, İbn Cevzî, 1/197, Zehebî, Târîh, s. 222.

241 İbn Sa'd, 1/188-189, Belâzurî, Ensâb, 1/234, Ebu Nuaym, Delâil, 1/274, Beyhakî, Delâil, 2/312, Zehebî, Târîh, s. 222.

242 İbn İshak, İbn Hişam, 2/16, İbn Seyyid, 1/128, İbn Kesîr, Bidâye, 3/97, Halebî, 2/35, Zürkânî, 5/290.

243 İbn Sa'd, 1/189, İbn Cevzî, 1/197.

244 Belâzurî, Ensâb, 1/234.

245 İbn İshak, İbn Hişam, 2/16, İbn Seyyid, 1/128, İbn Kesîr, Bidâye, 3/97.

"Rabbim haber verdi. Doğrudur bu ey amca!" buyurdu.

Ebu Talib:

"Ben şehadet ederim ki; sen ancak doğru söylersin!" dedi.[246]

Ebu Talib bu haberi kardeşlerine anlattı. Kardeşleri:

"Senin bu hususta ki kanaatin nedir?" diye sordular.

Ebu Talib:

"Vallahi, o bana hiçbir zaman yalan söylememiştir!" dedi.

Ebu Talib'e:

"Sen bu hususta ne yapmamızı uygun görürsün?" diye sordular.

Ebu Talib:

"Elbiselerden, bulabildiğiniz en güzelini giymenizi, sonra da Kureyşlilerin yanlarına kadar varmanızı, onlara bu sahifenin haberini -kendilerine haber erişmeden önce- anmanızı uygun görüyorum!" dedi.

Hep birlikte gittiler, Mescid-i Haram'a girdiler, Hicr'e kadar vardılar. O sırada, Kureyşlilerin emir ve nehiy sahipleri olan yaşlıları orada oturuyorlardı.[247] Onlar Ebu Talib ile yanındakileri görünce, çektiklerine dayanamayarak Peygamberimiz Aleyhisselamı kendilerine teslim etmek üzere gelmek zorunda kaldıklarını sandılar.[248] Ebu Talib'le yanındakileri, hemen meclislerine aldılar.

"Ne söyleyecekler?" diye, onlara bakmaya başladılar.

Ebu Talib:

"Biz, sizce bilinen, kabul edeceğiniz bir iş için gelmiş bulunuyoruz" dedi. Müşrikler:

"Hoşgeldiniz, safâ geldiniz!" dediler.[249] Ebu Talib:

"Ey Kureyş cemaati![250] Hiçbir zaman yalan söylememiş olan[251] kardeşimin oğlu bana haber verdi[252] ki; sizin yazmış olduğunuz sahifenize, Allah ağaç kurdunu (güvesini) musallat kılmış; o, onun içindeki cevr, zulüm ve akrabalarla ilişiği kesme.. gibi herşeye dokunmuş, onda

246 Belâzurî, Ensâb, 1/234.

247 İbn Sa'd, 1/189, İbn Cevzî, 1/197-198.

248 Ebu Nuaym, Delâil, 1/274, Beyhakî, Delâil, 2/313, İbn Seyyid, 1/127, İbn Kesîr, Bidâye, 3/85, Suyutî, Hasâis, 1/375, Halebî, 2/35, Zürkânî, 1/290.

249 İbn Sa'd, 1/189, İbn Cevzî, 1/198.

250 İbn İshak, İbn Hişam, 2/16, İbn Seyyid, 1/128, İbn Kesîr, Bidâye, 3/97.

251 İbn Sa'd, 1/189, İbn Cevzî, 1/198.

252 İbn İshak, İbn Hişam, 2/16, İbn Sa'd, 1/189, İbn Cevzî, 1/198, İbn Esîr, Kâmil, 2/90, İbn Kesîr, Bidâye, 3/97, Halebî, 2/36.

sadece Allah'ın ismi anılan sözler kalmıştır![253] Haydi,[254] aleyhimizde yazdığınız[255] sahifenizi getiriniz![256] Eğer kardeşimin oğlu doğru söylemiş ise,[257] sahife Onun dediği gibi çıkarsa,[258] vallahi biz en sonuncumuz ölmedikçe Onu size teslim etmeyiz![259] Artık siz de kötü görüşünüzden,[260] bizimle ilginizi kesmekten[261] vazgeçin![262] Eğer dediği doğru çıkmazsa, kardeşimin oğlunu size teslim ederim![263] Siz de Onu ister öldürürsünüz, isterseniz sağ bırakırsınız!" dedi.[264]

Müşrikler:

"Kabul ettik![265] Sen bize insaflı davrandın!" dediler.[266]

Bu hususta akit yaptılar.[267]

Sahifeyi getirmek üzere,[268] acele[269] adam gönderdiler.[270]

Müşrikler bu işin arzularına uygun geleceğini sandılar.[271]

Sahife getirilince, Ebu Talib:

"Okuyunuz onu!" dedi.

Sahife açıldığı zaman,[272] onu Peygamberimiz Aleyhisselamın dediği gibi buldular.[273]

Sahifede; Allah'ın isminden başka herşey, güve tarafından yenilmiş, bitirilmişti![274]

---

253 İbn Sa'd, 1/189, İbn Cevzî, 1/198, İbn Esîr, Kâmil, 2/ 90, Halebî, 2/36.
254 İbn İshak, İbn Hişam, 2/16, Belâzurî, Ensâb, 1/234, İbn Kesîr, Bidâye, 3/97.
255 Belâzurî, Ensâb, 1/234.
256 İbn İshak, İbn Hişam, 2/16, Belâzurî, Ensâb, 1/234, İbn Esîr, Kâmil, 2/90.
257 İbn Sa'd, 1/189, İbn Cevzî, 1/198.
258 İbn İshak, İbn Hişam, 2/16, İbn Kesîr, Bidâye, 3/97.
259 Ebu Nuaym, Delâil, 1/274, Beyhakî, Delâil, 2/313, İbn Seyyid, 1/127, Zehebî, Târîh, s. 222, İbn Kesîr, Bidâye, 3/85, Suyutî, Hasâis, 1/375, Halebî, 2/36, Zürkânî, 1/290.
260 İbn Sa'd, 1/189, İbn Cevzî, 1/128, Halebî, 2/36.
261 İbn İshak, İbn Hişam, 2/16, İbn Sa'd
262 İbn İshak, İbn Hişam, 2/16, İbn Sa'd, 1/189, İbn Cevzî, 1/198, İbn Kesîr, Bidâye, 3/97, Halebî, 2/36.
263 İbn İshak, İbn Hişam, 2/16, İbn Sa'd, 1/209, Beyhakî, Delâil, 2/313, İbn Cevzî, 1/198, İbn Kesîr, Bidâye, 3/97, Halebî 1/36.
264 İbn Sa'd, 1/189, Ebu Nuaym, Delâil, 1/274, Beyhakî, Delâil, 2/313, İbn Cevzî, 1/198, İbn Seyyid, 1/127, İbn Kesîr, Bidâye, 3/85, Halebî, 1/36, Zürkânî, 1/290.
265 İbn İshak, İbn Hişam, 2/17, İbn Seyyid, 1/127, İbn Kesîr, Bidâye, 3/97.
266 İbn Sa'd, 1/189, İbn Cevzî, 1/198, Halebî, 2/36.
267 İbn İshak, İbn Hişam, 2/17, İbn Kesîr, Bidâye, 3/97.
268 İbn Sa'd, 1/189, Belâzurî, Ensâb, 1/234, İbn Cevzî, 1/198.
269 Belâzurî, Ensâb, 1/234, İbn Esîr, Kâmil, 2/90.
270 İbn Sa'd, 1/189, İbn Cevzî, 1/198.
271 Belâzurî, Ensâb, 1/234.
272 İbn Sa'd, 1/189, İbn Cevzî, 1/198, İbn Seyyid, 1/127, Halebî, 2/36.
273 İbn İshak, İbn Hişam, 2/17, İbn Sa'd, 1/189, Belâzurî, Ensâb, 1/234, İbn Cevzî, 1/198, İbn Esîr, 2/90, İbn Seyyid, 1/127, İbn Kesîr, Bidâye, 3/97.
274 İbn Sa'd, 1/189.

Kureyş müşriklerinin elleri yanlarına düştü![275]

Ebu Talib, bundan kuvvet ve cesaret alıp bağırarak:[276]

"Her halde, zulmettiğiniz, akraba ile ilişiği kesip kötülük yoluna saptığınız sizce de belli oldu, değil mi?!" dedi.[277]

Müşriklerden hiçbiri Ebu Talib'e cevap vermedi.[278]

Ancak:

"Siz bize sadece sihir ve bühtan getirdiniz![279]

Bu, sahibinizden sâdır olan bir sihirden başka birşey değildir!" dediler.[280] Red ve inkâr ettiler.

Peygamberimiz Aleyhisselamla ashabına yapageldikleri kötülükleri, katılıkları tekrarladılar.[281]

Kureyşlilerin ileri gelenlerinden bazıları ise, Hâşim oğullarına karşı yaptıkları şeylerden dolayı, birbirlerini kınadılar.[282]

Ebu Talib ile ashabı, Kâbe örtüsü arasına girerek:

"Ey Allah! Bize zulmedenlere, akrabalarla ilişiğini kesenlere, bize yapılması haram olan şeyleri helâlleştirenlere karşı bize yardım et!" diyerek yalvardıktan sonra, Şı'b'a döndüler.[283]

Müşriklerden bir topluluk:

"Bu, kardeşlerimize karşı, tarafımızdan yapılmış bir zulümdür!" dediler,[284] pişmanlık duydular.[285]

Şı'b Sakinlerinin Şı'b'dan Çıkarılışları

Nübüvvetin onuncu yılında idi[286] ki, Kureyş müşriklerinin Hâşim ve Muttalib oğulları aleyhindeki yazılı antlaşmalarını bozup yürürlükten

---

275 İbn Sa'd, 1/189, Belâzurî, Ensâb, 1/234, İbn Cevzî, 1/198, Suyutî, Hasâis, 1/379.

276 İbn Sa'd, 1/189, Belâzurî, Ensâb, 1/234, İbn Cevzî, 1/198, İbn Esîr, Kâmil, 2/90.

277 İbn Sa'd, 1/189, İbn Cevzî, 1/198, İbn Esîr, Kâmil, 2/90, Suyutî, Hasâis, 1/376.

278 İbn Sa'd, 1/189, İbn Cevzî, 1/198, Suyutî, Hasâis, 1/376, Halebî, 2/36.

279 Belâzurî, Ensâb, 1/234, İbn Esîr, Kâmil, 2/90.

280 Yakubî, 2/32, Ebu Nuaym, Delâil, 1/274, Beyhakî, Delâil, 2/313, Zehebî, Târîh, s. 222, İbn Kesîr, Bidâye, 3/85.

281 Ebu Nuaym, Delâil, 1/274, Beyhakî, Delâil, 2/313, Zehebî, Târîh, s. 222, İbn Kesîr, Bidâye, 3/85.

282 İbn Sa'd, 1/189, Ebu Nuaym, Delâil, 1/274.

283 İbn Sa'd, 1/189, Halebî, 2/36.

284 İbn Seyyid, 1/128, Halebî, 2/36.

285 Ebu Nuaym, Delâil, 1/274, İbn Seyyid, 1/128, Halebî, 2/36.

286 İbn Sa'd, 1/210, Belâzurî, Ensâb, 1/236, İbn Kayyım, 2/52, İbn Seyyid, 1/129, İbn Kesîr, Bidâye, 3/98, Diyarbekrî, 1/298. Zürkânî, 1/290.

kaldırmak için, Kureyşlilerden birkaç kişi harekete geçti. Onların içinde, bu hususta, Hişam b. Amr'ın çabasından daha güzel çabalı kimse yoktu.[287]

Hişam b. Amr; Nadle b. Hişam b. Abdi Menaf'ın ana bir kardeşinin oğlu olduğu için,[288] Hâşim oğullarından sayılırdı.

Kendisi, kavmi arasında şerefli ve itibarlı idi.[289]

Hişam b. Amr, Züheyr b. Ebi Ümeyye'nin yanına vardı.

Züheyr b. Ebi Ümeyye'nin annesi Âtike Hatun, Abdulmuttalib'in kızı idi.

Hişam b. Amr, Züheyr'e:

"Ey Züheyr! Dayılarının birşey almaktan, satmaktan, evlenmekten, evlendirmekten.. mahrum edildiklerini;[290] darlık ve yokluk içinde kıvrandıklarını[291] bilip durduğun halde, istediğini yemeye, içmeye, giyinip kuşanmaya, istediğin kadınla evlenmeye senin gönlün nasıl razı oluyor? Nasıl içine siniyor?[292]

Allah'a yemin ederim ki; [Ebu Cehil] Ebu'l-Hakem Amr b. Hişam'ın seni dayıların aleyhinde antlaşmaya davet ettiği gibi, sen de onu kendi dayıları aleyhinde böyle bir antlaşmaya davet etmiş olsaydın, senin davetine hiçbir zaman icabet etmez, yanaşmazdı" dedi.[293]

Züheyr b. Ebi Ümeyye:

"Allah senin iyiliğini versin ey Hişam! Ben bir tek adamım.[294] Tek başıma ne yapabilirim?!

Vallahi, yanımda başka bir kişi daha olsaydı, muhakkak o antlaşma sahifesini bozmaya kalkar, bozuncaya kadar uğraşırdım!" dedi.[295]

Hişam b. Amr:

"Ben sana ikinci bir adam buldum!" dedi.

---

287 İbn İshak, İbn Hişam, 2/14, Taberî, Târîh, 2/228, Ebu Nuaym, Delâil, 1/276, İbn Kesîr, Bidâye, 3/96.

288 İbn İshak, İbn Hişam, 2/14, Belâzurî, Ensâb, 1/235, Taberî, Târîh, 2/228, Ebu Nuaym, Delâil, 1/276, İbn Esîr, Kâmil, 2/88, İbn Kesîr, Bidâye, 3/96.

289 İbn İshak, İbn Hişam, 2/14, Taberî, Târîh, 2/228, Ebu Nuaym, Delâil, 1/276, İbn Kesîr, Bidâye, 3/96.

290 İbn İshak, İbn Hişam, 2/14, Taberî, Târîh, 2/228, Ebu Nuaym, Delâil, 1/276-277, İbn Cevzî, 1/198, İbn Kesîr, Bidâye, 3/96, Halebî, 2/37.

291 Belâzurî, Ensâb, 1/235.

292 İbn İshak, İbn Hişam, 2/14-15, Belâzurî, Ensâb, 1/235-236, Taberî, Târîh, 2/228, Ebu Nuaym, Delâil, 1/277, İbn Cevzî, 1/198, İbn Esîr, Kâmil, 2/88, İbn Kesîr, Bidâye, 3/96, Halebî, 2/37.

293 İbn İshak, İbn Hişam, 2/15, Taberî, Târîh, 2/228, Ebu Nuaym, Delâil, 1/277, İbn Cevzî, 1/198, İbn Esîr, Kâmil, 2/88, İbn Kesîr, Bidâye, 3/96.

294 İbn İshak, İbn Hişam, 2/15, Belâzurî, Ensâb, 1/236, Taberî, Târîh, 2/228, Ebu Nuaym, Delâil, 1/277, İbn Cevzî, 1/198, İbn Esîr, Kâmil, 2/88, İbn Kesîr, Bidâye, 3/96, Halebî, 2/37.

295 İbn İshak, İbn Hişam, 2/15, Taberî, Târîh, 2/228, Ebu Nuaym, Delâil, 1/277, İbn Cevzî, 1/198, İbn Esîr, 2/88, İbn Kesîr, Kâmil, Bidâye, 3/96, Halebî, 2/37.

Züheyr b. Ebi Ümeyye:

"Kim imiş o?" diye sordu.

Hişam b. Amr:

"Benim!" dedi.

Züheyr b. Ebi Ümeyye:

"Sen bize üçüncü bir adam daha ara!" dedi.

Hişam b. Amr, kalkıp Mut'im b. Adiyy'e gitti. Ona: "Ey Mut'im! Kureyşlilere uyarak Abdi Menaf oğullarından iki batın ailenin gözünün önünde yok edilmelerine gönlün nasıl razı oluyor? Nasıl içine siniyor?![296] Vallahi, onları bundan kurtarmaya imkân bulabilseydim, içinizden onlara koşacak ilk kişi olarak beni bulurdun!" dedi.[297]

Mut'im b. Adiyy:

"Allah senin iyiliğini versin! Ben bir tek adamım! Tek başıma ne yapabilirim?" dedi.

Hişam b. Amr:

"Ben sana ikinci bir adam buldum!" dedi.

Mut'im b. Adiyy:

"Kimmiş o?" diye sordu.

Hişam b. Amr:

"Benim!" dedi.

Mut'im b. Adiyy:

"Bize üçüncü bir adam daha ara, bul!" dedi.

Hişam b. Amr:

"Buldum bile!" dedi.

Mut'im b. Adiyy:

"Kimmiş o?" diye sordu.

Hişam b. Amr:

"Züheyr b. Ebi Ümeyye'dir" dedi.

Mut'im b. Adiyy:

"Sen bize dördüncü bir adam daha ara, bul!" dedi.

---

296 İbn İshak, İbn Hişam, 2/15, Belâzurî, Ensâb, 1/236, Taberî, Târîh, 2/228, Ebu Nuaym, Delâil, 1/277, İbn Cevzî, 1/198, İbn Esîr, 2/88, İbn Kesîr, Bidâye, 3/96.

297 İbn İshak, İbn Hişam, 2/15, Taberî, Târîh, 2/228, Ebu Nuaym, Delâil, 1/277, İbn Cevzî, 1/198, İbn Esîr, Kâmil, 2/88, İbn Kesîr, Bidâye, 3/96.

Hişam b. Amr, kalkıp Ebu'l-Bahterî b. Hişam'ın yanına gitti.[298] Onunla konuştu.[299]

Ona da, Mut'im b. Adiyy'e söylediklerine benzer sözler söyledi.

Ebu'l-Bahterî:

"Bize bu hususta yardım edecek,[300] bu görüşte[301] kimseler var mı?" diye sordu.

Hişam b. Amr:

"Evet! Vardır" dedi.[302]

Ebu'l-Bahterî

"Kimmiş onlar?" diye sordu.

Hişam b. Amr:

"Züheyr b. Ebi Ümeyye, Mut'im b. Adiyy'dir. Ben de yanındayım!" dedi.

Ebu'l-Bahterî:

"Sen bize beşinci bir adam daha ara, bul!" dedi.

Hişam b. Amr, kalkıp Zem'a b. Esved'e gitti. Onunla konuştu.[303] Kendisinin onlarla olan akrabalığını ve haklarını andı.

Zem'a b. Esved:

"Beni davet ettiğin bu iş üzerinde duran kimseler var mı?" diye sordu.
Hişam b. Amr:

"Evet! Vardır" dedi.

Zem'a'ya, onların isimlerini birer birer saydı.

Mekke'nin yukarısındaki Hacun mevkiinin başlangıcında, geceleyin toplanmaya hazırlandılar.

Orada toplanıp yapacakları işi konuştular.

Sahife üzerinde durup, onu bozuncaya kadar uğraşmaya ahd ve akd ettiler.

---

298 İbn İshak, İbn Hişam, 2/15, Belâzurî, Ensâb, 1/236, Taberî, Târîh, 2/228, Ebu Nuaym, Delâil, 1/277, İbn Cevzî, 1/198-199, İbn Esîr, Kâmil, 2/89, İbn Kesîr, Bidâye, 3/96, Halebî, 2/37.

299 Belâzurî, Ensâb, 1/236.

300 İbn İshak, İbn Hişam, 2/15, Taberî, Târîh, 2/228, Ebu Nuaym, Delâil, 1/277, İbn Cevzî, 1/198-199, İbn Esîr, Kâmil, 2/89, İbn Kesîr, Bidâye, 3/96, Halebî, 2/37.

301 Belâzurî, Ensâb, 1/236.

302 İbn İshak, İbn Hişam, 2/15, Belâzurî, Ensâb, 1/236, Taberî, Târîh, 2/228, Ebu Nuaym, Delâil, 1/277, İbn Kesîr, Bidâye, 3/96, Halebî, 2/38.

303 İbn İshak, İbn Hişam, 2/15, Belâzurî, Ensâb, 1/236, Taberî, Târîh, 2/228, Ebu Nuaym, Delâil, 1/277, İbn Cevzî, 1/199, İbn Esîr, Kâmil, 2/89, İbn Kesîr, Bidâye, 3/96, Halebî, 2/38.

Züheyr b. Ebi Ümeyye ise:

"Sizden işe ilk başlayan ve ilk konuşan kimse ben olayım!" dedi.

Ertesi gün sabahleyin, Kureyş müşriklerinin toplantı yerine gittiler.

Züheyr b. Ebi Ümeyye; üzerine ağır ve kıymetli bir elbise giyinmiş olduğu halde Kâbe'yi yedi kere tavaf ettikten sonra, halkın yanına geldi ve:

"Ey Mekkeliler! Bizler istediğimiz gibi yiyip içelim, giyinip kuşanalım da, Hâşim ve Muttalib oğulları alışverişten mahrum edilerek helâk olsunlar, yakışır mı?!

Vallahi, akrabalık bağlarını kesen şu zalim sahife yırtılıncaya kadar oturmayacağım!" dedi.

O sırada, Mescid-i Haram'ın bir köşesinde oturan Ebu Cehil:

"Sen yalan söylüyorsun!

Vallahi, o sahife yırtılamaz!" dedi.

Zem'a b. Esved:

"Vallahi, asıl sen yalan söylüyorsun!

Zaten, biz o yazıya -yazıldığı zaman- razı değildik!" dedi.

Ebu'l-Bahterî:

"Zem'a doğru söylüyor!

Biz onda yazılı şeyleri ne kabul, ne de ikrar ettik!" dedi.

Mut'im b. Adiyy:

"Her ikiniz de doğru söylüyorsunuz.

Bunun aksini söyleyen yalan söyler!

Biz bu sahifeden ve onun içinde yazılı olanlardan uzaklaşır, Allah'a sığınırız!" dedi.

Hişam b. Amr da, Mut'im b. Adiyy'in sözlerine yakın sözler söyledi.

Ebu Cehil:

"Her halde bu, buradan başka bir yerde geceleyin konuşulmuş, üzerinde karara varılmış bir iş olsa gerek!?" dedi.

O sırada, Ebu Talib de Mescid-i Haram'ın bir köşesinde oturuyordu.

Mut'im b. Adiyy kalkıp, Kâbe'nin içinde asılı sahifeyi yırtmak için yanına vardığı zaman; "Bismik'allahümme" sözleri dışındaki bütün yazıları ağaç kurdu (güvesi) yemiş bir halde buldu![304]

---

304 İbn İshak, İbn Hişam, 2/15-16, Taberî, Târîh, 2/228-229, Ebu Nuaym, Delâil, 1/275-277-278, İbn Cevzî, 1/199, İbn Esîr, Kâmil, 2/89, İbn Kesîr, Bidâye, 3/96.

Bunun üzerine, Adiyy b. Kays, Zem'a b. Esved, Ebu'l-Bahterî ve Züheyr b. Ümeyye silahlanarak Hâşim ve Muttalib oğullarının yanlarına gittiler, onları Şı'b'dan evlerine döndürdüler.[305]

Kureyş müşriklerinin elleri yanlarına düştü!

Hâşim oğullarının Peygamberimiz Aleyhisselamı sonuna kadar koruyacaklarına, kendilerine teslim etmeyeceklerine kanaat getirdiler.[306]

Peygamberimiz Aleyhisselam ile cemaati, Şı'b'dan çıkarak, halk arasına karıştılar.[307]

Ebu Talib; sahifeyi ve içindekini iptal edip Şı'b'dan çıkmalarını sağlayanları, söylediği yirmi altı beyitlik bir şiirle övdü.[308]

---

305 İbn Sa'd, 1/210, Belâzurî, Ensâb, 1/236, Halebî, 2/38.

306 İbn Sa'd, 1/210, Belâzurî, Ensâb, 1/236.

307 Ebu Nuaym, Delâil, 1/395, Beyhakî, Delâil, 2/315, Zehebî, Târîh, s. 224.

308 İbn İshak, İbn Hişam, 2/17-19, Beyhakî, Delâil, 2/314.

HÜZÜN YILI

Ebu Talib'in Hastalanışı ve Müşriklerin Onunla Konuşmaya Gelişi

Ebu Talib nübüvvetin onuncu yılında,[1] Şı'b'dan çıktıktan sonra,[2] hastalanıp[3] ölüm döşeğine düşünce,[4] günden güne ağırlaştığını haber alan Kureyş müşrikleri, birbirlerine:

"Hamza, Ömer, Müslüman oldu. Muhammed'in işi bütün Kureyş kabileleri arasında yayıldı.

Vallahi, Onun işimizi elimizden zorla almayacağından emin değiliz!

Ebu Talib'e gidelim. O, bizim için, kardeşinin oğlundan bir söz alsın! Bizden de, Ona bir söz versin!" dediler ve:

1. Utbe b. Rebia,

2. Şeybe b. Rebia,

3. Ebu Cehil Amr b. Hişam,

4. Ümeyye b. Halef,

5. Ebu Süfyan Sahr b. Harb ve Kureyş eşrafından daha bazı adamlarla gidip Ebu Talib'le konuştular.

"Ey Ebu Talib! Biliyorsun ki sen bizdensin!

Gördüğün gibi, ölüm döşeğine de düşmüş, ölüme yaklaşmış bulunuyorsun! Biz senin ansızın ölüvereceğinden korkuyoruz! Bizim aramızla kardeşinin oğlu arasındaki durumu pekâlâ biliyorsun. Kendisini çağır!

---

1 Belâzurî, Ensâb, 1/236, İbn Esîr, Kâmil, 2/90, İbn Seyyid, 1/130.

2 Belâzurî, Ensâb, 1/236, İbn Seyyid, 1/129.

3 İbn İshak, İbn Hişam, 2/58, Ahmed b. Hanbel, 1/227, İbn Seyyid, 1/130, İbn Kesîr, Bidâye, 3/123.

4 İbn İshak, İbn Hişam, 2/58.

Dokuzuncu Bölüm

HÜZÜN YILI

Bizden onun için alacağın sözü al; Ondan da bizim için alacağın sözü al da, O artık bizimle uğraşmaktan vazgeçsin! Biz de Onunla uğraşmaktan vazgeçelim!

O, bizimle ve dinimizle uğraşmayı bıraksın! Biz de, Onunla ve Onun dini ile uğraşmayı bırakalım!" dediler.

Bunun üzerine, Ebu Talib, Peygamberimiz Aleyhisselama haber saldı. Gelince:

"Ey kardeşimin oğlu! Bunlar senin kavminin eşrafıdırlar!

Sana söz vermek ve senden de söz almak için toplanıp gelmişlerdir" dedi.[5]

"Ey kardeşimin oğlu! Senin kavminden istediğin nedir?" diye sordu.[6]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ey amcam![7] Ben onların bir tek kelimeyi söylemelerini istiyorum ki, onlar onunla bütün Araplara hakim olurlar, Arap olmayanlar da kendilerine cizye [vergi] öderler!" buyurdu.[8]

Müşrikler, o kelimeden korktular.[9]

"Evet! Nedir o kelime?!

Babam sana feda olsun. Sen onu bize söyle de, biz onu bir tek yerine on defa söyleyelim!" dediler.[10]

Ebu Cehil de aynı sözleri tekrarladı.[11]

Ebu Talib:

"Ey kardeşimin oğlu! Hangi kelimedir o?" diye sordu.[12]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"'Lâ ilâhe illallah=Allah'tan başka ilah yoktur' derseniz; Allah'tan başka tapmakta olduğunuz şeyleri de söker atarsanız!" buyurunca,[13] müşrikler hemen kalkıp[14] ellerini,[15] elbiselerini[16] çırptılar.[17]

---

5 İbn İshak, İbn Hişam, 2/58-59, İbn Seyyid, 1/130, İbn Kesîr, Bidâye, 3/123.
6 Beyhakî, Delâil, 2/345.
7 Ahmed b. Hanbel, 1/362, Taberî, Târîh, 2/219, Beyhakî, Delâil, 2/345.
8 Ahmed b. Hanbel, 1/362, Taberî, Târîh, 2/219, Beyhakî, Delâil, 2/346, İbn Seyyid, 1/130-131.
9 Taberî, Târîh, 2/219.
10 Ahmed b. Hanbel, 1/362.
11 İbn İshak, İbn Hişam, 2/59.
12 Taberî, Târîh, 2/220.
13 İbn İshak, İbn Hişam, 2/59, Ahmed b. Hanbel, 1/362.
14 Ahmed b. Hanbel, 1/362.
15 İbn İshak, İbn Hişam, 2/59.
16 Ahmed b. Hanbel, 1/362.
17 İbn İshak, İbn Hişam, 2/59, Ahmed b. Hanbel, 1/362.

"Ey Muhammed! Sen bunca ilahları bir tek ilah mı yapmak istiyorsun? Senin işin şaşılacak şey doğrusu!" dediler.

Birbirlerine de:

"Vallahi, bu adam istediğiniz şeylerden size birşey verici değildir! Gidiniz! Allah sizinle onun arasında hükmünü verinceye kadar atalarınızın dini üzerinde sebat ediniz!" diyerek dağıldılar.[18]

Ebu Talib, Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Vallahi, ey kardeşimin oğlu! Ben senin hiç de haktan uzak birşey istediğini görmedim" dedi.[19]

Peygamberimiz Aleyhisselam, Ebu Talib'in bu sözünden, kendisinin Müslüman olacağını umdu.[20]

Ebu Talib'in yanına vardığı zaman, Ebu Cehil ile Abdullah b. Ebi Ümeyye orada bulunuyordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ey amca! 'Lâ ilâhe illallah=Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur' kelime-i tevhidini söyle de, ben Allah katında senin imanına bununla şehadet edebilirim" buyurdu.

Ebu Cehil ile Abdullah b. Ebi Ümeyye:

"Ey Ebu Talib! Sen Abdulmuttalib'in milletinden (dininden) yüz mü çevireceksin?" dediler.

Peygamberimiz Aleyhisselam kelime-i tevhidi Ebu Talib'e teklife devam ettiği müddetçe, Ebu Cehil ile Abdullah b. Ebi Ümeyye, sözlerini tekrarlayıp durdular.

Ebu Talib'in onlara son sözü:

"Ben, Abdulmuttalib'in milleti (dini) üzereyim" demek oldu.[21]

***

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ey amca! Sen o kelime-i tevhidi söyle ki Kıyamet gününde, sana onunla şefaat etmek helalleşir" buyurdu.[22]

---

18 İbn İshak, İbn Hişam, 2/59, İbn Seyyid, 1/130-131, İbn Kesîr, Bidâye, 3/123.

19 İbn İshak, İbn Hişam, 2/59, Taberî, Târîh, 2/219, İbn Seyyid, 1/131, İbn Kesîr, Bidâye, 3/123.

20 İbn İshak, İbn Hişam, 2/59, İbn Seyyid, 1/131, İbn Kesîr, Bidâye, 3/123.

21 İbn Sa'd, 1/122, Ahmed b. Hanbel, 5/233, Buhârî, Sahîh, 2/98, Müslim, 1/54, Nesâî, 4/90-91, Beyhakî, Delâil, 2/342-343, Vâhidî, s. 228, İbn Seyyid, 1/131-132, Zehebî, Târîh, s. 230, İbn Kesîr, Bidâye, 3/124.

22 İbn İshak, İbn Hişam, 2/59, Beyhakî, Delâil, 2/346, İbn Seyyid, 1/131, Zehebî, Târîh, s. 236, İbn Kesîr, Bidâye, 3/123.

Ebu Talib:

"Vallahi, ey kardeşimin oğlu! Benden sonra, sana ve senin atanın oğullarına sövülmesi ve Kureyşîlerin bunu benim ölümden korkarak söylediğimi sanmaları korkusu olmasaydı, senin gözünü aydın etmek için söylerdim!" dedi.[23]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Vallahi, ben de Yüce Allah tarafından men olununcaya kadar, senin için muhakkak istiğfarda bulunmaya, yarlığanmanı dilemeye devam edeceğim" buyurdu.[24]

Bunun üzerine, inen âyette şöyle buyuruldu:

"Gerçekten, sen her istediğini hidayete erdiremezsin.

Fakat, Allah'tır ki, kimi dilerse, ona hidayet verir ve O, hidayete erecekleri daha iyi bilendir."[25]

Ebu Talib'in Peygamberimiz Aleyhisselama Önemli Bir Tavsiyesi

Ebu Talib, öleceği sırada, Peygamberimiz Aleyhisselamı yanına çağırdı ve:

"Ey kardeşimin oğlu! Ben öldüğüm zaman, sen Neccar oğullarından olan dayılarının yanına git! Çünkü, onlar evlerinde, yurtlarında bulunanı koruma gücüne, insanların en çok malik olanlarıdırlar" dedi.[26]

Ebu Talib'in Vefatı

Ebu Talib, nübüvvetin onuncu yılında,[27] Şı'b'dan çıktıktan sonra,[28] Peygamberimiz Aleyhisselamın Medine'ye hicretinden üç yıl önce,[29] Şevval ayının ortasında vefat etti.[30]

Vefat ettiği zaman, kendisinin yaşı sekseni aşmış;[31] seksen yediyi,[32] doksanı bulmuştu.[33]

Hz. Ali der ki:

---

23 İbn İshak, İbn Hişam, 2/59, İbn Sa'd, 1/122-123, Beyhakî, Delâil, 2/346, İbn Seyyid, 1/131, Zehebî, Târîh, s. 236, İbn Kesîr, Bidâye, 3/123.

24 Buhârî, Sahîh, 6/18, Müslim, 1/54, Vâhidî, s. 228, İbn Seyyid, 1/132.

25 Kasas: 56.

26 İbn Sa'd, 3/543, Zehebî, Târîh, s. 233.

27 Belâzurî, Ensâb, 1/236, İbn Esîr, Kâmil, 2/90, İbn Seyyid, 1/130.

28 Belâzurî, Ensâb, 1/236, İbn Seyyid, 1/129.

29 İbn İshak, İbn Hişam, 2/57, İbn Esîr, Kâmil, 2/90, İbn Seyyid, 1/130, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 10, Kastallânî, Mevâhib, 1/71.

30 Belâzurî, Ensâb, 1/236, İbn Esîr, 2/90.

31 Belâzurî, Ensâb, 1/236, İbn Esîr, Kâmil, 2/90. Diyarbekrî, 1/299.

32 Kastallânî, Mevâhib, 1/71, Diyarbekrî, 1/299.

33 Yakubî, 2/35.

"Babam vefat ettiği zaman, Resûlullah Aleyhisselamın yanına gidip: 'Amcan,[34] dalâlet içindeki ihtiyar amcan[35] müşrik olarak öldü!' dedim.[36]

Resûlullah Aleyhisselam ağladı.[37]

'Git! Onu yıka! Kefenle ve göm![38] Allah onu yarlığasın! Ona rahmet etsin!' buyurdu.[39]

'Onu kim gömecek?' diye tekrar sordum.[40]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

'Sen git, babanı göm! Dönüp yanıma gelinceye kadar da hiçbir şey yapma!' buyurdu.[41]

Dediğini yaptım.[42]

Babamı gömüp gelince emretti, yıkandım; bana dua etti.[43]

Resûlullah Aleyhisselam günlerce evinden dışarı çıkmadı, onun yarlığanmasını diledi durdu.

'Allah sana rahmet etsin! Seni yarlığasın!

Allah beni men edinceye kadar, senin için mağfiret dilemeye devam edeceğim' buyurdu."[44]

Hz. Hatice'nin Vefatı

Peygamberimiz Aleyhisselamın zevcesi Hz. Hatice de; nübüvvetin onuncu yılında,[45] Peygamberimiz Aleyhisselamın Medine'ye hicretin-

---

34 İbn Sa'd, 1/124, Beyhakî, Delâil, 2/349, Halebî, 2/47.

35 İbn Sa'd, 1/124, Ebu Davud, 3/214, Nesâî, 4/79, Beyhakî, Delâil, 2/349, İbn Cevzî, 1/208, Zehebî, Târîh, s. 234, İbn Kesîr, Bidâye, 3/125, Halebî, 2/47.

36 Beyhakî, Delâil, 2/349, İbn Seyyid, 1/132, Zehebî, Târîh, s. 234, İbn Kesîr, Bidâye, 3/125.

37 İbn Sa'd, 1/123, İbn Cevzî, 1/208, Diyarbekrî, 1/301, Halebî, 2/47.

38 İbn Sa'd, 1/123, Beyhakî, Delâil, 2/349, İbn Cevzî, 1/208, İbn Seyyid, 1/132, Zehebî, Târîh, s.234, İbn Kesîr, Bidâye, 3/125, Halebî, 2/47.

39 İbn Sa'd, 1/123.

40 Nesâî, 4/79, İbn Kesîr, Bidâye, 3/125.

41 İbn Sa'd, 1/124, Ebu Davud, 3/214, Nesâî, 4/79, Beyhakî, Delâil, 2/349, İbn Kesîr, Bidâye, 3/125.

42 İbn Sa'd, 1/123, Beyhakî, Delâil, 2/349, İbn Cevzî, 1/208, Zehebî, Târîh, s. 234, İbn Kesîr, Bidâye, 3/125.

43 İbn Sa'd, 1/124, Ebu Davud, 3/214, Nesâî, 4/79, Beyhakî, Delâil, 2/349, İbn Cevzî, 1/208, Zehebî, Târîh, s. 234, İbn Kesîr, Bidâye, 3/125.

44 İbn Sa'd, 1/123-124.

45 İbn Sa'd, 8/18, Belâzurî, Ensâb, 1/236, İbn Seyyid, 1/130, İbn Hacer, İsâbe, 4/283, Kastallânî, Mevâhib, 1/73, Diyarbekrî, 1/301.

den üç yıl önce,[46] Şı'b'dan çıktıktan sonra,[47] Ramazan ayında vefat etti.[48]

Ebu Talib'in vefatından üç gün sonra vefat ettiği de rivayet edilir.[49] Hz. Hatice, vefat ettiği zaman altmış beş yaşında idi.[50]

Mekke'nin Hacun kabristanına götürülüp gömüldü.[51] Hz. Hatice gömülürken, Peygamberimiz Aleyhisselam onun kabrinin içine indi.[52] O zaman, cenaze namazı teşri kılınmamıştı.[53]

Hz. Hatice İslâm dâvâsında Peygamberimiz Aleyhisselam için sadık bir müşavir ve dert ortağı, sükûnet kaynağı idi.

Ebu Talib de Peygamberimiz Aleyhisselamın kolu, kanadı, sığınağı, müşriklere karşı savunucusu ve yardımcısı idi.[54]

İki musibetin böyle birbiri ardınca gelip Peygamberimiz Aleyhisselamın üzerinde toplanması,[55] Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Şu ümmet üzerinde şu günlerde toplanan iki musibetten hangisine en çok yanacağımı bilemiyorum" dedirtecek kadar[56] ağır geldi.[57]

Peygamberimiz Aleyhisselam, bu yıla "Hüzün Yılı" adını taktı.[58]

---

46 İbn İshak, İbn Hişam, 2/57, İbn Sa'd, 8/18, Belâzurî, Ensâb, 1/406, Yakubî, 2/35, Taberî, Târîh, 2/229, Hâkîm, 3/182, İbn Abdilberr, 4/1825, İbn Seyyid, 1/129-130, Zehebî, Târîh, s. 237, İbn Seyyid, 1/129-130, Zehebî, Târîh, s. 237, İbn Hacer, 4/283, Diyarbekrî, 1/301.

47 İbn Sa'd, 8/18, Belâzurî, Ensâb, 1/236, İbn Esîr, Kâmil, 2/90, Zehebî, Târîh, s. 236, İbn Kesîr, Bidâye, 3/127, İbn Hacer, İsâbe, 4/283.

48 İbn Sa'd, 8/18, Belâzurî, Ensâb, 1/406, Yakubî, 2/35, İbn Abdilberr, 4/1825, Zehebî, Târîh, s. 237, İbn Hacer, İsâbe, 4/283, Kastallânî, Mevâhib, 1/73, Diyarbekrî, 1/301.

49 Hâkîm, 3/182, İbn Abdilberr, 4/1825, Beyhakî, Delâil, 2/352-353, İbn Esîr, Kâmil, 2/90, İbn Seyyid, 1/130, Zehebî, Târîh, s. 237, İbn Kesîr, Bidâye, 3/127, Kastallânî, Mevâhib, 1/73,

50 İbn İshak, İbn Hişam, 2/57, İbn Sa'd, 8/18, Belâzurî, Ensâb, 1/406, Yakubî, 2/35, Taberî, Târîh, 2/229, Hâkîm, 3/182, İbn Abdilberr 4/1825, İbn Seyyid, 1/129-130, Zehebî, Târîh, s. 237, Diyarbekrî, 1/301.

51 İbn Sa'd, 8/18, Belâzurî, Ensâb, 1/237, 406, Hâkîm, 3/182, İbn Abdilberr, 4/1825, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/85, Zehebî, Târîh, s. 237, İbn Hacer, İsâbe, 4/283, Diyarbekrî, 1/301, Halebî, 2/40, Zürkânî, 1/294.

52 İbn Sa'd, 8/18, Hâkîm, 3/182, İbn Hacer, İsâbe, 4/283, Diyarbekrî, 1/301, Zürkânî, 1/294.

53 İbn Sa'd, 8/18, Belâzurî, Ensâb, 1/237, 406, İbn Hacer, İsâbe, 4/283, Diyarbekrî, 1/301, Halebî, 2/40, Zürkânî, 1/294.

54 İbn İshak, İbn Hişam, 2/57, İbn Seyyid, 1/130, Zehebî, Târîh, s. 237, İbn Kesîr, Bidâye, 3/122, Zürkânî, 1/293.

55 İbn Sa'd, 1/211, Taberî, Târîh, 2/229, İbn Esîr, Kâmil, 2/91, İbn Seyyid, 1/130, Zehebî, Târîh, s. 237, İbn Kesîr, Bidâye, 3/122, Diyarbekrî, 1/302.

56 Yakubî, 2/35.

57 Taberî, Târîh, 2/229, İbn Esîr, Kâmil, 2/91, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 10.

58 Kastallânî, Mevâhib, 1/73, Diyarbekrî, 1/301.

Müşriklerin Peygamberimiz Aleyhisselama İşkenceye Başlamaları ve Ebu Leheb'in Peygamberimiz Aleyhisselamı Himayesine Alışı

Peygamberimiz Aleyhisselam, amcası Ebu Talib'in vefatından sonra, günlerce evinden dışarı çıkmadı.[59] Hep evinde oturdu. Pek az dışarı çıktı.[60] Dışarı çıktığı zaman da Kureyş müşrikleri,[61] Ebu Talib'in sağlığında[62] yapmak isteyip de yapamadıkları hakaret ve işkenceleri,[63] istediklerini yapmaya başladılar.[64]

Nitekim, Kureyş müşriklerinin beyinsizlerinden bir beyinsiz Peygamberimiz Aleyhisselamın önünü kesip başına toprak saçmış, Peygamberimiz Aleyhisselam başı toza toprağa bulanmış olarak evine girmişti.

Kızlarından birisi hemen kalkıp Peygamberimiz Aleyhisselamın başındaki tozu toprağı ağlaya ağlaya giderirken, Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Kızcağızım! Ağlama! Muhakkak ki Allah senin babanı koruyacak, savunacaktır!" demişti.

Peygamberimiz Aleyhisselamın kendi kendine de:

"Ebu Talib ölünceye kadar, Kureyşlilerden böyle birşey başıma gelmemişti![65] Ey amca! Senin yokluğunda, imdadıma senden daha çabuk koşanı bulamadım" buyurduğunu işittiği; ve müşriklerin Peygamberimiz Aleyhisselamı himayesiz bularak işkenceye uğratmaya kalktıklarını gördüğü zaman, Ebu Leheb Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına geldi ve:

"Ey Muhammed! Git! Ne istiyorsan, Ebu Talib'in sağlığında ne yapıyor idiysen, yine yap! Lât'a andolsun ki, ben ölünceye kadar sana hiç kimse dokunamayacaktır!" dedi.

Bir gün, Gaytala'nın oğlu Peygamberimiz Aleyhisselama sövüp sayarken, Ebu Leheb çıkageldi. Onu yüzünün üzerine düşürdü.

Gaytala'nın oğlu:

"Ey Kureyş cemaati! Ebu Utbe dininden çıkmış!" diyerek bağırmaya ve yaygaraya başladı.

---

59 İbn Sa'd, 1/123, İbn Cevzî, 1/208.

60 İbn Sa'd, 1/211, İbn Cevzî, 1/210, İbn Kesîr, Bidâye, 3/134, Diyarbekrî, 1/302.

61 İbn İshak, İbn Hişam, 2/57, İbn Sa'd, 1/211, İbn Cevzî, 1/210, İbn Seyyid, 1/134.

62 İbn İshak, İbn Hişam, 2/58, Taberî, Târîh, 2/229, İbn Esîr, Kâmil, 2/91, İbn Seyyid, 1/130, 134, Halebî, 2/50.

63 İbn İshak, İbn Hişam, 2/57-58, İbn Sa'd, 1/211, Taberî, Târîh, 2/229.

64 İbn Kesîr, Bidâye, 3/134, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 10.

65 İbn İshak, İbn Hişam, 2/58, Taberî, Târîh, 2/229, Beyhakî, Delâil, 2/350, İbn Seyyid, 1/130, Zehebî, Târîh, s. 234, Halebî, 2/50.

Kureyş müşrikleri gelip Ebu Leheb'in üzerine dikildiler.

Ebu Leheb onlara:

"Ben Abdulmuttalib'in dininden ayrılmış değilim.

Fakat, ben kardeşimin oğlunu yapmak istediği şeyi yapıncaya kadar koruyorum" dedi.

Müşrikler:

"Güzel ve iyi etmişsin!" dediler.

Peygamberimiz Aleyhisselam, böylece bir müddet, Ebu Leheb'in korkusundan hiç kimse sataşmaz olduğu halde, gider gelir oldu.

Bir gün; Ukbe b. Ebi Muayt ile Ebu Cehil Amr b. Hişam, Ebu Leheb'in yanına giderek, ona:

"Kardeşinin oğlu sana, babanın nereye girdiğini haber verdi mi?" diye sordular.

Bunun üzerine, Ebu Leheb:

"Ey Muhammed! Abdulmuttalib'in girdiği yer neresidir?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"O, kavmi ile birliktedir!" buyurdu.

Ebu Leheb, Ukbe b. Ebi Muayt ile Ebu Cehil'e:

"Ona babamın girdiği yeri sordum.

'Kavmi ile birliktedir' diye cevap verdi" dedi.

Ukbe ile Ebu Cehil:

"'O ateş (Cehennem) içindedir!' demek istemiştir" dediler.

Ebu Leheb tekrar Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına varıp:

"Ey Muhammed! Abdulmuttalib, ateşe (Cehenneme) mi girdi?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Evet! Abdulmuttalib de, putlara tapa tapa onun gibi ölüp gitmiş olan herkes de, ateşe (Cehenneme) girmiştir" buyurdu.

Bunun üzerine, Ebu Leheb:

"Vallahi, artık sana işkenceden nefes aldırmayacak, temelli düşmanlık edeceğim! Sen Abdulmuttalib'in Cehennemde olduğunu söylersin ha!" dedi.

Ebu Leheb de başka müşrikler de Peygamberimiz Aleyhisselama düşmanlıklarını ve zulümlerini şiddetlendirdiler.[66]

---

66 İbn Sa'd, 1/211, İbn Cevzî, 1/210-211, İbn Kesîr, Bidâye, 3/134, Diyarbekrî, 1/302, Halebî, 2/50-51.

Müşriklerin Peygamberimiz Aleyhisselama Yaptıkları Düşmanlık ve Kötülüklerden Bazıları

1) Übeyy b. Halef'le Ukbe b. Ebi Muayt, birbirlerinin sıkı dostu idiler.

Ukbe b. Ebi Muayt'ın, bazen Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına gelip konuştuklarını dinlediği olurdu. Ukbe'nin bu hareketi Übeyy b. Halef'e anlatılınca, Übeyy b. Halef, Ukbe'ye:

"İşittim ki; sen Muhammed'le birlikte oturup konuşmasını dinliyormuşsun!

Bir daha onunla oturur, söylediklerini dinlersen; gidip onun yüzüne tükürmezsen, yüzüm senin yüzüne haram olsun! Seninle hiç konuşmayacağım da!" dedi ve ağır yemin etti.

Bunun üzerine, Ukbe b. Ebi Muayt, Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına varıp Übeyy b. Halef'in istediğini yerine getirdi.[67]

Ukbe b. Ebi Muayt'ın o gün attığı murdar tükrük ve salyası yüzünden Peygamberimiz Aleyhisselamın nâzik yanakları kavrulmuş ve onun izleri hayatının sonuna kadar kaybolmamıştır.[68]

Yüce Allah, bu hususta indirdiği âyetlerde şöyle buyurdu:

"O gün (Kıyamet günü), (her) zâlim, (nedâmetle) iki elini ısırarak:

'Ne olurdu,' diyecek, 'ben O peygamberin yanında (bulunup, Allah'a) bir yol edineydim!

Ne yazık bana! Keşke filanı dost tutmayaydım!

Andolsun ki, beni zikirden -o bana geldikten sonra- saptıran odur.'

Şeytan, insanı -başına bir bela gelince- yapayalnız ve yardımsız bırakandır."[69]

2) Hz. Osman'ın gözlerinden yaşlar akarak anlattığına göre; Peygamberimiz Aleyhisselam, bir gün, Kâbe'yi tavaf ediyor, o sırada Kâbe'nin Hicr mevkiinde de, Ukbe b. Ebi Muayt, Ebu Cehil Amr b. Hişam ve Ümeyye b. Halef oturuyordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam onların hizasından geçerken, Peygamberimize hoşlanmayacağı bazı laflar attılar.

Bu laflardan Peygamberimiz Aleyhisselamın hoşlanmadığı, yüzünden belli olmakta idi.

Hz. Osman Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına vardı.

---

67 İbn İshak, İbn Hişam, 1/387.

68 Kurtubî, 13/26, Diyarbekrî, 1/292, Halebî, 1/508.

69 Furkan: 27-29, İbn İshak, İbn Hişam, 1/387.

Peygamberimiz Aleyhisselamı, Hz. Ebu Bekir'le aralarına aldılar.

Peygamberimiz Aleyhisselam parmağını onun parmakları arasına geçirdi.

Bütün tavafları böylece, el tutuşarak yaptılar.

Ebu Cehil ve arkadaşlarının hizasına geldikleri zaman, Ebu Cehil Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Vallahi, deniz bir kıl parçasını ıslatacak suya malik bulundukça, sen atalarımızın tapageldikleri tanrılara tapmaktan men ettiğin müddetçe, seninle barışmayacağız!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam da:

"Ben de öyle!" buyurdu.

Sonra, tavafın üçüncü bölümünü de öylece yapıp dördüncü bölümünü yapmaya geldiği zaman, Ebu Cehil yerinden sıçradı ve Peygamberimiz Aleyhisselamın yakasını tutmak istedi. Bu işe kalkışınca, itilip kıçının üzerine düşürüldü.

Hz. Ebu Bekir Ümeyye b Halef'i, Peygamberimiz Aleyhisselam da Ukbe b. Ebi Muayt'ı def'etti.

Onlar Peygamberimiz Aleyhisselamın başından dağılınca, Peygamberimiz Aleyhisselam ayakta durarak, onlara:

"Vallahi, size âcil azab mübah oluncaya kadar siz bundan vazgeçmeyeceksiniz! Sizler, Peygamberiniz için ne kötü kavimsiniz!" buyurduktan sonra, evine döndü.

Hz. Ebu Bekir'le Hz. Osman da kendisini evine kadar takip ettiler, arkasından gittiler.

Peygamberimiz Aleyhisselam, kapısının önünde durarak, onlara yönelip:

"Sevinin ki hiç şüphesiz, Yüce Allah dinini açıklayacak, üstün kılacak; Peygamberine yardım edecektir.

Şu gördüğünüz kişiler, Yüce Allah'ın sizin ellerinizle tez vakitte boğazlayacağı kimselerdendir!" buyurdu.

Hz. Osman:

"Vallahi, ben onları Yüce Allah'ın bizim ellerimizle boğazladığını gördüm!" demiştir.[70]

3) Peygamberimiz Aleyhisselam bir gün bazı müşrikler tarafından dövülüp kana boyandığı, üzgün bir halde oturduğu sırada, Cebrail Aleyhisselam geldi ve:

---

70 İbn Cevzî, 1/188-189, İbn Seyyid, 1/103-104, Halebî, 1/472.

"Sana ne oldu?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Bana şu müşrikler yapacaklarını yaptılar" buyurdu.

Cebrail Aleyhisselam:

"Sana bir mucize göstermemi ister misin?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Evet! Göster!" buyurdu.

Cebrail Aleyhisselam, vadinin gerisindeki ağaca bakarak:

"O ağacı çağır!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam çağırınca, ağaç yürüyerek Peygamberimiz Aleyhisselamın önüne kadar gelip durdu.

Cebrail Aleyhisselam:

"Ona söyle, geri dönsün!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam geri dönmesini söyleyince, ağaç eski yerine varıncaya kadar geri gitti.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Yeter!" buyurdu.[71]

4) Mahzum oğullarından Ebu Cehil ile Velid b. Mugîre ve üçüncü bir arkadaşları,[72] Peygamberimiz Aleyhisselamı öldürmeyi aralarında tasarladılar.[73]

Ebu Cehil; Peygamberimiz Aleyhisselamı namaz kılarken görürse, Peygamberimiz Aleyhisselamın başını taşla ezeceğine yemin etti:[74]

"Muhammed'i görecek olursam, şöyle şöyle yapacağım" dedi.[75]

Bir gün, Peygamberimiz Aleyhisselamın Kâbe'de namaz kıldığı bir sırada, Ebu Cehil'e:

"İşte, Muhammed orada!" dediler.

Ebu Cehil ise:

"Nerede O?" diye sorup durdu. Peygamberimiz Aleyhisselamı göremedi.[76]

Peygamberimiz Aleyhisselam Kâbe'de namaz kılmaya durup kıraatına başladığı ve Mahzum oğullarının da Peygamberimiz Aleyhisselamın

---

71 Ahmed b. Hanbel, 3/113, Dârımî, 1/26, İbn Mâce, 2/1336, Beyhakî, Delâil, 2/154, Suyutî, Hasâis, 1/301.

72 Beyhakî, Delâil, 2/197, Kurtubî, 15/7, Hâzin, 4/3, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 5/258.

73 Beyhakî, Delâil, 2/197, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 5/258.

74 Zemahşerî, 3/316, Nesefî, 2/3, Kurtubî, 15/7, Hâzin, 3/3.

75 İbn Kesîr, Tefsîr, 3/564, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 5/258.

76 Taberî, Tefsîr, 22/152, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/564, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 5/258.

kıraatını işittikleri,[77] Ebu Cehil'in de eli boşa çıktığı sırada;[78] Peygamberimiz Aleyhisselamı öldürmesi için, Velid b. Mugîre'yi gönderdiler.

Velid, Peygamberimiz Aleyhisselamın namaz kıldığı yere kadar ilerledi.

O da, Peygamberimiz Aleyhisselamın kıraatını işitiyor, fakat kendisini göremiyordu!

Arkadaşlarının yanına dönüp, bunu onlara bildirdi:[79]

"Vallahi, sesini duyduğum halde, kendisini göremiyordum!" dedi.

Bunun üzerine, arkadaşlarından üçüncüsü:

"Vallahi, gidip Onun başını ben ezeceğim!" dedi, eline bir taş alıp gitti.

İzi sıra geri döndü ve kafasının üzerine, baygın halde düştü.

Kendisine:

"Sana ne hal oldu?!" diye sordular.

"Benim başımda büyük bir hal var. Bir adam gördüm. Onun yanına yaklaşınca bir puğur deve ile karşılaştım ki, kulaklarını sallıyordu!

Ben, bu ana kadar, ondan daha iri bir puğur görmemişimdir!

O Muhammed'le benim arama gerilmiş, duruyordu!

Lât ve Uzzâ'ya yemin ederim ki; eğer ona biraz daha yaklaşsa idim, o beni muhakkak yerdi!" dedi.[80]

Bunun üzerine, Mahzum oğulları, Peygamberimiz Aleyhisselamın namaz kıldığı ve kıraatini işittikleri yere kadar hep birlikte ilerlediler.

Sese yaklaştıkları zaman, ses arkadan gelmeye başladı!

Arkadan geldiğini işittikleri yere doğru gidince de bu sefer, ses arkalarından gelmeye başladı!

Döndüler, Peygamberimiz Aleyhisselama yapmak istedikleri için bir yol bulamadılar![81]

"İşte, Biz, onların önlerinden bir set, arkalarından da bir set çektik. Böylece, onlar görmezler!" mealindeki âyetin,[82] Ebu Cehil ve arkadaşlarınca Peygamberimiz Aleyhisselama karşı girişilen bu suikast üzerine nazil olduğu rivayet edilir.[83]

---

77 Beyhakî, Delâil, 2/197, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 5/258.

78 Kurtubî, 15/7, Hâzin, 3/3.

79 Beyhakî, Delâil, 2/197, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 5/258.

80 Kurtubî, 15/7.

81 Beyhakî, Delâil, 2/197, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 5/258.

82 Yâsîn: 9.

83 Taberî, Tefsîr, 2/152, Beyhakî, Delâil, 2/197, Zemahşerî, 3/316, Neseffî, 3/3, Kurtubî, 15/7, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/564, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 5/258.

5) Kureyş müşriklerinin ileri gelenlerinden bir cemaat, Kâbe'nin Hicr'inde toplanıp:

"Muhammed'i görür görmez, hep birden, tek bir adamın kalkışı gibi kalkacak, Onun üzerine yürüyeceğiz; öldürmedikçe de kendisinden ayrılmayacağız!" diyerek Lât ve Uzzâ, Menât, İsaf ve Naile putları üzerine antlaştılar.

Hz. Fâtıma ağlayarak Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına geldi ve:

"Şu Kureyşlilerin ileri gelenleri senin aleyhinde antlaştılar: Seni görünce, üzerine yürüyüp seni öldürecekler!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ey kızcağızım! Bana abdest suyu getir!" buyurdu.

Abdest aldı. Sonra da, Mescid-i Haram'a, onların yanına vardı.

Müşrikler Peygamberimiz Aleyhisselamı görünce:

"İşte, O orada!" dediler. Gözlerini önlerine indirdiler, çeneleri göğüslerinin üzerine düştü.

Oturdukları yerlerden ne ilerleyebildiler, ne gerileyebildiler!

Başlarını kaldırıp Peygamberimiz Aleyhisselama bakamadılar!

İçlerinden hiçbirisi, kalkıp Peygamberimizin üzerine yürüyemedi!

Peygamberimiz Aleyhisselam varıp tepelerine dikildi. Yerden bir avuç toprak aldı ve:

"Yüzleriniz kara olsun!" diyerek, onların üzerlerine saçtı.

Onlardan hiçbir kimse yoktu ki, bu topraktan kendisine isabet etsin de, Bedir savaşında kâfir olarak öldürülmemiş olsun![84]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Taif Eşrafını İmana Davet Etmeye, Kendisine Yardımcı Olmalarını İstemeye Gidişi ve Oradan Mekke'ye Dönüşü

Peygamberimiz Aleyhisselam; amcası Ebu Talib'in vefatından sonra,[85] nübüvvetin onuncu yılında, Şaban ayının bitmesine[86] üç gece kala[87],

---

84 Ahmed b. Hanbel, 1/303, Hâkîm, 1/163, Ebu Nuaym, Delâil, 1/192-193, Beyhakî, Delâil, 6/240, Heysemî, 8/228.

85 İbn İshak, İbn Hişam, 2/60.

86 İbn Sa'd, 1/211, Belâzurî, Ensâb, 1/237, İbn Cevzî, 1/211, İbn Seyyid, 1/134, Kastallânî, Mevâhib, 1/73, Diyarbekrî, 1/302.

87 Belâzurî, Ensâb, 1/73, Diyarbekrî, 1/302.

yanına azadlı kölesi ve oğulluğu Zeyd b. Hârise'yi alıp,[88] yürüyerek[89] Taif'e gitti.[90]

Taif şehrine Mekke'den yaya yürüyüşle bir günde çıkılır, Taif'ten Mekke'ye de yarım günde inilir.[91]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Taif'e gitmekten maksadı, Taif eşrafıyla görüşüp konuşarak, onları:

1. Bir ve tek olan Allah'a imana,[92] İslâmiyete davet etmek,[93]

2. Allah katından getirip tebliğ etmiş olduğu şeyleri kabul etmelerini istemek,[94]

3. Kavmi olan Kureyş müşriklerine karşı[95] kendisini barındırmalarını,[96] korumalarını,[97] kendisine yardımcı olmalarını istemek idi.[98]

Peygamberimiz Aleyhisselam Taif'e varınca, orada Sakif kabilesinin ulu kişilerinden ve eşrafından bazı kimselerle buluştu ki, onlar:

1. Abdi Yalil b. Amr b. Umeyr,

2. Mes'ud b. Amr b. Umeyr,

3. Habib b. Amr b. Umeyr

adlarındaki üç kardeş idiler.[99]

Bunlardan birisi, Cumah oğulları ailesinden bir kadınla evli bulunuyordu.[100]

---

88 İbn Sa'd, 1/211, Belâzurî, Ensâb, 1/237, İbn Cevzî, 1/211, İbn Esîr, Kâmil, 2/91, İbn Kayyım, 2/52, İbn Seyyid, 1/134, Kastallânî, Mevâhib, 1/73, Halebî, 2/51.

89 Heysemî, 6/35, Kastallânî, Mevâhib, 1/75.

90 İbn İshak, İbn Hişam, 2/60, İbn Sa'd, 1/211, Belâzurî, Ensâb, 1/237, Taberî, Târîh, 2/229, İbn Cevzî, 1/211, İbn Kayyım, 2/52, İbn Seyyid, 1/134, Zehebî, Târîh, s. 282, İbn Kesîr, Bidâye, 3/135, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 10, Heysemî, 6/35, Kastallânî, Mevâhib, 1/73, Diyarbekrî, 1/302, Halebî, 2/52.

91 Yâkût, 4/8.

92 İbn Kayyım, 2/52, Kastallânî, Mevâhib, 1/73, Diyarbekrî, 1/302.

93 İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 10, Halebî, 2/51.

94 İbn İshak, İbn Hişam, 2/60, İbn Seyyid, 1/134, İbn Kesîr, Bidâye, 3/135.

95 İbn İshak, İbn Hişam, 2/60, Taberî, Târîh, 2/229, İbn Kayyım, 2/52, İbn Seyyid, 1/134, İbn Kesîr, Bidâye, 3/135, Halebî, 2/52.

96 Ebu Nuaym, Delâil, 1/295, İbn Kayyım, 2/52, Zehebî, Târîh, s. 282.

97 İbn İshak, İbn Hişam, 2/60, Taberî, Târîh, 2/229, İbn Kayyım, 2/52, İbn Seyyid, 1/134, İbn Kesîr, Bidâye, 3/135.

98 İbn İshak, İbn Hişam, 2/60, Taberî, Târîh, 2/229, İbn Esîr, Kâmil, 2/91, İbn Kayyım, 2/52, İbn Seyyid, 1/134, İbn Kesîr, Bidâye, 3/135.

99 İbn İshak, İbn Hişam, 2/60, Yakubî, 2/36, Taberî, Târîh, 2/229-230, Ebu Nuaym, Delâil, 1/295, Beyhakî, Delâil, 2/415, İbn Cevzî, 1/212, İbn Esîr, Kâmil, 2/91, İbn Seyyid, 1/134, Zehebî, Târîh, s. 282, İbn Kesîr, Bidâye, 3/135, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 10, Diyarbekrî, 1/302, Halebî, 2/52.

100 İbn İshak, İbn Hişam, 2/60, Taberî, Târîh, 2/230, İbn Seyyid, 1/134, İbn Kesîr, Bidâye, 3/135, Diyarbekrî, 1/302.

Peygamberimiz Aleyhisselam onlarla oturup konuştu.[101]

Kendisinin Allah tarafından gönderilen bir peygamber olduğunu bildirdi. Kureyş müşriklerinin uğrattıkları bela ve musibetlerden şikâyetlendi.[102] Kendilerini Allah'a imana davet etti. İslâmiyeti yaymasına yardımcı olmalarını ve kavmi olan Kureyş'ten muhalefet edenlere karşı kendisiyle birlikte hareket etmelerini istemek üzere yanlarına gelmiş olduğunu söyledi.[103]

Onlardan birisi:

"Eğer Allah seni peygamber gönderdi ise, Kâbe'nin örtüsünü üzerinden çıkartıp atmış olayım![104]

Eğer Allah seni peygamber gönderdi ise, Kâbe'nin örtüsünü çalmış,[105] yırtıp atmış olayım!" dedi.[106]

Onlardan ikincisi de:

"Allah, senden başka peygamber gönderecek kimse bulamadı mı?![107] Allah senden başkasını peygamber göndermekten âciz midir?" dedi.[108]

Üçüncüsü ise:

"Vallahi, ben seninle hiçbir zaman konuşmayacağım.[109] Çünkü, sen dediğin gibi[110] Allah tarafından gönderilmişsen, elbette ki benim sana cevap vermemden müstağnisin, çok yüksek bir mevkide bulunuyorsun demektir.

Eğer sen Allah'a karşı yalan söylüyorsan, zaten seninle konuşmam bana yaraşmaz!" dedi.[111]

Taifliler:

"Yurdunun halkı, kavmin seni istememiş, kabul etmemişler! Sen de kalkmış, bize gelmişsin!

---

101 İbn İshak, İbn Hişam, 2/60, Taberî, Târîh, 2/230, İbn Esîr, Kâmil, 2/91, İbn Kayyım, 2/52, İbn Kesîr, Bidâye, 3/135, Diyarbekrî, 1/302.

102 Yakubî, 2/36, Ebu Nuaym, Delâil, 1/295, Beyhakî, Delâil, 2/416, Zehebî, Târîh, s. 282, Aynî, 15/142, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 6/224.

103 İbn İshak, İbn Hişam, 2/60-61, Taberî, Târîh, 2/230, İbn Cevzî, 1/212, İbn Seyyid, 1/134, İbn Kesîr, Bidâye, 3/135, Diyarbekrî, 1/302, Halebî, 2/52.

104 İbn İshak, İbn Hişam, 2/61, Taberî, Târîh, 2/230, İbn Cevzî, 1/212, İbn Esîr, Kâmil, 2/91, İbn Seyyid, 1/1234, İbn Kesîr, Bidâye, 3/135, Diyarbekrî, 1/302, Halebî, 2/52.

105 Ebu Nuaym, Delâil, 1/295, Zehebî, Târîh, s. 283.

106 Beyhakî, 2/415.

107 İbn İshak, İbn Hişam, 2/61, Taberî, Târîh, 2/230, Beyhakî, Delâil, 2/415, İbn Cevzî, 1/212, İbn Esîr, Kâmil, 2/91, İbn Seyyid, 1/134, İbn Kesîr, Bidâye, 3/135, Diyarbekrî, 1/302, Halebî, 2/52.

108 Yakubî, 2/36, Ebu Nuaym, Delâil, 1/295, Zehebî, Târîh, s. 283.

109 İbn İshak, İbn Hişam, 2/61, Yakubî, 2/36, Taberî, Târîh, 2/230, Ebu Nuaym, Delâil, 1/295, Beyhakî, Delâil, 2/415, Zehebî, Târîh, s. 283.

110 İbn İshak, İbn Hişam, 2/61, Yakubî, 2/36, Taberî, Târîh, 2/230, İbn Cevzî, 1/ 212, İbn Seyyid, 1/134, İbn Kesîr, Bidâye, 3/135.

111 İbn İshak, İbn Hişam, 2/61, Yakubî, 2/36, Taberî, Târîh, 2/230, Ebu Nuaym, Delâil, 1/295, Beyhakî, Delâil, 2/415, İbn Cevzî, 1/212, İbn Seyyid, 1/134, Zehebî, Târîh, s. 283, İbn Kesîr, Bidâye, 3/135.

88 İbn Sa'd, 1/211, Belâzurî, Ensâb, 1/237, İbn Cevzî, 1/211, İbn Esîr, Kâmil, 2/91, İbn Kayyım, 2/52, İbn Seyyid, 1/134, Kastallânî, Mevâhib, 1/73, Halebî, 2/51.

89 Heysemî, 6/35, Kastallânî, Mevâhib, 1/75.

90 İbn İshak, İbn Hişam, 2/60, İbn Sa'd, 1/211, Belâzurî, Ensâb, 1/237, Taberî, Târîh, 2/229, İbn Cevzî, 1/211, İbn Kayyım, 2/52, İbn Seyyid, 1/134, Zehebî, Târîh, s. 282, İbn Kesîr, Bidâye, 3/135, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 10, Heysemî, 6/35, Kastallânî, Mevâhib, 1/73, Diyarbekrî, 1/302, Halebî, 2/52.

91 Yâkût, 4/8.

92 İbn Kayyım, 2/52, Kastallânî, Mevâhib, 1/73, Diyarbekrî, 1/302.

93 İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 10, Halebî, 2/51.

94 İbn İshak, İbn Hişam, 2/60, İbn Seyyid, 1/134, İbn Kesîr, Bidâye, 3/135.

95 İbn İshak, İbn Hişam, 2/60, Taberî, Târîh, 2/229, İbn Kayyım, 2/52, İbn Seyyid, 1/134, İbn Kesîr, Bidâye, 3/135, Halebî, 2/52.

96 Ebu Nuaym, Delâil, 1/295, İbn Kayyım, 2/52, Zehebî, Târîh, s. 282.

97 İbn İshak, İbn Hişam, 2/60, Taberî, Târîh, 2/229, İbn Kayyım, 2/52, İbn Seyyid, 1/134, İbn Kesîr, Bidâye, 3/135.

98 İbn İshak, İbn Hişam, 2/60, Taberî, Târîh, 2/229, İbn Esîr, Kâmil, 2/91, İbn Kayyım, 2/52, İbn Seyyid, 1/134, İbn Kesîr, Bidâye, 3/135.

99 İbn İshak, İbn Hişam, 2/60, Yakubî, 2/36, Taberî, Târîh, 2/229-230, Ebu Nuaym, Delâil, 1/295, Beyhakî, Delâil, 2/415, İbn Cevzî, 1/212, İbn Esîr, Kâmil, 2/91, İbn Seyyid, 1/134, Zehebî, Târîh, s. 282, İbn Kesîr, Bidâye, 3/135, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 10, Diyarbekrî, 1/302, Halebî, 2/52.

100 İbn İshak, İbn Hişam, 2/60, Taberî, Târîh, 2/230, İbn Seyyid, 1/134, İbn Kesîr, Bidâye, 3/135, Diyarbekrî, 1/302.

Yardımın hakkı, kavminin seni istememiş, kabul etmemişler! Sen de kalkmış, bize gelmişsin!

---

101 İbn İshak, İbn Hişam, 2/60, Taberî, Târîh, 2/230, İbn Esîr, Kâmil, 2/91, İbn Kayyım, 2/52, İbn Kesîr, Bidâye, 3/135, Diyarbekrî, 1/302.

102 Yakubî, 2/36, Ebu Nuaym, Delâil, 1/295, Beyhakî, Delâil, 2/416, Zehebî, Târîh, s. 282, Aynî, 15/142, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 6/224.

103 İbn İshak, İbn Hişam, 2/60-61, Taberî, Târîh, 2/230, İbn Cevzî, 1/212, İbn Seyyid, 1/134, İbn Kesîr, Bidâye, 3/135, Diyarbekrî, 1/302, Halebî, 2/52.

104 İbn İshak, İbn Hişam, 2/61, Taberî, Târîh, 2/230, İbn Cevzî, 1/212, İbn Esîr, Kâmil, 2/91, İbn Seyyid, 1/1234, İbn Kesîr, Bidâye, 3/135, Diyarbekrî, 1/302, Halebî, 2/52.

105 Ebu Nuaym, Delâil, 1/295, Zehebî, Târîh, s. 283.

106 Beyhakî, 2/415.

107 İbn İshak, İbn Hişam, 2/61, Taberî, Târîh, 2/230, Beyhakî, Delâil, 2/415, İbn Cevzî, 1/212, İbn Esîr, Kâmil, 2/91, İbn Seyyid, 1/134, İbn Kesîr, Bidâye, 3/135, Diyarbekrî, 1/302, Halebî, 2/52.

108 Yakubî, 2/36, Ebu Nuaym, Delâil, 1/295, Zehebî, Târîh, s. 283.

109 İbn İshak, İbn Hişam, 2/61, Yakubî, 2/36, Taberî, Târîh, 2/230, Ebu Nuaym, Delâil, 1/295, Beyhakî, Delâil, 2/415, Zehebî, Târîh, s. 283.

110 İbn İshak, İbn Hişam, 2/61, Yakubî, 2/36, Taberî, Târîh, 2/230, İbn Cevzî, 1/ 212, İbn Seyyid, 1/134, İbn Kesîr, Bidâye, 3/135.

111 İbn İshak, İbn Hişam, 2/61, Yakubî, 2/36, Taberî, Târîh, 2/230, Ebu Nuaym, Delâil, 1/295, Beyhakî, Delâil, 2/415, İbn Cevzî, 1/212, İbn Seyyid, 1/134, Zehebî, Târîh, s. 283, İbn Kesîr, Bidâye, 3/135.

Taif eşrafından üç kardeşin birisiyle evli bulunan Safiyye binti Ma'meru'l-Cumahî[131] ile karşılaşınca, Peygamberimiz Aleyhisselam ona:

"Kocan tarafından hısımlarının nedir bize şu yaptıkları işkenceler?!" diyerek şikâyetlendi.[132]

Taiflilerin beyinsizleri, Peygamberimiz Aleyhisselamı, Utbe ve Şeybe b. Rebia'nın Taif'teki bostanına sığınıncaya kadar takip ettikten ve taşladıktan sonra dönüp gittiler.[133]

Onların aralarından ve ellerinden kurtulduğu zaman, Peygamberimiz Aleyhisselamın ayaklarından kanlar akıyordu![134]

Peygamberimiz Aleyhisselam, sığındığı bostandaki bir asmanın gölgesi altına oturdu.

Utbe ve Şeybe b. Rebia, Peygamberimiz Aleyhisselama yapılanları seyretmekte idiler.[135]

Peygamberimiz Aleyhisselam, ayaklarından akan kanlardan[136] çok muztarip bir halde idi.

Bakınca, bostanın içinde Utbe b. Rebia ile Şeybe b. Rebia'yı gördü.[137]

Onların Allah'a ve Resûlullaha olan[138] düşmanlıklarını bildiği için,[139] bostanlarında bulunmaktan hoşlanmadı.[140] Yanlarına varmak da istemedi.[141]

Peygamberimiz Aleyhisselam, biraz dinlenip sükûnet bulduktan[142] ve iki rekat namaz kıldıktan sonra,[143] ellerini semaya kaldırdı,[144] Yüce Allah'a halini şöyle arz etti:

---

131 Zürkânî, 1/297.

132 İbn İshak, İbn Hişam, 2/61, Taberî, Târîh, 2/230, İbn Kesîr, Bidâye, 3/136.

133 İbn İshak, İbn Hişam, 2/61, Taberî, Târîh, 2/230, İbn Cevzî, 1/213, İbn Esîr, Kâmil, 2/91, Zehebî, Târîh, s. 283, İbn Kesîr, Bidâye, 3/136, Halebî, 2/53.

134 Ebu Nuaym, Delâil, 1/295, Beyhakî, Delâil, 2/415, İbn Seyyid, 1/134, Zehebî, Târîh, s. 283, Halebî, 2/52.

135 İbn İshak, İbn Hişam, 2/61, Taberî, Târîh, 2/230, Beyhakî, Delâil, 2/415, İbn Cevzî, 1/213, İbn Esîr, Kâmil, 2/91, Zehebî, Târîh, s. 283, İbn Kesîr, Bidâye, 3/136, Halebî, 2/53.

136 Ebu Nuaym, Delâil, 1/295.

137 Ebu Nuaym, Delâil, 1/295, Beyhakî, Delâil, 2/415, İbn Seyyid, 1/135, Zehebî, Târîh, s. 283, İbn Kesîr, Bidâye, 3/136, Halebî, 2/53.

138 Ebu Nuaym, Delâil, 1/295, Beyhakî, Delâil, 2/415, İbn Seyyid, 1/135, İbn Kesîr, Bidâye, 3/136, Halebî, 2/53.

139 Ebu Nuaym, Delâil, 1/295, Beyhakî, Delâil, 2/415, İbn Seyyid, 1/135, Zehebî, Târîh, s. 283, İbn Kesîr, Bidâye, 3/136, Halebî, 2/53.

140 Beyhakî, Delâil, 2/415, İbn Seyyid, 1/135, Zehebî, Târîh, s. 283, İbn Kesîr, Bidâye, 3/136, Halebî, 2/53.

141 Ebu Nuaym, Delâil, 1/295, Beyhakî, Delâil, 2/415.

142 İbn İshak, İbn Hişam, 2/61, Taberî, Târîh, 2/230, İbn Cevzî, 1/213, Zehebî, Târîh, s. 283, İbn Kesîr, Bidâye, 3/136, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 10.

143 Heysemî, 6/35, Kastallânî, Mevâhib, 1/73.

144 İbn Haldun, Târîh, c. 3, ks. 2, s. 10.

"Ey Allah! Gücümün zayıflığını, tedbirimin azlığını, halk nazarında hakîr görülüşümü, Sana arz ve şikâyet ediyorum!

Ey merhametlilerin en merhametlisi!

Sensin zayıf düşenlerin Rabbi!

Sensin benim Rabbim!

Sen, beni kime; Senden uzak olan ve beni gördükçe suratını asan kimselere mi bırakıyorsun? İşimi eline verdiğim düşmana mı bırakıyorsun?

Eğer Sende bana karşı bir azab yoksa, hiç gam çekmem!

Senin af ve mağfiretin, benim için, gazabından daha geniştir.

Senin üzerime gazab indirmenden, yahut gazabının üzerimde yerleşmesinden Senin karanlıkları aydınlatan, dünya ve âhiret işlerini düzenine koyan Yüzünün (Zâtının) Nuruna sığınırım!

Herşey Senin rızan içindir ve bütün güç, kuvvet de Sende, Senin Elindedir!"[145]

Hristiyan Köle Addas'ın Müslüman Oluşu

Utbe ve Şeybe b. Rebia; Peygamberimiz Aleyhisselamı o halde gördükleri zaman, aradaki akrabalık, kendilerini Peygamberimiz Aleyhisselama karşı gayrete getirdi:

Addas adındaki Hristiyan kölelerini yanlarına çağırdılar. Ona:

"Şuradan birkaç salkım üzüm al! Şu tabağın içine koy! Sonra da, onu şu adama götür! Kendisine, ondan yemesini söyle!" dediler.

Addas da öyle yaptı. Üzümü tabakla götürüp önüne koyduktan sonra, Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Buyur ye!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Sen hangi beldeler halkındansın? Dinin nedir?" diye sordu.

Addas:

"Hristiyanım ve Ninova halkından bir kimseyim!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Demek, sen salih kişi Yunus b. Metta'nın köyündensin ha?" buyurdu.[146]

---

145 İbn İshak, İbn Hişam, 2/61-62, Taberî, Târîh, 2/230, İbn Cevzî, 1/213, İbn Esîr, Kâmil, 2/91-92, İbn Kayyım, 2/52, Zehebî, Târîh, s. 285, İbn Kesîr, Bidâye, 3/136, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 10, Heysemî, 6/35, Kastallânî, Mevâhib, 1/75.

146 İbn İshak, İbn Hişam, 2/62, Taberî, Târîh, 2/230, İbn Cevzî, 1/213, İbn Esîr, Kâmil, 2/92, İbn Seyyid, 1/1135, İbn Kesîr, Bidâye, 3/136, Diyarbekrî, 1/302, Halebî, 2/53.

Addas:

"Yunus b. Metta'nın kim olduğunu sana kim bildirdi?![147]

Vallahi, o Ninova'dan çıkıp gitmiştir.

Ninova'da, Metta'nın ne olduğunu bilen on kişi bile bulunmaz!

Sen Metta'nın ne olduğunu nereden biliyorsun?!

Sen ümmîsin ve ümmî ümmet içerisinde bulunuyorsun!" dedi.[148]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ben Allah'ın Resûlüyüm! Allah bana Yunus'un haberini haber verdi.[149] O benim kardeşimdir. Kendisi bir peygamberdi. Ben de bir peygamberim!" buyurdu.[150]

Addas:

"Yâ Rasûlallah! Bana Yunus b. Metta'nın haberini ver!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam ona Yunus b. Metta'nın hal ve şanı hakkında Yüce Allah tarafından kendisine vahyolunanları haber verince,[151] Addas:

"Ben şehadet ederim ki: Sen, Allah'ın kulu ve resûlüsün!" dedi,[152] Müslüman oldu.[153] Yüce Allah ondan razı olsun!

Addas; Peygamberimiz Aleyhisselamın üzerine kapanıp, başını, ellerini, ayaklarını öptü!

Rebia'nın oğullarından biri öbürüne:

"O, sana karşı köleni de bozdu, yoldan çıkardı!" dedi.

Yanlarına gelince, Addas'a:

"Yazıklar olsun sana ey Addas! Sen ne için o adamın başını, ellerini ve ayaklarını öptün?!" dediler.

Addas:

"Ey efendim! Bütün yeryüzünde, Ondan daha hayırlısı yoktur![154]

---

147 İbn İshak, İbn Hişam, 2/62, Taberî, Târîh, 2/230, Ebu Nuaym, Delâil, 1/295, Beyhakî, Delâil, 2/416, Süheylî, 4/56, İbn Cevzî, 1/213, İbn Esîr, Kâmil, 2/92, İbn Seyyid, 1/135, İbn Kesîr, Bidâye, 3/136, Diyarbekrî, 1/303, Halebî, 2/53.

148 Süheylî, 4/56, Halebî, 2/54.

149 Beyhakî, Delâil, 2/416, Zehebî, Târîh, s. 283, Halebî, 2/54.

150 İbn İshak, İbn Hişam, 2/62, Taberî, Târîh, 2/230, Ebu Nuaym, Delâil, 1/295, Süheylî, 4/56, İbn Cevzî, 1/213, İbn Esîr, Kâmil, 2/92, İbn Seyyid, 1/135, İbn Kesîr, Bidâye, 3/136. Diyarbekrî, 1/303, Halebî, 2/54.

151 Ebu Nuaym, Delâil, 1/295.

152 İbn Hacer, İsâbe, 2/466.

153 Yakubî, 2/36, Kastallânî, Mevâhib, 1/74, Diyarbekrî, 1/303.

154 İbn İshak, İbn Hişam, 2/62-63, Taberî, Târîh, 2/230-231, İbn Cevzî, 1/213-214, İbn Esîr, 2/92, İbn Seyyid, 1/135, İbn Kesîr, Bidâye, 3/136, Diyarbekrî, 1/303, Halebî, 2/56.

O, muhakkak Resûlullah'tır!" dedi.

Utbe ve Şeybe, gülüştüler:[155]

"Yazıklar olsun sana ey Addas! O, seni de dili ile sihirlemiş![156]

Sakın, O seni Hristiyanlığından döndürmesin!

Çünkü, O aldatır bir kimsedir" dediler.[157]

Addas:

"O bana öyle bir işi haber verdi ki, onu peygamberden başkası bilemez!" dedi.[158]

Utbe ve Şeybe b. Rebia:

"Yazıklar olsun sana ey Addas! O seni sakın dininden döndürmesin![159] Çünkü, senin dinin Onun dininden daha hayırlıdır" dediler.[160]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Üstün Rahmet ve Şefkati

Peygamberimiz Aleyhisselam Sakif kabilesinden hayır gelmeyeceğini anlamış,[161] ne bir erkeğe, ne de bir kadına İslâmiyeti kabul ettirememiş olmaktan üzgün[162] ve me'yus[163] bir halde, Taif'ten ayrılarak Mekke'ye yönelmişti.[164]

Hz. Âişe, bir gün Peygamberimiz Aleyhisselama:[165]

"Yâ Rasûlallah! Senin başına, Uhud gününden daha çetin bir gün geldi mi?" diye sormuş, Peygamberimiz Aleyhisselam da:

"Senin kavminden neler çektim neler! Hele onların yüzünden Akabe günü çektiğim ise, çektiklerimin en çetini idi:

(Taif'e gidip) kendimi Abdi Yalil'lere arz ve bana yardımcı olmalarını niyaz ettiğim zaman, isteğimi kabul etmemiş, reddetmişlerdi.

---

155 Ebu Nuaym, Delâil, 1/295, Zehebî, Târîh, s. 223.

156 Süheylî, 4/56.

157 Ebu Nuaym, Delâil, 1/295, Zehebî, Târîh, s. 283, Halebî, 2/56.

158 İbn İshak, İbn Hişam, 2/63, Taberî, Târîh, 2/230-231, İbn Cevzî, 1/214, İbn Seyyid, 1/135, İbn Kesîr, Bidâye, 3/136, Diyarbekrî, 1/303, Halebî, 2/56.

159 İbn İshak, İbn Hişam, 2/63, Taberî, Târîh, 2/231, İbn Esîr, Kâmil, 2/92, İbn Seyyid, 1/135, Halebî, 2/56.

160 İbn İshak, İbn Hişam, 2/63, Taberî, Târîh, 2/231, İbn Esîr, 2/91, İbn Seyyid, 1/135, İbn Kesîr, Bidâye, 3/136.

161 İbn İshak, İbn Hişam, 2/63, Taberî, Târîh, 2/231, İbn Seyyid, 1/136, Diyarbekrî, 1/303.

162 İbn Sa'd, 1/212.

163 İbn İshak, İbn Hişam, 2/63, Belâzurî, Ensâb, 1/237, Taberî, Târîh, 2/231, İbn Seyyid, 1/136.

164 İbn İshak, İbn Hişam, 2/63, İbn Sa'd, 1/212, Belâzurî, Ensâb, 1/237, Taberî, Târîh, 2/231, Diyarbekrî, 1/303.

165 Buhârî, Sahîh, 4/83, Müslim, 3/1420.

Ben de, üzgün bir halde Mekke'ye yönelip, yüzümün doğrusuna gittim durdum.

Ancak Karnu's-Seâlib'de[166] kendime gelebildim.

Başımı kaldırıp baktığım zaman, bir bulutun beni gölgelemekte olduğunu gördüm.

Tekrar baktığımda, bir de ne göreyim?

Bulutun içinde Cebrail var! Hemen bana seslendi:

'Şüphe yok ki Allah, kavminin sana söylediklerini ve sana verdikleri red cevaplarını işitti de onlar hakkında dilediğini kendisine emredesin diye sana Dağlar Meleğini gönderdi!' dedi.

Dağlar Meleği bana seslendi ve selam verdi. Sonra da:

'Yâ Muhammed! Şüphe yok ki, Allah, kavminin sana söylediklerini işitti.

Ben Dağlar Meleğiyim!

Rabbin, dilediğini bana emredesin diye beni sana gönderdi.

Şimdi, ne dilersen, dile!

Eğer onların üzerlerine iki ahşabı (dağı) kapamamı dilersen dile! (Hemen kapayıvereyim!)' dedi.

Ben:

'Hayır! Ben onların helâk olmalarını istemem.

Bilakis, Allah'ın, onların sulblerinden, yalnız Allah'a ibadet edecek, O'na hiçbir şeyi şerik koşmayacak kimseler çıkarmasını dilerim' dedim" buyurmuştur.[167]

Peygamberimiz Aleyhisselamdan Kur'ân Dinleyen Cinlerin İman Etmeleri

Peygamberimiz Aleyhisselam Taif'ten Mekke'ye dönerken, Nahle'de[168] geceleyin kalıp namaz kıldığı sırada, Nasibîn[169] cinlerinden yedisi oradan

---

166 Karnu's-Seâlib, Mekke'ye iki merhalelik veya bir gün bir gecelik bir yerdir (Aynî, 15/142, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 6/224).

167 Buhârî, Sahîh, 4/83, Müslim, 3/1420-1421, Ebu Nuaym, Delâil, 1/281-282, Beyhakî, Delâil, 2/417, İbn Seyyid, 1/135, Zehebî, Târîh, s. 284, İbn Kesîr, Bidâye, 3/137, Kastallânî, Mevâhib, 1/73, Halebî, 2/56-58.

168 Nahle, Mekke'ye bir geceliktir (Kastallânî, Mevâhib, 1/74, Diyarbekrî, 1/363).

169 Nasibîn (Nusaybin), Musul'dan Şam'a giden kafile yolu üzerinde, Cezire beldelerinden, bostanları, suları bol bir belde olup Sencar ile araları dokuz fersah, Musul ile altı günlüktür. Sur içinde bulunan küçük bir dağdan şehre akreb yayılır (Yâkût, 5/288).

geçiyorlardı. Durdular, Peygamberimiz Aleyhisselamın okuduğu Kur'ân'ı dinlediler.[170]

Peygamberimiz Aleyhisselam namazını bitirince, cinler iman ve dinlediklerini kabul ettiler.

Kavimlerinin yanına, inzar edici, uyarıcı olarak döndüler.[171]

Bu hadise, Kur'ân-ı Kerîm'de de açıklanmıştır.[172]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Mekke'ye Girmek İçin Bazı Müşriklerden Himaye Talebinde Bulunuşu

Peygamberimiz Aleyhisselam; Nahle'de günlerce kaldıktan sonra,[173] Mekke'ye girmek isteyince,[174] Zeyd b. Hârise:

"Kureyş müşrikleri seni tedirgin edip Mekke'den çıkardıkları halde, şimdi onların yanına nasıl girebileceksin?" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ey Zeyd! Hiç şüphesiz, Allah, senin göremediğin yerden bir kapı, bir çıkış yolu açacaktır! Şüphe yok ki Allah, dininin ve peygamberinin yardımcısıdır!" buyurdu.[175]

Peygamberimiz Aleyhisselam, Hira dağına varıp ulaştığı zaman, Huzâa'lardan[176] veya Mekkelilerden, rastladığı bir adama,[177] Uraykıt'a:[178]

"Ben seni, tarafımdan birşeyi tebliğ etmek üzere göndersem, gider misin?" diye sordu.

Uraykıt:

"Evet! Giderim" deyince, Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Sen, Ahnes b. Şerîk'e git! Kendisine:[179]

'Muhammed 'Rabbimin bana verdiği peygamberlik görevini tebliğ edip yerine getirinceye kadar, sen beni himayene alır mısın?'[180] diyor' de!" buyurdu.

---

170 İbn İshak, İbn Hişam, 2/63, İbn Sa'd, 1/212, Taberî, Târîh, 2/231, Ebu Nuaym, Delâil, 2/363, İbn Esîr, Kâmil, 2/92, İbn Kayyım, 2/52. İbn Seyyid, 1/136, İbn Kesîr, Bidâye, 3/137, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 10, Kastallânî, Mevâhib, 1/74, Diyarbekrî, 1/303, Halebî, 2/60.

171 İbn İshak, İbn Hişam, 2/63, Taberî, Târîh, 2/231, Ebu Nuaym, Delâil, 2/363, İbn Esîr, Kâmil, 2/92.

172 Ahkâf: 29-32, Cinn: 1-15, İbn İshak, İbn Hişam, 2/63, İbn Sa'd, 1/212.

173 İbn Sa'd, 1/212, İbn Kayyım, 2/52, Diyarbekrî, 1/303, Halebî, 2/61.

174 Halebî, 2/61.

175 İbn Sa'd, 1/212, İbn Kayyım, 2/52, Halebî, 2/61.

176 İbn Sa'd, 1/212, Belâzurî, Ensâb, 1/237, İbn Kayyım, 2/52, Halebî, 2/52.

177 Taberî, Târîh, 2/231.

178 İbn Kesîr, Bidâye, 3/137.

179 Taberî, Târîh, 2/231.

180 Taberî, Târîh, 2/231, İbn Cevzî, 1/214.

Elçi gitti. Bunu ona söyledi.[181]

Ahnes:

"Halîf, Sarîh'i[182] himayeye alamaz!" dedi.[183]

Elçi, Ahnes'in bu sözünü gelip Peygamber Aleyhisselama haber verdi.

Peygamberimiz Aleyhisselam, elçiye:

"Sen, bir kez daha Mekke'ye gidip elçilik yapar mısın?" diye sordu.

Elçi:

"Evet! Yaparım" dedi.[184]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Süheyl b. Amr'a git! Kendisine:

'Muhammed 'Rabbimin bana verdiği peygamberlik görevlerini tebliğ edip yerine getirinceye kadar, sen beni himayene alır mısın?' diyor' de!" buyurdu.

Elçi, Süheyl b. Amr'a gitti ve bunu ona söyledi.[185]

Süheyl b. Amr:

"Âmir b. Lüeyy oğulları, Ka'b oğullarını himayelerine alamazlar!" dedi.[186]

Elçi dönüp bunu da Peygamberimiz Aleyhisselama haber verdi.[187]

Peygamberimiz Aleyhisselam, elçiye:

"Sen Mekke'ye bir daha döner misin?" diye sordu.

Elçi:

"Evet! Dönerim" dedi.[188]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Sen Mut'im b. Adiyy'e de git ve kendisine:

'Muhammed 'Rabbimin bana verdiği peygamberlik görevlerini tebliğ edip yerine getirinceye kadar, sen beni himayene alır mısın?' diyor' de!" buyurdu.[189]

Elçi, Mut'im b. Adiyy'e gitti ve bunu kendisine söyledi.[190]

---

181 Taberî, Târîh, 2/231.

182 İsmail Aleyhisselamın, halis ve saf soyundan gelen oğullarına Sarîh (İbn Abdilberr, 1/26, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/20); Abduddar, Cumah, Mahzum, Adiyy, Ka'b ve Sehm oğullarına da, Halîf'in çoğulu olarak Ahlâf denir (İbn Esîr, Nihâye, 1/425).

183 İbn İshak, İbn Hişam, 2/20, Taberî, Târîh, 2/231, İbn Cevzî, 1/214, İbn Kesîr, Bidâye, 3/137.

184 Taberî, Târîh, 2/231.

185 Taberî, Târîh, 2/231, İbn Cevzî, 1/214.

186 İbn İshak, İbn Hişam, 2/20, Taberî, Târîh, 2/231, İbn Cevzî, 1/214, İbn Kesîr, Bidâye, 3/137.

187 Taberî, Târîh, 2/231, İbn Cevzî, 1/215.

188 Taberî, Târîh, 2/231.

189 Taberî, Târîh, 2/231, İbn Cevzî, 1/215.

190 İbn Sa'd, 1/212, Taberî, Târîh, 2/231, İbn Cevzî, 1/215, İbn Kayyım, 2/52.

Mut'im b. Adiyy:

"Olur![191] Kendisine söyle! Gelsin, himayeme girsin!" dedi.

Elçi dönüp bunu da Peygamberimiz Aleyhisselama haber verdi.[192] Peygamberimiz Aleyhisselam gelip o gece Mut'im'in evinde yattı.[193]

Mut'im b. Adiyy, sabaha çıkınca[194] oğullarını,[195] kardeşinin oğullarını[196] ve kavmini[197] yanma çağırdı.[198] Onlara:

"Silahlarınızı kuşanınız ve Beytullah'ın Rükünleri yanında bulununuz!" dedi.[199]

Öyle yaptılar.[200]

Hepsi, kılıçlarını sıyırmış olarak Mescid-i Haram'a girdiler.[201]

Ebu Cehil onları görünce, Mut'im b. Adiyy'e:

"Himayeci misin? Yoksa tâbi misin?" diye sordu.

Mut'im b. Adiyy: "Evet! Himayeciyim" dedi.

Ebu Cehil: "Senin himayene aldığını, biz de himayemize aldık!" dedi.[202] O sırada, Peygamberimiz Aleyhisselam da,[203] yanında Zeyd b. Hârise bulunduğu halde,[204] Mescid-i Haram'a girmişti.[205]

Mut'im b. Adiyy, kavminin üzerine doğrulup:

"Ey Kureyş cemaati! Ben Muhammed'i himayeme aldım!

Ona sizlerden hiçbiri dokunmasın!" diyerek seslendi.[206]

Peygamberimiz Aleyhisselam Kâbe'yi tavaf ettikten[207] ve Hacerü'l-Esved'i istilamdan sonra, iki rekat namaz kılıp evine dönünceye kadar,

---

191 İbn Sa'd, 1/212, Taberî, Târîh, 2/231, İbn Cevzî, 1/215, İbn Kayyım, 2/52, İbn Kesîr, Bidâye, 3/137.
192 Taberî, Târîh, 2/231, İbn Cevzî, 1/215, İbn Kesîr, Bidâye, 3/137, Halebî, 2/62.
193 İbn Kesîr, Bidâye, 3/137, Halebî, 2/62.
194 Taberî, Târîh, 2/231, İbn Cevzî, 1/215, İbn Kesîr, Bidâye, 3/137, Halebî, 2/62.
195 Altı veya yedi kişi idiler (İbn Kesîr, Bidâye, 3/137, Halebî, 2/62)., İbn Sa'd, 1/212, Taberî, Târîh, 2/231, İbn Kesîr, Bidâye, 3/137, İbn Kayyım, 2/52.
196 Taberî, Târîh, 2/231, İbn Cevzî, 1/215.
197 İbn Sa'd, 1/212, İbn Cevzî, 1/215, İbn Kayyım, 2/52.
198 İbn Sa'd, 1/212, İbn Kayyım, 2/52.
199 İbn Sa'd, 1/212.
200 Taberî, Târîh, 2/231, İbn Cevzî, 1/215.
201 İbn Kesîr, Bidâye, 3/137.
202 Taberî, Târîh, 2/231, İbn Cevzî, 1/215, İbn Esîr, Kâmil, 2/93.
203 İbn Sa'd, 1/212, İbn Cevzî, 1/215, İbn Kayyım, 2/52.
204 İbn Sa'd, 1/212, İbn Kayyım, 2/52.
205 İbn Sa'd, 1/212, İbn Cevzî, 1/215, İbn Kayyım, 2/52.
206 İbn Sa'd, 1/212, İbn Kayyım, 2/52, Halebî, 2/62.
207 İbn İshak, İbn Hişam, 2/21, İbn Kesîr, Bidâye, 3/137.

Mut'im b. Adiyy ile oğulları, Peygamberimiz Aleyhisselamın çevresinde dönüp dolaşmaktan geri durmadılar.[208]

Peygamberimiz Aleyhisselam yıllar sonra bile Mut'im b. Adiyy'in bu iyiliğini unutmamış, Bedir'de esir düşen müşrikler hakkında, Mut'im b. Adiyy'in oğlu Cübeyr'e:

"Mut'im b. Adiyy sağ olsaydı, şu kokmuşlar hakkında bana söyleseydi, onları onun hatırı için (kurtulmalık akçesi alınmaksızın) bağışlar, serbest bırakırdım!" buyurmuştur.[209]

Tufeyl b. Amr'ın Müslüman Oluşu

Tufeyl b. Amru'd-Devsî;[210] şerefli, akıllı, şair,[211] konukları çok bulunur hanedan bir zâttı. Kendisinin, Kureyşîlerden müttefikleri de vardı.[212]

Peygamberimiz Aleyhisselam; kavminden kendisine her kötülüğün yapılıp durduğunu görüyor, yine de onları öğütlemekten, içinde bulundukları dalâletten kurtuluşa davet etmekten geri durmuyordu.

Yüce Allah Peygamberimiz Aleyhisselamı Kureyş müşriklerinden koruduğu zaman; onlar Araplardan,[213] hac veya umre ya da başka bir maksatla[214] Mekke'ye, yanlarına gelenleri,[215] Peygamberimiz Aleyhisselama delilik, sihir, kehânet.. gibi birtakım iftiralarda bulunmak suretiyle Peygamberimiz Aleyhisselamdan sakındırmaya çalıştılar.[216]

Tufeyl b. Amr Mekke'ye gelince de, Kureyşlilerin ileri gelenlerinden birtakım kimseler onun yanına vardılar.[217] Ona:

"Ey Tufeyl! Sen şair, kavminin içinde seyyid, sözü dinlenir bir adamsın.[218]

---

208 İbn Sa'd, 1/212, İbn Cevzî, 1/215, İbn Kayyım, 2/52.

209 Ahmed b. Hanbel, 4/80, Buhârî, Sahîh, 5/20, Ebu Davud, 2/56, Beyhakî, Sünen, 9/67, İbn Abdilberr, 1/233, İbn Seyyid, 1/136.

210 İbn Sa'd, 4/237, İbn Abdilberr, 2/759, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/78, İbn Hacer, İsâbe, 2/225.

211 İbn İshak, İbn Hişam, 2/22, İbn Sa'd, 4/237, Ebu Nuaym, Delâil, 1/238, İbn Cevzî, 1/204, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/79, İbn Seyyid, 1/139, Suyutî, Hasâis, 1/336, Halebî, 2/69.

212 İbn Sa'd, 4/237, İbn Seyyid, 1/139.

213 İbn İshak, İbn Hişam, 2/22, Ebu Nuaym, Delâil, 1/238, İbn Cevzî, 1/204.

214 İbn Kesîr, Bidâye, 3/98.

215 İbn İshak, İbn Hişam, 2/22, Ebu Nuaym, Delâil, 1/238, İbn Cevzî, 1/204.

216 İbn Kesîr, Bidâye, 3/98.

217 İbn İshak, İbn Hişam, 2/22, İbn Sa'd, 4/237, Ebu Nuaym, Delâil, 1/238, İbn Abdilberr, 2/759, İbn Cevzî, 1/204, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/78-79, İbn Seyyid, 1/139, Zehebî, Siyer, 1/248, İbn Kesîr, Bidâye, 3/99.

218 İbn Abdilberr, 2/759, Zehebî, Siyer, 1/248-249.

Ey Tufeyl! Sen bizim memleketimize geldin ama, aramızda çıkan şu adamın işi bizi sıkıntıya soktu. Topluluğumuzu ve işimizi darmadağın etti.

Kendisinin sözü, sihir gibi tesir ediyor: İnsanın babasıyla arasını açıyor. İnsanın kardeşiyle arasını açıyor. İnsanın karısıyla arasını açıyor. Bizim başımıza gelen bu halin, senin ile kavminin başına da gelmesinden korkarız![219] Sen sakın Onunla hiç konuşma ve kendisinden de hiçbir şey dinleme!" dediler.[220]

Tufeyl b. Amr der ki:

"Vallahi, onlar bunu bana o kadar çok söylediler ki kendi kendime, ondan birşey dinlememeye ve kendisiyle hiç konuşmamaya karar verdim.

Hatta, Mescid-i Haram'a vardığım zaman, onun söylediklerinden birşey erişmesin diye kulaklarıma pamuk tıkıyor ve onu dinlemek istemiyordum!

Allah beni onun sözlerinden bazısını işitmeye elverişli kılmış olmalı ki, çok güzel bir kelam olarak işittim. Kendi kendime:

'Hay bana, anam ağlasın!

Vallahi, ben akıllı, şair bir adamım.

Bana, sözün güzel olanı da, çirkin olanı da gizli değildir.

Şu adamın söylediğini dinlememde, benim için ne sakınca var?

Onun bana getirdiği şey güzel ise, onu kabul ederim. Çirkin ise, onu bırakırım' dedim.

Orada bekledim.

Nihayet, Resûlullah Aleyhisselam oradan ayrıldı.

Ben de, evine girinceye kadar, arkasından gittim.

Kendisi eve girince, arkasından ben de içeri girdim ve:

'Yâ Muhammed! Kavmin bana senin hakkında şöyle şöyle söylediler.

Vallahi, senin işinden beni o kadar korkuttular ki sözünü işitmeyeyim diye, kulaklarıma pamuk bile tıkadım!

Sonra, Allah beni senin sözünü işitmeye elverişli kılmış olmalı ki, onu çok güzel bir kelam olarak işittim.

Sen şu işini bana bir arz et bakayım!' dedim.

Resûlullah Aleyhisselam bana İslâmiyeti arz etti, Kur'ân okudu.

---

219 İbn İshak, İbn Hişam, 2/22, İbn Sa'd, 4/237, Ebu Nuaym, Delâil, 1/239, İbn Abdilberr, 2/759, İbn Cevzî, 1/204, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/79, İbn Seyyid, 1/139, Zehebî, Siyer, 1/249, Suyutî, Hasâis, 1/336.

220 İbn İshak, İbn Hişam, 2/22, İbn Sa'd, 4/237, Ebu Nuaym, Delâil, 1/239, İbn Cevzî, 1/204, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/79, Suyutî, Hasâis, 1/336, Halebî, 2/69.

Vallahi, ben hiçbir zaman ondan (Kur'ân'dan) daha güzel bir söz, ondan (İslâm'dan) da daha güzel bir iş işitmemişimdir!

Hemen Müslüman oldum. Cenab-ı Hak'tan başka hiçbir ilah bulunmadığına şehadet getirdim. Resûlullah Aleyhisselama:

'Ey Allah'ın Peygamberi! Ben kavminin içinde sözü dinlenir bir kimseyim. Onların yanına dönecek ve kendilerini İslâmiyete davet edeceğim.

Allah'a dua et de davetimde bana yardımcı olacak bir âyet, bir keramet yaratsın!' dedim.

Resûlullah Aleyhisselam:

'Ey Allah! Ona bir âyet, bir keramet ihsan et!' diyerek dua etti.

Kavmimin yanına dönerken, karanlık bir gecede, kavmimin oturduğu su başına bakan yokuşta bulunduğum sırada, iki gözümün arasında kandil gibi bir nur peyda oldu!

'Allah'ım! Bunu yüzümden, başka yere değiştir!

Çünkü ben, dinlerinden ayrıldığım için, kabilem halkının onu bende ilahî bir ezânın eseri imiş gibi sanmalarından korkuyorum' dedim.

Bunun üzerine nur, yüzümden ayrılıp değneğimin başına geçti!

Kabilemin kondukları su başına, yokuştan inmeye başladığım sırada idi ki orada bulunanlar, değneğimin başındaki asılı kandili andıran bu nura bakışıyorlardı.

Yanlarına vardım ve içlerinde sabahladım.

Yurduma indiğim zaman, babam yanıma geldi. Kendisi çok yaşlı bir ihtiyardı. Ona:

'Babacığım! Sen benden uzak dur! Artık ben senden değilim. Sen de benden değilsin' dedim.

Babam:

'Oğulcağızım! Ben senden niçin uzak durayım?' diye sordu.

Ona:

'Ben Müslüman oldum ve Muhammed Aleyhisselamın dinine uydum' dedim.

Babam:

'Ey oğulcağızım! Senin dinin, benim de dinimdir' dedi. Ona:

'Öyle ise, git! Hemen guslet ve elbiseni de temizle! Sonra da, benim yanıma gel! Bana öğretilen şeyi, ben de sana öğreteyim' dedim.

Babam gidip gusletti ve elbisesini temizledi.

Gelince, kendisine İslâmiyeti arz ve teklif ettim. Hemen Müslüman oldu.

Bundan sonra, yanıma zevcem geldi.

Ona da:

'Sen benden uzak dur! Artık ben senden değilim. Sen de benden değilsin' dedim.

Zevcem:

'Babam, anam sana feda olsun! Ben niçin senden uzak durayım?!' dedi. Ona:

'İslâmiyet, benimle senin aranı ayırdı. Ben Müslüman oldum. Muhammed Aleyhisselamın dinine tâbi oldum' dedim.

O da:

'Senin dinin, benim de dinimdir' dedi. Kendisine:

'Öyle ise, git! Züşşerâ putundan temizlen!' dedim. Zevcem:

'Babam, anam sana feda olsun! Züşşerâ putundan çocuklara bir zarar geleceğinden korkuyorum' dedi. Kendisine:

'Hiç korkma! Ben Ondan hiçbir şey gelmeyeceğine kefilim' dedim.

Bunun üzerine, zevcem gidip guslettikten sonra yanıma geldi.

Kendisine İslâmiyeti arz ve teklif ettim, hemen Müslüman oldu.

Bundan sonra, Devs kabilesini İslâmiyete davet ettim.

Onlar, davetime icabette ağırdan aldılar.

Bunun üzerine Mekke'ye, Resûlullah Aleyhisselamın yanına varıp:

'Ey Allah'ın Peygamberi! Devs kabilesi bana galebe çaldılar,[221] İslâmiyetten kaçındılar, asi oldular.[222] Onlar aleyhinde Allah'a dua et!' dedim.

Resûlullah Aleyhisselam:

'Ey Allah! Devs'e hidayet et!' diyerek dua etti. Bana da:

'Kavminin yanına dön, git! Onları İslâmiyete davete devam et ve kendilerine yumuşak davran!' buyurdu.[223]

Kavmimin yanına döndüm.

---

221 İbn İshak, İbn Hişam, 2/22-24, İbn Sa'd, 4/237-239, Ebu Nuaym, Delâil, 1/239, İbn Abdilberr, 2/760-761, İbn Cevzî, 1/204-206, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/79-80, İbn Seyyid, 1/139-140, Zehebî, Siyer, 1/249-250, İbn Kesîr, Bidâye, 3/99-100, Suyutî, Hasâis, 1/336-337, Halebî, 2/69-70.

222 Ahmed b. Hanbel, 2/243, Buhârî, Sahîh, 5/123, Müslim, 4/1957, İbn Abdilberr, 2/758, Zehebî, Siyer, 1/249, İbn Hacer, İsâbe, 2/225.

223 İbn İshak, İbn Hişam, 2/24, İbn Sa'd, 4/239, Hâkim, 3/259, Ebu Nuaym, Delâil, 1/239-240, İbn Cevzî, 1/206, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/80, İbn Kesîr, Bidâye, 3/100, Suyutî, Hasâis, 1/337.

Resûlullah Aleyhisselam Medine'ye hicret edinceye kadar, Devs toprağından ayrılmaksızın, onları İslâmiyete davet edip durdum."[224]

Müşriklerin Peygamberimiz Aleyhisselam Yüzünden Birbirleriyle Tartışmaları

Peygamberimiz Aleyhisselam, bir gün, Mescid-i Haram'a girmişti. O sırada, Kureyş müşrikleri Kâbe'nin yanında bulunuyorlardı.

Peygamberimiz Aleyhisselamın Mescid-i Haram'a geldiğini gören Ebu Cehil, Abdi Menaf oğullarına:

"Ey Abdi Menaf oğulları! İşte, bu sizin peygamberinizdir" diyerek alay etmek isteyince, Utbe b. Rebia:

"Bizden bir peygamber veya bir hükümdar olmasını, sen ne diye beğenmiyor, çirkin görüyorsun?!" dedi.

Bu konuşmalar ya Peygamberimiz Aleyhisselama haber verildi, ya da Peygamberimiz Aleyhisselam konuşmaları duyup yanlarına vardı ve:

"Ey Utbe b. Rebia! Vallahi, senin gayretin ne Allah, ne de Allah'ın Resûlü içindir; ancak burun onurun içindir!

Sen de, ey Ebu Cehil Amr b. Hişam! Vallahi, çok geçmeden başına öyle bir felâket gelecek ki, sen pek az gülecek, pek çok ağlayacaksın.

Sizler de, ey Kureyş ileri gelenleri! Vallahi, çok geçmeden, hoşlanmadığınız şeye (İslâmiyete) -istemediğiniz halde- gireceksiniz!" buyurdu.[225]

Yine, bir gün de, Ebu Cehil ile Ebu Süfyan oturup konuşuyorlar, Peygamberimiz Aleyhisselam da onların yanlarından geçiyordu.

Ebu Cehil, Ebu Süfyan'a:

"Ey Abduşşems oğulları! İşte sizin peygamberiniz!" diyerek alay etmek isteyince, Ebu Süfyan kızdı ve:

"Bizden bir peygamber olmasına sen ne diye şaşıyorsun?! Bizim içimizde bir peygamber bulunur da karşımızdakinde bulunmazsa; bu, onların bizden daha az ve daha zelil olduğunu ifade eder!" dedi.

Bunun üzerine, Ebu Cehil:

"Yaşlılar dururken, onların arasından bir gencin peygamber olmasına şaşarım!" dedi.

---

224 İbn Sa'd, 4/239, İbn Seyyid, 1/140.

225 Taberî, Târîh, 2/231, İbn Esîr, Kâmil, 2/93.

Peygamberimiz Aleyhisselam, onların bu konuşmalarını işitince, yanlarına vardı ve:

"Sen ey Ebu Süfyan! Allah ve O'nun Resûlü için değil, fakat soy yakınlığı gayretinden dolayı kızdın!

Ey Hakem'in babası! Sen de pek az gülecek, pek çok ağlayacaksın!" buyurdu.[226]

Âs b. Vâil'in Peygamberimiz Aleyhisselam Aleyhindeki Konuşmaları

Peygamberimiz Aleyhisselam bir gün Kâbe Mescidinden çıkarken, Mescidin Benî Sehm kapısı yanında, Kureyş müşriklerinden Âs b. Vâil ile karşılaştılar ve ayakta biraz konuştular. O sırada, Kureyş müşriklerinin ulularından bazıları, Mescidde topluca oturmakta idiler.

Yanlarına varınca, Âs b. Vâil'e:

"Kiminle durup konuşuyordun?" diye sordular.

Âs b. Vâil:

"Şu Ebter'le konuşuyordum![227]

Onun oğulları ölüp gitti, nesli kesildi![228]

Erkek çocuğu yaşamıyor.[229]

Artık onun kendisinin adı sanı anılmaz olur.[230]

Ondan sonra, siz de rahata erersiniz.[231]

Bırakın onu![232] Artık o bir ebter kişidir" dedi.[233]

Peygamberimiz Aleyhisselamın İslâm devrinde Hz. Hatice'den doğan ve Abdullah ismi verilen ikinci erkek çocuğu[234] da, dört yaşında bulunduğu sırada[235] vefat etmişti.[236]

---

226 Beyhakî, Delâil, 2/284, İbn Kesîr, Bidâye, 3/65.

227 Vâhidî, s. 306-307, Râzî, 32/132, Kurtubî, 20/222, Hâzin, 4/417.

228 İbn Sa'd, 4/133, İbn Cevzî, 1/655, İbn Seyyid, 2/288, İbn Kesîr, Bidâye, 5/307.

229 Belâzurî, Ensâb, 1/405.

230 İbn İshak, İbn Hişam, 2/34, Vâhidî, s. 307, Râzî, 32/132, Hâzin, 4/417.

231 İbn İshak, İbn Hişam, 2/34, Vâhidî, s. 307, Râzî, 32/132.

232 İbn İshak, İbn Hişam, 2/34, Vâhidî, s. 307, Hâzin, 4/417.

233 İbn İshak, İbn Hişam, 2/34, İbn Sa'd, 1/133, Belâzurî, Ensâb, 1/405, Vâhidî, s. 307, İbn Cevzî, 2/655, İbn Seyyid, 2/288, Hâzin, 4/417.

234 İbn Sa'd, 1/133, İbn Abdilberr, 1/50, 4/1818-19, İbn Asâkir, Târîh, 1/293, İbn Cevzî, 2/655, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/23, İbn Seyyid, 2/288,

235 İbn Hazm, Cevâmi, s. 39.

236 İbn Hazm, Cevâmi, s. 39, Vâhidî, s. 307.

Araplar; oğulları ve kızları bulunanlardan, oğulları ölüp kızları kalanlara "Ebter" adını takarlardı.[237]

Yüce Allah, indirdiği Kevser sûresinde şöyle buyurdu:

"Şüphe yok ki, Biz sana Kevser'i verdik!

Sen de, Rabbin için namaz kıl ve kurban kes!

Sana buğzeden, kin besleyen (yok mu?) İşte asıl güdük (nesil ve zürriyeti kesik, her hayırdan uzak, adı sanı hayırla anılmayacak) olan, şüphesiz ki odur!"[238]

Kevser; Cennette bir nehrin adı olduğu gibi, Kur'ân, peygamberlik ve pek çok hayır.. diye de tefsir edilmiştir.[239]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Arap Kabilelerine Başvuruşu

Peygamberimiz Aleyhisselam Taif'ten Mekke'ye geldikten sonra Kureyş müşrikleri ona karşı büsbütün sert ve katı davranmaya başlayınca,[240] Yüce Allah Peygamberimiz Aleyhisselama Arap kabilelerine başvurmasını emretti.[241]

Bunun üzerine, Peygamberimiz Aleyhisselam her yıl hac mevsiminde[242] Ukâz, Mecenne ve Zülmecaz panayırlarına giderdi.[243]

Arapların, Cahiliye devrinde Mekke çevresinde kurulan ve:

Ukâz,

Mecenne,

Zülmecaz,

diye anılan üç büyük panayırı vardı.[244] Bunlardan Ukâz panayırı, Arap panayırlarının en büyüğü idi.[245] Her yıl Kureyş kabileleri,[246]

Hevazinler,

Gatafanlar,

Eslemler,

Benî Hârisler,

---

237 Kurtubî, 20/222.

238 Kevser: 1-3.

239 İbn Esîr, Nihâye, 4/208.

240 İbn İshak, İbn Hişam, 2/63, Taberî, Târîh, 2/231, İbn Kesîr, Bidâye, 3/138.

241 Ebu Nuaym, Delâil, 1/282, Beyhakî, Delâil, 2/422, İbn Kesîr, Bidâye, 3/142.

242 İbn İshak, İbn Hişam, 2/63-64, İbn Sa'd, 1/216, Yakubî, 2/36, Taberî, Târîh, 2/231.

243 İbn Sa'd, 1/216, Ahmed b. Hanbel, 3/322, Ebu Nuaym, Delâil, 1/292, Diyarbekrî, 1/306, Halebî, 2/153.

244 Zübeyr b. Bekkâr, 1/367-368, Buhârî, Sahîh, 2/197, 3/15.

245 İbn Habib, s. 267, Yâkût, 4/142, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 3/473.

246 İbn Habib, s. 267, Yâkût, 4/142.

Adaller,

Dişler (Kâreler),

Mustalıklar.. hep oraya konarlar,[247] her yerin eşrafı orada hazır bulunur,[248]

Kabileler şairlerini orada bulundururlar, karşılıklı şiirler okutturur, övünür, dağılırlardı.[249]

Ukâz; Necd'in yukarısında, Arafat yakınında,[250] Taif'e bir, Mekke'ye iki gecelik bir mesafede idi.[251]

Ukâz panayırı Zilkâde hilali doğunca kurulur, yirmi gün devam ederdi.[252]

Mecenne panayırı; Merru'z-Zahran nahiyesinde, Esfar dağı yakınında, Mekke'nin aşağı tarafında olup, Mekke'ye bir berid (on iki mil) uzaklıkta idi.[253]

Mecenne panayırı on gün kurulur, Zilhicce hilali görününceye kadar devam ederdi. Oradan ayrılarak Zülmecaz panayırına gidilirdi.[254]

Zülmecaz; Ukâz'ın yakınında,[255] Arafat'ın arkasında olup,[256] Arafat'a uzaklığı bir fersah (on iki bin adım) idi.[257]

Zülmecaz panayırı[258] Zilhicce'nin birinci gününden, Terviye (Zilhicce'nin sekizinci) gününe kadar,[259] sekiz gün kurulur; sonra, oradan kalkılıp hac için Mina'ya doğru gidilir,[260] o gün Mina'da bulunulurdu.[261]

Peygamberimiz Aleyhisselam, bu panayırlarda toplanmış bulunan:

1. Benî Âmir b. Sa'saa,
2. Muharib b. Hasafa,
3. Fezâra,
4. Gassan,

---

247 İbn Habib, s. 267.
248 İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 3/473.
249 Yâkût, 4/142.
250 İbn Habib, s. 267, Aynî, 10/103.
251 Yâkût, 4/142.
252 Zübeyr b. Bekkâr, 1/367, Aynî, 10/103, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 3/473.
253 Yâkût, 5/58-59.
254 Zübeyr b. Bekkâr, 1/368, Aynî, 10/104, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 3/473.
255 İbn Habib, s. 267.
256 Yâkût, 4/142.
257 Yâkût, 5/55.
258 Zübeyr b. Bekkâr, 1/368, İbn Habib, s. 267.
259 İbn Habib, s. 267.
260 Zübeyr b. Bekkâr, 1/368, Aynî, 10/104, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 3/473.
261 İbn Habib, s. 267.

5. Mürre,
6. Hanife,
7. Süleym,
8. Abs,
9. Benî Nasr,
10. Benî Bekkâ',
11. Kinde,
12. Kelb,
13. Hârise b. Ka'b,
14. Uzre,
15. Hudârime...[262]

gibi Arap kabilelerinin konak yerlerine kadar varıp,[263] onlara kendisini arz ve takdim eder;[264] onları Allah'a,[265] Allah'ın birliğini ikrara,[266] yalnız O'na ibadet etmeye,[267] İslâmiyete[268] davet eder; kendisinin onlara Allah tarafından peygamber olarak gönderildiğini haber verir;[269] kendisini tasdik etmelerini;[270] Rabbinin elçilik vazifelerini açıklayıncaya ve yerine getirinceye kadar[271] kendisine yardım etmelerini;[272] kendisini barındırmalarını[273] ve korumalarını onlardan isterdi.[274]

---

262 İbn Sa'd, 1/216-217, Ebu Nuaym, Delâil, 1/292, İbn Kayyım, 2/56, İbn Kesîr, Bidâye, 3/146, Diyarbekrî, 1/306.

263 İbn Sa'd, 1/216, 217, Ebu Nuaym, Delâîl, 1/292, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 11, Diyarbekrî, 1/306.

264 İbn İshak, İbn Hişam, 2/63-64, İbn Sa'd, 1/216, Yakubî, 2/36, Taberî, Târîh, 2/231, Ebu Nuaym, Delâil, 1/282, Süheylî, 4/59, İbn Cevzî, 1/216, İbn Esîr, Kâmil, 2/93, İbn Seyyid, 1/152-153, Zehebî, Târîh, s. 282, İbn Kesîr, Bidâye, 3/138.

265 İbn İshak, İbn Hişam, 2/63-64, İbn Sa'd, 1/216, Taberî, Târîh, 2/231, Beyhakî, Delâil, 2/185, İbn Esîr, Kâmil, 2/94, İbn Kesîr, Bidâye, 3/439.

266 İbn Sa'd, 1/1, s. 216, Ahmed b. Hanbel, 3/492, Beyhakî, Delâil, 2/186, İbn Kesîr, Bidâye, 3/138.

267 İbn İshak, İbn Hişam, 2/64, Ahmed b. Hanbel, 3/492, Taberî, Târîh, 2/232, İbn Cevzî, 1/215, İbn Seyyid, 1/135, Zehebî, Târîh, s. 285, İbn Kesîr, Bidâye, 3/138.

268 İbn İshak, İbn Hişam, 2/67, Ahmed b. Hanbel, 3/492, İbn Esîr, Kâmil, 2/94, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 11.

269 İbn İshak, İbn Hişam, 2/64, Taberî, Târîh, 2/232, İbn Kesîr, Bidâye, 3/138, Halebî, 2/154.

270 İbn İshak, İbn Hişam, 2/64, Ahmed b. Hanbel, 3/492, Taberî, Târîh, 2/232, İbn Kayyım, 2/56, Zehebî, Târîh, s. 285, İbn Kesîr, Bidâye, 3/138, Halebî, 2/154.

271 İbn İshak, İbn Hişam, 2/64, İbn Sa'd, 1/216, Ahmed b. Hanbel, 3/492, Taberî, Târîh, 2/232, İbn Kayyım, 2/56, Zehebî, Târîh, s. 285, İbn Kesîr, Bidâye, 3/138-139, Heysemî, 6/46.

272 Ahmed b. Hanbel, 3/322, Belâzurî, Ensâb, 1/237, Süheylî, 4/59, İbn Cevzî, 1/216, İbn Kayyım, 2/56, Zehebî, Târîh, s. 285, İbn Kesîr, Bidâye, 3/138, Heysemî, 6/46, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 11.

273 Ahmed b. Hanbel, 3/322, Yakubî, 2/36, İbn Cevzî, 1/216. İbn Kayyım, 2/56, Zehebî, Târîh, s. 285, İbn Kesîr, Bidâye, 3/138, Heysemî, 6/46.

274 İbn İshak, İbn Hişam, 2/64, İbn Sa'd, 1/216, Belâzurî, Ensâb, 1/237, Yakubî, 2/36, Taberî, Târîh, 2/232, İbn Cevzî, 1/216, İbn Kayyım, 2/56, Zehebî, Târîh, s. 285, İbn Kesîr, Bidâye, 3/138.

Dilediğini yerine getirdikleri takdirde kendilerine Cennet verileceğini bildirerek:[275]

"Kureyş müşrikleri beni Rabbimin Kelamını tebliğden men ettiler! Beni alıp kavimlerinin yanına götürecek adam yok mu?" diye sorardı.[276]

Fakat, ne yazık ki onlardan ne davetini kabul edecek,[277] ne kendisini barındıracak,[278] ne de kendisine yardım edecek bir kimse çıkmaz;[279] aksine, kimisi Peygamberimiz Aleyhisselama suratını asar, kaba ve katı davranır;[280] kimisi "Onu kendi kavmi daha iyi bilir,"[281] kimisi de, "İçinde bulunduğun cemaatin, kavmin seni daha iyi bilir! Onlar sana ne diye tâbi olmuyor?!" der, Peygamberimiz Aleyhisselamla tartışmaya kalkardı.

Peygamberimiz Aleyhisselam da, onlara gereken cevapları verir ve kendilerini Allah'a imana davet etmeye devam eder, bir yandan da:

"Ey Allah! Sen dilemesen, herhalde böyle olmazlardı!" diyerek şikâyetlenirdi.[282]

Onlardan kimisi de:

"Bakınız hele! Kavmini bozup dağıtmış olan bir adam bizi ıslah edecek, düzeltecekmiş ha?!" diyerek laf atardı.[283]

Yemen'den veya Mudarlardan, panayırlara gelmek üzere yola çıkacak olan bir kimseye, kavmi veya akrabası gelip:

"Sakın ha! Kureyşîlerin genci seni dininden döndürmesin!" diye uyarıda bulunurlardı.[284]

***

Hz. Ali der ki:

"Yüce Allah Arap kabilelerine kendisini arz etmesini Peygamberi Aleyhisselama emrettiği zaman, Resûlullah Aleyhisselam Mina'ya gitti.

---

275 İbn Sa'd, 1/216, Ahmed b. Hanbel, 3/322, Ebu Nuaym, Delâil, 1/292, Beyhakî, Delâil, 2/442, İbn Kayyım, 2/56, İbn Kesîr, Bidâye, 3/159, Heysemî, 6/46.

276 Ebu Nuaym, Delâil, 1/292, İbn Cevzî, 1/216, İbn Seyyid, 1/152, Zehebî, Târîh, s. 282, Halebî, 2/153.

277 İbn Sa'd, 1/216, İbn Kayyım, 2/56, Diyarbekrî, 1/306.

278 Ahmed b. Hanbel, 3/322, Beyhakî, Delâil, 2/442, Zehebî, Târîh, s. 282, İbn Kesîr, Bidâye, 3/159, Heysemî, 6/46.

279 İbn Sa'd, 1/216, Ahmed b. Hanbel, 3/322, Beyhakî, Delâil, 2/442, İbn Kayyım, 2/56, Zehebî, Târîh, s. 282, İbn Kesîr, Bidâye, 3/159, Heysemî, 6/46, Diyarbekrî, 1/306.

280 Belâzurî, Ensâb, 1/237.

281 Yakubî, 2/36, Zehebî, Târîh, s. 282, İbn Kesîr, Bidâye, 3/140, Diyarbekrî, 1/306.

282 İbn Sa'd, 1/216, İbn Kayyım, 2/56.

283 Zehebî, Târîh, s. 282, İbn Kesîr, Bidâye, 3/140, Halebî, 2/158.

284 Ahmed b. Hanbel, 3/322, Hâkîm, 2/6624, Beyhakî, Delâil, 2/442, Zehebî, Târîh, s. 298, İbn Kesîr, Bidâye, 3/159, Heysemî, 6/46.

Ben ve Ebu Bekir de kendisinin yanında bulunuyorduk.[285]

Dönüp dolaşa dolaşa bir meclise vardık ki, o mecliste sükûnet ve ağırbaşlılık vardı.

Bakılınca, yaşlılarında usluluk, şekil ve şemaillerinde güzellik göze çarpıyordu.

Ebu Bekir onların yanlarına varıp selam verdi[286] ve onlara:

'Siz hangi kavimdensiniz?' diye sordu.

'Biz,' dediler, 'Şeyban b. Sa'lebe oğullarıyız.'[287]

Ebu Bekir, Resulûllah Aleyhisselama dönüp:

'Babam, anam sana feda olsun!' dedi ve kavimleri içinde bulunan Mefrûk b. Amr, Hâni' b. Kabîsa, Müsenna b. Hârise, Numan b. Şerik hakkında da:

'Bunlar Şeyban b. Sa'lebe oğullarının izzet ve şeref sahibi kişileridir' dedi.[288]

Bunlardan, Ebu Bekir'e en yakını da, Mefrûk b. Amr idi.

Mefrûk; yakışıklılığı, dilinin düzgünlüğü ve iki yandan göğsüne dökülen örgülü saçlarıyla, diğerlerine karşı üstünlük arz ediyordu.[289]

Ebu Bekir, ona:

'Sizde askerî hazırlık sayısı nasıldır ve kaçtır?' diye sordu.

Mefrûk:

'Biz binden fazlayız! Bin ise, azlığından dolayı yenilebilecek bir sayı değildir' dedi.

Ebu Bekir:

'Size sığınanları koruma geleneği nasıldır?' diye sordu.

Mefrûk:

'Korumaya olanca gücümüzü sarf etmemiz gerekir. Her kavim için, bir nasip ve saadet vardır' dedi.

Ebu Bekir:

'Düşmanlarınızla aranızda savaş nasıldır?' diye sordu.

Mefrûk:

---

285 Ebu Nuaym, Delâil, 1/282, Beyhakî, Delâil, 2/422, İbn Kesîr, Bidâye, 3/142-143, Zürkânî, 1/309-310.

286 Ebu Nuaym, Delâil, 1/285, Beyhakî, Delâil, 2/424, İbn Kesîr, Bidâye, 3/143.

287 Ebu Nuaym, Delâil, 1/285, Beyhakî, Delâil, 2/424, İbn Seyyid, 1/153, İbn Kesîr, Bidâye, 3/143, Halebî, 2/156.

288 Ebu Nuaym, Delâil, 1/285, Beyhakî, Delâil, 2/424, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 5/251, İbn Seyyid, 1/153, İbn Kesîr, Bidâye, 3/143, Halebî, 2/156.

289 Ebu Nuaym, Delâil, 1/285, Beyhakî, Delâil, 2/424, İbn Seyyid, 1/153, İbn Kesîr, Bidâye, 3/143, Halebî, 2/156.

'Biz, düşmanla karşılaştığımızda, kızgın olmadıkça, çok sert ve sağlamız. Kızgın iken, düşmanla karşılaşmadıkça da çok sert ve sağlamız.

Biz atları evlatlara, silahları da sütlü sağmal develere üstün tutarız.

Yardımı da Allah'tan bekleriz!

Allah bazen bize, bazen de karşımızdakine yardım eder.

Herhalde sen Kureyşli kardeşsin' dedi.

Ebu Bekir:

'Eğer size bir zâtın Resûlullah olarak kendisini halka arz ve takdim ettiği haberi erişmişse, işte O, şu zâttır!' diyerek Resûlullahı gösterdi.

Mefrûk:

'Bize bu hususta bazı haberler erişmişti' dedikten sonra, Resûlullah Aleyhisselama dönüp:

'Ey Kureyşî kardeş! Sen insanları nelere davet ediyorsun?' diye sorunca, Resûlullah Aleyhisselam gelip yanlarına oturdu.

Ebu Bekir de ayağa kalkarak, Resûlullah Aleyhisselamı elbisesiyle gölgeledi.

Resûlullah Aleyhisselam, Mefrûk'a:

'Ben sizi Allah'tan başka hiçbir ilah olmadığına, Allah'ın şeriksiz bir olduğuna, benim de Allah'ın Resûlü bulunduğuma şehadet etmeye;

Yüce Allah tarafından bana emrolunan şeyleri yerine getirinceye kadar beni barındırmaya, korumaya;

Bana yardımcı olmaya.. davet ediyorum.

Çünkü, Kureyşliler Allah'ın emrine karşı koymuş, Allah'ın Resûlünü yalanlamış, bâtılı tutup haktan yüz çevirmiş bulunuyorlar.

Allah ki herşeyden müstağnî, her türlü övülmeye lâyık olandır!' buyurdu.

Mefrûk:

'Ey Kureyşî kardeş! Sen daha nelere davet ediyorsun?' diye sordu.

Resûlullah Aleyhisselam, En'am sûresinin:

'De ki: 'Gelin! Üzerinize Rabbinizin neleri haram kıldığını ben okuyayım:

O'na hiçbir şeyi şerik koşmayın!

Babanıza, ananıza iyilikten ayrılmayın!

Fakirlik endişesiyle çocuklarınızı öldürmeyin!

Sizin de onların da rızkını, Biz vereceğiz.

Kötülüklerin açığına da gizlisine de yaklaşmayın!

(Meşru) bir hak terettüp etmedikçe, Allah'ın haram kıldığı cana kıymayın!

İşte, Allah size, aklınızı başınıza alasınız diye bunları emretti.

Yetimin malına, rüşdüne erişinceye kadar, o en güzel olandan başka bir suretle yaklaşmayın!

Ölçüyü, tartıyı tam ve doğru tartın!

Biz, bir kimseye gücünün yettiğinden başkasını teklif etmeyiz.

Söz söylediğiniz zaman (leh ve aleyhinde söyleyeceğiniz kimse) hısım bile olsa, adaleti gözetin!

Allah'ın ahdini (verdiğiniz sözü) yerine getirin!

İşte, Allah size iyice düşünesiniz diye, bunları emretti.

Şüphe yok ki, (emrettiğim) bu (yol), benim dosdoğru yolumdur.

O halde, ona uyun!

Başka (aykırı) yollara tâbi olup gitmeyin!

(Aykırı yollar) sizi O'nun (Allah'ın) yolundan ayırır.

İşte, Allah size bunları emretti ki (kötülüklerden) sakınasınız!" [mealindeki 151-153.] âyetlerini okudu.

Mefrûk:

'Ey Kureyşî kardeş! Sen daha nelere davet ediyorsun?

Vallahi, bunlar yeryüzü halkının kelamlarından değildir!

Eğer onların kelamlarından olsaydı, biz onu çok iyi tanırdık' dedi.

Resûlullah Aleyhisselam, Nahl sûresinin:

'Şüphesiz ki, Allah; adaleti, iyiliği, akrabaya (muhtaç oldukları şeyleri) vermeyi emreder.

Taşkın kötülüklerden, münkerden (akıl ve şeriatın kötülüğüne hükmettiği şeylerden), zulüm ve tecebbürden nehyeder.

Size (bu suretle) öğüt verir ki, iyice dinleyip ve anlayıp tutasınız!' [mealindeki 90.] âyetini okuyunca da, Mefrûk:-

'Vallahi, ey Kureyşî kardeş! Sen beni ahlâkın en üstünlerine ve amellerin en güzellerine davet ettin!

Seni yalanlayan kavim sana iftira etmiş ve karşı koymuştur!' dedi.

Hâni' b. Kabîsa'nın da kendisinin sözüne ve görüşüne katılmasını istercesine:

'Bu Hâni' b. Kabîsa, bizim büyüğümüz ve din işleri başkanımızdır' dedi.

Bunun üzerine, Hâni' b. Kabîsa, Resûlullah Aleyhisselama:

'Ey Kureyşî kardeş! Söylediklerini dinlemiş ve sözünü doğrulamış bulunuyorum.

Benim görüşüme göre; bizi davet ettiğin şeyin sonucunu iyice düşünmeden bizim için başı ve sonu olmayan bir mecliste dinimizi terk edip senin dinine uymamız görüşte kayma, sürçme, akılda hafiflik, sonuçta kısa görüşlülük olur!

Görüş kayma ve sürçmesi ise, ancak acele ile birlikte bulunur.

Bununla beraber, arkamızda bulunan kavmimizin gıyabında herhangi bir akit yapmayı da uygun bulmuyoruz.

Fakat, şimdi sen de dön git! Biz de dönüp gidelim.

Biz de iyice düşünelim, sen de iyice düşün!' dedi.

Mefrûk, Müsenna b. Hârise'nin de kendi görüşüne katılmasını istercesine:

'Bu, Müsenna'dır! Bizim büyüğümüz ve savaş işleri başkanımızdır' dedi.

Bunun üzerine, Müsenna, Resûlullah Aleyhisselama:

'Ey Kureyşî kardeş! Ben de, söylediklerini dinlemiş ve güzel bulmuşumdur.

Söylediğin şeyler hoşuma gitmiştir.

Sana tarafımdan verilecek cevap, Hâni' b. Kabîsa'nın verdiği cevaptır.

Biz iki bulanık su arasında konaklamış bulunuyoruz ki, onlardan biri Yemame, diğeri de Semâve'dir' dedi.

Resûlullah Aleyhisselam:

'Bu iki su, nelerdir?' diye sordu.

Müsenna:

'Onlardan birisi, karadan Irak'ın kasabalarına kadar bakan yüksek Arap toprakları, diğeri de Farsların ırmak ağızları ve Kisra'nın ırmaklarıdır.

Kisra; herhangi bir hadise çıkarmayacağımıza, bir hadise çıkarıcıyı barındırmayacağımıza dair bizden ahd almıştır ve orada ancak bu şartla konaklamış bulunuyoruz.

Senin bizi kabule davet ettiğin şu iş ise, hükümdarların hoşuna gitmeyebilir.

Arap beldeleri yakınında işlenen suçtan sahibi bağışlanabilir ve özrü kabul edilebilir, ama Fars beldeleri yakınında işlenen suçta sahibi bağışlanmaz ve özrü kabul edilmez.

Eğer sen Arap beldelerine yakın olan yerde Araplara karşı sana yardım etmemizi istiyorsan, bunu üzerimize alabiliriz' dedi.

Bunun üzerine, Resûlullah Aleyhisselam:

'Siz fena bir cevap vermediniz. Doğruyu açıkça dile getirdiniz.

Şüphe yok ki, her tarafından emin olmayan kimseler, Allah'ın dinine yardım etmeye kalkamazlar!' buyurdu.

Ayağa kalktı. Ebu Bekir'in elinden tutup, onların yanlarından ayrıldı."[290]

***

Rebia b. Abbâdü'd-Di'lî der ki:

"Peygamber Aleyhisselamı Zülmecaz panayırında görmüştüm.[291] 'Ey insanlar! 'Lâ ilâhe illallah=Allah'tan başka ilah yok!' deyiniz de kurtulunuz!' buyuruyor;[292] kendisi hangi caddeye girse halk da oraya gidiyor,[293] onun başına toplanıyor,[294] birbiri üzerine yığılıyorlardı. Orada, ne bir kimsenin birşey söylediğini, ne de onun sustuğunu gördüm.[295] O, hep:

'Ey insanlar! 'Lâ ilâhe illallah=Allah'tan başka ilah yok!' deyiniz de, kurtulunuz!' buyurup duruyordu.[296]

Akık (şaşı) gözlü,[297] güzel,[298] yumru[299] yüzlü, iki bölük halinde örgülü saçlı bir adam da o nereye giderse arkasından gidiyor:[300]

'Ey insanlar![301] Bu, sizi aldatıp da dininizden, baba ve atalarınızın dininden vazgeçirmesin![302] Bu, dinden çıkmış bir yalancıdır!' diyordu.[303]

---

290 Ebu Nuaym, Delâil, 1/285-288, Beyhakî, Delâil, 2/424-426, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 5/250-251, İbn Seyyid, 1/153-155, İbn Kesîr, Bidâye, 3/143-144, Halebî, 2/156-157.

291 Ahmed b. Hanbel, 3/492, Hâkîm, 1/15, Beyhakî, Delâil, 2/185, Zehebî, Târîh, s. 151, İbn Kesîr, Bidâye, 3/41, Heysemî, 6/22.

292 Ahmed b. Hanbel, 3/492, Hâkîm, 1/15, Beyhakî, Delâil, 2/185, İbn Abdilberr, 3/492, Hâkîm, 1/15, Beyhakî, Delâil, 2/185, İbn Abdilberr, 2/492, Zehebî, Târîh, s. 151, İbn Kesîr, Bidâye, 3/41, Heysemî, 6/22.

293 Ahmed b. Hanbel, 3/492.

294 Ahmed b. Hanbel, 3/492, Hâkîm, 1/15, İbn Kesîr, Bidâye, 3/41, Heysemî, 6/22.

295 Ahmed b. Hanbel, 3/492, Heysemî, 6/22.

296 Ahmed b. Hanbel, 3/492, Hâkîm, 1/15.

297 Ahmed b. Hanbel, 3/492, Hâkîm, 1/15, Beyhakî, Delâil, 2/185, İbn Abdilberr, 2/492-493, Zehebî, Târîh, s. 285, İbn Kesîr, Bidâye, 3/41, Heysemî, 6/22.

298 Ahmed b. Hanbel, 3/492, Hâkîm, 1/15, İbn Kesîr, Bidâye, 3/41, Heysemî, 6/22.

299 Beyhakî, Delâil, 2/185, İbn Kesîr, Bidâye, 3/41.

300 Ahmed b. Hanbel, 3/492, Beyhakî, Delâil, 2/185, Zehebî, Târîh, s. 151, İbn Kesîr, Bidâye, 3/41, Heysemî, 6/22.

301 Beyhakî, Delâil, 2/185.

302 Ahmed b. Hanbel, 3/492, Beyhakî, Delâil, 2/185, Zehebî, Târîh, s. 151, İbn Kesîr, Bidâye, 3/41.

303 Ahmed b. Hanbel, 3/492, Hâkîm, 1/15, Beyhakî, Delâil, 2/185, İbn Abdilberr, 2/483, İbn Kesîr, Bidâye, 3/41, Heysemî, 6/22.

'Kimdir bu zât?' diye sordum.

'Muhammed b. Abdullah'tır. Kendisi, peygamber olduğunu söylüyor' dediler.

'Ya onun arkasında giden, onu yalanlayan, şu akık (şaşı) gözlü adam da kimdir?' diye sordum.

'O da, onun amcası Ebu Leheb'dir!' dediler."[304]

Rebia b. Abbâd, diğer rivayetinde de, şöyle der:

"Ben, yeni yetişmiş bir genç iken, babamla birlikte Mina'da bulunuyordum.

Resûlullah Aleyhisselam da Arap kabilelerinin konak yerlerinde durup:

'Ey filan oğulları! Allah'tan başka, tapmış olduğunuz şu putları atarak, Allah'a hiçbir şeyi şerik koşmaksızın ibadet etmenizi; bana inanmanızı; beni doğrulamanızı; Allah tarafından gönderilmiş olduğum vazifeyi açıklayıp yerine getirinceye kadar beni korumanızı size emreden Allah'ın Resûlüyüm ben' buyuruyor; arkasında da, akık, şaşı gözlü, güzel yüzlü, iki bölük halinde örgülü saçlı, üzerinde Aden işi elbise bulunan bir adam da, Resûlullah Aleyhisselam sözlerini bitirince:

'Ey filan oğulları! Bu, sizi, ancak Lât ve Uzzâ ile müttefikleriniz Malik b. Ukayş oğullarının cinlerini boynunuzdan soyup atmaya ve kendisinin getirdiği bid'at ve dalâletlere sarılmaya davet ediyor! Sakın hâ! Siz Ona itaat etmeyin ve Onu dinlemeyin!' diyordu.

'Babacığım! Şu zâtı takip eden kimdir?' diye sordum.

Babam; 'Bu, Onun amcası Ebu Leheb Abduluzzâ b. Abdulmuttalib'dir' dedi."[305]

***

Târık b. Abdullahi'l-Muharibî de, bu hususta bir müşahedesini şöyle anlatır:

"Resûlullah Aleyhisselamı Zülmecaz panayırında görmüştüm:

Kendisinin üzerinde kırmızı bir cübbe bulunuyor, en yüksek sesiyle:

'Ey insanlar! 'Lâ ilahe illallah=Allah'tan başka hiçbir ilah yok!' deyiniz de, kurtulunuz!' buyurarak sesleniyordu.

Bir adam da, elindeki taşla, Onu takip ediyor ve:

'Ey insanlar! Sakın Ona itaat etmeyiniz! Çünkü, O yalancıdır!' diyerek bağırıyordu.

---

304 Ahmed b. Hanbel, 3/492, İbn Kesîr, Bidâye, 3/41.

305 İbn İshak, İbn Hişam, 2/64-65, Ahmed b. Hanbel, 3/492-493, Taberî, Târîh, 2/231-232, Zehebî, Târîh, s. 285, İbn Kesîr, Bidâye, 3/138-139, Halebî, 2/154.

Attığı taşlarla, Resûlullah Aleyhisselamın ayak bileklerini kanatmıştı.

Oradakilere, Resûlullah Aleyhisselam hakkında:

'Kimdir bu zât?' diye sordum.

'Bu, Abdulmuttalib oğullarından bir gençtir!' dediler.

'Ya onun ardına düşen ve ona taş atan da kimdir?' diye sordum.

'O da, onun amcası Ebu Leheb Abduluzzâ'dır!' dediler."[306]

Peygamberimiz Aleyhisselam, Zülmecaz panayırında:

"Ey insanlar! 'Lâ ilâhe illallah=Allah'tan başka hiçbir ilah yok!' deyiniz de, kurtulunuz!" buyurarak seslendiği sırada bir adamın da Peygamberimiz Aleyhisselamın üzerine toprak saçtığı, ve bakılınca, onun Ebu Cehil olduğu görüldü ki, o da;

"Ey insanlar! Sakın bu sizi dininiz hakkında aldatmasın!

O, muhakkak sizin Lât ve Uzzâ'ya tapmayı bırakmanızı istiyordur" diyordu.[307]

***

Peygamberimiz Aleyhisselam her hakarete, her işkenceye katlanarak, vazifesini yerine getirmeye çalışmaktan geri durmuyordu.

Müdriku'l-Ezdî der ki:

"Babamla birlikte hac yapıyordum. Mina'ya gelip konaklayınca, bir toplulukla karşılaştım.

Babama:

'Bu cemaat ne için toplanmış?' diye sordum.

Babam:

'Şu kavminin dinini terk etmiş olan kişi için' dedi.[308]

Bakınca, Resûlullah Aleyhisselamı gördüm:

'Ey insanlar! Lâ ilâhe illallah=Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur!' deyiniz de, kurtulunuz!' buyuruyordu.

İnsanlardan kimisi onun yüzüne tükürüyor;

Kimisi başına toprak saçıyor;

Kimisi de ona sövüp sayıyordu![309]

---

306 Dârekutnî, 3/44-45, İbn Cevzî, 1/182, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/71, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/49, Halebî, 2/153-154.

307 Beyhakî, Delâil, 2/185, Zehebî, Târîh, s. 151, İbn Kesîr, Bidâye, 3/41, Heysemî, 6/21.

308 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 5/130, Heysemî, 6/21, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/450.

309 Heysemî, 6/21, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/450.

Gün yarılanıncaya kadar, bu hal devam etti.

O sırada göğsü açılmış bir kız, içinde su bulunan bir kapla geldi.[310] Ağlıyordu.[311]

Resûlullah Aleyhisselam, su kabını alıp sudan içti.

Elini yüzünü yıkadı. Başını kaldırıp:

'Kızcağızım![312] Göğsünü başörtünle ört!

Baban hakkında, tuzağa düşürülüp öldürülecek, zillete uğrayacak diye korkma!' buyurdu.[313]

'Kimdir bu kız?' diye sorduk.

'Kendisinin kızı, Zeyneb'dir!' dediler.[314]

***

Peygamberimiz Aleyhisselam, Kinde'lerin[315] Ukâz panayırındaki[316] konak yerlerine gitti.

Onların seyyid ve ulu kişileri olan Müleyh de o sırada, onların içlerinde bulunuyordu.[317]

Peygamberimiz Aleyhisselam, onlara:

"Sizler, hangi kavimdensiniz?" diye sordu.

"Benî Amr b. Muaviye'lerden" dediler.[318]

Arap kabileleri içinde, Kinde'lerden daha mülayimi yoktu.

Peygamberimiz Aleyhisselam, onları yumuşak bulunca oturup kendileriyle konuştu.[319]

Kendisini onlara, Allah tarafından gönderilen bir peygamber olarak arz ve takdim; kendilerini Allah'a imana davet etti.[320]

"Sizi, bir olan, şeriki olmayan Allah'a imana;

Kendinizi koruduğunuz şeylerden, beni de korumaya davet ediyorum!

---

310 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 5/130, Heysemî, 6/21, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/450.

311 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 5/130.

312 Heysemî, 6/21, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/450.

313 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe. 5/130, Heysemî, 6/21, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/450.

314 Heysemî, 6/21, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/450.

315 İbn İshak, İbn Hişam, 2/65, Taberî, Târîh, 2/232, Ebu Nuaym, Delâil, 1/297, İbn Esîr, Kâmil, 2/93.

316 Ebu Nuaym, Delâil, 1/297.

317 İbn İshak, İbn Hişam, 2/65, Taberî, Târîh, 2/232, Ebu Nuaym, Delâil, 1/297, İbn Esîr, Kâmil, 2/93, Zehebî, Târîh, s. 285, İbn Kesîr, Bidâye, 3/139.

318 İbn Kesîr, Bidâye, 3/140.

319 Ebu Nuaym, Delâil, 1/297.

320 İbn İshak, İbn Hişam, 2/65, Taberî, Târîh, 2/232, İbn Esîr, Kâmil, 2/93, Zehebî, Târîh, s. 285, İbn Kesîr

Muvaffak olursam, o zaman, siz bana yardıma devam edip etmemekte serbestsiniz!" buyurdu.

Onların hemen hepsi:

"Bundan daha güzel söz olmaz! Amma, biz atalarımızın tapageldiklerine tapmaya devam edeceğiz!" dediler.

Kinde'lerin en küçük yaşlısı:

"Ey kavmim! Şu zâtın davetini kabule başkaları koşmadan önce, siz koşun! Vallahi, Kitab ehli olanlar (Yahudiler ve Hristiyanlar), 'Harem'den bir peygamber çıkacaktır! Onun çıkacağı zamanın gölgesi de, düşmüştür!' diyorlar" dedi.

Kinde'lerin içinde, bir gözü kör bir adam da bulunuyordu.

"Geri durun da, bir de ben konuşayım:

Kavim ve kabilesi onu yurtlarından çıkarmış iken, siz onu barındıracaksınız ki bu, bütün Araplarla savaşmayı üzerinize almak demektir!

Hayır! Hayır! Olamaz!" dedi.[321]

Peygamberimiz Aleyhisselamın teklifini kabulden kaçındılar.[322]

Peygamberimiz Aleyhisselam, onların yanından da üzgün olarak ayrıldı.

Kinde'ler yurtlarına dönünce, durumu kavimlerine haber verdiler.

Yahudilerden bir adam, onlara:

"Vallahi, siz nasibinizi elde etmekte yanılmışsınız!

Eğer O zâta tâbi olmaya koşsaydınız, Araplara üstün olurdunuz!

Biz, Onun sıfatını Kitabımızda yazılı bulmuşuzdur!" dedi ve sıfatlarını anlatmaya başladı.

O anlattıkça, Peygamberimiz Aleyhisselamı görmüş olanlar, onun anlattıklarını doğruladılar.

Bundan sonra, Yahudi:

"Biz, Onun çıkacağı yerin Mekke ve hicret edeceği yerin Yesrib (Medine) olacağını da Kitabımızda yazılı bulduk!" dedi.

Kinde'ler, gelecek hac mevsiminde Peygamberimiz Aleyhisselamla buluşmaya, aralarında karar verdiler. Fakat, o yıl seyyid ve ulu kişileri

321 Ebu Nuaym, Delâil, 1/297.

322 İbn İshak, İbn Hişam, 2/65, Taberî, Târîh, 2/232, İbn Esîr, Kâmil, 2/93, Zehebî, Târîh, s. 285, İbn Kesîr, Bidâye, 3/139.

onları alıkoyduğu için, hiçbirisi gidip Peygamberimiz Aleyhisselamla buluşamadı.

Yahudi de öldü. Ölürken, kendisinin Peygamberimiz Aleyhisselamı tasdik ve ona iman ettiği, ağzından işitildi.[323]

Yüce Allah, ondan razı olsun!

***

Peygamberimiz Aleyhisselam; Kelb kabilesinin konak yerlerine uğrayıp, orada, onlardan bir oymak olan Benî Abdullah'ların yanına vardı. Kendisini onlara, Allah tarafından gönderilen peygamber olarak arz ve takdim, kendilerini Yüce Allah'a imana davet etti:

"Ey Abdullah oğulları! Bakınız: Yüce Allah, babanıza da pek güzel isim vermiş!" buyurdu.[324]

Fakat, Benî Abdullah'lar, Peygamberimiz Aleyhisselamın yaptığı tekliflerden hiçbirini kabul etmediler.[325]

İçlerinden bir şeyh ise:

"Şu olgun genç, ne güzel şeye davet ediyor!

Ne yazık ki, kavmi Onu uzaklaştırmış bulunuyor!

O keşke kavmi ile anlaşsaydı! Bütün Araplar kendisine tâbi olurdu" demişti.[326]

***

Peygamberimiz Aleyhisselam Benî Hanife kabilesinin konak yerlerine gitti. Kendisini onlara, Allah tarafından gönderilen peygamber olarak arz ve takdim, kendilerini Yüce Allah'a imana davet etti.

Ne yazık ki Peygamberimiz Aleyhisselamı, Araplar içinde, Benî Hanife kabilesi kadar çirkin bir red ile reddeden olmamıştır.[327]

Peygamberimiz Aleyhisselam, Benî Âmir b. Sa'saa'ların,[328] Ukâz panayırındaki konak yerlerine vardı. Onlara:

---

323 Ebu Nuaym, Delâil, 1/297.

324 İbn İshak, İbn Hişam, 2/65, Taberî, Târîh, 2/232, İbn Esîr, Kâmil, 2/93, Zehebî, Târîh, s. 285, İbn Kesîr, Bidâye, 3/139, Halebî, 2/154.

325 İbn İshak, İbn Hişam, 2/65, Belâzurî, Ensâb, 1/238, Taberî, Târîh, 2/232, İbn Esîr, Kâmîl, 2/93, Zehebî, Târîh, s. 285, İbn Kesîr, Bidâye, 3/139, Halebî, 2/154.

326 Belâzurî, Ensâb, 1/238.

327 İbn İshak, İbn Hişam, 2/65-66, Taberî, Târîh, 2/232, İbn Esîr, Kâmil, 2/93, Zehebî, Târîh, s. 285, İbn Kesîr, Bidâye, 3/139, Halebî, 2/155.

328 İbn İshak, İbn Hişam, 2/66, Taberî, Târîh, 2/232, Ebu Nuaym, Delâil, 1/289, İbn Esîr, Kâmil, 2/93, Zehebî, Târîh, s. 285, İbn Kesîr, Bidâye, 3/140.

"Siz hangi kavimdensiniz?" diye sordu.

"Benî Âmir b. Sa'saa'lardan" dediler.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Benî Âmir'lerin hangi ailesindensiniz?" diye sordu.

"Benî Ka'b b. Rebia'lardan" dediler.[329]

Peygamberimiz Aleyhisselam, onlara kendisini Allah tarafından gönderilen peygamber olarak arz ve takdim, kendilerini Yüce Allah'a imana davet etti.[330]

"Sizde, mün'a [sığınan kimseleri koruma] nasıldır?" diye sordu.

"Bizim tarafımıza ne laf atılabilir, ne de habersiz ateşimizle ısınılabilir!" dediler.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"O halde ben Allah'ın Resûlüyüm! Sizin yanınıza geldiğimde, Rabbimin elçilik vazifelerini halka ulaştırıncaya, yerine getirinceye kadar beni korur musunuz? İçinizde hiçbir kimseyi zorlamayacağım!" buyurdu.

"Sen, Kureyşlilerden kimlerdensin?" diye sordular.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Abdulmuttalib oğullarından!" buyurdu.

"Sen Abdi Menaf oğullarından olduğuna göre, onlar neredeler? (Seni ne diye korumuyorlar?!)" dediler.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Onlar beni yalanlayan ve tard edenlerin ilki oldular!" buyurdu.

Benî Ka'b b. Rebia'lar:

"Biz, seni ne tard, ne de sana iman ederiz! Şu kadar ki, Rabbinin elçiliğini insanlara ulaştırıncaya, yerine getirinceye kadar seni koruruz!" dediler.

Bunun üzerine Peygamberimiz Aleyhisselam, onların yanına indi. O sırada, Benî Ka'b b. Rebia halkı, pazarda alışverişle uğraşıyorlardı.[331]

Onlardan bir adam,[332] Beyhara b. Firas[333] çıkageldi:

"Kimdir şu yanınızda gördüğüm ve tanıyamadığım kişi?" diye sordu.

"Muhammed b. Abdullahi'l-Kureyşî'dir!" dediler.

---

329 Ebu Nuaym, Delâil, 1/289, İbn Kesîr, Bidâye, 3/140.

330 İbn İshak, İbn Hişam, 2/66, Taberî, Târih, 2/232, İbn Esîr, Kâmil, 2/93.

331 Ebu Nuaym, Delâil, 1/297, İbn Kesîr, Bidâye, 3/141.

332 İbn Esîr, Kâmil, 2/93, Zehebî, Târîh, s. 285, İbn Kesîr, Bidâye, 3/139.

333 İbn İshak, İbn Hişam, 2/66, Taberî, Târîh, 2/232, Zehebî, Târîh, s. 285, İbn Kesîr, Bidâye, 3/139.

Beyhara:

"Sizin onunla ne işiniz var?" diye sordu.

"O bize kendisinin Resûlullah olduğunu söylüyor ve Rabbinin elçilik vazifesini tebliğ edinceye kadar, kendisini korumamızı bizden istiyor" dediler.

Beyhara:

"Ona ne cevap verdiniz?" diye sordu.

"Kendisine 'Hoş geldin! Seni yurdumuza götüreceğiz. Kendimizi nelerden korursak, seni de onlardan koruyacağız' dedik," dediler.[334]

Beyhara, kendi kendine:

"Vallahi, şu adamı Kureyşîlerden alabilsem, onun sayesinde bütün Arapları yerdim (sömürürdüm!)" diye mırıldandıktan sonra, Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Eğer biz sana işin hakkında bey'at edersek, Allah da seni muhaliflerine galip kılarsa, senden sonra işin bizim olur, bize kalır mı?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"İş Allah'a aittir! Allah onu dilediğine verir!" buyurdu.

Beyhara:

"Demek göğüslerim senin önünde bütün Arapların okuna hedef olacak, Allah seni muzaffer kıldığı zaman iş bizden başkasına geçecek ha?! Senin işin bize gerekmez!" dedikten sonra,[335] kavmine dönüp:

"Şu panayır halkından, yurtlarına birşeyle dönerlerken, sizinkinden daha kötü birşeyle dönen bir kimse bilemiyorum.

Demek, siz bütün halkla savaşmaya başlayacak, kendinizi bütün Arapların tek yaydan oklarına tutturacaksınız ha?!

Onu kendi kavmi sizden daha iyi bilir.

Eğer kavmi onda bir hayır, bir iyilik görmüş olsalardı, onunla herkesten çok mutlu olurlardı.

Siz, kendi kavminin içlerinden sürüp çıkardığı, yalanladığı bir kimseye yakınlık gösteriyor, yardım etmeye, kendisini barındırmaya kalkıyorsunuz.

Ne kötü görüştür sizin görüşünüz!" dedikten sonra, Peygamberimiz Aleyhisselama dönüp:

---

334 Ebu Nuaym, Delâil, 1/297, İbn Kesîr, Bidâye, 3/141.

335 İbn İshak, İbn Hişam, 2/66, Taberî, Târîh, 2/232, Zehebî, Târîh, s. 285-286, İbn Kesîr, Bidâye, 3/139-140.

"Hemen kalk, kavminin yanına git!

Vallahi, sen şimdi kavmimin yanında olmasaydın, muhakkak senin boynunu vururdum!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam kalkıp devesinin üzerine oturunca,[336] kötü adam Beyhara, devenin böğrünü ansızın dürttü. Deve, sıçrayıp kalkarken, Peygamberimiz Aleyhisselamı yere düşürdü!

Mekke'de Müslüman olan kadınlardan Dubâa binti Âmir b. Kurt da, o gün, Benî Âmir'lerden olan amcalarının oğullarını ziyaret için gelmişti ve o sırada Benî Âmir'lerin yanında bulunuyordu.

Dubâa Hatun Peygamberimiz Aleyhisselama yapılan hakareti görür görmez:

"Ey Âmir hanedanı! Gözünüzün önünde şu Allah'ın Resûlüne yapılanı görüp de, içinizden benim için onu koruyacak hiçbir kimse yok mu?!" dedi.

Amcalarının oğullarından üç kişi, hemen kalkıp Beyhara'nın üzerine yürüdüler.[337] Hazn b. Abdullah ile Muaviye b. Ubâde de, Beyhara'ya yardım etti.[338]

Âmir oğullarından her biri, Beyhara ve yardımcılarından birini tutup yere yıktılar. Göğüslerinin üzerine oturup, yüzlerini tokatladılar.

Allah onlardan razı olsun!

Peygamberimiz Aleyhisselam, kendisini kayıranlar hakkında:

"Ey Allah! Şunlara bereketini ihsan et!"[339]

Beyhara ve yardımcıları aleyhinde de:

"Ey Allah! Onları da rahmetinden uzaklaştır!" diyerek dua etti.

Peygamberimiz Aleyhisselamı kayıran üç kişiden ikisi Sehl'in oğulları Gıtrîf (Gatîf) ve Gatafan, birisi de Urve (Uzre) b. Abdullah olup,[340] bunlar sonradan Müslüman oldular ve Allah yolunda şehit olarak öldüler.[341] Ötekiler ise küfür ve şirk üzere ölüp gittiler.[342]

Benî Âmir'lerin, çok yaşlı olması dolayısıyla hac mevsimlerine katılamayan ihtiyar bir adamları vardı.

---

336 Ebu Nuaym, Delâil, 1/297, İbn Kesîr, Bidâye, 3/141.

337 Ebu Nuaym, Delâil, 1/297, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/179, İbn Kesîr, Bidâye, 3/141, İbn Hacer, İsâbe, 4/353.

338 Ebu Nuaym, Delâil, 1/297, İbn Kesîr, Bidâye, 3/141.

339 Ebu Nuaym, Delâil, 1/297, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/179, İbn Kesîr, Bidâye, 3/141, İbn Hacer, İsâbe, 4/353.

340 Ebu Nuaym, Delâil, 1/297, İbn Kesîr, Bidâye, 3/141.

341 Ebu Nuaym, Delâil, 1/297, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/179, İbn Kesîr, Bidâye, 3/141, İbn Hacer, 4/353.

342 Ebu Nuaym, Delâil, 1/297, İbn Kesîr, Bidâye, 3/141.

Benî Âmir'ler yurtlarına döndükçe, olan biteni ona anlatırlardı.

Bu yıl da hac mevsiminden dönüp yurtlarına geldikleri zaman, ihtiyar adam onlara yine olan biteni sormuştu.

Benî Âmir'ler de:

"Kureyşîlerden, Abdulmuttalib oğullarından, yanımıza bir genç gelmişti. Kendisinin peygamber olduğunu söylüyor, işinin üzerinde kendisiyle birlikte durmaya, kendisini korumaya, yurdumuza getirmeye bizi davet ediyordu" dediler.

İhtiyar, hemen ellerini başının üzerine koydu.[343] Sonra da:

"Ey Âmir oğulları! Kaçırılan bu fırsat telâfi edilebilecek mi?!

Ağdan kurtulan, yakalanmaya çalışılan av yakalanabilecek mi?!

Filanın varlığı Kudret Elinde bulunan Allah'a andolsun ki; İsmail oğullarından hiçbirisi şimdiye kadar yalan yere peygamber olduğunu söylememiştir!

Elbette ki, Onun söylediği hak ve gerçekti![344]

Sizin o isabetli görüşünüz o sırada nerede idi?![345]

Siz, her halde, o sıradaki görüşünüzde hazır bulunmamışsınızdır!" diyerek onları kınadı.[346]

Peygamberimiz Aleyhisselam Benî Muharib b. Hasafa'ların bulundukları yere kadar gitti.

Onların içinde bulunan yüz yirmi yaşındaki bir şeyhle konuştu.

Onu İslâmiyete, ve Rabbinin elçilik vazifesini tebliğ edinceye, yerine getirinceye kadar kendisini korumaya davet etti.

Benî Muharib'lerin şeyhi:

"Ey adam! Senin haberini kendi kavmin daha iyi bilir![347]

Vallahi, seni alıp yurduna götüren bir kimse, şu mevsim halkının götürmediği kötülüğü götürmüş olur!

Sen kendini bizden uzak tut!" dedi.[348]

---

343 İbn İshak, İbn Hişam, 2/66, Taberî, Târîh, 2/232, Ebu Nuaym, Delâil, 1/297, İbn Kesîr, Bidâye, 3/140.

344 İbn İshak, İbn Hişam, 2/66, Taberî, Târîh, 2/232, Ebu Nuaym, Delâil, 1/297, İbn Esîr, Kâmil, 2/93, İbn Kesîr, Bidâye, 3/140, Halebî, 2/154.

345 İbn İshak, İbn Hişam, 2/66, Taberî, 2/232, Ebu Nuaym, Delâil, 1/297, İbn Esîr, Kâmil, 2/93, İbn Kesîr, Bidâye, 3/140.

346 Halebî, 2/154.

347 Ebu Nuaym, Delâil, 1/293.

348 Belâzurî, Ensâb, 1/237, Ebu Nuaym, Delâil, 1/293.

O sırada Ebu Leheb gelmiş, ihtiyar Muhariblinin söylediklerini dinlemişti.

Onun başına dikilerek:

"Eğer şu mevsim halkının hepsi senin gibi cevap verseydi, o, üzerinde durduğu dini bırakırdı.

Kendisi, dinini bırakmış bir yalancıdır!" dedi.

İhtiyar da:

"Sen, vallahi onu daha iyi bilirsin:

O senin kardeşinin oğludur ve senin etindendir.

Ey Ebu Utbe! Belki de onda bir delilik vardır. Bizim yanımızda, bu hastalığı tedavi eden bir adam var!" dedi.

Ebu Leheb ihtiyarın bu sözüne bir cevap vermedi.

Ebu Leheb, Peygamberimiz Aleyhisselamı kabilelerden hangi kabilenin yanında görse, hemen orada durup:

"Bu, dinini terk etmiş bir yalancıdır!" diyerek bağırmakta idi.

Peygamberimiz Aleyhisselamı, yanlarından ayrılırken arkasından taşlamayan bir kabile kalmadı![349]

***

Abdullah b. Vâbısatu'l-Absî'nin babasından, babasının da dedesinden rivayetine göre, dedesi demiştir ki:

"Mina'daki konak yerlerimizde bulunduğumuz sırada, Resûlullah Aleyhisselam bize geldi.

Biz, o sırada, Hayf mescidinin yanındaki Cemretü'l-ûlâ'da konaklamış bulunuyorduk.

Resûlullah Aleyhisselam devesinin üzerinde, Zeyd b. Hârise de terkisinde idi.

Bizi İslâmiyete davet etti, ama vallahi biz onun davetini kabul etmedik!

Davetini kabul etmeyişimiz, bizim için, hiç de hayırlı olmadı.

Halbuki, kendisinin peygamber olarak ortaya çıktığını ve hac mevsimlerinde halkı İslâmiyete davet ettiğini de işitmiş bulunuyorduk.

Başımıza dikilip bizi Müslümanlığa davet edince, kabul etmedik!

---

349 Ebu Nuaym, Delâil, 1/293.

O sırada yanımızda bulunan Meysere b. Mesrûku'l-Absî:

'Vallahi, şu zâtı tasdik etmiş, kendisini bindirip yurdumuzun ortasına götürmüş olsak, muhakkak ki, yerinde bir görüş olur.

Vallahi, onun işi muvaffak olacak ve hatta her ulaşılacak yere ulaşacaktır!' dedi.

Abs kavmi, ona:

'Bırak, bizi üstesinden gelemeyeceğimiz birşeyle karşılaştırma!' dediler.

Resûlullah Aleyhisselam, Meysere hakkında ümide düşüp kendisiyle konuştu.

Meysere:

'Senin sözünden daha güzeli, daha nurlusu yoktur.

Fakat, ne yapayım ki kavmim bana muhalefet ediyor.

Kişi ise, kavmiyle birlikte hareket etmek zorundadır.

Kavmi ona destek ve yardımcı olursa, düşmanlar ondan daha uzak durur, ona hiç yanaşmazlar!' dedi.

Bunun üzerine, Resûlullah Aleyhisselam oradan ayrıldı.

Abs kavmi de, yurtlarına dönmek üzere, konak yerlerinden ayrıldılar.

Meysere, onlara:

'Bizi götürürken, Fedek'e yönelin! Orada Yahudiler vardır.

Onlara bu zâtı bir soralım bakalım' dedi.

Yahudilerin yurduna yönelip yanlarına vardılar.

Yahudiler, Benî Abs'lere bir Kitab çıkartıp ortaya koydular. Onda, Resûlullah Aleyhisselamın anıldığı yeri okudular:

'O Peygamber, ümmîdir ve Arabdır. Deveye, merkebe biner, ekmek kırıntılarını yemekle yetinir. Ne uzun, ne de kısa boyludur. Ne kıvırcık, ne de düz saçlıdır. Kendisinin gözlerinde hafif kırmızılık vardır. Teni pembedir.'

[Kitab'dan bunu okuduktan sonra, Yahudiler]:

'Eğer O sizi getirdiği dine davet ederse, onun davetini kabul edin ve Onun dinine girin!

Bizler ise, Onu kıskanırız ve Ona tâbi olmayız.

Onun eliyle, bize, birtakım savaşlarda büyük belalar gelecektir.

Araplardan da, Ona tâbi olmayan, onunla çarpışmayan hiç kimse kalmayacaktır!

Siz, Ona tâbi olanlardan olun!' dediler.

Bunun üzerine, Meysere, Benî Abs'lere:

'Ey kavmim! İşte, iş apaçık meydana çıktı!' dedi.

Benî Abs'ler:

'Önümüzdeki yıl, hac mevsiminde döner, Onunla buluşuruz' dediler, yurtlarına döndüler.

Fakat, Benî Abs'lerin ileri gelenleri hac mevsiminde buna razı olmadıkları için, onlardan hiçbirisi Resûlullah Aleyhisselama tâbi olamadı.

Resûlullah Aleyhisselam, Medine'ye hicret ettikten sonra, Mekke'ye gelerek Veda Haccı'nı yaptığı zaman, Meysere Resûlullah Aleyhisselamla karşılaştı ve hemen Onu tanıdı:

'Yâ Rasûlallah! Vallahi, senin bize geldiğin günden beri, sana tâbi olmayı özlemekten geri durmadım.

Bildiğin gibi, Allah, Müslümanlığımı geciktirmemden başkasına razı olmadı.

O gün benim yanımda bulunmuş olan kimselerin hepsi ölüp gitmiş bulunuyorlar.

Ey Allah'ın Peygamberi! Onların girdikleri yer neresidir?' diye sordu.

Resûlullah Aleyhisselam:

'Her kim İslâmiyetten başka din üzerinde ölmüş ise, o, ateş (Cehennem) içindedir!' buyurdu.[350]

Meysere:

'Hamdolsun o Allah'a ki, beni[351] senin sayende ateşten (Cehennemden)[352] kurtardı' deyip hemen Müslüman oldu. Ve iyi bir Müslüman oldu."[353]

Allah ondan razı olsun!

Peygamberimiz Aleyhisselamın Hz. Sevde ile Evlenişi

Nübüvvetin onuncu yılı, Ramazan ayında,[354] Osman b. Maz'un'un zevcesi Havle Hatun, Peygamberimiz Aleyhisselamın evine gelip:[355]

"Yâ Rasûlallah! Evine girince, sanki Hatice'nin yokluğunu görür gibi oldum!" dedi.

---

350 Ebu Nuaym, Delâil, 1/293-294, İbn Kesîr, Bidâye, 3/145-146.

351 Ebu Nuaym, Delâil, 1/294, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 5/285, İbn Kesîr, Bidâye, 3/146.

352 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 5/285.

353 Ebu Nuaym, Delâil, 1/294, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe. 5/285, İbn Kesîr, Bidâye, 3/146.

354 İbn Sa'd, 8/53.

355 İbn Sa'd, 8/57.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Evet, öyledir. O, çocukların anası, evin sahibesi, görüp gözeticisi idi" buyurdu.[356]

Havle Hatun:

"Yâ Rasûlallah! Evlenmez misin?" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Kiminle?" diye sordu.

Havle Hatun:

"Kız istersen kızla, dul istersen dulla!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Dul olan, kimdir?" diye sordu.

Havle Hatun:

"Zem'a'nın kızı Sevde'dir! Sana iman etmiş, söylediklerine tâbi olmuştur" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Haydi, git! Benim için dünürlük et!" buyurdu.

Havle Hatun, Hz. Sevde'nin yanına vardı. Ona:

"Yüce Allah, senin üzerine, hayır ve bereketten neyi indirdi, biliyor musun?" dedi.

Hz. Sevde:

"Nedir o hayr ve bereket?" diye sordu.

Havle Hatun:

"Resûlullah Aleyhisselam, seni kendisine istemek üzere, beni gönderdi" dedi.

Hz. Sevde:

"Sen, bunun olmasını istiyorsan, babamın yanına git! Bunu ona söyle!" dedi.

Zem'a; çok yaşlı ve yaşlılığı sebebiyle hacdan geri kalmış bir ihtiyardı.

Havle Hatun, onun yanına girip, kendisini Cahiliye devri selamıyla selamladı.

Zem'a:

"Kim bu?" diye sordu.

Havle Hatun:

"Hakîm'in kızı Havle!" dedi.

---

356 İbn Sa'd, 8/57, İbn Hacer, İsâbe, 4/282.

Zem'a:

"Başında ne hal var?" diye sordu.

Havle Hatun:

"Muhammed b. Abdullah, kendisine Sevde'yi istemek üzere, beni gönderdi" dedi.

Zem'a:

"Doğrusu, çok şerefli bir eştir! Arkadaşın (Sevde), buna ne diyor?" dedi.

Havle Hatun:

"Bunu senin arzuna bıraktı" dedi.

Zem'a:

"Öyle ise, onu benim yanıma çağır!" dedi.

Havle Hatun, Hz. Sevde'yi çağırdı.

Zem'a:

"Kızcağızım! Bu Havle, Muhammed b. Abdullah b. Abdulmuttalib'in, kendisini, seni kendisine istemek üzere gönderdiğini söylüyor. O, gerçekten şerefli bir eşittir. Seni Ona nikâhlamamı istiyor musun?" diye sordu.

Hz. Sevde:

"Evet!" dedi.[357]

Fakat, Hz. Sevde, vefat eden kocasından beş-altı küçük çocuğu bulunduğu için, Peygamberimiz Aleyhisselamla evlenmeye cesaret edemiyordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam, onun tereddüt ettiğini görünce:

"Senin benimle evlenmene engel olan nedir?" diye sordu.

Hz. Sevde:

"Vallahi, ey Allah'ın Peygamberi! Yaratılmışlardan, bana, senden daha sevgilisi olamazken, benim seninle evlenmeme ne engel olabilir?

Fakat, şu küçük çocukların, sabah akşam senin başında bağırıp çağırmaları olmasa; ben bu işi seni memnun ve mesrur etmek için seve seve yaparım" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Senin benimle evlenmene, bundan başka, engel olan birşey var mı?" diye sordu.

Hz. Sevde:

"Yoktur vallahi!" dedi.

---

357 Ahmed b. Hanbel, 6/211, İbn Kesîr, Bidâye, 3/132.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Allah sana rahmet etsin![358]

Develere binen Arap kadınlarının hayırlısı[359] Kureyş kadınlarının yararlısı olup,[360] onlar küçük çocuğuna karşı en çok şefkat gösterir, kocasına da elindeki işi hususunda en çok riayet eder" buyurdu.[361]

Hz. Sevde:

"Yâ Rasûlallah! Ne yapmamı bana emir buyurursun?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Seni bana nikâhlaması için, kavminden bir adama emret!" buyurdu.

Hz. Sevde de, Hâtıb b. Amr'a emretti.

Hz. Sevde, Hz. Hatice'den sonra, Peygamberimiz Aleyhisselamın ilk evlendiği hatundu.

Bu evlilik, nübüvvetin onuncu yılı, Ramazan ayının içinde vuku buldu.[362]

Kureyş Müşriklerinin Peygamberimiz Aleyhisselamdan Safâ Tepeciğini Altına Çevirmesini İstemeleri

Kureyş müşrikleri, bir gün Peygamberimiz Aleyhisselamdan bir mucize getirmesini istediler.

Peygamberimiz Aleyhisselam, onlara:

"Size hangi şeyi getirmemi istiyorsunuz?" diye sordu.

Müşrikler:

"Safa tepeciğini bizim için altın yap!" dediler.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ben bunu yaparsam, beni tasdik eder, doğrular mısınız?" diye sordu.

Müşrikler:

"Evet! Tasdik ederiz! Vallahi, sen bunu yaparsan, muhakkak topyekün sana tâbi oluruz![363]

---

358 Ahmed b. Hanbel, 1/318-319, İbn Kesîr, Bidâye, 3/132-133, Heysemî, 4/270.

359 Ahmed b. Hanbel, 1/319, Buhârî, Sahîh, 6/120, Müslim, 4/1958, İbn Kesîr, Bidâye, 3/133, Heysemî, 4/270.

360 Ahmed b. Hanbel, 1/319, Buhârî, Sahîh, 6/120, İbn Kesîr, Bidâye, 3/133, Heysemî, 4/270-271.

361 Ahmed b. Hanbel, 1/319, Buhârî, Sahîh, 6/120, Müslim, 4/1959, Heysemî, 4/271.

362 İbn Sa'd, 8/53.

363 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 5/255, Taberî, Tefsîr, 7/312, Vâhidî, s. 150

Eğer senin söylediklerin hak ve gerçekse ve bizim iman etmemiz seni sevindirecekse, haydi Safâ tepeciğini bizim için altına çevir![364]

Safâ tepeciğini bize altın yapması için Rabbine dua et! Biz de sana iman edelim!" dediler.

Peygamberimiz Aleyhisselam, onlara:

"Dediğinizi yapar mısınız?" diye sordu.

Kureyş müşrikleri:

"Evet! Yaparız!" dediler.[365] Yemin de ettiler.[366]

Bunu isteyenler, Kureyş müşriklerinden:

Nadr b. Hâris,

Ümeyye b. Halef,

Ebu Cehil Amr b. Hişam idi.[367]

Bunun üzerine, Peygamberimiz Aleyhisselam Yüce Allah'a dua etti.[368]

Cebrail Aleyhisselam gelip:[369]

"Yâ Muhammed![370] Yüce Rabbin sana selam ediyor ve:

'İstersen, onlar için, Safâ tepeciğini altın yapayım.

Fakat, bundan sonra onlardan kim küfre kalkışırsa, işte o zaman, Ben onları muhakkak ki âlemlerden hiçbirisini azaplandırmadığım bir azapla azaba uğratırım![371]

İstersen, istediklerini yerine getirmeyeyim de,[372] kendilerine tevbe ve rahmet kapısını açık tutayım?' buyuruyor" dedi.[373]

Rahmetenli'l-âlemîn olan Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Hayır! Safâ'yı altın yapıp da, onları azaba çarpma![374]

---

364 Taberî, Tefsîr, 15/108, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 4/190

365 Ahmed b. Hanbel, 1/242, Hâkîm, 2/314, İbn Kesîr, Bidâye, 3/53, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 4/190.

366 Taberî, Tefsîr, 7/312, Halebî, 1/497

367 Belâzurî, Ensâb, 1/142

368 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 5/255, Ahmed b. Hanbel, 1/242, Taberî, Tefsîr, 7/312, Hâkîm, 2/314, Vâhidî, s. 150, İbn Kesîr, Bidâye, 3/52, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 4/190, Halebî, 1/496

369 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 5/255, Ahmed b. Hanbel, 1/242, Taberî, Tefsîr, 7/312, 15/108, Hâkim, 2/314, Vâhidî, s. 150, Beyhakî, Delâil, 2/272 İbn Kesîr, Bidâye, 3/52, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 4/190.

370 Beyhakî, Delâil, 2/272

371 Ahmed b. Hanbel, 1/242, Hâkîm, 2/314, İbn Kesîr, Bidâye, 3/52, Heysemî, 7/50, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 4/190, Halebî, 1/497

372 Halebî, 1/497.

373 Ahmed b. Hanbel, 1/242, Hâkîm, 2/314, Vâhidî, s. 150, Beyhakî, Delâil, 2/272, İbn Kesîr, Bidâye, 3/52, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 4/190, Halebî, 1/497.

374 Halebî, 1/497.

Bilakis, onlara tevbe ve rahmet kapısını açık tut![375] Tevbekâr oluncaya kadar, onları bırak!" diyerek dua etti.[376]

Süheylî'nin İbn İshak'tan nakline göre; müşrikler de korkarak, bu yoldaki isteklerinden vazgeçtiler.[377]

Peygamberimiz Aleyhisselamdan istemiş oldukları şey için, "İstemiyoruz!" dediler.[378]

İşte:

"Bizi, (Kureyşîlere) âyetler (mucizeler) göndermemizden alıkoyan, ancak, öncekilerin onları yalanlamış olduklarıdır.

Biz, Semûd'a gözleri göre göre o dişi deveyi verdik de (onu öldürdüler ve) bu yüzden kendilerine yazık ettiler!

Halbuki, Biz âyetleri (azab ve helâk etmek için değil), ancak (âhiret azabından) korkutmak için göndeririz" (İsrâ: 59) mealindeki âyetin bunun üzerine nazil olduğu rivayet edildiği gibi;[379]

"Allah'a, yeminlerinin bütün hızıyla and ettiler ki eğer kendilerine bir âyet (bir mucize) gelirse, her halde iman edecekler! De ki: 'Âyetler, ancak Allah'ın nezdindedir.' O geldiği zaman da onların, muhakkak yine iman etmeyeceklerinin farkında değil misiniz?" (En'am: 109) mealindeki âyetin de bunun üzerine nazil olduğu rivayet edilir.[380]

Peygamberimiz Aleyhisselamla Alay Eden Müşrikler ve Akıbetleri

Peygamberimiz Aleyhisselam, bir gün, Kureyş müşriklerinden

Velid b. Mugîre'ye,

Ümeyye b. Halef'e,

Ebu Cehil Amr b. Hişam'a rastlamıştı.

Bunlar; kaşlarını gözlerini oynatarak Peygamberimiz Aleyhisselamla alay ettiler.[381]

---

375 Ahmed b. Hanbel, 1/242, Hâkîm, 2/314, Beyhakî, Delâil, 2/272, İbn Kesîr, Bidâye, 3/52, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 4/190, Halebî, 1/497.

376 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 5/255, Taberî, Tefsîr, 7/312, Vâhidî, s. 150.

377 Süheylî, 3/153-154.

378 Beyhakî, Delâil, 2/272.

379 Taberî, Tefsîr, 15/108, Hâkîm, 2/362, Râzî, 20/234, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/47, Hâzin, 3/169, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 4/190.

380 Taberî, Tefsîr, 7/312, Vâhidî, s. 150.

381 İbn İshak, İbn Hişam, 2/36.

Başlarıyla Peygamberimiz Aleyhisselama işaret ederek:

"Bu da, kendisinin peygamber olduğunu ve yanında Cebrail bulunduğunu sanıyor!" dediler.[382]

Onların bu tutum ve davranışları Peygamberimiz Aleyhisselamın çok ağırına gitti.

Bunun üzerine Yüce Allah, indirdiği âyetlerde mealen şöyle buyurdu:

"Andolsun ki, senden önceki peygamberlerle de alay edildi de, eğlenmekte oldukları şey, içlerinden o maskaralık edenleri çepeçevre kuşatıverdi!

De ki: 'Yeryüzünde gezip dolaşın! Sonra da, bakın ki, (peygamberleri) yalanlayanların sonu nice olmuştur!'"[383]

Peygamberimiz Aleyhisselam; karşılaştığı her türlü eza, cefa, istihza ve yalanlamaya katlanarak ve âhirette sevabını umarak, Yüce Allah'ın emriyle, kavmine öğüt vermeye devam etti.[384]

Peygamberimiz Aleyhisselamla alay eden müşrik ulularından:

Esved b. Muttalib,

Esved b. Abdi Yağus,

Velid b. Mugîre,

Âs b. Vâil,

Hâris b. Tulaytıla

kötülüklerini sürdürdükleri ve Peygamberimiz Aleyhisselamla alaylarını çoğalttıkları zaman, Yüce Allah, Peygamberimiz Aleyhisselama âyetler indirdi[385] ve indirdiği âyetlerde meal olarak şöyle buyurdu:

"Allah'ın yanında başka bir ilah daha tanıyan o alaycılara karşı, muhakkak, Biz sana yeteriz! (Onların hakkından, geliriz!)

Onlar, yakında (uğrayacakları âkıbetleri) bileceklerdir!

Andolsun; biliyoruz ki, onların söyleyip durduklarından göğsün daralıyor!" (Hicr: 95-97)

Cebrail Aleyhisselam, bir gün gelip Kâbe'de Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına dikilmişti.

---

382 Suyutî, Dürru'l-mensûr, 4/108.

383 İbn İshak, İbn Hişam, 2/36.

384 İbn İshak, İbn Hişam, 2/50.

385 İbn İshak, İbn Hişam, 2/50-51, Taberî, Tefsîr, 14/69-70 Ebu Nuaym, Delâil, 1/268, Kurtubî, 10/62, Nesefî, 2/279, Beyzâvî, 1/547, Ebussuud, 5/92.

Kureyş müşriklerinin Peygamberimiz Aleyhisselamla alay edenlerinden:
Esved b. Muttalib,
Esved b. Abdi Yağus,
Velid b. Mugîre,
Âs b. Vâil,
Hâris b. Tulaytıla, o sırada, Kâbe'yi tavaf ediyorlardı.[386]

Esved b. Abdi Yağus, Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına gelince, Cebrail Aleyhisselam:

"Sen bunu nasıl buldun?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Benim dayım olmakla beraber, Allah'ın kötü bir kuludur!" buyurdu.

Cebrail Aleyhisselam:

"Biz, senin için onun hakkından geliriz!" dedi.

Ondan sonra, Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına, Âs b. Vâil geldi.

Cebrail Aleyhisselam:

"Bunu nasıl buldun?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Bu da Allah'ın kötü bir kuludur!" buyurdu.

Cebrail Aleyhisselam:

"Biz, senin için onun hakkından geliriz!" dedi.

Ondan sonra, Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına, Velid b. Mugîre geldi.

Cebrail Aleyhisselam:

"Bunu nasıl buldun?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Bu da Allah'ın kötü bir kuludur!" buyurdu.

Cebrail Aleyhisselam:

"Biz, senin için onun hakkından geliriz!" dedi.

Sonra, Esved b. Muttalib geldi.

Cebrail Aleyhisselam:

"Bunu nasıl buldun?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Bu da Allah'ın kötü bir kuludur!" buyurdu.

Cebrail Aleyhisselam:

386 İbn İshak, İbn Hişam, 2/51, Taberî, Tefsîr, 14/70, Kurtubî, 10/62, İbn Kesîr, Bidâye, 3/106.

"Biz, senin için onun hakkından da geliriz!" dedi.[387]

Bunların hepsi de, birer musibete uğrayarak, Bedir savaşından önce ölüp gittiler.[388]

Ebu Cehil'in, Peygamberimiz Aleyhisselamın Secdede Boynunu Çiğnemeye Yemin Edişi

Ebu Cehil,[389] bir gün, Kureyş azgınlarından bir topluluğun içinde:[390]

"Vallahi,[391] Muhammed'i[392] Kâbe'nin yanında[393] namaz kılarken görecek olursam, muhakkak onun boynunu çiğnerim!" demişti.[394]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Eğer o bunu yapmaya kalkacak olursa,[395] muhakkak, zebânîlerden başları gökte, ayakları yerde on iki melek iner,[396] açıktan[397] kendisini yakalayıverirler!" buyurdu.[398]

Peygamberimiz Aleyhisselam namaz kıldığı sırada,[399] Ebu Cehil haber alıp acele[400] geldi.[401]

"Yâ Muhammed![402] Ben seni[403] bundan[404] men etmedim mi?[405]

---

387 Taberî, Tefsîr, 14/72.

388 İbn İshak, İbn Hişam, 2/51-52, Taberî, Tefsîr, 14/70-72, Ebu Nuaym, Delâil, 1/268, Beyhakî, Delâil, 2/316-318, Kurtubî, 10/62, İbn Seyyid, 1/113, Zehebî, Târîh, s. 224-225, İbn Kesîr, Bidâye, 3/105-106.

389 Ahmed b. Hanbel, 1/368, Buhârî, Sahîh, 6/81, Tirmizî, Sünen, 5/444, Belâzurî, Ensâb, 1/126, Taberî, Tefsîr, 30/254.

390 Ebussuud, 9/179.

391 Belâzurî, Ensâb, 1/126

392 Ahmed b. Hanbel, 1/368, Buhârî, Sahîh, 6/81, Tirmizî, Sünen, 5/444, Belâzurî, Ensâb, 1/126, Taberî, Tefsîr, 30/254.

393 Ahmed b. Hanbel, 1/368, Buhârî, Sahîh, 6/81, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/529, Hâzin, 4/394

394 Ahmed b. Hanbel, 1/248, 368, Buhârî, Sahîh, 6/81, Tirmizî, Sünen, 5/444, Belâzurî, Ensâb, 1/125, Taberî, Tefsîr, 30/254, Kurtubî, 20/124, Hâzin, 4/394, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/529, Ebussuud, 9/179.

395 Ahmed b. Hanbel, 1/248, 368, Buhârî, Sahîh, 6/81, 89, Tirmizî, Sünen, 5/444, Belâzurî, Ensâb, 1/126, Taberî, Tefsîr, 30/257, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/529,.

396 Belâzurî, Ensâb, 1/126, Aynî, 19/308, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 8/557.

397 Ahmed b. Hanbel, 1/368, Tirmizî, Sünen, 5/444, Belâzurî, Ensâb, 1/126.

398 Ahmed b. Hanbel, 1/248, 368, Buhârî, Sahîh, 6/81, 89, Tirmizî, Sünen, 5/444, Belâzurî, Ensâb, 1/126, Taberî, Tefsîr, 30/257, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/529, Aynî, 19/308, Hâzin, 4/194.

399 Tirmizî, Sünen, 5/444, Beyhakî, Delâil, 2/192, Zehebî, Târîh, s. 151-152, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/529, Hâzin, 4/394.

400 Belâzurî, Ensâb, 1/126.

401 Tirmizî, Sünen, 5/444, Belâzurî, Ensâb, 1/1266, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/529, Hâzin, 4/394.

402 Belâzurî, Ensâb, 1/126, Taberî, Tefsîr, 30/256, Beyhakî, Delâil, 2/192, Zehebî, Târîh, s. 154, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/529.

403 Ahmed b. Hanbel, 1/368, Tirmizî, Sünen, 5/444, Belâzurî, Ensâb, 1/126, Beyhakî, Delâil, 2/192, Zehebî, Târîh, s. 154, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/529, Hâzin, 4/394.

404 Tirmizî, Sünen, 5/444, Taberî, Tefsîr 30/256, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/529, Hâzin, 4/394.

405 Ahmed b. Hanbel, 1/368, Tirmizî, Sünen, 5/444, Belâzurî, Ensâb, 1/126, Taberî, Tefsîr, 30/256, Beyhakî, Delâil, 2/192, Zehebî, Târîh, s. 154, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/529, Hâzin, 44/394.

Ben seni bundan men etmedim mi?

Ben seni bundan men etmedim mi?" dedi.[406]

Peygamberimiz Aleyhisselam, namazdan dönünce[407] onu azarladı.[408]

Ebu Cehil:

"Yâ Muhammed![409] Sen beni nasıl azarlarsın?[410]

Sen de bilirsin ki,[411] şu vadide benim meclisimden daha kalabalık bir meclis yoktur![412]

Vallahi, istersem şu vadiyi sana karşı süvariler ve piyadelerle doldururum!" dedi.[413]

Ebu Cehil, Kureyş müşriklerinden bir topluluğa:

"Muhammed sizin aranızda hâlâ yüzünü toprağa sürüyor mu?!" diye sormuştu.

"Evet! Sürüyor!" denilince, Ebu Cehil:

"Lât ve Uzzâ'ya andolsun ki; ben O'nu böyle yaparken görürsem, ya O'nun boynuna basarım, ya da yüzünü toprağa sürerim!" dedi.[414]

Namaz kıldığı sırada, Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına vardı.

Kendisinin birdenbire Peygamberimiz Aleyhisselamı bırakıp geri döndüğü ve elleriyle korunduğu görüldü! Kendisine:

"Sana ne oldu?" diye sorulunca:

"O'nunla benim aramda ateşten bir hendek! Korkunç birşeyler, birtakım kanatlar!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam da:

"Eğer bana yaklaşmış olsaydı, melekler kendisinin uzuvlarını birer birer koparırlardı!" buyurdu.[415]

---

406 Tirmizî, Sünen, 5/444.

407 Tirmizî, Sünen, 5/444, Hâzin, 4/394.

408 Ahmed b. Hanbel, 1/368, Tirmizî, Sünen, 5/444, Belâzurî, Ensâb, 1/126, Taberî, Tefsîr 30/256, Beyhakî, Delâil, 2/192, Kurtubî, 20/127, Zehebî, Târîh, s. 154, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/259, Hâzin, 4/394.

409 Ahmed b. Hanbel, 1/256, Belâzurî, Ensâb, 1/126, Taberî, Tefsîr, 30/256, Beyhakî, Delâil, 2/192, Kurtubî, 20/127.

410 Ahmed b. Hanbel, 1/256, Belâzurî, Ensâb, 1/126, Taberî, Tefsîr, 30/256, Kurtubî, 20/127, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/529, Hâzin, 4/394.

411 Ahmed b. Hanbel, 1/256, Tirmizî, Sünen, 5/444, Taberî, Tefsîr, 30/256, Beyhakî, Delâil, 2/192, Zehebî, Târîh, s. 154, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/529, Hâzin, 4/394.

412 Ahmed b. Hanbel, 1/256, Tirmizî, Sünen, 5/444, Taberî, Tefsîr, 30/256, Ebu Nuaym, Delâil, 1/208, Beyhakî, Delâil, 2/189, Zehebî, Târîh, s. 151-152, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/529, Aynî, 19/308.

413 Hâzin, 4/394.

414 Müslim, 4/2154, Taberî, Tefsîr, 30/256, Ebu Nuaym, Delâil, 1/208, Beyhakî, Delâil, 2/189, Zehebî, Târîh, s. 151-152, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/529, Aynî, 19/308.

415 Müslim, 4/2154, Taberî, Tefsîr, 30/256, Ebu Nuaym, Delâil, 1/208, Beyhakî, Delâil, 2/189, Süheylî, 3/154, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/529, Hâzin, 4/394.

***

Hz. Abbas da, bu hususta bir müşahedesini şöyle anlatmıştır:

"Bir gün Mescid-i Haram'da idim. Oraya Ebu Cehil geldi:

'Andolsun ki; secdede görürsem, Muhammed'in boynuna basacağım!' dedi.

O sırada Resûlullah Aleyhisselam geldi.

Ebu Cehil'in söylediği sözü kendisine haber verdim.

Son derecede kızdı ve Mescid-i Haram'a kapısından girmeyi beklemeyerek hemen duvarından aşarak girdi.

Kendi kendime:

'Bu, kötü ve uğursuz bir gündür!' dedim. Hemen, izarımı toplayıp ben de arkasından gittim.

Resûlullah Aleyhisselam, Alak sûresini başından sonuna kadar okudu ve secde etti.

Ebu Cehil'e:

'Ey Ebu'l-Hakem! İşte, Muhammed secdede!' dediler.

Ebu Cehil:

'Siz benim gördüğümü görmüyor musunuz?!

Vallahi, gök ufku gerilip önümü kapattı!' dedi."[416]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Ebu Cehil'e, İraş'a Olan Borcunu Ödettirişi

İraş b. Amr diye anılan[417] bir adam devesine binip Mekke'ye gelmiş, Ebu Cehil de ondan devesini satın almıştı.

Fakat ona devesinin bedelini ödemeyi geciktirmiş, uzatmış durmuştu.

Adamcağız, Kureyşîlerin toplandıkları yere vardığı sırada, Peygamberimiz Aleyhisselam, Mescid-i Haram'ın bir köşesinde oturuyordu.

İraş b. Amr:

"Ey Kureyş cemaati! Ben garib, yolcu bir adamım!

Ebu'l-Hakem Amr b. Hişam'daki hakkımı almak için, bana kim yardım eder?" diye sordu.

---

416 Beyhakî, Delâil, 2/2, 191, İbn Seyyid, 1/102, İbn Kesîr, Bidâye, 3/43, Halebî, 1/463-464.

417 İbn Hazm, Cemhere, 2/387, Süheylî, 3/387.

Orada oturanlar, Ebu Cehil'in Peygamberimiz Aleyhisselama olan düşmanlığını bile bile, alay için, Peygamberimiz Aleyhisselamı göstererek:

"Şu oturan adamı görüyor musun?

Sen O'na git! O, senin ondaki hakkını almakta sana yardım eder!" dediler.

Adamcağız, varıp Peygamberimiz Aleyhisselamın başucuna dikildi:

"Ey Allah'ın kulu! Ebu'l-Hakem Amr b. Hişam, bana hakkımı ödememekte baskın çıktı.

Ben garib ve yolcu bir adamım!

Şu cemaatten, ondaki hakkımı almakta bana yardım edecek bir adam sormuştum.

Onlar da, bana seni gösterdiler.

Sen ondaki benim hakkımı alıver! Allah seni rahmetiyle esirgesin!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam, hemen kalkıp, onunla birlikte Ebu Cehil'e gitti.

Kureyş cemaati Peygamberimiz Aleyhisselamın kalkıp adamla birlikte gittiğini görünce, yanlarındaki adamlardan birine:

"O'nu takip et; bak, gör ne yapacak?" dediler.

Peygamberimiz Aleyhisselam Ebu Cehil'in evine kadar gitti, kapısını çaldı. Ebu Cehil, içeriden:

"Kim o?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ben Muhammed'im! Hemen yanıma çık!" buyurdu.

Ebu Cehil Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına çıktı. Kendisinin yüzü sararmış, benzi değişmişti.

Peygamberimiz Aleyhisselam, ona:

"Ver şu adamın hakkını!" buyurdu.

Ebu Cehil:

"Olur!" dedi. Hemen içeri girdi. Hiç güçlük çıkarmadan, adamcağızın hakkını getirip kendisine verdi.

Peygamberimiz Aleyhisselam, İraş'a:

"Git artık işinin başına!" buyurdu. Kendisi de oradan ayrıldı.

Kureyş cemaatinin gönderdikleri adam yanlarına gelince, ona:

"Ne gördün?" diye sordular.

Adam:

"Şaşılacak şeylerden şaşılacak şey gördüm!

Vallahi, o Ebu'l-Hakem'in kapısını çalar çalmaz, Ebu'l-Hakem hemen onun yanına çıktı ve benzi sarardı. Ebu'l-Hakem'e:

'Ver şu adamın hakkını!' dedi. Ebu'l-Hakem de:

'Olur!' dedi. Hemen içeri girdi. Hiç güçlük çıkarmadan, adamın hakkını getirip ödedi" dedi.

İraş da, Kureyşîlerin meclislerine gelip:

"Allah o zâtı hayırla mükâfatlandırsın!

Vallahi, o benim hakkımı Ebu'l-Hakem'den alıverdi!" dedi.[418]

Çok geçmeden, oraya Ebu Cehil de geldi.

Mecliste bulunanlar, ona:

"Ne oldu sana? Vallahi, biz, şimdiye kadar, senin yaptığın şeyin bir benzerini daha görmedik!" dediler. Ebu Cehil:

"Vallahi, o kapımı çalar çalmaz, onun sesini duyar duymaz, içime bir korku doldu!

Kendisinin yanına çıktığım zaman, başının üzerinde develerden öyle bir puğur gördüm ki, şimdiye kadar ben onun gibi büyük başlısını, boyunlusunu ve dişlisini hiç görmemişimdir!

Vallahi, adamın hakkını ödemekten kaçınsaydım, muhakkak o puğur beni yiyiverir, yutuverirdi![419] Hemen adamın hakkını verdim!" dedi.

Orada bulunan cemaat:

"Bu da onun sihirlerinden biridir!" dediler.[420]

Âs b. Vâil'in Habbab'a Olan Borcunu Ahirette Ödeyeceğini Söylemesi

Ashabdan Habbab b. Eret, Cahiliye devrinde,[421] Mekke'de demirci idi.[422] Kılıç yapardı.

Yaptığı ve sattığı kılıçlardan,[423] Âs b. Vâil'in üzerinde toplanmış bir hayli dirhem[424] alacağı vardı.

Alacağını istemek üzere onun yanına gitti.[425]

---

418 İbn İshak, İbn Hişam, 2/29-30, Belâzurî, Ensâb, 1/128-129, Ebu Nuaym, Delâil, 1/210-212, Beyhakî, Delâil, 2/193-194, İbn Kesîr, Bidâye, 3/45, Halebî, 1/506-507.

419 İbn İshak, İbn Hişam, 2/30, Ebu Nuaym, Delâil, 1/212, Beyhakî, Delâil, 2/193-194, İbn Seyyid, 1/112, İbn Kesîr, Bidâye, 3/45.

420 Belâzurî, Ensâb, 1/129.

421 Buhârî, Sahîh, 5/238, Müslim, 4/2153, Kurtubî, 11/145.

422 İbn İshak, İbn Hişam, 1/383, İbn Sa'd, 3/164, Buhârî, Sahîh, 5/238, Müslim, 4/2153, Belâzurî, Ensâb, 1/176, Taberî, Tefsîr, 16/120, Vâhidî, s. 204, Kurtubî, 11/145, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/135.

423 İbn İshak, İbn Hişam, 1/383.

424 Taberî, Tefsîr, 16/120, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/135.

425 İbn İshak, İbn Hişam, 1/383, İbn Sa'd, 3/164, Buhârî, Sahîh, 5/238, Müslim, 4/2153, Belâzurî, Ensâb, 1/176, Taberî, Tefsîr, 16/120, Vâhidî, s. 204, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/135.

Âs b. Vâil:

"Sen Muhammed'i inkâr etmedikçe, sana birşey ödemem!" dedi.

Habbab b. Eret:

"Vallahi, sen ölünceye ve öldükten sonra dirilinceye kadar, ben O'nu inkâr etmem!" dedi.[426]

Âs b. Vâil:

"Ben öldükten sonra dirilecek miyim?" diye sordu.

Habbab b. Eret:

"Evet! Dirileceksin!" dedi.[427]

Âs b. Vâil:

"Siz, cennette gümüş, altın, ipek ve her çeşit meyveler bulunduğunu söylüyorsunuz, değil mi?" diye sordu.

Habbab b. Eret:

"Evet!" dedi.[428]

Âs b. Vâil:

"Ey Habbab! Dinine tâbi olduğunuz sahibiniz şu Muhammed de, cennetliklerin cennette altından, gümüşten, giyileceklerden ve hizmetçilerden istediklerini hazır bulacaklarını söylemiyor mu?" diye sordu.

Habbab b. Eret:

"Evet!" dedi.

Âs b. Vâil:

"O halde, ey Habbab! Sen bana kıyâmet gününe kadar mühlet ver! Ben cennet yurduna döneceğime,[429] bana o zaman mal ve evlat verilecek olduğuna,[430] mal ve evladıma döneceğime göre,[431] bendeki hakkını da sana o zaman orada öderim!"[432] diyerek, Kur'ân-ı Kerîm'in cennette mü'minlere verilecek nimetler hakkındaki âyetleriyle alay etmek istedi.[433]

---

426 İbn Sa'd, 3/164, Buhârî, Sahîh, 5/237-238, Müslim, 4/2153, Tirmizî, Sünen, 5/318, Belâzurî, Ensâb, 1/177, Taberî, Tefsîr, 16/120, Vâhidî, s. 204, Râzî, 22/249, Kurtubî, 11/145-146, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/135, Ebussuud, 5/279.

427 İbn Sa'd, 3/164, Buhârî, Sahîh, 5/237, Müslim, 4/2153, Tirmizî, Sünen, 5/318, Belâzurî, Ensâb, 1/177, Taberî, Tefsîr, 16/121, Râzî, 22/249, Kurtubî, 11/146, Ebussuud, 5/279.

428 Taberî, Tefsîr, 16/121, Vâhidî, s. 205, Râzî, 22/249, Kurtubî, 11/145-146, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/135.

429 İbn İshak, İbn Hişam, 1/383.

430 Buhârî, Sahîh, 5/237, 238, Taberî, Tefsîr, 16/121, Vâhidî, s. 204, Zemahşerî, 2/523, Râzî, 22/249.

431 Buhârî, Sahîh, 5/238, Müslim, 4/2153, Belâzurî, Ensâb, 1/177, Vâhidî, s. 204, Kurtubî, 11/145.

432 İbn İshak, İbn Hişam, 1/383, İbn Sa'd, 3/164, Buhârî, Sahîh, 5/237, Belâzurî, Ensâb, 1/177, Vâhidî, s. 204, Kurtubî, 11/145.

433 Taberî, Tefsîr, 16/121, Vâhidî, s. 205, Kurtubî, 11/146.

"Vallahi, ey Habbab! Ne sen, ne de sahibin ve sahiplerin, Allah katında benden daha iyi ve bu hususta daha nasipli olamazsınız![434]

Vallahi, senin söylediğin gerçekleşecek olsaydı, orada ben muhakkak senden daha üstün olurdum!" dedi.[435]

Yüce Allah, Âs b. Vâil hakkında âyetler indirdi.[436] İndirdiği âyetlerde, meal olarak şöyle buyurdu:

"Şu âyetlerimizi tanımayan ve 'Bana elbette mal ve evlat verilecek!' diyen adamı gördün mü?

O gayba mı vâkıf olmuş?

Yoksa, çok Esirgeyen (Allah) katından, bir ahid mi almış?

Hayır! Öyle değil!

Biz, onun söylemekte olduğu (sözü) yazar, azabını da uzattıkça uzatırız!

Onun söyleyegeldiğine, Biz mirasçı olacağız ve o, Bize tek başına gelecektir!"[437]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Süveyd b. Sâmit'le Görüşüp Kendisini İslâmiyete Davet Edişi

Medineli Evs kabilesinden Amr b. Avf oğullarının kardeşi Süveyd b. Sâmit, hac veya umre için, Mekke'ye gelmişti.[438]

Kendisine kabilesi içinde cesareti, şiirleri, yaşlılığı,[439] soyu ve şerefliliği ile[440] "Kâmil" ismi verilmişti.

Peygamberimiz Aleyhisselam, Süveyd'in Mekke'ye geldiğini işitince, gidip[441] onu Yüce Allah'a imana,[442] -Kur'ân-ı Kerîm okuyup- kendisini İslâmiyete davet etti.[443]

---

434 İbn İshak, İbn Hişam, 1/383, Kurtubî, 11/146.

435 Vâhidî, s. 205.

436 İbn İshak, İbn Hişam, 1/383, İbn Sa'd, 3/164, Buhârî, Sahîh, 5/238, Müslim, 4/2153, Belâzurî, Ensâb, 1/177, Taberî, Tefsîr, 16/121, Vâhidî, s. 204-205, Kurtubî, 11/145, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/136.

437 Meryem: 77-80.

438 İbn İshak, İbn Hişam, 2/67, Yakubî, 2/37, Taberî, Târîh, 2/233, Beyhakî, Delâil, 2/419, İbn Hazm, Cevâmi, s. 69, İbn Esîr, Kâmil, 2/94, İbn Seyyid, 1/155, Zehebî, Târîh, s. 287, İbn Kesîr, Bidâye, 3/147, Halebî, 2/160.

439 Beyhakî, Delâil, 2/419, Zehebî, Târîh, s. 287.

440 İbn İshak, İbn Hişam, 2/67, Taberî, Târîh, 2/233, İbn Esîr, Kâmil, 2/94, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/147.

441 İbn İshak, İbn Hişam, 2/67-68, Taberî, Târîh, 2/233, Beyhakî, Delâil, 2/419, İbn Esîr, Kâmil, 2/94, Zehebî, Târîh, s. 287, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/147, Halebî, 2/160.

442 İbn İshak, İbn Hişam, 2/68, Yakubî, 2/37, Beyhakî, Delâil, 2/419, Zehebî, Târîh, s. 287, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/147, Halebî, 2/160.

443 İbn İshak, İbn Hişam, 2/69, Belâzurî, Ensâb, 1/238, Taberî, Târîh, 2/233, Beyhakî, Delâil, 2/419, İbn Esîr, Kâmil, 2/94-95, Zehebî, Târîh, s. 287, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/147, Halebî, 2/160.

Süveyd İslâmiyeti ne kabul etti,[444] ne de ondan uzaklaştı.[445]

Kur'ân-ı Kerîm hakkında da:

"Hiç şüphesiz bu, güzel bir sözdür![446]

Belki de sende olan, benim yanımdakinin benzeridir!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Senin yanındaki nedir?" diye sordu.

Süveyd:

"İçinde Lokman'ın hikmetli sözleri yazılı Mecelle (Mecmua)!" dedi.[447]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Onu bana okusana" buyurdu.

Süveyd onu Peygamberimiz Aleyhisselama okudu.[448]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Şüphesiz ki bu, güzel bir sözdür.

Fakat, benim yanımdaki Allah'ın bana indirdiği,[449] Allah'ın Kelamı olan[450] Kur'ân,[451] bundan daha güzel,[452] daha üstündür!

O, hidayet ve nurdur!" buyurdu.[453]

Süveyd, dönüp Medine'ye, kavminin yanına gitti.

Çok geçmeden de Hazrecîler tarafından öldürüldü.[454]

Kabilesi halkından bazı kimseler:

"Biz onun Müslüman olduğu halde öldürüldüğünü gördük!" demişlerdir.[455]

Böyle ise, Allah ona rahmet etsin!

---

444 İbn Hazm, Cevâmi, s. 69, İbn Kayyım, 2/56, İbn Seyyid, 1/155,

445 İbn İshak, İbn Hişam, 2/69, Yakubî, 2/37, Taberî, Târîh, 2/233, Beyhakî, Delâil, 2/419, İbn Esîr, Kâmil, 2/95, Zehebî, Târîh, s. 287, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/147, Halebî, 2/160.

446 İbn İshak, İbn Hişam, 2/69, Yakubî, 2/37, Taberî, Târîh, 2/233, Beyhakî, Delâil, 2/419, İbn Esîr, Kâmil, 2/95, Zehebî, Târîh, s. 287, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/147, Halebî, 2/160.

447 İbn İshak, İbn Hişam, 2/68, Taberî, Târîh, 2/233, Beyhakî, Delâil, 2/419, Zehebî, Târîh, s. 287, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/147, Halebî, 2/160.

448 İbn İshak, İbn Hişam, 2/68, Belâzurî, Ensâb, 1/238, Yakubî, 2/37, Taberî, Târîh, 2/233, Beyhakî, Delâil, 2/419, Zehebî, Târîh, s. 287, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/147, Halebî, 2/160.

449 İbn İshak, İbn Hişam, 2/68, Belâzurî, Ensâb, 1/238, Taberî, Târîh, 2/233, Beyhakî, Delâil, 2/419, Zehebî, Târîh, s. 287, İbn Kesîr, Bidâye, 3/147, Halebî, 2/160.

450 Yakubî, 2/37.

451 İbn İshak, İbn Hişam, 2/68, Taberî, Târîh, 2/233, Beyhakî, Delâil, 2/419, Zehebî, Târîh, s. 287, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/147, Halebî, 2/160.

452 Belâzurî, Ensâb, 1/238, Yakubî, 2/37.

453 İbn İshak, İbn Hişam, 2/68 Belâzurî, Ensâb, 1/238, Taberî, Târîh, 2/233, Beyhakî, Delâil, 2/419, Zehebî, Târîh, s. 287, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/147, Halebî, 2/160.

454 İbn İshak, İbn Hişam, 2/69, Yakubî, 2/37, Taberî, 2/233, Beyhakî, Delâil, 2/419, İbn Esîr, Kâmil, 2/95, Zehebî, Târîh, s. 287, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/147, Halebî, 2/160.

455 İbn İshak, İbn Hişam, 2/69, Taberî, Târîh, 2/233, Beyhakî, Delâil, 2/419, İbn Esîr, Kâmil, 2/95, İbn Seyyid, 1/155, Zehebî, Târîh, s. 287, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/147, Halebî, 2/160.

Kureyş Müşrikleriyle İttifak Yapmaya Gelen Medinelilerin İslâmiyete Davet Edilişi

Ebu'l-Hayser Enes b. Rafi', kavmi olan Abduleşhel oğullarından, içlerinde İyas b. Muaz'ın da bulunduğu bazı gençlerle Mekke'ye gelmişti.

Maksatları; Hazrecîlere karşı, Kureyşîlerle bir ittifak antlaşması yapma çareleri aramaktı.

Peygamberimiz Aleyhisselam, onların geldiğini işitince, gidip yanlarına oturdu ve onlara:

"Sabahlamak üzere geldiğiniz şeyden, sizin için daha hayırlısı yok mudur?" diye sordu.

"Nedir o daha hayırlı olan şey?" dediler.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ben Allah'ın Resûlüyüm! Allah beni, hiçbir şeyi şerik koşmaksızın Allah'a ibadet etmeye davet edeyim diye kullara gönderdi ve bana Kitab da indirdi" buyurduktan sonra, onlara İslâmiyeti anlattı ve Kur'ân-ı Kerîm okudu.

Henüz pek genç yaşta olan İyas b. Muaz:

"Ey kavmim! Bu, vallahi sağlamaya geldiğiniz şeyden daha hayırlıdır!" dedi.

Ebu'l-Hayser Enes b. Râfi', hemen yerden bir avuç toprak alıp İyas b. Muaz'ın yüzüne atıp, onu:

"Sen bizi kendi halimize bırak! Hayatım üzerine yemin ederim, biz buraya ondan başkası için gelmiş bulunuyoruz!" diyerek[456] azarlayınca,[457] İyas b. Muaz sustu.[458] Bunun üzerine, Peygamberimiz Aleyhisselam kalkıp onların yanlarından ayrıldı.[459]

Ebu'l-Hayser ve arkadaşları da Medine'ye döndüler.[460]

İyas b. Muaz, çok geçmeden vefat etti.

Vefat ederken yanında bulunanlar, onun ruhunu teslim edinceye kadar Yüce Allah'ı tevhid, tekbir ve O'na hamd edip durduğunu işitmişler, Müslüman olarak öldüğünde şüphe etmemişlerdir.[461]

---

456 İbn İshak, İbn Hişam, 2/69, Ahmed b. Hanbel, 5/427, Taberî, Târîh, 2/233, Hâkîm, 3/181, Beyhakî, Delâil, 2/419, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/186, Zehebî, Târîh, s. 288, İbn Kesîr, Bidâye, 3/148, Heysemî, 6/36.

457 İbn Hazm, Cevâmi, s. 69, İbn Kayyım, 2/56, İbn Seyyid, 1/155, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks, 2, s. 11, Halebî, 2/161.

458 İbn İshak, İbn Hişam, 2/69, Taberî, Târîh, 2/233, Hâkim, 3/181, Beyhakî, Delâil, 2/420, İbn Hazm, Cevâmi, s. 69, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/186, İbn Kayyım, 2/56, İbn Seyyid, 1/155, Zehebî, Târîh, s. 288, İbn Kesîr, Bidâye, 3/148, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 11.

459 İbn İshak, İbn Hişam, 2/69, Ahmed b. Hanbel, 5/427, Taberî, Târîh, 2/233, Hâkîm, 3/181, Beyhakî, Delâil, 2/420, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/186, Zehebî, Târîh, s. 288, İbn Kesîr, Bidâye, 3/148, Heysemî, 6/36, Halebî, 2/161.

460 İbn Hazm, Cevâmi, s. 69, İbn Kayyım, 2/56, İbn Seyyid, 1/155, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks, 2, s. 11.

461 İbn İshak, İbn Hişam, 2/69, Ahmed b. Hanbel, 5/427, Taberî, Târîh, 2/233, Hâkîm, 3/181, Beyhakî,

Yüce Allah ona rahmet eylesin!

***

Ebu'l-Hayser Enes b. Rafi' ve arkadaşları Mekke'den Medine'ye döndükten sonra, Kays b. Hâtım da Mekke'ye geldi.

Peygamberimiz Aleyhisselam onu da İslâmiyete davet etti.

Kays:

"Sen beni bu yıl bırak da, işimin üzerinde bir düşüneyim, sonra senin yanına yine gelirim!" dedi.

Fakat, gelecek yıldan önce öldü, gelemedi.[462]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Akabe'de Medineli Altı Hazrecî ile Buluşup Görüşmesi

Peygamberimiz Aleyhisselam, nübüvvetin on birinci yılında,[463] hac mevsiminde Akabe'de bulunduğu sırada idi ki, Yüce Allah'ın kendilerine hayır murad ettiği Medineli Hazrecîlerden küçük bir toplulukla karşılaştı.[464]

Başka bir deyişle; Yüce Allah, İslâmiyetle şereflendirmek istediği Medinelilerden, başlarını kazıtıp ihramdan çıkmış bazı kişilere, Peygamberimiz Aleyhisselamı sevk etti.[465] Ki, onlar:

1. Es'ad b. Zürâre,
2. Avf b. Hâris,
3. Râfi' b. Malik,
4. Kutbe b. Âmir,
5. Ukbe b. Âmir,
6. Câbir b. Abdullah idi.[466]

Peygamberimiz Aleyhisselam, onlara:

"Siz, kimlersiniz?" diye sordu.

Onlar:

"Hazrec kabilesinden bazı kişileriz!" dediler.

Delâil, 2/420, İbn Hazm, Cevâmi, s. 69, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/186, İbn Kayyım, 2/56, Zehebî, Târîh, s. 288, İbn Seyyid, 1/155, İbn Kesîr, Bidâye, 3/148, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 11, Halebî, 2/161.

462 Belâzurî, Ensâb, 1/238.

463 İbn Cevzî, 1/216, Diyarbekrî, 1/306.

464 İbn İshak, İbn Hişam, 2/70, Taberî, Târîh, 2/234, Ebu Nuaym, Delâil, 1/298, Beyhakî, Delâil, 2/433, İbn Seyyid, 1/156, İbn Kesîr, Bidâye, 3/148, Kastallânî, Mevâhib, 1/76.

465 İbn Sa'd, 1/217, Ebu Nuaym, Delâil, 1/299.

466 İbn İshak, İbn Hişam, 2/71-72, İbn Sa'd, 1/219, Taberî, Târîh, 2/234, Ebu Nuaym, Delâil, 1/299, Beyhakî, Delâil, 2/433, İbn Hazm, Cevâmi, s. 69-70, İbn Cevzî, 1/217, İbn Esîr, Kâmil, 2/96, İbn Kayyım, 2/56, İbn Seyyid, 1/156, Zehebî, Târîh, s. 290, İbn Kesîr, Bidâye, 3/149, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 11, Kastallânî, Mevâhib, 1/76, Diyarbekrî, 1/306.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Yahudilerin dost ve müttefikleri olan Hazrecîlerden misiniz?" diye sordu.

Onlar:

"Evet!" dediler.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Oturmaz mısınız? Sizinle biraz konuşayım" buyurdu.

Onlar:

"Olur" dediler, oturdular.

Peygamberimiz Aleyhisselam onları Yüce Allah'a imana davet ve kendilerine İslâmiyeti arz ve teklif etti, Kur'ân-ı Kerîm okudu.

Yüce Allah, Medinelilere İslâmiyetle yapacağı ihsanı yaptı.

Yahudiler, Kitab ve ilim sahibi idiler. Medine'nin yerlisi olan Evs ve Hazrecîler ise putperest idiler. Bunlar, kendi yurtlarında Yahudilerle çarpışır dururlardı.

Aralarında birşey çıktıkça, Yahudiler bunlara:

"Bir peygamber gönderilmek üzeredir. Onun geleceği zamanın gölgesi düşmüştür. O Peygamber gelince, biz ona tâbi olacağız. Onunla birlik olup, Âd ve İrem kavminin öldürüldükleri gibi, biz de sizi öldüreceğiz!" derlerdi.

Peygamberimiz Aleyhisselam, Medineli Hazrecîlerle konuşup kendilerini Allah'a imana davet edince, birbirlerine:

"Ey kavmimiz! Biliniz ki: Vallahi bu, Yahudilerin bizi kendisiyle korkuttuğu peygamber olsa gerek! Sakın, Yahudiler ona inanmak ve tâbi olmakta sizi geçmesinler" diyerek, Peygamberimiz Aleyhisselamın kendilerini davet ettiği şeye icabet ve İslâmiyetten kendilerine teklif edilen şeyleri hemen kabul ve tasdik ettiler.

"Biz, kavmimizi hem birbirlerine karşı, hem de kavmimizden olmayan bir kavme (Yahudilere) karşı, aralarında düşmanlık ve kötülük olduğu halde gerimizde bırakmış bulunuyoruz.

Umulur ki Allah onları senin sayende biraraya toplar.

Biz, hemen yanlarına varıp onları da senin işine, İslâmiyete davet edecek; bizim bu dinden kabul ettiğimiz şeyleri onlara da arz ve teklif edeceğiz.

Eğer Allah onları bu din üzerinde birleştirirse, senden daha aziz ve daha şerefli bir kimse olamaz!" dediler.[467]

---

[467] İbn İshak, İbn Hişam, 2/70-73, Taberî, Târîh, 2/234, Ebu Nuaym, Delâil, 1/298-299, Beyhakî, Delâil,

Peygamberimiz Aleyhisselam, onlara:

"Siz, Rabbimin elçilik vazifesini halka tebliğ edinceye, yerine getirinceye kadar beni koruyacak, bana yardımcı olacak mısınız?" diye sordu[468] ve kendileriyle birlikte Medine'ye gitmek istedi.[469]

Onlar:

"Sen de biliyorsun ki, Evs ve Hazrec kabileleri arasında kanlar dökülmüştür. Allah'ın onları senin İslâmiyet işinle doğru yola çıkaracağını çok umuyoruz.[470]

Yâ Rasûlallah![471] Biz, Allah ve Resûlü için son derecede gayret göstereceğiz! Fakat biz, bugün birbirlerine karşı kızgın,[472] birbirlerinden uzaklaşmış,[473] önceki yıl Buas'ta birbirlerimizle çarpışmış bulunuyoruz.

Biz bu durumda iken, eğer sen bugün yanımıza gelirsen, bizim için senin üzerinde toplanma, birleşme hâsıl olmaz![474]

Biz sana görüşümüzü sunuyoruz.

Sen, Allah'ın ismiyle, biraz bekle![475]

Bu yıl bizi serbest bırak![476]

Biz kavim ve kabilemizin yanına dönelim.[477]

Onlara senin işini haber verelim.

Kendilerini Allah'a ve Allah'ın Resûlüne,[478] senin davet ettiğin şeylere[479] davet edelim.

Belki Allah aramızı düzeltir,[480] işimizi birleştirir.[481]

Allah'ın bizleri senin üzerinde birleştirmesi umulur.[482]

2/433-434, İbn Seyyid, 1/156, Zehebî, Târîh, s. 290, İbn Kesîr, Bidâye, 3/148-149, Kastallânî, Mevâhib, Mevâhib, 1/76, Diyarbekrî, 1/306, Halebî, 2/159.

468 İbn Sa'd, 1/218, Kastallânî, Mevâhib, 1/76, Diyarbekrî, 1/306.

469 Yakubî, 2/38.

470 Ebu Nuaym, Delâil, 1/299, Zehebî, Târîh, s. 290, Heysemî, 6/40.

471 İbn Sa'd, 1/219.

472 İbn Sa'd, 1/218, Ebu Nuaym, Delâil, 1/299, Heysemî, 6/40, Kastallânî, Mevâhib, 1/76, Diyarbekrî, 1/306.

473 Ebu Nuaym, Delâil, 1/299, Heysemî, 6/40.

474 İbn Sa'd, 1/218-219, Ebu Nuaym, Delâil, 1/299, Heysemî, 6/40, Kastallânî, Mevâhib, 1/76, Diyarbekrî, 1/306.

475 Ebu Nuaym, Delâil, 1/299, Zehebî, Târîh, s. 290, Heysemî, 6/40, Diyarbekrî, 1/306.

476 İbn Sa'd, 1/219, Kastallânî, Mevâhib, 1/76, Diyarbekrî, 1/306.

477 İbn Sa'd, 1/219, Ebu Nuaym, Delâil, 1/299, Zehebî, Târîh, s. 290, Heysemî, 6/40.

478 Ebu Nuaym, Delâil, 1/299, Zehebî, Târîh, s. 290, Heysemî, 6/40.

479 İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 11, Kastallânî, Mevâhib, 1/76, Diyarbekrî, 1/306.

480 İbn Sa'd, 1/219, Ebu Nuaym, Delâil, 1/299, Zehebî, Târîh, s. 290, Heysemî, 6/40, Kastallânî, Mevâhib, 1/76, Diyarbekrî, 1/306.

481 Ebu Nuaym, Delâil, 1/299, Zehebî, Târîh, s. 290, Heysemî, 6/40.

482 Yakubî, 2/38.

Eğer onlar senin üzerinde sözbirliği eder, sana tâbi olurlarsa,[483] senden daha aziz bir kimse olmaz![484]

Biz, sana gelecek yıl hac mevsiminde gelmeye söz veriyoruz!" dediler.[485]

Peygamberimiz Aleyhisselam da kabul etti.[486]

Onlar; gerçekten inanmış, Peygamberimiz Aleyhisselamı ve getirdiklerini doğrulamış olarak yurtlarına dönmek üzere, Peygamberimiz Aleyhisselamın yanından ayrıldılar.[487]

Medine'ye, kavimlerinin yanına vardıkları zaman, Peygamberimiz Aleyhisselamı anlatmaya ve onları İslâmiyete davet etmeye koyuldular.[488]

Ensar evlerinden, içinde Peygamberimiz Aleyhisselamın anılmadığı,[489] İslâmiyetin açıklanmadığı[490] ev kalmadı.[491]

Allah onlardan razı olsun!

Zekvan b. Abdi Kays'ın Müslüman Oluşu

Zekvan b. Abdi Kays da, Es'ad b. Zürâre ile Medine'den Mekke'ye gelerek Peygamberimiz Aleyhisselamla buluşmuş, Peygamberimiz Aleyhisselam İslâmiyeti arz ve teklif edip Kur'ân-ı Kerîm okuyunca, Müslüman olmuştur.[492]

Yüce Allah ondan razı olsun!

---

483 Kastallânî, Mevâhib, 1/76.

484 Yakubî, 2/38, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 11.

485 İbn Sa'd, 1/219, Ebu Nuaym, Delâil, 1/299, Zehebî, Târîh, s. 290, Heysemî, 6/40, Kastallânî, Mevâhib, 1/76, Diyarbekrî, 1/306.

486 Ebu Nuaym, Delâil, 1/299, Heysemî, 6/40.

487 İbn İshak, İbn Hişam, 2/71, Taberî, Târîh, 2/234, Ebu Nuaym, Delâil, 1/299, Beyhakî, Delâil, 2/434, İbn Seyyid, 1/156. İbn Kesîr, Bidâye, 3/149.

488 İbn Sa'd, 1/219, Yakubî, 2/38, Ebu Nuaym, Delâil, 1/299, Beyhakî, Delâil, 2/435, İbn Cevzî, 1/217, Zehebî, Târîh, s. 290, Heysemî, 6/40.

489 İbn Sa'd, 1/219, Yakubî, 2/38, Taberî, Târîh, 2/234-235, Ebu Nuaym, Delâil, 1/299, Beyhakî, Delâil, 2/435, İbn Hazm, Cevâmi, s. 71, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 12.

490 Ebu Nuaym, Delâil, 1/299, İbn Hazm, Cevâmi, s. 71, İbn Kayyım, 2/56.

491 İbn Sa'd, 1/219, Yakubî, 2/38, Ebu Nuaym, Delâil, 1/299, Beyhakî, Delâil, 2/435, İbn Hazm, Cevâmi, s. 71, İbn Kayyım, 2/56, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 12.

492 İbn Sa'd, 3/593, İbn Abdilberr, 2/466, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/169, Zehebî, Siyer, 1/219-220, İbn Hacer, İsâbe, 1/482.

Onuncu Bölüm

İSRÂ VE MİRAC MUCİZESİ

İSRÂ VE MİRAC MUCİZESİ

İsrâ ve Mirac Kelimelerinin Mânâları

İsrâ; gece yürümek, yola gitmek, gece yolculuğu etmek, ettirilmek[1] demektir. Mirac da; yükseğe çıkış aracı demektir.[2]

İsrâ ve Mirac Hadisesinin Tarihi

İsrâ ve Mirac hadisesi nübüvvetin on ikinci yılında,[3] Peygamberimiz Aleyhisselamın Medine'ye hicretinden on sekiz ay[4] veya on altı ay[5] veya on dört ay,[6] ya da bir yıl önce vuku bulmuştur.[7] Bunun; Hicretten sekiz ay önce,[8] Recep ayında[9], Recep ayının yirmi yedinci gecesinde vuku bulduğu da rivayet edilir.[10] Daha başka rivayetler de vardır.[11]

1 Fîruzâbâdî, 4/343.
2 İbn Esîr, Nihâye, 3/203.
3 İbn Cevzî, 1/218, İbn Seyyid, 1/148. Aynî, 4/39, Diyarbekrî, 1/306.
4 İbn Sa'd, 1/213, Belâzurî, Ensâb, 1/255, İbn Cevzî, 1/218.
5 Beyhakî, Delâil, 2/354, İbn Cevzî, 1/219, İbn Kesîr, Bidâye, 3/109, Aynî, 4/39.
6 İbn Abdilberr, 1/40.
7 İbn Sa'd, 1/214, Belâzurî, Ensâb, 1/255, Beyhakî, Delâil, 2/354, İbn Abdilberr, 1/40, İbn Cevzî, 1/219, İbn Esîr, Kâmil, 2/51, Kurtubî, 15/216, İbn Seyyid, 1/148, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/22, Aynî, 4/39.
8 İbn Cevzî, 1/219, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/27.
9 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/27.
10 İbn Cevzî, 1/219.
11 İbn Seyyid, 1/148.

İsrâ ve Miracın Ruhen mi, Bedenen mi Vuku Bulduğu Meselesi

İsrâ ve Miracın, her ne kadar ruhen vuku bulduğu da rivayet edilmekte ise de;[12] selef ve halef[13] hadis ve kelam âlimleri[14] topluluğunun mezhebine göre, Peygamberimiz Aleyhisselam geceleyin Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksa'ya -uykuda ve ruhen değil- uyanık iken, bedeni ve ruhu ile birlikte, Burak üzerinde isra buyrulmuş, gece yolculuğu ettirilmiş; getirilen Mirac ile de, oradan -ruhen değil- yine bedeni ve ruhu ile birlikte, uyanık iken, göklere uruc ettirilmiş, çıkarılmıştır.[15]

Hak ve gerçek olan budur.

Ashab-ı Kiram'dan:

1. Abdullah b. Abbas,
2. Cabir b. Abdullah,
3. Enes b. Malik,
4. Huzeyfe b. Yeman,
5. Hz. Ömer,
6. Ebu Hureyre,
7. Malik b. Sa'saa,
8. Ebu Habbetü'l-Bedrî,
9. Abdullah b. Mes'ud ile;

Tâbiîn'den:

10. Dahhâk,
11. Katâde,
12. Saîd b. Müseyyeb,
13. Saîd b. Cübeyr,
14. Zührî,
15. İbn Zeyd,
16. Hasan,
17. İbrahim,
18. Mücahid,

---

12 İbn İshak, İbn Hişam, 2/40-41, Belâzurî, Ensâb, 1/256, Taberî, Tefsîr, 15/18, Kadı Iyaz, 1/39.
13 İbn Kesîr, Bidâye, 3/113, Aynî, 4/39.
14 Kastallânî, Mevâhib, 2/4.
15 İbn Kesîr, Bidâye, 3/114, Tefsîr, 3/22.

19. Mesrûk,

20. İkrime,

21. İbn Cüreyc de, bu görüştedirler.

Ahmed b. Hanbel, Taberî ve Müslümanlardan büyük bir cemaat; hatta, sonraki fakihlerden, muhaddislerden, kelamcılardan ve müfessirlerden pek çoğu da bu görüştedirler.[16]

Bazı ilim adamlarınca; Peygamberimiz Aleyhisselama peygamberliğin sâlih rüya ile başlangıcında olduğu gibi, kolaylaştırılmak ve alıştırılmak üzere, İsrâ ve Mirac'ın önce rüyada gösterilmiş, sonra da uyanıklık halinde yaptırılmış olabileceği de muhtemel görülerek, bu hususta uyku ve uyanıklık rivayetleri bağdaştırılmak istenilmiştir.[17]

Peygamberin rüyalarının vahiy hükmünde bulunduğu,[18] kendilerinin gözleri uyusa da kalblerinin uyumadığı mâlûmdur.[19]

İsrâ Hadisesinin Kur'ân-ı Kerîm'de Açıklanışı

Yüce Allah, İsrâ hadisesini, Kur'ân-ı Kerîm'inde şöyle açıklar:

"Kulunu (Muhammed Aleyhisselam) bir gece Mescid-i Haram'dan (alıp) Mescid-i Aksa'ya kadar götüren (Allah'ın şânı, her türlü noksanlardan) münezzehtir.

(O Mescid-i Aksâ'ya ki) biz, onun etrafına, bereket verdik.

(Bu gece yolculuğunu) ona (o kulumuza), âyetlerimizden bazısını gösterelim diye (yaptırdık).

Şüphesiz ki, O, (asıl) O, (herşeyi) hakkıyla işiten, (herşeyi) hakkıyla görendir!"[20]

İsrâ ve Mirac Mucizesi Hadisesini Rivayet Eden Erkek ve Kadın Sahabiler

1. Enes b. Malik,

2. Ebu Hureyre,

---

16 Kadı Iyaz, 1/146, Diyarbekrî, 1/308.

17 Kadı Ebu Bekir b. Arabî'den naklen Süheylî, 3/417, İbn Seyyid, 1/147, Suyutî, Hasâis, 1/447-448, Kastallânî, Mevâhib, 2/3-4.

18 Mâlik, 1/120, Ahmed b. Hanbel, 6/36, Buhârî, Sahîh, 1/209, 2/48, Müslim, 1/509, Tirmizî, Sünen, 2/303, Belâzurî, Ensâb, 1/256, Hâkîm, 2/431, Beyhakî, Sünen, 7/62.

19 İbn Sa'd, 1/171, Ahmed b. Hanbel, 1/274, Buhârî, Sahîh, 4/168.

20 İsrâ: 1.

3. Abdullah b. Abbas,
4. Abdullah b. Mes'ud,
5. Ebu Saîd el-Hudrî,
6. Ümmü Hani binti Ebi Talib,
7. Malik b. Sa'saa,
8. Şeddad b. Evs,
9. Ebu Zerr el-Gıfârî,
10. Hz. Ümmü Seleme,
11. Hz. Âişe,
12. Esma binti Ebu Bekir,
13. Abdullah b. Ebi Sebre,
14. Übeyy b. Ka'b,
15. Büreyde b. Husayb,
16. Cabir b. Abdullah,
17. Huzeyfe b. Yeman,
18. Semûre b. Cündüb,
19. Sehl b. Sa'd,
20. Suheyb b. Sinan,
21. Abdullah b. Ömer,
22. Abdullah b. Es'ad b. Zürâre,
23. Abdurrahman b. Kurt,
24. Hz. Ömer,
25. Hz. Ali,
26. Ebu Eyyub Halid b. Zeyd el-Ensarî,
27. Abdullah b. Seddad,
28. Ebu'l-Hamrâ,
29. Ebu Leyla,
30. Ebu Ümâme,
31. Abdullah b. Amr b. Âs,
32. Ebu Habbetu'l-Bedrî.[21]

21 İbn Kesîr, Tefsîr, 3/24, Suyutî, Hasâis, 1/378, Kastallânî, Mevâhib, 2/7.

Peygamberimiz Aleyhisselamın Göğsünün Yarılıp Kalbine İman ve Hikmet Dolduruluşu

Mekke'de, İsrâ ve Mirac gecesinde, Cebrail Aleyhisselam inip Peygamberimiz Aleyhisselamın göğsünü yardı ve kalbini çıkardı.

Kalbinin içini Zemzem suyu ile yıkadıktan sonra, içi hikmet ve imanla dolu altın bir tas getirip Peygamberimiz Aleyhisselamın kalbinin içine boşalttı ve göğsünü kapadı.[22]

Burak'ın Getirilişi ve Peygamberimiz Aleyhisselamın Ona Bindirilişi

Yatsıdan sonra,[23] Peygamberimiz Aleyhisselamın binmesi için, katırdan küçük, merkepten büyük olan,[24] Cârud diye anılan,[25] katırla merkep arası,[26] beyaz,[27] uzun,[28] gemi vurulmuş ve eğerlenmiş olarak,[29] bir hayvan; Burak getirildi.[30]

Burak'a, Peygamberimiz Aleyhisselamdan önceki peygamberler de binmişlerdi.[31]

Nitekim, İbrahim Aleyhisselam da, ona binip; önüne Hz. İsmail'i, terkisine de Hz. Hacer'i bindirerek Mekke'ye getirmişti.[32]

İbrahim Aleyhisselam, Beyt-i Haram'ı ziyaret için onun üzerinde gelir giderdi.[33]

Burak'a Burak isminin verilişi, ya renginin son derecede parlak oluşundan, ya da hızlı gidişinin berki, şimşeği andırışından dolayı idi.[34]

---

22 Ahmed b. Hanbel, 5/143, Buhârî, Sahîh, 1/91, Müslim, 1/148, Beyhakî, Delâil, 2/379, Begavî, 2/179, Kadı Iyaz, 1/139, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/55, İbn Seyyid, 1/145, Zehebî, Târîh, s. 258, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/9.

23 İbn Sa'd, 1/214.

24 İbn Ebi Şeybe, 14/302, Ahmed b. Hanbel, 3/148, Buhârî, Sahîh, 4/248, Müslim, 1/145, Nesâî, 1/218, Yakubî, 2/26, Beyhakî, Delâil, 2/379, Begavî, 2/179, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/53, İbn Esîr, Kâmil, 2/51, Zehebî, Târîh, s. 258, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/8.

25 Buhârî, Sahîh, 4/248, Beyhakî, Delâil, 2/378, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/47, Zehebî, Târîh, s. 261.

26 İbn İshak, İbn Hişam, 2/38, İbn Sa'd, 1/214.

27 İbn Sa'd, 1/214, İbn Ebi Şeybe, 14/302, Ahmed b. Hanbel, 3/148, Buhârî, Sahîh, 4/248, Müslim, 1/145, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/53, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/8.

28 İbn Sa'd, 1/214, Müslim, 1/145, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/53, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/4.

29 Ahmed b. Hanbel, 3/164, Tirmizî, Sünen, 5/301, Taberî, Tefsîr, 15/15, Beyhakî, Delâil, 2/363, İbn Cevzî, 1/224, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/4.

30 Ahmed b. Hanbel, 3/148, Buhârî, Sahîh, 4/248, Müslim, 1/145, Tirmizî, Sünen, 5/301, Beyhakî, Delâil, 2/362-363, Begavî, 2/177, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/53. İbn Kesîr, Tefsîr, 3/8.

31 İbn İshak, İbn Hişam, 2/38, Beyhakî, Delâil, 2/396, İbn Kesîr, Bidâye, 3/109.

32 İbn Sa'd, 1/50, Diyarbekrî, 1/309.

33 Taberî, Tefsîr, 15/5, Târîh, 1/140, Sa'lebî, s. 93, Diyarbekrî, 1/310.

34 İbn Esîr, Nihâye, 1/120.

Burak'ın iki bacağında iki kanadı vardı ki, ayaklarını onlarla itip hızlandırırdı.[35]

Peygamberimiz Aleyhisselam Burak'a binmek üzere yaklaşınca, Burak, Peygamberimiz Aleyhisselama karşı, nazlanırcasına, hırçınlaştı.

Cebrail Aleyhisselam, elini onun yelesinin üzerine koyup:

"Ey Burak! Sen şu yaptığından utanmıyor musun?![36]

Sen Muhammed'e mi bunu yapıyorsun?![37]

Ey Burak![38] Vallahi,[39] Allah'ın Muhammed'den önceki kullarından,[40] Allah katında bundan daha şerefli bir kimse senin üzerine binmemiştir![41] Sakin ol!" deyince,[42] Burak utandı,[43] ter döktü.[44] Uysallaşıp sakinleşti.

Peygamberimiz Aleyhisselam Burak'ın üzerine bindi.[45]

Peygamberimiz Aleyhisselamla Cebrail Aleyhisselam, birbirlerini bırakmaksızın, Mescid-i Aksa'ya doğru yollandılar.

Burak; ayağını, gözünün alabildiği yerin en son noktasına basıyordu.[46] Bir müddet gittikten sonra, Cebrail Aleyhisselam, Peygamberimiz Aleyhisselama:

"İn de, namaz kıl!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam indi ve orada namaz kıldı.

Cebrail Aleyhisselam: "Sen nerede namaz kıldın, biliyor musun? Sen Tûr-u Sînâ'da namaz kıldın! Yüce Allah, Musa Aleyhisselamla orada konuşmuştu!" dedi.[47]

---

35 İbn İshak, İbn Hişam, 2/38, İbn Sa'd, 1/214, Yakubî, 2/26, İbn Seyyid, 1/143, İbn Kesîr, Bidâye, 3/110.

36 İbn İshak, İbn Hişam, 2/38-39, İbn Sa'd, 1/214, Süheylî, 3/430, İbn Seyyid, 1/143, İbn Kesîr, Bidâye, 3/110.

37 Tirmizî, Sünen, 5/301, İbn Cevzî, 1/224, Diyarbekrî, 1/310.

38 İbn Esîr, Kâmil, 2/51.

39 İbn İshak, İbn Hişam, 2/39, İbn Sa'd, 1/214, Ahmed b. Hanbel, 3/164, İbn Esîr, Kâmil, 2/51, İbn Seyyid, 1/143, İbn Kesîr, Bidâye, 3/110.

40 İbn İshak, İbn Hişam, 2/39, İbn Sa'd, 1/214, Süheylî, 3/430, Diyarbekrî, 1/310.

41 İbn İshak, İbn Hişam, 2/39, İbn Sa'd, 1/214, Ahmed b. Hanbel, 3/164, Tirmizî, Sünen, 5/301, Taberî, Tefsîr, 15/15, Beyhakî, Delâil, 2/363, Süheylî, 3/430, İbn Cevzî, 1/224, İbn Esîr, Kâmil, 2/51, İbn Seyyid, 1/143, İbn Kesîr, Bidâye, 3/110.

42 İbn Seyyid, 1/143, Diyarbekrî, 1/310.

43 İbn İshak, İbn Hişam, 2/39, İbn Sa'd, 1/214, İbn Seyyid, 1/143.

44 İbn İshak, İbn Hişam, 2/39, İbn Sa'd, 1/214, Ahmed b. Hanbel, 3/164, Tirmizî, 5/301, Taberî, Tefsîr, 15/15, Beyhakî, Delâil, 2/363, İbn Cevzî, 1/224, İbn Esîr, Kâmil, 2/51, İbn Seyyid, 1/143, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/4, Diyarbekrî, 1/310.

45 İbn İshak, İbn Hişam, 2/39, İbn Sa'd, 1/214.

46 İbn İshak, İbn Hişam, 2/38, İbn Sa'd, 1/214, İbn Ebi Şeybe, 14/302, Ahmed b. Hanbel, 3/148, Buhârî Sahîh, 4/48, Müslim, 1/145, Nesâî, 1/221, Beyhakî, Delâil, 2/382, Begavî, 2/177, Kadı Iyaz, 1/136, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/53, İbn Esîr, Kâmil, 2/51, İbn Seyyid, 1/143, Zehebî, Târîh, s. 242, İbn Kesîr Bidâye, 3/109.

47 Nesâî, 1/221-222, İbn Esîr, Kâmil, 2/52, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/6.

Nihayet, Beytü'l-Makdis'e ulaşıldı, Peygamberimiz Aleyhisselam, orada Burak'ı kendisinden önceki peygamberlerin onu bağlayageldikleri halkaya bağladı.[48]

Peygamberimiz Aleyhisselamın İmam Olup Peygamberlere Namaz Kıldırışı

Peygamberimiz Aleyhisselam, Beytü'l-Makdis Mescidine (Mescid-i Aksa'ya) girdi.[49]

İçlerinde İbrahim, Musa ve İsa Aleyhisselamların da bulunduğu[50] bazı peygamberler orada Peygamberimiz Aleyhisselam için toplanmış bulunuyorlardı.

Cebrail Aleyhisselam, Peygamberimiz Aleyhisselamı ileri sürdü.[51] Peygamberimiz Aleyhisselam onlara imam oldu.[52]

Orada iki rekat namaz kıldı,[53] kıldırdı.[54]

Cebrail Aleyhisselam, Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Kureyşîler Allah'ın bir şeriki bulunduğunu, Hristiyanlar da Allah'ın bir oğlu olduğunu iddia ediyorlar!

Sen, sor şu peygamberlere bakalım: Yüce Allah için, şerik veya oğul olur mu?!" dedi.[55]

Peygamberimiz Aleyhisselam onlara sordu.

Onlar; "Biz tevhid ile, Allah'ın bir oluşu inancını tebliğ etmek üzere gönderildik!" dediler.[56]

Yüce Allah'ın vahdaniyetini, birliğini ikrar ettiler.[57]

---

48 İbn Sa'd, 1/214, İbn Ebi Şeybe, 14/302, Ahmed b. Hanbel, 3/148, Müslim, 1/145, Beyhakî, Delâil, 2/356, Begavî, 2/178, Kadı Iyaz, 1/136, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/53, İbn Esîr, Kâmil, 2/52, İbn Seyyid, 1/143, Zehebî, Târîh, s. 242.

49 Nesâî, 1/222, Kadı Iyaz, 1/136.

50 İbn Sa'd, 1/214, İbn Kesîr, Bidâye, 3/109-110.

51 İbn Sa'd, 1/214, Nesâî, 1/222, İbn Esîr, Kâmil, 2/52, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/6.

52 İbn İshak, İbn Hişam, 2/39, İbn Sa'd, 1/214, Nesâî, 1/222, Beyhakî, Delâil, 2/388, İbn Esîr, Kâmil, 2/52, İbn Kayyım, 2/53, İbn Kesîr, Bidâye, 3/109-110.

53 İbn Ebi Şeybe, 14/302, Ahmed b. Hanbel, 3/148, Müslim, 1/145, Beyhakî, Delâil, 2/382, Kadı Iyaz, 1/136, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/53, İbn Esîr, Kâmil, 2/52, İbn Seyyid, 1/144.

54 İbn İshak, İbn Hişam, 2/39, İbn Kesîr, Bidâye, 3/110.

55 İbn Esîr, Kâmil, 2/52.

56 İbn Sa'd, 1/214.

57 İbn Esîr, Kâmil, 2/52.

Peygamberimiz Aleyhisselamın Sunulan İçeceklerden Sütü Tercih Edişi

Peygamberimiz Aleyhisselama iki kap getirildi ki; kabın birisinde şarap, diğerinde süt vardı.[58]

"Bunlardan hangisini istersen, al!" denildi.[59]

Peygamberimiz Aleyhisselam onlara baktı.[60]

Şarabı bırakıp[61] sütü seçti,[62] aldı,[63] içti.[64]

Cebrail Aleyhisselam, Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Sen fıtratı seçtin,[65] fıtrata isabet ettin![66] Fıtrata yöneltildin![67]

Hamdolsun Allah'a ki, seni fıtrata yöneltti.[68]

Eğer sen şarabı almış olsaydın,[69] senden sonra[70] ümmetin azardı.[71]

Sütü tercih etmekle sen de fıtrata yöneltildin, ümmetin de fıtrata yöneltildi.[72]

Şarap size haram kılındı!" dedi.[73]

---

58 İbn İshak, İbn Hişam, 2/39, Abdurrezzak, 5/329, İbn Ebi Şeybe, 14/302, Ahmed b. Hanbel, 3/148, Buhârî, Sahîh, 4/141, Müslim, 1/145, Tirmizî, Sünen, 5/300, Dârımî, 2/36, Belâzurî, Ensâb, 1/256, Taberî, Tefsîr, 15/15, Beyhakî, Delâil, 2/387, Kadı Iyaz, 1/136, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/53, İbn Esîr, Kâmil, 2/52, İbn Seyyid, 1/144, Zehebî, Târîh, s. 244, İbn Kesîr, Bidâye, 3/109-110.

59 Abdurrezzak, 5/329, Ahmed b. Hanbel, 2/282, Buhârî, Sahîh, 4/141, Tirmizî, Sünen, 5/300, Taberî, Tefsîr, 15/12.

60 Dârımî, 2/36, Belâzurî, Ensâb, 1/256, Beyhakî, Delâil, 2/387.

61 İbn İshak, İbn Hişam, 2/39, İbn Kesîr, Bidâye, 3/110.

62 İbn Ebi Şeybe, 14/302, Ahmed b. Hanbel, 3/148, Müslim, 1/145, Kadı Iyaz, 1/136, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/53, İbn Seyyid, 1/144, İbn Kesîr, Bidâye, 3/110.

63 İbn İshak, İbn Hişam, 2/39, Abdurrezzak, 5/329, Ahmed b. Hanbel, 2/282, Buhârî, Sahîh, 4/141, Dârımî, 2/36, Belâzurî, Ensâb, 1/256, Beyhakî, Delâil, 2/387, İbn Esîr, Kâmil, 2/52, Zehebî, Târîh, s. 244.

64 İbn İshak, İbn Hişam, 2/39, Abdurrezzak, 5/329, Ahmed b. Hanbel, 2/282, Belâzurî, Ensâb, 1/256, Taberî, Tefsîr, 15/15, Beyhakî, Delâil, 2/287, İbn Esîr, Kâmil, 2/52.

65 Müslim, 1/145, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/53, İbn Seyyid, 1/144.

66 Abdurrezzak, 5/329, İbn Ebi Şeybe, 14/302, Ahmed b. Hanbel, 2/282, 3/148, Buhârî, Sahîh, 4/141,

67 İbn İshak, İbn Hişam, 2/39, Abdurrezzak, 5/329, Ahmed b. Hanbel, 2/282, Buhârî, 4/141, Tirmizî, Sünen, 5/300, Belâzurî, Ensâb, 1/256, Taberî, Tefsîr, 15/15.

68 Dârımî, 2/36, Beyhakî, Delâil, 2/357, Zehebî, Târîh, s. 244.

69 Abdurrezzak, 5/329-330, Buhârî, Sahîh, 4/141, Dârımî, 2/36.

70 İbn Esîr, Kâmil, 2/52.

71 Abdurrezzak, 5/330, Ahmed b. Hanbel, 4/141, Tirmizî, 5/300, Taberî, Tefsîr, 15/15, Beyhakî, Delâil, 2/357, İbn Esîr, Kâmil, 2/52, Zehebî, Târîh, s. 244.

72 İbn İshak, İbn Hişam, 2/39, Taberî, Tefsîr, 15/15, İbn Kesîr, Bidâye, 3/110.

73 İbn İshak, İbn Hişam, 2/39, İbn Kesîr, Bidâye, 3/110.

Peygamberimiz Aleyhisselamın Göklere Çıkarılışı ve Orada Bazı Peygamberlerle Karşılaşıp Selamlaşması

Cebrail Aleyhisselam, Peygamberimiz Aleyhisselamı Beytü'l-Makdis'teki Sahra'nın [Sahre'nin] üzerine çıkardı.

Peygamberimiz Aleyhisselam, bakınca, orada, tabanı Sahra'da, tepesi semada, meleklerin inip çıktıkları, bakanların ondan daha güzel birşey görmedikleri bir Mirac'ın kurulu olduğunu gördü![74]

İbn İshak'ın (85-151 Hicrî), kendilerini herhangi bir kusurla kusurlayamayacağı kimselerin kendisine Ebu Saîd el-Hudrî'den rivayet ettiklerini açıklayarak bildirdiğine göre:

Peygamberimiz Aleyhisselam buyurmuştur ki:

"Beytü'l-Makdis'te olanlardan boşaldıktan sonra, Mirac'a götürüldüm.

Ben, şimdiye kadar, ondan daha güzel birşey görmedim.

O, öyle birşeydir ki; ölünüz, ölüm anında gözlerini ona diker![75]

Âdem oğullarının ruhları, göklere onun üzerinde çıkarılır!"[76]

Sahibim Cebrail beni kanadının üstüne koydu,[77] ona yükseltti.[78]

Gök kapılarından, Hafaza diye anılan kapıya kadar çıkardı."[79]

Peygamberimiz Aleyhisselamın, Sidretü'l-Müntehâ'ya kadar, göklere yükselişi hep bu Mirac ile olmuştur.[80]

Dünya semasına varılınca, Cebrail Aleyhisselam,[81] o göğün kapısını çaldı.[82] Bekçisi olan meleğe:

"Aç!" dedi.

"Kimdir o?"[83] "Kimsin sen?" denildi.[84]

---

74 İbn Esîr, Kâmil, 2/52, Diyarbekrî, 1/310.

75 İbn İshak, İbn Hişam, 2/44-45, Taberî, Tefsîr, 15/14, Zehebî, Târîh, s. 273, İbn Kesîr, Bidâye, 3/110-111, Kastallânî, Mevâhib, 2/24.

76 Taberî, Tefsîr, 15/12, Beyhakî, Delâil, 2/391, Zehebî, Târîh, s. 273, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/12, Suyutî, Hasâis, 1/488.

77 İbn Esîr, Kâmil, 2/52.

78 İbn İshak, İbn Hişam, 2/45, Taberî, Tefsîr, 15/14, İbn Kesîr, Bidâye, 3/111, Kastallânî, Mevâhib, 2/24.

79 İbn İshak, İbn Hişam, 2/45, Taberî, Tefsîr, 15/14, Kastallânî, Mevâhib, 2/24.

80 Zehebî, Târîh, s. 273, İbn Kesîr, Bidâye, 3/111.

81 Ahmed b. Hanbel, 5/143, Buhârî, Sahîh, 1/91-92, Müslim, 1/148.

82 İbn Ebi Şeybe, 14/302, Ahmed b. Hanbel, 3/148, Beyhakî, Delâil, 2/383, Begavî, 2/179, Kadı Iyaz, 1/136, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/53, İbn Seyyid, 1/144.

83 Ahmed b. Hanbel, 5/143, Buhârî, Sahîh, 1/92, Müslim, 1/148.

84 İbn Ebi Şeybe, 14/302, Ahmed b. Hanbel, 3/148, Müslim, 1/145, Beyhakî, Delâil, 2/383, Begavî, 2/178, Kadı Iyaz, 1/136, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/53, İbn Seyyid, 1/144.

Cebrail Aleyhisselam:

"Cebrail'im!" dedi.

"Yanında kimse var mı?" diye soruldu.

Cebrail Aleyhisselam:

"Yanımda Muhammed (Aleyhisselam) var!" dedi.

"O (Mirac için), gönderildi mi?" diye soruldu.

Cebrail Aleyhisselam:

"Evet! Gönderildi" dedi.[85]

Kapı açılıp dünya semasının üstüne çıktıkları zaman, orada oturan, sağında ve solunda birtakım karaltılar bulunan, sağına baktıkça gülen, soluna baktıkça da ağlayan bir zât ile karşılaştılar.[86]

Cebrail Aleyhisselam, Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Selam ver ona!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam selam verdi.

O da, Peygamberimiz Aleyhisselamın selamına mukabele etti[87] ve "Hoş geldin, safâ geldin salih peygamber! Salih oğlum!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam, Cebrail Aleyhisselama:

"Kim bu?" diye sordu.[88]

Cebrail Aleyhisselam:

"Bu, atan Âdem (Aleyhisselam)'dır.[89] Sağındaki ve solundaki şu karaltılar da, onun soyundan gelen çocuklarının ruhlarıdır. Onlardan, sağında olanlar Cennetlik, solunda olan karaltılar da Cehennemliktirler! Sağına bakınca güler, soluna bakınca da ağlar!" dedi.

Sonra, ikinci kat göğe yükseldiler.[90]

Cebrail Aleyhisselam o göğün kapısını çaldı.[91] Bekçisine:

"Aç!" dedi.

"Kimdir o?"[92] "Kimsin sen?" denildi.[93]

---

85 Aynı kaynaklar.

86 Ahmed b. Hanbel, 5/143, Müslim, 1/145.

87 Ahmed b. Hanbel, 4/208, Buhârî, Sahîh, 4/248.

88 Buhârî, Sahîh, 1/92, Müslim, 1/148.

89 Ahmed b. Hanbel, 4/208, Buhârî, Sahîh, 4/248.

90 Ahmed b. Hanbel, 5/143, Buhârî, Sahîh, 1/92, Müslim, 1/148, Kadı Iyaz, 1/197.

91 İbn Ebi Şeybe, 14/302-303, Ahmed b. Hanbel, 3/143, Beyhakî, Delâil, 2/383, Begavî, 2/179, Kadı Iyaz, 1/137, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/53, İbn Seyyid, 1/144.

92 Ahmed b. Hanbel, 5/143, Buhârî, Sahîh, 1/92, Müslim, 1/148.

93 İbn Ebi Şeybe, 14/303, Ahmed b. Hanbel, 5/143, Buhârî, Sahîh, 1/92, Müslim, 1/145, Beyhakî, Delâil, 2/383, Begavî, 2/179, Kadı Iyaz, 1/137, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/53, İbn Seyyid, 1/144.

Cebrail Aleyhisselam:

"Cebrail'im!" dedi.

"Yanında kimse var mı?" diye soruldu.

Cebrail Aleyhisselam:

"Muhammed (Aleyhisselam) var!" dedi.

"O (Mirac için), gönderildi mi?" diye soruldu.

Cebrail Aleyhisselam:

"Evet!" deyince, göğün kapısı açıldı.[94]

İkinci semada, teyze oğulları olan İsa b. Meryem ve Yahya b. Zekeriyya Aleyhisselamlarla karşılaştılar.[95]

Cebrail Aleyhisselam:

"Bunlar, Yahya ve İsa (Aleyhisselam)'dır. Selam ver onlara!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam selam verdi.

Onlar da, Peygamberimiz Aleyhisselamın selamına mukabele ettiler ve:

"Hoş geldin, safâ geldin salih kardeş! Salih peygamber!" dediler.[96] Ve hayır dua ettiler.[97]

İsa Aleyhisselam; orta boylu, hamamdan çıkmış gibi kırmızıya çalar ak benizli,[98] düz saçlı[99] ve yüzü çok benli idi.[100]

Sonra, üçüncü kat göğe yükseldiler.

Cebrail Aleyhisselam göğün kapısını çaldı. Göğün bekçisine:

"Aç!" dedi.

"Sen kimsin?" denildi.

Cebrail Aleyhisselam:

"Cebrail'im!" dedi.

"Yanında kim var?" diye soruldu.

Cebrail Aleyhisselam:

"Muhammed (Aleyhisselam) var!" dedi.

---

94 Aynı kaynaklar

95 İbn Ebi Şeybe, 14/303, Ahmed b. Hanbel, 3/143, Müslim, 1/145, Beyhakî, Delâil, 2/383, Begavî, 2/179, Kadı Iyaz, 1/137, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/53, İbn Seyyid, 1/144.

96 Ahmed b. Hanbel, 4/208, Buhârî, Sahîh, 4/248.

97 İbn Ebi Şeybe, 14/303, Ahmed b. Hanbel, 3/148, Buhârî, Sahîh, 4/248, Müslim, 1/145, Beyhakî, Delâil, 2/383, Begavî, 2/179, İbn Esîr, 12/53, İbn Seyyid, 1/144.

98 İbn İshak, İbn Hişam, 2/41, Abdurrezzak, 5/329, Buhârî, Sahîh, 4/140, Müslim, 1/152.

99 İbn İshak, İbn Hişam, 2/41, Buhârî, Sahîh, 4/84, Müslim, 1/152.

100 İbn İshak, İbn Hişam, 2/41.

"O (Mirac için), gönderildi mi?" diye soruldu.

Cebrail Aleyhisselam:

"Gönderildi!" dedi.

Kapı açılınca, kendisine güzelliğin yarısı verilmiş olan Yusuf Aleyhisselamla karşılaştılar.[101] Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ey Cebrail! Kim bu?" diye sordu.

Cebrail Aleyhisselam:

"Bu, senin kardeşin Yusuf b. Yakub (Aleyhisselam)'dır![102] Selam ver ona!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam selam verdi.

O da, Peygamberimiz Aleyhisselamın selamına mukabele ettikten sonra:

"Hoş geldin! Safâ geldin! Salih kardeş! Salih peygamber!" dedi.[103]

Sonra, dördüncü kat göğe yükseldiler.

Cebrail Aleyhisselam göğün kapısını çaldı.

"Sen kimsin?" denildi.

Cebrail Aleyhisselam:

"Cebrail'im!" dedi.

"Yanında kimse var mı?" diye soruldu.

Cebrail Aleyhisselam:

"Muhammed (Aleyhisselam) var!" dedi.

"O (Mirac için), gönderildi mi?" diye soruldu.

Cebrail Aleyhisselam:

"Gönderildi!" dedi.

Göğün kapısı açılınca, İdris Aleyhisselamla karşılaştılar.[104]

Peygamberimiz Aleyhisselam, Cebrail Aleyhisselama:

"Kim bu?" diye sordu.[105]

Cebrail Aleyhisselam:

"Bu, İdris (Aleyhisselam)'dır. Selam ver ona!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam selam verdi.

---

101 İbn Ebi Şeybe, 14/303, Ahmed b. Hanbel, 3/148, Müslim, 1/146, Beyhakî, Delâil, 2/383, Begavî, 2/179, Kadı Iyaz, 1/137, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/53, İbn Seyyid, 1/144.

102 İbn İshak, İbn Hişam, 2/48.

103 Ahmed b. Hanbel, 4/208-209, Buhârî, Sahîh, 4/248.

104 İbn Ebi Şeybe, 14/303, Ahmed b. Hanbel, 3/148, Müslim, 1/146, Beyhakî, Delâil, 2/383, Begavî, 2/179, Kadı Iyaz, 1/137, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/53, İbn Seyyid, 1/144.

105 İbn İshak, İbn Hişam, 2/48, Buhârî, Sahîh, 4/107.

O da, Peygamberimiz Aleyhisselamın selamına mukabele ettikten sonra, Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Hoş geldin! Safâ geldin! Salih kardeş! Salih peygamber!" dedi.[106] Ve hayır dua etti.

Bundan sonra, beşinci kat göğe yükseldiler.

Cebrail Aleyhisselam göğün kapısını çaldı.

"Sen kimsin?" denildi.

Cebrail Aleyhisselam:

"Cebrail'im!" dedi.

"Yanında kimse var mı?" diye soruldu.

Cebrail Aleyhisselam:

"Muhammed (Aleyhisselam) var!" dedi.

"O (Mirac için), gönderildi mi?" diye soruldu.

"Gönderildi!" cevabıyla mukabele edildi.

Göğün kapısı açılınca, orada Hârun b. İmran (Aleyhisselam)'la karşılaştılar.[107] Kendisi, ak saçlı, gür ve ak sakallı idi. Son derece güzel yüzlü idi. Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ey Cebrail! Kim bu?" diye sordu. Cebrail Aleyhisselam:

"Bu, kavmi içinde sevdirilmiş Hârun (Aleyhisselam)'dır![108] Selam ver ona!" dedi. Peygamberimiz Aleyhisselam selam verdi.

O da, Peygamberimiz Aleyhisselamın selamına mukabele ettikten sonra, Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Hoş geldin! Safâ geldin Salih kardeş! Salih peygamber!" dedi.[109] Hayır dua etti.

Sonra, altıncı kat göğe yükseldiler.

Cebrail Aleyhisselam göğün kapısını çaldı.

"Sen kimsin?" denildi.

Cebrail Aleyhisselam:

"Cebrail'im!" dedi.

---

106 Ahmed b. Hanbel, 14/303, Ahmed b. Hanbel, 3/148, Müslim, 1/146, Beyhakî, Delâil, 2/383, Begavî, 2/179, Kadı Iyaz, 1/137, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/53, İbn Seyyid, 1/144.

107 İbn Ebi Şeybe, 14/303, Ahmed b. Hanbel, 3/148, Müslim, 1/146, Beyhakî, Delâil, 2/383, Begavî, 2/179, Kadı Iyaz, 1/137, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/53, İbn Seyyid, 1/144.

108 İbn İshak, İbn Hişam, 2/48.

109 Ahmed b. Hanbel, 4/209, Buhârî, Sahîh, 4/249.

"Yanında kimse var mı?" diye soruldu.

Cebrail Aleyhisselam:

"Muhammed (Aleyhisselam) var!" dedi.

"O (Mirac için), gönderildi mi?" diye soruldu.

Cebrail Aleyhisselam:

"Gönderildi!" dedi.

Göğün kapısı açılınca, orada Musa (Aleyhisselam) ile karşılaştılar.[110] Musa Aleyhisselam; uzun boylu, esmer tenli,[111] yüksek burunlu,[112] kulaklarına kadar uzanan düz saçlı,[113] hafif etli idi.[114]

Sanki, Şenue kabilesi erkeklerinden biri![115]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ey Cebrail! Kim bu?" diye sordu.[116]

Cebrail Aleyhisselam:

"Bu, kardeşin Musa b. İmran (Aleyhisselam)'dır![117] Selam ver ona!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam selam verdi.

O da, Peygamberimiz Aleyhisselamın selamına mukabele ettikten sonra, Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Hoş geldin! Safâ geldin! Salih kardeş! Salih peygamber![118] Ümmî peygamber!" dedi.[119] Ve hayır dua etti.

Sonra, yedinci kat göğe yükseldiler.

Cebrail Aleyhisselam göğün kapısını çaldı.

"Sen kimsin?" denildi.

Cebrail Aleyhisselam:

"Cebrail'im!" dedi.

"Yanında kim var?" diye soruldu.

---

110 İbn Ebi Şeybe, 14/303, Ahmed b. Hanbel, 3/148, Müslim, 1/146, Beyhakî, Delâil, 2/383, Begavî, 2/179, Kadı Iyaz, 1/137, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/53, İbn Seyyid, 1/144.

111 İbn İshak, İbn Hişam, 2/41, Ahmed b. Hanbel, 1/257,

112 İbn İshak, İbn Hişam, 2/41.

113 Ahmed b. Hanbel, 1/257.

114 İbn İshak, İbn Hişam, 2/41, Tirmizî, Sünen, 5/300.

115 İbn İshak, İbn Hişam, 2/41, Abdurrezzak, 5/329, Buhârî, Sahîh, 4/84, Müslim, 1/152, Tirmizî, Sünen, 5/300.

116 İbn İshak, İbn Hişam, 2/48, Buhârî, Sahîh, 4/107.

117 İbn İshak, İbn Hişam, 2/48.

118 Ahmed b. Hanbel, 4/209, Buhârî, Sahîh, 4/249.

119 Ahmed b. Hanbel, 1/257.

Cebrail Aleyhisselam:

"Muhammed (Aleyhisselam) var!" dedi.

"O (Mirac için), gönderildi mi?" diye soruldu.

Cebrail Aleyhisselam:

"Gönderildi!" dedi.

Göğün kapısı açılınca, orada İbrahim Aleyhisselamla karşılaştılar ki, kendisi sırtını Beyt-i Mâmur'a dayamış,[120] Beyt-i Mâmur'un kapısının önündeki bir kürsü üzerinde oturuyordu.[121]

Beyt-i Mâmur'a her gün yetmiş bin melek girer, girenler de bir daha geri dönmezdi![122]

Peygamberimiz Aleyhisselam, Cebrail Aleyhisselama bunun ne olduğunu sordu.

Cebrail Aleyhisselam:

"Bu, Beyt-i Mâmur'dur!" dedi.[123]

İbrahim Aleyhisselam için de:

"Selam ver ona!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam selam verdi.

O da, Peygamberimiz Aleyhisselamın selamına mukabele ettikten sonra, Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Hoş geldin! Safâ geldin! Salih oğlum! Salih peygamber!" dedi.[124]

Kendisi, çok yaşlı, ulu ve heybetli bir zât idi.[125]

Ona, soyundan gelen çocuklarından simaca en çok benzeyeni de Peygamberimiz Aleyhisselamdı.[126]

Peygamberimiz Aleyhisselam, Cebrail Aleyhisselama:

"Ey Cebrail! Kim bu?" diye sordu.[127] Cebrail Aleyhisselam da:

"Bu, atan İbrahim Aleyhisselamdır!" dedi.[128]

---

120 İbn Ebi Şeybe, 14/303-304, Ahmed b. Hanbel, 3/148-149, Müslim, 1/146-147, Beyhakî, Delâil, 2/384, Begavî, 2/179, Kadı Iyaz, 1/137, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/53-54, İbn Seyyid, 1/144.

121 İbn İshak, İbn Hişam, 2/48-49.

122 İbn Ebi Şeybe, 14/304, Ahmed b. Hanbel, 3/149, Müslim, 1/147, Beyhakî, Delâil, 2/384, Begavî, 2/179, Kadı Iyaz, 1/137, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/54, İbn Seyyid, 1/144.

123 Ahmed b. Hanbel, 4/207.

124 Ahmed b. Hanbel, 1/209, Buhârî, Sahîh, 1/92, Taberî, Tefsîr, 27/53.

125 Ahmed b. Hanbel, 1/209.

126 İbn İshak, İbn Hişam, 2/41, Ahmed b. Hanbel, 2/282, Buhârî, Sahîh, 4/141, Müslim, 1/154, Tirmizî, Sünen, 5/300, Beyhakî, Delâil, 2/387.

127 İbn İshak, İbn Hişam, 2/41, Ahmed b. Hanbel, 2/282, Buhârî, Sahîh, 4/141, Müslim, 1/154, Tirmizî, Sünen, 5/300, Beyhakî, Delâil, 2/387.

128 İbn İshak, İbn Hişam, 2/49, Ahmed b. Hanbel, 1/257, Buhârî, Sahîh, 4/249, Taberî, Tefsîr, 27/53.

İbrahim Aleyhisselamın, Cennete Çokça Fidan Dikmelerini Müslümanlara Tebliğ Etmesini Peygamberimiz Aleyhisselama Tavsiye Edişi

İbrahim Aleyhisselam, Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Ümmetine[129] benden selam söyle![130] Onlara emret![131] Haber ver[132] de, Cennete fidan dikmeyi çoğaltsınlar![133] Çünkü, Cennetin toprağı güzel,[134] suyu tatlı[135] arzı da geniş[136] ve düzlüktür!" dedi.[137]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Cennete dikilecek fidan nedir?" diye sordu.[138]

İbrahim Aleyhisselam:

"Cennete dikilecek fidan 'Sübhânallâhi velhamdülillâhi ve lâ ilâhe illallâhu vallâhu ekber'dir" dedi.

Yani: "Allah her noksandan münezzehtir. Bütün övmeler, övülmeler Allah'a mahsustur. Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur! Allah, en büyüktür![139] Bütün güç, kuvvet, ancak Allah'ındır, Allah iledir!"[140]

Sidretü'l-Müntehâ'ya Yükseliş

Cebrail Aleyhisselam, Peygamberimiz Aleyhisselamı, yedinci kat göğün üzerinde bulunan ve Allah'tan başkasınca bilinmeyen makamlara yükseltti.[141]

Sidretü'l-Müntehâ'ya kadar götürdü,[142] yükseltti.[143]

---

129 Ahmed b. Hanbel, 5/418, Tirmizî, Sünen, 5/510, Taberî, Tefsîr, 15/255, Taberânî, Mu'cemu's-sagîr, 1/196, Kurtubî, 10/415, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/86, Suyutî, Hasâis, 1/414.

130 Tirmizî, Sünen, 5/510, Taberânî, Mu'cemu's-sagîr, 1/196, Kurtubî, 10/415, Halebî, 2/123.

131 Ahmed b. Hanbel, 5/510, Taberî, Tefsîr, 15/255, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/86, Suyutî, Hasâis, 1/414, Halebî, 2/123.

132 Tirmizî, Sünen, 5/510, Taberânî, Mu'cemu's-sagîr, 1/196, Kurtubî, 10/415.

133 Ahmed b. Hanbel, 5/418, Taberî, Tefsîr, 15/255, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/86, Suyutî, Hasâis, 1/414, Halebî, 2/123.

134 Ahmed b. Hanbel, 5/418, Tirmizî, Sünen, 5/510, Taberî, Tefsîr, 15/255. Taberânî, Mu'cemu's-sagîr, 1/196, Kurtubî, 10/415, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/86, Suyutî, Hasâis, 1/415, Halebî, 2/123.

135 Tirmizî, Sünen, 5/510, Taberânî, Mu'cemu's-sagîr, 1/196, Kurtubî, 10/415.

136 Ahmed b. Hanbel, 5/418, Taberî, Tefsîr, 15/255, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/86, Suyutî, Hasâis, 1/414.

137 Tirmizî, Sünen, 5/510, Taberânî, Mu'cemu's-sagîr, 1/196, Kurtubî, 10/415.

138 Ahmed b. Hanbel, 5/418, Taberî, Tefsîr, 15/255, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/86, Suyutî, Hasâis, 1/414, Halebî, 2/123.

139 Tirmizî, Sünen, 5/510, Taberânî, Mu'cemu's-sagir, 1/196.

140 Ahmed b. Hanbel, 5/418, Taberî, Tefsîr, 15/255, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/86, Suyutî, Hasâis, 1/414, Halebî, 2/123.

141 Buhârî, Sahîh, 8/24, Zehebî, Târîh, s. 267.

142 İbn Ebi Şeybe, 14/304, Ahmed b. Hanbel, 5/144, Kadı Iyaz, 1/137.

143 Ahmed b. Hanbel, 4/207-208, Buhârî, Sahîh, 4/249.

"Bu, Sidretü'l-Müntehâ'dır!" dedi.[144]

Sidretü'l-Müntehâ; kökü altıncı kat gökte ve gövdesi, dalları yedinci kat göğün üzerinde,[145] gölgesiyle bütün gökleri ve Cenneti gölgeleyen,[146] yaprakları fil kulakları gibi, meyveleri küpler kadar.. bir ağaçtı ki, onu Yüce Allah'ın celâl ve azamet nurunun tecellisi kapladıkça kaplamış,[147] öyle renklere bürümüş,[148] yakut veya zümrüt veya benzeri cevherlere[149] çevirmiş,[150] o kadar güzelleştirmişti ki, Allah'ın yarattıklarından hiçbiri, onun güzelliğini tavsif edemezdi![151]

Sidretü'l-Müntehâ ki; bütün peygamberlerin ve meleklerin işleri ona varır, dayanır.[152] Yaratıkların ilmi onda nihayet bulur, onun yukarısında olanlar hakkında hiçbir bilgileri bulunmaz![153] Yeryüzünden semaya çıkan, onda nihayet bulur.[154] Alınacağı zaman da ondan alınır.[155]

Refref ve Öteler Ötesindeki Buluşma

Peygamberimiz Aleyhisselamın bildirdiklerine göre; Cebrail Aleyhisselam, Peygamberimiz Aleyhisselamı yukarı götüre götüre, nihayet (kaza ve kaderi yazan) kalemlerin cızırtılarını işitecek kadar yüksek bir yere çıkardı.[156]

Peygamberimiz Aleyhisselam; Cennetten yemyeşil bir Refref (ipek döşek)'in birden ufku kapladığını, doldurduğunu gördü.[157]

---

144 Ahmed b. Hanbel, 4/209, Buhârî, Sahîh, 4/249, Zehebî, Târîh, s. 263.

145 Aynî, 4/45, Kastallânî, Mevâhib, 2/33, Diyarbekrî, 1/310, Halebî, 2/128.

146 Aynî, 4/45.

147 İbn Ebi Şeybe, 14/304, Ahmed b. Hanbel, 3/128, Buhârî, Sahîh, 4/249, Müslim, 1/146, Taberî, Tefsîr, 27/55, Beyhakî, Delâil, 2/376, 384, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/54, İbn Seyyid, 1/144, Zehebî, Târîh, s. 266.

148 Buhârî, Sahîh, 1/93, Müslim, 1/149, Begavî, 2/179.

149 Ahmed b. Hanbel, 3/128.

150 İbn Ebi Şeybe, 14/304, Ahmed b. Hanbel, 3/128, Müslim, 1/146, Taberî, Tefsîr, 27/55, Beyhakî, Delâil, 2/384, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/54, İbn Seyyid, 1/144.

151 İbn Ebi Şeybe, 14/304, Müslim, 1/146, Taberî, Tefsîr, 27/54, Beyhakî, Delâil, 2/384, Kadı Iyaz, 1/137, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/54, İbn Seyyid, 1/144, Zehebî, Târîh, s. 266.

152 İbn Ebi Şeybe, 14/309, Kurtubî, 17/95.

153 Tirmizî, Sünen, 5/397, Taberî, Tefsîr, 27/52, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/57, Kurtubî, 17/95.

154 Ahmed b. Hanbel, 1/387, Müslim, 1/157, Tirmizî, Sünen, 5/393, Taberî, Tefsîr, 27/52, Beyhakî, Delâil, 2/373, Begavî, 2/179, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/52, Kadı Iyaz, 1/141, Kurtubî, 17/94, Zehebî, Târîh, s. 254, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/252.

155 Ahmed b. Hanbel, 1/387, Müslim, 1/157, Taberî, Tefsîr, 27/52, Beyhakî, Delâil, 2/373, Begavî, 2/179, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/57, Kadı Iyaz, 1/141, Kurtubî, 17/94, Zehebî, Târîh, s. 254, İbn Kesîr, Tefsîr, 4/252.

156 İbn Sa'd, 1/213, Buhârî, Sahîh, 1/92, Müslim, 1/149, Beyhakî, Delâil, 2/381, Kadı Iyaz, 1/140, 148, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/56, İbn Seyyid, 1/145, Zehebî, Târîh, s. 254.

157 Ahmed b. Hanbel, 1/449, Buhârî, Sahîh, 6/51, Taberî, Tefsîr, 27/57, Beyhakî, Delâil, 2/372, Kurtubî, 17/98.

Peygamberimiz Aleyhisselam, onun (Refref'in) üzerine oturdu.

Cebrail Aleyhisselam, Peygamberimiz Aleyhisselamdan ayrıldı.[158] Peygamberimiz Aleyhisselam; Aziz ve Cebbar olan Rabbine yükseltilip yaklaştırıldı.[159]

Kendisinden bütün sesler kesildi.[160]

Peygamberimiz Aleyhisselam, Yüce Rabbinin:

"Korkma yâ Muhammed! Yaklaş!" buyruğunu işitmeye başladı.[161]

Nihayet, hiçbir kimsenin hiçbir zaman erişememiş olduğu Yakınlık Makamına, İlahî Kabule, İlahî İkram ve İhsana nail oldu![162]

İbn Abbas'tan rivayet edildiğine göre, Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ben, Yüce Rabbimi gördüm!" buyurmuştur.[163]

Peygamberimiz Aleyhisselam; Cebrail Aleyhisselamın da, Mele-i A'lâ'da, Allah korkusu ve saygısından, eskimiş deve çuluna benzediğini görmüştür.[164]

Yüce Allah; Mirac gecesinde, Peygamberimiz Aleyhisselama vahyetmek istediğini istediği gibi vahyetti.[165]

Yüce Allah, İbrahim Aleyhisselamı haliliyet ile, Musa Aleyhisselamı kelamı ile, Muhammed Aleyhisselamı da rü'yetle mümtaz kılmıştır.[166]

Kur'ân-ı Kerîm'in Mirac Hakkındaki Açıklaması

Mirac hadisesi, Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle açıklanır:

"Battığı zaman, yıldıza andolsun ki: Sahibiniz (doğru yoldan) sapmadı, bâtıla da inanmadı.

O, kendi (rey ve) hevâsından söylemez!

O (Kur'ân), kendisine (Allah tarafından) ilka edilegelen vahiyden başka (birşey) değildir.

---

158 Kadı Iyaz, 1/162, Kurtubî, 17/89, 98.

159 Buhârî, Sahîh, 8/204, Taberî, Tefsîr, 27/45, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/51, İbn Kayyım, 2/53, Kurtubî, 17/98, Zehebî, Târîh, s. 267, İbn Kesîr, Bidâye, 3/112.

160 Kadı Iyaz, 1/160, Kurtubî, 17/98, Diyarbekrî, 1/312.

161 Kadı Iyaz, 1/160, Diyarbekrî, 1/312.

162 Kadı Iyaz, 1/163.

163 Ahmed b. Hanbel, 1/285, Heysemî, 1/78, Aynî, 19/198, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 8/468.

164 Beyhakî, Delâil, 2/369, Zehebî, Târîh, s. 250, Heysemî, 1/78.

165 Taberî, Tefsîr, 27/48, Hâkîm, 2/469, Kurtubî, 17/92. Heysemî, 1/79, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 8/467.

166 İbn Ebi Şeybe, 14/304, Ahmed b. Hanbel, 3/149, Buhârî, Sahîh, 6/51, Beyhakî, Delâil, 2/384, Kadı Iyaz, 1/137, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/54, İbn Seyyid, 1/144, Zehebî, Târîh, s. 250-251.

Onu (Kur'ân'ı, ona) müthiş kuvvetlere mâlik olan (Cebrail) öğretti (ki, o) akıl ve reyinde kâmil (bir melek)dir, hemen (kendi sûretine girip) doğruldu.

O (Cebrail), en yüksek ufukta idi.

Sonra (ona) yaklaştı derken, sarktı.

İki yay kadar, ya da daha yakın olduğunda kuluna vahyetti.

Onun (gözünün) gördüğünü, kalbi yalanlamadı.

Şimdi, siz onun bu görüşüne karşı, kendisiyle mücadele mi edeceksiniz?!

Andolsun ki, o, onu, diğer bir defa da Sidretü'l-Müntehâ'nın yanında gördü ki, Cennetü'l-Me'vâ onun yanındadır.

O (gördüğü) zaman, Sidre'yi, bürüyordu, onu bürümekte olan!

Onun göz(ü gördüğünden) ne şaştı, ne de aştı!

Andolsun ki: O, Rabbinin en büyük âyetlerinden bir kısmını görmüştür."[167]

Cennetü'l-Me'vâ, Kürsî ve Arş

Sidretü'l-Müntehâ'nın yanında bulunan Cennetü'l-Me'vâ, Arş'ın sağında olup, şehit ruhlarının durağıdır.[168]

Yedi kat gökler ve yerler, Kürsî karşısında, çöl ortasına atılmış bir halka;[169]

Kürsî de, Arş karşısında, çöl ortasına atılmış bir halka gibi kalır![170]

Mirac Mülâkatında Peygamberimiz Aleyhisselama Verilenler

Peygamberimiz Aleyhisselama Mirac mülakatı sonunda şu üç şey verildi:

1. Elli vakit namaz sevabına denk, beş vakit namaz verildi.

2. Bakara sûresinin son âyetleri verildi.

3. Peygamberimiz Aleyhisselamın ümmetinden olup da Allah'a şerik koşmayanlardan mukhimat (kebâir) bağışlandı.[171]

Yüce Allah:

---

167 Necm: 1-18.

168 Taberî, Tefsîr, 27/55.

169 Neseffî, 1/128, Beyzâvî, 1/133, İbn Kesîr, Tefsîr, 1/310, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 16/132.

170 Taberî, Tefsîr, 3/10, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 16/132.

171 Ahmed b. Hanbel, 1/422, Müslim, 1/157, Tirmizî, Sünen, 5/393-394, Nesâî, 1/224, Beyhakî, Delâil, 2/373, Begavî, 2/179, Kadı Iyaz, 1/142, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/57, Kurtubî, 17/94, Zehebî, Târîh, s. 255, Diyarbekrî, 1/312.

"Yâ Muhammed! Bu namazlar, her gün ve gecede,[172] beş namazdır![173] Amma, her namaz için, on sevab vardır![174] Bu, yine, elli namaz demektir.[175]

Bende söz bir olur, değişmez![176]

Her kim, bir hayr işlemek ister ve onu yapmazsa, o kimseye (bu iyi niyetinden dolayı) bir sevab yazılır, yaparsa on sevab yazılır.

Her kim de bir kötülük yapmak ister, onu yapmazsa, ona birşey yazılmaz. O kötülüğü yaparsa bir günah yazılır!" buyurdu.[177]

Bakara sûresinin son iki âyetinde de, meâlen şöyle buyurulur:

"O Peygamber de kendisine Rabbinden indirilene iman etti, mü'minler de (iman ettiler).

Onlardan her biri:

Allah'a,

Allah'ın meleklerine,

Allah'ın kitablarına,

Allah'ın peygamberlerine inandı. Peygamberlerin hiçbirini, diğerlerinin arasından ayırmayız! (Hepsine inanırız.)

Dinledik! (Emrine) itaat ettik!

Ey Rabbimiz! Mağfiretini dileriz!

Son varış(ımız) ancak Sanadır!' dediler.

Allah, hiçbir kimseye, gücünün yettiğinden başkasını yüklemez.

(Herkesin) kazandığı (hayır) kendi yararınadır.

Yaptığı (şer) de kendi zararınadır.

Ey Rabbimiz! Unuttuk yahut yanıldık ise, bizi tutup sorguya çekme!

Ey Rabbimiz! Bizden önceki (ümmet)lere yüklediğin gibi, üstümüze ağır bir yük yükleme!

Ey Rabbimiz! Tâkat getiremeyeceğimizi, bize yükleme!

---

172 İbn Ebi Şeybe, 14/304, Ahmed b. Hanbel, 3/149, Müslim, 1/146-147 Beyhakî, Delâil, 2/384, Kadı Iyaz, 1/138, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/54, Zehebî, Târîh, s. 266.

173 İbn Ebi Şeybe, 14/304, Ahmed b. Hanbel, 3/148, Buhârî, Sahîh, 1/93, Müslim, 1/147, Kadı Iyaz, 1/138, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/54, Zehebî, Târîh, s. 266-267.

174 İbn Ebi Şeybe, 14/304, Ahmed b. Hanbel, 3/149, Müslim, 1/147, Kadı Iyaz, 1/138, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/54,

175 İbn Ebi Şeybe, 14/304, Ahmed b. Hanbel, 3/149, Buhârî, Sahîh, 1/93, Müslim, 1/147, Beyhakî, Delâil, 2/384, Kadı Iyaz, 1/138, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/54, Zehebî, Târîh, s. 267.

176 Buhârî, Sahîh, 1/93, Müslim, 1/149, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/57.

177 İbn Ebi Şeybe, 14/304-305, Ahmed b. Hanbel, 3/149, Müslim, 1/147, Beyhakî, Delâil, 2/384, Kadı Iyaz, 1/138, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/54.

Bizden (sâdır olan günahları) sil, bağışla! Bizi yarlığa! Bizi esirge!

Sen bizim Mevlâmızsın!

Artık, kâfirler güruhuna karşı da, bize yardım et!"[178]

Mukhimat; insanı Cehenneme sürükleyen büyük ve tehlikeli günahlar, demektir.[179]

Peygamberimiz Aleyhisselam, bir gün:

"İnsanı helâke sürükleyen yedi şeyden sakınınız!" buyurmuştu.

"Yâ Rasûlallah! Nedir bu tehlikeli şeyler?" diye sordular.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

1. Allah'a şerik koşmak,
2. Sihir (büyü) yapmak,
3. Yüce Allah'ın öldürülmesini haram kıldığı nefsi, haksız yere öldürmek,
4. Faiz yemek,
5. Yetim malı yemek,
6. Savaş meydanından kaçmak,
7. Zinadan korunan, böyle birşey hatırından bile geçmeyen Müslüman kadınlarına zina isnad etmektir!" buyurdu.[180]

Mirac Gecesinde Peygamberimiz Aleyhisselamın Cennete Götürülüşü

Yüce Allah, Peygamberimiz Aleyhisselama vahyedeceğini vahyettikten sonra, Peygamberimiz Aleyhisselam, Cebrail Aleyhisselam tarafından Cennete götürüldü.[181]

Cennetin eni, göklerle (altlarındaki) yer kadar olup,[182] Peygamberimiz Aleyhisselam orada:

İnciden, yâkuttan, zebercetten.. köşkler,[183]

İnciden kubbeler (kubbeli evler) gördü.

Cennetin toprağını da misk kokar bir halde buldu.[184]

---

178 Bakara: 285-286.

179 İbn Esîr, Nihâye, 4/19.

180 Abdurrezzak, 11/17, Buhârî, Sahîh, 1/95, Müslim, 1/92, Beyhakî, Sünen, 8/20, 249.

181 Buhârî, Sahîh, 1/93, Müslim, 1/149, Begavî, 2/179, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/57, İbn Seyyid, 1/145.

182 Âl-i İmran: 133.

183 İbn Esîr, Kâmil, 2/55.

184 Buhârî, 1/93, Müslim, 1/149, Begavî, 2/179, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/57, İbn Seyyid, 1/145, Zehebî, Târîh, s. 260.

Peygamberimiz Aleyhisselam Cennette;

İki yanında içi boş inciden yapılmış kubbeler (kubbeli evler) dizili bir ırmak da gördü[185] ki, inci, yakut çakılları ve misk üzerinde akıp gidiyordu![186]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ey Cebrail! Nedir bu?" diye sordu.[187]

Cebrail Aleyhisselam:

"Bu, sana Yüce Allah'ın vermiş olduğu[188] Kevser ırmağıdır!" dedi.[189]

Kevser ırmağının suyu da, baldan daha tatlı ve sütten daha ak idi.[190]

Peygamberimiz Aleyhisselama Cehennemin Gösterilişi

Peygamberimiz Aleyhisselam; dünya semasında kendisini güler yüzle karşılayan melekler arasında, yüzü hiç gülmeyen, Cehennemin hâzini, bekçisi Malik adındaki bir melekle de karşılaşmıştı.

Peygamberimiz Aleyhisselam, onun kim olduğunu Cebrail Aleyhisselamdan sorup öğrenince, Cebrail Aleyhisselama:

"Cehennemi bana göstermesini ona emretmez misin?" diye sormuştu.

Cebrail Aleyhisselam da:

"Olur!" diyerek Cehennemin bekçisi Malik'e:

"Ey Malik! Muhammed'e (Aleyhisselam) Cehennemi göster!" demişti.

Malik;

Cehennem'in üzerinden örtüsünü açınca, Cehennem öyle kaynamaya ve kabarmaya başladı ki, Peygamberimiz Aleyhisselam onun, gördüğü herşeyi yakalayıp yakıvereceğini sandı. Hemen, Cebrail Aleyhisselama:

"Ey Cebrail! Malik'e emret de, onu yerine geri çevirsin!" buyurdu.

Cebrail Aleyhisselam da, Cehennemi yerine çevirmesi için, Malik'e emretti.

O da, Cehenneme:

"Sakin ol!" dedi.

Cehennem, çıkmış olduğu yerine girince, Malik onun üzerine örtüsünü tekrar örttü.[191]

---

185 Ahmed b. Hanbel, 3/263, Buhârî, Sahîh, 6/92, Tirmizî, Sünen, 5/449, Taberî, Târîh, 2/211.

186 İbn Esîr, Kâmil, 2/55.

187 Ahmed b. Hanbel, 3/263, Buhârî, Sahîh, 6/92, Tirmizî, Sünen, 5/449, Taberî, Târîh, 2/211.

188 Ahmed b. Hanbel, 3/263, Tirmizî, Sünen, 5/449, İbn Esîr, Kâmil, 2/55.

189 Ahmed b. Hanbel, 3/263, Buhârî, Sahîh, 6/92, Tirmizî, Sünen, 5/449, İbn Esîr, Kâmil, 2/55.

190 Tirmizî, Sünen, 5/450, Taberî, Târîh, 2/211, İbn Esîr, Kâmil, 2/55.

191 İbn İshak, İbn Hişam, 2/45-46.

Peygamberimiz Aleyhisselam;

Cehennemdeki susuzluk azaplarını, azap zincirlerini, azap yılan ve akreplerini, oradaki azaplardan daha bazılarını da gördü.[192]

Peygamberimiz Aleyhisselam, bir hadis-i şeriflerinde:

"Eğer benim bildiğimi sizler de bilmiş olsaydınız, muhakkak ki, pek az güler ve çok ağlardınız!" buyurmuştur.[193]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Mekke'ye Dönüşü

Peygamberimiz Aleyhisselam, Mekke'ye dönmek üzere, Beytü'l-Makdis Mescidinin kapısına bağladığı Burak'a binip[194] Mekke'ye döndü.[195] Peygamberimiz Aleyhisselamın İsrâ ve Miracı, bir gece içinde, yatsı namazı ile sabah namazı arasında vuku buldu.[196]

Abdulmuttalib Oğullarının Peygamberimiz Aleyhisselamı Aramaya Çıkışları

Abdulmuttalib oğulları, İsrâ ve Mirac gecesinde, Peygamberimiz Aleyhisselamı bulamayınca, aramaya çıkmışlardı.

Hatta, Hz. Abbas, Zîtuvâ'ya kadar gitti. Oralarda, yüksek sesle:

"Yâ Muhammed! Yâ Muhammed!" diyerek bağırdı.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Lebbeyk!=Buyur!" diye karşılık verince, Hz. Abbas:

"Ey kardeşimin oğlu! Sen kavmini geceden beri zahmet ve meşakkate soktun! Nerede idin?" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Beytü'l-Makdis'e gittim" buyurunca, Hz. Abbas:

"Bu gecenin içinde mi?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Evet. Bu gecenin içinde gidip geldim!" buyurunca, Hz. Abbas:

"Her halde, senin başına ancak hayır gelmiş olmalıdır!" dedi.

---

192 İbn Esîr, Kâmil, 2/55.

193 Ahmed b. Hanbel, 3/210, Buhârî, Sahîh, 5/190, Tirmizî, Sünen, 5/557, İbn Mâce, 2/1412, Dârımî, 2/216, Hâkîm, 4/320, Beyhakî, Sünen, 7/52, İbn Seyyid, 2/335, Zehebî, Târîh, s. 480.

194 İbn Kesîr, Bidâye, 3/111.

195 İbn İshak, İbn Hişam, 2/39, Taberî, Tefsîr, 15/6, İbn Esîr, Kâmil, 2/56.

196 İbn İshak, İbn Hişam, 2/43, İbn Sa'd, 1/214-215, Taberî, Tefsîr, 15/2, Zehebî, Târîh, s. 272, İbn Kesîr, Bidâye, 3/110, Suyutî, Hasâis, 1/439.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Benim başıma hayırdan başka birşey gelmemiştir!" buyurdu.[197]

İsrâ ve Mirac Mucizesinin Kureyş Halkına Haber Verilişi

Peygamberimiz Aleyhisselam; İsrâ ve Miracını Kureyş müşriklerine gidip haber vermek üzere ayağa kalkınca,[198] Ebu Talib'in kızı Ümmü Hani Hatun, Peygamberimiz Aleyhisselamın ridasının ucundan tutup:[199]

"Ey amcamın oğlu![200] Ey Allah'ın peygamberi![201] Sana and veriyorum.[202] Bunu halka söyleme![203] Onlar seni yalanlarlar.[204] Üzerler!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Vallahi, ben bunu onlara söyleyeceğim!" buyurdu.[205]

Ümmü Hani Hatun, Habeşli cariyesine:

"Yazıklar olsun sana! Git de, Resûlullah Aleyhisselam o halka ne söylüyor? Halk ona ne söylüyor? Göz kulak ol!" dedi.[206]

Peygamberimiz Aleyhisselam İsrâ ve Miracını Kureyş müşriklerine gidip haber vereceği zaman;

"Ey Cebrail!" dedi, "kavmim beni tasdik etmezler"

Cebrail Aleyhisselam:

"Ebu Bekir seni tasdik eder" dedi.

Bunun üzerine, Peygamberimiz Aleyhisselam, gidip, Kâbe'nin Hicr diye anılan yerinde ayakta durarak[207] Kureyş müşriklerine İsrâ hadisesini haber verince, onlar şaştılar:[208]

"Doğrusu, biz şimdiye kadar bunun gibisini hiç işitmedik![209]

Bu, şaşılacak, inanılmayacak şey!

---

197 İbn Sa'd, 1/214, Zehebî, Târîh, s. 272.
198 İbn İshak, İbn Hişam, 2/43.
199 İbn İshak, İbn Hişam, 2/43, İbn Seyyid, 1/141, Zehebî, Târîh, s. 245, İbn Kesîr, Bidâye, 3/110.
200 İbn Seyyid, 1/141, Zehebî, Târîh, s. 245.
201 İbn İshak, İbn Hişam, 2/43, İbn Kesîr, Bidâye, 3/110.
202 İbn Seyyid, 1/141, Zehebî, Târîh, s. 245.
203 İbn İshak, İbn Hişam, 2/43, İbn Kesîr, Bidâye, 3/110.
204 İbn İshak, İbn Hişam, 2/43, İbn Seyyid, 1/141, Zehebî, Târîh, s. 245, İbn Kesîr, Bidâye, 3/110.
205 İbn İshak, İbn Hişam, 2/43, İbn Sa'd, 1/215, Zehebî, Târîh, 3/110.
206 İbn İshak, İbn Hişam, 2/43, İbn Seyyid, 1/141, Zehebî, Târîh, s. 245.
207 İbn Sa'd, 1/215.
208 İbn İshak, İbn Hişam, 2/43, İbn Sa'd, 1/215, İbn Seyyid, 1/141, Zehebî, Târîh, s. 245-246, İbn Kesîr, Bidâye, 3/110.
209 İbn İshak, İbn Hişam, 2/43, İbn Sa'd, 1/215.

Vallahi, deve Mekke'den Şam'a gidişte bir ayda, dönüşte de bir ayda sürülüp götürülür!

Muhammed bir tek gecenin içinde oraya gider de Mekke'ye dönebilir mi?![210]

Biz Beytü'l-Makdis'e, devemizin ciğerlerine, böğürlerine vura vura bir ayda varırız. O oraya bir tek gecenin içinde gitmiş ha?![211]

Ey Muhammed! Buna delilin nedir?" dediler[212] ve yalanladılar.[213]

Peygamberimiz Aleyhisselam, yalanlanmaktan üzgün bir halde, bir tarafa çekilip oturduğu sırada, yanına Ebu Cehil gelerek oturdu.

Alaylı bir tavırla:

"Geceleyin yararlandığın birşey var mı?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Evet! Vardır!" buyurdu.

Ebu Cehil:

"Ne imiş o?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Geceleyin götürüldüm!" buyurdu.

Ebu Cehil:

"Nereye?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Beytü'l-Makdis'e!" buyurdu.

Ebu Cehil:

"Sonra da aramızda sabahladın ha?!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Evet!" buyurdu.

Ebu Cehil, Peygamberimiz Aleyhisselam söylediği sözü inkâr eder korkusu ile, kavmini onun yanına çağırmak istedi ve:

"Bana söylediğin sözü onlara da söyleyesin diye, kavmini senin yanına çağırmamı uygun görür müsün?" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

---

210 İbn İshak, İbn Hişam, 2/43.

211 Zehebî, Târîh, s. 246.

212 İbn İshak, İbn Hişam, 2/43.

213 Zehebî, Târîh, s. 246, İbn Kesîr, Bidâye, 3/110.

"Olur!" buyurunca, Ebu Cehil:

"Ey Ka'b oğulları cemaatı!" diyerek çağırmaya başladı.

Meclislerinden silkinip kalkanlar, gelip Peygamberimiz Aleyhisselamla Ebu Cehil'in yanına oturdular.

Ebu Cehil, Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Haydi, bana söylediğini, kavmine de söyle!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ben geceleyin götürüldüm!" buyurdu.

"Nereye?" diye sordular.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

Beytü'l-Makdis'e!" buyurdu.

"Sonra da aramızda sabahladın ha?!" dediler.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Evet!" buyurunca, Peygamberimiz Aleyhisselamın sözünü yalanlamak için, şaşkınlıklarından ve inkârlarından, kimisi ellerini çırptılar, kimisi de ellerini başlarına koydular![214]

Kureyş müşrikleri, hemen Hz. Ebu Bekir'in yanına vardılar. Ona:

"Ey Ebu Bekir! Senin sahibin hakkındaki şeyden haberin var mı?

O, güya, bu gece Beytü'l-Makdis'e varmış![215] Orada namaz kılmış! Sonra da Mekke'ye dönmüş!" dediler.

Hz. Ebu Bekir:

"Siz onun hakkında yalan söylüyorsunuz!" dedi.

Müşrikler:

"Hayır! Kendisi, şuradaki Mescid'de halka böyle söyledi!" dediler.[216]

Hz. Ebu Bekir:

"Vallahi, eğer o bunu söyledi ise, muhakkak doğrudur!" dedi.[217]

Müşrikler:

"Sen onu doğruluyor,[218] kendisinin bir gecede Beytü'l-Makdis'e gidip sabahtan önce Mekke'ye geldiğini[219] doğru buluyor musun?" dediler.

---

214 İbn Ebi Şeybe, 14/305-306, Ahmed b. Hanbel, 1/309, İbn Cevzî, 1/223, Zehebî, Târîh, s. 249.
215 İbn İshak, İbn Hişam, 2/39, Zehebî, Târîh, s. 247-248, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/21.
216 İbn İshak, İbn Hişam, 2/39, İbn Kesîr, Bidâye, 3/113.
217 İbn İshak, İbn Hişam, 2/39-40, Zehebî, Târîh, s. 248, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/21.
218 Zehebî, Târîh, s. 248.
219 İbn Kesîr, Tefsîr, 3/21.

Hz. Ebu Bekir:

"Evet![220] Bunda şaşacağınız ne var?[221]

Vallahi, ben onu bundan daha uzak olanında, gecenin veya gündüzün herhangi bir saatinde kendisine semadan haber geldiğini bana haber verdiğinde tasdik edip duruyorum!"[222] dedikten sonra, Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına geldi ve:

"Ey Allah'ın Peygamberi! Sen şu halka bu gece Beytü'l-Makdis'e gittiğini söyledin mi?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Evet!" buyurdu.

Hz. Ebu Bekir:

"Ey Allah'ın Peygamberi! Onu bana tarif ve tavsif et! Çünkü, ben oraya gitmişimdir" dedi.

Beytü'l-Makdis, hemen, Peygamberimiz Aleyhisselamın gözünün önüne geldi. Peygamberimiz Aleyhisselam, ona bakarak, Hz. Ebu Bekir'e Beytü'l-Makdis'i birer birer tarif etmeye başlamış; anlattıkça, Hz. Ebu Bekir de:

"Doğru söylüyorsun! Ben şehadet ederim ki; sen Allah'ın Resûlüsün!" demiştir.

Peygamberimiz Aleyhisselam da:

"Ey Ebu Bekir! Sen, Sıddîk'sın!" buyurmuş ve o gün ona Sıddîk ismini vermiştir.[223]

Müşriklerin Peygamberimiz Aleyhisselama Beytü'l-Makdis ve Beytü'l-Makdis Mescidi Hakkında Sorular Sormaları

Müşriklerden, o beldeleri gezmiş ve Beytü'l-Makdis Mescidini görmüş olanlar, Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Sen Beytü'l-Makdis Mescidini bize tarif ve tavsif edebilir misin?" diye sordular.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Oraya gittim!" buyurdu ve tarif etmeye başladı.

Bazı noktalarda tereddüde düşünce, Beytü'l-Makdis Mescidi Peygamberimiz Aleyhisselamın gözünün önüne getirildi ve ona bakarak, müşriklerin sorularını cevapladı. Müşrikler:

---

220 Zehebî, Târîh, s. 248, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/21.

221 İbn İshak, İbn Hişam, 2/40.

222 İbn İshak, İbn Hişam, 2/40, İbn Esîr, Kâmil, 2/56, Zehebî, Târîh, s. 247-248, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/21-22.

223 İbn İshak, İbn Hişam, 2/39-40, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/21-22.

"Vallahi, tarif ve tavsifte isabet ettin!" dediler.[224]

Peygamberimiz Aleyhisselam, bu hususu şöyle anlatır:

"Kureyşîler, gezdiğim yerler, özellikle Beytü'l-Makdis hakkında, bana birçok sorular sormaya başladılar ki, ben İsra gecesi onları zihnimde iyice tesbit ve hıfz etmiş değildim.

Bunun için, o kadar sıkılmıştım ki, böyle bir sıkıntıya hiç düşmemiştim.

Derken, Yüce Allah benimle Beytü'l-Makdis arasındaki uzaklığı kaldırdı da, ne sordularsa, ona bakarak, sorularını birer birer cevapladım.[225] Bana:

'Beytü'l-Makdis'in kaç kapısı var?' diye sordular.

Ben de, Beytü'l-Makdis'e bakıp, onlara haber verdim.

Bazıları da:

'Beytü'l-Makdis Mescidinin kaç kapısı var?' diye sordular.

Beytü'l-Makdis Mescidi gözümün önüne dikilince, ona bakıp kapılarını sayarak, onlara bildirdim."[226]

Müşriklerin Kervanları Hakkındaki Soruları

Kureyş müşrikleri:

"Ey Muhammed! Sen bize kervanımızdan haber ver! O bizim için Beytü'l-Makdis'ten daha önemlidir.[227] Sen onlardan birşeye rastladın mı?" dediler.[228] İçlerinden birisi de:

"Yâ Muhammed! Sen şu, şu yerdeki develerimize rastladın mı?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Evet! Vallahi,[229] filan oğullarına rastladım:

Onlar bir deve kaybetmişler ve onu aramaya gitmişlerdi.[230]

Konak yerlerinde de onlardan hiç kimse yoktu.[231]

Susamıştım.[232]

---

224 İbn Ebi Şeybe, 14/306, Ahmed b. Hanbel, 1/309, İbn Cevzî, 1/223, Zehebî, Târîh, s. 250.

225 İbn Sa'd, 1/215, Buhârî, Sahîh, 4/247, 248, Müslim, 1/156, Tirmizî, Sünen, 5/301, Zehebî, Târîh, s. 246, İbn Kesîr, Bidâye, 3/113, Diyarbekrî, 1/315.

226 İbn Sa'd, 1/215.

227 İbn Seyyid, 1/142, Diyarbekrî, 1/315.

228 Diyarbekrî, 1/315.

229 İbn Kesîr, Tefsîr, 3/22.

230 İbn Esîr, Kâmil, 2/56, İbn Seyyid, 1/142, İbn Kesîr, Tefsîr, 3/22.

231 İbn Seyyid, 1/142.

232 Diyarbekrî, 1/316.

Onların içinde su bulunan bir kapları vardı ki, onun üzerine birşey örtmüşlerdi. Örtüsünü açtım ve içindeki suyu içtim. Sonra, üzerini yine eskisi gibi kapadım.

Onların kafilesi şimdi Beyzâ'dan, Ten'im yokuşundan iniyordur.

Kafilenin önünde boz, siyah renkli erkek bir deve, devenin üzerinde de birisi siyah, birisi de alaca iki çuval vardır!" buyurunca,[233] Velid b. Mugîre, "Sihirbaz!" dedi.[234]

Peygamberimiz Aleyhisselam, sözlerine devamla:

"Yanınıza geldikleri zaman, onlara sorun:[235] Kaplarındaki suyu içilmemiş bulmuşlar mıdır?" buyurdu.[236]

Müşrikler:

"Lât ve Uzzâ'ya andolsun ki, bu bir delildir!" dediler.[237]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Şu, şu vadide filan oğullarının kafilesine de rastladım.

Onları bir hayvanın gizli sesi ürkütmüş; bir develeri kaçmıştı.

Ben kaçan develerinin yerini onlara gösterdim!" buyurdu.

Kureyş müşrikleri, Ten'im yokuşuna doğru hızla gittiler.[238]

Peygamberimiz Aleyhisselamın verdiği haberleri yalan çıkarma umudu ile, kervanı gözlemeye başladılar.

Kervan görününce:

"Vallahi, işte kervan geliyor! Boz deveyi de en öne sürmüşler!" dediler.[239]

İlk karşılaştıkları deve, kendilerine tarif edildiği gibi idi.

Kafileye su kabından sordular.

Onlar da, onu su dolu olarak bıraktıklarını, üzerini örttüklerini, fakat sonradan örtüsünü açtıkları zaman içinde su bulamadıklarını haber verdiler.

Kureyş müşrikleri, diğer kafilelere de, soracaklarını sordular.

"Doğrudur! Vallahi, kendisinin anmış olduğu vadide ürkütüldük ve bir devemiz de kaçtı.

Bir adamın sesini işittik ki, o bizi devemize çağırıyordu!

---

233 İbn İshak, İbn Hişam, 2/44, Diyarbekrî, 1/316.
234 İbn Seyyid, 1/142.
235 İbn Esîr, Kâmil, 2/56, Diyarbekrî, 1/316.
236 Diyarbekrî, 1/316.
237 İbn Seyyid, 1/142.
238 İbn İshak, İbn Hişam, 2/44, İbn Esîr, Kâmil, 2/57.
239 İbn Esîr, Kâmil, 2/57, Diyarbekrî, 1/316.

Deveyi onun çağırdığı yerde bulduk ve tuttuk!" dediler.[240]

Bazılarına göre; işittikleri ses, Peygamberimiz Aleyhisselamın sesi idi.[241]

Kureyş müşriklerinin, kervanlarındaki develerinin ve hatta çobanlarının sayısına varıncaya kadar, sormadıkları ve Peygamberimiz Aleyhisselamdan doğru cevaplarını almadıkları birşey kalmadı.[242]

Kureyş müşrikleri, kendilerine verilen haberlerin doğru çıktığını gördükleri halde,[243] iman etmediler:

"Bu, açık bir sihirdir![244] Velid b. Mugîre'nin dediği doğru imiş!" dediler.[245]

İslâm Dininin İbadet Esaslarından Namaz

İslâm dininin ibadet esaslarından birincisi olan[246] ve düşman karşısında bile bulunulsa vaktinde kılınması gereken;[247] yaratılışımızın gayesi bulunan[248] namaz; Yüce Yaratanımızı zikretmek, anmak üzere[249] her türlü kötülüklerden geri durmak için[250] kılınır.

Namaz; kıyam, kıraat, rükû ve sücud gibi rükünlerden oluşan bir ibadet olup; Kur'ân-ı Kerîm'in müteaddit âyetlerinde bu rükünlerle namaza işaret edilmiş olduğu,[251] hatta rükû ve sücud tesbihleriyle de namazın murad olunduğu görülür. Nitekim:

Devrinin tartışmacı bilginlerinden Nâfi b. Ezrak, Abdullah b. Abbas'a:

"Beş vakit namaz Kur'ân'da var mı?" diye sorduğu zaman, Abdullah b. Abbas:

"Evet! Vardır!" diyerek Rûm sûresinin 17 ve 18. âyetlerini:

"Fesübhânallâhi hîne tümsûne ve hîne tusbihûne velehülhamdü fissemâvâti vel'ardi ve aşiyyen ve hîne tuzhirûne" diyerek okuyup; "'Hîne tümsûne' akşam namazıdır. 'Ve hîne tusbihûne' sabah namazıdır. 'Ve aşiyyen' ikindi namazıdır. 'Ve hîne tuzhirûne' öğle namazıdır!" dedikten

240 İbn İshak, İbn Hişam, 2/44.
241 Zehebî, Târîh, s. 243.
242 İbn Kesîr, Tefsîr, 3/22.
243 İbn İshak, İbn Hişam, 2/44, İbn Sa'd, 1/215.
244 İbn Esîr, Kâmil, 2/56, Diyarbekrî, 1/316.
245 İbn Seyyid, 1/142.
246 Ebu Hanîfe, Müsned, s. 3, Ahmed b. Hanbel, 2/143, Buhârî, Sahîh, 1/8, Müslim, 1/45.
247 Nisâ: 101-102.
248 Tâhâ: 14.
249 Zâriyât: 56.
250 Ankebût: 45.
251 Furkân: 64, Hicr: 98, Zümer: 9, 20, Hacc: 77, Tevbe: 112, Bakara: 228.

sonra; Nur sûresinin 58. âyetindeki "ve min ba'di salâti'l-ışâi=Bir de, yatsı namazından sonra..." kısmını okumuştur.[252]

Beş Vakit Namazın Farz Kılınışı ve Vakitlerinin Tarif Edilişi

Beş vakit namaz; bir rivayete göre, Peygamberimiz Aleyhisselamın Medine'ye hicretinden bir buçuk yıl önce,[253] Mirac gecesinde farz kılınmıştır.[254]

Mirac gecesinin sabahında Cebrail Aleyhisselam inerek[255] Peygamberimiz Aleyhisselama göstermek için, beş vakit namazı vakitlerinde imam olup kıldırdı.[256]

Peygamberimiz Aleyhisselam bu hususta hadis-i şeriflerinde şöyle buyurmuşlardır:

"Cebrail bana Beyt'in (Kâbe'nin) yanında,[257] iki kere, yani iki gün[258] imam oldu.

Güneşin zeval vaktinde, gölge bir nalın tasması kadar uzadığında, öğle namazını kıldırdı.

Sonra, herşeyin gölgesi bir misli olunca, ikindi namazını kıldırdı.

Sonra, oruçlu iftar ettiği (orucunu açtığı) zaman, akşam namazını kıldırdı.

Sonra, şafak kaybolduğu zaman, yatsı namazını kıldırdı.

Sonra, oruçluya yemek, içmek haram olduğu zaman, sabah namazını kıldırdı.

Ertesi günü ise, öğle namazını, herşeyin gölgesi bir misli olduğu zaman kıldırdı.

Sonra, ikindi namazını, herşeyin gölgesi iki misli olduğu zaman kıldırdı.

Sonra, akşam namazını, oruçlu iftar ettiği (orucunu açtığı) zaman kıldırdı.

---

252 Taberî, Tefsîr, 1/29, Hâkim, 2/410-411.

253 İbn Sa'd, 1/213, Belâzurî, Ensâb, 1/255, İbn Cevzî, 1/218.

254 İbn Ebi Şeybe, 14/304, İbn Sa'd, 1/213, Ahmed b. Hanbel, 3/149, Müslim, 1/146-147, Beyhakî, Delâil, 2/384, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 12/54, Zehebî, Târîh, s. 266-267.

255 Abdurrezzak, 1/532.

256 İbn Seyyid, 1/148, İbn Kesîr, Bidâye, 3/117.

257 Abdurrezzak, 1/531, İbn Ebi Şeybe, 1/317, Ahmed b. Hanbel, 1/333, Ebu Davud, 1/107, Tirmizî, Sünen, 1/279, Hâkîm, 1/193, Beyhakî, Sünen, 1/364, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 6/146.

258 İbn Ebi Şeybe, 1/317, Ahmed b. Hanbel, 1/354, Ebu Davud, 1/107, Tirmizî, Sünen, 1/279, Hâkîm, 1/193, Beyhakî, Sünen, 1/364, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 6/146.

Sonra, yatsı namazını, gecenin üçte birinin evvelinde,[259] üçte birinin evveline doğru[260] kıldırdı.

Sonra, ortalık ağardığı, aydınlandığı zaman da sabah namazını kıldırdı.

Sonra, bana yönelip:

'Yâ Muhammed! Bu, senden önceki peygamberlerin (namaz) vaktidir. (Namaz için) vakit, bu iki vaktin arasıdır' dedi."[261]

Namazın Peygamberimiz Aleyhisselamdan Önceki Peygamberlerin Şeriatlarında da Yer Aldığı

Namaz, Peygamberimiz Aleyhisselamdan önceki peygamberlerin şeriatlarında da vardı.

İbrahim ve İsmail Aleyhisselamlar, devamlı surette namaz kılarlardı.

Zürriyetlerinden de namaza devamlı bir ümmet gelmesi için, Yüce Allah'a dua etmişlerdi.[262]

İshak ve Yakub Aleyhisselamlar da namaz kılarlardı.[263]

Şuayb Aleyhisselamın çok namaz kılışı, kavminin kendisiyle alay etmesine sebep olmuştu.[264]

Musa Aleyhisselam namazla memurdu.[265] Namaz kılmaları hususunda, İsrâil oğullarından da kesin söz almıştı.[266]

Lokman Aleyhisselam namaz kılar, oğluna da bunu emrederdi.[267]

Zekeriyya Aleyhisselam namaza devamlı idi.[268]

İsa Aleyhisselam da namazla memurdu.[269]

---

259 Abdurrezzak, 1/531, İbn Ebi Şeybe, 1/317, Hâkîm, 1/193, Beyhakî, Sünen, 1/364,

260 Ahmed b. Hanbel, 1/333, Ebu Davud, Sünen, 1/107, İbn Esîr, Câmiu'l-usûl, 6/147.

261 Abdurrezzak, 1/532, İbn Ebi Şeybe, 1/317, Ahmed b. Hanbel, 1/333, Ebu Davud, 1/107 Tirmizî, Sünen, 1/279-280, Hâkîm, 1/193, Beyhakî, Sünen, 1/364, Begavî, 1/30, İbn Esîr, Câmîu'l-usûl, 6/147.

262 İbrahim: 37-40.

263 Enbiya: 73.

264 Hûd: 87.

265 Tâhâ: 14.

266 Mâide: 12.

267 Lukman: 17.

268 Âl-i İmran: 39.

269 Meryem: 31.

Beş Vakit Namazdan Önceki Namaz: Teheccüd Namazı

Beş vakit namaz farz kılınmadan önce, gecenin geç vakitlerine kadar, uzun sûreler okunarak gece namazı (teheccüd) kılmak, farzdı.[270] Bu, bir yıl devam etmiş; namazda uzun müddet dikilmekten, Müslümanların ayakları şişmişti.

Nihayet, beş vakit namaz farz kılınınca, teheccüd namazı Müslümanlar hakkında hafifletilip nafileye çevrilmiş,[271] fakat Peygamberimiz Aleyhisselamın buna özel olarak devamı emir buyrulmuştur.[272]

Vitir Namazı ve Vakti

Peygamberimiz Aleyhisselam, vitir namazı hakkında da:

"Yüce Rabbim bana bir namaz daha arttırdı ki, o, vitir namazıdır. Onun vakti de, tan yeri ağarıncaya kadar olan zaman arasındadır.[273]

Muhakkak ki Allah, hakkınızda, kızıl tüylü develerden (dünya malından) daha hayırlı olan bir namazla imdatta bulundu ki, o vitir namazıdır.

Allah, onu yatsı ile tan yeri ağarıncaya kadar olan zaman arasında kılmanızı meşru kıldı" buyurmuştur.[274]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Beş Vakit Namazı Kılışı, Kıldırışı

Namaz, abdestli olarak kılınır.[275] Abdest, namazın anahtarıdır.[276] Abdestsiz, namaz olmaz ve kabul olunmaz.[277]

Peygamberimiz Aleyhisselam namaz kılacağı zaman Kıble'ye döner,[278] ellerini kulaklarının hizasına kadar kaldırıp "Allahuekber" diyerek tekbir alır;[279] sağ eliyle sol elini tutar,[280] sağ elini sol elinin üzerine koyar (bağlar);[281] "Sübhâneke allâhümme ve bihamdike ve tebâreke ismüke ve teâlâ ceddüke velâ ilâhe gayrüke!" diyerek namaza başlardı.[282]

---

270 Müzzemmil: 2-4.
271 Müzemmil: 20, Nesâî, 3/200.
272 İsrâ: 79.
273 Ahmed b. Hanbel, 5/242.
274 Ebu Davud, 2/61, Tirmizî, Sünen, 2/314, İbn Abdilberr, 2/419.
275 Mâide: 6.
276 Ahmed b. Hanbel, 1/129, Tirmizî, Sünen, 1/9, Dârımî, 1/175.
277 Ahmed b. Hanbel, 2/20, Buhârî, Sahîh, 1/43, Müslim, 1/204, Tirmizî, Sünen, 1/5.
278 Ahmed b. Hanbel, 4/316, Ebu Davud, 1/193, İbn Mâce, 1/264.
279 Ahmed b. Hanbel, 4/316, Buhârî, Sahîh, 1/180, Müslim, 1/292, Ebu Davud, 1/193.
280 Ahmed b. Hanbel, 4/316, Ebu Davud, 1/193.
281 Ahmed b. Hanbel, 4/316, Ebu Davud, 1/193, Dârımî, 1/255.
282 Ebu Davud, 1/206, Tirmizî, Sünen, 2/10, 11, İbn Mâce, 1/264, Nesâî, 2/132.

Sonra, içinden Eûzü ve Besmele çekerdi.

(Sabah, akşam, yatsı namazlarıyla Cuma ve Bayram namazında) açıktan Fâtiha sûresini okur,[283] Fâtiha'nın sonunda yavaşça "Âmîn!" der ve "Âmîn" denilmesini de emrederdi.[284]

Peygamberimiz Aleyhisselamın:

"Her kim içinde Ümmü'l-Kur'ân'ı (Fâtiha'yı) okumaksızın bir namaz kılarsa, o namaz noksandır, tamam değildir, güdüktür!" buyurduğu bildirilmektedir.[285]

Peygamberimiz Aleyhisselam, sabah namazında, Fâtiha sûresinden sonra, Yâsin sûresini[286] ve Kaf sûresini,[287] ya da benzeri sûreleri[288] veya Tûr sûresini[289] veya Mü'minûn sûresini[290] veya Tekvir sûresini[291] veya benzeri sûreleri okurdu.[292] Peygamberimiz Aleyhisselamın okuduğu âyetlerin sayısı altmışı ve hatta yüzü bulurdu.[293]

Birinci rekatta uzun sûre, ikinci rekatta kısa sûre okurdu.[294]

Cuma günü ise, sabah namazında Secde sûresi ile Dehr sûresini okurdu.[295]

Öğle ile ikindinin ilk iki rekatlarında Fâtiha'dan sonra, birer sûre,[296] meselâ Târık ve Buruc sûrelerini[297] ve benzerlerini,[298]

Öğle namazında, Leyl sûresini,

İkindi namazında, onun gibi bir sûreyi okurdu.

Öğle namazında, A'lâ sûresini okuduğu da olurdu.[299]

Öğlenin birinci rekatında otuz, ikinci rekatında on beş âyet kadar okurdu.[300]

---

283 Tirmizî, Sünen, 2/14-15.
284 Mâlik, 1/87, Ahmed b. Hanbel, 4/316, Buhârî, Sahîh, 1/190, Tirmizî, Sünen, 2/28.
285 Mâlik, 1/84, Ahmed b. Hanbel, 2/241, Müslim, 1/296, Ebu Davud, 1/216-217, Tirmizî, Sünen, 2/121, Nesâî, 2/135.
286 Ahmed b. Hanbel, 4/34.
287 Ahmed b. Hanbel, 4/34, Müslim, 1/337.
288 Ahmed b. Hanbel, 5/34, Müslim, 1/337.
289 Buhârî, Sahîh, 1/187.
290 Buhârî, Sahîh, 1/187.
291 Müslim, 1/336, Tirmizî, Sünen, 2/109.
292 Ahmed b. Hanbel, 5/104.
293 Ahmed b. Hanbel, 4/419, Buhârî, Sahîh, 1/187, Müslim, 1/338, Tirmizî, Sünen, 2/109.
294 Ahmed b. Hanbel, 5/295, Buhârî, Sahîh, 1/185, Müslim, 1/333, Ebu Davud, 1/212.
295 Ahmed b. Hanbel, 1/328, İbn Mâce, 1/269-270.
296 Ahmed b. Hanbel, 4/383, Buhârî, Sahîh, 1/185, Müslim, 1/333.
297 Ahmed b. Hanbel, 5/103, Ebu Davud, 1/213, Tirmizî, Sünen, 2/111.
298 Ahmet b. Hanbel, 5/103.
299 Ahmed b. Hanbel, 5/86, Müslim, 1/337-338.
300 Tirmizî, Sünen, 2/111.

Akşam namazında, Mürselât sûresini,[301] Tûr sûresini okuduğu da olurdu.[302]

Yatsı namazında, Tîn sûresini,[303] Şems ve benzeri sûreleri okurdu.[304]

Muaz b. Cebel'e yatsı namazında A'lâ, Leyl ve Alâk sûrelerini okuması tavsiye buyurulmuştur.[305]

Peygamberimiz Aleyhisselam, kıraatten sonra, "Allahuekber!" diyerek tekbir alır, belini kamburlaştırmaksızın büküp rükûa varır, ellerini diz kapaklarının üzerine koyar,[306] "Sübhâne Rabbiyel azîm!" der;[307] "Semiallâhu limen hamideh" diyerek[308] başını kaldırıp omurga kemiklerinden her biri yerli yerine gelinceye kadar doğrulunca,[309] "Rabbenâ ve lekelhamd!" der;[310] "Allahuekber!" diyerek secdeye giderdi.

Secdeye gittiği zaman; kollarını ne yere yayar, ne de yanlarına yapıştırırdı.

Ayaklarının parmaklarını, Kıble'ye karşı dikerdi.[311]

Peygamberimiz Aleyhisselam, bu secde vaziyetini anlatırken de:

"Ben, birisi cephe (alınla burun), ikisi dizler, ikisi de ayak uçları olmak üzere, yedi kemik (organ) üzerinde secde etmekle emrolundum.

Namaz kılarken, elbisemizle saçımızı, düzeltmek için toplamaktan da nehyolundum."[312]

"Secde ettiği zaman, kulun yedi âzâsı:

Yüzü,

İki eli,

İki dizi,

İki ayağı da, onunla birlikte, secde eder" buyurmuştur.[313]

---

301 Ahmed b. Hanbel, 4/83, Ebu Davud, 1/214-215, İbn Mâce, 1/272.
302 Ahmed b. Hanbel, 1/215.
303 Ahmed b. Hanbel, 4/284, Buhârî, Sahîh, 1/186, Müslim, 1/339, Tirmizî, Sünen, 2/115.
304 Tirmizî, Sünen, 2/114.
305 Müslim, 1/340.
306 Ahmed b. Hanbel, 5/424, Buhârî, Sahîh, 1/201, Ebu Davud, 1/194.
307 Abdurrezzak, 2/155, Ahmed b. Hanbel, 5/382, Tirmizî, Sünen, 2/48.
308 Abdurrezzak, 2/165, Ahmed b. Hanbel, 5/424, Buhârî, Sahîh, 1/201, Ebu Davud, 1/194.
309 Ahmed b. Hanbel, 5/424, Buhârî, Sahîh, 1/201, Ebu Davud, 1/194.
310 Ahmed b. Hanbel, 4/353, Buhârî, Sahîh, 1/193.
311 Ahmed b. Hanbel, 5/424, Buhârî, Sahîh, 1/201, Ebu Davud, 1/194.
312 Abdurrezzak, 2/179-180, Buhârî, Sahîh, 1/198, Müslim, 1/354, Dârımî, 1/244-245.
313 Ahmed b. Hanbel, 1/206, Müslim, 1/355, Ebu Davud, 1/235, Tirmizî, Sünen, 2/61, İbn Mâce, 1/286.

Peygamberimiz Aleyhisselam, secdede "Sübhâne Rabbiyel a'lâ!" derdi.[314] Gerek rükûdaki, gerek secdedeki tesbihlerin en az üçer kere söylenmesini tavsiye buyurmuştur.[315]

Peygamberimiz Aleyhisselam "Allahuekber!" diyerek başını secdeden kaldırır ve sol ayağını büküp, üstüne otururdu ve ikinci secdede de böyle yapardı.

İkinci secdeyi yaptıktan sonra "Allahuekber!" diyerek ikinci rekata kalkar,[316] onu da kılıp oturunca "Ettahiyyâtü..."yü ve arkasından, şehadet kelimelerini okurdu ve namazın sonunda, buna "Allâhümme salli..." ve "Allâhümme bârik..." salavatlarını ekler ve bundan sonra istedikleri duayı yapmalarını Müslümanlara emrederdi.[317]

Kendileri ise, en çok "Allâhümme Rabbenâ âtinâ fi'd-dünyâ haseneten ve fi'l-âhireti haseneten ve kınâ azâbennâr!" diyerek dua ederdi.[318]

Peygamberimiz Aleyhisselam, bundan sonra, başını önce sağ tarafına çevirip "Esselâmü aleyküm ve rahmetullâh!" sonra da sol tarafına çevirip "Esselâmü aleyküm ve rahmetullâh!" diyerek selam verirdi.[319]

Selam verdikten sonra, üç kere "Estağfirullâh!"[320] bir kere de "Allahümme entesselâmu ve min kesselâmu tebârekte yâ zelcelâli vel'ikram. Lâ ilâhe illallâhu vahdedû lâ şerîke leh lehül mülkü ve lehül hamdü yuhyî ve yümîtu ve hüve alâ külli şey'in kadîr. Allâhümme lâ mânia limâ atayte ve lâ mûtî limâ mena'te. Velâ yenfau zelceddi minkel cedd" derdi.[321] Arkasından da:

Otuz üç kere "Sübhânallah,"

Otuz üç kere "Elhamdülillâh,"

Otuz üç kere "Allahuekber,"

Sonunda da, bir kere "Lâ ilâhe ilallâhu vahdehû lâ şerîke leh lehül mülkü ve lehül hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr" derdi[322] -ki, böyle diyen kimsenin günahlarının, deniz köpükleri kadar çok olsa bile, hepsinin bağışlanacağını müjdelemiştir.[323]

---

314 Abdurrezzak, 2/155, Ahmed b. Hanbel, 5/382, Tirmizî, Sünen, 2/48.

315 Tirmizî, Sünen, 2/47, İbn Mâce, 1/287-288.

316 Ebu Davud, 1/194.

317 Ahmed b. Hanbel, 1/408, Buhârî, Sahîh, 1/203, Müslim, 1/301-302, Ebu Davud, 1/254, Tirmizî, Sünen, 2/81, İbn Mâce, 1/290..

318 Ahmed b. Hanbel, 3/101, Buhârî, Sahîh, 7/163, Ebu Davud, 2/85.

319 Abdurrezzak, 2/219, Ahmed b. Hanbel, 1/390, Ebu Davud, 1/261-262, Tirmizî, Sünen, 2/89, İbn Mâce, 1/296.

320 Ahmed b. Hanbel, 5/275, Müslim, 1/414.

321 Ahmed b. Hanbel, 4/245, Buhârî, Sahîh, 1/205, Ebu Davud, 2/82, Tirmizî, Sünen, 2/96-97, Dârımî, 1/253.

322 Ahmed b. Hanbel, 2/238, Müslim, 1/418, Ebu Davud, 2/82, Dârımî, 1/254.

323 Müslim, 1/418, Ebu Davud, 2/82.

Peygamberimiz Aleyhisselam, en sonunda "Sübhâne Rabbike Rabbil izzeti ammâ yasıfûn ve selâmün alel mürselîn velhamdü lillâhi rabbil âlemîn" âyetini okurdu.[324]

Peygamberimiz Aleyhisselam, farz namazların arkasından Âyete'l-Kürsî'yi okuyan kimsenin de, ikinci bir namaza kadar Yüce Allah'ın himayesinde bulunacağını haber vermiştir.[325]

"Peygamber Aleyhisselamın Kur'ân'ı okuyuşu nasıldı?" diye sorulunca, Enes b. Mâlik:

"Çekilmesi gerekeni çekerdi" dedikten sonra, Besmeleyi okuyarak: "'Bismillâhi'yi çekerdi, 'errahmân'ı çekerdi, 'errahîm'i çekerdi" demiştir.[326]

Hz. Hafsa ve Hz. Ümmü Seleme'nin bildirdiklerine göre; Peygamberimiz Aleyhisselam Kur'ân-ı Kerîm'i âyet âyet okurdu:

'Bismillâhirrahmânirrahîm' der, keserdi.

'Elhamdulillâhi rabbil âlemîn' der, keserdi.

'Mâliki yevmiddîn' der, keserdi.[327]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Beş Vakit Farz Namazla Birlikte Kıldıkları Sünnetler ve Rekatları

Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre; Peygamberimiz Aleyhisselam:

Sabah namazının farzından önce, evinde iki rekat,

Öğle namazının farzından önce, evinde dört rekat; farzından sonra, evinde iki rekat,[328]

İkindi namazının farzından önce, evinde dört rekat,[329]

Akşam namazının farzından sonra, evinde iki rekat,

Yatsı namazının farzından sonra, evinde iki rekat nâfile namaz kılardı.[330]

Bunu dört kıldığı da olurdu.[331]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Öğlenin farzından önce dört rekat, farzından sonra da dört rekat kılmaya devam edeni, (Allah) Cehennem ateşine haram kılar!"[332]

---

324 Tirmizî, Sünen, 2/97, Heysemî, 2/147-148.
325 Heysemî, 2/148.
326 Buhârî, Sahîh, 6/112.
327 Ahmed b. Hanbel, 6/288, 302.
328 Ahmed b. Hanbel, 6/30, Müslim, 1/504, Ebu Davud, 2/18-19.
329 Tirmizî, Sünen, 2/294.
330 Ahmed b. Hanbel, 6/30, Müslim, 1/504, Ebu Davud, 2/18.
331 Ahmed b. Hanbel, 1/341, Buhârî, Sahîh, 1/37, Ebu Davud, 2/45.
332 Ahmed b. Hanbel, 6/326, Tirmizî, Sünen, 2/293.

"İkindi namazının farzından önce dört rekat namaz kılana, Allah rahmet etsin!" buyurmuştur.[333]

Yatsı namazının farzından önce kılınan dört rekat nâfile ise, Müslümanların isteklerine bırakılmış olan; daha uygun bir deyişle, Müslümanların kılmaya me'zun bulundukları ve müstahsen görerek kılageldikleri nâfilelerdendir ki, bu da Peygamberimiz Aleyhisselamın şu hadis-i şerifine dayanır:

Ashab-ı Kiram'dan Talha b. Ubeydullah der ki:

"Necd halkından, saçı darmadağın bir kimse, Resûlullah Aleyhisselama geldi. Kendisinin sesini uzaktan karmakarışık duyuyor, fakat ne söylediğini anlamıyorduk. Nihayet, yaklaştı.[334]

"Yâ Rasûlallâh! İslâm nedir?" diye sordu.[335]

Meğer, İslâm'ın ne demek olduğunu soruyormuş.

Onun bu sorusuna, Resûlullah Aleyhisselam:

"Bir gün bir gecede beş namaz!" buyurdu.

Adamcağız:

"Üzerimde bu namazlardan başkası da olacak mı?" diye sordu.

Resûlullah Aleyhisselam:

"Hayır, olmayacak! Meğer ki kendiliğinden (nâfile olarak) kılasın..." buyurdu.[336]

Namaza Özenmenin Gerekliliği

Peygamberimiz Aleyhisselam bir gün[337] Mescid'de otururken,[338] çöl Arabı gibi[339] bir adam gelip,[340] Peygamberimiz Aleyhisselamın yakınında[341] iki rekat[342] namaz kıldı.[343] Namazı itinasız ve gevşek kıldı.[344]

---

333 Ahmed b. Hanbel, 2/117, Ebu Davud, 2/23, Tirmizî, Sünen, 2/296.

334 Mâlik, 1/175, Buhârî, Sahîh, 1/17, Müslim, 1/40-41, Ebu Davud, 1/106, Nesâî, 1/226-227, Beyhakî, Sünen, 1/361.

335 Ahmed b. Hanbel, 1/162.

336 Mâlik, 1/175, Buhârî, Sahîh, 1/17, Müslim, 1/40-41, Ebu Davud, 1/106, Nesâî, 1/226-227, Beyhakî, Sünen, 1/361.

337 Tirmizî, Sünen, 2/100-101.

338 Abdurrezzak, 2/370, Ahmed b. Hanbel, 4/340, Tirmizî, Sünen, 2/100.

339 Tirmizî, Sünen, 2/101.

340 Ahmed b. Hanbel, 4/340, Tirmizî, Sünen, 2/101.

341 Ahmed b. Hanbel, 4/340.

342 Abdurrezzak, 2/370.

343 Abdurrezzak, 2/370, Ahmed b. Hanbel, 4/340, Buhârî, Sahîh, 1/184, Ebu Davud, 1/226, İbn Mâce, 1/336.

344 Tirmizî, Sünen, 2/101.

Peygamberimiz Aleyhisselam onun gevşek kılışına bakıyordu.[345]

Adam Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına gelip selam verdi.

Peygamberimiz Aleyhisselam, onun selamına mukabele ettikten sonra,[346] adama:

"Dön de, yeni baştan kıl! Çünkü, sen (tam) namaz kılmış olmadın!" buyurdu.

Adam dönüp,[347] önceki kıldığı gibi tekrar namaz kıldı.[348]

Sonra, dönüp Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına gelerek,[349] tekrar selam verdi.

Peygamberimiz Aleyhisselam, onun selamına mukabele etti[350] ve:

"Dön de namazını yeni baştan kıl! Çünkü, sen (tam) namaz kılmış olmadın!" buyurdu.[351]

Adam tekrar döndü. Namaz kıldı, gelip selam verdi.

Peygamberimiz Aleyhisselam, selamına mukabeleden sonra, ona:

"Dön de, namazını yeni baştan kıl! Çünkü, sen (tam) namaz kılmış olmadın!" buyurdu.

Bu, üç kez tekrarlandı.[352]

Namazı hafife alanın, namaza özenmeyenin namaz kılmış olmayacağı, Mescid'deki insanları da korkuttu. Bu, onlara da ağır geldi.[353]

Bunun üzerine, adam:

"Ey Allah'ın Resûlü! Babam, anam sana feda olsun!

Sana Kitabı indiren,[354] seni hak dinle peygamber gönderen Allah'a yemin ederim ki; ben bunun daha iyisini bilmiyorum![355]

---

345 Abdurrezzak, 2/370.

346 Abdurrezzak, 2/370, Buhârî, Sahîh, 1/184, 192, Ebu Davud, 1/226, Tirmizî, Sünen, 2/101, İbn Mâce, 1/336, Nesâî, 2/124.

347 Abdurrezzak, 2/370, Ahmed b. Hanbel, 4/340, Buhârî, Sahîh, 1/184, Ebu Davud, 1/226, Tirmizî, Sünen, 2/101, İbn Mâce, 1/336, Nesâî, 2/124.

348 Ahmed b. Hanbel, 4/340, Buhârî, Sahîh, 1/184, Ebu Davud, 1/226, Nesâî, 2/124.

349 Abdurrezzak, 2/370, Ahmed b. Hanbel, 4/340, Buhârî, Sahîh, 1/184, Ebu Davud, 1/226, Tirmizî, Sünen, 2/101, İbn Mâce, 1/336, Nesâî, 2/124.

350 Abdurrezzak, 2/370, Buhârî, 1/184, Ebu Davud, 1/226, İbn Mâce, 1/336.

351 Abdurrezzak, 2/370, Ahmed b. Hanbel, 4/340, Buhârî, 1/184, Ebu Davud, 1/226, İbn Mâce, 1/336, Nesâî, 2/124.

352 Abdurrezzak, 2/370, Buhârî, Sahîh, 1/184, Ebu Davud, 1/226, Tirmizî, Sünen, 2/104, Nesâî, 2/124.

353 Tirmizî, Sünen, 2/105.

354 Abdurrezzak, 2/370.

355 Buhârî, Sahîh, 1/184, Ebu Davud, 1/226, Nesâî, 2/124.

Yâ Rasûlallâh![356] Nasıl yapacağımı,[357] namazın doğrusunun nasıl olduğunu[358] bana göster![359] Öğret![360]

Ben nihayet bir beşerim: Doğru da, yanlış da yapabilirim!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Peki![361] Namaz kılmak istediğin,[362] namaz kılmaya kalkacağın zaman,[363] Allah'ın sana emrettiği gibi,[364] güzelce tam abdest al![365]

Kıble'ye yönelip[366] 'Allahuekber!' diyerek tekbir al![367]

Ümmü'l-Kitâbı (Fâtiha'yı) oku![368]

Sonra, Kur'ân'dan, ezberinde olanı, sana kolay geleni,[369] istediğini,[370] Allah'ın okumanı dilediği kadar oku![371] Sonra, rükû et![372] Rükûa vardığında, avuçlarını diz kapaklarının üzerine koy! Sırtını kamburlaştırmayıp, dümdüz tut![373]

Uzuvların yatışıncaya kadar rükû halinde kal![374]

Rükûdan başını kaldırdığın zaman, kemikler mafsallarda yerleşince,[375] uzuvlar yatışıncaya kadar ayakta dimdik dur!

Secdeye gittiğinde, uzuvların yatışıncaya kadar secdede dur![376]

---

356 Ahmed b. Hanbel, 4/340, İbn Mâce, 1/336.
357 Ahmed b. Hanbel, 4/340.
358 Tirmizî, Sünen, 2/102.
359 Abdurrezzak, 2/370.
360 Abdurrezzak, 2/370, Ahmed b. Hanbel, 4/340, Buhârî, Sahîh, 1/184, Ebu Davud, 1/226, Tirmizî, Sünen, 2/104, İbn Mâce, 1/336.
361 Tirmizî, Sünen, 2/102.
362 Abdurrezzak, 2/370, Ahmed b. Hanbel, 4/340.
363 Buhârî, Sahîh, 1/184, Ebu Davud, 1/227.
364 Mâide: 6, Tirmizî, Sünen, 2/102.
365 Abdurrezzak, 2/370, Ahmed b. Hanbel, 4/340, Buhârî, Sahîh, 7/226, Ebu Davud, 1/226, Tirmizî, Sünen, 2/102, İbn Mâce, Sünen, 1/336.
366 Abdurrezzak, 2/370, Ahmed b. Hanbel, 4/340, Buhârî, Sahîh, 7/132, Ebu Davud, 1/227, İbn Mâce, 1/336.
367 Abdurrezzak, 2/370, Ahmed b. Hanbel, 4/340, Buhârî, Sahîh, 1/184, Ebu Davud, 1/226, Tirmizî, Sünen, 2/104, İbn Mâce, 1/336, Nesâî, 2/124.
368 Ahmed b. Hanbel, 4/340, Ebu Davud, 1/227.
369 Buhârî, Sahîh, 1/184, Ebu Davud, 1/226, Tirmizî, Sünen, 2/104, İbn Mâce, 1/336, Nesâî, 2/124.
370 Ahmed b. Hanbel, 4/340.
371 Ebu Davud, 1/227.
372 Abdurrezzak, 2/370, Buhârî, Sahîh, 1/184, Ebu Davud, 1/226, Tirmizî, Sünen, 2/104, İbn Mâce, 1/336, Nesâî, 2/124.
373 Ahmed b. Hanbel, 4/340, Ebu Davud, 1/227.
374 Abdurrezzak, 2/370, Ahmed b. Hanbel, 4/340, Buhârî, Sahîh, 1/184, Ebu Davud, 1/226, Tirmizî, Sünen, 2/104, İbn Mâce, 1/336, Nesâî, 2/124.
375 Ahmed b. Hanbel, 4/340.
376 Abdurrezzak, 2/370, Ahmed b. Hanbel, 4/340, Buhârî, Sahîh, 1/184, Ebu Davud, 1/226, Tirmizî, Sünen, 2/104, İbn Mâce, 1/336-337, Nesâî, 2/124.

Secdeden başını kaldırıp,[377] uzuvların yatışıncaya kadar[378] sol uyluğunun üzerine otur!

Bunu her rekat ve secdede,[379] namazının bütün rekatlarında yap![380]

Bunları tam yaptığın zaman, namazını tamamlamış; bunlardan neyi eksiltirsen,[381] ancak namazından eksiltmiş olursun!" buyurdu.[382]

Kabul Olunan ve Olunmayan Namazın Durumu

Peygamberimiz Aleyhisselam, bir hadis-i şeriflerinde:

"Kim namazları vaktinde kılar ve onun abdestlerini tam ve güzelce alır, kıyamını, huşûunu, rükûunu ve secdelerini tam yaparsa, o namazlar ışık saçarak bembeyaz bir şekilde yükselirken:

'Sen beni koruduğun gibi, Allah da seni korusun!' diye dua eder.

Kim de namazı vaktinin dışında kılar, onun abdestini tam ve güzelce almaz, huşûunu, rükûunu ve secdelerini tam yapmazsa, onlar da simsiyah bir şekilde yükselirken:

'Sen nasıl özenmeyip beni yitirdinse, Allah da seni (senin amelini) yitirsin!' diyerek ilenir. Allah'ın dilediği yere varınca, paçavra gibi dürülüp, o kimsenin üzerine atılır!" buyurmuşlardır.[383]

Beş Vakit Namazı Özenerek Kılan ve Kılmayanların Durumu

Peygamberimiz Aleyhisselam, başka bir hadis-i şeriflerinde de:

"Beş vakit namazı Allah farz kıldı.

Her kim bu namazların abdestini tam alır, onları vaktinde kılar, rükû ve huzûlarını eksiksiz yaparsa, Allah'ın, onu bağışlayacağı hakkında va'di vardır.

Her kim de bunu yapmazsa, Allah'ın ona bir va'di yoktur. İsterse onu bağışlar, isterse azaba uğratır!" buyurmuşlardır.[384]

---

377 Ahmed b. Hanbel, 4/340, İbn Mâce, 1/337.

378 Abdurrezzak, 2/370, Buhârî, Sahîh, 1/184, Ebu Davud, 1/226, Tirmizî, Sünen, 2/104, İbn Mâce, 1/337, Nesâî, 2/124-125.

379 Ahmed b. Hanbel, 4/340.

380 Buhârî, Sahîh, 1/184-185, Ebu Davud, 1/226, Tirmizî, Sünen, 2/104. İbn Mâce, 1/337.

381 Abdurrezzak, 2/370, Ahmed b. Hanbel, 4/340.

382 Ahmed b. Hanbel, 4/340, Ebu Davud, 1/228.

383 Münzirî, 1/258, Heysemî, 2/122, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 7/316.

384 Ahmed b. Hanbel, 5/317, Ebu Davud, 1/115, Nesâî, 1/230, Beyhakî, Sünen, 3/366.

On Birinci Bölüm

BİRİNCİ AKABE BEY'ATI

BİRİNCİ AKABE BEY'ATI

Birinci Akabe Buluşma ve Bey'atı

Geçen (on birinci) yılda, Ensardan[1] altı kişi, Akabe'de Peygamberimiz Aleyhisselamla buluşup Müslüman olmuş ve gelecek yıl tekrar gelmek üzere Peygamberimiz Aleyhisselama söz vermişlerdi.

Bundan bir yıl sonra,[2] gelen yılda,[3] yani nübüvvetin on ikinci yılında,[4] hac mevsiminde, Ensardan, içlerinde bir yıl önce Müslüman olan altı kişiden beşinin de hâzır bulunduğu on iki kişilik bir topluluk, Birinci Akabe'de Peygamberimiz Aleyhisselamla[5] geceleyin buluştular.[6] Ashab-ı Kiramdan Ubâde b. Sâmit der ki:

"Ben Birinci Akabe Bey'atında bulunmuş olan kişilerden[7] ve kabile temsilcilerindenim.[8]

Biz, on iki kişi idik.[9]

Resûlullah Aleyhisselam, Akabe'de, geceleyin, çevresinde ashabından küçük bir topluluk bulunduğu halde, bize:

---

1 Ensar; yardımcılar demek olup, Ashabdan Enes b. Malik'e: "Senin görüşüne göre, siz öteden beri Ensar adıyla anılır mıydınız? Yoksa, bu adı size Allah mı verdi?" diye sorulduğu zaman, Enes b. Malik "Evet! Ensar adını bize Allah verdi!" demiştir (Buhârî, Sahîh, 4/221).

2 İbn Sa'd, 1/220.

3 İbn İshak, İbn Hişam, 2/73, Belâzurî, Ensâb, 1/239, Ebu Nuaym, Delâil, 1/299, Beyhakî, Delâil, 2/431, İbn Hazm, Cevâmi, s. 71, İbn Cevzî, 1/219, İbn Esîr, Kâmil, 2/96, İbn Kayyım, 2/56, İbn Seyyid, 1/156, Zehebî, Târîh, s. 291, İbn Kesîr, Bidâye, 3/150.

4 Diyarbekrî, 2/73, İbn Sa'd, 1/220, Belâzurî, Ensâb, 1/239, Taberî, Târîh, 2/235.

5 İbn İshak, İbn Hişam, 2/73.

6 İbn İshak, İbn Hişam, 2/73, Buhârî, Sahîh, 4/251, Beyhakî, Delâil, 2/431, İbn Cevzî, 1/218, Zehebî, Târîh, s. 291.

7 İbn İshak, İbn Hişam, 2/75, Ahmed b. Hanbel, 5/323.

8 Buhârî, Sahîh, 4/251, Müslim, 3/1334.

9 İbn İshak, İbn Hişam, 2/75, Ahmed b. Hanbel, 5/323.

'Geliniz! Allah'a hiçbir şeyi şerik koşmayacağınız,

Birşey çalmayacağınız,

Çocuklarınızı öldürmeyeceğiniz,

Ellerinizle ayaklarınız arasında iftira uydurmayacağınız,

Mârufta bana isyan ve itaatsizlik etmeyeceğiniz hakkında bana bey'at ediniz![10]

Ahdinize vefa ederseniz, Cenneti kazanırsınız![11]

İçinizden kim de haddi mûcib birşey yapar da kendisine had vurulursa, bu onun keffâreti olur.

Allah kimin suçunu örtbas ederse, onun işi de Allah'a kalır.

Allah dilerse onu azaba uğratır, dilerse yarlığar' buyurdu."[12]

"Resûlullah Aleyhisselam, kadınlardan aldığı gibi bizden bey'at aldı.[13]

Bu, savaş farz kılınmadan önce idi.[14]

'Hiçbir şeyi Allah'a şerik koşmayacağız!

Birşey çalmayacağız![15]

Çocuklarımızı öldürmeyeceğiz![16]

Allah'ın dokunulmaz kıldığı cana haksız yere kıymayacağız![17]

Ellerimizle ayaklarımız arasında iftira uydurmayacak,[18] birbirimize iftira atmayacağız![19]

Yağmacılık yapmayacağız![20]

Mârufta sana asi olmayacak, itaatsizlik etmeyeceğiz!' diye bey'atta bulunduk."[21]

Birinci Akabe Bey'atında Bulunanlar

1. Es'ad b. Zürâre,

---

10 Buhârî, Sahîh, 4/251.

11 İbn İshak, İbn Hişam, 2/75, Ahmed b. Hanbel, 5/323, İbn Sa'd, 1/220.

12 Buhârî, Sahîh, 4/251.

13 Müslim, 3/1333.

14 İbn İshak, İbn Hişam, 2/75, Ahmed b. Hanbel, 5/323, İbn Sa'd, 1/220.

15 İbn İshak, İbn Hişam, 2/75, İbn Sa'd, 1/220, Ahmed b. Hanbel, 5/323, Buhârî, Sahîh, 4/251, Müslim, 3/1333.

16 İbn İshak, İbn Hişam, 2/75-76, İbn Sa'd, 1/220, Ahmed b. Hanbel, 5/323, Müslim, 3/1333.

17 Buhârî, Sahîh, 4/251, Müslim, 3/1334.

18 İbn İshak, İbn Hişam, 2/75, İbn Sa'd, 1/220, Ahmed b. Hanbel, 5/323,

19 Müslim, 3/1333.

20 Buhârî, Sahîh, 4/251, Müslim, 3/1333.

21 İbn İshak, İbn Hişam, 2/75, İbn Sa'd, 1/220, Ahmed b. Hanbel, 5/323, Buhârî, Sahîh, 4/251, Müslim, 3/1334.

2. Avf b. Hâris,
3. Ukbe b. Âmir,
4. Kutbe b. Âmir,
5. Râfi' b. Malik,
6. Muaz b. Hâris,
7. Zekvan b. Abdi Kays,
8. Ubâde b. Sâmit,
9. Yezid b. Sa'lebe,
10. Abbas b. Ubâde,
11. Ebu'l-Heysem Malik b. Teyyihan,
12. Uveym b. Sâide.

Bunlar, bey'attan sonra Peygamberimiz Aleyhisselamın yanından ayrılıp Medine'ye döndüler.[22] Allah onlardan razı olsun!

Ukbe b. Vehb ile[23] Seleme b. Selâme'nin de, bu Birinci Akabe Bey'atına katılan Ensar arasında bulunduğu rivayet edilir.[24]

Mus'ab b. Umeyr'in Öğretmen Olarak Medine'ye Gönderilişi

Evs ve Hazrec kabilesi Müslümanlarının ileri gelenleri:[25]

"İçimizde İslâmiyet açıklandı ve yayılmaya başladı.[26] Halkı Allah'ın Kitabına davet edecek,[27] Kur'ân-ı Kerîm okuyacak[28] bir mukri' (Kur'ân-ı Kerîm okuyucu);[29] İslâm dinini anlatacak, İslâm sünnet ve şeriatlarını aramızda ikame edecek, namazlarımızda bize imamlık yapacak bir kimse[30] gönder!" diye, Peygamberimiz Aleyhisselama yazı yazdılar.[31] Böylece, kendilerine Kur'ân-ı Kerîmi öğretecek, İslâmiyeti anlatacak[32] bir sahabi göndermesini, Peygamberimiz Aleyhisselamdan istediler.[33]

---

22 İbn İshak, İbn Hişam, 2/73-76, İbn Sa'd, 1/220, Belâzurî, Ensâb, 1/239, Taberî, Târîh, 2/235, Beyhakî, Delâil, 2/431, İbn Hazm, Cevâmi, s. 71-72, İbn Cevzî, 1/217-218, İbn Esîr, Kâmil, 2/96, İbn Seyyid, 1/156-157, Zehebî, Târîh, s. 291, İbn Kesîr, Bidâye, 3/150, Diyarbekrî, 1/316.

23 İbn Sa'd, 3/545, İbn Abdilberr, 2/641, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/62.

24 İbn Sa'd, 3/439, İbn Abdilberr, 2/641, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/428, İbn Hacer, İsâbe, 2/95.

25 Belâzurî, Ensâb, 1/239, Kastallânî, Mevâhib, 1/77, Diyarbekrî, 1/317.

26 Beyhakî, Delâil, 2/437.

27 Yakubî, 2/38, Ebu Nuaym, Delâil, 1/307, Heysemî, 6/41, Halebî, 2/163.

28 İbn Sa'd, 1/220, Beyhakî, Delâil, 2/437, Kastallânî, Mevâhib, 1/77.

29 İbn Sa'd, 1/220.

30 Beyhakî, Delâil, 2/437, Halebî, 2/164.

31 İbn Sa'd, 1/220, Taberî, Târîh, 2/235.

32 Belâzurî, Ensâb, 1/239.

33 Belâzurî, Ensâb, 1/239, Yakubî, 2/38.

Bunun üzerine, Peygamberimiz Aleyhisselam Mus'ab b. Umeyr'i gönderip,[34] onlara Kur'ân okumasını, İslâmiyeti öğretmesini,[35] İslâm dinini anlatmasını[36] ona emretti.[37]

Mus'ab b. Umeyr Medine'de Es'ad b. Zürâre'nin evine indi.[38] Orada oturdu.[39]

Medineli Müslümanlara Kur'ân okur,[40] Kur'ân'ı,[41] İslâm şeriatını[42] öğretir,[43] İslâm fıkhını anlatırdı.[44]

Mus'ab b. Umeyr Medine'de "Mukri'" diye anılırdı.[45]

İmamlık yapar,[46] namaz kıldırırdı.[47]

Peygamberimiz Aleyhisselam Medine'ye hicret edip gelmeden önce, Musab b. Umeyr, Müslümanları Cuma için toplamak üzere yazı yazıp izin istemiş;[48] Peygamberimiz Aleyhisselam da bunu yapmasını, cevaben yazdığı yazısında, ona emretmişti.[49]

Bera' b. Âzib'e göre; Mus'ab b. Umeyr ile birlikte, İbn Ümmi Mektum da Medine'deki Müslümanlara Kur'ân-ı Kerîm okumak üzere Medine'ye gelmişti.[50]

---

34 İbn İshak, İbn Hişam, 2/76, İbn Sa'd, 1/220, Belâzurî, Ensâb, 1/239. Yakubî, 2/38, Taberî, Târih, 2/235, Beyhakî, Delâil, 2/437.

35 İbn İshak, İbn Hişam, 2/76, Taberî, Târîh, 2/235, İbn Esîr, Kâmil, 2/96, İbn Kesîr, Bidâye, 3/151.

36 İbn İshak, İbn Hişam, 2/76, Taberî, Târîh, 2/235, İbn Kesîr, Bidâye, 3/151.

37 İbn İshak, İbn Hişam, 2/76, Taberî, Târîh, 2/235, İbn Esîr, Kâmil, 2/96, İbn Kesîr, Bidâye, 3/151.

38 İbn Sa'd, 1/220, Yakubî, 2/38, Beyhakî, Delâil, 2/437, İbn Hazm, Cevâmi, s. 72, İbn Esîr, Kâmil, 2/97, İbn Seyyid, 1/158, Zehebî, Târîh, s. 293.

39 İbn İshak, İbn Hişam, 2/76, Beyhakî, Delâil, 2/437.

40 İbn Sa'd, 1/220, Beyhakî, Delâil, 2/437, İbn Cevzî, 1/218.

41 Belâzurî, Ensâb, 1/239, İbn Hazm, Cevâmi, s. 72, İbn Seyyid, 1/158.

42 İbn Hazm, Cevâmi, s. 72.

43 Belâzurî, Ensâb, 1/239, İbn Hazm, Cevâmi, s. 72, İbn Seyyid, 1/158.

44 İbn Cevzî, 1/218.

45 İbn İshak, İbn Hişam, 2/76, Taberî, Târîh, 2/235, Beyhakî, Delâil, 2/437, İbn Seyyid, 1/158, Zehebî, Târîh, s. 293, İbn Kesîr, Bidâye, 3/151, Halebî, 2/163.

46 Belâzurî, Ensâb, 1/239, İbn Hazm, Cevâmi, s. 72.

47 İbn İshak, İbn Hişam, 2/77, Beyhakî, Delâil, 2/437, Zehebî, Târîh, s. 293, İbn Kesîr, Bidâye, 3/151, Halebî, 2/163.

48 Diyarbekrî, 1/317.

49 İbn Seyyid, 1/158, İbn Kesîr, Bidâye, 3/151, Kastallânî, Mevâhib, 1/77.

50 Ahmed b. Hanbel, 4/284, Buhârî, Sahîh, 4/264, İbn Seyyid, 1/158, Halebî, 2/163.

Useyd b. Hudayr ile Sa'd b. Muaz'ın Müslüman Oluşu ve İslâmiyetin Medine'de Yayılışı

Useyd b. Hudayr,[51] Cahiliye ve İslâmiyet devrinde, babasından sonra kavminin seyyidi olup,[52] en akıllılarından ve görüş sahiplerindendi.[53]

Araplar içinde yazı yazmayı bilenler pek az bulunurken, o yazardı. İyi yüzme bilir ve iyi ok atardı.

Kendilerinde bu hasletler bulunanlara, Cahiliye devrinde "Kâmil" denirdi. Useyd b. Hudayr'da bunların hepsi toplanmış bulunuyordu.[54]

Es'ad b. Zürâre bir gün Mus'ab b. Umeyr'i yanına alarak Abduleşhel oğullarıyla Zafer oğullarının evlerine doğru götürdü.

Es'ad b. Zürâre, Sa'd b. Muaz'ın halasının oğlu idi.

Es'ad b. Zürâre ile Mus'ab b. Umeyr, Zafer oğullarının bostanlarından birisine girdiler. Oradaki, Mark diye anılan kuyunun başına oturdular.

Medinelilerden, Müslüman olan kimseler de, onların yanına toplandılar.

Sa'd b. Muaz ile Useyd b. Hudayr, o zaman, Abduleşhel oğulları kabilesinin seyyidleri, ulu kişileri olup, kavimlerinin dininde ve müşrik idiler.

Bunlar Es'ad b. Zürâre'nin Mus'ab b. Umeyr'i oraya getirdiğini ve başına bazı kimselerin toplandığını işitince, Sa'd b. Muaz, Useyd b. Hudayr'a:

"Sen işini iyi bilen ve kimsenin yardımına muhtaç olmayan bir adamsın!

Zayıflarımızın inançlarını bozmak için mahallemize gelmiş olan şu adamların yanına git de, kendilerini azarla ve mahallemize gelmekten men et!

Bilirsin ki; Es'ad b. Zürâre benim akrabam olmasaydı, bu işi kendim yapmaya yeterdim!

O halamın oğlu olduğu için, üzerine varmaya yol bulamadım!" dedi.

Bunun üzerine, Useyd b. Hudayr hemen kısa mızrağını alıp onlara doğru ilerledi.

Es'ad b. Zürâre, onu görünce, Mus'ab b. Umeyr'e:

"Şu yanına gelen, kavminin seyyidi, ulu kişisidir" dedi.

Mus'ab b. Umeyr:

---

51 İbn İshak, İbn Hişam, 2/87, İbn Abdilberr, 1/91, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/111.

52 İbn Sa'd, 3/604.

53 İbn Sa'd, 3/604, İbn Abdilberr, 1/93, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/112.

54 İbn Sa'd, 3/604.

"Otururbut, kendisiyle konuşurum!" dedi.

Useyd b. Hudayr, sövüp sayarak, gelip tepelerine dikildi ve:

"Sizi bize getiren nedir? Zayıflarımızın inançlarını mı bozacaksınız?[55]

Sen şu yabancı, kovulmuş adamı, zayıflarımızın inançlarını bâtıl ile bozmak ve onları ona davet etmek için mi getirdin?!

Senin bundan sonra çevremizde bir daha birşey yaptığını görmeyeyim![56]

Eğer hayatınız size gerekse, hemen yanımızdan ayrılın!" dedi.

Mus'ab b. Umeyr, ona:

"Biraz oturup, söyleyeceklerimi dinlesen; beğenirsen kabul etsen, beğenmezsen, hoşuna gitmezse, dinlemekten yüz çevirsen olmaz mı?" dedi.

Useyd b. Hudayr:

"Yerinde bir söz söyledin!" dedikten sonra, mızrağını yere saplayıp onlarla oturdu.

Mus'ab b. Umeyr İslâmiyet üzerine bir konuşma yaptı ve ona Kur'ân-ı Kerîm okudu.

Useyd b. Hudayr Mus'ab b. Umeyr'in sözlerini ve Kur'ân-ı Kerîm'i dinlediği zaman, Es'ad b. Zürâre ile Mus'ab b. Umeyr:

"Vallahi, o daha konuşmadan önce, kendisinin yüzünde İslâm'ın nurunun parladığını ve yumuşadığını anladık!" demişlerdir.

Useyd b. Hudayr, Kur'ân-ı Kerîm hakkında:

"Bu, ne kadar güzel, ne kadar yüce söz!

Siz bu dine girmek istediğiniz zaman ne yaparsınız?" dedi.

Es'ad b. Zürâre ile Mus'ab b. Umeyr:

"Gusledip temizlenirsin!

Altlı üstlü, elbiseni temizlersin!

Sonra, hak şehadetiyle şehadet getirirsin!

Sonra da namaz kılarsın!" dediler.

Useyd b. Hudayr kalkıp gusletti.

Elbiselerini temizledi.

Hak şehadetiyle şehadet getirdi.

Sonra da, iki rekat namaz kıldı ve:

---

55 İbn İshak, İbn Hişam, 2/77-78, Taberî, Târîh, 2/236, Beyhakî, Delâil, 2/438-439, İbn Esîr, Kâmil, 2/97, İbn Seyyid, 1/159-160, Zehebî, Târîh, s. 294, İbn Kesîr, Bidâye, 3/152, Halebî, 2/170.

56 Zehebî, Târîh, s. 294.

"Gerimde bir adam var ki, o size tâbi olursa, kavminden hiçbir kimse ona muhalefet etmez, ondan geri kalmaz. O, Sa'd b. Muaz'dır! Ben şimdi onu size gönderirim!" dedi.

Mızrağını alıp Sa'd b. Muaz'ın ve kavminin yanına döndü.

Onlar, bir araya toplanmış, oturuyorlardı.

Useyd b. Hudayr gelirken, Sa'd b. Muaz ona bakınca:

"Allah'a yemin ederim ki; Useyd, yanınızdan gidişinden başka bir yüzle geldi size!" dedi.

Useyd b. Hudayr toplantı yerinde durunca, Sa'd b. Muaz ona:

"Ne yaptın?" diye sordu.

Useyd b. Hudayr:

"O iki adamla konuştum.

Vallahi, ben onlarda bir sakınca görmedim. Bununla birlikte, kendilerini nehiy ve men ettim.

Onlar da, 'Biz senin istediğini yaparız!' dediler.

Bana haber verildiğine göre; Hârise oğulları, Es'ad b. Zürâre'yi, senin halanın oğlu olduğunu bildikleri halde, sana verdikleri sözü bozup hakaret için öldüreceklermiş!" dedi.

Sa'd b. Muaz, Hârise oğullarının adı anılınca, kızgın bir halde hemen kalkıp eline mızrağını aldı ve:

"Vallahi, sende beni tatmin edecek birşey göremedim!" dedikten sonra, Es'ad b. Zürâre ile Mus'ab b. Umeyr'e doğru ilerledi.

Es'ad b. Zürâre, Mus'ab. b. Umeyr'e:

"Ey Mus'ab! Vallahi, sana gerisindeki kavminin seyyidi, ulu kişisi geliyor ki, kendisi sana tâbi olursa, onlardan iki kişi bile sana muhalefet etmez!" dedi.

Sa'd b. Muaz, Es'ad b. Zürâre ile Mus'ab b. Umeyr'i sakin ve telaşsız görünce, Useyd b. Hudayr'ın sadece onların söyleyeceklerini kendisine dinletmek istediğini anladı.

Sövüp sayarak, üzerlerine dikildi. Es'ad b. Zürâre'ye:

"Ey Ebu Ümâme! Vallahi, seninle aramızda akrabalık olmasaydı, bu adamı benden kurtaramazdın!

Siz bizim hoşlanmadığımız şeyi evlerimizin içine mi sokacaksınız?[57]

---

57 İbn İshak, İbn Hişam, 2/78, Taberî, Târîh, 2/236, Beyhakî, Delâil, 2/439-440, İbn Esîr, Kâmil, 2/97, İbn Seyyid, 1/160, Zehebî, Târîh, s. 294-296, İbn Kesîr, Bidâye, 3/152-153, Halebî, 2/170-172.

Sen şu yabancı, kovulmuş adamı evlerimize, zayıflarımızın inançlarını bâtıl şeylerle bozmak ve onları ona davet etmek için mi getirdin?!

Sizin bundan sonra çevremizde bir daha birşey yaptığınızı görmeyeyim" diyerek çıkıştı.[58]

Mus'ab b. Umeyr, ona:

"Biraz oturup söyleyeceklerimi dinlesen; beğenirsen kabul etsen, beğenmezsen, hoşuna gitmezse, dinlemekten yüz çevirsen olmaz mı?" dedi.

Sa'd b. Muaz:

"Yerinde bir söz söyledin!" dedi ve mızrağını yere saplayıp oturunca, Mus'ab b. Umeyr ona İslâmiyeti anlattı ve Kur'ân-ı Kerîm okudu.[59] Mus'ab b. Umeyr, Sa'd, b. Muaz'a Zuhruf sûresinin baş tarafından (1-8) okumuştu.[60]

Bu, Sa'd b. Muaz'ın, Es'ad b. Zürâre ile Mus'ab b. Umeyr'in yanına, tehdit etmek üzere ikinci gelişi idi.[61]

Sa'd b. Muaz, Mus'ab b.Umeyr'in İslâmiyet hakkındaki sözlerini ve okuduğu Kur'ân-ı Kerîm'i dinlediği zaman, Es'ad b. Zürâre ile Mus'ab b. Umeyr:

"Vallahi, o daha konuşmadan önce, yüzünde İslâm'ın nurunun parladığını ve yumuşadığını anladık!" demişlerdir.

Sa'd b. Muaz, Kur'ân-ı Kerîm'i dinleyince:

"Ben şimdiye kadar hiç bilmediğim birşeyi dinledim!" dedi[62] ve:

"Siz bu dine girdiğiniz, Müslüman olduğunuz zaman ne yaparsınız?" diye sordu.

Es'ad b. Zürâre ile Mus'ab b. Umeyr:

"Gusleder, temizlenirsin!

Altlı üstlü, elbiseni temizlersin!

Sonra, hak şehadetiyle şehadet getirirsin!

Sonra da, iki rekat namaz kılarsın!" dediler.

Sa'd b. Muaz kalkıp gusletti.

Elbiselerini temizledi.

Hak şehadetiyle şehadet getirdi.

Sonra da, iki rekat namaz kıldı.

Mızrağını alıp, yanında Useyd b. Hudayr da bulunduğu halde, kavminin toplantı yerine doğru gitti.

---

58 Ebu Nuaym, Delâil, 1/307-308, Heysemî, 6/41.

59 İbn İshak, İbn Hişam, 2/78-79, Taberî, Târîh, 2/237, Beyhakî, Delâil, 2/439-440, İbn Esîr, Kâmil, 2/97, İbn Seyyid, 1/160, Zehebî, Târîh, s. 296-297, İbn Kesîr, Bidâye, 3/153, Halebî, 2/170-171.

60 Ebu Nuaym, Delâil, 1/307, Zehebî, Târîh, s. 295, İbn Kesîr, Bidâye, 3/153, Heysemî, 6/41.

61 Ebu Nuaym, Delâil, 1/307, Zehebî, Târîh, s. 294, Heysemî, 6/41.

62 Zehebî, Târîh, s. 295, Heysemî, 6/41.

Kavmi, onu gelirken görünce, birbirlerine:

"Vallahi, Sa'd yanınızdan gidişinden başka bir yüzle döndü size!" dediler.

Sa'd b. Muaz, onların yanına varıp durdu ve:

"Ey Abduleşhel oğulları! Benim, aranızdaki işimi, gidişimi nasıl bilirsiniz?" diye sordu.

Abduleşhel oğulları:

"Sen bizim seyyidimiz, ulu kişimiz ve görüşçe en üstünümüz, yönetici olarak da en uğurlumuzsun!" dediler.

Bunun üzerine, Sa'd b. Muaz:

"Siz Allah'a ve Resûlüne iman edinceye kadar, sizin erkek ve kadınlarınızla konuşmak bana haram olsun!" dedi.

Es'ad b. Zürâre ile Mus'ab b. Umeyr:

"Vallahi, akşama kadar, Abduleşhel oğulları mahallesinde, erkek kadın, Müslüman olmadık kimse kalmadı!" demişlerdir.[63]

Es'ad b. Zürâre ile Mus'ab b. Umeyr, Zafer oğullarının bostanındaki Mark kuyusunun başında Useyd b. Hudayr'ın ve Sa'd b. Muaz'ın Müslüman oluşundan sonra, oradan kalkıp Es'ad b. Zürâre'nin evine döndüler.

Mus'ab b. Umeyr, Es'ad b. Zürâre'nin yanında oturup, halkı İslâmiyete davete koyuldu.[64]

Sa'd b. Muaz, Müslüman olunca da, Mus'ab b. Umeyr ile Es'ad b. Zürâre'yi kendi evine götürüp İslâmiyeti yaymaya devam ettirdi.[65]

Ümeyye b. Zeyd, Hatma, Vâil ve Vâkıf oğulları ailelerinden başka, Ensar evlerinden, içinde erkek ve kadın Müslüman olmayan bir ev kalmadı.

Ebu Kays b. Eslet, bu dört ailenin şairi, seyyidi idi.

Onlar hep Ebu Kays'ın ağzına bakarlar, ona boyun eğerler, onu dinlerlerdi.

O da, onları İslâmiyetten geri durdurdu. Hendek savaşından[66] sonra, onlar da Müslüman oldular.[67]

---

63 İbn İshak, İbn Hişam, 2/79-80, Taberî, Târîh, 2/237, Ebu Nuaym, Delâil, 1/308, Beyhakî, Delâil, 2/440, İbn Esîr Kâmil, 2/93, İbn Seyyid, 1/160-161, Zehebî, Târîh, s. 297, İbn Kesîr, Bidâye, 3/153, Halebî, 2/171.

64 İbn İshak, İbn Hişam, 2/79-80, Taberî, Târîh, 2/237, Beyhakî, Delâil, 2/437-440, İbn Esîr, Kâmil, 2/93, İbn Seyyid, 1/160-161, Zehebî, Târîh, s. 294-295, İbn Kesîr, Bidâye, 3/153, Halebî, 2/171.

65 İbn Sa'd, 3/420-421.

66 İbn İshak, İbn Hişam, 2/80, Taberî, Târîh, 2/237, Beyhakî, Delâil, 2/440, İbn Hazm, Cevâmi, s. 73, İbn Esîr, Kâmil, 2/98, İbn Seyyid, 1/161, Zehebî, Târîh, s. 297, İbn Kesîr, Bidâye, 3/153, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 12, Halebî, 2/171.

67 İbn Hazm, Cevâmi, s. 73, İbn Seyyid, 1/161, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 12.

Ebu Seleme'nin Medine'ye Hicreti

Ashab-ı Kiram'dan Ebu Seleme Abdullah b. Abdulesed, hicret ettiği Habeş ülkesinden Mekke'ye dönmüş bulunuyordu.

Akabe Bey'atından bir yıl önce, Kureyş müşriklerinin kendisine işkenceye başladıkları sırada, Medinelilerin Müslüman olduklarını işitince, zevcesi Hz. Ümmü Seleme ile oğlu Seleme'yi deveye bindirerek, Medine'ye hicret etmek üzere yola çıktı.

Fakat, Mugîre b. Abdullah oğulları onu görüp önüne dikildiler ve:

"Haydi, sen şu kendin hakkında bize galebe çaldın!

Fakat, bu zevceni de beldelerde gezdirip durmanda seni serbest bırakacağımızı mı sanıyorsun?" diyerek, Ebu Seleme'nin elinden devenin yularını çekip aldılar.

Ebu Seleme'nin kavmi olan Abdulesed oğulları kızdılar ve:

"Hayır! Vallahi, siz adamımızdan zevcesini çekip alınca, biz de oğlumuzu onun yanında bırakmayız!" dediler. Seleme'yi aralarında çekiştirdiler durdular, nihayet onu alıp götürdüler.

Mugîre oğulları ise, Hz. Ümmü Seleme'yi yanlarında tuttular, bırakmadılar.

Ebu Seleme Medine'ye yalnız başına hicret edip gitti.

Mugîre oğulları, böylece, Hz. Ümmü Seleme'nin kocası ve oğlu ile arasını ayırdılar.

O da, her sabah çıkar, vadide oturur, akşama kadar ağlardı.

Bu hal bir yıl veya bir yıl kadar sürdü.[68]

Amr b. Cemûh'un Müslüman Oluşu

Amr b. Cemûh; Selime oğullarının seyyidlerinden ve eşrafındandı. Kendisinin evinde, ağaç kütüğünden yapılmış, Menât diye anılan bir putu vardı.

Medine eşrafının yaptıkları gibi, o da, bu putu ilah edinmişti. Ona tapar ve tazimde bulunurdu.[69]

Mus'ab b. Umeyr Kur'ân öğretmek için Medine'ye geldiği zaman, Amr b. Cemûh, ona ve arkadaşlarına adam gönderip:

---

68 İbn İshak, İbn Hişam, 2/112, Belâzurî, Ensâb, 1/258, İbn Hazm, Cevâmi, s. 86, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/341, Zehebî, Târîh, s. 312, İbn Kesîr, Bidâye, 3/169, Halebî, 2/182.

69 İbn İshak, İbn Hişam, 2/95, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/207, İbn Hacer, İsâbe, 2/529.

"Siz bize ne için geldiniz?" diye sordu.

Onlar da:

"İstersen, sana gelip Kur'ân dinletelim" dediler.

Amr b. Cemûh:

"Olur!" dedi.

Mus'ab b. Umeyr ona Yûsuf sûresinin baş tarafından (1-8. âyetleri) okudu. Amr b. Cemûh:

"Kavmimizle, bir görüşmemiz lâzım!" dedi.

Mus'ab b. Umeyr ile arkadaşları onun yanından ayrıldılar.

Amr b. Cemûh putunun yanına girdi ve:

"Sen de bilirsin ki, vallahi, bu kavim senden başkasına bağlanmamı istiyor! Sende buna karşı bir güç, kudret yok mu?" dedi.[70]

Amr b. Cemûh'un oğlu Muaz ile Muaz b. Cebel ve Selime oğullarının Müslüman olan gençlerinden bazıları, geceleyin, Amr b. Cemûh'un putunu bulunduğu yerden alıp Selime oğullarının çöplük çukurlarından, içinde insan pisliği de bulunan bir çukura attılar.

Amr b. Cemûh, sabahleyin:

"Yazıklar olsun size! Bu gece ilahlarımıza kim sataştı?!" dedi. Onu aramaya gitti, buldu, yıkayıp temizledikten, güzel koku sürdükten sonra;

"Vallahi, bunu sana yapanı bir bilseydim, onu rezil ederdim!" dedi. Amr b. Cemûh akşamleyin uyuduğu zaman, putuna aynı şeyi tekrar yaptılar. O da, sabahleyin gidip putunu aynı çukurun içinde buldu, yıkadı, temizledi, ona koku sürdü.

Puta geceleri aynı şey birkaç kere daha yapıldıktan ve Amr b. Cemûh da bulup yıkadıktan ve güzel koku sürdükten sonra,[71] kılıcını onun boynuna astı[72] ve:

"Ben, vallahi, gördüğüm şeyi sana yapanı bilmiyorum. Eğer sende bir hayır varsa, artık kendini kendin koru, savun! İşte, kılıç da yanında!" dedi.[73] Dışarı çıktı.

Ev halkı, kalkıp kılıcı putun boynundan aldılar.

Amr b. Cemûh, eve dönüp kılıcın putun üzerinden alınmış olduğunu görünce:

---

70 Zehebî, Siyer, 1/182.

71 Zehebî, Siyer, 1/182.

72 İbn İshak, İbn Hişam, 2/95, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/207, Zehebî, Siyer, 1/182, İbn Hacer, İsâbe, 2/529.

73 İbn İshak, İbn Hişam, 2/95-96, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/207, İbn Hacer, İsâbe, 2/529.

"Ey Menât! Kılıç nerede?! Ben gidip servetimi Menât'a harcanmak üzere vasiyet ve vakfedeceğim!" dedi, gitti.[74]

O gidedursun, put da bir köpek ölüsü ile bağlanarak Selime oğullarının, içinde insan pisliği bulunan kuyularından bir kuyuya atıldı.[75]

Amr b. Cemûh, evine dönünce, ev halkına:

"Nasılsınız?" diye sordu.

Onlar da:

"Ey efendimiz! Biz hayırlı yoldayız! Allah evimizden pisliği giderdi!" dediler.

Amr b. Cemûh:

"Vallahi, sanıyorum ki, siz bana karşı Menât'a bir kötülük yaptınız" dedi.

"Evet! Orası da öyle! Bak! İşte, o, şu kuyudadır!" dediler.[76]

Amr b. Cemûh, gidip putunu kuyunun içinde bir köpek ölüsüyle bağlanarak baş aşağı atılmış bir halde görünce, uyandı!

Kavminden, Müslüman olan bazı zâtlarla konuştu.

Allah'ın rahmetiyle Müslüman olup Allah'tan gelen bilgilerle bilinçlendiği zaman, kendisini içinde bulunduğu körlük ve sapkınlıktan Peygamberimiz Aleyhisselamın sayesinde kurtaran Yüce Allah'a şükretti.[77]

Kavmine de haber saldı.

Yanına geldikleri zaman, onlara:

"Siz benim bulunduğum şey üzerinde bulunur değil misiniz?" diye sordu.

"Evet! Bulunuruz! Sen bizim seyyidimiz, ulu kişimizsin!" dediler.

Amr b. Cemûh:

"Sizi şahit tutarım ki,[78] ben artık Muhammed'e indirilmiş olanlara iman etmiş bulunuyorum!" dedi ve bunu dört beyitlik bir şiirinde dile getirdi.[79]

Yüce Allah ondan razı olsun!

---

74 Zehebî, Siyer, 1/182.

75 İbn İshak, İbn Hişam, 2/95-96, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/207, İbn Hacer, İsâbe, 2/529.

76 Zehebî, Siyer, 1/182-183.

77 İbn İshak, İbn Hişam, 2/96, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/207, İbn Hacer, İsâbe, 2/529.

78 Zehebî, Siyer, 1/183.

79 İbn İshak, İbn Hişam, 2/96, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/207, Zehebî, Siyer, 1/183, İbn Hacer, İsâbe, 2/529.

On İkinci Bölüm

İKİNCİ AKABE BEY'ATI

İKİNCİ AKABE BEY'ATI

İkinci Akabe Buluşma ve Bey'atı

Ensardan Cabir b. Abdullah der ki:

"Resûlullah Aleyhisselam hac mevsimlerinde halkın Ukâz, Mecenne ve Mina'daki konak yerlerine varıp:

'Rabbimin elçilik vazifesini yerine getirinceye kadar beni barındıracak kim var? Bana yardım edecek kim var ki, kendisine Cennet verilsin?' diye seslenirdi.[1]

Fakat, ne barındıracak, ne de yardım edecek bir kimse bulunmazdı. Yemen'den veya Mudarlardan bir kimse panayırlara gelmek için yola çıkacağı zaman, kavmi veya akrabası,[2] onun yanına varıp:

'Sakın hâ! Kureyşîlerin genci seni dininden döndürmesin!' derlerdi.

Resûlullah Aleyhisselam aralarından geçerken de, onlar Resûlullah Aleyhisselamı birbirlerine parmaklarıyla işaret ederlerdi.

Nihayet, Yüce Allah bizi Yesrib (Medine)'den ona gönderdi de, biz iman ettik ve kendisini barındırdık.

Bizden biri, gidip Ona iman ederdi, O da ona Kur'ân okurdu.

Evine döndüğü zaman, bütün ev halkı da, Ona uyarak Müslüman olurlardı.

Ensar evlerinden, içinde Müslümanlardan bir topluluk bulunmayan ve İslâmiyeti açıklamayan bir ev kalmadı.

Sonra da, Medineli Müslümanların hepsi, biraraya gelerek konuştular, konuştuk:

---

1 Ahmed b. Hanbel, 3/322, Beyhakî, Delâil, 2/442, Zehebî, Târîh, s. 297-298, İbn Kesîr, Bidâye, 3/159.

2 Beyhakî, Delâil, 2/442, Zehebî, Târîh, s. 298, İbn Kesîr, Bidâye, 3/159.

'Resûlullah Aleyhisselamı daha ne zamana kadar Mekke dağlarında, kovulur, korkutulur ve korkar bir halde bırakacağız?!' dedik.

Bunun üzerine, hac mevsiminde, bizden yetmiş kişi, onun yanına vardı."[3]

Yüce Allah, Ensara kerem ve ihsanda, Peygamberine de yardımda bulunmayı; İslâmiyeti ve Müslümanları aziz, müşrikliği ve müşrikleri zelil kılmayı dilediği zaman,[4] nübüvvetin on üçüncü yılında,[5] hac mevsiminde,[6] Peygamberimiz Aleyhisselamın Medine'ye hicretinden üç ay veya üç aya yakın bir süre önce, Zilkade ayında,[7] Mus'ab b. Umeyr,[8] yanında kırkı Ensarın yaşlılarından ve eşrafından, otuzu da gençlerinden olarak üzere, yetmiş[9] veya yetmişten bir veya iki erkek fazla,[10] ya da yetmiş üç erkek ve iki kadın Müslümanla -Medinelilerin müşrik hacıları da yanlarında bulunduğu halde-[11] beş yüz kişilik bir kafile ile Mekke'ye gelmişti.[12]

Berâ' b. Ma'rur ile Ka'b b. Malik'in Peygamberimizle Görüşmeleri

Ka'b b. Malik der ki:

"Kavmimizin müşrik olan hacılarıyla birlikte, Medine'den yola çıktık. Seyyidimiz ve büyüğümüz, seferlerde yöneticimiz Berâ' b. Ma'rur da, yanımızda idi.[13]

Zâhire'l-Beydâ'da bulunduğumuz sırada,[14] Berâ' b. Ma'rur, bize:

'Ey şu cemaat! Ben bir görüşe varmış bulunuyorum!

Vallahi, onun üzerinde bana muvafakat eder misiniz, yoksa etmez misiniz, bilmiyorum' dedi.

---

3 Ahmed b. Hanbel, 3/322, Hâkîm, 2/624-625, Beyhakî, Delâil, 2/442, Zehebî, Târîh, s. 298, İbn Kesîr, Bidâye, 3/159, Heysemî, 6/46.

4 İbn İshak, İbn Hişam, 2/81, Taberî, Târîh, 2/237.

5 İbn Cevzî, 1/224, Diyarbekrî, 1/317.

6 İbn İshak, İbn Hişam, 2/81, İbn Sa'd, 1/220.

7 Hâkîm, 2/625.

8 İbn İshak, İbn Hişam, 2/81, İbn Sa'd, 1/220, Taberî, Târîh, 2/237.

9 Ebu Nuaym, Delâil, 1/308, Zehebî, Târîh, s. 300.

10 İbn Sa'd, 1/221.

11 İbn İshak, İbn Hişam, 2/81, 84, 97.

12 İbn Sa'd, 1/221.

13 İbn İshak, İbn Hişam, 2/81, Ahmed b. Hanbel, 3/460-461, Taberî, Târîh, 2/237, Beyhakî, Delâil, 2/444, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/207, İbn Seyyid, 1/161-162, Zehebî, Târîh, s. 300, İbn Kesîr, Bidâye, 3/158, Heysemî, 6/42.

14 Beyhakî, Delâil, 2/444, Zehebî, Târîh, s. 300.

Kendisine:

'Nedir bu görüş?' diye sorduk.

'Ben şu görüşe vardım ki, şu Beyt'i (Kâbe'yi) arkama almayayım! Namazı ona doğru kılayım!' dedi.

Biz de:

'Vallahi, Peygamberimiz Aleyhisselamdan bize erişen, ancak namazın Şam'a doğru yönelinerek kılınmasıdır. Biz ona aykırı davranmak istemeyiz' dedik.

Berâ' ise:

'Ben, muhakkak namazımı Kâbe'ye doğru kılacağım!' dedi.

Ona:

'Fakat biz böyle yapmayız!' dedik.

Namaz vakti olunca, biz namazlarımızı Şam'a doğru yönelerek kıldık.

O da, namazını Kâbe'ye doğru yönelerek kıldı.

Biz onu yaptığı şeyden dolayı ayıplamakta ve kınamakta idik. O ise, bizim Kıblemize yönelmekten kaçınmakta, ancak Kâbe'ye doğru namaz kılmakta idi.

Nihayet Mekke'ye geldik. Mekke'ye gelince, Berâ' b. Ma'rur, bana:

'Ey kardeşimin oğlu! Bizi Resûlullah Aleyhisselama götür!

Şu yolculuğum sırasında yaptığım şeyi ona soralım:

Benim yapmış olduğum ve sizin ise muhalefet ettiğinizi gördüğüm şey hakkında, vallahi, içime şüphe düştü!' dedi.

Birlikte gittik. Resûlullah Aleyhisselamı sorduk.

Kendisini bundan önce görmemiştik, tanımıyorduk.[15]

Ebtah'da,[16] Mekkelilerden bir adama rastladık. Resûlullahı ondan sorduk. Adam bize:

'Onu tanıyor musunuz?' diye sordu.

Biz:

'Hayır! Tanımıyoruz!' dedik.

Adam:

'Onun amcası Abbas b. Abdulmuttalib'i tanıyor musunuz?' diye sordu.

---

15 İbn İshak, İbn Hişam, 2/81-82, Ahmed b. Hanbel, 3/461, Taberî, Târîh, 2/237, Beyhakî, Delâil, 2/444, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/207, İbn Seyyid, 1/162, Zehebî, Târîh, s. 300, İbn Kesîr, Bidâye, 3/158, Heysemî, 6/42-43.

16 Beyhakî, Delâil, 2/444, Zehebî, Târîh, s. 300.

'Evet! Tanıyoruz!' dedik.

Çünkü, biz Abbas'ı tanıyorduk. Kendisi, tüccar olarak yanımıza gelip gitmekten geri kalmazdı.

Adam:

'Mescid-i Haram'a girin! Aradığınız o zât, şimdi orada Abbas ile birlikte oturuyor!' dedi.

Mescid-i Haram'a girdik.

Abbas oturuyor, Resûlullah Aleyhisselam da onun yanında oturuyordu.

Selam verdikten sonra, biz de yanlarına oturduk.

Resûlullah Aleyhisselam, Abbas'a:

'Ey Ebe'l-Fadl! Sen bu zâtları tanıyor musun?' diye sordu.

Abbas:

'Evet, tanıyorum: Şu, kavminin seyyidi, ulu kişisi Berâ' b. Ma'rur'dur! Şu da, Ka'b b. Malik'tir!' dedi.

Vallahi, Resûlullah Aleyhisselamın:

'Şair olan mı?' dediğini, hâlâ unutmamışımdır.

Abbas:

'Evet!' dedi.

Berâ' b. Ma'rur, Resûlullah Aleyhisselama:

'Ey Allah'ın Peygamberi! Ben bu yolculuğa çıktım. Allah beni İslâmiyete hidayet etti.

Ben şu Beyt'i, Kâbe'yi arkama almamayı uygun görüp ona doğru namaz kıldım. Arkadaşlarım ise, bu hususta bana muhalefet ettiler. Benim de bundan içime şüphe düştü.

Yâ Rasûlallah! Sen bunu nasıl görürsün? Buna ne buyurursun?' dedi.

Resûlullah Aleyhisselam:

'Sen bir Kıble üzerinde bulunuyordun. Onda sabır ve sebat etsen olurdu' buyurdu.

Bunun üzerine, Berâ' b. Ma'rur, Resûlullah Aleyhisselamın Kıblesine döndü. Bizimle birlikte, Şam'a doğru namaz kıldı."[17]

---

17 İbn İshak, İbn Hişam, 2/82-83, Ahmed b. Hanbel, 3/461, Taberî, Târîh, 2/237-238, Beyhakî, Delâil, 2/444-445, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/207, İbn Seyyid, 1/162, Zehebî, Târîh, s. 301-302, İbn Kesîr, Bidâye, 3/158, Heysemî, 6/42-43.

Uveym b. Sâide, Sa'd b. Hayseme ve Arkadaşlarının Teklifleri

Ensardan Uveym b. Sâide, Sa'd b. Hayseme ve daha başkaları,[18] Mekke'ye gelince, Peygamberimiz Aleyhisselamın nerede bulunduğunu sordular.

"O, şimdi, amcası Abbas'ın yanındadır!" denildi.

Peygamberimiz Aleyhisselamın yanına varıp selam verdiler ve:

"Yâ Rasûlallah! Biz servet, silah ve hayvan bakımından çok hazırlıklıyız.

Senin üzerinde söz birliği yapılmış bulunmaktadır.

Bizim yanımızda sana yardım var!

Senin için canları verme var!

Kendilerimizi nelerden korur ve savunursak, seni de onlardan koruma ve savunma var!

Seninle ne zaman buluşalım?" dediler.

Hz. Abbas:

"Sizinle hacca gelen kavminizden, görüşünüze ve kararınıza muhalefet edecek olanlar varsa, hacılar dağılıp gidinceye kadar, onlardan kendilerinizi ve işinizi gizli tutunuz!" dedi.[19]

Peygamberimiz Aleyhisselam, onlarla[20] Mina'da,[21] Teşrik günlerinin ortasında,[22] Akabe'nin dibinde[23] buluşmaya söz verdi.

Uyuyanı uyandırmamalarını, bulunmayanı beklememelerini de, kendilerine emretti.

Buluşma Yerinde Gizlice Toplanış

Ka'b b. Malik der ki:

"...Sonra, hacca çıktık.

Resulullah Aleyhisselamla, Teşrik günlerinin ortasında Akabe'de buluşmak üzere vaadleştik.

---

18 Belâzurî, Ensâb, 1/253-254.

19 İbn Sa'd, 1/221, Belâzurî, Ensâb, 1/254.

20 İbn Sa'd, 1/221.

21 İbn İshak, İbn Hişam, 2/83, İbn Sa'd, 1/221, Ahmed b. Hanbel, 3/461, Taberî, Târîh, 2/238, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/207, İbn Seyyid, 1/162, Zehebî, Târîh, s. 302, İbn Kesîr, Bidâye, 3/158, Heysemî, 6/43, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 12.

22 İbn Sa'd, 1/221.

23 İbn Sa'd, 1/221, Belâzurî, Ensâb, 1/254.

Bu, benim kardeşimin oğludur ve bana insanların en sevgilisidir!

Eğer siz Onu tasdik ve kendisinin Allah'tan getirdiklerine iman ediyor, Onu alıp yanınıza götürmek istiyorsanız; yardımsız bırakmayacağınıza, aldatmayacağınıza dair, sizden kesin bir söz almak istiyorum!

Çünkü, sizin komşularınız Yahudilerdir. Yahudiler ise buna düşmandırlar.

Onların tuzak kurmayacaklarından emin değilim.[27]

Eğer siz; sizi tek yaydan ok yağmuruna tutacak olan Arap kabilelerinin de düşmanlıklarına göğüs gerebilecek kadar savaş gücüne malikseniz, aranızda iyice görüşüp konuşarak kararlaştırınız da, sonradan tefrikaya düşmeyiniz![28]

Biz Onu kavmimizden koruyagelmişizdir.

O kendi kavminin içinde bulunmakta ve korunmaktadır.

Fakat, buradan ayrılmak, ancak size katılmak arzusundadır.

Eğer siz kendisine vaadle davette bulunduğunuz yardım, barındırma ve muhaliflerinden koruma gibi şeyleri yerine getireceğinize kani iseniz, ne âlâ!

Şayet, yanınıza vardıktan sonra, korkup yardım edemeyecek, kendisini muhaliflerinin eline bırakacak iseniz, şimdiden bırakınız!

O, kendi kavminin içinde ve beldesinde şerefiyle bulunmakta ve korunmakta devam etsin![29] Sizin konuşma yapacak olanınız konuşsun!

Fakat, konuşmasını uzatmasın![30]

Çünkü, üzerimizde, müşriklerden gözcüler, casuslar vardır![31]

Buradan konak yerlerinize dağıldığınız zaman da[32] işinizi gizli tutunuz!' dedi."[33]

Es'ad b. Zürâre'nin Konuşması

Hz. Abbas'ın, konuşmasında Es'ad b. Zürâre'ye ve arkadaşlarına söz dokundurması, Es'ad b. Zürâre'nin ağırına gitti. Peygamberimiz Aleyhisselama:

---

27 Ebu Nuaym, Delâil, 1/302.

28 İbn Sa'd, 1/222.

29 İbn İshak, İbn Hişam, 2/84, Taberî, Târîh, 2/238, Beyhakî, Delâil, 2/446, İbn Seyyid, 1/162, Zehebî, Târîh, s. 302, İbn Kesîr, Bidâye, 3/160.

30 İbn Sa'd, 4/9, Beyhakî, Delâil, 2/450, Heysemî, 6/48.

31 İbn Sa'd, 1/222, Belâzurî, Ensâb, 1/254, Beyhakî, Delâil, 2/450, Heysemî, 6/48.

32 İbn Sa'd, 4/8.

33 İbn Sa'd, 4/8, Belâzurî, Ensâb, 1/254.

Hac ibadetini yerine getirip boşaldığımız ve Resûlullah Aleyhisselamla buluşmayı vaadleştiğimiz gece, seyyidlerimizden bir seyyid, şeriflerimizden bir şerif olan Ebu Cabir Abdullah b. Amr b. Haram yanımızda idi.

Kendisini yanımızda tutup, bırakmadık.

Halbuki, kavmimizin, yanımızda bulunan ve müşrik olan kimselerinden işimizi gizli tutuyorduk.

Fakat, Abdullah b. Amr b. Haram'la konuştuk. Ona:

'Yâ Ebâ Câbir! Sen bizim seyyidlerimizden bir seyyid, şeriflerimizden bir şerifsin!

Biz seni içinde bulunduğun şirk yüzünden Cehennemin odunu olmandan uzaklaştırmak istiyoruz!' dedik ve kendisini İslâmiyete davet ettik.

Resûlullah Aleyhisselamın Akabe'de bizimle buluşmak üzere vaadleştiğini de haber verdik.

Abdullah b. Amr b. Haram hemen Müslüman oldu ve Akabe'de kabilesinin temsilcisi olarak bizimle birlikte bulundu.

O gece, ağırlıklarımızın yanında, kavmimizle birlikte uyuduk.

Gecenin üçte biri geçince; Resûlullah Aleyhisselamla buluşmaya vaadleşilen yerde bulunmak üzere, bağırtlak kuşunun ayrılışı gibi, ağırlıklarımızın yanından gizlice sıyrılıp, Akabe yanındaki Şı'b'da toplandık.

Biz yetmiş üç erkek idik.

Yanımızda, kadınlarımızdan iki kadın da bulunuyordu ki, birisi Mazin b. Neccar oğulları kadınlarından Ümmü Umâre Nesîbe binti Ka'b, öbürü de Selime oğulları kadınlarından Ümmü Meni' Esma binti Amr idi.

Şı'b'da toplanıp, Resûlullah Aleyhisselamı beklemeye başladık.

Nihayet, Resûlullah Aleyhisselam geldi.

Kendisinin yanında da, amcası Abbas b. Abdulmuttalib bulunuyordu.

Kendisi, o zaman, kavminin dininde idi.[24]

Ancak, yeğeninin işinde hazır bulunmayı ve onun işini sağlama bağlamayı arzu ediyordu.

Oturulunca, ilk konuşan da, Abbas b. Abdulmuttalib oldu ve:

'Ey Hazrec cemaati![25]

Siz de bilirsiniz ki; Muhammed bizdendir.[26]

---

24 Hz. Abbas, İslâmiyet'e hizmet için, Müslümanlığını müşriklerden gizlemekte idi. Onun Müslüman oluşuyla ilgili bahse bakınız.

25 Araplar, Ensar kabilelerini Hazrec diye anarlardı.

26 İbn İshak, İbn Hişam, 2/83-84, Ahmed b. Hanbel, 3/461, Taberî, Târîh, 2/238, Beyhakî, Delâil, 2/446, İbn Seyyid, 1/162, Zehebî, Târîh, s. 302, İbn Kesîr, Bidâye, 3/160, Heysemî, 6/44.

"Yâ Rasûlallah! Bize izin ver de, canını sıkmaksızın ve senin hoşlanmayacağın birşeyle itiraz etmiş olmaksızın, sadece sana icabetimizi ve imanımızı doğrulamak üzere, ona cevap verelim" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Suçlayıcı olmaksızın, ona cevap veriniz!" buyurdu.

Bunun üzerine, Es'ad b. Zürâre, Peygamberimiz Aleyhisselama dönerek:

"Yâ Rasûlallah! Her davetin, yumuşak veya sert, bir yolu ve usûlü vardır.

Bugün senin yaptığın davet, insanların yüzünü ekşitecek, kendilerine ağır gelecek bir davettir:

Sen bizi öteden beri üzerinde bulunduğumuz dinimizi bırakmaya ve kendi dinine tâbi olmaya davet ettin ki, bu çok zor ve ağır birşey olduğu halde, biz senin bu teklifini kabul ettik!

Sen bizi, insanlarla aramızdaki yakın, uzak bütün akrabalık ve komşuluk ilişkilerini kesmeye davet ettin! Bu da çok zor ve ağır birşey olduğu halde, biz senin bu teklifini de kabul ettik!

Bizler, yurdumuzda, izzetli ve her tecavüzden masun; değil kendisini kavminin yalnız bırakmış olduğu, hatta amcalarının bile öldürülmek üzere düşmanlarına teslim etmek istedikleri bir zâtın, hatta kendimizden başka hiç kimsenin başımıza geçmeye göz dikemeyeceği bir topluluk olmamıza ve bunun bizim için kabulü çok zor bulunmasına rağmen, biz senin bu hususta teklifini de kabul ettik -ki, bütün bunlar, Allah'ın doğru yolu bulma azmini ve hayırlı sonuçlara ulaşma umudunu ihsan ettiği kimseler hariç, insanlar nazarında hiç de hoşa gidecek şeyler olmadığı halde- biz senin bu hususta teklifini de dillerimizle ikrar, kalblerimizle tasdik etmek suretiyle kabul ettik!

Biz, senin Allah'tan getirdiklerine inanarak ve kalblerimize yerleşen bir marifetle tasdikte bulunarak, sana bey'at edeceğiz!

Biz, Rabbimize, senin Rabbine bey'at edeceğiz!

Allah'ın Kudret Eli, ellerimizin üzerindedir!

Bizim kanlarımız senin kanınla, ellerimiz senin elinledir!

Biz, kendilerimizi, oğullarımızı ve kadınlarımızı savunduğumuz ve koruduğumuz şeylerden, seni de savunacak ve koruyacağız!

Eğer biz bu ahdimizi bozarsak, Allah'ın ahdini bozmuş bedbaht, yaramaz kimseler olmuş olalım!

Yâ Rasûlallah! Bu, sana karşı, bizim sadâkat yeminimizdir!

Yardımına sığınılacak, ancak Allah'tır!" dedi.

Sonra da, Hz. Abbas'a dönerek:

"Ey konuşurken Peygamber Aleyhisselamın önünde bize söz dokunduran zât! Kardeşinin oğlunun sana insanların en sevgilisi olduğu sözünle neyi anlatmak istediğini Allah bilir.

Biz, yakın uzak bütün akrabalarımızla ilişkilerimizi keserek şehadet etmiş bulunuyoruz ki, bu zât Allah'ın Resûlüdür!

Allah, Onu yanındaki (Kur'ân) ile göndermiştir.

Kendisi asla yalancı değildir!

Getirdiği Kur'ân da insan sözüne benzemez.

Resûlullah Aleyhisselam hakkında seni tatmin edecek sözü bizden alma isteğine gelince:

Resûlullah Aleyhisselam için istediğin sözü al!" dedi.

Sonra da, Peygamberimiz Aleyhisselama dönerek:

"Yâ Rasûlallah! Bizden, kendin için, dilediğin sözü al!

Rabbin için de, istediğin şartı koş!" dedi.[34]

Abdullah b. Revâha da:

"Kendin ve Rabbin için, ne dilersen onu şart kıl!" dedi.[35]

Berâ' b. Ma'rur'un Konuşması

Berâ' b. Ma'rur, Hz. Abbas'a:

"Söylediklerini dinledik!

Vallahi, kalblerimizde senin söylediğinden başkası olsaydı, muhakkak ki, biz onu söylerdik!

Fakat, biz ahde vefa ve sadâkat göstermek, Resûlullah Aleyhisselamın önünde canlarımızı feda etmek arzusundayız![36]

Bizler bol silahlara, savunma ve koruma gücüne sahip kimseleriz!

Taşlara taptığımız sıralarda da böyle idik!

Bugün; Allah, bizden başkalarının göremediği şeyleri bize gördürmüş ve Muhammed Aleyhisselam bizi daha da güçlendirmiştir!" dedi.[37]

---

34 Ebu Nuaym, Delâil, 1/302-303.

35 Taberî, Tefsîr, 11/35, Zemahşerî, 2/216, Râzî, 16/199, Kurtubî, 8/267, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/391, Hâzin, 2/268, Aynî, 14/78, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 6/3, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 3/280, Kastallânî, İrşâdü's-sârî, 5/37, Ebussuud, 4/106.

36 İbn Sa'd, 1/222.

37 İbn Sa'd, 4/8.

Peygamberimiz Aleyhisselamın Konuşması

Ensardan bazıları da, Hz. Abbas'a:

"Senin söylediklerini dinledik!" dedikten sonra, Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Yâ Rasûlallah! Sen de konuş!

Bizden, kendin için, Rabbin için, istediğin sözü al!" dediler.

Bunun üzerine, Peygamberimiz Aleyhisselam konuştu ve Kur'ân-ı Kerîm okudu.

Onları Allah'a davet ve İslâmiyete teşvik etti.[38]

"Yüce Rabbim için şartım;[39] sizden istediğim,[40] O'na hiçbir şeyi eş, ortak koşmaksızın ibadet etmenizdir.[41]

Kendim için şartıma,[42] isteğime gelince:

Kendimi ve ashabımı barındırmanız,

Bana ve ashabıma yardımcı olmanız,

Kendilerinizi savunduğunuz, koruduğunuz şeylerden bizleri de savunup korumanızdır.[43]

Kadınlarınızı ve çocuklarınızı savunup koruduğunuz şeylerden beni de savunup koruyacağınız hakkında, sizinle bey'at yapayım!" buyurdu.[44]

Berâ' b. Ma'rur, hemen, Peygamberimiz Aleyhisselamın elini tutup:

"Olur! Seni hak din ve kitabla peygamber gönderen Allah'a andolsun ki; çoluk çocuklarımızı savunup koruduğumuz şeylerden seni de koruyacağız!

Bizimle bey'atlaş yâ Rasûlallah!

Biz, vallahi, savaş erleri ve silah erleriyiz!

Bu, bize ecdadımızdan miras kalmıştır!" diyerek konuşurken, Ebu'l-Heysem Malik b. Teyyihan sözün arasına girdi ve:

---

38 İbn İshak, İbn Hişam, 2/84, İbn Sa'd, 1/222, Ahmed b. Hanbel, 3/461, Taberî, Târîh, 2/228, Beyhakî, Delâil, 2/446, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/207, İbn Seyyid, 1/163, Zehebî, Târîh, s. 302-303, İbn Kesîr, Bidâye, 3/160, Heysemî, 6/44.

39 Ebu Nuaym, Delâil, 1/303, Zehebî, Târîh, s. 303, İbn Kesîr, Bidâye, 3/163.

40 İbn Sa'd, 4/9, Beyhakî, Delâil, 2/446, Zehebî, Târîh, s. 302, İbn Kesîr, Bidâye, 3/163, Heysemî, 6/48.

41 İbn Sa'd, 4/9, Taberî, Tefsîr, 11/35, Ebu Nuaym, Delâil, 1/303, Beyhakî, Delâil, 2/451, Zehebî, Târîh, s. 300, Heysemî, 6/48.

42 Ebu Nuaym, Delâil, 1/303, Zehebî, Târîh, s. 299-300.

43 Beyhakî, Delâil, 2/451, Zehebî, Târîh, s. 299, İbn Kesîr, Bidâye, 3/162-163, Heysemî, 6/48-49.

44 İbn İshak, İbn Hişam, 2/84, Ahmed b. Hanbel, 3/461, Taberî, Târîh, 2/238, Beyhakî, Delâil, 2/447, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/207, İbn Seyyid, 1/163, Zehebî, Târîh, s. 303.

"Yâ Rasûlallah! Bizlerle o adamlar (Yahudiler) arasında antlaşmalar, sözleşmeler var!

Biz, onları, seninle yapacağımız bu bey'atımızla kesip atmış oluyoruz!

Allah seni muzaffer kıldıktan sonra, bizi bırakıp kavminin yanına dönmeyi arzu eder misin?" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam gülümsedi. Sonra da:

"Hayır! Benim kanım, sizin kanınızdır!

Benim zimmetim, sizin zimmetinizdir!

Ben sizdenim! Siz de bendensiniz!

Ben, sizin savaştığınız kimselerle savaşırım!

Ben, sizin barıştığınız kimselerle barışırım![45]

Sizlerden bana on iki nakîb çıkarınız ki, onlar kavimlerinin vekili, temsilcisi olsunlar!" buyurdu.

Bunun üzerine, Medineli Müslümanlar, dokuzu Hazrec'den, üçü de Evs'ten olmak üzere, on iki nakîb (temsilci) çıkardılar.[46]

Çıkarılan Nakîbler (Temsilciler)

Medinelilerin çıkardığı nakîbler, Ensardan şu kişilerdi:

1. Es'ad b. Zürâre,
2. Sa'd b. Rebia,
3. Abdullah b. Revâha,
4. Râfi' b. Malik,
5. Bera' b. Ma'rur,
6. Abdullah b. Amr b. Haram,
7. Ubâde b. Sâmit,
8. Sa'd b. Ubâde,
9. Münzir b. Amr,
10. Useyd b. Hudayr,
11. Sa'd b. Hayseme,

---

45 Taberî, Târîh, 2/238-239, Beyhakî, Delâil, 2/447, Zehebî, Târîh, s. 303, İbn Kesîr, Bidâye, 3/159-161, Heysemî, 6/44.

46 İbn İshak, İbn Hişam, 2/85, İbn Sa'd, 3/602, Ahmed b. Hanbel, 3/462, Taberî, Târîh, 2/239, Beyhakî, Delâil, 2/447-448, İbn Esîr, Kâmil, 2/99, İbn Seyyid, 1/164, Zehebî, Târîh, s. 303, İbn Kesîr, Bidâye, 3/161, Heysemî, 6/44, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 13.

12. Rifâa b. Abdulmünzir.

Ka'b b. Malik, bu hususta yazdığı şiirinde, Rifâa b. Abdulumünzir'in yerine, Ebu'l-Heysem Malik b. Teyyihan'ı göstermiştir.[47]

Peygamberimiz Aleyhisselam, temsilcilere:

"Havarilerin İsa b. Meryem için kefillikleri gibi, sizler de kavminizin kefillerisiniz. Ben de Müslüman olan kavmimin kefiliyim!" buyurdu. "Evet!" dediler.[48]

Es'ad b. Zürâre:

"Evet yâ Rasûlallah!" deyince, Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Sen de, kavminin temsilcisisin!" buyurdu.[49] Ve onu, on iki temsilcinin de temsilcisi yaptı.[50]

Abbas b. Ubâde'nin Bey'at Hakkındaki Açıklaması

Medineli Müslümanlar Akabe'de geceleyin ağaç altında[51] Peygamberimiz Aleyhisselamla bey'atlaşmak üzere toplandıkları zaman, Salim b. Avf oğullarının kardeşi Abbas b. Ubâde:

"Ey Hazrec cemaati! Siz bu zât ile ne için bey'atlaşacağınızı biliyor musunuz?" diye sordu.

"Evet! Biliyoruz!" dediler.

Abbas b. Ubâde:

"Sizler; insanların kızıl ve kara derililerileriyle savaşmak üzere kendisi ile bey'atlaşacaksınız!

Eğer sizler karşılaşacağınız musibetle mallarınız azaldığı, eşrafınız öldürüldüğü zaman ona yardım etmeyecek, kendisini muhaliflerinin eline bırakacaksanız, vallahi bu, dünyada da, âhirette de yüzkarasıdır! Şimdiden bundan vazgeçin!

Eğer sizler kendisine vaadde bulunduğunuz yardım, barındırma, muhaliflerinden koruma gibi şeyleri yerine getireceğinize kâni iseniz,

---

47 İbn İshak, İbn Hişam, 2/86-87, Beyhakî, Delâil, 2/448, İbn Hazm, Cevâmi, s. 75-77, İbn Kayyım, 2/57, İbn Seyyid, 1/164-165, Zehebî, Târîh, s. 303, 305, İbn Kesîr, Bidâye, 3/161-162, Heysemî, 6/45-46, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 13.

48 İbn İshak, İbn Hişam, 2/88, İbn Sa'd, 3/602-603, Belâzurî, Ensâb, 1/253, Taberî, Târîh, 2/239, Beyhakî, Delâil, 2/452-453.

49 İbn Sa'd, 4/9, Beyhakî, Delâil, 2/450, Zehebî, Târîh, s. 299, İbn Kesîr, Bidâye, 3/163.

50 İbn Sa'd, 3/602-603, Belâzurî, Ensâb, 1/254.

51 Beyhakî, Delâil, 2/450, Zehebî, Târîh, s. 299, İbn Kesîr, Bidâye, 3/163.

mallarınızın azalması ve eşrafınızın öldürülmeleri pahasına da olsa, onu tutunuz ki, vallahi, bu, dünyada da, âhirette de hayırlıdır!" dedi.[52]

Medineli Müslümanlar:

"Mallarımızın yok olma tehlikesine uğraması ve eşrafımızın öldürülmeleri pahasına da olsa, bizler, vereceğimiz sözü yerine getireceğiz!" dediler ve Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Yâ Rasûlallah! Biz bu hususstaki taahhüdümüzü yerine getirirsek, bizim için ne var?" diye sordular.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Cennet var!" buyurdu.[53]

Medineli Müslümanlardan Enes b. Sabit:

"Yâ Rasûlallah! Biz, kendilerimizi ve çocuklarımızı savunup koruduğumuz şeylerden seni de savunacak ve koruyacağız!

Bize ne var?" dedi.[54]

Diğerleri de:

"Biz bu vazifemizi yerine getirirsek, bizim için ne var?" diye sordular.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Cennet var!" buyurunca, Medineli Müslümanlar:

"Kazançlı bir alışveriş bu! Biz bundan ne cayarız, ne de caymak isteriz!" dediler.[55]

Bey'atın Nasıl Yapılacağının Açıklanışı

Medineli Müslümanlar:

"Yâ Rasûlallah! Sana ne üzerine ve nasıl bey'at yapalım?" diye sordular.[56]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Sizler;

---

52 İbn İshak, İbn Hişam, 2/88, Taberî, Târîh, 2/239, Beyhakî, Delâil, 2/450, İbn Esîr, Kâmil, 2/99, Zehebî, Târîh, s. 299-300, İbn Kesîr, Bidâye, 3/163.

53 İbn İshak, İbn Hişam, 2/88-89, Taberî, Târîh, 2/239, Beyhakî, Delâil, 2/450, İbn Esîr, Kâmil, 2/99-100, İbn Kesîr, Bidâye, 3/162.

54 Heysemî, 6/48.

55 Taberî, Tefsîr, 11/35, 36, Zemahşerî, 2/216, Râzî, 16/199, Kurtubî, 8/267, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/391, Hâzin, 2/268, Aynî, 14/78, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 6/3, Suyutî, Dürru'l-mensûr, 3/280, Kastallânî, İrşâdü's-sârî, 5/37.

56 Ahmed b. Hanbel, 3/322, Hâkîm, 2/625, Beyhakî, Delâil, 2/443, İbn Cevzî, 1/227, İbn Kayyım, 2/57, Zehebî, Târîh, s. 298, İbn Kesîr, Bidâye, 3/159, Heysemî, 6/46.

Allah'tan başka hiçbir ilah olmadığına,

Benim Resûlullah olduğuma şehadette bulunmak,

Namaz kılmak,

Zekât vermek,

Emirlik işinde, ehil olanla çekişmemek,[57]

İsteklilikte isteksizlikte dinlemek ve boyun eğmek,

Darlıkta ve varlıkta geçimlik sağlamak üzere,

İyiliği buyurmak, kötülükten sakındırmak üzere,

Allah hakkında hiçbir kınayıcının kınamasından çekinmeksizin konuşmak üzere,

Bana yardım etmek,

Yanınıza geldiğim zaman, kendilerinizi, kadınlarınızı ve çocuklarınızı savunup koruduğunuz şeylerden beni de savunup korumak üzere, bana bey'at ediniz!

Sizin için Cennet var!" buyurdu.

Es'ad b. Zürâre'nin Bey'at Hakkındaki Son Uyarısı

Es'ad b. Zürâre:

"Biraz müsaade ediniz ey Yesribliler!

Bizler, ancak bu zâtın Resûlullah olduğunu bilerek, develerimizin böğürlerini tepe tepe buraya gelmiş bulunuyoruz.

Bugün kendisini alıp Medine'ye götürmek, bütün Araplardan ayrılmak, ayrı baş çekmek ve neticede en hayırlılarınızın öldürülmesi ve sizlerin de kılıç darbeleriyle kesilip biçilmeniz demektir!

Sizler bu hususta taahhüdünüzde sebat edebilecek bir kavimseniz, ecriniz Allah'a aittir.

Eğer sizler canlarınızdan korkar ve korkak bir kavimseniz, bunu açıkça bildiriniz ki, böyle yapmanız Allah katında sizin için bir mazeret sayılabilir.[58]

Ey insanlar! Muhammed'e (Aleyhisselam)'a ne üzerine bey'at edeceğinizi biliyor musunuz?

---

57 İbn Sa'd, 3/609.

58 Ahmed b. Hanbel, 3/322-323, Hâkîm, 2/625, Beyhakî, Delâil, 2/443, İbn Cevzî, 1/227-228, İbn Kayyım, 2/57, Zehebî, Târîh, s. 298, İbn Kesîr, Bidâye, 3/159, Heysemî, 6/46.

Siz, ona; Arap ve Arap olmayanlarla, bütün cin ve insanlar topluluğu ile savaşmak üzere bey'at edeceğinizin farkında mısınız?" diye sordu.

Medineli Müslümanlar:

"Biz, savaşanlarla savaşırız, barışanlarla barışırız!" dediler.

Bunun üzerine, Es'ad b. Zürâre:

"Yâ Rasûlallah! Koş artık şartını!" dedi.[59]

Medineli Müslümanlar:

"Ey Es'ad! Sen çekil artık aradan!

Vallahi, biz, bu bey'atı hiçbir zaman terk ve iptal etmeyeceğiz!" dediler.[60]

Hz. Abbas'ın Konuşması

Peygamberimiz Aleyhisselamın amcası Hz. Abbas, Medineli Müslümanlara:

"Sizler, şu Haram olan ayda ve Haram olan şehirdeki taahhüd ve zimmetinizle, Allah'a karşı taahhüd ve zimmette bulunmuş oluyorsunuz.

Resûlullaha yapacağınız bey'atla, Allah'a bey'at etmiş olacaksınız!

Allah, sizin Rabbinizdir.

Allah'ın Eli, sizin elinizin üzerindedir.

Allah, bu bey'atınızla sizin üzerinize murâkıb ve vekîldir" dedi.

Medineli Müslümanlar:

"Evet!" dediler.

Hz. Abbas:

"Allah'ım! Sen, onların, şu kardeşimin oğlu hakkındaki taahhüdlerini yerine getirecekleri, kendisini koruyacakları hususundaki sözlerini işiten ve görensin!

Ey Allah'ım! Kardeşimin oğlu hakkında, onlar üzerinde şahit ol!" dedi.

Medineli Müslümanlar:

"Yâ Rasûlallah! Sana bu istediğini verdiğimiz zaman bize ne var?" diye, tekrar sordular.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Allah'ın hoşnutluğu ve Cennet var!" buyurdu.

---

59 İbn Sa'd, 3/609.

60 Ahmed b. Hanbel, 3/323, Hâkîm, 2/625, Beyhakî, Delâil, 2/443, İbn Cevzî, 1/228, İbn Kayyım, 2/57, Zehebî, Târîh, s. 298, İbn Kesîr, Bidâye, 3/159, Heysemî, 6/46.

Medineli Müslümanlar:

"Razı olduk ve kabul ettik!" dediler.

Ebu'l-Heysem Malik b. Teyyihan'ın Son Konuşması

Ebu'l-Heysem Malik b. Teyyihan, arkadaşlarına:

"Sizler bu zâtın Allah tarafından size peygamber gönderildiğine iman ve tasdikte bulunduğunuzu biliyorsunuz, değil mi?" diye sordu.

Medineli Müslümanlar:

"Evet! Biliyoruz!" dediler.

Ebu'l-Heysem:

"Kendisinin Belde-i Haram'da oturduğunu, doğum yerinin de orası olduğunu, ailesinin de Belde-i Haram'da bulunduğunu biliyorsunuz, değil mi?" diye sordu.

"Evet! Biliyoruz!" dediler.[61]

Ebu'l-Heysem:

"Ey kavmim! Bu, Allah'ın Resûlüdür! Ben onun doğruluğuna şehadet ediyorum!

Kendisi, bu gün, Allah'ın Harem'inde, kavim ve kabilesinin himayesi altında emniyet içinde bulunmaktadır.

İyi biliniz ki; Onu alıp yanınıza götürdüğünüz zaman,[62] bütün Araplar, sizi ondan dolayı tek yaydan oka tutacaklardır!

Allah yolunda savaşmak, mallarınızı, çoluk ve çocuklarınızı kaybetmek gönlünüzden kopuyor, hoşunuza gidiyorsa[63] -ki, Allah katındaki sevab, canlarınızdan, mallarınızdan, çoluk ve çocuklarınızdan daha hayırlıdır!-[64] kendisini yurdunuza davet ediniz!

Çünkü, O, Allah'ın gerçek resûlüdür!

Eğer ileride Ona yardım edememekten korkuyorsanız, şimdiden, bundan geri durunuz![65]

Eğer siz, Onu alıp götürdükten sonra, zaman içinde bir gün yardımsız veya muhaliflerinin ellerine bırakacak olursanız, muhakkak, üzerinize belâ çöker!" dedi.

---

61 Ebu Nuaym, Delâil, 1/304.

62 Heysemî, 6/47.

63 Ebu Nuaym, Delâil, 1/304, Heysemî, 6/47.

64 Ebu Nuaym, Delâil, 1/304.

65 Heysemî, 6/47.

Medineli Müslümanların hepsi:

"Hayır! Biz Onu asla yardımsız ve yalnız bırakmayacağız!

Her zaman vefa ve sadâkatla kendisinin yanında bulunacağız![66]

Ey Ebu'l-Heysem! Bizim aramızla Resûlullah Aleyhisselamın arasından çekil de, ona bey'at yapalım!" dediler.

Ebu'l-Heysem:

"Bu hususta Ona ilk bey'at yapacak kişi benim!" dedi.[67]

Bey'atın Yapılışı

Hz. Abbas, Akabe'de geceleyin bir ağacın altında,[68] Peygamberimiz Aleyhisselamın elinden tutup, Medineli Müslümanları Peygamberimiz Aleyhisselama birer birer bey'at ettirdi.[69]

Peygamberimiz Aleyhisselamın bey'atta şöyle buyurduğu da rivayet edilir:

"Allah'a hiçbir şeyi şerik koşmayasınız!

Hırsızlık etmeyesiniz!

Çocuklarınızı öldürmeyesiniz!

Uyduracağınız bir yalanla kimseye iftirada bulunmayasınız!

Mâruf olan hiçbir işte bana karşı gelmeyesiniz!... diye sizden bey'at alıyorum.

İçinizden kim ahdine vefa gösterir, sözünde durursa, onun ecir ve mükâfatı Allah'a aittir.

Kim sözünü bozarak bunlardan birisini işler de, bu yüzden dünyada azaba uğrarsa, bu azab, onun için bir keffâret ve temizlik olur.

İşlemiş olduğu suçu Allah'ın örttüğü kimsenin işi ise, Allah'a kalır. Allah dilerse ona azab eder, dilerse onu affeder."[70]

Ebu'l-Heysem'in Bey'atı

Ebu'l-Heysem Malik b. Teyyihan:

"Yâ Rasûlallah! İsrâil oğullarından on iki nakîb (temsilci) Musa b. İmran'a ne üzerine bey'at etti ise, ben de sana onun üzerine bey'at ediyorum" dedi.

---

66 Ebu Nuaym, Delâil, 1/304.

67 Heysemî, 6/47.

68 İbn Sa'd, 4/9, Beyhakî, Delâil, 2/450, Zehebî, Târîh, s. 299, İbn Kesîr, Bidâye, 3/163.

69 İbn Sa'd, 1/222, Belâzurî, Ensâb, 1/253, Diyarbekrî, 1/318.

70 Ahmed b. Hanbel, 5/320, Buhârî, Sahîh, 8/18.

Abdullah b. Revâha'nın Bey'atı

Abdullah b. Revâha:

"Yâ Rasûlallah! On iki havari İsa b. Meryem'e ne üzerine bey'at etti ise, ben de sana onun üzerine bey'at ediyorum!" dedi.

Es'ad b. Zürâre'nin Bey'atı

Es'ad b. Zürâre:

"Ben Allah'a bey'at ediyorum! Resûlullah Aleyhisselama bey'at ediyorum! Ahdimi yerine getirerek tamamlamak, sana yardım hususundaki sözümü işimle gerçekleştirmek üzere!" dedi.

Numan b. Hârise'nin Bey'atı

Numan b. Hârise:

"Ben Allah'a bey'at ediyorum!

Yâ Rasûlallah! Sana da bey'at ediyorum.

Allah yolunda azimli, sebatlı ve devamlı olmak, bu yolda yakın uzak gözetmemek üzere![71]

İstersen, vallahi, yâ Rasûlallah! Şu Mina halkını da kılıçtan geçiririz!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ben daha bununla emrolunmadım!" buyurdu.[72]

Ubâde b. Sâmit'in Bey'atı

Ubâde b. Sâmit:

"Yâ Rasûlallah! Allah yolunda hiçbir kınayıcının kınaması beni tutmamak, alıkoymamak üzere, sana bey'at ediyorum!" dedi.

Sa'd b. Rebia'nın Bey'atı

Sa'd b. Rebia:

"Ben Allah'a bey'at ediyorum!

Yâ Rasûlallah! Sana da bey'at ediyorum. Sana ve Allah'a hiçbir isyanda ve hiçbir yalanlamada bulunmamak üzere!" dedi.[73]

---

71 Ebu Nuaym, Delâil, 1/304, Halebî, 2/177-178.

72 Ebu Nuaym, Delâil, 1/304.

73 Ebu Nuaym, Delâil, 1/304, Halebî, 2/177.

Peygamberimiz Aleyhisselamın İki Kadınla Bey'atı

Peygamberimiz Aleyhisselam Akabe Bey'atında yalnız iki kadına elini vermeyip;[74] "Gidiniz! Siz bey'at etmiş oldunuz!" buyurdu.[75]

Berâ' b. Ma'rur'un Bey'at Kapanış Konuşması

Berâ' b. Ma'rur, Allah'a hamd ü senâda bulunduktan sonra:

"Hamdolsun Allah'a ki, Muhammed Aleyhisselam ile ve onun Allah'tan getirdikleriyle bize ikramda bulundu.

Bizler, İslâmiyete davet olunanların sonuncusu ve bu daveti kabullenenlerin ilki olup, Yüce Allah'ın davetine icabet ettik, dinledik ve itaat ettik.

Ey Evs ve Hazrec cemaati! Allah, sizleri dini ile şereflendirdi.

Bunun şükrânesi olarak, dinlemek, boyun eğmek ve yardımlaşmak yolunu tutunuz! Allah'a ve Resûlüne boyun eğiniz!" dedi ve oturdu.[76]

Hz. Abbas; Ensarın Peygamberimiz Aleyhisselama gösterdikleri bu derin sevgi, saygı, bağlılık ve fedakârlık karşısında çok duygulandı ve babası Abdulmuttalib'in annesi Selmâ Hatun'un, Amr b. Zeyd b. Adiyy b. Neccar'ın kızı olduğunu andı.[77]

Akabe Bey'at'ı Üzerine Koparılan Çığlık

İkinci Akabe Bey'atının yapılıp tamamlandığı sırada idi ki,[78] Akabe'nin üzerinden, şeytan:

"Ey konak yerlerinde konaklayan halk![79] Ey Ehâşib (Cebacib=Mina) halkı![80] Ey Kureyş cemaati![81] Müzemmem (yerilmiş) olan ile yanında bulunan ve dinlerini değiştirmiş olanların sizinle savaşmak üzere toplanıp sözleşmiş olduklarından haberiniz yok mudur?!" diyerek, keskin ve uzun bir çığlık kopardı.[82]

---

74 İbn İshak, İbn Hişam, 2/109, Belâzurî, Ensâb, 1/253, Diyarbekrî, 1/308.

75 İbn İshak, İbn Hişam, 2/109, Halebî, 2/177.

76 İbn Sa'd, 3/618-619, Hâkîm, 3/181.

77 Beyhakî, Delâil, 2/454, Zehebî, Târîh, s. 300.

78 İbn Sa'd, 1/223, İbn Seyyid, 1/166.

79 İbn İshak, İbn Hişam, 2/90, İbn Sa'd, 1/223, Ahmed b. Hanbel, 3/462, Taberî, Târîh, 2/239, Beyhakî, Delâil, 2/448, İbn Esîr, Kâmil, 2/100, Zehebî, Târîh, s. 304, İbn Seyyid, 1/166, İbn Kesîr, Bidâye, 3/164, Heysemî, 6/44, Diyarbekrî, 1/319, Halebî, 2/179.

80 İbn Sa'd, 1/223, İbn Kayyım, 2/57, Halebî, 2/178.

81 Ebu Nuaym, Delâil, 1/309, Heysemî, 6/47.

82 İbn İshak, İbn Hişam, 2/90, İbn Sa'd, 1/223, Ahmed b. Hanbel, 3/462, Taberî, Târîh, 2/239-240, Beyhakî, Delâil, 2/448, İbn Cevzî, 1/226, İbn Esîr, Kâmîl, 2/100, İbn Seyyid, 1/166, Zehebî, Târîh, s. 304, İbn Kesîr, Bidâye, 3/164, Heysemî, 6/45, Diyarbekrî, 1/319, Halebî, 2/177.

İşitilen sesin, Kureyş müşriklerinden Münebbih b. Haccac'ın sesine benzediği rivayet edilir.[83]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Bu ses sizi korkutmasın! Bu ses, ancak Allah düşmanı İblis'in, şeytanın sesidir![84] Bu, İbn Uzeyb'dir! Dinle ey Allah düşmanı! Senin de hakkından geleceğim!" buyurduktan sonra, Medineli Müslümanlara, "Hemen konak yerlerinize dağılınız!" buyurdu.[85]

Abbas b. Ubâde:

"Seni hak din ve kitabla peygamber gönderen Allah'a yemin ederim ki; dilersen, Mina halkını da kılıçtan geçiririz!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam, "Biz henüz bununla emrolunmadık! Sizler şimdi ağırlıklarınızın yanına dönünüz!" buyurdu.

Medineli Müslümanlar konak yerlerine, ağırlıklarının yanına dönüp, sabaha kadar uyudular.

Kureyş Müşriklerinin Bey'at İşini Soruşturmaları

Sabahleyin, Kureyş müşriklerinin ulularından bazıları, Medineli Müslümanların konak yerlerine gelerek:

"Ey Hazrec cemaati! Bize erişen habere göre, siz bizim sahibimizle konuşmuşsunuz. Kendisini aramızdan çıkarıp yanınıza götürmek istiyormuşsunuz!

Vallahi, Arap kabilelerinden, aramızda savaşacağımız ve size olduğu kadar kin bağlayacağımız hiçbir kabile yoktur!" dediler.

Puta tapan ve olan bitenlerden haberleri olmayan Medinelilerden bazıları, Allah'a yemin ederek:

"Böyle birşey olmadı![86] Biz böyle birşey yapmadık![87] Biz böyle birşey bilmiyoruz!" dediler, doğru söylediler.

Çünkü, onların olan bitenlerden haberleri yoktu.[88]

---

83 Halebî, 2/177.

84 Ebu Nuaym, Delâil, 1/309, Halebî, 2/178.

85 İbn İshak, İbn Hişam, 2/90-91, Ahmed b. Hanbel, 3/462, Taberî, Târîh, 2/240, Beyhakî, Delâil, 2/449, İbn Esîr, Kâmîl, 2/100, İbn Kayyım, 2/57, İbn Seyyid, 1/166, Zehebî, Târîh, s. 304, İbn Kesîr, Bidâye, 3/164, Heysemî, 6/45.

86 İbn İshak, İbn Hişam, 2/91, İbn Sa'd, 1/223, Ahmed b. Hanbel, 3/462, Taberî, Târîh, 2/240, Beyhakî, Delâil, 2/449, İbn Cevzî, 1/226-227, İbn Esîr, Kâmil, 2/100, Zehebî, Târîh, s. 304, İbn Kesîr, Bidâye, 3/164, Heysemî, 6/45, Diyarbekrî, 1/319.

87 Beyhakî, Delâil, 2/449, Zehebî, Târîh, s. 304.

88 İbn İshak, İbn Hişam, 2/90-91, Ahmed b. Hanbel, 3/462, Taberî, Târîh, 2/240, İbn Cevzî, 1/227, İbn Kesîr, Bidâye, 3/164, Heysemî, 6/45, Diyarbekrî, 1/319, Halebî, 2/179.

Medineli Müslümanlar ise, birbirlerine bakıştılar.

Kureyş müşrikleri, kalkıp Abdullah b. Übeyy b. Selûl'ün yanına vardılar. Ona da aynı sözü söylediler.

Abdullah b. Übeyy:

"Vallahi, bu çok büyük bir iştir![89] Her halde, bu, boş birşey olsa gerek! Böyle birşey olmamıştır![90]

Benim kavmim, bunun gibi birşeyi bana danışmadan yapmazlar. Ben böyle birşeyin olduğunu bilmiyorum.[91]

Ben Yesrib'de bile bulunsaydım, kavmim bunu bana danışmadıkça yapmazlar!" dedi.[92]

Medineli Müslümanlar, sevinçli ve hoşnut olarak yurtlarına dönmek üzere, Akabe'den ayrıldılar.[93]

Arap hacıları da, Mina'dan yurtlarına dağılmaya başladılar.

Kureyş müşrikleri ise, Mekke'de, Akabe Bey'atı işini soruşturmaktan, araştırmaktan geri durmadılar.[94]

Bey'at işinin doğru olduğunu anlayınca,[95] Medine yollarından, kesmedik yol bırakmadılar.

Medineli Müslümanları arayıp bulmak için, her tarafa birlikler saldılar.[96]

Berâ' b. Ma'rur, Kureyş soruşturucuları yanlarından ayrılır ayrılmaz yola çıkmış, Batn-ı Ye'cec'de Müslüman arkadaşlarına kavuşmuştu.[97]

Müşriklerin Sa'd b. Ubâde'yi Yakalamaları

Müşriklerin takipçileri Sa'd b. Ubâde'ye[98] ve Münzir b. Amr'a Ezâhir mevkiinde yetiştiler.

---

89 İbn İshak, İbn Hişam, 2/91, Ahmed b. Hanbel, 3/462, Taberî, Târîh, 2/241, Zehebî, Târîh, s. 304, İbn Kesîr, Bidâye, 3/164, Heysemî, 6/45, Halebî, 2/179.

90 İbn Sa'd, 1/223, İbn Kayyım, 2/58, Halebî, 2/179.

91 İbn İshak, İbn Hişam, 2/91, İbn Sa'd, 1/223, Taberî, Târîh, 2/241. Beyhakî, Delâil, 2/449, İbn Kayyım, 2/58, Zehebî, Târîh, s. 305, İbn Kesîr, Bidâye, 3/164, Halebî, 2/179.

92 İbn Sa'd, 1/223, İbn Kayyım, 2/58, Halebî, 2/179.

93 Ebu Nuaym, Delâil, 1/309-310.

94 İbn İshak, İbn Hişam, 2/91, Taberî, Târîh, 2/241, İbn Cevzî, 1/228, İbn Kesîr, Bidâye, 3/164, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 13, Diyarbekrî, 1/319.

95 İbn Cevzî, 1/229, Zehebî, Târîh, s. 308, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 13, Halebî, 2/179.

96 İbn Sa'd, 1/223.

97 İbn Sa'd, 1/223.

98 İbn İshak, İbn Hişam, 2/91, İbn Sa'd, 1/223, Taberî, Târîh, 2/241, İbn Cevzî, 1/228, İbn Kayyım, 2/58, İbn Seyyid, 1/166. Zehebî, Târîh, s. 308, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 13.

Münzir b. Amr'ı yakalayamadılar, kaçırdılar.[99]

Sa'd b. Ubâde'ye:

"Sen Muhammed'in dininde misin?" diye sordular.

"Evet!" deyince,[100] onun iki elini boynuna sımsıkı bağladılar.

Döve döve ve uzun saçının perçeminden çeke çeke, Mekke'ye getirip soktular.[101]

Kureyş müşriklerinden Ebu'l-Bahterî, onu görünce:

"Yazık sana! Seninle Kureyş'ten herhangi birisi arasında bir himaye veya sözleşme yok mu?" diye sordu.

Sa'd b. Ubâde:

"Evet, var! Vallahi, ben Cübeyr b. Mut'im'i de, Hâris b. Harb'i de, memleketimizde ticaret yaparken, haksızlık etmek isteyenlere karşı korumuştum" deyince, Ebu'l-Bahterî:

"Yazık sana! Sen bu iki adamın ismini söyle ve aranızda olanı anlat!" dedikten sonra, acele gidip onları Kâbe'nin yanında, Mescid'de buldu ve:

"Hazrec'den bir adam Ebtah'da dövülüyor, o da, aranızdaki himayeden bahsediyor!" dedi.

"Kimmiş o?" diye sordular.

Ebu'l-Bahterî:

"Sa'd b. Ubâde'dir!" deyince, onlar:

"Vallahi doğrudur! Biz tüccar iken, onun memleketinde bize haksızlık etmek isteyenlere karşı o bizi korumuştu" dediler.[102]

Cübeyr b. Mut'im ile Hâris b. Harb, hemen gidip, Sa'd b. Ubâde'yi hemşehrilerinin ellerinden kurtardılar.[103]

Ensarın, Sa'd b. Ubâde'nin işini konuşmak için toplandığı sırada, Sa'd b. Ubâde yanlarına çıkageldi.[104]

---

99 İbn İshak, İbn Hişam, 2/91, Taberî, Târîh, 2/241, İbn Cevzî, 1/228, İbn Seyyid, 1/166, Diyarbekrî, 1/319.

100 Belâzurî, Ensâb, 1/254.

101 İbn İshak, İbn Hişam, 2/92, İbn Sa'd, 1/223, Taberî, Târîh, 2/241, İbn Kayyım, 2/58, Halebî, 2/179.

102 İbn İshak, İbn Hişa, Sîre, 2/92-93, Taberî, Târîh, 2/241, İbn Kesîr, Bidâye, 3/184-185.

103 İbn İshak, İbn Hişam, 2/93, İbn Sa'd, 1/223, Taberî, Târîh, 2/241, İbn Cevzî, 1/228, İbn Kayyım, 2/58, İbn Seyyid, 1/166, Zehebî, Târîh, s. 308, İbn Kesîr, Bidâye, 3/165, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 13, Diyarbekrî, 1/319, Halebî, 2/179.

104 İbn Sa'd, 1/223, İbn Kayyım, 2/58.

İkinci Akabe Bey'atında Bulunan Medineli Müslümanların İsimleri

Medineli Evs ve Hazreclerden olup, Akabe'de Peygamberimiz Aleyhisselama bey'at eden yetmiş üç erkek ile iki kadının isimleri ve kabileleri:

Evs b. Hârise, b. Sa'lebe, b. Amr, b. Âmirlerin Abduleşhel oğullarından:

1. Useyd b. Hudayr,
2. Ebu'l-Heysem Malik b. Teyyihan,
3. Seleme b. Selâme.

Hârise b. Hâris, b. Hazrec, b. Amr, b. Malik, b. Evs oğullarından:

4. Zuheyr b. Râfi'
5. Ebu Bürde b. Niyar,
6. Nüheyr b. Heysem.

Amr b. Avf, b. Malik, b. Evs oğullarından:

7. Sa'd b. Hayseme,
8. Rifâa b. Abdulmünzir,
9. Abdullah b. Cübeyr,
10. Ma'n b. Adiyy,
11. Uveym b. Sâide.

Hazrec b. Hârise, b. Sa'lebe, b. Amr, b. Âmir, b. Neccar oğullarından:

12. Ebu Eyyub Halid b. Zeyd,
13. Muaz b. Hâris,
14. Avf b. Hâris,
15. Muavviz b. Hâris,
16. Umâre b. Hazm,
17. Es'ad b. Zürâre.

Amr b. Mebzul, b. Âmir, b. Malik, b. Neccar oğullarından:

18. Sehl b. Atik.

Amr b. Malik, b. Neccar oğullarından:

19. Evs b. Sâbit,
20. Ebu Talha.

Mâzin b. Neccar oğullarından:

21. Kays b. Ebi Sa'saa,
22. Amr b. Gâziyye.

Belharis b. Hazrec oğullarından:

23. Sa'd b. Rebia
24. Hârice b. Zeyd,
25. Abdullah b. Revâha,
26. Beşir b. Sa'd,
27. Abdullah b. Zeyd,
28. Hallâd b. Süveyd,
29. Ukbe b. Âmir.

Beyâza b. Âmir, b. Zurayk, b. Abdi Hârise oğullarından:

30. Ziyad b. Lebid,
31. Ferve b. Amr,
32. Halid b. Kays.

Zurayk b. Âmir, b. Zurayk, b. Abdi Hârise,
b. Malik, b. Gadb, b. Cüşem, b. Hazrec oğullarından:

33. Râfi' b. Malik,
34. Zekvan b. Abdi Kays,
35. Abbâd b. Kays,
36. Hâris b. Kays.

Selime b. Sa'd, b. Ali, b. Esed, b. Sâride,
b. Tezid, b. Cüşem, b. Hazrec oğullarından:

37. Berâ' b. Ma'rur,
38. Bisr b. Berâ' b. Ma'rur.

40. Tufeyl b. Numan,
41. Ma'kıl b. Münzir,
42. Yezid b. Münzir,
43. Mes'ud b. Yezid,
44. Dahhâk b. Hârise,
45. Yezid b. Haram,
46. Cebbar b. Sahr,
47. Tufeyl b. Malik.

Sevad b. Ganm, b. Ka'b, b. Selime oğullarından:

48. Ka'b b. Malik.

Ganm b. Sevad, b. Ka'b, b. Selime oğullarından:

49. Süleym b. Amr,
50. Kutbe b. Âmir,
51. Yezid b. Âmir,
52. Ebu'l-Yeser Ka'b,
53. Sayfî b. Sevad (Esved).

Nâbi b. Amr, b. Sevad, b. Ganm, b. Ka'b, b. Selime oğullarından:

54. Sa'lebe b. Ganeme,
55. Amr b. Ganeme,
56. Abs b. Âmir,
57. Abdullah b. Üneys,
58. Halid b. Amr.

Haram b. Ka'b, b. Ganm, b. Ka'b, b. Selime oğullarından:

59. Abdullah b. Amr b. Haram,
60. Cabir b. Abdullah, b. Amr, b. Haram,
61. Muaz b. Amr, b. Cemûh,
62. Sâbit b. Ciz',
63. Umeyr b. Hâris,

Avf b. Hazrec oğullarından:

66. Ubâde b. Sâmit,
67. Abbas b. Ubâde,
68. Ebu Abdurrahman Yezid b. Sa'lebe,
69. Amr b. Hâris,

Sâlim b. Ganm, b. Avf, b. Hazrec oğullarından:

70. Rifâa b. Amr,
71. Ukbe b. Vehb.

Sâide b. Ka'b, b. Hazrec oğullarından:

72. Sa'd b. Ubâde,
73. Münzir b. Amr.

Mazin b. Neccar oğulları kadınlarından:

74. Ümmü Umâre Nesîbe binti Ka'b.

Selime oğulları kadınlarından:

75. Ümmü Meni' Esma binti Amr.[105]

Akabe Bey'atında Bulunan Ensarın Muhacir Sayılışı

İbn Abbas'a göre; Resûlullah Aleyhisselamla Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer nasıl Mekkeli müşrikler yüzünden Medine'ye hicret ederek Muhacirlerden oldularsa, Ensardan olanlar da, şirk yurdu olan Medine'den Akabe gecesinde Resûlullah Aleyhisselamın yanına gelmekle, Muhacirlerden olmuşlardır.[106]

105 İbn İshak, İbn Hişam, 2/97-110, Belâzurî, Ensâb, 1/240-251, İbn Hazm, Cevâmi, s. 78-85, İbn Seyyid, 1/162-170, Zehebî, Târîh, s. 305-307, İbn Kesîr, Bidâye, 3/166-168.

106 Nesâî, 7/144-145.

On Üçüncü Bölüm

MEKKELİ SAHABİLERİN MEDİNE'YE HİCRETİ

MEKKELİ SAHABİLERİN MEDİNE'YE HİCRETİ

Mekkeli Müslümanların Medine'ye Hicretleri

İkinci Akabe Bey'atında, Ensardan yetmiş üç erkek ile iki kadın bey'at ederek[1] Peygamberimiz Aleyhisselamın yanından ayrıldıkları ve Yüce Allah yiğit, savaşçı, hazırlıklı ve koruyucu bir kavim ile Resûlünün gönlünü huzur ve sükûna kavuşturduğu zaman,[2] Resûlullah Aleyhisselama böylece koruyucu bir kavim ve bir hicret yurdu hazırlandığını gören[3] ve Mekke'deki Müslümanların da bir gün Medine'ye çıkıp gideceklerini anlayan müşrikler,[44] birbirlerini kışkırttılar, kızıştırdılar.[55] Müslümanları dinlerinden döndürmek için,[6] onlara[7] ve Peygamberimiz Aleyhisselama[8] yapageldikleri işkenceleri büsbütün şiddetlendirdiler, yapmadık işkence bırakmadılar.[9]

Müslümanlar, bu dayanılmaz işkencelerden dolayı Mekke'de oturamayacak hale geldikleri zaman,[10] durumlarını Peygamberimiz Aleyhisselama arz ettiler ve hicret için Peygamberimiz Aleyhisselamdan izin istediler.[11]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

---

1 İbn İshak, İbn Hişam, 2/81-91, İbn Sa'd, 1/226, Belâzurî, Ensâb, 1/257.
2 İbn Sa'd, 1/226.
3 Belâzurî, Ensâb, 1/257.
4 İbn Sa'd, 1/226.
5 Taberî, Târîh, 2/240.
6 Taberî, Târîh, 2/240, İbn Esîr, Kâmil, 2/101, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 14.
7 İbn Sa'd, 1/226, Belâzurî, Ensâb, 1/257, Taberî, Târîh, 2/240, İbn Esîr, Kâmil, 2/101, Zehebî, Târîh, s. 313, İbn Haldun, Târîh, 2/14, Halebî, 2/180.
8 Beyhakî, Delâil, 2/459, Zehebî, Târîh, s. 313.
9 İbn Sa'd, 1/226, Belâzurî, Ensâb, 1/257, Taberî, Târîh, 2/240, İbn Esîr, Kâmil, 2/101, Zehebî, Târîh, s. 313, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 14, Halebî, 2/180.
10 Diyarbekrî, 1/320.
11 İbn Sa'd, 1/226, Belâzurî, Ensâb, 1/257, Halebî, 2/180.

"Sizin hicret edeceğiniz yurt bana gösterildi.

Orasının, iki kara taşlık arasında, hurmalık, çorak bir yer olduğunu gördüm.[12]

Orası, Yesrib (Medine)'dir.

Gitmek isteyen, oraya gitsin![13]

Orası yakın bir beldedir. Siz orayı biliyorsunuz.

Orası, Şam'a giderken, ticaret kervanınızın yoludur!" buyurdu.[14]

Peygamberimiz Aleyhisselam, böylece, Habeş ülkesinden Mekke'ye dönmüş bulunan Mekkeli Muhacirler ile[15] Mekke'de yanında bulunan Müslümanlara, Medine'ye hicret edip gitmelerini[16] ve Ensar kardeşleriyle birleşmelerini emretti ve:

"Yüce Allah, onları sizin için kardeşler; ve Medine'yi de, emniyet ve huzur bulacağınız bir yurt kıldı!" buyurdu.[17]

Bunun üzerine, Müslümanlar, hiç sezdirmeden,[18] acele, yardımlaştılar, birbirlerini hazırladılar.[19]

Birbiri ardınca, Medine'ye hicret etmeye başladılar.[20]

Hayvanları olanlar hayvanlarına binerek, hayvan bulamayanlar da yaya olarak çıkıp gittiler.[21]

Âmir b. Rebia ile Zevcesi Leylâ Hatun'un Medine'ye Hicreti

Bir yıl önce Medine'ye hicret eden[22] Ebu Seleme'den sonra, Mekke Muhacirlerinden, zevcesi Leylâ Hatun'la birlikte Medine'ye hicret edip gidenlerin ilki, Âmir b. Rebia oldu.[23]

Kuba köyünde Meysere b. Abdulmünzir'in evine indi.[24]

---

12 Abdurrezzak, 5/387, İbn Sa'd, 1/226, Ahmed b. Hanbel, 6/198, Buhârî, Sahîh, 3/59, Hâkim, 3/3-4, Beyhakî, Delâil, 2/459, Zehebî, Târîh, s. 311, İbn Kesîr, Bidâye, 3/168, Diyarbekrî, 1/320, Halebî, 2/180.

13 Abdurrezzak, 5/387, İbn Sa'd, 1/226, Belâzurî, Ensâb, 1/257, Halebî, 2/180.

14 Belâzurî, Ensâb, 1/257.

15 İbn İshak, İbn Hişam, 2/111, Taberî, Târîh, 2/242, İbn Kesîr, Bidâye, 3/169.

16 İbn İshak, İbn Hişam, 2/111, Taberî, Târîh, 2/242, İbn Hazm, Cevâmi, s. 85, Beyhakî, Delâil, 2/459, Zehebî, Târîh, s. 311, İbn Kesîr, Bidâye, 3/169.

17 İbn İshak, İbn Hişam, 2/111, Taberî, Târîh, 2/242, İbn Kesîr, Bidâye, 3/169.

18 İbn Sa'd, 1/226, Belâzurî, Ensâb, 1/257.

19 İbn Sa'd, 1/226.

20 İbn İshak, İbn Hişam, 2/111, İbn Sa'd, 1/226, Taberî, Târîh, 2/242, İbn Hazm, Cevâmi, s. 85-86, Zehebî, Târîh, s. 313.

21 İbn Sa'd, 3/271.

22 İbn İshak, İbn Hişam, 2/112, Belâzurî, Ensâb, 1/258, İbn Hazm, Cevâmi, s. 86.

23 İbn İshak, İbn Hişam, 2/114, Taberî, Târîh, 2/242, İbn Hazm, Cevâmi, s. 86, İbn Esîr, Kâmil, 2/101, İbn Seyyid, 1/173, Zehebî, Târîh, s. 313, İbn Kesîr, Bidâye, 3/170.

24 İbn İshak, İbn Hişam, 2/115, İbn Kesîr, Bidâye, 3/171.

Ganm b. Dudan Oğullarının Medine'ye Hicretleri

Âmir b. Rebia'dan sonra,[25] Ganm b. Dudan oğullarının bütün erkekleri ve kadınları, Medine'ye hicret etmek üzere, derlenip toparlandılar.[26] Evlerini kapalı olarak terk edip yola çıktılar.[27]

Onlar, yirmi iki erkek ile yedi kadın idiler.

Erkekler:

1. Abdullah b. Cahş,
2. Ebu Ahmed Abd b. Cahş,
3. Ükkâşe b. Mıhsan,
4. Ebu Sinan b. Mıhsan,
5. Sinan b. Ebi Sinan,
6. Şüca' b. Vehb,
7. Ukbe b. Vehb,
8. Erbed b. Humeyre,
9. Munkız b. Nübâte,
10. Saîd b. Rukayş,
11. Yezid b. Rukayş,
12. Muhriz b. Nadla,
13. Kays b. Câbir,
14. Amr b. Mıhsan,
15. Malik b. Amr,
16. Safvan b. Amr,
17. Sakf b. Amr,
18. Rebia b. Eksem,
19. Zübeyr b. Ubeyde,[28]
20. Temmam b. Ubeyde,
21. Sahbere b. Ubeyde,
22. Muhammed b. Abdullah b. Cahş.

---

25 İbn İshak, İbn Hişam, 2/115, Taberî, Târîh, 2/242, İbn Hazm, Cevâmi, s. 86, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 14.

26 İbn İshak, İbn Hişam, 2/115, İbn Sa'd, 3/89, İbn Hazm, Cevâmi, s. 86, İbn Kesîr, Bidâye, 3/171.

27 İbn Sa'd, 3/89.

28 İbn İshak, İbn Hişam, 2/115-116, İbn Sa'd, 3/89-90, İbn Hazm, Cevâmi, s. 86-87, İbn Seyyid, 1/173-174, İbn Kesîr, Bidâye, 3/171.

Kadınlar:

1. Zeyneb binti Cahş (Mü'minler Annesi),
2. Hamne binti Cahş,
3. Cüzâme binti Cendel,
4. Ümmü Kays binti Mıhsan,
5. Ümmü Habib binti Nübâte (Sümâme),
6. Âmine binti Rukayş,
7. Ümmü Habib binti Cahş,
8. Sahbere binti Temim.[29]

Bunların, erkek kadın hepsi, Kuba köyünde oturan Mübeşşir b. Abdulmünzir'e konuk oldular.[30]

Hicret sebebiyle Cahş oğullarının evlerinin kapanmış, içinde hiç kimseler kalmamış olduğunu gören Utbe b. Rebia, içini çekip:

"Selâmeti uzayan her ev, bir gün, yıkıcı rüzgâra ve acıklı âkıbete uğrar!" mealli beyti okumuştur.[31] Beytin Ebu Süfyan b. Harb tarafından okunduğu da rivayet edilir.[32]

Hz. Ömer ve Arkadaşlarının Medine'ye Hicretleri

Cahş oğullarından sonra, Hz. Ömer de,[33] yirmi kişilik bir kafile ile Medine'ye hicret edip,[34] Kuba köyünde Rifâa b. Abdulmünzir'e konuk oldular.[35]

Hz. Ömer der ki:

"Ben, Ayyâş b. Ebi Rebia ve Hişam b. Âs; Medine'ye hicret etmek istediğimiz zaman hazırlandık. Serif'in üzerinde, Gıfar oğullarına ait Edâet'teki Tenâdıb'da[36] sabahleyin erkence hazır bulunmayı vaadleştik.

'Hangimiz orada sabahleyin bulunamazsak, o yakalanmış demektir. Artık arkadaşları, onu beklemesinler, yollarına devam etsinler' dedik.

---

29 İbn İshak, İbn Hişam, 2/116, İbn Hazm, Cevâmi, s. 87, İbn Seyyid, 1/174, İbn Kesîr, Bidâye, 3/171.
30 İbn Sa'd, 3/90, İbn Seyyid, 1/175, İbn Kesîr, Bidâye, 3/170.
31 İbn İshak, İbn Hişam, 2/115, İbn Kesîr, Bidâye, 3/171.
32 Süheylî, 4/163.
33 İbn İshak, İbn Hişam, 2/118.
34 Ahmed b. Hanbel, 4/284, Beyhakî, Delâil, 2/460, İbn Hazm, Cevâmi, s. 87, İbn Seyyid, 1/174, Zehebî, Târîh, s. 313, İbn Kesîr, Bidâye, 3/173, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 14, Kastallânî, Mevâhib, 1/78, Halebî, 2/183.
35 İbn İshak, İbn Hişam, 2/121, İbn Sa'd, 3/271, İbn Hazm, Cevâmi, s. 88, İbn Seyyid, 1/175.
36 Tenâdıb; Mekke'ye on mil uzaklıktadır (Süheylî, 4/190).

Benimle Ayyâş b. Ebi Rebia, Tenâdıb'ın yanında, sabahleyin erkenden hazır bulunduk.

Hişam ise tutuldu, bizden geri kaldı. Dininden döndürülmek için işkenceden işkenceye uğratıldı ve saptırıldı."[37]

Hz. Ali der ki:

"Muhacirlerden hiç kimse bilmiyorum ki, gizli olarak hicret etmiş olmasın. Ömer b. Hattab, bundan müstesnâdır.

O, hicret edeceği zaman, kılıcını kuşandı, yayını omuzuna astı, oklarını ve mızrağını eline aldı, Kâbe'ye vardı.

Kureyş müşriklerinin ileri gelenleri, Kâbe'nin yanında bulunuyorlardı.

Ömer b. Hattab; Kâbe'yi yedi kere tavaf ettikten sonra, halkın birer birer başuçlarına dikilip:

'Anasını ağlatmak, yahut çocuğunu yetim ya da karısını dul bırakmak isteyen varsa, şu vadinin arkasında gelip benimle karşılaşsın!' dedi. Hiç kimse, ardına düşüp onu takip edemedi."[38]

Muhacirlerin Kimlere Konuk Oldukları

Hz. Ömer'le birlikte hicret edenlerden Kuba'da Rifâa b. Abdulmünzir'e konuk olanlar:

1. Ömer b. Hattab,
2. Zeyd b. Hattab,
3. Saîd b. Zeyd, b. Amr, b. Nüfeyl,
4. Ömer b. Sürâka,
5. Abdullah b. Sürâka,
6. Ayyâş b. Ebi Rebia,
7. Vâkıd b. Abdullah,
8. Havlî b. Ebi Havlî,
9. Malik b. Ebi Havlî,
10. Huneys b. Huzâfe,
11. İyas b. Bükeyr,
12. Âkıl b. Bükeyr,

---

37 İbn İshak, İbn Hişam, 2/118, İbn Sa'd, 3/271, Beyhakî, Sünen, 9/13-14, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/253, Zehebî, Târîh, s. 314, İbn Kesîr, Bidâye, 3/172.

38 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/152-153, Muhibbü't-Taberî, 1/258-259, Halebî, 2/183-184.

13. Âmir b. Bükeyr,
14. Halid b. Bükeyr.[39]

Mekkeli Muhacirlerden Kuba'da Külsûm b. Hidm'e konuk olanlar:

1. Hz. Hamza b. Abdulmuttalib,
2. Zeyd b. Hârise,[40]
3. Ebu Mersed Kennaz b. Hısn (Husayn),
4. Enes (Peygamberimiz Aleyhisselamın azadlısı),
5. Ebu Kebşe (Peygamberimiz Aleyhisselamın azadlısı).[41]

Mekkeli Muhacirlerden Kuba'da
Bel'aclanların Kardeşi Abdullah b. Seleme'ye konuk olanlar:

1. Ubeyde b. Hâris,
2. Husayn b. Hâris,
3. Tufeyl b. Hâris,
4. Mıstah b. Üsâse,
5. Suveybıt b. Sa'd,
6. Tuleyb b. Umeyr,
7. Utbe b. Gazvan'ın azadlısı Habbab.

Mekkeli Muhacirlerden Kuba'da
Belharis b. Hazreclerden Sa'd b. Rebia'ya konuk olanlar:

1. Abdurrahman b. Avf

ve daha bazıları.

Münzir b. Muhammed b. Ukbe'ye konuk olan Mekkeli Muhacirler:

1. Zübeyr b. Avvam,
2. Ebu Sebre b. Ebi Rühm.

---

39 İbn İshak, İbn Hişam, 2/120-121, İbn Hazm, Cevâmi, s. 88, İbn Seyyid, 1/175, İbn Kesîr, Bidâye, 3/173.
40 İbn İshak, İbn Hişam, 2/121-122, İbn Hazm, Cevâmi, s. 89, İbn Seyyid, 1/176, İbn Kesîr, Bidâye, 3/174.
41 İbn İshak, İbn Hişam, 2/122, İbn Seyyid, 1/176, İbn Kesîr, Bidâye, 3/174.

Abduleşhellerin kardeşi Abbâd b. Bişr'e konuk olan Muhacirler:

1. Ebu Huzeyfe b. Utbe,
2. Salim Mevlâ Ebi Huzeyfe,
3. Utbe b. Gazvan.

Hassân b. Sâbit'in kardeşi Evs b. Sâbit'e konuk olan Muhacirler:

1. Hz. Osman,

ve başka bazıları.[42]

***

Bekâr Muhacirler de, Kuba'da Sa'd b. Hayseme'ye konuk oldular. Sa'd b. Hayseme'nin kendisi de bekârdı.[43]

Kuba'daki Muhacir Cemaatinin İmamı

Kuba köyünde, içlerinde Hz. Ömer ve Ebu Seleme'nin de bulunduğu Muhacir cemaatine, Salim Mevlâ Ebi Huzeyfe imamlık etmiş, namazlarını kıldırmıştır.[44]

Mekke'den Medine'ye Hicrete Devam Edilişi

Mekke'de kalan Müslümanlar da, birbiri ardınca, Medine'ye hicret ettiler.[45]

Ebu Cehil'in Ayyâş b. Ebi Rebia'yı Aldatıp Mekke'ye Götürüşü

Ayyâş b. Ebi Rebia Hz. Ömer'le Kuba'ya vardıkları zaman, Ebu Cehil Amr b. Hişam ve kardeşi Hâris b. Hişam, Ayyâş b. Ebi Rebia'nın arkasından gittiler.

Ayyâş b. Ebi Rebia, bunların hem amcalarının oğlu, hem de bir anneden doğma kardeşi idi.[46]

---

42 İbn İshak, İbn Hişam, 2/122, İbn Sa'd, 3/55-56, İbn Hazm, Cevâmi, s. 89, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 3/585, İbn Seyyid, 1/176.

43 İbn İshak, İbn Hişam, 2/122-123, İbn Hazm, Cevâmi, s. 89-90, İbn Seyyid, 1/176, İbn Kesîr, Bidâye, 3/174.

44 İbn Sa'd, 3/87-88, Belâzurî, Ensâb, 1/258, İbn Seyyid, 1/174, İbn Kesîr, Bidâye, 3/173.

45 İbn İshak, İbn Hişam, 2/121, Belâzurî. Ensâb, 1/259, İbn Kesîr, Bidâye, 3/173.

46 İbn İshak, İbn Hişam, 2/118, İbn Hazm, Cevâmi, s. 88, İbn Seyyid, 1/174, İbn Kesîr, Bidâye, 3/172, Halebî, 2/184.

Bunlar, Ayyâş b. Ebi Rebia'yı buldular ve ona:

"Ey Ayyâş! Anan hastalandı.[47] Anan, seni görünceye kadar,[48] başına tarak değdirmemeye,[49] yağ sürmemeye;[50] seni görünceye kadar güneşten gölge altına gitmemeye,[51] birşey yememeye, içmemeye[52] yemin etti.

Ona acı![53] Sen ananın sevgili oğlusun!

Senin dininde anaya babaya iyilik etmek var!

Mekke'ye dön!

Medine'de Rabbine ibadet ettiğin gibi, Mekke'de de ibadet et!" dediler.[54]

Hz. Ömer:

"Ey Ayyâş! Vallahi, kavmin seni[55] aldatmak,[56] dininden döndürmek istiyorlar.[57] Onlardan kork![58]

Vallahi, senin anan, bitten rahatsız olacak olursa, muhakkak başını tarar.

Mekke'nin sıcağı kendisinin üzerinde şiddetlenecek olursa, muhakkak gölgelenmek ister de!" dedi.

Ayyâş b. Ebi Rebia:

"Ben anamın yeminini yerine getireceğim! Hem, benim orada biraz malım da var. Gider, onu da alırım" dedi.[59]

Hz. Ömer:

"Vallahi, sen de bilirsin ki, ben Kureyşîlerin malı en çok olan kişilerindenim.[60] Malımın yarısı senin olsun! Tek, sen onlarla gitme!" dedi.

Ayyâş b. Ebi Rebia Hz. Ömer'in teklifine yanaşmayıp ille de onlarla gitmeye kalkınca, Hz. Ömer:

---

47 Belâzurî, Ensâb, 1/208.

48 İbn İshak, İbn Hişam, 2/118, Belâzurî, Ensâb, 1/208, Beyhakî, Delâil, 2/460, İbn Hazm, Cevâmi, s. 88, İbn Kesîr, Bidâye, 3/172, Halebî, 2/184.

49 İbn İshak, İbn Hişam, 2/118, İbn Kesîr, Bidâye, 3/172, Halebî, 2/184.

50 Belâzurî, Ensâb, 1/208, Beyhakî, Delâil, 2/460, İbn Abdilberr, 3/1231, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/321.

51 İbn İshak, İbn Hişam, 2/118, Belâzurî, Ensâb, 1/208, İbn Hazm, Cevâmi, s. 88, Beyhakî, Delâil, 2/460, İbn Abdilberr, 3/1231, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/321.

52 Halebî, 2/184.

53 İbn İshak, İbn Hişam, 2/118, Belâzurî, Ensâb, 1/208, İbn Kesîr, Bidâye, 3/172.

54 Halebî, 2/184.

55 İbn İshak, İbn Hişam, 2/118, İbn Kesîr, Bidâye, 3/172.

56 Belâzurî, Ensâb, 1/208.

57 İbn İshak, İbn Hişam, 2/118, Belâzurî, Ensâb, 1/208, İbn Kesîr, Bidâye, 3/172, Halebî, 2/184.

58 İbn İshak, İbn Hişam, 2/118, İbn Kesîr, Bidâye, 172, Halebî, 2/184.

59 İbn İshak, İbn Hişam, 2/118, İbn Kesîr, Bidâye, 3/172, Halebî, 2/184.

60 İbn İshak, İbn Hişam, 2/119, İbn Kesîr, Bidâye, 3/172.

"Artık, sen yapmak istediğin şeyi yapacaksın! Bâri şu devemi al!

Bu, soylu ve uysal bir devedir.

Sen daima onun üzerinde bulun. Kavminden şüphelenirsen, onun üzerinde olarak kaç, kurtul!" dedi.[61]

Ayyâş b. Ebi Rebia deveye binip onlarla birlikte gitti.

Nihayet, yolun bir kısmında bulundukları sırada,[62] Ebu Cehil ona:

"Ey kardeşim! Vallahi, bu devem artık beni taşıyamıyor!

Sen beni şu devenin üzerine, terkine alamaz mısın?" dedi.

Ayyâş b. Ebi Rebia:

"Olur!" deyip devesini çöktürdü. Yere indiği zaman, onlar, üzerine atılıp[63] onu sımsıkı bağladılar.

Öylece Mekke'ye götürdüler.

Gündüzün Mekke'ye girdiklerinde:

"Ey Mekkeliler![64] Bizim bu beyinsizimize yaptığımız gibi,[65] siz de kendi beyinsizlerinize böyle yapınız!" dediler.[66]

Ayyâş b. Ebi Rebia'yı hapsettiler.[67]

Ebu Cehil ile Hâris, ona yüzer sopa vurdular![68]

Kendisini, işkenceden işkenceye uğratıp dininden döndürdüler.[69]

Hz. Ümmü Seleme'nin Medine'ye Hicret Edip Gidişi

Ebu Seleme Abdullah b. Abdulesed bir yıl veya ona yakın bir müddet önce zevcesi Hz. Ümmü Seleme ile oğlu Seleme'yi devesine bindirip Medine'ye götürmek isterken Hz. Ümmü Seleme'nin mensup bulunduğu Mugîre oğullarının erkekleri görmüş, Hz. Ümmü Seleme'yi yabancı beldelerde gezdirip dolaştırmasına müsaade edemeyeceklerini söyleyerek elinden almışlar, onlara kızan ve Ebu Seleme'nin kabile halkı olan Abdulesed oğulları da Seleme'yi Hz. Ümmü Seleme'ye vermemişlerdi.[70]

---

61 İbn İshak, İbn Hişam, 2/119, İbn Kesîr, Bidâye, 3/172, Halebî, 2/184.

62 İbn İshak, İbn Hişam, 2/119, Belâzurî, Ensâb, 1/208, İbn Kesîr, Bidâye, 3/172, Halebî, 2/184.

63 İbn İshak, İbn Hişam, 2/119, İbn Kesîr, Bidâye, 3/172, Halebî, 2/184.

64 İbn İshak, İbn Hişam, 2/119, Belâzurî, Ensâb, 1/208, İbn Seyyid, 1/175, İbn Kesîr, Bidâye, 3/172, Halebî, 2/184.

65 İbn İshak, İbn Hişam, 2/119, İbn Seyyid, 1/175, İbn Kesîr, Bidâye, 3/172, Halebî, 2/184.

66 İbn İshak, İbn Hişam, 2/119, Belâzurî, Ensâb, 1/208, İbn Kesîr, Bidâye, 3/172, Halebî, 2/184.

67 İbn Hazm, Cevâmi, s. 88, İbn Abdilberr, 3/1231, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 4/321, İbn Seyyid, 1/175.

68 Halebî, 2/184.

69 İbn İshak, İbn Hişam, 2/119, İbn Kesîr, Bidâye, 3/172.

70 İbn İshak, İbn Hişam, 2/112, Belâzurî, Ensâb, 1/258, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/341, Zehebî, Târîh, s. 312, İbn Kesîr, Bidâye, 3/169.

Hz. Ümmü Seleme der ki:

"Mugîre oğulları beni yanlarında hapsettiler.

Kocam Ebu Seleme ise Medine'ye gitti.

Böylece, benimle kocamın arasını ve oğlumun arasını ayırdılar.

Ben, bir yıl veya bir yıla yakın bir müddet, her sabah Ebtah'a çıkıp oturur; akşama kadar ağlar dururdum.

Mugîre oğulları ailesinden, amcamın oğullarından bir adam, bir gün yanıma uğradı. Halimi görünce bana acıdı. Mugîre oğullarına:

'Siz şu zavallı kadıncağızı kocasının yanına daha ne diye göndermezsiniz?! Onun, hem kocasıyla arasını, hem oğluyla arasını ayırdınız' dedi.

Bunun üzerine, Mugîre oğulları, bana:

'İstersen git, kocana kavuş!' dediler.

Abdulesed oğulları da oğlumu bana geri verince, deveme binip oğlumu kucağıma aldıktan sonra, Medine'deki kocamın yanına gitmek üzere yola çıktım.

Yanımda, Allah'ın kullarından hiç kimse yoktu. Kendi kendime:

'Beni kocamın yanına ulaşıncaya kadar götürecek bir kimseye rastlayabilir miyim ki?' deyip gittim.

Ten'im'de bulunduğum sırada idi ki, Abduddar oğullarının kardeşi Osman b. Talha b. Ebi Talha'ya rastladım. Bana:

'Ey Ebi Ümeyye'nin kızı! Nereye gidiyorsun?' diye sordu.

Ona:

'Medine'deki kocamın yanına gitmek istiyorum' dedim.

Bana:

'Senin yanında gidecek bir kimse yok mu?' diye sordu.

Ona:

'Yok! Vallahi, ancak Allah var! Bir de, şu oğulcuğum!' dedim.

Bana:

'Vallahi, seni bu yolda yalnız bırakmak doğru olmaz!' dedi ve hemen devenin yularını tutup benimle birlikte hızlı hızlı gitmeye devam etti.

Vallahi, Arap erkekleri içinde, hiçbir zaman ondan daha saygılı ve nezaketli bir yoldaş görmedim:

Bir konak yerine erişince devemi çöktürür, ben ininceye kadar bana arkasını döner, benden uzaklaşır, ben deveden indikten sonra gelip deveyi

götürür, semerini indirir, onu bir ağaca bağlar, kendisi de gidip bir ağacın altına uzanırdı.

Hareket zamanı gelince kalkar, tekrar semeri devenin sırtına koyar, deveyi yanıma getirip çöktürdükten sonra arkasını döner, bana:

'Bin!' derdi.

Ben bindikten sonra, gelir, devenin yularından tutar ve yederdi (götürürdü).

Beni Medine'ye ulaştırıncaya kadar, bana hep böyle yapmaktan geri durmadı.

Kuba'da Amr b. Avf oğullarının köyüne bakınca:

'Senin kocan işte bu köydedir![71] Artık, Allah'ın bereketi üzere, gir oraya!' dedikten sonra, Mekke'ye dönmek üzere, yanımdan ayrıldı.[72]

Ben, İslâm'da, Ebu Seleme ailesinin uğradığı musibet kadar, hiçbir ev halkının musibete uğradığını bilmiyorum.

Ben, hiçbir zaman, Osman b. Talha'dan daha ikramlı ve saygılı bir yoldaş da görmedim!"[73]

Cübeyr b. Mut'im'in Şam Manastırlarında Peygamberimiz Aleyhisselamın Resmine Rastlayışı

Cübeyr b. Mut'im der ki:

"Yüce Allah Peygamber Aleyhisselamı gönderdiği ve onun peygamberliğini açığa vurduğu zaman, Şam'a gitmiştim.

Busra'da iken, Hristiyanlardan bir cemaat, yanıma gelip, bana:

'Sen Harem (Mekke) halkından mısın?' diye sordular.

Ben:

'Evet!' dedim.

Bana:

'İçinizde peygamberlik dâvâsında bulunan zâtı tanır mısın?' diye sordular.

Ben:

'Evet!' dedim.

Beni bir kiliseye koydular ki, orada birtakım resimler vardı. Bana:

---

71 İbn İshak, İbn Hişam, 2/112-113, Belâzurî, Ensâb, 1/258-259, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/341-342, Zehebî, Târîh, s. 312, İbn Kesîr, Bidâye, 3/169-170, İbn Hacer, İsâbe, 4/458-459.

72 İbn İshak, İbn Hişam, 2/113, Belâzurî, Ensâb, 1/259, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/342, Zehebî, Târîh, s. 312, İbn Kesîr, Bidâye, 3/170.

73 İbn İshak, İbn Hişam, 2/113, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 7/342, İbn Kesîr, Bidâye, 3/170.

'Bak! Onun resmini görebilir misin?' dediler.

Baktım, onun resmini orada göremedim.

'Onun resmini göremedim!' dedim.

Beni bundan daha büyük bir odaya koydular. Bakınca, orada Resûlullahın vasfı ve resmi ile, arkasında yer alan Ebu Bekir'in vasfını ve resmini gördüm.

Bana:

'Onun vasfını gördün, buldun mu?' diye sordular.

Ben:

'Evet!' dedim.

Bana:

'Bu, O mudur?' diye sordular.

'Evet!' dedim. Bana:

'Biz de, bunun sizin sahibiniz olduğuna ve arkasındaki şu zâtın da, sonradan onun halifesi olacağına şehadet ederiz![74]

Bu peygamberden sonra bir peygamber daha olmayacak, gelmeyecek!' dediler."[75]

"Kureyşîlerin Resûlullah Aleyhisselama işkence yapmalarını hiç istemezdim.

Kureyşîlerin onu öldürmeye kalkacaklarını sandığım zaman, manastırlardan bir manastıra varıp kavuştum.

Manastırın bakıcısı başkanlarına gidip haber verdi.

Toplanılınca, durumu başkana anlattım.

Bana:

'Kureyşîlerin onu öldüreceklerinden korkuyor musun?' diye sordu.

Ben:

'Evet!' dedim.

Bana:

'Sen ona benzeyen, çizilmiş bir resim görsen, tanıyabilir misin?' diye sordu.

Ben:

---

74 Buhârî, Târîh, c. 1, ks. 1, s. 179, Ebu Nuaym, Delâil, 1/49-50, Beyhakî, Delâil, 1/384-385, Zehebî, Târîh, s. 527-528, Heysemî, 8/233-234, Suyutî, Hasâis, 1/263.

75 Buhârî, Târîh, c. 1, ks. 1, s. 179, Beyhakî, Delâil, 1/385, İbn Kesîr, Bidâye, 6/63, Heysemî, 8/234, Suyutî, Hasâis, 1/364.

'Evet! Tanırım!' dedim. Bana, üzeri örtülü bir resim gösterdi ki, sanki tıpkı O idi! Bana:

'Vallahi, onlar Onu öldüremezler! Onu öldürmek isteyeni, biz öldürürüz! Çünkü, O, muhakkak peygamberdir!' dedi.

Onların yanında bir müddet kaldım.

Mekke'ye döndüğüm zaman, Resûlullah Aleyhisselam Medine'ye gitmiş bulunuyordu."[76]

Kayser Herakliyus'un Çekmecesinde Sakladığı Peygamber Resimlerini İslâm Elçilerine Gösterişi

Hz. Ebu Bekir de, Rum Kayseri Herakliyus'u İslâmiyete davet etmek üzere,[77]

1. Hişam b. Âs el-Emevî'yi,[78]
2. Nuaym b. Abdullah'ı,[79]
3. Ubâde b. Sâmit'i,[80]
4. Amr b. Âs'ı,
5. Adiyy b. Ka'b'ı

gönderdi.[81] Gönderilen elçilerden bazıları, bu hususta anılarını şöyle anlatmışlardır:

"Rum hükümdarını İslâmiyete davet edelim diye, hayvanlarımıza binip yola çıktık. Dımaşk'a vardık.

O zaman, Şam ülkesi, Herakliyus adına, Cebele b. Eyhemü'l-Gassânî'nin idaresinde idi.

Şam'a girmek için izin istedik, izin verildi.

Cebele, bize bakınca, hoşlanmadı. Emretti, bir tarafa çekilip oturduk. Kendisi ise, özel minderde, ileri gelen adamlarıyla birlikte oturmakta idi.[82]

Bizimle konuşmak ve söyleyeceklerimizi kendisine eriştirmek üzere, bize bir adam gönderdi.

---

76 Zehebî, Siyer, 3/63.

77 Dineverî, s. 18, Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, Beyhakî, Delâil, 1/386, İbn Cevzî, 2/727, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/100, Zehebî, Târîh, s. 533, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/251, Suyutî, Hasâis, 2/126, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/465.

78 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, Beyhakî, Delâil, 1/386, İbn Cevzî, 2/727, Zehebî, Târîh, s. 528, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/251, Suyutî, Hasâis, 2/126, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/465.

79 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, İbn Cevzî, 2/727, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/465.

80 Dineverî, s. 18, Zehebî, Târîh, s. 532-533, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/465.

81 Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/465.

82 İbn Cevzî, 2/727, Zehebî, Târîh, s. 533.

'Vallahi, biz hiçbir zaman elçi ile konuşmayız! Biz ancak hükümdara gönderildik!' dedik.[83]

Elçi gidip bunu anlatınca, Cebele oturduğu minderden inip başka bir mindere oturdu.

Bizim yanına kadar gelmemize izin verdi.[84]

Cebele'nin üzerinde kara, kaba bir elbise vardı.[85]

Çevresine bakıldığı zaman, herşeyin de kapkara olduğu görülüyordu."[86] Cebele'ye:

"Senin şu kara, kaba giymenin sebebi nedir?" diye sorulunca,[87] Cebele:

"Sizi bütün Şam'dan,[88] beldelerimden[89] çıkarıp giderinceye kadar, bunu adak olarak giyeceğim ve üzerimden çıkarmayacağım!" dedi.[90]

İslâm elçileri:

"Sen biraz yumuşak davran ve acele etme![91]

Vallahi, sen şu oturduğun yerden bizi menedinceye kadar, biz onu muhakkak senden alacağız![92] Vallahi, biz burayı inşaallah senden de, en büyük kraldan da alacağız! Bunu, bize Peygamberimiz Aleyhisselam haber verdi!" dediler.[93]

Cebele, İslâm elçilerinin konuşma isteklerine "Konuşunuz!" diye izin verince,[94] Hişam b. Âs konuşmaya başlayıp onu Allah'a imana davet etti,[95] İslâmiyete davet etti.[96]

Ubâde b. Sâmit der ki:

---

83 Beyhakî, Delâil, 1/386, İbn Cevzî, 2/727, Zehebî, Târîh, s. 533, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/251-252, Suyutî, Hasâis, 2/126, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/465.

84 İbn Cevzî, 2/727, Zehebî, Târîh, s. 533.

85 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, Beyhakî, Delâil, 1/386, İbn Cevzî, 2/727, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/100, Zehebî, Târîh, s. 533, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/127, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/465.

86 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, İbn Cevzî, 2/727, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/100.

87 İbn Arabî, Muhâdarât, 1/100, Zehebî, Târîh, s. 533.

88 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, Beyhakî, Delâil, 1/386, İbn Cevzî, 2/727, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/100, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/127, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/466.

89 Zehebî, Târîh, s. 533.

90 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, Beyhakî, Delâil, 1/386, İbn Cevzî, 2/727, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/100, Zehebî, Târîh, s. 533, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/127, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/466.

91 İbn Cevzî, 2/727, Zehebî, Târîh, s. 533.

92 İbn Arabî, Muhâdarât, 1/100.

93 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, Beyhakî, Delâil, 1/386, İbn Cevzî, 2/727, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/100, Zehebî, Târîh, s. 533-534, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/127, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/466.

94 Beyhakî, Delâil, 1/386.

95 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/100, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252.

96 Beyhakî, Delâil, 1/386, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/127.

"Biz, onu böylece Allah'a imana ve İslâmiyete davet ettikse de, hayra ermeyi kabul etmedi.[97]

Cebele:

'Demek, siz Sümerâsınız ha?' dedi.

Ona:

'Sümerâ, ne demek?' diye sorduk.

Cebele:

'Siz onlar değilsiniz!' dedi.

Ona:

'Ya kimlermiş onlar?' diye sorduk.

Cebele:

'Onlar, geceleri namaz kılan, gündüzleri oruç tutan bir kavimdir!' dedi.

Biz de:

'Vallahi, biz onlarız![98] Geceleri namaz kılar, gündüzleri oruç tutarız' dedik.[99]

Cebele:

'Sizin namazınız nasıldır?' diye sordu.

Kendisine namazımızı tarif ettik.[100]

Cebele:

'Sizin orucunuz nasıldır?' diye sordu.

Ona orucumuzu da tarif ettik.[101]

Cebele bize daha başka şeyler hakkında da sorular sordu.

Sorularının cevaplarını verdiğimiz zaman,[102] Allah bilir ki,[103] yüzünü kara bürüdü, yüzü kapkara oldu,[104] tencere karasına döndü.[105] Azarlandık.[106]

---

97 Zehebî, Târîh, s. 533.

98 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, İbn Cevzî, 2/727, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/100, Zehebî, Târîh, s. 534, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/466.

99 Zehebî, Târîh, s. 534.

100 Ebu Nuaym, 1/50, İbn Cevzî, 2/727, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/100, Zehebî, Târîh, s. 534.

101 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, Beyhakî, Delâil, 1/386, İbn Cevzî, 2/727, Zehebî, Târîh, s. 534, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/127.

102 Zehebî, Târîh, s. 534.

103 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/100, Zehebî, Târîh, s. 534.

104 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, Beyhakî, Delâil, 1/386, İbn Cevzî, 2/727, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/100, Zehebî, Târîh, s. 534, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/127, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/466.

105 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, İbn Cevzî, 2/727, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/100.

106 Zehebî, Târîh, s. 534.

Bize:

'Kalkın!' dedi.[107]

Krala gönderilmemizi, adamlarına emretti.[108]

Bizi, elçiler ve kılavuzlarla birlikte Rum kralına yolladı.[109]

Kostantiniyye'ye [İstanbul'a] yaklaştık.[110] Şehrin kapısına vardık.[111] Hayvanlarımızın üzerinde olduğumuz halde, sarıklarımızı ve kılıçlarımızı düzenledik.[112]

Bizimle birlikte gelen elçi:

'Şu hayvanlarınız kralın şehrine sokulmaz![113]

Size, isterseniz katırlar, isterseniz eğerli ve uysal atlar getireyim,[114] getirelim.[115] Sizi eğerli, uysal atlara ve katırlara bindirelim.[116]

Eğerli uysal atlar ve katırlar getirinceye kadar, siz burada durup bekleyin' dedi.[117]

Biz:

'Hayır![118] Vallahi, biz bulunduğumuz gibi,[119] hayvanlarımızın üzerinde olmadıkça,[120] buraya girmeyiz!' dedik.[121]

Kaysere:

'Onlar şehre atlar ve katırlar üzerinde girmeyi kabul etmiyorlar!' diye haber gönderdiler.[122]

---

107 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, Beyhakî, Delâil, 1/386, İbn Cevzî, 2/727, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/100, Zehebî, s. 534, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/127, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/466.

108 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, İbn Cevzî, 2/727, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/100.

109 Beyhakî, Delâil, 1/386, Zehebî, Târîh, s. 534, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/127, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/466.

110 Zehebî, Târîh, s. 534.

111 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/100.

112 Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/466.

113 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, Beyhakî, Delâil, 1/386, Zehebî, Târîh, s. 534, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/466.

114 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, İbn Cevzî, 2/728, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/100.

115 Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/466.

116 Beyhakî, Delâil, 1/386, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/466.

117 Zehebî, Târîh, s. 534.

118 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, İbn Cevzî, 2/728, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/100, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/466.

119 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, İbn Cevzî, 2/728, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/100.

120 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/100, Zehebî, Târîh, s. 534, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/466.

121 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, Beyhakî, Delâil, 1/386, İbn Cevzî, 2/728, Zehebî, Târîh, s. 534, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/466.

122 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, Beyhakî, Delâil, 1/386, İbn Cevzî, 2/728, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252.

Kayser 'Onların yollarını açın!'[123] diyerek şehre hayvanlarımızın üzerinde girmemize emir,[124] izin verince,[125] hemen kılıçlarımızı kuşandık, hayvanlarımıza bindik.[126]

Sarıklarımızı sarınmış, kılıçlarımızı kuşanmış olarak, hayvanlarımızın üzerinde şehre girdik.[127]

Kostantiniyye (İstanbul) halkı, bizi böyle, sarıklarımıza sarınmış, kılıçlarımızı kuşanmış olduğumuz halde hayvanlarımızın üzerinde görünce, şaşırdılar.[128]

Kayserin sarayının kapısına kadar vardık.[129]

Hayvanlarımızı sarayın duvarının dibinde ıhdırdık.[130]

Kayser o sırada sarayının yüksek bir odasında oturuyor ve bize bakıyor, yanında da kumandanlar ve Rum ileri gelenleri bulunuyordu.

Başımızı kaldırıp yüksek sesle:

'Lâ ilâhe illallâhu vallâhu ekber!' diyerek tekbir getirdik.

Allah bilir ki, bütün saray, rüzgârın hurma ağacını salladığı gibi sallandı![131]

Kayser, bize:

'Dininizi[132] bana böyle[133] kapımda[134] açıklamanız sizin için uygun değildir!' diyerek acele haber gönderdiği gibi;

'İçeri girin!' diye de haber gönderdi.[135]

---

123 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, İbn Cevzî, 2/728, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/100, Zehebî, Târîh, s. 534, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/466.

124 İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252.

125 Dineverî, s. 18.

126 Zehebî, Târîh, s. 534.

127 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, İbn Cevzî, 2/728, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/100.

128 Zehebî, Târîh, s. 534.

129 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, Beyhakî, Delâil, 1/386, İbn Cevzî, 2/728, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/100, Zehebî, Târîh, s. 534, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/127, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/466-467.

130 Beyhakî, Delâil, 1/386, Zehebî, Târîh, s. 534, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/127, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/467.

131 Ebu Nuaym, 1/50, Beyhakî, 1/386-387, İbn Cevzî, 2/728, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/100-101, Zehebî, Târîh, s. 534, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/127, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/467.

132 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, Beyhakî, Delâil, 1/387, İbn Cevzî, 2/728, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/101, Zehebî, Târîh, s. 534, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/467.

133 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, İbn Cevzî, 2/728, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/101.

134 Zehebî, Târîh, s. 534.

135 Ebu Nuaym, Delâil, 1/50, Beyhakî, Delâil, 1/387, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/101, Zehebî, Târîh, s. 534, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252.

Kayserin yanına girdik.[136]

Kayser, kendisine mahsus yüksek bir minderde oturuyordu. Meclisindeki, çevresindeki herşey kırmızı, üzerindeki elbise de kırmızı idi.

Kumandanlar ve Rum ileri gelenleri de yanında bulunuyordu.[137]

Kendisine söylemek istediğimiz şeyi elçiye söylememizi isteyince:

'Hayır! Vallahi, biz elçi ile konuşmayız!

Biz, ancak krala gönderildik!

Eğer sen bizim seninle konuşmamızı istiyorsan, bize izin ver, seninle konuşalım' dedik.[138]

Selam vermeden, yanına girdik.[139]

'Lâ ilâhe illallah!' dedik.

Allah bilir ki, saray sallandı!

Hatta, Kayser ve adamları, başlarını kaldırdılar.[140]

O sırada, Kayserin yanında, açık ve güzel Arapça bilen bir adam bulunuyordu.[141]

O, bize:

'Oturunuz!' diye işaret edince, bir tarafa çekilip oturduk.[142]

Kayser, gülerek:[143]

'Beni aranızdaki selamla selamlamaktan sizi meneden nedir?[144]

Peygamberinizi selamladığınız selamla beni selamlamaktan sizi men eden nedir?' diye sordu.[145]

'Sizin beni aranızdaki selamınızla selamlamanız gerekmez mi idi?' dedi.[146]

Ona:

---

136 Dineverî, s. 18, Ebu Nuaym, Delâil, 1/51, Beyhakî, Delâil, 1/387, İbn Cevzî, 2/728, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/101, Zehebî, Târîh, s. 529, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/127, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/467.

137 Ebu Nuaym, Delâil, 1/51, Beyhakî, Delâil, 1/387, İbn Cevzî, 2/728, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/101, Zehebî, Târîh, s. 529, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/467.

138 Ebu Nuaym, Delâil, 1/51, İbn Cevzî, 2/728, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/101.

139 Dineverî, s. 18, Zehebî, Târîh, s. 534.

140 Ebu Nuaym, Delâil, 1/51, İbn Cevzî, 2/728, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/101.

141 Ebu Nuaym, Delâil, 1/51, Beyhakî, Delâil, 1/387, İbn Cevzî, 2/728, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/101, Zehebî, Târîh, s. 529, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/467.

142 Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/467.

143 İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252.

144 Ebu Nuaym, Delâil, 1/51, Zehebî, Târîh, s. 534, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/467.

145 İbn Cevzî, 2/720, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/101.

146 Beyhakî, Delâil, 1/387, Zehebî, Târîh, s. 529, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/127.

'Bizim seni aramızdaki selamımızla selamlamamız sana, senin selamlandığın selamla selamlamamız da bize helâl olmaz![147]

Ne bizim peygamberimizi selamladığımız selamla seni selamlamamız sana helâl olur, ne de senin selamlandığın selamla seni selamlamamız bize helâl olur' dedik.[148]

Kral:

'Sizin aranızdaki selamınız nasıldır?' diye sordu.[149]

'Esselâmü aleyke'dir!'[150]

'Esselâmü aleyküm'dür![151] Cennetliklerin selamıdır' dedik.[152]

Kral, bize:

'Siz peygamberinizi de mi bununla selamlarsınız?' diye sordu.

'Evet!' dedik.[153]

Kral:

'Hükümdarlarınızı nasıl selamlarsınız?' diye sordu.

'Bununla selamlarız' dedik.[154]

Kral:

'Size verilen selama da mı bununla karşılık verirsiniz?' diye sordu.

'Evet,[155] bununla![156] Böyle, dedik.[157]

Kral:

'İçinizden, peygamberinize herhangi bir şeyde vâris olan var mı?' diye sordu.

'Yoktur! Bir kimse, ölünce vârisini veya yakınını bırakır; vârisi veya yakını, ona vâris olur. Fakat, Peygamberimize bizden, hiçbir şeyde vâris olan olmamıştır!' dedik.[158]

---

147 Ebu Nuaym, Delâil, 1/52, Beyhakî, Delâil, 1/387, İbn Cevzî, 2/279.

148 İbn Cevzî, 2/729, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/101.

149 Ebu Nuaym, Delâil, 1/52, Beyhakî, Delâil, 1/387, İbn Cevzî, 2/729, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/101, Zehebî, Târîh, s. 529, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/127.

150 Beyhakî, Delâil, 1/387, Zehebî, Târîh, s. 529, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, 2/127.

151 Zehebî, Târîh, s. 534.

152 Ebu Nuaym, Delâil, 1/52, İbn Cevzî, 2/729, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/101.

153 Ebu Nuaym, Delâil, 1/52, İbn Cevzî, 2/729, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/101, Zehebî, Târîh, s. 534.

154 Beyhakî, Delâil, 1/387, İbn Cevzî, 2/729, Zehebî, Târîh, s. 529, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/127.

155 Ebu Nuaym, Delâil, 1/52, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/101.

156 Beyhakî, Delâil, 1/387, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/127, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/467.

157 Zehebî, Târîh, s. 534.

158 Zehebî, Târîh, s. 534.

Kral:

'Hükümdarınızda da, hal böyle midir?' diye sordu.

'Evet!' dedik.[159]

Kayser:

'Sizin katınızda, en büyük kelâmınız nedir?' diye sordu.[160]

'Lâ ilâhe illallâh![161] Lâ ilâhe illallâhu vallâhu ekber!' dedik.[162]

Deyince, saray tekrar sallandı!

Kayser gözlerini açtı, tavana doğru baktı ve:

'Siz bu kelimeyi söyleyince, oda sallandı ha?!' dedi.

'Evet!' dedik.[163]

Kayser:

'Siz bunu düşmanlarınızın beldelerinde söylediğiniz zaman, tavanları sallanır mı?' diye sordu.

'Hayır!' dedik.

Kayser:

'Siz bunu kendi beldelerinizde söyleyince, tavanlarınız sallanır mı?' diye sordu.

Biz:

'Hayır! Biz bunun böyle yaptığını hiç görmedik! O bu şeyi ancak senin yanında yaptı.[164] O, bize öğütten başka birşey olamaz!' dedik.

Kayser, yanında oturanlara dönerek:[165]

'Ne güzel doğru söz!' dedi[166] ve:

'Siz, şehirleri fethettiğiniz sıralarda ne dersiniz?' diye sordu.

'Lâ ilâhe illallâhu vallâhu ekber, deriz' dedik.

Kayser:

159 Ebu Nuaym, Delâil, 1/52, İbn Cevzî, 2/729, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/101, Zehebî, Târîh, s. 534.

160 Ebu Nuaym, Delâil, 1/52, Beyhakî, Delâil, 1/387, Zehebî, Târîh, s. 534, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/127.

161 Ebu Nuaym, Delâil, 1/52, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/101, Zehebî, Târîh, s. 534.

162 Beyhakî, Delâil, 1/387, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/127.

163 Zehebî, Târîh, s. 534-535.

164 Ebu Nuaym, Delâil, 1/52, Beyhakî, Delâil, 1/387, İbn Cevzî, 2/728, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/101.

165 Zehebî, Târîh, s. 535.

166 Ebu Nuaym, Delâil, 1/52, Beyhakî, Delâil, 1/387, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/101, Zehebî, Târîh, s. 535.

'Lâ ilâhe illallah dediğinizde,[167] O'nunla birlikte ortak yok![168] O'nunla birlikte hiçbir şey yok;[169]

Vallâhu ekber dediğinizde de, Allah herşeyden büyüktür![170] O'ndan daha büyük birşey yok! Onun eni boyu yok,[171] demek istiyorsunuzdur herhalde' dedi.

'Evet!' dedik.[172]

Kayser bize birtakım şeyler daha sorduktan ve cevaplarını aldıktan sonra:

'Sizin namazınız ve orucunuz nasıldır?' diye sordu.

Bunları da kendisine anlattık.[173]

Kayser bizim güzel, büyük bir yerde ağırlanmamız için, ilgililere emir verdi ve bize de: 'Kalkınız!' dedi.[174]

Orada üç gün kaldık.[175]

Kayserin, sabah ve akşam, bize lûtuf ve ikramları geldi.[176]

Kayser geceleyin bize haber gönderdi. Yanına girdik. Kendisinin yanında hiç kimse yoktu.[177]

Kayser oturmamızı emretti, oturduk.[178]

Kendisine söylemiş olduğumuz sözleri tekrarlamamızı istedi, onları tekrarladık.[179]

---

167 Ebu Nuaym, Delâil, 1/52, İbn Cevzî, 2/728-729, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/101, Zehebî, Târîh, s. 535, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/468.

168 Zehebî, Târîh, s. 535.

169 Ebu Nuaym, Delâil, 1/52, İbn Cevzî, 2/729, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/101.

170 Ebu Nuaym, Delâil, 1/52, İbn Cevzî, 2/729, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/101, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/468.

171 Zehebî, Târîh, s. 535.

172 Ebu Nuaym, Delâil, 1/52, İbn Cevzî, 2/729, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/101, Zehebî, Târîh, s. 535, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/468.

173 Dineverî, s. 18, Beyhakî, Delâil, 1/387, Zehebî, Târîh, s. 535, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/127-128.

174 Beyhakî, Hasâis, 1/387, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/128.

175 Ebu Nuaym, Delâil, 1/52, Beyhakî, Delâil, 1/387, İbn Cevzî, 2/729, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/101, Zehebî, Târîh, s. 535, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/128.

176 Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/468.

177 Ebu Nuaym, Delâil, 1/52, Beyhakî, Delâil, 1/387, İbn Cevzî, 2/729, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/101, Zehebî, Târîh, s. 535, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/128, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/468.

178 Zehebî, Târîh, s. 535.

179 Ebu Nuaym, Delâil, 1/52, Beyhakî, Delâil, 1/387, İbn Cevzî, 2/729, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/101-102, Zehebî, Târîh, s. 535, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/128, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/468.

Kayser hizmetçisini çağırıp ona birşey söyledi.

Hazırlattığı,[180] büyük ve altın işlemeli, dört köşe çekmece gibi birşeyi getirtti.

Çekmecenin birçok küçük ve kilitli gözleri vardı.[181]

Kayser, gözlerden birisini açtı. Oradan, siyah ipekli bir bez parçası çıkarıp yaydı.

Bezin üzerinde, ak benizli, yüzü ayın on dördü gibi parlak,[182] uzun boylu, çok saçlı,[183] saçı iki bölük halinde örgülü,[184] büyük gözlü,[185] uzun boyunlu,[186] kalın baldırlı,[187] sakalsız[188] bir insan resmi vardı.

Kayser, bize:

'Bunu tanıyor musunuz?' diye sordu. Biz:

'Hayır!' dedik. Kayser:

'Bu, Âdem'dir!' dedi. Onu çıkardığı yere koydu.

Sonra, başka bir göz açtı. İçinden siyah ipekli bir bez parçası çıkarıp yaydı. Üzerinde, ak benizli,[189] çok saçlı, hüzünlü, kederli, güzel yüzlü,[190] güzel sakallı,[191] büyük başlı, kıvırcık saçlı, kalın baldırlı, gözlerinde kırmızılık bulunan,[192] büyük gözlü, iki omuzunun arası geniş olan[193] bir insan resmi vardı.

Kayser, bize:

'Bunu tanıyor musunuz?' diye sordu.

---

180 Dineverî, s. 18.

181 Dineverî, s. 18, Ebu Nuaym, Delâil, 1/52-53, Beyhakî, Delâil, 1/387, İbn Cevzî, 2/729, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/102, Zehebî, Târîh, s. 535, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/128, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/468.

182 Dineverî, s. 18.

183 Ebu Nuaym, Delâil, 1/53, Beyhakî, Delâil, 1/387, İbn Cevzî, 2/729, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/102,

184 Beyhakî, Delâil, 1/387, Zehebî, Târîh, s. 530, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/128.

185 Beyhakî, Delâil, 1/387, Zehebî, Târîh, s. 530, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/128, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/467.

186 Beyhakî, Delâil, 1/387, Zehebî, Târîh, s. 530, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/128.

187 Beyhakî, Delâil, 1/387, Zehebî, Târîh, s. 530, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/128, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/467.

188 Beyhakî, Delâil, 1/387, Zehebî, Târîh, s. 530, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/128.

189 Dineverî, s. 18, Ebu Nuaym, Delâil, 1/93, Beyhakî, Delâil, 1/387-388, İbn Cevzî, 2/729, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/102, Zehebî, Târîh, s. 529-530, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252.

190 Dineverî, s. 18.

191 Beyhakî, Delâil, 1/388, Zehebî, Târîh, s. 530, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/128.

192 Ebu Nuaym, Delâil, 1/53, Beyhakî, Delâil, 1/388, İbn Cevzî, 2/729, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/102, Zehebî, Târîh, s. 530, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/128.

193 Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/469.

Biz:

'Hayır!' dedik.

Kayser:

'Bu, Nuh'tur!' dedi.[194]

Kayser, onu da çıkardığı yere koydu.

Sonra, başka bir göz açtı. Gözün içinden, siyah ipekli bir bez parçası çıkarıp yaydı. Bezin üzerinde, ak tenli, ak sakallı,[195] ak saçlı, güzel gözlü, açık alınlı, uzunca yanaklı,[196] güzel yüzlü,[197] gülümser gibi bir zâtın resmi vardı.

Kayser, bize:

'Bunu tanıyor musunuz?' diye sordu.

Biz:

'Hayır!' dedik.

Kayser:

'Bu, İbrahim'dir!' dedi.[198]

Kayser onu da çıkardığı yere koydu.

Sonra, başka bir göz açtı. Gözün içinden, siyah ipekli bir bez parçası çıkarıp yaydı.

Bezin üzerine, ak tenli bir insan resmi çizilmiş olup,[199] Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselama göre çizilmişti.[200]

Ona bakınca,[201] kendi kendimize:

---

194 Dineverî, s. 18, Ebu Nuaym, Delâil, 1/53, Beyhakî, Delâil, 1/388, İbn Cevzî, 2/729, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/102, Zehebî, Târîh, s. 530, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, 2/128, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/469.

195 Ebu Nuaym, Delâil, 1/53, Beyhakî, Delâil, 1/388, İbn Cevzî, 2/729, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/102, Zehebî, Târîh, s. 530, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/128, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 14/468.

196 Beyhakî, 1/388, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/102, Zehebî, Târîh, s. 530, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/128.

197 Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/469.

198 Ebu Nuaym, Delâil, 1/53, Beyhakî, Delâil, 1/388, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/102, Zehebî, Târîh, s. 530, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/128, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/469.

199 Dineverî, s. 18, Ebu Nuaym, Delâil, 1/53, Beyhakî, Delâil, 1/388, İbn Cevzî, 2/729, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/102, Zehebî, Târîh, s. 530, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/128.

200 Dineverî, s. 18.

201 Dineverî, s. 19, Zehebî, Târîh, s. 530, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/469.

'Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselam![202] Vallahi, Resûlullah Aleyhisselam!'[203] dedik[204] ve ağladık.[205] Kayser: 'Size ne oluyor?![206] Siz bunu tanıyor musunuz?' diye sordu.[207]

Biz:

'Evet![208] Bu, bizim peygamberimiz Muhammed Aleyhisselamın resmidir!' dedik.[209]

Kayser:

'Size Allah adına,[210] dininiz adına and veriyorum![211] Bu, sizin peygamberinizin resmidir' dedi.

Biz:

'Evet! Bu, peygamberimizin resmidir![212] Allah ve dinimiz adına yemin ederiz ki; bu, peygamberimizdir![213]

Sanki Onu sağ olarak görür gibiyiz![214]

Sanki Ona sağ olduğu halde bakıyor gibiyiz!' dedik.[215]

Allah bilir, Kayser ayağa kalktı, sonra oturdu ve:

'Allah aşkına! Bu, gerçekten O mudur?' dedi.

Biz:

'Evet! Gerçekten Odur. Sanki biz Ona bakıyor gibiyiz!' dedik.

Kayser Ona bir müddet baktı durdu.[216]

Sonra da:

---

202 Ebu Nuaym, Delâil, 1/53, İbn Cevzî, 2/729.

203 Beyhakî, Delâil, 1/388.

204 Ebu Nuaym, Delâil, 1/53.

205 Dineverî, s. 19, Beyhakî, Delâil, 1/388, Zehebî, Târîh, s. 530, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/469.

206 Dineverî, s. 19.

207 Beyhakî, Delâil, 1/388, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/102, Zehebî, Târîh, s. 530, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/128, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/469.

208 Beyhakî, Delâil, 1/388, Zehebî, Târîh, s. 530, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/128.

209 Dineverî, s. 19.

210 Ebu Nuaym, Delâil, 1/53, İbn Cevzî, 2/730, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/102.

211 Dineverî, s. 19, Ebu Nuaym, Delâil, 1/53, İbn Cevzî, 2/730, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/102.

212 Dineverî, s. 19.

213 Ebu Nuaym, Delâil, 1/53, İbn Cevzî, 2/730, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/102.

214 Dineverî, s. 19.

215 Aynı kaynaklar.

216 Beyhakî, Delâil, 1/388, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/102, Zehebî, Târîh, s. 530, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/128.

'Bu resim, gözlerin en sonuncusunda idi. Fakat, ben Onun üzerinizde ne etki yapacağını[217] bileyim,[218] göreyim diye, çıkarıp göstermekte acele ettim' dedi. Sonra da, onu çıkardığı yere koydu."[219]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Şekil ve Şemaili

Hz. Ali'nin bildirdiğine göre, Peygamberimiz Aleyhisselam:

Ne öyle uzun boylu, ne de kısa olmayıp, uzuna yakın orta boylu idi.

Kendisinin el ve ayak parmakları kalınca,

Başı, vücut yapısıyla dengeli biçimde, büyükçe idi.

Omuzları, dizleri ve bilekleri kemikli idi.

Saçı ne kıvırcık, ne de düzdü.

Sakalı sık idi.

Yüzü uzunca idi.

Boynu uzundu, gümüş gibi ak ve parlaktı.

Teni kırmızıyla karışık ak ve pembe idi.

Gözleri büyükçe idi.

Gözbebeklerinin siyahı, pek siyahtı.

Gözlerinin beyazında biraz kırmızılık vardı.

Kirpikleri sık ve uzundu.

Vücudu ne zayıf, ne de şişmandı.

İki küreğinin arası enli idi.

Omuz küreklerinin arasında peygamberlik mührü vardı.

Peygamberimiz Aleyhisselamı birdenbire görenler, Onun vakar ve manevî heybetinden sarsılırlar, kendisini yakından tanıyınca da, Ona en derin sevgi ve saygı ile bağlanırlardı.

Kendisinin yüce haslet ve meziyetlerini anlatmak isteyen kimse:

'Ben, ne Ondan önce, ne de sonra, Onun bir benzerini daha görmedim!' demekten kendini alamazdı.[220]

---

217 Dineverî, s. 19, Ebu Nuaym, Delâil, 1/53, Beyhakî, Delâil, 1/388, İbn Cevzî, 2/730, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/102, Zehebî, Târîh, s. 530, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/128, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/469.

218 Dineverî, s. 19.

219 Ebu Nuaym, Delâil, 1/53, Beyhakî, Delâil, 1/388, İbn Cevzî, 2/730, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/102, Zehebî, Târîh, s. 530, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/128, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/469.

220 İbn Sa'd, 1/410-412, Ahmed b. Hanbel, 1/89, Tirmizî, Sünen, 4/598-600, Belâzurî, Ensâb, 1/191-192, Taberî, Târîh, 3/185-186, Zehebî, Târîh, s. 534.

Peygamberimiz Aleyhisselamın üvey oğlu Hind b. Ebi Hâle'ye göre:

Resûlullah Aleyhisselamın yüzü ayın on dördü gibi parlardı.

Saçı kendiliğinden ikiye ayrılıp yanlarına dökülürse, onları birleştirmezdi. Birleştiklerinde de onları ayırmaz, oldukları gibi bırakırdı.

Saçını uzattığı zaman, saçı kulaklarının memesini aşardı.

Alnı açık ve genişti.

Kaşları uzun ve kavisli idi.

Kaşlarının uçları ince, araları çok yakındı, fakat çatık değildi.

İki kaşının arasında bir damar vardı ki, kızgınlık zamanında kabarır, görünürdü.

Burnunun iki kaş arasında başladığı yer yüksekçe, burnunun ucu da ince idi. Burnundaki ölçülülük ve denklik, dikkat edenlerin gözünden kaçmazdı.

Burnunda ayrı bir parlaklık da vardı.

Diğer sahabilerin anlattıklarına göre de:

Peygamberimiz Aleyhisselamın yanakları düzdü, yumru değildi.

Dişleri inci taneleri gibi idi.

Bütün uzuvları (organları) düzgündü.

Karnı ve göğsü bir düzeyde idi, çıkık değildi.

Vücudu kıllı değildi. Yalnız, omuz başlarında, pazularında biraz kıllar vardı.

Bilek kemikleri uzun, el ayaları genişti.

Ayaklarının altı düz değil, çukurca idi.

Ayakları hafif etli idi.

Ayaklarının üzerine su döküldüğü zaman, etrafa yayılırdı.[221]

Resûlullahın yüzü ve sesi çok güzeldi.[222]

Sanki, yüzünde güneş çağlardı.[223]

Ümmü Ma'bed'in bildirdiğine göre:

Peygamberimiz Aleyhisselamın gözü, Kudretten sürmeli idi.

Sustuğu zaman, kendisinde, bir vakar ve ağırbaşlılık; konuştuğu zaman da, güler yüzlülük görünürdü.

---

221 İbn Sa'd, 1/422, Tirmizî, Sünen, 4/5, Belâzurî, Ensâb, 1/386-387, Kadı Iyaz, 1/117-118, İbn Cevzî, 1/387-411, Zehebî, Târîh, s. 444-451, İbn Kesîr, Bidâye, 6/31-32.

222 İbn Sa'd, 1/376, 406.

223 İbn Cevzî, 1/406.

Sözleri, sanki dizilmiş birer inci gibi, ağzından tatlı tatlı dökülürdü.

Sözü açık ve hak ile bâtıl arasını ayırıcı olup; ne âcizlik sayılacak derecede az, ne de boş ve gereksiz sayılacak derecede çoktu.

Kendisi, ekşi ve asık suratlı değil, güleçti.[224]

***

İslâm elçileri, Kayserin sarayında gördükleri peygamber resimleri hakkındaki anılarını anlatmaya şöyle devam etmişlerdir:

"Kayser çekmeceden başka bir göz açtı ve içinden siyah ipekli bir bez parçası çıkardı.[225]

Bezin üzerinde, esmer tenli,[226] kaba sakallı,[227] çukur gözlü, dudaklarını büzmüş, yüzünü ekşitmiş,[228] kıvırcık saçlı, sert ve hiddetli bakışlı, öfkeli bir insan resmi vardı.[229]

Kayser, bize:

'Bunu tanıyor musunuz?' diye sordu.

Biz:

'Hayır!' dedik.

Kayser:

'Bu, Musa'dır!' dedi.[230]

Musa Aleyhisselamın yanında, ona benzeyen ve fakat, başının saçı yağlı, geniş alınlı, gözünün siyahında burnuna doğru akıklık bulunan bir insan resmi vardı.

Kayser, bize:

'Bunu tanıyor musunuz?' diye sordu.

'Hayır!' dedik.

---

224 İbn Sa'd, 1/230-231, Hâkim, 3/9-10, İbn Abdilberr, 4/1959-1960, İbn Cevzî, 1/243-244, İbn Kayyım, 2/60, Muhibbü't-Taberî, 1/102, İbn Seyyid, 1/188, Zehebî, Târîh, s. 438-439, Heysemî, 6/56-57.

225 Dineverî, s. 19, Ebu Nuaym, Delâil, 1/53, Beyhakî, Delâil, 1/388, İbn Cevzî, 2/729, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/102, Zehebî, Târîh, s. 530, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/128.

226 Dineverî, s. 19, Beyhakî, Delâil, 1/388, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/102, Zehebî, Târîh, s. 530, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/128.

227 Ebu Nuaym, Delâil, 1/53, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/102.

228 Ebu Nuaym, Delâil, 1/53, Beyhakî, Delâil, 1/388, İbn Cevzî, 2/730, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/102, Zehebî, Târîh, s. 530, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/128, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/469-470.

229 Beyhakî, Delâil, 1/388, İbn Cevzî, 2/730, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/102, Zehebî, Târîh, s. 530, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/128.

230 Ebu Nuaym, Delâil, 1/53, Beyhakî, Delâil, 1/388, İbn Cevzî, 2/730, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/102, Zehebî, Târîh, s. 530, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/128.

Kayser:

'Bu, Hârun b. İmran'dır!' dedi.

Sonra, onu eski yerine kaldırıp, çekmeceden başka bir göz açtı ve içinden beyaz ipekli bir bez parçası çıkardı ki, üzerinde esmer tenli, düz saçlı, orta boylu,[231] güzel yüzlü, öfkeli gibi[232] bir insan resmi vardı.

Kayser:

'Bunu tanıyor musunuz?' diye sordu.

'Hayır!' dedik.

Kayser:

'Bu, Lût'tur!' dedi.

Kayser başka bir göz açıp, içinden beyaz ipekli bir bez parçası çıkardı ki, üzerinde kırmızıya çalar ak tenli, seyrek sakallı, ince burunlu, güzel yüzlü bir insan resmi vardı.

Kayser, bize:

'Bunu tanıyor musunuz?' diye sordu.

'Hayır!' dedik.

Kayser:

'Bu, İshak'tır!' dedi.

Sonra, başka bir göz açıp, içinden beyaz ipekli bir bez parçası çıkardı ki, üzerinde İshak Aleyhisselamın resmine benzeyen, fakat alt dudağında bir ben bulunan bir insan resmi vardı.

Kayser, bize:

'Bunu tanıyor musunuz?' diye sordu.

'Hayır!' dedik.

Kayser:

'Bu, Yâkub'dur' dedi.

Sonra, başka bir göz açıp, içinden siyah ipekli bir bez parçası çıkardı ki, üzerinde kırmızıya çalar ak tenli, güzel yüzlü, ince burunlu, güzel boylu, yüzünde nur yükselen, huşuu yüzünden belli olan bir insan resmi vardı.

Kayser, bize:

'Bunu tanıyor musunuz?' diye sordu.

'Hayır!' dedik.

---

231 Ebu Nuaym, Delâil, 1/53, Beyhakî, Delâil, 1/388, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/103, Zehebî, Târîh, s. 530-531, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/252, Suyutî, Hasâis, 2/128-129.

232 Ebu Nuaym, Delâil, 1/53, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/103.

Kayser:

'Bu, sizin peygamberinizin atası İsmail'dir!' dedi.

Sonra, başka bir göz açıp, içinden beyaz ipekli bir bez parçası çıkardı ki, üzerinde Âdem Aleyhisselamın resmini andıran, ak tenli, yüzü güneş gibi parlayan bir insan resmi vardı.

'Bunu tanıyor musunuz?' diye sordu.

'Hayır!' dedik.

Kayser:

'Bu, Yusuf'tur!' dedi.[233]

Sonra, başka bir göz açıp, içinden siyah ipekli bir bez parçası çıkardı ki, üzerinde kalın baldırlı, uzun bacaklı, at üstünde bir insan resmi vardı.

'Bunu tanıyor musunuz?' diye sordu.

'Hayır!' dedik. Kayser:

'Bu, Süleyman b. Davud'dur!' dedi.[234]

Kayser, en sonra, bir göz açıp, içinden siyah ipekli bir bez parçası çıkardı ki, üzerinde ak tenli, simsiyah sakallı, çok saçlı, güzel gözlü ve güzel yüzlü,[235] açık ve geniş alınlı,[236] elinde asa, sırtında softan kaftan bulunan[237] bir genç insan resmi vardı.

Kayser, bize:

'Bunu tanıyor musunuz?' diye sordu.

'Hayır!' dedik.

'Bu, İsa b. Meryem'dir!' dedi.[238]

Onu da çıkardığı yerine koyduktan sonra, vazifeliye emredip, çekmeceyi bulunduğu yerine kaldırttı.[239]

Kaysere:

'Görmüş olduğumuz resmin Peygamberimiz Aleyhisselamın resmi olduğunu -kendisini sağlığında görmüş bulunduğumuz için- tanıdık. Öteki

---

233 Ebu Nuaym, Delâil, 1/53-54, Beyhakî, Delâil, 1/388-389, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/103, Zehebî, Târîh, s. 531, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/253, Suyutî, Hasâis, 2/129.

234 Beyhakî, Delâil, 1/389, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/103, Zehebî, Târîh, s. 531, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/253, Suyutî, Hasâis, 2/129.

235 Beyhakî, Delâil, 1/389, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/103, Zehebî, Târîh, s. 531, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/253, Suyutî, Hasâis, 2/129-130.

236 Ebu Nuaym, Delâil, 1/54, İbn Cevzî, 2/730.

237 Dineverî, s. 19.

238 Beyhakî, Delâil, 1/389, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/103, Zehebî, Târîh, s. 531, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/253, Suyutî, Hasâis, 2/130.

239 Ebu Nuaym, Delâil, 1/54, İbn Cevzî, 2/731, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/103-104.

resimlerin -kendilerini görmediğimiz halde- kimlere ait olduklarını nasıl bilelim, tanıyalım?[240]

Peygamberler aleyhisselamlara ait olmak üzere çizildiklerini anladığımız bu resimlerden, Peygamberimiz için çizilenin, kendisi gibi olduğunu gördük.[241]

'Bunlar size nereden geldi?!' dedik.[242][241]

Kayser:

'Âdem, çocuklarından gelecek peygamberleri göstermesini, Rabbinden dilemişti.[243]

Allah da, Âdem'e, onların suretlerini indirdi.

Bunlar, Âdem'in, güneşin battığı yerdeki hazinesinde bulunuyordu.[244]

Zülkarneyn, onu güneşin battığı yerdeki yerinden çıkarıp Danyal'a verdi.[245]

Danyal da, o suretlere göre, bu suretleri[246] ipek bezler üzerine[247] aynen tasvir etti, geçirdi.

İşte bunlar, Danyal'ın çizdiği suretlerdir.[248]

Bu resimler, tevarüs yoluyla krallardan krallara geçe geçe, bana kadar gelmiştir!' dedi.[249]

Bunun üzerine, Kayseri İslâmiyete davet ettik.[250]

Kayser:

'Vallahi, nefsim mülk ve saltanatımdan ayrılmaklığımı hoş karşılasaydı,[251] dininiz üzere[252] size tâbi olmayı[253] ne kadar arzu ederdim![254]

---

240 Ebu Nuaym, Delâil, 1/54, İbn Cevzî, 2/731.

241 Ebu Nuaym, Delâil, 1/54, Beyhakî, Delâil, 1/389-390, İbn Cevzî, 2/731, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/104, Zehebî, Târîh, s. 531-532, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/253, Suyutî, Hasâis, 2/130.

242 Beyhakî, Delâil, 1/389, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/104, Zehebî, Târîh, s. 532, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/253, Suyutî, Hasâis, 2/130.

243 Ebu Nuaym, Delâil, 1/54, Beyhakî, Delâil, 1/390, İbn Cevzî, 2/731, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/104, Zehebî, Târîh, s. 532,

244 Beyhakî, Delâil, 1/390, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/104, Zehebî, Târîh, s. 532, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/253, Suyutî, 2/130.

245 Beyhakî, Delâil, 1/390, Zehebî, Târîh, s. 532, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/253, Suyutî, Hasâis, 2/130.

246 Ebu Nuaym, Delâil, 1/54, İbn Cevzî, 2/731, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/104, Zehebî, Târîh, s. 532, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/471.

247 Zehebî, Târîh, s. 532, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/471.

248 Ebu Nuaym, Delâil, 1/54, İbn Cevzî, 2/731, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/104, Zehebî, Târîh, s. 532, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/471.

249 Dineverî, s. 19, Zehebî, Târîh, s. 536.

250 Zehebî, Târîh, s. 536.

251 Ebu Nuaym, Delâil, 1/54, Beyhakî, Delâil, 1/390, İbn Cevzî, 2/731, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/104, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/253, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/471.

252 Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/471.

253 Zehebî, Târîh, s. 536.

254 Zehebî, Târîh, s. 536, Suyutî, Hasâis, 2/130, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/471.

Fakat, nefsim hoş karşılamıyor!' dedi.[255]

Bize güzel hediyeler verdi.[256] Sonra, dönmemize izin verdi,[257] döndük.[258]

Ebu Bekir'in yanına vardık.[259] Ona, gördüğümüz şeyleri, Kayserin bize söylediği sözleri,[260] bize gösterdiği yakınlığı[261] anlatınca, Ebu Bekir ağladı ve Kayser hakkında:

'Miskin (zavallı)! Yüce Allah onun hakkında hayır dileseydi, muhakkak yapardı' dedikten sonra:

'Resûlullah Aleyhisselam bize haber verdi ki; onlar (Hristiyanlar) ve Yahudiler, Muhammed Aleyhisselamın na'tini,[262] yanlarında,[263] yanlarındaki Tevrat ve İncil'de[264] bulmuşlardır.[265] Yüce Allah da:

'Onlar, yanlarındaki Tevrat ve İncil'de yazılı bulacakları o ümmî nebî olan Resûle tâbi olanlardır.

O, kendilerine iyiliği emr ve onları kötülükten nehy ediyor, onlara temiz şeyleri helâl, murdar şeyleri de üzerlerine haram kılıyor. Onlardan, ağır yüklerini, sırtlarında olan zincirleri indiriyor.

İşte, Ona iman edenler, Onu tazim edenler, Ona yardım edenler ve Ona indirilmiş olan, yanında bulunan Nur'a tâbi olanlar! Onlar, selâmete erenlerin ta kendileridir!' [A'râf: 157] buyurmuştur' dedi."[266]

---

255 Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/471.

256 Ebu Nuaym, Delâil, 1/54, Beyhakî, Delâil, 1/390, İbn Cevzî, 2/731, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/104, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/253, Suyutî, Havâis, 2/130, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/471.

257 Beyhakî, Delâil, 1/390, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/104, Zehebî, Târîh, s. 536, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/253, Suyutî, Hasâis, 2/130, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/471.

258 Zehebî, Târîh, s. 536.

259 Ebu Nuaym, Delâil, 1/55, Beyhakî, Delâil, 1/390, İbn Cevzî, 2/731, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/253, Suyutî, Hasâis, 2/130.

260 Ebu Nuaym, Delâil, 1/55, Beyhakî, Delâil, 1/390, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/104, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/253, Suyutî, Hasâis, 2/130.

261 Ebu Nuaym, Delâil, 1/55.

262 Ebu Nuaym, Delâil, 1/55, Beyhakî, Delâil, 1/390, İbn Cevzî, 2/731, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/104, Zehebî, Târîh. s. 532.

263 Beyhakî, Delâil, 1/390, Zehebî, Târîh, s. 532, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/253, Suyutî, Hasâis, 2/130.

264 İbn Arabî, Muhâdarât, 1/104.

265 Ebu Nuaym, Delâil, 1/55, Beyhakî, Delâil, 1/390, İbn Cevzî, 2/731, İbn Arabî, Muhâdarât, 1/104, Zehebî, Târîh, s. 532, İbn Kesîr, Tefsîr, 2/253, Suyutî, Hasâis, 2/130.

266 Ebu Nuaym, Delâil, 1/55, İbn Cevzî, 2/731.

Mekke'nin Müslümanlardan Boşalışı ve Hz. Ebu Bekir'in Hicrete Hazırlanışı

Müslümanlardan kimisi Habeş ülkesine, kimisi de Medine'ye hicret etmişti. Mekke'de, müşriklerin hapsettikleri[267] veya zorla dinlerinden döndürdükleri,[268] veya hasta, ya da hicret etmekten âciz[269] kimseler ile birlikte, hemen hemen Peygamberimiz Aleyhisselamdan, Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ali'den başka erkek kimse kalmamıştı.[270]

Hz. Ebu Bekir sık sık hicret için izin istedikçe, Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Hele acele etme bakalım. Belki Allah sana bir sahib hazırlar!" buyurur, Hz. Ebu Bekir de Peygamberimiz Aleyhisselama hicret arkadaşı ve yoldaşı olmayı umardı.[271]

Hz. Ebu Bekir Medine'ye hicrete hazırlanınca da, Peygamberimiz Aleyhisselam ona:

"Sen biraz sabret! Bana da hicrete izin verileceğini umuyorum!" buyurdu.[272]

Hz. Ebu Bekir:

"Ey Allah'ın Peygamberi![273] Babam, anam sana feda olsun! Sen bunu umuyor musun?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Evet! Umuyorum" buyurunca, Hz. Ebu Bekir, Peygamberimiz Aleyhisselama arkadaş olmak için, kendisini hicret etmekten alıkoydu.[274]

---

267 İbn İshak, İbn Hişam, 2/123, İbn Sa'd, 1/226, Belâzurî, Ensâb, 1/259, Taberî, Târîh, 2/242, İbn Cevzî, 1/228, İbn Seyyid, 1/177, İbn Kesîr, Bidâye, 3/175, Diyarbekrî, 1/320.

268 İbn İshak, İbn Hişam, 2/123, İbn Sa'd, 1/226, Taberî, Târîh, 2/242, İbn Cevzî, 1/228, İbn Seyyid, 1/177, İbn Kesîr, Bidâye, 3/175.

269 İbn Sa'd, 1/226, Halebî, 2/188.

270 İbn İshak, İbn Hişam, 2/123, İbn Sa'd, 1/226, Taberî, Târîh, 2/242, İbn Hazm, Cevâmi, s. 90, İbn Cevzî, 1/228, İbn Seyyid, 1/177, İbn Kesîr, Bidâye, 3/175, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 14, Diyarbekrî, 1/320, Halebî, 2/188.

271 İbn İshak, İbn Hişam, 2/124, Taberî, Târîh, 2/242, Halebî, 2/188.

272 Abdurrezzak, 5/387, Ahmed b. Hanbel, 6/198, Buhârî, Sahîh, 4/255, Beyhakî, Sünen, 9/10, Muhibbü't-Taberî, 1/82, Diyarbekrî, 1/320, Halebî, 2/188.

273 Abdurrezzak, 5/387.

274 Abdurrezzak, 5/387, Ahmed b. Hanbel, 6/198, Buhârî, Sahîh, 4/255, Beyhakî, Sünen, 9/10, Muhibbü't-Taberî, 1/83, İbn Seyyid, 1/183, Zehebî, Târîh, s. 320, Diyarbekrî, 1/320, Halebî, 2/188.

Buna bir hazırlık olmak üzere de,[275] Hureyş[276] veya Kuşeyr[277] oğulları develerinden, sekiz yüz dirheme[278] satın aldığı iki deveyi[279] evde semür ağacının yaprağıyla dört ay[280] besledi.[281]

Kureyş Müşriklerinin Peygamberimiz Aleyhisselamı Öldürmeyi Kararlaştırmaları

Kureyş müşrikleri Peygamberimiz Aleyhisselama başka yerlerden birtakım sahabiler ve yardımcılar çıktığını, Mekkeli sahabilerin[282] çoluk çocuklarıyla birlikte Medine'ye, savaşçı ve hazırlıklı Evs ve Hazrec kabilelerinin[283] yanına gittiklerini gördükleri[284] ve orada konuklanıp korunduklarını[285] öğrendikleri zaman, Peygamberimiz Aleyhisselamın da onların yanına gideceğini[286] ve kendileriyle savaşacağını[287] anladılar ve korktular;[288] Dârü'n-Nedve'de toplandılar.

Dârü'n-Nedve'de Toplanan Müşriklerden Başlıcaları

Abduşşems oğullarından:

1. Utbe b. Rebia,
2. Şeybe b. Rebia,
3. Ebu Süfyan Sahr b. Harb.

---

275 İbn İshak, İbn Hişam, 2/128.

276 İbn Sa'd, 1/228, Diyarbekrî, 1/323.

277 İbn Sa'd, 1/228, Belâzurî, Ensâb, 1/259.

278 İbn Sa'd, 1/228, Diyarbekrî, 1/323.

279 İbn İshak, İbn Hişam, 2/128, İbn Sa'd, 1/228, Belâzurî, Ensâb, 1/259.

280 Abdurrezzak, 5/387-388, Ahmed b. Hanbel, 6/188, Buhârî, Sahîh, 4/255, Belâzurî, Ensâb, 1/259, Muhibbü't-Taberî, 1/83, İbn Seyyid, 1/183, Zehebî, Târîh, s. 311, İbn Kesîr, Bidâye, 3/184.

281 İbn İshak, İbn Hişam, 2/128, Buhârî, Sahîh, 4/255, Belâzurî, Ensâb, 1/259.

282 İbn İshak, İbn Hişam, 2/124, Taberî, Târîh, 2/242, İbn Seyyid, 1/177, İbn Kesîr, Bidâye, 3/175, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 14, Diyarbekrî, 1/321, Halebî, 2/189.

283 İbn Sa'd, 1/227, İbn Kayyım, 2/58, Halebî, 2/189.

284 İbn İshak, İbn Hişam, 2/124, İbn Sa'd, 1/227, Taberî, Târîh, 2/242, İbn Kayyım, 2/58, İbn Seyyid, 1/177, İbn Kesîr, Bidâye, 3/175, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 14, Halebî, 2/189.

285 İbn İshak, İbn Hişam, 2/124, Taberî, Târîh, 2/242, İbn Seyyid, 1/177, İbn Kesîr, Bidâye, 3/175, Diyarbekrî, 1/321.

286 İbn İshak, İbn Hişam, 2/124, İbn Sa'd, 1/227, Taberî, Târîh, 2/242, İbn Kayyım, 2/58, İbn Seyyid, 1/177, İbn Kesîr, Bidâye, 3/175, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 14, Diyarbekrî, 1/321, Halebî, 2/189.

287 İbn İshak, İbn Hişam, 2/124, Taberî, Târîh, 2/242, İbn Seyyid, 1/177, İbn Kesîr, Bidâye, 3/175, Halebî, 2/189.

288 İbn İshak, İbn Hişam, 2/124, İbn Sa'd, 1/227, Taberî, Târîh, 2/242, İbn Kayyım, 2/58, İbn Seyyid, 1/177, İbn Kesîr, Bidâye, 3/175, Diyarbekrî, 1/321, Halebî, 2/189.

Nevfel b. Abdi Menaf oğullarından:

4. Tuaym b. Adiyy,
5. Cübeyr b. Mut'im (veya Habib b. Mut'im),
6. Hâris b. Âmir b. Nevfel.

Abduddar b. Kusayy oğullarından:

7. Nadr b. Hâris.

Esed b. Abduluzzâ oğullarından:

8. Ebu'l-Bahterî b. Hişam,
9. Zem'a b. Esved, b. Muttalib (veya Rebia b. Esved)
10. Hakîm b. Hizam.

Mahzum oğullarından:

11. Ebu Cehil Amr b. Hişam.

Sehm oğullarından:

12. Nübeyh b. Haccac,
13. Münebbih b. Haccac.

Cumah oğullarından:

14. Ümeyye b. Halef.

Toplantıya bunlarla ve bunlardan başkalarıyla birlikte gelen Kureyş müşrikleri sayısızdı.[289]

Rivayete göre, sayıları yüzü bulmuş;[290] Kureyş müşriklerinin görüş ve rey sahiplerinden, toplantıya gelmeyen kimse kalmamış;[291] ancak, alınacak karardan haberleri olmasın diye, toplantıya Hâşim oğulları ailesinden kimse alınmamıştı.[292]

Necidli Olduğunu Söyleyen Bir Şahsın Toplantıya Katılışı

Kureyş müşrikleri Peygamberimiz Aleyhisselamın işini konuşmak üzere belirledikleri günün sabahında Dârü'n-Nedve'de toplanmaya başladıkları

289 İbn İshak, İbn Hişam, 2/125, Taberî, Târîh, 2/243, İbn Esîr, Kâmil, 2/102, İbn Seyyid, 1/178, İbn Kesîr, Bidâye, 3/175-176, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 15.

290 Diyarbekrî, 1/321, Zürkânî, 1/321.

291 İbn Sa'd, 1/227, İbn Kayyım, 2/58, Halebî, 2/189.

292 Diyarbekrî, 1/321.

sırada idi ki, üzerine kalın bir elbise giyinmiş bir şeyhin kapıda dikilip durduğunu gördüler ve:

"Kim bu şeyh?" diye sordular.

Şeyh:

"Necid halkından bir şeyh! Onun [Peygamber Aleyhisselam] için hazırlandığınızı işitip, yanınızda bulunmak ve konuşmalarınızı dinlemek üzere gelmiş bulunuyor. Kendisi, görüş ve öğütlerini sizden esirgemeyeceğini umuyor!" dedi.

"Olur! Gir, içeri!" dediler.

O da, onlarla birlikte içeri girdi.

Teşhis ve tasvir edildiği gibi, bu, Necidli şeyh suretine girmiş bir şeytandı.

Peygamberimiz Aleyhinde Yapılan Konuşmalar ve Verilen Korkunç Karar

Kureyş müşrikleri Peygamberimiz Aleyhisselam hakkında birbirlerine:

"Bu adamın işi, görmüş olduğunuz gibi, yaygın bir hale gelmiş bulunuyor.

Biz, vallahi, onun, bizden olmayan tâbileriyle üzerimize yürümeyeceğinden emin değiliz!

O halde, onun hakkındaki görüşlerinizi birleştiriniz!" dediler.

Aralarında görüşmeye, konuşmaya başladılar.

İçlerinden birisi,[293] Ebu'l-Bahterî[294] veya Hişam b. Amr:[295]

"Onu zincire vurarak hapsediniz ve üzerinden kapıyı kilitleyiniz! Sonra, ondan önce geçen Züheyr, Nâbiga ve onlardan da önce geçmiş olan şairlerin başlarına gelen âkıbet gibi bir âkıbetin bunun da başına gelmesini, ölmesini bekleyiniz!" dedi.

Necidli şeyh:

"Hayır! Vallahi bu sizin için yerinde bir görüş değildir:

Vallahi, dediğiniz gibi onu hapsedecek olursanız, kendisinin işi kilitlediğiniz kapının arkasına çıkar, ashabına ulaşır, hemen üzerinize yürüyüp onu elinizden çeker alırlar, sonra da size galebe çalacak, hakim olacak kadar çoğalırlar.

---

293 İbn İshak, İbn Hişam, 2/125, Taberî, Târîh, 2/243, İbn Cevzî, 2/229, İbn Seyyid, 1/177, Zehebî, Târîh, s. 316, İbn Kesîr, Bidâye, 3/176, Diyarbekrî, 1/322, Halebî, 2/190.

294 Süheylî, 4/201, İbn Seyyid, 1/180, İbn Kesîr, Bidâye, 3/176, Diyarbekrî, 1/322, Halebî, 2/190.

295 Diyarbekrî, 1/322.

Bu, sizin için, yerinde bir görüş değildir. Siz bundan başkasını düşünmeye bakınız!" dedi.[296]

Toplantıdakiler:

"Şeyh doğru söylüyor!" dediler.[297]

Tekrar düşünmeye ve konuşmaya başladılar.

İçlerinden birisi,[298] Ebu'l-Bahterî[299] veya Ebu'l-Esved Rebia b. Amr:[300]

"Onu aramızdan çıkaralım, yurdumuzdan sürelim. O, bizden çıkınca, vallahi, nereye giderse gitsin! Nereye düşerse düşsün! Nemize gerek! O bizden uzak olunca, biz ondan kurtulunca, işimiz düzelir, ülfetimiz de olduğu gibi devam eder" dedi.

Necidli şeyh: "Hayır! Vallahi, bu da sizin için yerinde bir görüş değildir! Siz onun sözünün güzel, konuşmasının tatlı olduğunu, getirdiği şeylerle insanların kalblerine hakim olup durduğunu görmüyor musunuz? Vallahi, siz bu dediğinizi yapacak olursanız, onun Araplardan bir kabilenin yanında yerleşmeyeceğinden ve onları hükmü altına alıp kendisine tâbi kılmayacağından ve onlarla birlikte üzerinize yürüyüp sizi beldelerinizde tepelemeyeceğinden, işinizi elinizden almayacağından, size istediğini yapmayacağından emin olamazsınız! Siz, onun hakkında, bundan başka bir tedbir düşününüz!" dedi.[301]

Müşrikler:

"Vallahi, şeyh doğru söylüyor!" dediler.[302]

Ebu Cehil:

"Vallahi, benim onun hakkında, sizin daha düşünmediğiniz, dile getirmediğiniz bir görüşüm var!" dedi.

"Ey Hakem'in babası! Nedir o görüş?" diye sordular.

Ebu Cehil:

"Benim görüşüm: İçimizdeki her kabileden, güçlü, kuvvetli, özü gözü pek, şerefli, soylu birer delikanlı alalım. Sonra, onlardan her birine keskin

---

296 İbn İshak, İbn Hişam, 2/125-126, Taberî, Târîh, 2/243, İbn Seyyid, 1/178, Diyarbekrî, 1/322, Halebî, 2/190.

297 Diyarbekrî, 1/322.

298 İbn İshak, İbn Hişam, 2/126, Taberî, Târîh, 2/243, İbn Seyyid, 1/178, İbn Kesîr, Bidâye, 3/176, Diyarbekrî, 1/322, Halebî, 2/190.

299 Belâzurî, Ensâb, 1/259, Diyarbekrî, 1/322.

300 Süheylî, 4/201, İbn Seyyid, 1/180, Halebî, 2/190.

301 İbn İshak, İbn Hişam, 2/126, Taberî, Târîh, 2/243, İbn Seyyid, 1/187, İbn Kesîr, Bidâye, 3/176, Diyarbekrî, 1/322, Halebî, 2/190.

302 Diyarbekrî, 1/322.

birer kılıç verelim. Onlar gidip, ellerindeki kılıçlarla hepsi birden tek adamın vuruşu gibi vurup, onu öldürsünler! Böylece ondan kurtulalım, rahata kavuşalım! Delikanlılar bunu bu şekilde yapınca, onun kanı bütün kabilelere dağılmış, düşmüş olur! Abdi Menaf oğulları ise, bütün kabilelerle savaşmaya güç yetiremezler, bizden diyet almaya razı olurlar. Biz de, Abdi Menaf oğullarına onun diyetini öderiz!" dedi.

Necidli şeyh:

"İşte, yerinde söz bu adamın sözüdür! Bu öyle bir görüştür ki, ondan başka, yerinde bir görüş yoktur!" dedi.

Bunun üzerine, müşrikler Ebu Cehil'in görüşü üzerinde birleşmiş olarak dağıldılar.[303]

Beş kabileden hemen beş cellat seçilip, ellerine birer keskin kılıç verildi.[304]

Suikast Hadisesinin Kur'ân-ı Kerîm'de Anılışı

Yüce Allah, Peygamberimiz Aleyhisselama, Kureyş müşrikleri tarafından hazırlanan suikastı da, Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle açıklar:

"Hani, bir zamanlar o küfredenler seni tutup bağlamaları, yahut öldürmeleri, ya da (yurdundan) zorla sürüp çıkarmaları için sana tuzak kuruyorlardı.

Onlar bu tuzağı kurarlarken, Allah da onun karşılığını yapıyordu. Allah tuzak kuranlara mukabele edenlerin hayırlısıdır."[305]

"Yoksa 'O bir şairdir. Biz, ona da zamanın, ölüm musibetinin gelmesini gözlüyoruz!' mu diyorlar?"[306]

---

303 İbn İshak, İbn Hişam, 2/126, Taberî, Târîh, 2/243, İbn Cevzî, 1/230, İbn Seyyid, 1/178, İbn Kesîr, Bidâye, 3/176, Kastallânî, Mevâhib, 1/78, Diyarbekrî, 1/322, Halebî, 2/190, Zürkânî, 1/322.

304 Diyarbekrî, 1/322.

305 Enfâl: 30.

306 Tûr: 30.

PEYGAMBERİMİZ ALEYHİSSELAMIN MEDİNE'YE HİCRETİ

Peygamberimiz Aleyhisselamın Medine'ye Hicret Etmesine Allah Tarafından İzin Verilişi

Suikastin kararlaştırıldığı gün; Peygamberimiz Aleyhisselamın Mekke'den, kavminin arasından çıkıp Medine'ye hicret etmesine, Yüce Allah tarafından izin verildi.[1]

Cebrail Aleyhisselam gelip: "Sen, geceleri üzerinde yatageldiğin döşeğinde bu gece yatma!" denildi.[2]

Hz. Âişe der ki:

"Resûlullah Aleyhisselamın Ebu Bekir'in evine -ya akşam, ya sabah- gelmediği gün olmazdı.

Mekke'den, kavminin arasından çıkıp hicret etmesine izin verildiği gün, öğle vaktinin sıcağında, hiç gelmediği bir saatte,[3] zeval vaktinin ilk saatinde Ebu Bekir'in evinde, evimizde oturuyorduk.

Ev halkından biri,[4] Ebu Bekir'e:

'İşte, Resûlullah Aleyhisselam, bize, hiç gelmediği bir saatte,[5] başını bir örtü ile örtmüş olarak geliyor!' dedi.

---

1 Zührî, Megâzî, s. 99, İbn İshak, İbn Hişam, 2/128-129, İbn Sa'd, 1/227, Ahmed b. Hanbel, 6/198, Beyhakî, Delâil, 2/470, İbn Esîr, Kâmil, 2/103, Zehebî, Târîh, s. 317, İbn Kesîr, Bidâye, 3/178, Halebî, 2/195.

2 İbn İshak, İbn Hişam, 2/126, Taberî, Târîh, 2/245, 470, İbn Cevzî, 1/230, İbn Seyyid, 1/178-179, İbn Kesîr, Bidâye, 3/176, Kastallânî, Mevâhib, 1/78, Diyarbekrî, 1/322, Halebî, 2/191, Zürkânî, 1/322.

3 İbn İshak, İbn Hişam, 2/128, İbn Sa'd, 1/227, Ahmed b. Hanbel, 6/198, Taberî, Târîh, 2/245, Beyhakî, Delâil, 2/470, İbn Kesîr, Bidâye, 3/178.

4 Esma binti Ebi Bekir (Heysemî, 6/53).

5 Zührî, Megâzî, s. 98-99, İbn İshak, İbn Hişam, 2/128-129, Abdurrezzak, 5/388, Ahmed b. Hanbel, 6/198, Taberî, Târîh, 2/245, Ebu Nuaym, Delâil, 2/326, Beyhakî, Delâil, 2/473, İbn Cevzî, 1/235.

Ebu Bekir:

'Babam, anam Ona feda olsun![6]

Vallahi,[7] O, yeni bir hadise olmadıkça, bu saatte gelmezdi!' dedi.[8]

Resûlullah Aleyhisselam, gelince, içeri girmek için izin istedi; izin verildi, içeri girdi.[9]

Resûlullah Aleyhisselam girince, Ebu Bekir sedirinden kalktı, Resûlullah Aleyhisselam oturdu.[10]

Ebu Bekir'in yanında, benimle Esma binti Ebi Bekir'den başka kimse yoktu.[11]

Resûlullah Aleyhisselam Ebu Bekir'e:

'Yanındaki kimseleri dışarı çıkar!' buyurdu.[12]

Ebu Bekir:

'Yâ Rasûlallah! Babam, anam sana feda olsun![13] Onlar, iki kızımdır![14] Senin ehlin ve mahremindir.[15] Bizi gözetleyen, yabancı bir kimse yoktur' dedi.[16]

Bunun üzerine, Resûlullah Aleyhisselam:

'Benim buradan çıkıp Medine'ye gitmeme Yüce Allah tarafından izin verildi!' buyurdu.

Ebu Bekir:

---

6 Abdurrezzak, 5/387, Ahmed b. Hanbel, 6/198, Buhârî, Sahîh, 4/255, Ebu Nuaym, Delâil, 2/326, Beyhakî, Delâil, 2/473, İbn Cevzî, 1/235, İbn Esîr, Kâmil, 2/103, Muhibbü't-Taberî, 1/82, İbn Seyyid, 1/183-184, Zehebî, Târîh, s. 320, İbn Kesîr, Bidâye, 3/184.

7 Buhârî, Sahîh, 4/255, Beyhakî, Delâil, 2/473, İbn Seyyid, 1/184, Zehebî, Târîh, s. 320, İbn Kesîr, Bidâye, 3/184.

8 İbn İshak, İbn Hişam, 2/129, Abdurrezzak, 5/388, Ahmed b. Hanbel, 6/198, Buhârî, Sahîh, 4/255, Ebu Nuaym, Delâil, 2/326, Beyhakî, Delâil, 2/473, İbn Cevzî, 1/235, İbn Esîr, Kâmîl, 2/103-104, Muhibbü't-Taberî, 1/83, İbn Seyyid, 1/184, Zehebî s. 320, İbn Kesîr, Bidâye, 3/184.

9 Abdurrezzak, 5/388, Ahmed b. Hanbel, 6/198, Buhârî, Sahîh, 4/255, Ebu Nuaym, Delâil, 2/326, Beyhakî, Delâil, 2/473, İbn Cevzî, 1/235, Muhibbü't-Taberî, 1/83, İbn Seyyid, 1/184, Zehebî, Târîh, s. 320, İbn Kesîr, Bidâye, 3/184.

10 İbn İshak, İbn Hişam, 2/129, Diyarbekrî, 1/323.

11 İbn İshak, İbn Hişam, 2/129, Taberî, Târîh, 2/245, Diyarbekrî, 1/323.

12 İbn İshak, İbn Hişam, 2/129, Ahmed b. Hanbel, 6/198, Buhârî, Sahîh, 4/255, Taberî, Târîh, 2/245, Ebu Nuaym, Delâil, 2/326, Beyhakî, Delâil, 2/473, İbn Cevzî, 1/235, İbn Esîr, Kâmîl, 2/104, Muhibbü't-Taberî, 1/83, İbn Seyyid, 1/184, Zehebî, Târîh, s. 320, İbn Kesîr, Bidâye, 3/184.

13 İbn İshak, İbn Hişam, 2/129, Abdurrezzak, 5/388, Ahmed b. Hanbel, 6/198, Buhârî, Sahîh, 4/255, Ebu Nuaym, Delâil, 2/326, Beyhakî, Delâil, 2/473, İbn Cevzî, 1/235, İbn Esîr, Kâmîl, 2/104, Muhibbü't-Taberî, 1/83, İbn Seyyid, 1/184, Zehebî, Târîh, s. 320, İbn Kesîr, Bidâye, 3/184.

14 İbn İshak, İbn Hişam, 2/129, Taberî, Târîh, 2/245, İbn Kesîr, Bidâye, 3/184, Diyarbekrî, 1/323.

15 Abdurrezzak, 5/388, Ahmed b. Hanbel, 6/198, Buhârî, Sahîh, 4/255, Ebu Nuaym, Delâil, 2/326, Beyhakî, Delâil, 2/473, İbn Cevzî, 1/235, İbn Esîr, Kâmil, 2/104, Muhibbü't-Taberî, 1/83, İbn Seyyid, 1/184, Zehebî, Târîh, s. 320, İbn Kesîr, Bidâye, 3/184.

16 Taberî, Târîh, 2/245.

'Yâ Rasûlallah! Benim için, seninle yoldaşlık, arkadaşlık etmek de var mı?' diye sordu.

Resûlullah Aleyhisselam:

'Evet!' buyurunca,[17] Ebu Bekir sevincinden ağladı!

Vallahi ben, Ebu Bekir'in o gün ağladığını görünceye kadar, bir erkeğin sevincinden ağlayacağını bilmiyordum.[18]

Ebu Bekir:

'Ey Allah'ın Peygamberi! Ben şu iki deveyi bunun için hazırlamıştım.[19]

Babam, anam sana feda olsun yâ Rasûlallah! Şu iki deveden birisini al!' dedi.

Resûlullah Aleyhisselam:

'Onu ancak bedelini ödemek üzere alırım' buyurdu.

Resûlullah Aleyhisselamla Ebu Bekir'in sefer levazımını çarçabuk hazırladık:

Her ikisi için bir miktar azık yapıp dağarcık içine koyduk.

Ebu Bekir'in kızı Esma, belinin kuşağından bir parça yırtıp, onunla dağarcığın ağzını bağladı.

Bunun için, ona 'Zâtu'n-nıtakayn=İki kuşaklı' denildi."[20]

Di'l oğullarından, müşrik, fakat güvenilir bir adam olan Abdullah b. Uraykıt'ı da yol kılavuzu olarak ücretle tuttular.

İki deveyi, yanında bulundurmak ve belirlenen güne ve saate kadar yaymak,[21] üç gün sonra sabahleyin Sevr dağında buluşmak[22] üzere kendisine teslim ettiler.[23]

---

17 İbn İshak, İbn Hişam, 2/129, Abdurrezzak, 5/388, Ahmed b. Hanbel, 6/198, Buhârî, Sahîh, 4/255, Taberî, Târîh, 2/245, Ebu Nuaym, Delâil, 2/326, Beyhakî, Delâil, 2/474, İbn Cevzî, 1/235, İbn Kesîr, Bidâye, 3/184.

18 İbn İshak, İbn Hişam, 2/129, Muhibbü't-Taberî, 1/86, İbn Kesîr, Bidâye, 3/178, Diyarbekrî, 1/323.

19 İbn İshak, İbn Hişam, 2/129, Taberî, Târîh, 2/245, İbn Kesîr, Bidâye, 3/178, Diyarbekrî, 1/323.

20 Zührî, Megâzî, s. 99, Abdurrezzak, 5/391, İbn Sa'd, 1/228, Ahmed b. Hanbel, 6/198, Buhârî, 4/255-256, Taberî, Târîh, 2/245, Ebu Nuaym, Delâil, 2/326-327, Beyhakî, Delâil, 2/474, İbn Cevzî, 1/235, İbn Esîr, Kâmil, 2/104, Muhibbü't-Taberî, 1/83, İbn Seyyid, 1/184, Zehebî, Târîh, s. 320, İbn Kesîr, Bidâye, 3/184.

21 İbn İshak, İbn Hişam, 2/129, Abdurrezzak, 5/391, Buhârî, Sahîh, 4/256, Beyhakî, Delâil, 2/474, İbn Cevzî, 1/236, Muhibbü't-Taberî, 1/84, İbn Seyyid, 1/184, Zehebî, Târîh, s. 320, İbn Kesîr, Bidâye, 3/178.

22 Abdurrezzak, 5/391, Buhârî, 4/256, Ebu Nuaym, Delâil, 2/327, Beyhakî, Delâil, 2/474, İbn Cevzî, 1/236, Muhibbü't-Taberî, 1/84, İbn Seyyid, 1/184, Zehebî, Târîh, s. 320, İbn Kesîr, Bidâye, 3/184, Diyarbekrî, 1/323.

23 İbn İshak, İbn Hişam, 2/129, Abdurrezzak, 5/391, Ebu Nuaym, Delâil, 2/327, İbn Hazm, Cevâmi, s. 90-91, Beyhakî, Delâil, 2/474, İbn Cevzî, 1/236, Muhibbü't-Taberî, 1/84, İbn Seyyid, 1/184, Zehebî, Târîh, s. 320, İbn Kesîr, Bidâye, 3/184, Diyarbekrî, 1/323.

Kâbe'nin Üzerindeki Putun Sökülüp Aşağı Atılışı

Hz. Ali der ki:

"Resûlullah Aleyhisselam Mekke'den hicret edip çıkacağı ve bana o gece kendisinin döşeğinde yatmamı emrettiği sırada,[24] ben ve Peygamber Aleyhisselam, Kâbe'ye vardık.

Resûlullah Aleyhisselam, bana:

'Otur! Çök!' buyurdu. Omuzuma basıp yükselmek istedi.

Birden, gücüm kuvvetim gitti!

Peygamber Aleyhisselam, benim kuvvetten düştüğümü görünce, hemen omuzumdan indi.

Benim için kendisi oturdu (çömeldi) ve:

'Bas omuzlarıma!' buyurdu.

Omuzlarına bastım. Bana birden güç kuvvet geldi. İstesem semanın ufkuna ulaşacağım gibi bir hal geldi!

Nihâyet, Beytullah'ın üzerine çıktım.

Beytullah'ın üzerinde, tunçtan veya bakırdan bir put vardı.

Onu sağından, solundan, önünden ve arkasından itip, yerinden oynattım.

Resûlullah Aleyhisselam, bana:

'At onu aşağı!' buyurdu.

Aşağı atar atmaz, o, sırça çanakların kırıldığı gibi, kırılıverdi!

Hemen Kâbe'nin üzerinden indim.

Ben ve Resûlullah Aleyhisselam, insanlardan herhangi bir kimse ile karşılaşmaktan sakınarak, yarışırcasına oradan uzaklaştık."[25]

Hicretin Gizli Tutuluşu ve Peygamberimiz Aleyhisselamın Hz. Ali'ye Emir ve Tavsiyeleri

Peygamberimiz Aleyhisselamın ne zaman Mekke'den çıkıp Medine'ye gideceğini, Hz. Ali, Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ebu Bekir'in ev halkından başka, hiç kimse bilmiyordu.[26]

Peygamberimiz Aleyhisselam Mekke'den ayrılıp Medine'ye gideceğini Hz. Ali'ye haber verip, kendisinden, geriye kalarak, yanında bulunan ve

---

24 Hâkîm, 3/5.

25 Ahmed b. Hanbel, 1/84, Hâkîm, 3/5, Muhibbü't-Taberî, 2/265-266, Heysemî, 6/23.

26 İbn İshak, İbn Hişam, 2/129, İbn Sa'd, 1/228, İbn Esîr, Kâmil, 2/104, Muhibbü't-Taberî, 1/86, Halebî, 2/192.

Mekkelilere ait olan emânetleri sahiplerine teslim etmesini,[27] sonra da, gelip kendisine kavuşmasını[28] emretti.[29]

Mekke'de; Peygamberimiz Aleyhisselamın doğruluğunu ve emînliğini bilmeyen ve saklayamamaktan korktuğu şeyi onun yanında bulundurmayan bir kimse yoktu.[30]

Peygamberimiz Aleyhisselam; o gece kendisine ait döşekte yatıp uyumasını, Hz. Ali'ye emretti:[31]

"Benim döşeğimde yat, uyu!

Şu Hadramevt işi yeşil abama da, iyice bürün!

Sana, onlardan, hoşuna gitmeyecek birşey erişmeyecektir!" buyurdu[32]

Hz. Ali döşeğe girdi. Hadramevt işi abaya da büründü.[33]

Peygamberimiz Aleyhisselam da uyuyacağı zaman, bu abanın içinde uyurdu.[34]

Hz. Ali, Peygamberimiz Aleyhisselamın döşeğine yatıp uykuya daldı.[35]

Evin Cellatlar Tarafından Kuşatılışı ve Duvardan İçeri Girilmek İstenilişi

Kabilelerden seçilmiş olan cellat delikanlılar, gecenin üçte biri geçince,[36] Peygamberimiz Aleyhisselamın kapısının önünde toplandılar.[37]

Peygamberimiz Aleyhisselamın abası içinde yatan, uyuyan[38] Hz. Ali'yi Peygamberimiz Aleyhisselam sandılar.[39]

---

27 İbn İshak, İbn Hişam, 2/129, İbn Esîr, Kâmil, 2/104, Muhibbü't-Taberî, 1/86, İbn Seyyid, 1/187, Diyarbekrî, 1/324.

28 İbn Esîr, Kâmil, 2/104.

29 İbn İshak, İbn Hişam, 2/129, Mes'udî, Murûc, 2/285, İbn Esîr, Kâmil, 2/104, Muhibbü't-Taberî, 1/86, İbn Seyyid, 1/187, Diyarbekrî, 1/324.

30 İbn İshak, İbn Hişam, 2/129, Muhibbü't-Taberî, 1/86, İbn Kesîr, Bidâye, 3/178, Diyarbekrî, 1/324.

31 İbn Sa'd, 1/228, Belâzurî, Ensâb, 1/260, İbn Kayyım, 2/58, Zürkânî, 1/322.

32 İbn İshak, İbn Hişam, 2/126-127, Taberî, Târîh, 2/244, İbn Cevzî, 1/230, İbn Seyyid, 1/179, İbn Kesîr, Bidâye, 3/176, Diyarbekrî, 1/324, Halebî, 2/191, Zürkânî, 1/322.

33 İbn Sa'd, 1/228.

34 İbn İshak, İbn Hişam, 2/127, İbn Sa'd, 1/228

35 Abdurrezzak, 5/390.

36 İbn İshak, İbn Hişam, 2/126, Taberî, Târîh, 2/243, İbn Cevzî, 1/230, İbn Kesîr, Bidâye, 3/176.

37 İbn İshak, İbn Hişam, 2/127, İbn Sa'd, 1/228, Taberî, Târîh, 2/243, İbn Kayyım, 2/58, İbn Kesîr, Bidâye, 3/176, Diyarbekrî, 1/324.

38 İbn İshak, İbn Hişam, 2/127, Taberî, Târîh, 2/244, Süheylî, 4/201, İbn Kesîr, Bidâye, 3/177, Diyarbekrî, 1/325, Halebî, 2/194, Zürkânî, 1/323.

39 İbn İshak, İbn Hişam, 2/127, Ahmed b. Hanbel, 1/348, Taberî, Târîh, 2/244, Süheylî, 4/201, İbn Kesîr, Bidâye, 3/177, Diyarbekrî, 1/325, Halebî, 2/194, Zürkânî, 1/323.

Evin kısa duvarlarından, damına çıkıp, oradan içeriye inmeye kalkıştıkları zaman, içeriden bir kadın çığlık kopardı.

Bunun üzerine, cellat delikanlılar, birbirlerine:

"Vallahi, amcalarımızın kızlarının üzerlerine duvardan indiğimiz Araplara söylenir, rezil oluruz, sövülürüz, hürmet örtümüzü yırtmış oluruz!" dediler. Sabaha kadar, kapının önünde durdular ve Peygamberimiz Aleyhisselamın dışarı çıkmasını beklediler.[40]

İşlenilecek cinayetin tan yeri ağarıncaya kadar bırakılışında, bunun kabileler arasında ortaklaşılmış olduğunu Hâşim oğullarına göstermeyi, onların müteaddit kabilelere karşı öç almayı göze alamayarak diyete razı olmalarını sağlamayı amaçlamış olmaları muhtemeldir.[41]

Fakat bu, ancak Peygamberimiz Aleyhisselamla Hz. Ebu Bekir'in gece karanlığında kimse görmeden Sevr mağarasına yetişip saklanmalarına yaramıştır.

Peygamberimiz Aleyhisselamın Kapısı Önünde Toplanan Müşriklerden Bazıları

Peygamberimiz Aleyhisselamın evinin önünde toplanan gözetleyici müşrikler arasında:

1. Ebu Cehil Amr b. Hişam,
2. Hakîm b. Ebi'l-Âs,
3. Ukbe b. Ebi Muayt,
4. Nadr b. Hâris,
5. Ümeyye b. Halef,
6. İbnü'l-Gaytala,
7. Zem'a b. Esved,
8. Tuayme b. Adiyy,
9. Ebu Leheb,
10. Übeyy b. Halef,
11. Nübeyh b. Haccac,
12. Münebbih b. Haccac da vardı.[42]

Ebu Cehil, yanındakilere:

---

40 Süheylî, 4/201, Halebî, 2/194, Zürkânî, 1/323.

41 Halebî, 2/191.

42 İbn Sa'd, 1/228, İbn Cevzî, 1/231, İbn Kayyım, 2/58-59.

"Muhammed'in iddiasına göre; siz Müslüman olur, kendisine uyarsanız, Araplara ve Arap olmayanlara hakim olacakmışsınız!

Ölümünüzden sonra, diriltilecekmişsiniz!

Sizin için, Ürdün bahçeleri gibi bahçeler olacakmış!

Eğer dediğini yapmazsanız, kendisi için sizin öldürüleceğiniz muhakkakmış!

Öldükten sonra da, diriltilecekmişsiniz ve sizin için, içinde sizi yakacak bir ateş (Cehennem) olacakmış!" diyerek alay etti.[43]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Müşriklerin Başlarına Toprak Saçarak Aralarından Geçip Gidişi

Peygamberimiz Aleyhisselam dışarıda kendisini gözetleyen müşriklerin yanına çıktı.

Eline yerden bir avuç toprak aldı[44] ve Ebu Cehil'e:

"Onu ben söylüyorum! Bana inanmayarak öldürüldükten sonra Cehennemde yanacak olanlardan birisi de sensin!" buyurdu.[45] Ve elindeki toprağı onların başlarına saçtı.[46]

Saçılan topraktan, başına isabet etmeyen kimse kalmadı!

Yüce Allah onların gözlerini aldı. Onlar Peygamberimiz Aleyhisselamı göremediler!

Peygamberimiz, onların aralarından geçip giderken, Yâsîn sûresinin başından on âyet okudu.[47]

Sonra da, gitmek istediği yere yöneldi.

Müşriklerle birlikte bulunmayan bir kimse, müşriklerin yanlarına gelip, onlara:

"Siz burada neyi bekliyorsunuz?" diye sordu.

Onlar:

"Muhammed'i bekliyoruz!" dediler.

Adam:

"Allah sizi umduğunuza erdirmesin!

---

43 İbn İshak, İbn Hişam, 2/127, Taberî, Târîh, 2/244, İbn Kayyım, 2/58, İbn Seyyid, 1/179, İbn Kesîr, Bidâye, 3/177, Diyarbekrî, 1/324, Halebî, 2/193.

44 İbn İshak, İbn Hişam, 2/127, İbn Sa'd, 1/228, Taberî, Târîh, 2/244, Halebî, 2/193.

45 İbn İshak, İbn Hişam, 2/127, Taberî, Târîh, 2/244, Halebî, 2/193.

46 İbn İshak, İbn Hişam, 2/127, İbn Sa'd, 1/228, Taberî, Târîh, 2/244, Halebî, 2/193.

47 Yâsîn: 1-10.

Vallahi, Muhammed yanınıza çıkmış, sonra da, sizden başına toprak saçmadık kimse bırakmayıp işine gitmiş! Siz kendinize yapılan şeyi görmüyor musunuz?" dedi.

Müşriklerden her biri elini başının üzerine sürdü, bir de ne görsün: Üzerlerine toprak saçılmış![48]

Sonra, içeriye bakıp, Peygamberimiz Aleyhisselamın döşeğinin üzerinde Hz. Ali'nin, Peygamberimiz Aleyhisselamın abasına bürünmüş olduğunu gördükleri zaman:

"Vallahi, işte Muhammed! Abasının içinde uyuyor!" dediler.

Öylece, sabaha kadar beklemekten geri durmadılar.[49]

Hz. Ali, sabah namazı için döşekten kalkınca,[50] hemen üzerine yürüdüler!

Bir de ne görsünler? Karşılarındaki Hz. Ali![51]

Kendi kendilerine:

"Vallahi, adamın bize söylediği doğru imiş!" dediler.[52]

Kureyş müşrikleri, Hz. Ali'ye:

"Nerede şu sahibin?[53] Nerede amcanın oğlu?" dediler.[54]

Hz. Ali:

"Bilmiyorum![55] Benim bu hususta bir bilgim yok![56] Ben onun üzerinde gözcü değilim!

Siz ona çıkıp gitmesini emrettiniz![57] 'Bizden ayrıl, git!' dediniz.[58] O da çıkıp gitti" dedi.[59]

Bunun üzerine, müşrikler Hz. Ali'yi azarladılar ve tartakladılar; Kâbe Mescidine götürüp bir süre hapsettikten sonra, bıraktılar.[60]

---

48 İbn İshak, İbn Hişam, 2/127, Taberî, Târîh, 2/244, Kastallânî, Mevâhib, 1/79, Halebî, 1/193, Zürkânî, 1/323.

49 İbn İshak, İbn Hişam, 2/127, Taberî, Târîh, 2/244, Halebî, 2/193.

50 Abdurrezzak, 5/390.

51 Zührî, Megâzî, s. 99, Abdurrezzak, 5/390, Ahmed b. Hanbel, 1/348, Taberî, Tefsîr, 9/228.

52 İbn İshak, İbn Hişam, 2/127, Taberî, Târîh, 2/244, İbn Kesîr, Bidâye, 3/177, Diyarbekrî, 1/325, Halebî, 2/194, Zürkânî, 1/323.

53 Zührî, Megâzî, s. 99, Abdurrezzak, 5/390, Ahmed b. Hanbel, 1/348, Taberî, Târîh, 2/245, İbn Kesîr, Bidâye, 3/181, Halebî, 2/194.

54 Belâzurî, Ensâb, 1/260, Yakubî, 2/39.

55 Zührî, Megâzî, s. 99, Abdurrezzak, 5/390, Ahmed b. Hanbel, 1/348, Taberî, Târîh, 2/245, İbn Kesîr, Bidâye, 3/181, Halebî, 2/194.

56 İbn Sa'd, 1/228, Belâzurî, Ensâb, 1/260.

57 Taberî, Târîh, 2/245, Diyarbekrî, 1/325.

58 Yakubî, 2/39.

59 Yakubî, 2/39, Taberî, Târîh, 2/245, Diyarbekrî, 1/325.

60 Taberî, Târîh, 2/245, Diyarbekrî, 1/325, Halebî, 2/194.

Sevr Dağı ve Sevr Mağarasında Gizleniş

Sevr dağı Mekke'nin aşağı kesiminde[61] ve sağındadır.

Sevr dağının Mekke'ye uzaklığı iki-üç mildir. Yüksekliği bir mildir.[62]

Sevr dağının tepesinde bir mağara vardır. Dağdan, deniz görünür.[63] Mağaranın girişi, tepesindedir.[64]

Sevr dağında sorgun ve hamel gibi Hicaz ağaç ve bitkileri bulunur.[65]

***

Peygamberimiz Aleyhisselam; evinden ayrıldıktan sonra, hemen Hz. Ebu Bekir'in evine geldi.

Evin arkasındaki küçük kapıdan, Hz. Ebu Bekir'le birlikte dışarı çıktılar.[66]

Mekke'nin aşağı tarafında bulunan Sevr dağındaki mağaraya doğru, geceleyin, yürüyerek gittiler.[67]

Hz. Ebu Bekir Peygamberimiz Aleyhisselamın kâh önünde, kâh arkasında yürüyordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam onun bu hareketinin farkına varınca:

"Ey Ebu Bekir! Sen niçin kâh önümde, kâh arkamda yürüyorsun?" diye sordu.

Hz. Ebu Bekir:

"Yâ Rasûlallah! Senin müşriklerce arandığını hatırladıkça arkanda, gözetlendiğini hatırladıkça da önünde yürüyorum!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Başıma gelecek bir musibetin benim yerime senin başına gelmiş olmasını ister misin?" diye sordu.

Hz. Ebu Bekir:

"Evet! Seni hak dinle peygamber gönderen Allah'a yemin ederim ki; gelecek bir musibetin senin yerine benim başıma gelmesini isterim" dedi.

---

61 İbn İshak, İbn Hişam, 2/2, 130, Ezrakî, 2/294.

62 Mil, üç veya dört bin zira (arşın)'dır (Fîruzâbâdî, 4/54).

63 Diyarbekrî, 1/325.

64 Muhibbü't-Taberî, 1/92, Diyarbekrî, 1/92.

65 Diyarbekrî, 1/328

66 İbn İshak, İbn Hişam, 2/130, Belâzurî, Ensâb, 1/260, Taberî, Târîh, 2/247, İbn Hazm, Cevâmi, s. 91, İbn Cevzî, 1/236, İbn Esîr, Kâmil, 2/104, Muhibbü't-Taberî, 1/86, İbn Kayyım, 2/58, İbn Kesîr, Bidâye, 3/178, Diyarbekrî, 1/1, 324, Halebî, 2/203.

67 İbn İshak, İbn Hişam, 2/130, Taberî, Târîh, 2/247, İbn Hazm, Cevâmi, s. 91, İbn Kesîr, Bidâye, 3/179.

Nihayet, mağaraya ulaştılar.

Hz. Ebu Bekir:

"Yâ Rasûlallah! Ben senin için girip mağarayı temizleyinceye kadar, sen yerinde dur!" dedi.

Kendisi mağaraya girdi.

Mağaranın içini temizleyip yukarı çıkınca, içindeki delik deşikleri gidermediğini hatırladı.

"Yâ Rasûlallah! Ben delik ve deşikleri de giderinceye kadar, sen yerinde dur!" dedi. Mağaranın içine girip onları da giderdikten sonra:

"İn artık yâ Rasûlallah" dedi.[68]

Hz. Ebu Bekir; mağaranın içinde bulunması ve Peygamberimiz Aleyhisselama zarar vermesi muhtemel yılan ve yırtıcı hayvanlara kendisi hedef olmak için önce kendisi girip her tarafı eliyle yokladıktan sonra, Peygamberimiz Aleyhisselamı indirdi.[69]

Mağaranın içinde erkek ve dişi yılanlara ait delikler bulunuyordu.

Hz. Ebu Bekir bir deliği tıkamadığını görmüş, oradan yılan çıkıp da Peygamber Aleyhisselama zarar vermesin diye o deliğe ökçesini dayamış, deliğin içindeki yılan tarafından ısırılmıştı.[70]

Hz. Ömer halifeliği sırasında bazılarının kendisini Hz. Ebu Bekir'e üstün tutar biçimde konuştuklarını işitince:

"Vallahi, Ebu Bekir'in o gecesi, Ömer'in bütün hanedanından daha hayırlıdır!

Ebu Bekir'in o günü, Ömer'in bütün hanedanından daha hayırlıdır!

Resûlullah Aleyhisselam mağaraya gitmek için evden çıktığı zaman, Ebu Bekir onun yanında idi" demiştir.[71]

Sevr Mağarasının Kapısında Gerçekleşen Mucizeler

Ashabdan Zeyd b. Erkam, Enes b. Malik ve Mugîre b. Şûbe'nin Peygamberimiz Aleyhisselamdan rivayetlerine göre;

Yüce Allah'ın emriyle, mağaranın önünde, Peygamberimiz Aleyhisselamın yüzünü örtüp göstermeyecek biçimde bir ağaç[72] yetişti!

---

68 Hâkîm, 3/6, Beyhakî, Delâil, 2/476, Muhibbü't-Taberî, 1/92, İbn Kesîr, Bidâye, 3/180.

69 İbn İshak, İbn Hişam, 2/130, İbn Kesîr, Bidâye, 3/180.

70 Beyhakî, Delâil, 2/477, Süheylî, 4/210, İbn Cevzî, 1/230, Zehebî, Târîh, s. 322, İbn Kesîr, Bidâye, 3/180.

71 Hâkîm, 3/6, Beyhakî, Delâil, 2/476-477, Muhibbü't-Taberî, 1/92, İbn Kesîr, Bidâye, 3/180.

72 Ümmü Gaylan ağacı (Kastallânî, Mevâhib, 1/81).

Mağaranın kapısına hemen bir örümcek gelip, ağaçla Peygamberimiz Aleyhisselamın arasına üst üste ağ gerdi, Peygamberimiz Aleyhisselamın yüzünü örttü!

İki dağ güvercini de, gelip mağaranın ağzında,[73] örümcekle ağaç arasında[74] yuvalandı.[75]

Müşriklerin Peygamberimiz Aleyhisselamla Hz. Ebu Bekir'i Aramaya Koyulmaları

Peygamberimiz Aleyhisselamla Hz. Ebu Bekir'in Sevr mağarasında gizlenmeye gittikleri sırada, aralarında Ebu Cehil'in de bulunduğu bir topluluk, Peygamberimiz Aleyhisselamı evinde bulamayınca, hemen Hz. Ebu Bekir'in evine gidip kapısına dikildiler.

Esma binti Ebi Bekir dışarı çıktı. Ona:

"Ey Ebu Bekir'in kızı! Nerede baban?" diye sordular.

Esma Hatun:

"Vallahi, babamın nerede olduğunu bilmiyorum!" deyince, Ebu Cehil elini kaldırıp onun yanaklarına şiddetli bir şamar attı.

Esma Hatun'un küpesi kulağından yere fırladı![76]

Kureyş müşrikleri Peygamberimiz Aleyhisselamı çok sıkı bir arayışla[77] her tarafta;[78] Mekke'nin yukarısında, aşağısında aramaya koyuldular.[79]

Mekke'nin bütün dağlarını dolaşarak aradılar.[80]

Birtakım adamları da hayvanlara bindirip, her tarafa saldılar.[81]

Çevrelerdeki su kuyuları sahiplerine haberler, adamlar gönderip, Peygamberimiz Aleyhisselamı yakalamalarını emir ve kendilerine büyük ücretler verileceğini vaad ettiler.[82]

---

73 İbn Sa'd, 1/228, Ebu Nuaym, Delâil, 2/325, Beyhakî, Delâil, 2/482, Süheylî, 4/210, Muhibbü't-Taberî, 1/94, İbn Seyyid, 1/182, Zehebî, Târîh, s. 323, İbn Kesîr, Bidâye, 3/181-182, Heysemî, 6/52-53, Kastallânî, Mevâhib, 1/81, Diyarbekrî, 1/327, Halebî, 2/206.

74 İbn Kesîr, Bidâye, 3/182.

75 İbn Sa'd, 1/229, Beyhakî, Delâil, 2/482, Süheylî, 4/210, Muhibbü't-Taberî, 1/94, İbn Seyyid, 1/182, Zehebî, Târîh, s. 323, İbn Kesîr, Bidâye, 3/182, Heysemî, 6/52-53, Kastallânî, Mevâhib, 1/81, Diyarbekrî, 1/327, Halebî, 2/206, 208.

76 İbn İshak, İbn Hişam, 2/131, Taberî, Târîh, 2/247, İbn Esîr, Kâmil, 2/105-106, Muhibbü't-Taberî, 1/83, 88, İbn Seyyid, 1/189, Zehebî, Târîh, s. 327, İbn Kesîr, Bidâye, 3/179, Halebî, 2/230.

77 İbn Sa'd, 1/228, İbn Cevzî, 1/238.

78 İbn Kesîr, Bidâye, 3/182-183.

79 İbn Sa'd, 1/228, İbn Cevzî, 1/238, İbn Kesîr, Bidâye, 3/183, Kastallânî, Mevâhib, 1/81, Diyarbekrî, 1/328, Halebî, 2/208.

80 Heysemî, 6/53, Diyarbekrî, 1/330.

81 Beyhakî, Delâil, 2/478, Zehebî, Târîh, s. 316. İbn Kesîr, Bidâye, 3/182, Heysemî, 6/51.

82 Beyhakî, Delâil, 2/478, Zehebî, Târîh, s. 322, Heysemî, 6/51-52.

Sahillerde oturanlara da aynı şekilde haberler saldılar.[83]

Peygamberimiz Aleyhisselamın izini izleyip kendisini buldurmak için, iki izciyi;[84] Kürz b. Alkame ile[85] Sürâka b. Malik b. Cu'şum'u da görevlendirdiler.

Sürâka b. Malik, Peygamberimiz Aleyhisselamın iki yüz zira' (arşın) kadar yakınında bulunduğu sırada, müşriklere:

"İşte, şu taşta bir iz!

Onun, bundan sonra ayağını nereye koyduğunu (bastığını) bilmiyorum![86]

Vallahi, aradığınız şu mağaradan ileriye gitmemiştir!" dedi.[87]

Genç müşrikler, Sürâka'ya:

"Sen, bu geceye kadar, hiç yanılmamıştın!" dediler.[88]

Her kabileden -içlerinde ileri gelenler de bulunan- silahlı, elleri kılıçlı gençler, mağaraya yaklaştılar.[89]

Sabah olunca, Sürâka b. Malik, onlara:

"Şu mağaraya gidip bir bakın!" dedi.

Orada toplanmış bulunanlar, mağaraya elli zira' kalıncaya kadar yarıştılar.[90]

İçlerinden birisi,[91] Sürâka b. Malik,[92] mağaranın içine bakmak için ilerledi.

Mağaranın ağzında iki dağ güvercininin yuvalandığını görür görmez, geri döndü.

Kendisine:

"Sana ne oldu? Niçin mağaranın içine bakmadın?" diye sordular.

Sürâka da:

"Mağaranın ağzında iki dağ güvercininin yuvalandığını gördüm. İçeride kimse bulunmadığını anladım!" dedi.[93]

---

83 Halebî, 2/211.

84 Belâzurî, Ensâb, 1/260.

85 Belâzurî, Ensâb, 1/260, İbn Kesîr, Bidâye, 3/182, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 7/185.

86 İbn Kesîr, Bidâye, 3/182.

87 Diyarbekrî, 1/328, Halebî, 2/210.

88 İbn Kesîr, Bidâye, 3/182.

89 İbn Sa'd, 1/229, Ebu Nuaym, Delâil, 2/325, 482, Halebî, 2/208.

90 İbn Kesîr, Bidâye, 3/182.

91 İbn Sa'd, 1/229, Beyhakî, Delâil, 2/482, Muhibbü't-Taberî, 1/94, İbn Seyyid, 1/182, İbn Kesîr, Bidâye, 3/182, Heysemî, 6/53, Kastallânî, Mevâhib, 1/81.

92 İbn Kesîr, Bidâye, 3/182.

93 İbn Sa'd, 1/229, Beyhakî, Delâil, 2/482, Muhibbü't-Taberî, 1/94, İbn Seyyid, 1/182, İbn Kesîr, Bidâye, 3/182, Heysemî, 6/53, Kastallânî, Mevâhib, 1/81.

Sürâka'nın bu konuşmasını, Peygamberimiz Aleyhisselam da işitti.[94]

Kürz b. Alkame de, Peygamberimiz Aleyhisselamın izini mağaraya kadar sürüp götürmüş:[95]

"İşte, iz şurada kesildi!" demiştir.[96]

Sevr dağının üzerine çıkıp da, mağaranın kapısının üzerinde gerili örümcek ağını gördükleri zaman, müşriklerin işleri karıştı:

"Eğer O oraya girmiş olsaydı, kapının üzerinde örümcek ağı bulunmazdı![97] Eğer mağaranın içinde bir kimse bulunsaydı, şuradaki örümcek ağı olmazdı!" dediler.[98]

Bazıları:

"Mağaranın içine bir girin bakalım!" dedikleri zaman, Ümeyye b. Halef:

"Sizin hiç aklınız yok mu? Mağarada ne işiniz var?!

Üzerinde üst üste, kat kat örümcek ağı bulunan şu mağaraya mı gireceksiniz?!

Vallahi, benim kanaatime göre,[99] şu örümcek ağı Muhammed doğmadan öncesine aittir!" dedi[100] ve oraya da işedi.

Hatta, kendisinin sidiği, mağaranın içine doğru aktı gitti.[101]

Müşrikler mağaranın sağını solunu dolaşıyor ve:

"Eğer mağaraya girmiş olsalardı, güvercinlerin yumurtası kırılır, örümcek ağı da bozulurdu!" diyorlardı.[102]

Ebu Cehil ise:

"Vallahi, ben sanıyorum ki, O yakınımızdadır!

Fakat, bazı sihri ile gözlerimizi bağladı, göremez etti!" dedi.[103]

---

94 İbn Sa'd, 1/229, Beyhakî, Delâil, 2/42, Muhibbü't-Taberî, 1/94, İbn Seyyid, 1/182, İbn Kesîr, Bidâye, 3/182, Heysemî, 6/53, Halebî, 2/208.

95 Belâzurî, Ensâb, 1/261.

96 Belâzurî, Ensâb, 1/260, İbn Hazm, Cevâmi, s. 91, İbn Haldun, Târîh, c. 2, ks. 2, s. 15, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 7/185.

97 Abdurrezzak, 5/389, Ahmed b. Hanbel, 1/348, İbn Cevzî, 1/230, İbn Kesîr, Bidâye, 3/181.

98 Kadı Iyaz, 1/292.

99 Belâzurî, Ensâb, 1/260-261, Kastallânî, Mevâhib, 1/81, Diyarbekrî, 1/328, Halebî, 2/209.

100 İbn Sa'd, 1/228, Belâzurî, Ensâb, 1/261, Kadı Iyaz, 1/292, İbn Cevzî, 1/238, Kastallânî, Mevâhib, 1/81, Diyarbekrî, 1/328.

101 Belâzurî, Ensâb, 1/261.

102 Diyarbekrî, 1/328, Halebî, 2/209.

103 Halebî, 2/209.

Hz. Ebu Bekir'in Telaşlanışı ve Korkuya Düşüşü

Hz. Ebu Bekir, Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Ben öldürülürsem, nihayet, bir tek kişiyim. Ölür giderim!

Ama sen öldürülecek olursan, o zaman bir ümmet helâk olur gider!" diyordu.[104]

O sırada, Peygamberimiz Aleyhisselam, ayakta dikilerek namaz kılıyor, Hz. Ebu Bekir de gözcülük ediyordu.

Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Şu kavmin seni arayıp duruyorlar!

Vallahi, ben kendim hakkında tasalanmıyorum.

Fakat, sana yapılmasını istemediğim birşeyin yapıldığını göreceğim diye korkuyorum" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ey Ebu Bekir! Korkma! Hiç şüphesiz, Allah bizimledir!" buyurdu.[105]

Hz. Ebu Bekir mağaranın içinde iken başlarının üzerinde müşriklerin ayaklarını görünce;[106] Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Ey Allah'ın Peygamberi! Onlardan bazısı gözünü aşağı eğip baksa muhakkak bizi görür!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Sus ey Ebu Bekir! İki kişi ki, üçüncüsü Allah'tır!" buyurdu.[107]

Hz. Ebu Bekir:

"Yâ Rasûlallah! Onlardan birisi[108] ayağını kaldıracak,[109] ayaklarına bakacak olursa, ayaklarının altında[110] bizi görecek!" dedi.[111]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

---

104 Süheylî, 4/212-213, Kastallânî, Mevâhib, 1/82, Diyarbekrî, 1/328-329.

105 İbn Kesîr, Bidâye, 3/181.

106 Buhârî, Sahîh, 4/263, Müslim, 4/1854, Ebu Nuaym, Delâil, 2/328, Halebî, 2/210.

107 Buhârî, Sahîh, 4/263.

108 Buhârî, Sahîh, 5/204, Müslim, 4/1854, Tirmizî, Sünen, 5/278, Beyhakî, Delâil, 2/481, İbn Cevzî, 1/236, İbn Kayyım, 2/59, Muhibbü't-Taberî, 1/93, Zehebî, Târîh, s. 322, İbn Kesîr, Bidâye, 3/182, Halebî, 2/210.

109 Buhârî, Sahîh, 5/204.

110 İbn Sa'd, 3/174, Müslim, 4/1854, Tirmizî, Sünen, 5/278, Beyhakî, Delâil, 2/481, İbn Cevzî, 1/236, Muhibbü't-Taberî, 1/93 İbn Kayyım, 2/59, Zehebî, Târîh, s. 322, İbn Kesîr, Bidâye, 3/182, Halebî, 2/210.

111 İbn Sa'd, 3/174, Buhârî, Sahîh, 5/204, Müslim, 4/1854, Tirmizî, Sünen, 5/278, Beyhakî, Delâil, 2/481, İbn Cevzî, 1/238, Muhibbü't-Taberî, 1/93, İbn Kayyım, 2/59, Zehebî, Târîh, s. 322, İbn Kesîr, Bidâye, 3/182, Halebî, 2/210.

"Mahzun olma (üzülme)! Allah bizimledir![112]

Ey Ebu Bekir! Üçüncüsü Allah olan iki kişiyi sen ne sanıyorsun?!" buyurdu.[113]

Yüce Allah, bu vâkıayı Kur'ân-ı Kerîm'inde şöyle anar:

"Eğer siz Ona (Peygamber Aleyhisselama) yardım etmezseniz, (hatırlayınız o zamanı ki) kâfirler Onu (Mekke'den) çıkardıkları (hicret etmek zorunda bıraktıkları) zaman, bizzat Allah Ona yardım etmişti.

(O zaman), Resûlullah (ancak) ikinin ikincisinden ibaretti.

O zaman, onlar (Sevr dağının tepesindeki) mağarada idiler.

Peygamber, arkadaşına (Ebu Bekir'e):

'Mahzun olma (Üzülme)! Allah hiç şüphesiz bizimledir!' derken, Allah onun üzerine sekînetini indirmiş, Onu (Peygamberini) görmediğiniz ordularla (meleklerle) desteklemiş, kâfirlerin kelimesini alçaltmıştı. Allah'ın kelimesi ise, o çok yücedir. Allah mutlak galibdir, yegâne hüküm ve hikmet sahibidir."[114]

Müşrikler Peygamberimiz Aleyhisselamla Hz. Ebu Bekir'i Sevr dağında ve mağarasında bulamayınca, umutları kesilmiş olarak geri döndüler.[115]

Peygamberimiz Aleyhisselamı ve Hz. Ebu Bekir'i bulup kendilerine geri getirene[116] veya öldürene[117] yüz deve verileceğini,[118] Mekke'nin aşağı ve yukarı kısımlarında ilan ettiler.[119]

Peygamberimiz Aleyhisselam, Perşembe günü geceleyin, Hz. Ebu Bekir'i yanına alarak Sevr mağarasına girmişti.

Cuma, Cumartesi ve Pazar günlerini orada geçirdiler.[120]

Hz. Ebu Bekir'in oğlu Abdullah, çok anlayışlı ve çok becerikli bir gençti.[121]

---

112 Ebu Nuaym, Delâil, 2/328, Süheylî, 4/213, Muhibbü't-Taberî, 1/93, İbn Kayyım, 2/59, Heysemî, 6/52, Kastallânî, Mevâhib, 1/82, Diyarbekrî, 1/328.

113 İbn Sa'd, 3/174, Buhârî, Sahîh, 5/204, Müslim, 4/1854, Tirmizî, Sünen, 5/278, Ebu Nuaym, Delâil, 2/328, Beyhakî, Delâil, 2/481, Begavî, 2/179-180, İbn Cevzî, 1/237, Muhibbü't-Taberî, 1/93, İbn Kayyım, 2/59, Zehebî, Târîh, s. 322, İbn Kesîr, Bidâye, 3/182, Diyarbekrî, 1/328, Halebî, 2/210.

114 Tevbe: 40.

115 İbn Sa'd, 1/228, Belâzurî, Ensâb, 1/260, Yakubî, 2/39, İbn Cevzî, 1/238, Diyarbekrî, 1/327-328, Halebî, 2/209.

116 İbn İshak, İbn Hişam, 2/130, Belâzurî, Ensâb, 1/261, Taberî, Târîh, 2/247, İbn Hazm, Cevâmi, s. 91, Muhibbü't-Taberî, 1/86-87, İbn Kesîr, Bidâye, 3/182, 195, Diyarbekrî, 1/328, 330, Halebî, 2/211.

117 Belâzurî, Ensâb, 1/261, Muhibbü't-Taberî, 1/87, İbn Kesîr, Bidâye, 3/185, Halebî, 2/211.

118 İbn İshak, İbn Hişam, 2/130, Belâzurî, Ensâb, 1/261, Taberî, Târîh, 2/247, İbn Esîr, Kâmil, 2/104, Muhibbü't-Taberî, 1/86, İbn Kesîr, Bidâye, 3/182, 185, Diyarbekrî, 1/330, Halebî, 2/211.

119 Belâzurî, Ensâb, 1/260, Diyarbekrî, 1/330, Halebî, 2/211.

120 İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 7/184, Kastallânî, Mevâhib, 1/79, Diyarbekrî, 1/325, Zürkânî, 1/325.

121 Abdurrezzak, 5/390, Buhârî, Sahîh, 4/256, Belâzurî, Ensâb, 1/261, Ebu Nuaym, Delâil, 2/328, Beyhakî, Delâil, 2/474, İbn Cevzî, 1/236, İbn Seyyid, 1/184, Zehebî, Târîh, s. 320, İbn Kesîr, Bidâye, 3/184.

Babasının emri üzerine,[122] her gece Sevr mağarasında Peygamberimiz Aleyhisselamla Hz. Ebu Bekir'in yanında geceler, seher vakti yanlarından ayrılır, Mekke'de gecelemiş gibi, Kureyş müşrikleriyle sabahlardı.[123]

Gündüzün de, Kureyş müşriklerinin arasında onlarla birlikte bulunur, onların konuşmalarını, danışmalarını, Peygamberimiz Aleyhisselamla Hz. Ebu Bekir hakkında söylenen şeyleri dinler,[124] müşriklerin hile ve tuzaklarından,[125] duyduklarını da[126] ezberler,[127] akşamleyin gelip Peygamberimiz Aleyhisselamla Hz. Ebu Bekir'e haber verirdi.[128] Hz. Ebu Bekir'in azadlısı Âmir b. Füheyre de; Hz. Ebu Bekir'e ait[129] davarları Mekkelilerin çobanlarıyla birlikte yayardı.[130] Sabahleyin onlarla birlikte çıkar, akşam dönüşünde ise, davarlarının yürüyüşünü ağırlaştırıp çobanlardan geride kalır, gece karanlığı basınca, davarlarıyla birlikte Sevr mağarasına dönerdi.[131]

Peygamberimiz Aleyhisselamla Hz. Ebu Bekir, ihtiyaçları olan sütü sağıp alırlardı.[132]

Sağmal, bol sütlü davarlardan sağılan süt, içine güneşte kızmış temiz taş konularak ısıtılır, böylece taze süt içerek gecelerlerdi.

Âmir b. Füheyre gecenin sonuna doğru sağmal koyuna seslenir, onu alıp ötekilerle birlikte mağaranın önüne götürürdü.[133]

---

122 İbn İshak, İbn Hişam, 2/130, Taberî, Târîh, 2/247, İbn Hazm, Cevâmi, s. 91, İbn Esîr, Kâmil, 2/104, Diyarbekrî, 1/323, Halebî, 2/212.

123 Zührî, Megâzî, s. 101, Abdurrezzak, 5/390, Buhârî, Sahîh, 4/256, Belâzurî, Ensâb, 1/261, Ebu Nuaym, Delâil, 2/326, Beyhakî, Delâil, 2/474, İbn Cevzî, 1/239, İbn Seyyid, 1/184, Zehebî, Târîh, s. 320, İbn Kesîr, Bidâye, 3/184.

124 İbn İshak, İbn Hişam, 2/130, Taberî, Târih, 2/247, İbn Kesîr, Bidâye, 3/179.

125 Abdurrezzak, 5/391, Buhârî, Sahîh, 4/256, Belâzurî, Ensâb, 1/261, Ebu Nuaym, Delâil, 2/326, Beyhakî, Delâil, 2/474, İbn Cevzî, 1/236, İbn Seyyid, 1/184, Zehebî, Târîh, s. 320, İbn Kesîr, Bidâye, 3/184.

126 İbn İshak, İbn Hişam, 2/130, Abdurrezzak, 5/391, Buhârî, Sahîh, 4/256, Belâzurî, Ensâb, 1/261, Taberî, Târîh, 2/247, Ebu Nuaym, Delâil, 2/328, Beyhakî, Delâil, 2/474, İbn Cevzî, 1/236, İbn Seyyid, 1/184, Zehebî, Târîh, s. 320, İbn Kesîr, Bidâye, 3/184.

127 Abdurrezzak, 5/391, Buhârî, Sahîh, 4/256, Belâzurî, Ensâb, 1/261, Ebu Nuaym, Delâil, 2/328, Beyhakî, Delâil, 2/474, İbn Cevzî, 1/236, İbn Seyyid, 1/184, Zehebî, Târîh, s. 320, İbn Kesîr, Bidâye, 3/184.

128 İbn İshak, İbn Hişam, 2/130, Abdurrezzak, 5/391, Buhârî, Sahîh, 4/256, Ebu Nuaym, Delâil, 2/328, Beyhakî, Delâil, 2/474, İbn Cevzî, 1/236, İbn Seyyid, 1/184, Zehebî, Târîh, s. 320, İbn Kesîr, Bidâye, 3/184.

129 Belâzurî, Ensâb, 1/260.

130 İbn İshak, İbn Hişam, 2/130, Taberî, Târîh, 2/247, İbn Kesîr, Bidâye, 3/179, Halebî, 2/212.

131 Taberî, Târîh, 2/246, Heysemî, 6/53.

132 İbn İshak, İbn Hişam, 2/130, Taberî, Târîh, 2/247, İbn Kesîr, Bidâye, 3/179, Halebî, 2/212.

133 Abdurrezzak, 5/391, Buhârî, Sahîh, 4/256, Ebu Nuaym, Delâil, 2/328, Beyhakî, Delâil, 2/475.

Sabahleyin erkenden Mekke'ye dönen Abdullah'ın ayak izlerini de, arkasından götürdüğü davarların izleriyle siler, belirsiz eder,[134] otlakta Mekke çobanlarıyla sabahlardı.

Çobanlar işin farkına varmazlardı.[135]

Hz. Ebu Bekir'in Evdeki Parasını Getirtip Medine'ye Götürüşü

Hz. Ebu Bekir'in Müslüman olduğu zaman, kırk bin dirhemi vardı.[136]

Müşriklerin işkence altında kıvrandırdıkları Müslüman köleleri onlardan satın alıp azad etmek ve Müslümanları güçlendirmek için servetini harcamaktan geri durmadı.

Medine'ye hicret edeceği zaman, ancak beş bin[137] veya altı bin[138] dirhemi kalmıştı.[139] Oğlu Abdullah'ı gönderip, onları da Sevr mağarasına getirtti[140] ve yanında Medine'ye götürdü.[141] Orada da Mekke'de yaptığı gibi yaptı.[142]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Mekke'de Peygamber Olarak Ne Kadar Kaldığı ve Medine'ye Ne Zaman ve Nasıl Hicret Ettiği

Peygamberimiz Aleyhisselam kırk yaşında peygamber olup, kendisine vahiy geldiği halde Mekke'de on üç yıl kaldıktan sonra, Medine'ye hicret etmesi Allah tarafından emrolundu.[143]

Nübüvvetin on üçüncü yılında,[144] Zilhicce ayında Akabe'de Peygamberimiz Aleyhisselama Ensar (Medineli Müslümanlar) tarafından yapılan İkinci Bey'attan sonra, Peygamberimiz Aleyhisselam, o yıl,[145] Zilhicce'den kalan günlerle Muharrem ve Safer ayında Mekke'de oturdu.[146]

---

134 İbn Cevzî, 1/236.

135 Taberî, Târîh, 2/247, Beyhakî, Delâil, 2/475, Heysemî, 6/53.

136 İbn Sa'd, 3/172, Belâzurî, Ensâb, 1/261, Muhibbü't-Taberî, 1/116.

137 İbn Sa'd, 3/172, Ahmed b. Hanbel, 6/350, Belâzurî, Ensâb, 1/261, Hâkîm, 3/5, Muhibbü't-Taberî, 1/116, İbn Seyyid, 1/187.

138 İbn İshak, İbn Hişam, 2/133, Ahmed b. Hanbel, 6/350, Hâkîm, 3/5, İbn Hazm, Cevâmi, s. 92, İbn Seyyid, 1/187, Zehebî, Târîh, s. 327.

139 İbn Sa'd, 3/172, Belâzurî, Ensâb, 1/261.

140 Belâzurî, Ensâb, 1/261.

141 İbn İshak, İbn Hişam, 2/133, İbn Seyyid, 1/187.

142 İbn Sa'd, 3/172.

143 İbn Sa'd, 1/225, Ahmed b. Hanbel, 1/371, Buhârî, Sahîh, 4/253, Müslim, 4/1826, Taberî, Târîh, 2/250, Beyhakî, Delâil, 2/511-512.

144 İbn Cevzî, 1/224, Diyarbekrî, 1/317.

145 Taberî, Târîh, 2/240.

146 Taberî, Târîh, 2/240, Beyhakî, Delâil, 2/465.

Perşembe günü Hz. Ebu Bekir'le birlikte Sevr mağarasına girdi.[147] Mağarada üç gece kaldılar.[148]

Halk iyice sakinleşti.[149]

Sevr mağarasına girişlerinden, üç gece sonra, Sevr'de bulunmak üzere ücretle tutulmuş olan Abdullah b. Uraykıt da, kendisine teslim edilmiş bulunan iki deve ile birlikte, üçüncü gecenin sabahında, seher vaktinde Sevr'e gelmiş bulunuyordu.[150]

Nübüvvetin on dördüncü yılında,[151] Rebiülevvel ayının dördünde,[152] Pazartesi günü[153] seher vakti,[154] Hz. Ebu Bekir iki devenin üstün olanını Peygamberimiz Aleyhisselama takdim ederek:

"Babam, anam sana feda olsun! Bin!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ben, benim olmayan deveye binmem!" buyurdu.

Hz. Ebu Bekir:

"Yâ Rasûlallah! O senindir! Babam, anam sana feda olsun!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Hayır! Binmem! Fakat, onu ne kadara satın aldınsa bana söylemelisin!" buyurdu.

Hz. Ebu Bekir:

"Şu kadara! Şu kadara!" dedi.

Bunun üzerine, Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ben de, onu o bedelle aldım!" buyurdu.

Hz. Ebu Bekir:

"Artık o senindir yâ Rasûlallah!" dedi.[155]

Peygamberimiz Aleyhisselam; Ced'â, Adbâ diye de anılan Kasvâ'yı Hz. Ebu Bekir'den dört yüz dirheme satın alınca,[156] onun üzerine bindi.

---

147 İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 7/184, Kastallânî, Mevâhib, 1/79, Diyarbekrî, 1/325, Zürkânî, 1/325.

148 İbn İshak, İbn Hişam, 2/130, Zührî, Megâzî, s. 100, İbn Sa'd, 1/229, Belâzurî, Ensâb, 1/261, Taberî, Târîh, 2/247.

149 İbn İshak, İbn Hişam, 2/130, Taberî, Târîh, 2/247, İbn Esîr, Kâmil, 2/104, Diyarbekrî, 1/330.

150 Abdurrezzak, 5/391, Buhârî, Sahîh, 4/256, İbn Hazm, Cevâmi, s. 91-92, Beyhakî, Delâil, 2/475, İbn Cevzî, 1/236, İbn Seyyid, 1/184.

151 Taberî, Târîh, 2/254, Mes'udî, Murûc, 2/285.

152 İbn Sa'd, 1/232, Belâzurî, Ensâb, 1/261, İbn Cevzî, 1/239.

153 İbn İshak, Kitâbu'l-mübtedâ, 3/110, İbn Sa'd, 1/232, Belâzurî, Ensâb, 1/261, Taberî, Târîh, 2/254, İbn Cevzî, 1/249, İbn Esîr, Kâmîl, 2/107, İbn Kesîr, Bidâye, 3/177.

154 İbn Sa'd, 8/288, Belâzurî, Ensâb, 1/261.

155 İbn İshak, İbn Hişam, 2/131, Taberî, Târîh, 2/247, İbn Kesîr, Bidâye, 3/188, Diyarbekrî, 1/330.

156 İbn Sa'd, 1/492.

Hz. Ebu Bekir de, diğer deveye binip, azadlısı Âmir b. Füheyre'yi -yolda kendilerine hizmet etmesi için- terkisine aldı.[157]

Kılavuz Abdullah b. Uraykıt önlerine düştü. Sahiller yolunu tutup, Medine'ye gitmek üzere, Sevr'den ayrıldılar.[158]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Yurt Sevgisi ve Hz. Ebu Bekir'in Kureyş Müşrikleri Hakkındaki Sözü

Peygamberimiz Aleyhisselam; Hazvere çarşısında durarak,[159] Beytullah'a baktı.[160] Mekke'ye:

"Vallahi,[161] biliyorum ki,[162] sen, hiç şüphesiz, Allah'ın yarattığı yerlerin hayırlısı ve Allah'a en sevgili olanısın![163]

Eğer senin halkın[164] beni senden çıkarmamış olsalardı, çıkmazdım!" buyurdu.[165]

Peygamberimiz Aleyhisselamın:

"Senden daha güzel ve bana senden daha sevgili bir belde yoktur!

Eğer kavmim beni senden çıkarmamış olsalardı, ben senden başkasında oturmazdım!" buyurduğu[166] ve:

"Ey Allah! Sen, beni beldelerin bana en sevgili olanına götür!

Beni, beldelerin sana sevgili olanında yerleştir!" diye dua ettiği de rivayet olunmuştur.[167]

Peygamberimiz Aleyhisselama Yüce Allah tarafından hicret emri verildiği zaman, İsrâ sûresinin sekizinci âyeti de indirilmiş ve bu âyette:

"'Rabbim! Beni (gireceğim yere) sıdk (ve selâmet) girdirişiyle girdir!

---

157 İbn İshak, İbn Hişam, 2/131, Taberî, Târîh, 2/247, Diyarbekrî, 1/330-331.

158 Abdurrezzak, 5/392, Buhârî, Sahîh, 4/256, Beyhakî, Delâil, 2/475, İbn Cevzî, 1/239, İbn Seyyid, 1/184, Zehebî, Târîh, s. 320, İbn Kesîr, Bidâye, 3/184, Heysemî, 6/54, Diyarbekrî, 1/331.

159 Ahmed b. Hanbel, 4/305, Tirmizî, Sünen, 5/722, Dârımî, 2/156, Beyhakî, Delâil, 2/518, Kastallânî, Mevâhib, 1/80, Zürkânî, 1/328.

160 Kastallânî, Mevâhib, 1/80, Zürkânî, 1/328.

161 Ahmed b. Hanbel, 4/305, Dârımî, 2/156, Tirmizî, Sünen, 5/722, Kastallânî, Mevâhib, 1/80, Zürkânî, 1/328.

162 Ahmed b. Hanbel, 4/305, Beyhakî, Delâil, 2/518.

163 Ahmed b. Hanbel, 4/305, Tirmizî, Sünen, 5/722, Dârımî, 2/156, Beyhakî, Delâil, 2/518, Kastallânî, Mevâhib, 1/80, Zürkânî, 1/328.

164 Beyhakî, Delâil, 2/518, Kastallânî, Mevâhib, 1/80, Zürkânî, 1/328.

165 Ahmed b. Hanbel, 4/305, Tirmizî, Sünen, 5/722, Dârımî, 2/256, Beyhakî, Delâil, 2/518, Kastallânî, Mevâhib, 1/81, Zürkânî, 1/328.

166 Tirmizî, Sünen, 5/723.

167 Beyhakî, Delâil, 2/518, Aliyyü'l-Müttakî, Kenzu'l-ummâl, 12/259.

(Çıkacağım yerden de) sıdk (ve selâmet) çıkarışıyla çıkar!

Ve tarafından, bana hakkıyla yardım edici bir hüccet (ve kudret) de ver' de!" buyurulmuştur.[168]

Peygamberimiz Aleyhisselam Mekke'den çıkarken, Hz. Ebu Bekir: "İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn! Onlar Resûlullah Aleyhisselamı çıkardılar! Hiç şüphesiz, kendileri de helâk olacaklar" dedi.

Medine'ye Gidilirken Takip Edilen Yollar ve Uğranılan Yerler

1. Kılavuz Abdullah b. Uraykıt; Peygamberimiz Aleyhisselamla Hz. Ebu Bekir'i Mekke'nin aşağı tarafından götürüp sahile geçirdi.

2. Usfan'ın aşağısında, yoldan ayrıldılar.[169]

Usfan; Mekke ile Medine arasında, Mekke'ye iki günlük kadar uzaklıkta bir karye olup, kuyuları ve akarsuları sayılamayacak kadar çoktur.[170]

Hz. Ebu Bekir, kâh önde gidiyor, kâh arkadan birisinin gelmesinden korkunca, geride kalıp arkada gidiyor ve böyle yapmaktan geri durmuyordu.[171]

Hz. Ebu Bekir, ticaret maksadıyla zaman zaman Şam'a gidip geldiği için, herkesçe tanınırdı.

Mekke ile Medine arasındaki bu yolculukları sırasında da,[172] tanıdığı birisiyle karşılaştıkça, Peygamberimiz Aleyhisselamı:[173]

"Ey Ebu Bekir! Kimdir şu önündeki zât?" diye ona soruyorlar, o da:

"Kılavuzdur! Bana yol gösteriyor!" diyor,[174] bu sözü ile de:

"O bana hayır yolu gösteriyor!" demek istiyordu.[175]

3. Kılavuz Abdullah b. Uraykıt Peygamberimiz Aleyhisselamla Hz. Ebu Bekir'i Emec'in altından götürdü.[176] Emec; Usfan ile Kudeyd arasında, Huzâalara ait ekinlik bir vadi olup, yirmi kadar su kuyusu vardır.[177] Emec'i geçtikten sonra, yol ayrıldı.

---

168 Tirmizî, Sünen, 5/304, Taberî, Tefsîr, 15/149, Vâhidî, s. 197, Kurtubî, 10/313, Hâzin, 3/177.
169 Hâkîm, 3/7.
170 Semhûdî, 4/1266.
171 Heysemî, 6/54.
172 İbn Sa'd, 1/233, Ahmed b. Hanbel, 3/122, İbn Cevzî, 1/246, Heysemî, 6/54.
173 Heysemî, 6/54.
174 İbn Sa'd, 1/235, Ahmed b. Hanbel, 3/211, Buhârî, Sahîh, 4/259, İbn Cevzî, 1/246.
175 İbn Sa'd, 1/235, Ahmed b. Hanbel, 3/211, Buhârî, Sahîh, 4/259.
176 İbn İshak, İbn Hişam, 2/136, Hâkîm, 3/8.
177 Semhûdî, 4/1130.

4. Kudeyd'e vardılar.[178]

Kudeyd; Mekke ile Medine arasında,[179] Mekke'ye Medine'den daha yakın,[180] su kuyuları çok olan bir yerdir.[181]

Kudeyd çadırlarına ulaştıkları sırada Müdlic oğullarından bir adama rastladılar.[182]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Bir Kayanın Gölgesinde Dinlenişi

Peygamberimiz Aleyhisselamla Hz. Ebu Bekir, her tarafta aranıyor olmalarına rağmen, Mekke'den ayrıldıkları gün ve o günden sonraki gece, durmadan yollarına devam ettiler.[183]

Ertesi gün de yarılanmış,[184] yol da boşalıp, yoldan hiç kimse geçmez olmuştu.[185]

Hz. Ebu Bekir, gölgesine sığınılabilecek bir yer var mı diye göz gezdirirken,[186] gölgeli, uzun bir kaya gördü. Kayanın üzerine henüz güneş gelmemişti. Hemen varıp onun yanına indiler.[187] Hz. Ebu Bekir kayanın gölgesinde Peygamberimiz Aleyhisselamın uyuyacağı bir yeri düzelttikten ve üzerine bir post serdikten sonra:

"Yâ Rasûlallah! Sen yat, uyu![188]

Ben senin için etrafa göz kulak olurum" dedi.[189]

Peygamberimiz Aleyhisselam yatıp uyudu.[190]

---

178 İbn İshak, İbn Hişam, 2/136, Taberî, Târîh, 2/246, Hâkîm, 3/8, İbn Hazm, Cevâmi, s. 92, Zehebî, Târîh, s. 323, İbn Kesîr, Bidâye, 3/189, Diyarbekrî, 1/321.

179 Semhûdî, 4/1287.

180 Yâkût, 4/313.

181 Semhûdî, 4/1287.

182 Heysemî, 6/54.

183 İbn Sa'd, 4/365, Ahmed b. Hanbel, 1/2, Müslim, 4/2309, Ebu Nuaym, Delâil, 2/330, Beyhakî, Delâil, 2/483, İbn Cevzî, 1/239-240, Muhibbü't-Taberî, 1/95, Zehebî, Târîh, s. 324.

184 İbn Sa'd, 4/365, Ahmed b. Hanbel, 1/2, Müslim, 4/2309, Ebu Nuaym, Delâil, 2/330, Beyhakî, Delâil, 2/483, İbn Esîr, Kâmil, 2/104, Muhibbü't-Taberî, 1/95, Zehebî, Târîh, s. 324, İbn Kesîr, Bidâye, 3/187.

185 Müslim, 4/2309.

186 İbn Sa'd, 4/365, Ahmed b. Hanbel, 1/3, Müslim, 4/2309-2310, Beyhakî, Delâil, 2/483, İbn Cevzî, 1/239, Muhibbü't-Taberî, 1/95, Zehebî, Târîh, s. 324.

187 İbn Sa'd, 4/365, Müslim, 4/2309.

188 İbn Sa'd, 4/365, Ahmed b. Hanbel, 1/2, Müslim, 4/2309-2310, Ebu Nuaym, Delâil, 2/330, Beyhakî, Delâil, 2/483, İbn Cevzî, 1/239.

189 Müslim, 4/2309.

190 Ahmed b. Hanbel, 1/2, Ebu Nuaym, Delâil, 2/330, Beyhakî, Delâil, 2/483, İbn Cevzî, 1/239, Muhibbü't-Taberî, 1/95, Zehebî, Târîh, s. 324, İbn Kesîr, Bidâye, 3/187.

Hz. Ebu Bekir kendilerini arayan kimse var mı diye etrafa bakınırken, bir davar çobanının davarlarıyla birlikte kayaya doğru gelmekte olduğunu ve onun da kayanın gölgesinden yararlanmak istediğini gördü.

Kendisini karşılayıp, ona:

"Sen kimin çobanısın ey oğul?" diye sordu.[191]

Çoban:

"Şehir halkından,[192] Kureyşîlerden[193] bir adamın çobanıyım!" dedi.[194]

Adamın ismini haber verince, Hz. Ebu Bekir onu tanıdı[195] ve çobana:

"Davarında süt var mı?" diye sordu.

Çoban, "Evet! Var!" dedi.

Hz. Ebu Bekir:

"Bizim için süt sağar mısın?" diye sordu.

Çoban "Evet!" deyince, Hz. Ebu Bekir bir koyun tutmasını ona emretti:

"Memeyi kıldan, topraktan, kirden silkip temizleyiver!" dedi.

Çoban Hz. Ebu Bekir'in dediğini yaptıktan sonra, yanındaki çanağa bir miktar süt sağdı.[196]

Hz. Ebu Bekir'in yanında ufak bir tulum vardı.

Hz. Ebu Bekir; Peygamberimiz Aleyhisselam ondan su içsin, abdest alsın diye, o tulumla su taşırdı.[197]

Peygamberimiz Aleyhisselam o sırada çok susamıştı.[198]

Hz. Ebu Bekir sütün üzerine su döküp biraz soğuttu ve:

"Yâ Rasûlallah! İç sütten!" dedi.[199]

---

191 İbn Sa'd, 4/365, Ahmed b. Hanbel, 1/2, Müslim, 4/2310, Ebu Nuaym, Delâil, 2/330, Beyhakî, Delâil, 2/483.

192 Müslim, 4/2310.

193 İbn Sa'd, 4/365, Ahmed b. Hanbel, 1/3, Ebu Nuaym, Delâil, 2/330, Beyhakî, Delâil, 2/483, İbn Cevzî, 1/239, Muhibbü't-Taberî, 1/95, Zehebî, Târîh, s. 324, İbn Kesîr, Bidâye, 3/187.

194 İbn Sa'd, 4/365, Ahmed b. Hanbel, 1/3, Müslim, 4/2310, Ebu Nuaym, Delâil, 2/330, Beyhakî, Delâil, 2/483, Muhibbü't-Taberî, 1/95, Zehebî, Târîh, s. 324, İbn Kesîr, Bidâye, 3/187.

195 İbn Sa'd, 4/365, Ahmed b. Hanbel, 1/3, Ebu Nuaym, Delâil, 2/330, Beyhakî, Delâil, 2/483, İbn Cevzî, 1/239, Muhibbü't-Taberî, 1/95, Zehebî, Târîh, s. 324, İbn Kesîr, Bidâye, 3/187.

196 İbn Sa'd, 4/365-366, Ahmed b. Hanbel, 1/3, Müslim, 4/2310, Beyhakî, Delâil, 2/483, İbn Cevzî, 1/239, Muhibbü't-Taberî, 1/95, Zehebî, Târîh, s. 324, İbn Kesîr, Bidâye, 3/187.

197 Müslim, 4/2310.

198 Buhârî, Sahîh, 4/259.

199 İbn Sa'd, 4/366, Ahmed b. Hanbel, 1/3, Müslim, 4/2310, Beyhakî, Delâil, 2/484, İbn Cevzî, 1/239-240, Muhibbü't-Taberî, 1/96, Zehebî, Târîh, s. 324, İbn Kesîr, Bidâye, 3/187.

Peygamberimiz Aleyhisselam içince, Hz. Ebu Bekir'in içi rahatladı.[200]

"Yâ Rasûlallah! Yolculuk için vakit geldi!" dedi.[201]

Güneş batıya doğru eğildikten sonra, kalkıp yollarına devam ettiler[202] ki, o gün Salı günü olup, Kudeyd'e gelmiş bulunuyorlardı.[203]

Müşrikler de, Peygamberimiz Aleyhisselamla Hz. Ebu Bekir'i her tarafta aramaktan geri durmuyorlardı.[204]

Ümmü Ma'bed Hatun'un Çadırına Uğranılması

Ümmü Ma'bed Hatun, Huzâaların atası Amr b. Rebia'nın soyundan olup, akıllı, iffetli ve güçlü bir kadındı.

Kuraklık ve kıtlık yıllarında Kudeyd'deki[205] çadırının önüne oturur, gelen geçen yolcuların su ve yiyecek ihtiyaçlarını karşılamaya çalışırdı.

Peygamberimiz Aleyhisselamla Hz. Ebu Bekir, Âmir b. Füheyre ve Abdullah b. Uraykıt da onun çadırına uğradılar. Ondan hurma[206] veya et satın almak istediler.

Fakat, Ümmü Ma'bed Hatun'un yanında bunlardan hiçbir şey bulamadılar.

Çünkü, hazerde, seferde azığı tükenen veya kıtlığa uğrayan halk, onda bulduklarını, olanları satın alır, tüketirlerdi.[207]

Ümmü Ma'bed Hatun:

"Vallahi, yanımızda birşey bulunsaydı, sizin ihtiyacınızı gidermek için ikram ederdim!" dedi.[208]

---

200 İbn Sa'd, 4/366, Ahmed b. Hanbel, 1/3, Buhârî, Sahîh, 4/259, Müslim, 4/2310, Beyhakî, Delâil, 2/484, İbn Cevzî, 1/240, Muhibbü't-Taberî, 1/96, Zehebî, Târîh, s. 324, İbn Kesîr, Bidâye, 3/187.

201 İbn Sa'd, 4/366, Ahmed b. Hanbel, 1/3, Beyhakî, Delâil, 2/484, İbn Cevzî, 1/240, Zehebî, Târîh, s. 324.

202 Müslim, 4/2310.

203 İbn Sa'd, 1/222.

204 İbn Sa'd, 4/366, Ahmed b. Hanbel, 1/3, Beyhakî, Delâil, 2/484, İbn Cevzî, 1/240, Muhibbü't-Taberî, 1/96, Zehebî, Târîh, s. 324, İbn Kesîr, Bidâye, 3/187.

205 Ümmü Ma'bed Hatunun çadırı Kudeyd ile Müşellel arasında olup, bunların arası üç mil idi (Diyarbekrî, 1/333). Müşellel de; Mekke ile Medine arasında, deniz kıyısında, Kudeyd'e kadar uzanan bir dağdır (Ebu'l-Münzir, s. 13, Yâkut Mu'cem, 5/136). Müşellel'in Medine'ye uzaklığı yedi mildir. (Yâkût, 5/24).

206 Hurma yerine, süt rivayeti de vardır (İbn Cevzî, 1/226, İbn Kesîr, Bidâye, 3/192, Kastallânî, Mevâhib, 1/84).

207 İbn Sa'd, 1/230, Hâkîm, 3/9, Ebu Nuaym, Delâil, 2/338, Süheylî, 4/226, İbn Abdilberr, 4/1958-1959, Muhibbü't-Taberî, 1/101, Zehebî, Târîh, s. 437-438, İbn Kesîr, Bidâye, 3/192, Heysemî, 6/55-56, İbn Hacer, İsâbe, 4/497-498.

208 İbn Sa'd, 1/230, İbn Cevzî, 1/242, İbn Kesîr, Bidâye, 3/192, Diyarbekrî, 1/333.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ey Ümmü Ma'bed! Yanında süt bulunur mu?" diye sordu.

Ümmü Ma'bed Hatun:

"Yoktur! Vallahi davarlar kısırdır!" dedi.[209]

Peygamberimiz Aleyhisselam, çadırın bir tarafında duran arık koyunu gördü ve:

"Ey Ümmü Ma'bed! Nedir şu koyun?" diye sordu.

Ümmü Ma'bed Hatun:

"O, arık, davar sürüsünden geri kalmış, dermansız, güçsüz bir koyundur!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Onda süt var mı?" diye sordu.

Ümmü Ma'bed Hatun:

"O, bundan tamamıyla mahrumdur!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Benim onu sağmama izin verir misin?" diye sordu.

Ümmü Ma'bed Hatun:

"Evet! Anam, babam sana feda olsun! Eğer sen onda süt bulabileceğini sanıyorsan, sağ!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselamın Sütsüz Koyundan Süt Sağışı

Peygamberimiz Aleyhisselam, koyunu getirtti. Koyunun arkasına çömeldi. Bacaklarını ayırdı. Besmele çekti. Koyunun memesini eliyle sığadı[210] ve:

"Ey Allah! Ona (Ümmü Ma'bed'e) koyununu bereketli kıl!" diyerek[211] dua edince, koyunun memesi sütle dolup taştı!

Peygamberimiz Aleyhisselam beş-on kişinin kanasıya içeceği büyüklükte bir kap getirtti ve içine süt sağdı. Kabı ağzına kadar doldurdu.

Önce Ümmü Ma'bed Hatun ondan kanasıya içti.

Peygamberimiz Aleyhisselamın yoldaşları da ondan kanasıya içtiler. Onlardan sonra da, Peygamberimiz Aleyhisselam içti ve:

"Kavmin sulayıcısı, onlardan sonra içer!" buyurdu.

Hepsi de, susadıktan sonra, ondan tekrar içtiler ve kandılar.

---

209 İbn Seyyid, 1/188.

210 İbn Sa'd, 1/230, Hâkîm, 3/9, Ebu Nuaym, Delâil, 2/338, Beyhakî, Delâil, 1/278, İbn Abdilberr, 4/1959, Süheylî, 4/226-227, İbn Cevzî, 1/243, Muhibbü't-Taberî, 1/101-102, Zehebî, Târîh, s. 437-438, İbn Kesîr, Bidâye, 3/192, Heysemî, 6/56, Kastallânî, Mevâhib, 1/84, Diyarbekrî, 1/333.

211 İbn Sa'd, 1/230, İbn Cevzî, 1/243.

Peygamberimiz Aleyhisselam, tekrar kabın içine süt sağıp doldurdu ve Ümmü Ma'bed Hatun'a bıraktı.[212]

Ümmü Ma'bed Hatun bir koyun getirip kesti. Etini pişirdi. Peygamberimiz Aleyhisselamla arkadaşları ondan yediler.

Ümmü Ma'bed Hatun; pişirdiği etten, yolda yiyecekleri kadar da, onların sofralarına koydu.

Etin daha çok kısmı kendilerine kaldı.[213]

Ümmü Ma'bed Hatun'un Peygamberimiz Aleyhisselamda Gördüklerini ve Peygamberimiz Aleyhisselamı Kocasına Anlatması

Peygamberimiz Aleyhisselamla arkadaşları ayrılıp gittikten biraz sonra, Ümmü Ma'bed'in kocası Ebu Ma'bed geldi.

Kapta dolu sütü görünce, şaşırdı:

"Bu süt size nereden geldi?!

Koyunlar kısır ve uzaktalar! Çadırda da süt sağılır hayvan yok!?" dedi.

Ümmü Ma'bed:

"Hayır! Vallahi, bize ancak mübârek bir zât uğradı. Şöyle şöyle söyledi. Şöyle şöyle yaptı!" diyerek olan biteni birer birer anlatınca, Ebu Ma'bed:

"Vallahi, ben sanırım ki, o, Kureyşîlerin aramakta oldukları sahibleridir! Ey Ümmü Ma'bed! Hele sen onu bana bir tarif et bakayım" dedi.

Ümmü Ma'bed:

"Gördüğüm öyle bir zât idi ki, güzelliği besbelli idi. Güzel huylu idi. Kendisinde ne karın büyüklüğü, ne de baş küçüklüğü vardı. Kendisi çok biçimli ve güzel çehreli idi. Kendisinin gözlerindeki siyahlıkta ve kirpiklerinde çokluk, sesinde naziklik vardı. Gözünün akı pek ak, siyahı da pek siyahtı. Gözü, Kudretten sürmeli idi. Kaşlarının ucu ince, saçları koyu siyahtı. Boynunda uzunluk ve yükseklik, sakalında sıklık vardı.

Sustuğu zaman kendisinde bir vakar ve ağırbaşlılık, konuştuğu zaman da güler yüzlülük, tatlı sözlülük görülmekte; sözleri, sanki dizilmiş birer inci gibi, ağzından tatlı tatlı akmakta idi.

Sözü açık ve hak ile bâtıl arasını ayırıcı olup, ne âcizlik sayılacak derecede az, ne de boş ve gereksiz sayılacak derecede çoktu.

---

212 İbn Sa'd, 1/230, Hâkîm, 3/9, Ebu Nuaym, Delâil, 2/338, Beyhakî, Delâil, 1/278-279, İbn Abdilberr, 4/1959, Süheylî, 4/226, İbn Cevzî, 1/243, Muhibbü't-Taberî, 1/102, İbn Seyyid, 1/188, Zehebî, Târîh, s. 437-438, İbn Kesîr, Bidâye, 3/192, Heysemî, 6/56, Kastallânî, Mevâhib, 1/84.

213 İbn Sa'd, 8/289, Belâzurî, Ensâb, 1/262, İbn Cevzî, 1/245-246, Diyarbekrî, 1/334, Halebî, 2/228.

Uzaktan bakılınca, kendisi insanların en heybetlisi idi. Yakınına gelince, herkesten daha tatlı ve çekici idi.

Kendisi orta boylu olup, boyu ne hoşa gitmeyecek derecede uzun, ne de göz hakir görecek, başkasına bakacak derecede kısa idi. Sanki o bir fidan idi ki; iki fidan arasında bitmiş, parlaklığı ve yeşilliği onlara üstün gelmişti.

Onun yanında yoldaşları da vardı ki, o birşey söylediği zaman onlar dinlerler, onun verdiği emri yerine getirmeye koşuşurlardı.

Kendisi ekşi ve asık suratlı değil, güleçti.

Kimseyi kınamaz ve azarlamazdı" dedi.

Ebu Mâbed:

"Vallahi, bu zât, Mekke'deki işi bize anlatılmış olan, Kureyşîlerin sahibidir.

Ey Ümmü Ma'bed! Eğer ben kendisine rastlamış olsaydım, arkadaşlığına kabul edilmemi dilerdim!

Yine de bir yolunu bulursam, muhakkak bunu yapacağım!" dedi.[214]

Ümmü Ma'bed Hatun'un Mucize Sütlü Koyunu

Ümmü Ma'bed Hatun'un bildirdiğine göre; Peygamberimiz Aleyhisselam tarafından memesi sığanan (sıvazlanan) ve kesilmemesi emrolunan koyun, Hicretin 18. yılındaki kuraklığa kadar kalmış, kuraklıktan yeryüzünde az veya çok birşey kalmamışken, onlar bu koyundan sabah akşam süt sağmış durmuşlardır![215]

Ümmü Ma'bed Âtike Hatun'la Kocası Eksem'in Müslüman Oluşu

Peygamberimiz Aleyhisselam Medine'ye gittikten sonra, Ümmü Ma'bed Âtike Hatun, Yüce Allah'ın dilediği kadar bir müddet Kudeyd'de kalıp, küçük oğlunu yanına alarak Medine'ye gitti.

Peygamberimiz Aleyhisselamın Mescidinde Müslümanlara hitapta bulunduğu sırada Ümmü Ma'bed Hatun'un Mescide uğrayan oğlu, koşarak annesinin yanına geldi ve:

"Anneciğim! Ben, bugün, Mübârek Zâtı gördüm!" dedi.

Ümmü Ma'bed Hatun:

---

214 İbn Sa'd, 1/230-231, Hâkîm, 3/9-10, Ebu Nuaym, Delâil, 2/338, Beyhakî, Delâil, 1/279, İbn Abdilberr, 4/1959-1960, İbn Cevzi, Vefâ, 1/243-244, İbn Kayyım, 2/60, Muhibbü't-Taberî, 1/102, İbn Seyyid, 1/188, Zehebî, Târîh, s. 438-439, İbn Kesîr, Bidâye, 3/192-193, Heysemî, 6/56-57, Kastallânî, Mevâhib, 1/86, Diyarbekrî, 1/333-334.

215 İbn Sa'd, 8/289, Belâzurî, Ensâb, 1/262, İbn Cevzî, 1/246, İbn Hacer, İsâbe, 4/498, Kastallânî, Mevâhib, 1/86, Diyarbekrî, 1/333-334.

"Oğulcuğum! O, Resûlullah Aleyhisselamdır!" dedi.[216]

Ümmü Ma'bed Hatun Medine'de Müslüman olup Peygamberimiz Aleyhisselama bey'at etti.[217]

Ümmü Ma'bed'in kocası Ebu Ma'bed Eksem b. Cevn (Abduluzzâ) Huzâaların atası Amr b. Rebia'nın soyundan olup, Hicret sırasında Müslüman olmak için Peygamberimiz Aleyhisselamın arkasından giderek[218] Ri'm vadisinde[219] Peygamberimiz Aleyhisselama yetişmiş, Müslüman olmuş, bey'at edip yurduna dönmüştür.[220]

Yüce Allah her ikisinden de razı olsun!

***

Peygamberimiz Aleyhisselam, Ebu Ma'bed'e:

"Ey Eksem! Amr b. Luhayy, b. Kaman, b. Hındif'i, Cehennemde bağırsaklarını sürürken gördüm!

Onun kadar sana benzeyen, senin kadar da ona benzeyen bir kimse görmedim" buyurmuştu.

Eksem:

"Yâ Rasûlallah! Onun bu benzeyişinin, bana zarar vermesinden korkuyorum!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Hayır! Korkma! Sen mü'minsin! O ise kâfirdir! O, İsmail Aleyhisselamın dinini ilk değiştiren, putlar diken, Bahîre, Sâibe, Vâsıle ve Hâmi bid'atlarını ihdas eden kimsedir!" buyurdu.[221]

Mekkelilerin Bir Cinden Beyitler İşitmeleri ve Ümmü Mâbed'den Peygamberimiz Aleyhisselamı Sormaları

Üç gece bekledikleri halde, Hz. Ebu Bekir'in ev halkı da,[222] Kureyş müşrikleri de, Peygamberimiz Aleyhisselamın nereye doğru gittiğini ve halen nerede olduğunu bilmiyorlardı.

---

216 Süheylî, 4/227.

217 İbn Sa'd, 8/289, İbn Hacer, İsâbe, 4/498.

218 Diyarbekrî, 1/334, Halebî, 2/228.

219 Diyarbekrî, 1/334.

220 Diyarbekrî, 1/334, Halebî, 2/228.

221 İbn İshak, İbn Hişam, 1/78-79, İbn Abdilberr, 1/141-142, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/133, İbn Hacer, İsâbe, 1/61.

222 İbn İshak, İbn Hişam, 2/132, İbn Sa'd, 1/229, Taberî, Târîh, 2/247, İbn Esîr, Kâmil, 2/106, İbn Seyyid, 1/189, Zehebî, Târîh, s. 329, İbn Kesîr, Bidâye, 3/189, İbn Kayyım, 2/60.

Peygamberimiz Aleyhisselamla Hz. Ebu Bekir ve arkadaşları, Salı günü Kudeyd'de bulundukları sırada idi ki,[223] cinlerden bir adam,[224] Arapça bazı beyitler okuyarak Mekke'nin aşağı tarafından yukarı tarafına doğru gitti.

Halk da, kendisini görmedikleri halde, onun sesini takip ederek Mekke'nin yukarısına doğru gittiler.

Okunan beyitlerde, özetle, Peygamberimiz Aleyhisselamla arkadaşının Ümmü Ma'bed Hatun'un çadırında dinlendikleri anlatılıyor, Ümmü Ma'bed'in iyiliği övülüyordu.[225]

Kureyş müşrikleri cinden Ümmü Ma'bed'in adını işitince, Ümmü Ma'bed'in çadırına vardılar.

Ona:

"Sen Muhammed'i gördün mü? Kendisinin şekil ve şemaili şöyle şöyledir!" diyerek Peygamberimiz Aleyhisselamı tarif ettiler ve sordular.

Ümmü Ma'bed:

"Ben sizin söylediğiniz şeyleri bilmiyorum.

Ancak, bana bir konuk uğrayıp, kısır koyundan bol süt sağdı!" dedi.

Kureyş müşrikleri:

"İşte, biz de onu soruyor ve bulmak istiyoruz!" dediler ve hemen aramaya gittiler.[226]

Sürâka b. Malik b. Cu'şum'un Peygamberimiz Aleyhisselamı Takip Edişi ve Eman Dilemek Zorunda Kalışı

Kureyş müşriklerinin saldıkları elçi Müdlic oğulları yurduna varıp, Peygamberimiz Aleyhisselamla Hz. Ebu Bekir'den her birini öldüren veya esir eden kimseye mükâfat olarak birer diyet (yüzer deve) verileceğini duyurmuştu.[227] Peygamberimiz Aleyhisselamla Hz. Ebu Bekir de, o gün, Salı günü, Müdlic oğullarının yurdu olan Kudeyd'e ulaşmış bulunuyorlardı.[228]

---

223 İbn Sa'd, 8/288.

224 İbn İshak, İbn Hişam, 2/133, Taberî, Târîh, 2/248, İbn Esîr, Kâmil, 2/106, İbn Seyyid, 1/189, Zehebî, Târîh, s. 329, İbn Kesîr, Bidâye, 3/189, İbn Kayyım, 2/60. Kastallânî, Mevâhib, 1/85.

225 İbn İshak, İbn Hişam, 2/132, İbn Sa'd, 8/288-289, Belâzurî, Ensâb, 1/262, Taberî, Târîh, 2/247-248, Hâkîm, 3/10, Süheylî, 4/220, İbn Cevzî, 1/244, İbn Esîr, Kâmil, 2/106, İbn Kayyım, 2/60, Muhibbü't-Taberî, 1/102, İbn Seyyid, 1/189, Zehebî, Târîh, s. 329, İbn Kesîr, Bidâye, 3/189, Heysemî, 6/57, Kastallânî, Mevâhib, 1/84-85, Diyarbekrî, 1/334.

226 Beyhakî, Delâil, 2/493, Süheylî, 4/225, İbn Kesîr, Bidâye, 3/191, Halebî, 2/225.

227 Zührî, Megâzî, s. 101, Abdurrezzak, 5/392, Ahmed b. Hanbel, 4/176, Buhârî, Sahîh, 4/256, Hâkîm, 3/6-7, Ebu Nuaym, Delâil, 2/332, Beyhakî, Delâil, 2/486, İbn Cevzî, 1/240, İbn Seyyid, 1/184, Zehebî, Târîh, s. 328, İbn Kesîr, Bidâye, 3/185.

228 İbn Sa'd, 1/232.

Sürâka b. Malik'in Müdlic oğullarının meclislerinden birisinde oturduğu sırada, Müdlic oğullarından bir adam gelip üzerine dikildi[229] ve ona:

"Ey Sürâka! Ben biraz önce sahile doğru giden birkaç yolcu gördüm.[230] Sanırım ki, onlar Muhammed ile ashabıdır!" dedi.[231]

Sürâka, adamın gördüklerinin Peygamberimiz Aleyhisselamla ashabı olduğunu anladı.[232] Ona, gözüyle "Sus!" diye işaret ettikten sonra:[233]

"Senin gördüğün yolcular onlar değildir. Herhalde, sen filan filan kişileri görmüşsündür ki, biraz önce, yitiklerini aramak için gözümüzün önünden geçip gitmişlerdi.[234]

Onlar ancak filan oğullarıdır. Yitiklerini arıyorlardır!" dedi.

Adam da:

"Olabilir!" diyerek karşılık verdi.[235]

Sürâka, mecliste biraz eğleştikten, oyalandıktan sonra, kalkıp evine girdi. Hemen atını alıp çıkmasını ve yüksek tepenin arkasında kendisini beklemesini câriyesine emretti.[236]

Zırhını giyindi, silahını kuşandı, fal okunu çıkardı.

Onlara zarar verip veremeyeceğini anlamak için, fal okunu çekti.

Hoşlanmadığı şey, zarar veremeyeceği oku çıktı!

Buna rağmen, Sürâka, Peygamberimiz Aleyhisselamı tutup Kureyşîlere teslim edince yüz deveye kavuşacağı umudunu yitirmedi.[237]

Hemen kargısını alıp, evin arka tarafından dışarı çıktı.

---

229 Zührî, Megâzî, s. 101-102, İbn İshak, İbn Hişam, 2/134, Abdurrezzak, 5/392, Ahmed b. Hanbel, 4/176, Buhârî, Sahîh, 4/256, Hâkîm, 3/6-7, İbn Cevzî, 1/240, İbn Seyyid, 1/184, Zehebî, Târîh, s. 328, İbn Kesîr, Bidâye, 3/185.

230 Zührî, Megâzî, s. 102, Abdurrezzak, 5/392, Ahmed b. Hanbel, 4/176, Buhârî, Sahîh, 4/256, Ebu Nuaym, Delâil, 2/332, İbn Cevzî, 1/240-241, İbn Seyyid, 1/184-185, Zehebî, Târîh, s. 328, İbn Kesîr, Bidâye, 3/185.

231 Zührî, Megâzî, s. 102, İbn İshak, İbn Hişam, 2/134, Abdurrezzak, 5/392, Ahmed b. Hanbel, 4/176, Buhârî, Sahîh, 4/256, Hâkîm, 3/7, Ebu Nuaym, Delâil, 2/332, Beyhakî, Delâil, 2/486.

232 Zührî, Megâzî, s. 102, Abdurrezzak, 5/392, Ahmed b. Hanbel, 4/176, Buhârî, Sahîh, 4/256, Hâkîm, 3/7, Beyhakî, Delâil, 2/486, İbn Cevzî, 1/241, İbn Seyyid, 1/185, Zehebî, Târîh, s. 328, İbn Kesîr, Bidâye, 3/185.

233 İbn İshak, İbn Hişam, 2/134, Ebu Nuaym, Delâil, 2/332, Beyhakî, Delâil, 2/486, Zehebî, Târîh, s. 328, İbn Kesîr, Bidâye, 3/185.

234 Zührî, Megâzî, s. 102, Abdurrezzak, 5/392, Ahmed b. Hanbel, 4/176, Buhârî, Sahîh, 4/256, İbn Cevzî, 1/241, İbn Seyyid, 1/185, Zehebî, Târîh, s. 325, İbn Kesîr, Bidâye, 3/185.

235 İbn İshak, İbn Hişam, 2/134, Ebu Nuaym, Delâil, 2/332, Beyhakî, Delâil, 2/486, Zehebî, Târîh, s. 328.

236 Zührî, Megâzî, s. 102, Abdurrezzak, 5/392, Ahmed b. Hanbel, 4/176, Buhârî, Sahîh, 4/256, Hâkîm, 3/7, Ebu Nuaym, 2/332. İbn Cevzî, 1/241, İbn Seyyid, 1/185, Zehebî, Târîh, s. 325-326, İbn Kesîr, Bidâye, 3/185.

237 Zührî, Megâzî, s. 102, İbn İshak, İbn Hişam, 2/134, Ebu Nuaym, Delâil, 2/332-333, Beyhakî, Delâil, 2/486.

Kargısının parıltısı göze çarpmasın diye alt tarafını yerde sürükleyerek, üst tarafını da aşağıya doğru tutarak atının yanına vardı, üzerine atladı. Kendisini gayesine bir an önce yaklaştırması için, onu dörtnala kaldırdı.[238]

Peygamberimiz Aleyhisselamla Hz. Ebu Bekir'i gördü.[239] Seslerini işitecek kadar, kendilerine yaklaştı, yetişti.[240]

Hz. Ebu Bekir dönüp bakınca, bir süvarinin kendilerine gelip yetiştiğini gördü[241] ve:

"Yâ Rasûlallah! Bu, bizi arıyor![242] Bu süvari bize yetişmiş bulunuyor!" dedi.[243]

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Mahzun olma! Allah bizimledir!" buyurdu.[244]

Hz. Ebu Bekir:

"Yâ Rasûlallah! Bu, bizi arıyor ve bize de gelip yetişmiş bulunuyor!" dedi ve ağladı.

Peygamberimiz Aleyhisselam, Hz. Ebu Bekir'e:

"Sen ne için ağlıyorsun?" diye sordu.

Hz. Ebu Bekir:

"Vallahi ben kendim hakkında ağlamıyorum! Fakat, senin hakkında ağlıyorum!" dedi.[245]

Bunun üzerine, Peygamberimiz Aleyhisselam, arkasına dönüp baktı[246] ve:

"Ey Allah! Şuna karşı, dilediğin şeyle bize kâfi ol! Onun şerrini üzerimizden defet![247] Düşür onu atından!" diyerek dua etti.[248]

---

238 Abdurrezzak, 5/392, Ahmed b. Hanbel, 4/176, Buhârî, Sahîh, 4/256-257, İbn Cevzî, 1/241, İbn Seyyid, 1/185, Zehebî, Târîh, s. 325-326, İbn Kesîr, Bidâye, 3/185.

239 Abdurrezzak, 5/393, Ahmed b. Hanbel, 4/176, Hâkim, 3/7.

240 Abdurrezzak, 5/393, Ahmed b. Hanbel, 4/176, Buhârî, Sahîh, 4/257, Hâkîm, 3/7.

241 Buhârî, Sahîh, 4/257.

242 İbn Sa'd, 4/366, Ahmed b. Hanbel, 1/3, İbn Cevzî, 1/240, Zehebî, Târîh, s. 324-325, İbn Kesîr, Bidâye, 3/188.

243 İbn Sa'd, 4/366, Ahmed b. Hanbel, 1/3, Buhârî, Sahîh, 4/259, İbn Cevzî, 1/240, Zehebî, Târîh, s. 324, İbn Kesîr, Bidâye, 3/188.

244 İbn Sa'd, 4/366, Ahmed b. Hanbel, 1/3, İbn Cevzî, 1/240, Zehebî, Târîh, s. 324-325, İbn Kesîr, Bidâye, 3/187.

245 İbn Sa'd, 4/366, Ahmed b. Hanbel, 1/3, İbn Cevzî, 1/240, Zehebî, Târîh, s. 325, İbn Kesîr, Bidâye, 3/188.

246 Buhârî, Sahîh, 4/259.

247 İbn Sa'd, 4/366, Ahmed b. Hanbel, 1/3, İbn Cevzî, 1/240, Zehebî, Târîh, s. 325, İbn Kesîr, Bidâye, 3/188.

248 Buhârî, Sahîh, 4/259.

At birden tökezleyip yere kapandı! Sürâka da atın üzerinden yere yuvarlandı! Hemen kalktı.

Elini fal oku torbasına uzatıp, ondan fal kalemlerini çıkardı ve:

"Şunlara zarar verir miyim, yoksa veremez miyim?" diye, onlarla fal çekti. Yine, hoşlanmadığı şey, zarar veremeyeceği oku çıktı.

Fakat, Sürâka çıkan oka uymadı. Yine, atının üzerine atladı. Kendisini gayesine ulaştırması için onu dörtnala kaldırdı.

Peygamberimiz Aleyhisselamla arkadaşlarına daha çok yaklaştığı zaman, at yine yere kapandı!

Sürâka da, atın üzerinden yere yuvarlandı!

Kalktı. Tekrar elini ok torbasına uzatıp, ondan fal kalemlerini çıkardı ve:

"Şunlara zarar verir miyim, yoksa veremez miyim?" diye, onlarla fal çekti.

Yine, hoşlanmadığı şey, zarar veremeyeceği oku çıktı.

Sürâka oka isyan etti. Yine, atına atladı.

Kendisini gayesine ulaştırması için onu dörtnala kaldırdı.

Peygamberimiz Aleyhisselamın okuduğu Kur'ân-ı Kerîm'i işitecek kadar yaklaştı.[249]

Aralarındaki mesafe iki-üç mızrak boyuna kadar indi.[250]

Peygamberimiz Aleyhisselam arkasına hiç dönüp bakmıyor, Hz. Ebu Bekir ise, arkasına sık sık, çok çok dönüp dönüp bakıyordu!

Peygamberimiz Aleyhisselamın okuduğu Kur'ân-ı Kerîm'i işittiği sırada, Sürâka'nın atının iki ön ayağı birden yere, kuma battı, gömüldü! Bu batış, atın dizlerine kadar erişti!

Sürâka da, atın üzerinden yere yuvarlandı!

Sürâka atı kalkmaya zorladı ve at da kalkmaya çabaladı ise de, ayaklarını gömüldüğü yerden çıkaramadı!

Sürâka Peygamberimiz Aleyhisselamın böyle Allah tarafından korunduğunu görünce, İslâmiyetin her tarafa yayılıp hakim olacağına kanaat getirdi.[251]

---

249 Zührî, Megâzî, s. 102-103, Abdurrezzak, 5/393, Ahmed b. Hanbel, 4/176, Buhârî, Sahîh, 4/257.

250 Ahmed b. Hanbel, 1/3, Beyhakî, Delâil, 2/484, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/381, Zehebî, Târîh, s. 324.

251 Zührî, Megâzî, s. 103, İbn İshak, İbn Hişam, 2/134, Abdurrezzak, 5/393-394, Ahmed b. Hanbel, 4/176, Buhârî, Sahîh, 4/257, Hâkûm, 3/7, Beyhakî, Delâil, 2/487, İbn Cevzî, 1/241, İbn Seyyid, 1/185, Zehebî, Târîh, s. 326, İbn Kesîr, Bidâye, 3/185.

"El-emân!" diyerek[252] seslendi[253] ve: "Ben, Sürâka b. Malik b. Cu'şum'um! Bana bakınız! Sizinle konuşacağım. Vallahi, ben artık size ne eziyet edeceğim, ne de benden size hoşlanmayacağınız birşey gelecektir![254]

Ey Muhammed! Anladım ki, bu başıma gelen şey, senin işindir! Dua et de, Allah beni şu içinde bulunduğum durumdan kurtarsın![255] Üzerime borç olsun ki;[256] vallahi[257] ben arkamdan gelenlere halinizi gizleyeceğim!

İşte ok torbam! Bu oklardan bir ok al! Sen filan ve filan yerde benim develerimin ve davarlarımın yanına uğra! Onlardan neye ihtiyacın varsa al!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Benim senin develerine ve davarlarına ihtiyacım yok!" buyurdu[258] ve Allah'a dua etti.[259]

At hemen silkinip ayağa kalktı!

Atın yere gömülen ayaklarının izinden, göğe doğru, ateş dumanı gibi bir duman yükselip dağıldı.[260]

Sürâka:

"Kavmin, senin öldürülmen veya esir edilmen için diyet (yüz deve) vaad etti!" dedi.

Kureyşlilerin Peygamberimiz Aleyhisselama ve ashabına neler yapmak istediklerini haber verdi.

Sürâka, Peygamberimiz Aleyhisselamla arkadaşlarına yol azığı ve levâzımı vermek istedi ise de, ondan birşey almadılar.[261]

---

252 Zührî, Megâzî, s. 103, Abdurrezzak, 5/394, Ahmed b. Hanbel, 4/176, Belâzurî, Ensâb, 1/263, Hâkîm, 3/7, Beyhakî, Delâil, 2/487, İbn Cevzî, 1/241, İbn Seyyid, 1/185, Zehebî, Târîh, s. 326, İbn Kesîr, Bidâye, 3/185.

253 Zührî, Megâzî, s. 103, İbn İshak, İbn Hişam, 2/134, Abdurrezzak, 5/394, Ahmed b. Hanbel, 4/176, Buhârî, Sahîh, 4/257, Beyhakî, Delâil, 2/487, İbn Cevzî, 1/241, İbn Seyyid, 1/185, Zehebî, Târîh, s. 326, İbn Kesîr, Bidâye, 3/185.

254 İbn İshak, Ibn Hişam, 2/134, Ebu Nuaym, Delâil, 2/333, Beyhakî, Delâil, 2/488, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/332.

255 İbn Sa'd, 4/366, Ahmed b. Hanbel, 1/3, Müslim, 4/2311, Zehebî, Târîh, s. 325, İbn Kesîr, Bidâye, 3/188.

256 Müslim, 4/2311.

257 Ahmed b. Hanbel, 1/3, Zehebî, Târîh, s. 325.

258 İbn Sa'd, 4/366, Ahmed b. Hanbel, 1/3, Müslim, 4/2311, İbn Cevzî, 1/240, Zehebî, Târîh, s. 325.

259 İbn Sa'd, 4/366, Ahmed b. Hanbel, 1/3, Müslim, 4/2311, İbn Cevzî, 1/240, İbn Seyyid, 1/185, Zehebî, Târîh, s. 325, İbn Kesîr, Bidâye, 3/188.

260 Zührî, Megâzî, s. 102, İbn İshak, İbn Hişam, 2/134 Abdurrezzak, 5/393-394, Ahmed b. Hanbel, 4/176, Buhârî, Sahîh, 4/257, Ebu Nuaym, 2/333, Beyhakî, Delâil, 2/488, İbn Cevzî, 1/241.

261 Zührî, Megâzî, s. 103, Abdurrezzak, 5/394, Ahmed b. Hanbel, 4/176, Buhârî, Sahîh, 4/257, Hâkîm, 3/7, Beyhakî, Delâil, 2/487, İbn Cevzî, 1/241-242, İbn Seyyid, 1/185, Zehebî, Târîh, s. 326, İbn Kesîr, Bidâye, 3/185.

Peygamberimiz Aleyhisselam, Hz. Ebu Bekir'e:

"Söyle ona! Kendisinin de bizden bir isteği var mı?" buyurdu.

Hz. Ebu Bekir bunu ona söyledi.[262]

Sürâka:

"Seninle benim aramda bir alâmet olmak üzere, bir yazı,[263] benim için bir emannâme[264] yaz!" dedi.[265]

Peygamberimiz Aleyhisselam, Hz. Ebu Bekir'e:

"Onun için bir yazı yaz!" buyurdu.[266]

Âmir b. Füheyre emir buyurulan yazıyı bir deri parçasına yazdı.[267]

Sürâka da, o yazıyı alıp ok torbasının içine koydu[268] ve:

"Ey Allah'ın Peygamberi! Sen ne dilersen bana emret!" dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Sen yerinde dur! Arkamızdan gelecek hiçbir kimseyi bırakma!" buyurdu.

Günün başında Peygamberimiz Aleyhisselama harp açan Sürâka, günün sonunda onun silahlı bir koruyucusu olmuştu![269]

Sürâka, oradan geri dönüp, rastladığı herkese:

"Ben, sizin adınıza, burada olanlara yeterim!" diyor ve onları geri çeviriyordu.[270]

O, vermiş olduğu sözünde böylece durdu.[271]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Sürâka'ya Bir Müjdesi

Sürâka dönüp gitmek istediği zaman,[272] Peygamberimiz Aleyhisselam ona:

---

262 Zührî, Megâzî, s. 103, İbn İshak, İbn Hişam, 2/135, Abdurrezzak, 5/394, Ahmed b. Hanbel, 4/176, Ebu Nuaym, Delâil, 2/333, Beyhakî, Delâil, 2/478,

263 İbn İshak, İbn Hişam, 2/135, Ebu Nuaym, Delâil, 2/333, Beyhakî, Delâil, 2/488.

264 Zührî, Megâzî, s. 103, Abdurrezzak, 5/394, Ahmed b. Hanbel, 4/176, Buhârî, Sahîh, 4/257, Hâkim, 3/7, Beyhakî, Delâil, 2/487, İbn Cevzî, 1/242, İbn Seyyid, 1/185, Zehebî, Târîh, s. 326, İbn Kesîr, Bidâye, 3/185.

265 İbn İshak, İbn Hişam, 2/135, Ebu Nuaym, Delâil, 2/333, Beyhakî, Delâil, 2/488, Diyarbekrî, 1/332.

266 İbn İshak, İbn Hişam, 2/135, Ebu Nuaym, Delâil, 2/333, Beyhakî, Delâil, 2/488, Diyarbekrî, 1/332.

267 Zührî, Megâzî, s. 103, Abdurrezzak, 5/394, Ahmed b. Hanbel, 4/176, Buhârî, 4/257, Hâkim, 3/7, İbn Cevzî, 1/242, İbn Seyyid, 1/185, Zehebî, Târîh, s. 326, İbn Kesîr, Bidâye, 3/185.

268 İbn İshak, İbn Hişam, 2/135, Ebu Nuaym, Delâil, 2/333, Diyarbekrî, s. 332.

269 İbn Sa'd, 1/266, Ahmed b. Hanbel, 3/211, Buhârî, Sahîh, 4/260, Muhibbü't-Taberî, 1/104, Zehebî, Târîh, s. 338, Halebî, 2/220, Zürkânî, 1/347.

270 İbn Sa'd, 1/232, Müslim, 4/2310, İbn Kesîr, Bidâye, 3/185, Diyarbekrî, 1/332.

271 Müslim, 1/332.

272 İbn Esîr, Kâmil, 2/105, Halebî, 2/221.

"Ey Sürâka! Sen Kisrâ'nın[273] bileziklerini koluna takınacağın, kemerini kuşanacağın ve tâcını giyeceğin zaman nasılsın?!" buyurdu.[274]

Sürâka:

"Krallar kralı[275] Kisrâ b. Hürmüz'ün mü?!" diye hayretle sorunca, Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Evet!" buyurdu[276] ve Fars beldelerinin fetholunup ve Kisrâ'nın servetinin ashabına ganimet kılınacağını Yüce Allah'ın kendisine müjdelediğini Sürâka'ya haber verdi.[277]

İran fütuhatında, Kisrâ'nın bilezikleri, kemeri ve tâcı Medine'ye getirildiği zaman, Hz. Ömer Sürâka'yı çağırıp bunları ona taktı!

Sürâka kolları kıllı bir zât idi. Hz. Ömer, ona:

"Ey Sürâka! Ellerini kaldırıp 'Allahuekber! Hamdolsun o Allah'a ki, bunları 'Ben insanların Rabbiyim!' diyen Kisrâ b. Hürmüz'den soyup, Müdlic oğullarından Sürâka b. Mâlik b. Cu'şum bedevisine takındırdı!' de" dedi.[278]

Ebu Cehil'in Sürâka'yı Yermeye Kalkışı ve Sürâka'nın da Ona Ders ve Öğüt Verişi

Ebu Cehil, Sürâka'nın eli boş olarak döndüğünü görünce,[279] Müslüman olmasından korktu,[280] söylediği beyitlerle onu kötülemeye, halkın gözünden düşürmeye kalkıştı.

Sürâka da, Ebu Cehil'e verdiği manzum cevabında:

"Ey Hakem'in babası! Sen benim atımın ayakları yere battığı zamanki halini bir görmüş olsaydın, anlar ve hiç şüphe etmezdin ki, Muhammed delilli ve bürhanlı peygamberdir!

Artık ona kim dayanabilir ki?

Sana yaraşan, Kureyş kavmini ona saldırmaya kışkırtmak değil, onlara engel olmaktır!

---

273 Cezîre ile birlikte, Şam krallarından her birine Kayser, Fars krallarından her birine Kisrâ, Mısır krallarından her birine Firavun, İskenderiye krallarından her birine Mukavkıs, Yemen ve Şıhhîr krallarından her birine Tübba, Habeş krallarından her birine Necaşî, Yunan ve Hind krallarından her birine Batlımus, Türk krallarından her birine de Hakan denilir (İbn Kesîr, Bidâye, 3/78).

274 İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/332.

275 Süheylî, 4/218.

276 İbn Esîr, Kâmil, 2/105, Halebî, 2/221.

277 Süheylî, 4/218.

278 Beyhakî, Delâil, 6/325-326, İbn Abdilberr, 2/581, Süheylî, 4/218, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/332, İbn Hacer, İsâbe, 2/19, Diyarbekrî, 1/333, Halebî, 2/221.

279 Süheylî, 4/217.

280 Ebu Nuaym, Delâil, 2/336, İbn Hacer, Metâlib, 4/205.

Ben iyice kanaat getirdim ki; onun duyurmak ve yaymak istediği şey, muhakkak bir gün yerleşecek ve gelişecektir!

Öyle ki, bütün halk ona karşı koymayı değil, uymayı ve kendisiyle barışıklık içinde bulunmayı isteyecektir!" dedi.[281]

Medine'ye Doğru Yola Devam Edilişi

Kılavuz Abdullah b. Uraykıt, Peygamberimiz Aleyhisselamla arkadaşlarını yollarına devam ettirip,

5. Harrar'a getirdi.

6. Harrar'dan sonra, Seniyetü'l-Mere'ye vardılar.[282]

Harrar; Cuhfe yakınında bir yer, bir sudur.[283]

Seniyetü'l-Mere de; Râbiğ vadisinde Ecya diye anılan suyun yakınındadır.[284] Peygamberimiz Aleyhisselam Sevr mağarasından ayrılınca, müşrikler tarafından yakalanmak korkusuyla, başka ve sapa bir yol tutularak gidilmeye devam edilmiş, düşmanın takibatından emin kalındığı zaman Mekke'ye gidiş yolu olan ve Mekke ile Medine arasında bulunan Cuhfe'ye inilmiş,[285] ulaşılmıştı ki; Peygamberimiz Aleyhisselamın kalbine, kendisinin, baba ve atalarının yurdu ve İbrahim Aleyhisselamın Hareminin özlemi düşmüştü.[286]

Cebrail Aleyhisselam inip Peygamberimiz Aleyhisselama:

"Mekke'yi özlüyor musun?" diye sordu.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Evet!" buyurdu.[287]

Büreyde b. Husayb'la Cemaatinin Peygamberimiz Aleyhisselamla Buluşup Müslüman Olmaları

Peygamberimiz Aleyhisselamla arkadaşları; Seniyetü'l-Mere'den ayrıldıktan sonra, Râbiğ ile Cuhfe arasında bulunan[288] Gamîm mevkii-

---

281 Ebu Nuaym, Delâil, 2/336-337, Beyhakî, Delâil, 2/489, İbn Abdilberr, 2/583, Süheylî, 4/217, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 2/332, İbn Hacer, Metâlib, 4/205-206.

282 İbn İshak, İbn Hişam, 2/136, İbn Sa'd, 1/233, Taberî, Târîh, 2/246, İbn Hazm, Cevâmi, s. 92, Zehebî, Târîh, s. 323, İbn Kesîr, Bidâye, 3/189, Diyarbekrî, 1/331.

283 Yâkût, 2/350, Semhûdî, 4/1200.

284 Vâkıdî, Megâzî, 1/10, İbn Sa'd, 2/7.

285 Râzî, 25/21, Kurtubî, 13/321, Hâzin, 3/414.

286 Zemahşerî, 3/194, Râzî, 25/21, Kurtubî, 13/321, Hâzin, 3/414.

287 İbn Kuteybe, Garîbu'l-Kur'ân, s. 336, Zemahşerî, 3/194, Râzî, 25/21, Kurtubî, 13/321, Hâzin, 3/414-415.

288 Semhûdî, 4/1278.

ne ulaştıkları,[289] Büreyde b. Husayb da konmak üzere kavminden bazı süvarilerle birlikte bulutlu (yağışlı) bir yer aradıkları sırada,[290] onlar Peygamberimiz Aleyhisselamla karşılaştılar ve buluştular.

Peygamberimiz Aleyhisselam İslâmiyete davet edince, onlar hemen Müslüman oldular.[291] Kendileri seksen ev halkı idiler.[292]

Büreyde b. Husayb ve yanındakiler:

"Sağmal hayvanlarımız çok az süt veriyorlar!" diyerek, yanlarında az süt bulunduğu için özür dilediler, Peygamberimiz Aleyhisselama biraz süt getirdiler.

Peygamberimiz Aleyhisselam onlar için bereket duası yaptı.[293]

Peygamberimiz Aleyhisselam orada akşam namazını kılarken, onlar da Peygamberimiz Aleyhisselamın arkasına durup kıldılar.[294]

Peygamberimiz Aleyhisselam, Büreyde b. Husayb ile buluştukları gece, ona Meryem sûresinin baş tarafını öğretti.[295]

Talha b. Ubeydullah ile Zübeyr b. Avvam'ın Peygamberimiz Aleyhisselamla Buluşmaları ve Peygamberimiz Aleyhisselamın Medine'ye Doğru Yol Almaya Devam Edişi

Peygamberimiz Aleyhisselam; Harrar'dan Medine'ye hareketlerinin ertesi günü, ticaret kervanı içinde Şam'dan gelen Talha b. Ubeydullah ile karşılaştı. Talha b. Ubeydullah, Peygamberimiz Aleyhisselamla Hz. Ebu Bekir'e birer Şam elbisesi hediye etti.

Medine'deki Müslümanlardan bir zâtın:

"Resûlullah Aleyhisselam geciktiler!" dediğini haber verince, Peygamberimiz Aleyhisselam hareketini hızlandırdı.

Talha b. Ubeydullah da, Mekke'deki işini görüp geri dönmek üzere, yoluna devam etti.[296]

Şam'dan gelirken buluşup Peygamberimiz Aleyhisselamla Hz. Ebu Bekir'e beyaz birer Şam elbisesi hediye eden sahabinin Zübeyr b. Avvam

289 İbn Sa'd, 4/242, İbn Abdilberr, 1/185, İbn Hacer, İsâbe, 1/146.
290 Belâzurî, Ensâb, 1/262
291 İbn Sa'd, 4/242, Belâzurî, Ensâb, 1/262, İbn Abdilberr, 1/185, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/209.
292 İbn Sa'd, 4/242, İbn Abdilberr, 1/185, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe. 1/209.
293 Belâzurî, Ensâb, 1/262.
294 İbn Sa'd, 4/242, İbn Abdilberr, İstiâb, 1/185, İbn Esîr, Usdu'l-gâbe, 1/209.
295 İbn Sa'd, 4/242.
296 İbn Sa'd, 3/215, Aynî, 17/49.

olduğu açıklandığı gibi,[297] her iki sahabinin buluşmuş olması da mümkün ve muhtemel görülmüştür.[298]

Peygamberimiz Aleyhisselam; Abdullah b. Uraykıt'ın kılavuzluğuyla, Seniyetü'l-Mere'den sonra:

7. Lakf'a vardılar. Kılavuz, Lakf'tan sonra,

8. Medlice Lakf'a götürdü. Medlice Lakf'tan sonra,

9. Medlice Mehac veya Medlice Micac vadisine indirdi. Medlice'den sonra,

10. Mercıh Mehac'a götürdü.[299]

Lakf; tatlı su kuyuları bulunan bir yer ise de, üzerinde ekinlikler ve hurmalıklar yoktur.[300]

Medlice Mehac; Mekke nahiyelerindendir.[301]

Mercıh Mehac; Mekke yolundadır.[302]

Kılavuz, Mercıh Mehac'dan sonra,

11. Zülgadaveyn'in Mercıh vadisine indirdi. Mercıh vadisinden sonra,

12. Zûkeşr vadisine götürdü. Zûkeşr vadisinden sonra,

13. Cedâcid üzerini tutturdu.[303] Cedâcid üzerinden sonra,

14. Ecred üzerini tutturdu. Ecred'den sonra,

15. Âdâ-i Medlice Tihn vadilerinden olan Zû Selem'e götürdü.[304]

Ecred; Medlice Tihn'den önce bir yerdir.[305]

Cedâcid; içinde eski kuyuları bulunan düzlük ve sert bir yerdir.[306]

Tihn; Mekke ile Medine arasında, Sukyâ'ya üç mil uzaklıkta bir suyun ismi olup, bir kadın orada oturur, hiç kimseye su içirmezdi.[307]

Zû Seleme'den sonra,

---

297 Zührî, Megâzî, s. 103, Abdurrezzak, 5/395, Buhârî, Sahîh, 4/257, Hâkîm, 3/11, Beyhakî, Delâil, 2/498, İbn Cevzi, Vefâ, 1/242.

298 Aynî, 17/49, İbn Hacer, Fethu'l-bârî, 7/189, Diyarbekrî, 1/325.

299 İbn İshak, İbn Hişam, 2/136, İbn Sa'd, 1/232, İbn Hazm, Cevâmi, s. 92, Zehebî, Târîh, s. 323, İbn Kesîr, Bidâye, 3/189, Diyarbekrî, 1/331.

300 Yâkût, 5/21, Semhûdî, 4/1297.

301 Yâkût, 5/55.

302 Semhûdî, 4/1304.

303 İbn İshak, İbn Hişam, 2/136, İbn Sa'd, 1/232, İbn Hazm, Cevâmi, s. 92, Zehebî, Târîh, s. 323, İbn Kesîr, Bidâye, 3/189.

304 Aynı kaynaklar.

305 Semhûdî, 4/1121.

306 Süheylî, 4/250, Yâkût, 2/112.

307 Süheylî, 4/249-250, Yâkût, 2/3, Semhûdî, 4/1262.

16. Abâbid veya Abâbib'in üzerine erişildi. Kılavuz, buradan sonra,

17. Elfacce veya Elkahha'ya geçirdi. Elfacce veya Elkahha'dan sonra,

18. Arc'a indirdi.[308]

Abâbid veya Abâbib; Tihn'in yakınında bir yerdir.[309]

Elkahha; Kudeyd ile Cuhfe arasında,[310] Medine'ye üç merhalelik (konaklık) bir vadi olup,[311] Gıfâr oğullarına aittir.[312]

Arc; Mekke ile Medine arasında, hacıların yolu üzerinde ve Sukyâ yakınındadır.[313]

Arc'a indirildikleri zaman, yüklü develerin yürüyüşleri ağırlaşmıştı.

Eslemlerden Evs b. Hucr, kendisine ait bir deveye Peygamberimiz Aleyhisselamı bindirip, uşağı Mes'ud b. Hüneyde'yi de Peygamberimiz Aleyhiselamın yanına kattı.[314]

Peygamberimiz Aleyhisselam Medine'ye kısa yoldan gitmek istiyordu.[315]

Kerbûbe'de namaz vakti olunca, Peygamberimiz Aleyhisselam namaza durdu.

Hz. Ebu Bekir de, Peygamberimiz Aleyhisselamın sağına durdu.

Mes'ud b. Hüneyde'nin kalbine İslâm sevgisi düştü ve hemen Müslüman oldu, birlikte namaz kıldılar.[316]

Kılavuz; Peygamberimiz Aleyhisselamla arkadaşlarını Arc'dan çıkardıktan sonra, Rekûbe'nin sağından

19. Seniyetü'l-Gair (veya Seniyetü'l-Âri)'e götürdü. Seniyetü'l-Gair'den sonra,

20. Ri'm vadisine indirdi.[317] Ri'm vadisinden sonra,

21. Akîk vadisine indiler.

22. Cescâse'ye kadar ilerlediler.

---

308 İbn İshak, İbn Hişam, 2/136, İbn Sa'd, 1/233, İbn Hazm, Cevâmi, s. 92, Zehebî, Târîh, s. 323, İbn Kesîr, Bidâye, 3/189.

309 Semhûdî, 4/1262.

310 Yâkût, 4/290.

311 Yâkût, 4/290, Semhûdî, 4/1284.

312 Semhûdî, 4/1284.

313 Yâkût, 4/98.

314 İbn İshak, İbn Hişam, 2/136.

315 Heysemî, 6/59.

316 İbn Sa'd, 4/311.

317 İbn İshak, İbn Hişam, 2/136, Taberî, Târîh, 2/246, İbn Hazm, Cevâmi, s. 93, Zehebî, Târîh, s. 323, İbn Kesîr, Bidâye, 3/189.

Orada, Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Medine'ye yaklaştırmadan, Amr b. Avf oğullarının yurduna giden yolu bize kim gösterecek?" diye sordu.

23. Tabiy (ceylan) yolunu tutup, Usbe'ye kadar gittiler.[318]

Cescâse; Akîk vadisi tarafından, Bakiyy'e doğru bir yerdir.[319]

Usbe; Cehceba (Cahcaba) oğullarının yurdu olup, Kuba mescidinin batısındadır.[320]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Medine'de Gözlenişi, Özlenişi

Medineli Müslümanlar, Peygamberimiz Aleyhisselamın Medine'ye gelmek üzere Mekke'den yola çıktığını işittikleri zaman, her gün, sabah namazını kıldıktan sonra Harre mevkiine çıkarak öğle sıcağı basıncaya, zeval vaktine kadar Peygamberimiz Aleyhisselamı gözlerlerdi.

Yine bir gün, uzun uzun gözledikten sonra dönüp evlerine girdikleri sırada idi ki, Yahudilerden birisi kendisine ait bir iş için kalelerden bir kalenin üzerine çıkıp uzakları gözetlerken, Peygamberimiz Aleyhisselamla arkadaşlarının beyazlara bürünmüş olarak serap ve sisleri yara yara gelmekte olduklarını gördü.

Yahudi, kendisini tutamayarak, yüksek sesle:

"Ey Arap cemaati! Ey Kayle oğulları! İşte, nasibiniz, devletliniz, gelmesini bekleyip durduğunuz ulu kişiniz geliyor!" diyerek haykırdı.[321]

Yahudinin sesini işiten Medineli Müslümanlar, Peygamberimiz Aleyhisselamı karşılamak için, silahlanarak evlerinden dışarı fırladılar.[322]

Amr b. Avf oğullarının yurdu Kuba, tekbir sesleriyle sarsıldı.[323]

Karşılamaya çıkan Müslümanların çoğu, Peygamberimiz Aleyhisselamı, daha önce görmedikleri için, tanımıyorlardı.

Onlarla Hz. Ebu Bekir konuşuyordu. Onlar da, onu Peygamberimiz Aleyhisselam sanıyorlardı.

Peygamberimiz Aleyhisselam ise hiç konuşmuyor, susuyordu.

---

318 İbn Sa'd, 1/233.

319 Semhûdî, 4/880.

320 Semhûdî, 4/1267.

321 Zührî, Megâzî, s. 103-104, İbn İshak, İbn Hişam, 2/137, Abdurrezzak, 5/395, İbn Sa'd, 1/233, Buhârî, Sahîh, 4/257.

322 İbn Sa'd, 1/233, Buhârî, Sahîh, 4/257, Zehebî, Târîh, s. 333.

323 İbn Sa'd, 1/233, Belâzurî, Ensâb, 1/263.

Peygamberimiz Aleyhisselamın üzerine güneş gelip de, Hz. Ebu Bekir'in onu ridasıyla gölgelemesi üzerine, Peygamberimiz Aleyhisselamı tanıdılar[324] ve selamladılar.[325]

Peygamberimiz Aleyhisselamın Kuba'ya Varışı ve Külsûm b. Hidm'e Konuk Oluşu

Peygamberimiz Aleyhisselam; nübüvvetin on dördüncü,[326] Hicretin birinci yılı,[327] Rebiülevvel ayının[328] on ikisinde,[329] Pazartesi günü, kaba kuşlukta, güneşin en kızgın sırasında, Kuba'da Amr b. Avf oğullarından[330] Külsûm b. Hidm'in evine indi.[331]

Rebiülevvel ayının o yıl Rumî aylardan Eylül ayına rastladığı bildirildiği gibi,[332] bunun Miladî 622. yılın Eylül'üne rastladığı da hesapla isbatlanmıştır.[333]

Peygamberimiz Aleyhisselama Kuba'da Ümmü Cirzan Hurmasının İkram Edilişi

Peygamberimiz Aleyhisselamla Hz. Ebu Bekir ve Âmir b. Füheyre Külsûm b. Hidm'in evine inince, Külsûm b. Hidm, azadlı kölesine:

"Yâ Necîh!" diye seslendi ve:

"Bize yaş hurma yedir!" dedi.

Necîh de, Ümmü Cirzan diye anılan hurma cinsinden, üzerinde yaş ve olgun hurmaları bulunan, taze yapraklı bir hurma salkımı getirdi.

---

324 Zührî, Megâzî, s. 104, İbn İshak, İbn Hişam, 2/137, Abdurrezzak, 5/396, Buhârî, Sahîh, 4/257-258, Taberî, Târîh, 2/248-249, Zehebî, Târîh, s. 333-334.

325 Semhûdî, 4/245.

326 Taberî, Târîh, 2/254, Zehebî, İber, 1/3.

327 Zehebî, İber, 1/3.

328 Zührî, Megâzî, s. 104, İbn İshak, İbn Hişam, 2/137, Abdurrezzak, 5/395, İbn Sa'd, 1/233, Buhârî, Sahîh, 4/258, İbn Kuteybe, Kitâbu'l-maârif, s. 66, Belâzurî, Ensâb, 1/263, Taberî, Târîh, 2/248, İbn Hazm, Cevâmi, s. 93, İbn Esîr, Kâmil, 2/106, İbn Seyyid, 1/186, Zehebî, Târîh, s. 333.

329 İbn İshak, İbn Hişam, 2/137, İbn Sa'd, 1/233, Belâzurî, Ensâb, 1/263, İbn Kuteybe, Kitâbu'l-maârif, s. 66, Taberî, Târîh, 2/248, İbn Hazm, Cevâmi, s. 92, İbn Seyyid, 1/192.

330 Zührî, Megâzî, s. 104, İbn İshak, İbn Hişam, 2/138, Abdurrezzak, 5/395, Taberî, Târîh, 2/249, İbn Esîr, Kâmîl, 2/106, İbn Seyyid, 1/192, İbn Kesîr, Bidâye, 3/197.

331 İbn İshak, İbn Hişam, 2/138, İbn Sa'd, 1/233, Belâzurî, Ensâb, 1/263, İbn Kuteybe, Kitâbu'l-maârif, s. 66, Taberî, Târîh, 2/249, İbn Hazm, Cevâmi, s. 93, İbn Cevzî, 1/250, Süheylî, 4/253, İbn Esîr, Kâmil, 2/106, İbn Seyyid, 1/192, İbn Kesîr, Bidâye, 3/197.

332 Süheylî, 4/253.

333 Ahmed Muhtar Paşa, Rıyâdu'l-muhtar, s. 358.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Nedir bu?" diye sordu.

"Ümmü Cirzan hurması!" dediler.

Bunun üzerine, Peygamberimiz Aleyhisselam:

"Ey Allah! Ümmü Cirzan'ı bereketlendir!" diyerek dua etti.[334]

***

Külsûm b. Hidm, Medinelilerin eşrafından ve yaşlılarından, salih ve hanedan bir zât idi.

Peygamberimiz Aleyhisselamın Medine'ye hicretinden önce Müslüman olmuştu.

Ashabdan:

1. Ebu Ubeyde b. Cerrah,
2. Mikdad b. Amr,
3. Süheyl b. Beyzâ,
4. Safvan b. Beyzâ,
5. Iyaz b. Züheyr,
6. Abdullah b. Mahreme,
7. Vehb b. Sa'd,
8. Ma'mer b. Ebi Serh,
9. Amr b. Ebi Amr,
10. Umeyr b. Avf

ve daha başkaları, Kuba'ya geldikleri zaman, Külsûm b. Hidm'in evine inmişlerdi.[335]

---

334 Semhûdî, 1/245, Diyarbekrî, 1/337.

335 İbn Sa'd, 3/623-624